COTA 86668

Vol I ȚARA ROMANEASCA

La bolcacom

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA", BUCUREȘTI
ȘI
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE, IAȘI

DOCUMENTE PRIVIND RELAȚIILE AGRARE ÎN VEACUL AL XVIII-LEA

VOL. II

MOLDOVA

VASILE MIHORDEA, REDACTOR RESPONSABIL
IOANA CONSTANTINESCU, CORNELIU ISTRATI

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
1966

INTRODUCERE

Volumul al II-lea al temei *relaţii agrare* cuprinde material documentar privind raporturile locuitorilor din Moldova cu stăpînii de moşii în cursul veacului al XVIII-lea şi este conceput pe baza aceloraşi criterii ca şi volumul I, apărut în 1961, referitor la Ţara Românească. Particularitatea culegerii de faţă constă în faptul că, pentru aflarea ineditului, munca de cercetare a fost mai dificilă decît la primul volum, dat fiind că publicaţiile documentare şi unele de interpretare, făcute anterior în mod sporadic, au stăruit şi asupra acestei epoci fără a fi cercetat sistematic, impunînd colectivului o continuă confruntare a acestor publicaţii cu materialul de arhive. Cu ajutorul şi colaborarea unui membru al Institutul de istorie din Iaşi, colectivul Sectorului de destrămare a feudalismului crede că a învins obstacolele întîmpinate pentru asigurarea, în principiu, a caracterului de inedit al volumului, cu excepţia aşezămintelor şi a unor documente de mai mare importanţă care au trebuit să fie incluse, făcîndu-se motivare la fiecare în parte.

Documente referitoare la tematica acestei culegeri se găsesc inserate şi în unele volume din *Uricariul*, în *Colecţia de aşezăminte...*, în Sturdza-Scheianu : *Acte şi legiuiri*... vol. I, în N. Iorga : *Studii şi documente* (în special vol. V şi VI), în notele şi anexele studiilor de interpretare date de R. Rosetti despre *Cronica Văscanilor, Cronica Bohotinului* şi *Pămîntul, sătenii şi stăpînii în Moldova,* precum şi în unele reviste : „Convorbiri literare“, „Arhiva“, „Revista istorică“ etc. Publicarea lor, pe lîngă faptul că este întîmplătoare, s-a făcut — mai peste tot — fără respectarea regulilor arheografice, cuprinzînd, unele din ele, atît greşeli de transcriere, omisiuni, cît şi redarea inexactă a datei. La confruntarea materialului extras din arhive am lăsat în colecţie numai acelea dintre documentele publicaţiilor menţionate care prezintă un interes deosebit pentru tematica volumului, redate fiind cu îndreptările cuvenite.

Ca şi volumul I, culegerea de faţă aduce în cuprinsul documentelor o varietate de probleme, toate axate pe relaţiile feudale de producţie, care erau în plină dezvoltare în secolul al XVIII-lea. Procesul de acaparare a moşiilor, început înainte de secolul al XVII-lea, îşi urmează cursul şi boierimea — din nevoia de a exploata pămîntul pentru producerea de cereale marfă — se află într-o continuă preocupare de aservire gratuită sau cu minimă compensaţie, sub diferite forme, a mîinii de lucru ţărăneşti. Pentru acapararea braţelor de muncă, în sînul clasei

feudale, laică şi ecleziastică, se duce o luptă susţinută, în care domnia este chemată mai totdeauna să arbitreze, în procesele intentate reciproc, după cum se poate vedea pe larg în documentele 19, 21, 23, 24, 52, 53, 55, 60, 70, 80, 105, 121, 126, 145, 155, 225 etc. Mai mult decît în secolul precedent, producţia de cereale a Moldovei trebuia să facă faţă, în afara consumului intern, cerinţelor Imperiului otoman pentru aprovizionarea capitalei, întreţinerii armatelor în timpul războaielor, aprovizionării permanente a serhaturilor şi chiar exportului în celelalte ţări, uneori în Transilvania. Pentru împlinirea acestor sarcini agricultura cîştigă teren în dauna păşunilor, fără însă a ajunge în locul predominant. Documentele arată, în totalitatea lor, că producţia de cereale şi vite pentru export a constituit cauza principală a agravării situaţiei ţăranilor.

Deşi în acest secol vînzarea cerealelor moldoveneşti pe piaţa externă a constituit în cea mai mare parte un monopol al turcilor, faptul n-a împiedicat — graţie şi sistemului de vînzare cu diferenţa de preţ suportată de stat — dezvoltarea culturii cerealiere şi începutul de transformare a unor domenii feudale în întreprinderi producătoare de mărfuri. Documentele vorbesc pe larg şi despre munca de boieresc de pe moşii la cositul fînului, formîndu-se chiar obiceiul ca o treime din obligaţia fiecărui ţăran să fie dată pentru „stogul de boeresc", ceea ce arată accentul pe care-l puneau stăpînii pe operaţia strîngerii furajelor. În unele părţi, dijma fînului era mai importantă decît aceea a semănăturilor [1]. Întreaga activitate economică de pe moşiile stăpînilor era înfăptuită numai cu braţele ţărănimii, întrebuinţată de la un timp şi pentru cultivarea rezervei proprii. Pentru această din urmă operaţie, ca să-şi asigure munca necesară, stăpînii au intensificat exploatarea sătenilor, pretinzînd sporirea obligaţiilor, care se accentuau pe măsura trebuinţei de a spori producţia. Documentele arată că aşezămîntul pentru dublarea zilelor de boieresc ale ţăranilor liberi este din aceeaşi vreme din care apare politica de preţuri la vînzarea cerealelor în folosul stăpînilor, astfel că apăsarea fiscală se împleteşte cu cea feudală şi se condiţionează reciproc.

În Moldova secolului al XVIII-lea, stăpînirea asupra pămîntului se repartiza în sate domneşti, mănăstireşti, boiereşti şi răzeşeşti. Din lipsă de statistici, documentele singure nu ne pot indica variaţia raportului dintre aceste categorii de stăpîni ai satelor de-a lungul veacului, dar este ştiut că, în ceea ce priveşte boierimea, ea îşi sporeşte întinderea stăpînirii, alcătuind latifundii, pe socoteala îngustării teritoriului răzeşesc [2]. *Condica liuzilor* arată că în 1803 numărul total al satelor moldoveneşti era de 1711, dintre care 23 domneşti, 215 mănăstireşti, 927 boiereşti şi 546 răzeşeşti [3]. În satele domneşti unde se înfiinţau slobozii cu oameni veniţi de preferinţă de peste graniţele ţării ca să sporească numărul contribuabililor, locuitorii nu erau supuşi la obligaţiile muncii de boieresc şi îndatoririle lor erau în general mai uşoare decît pe moşiile mănăstireşti şi boiereşti [4]. Cît priveşte răzeşii, aceştia nu formau o categorie omogenă. Cea mai mare parte dintre ei, lucrînd în devălmăşie sau separat, datorită ofensivei boiereşti pentru acapararea moşiilor, erau reduşi în acest secol la stăpînirea unei porţiuni mici de pămînt, pe care o cultivau singuri. Aceştia nu intră cu nimic în definiţia noţiunii de relaţii agrare. Cei care stăpîneau întinderi mai mari şi aveau aşezaţi alţi locuitori pe pămîntul lor, erau obli-

[1] Cf. doc. 392, 477, 506, 530, 554—605, 618, 702.
[2] R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii în Moldova*, Bucureşti, 1907, p. 307—315.
[3] *Uricariul*, VII şi VIII, p. 247 şi urm.
[4] Cf. doc. 234.

gați, încă înainte de așezămîntul lui Gr. Al. Ghica [5], să perceapă numai echivalentul în bani al obligațiilor de boieresc datorate [6].

Locuitorii de pe moșii formau, pînă la jumătatea secolului al XVIII-lea, două categorii bine distincte: vecinii și țăranii liberi fără pămînt, care, prin ocupația și raporturile cu stăpînii, au determinat rămînerea în materialul documentar al timpului a informațiilor despre natura obligațiilor ce li se cereau, refuzul sau rezistența la îndeplinirea lor, precum și intervenția autorității de stat în reglementarea acestor raporturi, constituind în ansamblu ceea ce se înțelege sub denumirea de relații agrare. Deoarece vecinia, ca și rumânia în Țara Românească, reprezenta în Moldova forța de muncă utilizată de stăpînii moșiilor pentru punerea în valoare a pămîntului, instituția a atins faza culminantă la începutul veacului al XVIII-lea și a intrat imediat în decadență atît din cauza abuzurilor comise cu întrebuințarea vecinilor, cît și datorită dezvoltării forțelor de producție, care o făceau necorespunzătoare. Deosebirea esențială între vecini și țăranii liberi fără pămînt, o constituia numărul zilelor de boieresc mult mai mare prestat de vecini și faptul că erau legați de moșie, ceea ce-i împiedica să poată face parte din vreo categorie de slujitori domnești — vînători, călărași, panțîri —, deoarece slujba la domnie nu le-ar mai fi dat răgaz să-și îndeplinească îndatoririle față de stăpîni. La 1 ianuarie 1740, Grigore Ghica scrie lui Andrei Balș, șoltuzul de Cîmpulung, că egumenul de Moldovița s-a jăluit de niște vecini ai mănăstirii care s-au făcut panțîri la Cîmpulung și nu mai are nici un fel de folos de la ei. Șoltuzului i se poruncea să cerceteze și, dacă se va dovedi că sînt într-adevăr vecini, să-i izgonească dintre panțîri și să-i dea pe mîna călugărilor spre a-i pune să-și facă slujba după obicei [7]. Că vecinii, spre a scăpa de situația lor, întrebuințau și mijlocul de a se strecura în rîndul slujitorilor ne-o arată și alte documente (nr. 8, 20). În a doua jumătate a veacului, după desființarea veciniei, panțîrii erau obligați să presteze munci de boieresc „după ponturi", deși ei intrau în această slujbă ca să scape de munca la stăpîn (doc. 473).

Obligațiile vecinilor față de stăpîni n-au fost precizate în acte oficiale decît către sfîrșitul instituției, dar cele mai multe mențiuni sînt cu formula: „slujbă pe obiceiu" (cf. doc. 191). Această slujbă pe obicei este indicată în altele „stog de boieresc să facă și podvoadă să aducă" (doc. 150, 214, 219, 223, 280), ceea ce arată că stogul de boieresc și podvoada, pentru care erau la discreția stăpînilor, reprezenta obligația situației lor de vecini, peste ceea ce ar fi datorat-o ca țărani liberi, așezați pe moșii cu învoială. O precizare aduce și faptul că, începînd cu 1742, vecinii fugiți sînt — din interese fiscale — lăsați unde au fost identificați dar siliți să dea cîte 2 lei pe an, echivalentul obligației lor ca vecini, urmînd ca pe moșia unde s-au așezat să se învoiască cu noul stăpîn ca țărani slobozi (doc. 213, 218, 234, 250 etc.).

Documentele arată că nu toți vecinii erau lipsiți de pămînt și că existau vecini cu moșie. Unii dintre ei se dau vecini împreună cu moșia (doc. 24), alții și-o păstrează în timpul cît sînt vecini și o dăruiesc stăpînului ca preț al liberării (doc. 35). La 13 ianuarie 1724, Silvestru Bărboiu mărturisește că a vîndut boierului Hăbășescul numai o vie, iar moșia pe care voia să i-o cotropească, pretextînd că-i era vecin, a dat-o călugărilor din Drăgești (doc. 78). Unii vecini își păstrează tot timpul moșia, deși li se contestă în justiție calitatea de stăpîni

[5] Doc. 385 din noiembrie 1764.
[6] Doc. 403, așezăm. lui Gr. Al. Ghica din 1766, punct. XI.
[7] Wickenhauser, *Die Urkunden des Klosters Moldovitza* (citat de R. Rosetti, în *Pămîntul, sătenii și stăpînii în Moldova*, p. 267).

ai pămîntului pe care-l folosesc şi pe care-l dau în dijmă altora, cu învoială (doc. 262).

Legarea vecinilor de moşia pe care lucrau, proprie poziţiei lor în veacul anterior, este continuată şi în secolul al XVIII-lea, fără a mai constitui un atribut esenţial. Un număr de documente se referă la vînzarea moşiilor împreună cu vecinii, dar în actele de vînzare nu se arată totdeauna numele şi numărul vecinilor, din cauza instabilităţii lor în această vreme [8]. Abuzul feudalilor faţă de această mînă de lucru gratuită, care grăbeşte decăderea şi duce la desfiinţarea instituţiei, se arată prin desprinderea vecinului de moşia pe care lucrează şi plasarea lui în dependenţa personală faţă de stăpîn. În această nouă poziţie, socotiţi ca simple unelte de muncă, vecinii sînt strămutaţi de pe o moşie pe alta (doc. nr. 5), sînt lăsaţi moştenire, trecuţi în foi de zestre şi dăruiţi în afară de moşia stăpînului [9]. Copiii erau despărţiţi de părinţi. La 20 martie 1738 biv vornicul Mihail Micul dăruieşte spătarului Toader Palade un copil de vecin (doc. 144). Uneori erau amanetaţi împreună cu diferite obiecte. La 20 aprilie 1718, Grigoraş Brahă din Leţcani zălogeşte lui Neculai sulgerul trei locuri de casă şi patru vecini pentru nişte lucruri pierdute în timpul năvălirii tătarilor (doc. nr. 57). Multe documente se referă la vînzările de vecini, fără moşie, uneori indicîndu-se preţul fiecăruia, alteori nu [10]. Unii stăpîni, pentru motive personale, trec pe vecini în stare de robie (doc. nr. 244), alţii îi schimbă cu ţigani (doc. nr. 68, 88). În unele cazuri, vecinii contau, împreună cu toate bunurile stăpînilor, ca monedă de socoteală : un stăpîn consimte să dea pentru 50 de stupi şi 40 de lei „2 cai de căruţă şi 4 lei bani şi o iapă şi 25 de stupi de sămînţă şi un vecin, anume Ursul Vîntul, moldovan" (doc. nr. 80). Sînt şi cazuri de iertare, din motive religioase, a vecinilor dintr-un sat întreg (doc. nr. 241).

Atitudinea stăpînilor faţă de vecini n-a fost primită şi acceptată în mod pasiv de către cei în cauză. Numeroase sînt documentele care vorbesc despre fuga lor de pe moşii, căutarea şi aducerea înapoi, cu concursul autorităţii de stat, a celor găsiţi [11]. În afară de fugă, vecinii se ridicau în numeroase cazuri contra stăpînilor şi-i chemau în judecata divanului, încercînd pe această cale să scape de vecinie [12]. Stăpînii se foloseau, cu mai multe şanse, de calea judecăţii pentru a-şi întări autoritatea asupra vecinilor nesupuşi. La 13 mai 1732, egumenul de la Tazlău obţine împuternicire să cheme la divan pe Druţul, pe Alexandru Zănoagă, pe Sava şi Neculai, fraţi cu Alexandru, care, fiind vecini ai mănăstirii, nu vor să stea pe moşie, „umblînd să scape de vecinătate" (doc. nr. 118, 162, 165). Din poziţia lor, unii vecini se eliberează fie prin judecată (doc. nr. 182, 203), fie prin tocmeală cu stăpînii. În 1701, fraţii Constantin, Pintilie şi Vasile Modrihan din Hălăuceşti se răscumpără de vecinie de la vornicul Vasile Cantacuzino cu 200 de oi mari, plecînd să se stabilească la Cîmpulung (doc. nr., 2). În actul de dezrobire de la 6 aprilie 1749 (doc. nr. 260) sînt enumerate toate abuzurile stăpînilor faţă de vecini. După reforma lui Constantin Mavrocordat, în actele oficiale ale unor domni care n-au recunoscut aşezămîntul din 1749, vecinii sînt menţionaţi cu poziţia lor anterioară reformei (doc. nr. 308). Pentru sporirea mîinii de lucru, stăpînii de moşii au continuat

[8] Doc. nr. 3, 37, 40, 41, 42, 69, 75, 93, 105, 107, 172, 222.

[9] Doc. nr. 1, 29, 30, 36, 54, 111, 130.

[10] Doc. nr. 7, 44, 76, 80, 87, 92, 137, 147.

[11] Doc. nr. 4, 10, 13, 16, 25, 26, 32, 33, 39, 45, 47, 50, 51, 56, 71, 84, 110, 129, 131, 150, 165, 199, 200, 201, 210.

[12] Doc. nr. 82, 90, 113, 127, 136, 143, 171, 185, 188, 193, 248.

şi în prima jumătate a veacului al XVIII-lea acţiunea de vecinire, atît a ţăranilor liberi fără pămînt [13], cît şi a răzeşilor [14].

În afară de vecini, pe moşiile stăpînilor lucrau ţăranii liberi fără pămînt, care dădeau dijmă şi prestau zile de boieresc. Această categorie de locuitori provenea dintre răzeşii care-şi pierdeau numai moşia, vecinii care se răscumpărau sau îşi cîştigau pe altă cale libertatea, înstrăinaţii care se repatriau şi străinii care veneau să se stabilească în Moldova. Numărul lor, în descreştere faţă cu veacul anterior, era destul de însemnat ca să poată determina pe unii domni a da aşezăminte speciale pentru reglementarea cuantumului de muncă datorat stăpînilor [15]. Pe moşiile acestora ei formau sate, fie singuri, fie amestecaţi cu vecini [16]. Numărul mare de documente din volum referitor la aceşti locuitori [17] arată desele conflicte avute cu stăpînii din cauza nerespectării învoielilor prin sporirea obligaţiilor şi refuzul lor de a le îndeplini. Cînd boierescul era prea apăsător, ei părăseau moşia, încurcau socotelile fiscului şi provocau îngrijorare domniei (doc. nr. 230). Alteori se ridicau „în tăria lor şi cu drugii" asupra oamenilor trimişi de stăpîni să strîngă dijma (doc. 99). Rezistenţa acestei categorii de ţărani faţă de sporirea sarcinilor, care-i apropia tot mai mult de situaţia vecinilor, a determinat în mare parte, prin frămîntările în cursul primei jumătăţi a veacului — dar mai cu seamă după hotărîrea domniei de a le dubla zilele de boieresc —, actul de reformă din 1749.

Dezrobirea vecinilor aduce, din punct de vedere juridic, mai întîi unificarea celor două categorii de ţărani aflători pe moşiile stăpînilor. Contopirea aceasta, mărind posibilităţile de rezistenţă la pretenţiile boierilor, duce la unificarea în scurt timp a obligaţiilor foştilor vecini cu ale ţăranilor liberi. Ofensiva boierilor pentru sporirea zilelor de boieresc dă naştere la o serie de conflicte care durează pînă la sfîrşitul veacului, între stăpîni, pe de o parte, şi întreaga masă a ţăranilor de pe moşii, pe de alta. Eliberînd pe vecini, stăpînii obţin de la domnie încuviinţarea să pretindă ca livezile şi poienile (curăturile) făcute de ei şi părinţii lor să nu le poată vinde, iar în caz cînd pleacă în altă parte să rămînă bunuri ale moşiei (doc. 353, 358). Ţăranii în cauză se vor agita atît pentru această dispoziţie, cît şi pentru alte interdicţii, unii dintre ei continuînd a se considera „moşinaşi" pe pămîntul pe care-l lucrau (doc. 388, 393). În acţiunea lor contra stăpînilor, ţăranii de pe unele moşii scoteau pietrele de pe hotar (doc. 446), alţii se „scoală cu zorbale" (doc. 451), împotrivindu-se la toate îndatoririle (doc. 455). Unele conflicte izbucneau şi din cauza obligaţiei impuse locuitorilor de a nu părăsi moşia (doc. 438) pentru interesele vistieriei.

Un număr însemnat de documente se referă la două conflicte de proporţii mai mari din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Unul privea diferendul mănăstirii Slatina cu locuitorii din Rădăşeni, care refuzau să se considere, înainte de reformă, vecini ai mănăstirii, susţinînd că sînt „moşinaşi" şi că locurile pe care le cultivau din tată în fiu erau ale lor [18]. Toate cărţile de judecată date atît de divan, cît şi de dregătorii trimişi la faţa locului în favoarea mănăstirii au rămas neluate în seamă de locuitori. Conflictul va continua

---

[13] Doc. 11, 12, 15, 22, 180, 181, 222, 247, 251.

[14] Doc. 20, 24, 102, 105, 121, 135, 243, 269.

[15] Doc. 180.

[16] Cf. Doc. nr. 122.

[17] Numărul documentelor referitoare la ţăranii liberi în colecţia de faţă trece de 100, ceea ce arată importanţa lor în viaţa socială din prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

[18] Doc. nr. 421, 422, 427, 431, 596, 597, 602, 625.

şi la începutul secolului al XIX-lea. Al doilea conflict din această vreme s-a ivit din dorinţa egumenului de la Rîşca de a muta pe locuitorii aşezaţi pe moşia Moişa din jurul mănăstirii într-un loc mai îndepărtat. Rezistenţa opusă de locuitori acestui proiect n-a putut fi biruită de autoritatea de stat decît după multă trecere de timp [19]. Documentele mai semnalează un număr mare de conflicte între stăpîni şi ţăranii de pe moşiile lor în legătură cu renta feudală : dijma din produse şi zilele de boieresc sau echivalentul lor în bani [20].

În privinţa rentei din produse, mărturiile din prezenta colecţie confirmă formula invariabilă a dijmei, a zecea parte din tot ce producea, dată stăpînului de oricine cultiva şi recolta pe moşia altuia, care s-a transmis din veacurile anterioare şi s-a aplicat în tot timpul epocii de care ne ocupăm. Unele documente includ în sfera dijmei livezile şi grădinile cu legume (doc. nr. 168), altele exceptează de la dijmă grădinile cu legume de pe lîngă case, pentru hrana oamenilor (doc. 388, 403), iar a treia categorie de documente, cele mai multe, au invariabila formulă că dijma să se ia „după obiceiu", sursă de abuzuri pentru stăpîni, care se foloseau de imprecizia textului în propriul lor avantaj. La începutul secolului, cînd stăpînii arătau puţin interes pentru cultivarea pămîntului din rezerva proprie, dijma constituia partea principală a rentei şi documentele au înregistrat formula fără menţionarea obligaţiei de boieresc (doc. nr. 17). Mai tîrziu, către jumătatea veacului, cînd stăpînii erau preocupaţi de rentabilitatea moşiilor, nemenţionarea obligaţiei de boieresc în documentele privitoare la venitul moşiilor constituie o indicaţie că nu aveau locuitori „şezători cu casă" pe moşia de care era vorba. Pe unele moşii locuitorii aveau obligaţia de a căra, treiera şi păstra cerealele rezultate din dijmă pînă cînd va trimite stăpînul să le ia (doc. nr. 167). Locuitorii din regiunea de munte, a căror ocupaţie de bază era tăierea şi fasonarea lemnului, dădeau dijmă şi din obiectele lucrate (doc. nr. 320). Către sfîrşitul veacului, după apariţia aşezămîntului care dă stăpînilor posibilitatea să folosească în avantajul lor reglementarea tăierii pădurilor, se întîlneşte menţiunea, cu formularea generală, a dijmei „din păduri" (doc. 581, 610, 635).

Documentele referitoare la dijma fînului arată că se plăteau de regulă, în bani, cîte zece parale de stog sau cîte o para de stînjen, cum i se încuviinţează egumenului de la Slatina în 1765 să ia de la locuitori (doc. 392). În 1777, pe moşia mănăstirii Caşin, dijma din fîn se plătea cîte 10 parale „căpiţa" de fîn (doc. nr. 477). Aceeaşi dijmă de o para de stînjen plăteau locuitorii din Mădei şi Borca mănăstirii Slatina, în 1780 (doc. nr. 506). În 1783, ispravnicul de Suceava poruncea ca locuitorii din Panca să dea stăpînului „cîte două parale de stînjen, aşa cum a stabilit administraţia Bucovinei ca să se plătească" (doc. nr. 529). Sub influenţa acestei dublări a dijmei în Bucovina, stăpînii din Moldova au pretins, cum se lua în 1789 şi locuitorilor din Mărăţei (Piatra), cîte două parale de stînjen (doc. nr. 554). Un număr de documente se referă la relaţiile locuitorilor cu stăpînii pentru păşunatul vitelor (doc. nr. 600, 603, 682, 685). În 1799, Constantin Ipsilanti dădea instrucţiuni ispravnicilor de Neamţ ca, spre împăcarea neînţelegerii egumenului de la Neamţ cu locuitorii de pe moşiile mănăstirii, să reglementeze a se da fiecăruia loc de păşune şi fînaţ, în analogie cu numărul vitelor, iar pentru cei ce cosesc să dea dijma în natură, nu în bani, din zece căpiţe una (doc. nr. 702). La Suceava se repartiza fruntaşului 5 fălci de iarbă, mijlo-

---

[19] Doc. nr. 525, 571, 611—615, 627, 629, 634, 636, 642, 643, 646, 649—651, 654, 658, 662, 663, 667, 668, 695, 696, 697, 701, 713.

[20] Indicele cronologic, *passim.*

cașului trei și codașului una și jumătate (doc. nr. 694). Strîngerea dijmei de către stăpînii moșiilor nu s-a efectuat totdeauna fără împotrivire din partea țăranilor, care este înfrîntă cu ajutorul autorității de stat. Uneori țăranii nesocotesc hotărîrea instanțelor. În 1725, Mihai Racoviță poruncește să se facă o nouă cercetare în pricina locuitorilor Budești, care au fost judecați de căpitanul de Tecuci și i-a condamnat. „Și acum, peste cartea aceasta de rămas, ei s-au sculat și au poprit, n-au vrut să dea dijma pi ci di an, nici de estimpu“ [21]. Cînd egumenul de la Bîrnova a încercat să cotropească locurile țăranilor din Poșorcani (Putna), locuitorii s-au opus, au amenințat cu parii în mînă pe oamenii stăpînului „și n-au vrut să lase să să ei di a zăcea“ (doc. nr. 99).

Renta în muncă sau bani, luată de stăpîni de la locuitorii care-și aveau locuința stabilă pe moșiile lor, este menționată în documente cu termenul de *boieresc*. Căutînd să rezolve problema forței de muncă prin sporirea obligațiilor impuse locuitorilor de pe moșii, stăpînii au determinat ca, începînd cu cel de-al doilea pătrar al veacului al XVIII-lea, chestiunea cea mai însemnată a raporturilor cu sătenii să fie *lucrul de boieresc*. În prima jumătate a veacului, menționarea lucrului de boieresc în documente este puțin abundentă, în raport cu dijma, din cauză că predomina preocuparea pentru renta în produse. Numărul zilelor cerute a mers crescînd, cu variații de la o categorie de stăpîni la alta, pînă la uniformizarea obligației prin așezămîntul de la 1766. În privința vecinilor, singura precizare a lucrului de boieresc este numărul de 24 de zile stabilit în actul de dezrobire, ca echivalent al renunțării stăpînilor la munca pe obicei (doc. 260), în care, după evaluarea contemporană, se cuprindea la un loc atît contribuția calității de vecin, cît și obligația țăranului cu învoială. Boierescul țăranilor liberi, care la începutul veacului era foarte puțin luat în seamă de stăpîni, a evoluat de la îndemnul de ajutor „la secere și la coasă și la altili“ în 1711 (doc. nr. 46), la „stogul de boieresc“, care lua cam trei-patru zile de muncă, în 1720 [22], la claca de cosit, adunat, arat, secerat și treierat, în 1729 (doc. nr. 108), care făceau aproximativ 5 zile de muncă, la enunțarea precisă a obligației de 6 zile în 1741 (doc. nr. 172), spre a se trece brusc la obligația de 12 zile pe an pentru toți cei ce stăteau cu învoială pe moșiile mănăstirești (doc. nr. 180, 258 etc.). Dacă nu se cunoaște pînă acum un așezămînt care să fi reglementat obligația țăranilor liberi de pe moșiile boierești la șase zile, cum s-a susținut [23], hotărîrea din 12 ianuarie 1742 a fost completată cu „obiceiul“ ca aceștia să continue a se tocmi cu stăpînii laici pentru numărul de zile, determinînd ca obligațiile lor să se apropie treptat de nivelul celor de pe moșiile mănăstirești. Grigore Ghica hotărăște ca locuitorii de pe moșia Totoiești să presteze „slujbă opt zile într-un an“ (doc. nr. 257). Sub influența boierilor, domnii din deceniul al 6-lea au dat cu ușurință încuviințări pentru sporirea boierescului pe moșiile lor, pînă la maximum îngăduit de așezămîntul din 1742, adică pînă la 12 zile, așa cum procedează Scarlat Ghica în 1757 (doc. nr. 323) și Ioan Callimachi în 1760 (doc. nr. 345). Tot în acest deceniu, Constantin Racoviță, declarînd că nu recunoaște reforma lui C. Mavrocordat, încearcă, în cazuri izolate, să impună ambelor categorii de țărani a lucra boierescul după cum era obiceiul în vremea tatălui său, fără alte precizări, sau, dacă nu le convine, să facă 24 de zile pe an (doc. nr. 265, 266, 270).

---

[21] Arh. st. Buc., M-rea Adam, VI—41.

[22] Th. Bălan, *Documente bucovinene*, IV, p. 4—5.

[23] R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii și stăpînii în Moldova*, p. 320—321; Gh. Panu, *Cercetări privitoare la starea țăranilor în veacurile trecute*, vol. I, București, 1910, p. 286—288; I. C. Filitti, *Proprietatea solului în Principatele Române*, București, 1935, p. 221.

Refuzul ţăranilor de a presta numărul sporit al zilelor de boieresc[24] şi atitudinea lor agresivă faţă de stăpînii care căutau să-i constrîngă[25] a determinat domnia să legifereze formula generală a răscumpărării boierescului cu bani de către acei care nu voiau să facă munca cerută. În aşezămîntul din martie 1743 se spune, referitor la oamenii care lucrează cu învoială pe moşii mănăstireşti sau boiereşti, că „cine se va tocmi cu bani, asemenea de patru ori într-un an să plătească" [26]. În acea vreme răscumpărarea muncii „pe obiceiu" a vecinilor era evaluată de stăpîni la 2 lei, care, cu dispoziţia domniei, se împlinea de către ispravnicii ţinuturilor (doc. 215, 219, 235, 250). De asemenea, boierescul ţăranilor liberi varia de la 6 potronici la 2 lei pe an, după poziţia moşiei şi rezistenţa celor care aveau a da banii[27]. Starea aceasta de tranziţie în relaţiile dintre stăpîni şi locuitorii de pe moşii, de la forma clasică a veciniei în care predominant era „obiceiul" la faza care marchează începutul destrămării feudalismului în agricultură, cu reglementarea amănunţită a raporturilor de către autoritatea de stat, durează un sfert de veac, pînă la aşezămîntul din 1766, cînd se uniformizează şi sporesc, în fond, obligaţiile tuturor locuitorilor. Caracteristica relaţiilor agrare în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea o formează ofensiva boierilor pentru sporirea pe cale legală a forţei de muncă, folosind toate conjuncturile politice şi mai ales presiunea asupra domnilor spre a le forţa mîna ca să le încuviinţeze cererile.

Aşezămîntul de la 1 ianuarie 1766, dat de Grigore Al. Ghica, are o motivare economică ce se desprinde cu claritate din ansamblul conţinutului. Moldova era în acea vreme exportatoare de cereale şi vite în mai mare măsură decît în prima jumătate a veacului, furnizate în cea mai mare parte de moşiile boiereşti. Mărind suprafaţa rezervei proprii, stăpînii aveau stringentă nevoie de mai multă muncă efectivă, smulsă de la acelaşi număr de locuitori. Aşezămîntul agrar corespunde întru totul acestor nevoi ale stăpînilor de moşii şi de aceea, spre deosebire de aşezămintele anterioare, prevede o precisă reglementare a raporturilor cu ţăranii, prezentată în 15 puncte, generalizate în urmă sub denumirea de „ponturi". Pentru prima dată se unifică îndatoririle locuitorilor de pe moşiile mănăstireşti şi boiereşti, obligaţi la 12 zile pe an şi se stabileşte, pe de o parte, ziua de lucru de la răsăritul pînă la apusul soarelui, iar pe de alta cantitatea de muncă pe fiecare zi la arat, prăşit, secerat, cosit şi adunat. Cele 12 zile trebuiau făcute, la chemarea stăpînului, cîte 4, primăvara, vara şi toamna. Locuitorii de pe moşiile din ţinuturile de margine erau obligaţi numai la 6 zile de boieresc (punctul VIII). Nartul acesta al unei zile de muncă, socotit să nu poată fi împlinit nici în 3 zile, precum şi dispoziţia ca răscumpărarea în bani a boierescului să se poată face numai dacă vrea stăpînul — şi nici unul n-ar fi consimţit să renunţe la seceratul a trei clăi sau prăşitul de două ori a suprafeţei de 12 prăjini pentru 20 de bani, cu cît era prevăzut răscumpărarea unei zile — arată asaltul masiv dat de clasa feudală asupra mîinii de lucru ţărăneşti spre a-şi asigura producţia de cereale şi furaje. Aservind şi mai mult ţărănimea, aşezămîntul rezervă avantajele aplicării lui exclusiv boierimii şi mănăstirilor, înlăturînd pe răzeşii care aveau aşezări ţărăneşti pe pămînturile lor. Punctul al IX-lea hotărăşte ca în satele răzeşeşti, de se vor afla săteni fără moşie, „să nu se supere cu lucrul, ce să dee bani... pentru aceste douăsprezece

[24] Academia Republicii Socialiste România, DCII—44.

[25] *Uricariul,* vol. XXI, p. 159. — Bălan, *Documente Bucovinene,* V, p. 15—16.

[26] *Uricariul,* IV, 397.

[27] Vezi doc. nr. 301, 315, 322, 323, 326, 337, 346, 347, 354, 355, 359, 407, 419, 410, 533, 548, 632, 674, 698, 707 etc.

rînduite zile de lucru". Actul din 1766, căruia Grigore Callimachi, prin hrisovul din 28 mai 1767, îi adaugă un al XVI-lea punct referitor la obligația stăpînilor de a da pămînt suficient de hrană locuitorilor de pe moșii (doc. nr. 416), împreună cu unele adăugiri ulterioare, a servit pînă la sfîrșitul veacului de instrument în mîna boierimii spre a stoarce în forme legale munca țărănimii.

Aplicarea așezămîntului dat de Gr. Al. Ghica s-a făcut imediat. O carte dată unor mazili la 16 februarie același an pentru satul Stroești (Suceava) obligă pe locuitori să lucreze 12 zile de boieresc, „după ponturi", sau să le răscumpere, dacă vor stăpînii, cu cîte 20 de bani noi pe zi (doc. nr. 407 ; la fel doc. nr. 443). Egumenul de la Bîrnova obține la 29 iulie 1766 încuviințarea să oblige pe locuitorii mai multor moșii să-i facă 12 zile de boieresc sau, dacă n-ar avea să le dea de lucru, fiecare locuitor să-i dea cîte 2 lei (doc. nr. 410). Cînd stăpînul nu are de lucru sau are numai parțial, în baza dispozițiilor din ponturi, locuitorii trebuie să achite în bani zilele de boieresc neefectuate. O carte în sensul acesta obține în 1781 vechilul mănăstirii Secu, pentru ca locuitorii din Săbăoani să-i lucreze 4 zile pe moșia Mogoșești, iar pentru restul de 8 să-i dea cîte 20 de bani pe zi (doc. nr. 515). Privitor la nartul de muncă stabilit în așezămînt, locuitorii din Săbăoani sînt constrînși de un om al domniei în 1783 să cosească și să adune cîte o falce de fîn pentru 4 zile, iar restul să le lucreze „după ponturi" (doc. nr. 526). Se fac și învoieli, mai ușoare pentru țărani decît prevederile ponturilor. Locuitorii din Faraoani se învoiesc prin zapis cu egumenul mănăstirii Solca să-i plătească 2 zloți pe an de fiecare casă pentru venitul moșiei (doc. nr. 419). Sînt și cazuri cînd lucratul sau răscumpăratul boierescului rămîne tot la alegerea țăranilor, ca în vremea de înaintea așezămîntului (doc. nr. 467, 469, 471).

Stăpînii de moșii nu s-au mulțumit cu avantajoasele, pentru ei, dispoziții din așezămîntul de la 1766, căci după un deceniu de aplicare, în urma păcii de la Kuciuc-Kainargi, folosind o conjunctură politică favorabilă, divanul Moldovei cere prin anafora aceluiași domn, Grigore Al. Ghica, la 14 aprilie 1775, sporirea zilelor de boieresc la 36 pe an și dijma din produse (doc. nr. 465). Istoricul relațiilor dintre stăpîni și țărani, făcut de boieri în mod tendențios în anafora, este neadevărat, fiind infirmat de mărturia documentelor cuprinse în acest volum. Acceptarea acestei dorințe boierești ar fi pus domnia în mare încurcătură sub raportul încasărilor fiscale, întrucît locuitorii ar fi părăsit în masă țara, și de aceea Grigore Al. Ghica n-a dat, timp de doi ani și jumătate, nici un răspuns la cererea divanului din menționata anafora. În conflict cu marea boierime și cu mitropolitul țării, care, ca să exercite presiunea în interior, au pus la cale o răscoală populară la Iași în toamna anului 1776[28], iar la Constantinopol uneltau pentru răsturnarea lui, Ghica sfîrșește prin a satisface parțial cererea formulată în anaforaua divanului. Hrisovul de la 30 septembrie 1777 prevede ca, peste cuprinderea ponturilor, locuitorii „să mai lucreze două clăci la orice va avea trebuință stăpînul moșiei, să întocmească iazurile și morile... Iar la moșiile cu așezări să fie îndatorați locuitorii a face stăpînului moșiei pe tot anul și una podvoadă... Și pe lîngă aceasta să aducă la casa stăpînului și cîte două care lemne de foc". Boierii obțin acum și dreptul de vînzare exclusivă a băuturilor de tot felul (doc. nr. 483). Documentele cuprind puține mențiuni despre aplicarea noilor dispoziții, care nu puteau fi traduse în practică fără a înfrînge mai întîi rezistența țăranilor. Aceștia se plîng uneori că sînt puși la construirea acaretelor stăpînilor (doc. nr. 565). Cînd mănăstirea Neamț are nevoie să repare iazul de la Oșlobeni, nu poate scoate locuitorii la lucru decît

---

[28] N. Iorga, *Documentele familiei Callimachi*, vol. I, București, 1902, p. CLXVI.

în cadrul zilelor de boieresc (doc. nr. 565). Ceea ce au folosit cu mai multă eficacitate stăpînii din noile lor avantaje a fost interzicerea completă a vînzării de băuturi în sate fără încuviințarea lor, fapt care-i aduce necontenit în conflict cu locuitorii, menționat mai des în izvoare (doc. nr. 518, 523, 524, 548, 584, 687 etc.). Dacă în cele mai multe cazuri stăpînii se plîng, pe drept sau pe nedrept, de nesupunerea locuitorilor la îndatoriri, documentele înregistrează și reclamații ale țăranilor că sînt siliți să facă mai mult decît li se cuvine. La 3 septembrie 1793, veliții boieri arată prin anafora către domn că, judecînd reclamația locuitorilor din Cotul Săvinești contra egumenului de la Bistrița pentru asuprirea peste prevederile ponturilor, n-au avut curajul s-o respingă și au recurs la un subterfugiu, declarînd că nu s-au putut edifica de temeinicia argumentelor părților și au cerut ca cercetarea să fie făcută la fața locului de vistierul Iordache Ruset (doc. nr. 699).

Problema arendășiei neintrînd în culegerea de față — ca și la volumul I — decît prin latura luării în arendă a moșiilor de către țărani, este menționată într-un însemnat număr de documente, care permit a urmări atît evoluția ei chiar din prima jumătate a veacului, cît și efortul susținut al țărănimii, în special al aceleia din regiunea muntoasă, de a scăpa prin acest mijloc, fie și pe timp limitat, de exploatarea stăpînilor de moșii. Dar în prima jumătate a secolului, în afară de oierii bîrsani care luau de la mănăstiri sau de la boieri cîte un munte pentru pășunat (doc. nr. 95, 139), țăranii cu ansamblul vieței lor gospodărești sînt absenți de la această formă de relații agrare. Din cartea lui Grigore Ghica dată mănăstirii Rîșca la 27 iulie 1741 pentru anularea arendării moșiilor, făcută „ori a boer, ori a neguțător de țară, ori la mănăstire, ori la turcu, ori la armean, ori la jidov“ (doc. nr. 170), aflăm cine erau în acea vreme arendașii. Ei nu luau în arendă, propriu-zis, moșiile, ci „cumpărau“ numai venitul exploatărilor care li se păreau mai avantajoase. În 1732, egumenul de la Bistrița dădea cu arendă „vinitul moșiilor și de pe la turcii ce-i tae pădure și fac vasă, și de la cari fac luntri și doagi de buți și scînduri, și de la țiganii ce fac albii“ (doc. nr. 119). Un „Mardaros corăbierul“ ținea în arendă, în 1737, două bălți ale mănăstirii Rîșca, de lîngă Galați (doc. nr. 140). Se lua în arendă și dijma din producția agricolă, în multe cazuri (doc. nr. 204), deși era mai puțin aducătoare de venit. Uneori se arenda și lucrul de boieresc. Ene cafegiul s-a învoit cu egumenul de la Solca în 1742 să aducă locuitori pe siliștea pustie de la Crăinicești, unde a adunat 23 de oameni. „Și tocmala lui Eni cafegiul i-a fost cu egumenul : lucrul de boeresc să fie al cafegiului, iar dijma moșiei să fie a egumenuluj“ (doc. nr. 209). Cît era prețul arenzii unei moșii la jumătatea veacului putem deduce din zapisul de arendare a trei sate, făcută de logofătul Lupu Balș călugărului Varlam Ursachi la 4 mai 1744, căruia îi încuviința să ia dijma „din țarină și din heleștee cu pești, din prisaca cu stupi și dintr'alte din toate“, pentru suma de 15 lei [29], adică 5 lei arenda unei moșii, deși nu specifică întinderea.

În cea de-a doua jumătate și, mai precis, în ultimul pătrar al veacului, ca o consecință a condițiilor tot mai apăsătoare ale „ponturilor“, de care nu puteau scăpa decît prin învoieli — precum și a extinderii rentei în bani —, participarea țăranilor la arendarea moșiilor pe care le lucrau se constată în cazuri numeroase. Stăpînii, păcăliți uneori de insolvabilitatea cîte unui arendaș, erau mai bucuroși să facă învoieli de acest fel cu țăranii, care garantau îndeplinirea condițiilor cu avutul și munca lor. O încurajare pentru locuitori vine și din par-

[29] *Uricariul*, vol. XXV, p. 81—82.

tea autorității de stat, căci prin cartea divanului Moldovei din ianuarie 1771 sînt protimisiți față de străini, la preț egal, țăranii de pe moșii care iau în arendă locurile pentru stîni, tocmindu-se cu stăpînii munților[30]. Pe lîngă locurile de pășunat țăranii iau în arendă și terenuri de arătură. Pentru locuitorii din Păstrăveni, care țineau în arendă moșia Buzați, Constantin Moruzi poruncește la 19 ianuarie 1780 ispravnicilor de Neamț: „Oamenilor de Păstrăveni să le dați a înțelege ca de acum înainte să nu să amestece la moșia Buzații nici cu arături, nici cu cosit, nici cu pășunat, ci să dea pace să-și caute altă moșie pentru turma lor“ (doc. nr. 499). În unele părți, ca la Spătărești, țăranii s-au jeluit la divan contra stăpînului, care-i reclamase și el de nesupunere: „și au cerut dreptate ca să se de poruncă numitului jăluitoriu să le vînză lor moșia cu anu“ (doc. nr. 531). Arendarea unei părți a moșiei Vizantea de către locuitorii satului Găuri, cu suma de 55 de lei pe an și o clacă de 50 de oameni la coasă într-o zi (doc. nr. 497), a dat naștere unui șir îndelungat de procese, din cauză că în urmă prețul arendării nu mai convenea mănăstirii, iar țăranii au continuat s-o lucreze pentru ei, în disprețul cărților de judecată și al poruncilor domnești (doc. nr. 594, 616 etc.). Locuitorii din Căbești (Tutova) arendează de la pitarul Sandu Oat „venitul“ moșiei Mecnești „cu tocmală zăci lei și 30 oameni într-o zi la o clacă“ (doc. nr. 618). Lipovenii din satul Rușii dau zapis de învoială episcopului de Roman ca, în schimbul dreptului de a folosi moșia, să plătească episcopiei cîte 8 lei de om pe an, fără dijmă, avînd să facă și cîte o falce de fîn de fiecare locuitor (doc. nr. 617). Un contract mai complet de arendare este acela al locuitorilor din Valea Seacă (Bucovina), care în 1793 iau de la mănăstirea Slatina moșiile Valea Seacă și Corlățele, pe timp de 5 ani, cu 800 de lei pe an și 100 de fălci de fîn, cosite pe moșiile ei din Moldova, într-o săptămînă, cu mîncarea lor (doc. nr. 593). În urmă, sub pretext că arendarea a fost făcută „cu oareșcare păgubire mănăstirii de cum da alți mușterei“, li s-a mai smuls locuitorilor un angajament de a căra lemnul trebuitor la repararea chiliilor mănăstirii (doc. nr. 592). Un exemplu de modul cum se organizau țăranii în unele sate ca să scape de apăsarea stăpînului îl avem în zapisul pe care delegații satului Borca îl dau egumenului de la Slatina pentru a plăti, timp de 3 ani, dijma, „mutările“ și boierescul în bani, cîte 230 de lei și 2 jderi pe an, în două rate, împărțind locurile și adunînd banii prin cislă (doc. nr. 692). Documentele arată că țăranii, dacă nu se împăcau cu exploatarea stăpînilor, trăiau în și mai rele raporturi cu unii arendași, dornici a se îmbogăți repede. Locuitorii satului Rogojești se plîng la 15 mai 1796 stăpînului moșiei, Gavril Conachi, contra arendașului Neculai Butucea și-i cer „a depărta de satul acesta pe mai sus-arătatul Butuce, căci nu este cu putință să trăim noi în sat de va fi el“ (doc. nr. 638). Isprăvnicia de Suceava, pe baza cercetărilor făcute, adeverește că arendașul Brandaburul, care a cumpărat venitul moșiei Tătăruș de la mănăstirea Pobrata, a făcut asupriri locuitorilor, determinîndu-i pînă la urmă să plătească ei arenda și să ia moșia pe seama lor (doc. nr. 670).

Mîna de lucru salariată în agricultura din acea vreme, menționată în documente, se referă la argați, îngrijitori de vite și herghelegii (doc. nr. 49, 480, 624), la angajamente luate mai cu seamă către sfîrșitul veacului pentru cositul fînului la arendașii moșiilor din nordul Moldovei (doc. nr. 507, 509, 510), la prețul unei fălci de cosit (doc. nr. 639, 640) și la lucratul viilor. La 8 februarie 1782, locuitorii din satul Ciușlea-Nouă se angajează să lucreze vornicului Dumitrache Sturza 25 de pogoane de vie la Vărsătura și în Vatra Odobeștilor, cu cîte 7,90 lei pogonul (doc. nr. 521). În loc de bani, unii locuitori se angajau să lucreze ca să

[30] Academia Republicii Socialiste România, ms. 151, f. 86.

li se plătească o parte din impozite. Cinci locuitori din Vităneştii de Sus se angajează la 20 martie 1785 să lucreze stolnicului Manolache Donici via sa de la Clipiceşti, pînă la 15 pogoane, şi să-i clădească crama, avînd stăpînul a plăti pentru ei sferturile, cîte vor fi, a-i scuti de havalele, iar ei să dea numai „ajutorniţă" de iarnă şi de vară (doc. nr. 536).

Documentele privitoare la vii cuprind în general tema sădirii viilor de către locuitori pe pămîntul stăpînului, care le dă dreptul de stăpînire pentru ei şi pentru toată familia în perpetuitate, cu condiţia de a le lucra şi a da dijma (doc. nr. 9, 63). Nelucrarea viei timp de 3 ani dădea dreptul stăpînului de a o lua, prin judecata divanului (doc. nr. 77, 133), şi de a o da oricui se angajează să o lucreze şi să dea dijma (doc. nr. 271). Unele documente se referă la preţul cu care se lucrează pogonul de vie, variind după timp şi loc, de la 5 la 12 lei (doc. nr. 420, 476). Dijma care era din zece vedre o vadră (doc. nr. 9), prin învoiala cu stăpînul se putea plăti şi în bani (doc. nr. 567). La 1 februarie 1786, stareţa de la Socola se învoieşte prin zapis cu Săndulache Anastasăi ca, pentru cele 5 pogoane de vie ce le are şi pentru alte 13 care urmează a le mai sădi pe moşia mănăstirii, să dea cîte 2 lei de pogon pe an drept dijmă (doc. nr. 541).

Dacă în veacurile anterioare tăierea pădurilor era socotită ca o necesitate economică, în secolul al XVIII-lea stăpînii de moşii interzic tăierea lemnelor din păduri fără aprobarea lor, avînd pentru aceasta încuviinţarea domniei. La 4 iulie 1706, Antioh Cantemir dă carte de încuviinţare egumenului de la Aron Vodă să-i apere „pădurea ce are la Coţmani şi la Stînca şi la lunca Prutului, nimi să nu hie volnic a tăia fără voia egumenului" (doc. nr. 31). În unele cazuri, poruncile domneşti sînt drastice. La 26 aprilie 1725, Mihai Racoviţă scrie în cartea de apărare dată lui Ion Meleghi, bulucbaşă hătmănesc: „Aşijderea şi pădurea ce va avea pe moşia sa, nime fără voe lui să nu tae. Iar de ar intra cineva fără ştirea lui să tae pădure, să-i ia boii şi să-i aducă aicea la sulgeria gospod"[31]. În 1756 se creează o jurisprudenţă în privinţa întinderii dreptului stăpînilor. Constantin Racoviţă încuviinţează egumenului de la Bîrnova „să fie volnec cu cartea domniei mele a apăra, după anaforaua veliţilor boieri, pădure ce iaste în prejurul mănăstirii, de cinci cristele de săgeată, despre toţi care tae lemne de foc şi nuele şi de alte trebi... de vreme ce veliţii boieri aşa au găsit cu cale, cît a trage cu săgeata de cinci ori de la mănăstire în toate laturile împregiur să fie apărătură. Iar apoi în lături, la altă pădure, să fie slobozi a tăe..." (doc. nr. 317). Faţă de abuzul stăpînilor, contra căruia s-au plîns necontenit locuitorii, în ultimul pătrar al veacului o serie de aşezăminte şi dispoziţii domneşti au reglementat regimul pădurilor, în sensul că ţăranii aveau voie să ia lemne gratuit pentru trebuinţele proprii şi să dea dijmă din acelea pe care le luau spre a le valorifica în comerţ, prin fasonare[32].

Dintre străini, oierii bîrsani au constituit o categorie pe care domnia era ţinută să-i menajeze prin avantaje speciale, dat fiind foloasele ce le avea vistieria din taxele pe oile şi vitele aduse în ţară la păşunat. Documentele referitoare la ei formează o serie de aşezăminte domneşti, acte de învoială şi cărţi de judecată, porunci, oglindind raporturile lor cu stăpînii de moşii şi cu diferiţii reprezentanţi ai autorităţilor[33].

★

---

[31] Arh. st. Iaşi, Documente, pachet CCXXXV, doc. 37.

[32] Doc. nr. 547, 560, 576, 580, 610, 635, 669, 716.

[33] Doc. nr. 152, 155, 179, 212, 370, 413, 425, 704, 705, 715.

În alegerea documentelor, colectivul de cercetători a avut în vedere aceleaşi criterii stabilite pentru volumul I, reţinînd materialul referitor la raporturile stăpînilor cu locuitorii de pe moşii, de toate categorile. S-a dat astfel atenţie tuturor formelor de legături existente între oameni pentru organizarea exploatării pămîntului în cadrul relaţiilor feudale şi al începutului lor de destrămare. Pentru aceasta au fost cercetate fondurile arhivistice din Bucureşti (Arhivele statului, Academia Republicii Socialiste România, Biblioteca centrală de stat — filiala „Bălcescu"), Iaşi (Arhivele statului, arhiva Institutului de istorie), Bacău, Bîrlad, Botoşani şi Roman (Arhivele statului). Ca rezultat a ieşit la iveală un important număr de documente, în cea mai mare parte complet inedite, altele cunoscute numai parţial, din fragmente utilizate la unele lucrări, dar nepublicate niciodată în întregime.

Acest material documentar, oglindind raporturile dintre stăpînii moşiilor şi locuitori, aruncă o lumină nouă asupra instituţiei sociale a veciniei în forma ei decadentă, permiţînd să se reconstituie împrejurările dispariţiei sale prin actul din 1749. Aduce de asemenea informaţii noi referitoare la situaţia ţăranilor liberi care lucrau cu învoială pe moşiile stăpînilor, la cunoaşterea împrejurărilor care au determinat reformele mavrocordăteşti, la evoluţia rentei feudale de-a lungul veacului şi la începuturile destrămării relaţiilor feudale în agricultură. Volumul cuprinde un mare număr de documente care înfăţişează atitudinea ţăranilor, modul cum au răspuns ei în toate ocaziile la acţiunile stăpînilor de a le mări sarcinile, arătînd desfăşurarea luptei de clasă în toată plenitudinea ei.

Deşi conţinutul condicii administrative a lui Constantin Mavrocordat din 1741—1743 este redat în extrasele făcute de N. Iorga în vol. VI din *Studii şi documente*, colectivul a găsit că este necesar să extragă din ms. 237 al Academiei Republicii Socialiste România documentele care se încadrează în tematică, să includă în volum pe cele întregi şi să dea în notele altor documente pe cele păstrate în rezumat, cînd asemănarea cuprinsului permite. S-a putut lega astfel într-o singură notă un mare număr de porunci referitoare la aplicarea „aşezămîntului de obşte" din 1741—1743, pe care nu-l cunoaştem decît din menţionarea lui în aceste acte administrative, privind stăpînirea moşiilor şi „ascultarea" de stăpîni a locuitorilor.

Ca provenienţă, cele mai multe dintre documentele volumului sînt acte oficiale, emanate din cancelaria domnească şi de la boierii divanului, altele de la administraţia locală, date de boierii ispravnici la ţinuturi. Sînt însă şi acte de provenienţă neoficială, zapisele de învoieli etc., care reflectă un alt aspect al raporturilor dintre locuitori şi stăpînii moşiilor. Cîteva documente provin de la autorităţile austriece în Bucovina după 1777 sau numai confirmate de ele. Am inclus în volum şi unele documente referitoare la temă emise pe pămîntul Bucovinei după 1775, întrucît ele reflectă continuarea aceleiaşi situaţii pînă la noile legiuiri agrare austriece în această provincie.

Toate documentele, originale sau copii, se păstrează în manuscris, cu excepţia aşezămîntului de la 12 ianuarie 1742, care a fost dat de la început pe foaie tipărită, aşa cum a procedat Constantin Mavrocordat şi în Ţara Românească, pentru unele acte de interes general [34]. În cercetarea de arhivă s-a dat întîietate documentelor originale şi numai în lipsa lor au fost acceptate copiile.

În selecţionarea materialului am avut în vedere ca, pe de o parte, să nu se încarce volumul cu chestiuni în afara tematicii, iar pe de alta să dăm cititorilor pe cît posibil întreaga informaţie ce ne-a stat la îndemînă. Pentru

---

[34] Vezi doc. din 26 octombrie 1745 la Arh. st. Buc., M-rea Arnota, VI/11.

aceasta, ca să extragem numai conţinutul adecvat, am procedat la punerea cuprinsului unor documente în note :

— Documente cu text identic, cărţi de încuviinţare date stăpînilor de moşii în baza aşezămintelor. Documente care repetă hotărîri date anterior. Documente care aduc în anumite cazuri, informaţii suplimentare.

— Porunci domneşti de cercetare a unui fapt menţionat în alt document aflat în volum.

— Punerea în note s-a făcut prin reproducerea integrală a textului, în cazul unui document cu cuprins diferit, dar referitor la aceeaşi chestiune ; prin redarea numai a unor pasaje, care întregesc informaţia documentului respectiv ; prin simpla lor menţionare, cînd documentele erau stereotipe în privinţa conţinutului, aceasta cu scopul de a evidenţia frecvenţa fenomenului în timp şi aria răspîndirii lui geografice. Documentele din note, întrucît au legătură de conţinut cu acelea cărora le-au fost ataşate, spre a nu încărca în mod inutil indicele cronologic, n-au fost cuprinse în sumar.

Deşi am căutat să eliminăm cît mai mult cu putinţă documentele stereotipe, volumul include totuşi un număr de cărţi domneşti care se referă la o singură chestiune, strîngerea dijmei. Din marele lor număr, existent în arhive, a trebuit să reproducem atîtea cîte să arate că această formă a rentei reflectă în mărturiile documentare o preocupare de seamă a stăpînilor de moşii în cursul veacului şi formează unul din elementele de bază ale relaţiilor agrare.

Fragmente ale unora dintre documentele prezentului volum se găsesc redate sau menţionate, în note, la lucrarea lui Radu Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii în Moldova*, care însă, pe lîngă aspectul lor incomplet, s-a constatat că prezintă şi greşeli de datare [35].

Am inclus în volum toate aşezămintele, deşi au mai fost publicate, dînd la fiecare în parte întreaga bibliografie. La unele s-au făcut corectări de datare [36], la altele s-au îndreptat greşelile din text [37].

Aşezate în volum în ordinea cronologică a emiterii, documentele sînt redate în întregime, păstrîndu-se toate elementele lor. În mod excepţional au fost incluse şi cîteva documente păstrate numai în rezumate mai largi, avîndu-se în vedere importanţa conţinutului lor. Rezoluţiile şi întăriturile domneşti au fost puse la urma documentului, cu excepţia actului de la 6 aprilie 1749, care o păstrează la început, fiind reprodus întocmai din „Arhiva românească", unde a fost publicat în această formă.

Transcrierea materialului documentar din arhive s-a făcut după aceleaşi criterii şi norme de redare a alfabetului chirilic aplicate la volumul I, aşa cum pe larg au fost prezentate în prefaţă. În plus, s-a avut în vedere păstrarea formelor dialectale moldoveneşti. S-a păstrat forma *păr,* atunci cînd ea a apărut pentru *pînă,* sau formă *păn'* a acestui cuvînt ; *pîrău,* nu pîrîu etc. În documentele moldoveneşti apar şi unele modernisme, ca *dă* pentru *de, pă* pentru *pe,* datorită unor dieci munteni din cancelaria lui Constantin Mavrocordat.

Documentele moldoveneşti sînt, ca întindere, mai mici decît cele din volumul referitor la Ţara Românească şi sînt toate în limba ţării. Unele semnături în limbi străine au fost redate în româneşte, cu menţiunea respectivă

[35] Cf. p. 317, doc. din „10 ianuarie 1758" de la „Constantin Racoviţă".

[36] Aşezămîntul lui Grigore Callimachi are data corectă, 28 mai 1767, nu 1768 cum a apărut în *Uricariul* şi în celelalte publicaţii, cu excepţia lui N. Iorga, *Documentele familiei Callimachi,* vol. I, p. 580—583, nr. 24.

[37] Actul din 6 aprilie 1749 are corect termenul de „ţărani megieşi" nu „ţărani mijlocaşi", cum a apărut în celelalte publicaţii.

pentru limba în care au figurat pe originalul documentului. S-au corectat greșelile în note, lăsînd forma din document necorectată, pentru a respecta cît mai mult posibil principiul neintervenției editorului în cuprinsul textului.

Fiecare document are mențiunea localității de unde a fost emis, cînd ea există în original, sau reconstituită în paranteze drepte, cînd a fost posibil ; mențiunea datei, cu ziua, luna și anul. Pentru reconstituirea datei, la documentele care nu o aveau sau era greșită, s-a făcut mențiune cu argumentarea necesară la fiecare caz în parte. În rezumatul care precedă documentul sînt redate emitentul, destinatarul și cuprinsul esențial al actului. Fiecare document are menționat la sfîrșit depozitul de arhivă și indicația dacă este original sau copie. Documentele care au mai fost publicate, incluse în volum din cauza importanței lor, puține la număr, poartă la sfîrșit indicația bibliografică respectivă. Materialul documentar al volumului este precedat, după introducere, de un indice cronologic, avînd la sfîrșit un glosar și un indice de nume și locuri.

La întocmirea prezentului volum au lucrat, din partea Sectorului de destrămare a feudalismului al Institutului de istorie din București : Sergiu Columbeanu, Ioana Constantinescu, Florin Constantiniu, Vasile Mihordea, Șerban Papacostea, Teodora Rădulescu și Venera Tulliu ; Institutul de istorie din Iași a delegat pe Corneliu Istrati.

În munca efectivă și de răspundere, pentru toate operațiile de alcătuire a volumului, subscrisul a fost ajutat de tovarășii Ioana Constantinescu și Corneliu Istrati.

Colectivul mulțumește tuturor celor care au contribuit cu observații și indicații la îmbunătățirea calitativă a muncii depuse, și în special tovarășului I. Ciubotaru, cercetător la Institutul de istorie din Iași.

V. MIHORDEA

INDICE CRONOLOGIC

1701

1. — Iași, 28 ianuarie. — Matei Sturza dă cumnatului său, sulgerul Manolache, pe Toader, feciorul lui Iftimie, pe care îl iertase de vecinie, să-i fie vecin împreună cu cei vînduți cu satul Negrești.

2. — 1 aprilie. — Vasile Cantacuzino, vel vornic, dă zapis de eliberare de vecinie lui Constantin, Pintilie și Vasile Medrihan, din Hălăucești, stabiliți la Cîmpulung, care s-au răscumpărat de la el cu două sute de oi mari.

3. — 7 iulie. — Spătarul Miron Crăciun se învoiește cu Safta jitnicereasa să primească, pentru o datorie de bani, jumătate din satul Chehnăuți „cu cîți vecini s-ar alege acelui sat".

4. — Iași, 24 noiembrie. — Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Soveja să caute și să aducă înapoi pe vecinii fugiți din satele mănăstirii, Costești și Măzărești.

5. — ⟨Iași⟩. — Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ștefan Prăjescu, biv clucer, să ia pe niște vecini de la Stolniceni și de la Ruptura și să-i așeze unde va voi.

1702

6. — ⟨Iași,⟩ 27 februarie. — Constantin Duca, domnul Moldovei, poruncește lui Simeon Nohit, căpitan de curteni, să cerceteze reclamația vornicului Talpeș contra unor locuitori care și-au făcut bordeie pe moșia lui, Folești, și-i taie pădurea, obligîndu-i să-și mute locuințele de acolo.

7. — 16 iunie. — Miron spătarul, împreună cu soția sa, dau unchiului lor, Vasile Ropceanu, un vecin pentru o datorie neplătită, de treizeci de lei.

8. — Iași, 23 iunie. — Constantin Duca, domnul Moldovei, poruncește starostilor de Cernăuți să cerceteze dacă unii locuitori din Bărănești și cîțiva călărași de la Coțmani sînt vecini ai lui Ion Budacu din Pobrătești și Tîrnauca.

9. — ⟨Iași,⟩ 30 iunie. — Constantin Duca, domnul Moldovei, întărește egumenului mănăstirii Galata dreptul de a da în folosință lui Grigore Jora, al treilea logofăt, via pe care Nacu, logofătul de vistierie, o lăsase în paragină.

10. — Iași, 8 iulie. — Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire unui armaș să caute pretutindeni în țară pe vecinii biv vel comisului Manolache, fugiți din satul Negrești, spre a-i duce la urma lor.

1703

11. — Iași, 4 decembrie. — Mihail Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de apărare de vecinie lui Grigoraș și Tiron, fii vitregi ai lui Ștefan Pisilica, „șaugău" de ocnă, pe care soția răposatului logofăt Dumitru Ceaur din Valea Seacă i-a chemat în judecată la divan, pretinzînd că îi sînt vecini.

1704

12. — Valea Seacă, 9 februarie. — Porhirie din Valea Seacă dă zapis de chezășie cămărașului Vasile pentru cumnatul său Postolache, iar în cazul cînd acesta ar fugi, se obligă să-i fie vecin, împreună cu copiii.

13. — Iași, 18 februarie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Toderașcu Stîrcea să-și caute vecinii fugiți de pe moșia sa Hăbășești, pe care să-i ia „cu bani cu tot" și să-i ducă la urmă.

14. — Iași, 24 martie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Aron-Vodă să interzică oricui pescuitul în apa Jijiei de pe moșia mănăstirii, iar care vor avea încuviințare să dea dijma.

15. — Iași, 3 septembrie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, poruncește boierilor Cîrstian biv vel armaș, Vasile biv vtori medelnicer și Ursul Conțescu să cerceteze dacă biv vel comisul Ilie Catargiu poate dovedi cu mărturia oamenilor bătrîni că Ambrino și cu fratele său, feciorii lui Ilco din Sucmezău, îi sînt vecini, cumpărați de socrul său, Dabija vodă.

1705

16. — Iași, 18 martie. — Logofătul Antohi Jora, vornicul Lupu Bogdan și hatmanul Lupu Costache împuternicesc pe un aprod al domniei să caute vecinii mănăstirii Bistrița și să-i ducă la urma lor, după ce-și vor plăti sferturile.

17. — ⟨Iași,⟩ 5 iunie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Chiriță din Banca să-și stăpînească moșiile din mai multe ținuturi și să ia dijma.

18. — Iași, 16 iunie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamț să oblige pe locuitorii de pe moșiile Piscu și Ciofrești (Tecuci) a-i da dijma din toate produsele, iar negustorii din tîrgul Piscu să plătească cîte doi bani de dugheană și povarnă.

19. — ⟨Iași,⟩ 22 iunie. — Ispisocul dat de Antioh Cantemir, domnul Moldovei, referitor la pricina egumenului de la Aron-Vodă cu biv postelnicul Miron Darie din Dărmănești pentru stăpînirea a doi vecini care, în urma jurămîntului a zece martori, au rămas ai mănăstirii.

20. — Iași, 10 iulie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, poruncește lui Ion Balș biv vel Stolnic, să cerceteze dacă Vasile Șurdul este curtean pe moșia lui în Forăști sau vecin din Măxinești, al lui Solomon Botez, care îl reclamă.

21. — Iași, 18 iulie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, hotărăște ca Sandul Șeptelici să stăpînească pe Vasile Țiplic, vecin al lui Gavril Pătrău, pînă ce fiii lui Pătrău îi vor plăti cheltuiala făcută pentru căutarea lui Arsenie, pe care i-l dăruise tatăl lor fără a-i fi vecin.

22. — Iași, 30 iulie. — Marii boieri dau scrisoare de mărturie că Postolache, feciorul lui Ștefan Clinte din Pașcani, a venit să spună înaintea lor, de bună voie, că este vecin al lui Vasile Ceaur aga, din Valea Seacă, rătăcit de mic, declarînd că mai știe și pe alții în situația lui.

23. — Iași, 20 decembrie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Dumitrașco Prodan, biv comis, să stăpînească satul Tătărășeni, cu vecini cu tot, fost al lui Petriceicu vodă, care a luat de la tatăl lui Prodan vite de negoț, în valoare de 933 de lei, fără a fi achitat zapisul de datorie.

24. — ⟨Iași⟩. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, întărește căpitanului Alexandru Adam stăpînirea asupra părților de moșie cumpărate în Gornești și Pîrlești, inclusiv partea lui Toader Boban, cu care i se dăduse vecin și a fost apoi eliberat.

25. — ⟨Iași⟩. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Miron Hăjdău, fost pîrcălab să-și aducă înapoi, pe moșie, vecinii fugiți.

1706

26. — Iași, 13 februarie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Pîngărați să caute vecinii mănăstirii, din Ivănești, aducîndu-i înapoi de oriunde i-ar găsi.

27. — Iași, 16 martie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Iordache Abaza și rudelor sale să scoată din siliștea lor, Popești (Tutova), pe Gheorma și pe feciorii lui care și-au făcut case fără încuviințare, spre a nu se considera cu timpul „moșinași".

28. — Iași, 11 aprilie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ilie Botez să caute oriunde în țară pe Ion care i-a fost cioban și, găsindu-l, să-l tragă la cel mai apropiat scaun de judecată spre a-i întoarce pagubele cauzate.

29. — 10 mai. — Lista vecinilor de pe moșia Dulcești, primiți ca zestre a soției sale de căpitanul Irimia Jora.

30. — Iași, 7 iunie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, întărește stăpînirea mănăstirii Ocna asupra daniilor făcute de Toma Cantacuzino, fost vornic mare, și Iordache Toma Cantacuzino, fost medelnicer mare, anume o vie la Cotnari, o parte din satul Piciorogani și pe vecinul Toader Bolovan cu doi fii ai săi.

31. — Iași, 4 iulie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Aron-Vodă să țină și să oprească tot locul Coțmăneștilor și a Fiteonilor, interzicînd pășcutul vitelor de la Sfîntul Gheorghe pînă la Sfîntul Dumitru și tăierea pădurii de la Coțmani, Stînca și de la Lunca Prutului.

32. — Iași, 6 august. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă încuviințare lui Toader Hăbășescul, fost mare spătar, să trimită pretutindeni în țară să-și caute vecinii fugiți din satul Dămienești și să-i ducă unde i-ar fi voia.

1707

33. — Iași, 9 ianuarie. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului și întreg soborului de la Sucevița să caute oriunde în țară pe țiganii și vecinii mănăstirii și să-i ducă înapoi.

34. — 15 mai. — Antioh Cantemir, domnul Moldovei, hotărăște ca Savin vel ban să stăpînească părțile de moșie ale lui Toderașcu de la Rotompănești, cu morile și vecinii, pentru suma de 316 lei pe care i-a dat să scape de temniță, dar nu i-a mai restituit.

35. — 20 iunie. — Gavrilă, fiul lui Vasile Loghin, dă păhărnicesei Părasca partea lui de moșie din Spineni, pe apa Tazlăului Sărat, pentru că l-a iertat de vecinătate.

36. — Iași, 8 decembrie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, hotărăște ca Dumitrașcu Pătrău să dea lui Sandu Șeptelici un vecin, pe Toader, fiul lui Trifan, pe care i l-a promis de zestre la căsătoria acestuia cu sora sa.

1708

37. — Iași, 29 martie. — Ilie Brăescu și soția lui vînd cumnatului lor, căpitanul Gheorghe Pisoschi, jumătate din satul Becești, cu toți vecinii, afară de doi.

1709

38. — Iași, 1 iunie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă încuviințare călugărilor de la Humor să oblige pe locuitorii de pe moșia mănăstirii, Strahotinul, a le da dijma din produse și a nu pescui în iaz fără știrea lor.

39. — Iași, 25 iunie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului și soborului de la Pobrata să ia doi vecini fugiți ai mănăstirii și să-i ducă la urma lor.

40. — 10 august. — Pîrcălabul Ștefan Hăbășescu, împreună cu soția sa, vinde vel vornicului Iordachi Ruset cîte o jumătate din satele Hăbășești și Giurgești (Roman), cu vecinii, afară de unul, Toader Frumosu, pe care l-a iertat de vecinie.

41. — 10 octombrie. — Constantin Beldiman vinde vel stolnicului Ștefan Roset a patra parte din satul Tețcani, cu vecinii, afară de Constantin Zbîrlezu și Ștefan feciorul lui Ion morar; unchiul său, Neculai Beldiman, vinde numai vecinii de pe a patra parte din aceeași moșie, pe care o vînduse mai dinainte.

42. — Iași, 16 octombrie. — Toader fost mare comis, dă vornicului Ilie Abaza moșia lui, jumătate din satul Drăgușeni și jumătate din Zăvoieni (Suceava), împreună cu vecinii de acolo, pentru că i-a plătit datoria făcută la turci și l-a scos din închisoare.

1710

43. — Iași, 1 februarie. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, cedează episcopiei Roman venitul moșiei domnești a tîrgului Roman, încuviințînd episcopului să ia dijma din produse de la tîrgoveții moldoveni și armeni, care ar lucra pe acel hotar.

1711

44. — 19 ianuarie. — Rusu Corui, cu soția și rudele sale, vînd lui Mitrea din Bălțați, căpitan în Țara Românească, pe un vecin al lor, din Căciulați (Neamț), împreună cu feciorii lui.

45. — Iași, 22 februarie. — Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Bejan Hudici, vornic de poartă, să-și caute vecinii, pe Ștefăneasa, femeia Vîntului, cu 3 copii, și să-i aducă la casa lor.

46. — Iași, 4 iulie. — Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, poruncește locuitorilor de la Ulmi și Mogoșești, poslușnici ai mănăstirii Sf. Vineri, să asculte pe egumen, să-i dea ajutor la secere și la coasă, și dijma din produse „după obiceiul vechi".

1712

47. — Iași, 16 mai. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviințează lui Solomon Botez a-și căuta oriunde în țară vecinii săi, fugiți din satul Oniceni (Suceava) și, găsindu-i să-i ducă unde i-ar fi voia.

1713

48. — Iași, 14 decembrie. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Antioh, vel căpitan de la Tecuci, să oblige pe oamenii care au arat, cosit și și-au făcut grădini pe moșia Vadul Roșcăi, considerîndu-se „moșinași“, să dea dijmă din toate călugărilor de la mănăstirea Adam.

49. — Iași, 28 decembrie. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut boierilor și slujbașilor de la Fălciu că a scutit de toate dările nouă oameni ai episcopiei din Huși, pentru muncile agricole și îngrijirea vitelor, poruncind și hușenilor să nu-i amestece cu nimic la nevoile tîrgului.

1714

50. — Iași, 9 martie. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare stolnicesei Ursăchioaia să caute oriunde l-ar găsi pe Vasile Grad, vecin al ei din Bozieni, și să-l aducă înapoi.

51. — Iași, 7 aprilie. — Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului și soborului de la Pobrata să caute oriunde în țară țigani și vecini fugiți de pe moșia mănăstirii și să-i aducă la urma lor.

52. — 24 octombrie. — Locuitorii din Drăgușeni și Drăgănești dau mărturie pentru Ion, Larion și Gherasim, feciorii lui Simeon Gherghel din Ciumulești, pe care fiul lui Stroescu îi trage la vecinătate, că sînt răzeși din tată în fiu.

1715

53. — Iași, 29 martie. — Carte de judecată a mitropolitului și boierilor divanului prin care se hotărăște că Spiridon cu frații lui, din satul Averești (Neamț), sînt vecini ai mănăstirii Aron-Vodă și nu ai vistiernicesei Maria Cantacuzino.

54. — Șoldănești, 1 mai. — Nicolae Bașotă, biv vel vistier, dă fiicei sale Tofana satul Brăteni, pe apa Bașăului, cu heleșteu, cu tot hotarul cît se cuprinde și cu vecinii pe care-i indică nominal.

55. — Iași, 7 iunie. — Vornicii de poartă adeveresc depunerea jurămîntului în biserică de către martorii aduși de egumenul de la Pobrata pentru a dovedi că țăranii Drăgoi Nicolae, Gheorghe Văscan și Gavrilă Borca, fugiți în satul Tudora al vornicului Ghenghe, sînt vecini ai mănăstirii.

1715 — 1716

56. — ⟨Iași,⟩ — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Miron Hîjdău, fost pîrcălab de Hotin, să-și caute vecinii și țiganii fugiți din satele lui și să-i aducă înapoi.

1718

57. — Iași, 20 aprilie. — Grigoraș Brahă din Lețcani dă lui Neculai sulgerul trei locuri de casă și patru vecini pentru o boccea cu haine pierdută în timpul năvălirii tătarilor.

58. — 20 mai. — Catrina, soția lui Sandu Harapu, vinde întîi lui Iordache medelnicer satul Cristești (Suceava) fără vecini ; apoi, în virtutea dreptului de protimisis, lui Ion Sturza vornicul, împreună cu vecinii.

59. — Iași, 3 septembrie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte Mariei Cociubănița ca să ia dijma de la cei care se hrănesc pe părțile și curăturile ce are ea pe o moșie din ținutul Tutova.

60. — Deleni, 28 decembrie.— Boierul Iordache Cantacuzino poruncește lui Ion Ciocîrlie, îngrijitorul uneia din moșiile sale, să adune pe țăranii refugiați din cauza năvălirii tătarilor, obligîndu-i să nu se ducă în altă parte și aducîndu-i legați pe cei ce s-ar opune.

1719

61. — Iași, 20 iulie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Manolache, vornic de poartă, să-și ia dijma din produse și tot venitul din părțile de moșie ce i se cuvin la Coșești și Gîrceni (Tutova), precum și din Alecșăști de la Vilna (Vaslui).

1720

62. — Iași, 14 ianuarie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel vornicului Ștefan Ruset să ia dijma din fîneață de pe tot hotarul Bohotinului, după obicei, de la oricine ar fi cosit.

63. — Iași, 15 martie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, întărește reluarea de către egumenul de la Cetățuia a unor vii, pe Valea Cozmoaei, moșia mănăstirii, părăsite de mai mulți ani de către Alivrești, hotărînd ca pe viitor să aibă dreptul a lua înapoi viile de la toți cei ce le lasă în paragină. spre a le da altora care să le lucreze.

64. — Iași, 1 mai. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă încuviințare episcopului de Huși să aibă dreptul a lua înapoi viile părăsite de pe moșia episcopiei, dacă nu vor fi lucrate în termen de trei ani, spre a le da altora care să le lucreze și să le stăpînească în veci.

65. — Iași, 26 noiembrie. — Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului și soborului de la Neamț, să aibă a lua dijma din produse de pe moșia mănăstirii, Buzați (Neamț), peste apa Moldovei, de la oricine ar fi cultivînd-o.

1722

66. — Iaşi, 10 martie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de ncuviinţare vistiernicului Ştefan Luca să interzică grădinarilor de pe moşiile ɔoiereşti vecine a mai face grădini la moşia lui, Bărboşi.

67. — ⟨Iaşi,⟩ 23 aprilie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de ncuviinţare egumenului de la Soveja să „zăbirească" pe breţcanii care pasc oile pe moşiile mănăstirii şi nu dau dijma după cum s-au învoit.

68. — Bărboşi, 13 iunie. — Ilie Gorie dă lui Adam Luca, biv vel ulger, un vecin în schimbul unui ţigan.

1723

69. — Iaşi, 16 ianuarie. — Postelnicul Gavrilaş Leca, împreună cu nepotul şi ginerele său vînd jumătate din satul Vorontăreşti (Roman), pe apa Siretului, cu 80 de lei, vel logofătului Ilie Catargiu, cu vecini şi cu tot venitul.

70. — Iaşi, 6 februarie. — Vornicii de poartă, din poruncă domnească, dau mărturie de jurămîntul făcut în biserica Sf. Nicolai de către doisprezece martori, propuşi de mitropolitul Gheorghe, pentru stăpînirea unor vecini din Zaboloteni.

71. — Iaşi, 19 martie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Bistriţa să scoată de pe moşia mănăstirii pe nişte oameni ai vornicului Sturza, care au intrat cu sila şi se împotrivesc să dea dijmă din produse.

72. — Iaşi, 11 iulie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamţ să trimită să caute în satul lui „vel ban" pe Floca, vecin al mănăstirii, pe care, de-l va găsi, să-l aducă legat, deoarece a fugit în mai multe rînduri.

73. — ⟨Iaşi,⟩ 16 iulie. — Mitropolitul Moldovei dă carte de blestem lui Ilie de vistierie, cumpărătorul moşiilor Văleşeni şi Scobinţeni, cu care să cheme la jurămînt pe Ştefan Gioacăş, Andronachi şi Ghirvasa, spre a spune pe unde s-au risipit vecinii din sat în vremea războaielor cu polonii.

74. — Iaşi, 24 octombrie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Toader Petco să-şi stăpînească moşia de baştină şi de cumpărătură în Pohribeni şi să ia dijma din produse.

75. — 15 noiembrie. — Cuprinsul zapisului de vînzare a satului Lieşti de la ţinutul Hîrlăului, dat de către Constantin Alcazi pîrcălab şi soţia sa Catrina, vel paharnicului Constantin Ruset, împreună cu vecinii de pe moşie.

76. — Iaşi, 1 decembrie. — Miron, biv medelnicer, vinde cămăraşului Radu Racoviţă şapte vecini, de la moşia sa Durneşti şi de la Hotin, cu suma de o sută de lei.

77. — I a ş i, 6 d e c e m b r i e. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, încuviinţează ca mitropolia să ia livezile de pomi de la Vlădiceni ale locuitorilor care au avut şi vii, dar nu le mai lucrează, spre a le da celor ce s-ar angaja să refacă viile.

1724

78. — 13 i a n u a r i e. — Silvestru Bărboi mărturiseşte că a vîndut boierului Hăbăşescu numai o vie, iar moşia pe care voia să i-o cotropească, pe motivul că-i era vecin, a dat-o călugărilor de la Drăgeşti.

79. — I a ş i, 10 m a i. — Veliţii boeri judecă, din poruncă domnească, jalba fraţilor Părîu contra lui Gavril Miclescu vornic şi — pe baza jurămîntului făcut de martori — dau hotărîre că aceştia sînt vecini ai lui Mihai Racoviţă, din satul Bodeşti.

80. — I a ş i, 14 f e b r u a r i e. — Antiohie Hudeci dă scrisoare de împărţeala averii cu cumnatul său, Vasile Carp armaşul, consimţind să dea pentru 50 de stupi şi 40 de lei „2 cai de căruţă şi 4 lei bani şi o iapă şi 25 stupi de sămînţă şi un vecin, anume Ursul Vîntul, moldovan".

81. — ⟨I a ş i,⟩ 29 i u l i e. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Sfînta Vineri să trimită la satul Iucaş (Neamţ) să ia dijma moşiei.

82. — L u c o v i ţ a, 16 i u l i e. — Popa Grigore Pisanca dă zapis de chezăşie lui Dumitraşcu Baienschi, pentru fratele său Fodor, dat rob de la divan, că va şedea în Lucoviţa sau la Milia, de unde este vecin cumpărat şi că nu va mai face pîră împotriva stăpînului.

83. — I a ş i, 28 s e p t e m b r i e. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, face cunoscut locuitorilor din satul Săbăoani că au fost luaţi pe seama domniei, care se va îngriji de toate nevoile lor.

84. — ⟨I a ş i,⟩ 27 n o i e m b r i e. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Pobrata să caute oriunde vecinii şi ţiganii mănăstirii spre a-i aduce la urma lor.

1725

85. — I a ş i, 30 m a i. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, trimite un slujitor la moşia Bohotin, a vornicului Ştefan Ruset, să aprindă casele oamenilor „a cărora ar vri dumnalui".

86. — I a ş i, 16 i u l i e. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bogdana să strîngă dijma de pe toate moşiile mănăstirii din ţinutul Cîrligăturii, de la Storneşti, Pleşeşti şi Batorneşti.

87. — Iaşi, 10 noiembrie. — Măranda şi cu fiul ei, Neculai Bucium, vînd vel logofătului Ilie Catargi doi vecini din satul Horgeşti (Putna).

88. — 12 decembrie. — Vasile Hăbăşescu medelnicer dă lui Sandu Sturdza vel ban un vecin în schimbul altuia, ori un moldovan ori un ţigan, de potriva vecinului său.

1726

89. — Iaşi, 10 martie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte lui Costache biv vel medelnicer să cerceteze şi să oblige pe locuitorii Buceşti, care au cosit pe moşia Dămăceni la vadul Roşcăi, să dea dijma de fîn mănăstirii Adam.

90. — 12 iulie. — Cercetarea vel spătarului I. Palade în pricina egumenului de Soveja cu unii locuitori care nu vor să se recunoască vecini ai mănăstirii.

91. — Iaşi, 31 iulie. — Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte lui Gheorghe Hermeziu să-şi stăpînească moşia Horodeşti şi partea din Cuzlău (Dorohoi), obligînd pe locuitori a-i da dijma din toate produsele.

92. — 26 august. — Bărboi Sturza vinde surorii sale, călugăriţa, doi vecini cu copiii lor, „să-i aibă robi".

1727

93. — Iaşi, 29 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de stăpînire lui Ioniţă Tăutu asupra vecinilor fratelui său, căruia i-a dat moşia sa din Răstoace de a pus-o zălog spre a se plăti de o datorie la un turc şi nu i-a mai scos-o.

94. — ⟨Iaşi,⟩ 27 aprilie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare mitropolitului să trimită la moşia mitropoliei, Penişoara, să scoată pe oamenii care au odăi cu vite şi fac stricăciuni.

95. — ⟨Iaşi,⟩ 18 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte pîrcălabilor de Bacău să cerceteze pricina egumenului de la Bogdana cu bîrsanii de la Caşin, care nu i-au dat banii pentru dijma cumpărată de pe o moşie, făcîndu-i şi pagubă în vite.

96. — ⟨Iaşi,⟩ 4 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, pe baza judecăţii făcută de vel vornicul Constantin Ruset, hotărăşte ca Gheorghiţă, feciorul Onicăi, şi Giuncul vornicul să nu mai încălce hotarul moşiei Galbeni a mănăstirii Soveja şi să dea dijmă egumenului din tot ce cultivă.

97. — Iaşi, 10 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, întăreşte spătarului Iordache Aslan şi soţiei sale Aniţa dania din partea mătuşei lor, Ileana băneasa, satele Rădiana şi Hălăuceşti cu vecini, ţigani şi o jumătate de loc de casă din Iaşi.

98. — Iași, 24 octombrie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește boierilor Toader Cuza și Ion Bujoranu să cerceteze reclamația lui Ilie armașul contra unor locuitori din Borăști care cultivă varză pe moșia lui și nu-i dau dijma, căutînd să facă dreptate la amîndouă părțile, sau să le dea termen pentru judecată la divan.

1728

99. — ⟨Iași,⟩ 22 martie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel șătrarului Dabija să cerceteze reclamația egumenului de la Bîrnova contra locuitorilor din Poșorcani (Putna), care s-au împotrivit oamenilor săi, veniți să ia dijma moșiei, și să aleagă părțile lor de ale mănăstirii.

100. — ⟨Iași,⟩ 8 iulie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă pricina lui Gheorghe postelnicul cu un număr de locuitori din Săliște, pe care-i dă să-i fie vecini, împreună cu rudele lor.

101. — ⟨Iași,⟩ 11 iulie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la mănăstirea Barnovschi să interzică locuitorilor de la Slobozia a cosi fînul pe locul dat lui de egumenul de la Galata, lîngă Șipot, punîndu-i să-i dea dijmă din cît au cosit pînă atunci.

102. — Iași, 12 iulie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă pricina vel spătarului Iordache Cantacuzino cu locuitorii Cojocărești care se socoteau răzeși de Hociungi și-i dă să-i fie vecini ai moșiei sale Mînjăști, pentru că și bunicul lor a fost vecin.

103. — ⟨Iași,⟩ 14 septembrie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește căpitanilor de Ișnovăț să pună în vedere călărașilor a lăsa în pace pe locuitorii strînși pe moșia lui Ștefan Hermeziu de la Horodiște, care nu se pot aduna mai mulți de răul lor.

1729

104. — Iași, 6 martie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ion Meleghi, bulucbașă hătmănesc, să-și apere moșia lui de la Onceni de orice fel de încălcare, să nu-i taie nimeni pădurea fără învoirea lui, iar cei ce vor pescui în apa Prutului și a Jijiei, cu aprobare, să-i dea din trei pești un pește, sau din trei bani un ban.

105. — Iași, 4 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, înnoiește lui Pintilie, Ilie și Ion, feciorii lui Neculai Dimitrel din Săcueni, cartea de oameni liberi dată de Mihai Racoviță, la judecata căruia, în mai multe rînduri, au fost pe nedrept pîrîți de Neculai sulgerul că sînt vecini ai lui din Drăgușeni.

106. — Iași, 18 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel clucerului Iordache Ruset să cerceteze dacă feciorii lui Vasile Boțul, după

ce au vîndut lui Ilie Pleșca jicnicerul un petec de moșie, împreună cu doi vecini cu feciorii lor, au mai dat în urmă altora pe acei vecini, pentru niște zapise de datorie.

107. — Pașcani, 15 octombrie. — Velișco Panaitache vinde unchiului său Iordache Cantacuzino, biv vel medelnicer, pentru suma de șase sute lei și doi cai, satul Cîrligii, siliștea Mînjăștii, cu vecini cu tot, și părți din Dumești, toate în ținutul Neamț, oprindu-și numai patru vecini care n-au intrat în prețul vînzării.

108. — ⟨Iași,⟩ 19 noiembrie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește vătămanului și sătenilor din Iubănești (Dorohoi) să lucreze mănăstirii Sucevița o zi la arat, o zi la coasă, să adune fînul în stoguri, să dea dijma din produse și să îngăduie egumenului a ține cîrciumă alături de a lor.

109. — Iași, 12 decembrie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Adam, feciorul lui Costanda, nepot lui Pascal negustorul, să interzică unor locuitori a sta pe moșia lui de la Lucești și Străoani pe Jijia, avînd a îngădui numai pe cei ce se învoiesc să dea venitul moșiei.

1730

110. — Iași, 25 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Miron Cuza, biv vtori logofăt, a-și stăpîni moșiile cu vecinii și țiganii care i-au venit la împărțeală, putînd să-și caute și să-și aducă înapoi vecinii fugiți, afară de cei ce se vor fi așezat în ținutul Cernăuților.

111. — ⟨Rîșca,⟩ 25 mai. — Monahul Nicodim Bașotă, fost mare vistier, face împărțeala nominală de vecinii din Șoldănești dați ginerelui său Gheorghiță Manea postelnic, specificînd că cei ce-i mai rămîn să revină fiului său Todirașcu.

1731

112. — Iași, 13 martie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Șerban Cantacuzino să împlinească de la Pelin căpitanul cîte doi lei de stog pentru fînul oamenilor de la Vijnița, căruia i-a dat foc.

113. — Iași, 25 august. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Dumitrache Tăutu să-și stăpînească moșia Rodești, împreună cu vecinii de pe ea, și parte din Hănești, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse.

114. — 10 decembrie. — Însemnare de claca și podvezile pe care Văcăreștii și Mărceștii s-au învoit să le facă mănăstirii Răchitoasa, după porunca domnească.

115. — ⟨Iaşi,⟩ 4 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel sulgerului Adam Luca să cerceteze încălcarea pe care turcul Mahmet o face cu vitele sale moşiei medelnicerului Toader Mălai şi să-i ceară să plătească fînul.

116. — 10 martie. — Împărţeala vecinilor din Călineşti (Cernăuţi), între moştenitorii boierului Andronic Pîrvul.

117. — Iaşi, 15 aprilie. Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe biv vel căpitanul Ion Bănarul să scoată de pe moşia sa Totoeşti (Hîrlău), pe toţi „breslaşii", iar pe ţăranii care se vor învoi cu el să-i mute în silişte.

118. — Iaşi, 13 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Tazlău să cheme la divan pe Druţu, pe Alexandru Zănoagă, pe Sava şi Neculai, fraţii lui, care, fiind vecini ai mănăstirii, nu vor să stea pe moşie „umblînd să scape de vecinătate".

119. — Iaşi, 23 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel căpitanului Ursu Iuraşcu să oblige pe locuitorii de pe moşiile Peletiuci, Alboteşti, Corneşti şi Filipeşti (Neamţ) a-i da dijma din produse, să-şi ia dijma şi de la moşia Călineşti pe care o ţine în arendă de la egumenul mănăstirii Bistriţa, precum şi de la negustorii turci ce-i taie pădurea pentru vase şi scînduri.

120. — ⟨Iaşi, iulie⟩. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă în divan pricina unor locuitori „oameni de moşie", pîrîţi de biv vel paharnicul Iordache Cantacuzino că sînt vecini ai lui Blăgeşti, mutaţi la Paşcani.

121. — ⟨1732⟩. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă în divan pricina unor răzăşi din satele Ruptura şi Costeşti, năpăstuiţi de egumenul de la Soveja că ar fi vecini ai mănăstirii şi, dovedindu-se că sînt „oameni de moşie", le dă carte de „îndreptăciune".

1733

122. — Iaşi, 16 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte lui Ioniţă Izmană, vel căpitan de Dorohoi, să oblige pe locuitorii din Ibăneşti amestecaţi şi cu vecini de ai mănăstirii să „se aşeze" cu egumenul de la Suceviţa să facă posluşania şi să poată purta şi birul lor.

123. — Iaşi, 25 februarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte locuitorilor din Văscăuţi, slobozie domnească, să asculte pe viitor de paharnicul Iordache Cantacuzino, pe a cărui moşie s-a înfiinţat satul fără ştirea acestuia.

124. — ⟨Iaşi,⟩ 13 iulie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare călugărilor de la mănăstirea Zagavei să oblige pe locuitorii de pe moşia lor, Nemîndrii, să le dea dijma din produse.

125. — ⟨I a ș i,⟩ 3 1 a u g u s t. — **Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, întărește lui Iordachi Cantacuzino vel vornic, stăpînirea asupra vecinilor din Deleni, arătați nominal, împreună cu satul, pe baza dovezilor ce le-a prezentat.**

1734

126. — I a ș i, 1 2 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Voroneț să stăpînească moșiile mănăstirii, braniștele și pîraiele din munți, obligînd pe cei ce se folosesc de ele a-i da venitul după obicei.

127. — I a ș i. 1 2 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește vornicilor de Cîmpulung să cerceteze reclamația egumenului de Voroneț împotriva unor vecini nesupuși, obligîndu-i să se „așeze" cu mănăstirea pentru poslușania obișnuită.

128. — ⟨I a ș i,⟩ 1 5 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte egumenului de la Rîșca poruncindu-i ca, potrivit așezămîntului, mănăstirea să-și stăpînească singură moșiile și vecinii, să nu le înstreineze pe la boieri, iar locuitorii de pe acele moșii, ce nu ar fi vecini, să facă obișnuita poslușanie.

129. — ⟨I a ș i,⟩ 1 8 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului Sava de la Pîngărați să caute vecinii fugiți, să ducă la mănăstire pe cei neintrați în cislă, iar cei care „vor fi în bani cu alții" să dea mănăstirii cîte șase orți pe an pentru poslușanie.

130. — 2 4 f e b r u a r i e. — Împărțeală de vecini între moștenitorii boierului Ion Stîrcea.

131. — I a ș i, 1 1 m a i. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamț să trimită a căuta oriunde în țară pe vecinii mănăstirii, fugiți din satul Drăgănești, spre a-i aduce la urma lor.

1735

132. — ⟨I a ș i,⟩ 8 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Andriiaș, căpitan de Ștefănești, să împlinească dijma de la cei ce cultivă moșia Lihănești a mănăstirii Rîșca, s-o dea egumenului, iar cei ce se simt nedreptățiți să iasă la divan.

133. — I a ș i, 1 7 i a n u a r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Slatina să stăpînească viile de pe moșia mănăstirii, de la Galați, în malul Brateșului, ale oamenilor fugiți.

134. — ⟨I a ș i,⟩ 4 m a i. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Trei Ierarhi să apere moșia mănăstirii, din jurul Copoului, de încălcările vitelor boierești, negustorești și turcești și să nu permită la nimeni tăierea lemnelor din pădurile tinere.

135. — Mai. — Gheorghe din Scorțești dă mărturie scrisă că Zavul, moșul cămărașului Andronic, nu a fost vecin al lui Stamate postelnicul, ci curtean, locuind pe moșia lui în Cioncești.

136. — ⟨Iași⟩, 25 august. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Costachi vel spătar să cerceteze jalba episcopului de Roman pentru nesupunerea la dijmă a unor locuitori de pe moșia Gerenii a mănăstirii Secu și să împlinească de la ei zeciuiala cuvenită.

1736

137. — Iași, 20 martie. — Daniil Giurgiuveanu, ginerele călugărului Gheorghe Moțoc, vinde vecinii din Davideni (Neamț) — afară de doi ce sînt iertați — lui Toader Palladi, fost mare vistier, care cumpărase înainte numai moșia.

138. — ⟨Iași,⟩ 9 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la mănăstirea Adam să dărîme cîrciuma nouă, ridicată de Stamatin lîngă cea veche de la pod, la Vadul Roșcăi.

1737

139. — Iași, 7 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește lui Radu biv vel clucer să cerceteze reclamația egumenului de la Bogdana pentru paguba de fîn cauzată de bîrsanii Neagu și Coste, cărora le-a arendat un munte pentru pășunat, precum și pentru un număr de porci uciși de oamenii lui Iordache Ruset clucerul și să caute a-i „așeza“ cum va fi mai drept.

140. — Iași, 13 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel armașului Andonie, pîrcălab de Galați, să cerceteze reclamația egumenului de la Rîșca împotriva lui „Mardaros corăbierul“ care nu i-a achitat arenda bălților de la Mălina și împotriva locuitorilor din acel sat al mănăstirii care i-au luat o cantitate de mălai.

141. — ⟨Iași,⟩ 1 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Lupu Porosche vtori armaș și lui Sandu Goi să-și apere moșia lor de la Doljești de vitele locuitorilor megieși care le-o pășunează producîndu-le pagube.

142. — Galata, 1 septembrie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel pitarului Constantin Cucoranu să oblige pe locuitorii de pe moșia lui, Cîrniceni, să-i dea dijma din produse.

143. — 17 noiembrie. — Miron Mocodan, care în încercarea de a scăpa de vecinie nu a găsit martori să jure pentru el, dă zapis egumenului de Pobrata că se recunoaște vecin al mănăstirii ca și tatăl său, obligîndu-se a nu mai căuta să iasă la judecată.

144. — 20 martie. — Biv vornicul Mihai Micu dăruiește vel spătarului lor Palade un copil de vecin.

145. — Iași, 31 martie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, trimite copil de casă la Suceava să aducă la divan pe Constantin Ciudin, reclamat Gheorghe Crețu din Redul Mare că i-a luat moșia și vrea să-l vecinească.

146. — ⟨Iași,⟩ 13 aprilie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă livan pricina lui Enachi Brașoveanu pentru via de pe locul mănăstirii Dancu, la Șorogari — pe care egumenul încearcă să i-o ia — și hotărește să o stăpîscă în pace, dînd dijmă.

147. — 25 iunie. — Constantin Tăutul și ginerele său Petre Giurgiuveanu d vel spătarului Teodor Palade un număr de vecini, din Rudești.

148. — ⟨Iași,⟩ 15 iulie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de uviințare lui Dumitrașcu Ivașcu, biv postelnic, să-și ia dijma de pe moșia ›oteni (Dorohoi).

1739

149. — ⟨Iași,⟩ 8 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte împuternicire lui Ioniță Cerchez, copil de casă, să cheme la judecata divanului Dumitrașcu și pe Vasile Spînu care, cultivînd pe moșia sa Trifești, primul și-a ıt dijma înapoi, iar celălalt nu i-a strîns paiele la arie.

150. — ⟨Iași,⟩ 13 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunște dregătorilor de la ținuturi să ajute pe egumenii mănăstirilor de la munte ia cîte 2 lei pe an de la vecinii fugiți, pentru stogul de fîn și podvoada ce au datori să facă.

151. — Iași, 12 aprilie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește ıturor slujitorilor așezați cu case pe moșiile mănăstirii Socola, Iezăreni și ădiul lui Tătar, să facă învoială cu stareța în privința obligației de boieresc.

152. — ⟨Iași,⟩ 14 ianuarie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunește starostilor de Putna să cerceteze reclamația egumenului de la Bogdana entru împresurarea moșiilor mănăstirii, de la Cîmpuri, de la Poenile Urecheștilor e Trotuș și pentru niște locuitori care șed în Șoldești și Burdușești, la Zăbrăuți, ără să dea dijmă.

153. — ⟨Iași,⟩ 16 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuternicește pe un slujitor domnesc să ia pe Gheorghe, feciorul Crețului, și să-l ducă a satul Petia, să-l dea lui Constantin Ciudin căruia îi este vecin.

154. — ⟨I a ș i,⟩ 5 f e b r u a r i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă împuternicire vel vistierului Toader Pălade și vel logofătului Sandu Sturza să numească vornic pe cine vor crede în Cîmpulungul Rusesc și să răspundă de dările locuitorilor, iar stăpînii satelor să aibă a-și lua numai venitul obișnuit de la vecinii lor.

155. — ⟨I a ș i,⟩ 1 m a r t i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă încuviințare bîrsanilor așezați la Putna și Bacău, tocmiți cu rupta la cămară, să-și pască oile pe „locurile slobode" fără a da nici o dijmă, iar pentru stînile din timpul verii să se învoiască cu stăpînii moșiilor.

156. — I a ș i, 24 m a i. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire clucerului Mihalache Sturza să ia pe un vecin al său, căsătorit cu o țigancă, să-l ducă la casa lui, cu copiii, care se vor împărți ca țigani.

157. — 2 9 m a i. — Cîrstina și fiii săi asigură în scris pe Onică și tot neamul lui că pentru paguba mare ce le-a făcut aprinzîndu-le aria, nu-l va face vecin, deoarece a slujit la casa lor „cu dreptate".

158. — ⟨I a ș i,⟩ 17 i u n i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Slatina, să dea de știre locuitorilor din satele ce se mărginesc cu moșiile mănăstirii să-și pună păzitori la vite, spre a nu-i strica semănăturile, iar de nu vor înțelege, pe care le va prinde, vor fi trimise la sulgeria domnească și la menzil.

159. — ⟨I a ș i,⟩ 10 i u l i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte egumenului de la Bîrnova pentru a interzice cositul fînului fără învoirea mănăstirii în poiana Bîrnovii și la Căpotești.

160. — 6 o c t o m b r i e. — Răvaș dat egumenului de la Horecea să interzică tăierea pădurii în apropierea mănăstirii fără voia lui, vinovații fiind pasibili de „certare".

161. — ⟨I a ș i,⟩ 26 o c t o m b r i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel logofătului Sandu Sturza să trimită la moșia lui, Zberoaia, să scoată pe toți locuitorii care stau pe hotarul satului său fără să se învoiască și să strîngă venitul cuvenit.

162. — I a ș i, 11 d e c e m b r i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Constantin Balș să trimită la divan pentru a fi judecați, cînd va veni egumenul de Tazlău, niște locuitori care nu vor să se recunoască vecini ai mănăstirii.

1741

163. — ⟨I a ș i,⟩ 12 i a n u a r i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Silion și vornicului de Cîmpulung să cerceteze neînțelegerea egumenului de la Voroneț cu cîmpulungenii — care nu fac poslușanie, nici clacă, nici nu dau ceva mănăstirii pentru cîrciumă — și să-i oblige la îndatoririle lor de lăturași.

164. — Iași, 7 februarie. — Dumitrașcu Stroici biv vel postelnic vinde logofătului Sandu Sturza jumătate din satul Bahrinești cu vecinii aflători și :e vor fi găsiți, pentru suma de cinci sute lei.

165. — ⟨Iași,⟩ 23 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de ıviințare egumenului de la Tazlău să cheme în judecata divanului pe niște ıitori de la Măstacăn, care au „pricină de vecinătate".

166. — Iași, 26 mai. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de uternicire șetrarului Solomon Botez să caute oriunde pe doi vecini ai lui ți din satul Forăști și să-i aducă înapoi.

167. — ⟨Iași,⟩ 2 iunie. — Carte domnească dată egumenului de la mănăs- a Sfîntul Sava pentru strînsul dijmei de pe moșii.

168. — ⟨Iași,⟩ 12 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de ıviințare diaconului Toader Damaschin de la biserica Sf. Gheorghe din Botoșani ı stăpînească parte din satul Silișeul de Sus (Dorohoi). obligînd pe locuitori dea dijma din produse „pe obiceiul véchiu".

169. — Iași, 15 iunie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuternicește egumenul de la Secu să stăpînească și să ia dijma de pe muntele și braniștea ıăstirii.

170. — Iași, 21 iulie. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de ıviințare egumenului de la Rîșca să stăpînească moșiile mănăstirii și să ia dijma ›ă obicei, cu excepția celor ce ar fi arendate.

171. — ⟨Iași,⟩ 28 octombrie. — Veliții boieri judecă pricina lui Grigoraș cinschi cu Gavril Loic pentru vecinie, stabilind că Loic este vecin al lui cinschii, din satul Lucovița, și-i dau carte să-l stăpînească.

172. — ⟨Iași,⟩ 10 noiembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Mol- 'ei, dă carte egumenului de Cetățuia ca oamenii care locuiesc pe moșiile năstirii să slujească, după hotărîrea ce s-a făcut de obște, cîte 6 zile pe an ıă dea dijma obișnuită.

173. — ⟨Iași,⟩ 18 noiembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, 'uncește locuitorilor din satul Bucium și altora de pe moșia mănăstirii Dancu, lucreze 6 zile pe an, la ce i-ar pune egumenul, deoarece măsura este luată ıtru ușurința lor.

174. — ⟨Iași,⟩ 25 noiembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Mol- /ei, poruncește vornicului și locuitorilor din Murgeni, fostă slobozie domnească, să ulte de noul stăpîn, biv vel stolnicul Vasile Sturza, lucrînd cîte șase zile pe an și ıd dijma din produse.

175. — ⟨Iași,⟩ 28 noiembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire mănăstirilor Sucevița, Dragomirna și Bîrnova să stăpînească iezărul de la Dorohoi, împărțind venitul în mod egal.

176. — ⟨Iași,⟩ 30 noiembrie. — Cuprinsul a patru cărți de încuviințare date de Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, egumenului de la Galata, să stăpînească și să oblige pe locuitorii de pe moșiile Belcești, Tămășani, Volcești și Teișori a face slujba ca și mai înainte, pe obicei.

177. — ⟨Iași,⟩ 31 decembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește oamenilor din satul Tîrnova (Soroca) al medelnicerului Lupu Balș, să respecte învoiala încheiată cu stăpînul.

1742

178. — 4 ianuarie. — Banul Andrei Ruset este împuternicit să oprească tăiatul lemnelor din pădurea Stînca, de pe moșia sa Posadnicii, de la Jijia.

179. — 9 ianuarie — Egumenul de Bogdana reclamă domnului Moldovei nedreptatea ce i s-a făcut la judecată în pricina cu bîrsanii de la Cașin pentru încălcarea unui munte al mănăstirii fără a-i plăti suhatul și cere a i se cerceta din nou cazul.

180. — 12 ianuarie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii care nu sînt vecini, așezați pe moșiile mănăstirești, să lucreze douăsprezece zile pe an, să dea dijma din produse ; țăranii de pe moșiile boierești să nu fie primiți pe cele mănăstirești și egumenii să pună vornicei prin sate după chibzuiala lor.

181. — Iași, 20 ianuarie. — Marii boieri judecă plîngerea locuitorilor Ștefan și Ion, feciorii Chirilii, — că sulgerul Adam Luca îi „trage la vecinătate", pe cînd ei știu că tatăl lor „au fost rus din țara leșască" — hotărînd să rămînă vecini ai pîrîtului.

182. — 22 ianuarie. — Cuprinsul unei cărți de judecată pentru Sandu și Neculai, feciorii lui Grigore Durlan, care pîrîți de Ioniță Cocris că-i sînt vecini din Mînjești, pe baza dovezilor aduse, au fost lăsați în pace de vecinie.

183. — ⟨Iași,⟩ 22 ianuarie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă medelnicerului Constantin Balș carte de încuviințare să împlinească de la locuitorii înscriși în cisla satului Sascut fînul de boieresc, pe care în vara trecută n-au vrut să-l facă, după cum aveau obiceiul.

184. — ⟨Iași,⟩ 23 ianuarie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, împuternicește pe episcopul de Huși ca, potrivit hotărîrii de obște, să stăpînească moșiile Crețești, Broșteni și Plopeni, ale episcopiei, să ia dijma, să puie vornicei prin sate și toți oamenii să-i dea ascultare slujindu-i după obiceiul vechi.

185. — ⟨Iași,⟩ 19 februarie. — Cuprinsul hotărîrii lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, ca locuitorii din Bălțătești să rămînă vecini ai lui Iordachi Cantacuzino, iar pentru asuprire cu lucru peste obicei, să reclame și li se va face dreptate.

186. — 19 martie. — Cancelaria domnească poruncește lui Mihalache Sturza biv vel clucer, judecătorul ținutului Roman, să împlinească de la oamenii din două sate ale vel vornicului Costache Razu, fînul pe care nu l-au făcut pentru anul trecut.

187. — ⟨Iași,⟩ 23 martie. — Domnul poruncește vornicului de Botoșani să mute în siliște pe oamenii care stau în fînațul și în țarina de pe moșia Berihoești a mănăstirii Slatina.

188. — Iași, 25 martie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Neculai Ciohoranu, căpitan de Ciuhur, să aducă la cunoștința locuitorilor strămutați în raiaua Hotinului că, de se vor întoarce, vecinii nu vor avea nici o supărare din partea stăpînilor.

189. — ⟨Iași,⟩ 20 aprilie. — Carte domnească dată starostelui de Putna pentru supunerea oamenilor din Mărășești la slujba obișnuită.

190. — ⟨Iași,⟩ 21 aprilie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut lui Ilieș, vel căpitan de Dorohoi, că aprobă măsura de a fi dat altor locuitori, veniți acolo, pămînturile celor ce-au fugit în raiua Hotinului.

191. — ⟨Iași,⟩ 24 aprilie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porucește lui Iliaș, căpitan de Dorohoi, să oblige pe lăturașii din satul Șipote, moșia mănăstirii Barnovschi, să facă douăsprezece zile de lucru, vecinii să slujească după obicei, iar cei trei oameni care au fugit să fie căutați și aduși la urma lor.

192. — ⟨Iași,⟩ 4 mai. — Carte de volnicie dată ispravnicului marelui vistier pentru a opri pe niște oameni să calce cu vitele moșia Urlați, de pe care s-au mutat ei, și să scoată de acolo pe niște sîrbi cu oile lor.

193. — ⟨Iași,⟩ 22 mai. — Carte domnească dată unui slujitor ca să aducă pe niște vecini care au pîrît pe spătăreasa Pășcănița, stăpîna lor, și nu au vrut să stea la judecată.

194. — ⟨Iași,⟩ 31 mai. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește locuitorilor de pe moșia Buicani și altele, ale mănăstirii Galata, că sînt obligați a „sluji" într-un an douăsprezece zile, în afară de cei ce au dughene în tîrgul Chișinău, care-și plătesc chiria.

195. — 6 iunie. — Locuitorii din Buicani fac învoială cu egumenul mănăstirii Galata ca, în locul celor douăsprezece zile de boieresc, să-i dea cîte un leu pe an și dijma obișnuită.

196. — 7 iunie. — Cancelaria domnească poruncește căpitanului Costache Purice, de la ținutul Tecuci, să aducă pe vornicei din satele vornicului Constantin Ruset, deoarece oamenii nu vor să asculte de stăpînul moșiei.

197. — 14 i u n i e. — Cancelaria domnească poruncește serdarului Pavel să supuie pe oamenii de pe moșiile mănăstirii Golia a sluji după cum s-a hotărît prin „carte tipărită".

198. — 14 i u n i e. — Vornicul Ion Neculce dă carte de judecată la mîna lui Ion din Valea Seacă, ținutul Iași, hotărînd ca Andrei și Lupul, tot de acolo, să-i plătească un bou ce i-a pierit cînd au pus cu toții la plug de au clăcuit egumenului mănăstirii Cetățuia.

199. — ⟨I a ș i,⟩ 17 i u n i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Vlasto Hrisoscoleu, staroste de Cernăuți, să adune de prin satele unde sînt împrăștiați vecinii lui Dumitrasco Tăutul și să-i oblige a se învoi cu dînsul.

200. — ⟨I a ș i,⟩ 30 i u n i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește starostelui de Cernăuți și vel căpitanului de Coțmani să caute pe vecinii vel logofătului Sandu Sturza, fugiți din satul Dulcești, pe care să-i dea pe chezășie că se vor prezenta la soroc pentru judecată.

201. — ⟨I a ș i,⟩ i u l i e. — Cancelaria domnească poruncește lui Dinul armașul să cerceteze pe niște vecini din Vijnița ai lui Ioniță logofătul, care au fugit în ținutul Suceava, și să-i ducă la urma lor.

202. — ⟨I a ș i,⟩ 7 i u l i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Dumitrașcu Suțu, staroste de Putna, și lui Pintilie Știucă, biv pitar, să cerceteze pe ce temei Silvestru și frații săi de la Crucea de Sus și-au făcut moară la Zăbrăuți, pe moșia mănăstirii Bogdana.

203. — ⟨I a ș i,⟩ 9 i u l i e. — Boierii din divanul Moldovei hotărăsc prin carte de judecată ca postelnicul Gheorghe Canano să nu mai tragă la vecinătate pe Postolache, deoarece a prezentat zapis de iertare și a făcut dovadă că este om slobod.

204. — I a ș i, 15 i u l i e. — Boierii divanului dau carte de judecată în pricina dintre negustorul Iacomachi și egumenul de Sfîntul Ioan din Iași pentru dijma moșiei Ciric, pe care negustorul o cumpărase de la mănăstire, hotărînd ca mănăstirea să-și strîngă singură dijma.

205. — I a ș i, 16 i u l i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de stăpînire lui Vasile Brăescu pe trei părți din cele opt ale satului Becești, să aibă a lua dijma și din opt oameni trei să-i facă slujbă lui, afară de vecini, care vor sluji la stăpînii lor.

206. — 17 i u l i e. — Cancelaria domnească poruncește ispravnicului de Putna să pună în butuci și să trimită acolo pe oamenii care stau pe moșiile mănăstirii Mera și nu se supun la prestarea obligațiilor.

207. — ⟨I a ș i,⟩ 24 i u l i e. — Ioniță Cerchez, copil de casă, reclamă domnului că locuitorii care șed pe moșia lui, Trifești, „închinați la dumnealui vel vistier", nu se supun să-i facă cele șase clăci, după cum s-au învoit.

208. — ⟨Iași,⟩ 24 iulie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, :uviințează egumenului de la Bărboi să ia dijma din produse de pe moșiile ınăstirii : Dragomirești, Fundul Mîrzoaei și Pietrosul. iar țăranii care le locuiesc lucreze cîte douăsprezece zile de boieresc.

209. — ⟨Iași,⟩ 6 august. — Boierii divanului dau carte de judecată în ,cina dintre călugării de la mînăstirea Solca și postelnicul Vasile Bașotă pentru .pînirea unor vecini, anume Ion Ciurilă din Șoldănești cu frații săi.

210. — ⟨Iași,⟩ 11 august. — Vornicul Costache Razul hotărăște prin ·te de judecată ca egumenul de la Solca să dea înapoi boii luați, peste îndato-ile lor de boieresc, locuitorilor din Crăinicești.

211. — ⟨Iași,⟩ 17 august. — Poruncă domnească adresată ispravnicilor ținuturi pentru vecinii lui Constantin Catargiu, ce sînt împrăștiați, să-i dea pe ezășie că vor sta pe loc.

212. — 19 august. — Radu Racoviță, vel spătar, dă mărturie de judecată .re egumenul de Bogdana și Iarca, vornicul de bîrsani, pentru pășcutul fără /oire a unui munte al mănăstirii, pe moșia Hiltiu, și luarea ca zălog a unor oi la Mereuță.

213. — Iași, 31 august. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, carte de încuviințare egumenului de la Todireni să ia dijma moșiilor mănăsti-;ti, Todirenii și Merenii (Suceava), din tot ce vor produce, iar locuitorii să :reze boierescul după hotărîrea lui și să nu se mute în alte sate.

214. — ⟨Iași,⟩ 8 septembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Mol-vei, poruncește ispravnicilor de la ținuturi să ia cîte doi lei pe an, pentru obli-ția lor, de la vecinii fugiți ai mănăstirii Rîșca și să-i dea egumenului, iar oamenii rămînă unde sînt așezați.

215. — ⟨Iași,⟩ 22 septembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Mol-vei, poruncește ispravnicilor de la Tutova și Vaslui să împlinească de la locui-·ii de pe moșiile mănăstirii Barnovschi din acele ținuturi, cîte doi zloți în ıimbul celor douăsprezece zile de clacă și să-i dea în mîna omului trimis egumen.

216. — Iași, 30 septembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Mol-vei, poruncește biv vel clucerului Mihalache Sturza, ispravnic de Roman, să rceteze reclamația boierului Ion Șeptilici contra unor țărani de pe moșia lui, ıșeni, care nu-i dau dijmă.

217. — 7 octombrie. — Egumenul de la Rîșca cere domnului ca locuitorii ıoveni de pe moșia Zamostia a mănăstirii, tocmiți de predecesorul său cu plata jmei în bani, să fie obligați a o da în produse.

218. — ⟨Iași,⟩ 9 octombrie. — Cancelaria domnească trimite un aprod satele Ciortești, Nogorăști și Coropceni din ținutul Vaslui, ale mănăstirii Bărboi, oblige pe locuitori să aducă niște lemne pentru trebile mănăstirii, în contul ıjbei de boieresc.

219. — 12 octombrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de la ținuturi să împlinească de la vecinii pe care-i va arăta Miron Gafencu împrăștiați din satele sale Crasna, Ilișău și Bănila, cîte doi lei.

220. — ⟨Iași,⟩ 18 octombrie. — Carte domnească pentru a supune pe oamenii din satul Larga să aducă fînul de boieresc.

221. — ⟨Iași,⟩ 19 octombrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei trimite un om al domniei să împlinească de la locuitorii de pe moșia mănăstirii Barnovschi dijma din produse și datoriile bănești.

222. — Dracineți. 24 octombrie. — Un număr de locuitori dau mărturie, față de starostele de Cernăuți, la cererea egumenului de Pobrata, că Toader și Grigore Nosăi, cu frații și feciorii lor, sînt originari din Dracineți, nu vecini din Revecăuți.

223. — 26 octombrie. — Iordache Balș, biv vel jitnicer, dă fratelui său Lupu Balș, biv vel medelnicer, satul Plopeni în schimbul satului Vlădina și jumătate din Marșiniți, stabilind împărțirea în mod egal a vecinilor.

224. — ⟨Iași,⟩ 28 octombrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte unui slujitor să meargă la Grozești, moșia vel vornicului Costache Razu, să silească pe locuitori a aduce o sută de care de lemne „pentru slujba obișnuită".

225. — ⟨Iași,⟩ 1 noiembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Andrei, feciorul lui Albotă biv clucer, să-și stăpînească moșiile Alboteni, Pătrășcani, Grecii și Ohîrțeni, obligînd pe locuitori să-i dea dijma din produse și să-i facă slujbă după hotărîrea domnească.

226. — ⟨Iași,⟩ 11 noiembrie. — Divanul Moldovei cercetează pricina lui Ioniță logofătul pentru un număr de șapte vecini din Revecăuți, revendicați și de mănăstirea Pobrata, dîndu-i carte de judecată să-i stăpînească.

227. — 18 noiembrie. — Egumenul de la Slatina reclamă domnului că mazilul Panaite Vîrlan din Lămășeni pune stăpînire pe o livadă de pomi făcută în Rădășeni, pe moșia mănăstirii de un locuitor venit din „țara căzăcească", mort fără urmași.

228. — ⟨Cernăuți,⟩ 30 noiembrie. — Gheorghiță, biv vel sulger, staroste de Cernăuți, dă carte de împuternicire egumenului de la Horecea să apere pădurea mănăstirii de „oamenii împregiurași", interzicînd oricui a tăia lemne.

229. — 30 noiembrie. — Cancelaria domnească poruncește lui Iliaș vel căpitan de Soroca, să supuie pe oamenii care locuiesc pe moșia Budele a vornicului Iordachi Cantacuzino să facă slujba obișnuită.

230. — 10 decembrie. — Hrisoscul credincerul raportează domnului că a așezat la Rîpile Crasnei pe niște oameni fugiți de la satul Bahnari din cauza boierescului, iar ispravnicul de Vaslui a trimis de i-a dus înapoi.

231. — 15 decembrie. — Cancelaria domnească trimite un copil de casă pentru aducerea egumenului de la Bogdana, care bătuse pe Vasile Ungureanu la Bacău și nu a vrut să vină la judecată.

232. — ⟨Iași,⟩ 17 decembrie. — Veliții boieri dau carte de mărturie că medelnicerul Toader Carp s-a obligat în fața lor să despăgubească cu 8 lei și o vacă cu vițel pe Dămian din Curluceni (Lăpușna) pentru casa și livada pe care i le-a luat.

233. — ⟨Iași,⟩ 21 decembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut lui Ion Izmană, vel căpitan de Dorohoi, să oprească oamenii din raiaua Hotinului a trece pentru lemne, fîn și arături, iar pentru cei ce vor veni din raia, să-l înștiințeze.

234. — ⟨Iași,⟩ 31 decembrie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, aduce la cunoștința egumenilor și boierilor că divanul a hotărît, pentru lipovenii stabiliți în țară, să se respecte învoielile făcute cu stăpînii de moșii ; cei ce n-au învoieli vor da cîte un leu pe an și nici un fel de dijmă, iar pe locurile domnești nu vor da nimic.

1743

235. — ⟨Iași,⟩ 15 ianuarie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de ținuturi să împlinească de la vecinii fugiți ai mănăstirii Voroneț cîte doi lei pentru slujba lor și să-i trimită egumenului.

236. — 15 ianuarie. — Boierii divanului dau slugerului Adam Luca o carte de mărturie că Merăuță, feciorul lui Ion Fărmăcel, este vecin al său.

237. — Iași, 23 ianuarie. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Slatina să stăpînească livezile de la Rădășeni și Măzănești făcute de către vecini ai mănăstirii, morți sau fugiți din sate.

238. — 22 iunie. — Filip Catargiu, vtori postelnic, reclamă domnului că pe moșia lui, Tătărășeni, un armean și un turc țin vite și nu i-au plătit arendă de doi ani ; Constantin Mavrocordat poruncește ispravnicului de Hîrlău și Dorohoi să cerceteze și să împlinească de la ei ce va fi cu dreptul.

239. — ⟨Iași,⟩ 22 iunie. — Egumenul de la Sfîntul Sava reclamă domnului că locuitorii satului Gușiței nu i-au dat venitul de doi ani ; Constantin Mavrocordat poruncește ispravnicului de Fălciu să oblige pe oameni să i-l plătească.

240. — ⟨Cernăuți,⟩ 8 august. — Gheorghiță, biv vel sulger, staroste, poruncește tîrgoveților din Cernăuți să lase nesupărați patru oameni ai mănăstirii Horecea, de boieresc, de clacă și de toate „angheriile", fiind dați pentru poslușanie.

241. — București, 1 octombrie. — Constantin Costuț Neniul, biv vel paharnic, dă mănăstirii Neamț satul Preuteștii cu tocmeala de a primi „oareșce bani", iertînd pe vecinii acelei moșii, să fie slobozi, după cum îi mai iertase o dată.

242. — ⟨Iași,⟩ 21 februarie. — Stamate, copil de casă, reclamă domnului că oamenii de pe moșia lui, Brăteni (Fălciu), îi produc pagube fără să-i dea venitul; Ioan Mavrocordat îi dă carte să-și ia dijma pe obicei, să-i oblige a-i face „slujbă după hotărîre" și să pună vornicel în sat.

243. — 14 martie. — Antohie Hozul dă zapis egumenului de Răchitoasa că, rămas de judecată pentru stricăciunile făcute la prisaca de la Bănceni și neavînd cu ce le plăti, se dă „slugă", să slujească pînă la sfîrșitul vieții in calitate de prisăcar.

244. — 14 mai. — Varlaam Ursache, fost egumen al mănăstirii Slatina, dăruiește ca rob cluceresei Maria Catargiu pe un vecin al său din Bozieni.

245. — ⟨Iași,⟩ 31 iulie. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește vel paharnicului Dumitrașcu, ispravnicul sărdăriei, să constrîngă pe locuitorii moșiei Chișinău a mănăstirii Sfinții Arhangheli (Frumoasa), a face slujbă așa cum fac și alții care stau pe moșiile celorlalte mănăstiri.

246. — ⟨Iași,⟩ 22 august. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare mitropolitului Nichifor să stăpînească satul Dămideni (Dorohoi) și să oblige pe locuitori a-i da dijma din produse după obiceiul țării.

247. — ⟨Iași,⟩ 4 septembrie. — Divanul Moldovei dă carte de judecată lui Costache vătaful să stăpînească pe Gheorghiță, feciorul lui Simeon Țiplica din Lețcani, ca vecin, fiind luat de tatăl său, Neculai biv vel sulger. de la Grigoraș Brahă.

248. — ⟨Iași,⟩ 5 septembrie. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește biv vel clucerului Iordache Ruset, ispravnic de Bacău, să cerceteze reclamația lui Nicolai Costin biv vel jitnicer, contra unor locuitori din Șerbănești (Neamț) care nu se recunosc a-i fi vecini.

1745

249. — ⟨Iași,⟩ 24 aprilie. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Erotei, episcopul de Huși, să-și poată strînge dijma de vin de pe moșia episcopiei fără a fi supărat de slujbașii vădrari.

250. — ⟨Iași,⟩ 27 mai. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de la ținuturi să împlinească de la vecinii dovediți c-au fugit de la mănăstirea Pobrata cîte doi lei pe an, „de cînd n-ar hi dat".

251. — ⟨Iași,⟩ 30 mai. — Divanul Moldovei pe baza jurămîntului făcut de martori în biserică la Cernăuți, dă carte de stăpînire egumenului de la Pobrata asupra a patru vecini din Draceniți, moșia mănăstirii.

252. — I a ș i, 2 6 a u g u s t. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviințează lui Constantin fustașul să oblige pe locuitorii de pe moșia Miroslăvești a-i da dijma din produse.

1746

253. — I a ș i, 13 m a i. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Tecuci să oblige pe locuitorii de pe moșiile Furceni și Durăști, ale biv vel jitnicerului Neculai Cucoranu, să-i slujească la fel cu alți oameni de pe moșiile boierești învecinate.

254. — ⟨I a ș i,⟩ 2 i u n i e. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Secu să nu îngăduie la doi locuitori a face moară pe moșia mănăstirii decît cu „tocmală".

255. — I a ș i, 27 i u n i e. — Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește lui Ion vel agă să oblige pe călărașii care și-au făcut locuințe în țarină, pe moșia Liești a mitropoliei, să se mute în siliște, iar de nu se vor supune, să le trimită zapciu ca să le „risipască casele".

1747

256. — ⟨I a ș i,⟩ 5 i u n i e. — Caimacamii Moldovei poruncesc boierilor Toader Carp și Constantin Donici să împlinească de la locuitorii din Buicani cîte un leu de om pe anul trecut pentru slujba obișnuită la mănăstirea Galata.

257. — ⟨I a ș i,⟩ 29 d e c e m b r i e. — Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ioan Cantemir, să oblige pe locuitorii de pe moșia sa Totoești să-i facă slujbă opt zile pe an, dînd și dijma din produse.

1748

258. — ⟨I a ș i,⟩ 10 i u n i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Rîșca să oblige pe locuitorii de pe moșiile mănăstirii să-i lucreze douăsprezece zile pe an.

259. — ⟨I a ș i,⟩ 6 o c t o m b r i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire călugărilor de la Horecea să apere, prin știrea starostelui, pădurea mănăstirii, pe care o taie tîrgoveții din Cernăuți sub pretext că este moșie domnească.

1749

260. — ⟨I a ș i,⟩ 6 a p r i l i e. — Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei și Adunarea țării dau actul de desființare a veciniei.

261. — 25 iunie. — Sandu Ilie, postelnic, recunoaşte egumenului de la Icuşeni stăpînirea pe jumătate de sat donat mănăstirii de mama sa, autorizîndu-l să ia dijma şi să oblige pe locuitori a face douăsprezece zile de boieresc pe an.

262. — 18 iunie. — Mărturie dată de boierii mazili ai ţinutului Suceava, că locuitorii din Rădăşeni sînt vecini pe moşia mănăstirii Slatina, cultivînd aceleaşi terenuri din tată în fiu, cu toate că unii iau dijmă de la oamenii străini pentru locurile pe care, nefolosindu-le, le dau altora să le lucreze.

263. — ⟨Iaşi,⟩ 8 octombrie. — Caimacamii Moldovei poruncesc şetrarului Ion Izmană, ispravnic de Botoşani, să oblige pe locuitorii din Cordăreni ai medelnicerului Dumitrachi Hudici, împrăştiaţi pe toată moşia, să se mute în sat şi să-i presteze obligaţia de boieresc după hotărîrea domnească.

264. — 28 octombrie. — Ispravnicii de Suceava judecă pricina dintre egumenul de la Slatina şi locuitorii din Rădăşeni, care nu vor să se recunoască foşti vecini ai mănăstirii, hotărînd ca ei să iasă la divan în termen de două săptămîni după venirea domnului în scaun.

1750

265. — ⟨Iaşi,⟩ *10* ianuarie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, hotărăşte ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Galata să slujească la toate cîte va porunci egumenul, ca în vremea părintelui său, Mihai Racoviţă, sau cîte 24 zile pe an, după aşezămîntul lui Constantin Mavrocordat.

266. — ⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte starostelui de Cernăuţi să împlinească de la locuitorii din Rarencea rămăşiţe din „tocmala" lucrului de boieresc pentru mănăstirea Slatina, iar pe viitor să slujească după „obiceiul cel vechiu".

267. — ⟨Iaşi,⟩ 17 ianuarie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vtori medelnicerului Dumitrache Hudici să apere dumbrava şi rediurile de pe moşia sa Cordăreni, oprind pe oricine să taie lemne.

268. — ⟨Iaşi,⟩ 17 ianuarie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii de pe moşia Cordăreni şi Săpoteni a lui Dumitrache Hudici să lucreze ca în timpul domniilor părintelui său, Mihai Racoviţă, sau după aşezămîntul lui Constantin Mavrocordat.

269. — ⟨Iaşi,⟩ 14 februarie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să judece pricina locuitorilor din Rădăşeni, care se socotesc „moşinaşi", cu egumenul de la Slatina, care-i „trage la vecinătate".

270. — ⟨Iaşi,⟩ 4 iulie. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte vel serdarului Vasilachi să oblige pe locuitorii moşiei Davida să lucreze mănăstirii Suceviţa cele douăzeci şi patru de zile pe an „după obiceiul şi hotărîre testamentului ci au", iar dacă li se va părea mai uşor cu bani, să se înţeleagă cu egumenul.

271. — ⟨Iași,⟩ 16 decembrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, împuternicește pe stareța de la Socola să dea viile părăginite de pe moșia mănăstirii celor care ar voi să le lucreze.

1751

272. — ⟨Iași,⟩ 28 iunie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire unui aprod domnesc spre a obliga locuitorii care au avut semănături pe hotarul Căpoteștilor, a mănăstirii Bîrnova, să dea egumenului dijma pe doi ani din urmă.

273. — ⟨Iași,⟩ 6 septembrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, încuviințează episcopului de Huși să oblige pe locuitorii din tîrg, care au case pe moșia episcopiei, să dea cîte doi lei pe an pentru boieresc, poruncind ispravnicului de Fălciu să împlinească de la acei ce se vor împotrivi.

1752

274. — ⟨Iași,⟩ 22 ianuarie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare mitropolitului Iacov să pună în vedere locuitorilor care au vii la Vlădiceni și le-au lăsat în părăsire că, dacă nu le vor lucra în primăvară, vor fi date altora.

275. — ⟨Iași,⟩ 22 aprilie. — Mitropolitul Moldovei și veliții boieri cercetează reclamația episcopului de Roman pentru încălcarea de către unii locuitori a moșiei tîrgului, pe care are hrisoave domnești de danie, și propun ca o parte să o stăpînească tîrgoveții, dînd dijma episcopiei, iar alta Biserica Albă, luînd dijma de la cultivatori.

276. — ⟨Iași,⟩ 15 mai. — Ianache vel stolnic și Simeon Buhăescu biv vel medelnicer judecă pricina egumenului de la Slatina cu locuitorii din Rădășeni și hotărăsc — pe bază de martori — ca mănăstirea să stăpînească moșia.

277. — ⟨Iași,⟩ 23 iulie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă încuviințare lui Vasile, nepotul lui Lupașcu cupeț, să stăpînească și să dijmuiască moșia Bulbucanii, pe Meletin.

278. — ⟨Iași,⟩ 26 iulie. — Iacov Putneanul, mitropolitul Moldovei, cere preoților, boierilor, mazililor și locuitorilor din apropierea mănăstirii Secu să mărturisească dacă știu că sătenii din Vînătorii Neamțului au așezămînt vechi să lucreze numai șase zile pe an, fără a da dijmă.

279. — Iași, 10 decembrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire mitropolitului Iacov și vechilului său, spre a apăra de tăiere pădurea de pe moșia schitului Dumbrăvița (Tecuci).

280. — ⟨Iași,⟩ 9 ianuarie. — Carte dată de Constantin Racoviță egumenului de la Humor să caute pe foștii vecini strămutați ai mănăstirii spre a lua de la ei cîte doi lei de fiecare.

281. — ⟨Iași,⟩ 10 ianuarie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Slatina să pună în satul Rădășeni orîndar pentru vînzarea băuturilor, fără a fi supărat de locuitori.

282. — ⟨Iași,⟩ 15 ianuarie. — Dumitrașco Gage și Lazăr Bîrlibă, delegații locuitorilor din Vînătorii Neamțului, dau zapis în divan egumenului de la Secu de obligațiile ce le revin pentru îngăduința de a avea pe moșia mănăstirii mori, pive pentru sumane și cîrciumă.

283. — ⟨Iași,⟩ 2 iunie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Lăscărache Ruset, al treilea spătar, să oblige locuitorii de pe moșia sa, Bohotinul, să-i dea cîte șase potronici pe an de fiecare gospodar și dijma obișnuită.

284. — ⟨Iași,⟩ 20 septembrie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Galata să stăpînească moșiile mănăstirii din ținutul Cîrligătura, obligînd pe locuitori să lucreze șase zile de vară și șase zile de iarnă, sau să dea cîte doi lei și dijma obișnuită.

285. — 10 decembrie. — Locuitorii din Cordăreni și Săpoteni dau zapis stăpînului moșiei, prin care recunosc în fața vornicului de Botoșani, stricăciunile cauzate la moară și la eleșteu, angajîndu-se a repara iazul, a da cîte un leu pe an pentru obligația de boieresc și dijma din produse.

1754

286. — ⟨Iași,⟩ 9 ianuarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Cașin să stăpînească moșia Cărbunești (Putna), obligînd pe locuitori a lucra 12 zile boieresc ori a da cîte 2 lei de casă și dijma din produse.

287. — ⟨Iași,⟩ 11 ianuarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Constantin Ruset, ispravnic de Neamț, să împlinească de la locuitorii din Cracău și Topolița venitul datorat pentru boieresc mănăstirii Neamț.

288. — ⟨Iași,⟩ 12 ianuarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze dacă mănăstirea Voroneț are dreptul să ia dijmă de la cei ce vînează pe moșiile sale și să împlinească acest venit de la cei care nu l-au dat.

289. — ⟨Iași,⟩ 23 februarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă încuviințare egumenului de la Bărboi să oblige pe locuitorii de pe moșia Lăzăreni

să dea cîte 2 lei noi de casă sau să lucreze cîte 12 zile pe an mănăstirescul și să dea dijma.

290. — ⟨Iași.⟩ 21 aprilie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bogdana să stăpînească moșiile mănăstirii, obligînd pe locuitori a lucra 12 zile de boieresc sau să plătească 2 lei pe an fiecare și să dea dijma din produse.

291. — ⟨Iași,⟩ 9 iunie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare ieromonahului Daniel Hudici să-și stăpînească moșiile Cordărenii și Săpotenii, iar oamenii să-i lucreze cîte 12 zile pe an și să-i dea dijma.

292. — ⟨Iași,⟩ 6 iulie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moșiile Ciurbești, Scînteia și Căpotești, să lucreze cîte 12 zile într-un an sau să dea cîte 2 lei de casă și dijma din produse.

293. — ⟨Iași,⟩ 28 iulie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Pobrata să stăpînească moșia mănăstirii, Poiana (Roman), obligînd pe locuitori să facă 12 zile de boieresc ori să dea cîte 2 lei de casă, precum și dijma din produse.

294. — ⟨Iași,⟩ 17 septembrie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire călugărițelor de la Socola să stăpînească moșiile mănăstirii, să ia dijma din produse după obicei și locuitorii să fie obligați a da cîte 2 lei de casă într-un an sau să lucreze cîte 12 zile.

1755

295. — ⟨Iași,⟩ 8 ianuarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Toader, logofăt de vistierie, să-și stăpînească moșia Voloca pe care a cumpărat-o și s-o apere „din cîmp și din pădure" față de oricine.

296. — ⟨Iași,⟩ 12 ianuarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Voroneț să ia pe seama mănăstirii livezile de pomi ale oamenilor care au plecat de pe moșie.

297. — ⟨Iași,⟩ 14 februarie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare călugărițelor de la Ițcani (Suceava) să oblige pe locuitorii care cultivă moșia mănăstirii să le dea dijmă din produse și să ia de la cei ce vor fi avînd case cîte 2 lei, sau să lucreze boierescul 12 zile pe an.

298. — ⟨Iași,⟩ 12 martie. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare boierilor Gheorghe și Andrei Beldiman să ia dijma de pe părțile cumpărate de ei în moșia Șișcani (Fălciu), iar locuitorii să le lucreze cîte șase zile de boieresc, ori să dea cîte șase potronici de casă.

299. — ⟨Iași,⟩ 3 mai. — Matei Ghica, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul mănăstirii Bîrnova să stăpînească moșiile Zănești și Vitolcea (Greceni), de pe care să ia dijma, iar oamenii să-i lucreze 12 zile pe an.

300. — ⟨I a ş i,⟩ 2 1 m a i. — Anaforaua mitropolitului şi boierilor, întărită de domn, prin care propun ca tocmelile să se facă numai în scris.

301. — ⟨I a ş i,⟩ 8 i u n i e. — Cuprinsul cărţii de încuviinţare dată de Matei Ghica, domnul Moldovei, egumenului de la Soveja să oblige pe locuitorii de pe moşia Ciorăşti a face 12 zile de boieresc sau a da cîte 2 lei pe an, precum şi dijma din produse.

302. — ⟨I a ş i,⟩ 1 0 i u n i e. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte vel sulgerului Constantin Jora să ia dijma de pe moşia lui, Şerbeşti, iar locuitorii să-i dea cîte şase potronici pe an, ori să-i lucreze cîte şase zile de boieresc.

303. — ⟨I a ş i,⟩ 1 0 a u g u s t. — Matei Ghica, domnul Moldovei, hotărăşte ca angajarea slugilor, năimiţilor „şi mai vîrtos argaţii păstori" să se facă în scris pentru ca, în caz de judecată, cei nemulţumiţi să aibă cu ce dovedi, spre a se evita jurămîntul sau cărţile de blestem.

304. — ⟨I a ş i,⟩ 3 n o i e m b r i e. — Matei Ghica, domnul Moldovei, porunceşte judecătorilor şi ispravnicului de Suceava să cerceteze reclamaţia egumenului de la Voroneţ contra locuitorilor de pe moşia Drăgoeşti care au luat o cantitate de porumb din coşarele mănăstirii şi contra altora care au ocupat locuri pe nedrept, să judece şi să hotărască.

1756

305. — ⟨I a ş i,⟩ 9 i a n u a r i e. — Matei Ghica, domnul Moldovei, porunceşte dregătorilor ţinutului Neamţ să cerceteze cauzele împotrivirii locuitorilor din Cracău contra egumenului de la Neamţ căruia nu-i îngăduie vînzarea vinului în cîrciuma mănăstirii şi alungă pe orîndarul trimis.

306. — ⟨I a ş i,⟩ 9 i a n u a r i e. — Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Secu să ia de la moşiile Săbăoani, Brăteşti, Vînători şi Răuceşti dijma din produse, pe obicei, obligînd pe locuitori a face şase zile de vară şi şase zile de iarnă muncă de boieresc, sau să le răscumpere cu un leu.

307. — ⟨I a ş i,⟩ 2 9 a p r i l i e. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Neamţ să pună orîndar pe moşia Drăgăneşti a mănăstirii să vîndă băutură, poruncind ca oamenii din sat să nu-i facă „învăluială".

308. — ⟨I a ş i,⟩ a p r i l i e. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, întăreşte episcopiei Roman stăpînirea asupra unui număr de „vecini", aşezaţi pe moşia Leucuşeni, pe baza unui ispisoc de la Niculae Mavrocordat.

309. — ⟨I a ş i,⟩ 6 m a i. — Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare mitropolitului să stăpînească şi să oblige pe locuitorii de pe moşia Vlădiceni a face mitropoliei 12 zile de clacă sau a da fiecare 2 lei pe an, avînd a lua şi dijma din produse.

310. — ⟨Iași,⟩ 18 mai. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bistrița să trimită la moșia mănăstirii, Peneul, să ia dijma din produse și, de la fiecare locuitor, cîte 6 potronici.

311. — ⟨Iași,⟩ 1 iulie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, poruncește biv vel paharnicului Dinu Cantacuzino, ispravnic de Cîmpulung, să cerceteze reclamația egumenului de la Moldovița împotriva unor locuitori care s-au așezat în mijlocul moșiei Vama și să caute să-i mute fie în sat, fie la Cîmpulung.

312. — Iași, 8 iulie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Arvintie, feciorul lui Vasile Șeptebani, și altor frați ai lui, să stăpînească moșia lor, Nicorenii, obligînd pe locuitori să le dea dijmă din produse.

313. — ⟨Iași,⟩ 20 iulie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, încuviințează episcopului de Huși să ia dijma de pe locul domnesc din Huși, dăruit episcopiei, dijmă pe care pînă atunci o strîngea paharnicul al doilea.

314. — ⟨Iași,⟩ 19 august. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare stareței de la Topolița să stăpînească moșiile mănăstirii, Țolicii și Netezii, obligînd pe locuitori a da dijma din produse și a lucra cîte 12 zile de boieresc, sau să dea cîte 2 lei pe an.

315. — ⟨Iași,⟩ 28 octombrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, poruncește lui Iordache Cantacuzino, ispravnic la Cernăuți, să oblige pe locuitorii așezați pe moșia Noua Suliță, a fraților Volcinschi, să dea dijma din urmă, să lucreze cîte douăsprezece zile pe an, ori să dea cîte un leu.

316. — ⟨Iași,⟩ 20 noiembrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Trei Ierarhi să interzică tuturor locuitorilor tăierea lemnelor din Rediul Breazului, al mănăstirii Copou, fără încuviințarea acestuia.

317. — ⟨Iași,⟩ 13 decembrie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bîrnova să apere pădurea de a fi tăiată de către locuitori pe o distanță de „cinci cristele de săgeată“ în jurul mănăstirii.

318. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, cercetează împreună cu divanul cauzele pentru care s-a depopulat țara și stabilește obligațiile fiscale și față de stăpînii moșiilor pentru cei care se vor întoarce de peste hotar.

1757

319. — ⟨Iași,⟩ 12 ianuarie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, poruncește biv vel spătarului Ioniță Palade, staroste de Putna, să cerceteze reclamația egumenului de Bogdana contra unor țărani, Gogoeștii, — care s-au așezat fără voie pe moșia Cîmpuri — și să împlinească de la ei venitul mănăstirii.

320. — ⟨Iași,⟩ 15 ianuarie. — Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenilor de la Voroneț, Slatina și Rîșca să oblige pe toți locuitorii ce stau pe braniștile mănăstirilor să facă munca de boieresc, să dea dijmă din produse și din catargurile ce le taie pentru vînzare, să respecte monopolul vînzării băuturilor.

321. — 17 februarie. — Gheorghe vornicul se angajează cu zapis față de episcopia Roman să adune oameni străini spre a face sat pe moșia Sîrbii Vechi a mănăstirii Precista, cu obligația de a da dijma din produse și cîte un leu de casă.

322. — ⟨Iași,⟩ 29 mai. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ioniță Botez, postelnic, să stăpînească satul Ploscurenii, obligînd locuitorii ce-i cultivă moșia să-i dea dijmă din produse, iar de la cei „șezători cu casă" să ia cîte șase potronici sau să-i lucreze fiecare cîte șase zile de boieresc pe an.

323. — ⟨Iași,⟩ 1 iunie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare vel vornicului Constantin Balș ca să oblige pe locuitorii de pe moșia sa, Iuganii, să-i dea dijma din produse și să-i lucreze cîte 12 zile pe an, sau să dea cîte un leu de casă.

324. — ⟨Iași,⟩ 3 iulie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Precista (Roman) să stăpînească moșiile mănăstirii din Dorohoi, donate de Mihai Racoviță, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse și a-i lucra cîte șase zile sau a-i plăti cîte 9 potronici de casă pe an.

1758

325. — ⟨Iași,⟩ 11 ianuarie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Humor să oblige pe locuitorii moșiilor Vorniceni, Dersca, Măgura, Pătrești și Băeșești a-i da dijma din produse, a face 12 zile de boieresc, ori să dea cîte un leu de casă și să nu taie dumbrava de la satul Vorniceni.

326. — ⟨Iași,⟩ 13 mai. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, poruncește lui Chirie Cesporoschi, căpitan de Tabără și călărașilor de acolo, să respecte învoiala făcută cu stăpînul moșiei, Pătrașcu căpitan, de a lucra cîte două zile și de a-i da banii orîndei, după zapisul ce-l are.

327. — Iași, 6 iunie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare feciorilor lui Ștefan Ardarie să stăpînească o parte din moșia Tufești (Vaslui), obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse.

328. — ⟨Iași,⟩ 2 iulie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vtori vistierului Constantin Gîndul, ispravnic al ținutului Iași, să cerceteze reclamația lui Antohi Șchiopul și Neculai Mardare împotriva unor locuitori care și-au făcut case pe moșia lor Cotomănești și să-i oblige a-și muta locuințele în siliște, dînd stăpînilor dijma din tot ce folosesc.

329. — ⟨Iași,⟩ 8 iulie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare ierodiaconului Ioanichie, lui Toader Harghidon și lui Palade Căpățînă să stăpînească părțile de moșie pe care le au în diferite ținuturi, obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse.

330. — ⟨Iași,⟩ 17 iulie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ștefan Bosie, biv vel jitnicer, să-și ia toată dijma de pe moșiile sale Hudecenii (Lăpușna) și Goteștii (Fălciu), pe care ar ara tătarii, iar ușurgiii să nu se amestece.

331. — ⟨Iași,⟩ 23 iulie. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Galata să ia viile părăginite ale locuitorilor de pe dealul Miroslava și să le dea altora care ar voi să le lucreze, să le stăpînească ei, ca să nu păgubească mănăstirea de venitul ce i se cuvine.

332. — ⟨Iași,⟩ 1 august. — Scarlat Ghica, domnul Moldovei, poruncește boierilor ușurgii de la olatul Grecenilor să nu ia ușurul de pe moșiile episcopiei Huși, pe care au arat tătarii, deoarece a fost dat episcopiei cu hrisov.

1759

333. — ⟨Iași,⟩ 1 ianuarie. — Logofătul Iordache Cantacuzino poruncește locuitorilor din Vînătorii-Neamț să asculte de călugării de la mănăstirea Secu și să dea venitul moșiei.

334. — ⟨Iași,⟩ 29 martie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii tîrgului Piatra, fostă moșie domnească, să dea noului stăpîn, vel vornicului Vasile Ruset, dijma din produse, să fie liberi a cosi unde le-ar place, plătind cîte 10 parale pentru stogul de fîn și boierescul cîte 20 de parale pe an.

335. — ⟨Iași,⟩ 3 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Mănăstirea Doamnei (Botoșani) să oblige pe locuitorii moșiei să-i dea dijma din produse și de la fiecare gospodar să ia cîte 20 de parale sau să lucreze boierescul cîte șase zile pe an.

336. — ⟨Iași,⟩ 25 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Cașin să apere braniștea mănăstirii de orice încălcare, să oblige pe locuitori să dea dijmă din produse și să lucreze boierescul sau să dea bani.

337. — ⟨Iași,⟩ 31 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Secu să stăpînească și să ia dijma de pe moșiile mănăstirii: Săbăoani, Brătești, Vînătorii-Neamț și Răucești, obligînd pe locuitori a face 12 zile de boieresc sau să dea cîte un leu de casă și să nu vîndă băuturi fără aprobare.

338. — ⟨Iași,⟩ 1 iunie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, întărește egumenului de Slatina dreptul de a vinde numai el băuturi în sate, punînd pentru aceasta orîndari pe moșiile mănăstirii.

339. — ⟨Iaşi,⟩ 1 iunie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte vornicului de Cîmpulung să supună pe un Macovei să plătească egumenului de Slatina „obiceiul moşii", pentru un fierăstrău pe care l-a făcut pe moşia mănăstirii.

340. — ⟨Iaşi,⟩ 22 iunie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei. dă carte de încuviinţare lui Velişco Onciul să stăpînească a patra parte din satul Coţuşca (Dorohoi) şi să ia dijma obişnuită.

341. — ⟨Iaşi,⟩ 9 iulie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe paharnicul Ioniţă Caracaş cu fraţii săi să stăpînească şi să ia dijma de pe jumătate din moşia Streşineni (Dorohoi), iar locuitorii să le dea bani de casă, ori să le lucreze cîte 6 zile de boieresc pe an.

342. — ⟨Iaşi,⟩ 15 iulie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe medelnicereasa Paraschiva Sturza să stăpînească şi să ia dijma de pe jumătate din moşia Joldeşti, pe Başău, iar locuitorii să-i dea cîte 6 potronici pe an, ori să-i lucreze cîte 6 zile.

343. — 5 august. — Mitropolitul Moldovei arată, prin anafora către domn, că a cercetat reclamaţia locuitorilor din satele Cîrhana şi Frumoasa împotriva logofătului Manolache Costache, care a închis cu oamenii stăpînirii gîrlele săpate de ei, propunînd a se da poruncă pentru redeschiderea lor.

344. — ⟨Iaşi,⟩ 18 octombrie. — Dumitraşco Zbera dă fratelui său Ştefan, din moştenirea părintească, a patra parte a satului Leorda, cu vad de piuă în apa Bucecii şi vecinii: Toader Vlădan cu copiii, Andoni şi Toader, fecior lui Gheorghe Vlădan.

1760

345. — ⟨Iaşi,⟩ 12 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, întăreşte agăi Iordache Costache stăpînirea asupra satului Mîndreşti (Cîrligătura), de unde să ia dijma, iar locuitorii să-i lucreze cîte 12 zile de boieresc pe an, ori să-i dea cîte un leu de casă.

346. — ⟨Iaşi,⟩ 16 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul de la Moldaviţa să interzică locuitorilor din Vama şi din Cîmpulung de a vîna şi pescui pe braniştea mănăstirii şi de a se amesteca în veniturile moşiei.

347. — ⟨Iaşi,⟩ 16 iulie. — Carte de încuviinţare dată de Ioan Callimachi, domnul Moldovei, egumenului de la Humor, ca să oblige pe locuitorii de pe moşia Covasna a-i da dijma din produse, să-i lucreze cîte douăsprezece zile pe an de boieresc, ori să dea cîte un leu de casă.

348. — ⟨Iaşi,⟩ 16 august. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Galata să oblige pe locuitorii de pe moşia Voro-

vești a da dijma din produse, a lucra 12 zile pe an boierescul sau să dea cîte un leu de casă.

349. — ⟨Iași,⟩ 11 septembrie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Brădicești să stăpînească părțile de moșie pe care le are în ținutul Fălciu, obligînd pe locuitori să-i dea dijma din produse.

350. — ⟨Iași,⟩ 5 decembrie. — Veliții boieri propun domnului Moldovei, prin anafora, hotărîrea de judecată a neînțelegerilor dintre locuitorii satului Răchiteni și egumenul mănăstirii Trei Ierarhi, privitor la claca în bani și monopolul vînzării vinului.

1761

351. — ⟨Iași,⟩ 10 ianuarie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Neamț să cerceteze reclamația egumenului mănăstirii Neamț contra unor oameni de la Drăgănești, pe Cracău, care nu vor să facă boierescul, și să împlinească de la ei venitul moșiei.

352. — ⟨Iași,⟩ 20 aprilie. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare episcopului de Huși și călugărilor de la Brădicești să apere pădurea din jurul schitului și să ia dijmă de la cei care taie lemne pentru cherestea.

353. — ⟨Iași.⟩ 29 mai. — Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul mănăstirii Bisericani să stăpînească moșiile Popcești, Turturești și Vînători, și hotărăște ca poslușnicii eliberați din vecinătate să nu aibă dreptul să vîndă sau să schimbe livezile și poienile făcute de părinții lor.

354. — ⟨Iași,⟩ 22 iulie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ursu, căpitan de Tabără, și rudelor sale să stăpînească moșia Nicoreni, obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse, să lucreze șase zile de boieresc pe an sau să dea cîte doi orți de casă; cei ce vor vinde vin în cîrciumi să plătească un leu de bute sau doi orți de poloboc.

355. — ⟨Iași,⟩ 5 august. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul de la Secu să oprească pe locuitorii din Vînători-Neamț să facă mori sau pive sau să vîndă vin pe moșia mănăstirii, obligîndu-i să dea dijma și să lucreze 12 zile de boieresc pe an.

356. — ⟨Iași,⟩ 3 noiembrie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ca, pînă la măsurarea hotarelor celor două moșii învecinate, ieromonahul Dionisie Hudici să nu ia plata boierescului, cîte doi lei de casă, de la oamenii pe care vornicul Ion Sturza pretinde că sînt ai lui.

357. — ⟨Iași,⟩ 28 noiembrie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare Mariei comisoaei, fata lui Vasile Brahă, să oblige pe locuitorii care cultivă moșia ei, Căuiasca, a-i da dijma din produse, iar cei ce au casa acolo să facă 12 zile de boieresc sau să dea cîte un leu pe an.

358. — ⟨I a ş i,⟩ 16 i a n u a r i e. — Mitropolitul Moldovei şi veliţii boieri judecă reclamaţia lui Toader şi Miron Butuc, ai căror părinţi au fost iertaţi de vecinie de către Grigore Ghica, contra egumenului de la Bisericani că le stăpîneşte livezile sădite de înaintaşii lor, şi hotărăsc că stăpînului moşiei îi revin bunurile celor ce se strămută.

359. — ⟨I a ş i,⟩ 5 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul de la Neamţ să oblige pe locuitorii de pe moşiile Orţăşti şi Drăgăneşti de pe Cracău şi din alte sate, să dea dijmă din produse, să lucreze cîte şase zile pe an de boieresc sau să dea cîte şase potronici de casă.

360. — ⟨I a ş i,⟩ 7 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Slatina să lucreze lucrul de boieresc după hotărîrea ce s-a făcut pentru toate mănăstirile, sau să dea bani, precum şi dijma din produse.

361. — 10 m a i. — Vasile, nepotul lui Lupaşcu, vinde logofătului Ştefan Feştilă dijma moşiei Bulbucani, pe timp de şase ani, cîte opt lei pe an.

362. — ⟨I a ş i,⟩ 27 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe jitnicereasa Maria ⟨Canano⟩ să stăpînească şi să dijmuiască moşia Găozeni (Soroca) şi să ia cîte o jumătate de leu de casă.

363. — ⟨I a ş i,⟩ 30 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăşte — pe baza anaforalei veliţilor boieri — ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Secu să lucreze douăsprezece zile de boieresc, sau să dea leul de casă, şi să aibă egumenul a lua dijmă din produse, anulînd încuviinţarea specială dată de Constantin Racoviţă.

364. — ⟨I a ş i,⟩ 1 i u n i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe Neculai Ţintă să-şi ia dijma de pe a treia parte din moşia Herţa, poruncind starostelui de Cernăuţi să împlinească de la cei nesupuşi venitul stăpînului.

365. — ⟨I a ş i,⟩ 25 i u n i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Socola să presteze boierescul după aşezămîntul general şi să dea dijma din produse, iar oamenii domniei, de orice fel, să nu se atingă de bunurile acelei moşii.

366. — ⟨I a ş i,⟩ 13 i u l i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviinţează lui Andrei Poenaru, mazil din ţinutul Bacău — şi rudelor sale — să stăpînească şi să ia dijma de pe moşia Corodu din ţinutul Tutova.

367. — ⟨I a ş i,⟩ 16 i u l i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviinţează lui Ioniţă Feştilă, biv poruşnic, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale, Bolduresti şi Sîrbi (Suceava), să dea dijma din produse, să-i lucreze zilele obişnuite de boieresc sau să dea bani.

368. — ⟨Iași,⟩ 23 decembrie. — Velițiii boieri judecă jalba locuitorilor din Oprișeni (Neamț) contra egumenului de la Bistrița pentru asuprire și hotărăsc să fie plata boierescului un leu pe an sau lucru „trei zile de vară și trei zile de toamnă" ; vin și rachiu să nu vîndă decît cu aprobarea mănăstirii, plătind cîte un leu de bute.

1763

369. — ⟨Iași,⟩ 9 ianuarie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Secu să oblige pe oamenii de pe moșiile mănăstirii, Săbăoani, Brătești, Vînători și Răucești să dea dijma din produse, să lucreze cîte douăsprezece zile pe an sau să dea cîte un leu de casă și să respecte monopolul vînzării vinului.

370. — ⟨Iași,⟩ 29 martie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește biv vtori postelnicului Gheorgachi Evanghelino, ispravnic de Bacău, să cerceteze reclamația egumenului de la Cașin contra bîrsanilor și oamenilor ce șed pe moșia mănăstirii și să-i oblige să dea dijma din produse, cîte o jumătate de leu de fiecare om, pentru boieresc, și cîte un leu de butea de vin care se vinde.

371. — ⟨Iași,⟩ 15 mai. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Constantin Cantacuzino-Pașcanul, biv vel pitar, să interzică pescuitul în heleșteul și în apa Jijiei de pe moșia sa Popricani, cu dreptul de a confisca peștele și uneltele celor ce nu se vor supune dispoziției.

372. — ⟨Iași,⟩ 17 iunie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviințează lui Vasile Silion, postelnic, să oblige pe locuitorii de pe moșia sa Păltiniș (Dorohoi) să-i dea dijma din produse, iar „vinitul de pe casă", după cum dau și alții care stau pe moșii boierești ori mănăstirești.

373. — ⟨Iași,⟩ 13 iulie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare postelnicului Alexandru Grama să oblige pe cei ce lucrează moșia lui, Petrișul (Roman), să-i dea dijma din produse, iar de la oamenii cu case, să ia venitul după obicei.

374. — ⟨Iași,⟩ 29 octombrie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăște ca — deoarece locuitorii din Rădășeni nu s-au ținut de învoiala cu egumenul de la Slatina să lucreze cîte o falce de fîn, cîte o zi de clacă pe an și să aducă cîte o podvoadă la mănăstire — ei să-și îndeplinească îndatoririle după prevederile „testamentului", ca și alții de pe la alte moșii.

1764

375. — ⟨Iași,⟩ 8 ianuarie. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Gheorghe, ispravnic de Hîrlău, să oblige pe locuitorii din Iubănești a da egumenului de la Sucevița venitul moșiei și să ducă podvoadă la mănăstire.

376. — ⟨I a ş i,⟩ 12 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Soveja să stăpînească satul Bălăneşti, obligînd pe locuitori a da dijma din produse şi cîte un leu de casă, în cazul că n-ar lucra boierescul de douăsprezece zile.

377. — ⟨I a ş i,⟩ 4 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Dumitraşcu şi Costache, feciorii lui Timircan Perju, pentru moşiile lor din Tutova şi Tecuci, să ia dijma din produse şi oamenii să le lucreze boierescul cîte şase zile pe an, sau să dea cîte o jumătate de leu de casă.

378. — ⟨I a ş i,⟩ 6 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii din Rădăşeni, deoarece ei n-au respectat „aşezarea" făcută de vornicul Razu, să urmeze după hotărîrea „tes'amentului", dînd dijma din produse şi 12 zile de boieresc sau leul de casă.

379. — ⟨I a ş i,⟩ 15 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare tîrgoveţilor din oraşul Bacău să stăpînească şi să ia dijma de pe locul domnesc din jurul tîrgului, pînă în toamna acelui an, cînd se va hotărî la divan dacă moşia rămîne a lor sau a vornicului Andronache.

380. — ⟨I a ş i,⟩ 18 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Tudor, vornic de poartă, şi fratelui său Chirică, mazil, să stăpînească părţile lor de moşie ce au la Covurlui şi Tecuci luînd dijma din produse, iar cei ce vînd băuturi să le plătească un leu de bute sau jumătate de leu de poloboc.

381. — ⟨S u c e a v a,⟩ 27 i u l i e. — Ispravnicii de Suceava poruncesc locuitorilor din Rădăşeni să dea mănăstirii Slatina dijma din produse şi leul de casă.

382. — ⟨S u c e a v a, i u l i e⟩. — Ispravnicii de Suceava poruncesc locuitorilor din Rădăşeni să se ţină de învoiala ce au făcut-o cu egumenul mănăstirii Slatina, să dea dijma, leul de casă şi să cosească fînul cu care sînt datori din anul trecut.

383. — ⟨I a ş i,⟩ 19 s e p t e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Nicolae Şorungă să-şi stăpînească părţile de moşie de la ţinutul Hîrlău, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse şi a-i face douăsprezece zile de boieresc, sau să dea cîte un leu de casă.

384. — ⟨I a ş i,⟩ 10 n o i e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Roman să cerceteze plîngerea episcopului de acolo contra unor locuitori de pe moşia Gherăeşti care nu dau dijmă, nici leul de casă, căutînd să împlinească de la ei paguba din trecut şi să-i oblige a face slujbă.

385. — ⟨I a ş i,⟩ 29 n o i e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Roman să cerceteze reclamaţia comisului Ioan Movilă împotriva răzeşilor de Drăgeşti căutînd să împlinească de la cei ce-i lucrează partea lui de moşie cîte un leu de casă, fără a obliga pe cineva la munca de boieresc.

386. — 9 decembrie. — Socoteala încheiată de egumenul de la Doljești de banii pentru dijme strînși de către mănăstire și de către răzeși, de pe moșiile Hîndești și Dăicin, și partea cuvenită fiecăruia.

387. — ⟨Iași,⟩ 13 decembrie. — Egumenul de Slatina cere domnului să judece pricina ce o are cu oamenii din Rădășeni care nu vor să dea venitul mănăstirii ca și alți săteni de pe moșii, socotindu-se „moșnași".

1765

388. — ⟨Iași,⟩ 8 ianuarie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Pobrata să stăpînească moșiile mănăstirii, Mircenii, Nănășeștii cu Poiana Turbată, obligînd pe cei ce le cultivă a-i da dijmă din produse și să nu îngăduie unor țărani a pretinde că moșia Nănășeștii este a lor.

389. — 9 februarie. — Veliții boieri judecă reclamația armenilor din Roman contra episcopului de acolo pentru asuprire și hotărăsc a-și stăpîni locurile pe care le cultivă, dar să dea dijmă episcopiei din tot ce produc.

390. — ⟨Focșani,⟩ 20 mai. — Starostele de Putna poruncește vornicului de Vrancea, Istratie Roșca, să cerceteze și să evalueze dijma de pe moșia mănăstirii Bogdana pe care au luat-o răzeșii din Cîmpuri, punîndu-i să dea zapis că o vor plăti egumenului.

391. — ⟨Iași,⟩ 1 iunie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Slatina să interzică locuitorilor din satele mănăstirii a avea cîrciumi și să nu permită decît vînzarea vinului mănăstirii

392. — ⟨Iași,⟩ 1 iunie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii de pe moșiile mănăstirii, din ținutul Suceava, să-i dea dijma obișnuită, bani de casă pe an sau podvoadă ori lucru de boieresc, iar pentru dijma de fîn să dea cîte 10 parale de stog sau o para de stînjen.

393. — ⟨Iași,⟩ 1 iunie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Tutova, să cerceteze reclamația egumenului de Soveja contra lui Lupu Telibaș, diaconului Eremia și Mitre Bîrzăi, care se fac „moșinași" în moșia mănăstirii de la Costești și să-i oblige a da dijma și banii de casă.

394. — ⟨Iași,⟩ 3 iunie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Slatina să stăpînească livada de pomi rămasă la moartea unui rus în Rădășeni, iar rudele lui din altă parte, care nu vin să stea pe moșia mănăstirii, să nu aibă nici un amestec.

395. — ⟨Iași,⟩ 11 iunie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bogdana să ia dijma de pe moșia mănăstirii, iar oamenii să-i lucreze cîte cinci zile de boieresc vara și cinci zile iarna sau să-i plătească un leu de casă, precum și dogarii să-i dea a zecea parte din produse.

396. — ⟨I a ș i,⟩ 18 i u n i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare postelnicului Iordache Iamandi să-și ia dijma din produse de la Sălceni (Tutova) și Berești (Covurlui), iar oamenii să-i lucreze zilele de boieresc ori să-i dea bani.

397. — ⟨I a ș i,⟩ 30 i u n i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează schitului Doljești să impună monopolul băuturilor pe moșiile sale, instalînd orîndari prin sate ca să desfacă vinurile proprii.

398. — ⟨I a ș i,⟩ 10 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare mitropolitului Sofronie Irinopoleos să stăpînească moșia Tîrgului Frumos, obligînd pe locuitori să dea dijma din produse, bani pentru boieresc sau să lucreze zilele hotărîte prin hrisov.

399. — ⟨I a ș i,⟩ 31 i u l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Golia să trimită la moșiile mănăstirii, din Soroca, să oblige pe locuitori a da dijma din produse, a lucra boierescul sau a da bani și a respecta monopolul vînzării băuturilor.

400. — ⟨I a ș i,⟩ 8 a u g u s t. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bîrnova să oblige locuitorii din satele mănăstirii Vitolții, pe Prut și pe Elan, a da dijma din semănături și fînețe, din stupi și bălți și a da bani de casă.

401. — 28 a u g u s t. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă împuternicire egumenului de la Cașin să interzică bîrsanilor să vîndă vin pe moșia mănăstirii, în afara celor trei circiumi pe care le-a încuviințat anterior.

402. — ⟨I a ș i,⟩ 15 s e p t e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează călugărilor de la schitul Doljești să oblige pe locuitorii de pe moșiile Doljești și Lețcani să dea dijma din produse și să lucreze deplin zilele hotărîte.

1766

403. — ⟨I a ș i,⟩ 1 i a n u a r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăște prin „ponturi" obligațiile locuitorilor față de stăpînii moșiilor.

404. — ⟨I a ș i,⟩ 9 i a n u a r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Pobrata să stăpînească moșiile mănăstirii, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse și a-i lucra 12 zile de boieresc, ori să plătească fiecare cîte 2 lei pe an.

405. — ⟨I a ș i,⟩ 11 i a n u a r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii din Mălini, care de la o vreme urmează după hrisovul dat cîmpulungenilor, să-i dea dijma din produse și să-i facă douăsprezece zile de boieresc, ori să dea cîte doi lei de casă.

406. — ⟨I a ș i,⟩ 8 f e b r u a r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel spătarului Ilie Costache și altui boier să cerceteze la fața

locului reclamația ieromonahului Dionisie Hudici împotriva locuitorilor moșiilor sale Cordăreni și Săpoteni, dintre care unii s-au mutat din siliște, călcînd fînațele și țarinile, iar alții i-au prins peștele din iazuri, făcîndu-i și alte stricăciuni.

407. — ⟨Iași,⟩ 16 februarie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Ștefan Capșa mazil, lui Cristea Stroescu și altor frați ai lor să stăpînească satul Stroești (Suceava) și să oblige pe locuitori să le dea dijma din produse după „ponturi", să lucreze fiecare 12 zile de boieresc sau să le răscumpere, dacă vor stăpînii, cu cîte 20 de bani noi pe zi și să respecte monopolul vînzării băuturilor.

408. — ⟨Iași,⟩ 12 aprilie. — Grigore Alexandru Ghica, domnul Moldovei, scrie ispravnicului de Roman să poruncească unor unguri de la Miclăușani, care locuiesc pe moșia mănăstirii Doljești și fac stricăciuni în țarini și fînețe, să se mute în sat sau să-și facă gard în jurul așezării lor.

409. — ⟨Iași,⟩ 29 mai. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel stolnicului Constantin Sturza să-și ia dijma de pe moșia Vlădești, situată în afara celor „două ceasuri", poruncind și ușurgiilor să nu se amestece la acest sat.

410. — ⟨Iași,⟩ 29 iulie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moșiile Găureni, Todirel, Piciorul Lupului, Ciurea și Ciurbești să dea dijma din produse, să facă 12 zile de boieresc sau să dea cîte 2 lei de casă și să nu vîndă vin fără aprobarea lui.

411. — 3 august. — Ispravnicul ținutului Dorohoi scrie medelnicerului Constantin Vîrnav să restituie fînațul oamenilor din Șipoteni pe care l-a luat prin încălcarea hotarelor moșiei.

412. — ⟨Iași,⟩ 22 august. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel armașului Manolachi, ispravnic de Roman, să cerceteze reclamația egumenului de la Secu contra unor locuitori din Săbăoani, moșia mănăstirii, care țin orîndă în sat, interzicîndu-le să mai vîndă vin, dar îngăduindu-le să desfacă alte băuturi.

413. — ⟨Iași,⟩ 28 august. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăște ca bîrsanii de pe moșia mănăstirii Cașin să dea egumenului dijma obișnuită și cîte un leu de gospodar pe an pentru zilele de boieresc.

1767

414. — ⟨Iași,⟩ 1 februarie. — Hatmanul Vasile Roset arendează lui Necula Puișorul lipscanul moșia Răbiia pe timp de patru ani, dîndu-i dreptul de a lua dijma de la locuitori, fără a le cere altceva, și să țină numai el crîșmă în sat.

415. — 22 martie. — Răzeșii din Șărățel se învoiesc prin zapis cu egumenul de la Doljești, pînă ce se vor judeca la divan, să primească mutarea locui-

torilor în cuprinsul moșiei, luînd fiecare dijma de pe partea care, în mod provizoriu, socotește că o are în stăpînire.

416. — ⟨I a ș i,⟩ 2 8 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă un nou așezămînt pentru reglementarea zilelor boierescului, adăugînd la ponturile lui Grigore Al. Ghica din 1 ianuarie 1766, un articol privitor la obligația arendașilor de a da locuitorilor pămînt suficient de cultivat.

417. — ⟨I a ș i,⟩ 4 i u n i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Iordache Lazu, biv vel paharnic, să stăpînească moșia sa Drăgușeni (Suceava), să oblige pe locuitori a-i da dijma din produse și să facă zilele de boieresc după hotărîrea ponturilor.

418. — ⟨I a ș i,⟩ 2 4 i u l i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare hatmanului Vasile Roset să strîngă ușurul de pe moșiile lui: Scroafa, Dorești și Ursoaia, pe care le cultivă tătarii.

419. — ⟨F a r a o a n i,⟩ 2 o c t o m b r i e. — Locuitorii din Faraoani se învoiesc prin zapis cu egumenul mănăstirii Solca să-i plătească doi zloți de casă pe an pentru venitul moșiei, iar în caz de nesupunere să le ia cîte doi lei.

420. — 2 0 n o i e m b r i e. — Scrisoarea unui prieten către Husain aga de la Roman, cerîndu-i bani cu împrumut să lucreze 17 pogoane și jumătate de vie la Cruce și Spăriați, cîte 5 lei de pogon.

421. — ⟨D e c e m b r i e⟩. — Călugării de la Slatina cer domnului Moldovei să-i scoată de sub „robia" locuitorilor din Rădășeni, dispunînd anularea învoielii cu mănăstirea și obligîndu-i să se supună prevederilor așezămîntului, pentru dijmă, boieresc și vînzarea băuturilor.

1768

422. — ⟨I a ș i,⟩ 1 1 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Suceava să cerceteze reclamația egumenului de la Slatina contra locuitorilor de pe moșiile mănăstirii care își fac așezări prin poieni și prin locuri de fînaț și nu plătesc boierescul, căutînd să afle pe acei țărani care au dat foc casei mănăstirești de la Mălini.

423. — ⟨I a ș i,⟩ 1 2 i a n u a r i e. — Veliții boieri arată prin anafora către domn că locuitorii din Săbăoani, de pe moșia mănăstirii Secu, neavînd învoieli speciale, nu se poate încuviința cererea lor de a da cîte o jumătate de leu de casă și dijma din semănături și de a fi slobozi să vîndă vin, ci trebuie să se supună așezămîntului general.

424. — ⟨I a ș i,⟩ 1 2 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește biv vel armașului Manolache, ispravnic de Neamț, să împlinească boierescul de la locuitorii satului Vînători, cît și de la cei de pe alte moșii ale mănăstirii Secu, „după hotărîrea ponturilor".

425. — ⟨I a ş i,⟩ 1 6 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Bacău să cerceteze plîngerea egumenului de la schitul Drăguşanu, care reclamă că nişte locuitori veniţi din „ţara ungurească" pe moşia Băseşti şi Dumereşti nu-i dau venitul.

426. — ⟨I a ş i,⟩ 1 7 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel şătrarului Lăscărache Roset, ispravnic de Roman, să împlinească de la locuitorii satelor Săbăoani şi Brăteşti, ale mănăstirii Secu, dijma şi boierescul după hotărîrea ponturilor.

427. — ⟨I a ş i,⟩ 3 0 i a n u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel spătarului Iordache Cantacuzino, ispravnic de Suceava, să ia de la locuitorii satului Rădăşeni actele pe baza cărora s-au judecat cu mănăstirea Slatina, să le rupă şi să le dea egumenului, obligîndu-i să dea dijma pentru trecut şi să urmeze „ponturilor".

428. — ⟨I a ş i,⟩ i a n u a r i e. — Veliţii boieri arată prin anafora către domn pagubele pe care cîmpulungenii le fac pe moşia mănăstirii Voroneţ şi propun ca vornicul de Cîmpulung să adune în siliştile vechi pe cei împrăştiaţi cu casele prin cîmp, iar dijma fînului cosit de oamenii străini să o ia egumenul.

429. — ⟨I a ş i,⟩ 7 f e b r u a r i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Vizantea să stăpînească, pe baza hrisoavelor vechi, două vaduri de moară cu tot hotarul lor în satul Popoşeşti şi să ia dijma.

430. — ⟨I a ş i,⟩ 1 2 m a i. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Iancu Greceanu, căpitan de Greceni, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale Diocheţi şi Umbrăreşti (Covurlui) să-i dea dijma din produse, iar cei ce locuiesc acolo să urmeze după hotărîrea ponturilor.

431. — ⟨I a ş i,⟩ 1 5 i u l i e. — Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăşte ca livezile de pomi de la Rădăşeni, de pe moşia mănăstirii Slatina, să fie stăpînite de cei ce le-au făcut sau de rudele lor care stau acolo, iar pentru cele vîndute la străini, egumenul să întoarcă banii şi să le ia pe seama mănăstirii.

1770

432. — ⟨I a ş i,⟩ 1 3 s e p t e m b r i e. — Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare medelnicerului Lupu Bujoreanu să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Bujoreni (Tutova) să-i dea dijma din produse şi să-i lucreze douăsprezece zile de boieresc după hotărîrea ponturilor.

1771

433. — ⟨I a ş i,⟩ 4 i a n u a r i e. — Boierii divanului Moldovei împuternicesc pe egumenul de Humor să strîngă, după ponturi, venitul moşiilor mănăstirii din ţinuturile Suceava şi Dorohoi, de la locuitorii care nu s-au supus să dea dijmă şi să lucreze zilele de boieresc.

434. — ⟨Iași,⟩ ianuarie. — Boierii divanului Moldovei reglementează relațiile dintre mănăstirea Pîngărați și locuitorii de pe moșiile sale.

435. — ⟨Iași,⟩ 11 martie. — Divanul Moldovei poruncește ca locuitorii de pe moșia mănăstirii Bogdana să dea dijma din produse după obicei și zilele de boieresc să le facă după hotărîrea ponturilor.

436. — ⟨Iași,⟩ 8 aprilie. — Boierii divanului Moldovei poruncesc ispravnicilor de Neamț să aplice hotărîrea dată la judecarea pricinii dintre locuitorii din Petricani și Vînători cu mănăstirea Secu pentru dreptul de a face mori și de a vinde vin pe moșie, distribuirea fînațului pentru vite și asuprirea la boieresc.

437. — ⟨Iași,⟩ 8 aprilie. — Divanul Moldovei judecă neînțelegerea locuitorilor din Petricani și Vînătorii Secului cu egumenul de la Secu pentru două mori și fînațul vitelor, hotărînd ca mănăstirea să ia în seama ei morile pentru care a avut învoială cu țăranii, iar fîn să le dea pe cît le va ajunge.

438. — ⟨Iași,⟩ 23 mai. — Divanul Moldovei poruncește ispravnicilor de Cîrligătura să aducă înapoi la Cristești pe bejenarii plecați pe alte moșii, neîngăduindu-le a părăsi locul decît cînd vor fi ceruți de vornicii satelor de origină.

439. — ⟨Iași,⟩ 9 iulie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare egumenului de la Hangu să oblige pe locuitorii de pe moșia Dobrulești a mănăstirii a-i da dijma din produse după obicei și după hotărîrea ponturilor.

440. — ⟨Iași,⟩ 29 iulie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare vtori vistierului Constantin Gheuca să oblige pe locuitorii de pe moșiile sale din ținutul Tutova a-i da dijma din produse și să lucreze zilele obișnuite de boieresc, ori să plătească bani, după hotărîrea ponturilor.

441. — 24 septembrie. — Andrei Horicioiu, stegar de la Răzina, dă zapis ieromonahului Dionisie Hudici pentru suma de 38 de lei, datoria celor trei răzineni bejenari la mănăstirea Doljești, pe care i-a ridicat din porunca hatmanului, angajîndu-se să trimită banii în două săptămîni.

442. — ⟨Iași,⟩ 2 noiembrie. — Boierii divanului Moldovei scriu vornicului de Cîmpulung să oblige pe cei care se hrănesc pe muntele Cocoșul să dea venitul cuvenit jitniceresei Maria Canano, stăpîna moșiei, după cum dau și alții de prin partea locului.

1772

443. — ⟨Iași,⟩ 15 februarie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare lui Iordache Iamandi vtori paharnic, să oblige pe locuitorii de pe moșiile sale Epureni, Păncești, Sălceni și Berești să-i dea dijma din produse și să-i lucreze boierescul cîte 12 zile sau, dacă va primi el, să-i dea cîte 2 lei de gospodar.

444. — ⟨Iași,⟩ februarie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare lui Nicolae Momitco să facă sat pe moșia lui Dămienești (Roman), aducînd oameni străini din „țara leșească“ și de aiurea, care vor fi scutiți de orice obligații timp de șapte luni.

445. — ⟨Iași,⟩ 6 mai. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare lui Gheorghe și Ilie Costrij, mazili de la ținutul Cernăuți, să oblige pe locuitorii de pe moșiile lor, jumătate din satul Mlenouți și Vișcovăți (Dorohoi), să le dea dijmă din produse și venitul de pe case, după hotărîrea ponturilor.

446. — ⟨Iași,⟩ 12 iunie. — Divanul Moldovei poruncește paharnicului Constantin Sturdza să cerceteze reclamația lui Petre Miclescu împotriva locuitorilor de pe moșia lui, Pătrășcani, care i-au scos pietrele de hotar și nu i-au prestat boierescul.

447. — 30 iulie. — Pîrcălabii de Hotin poruncesc oamenilor din Rujavăț, Băzdățini și Copiteni, trecuți iarăși în stăpînirea lui Pătrașcu Cracalia, să-i dea dijmă din produse și cîte 2 lei de casă, după obicei.

1773

448. — ⟨Iași,⟩ 8 februarie. — Divanul Moldovei dă împuternicire Mariei Hurmuzachi să ia dijma de la oamenii de pe moșia sa Luceni care nu voiau să-i dea venitul obișnuit, poruncind și ispravnicilor să-i aducă la supunere.

449. — ⟨Iași,⟩ 21 martie. — Divanul Moldovei împuternicește pe episcopul de Huși să ia cîte 70 parale de casă de la oamenii de pe moșiile Cozmești, Podoleni și Ghermănești, arendate de la mănăstirea Frumoasa, ori să-i oblige să-i lucreze cele 11 zile de boieresc pe care n-au voit să le facă în anul precedent.

450. — ⟨Iași,⟩ 3 aprilie. — Divanul Moldovei poruncește ispravnicilor de Neamț să cerceteze reclamația egumenului de la Pîngărați contra vătășelului plăeșilor de la Tarcău care nu lasă pe locuitori să lucreze pentru mănăstire, nici nu respectă învoiala făcută — și să caute a împlini și cîte 2 lei de casă.

451. — ⟨Iași,⟩ 3 aprilie. — Divanul Moldovei poruncește ispravnicilor de Neamț să cerceteze reclamația egumenului de la Pîngărați contra a 4 posluşnici care „se scoală cu zorbale“ asupra călugărilor — și să-i oblige a lucra 12 zile pe an și a da dijma din semănături.

452. — ⟨Hotin,⟩ 15 aprilie. — Coste Kirilovici, pîrcălab de Hotin, din ordinul comandamentului armatei ruse, dă în stăpînire căpitanului de volintiri Constantin Șahin și vărului său Constantin Volcinschi mai multe moșii, poruncind vornicilor și locuitorilor din sate să le dea dijma din toate „după obiceiul pămîntului“.

453. — Aprilie. — Ioniță Novac, căpitan, dă zapis de învoială jitniceresei Ilinca Bosie că se angajează să se ocupe de moșia ei Gotești, să adune dijma de la locuitori, oprindu-și el a cincea parte din venit.

454. — ⟨Iași,⟩ 25 iunie. — Divanul Moldovei dă carte de împuternicire unor mazili să oblige pe locuitorii de pe moșiile lor, Nănești și Ungurești (Neamț), a le da dijma din toate.

455. — ⟨Iaşi,⟩ 22 iulie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare egumenului de la Copou să ia de la locuitorii de pe moşiile mănăstirii, Urşoaie şi Copou, dijma şi boierescul, deoarece se împotrivesc la îndatoriri.

456. — ⟨Iaşi,⟩ 12 august. — Divanul Moldovei încuviinţează ca trimisul mitropoliei să oblige pe locuitorii din satele Liveni şi Hodcăuţi (Dorohoi), să-i dea dijma după obicei.

457. — ⟨Iaşi,⟩ 21 septembrie. — Divanul Moldovei porunceşte starostilor de Cernăuţi să cerceteze reclamaţia mazilului Vasile Holban contra stolnicului Potlog de la Tîrnauca, care i-a oprit un număr de oameni fugiţi de pe moşia sa, Culiceni, şi să-l oblige a plăti şi cheltuielile de judecată.

458. — ⟨Iaşi,⟩ 25 noiembrie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare egumenului de la Caşin să oblige locuitorii care au vii la Crucea de Sus, în dealul Holmului, moşia mănăstirii, să-şi dea dijma obişnuită.

1774

459. — 19 ianuarie. — Sătenii din Cozmeşti şi Podoleni se învoiesc cu egumenul de Secu, care le-a dat moşia Cozmeşti (Lăpuşna) să facă sat, iar ei, în schimb, să cosească mănăstirii 50 stoguri de fîn pe an.

460. — ⟨Iaşi,⟩ 24 ianuarie. — Divanul Moldovei porunceşte ispravnicilor de Neamţ să scoată de la posluşania mănăstirii Pîngăraţi zece oameni pe care-i va arăta egumenul ca nesupuşi, iar în locul lor să dea posluşnici pe zece locuitori din satul Stejaru.

461. — 4 aprilie. — Locuitorii din Pipirig dau mărturie egumenului de la Neamţ că acolo unde s-au strămutat Ursu Baboi cu feciorii lui şi Maxim Muste, nu este loc de sat, ci terenul cel mai potrivit pentru „mutările" oilor mănăstirii.

1775

462. — 15 februarie. — Locuitorii din Fundul Pipirigului dau scrisoare egumenului de la Neamţ arătînd că, deşi au cosit fără aprobare iarba de pe „mutarea" mănăstirii, iar călugării, ca să se răzbune, le-au aprins fînul, s-au învoit să li se plătească în bani paguba.

463. — 1 aprilie. — Delegatul isprăvniciei de Neamţ, trimis la Pipirig să scoată pe locuitorii Ursu Baboi şi Maxim Muste cu feciorii lor de pe „mutarea" mănăstirii Neamţ şi să-i oblige a se aşeza în vatra satului, raportează că aceştia i-au declarat în scris hotărîrea lor de a se judeca din nou cu egumenul.

464. — ⟨Iaşi,⟩ 4 aprilie. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii ce stau pe moşiile mănăstirii Socola să nu vîndă vinul lor decît după ce s-a vîndut mai întîi cel mănăstiresc şi se vor fi tocmit cu epitropul pentru a da „adetul".

465. — ⟨I a ș i,⟩ 14 a p r i l i e. — Mitropolitul și veliții boieri cer prin anafora către domnul Moldovei ca munca de boieresc a țăranilor de pe moșiile stăpînilor să fie de treizeci și șase de zile pe an, dînd și dijma din produse.

466. — 23 a p r i l i e. — Ispravnicii de Neamț judecă neînțelegerea egumenului de Neamț cu unii locuitori din Pipirig — care au reclamat la domnie că sînt asupriți cu scopul de a fi scoși de pe moșie — hotărînd ca ei să se mute în vatra satului și să-și păstreze curăturile acolo unde le-au făcut.

467. — ⟨I a ș i,⟩ 30 a p r i l i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, împuternicește pe trimisul mănăstirii Sf. Spiridon să ia dijma de pe moșia Chetrosul (Soroca), iar locuitorii să lucreze boierescul sau să dea bani de casă.

468. — ⟨I a ș i,⟩ 3 m a i. — Ursu Baboi și Maxim Muste din Pipirig dau zapis de învoială dichiului mănăstirii Neamț, în fața veliților boieri, că se angajează să respecte condițiile puse, numai să fie lăsați a locui mai departe pe „mutarea" de oi unde au casele și toată gospodăria.

469. — ⟨I a ș i,⟩ 23 m a i. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare vel clucerului Iordache, epitropul Socolei, să oblige pe locuitorii de pe moșiile mănăstirii să dea dijma din produse, să lucreze pe an „zilele cele obișnuite" ori să dea cîte 2 lei de casă.

470. — ⟨I a ș i,⟩ 14 i u n i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Lupu Coroi, căpitan, să oblige pe locuitorii de pe moșiile sale Mărăești, Năvîrneți, Curtișoara și Balta lui Rață a-i da dijma din produse, să-i lucreze zilele obișnuite de boieresc ori să le plătească în bani.

471. — ⟨I a ș i,⟩ 23 i u n i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel paharnicului Darie Donici să oblige pe locuitorii de pe moșia sa Dumenii, să-i dea dijma din produse, să-i lucreze zilele de boieresc sau să le plătească în bani.

472. — 1 i u l i e. — Locuitorii din satul Pășcani aduc la cunoștința Ilincăi jitnicereasa, stăpîna moșiei, că vor da în continuare dijma omului ei, Ioniță Motran, iar dacă va trimite pe alții, se vor împrăștia prin alte sate.

473. — ⟨I a ș i,⟩ 9 s e p t e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei. poruncește ispravnicilor ținutului Iași să pună în vedere panțirilor isprăvnicești de pe moșia Telenești, a biv vel clucerului Ștefan Anastase, să lucreze zilele de boieresc după ponturi.

1776

474. — ⟨I a ș i,⟩ 25 i u n i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Fălciu să cerceteze reclamația lui Ion Docan contra răzeșilor din Spineni, care-i calcă moșia, îi taie pădurea și își iau dijma înapoi cu forța, obligîndu-i să se învoiască.

475. — ⟨I a ş i,⟩ 11 o c t o m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, împuternicește pe vechilul de la moșia Croitorii (Tutova), a Mitropoliei, unde oamenii nu vor să dea dijma, să-i supună la darea acesteia, la lucrul boierescului sau la plata banilor, potrivit prevederilor ponturilor.

476. — ⟨F ă r ă l u n ă⟩. — Șapte locuitori din Vitănești (Putna) dau zapis episcopului de Huși că se angajează să-i lucreze cîte un pogon de vie, punînd ei aracii, cu prețul de 12 lei pogonul.

1777

477. — ⟨I a ş i,⟩ 9 i a n u a r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Bacău, să oblige pe locuitorii de pe moșia mănăstirii Cașin a-și da dijma după zapisul de învoială, cîte 10 parale de căpiță de fîn și cîte 20 parale de pogonul de păpușoi.

478. — ⟨I a ş i,⟩ 7 m a r t i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, face cunoscut locuitorilor de pe moșiile mănăstirii Socola, care au dat zăloage pentru banii boierescului, că, dacă nu le vor scoate pînă la mijlocul postului mare, va da poruncă să fie vîndute.

479. — ⟨I a ş i,⟩ 21 m a r t i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește lui Manolachi Romano, biv vel căminar, să-și primească înapoi banii dați locuitorilor din satul Bahmutie pentru facerea unui iaz, fiindcă nu se pricep la aceasta și arată că nu vor să se strămute de la locurile lor.

480. — 10 m a i. — Miron Vasilache se angajează ca herghelegiu la Ștefan Duca, în schimbul a 25 lei pe an și îmbrăcăminte.

481. — ⟨I a ş i,⟩ 19 m a i. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare vel clucerului Iordache, epitropul mănăstirii Socola, să dea viile părăsite din timpul războiului oricui ar vrea să le îngrădească și să le lucreze, ca să dea venitul moșiei la mănăstire.

482. — ⟨R ă d ă ş e n i,⟩ 1 i u n i e. — Vornicul și locuitorii satului Rădășeni dau zapis de învoială vel logofătului Ioan Cantacuzino, pentru a reface pe moșia lui un iaz în care ei să-și adape vitele.

483. — ⟨I a ş i,⟩ 30 s e p t e m b r i e. — Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăște ca, peste cele cuprinse în ponturile pentru boieresc, locuitorii de pe moșii să mai facă stăpînului două clăci pe an, să repare iazurile și morile, să aducă o podvoadă și cîte două care cu lemne.

484. — 11 d e c e m b r i e. — Răzeșii Cristești din satul Măcrești dau mărturie scrisă pentru modul cum postelnicul Ventura, stăpîn la Căzănești, cultivă moșiile învecinate fără să dea dijmă, pune pe locuitori la clacă de fîn și la construirea acareturilor sale și vinde vin în cîrciumă.

1778

485. — ⟨I a ș i,⟩ 8 i a n u a r i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Cașin să apere poienile din jurul mănăstirii pentru trebuințele proprii și din ce va prisosi să dea „cu tocmală" în primul rînd locuitorilor de pe moșie.

486. — ⟨I a ș i,⟩ 12 i u n i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moșiile Ciurbești, Ciurea, Piciorul Lupului, Lunca Bîrnovii și Todirești (Iași) a da mănăstirii dijma din produse și a lucra pe an zilele obișnuite de boieresc, ori să le plătească cu bani.

487. — ⟨I a ș i,⟩ 6 i u l i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Soveja să stăpînească moșiile Ursești, Bălănești, Tomnești, Tîmpești, Todirești, Măzărești, Grohăenii și Ruptura (Tutova) și să oblige pe locuitori a da mănăstirii dijma și tot venitul.

488. — C e r n ă u ț i, 14 i u l i e. — Generalul austriac Enzenberg, guvernatorul Bucovinei, poruncește boierului Constantin Lepădat să meargă la moșia Stroeștii de Jos a lui Vasile Morțun și să oblige pe locuitorii din Noua Suliță care au arat, cosit și păscut vitele, să dea dijma după obicei, hotărînd ca și stăpînul moșiei să le dea fînaț după starea fiecăruia.

1779

489. — ⟨I a ș i,⟩ 25 i a n u a r i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Neamț să oblige pe locuitorii care dau bir la satul Uricheni, dar stau pe moșia Petricani a mănăstirii Secu, să dea dijmă și să lucreze mănăstirii „zilele rînduite".

490. — ⟨I a ș i,⟩ 25 i a n u a r i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Roman să cerceteze încălcarea moșiei Săbăoani a mănăstirii Secu de către locuitorii din Tămășeni și Răchiteni, să restabilească hotarul și să-i pună a da dijma pentru partea folosită de ei.

491. — 1 f e b r u a r i e. — Pitarul Costache cercetează pricina lui Costache Volcinschi cu locuitorii de pe moșia sa Noua Suliță și-i obligă să respecte învoiala încheiată pentru clacă și dijmă.

492. — 6 f e b r u a r i e. — Axente Pătrașcu din Tîrgu Neamț dă zapis de învoială egumenului de la Neamț pentru un loc de moară, cu obligația de a da la mănăstire cîte 5 merțe de păpușoi pe an.

493. — ⟨I a ș i,⟩ 18 m a r t i e. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește biv vel pitarului Costache, ispravnic de Cernăuți, să cerceteze și să împlinească de la locuitorii de pe moșia Mogoșești, a mănăstirii Horecea, dijma din țarini și din fînaț.

494. — 29 aprilie. — Logofătul Lupu Balș scrie egumenului de la schitul Horecea că, pentru fînul pe care l-a luat de pe moșia sa Stănești, arendată locuitorilor, aceștia i-au oprit 80 lei din prețul arenzii.

495. — 3 mai. — Trofin și cu soția lui, Safta, dau zapis stareței de la Socola pentru patru pogoane de loc pe care să sădească vie, cu obligația de a fi pe rod în al patrulea an, de cînd urmează să dea venitul moșiei.

496. — ⟨Iași,⟩ 13 mai. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare vtori logofătului Dumitrache Vîrnav să-și stăpînească moșia sa, părți din satul Lălești, pe apa Miletin, și să oblige pe locuitori a-i da dijmă din produse, să-i lucreze zilele de boieresc sau să le plătească în bani.

497. — 10 septembrie. — Locuitorii din satul Găuri dau zapis de învoială egumenului de la Vizantea pentru luarea unei părți din moșia mănăstirii pe seama lor, obligîndu-se a da 55 de lei pe an în două rate și o clacă de 50 de oameni într-o zi.

1780

498. — 15 ianuarie. — Egumenul mănăstirii Galata împuternicește pe stolnicul Andrei Beldiman să administreze moșiile schitului Hadîmbu, al căruia epitrop este, dîndu-le celor care se vor tocmi cu un preț mai bun.

499. — ⟨Iași,⟩ 19 ianuarie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Neamț să mute locuitorii de lîngă mănăstirea Neamț la Timișești, pe moșia Buzați, ținută în arendă de către sătenii din Păstrăveni, care să-și caute loc de hrană în altă parte.

500. — ⟨Iași,⟩ 3 iunie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vechilului mănăstirii Secu pentru moșia Săbăoani, să strîngă venitul de la locuitori.

501. — ⟨Iași,⟩ 20 iunie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel stolnicului Iordache Iamandi și lui Vasile Iamandi, biv vel pitar, să stăpînească moșia Călmățui și să oblige pe locuitori a le da dijma din produse, a le lucra zilele de boieresc, după hotărîrea ponturilor, ori, învoindu-se, să plătească bani.

502. — 1 august. — Locuitorii din Roșcani dau zapis lui Ilie Hermeziu, logofăt de vis'ierie, arătînd că pentru banii ce-i datorează îi vor căra lemne și fîn.

503. — ⟨Iași,⟩ 12 august. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește biv vel spătarului Constantin Rășcanu, sărdar de Orhei, să oblige pe locuitorii de pe moșiile Cercelești și Bălcășești, ale mazililor Roșca, Leca și Paladi, să-și îngrădească stogurile și ariile spre a putea pășuna vitele după cosirea fînului.

504. — ⟨Iași,⟩ 18 august. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește serdarului de Orhei să cerceteze reclamația biv vtori vistierului Constantin

Donici contra locuitorilor din Băloşeşti care nu-i dau dijma şi contra răzeşilor din Furceni pentru venitul morii, căutînd să împlinească ce i se cuvine.

505. — 2 septembrie. — Egumenul mănăstirii Slatina reclamă domnului că locuitorii de pe moşia Mădei şi Borca (Neamţ) nu-i dau decît o para de stînjenul de fîn, iar muntele Grinţieşul îl arendează altora, şi cere împuternicire să poată lua dijma, banii de casă şi arenda pentru munte.

506. — ⟨Iaşi,⟩ 5 septembrie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Neamţ să cerceteze reclamaţia egumenului de la Slatina contra locuitorilor de pe moşia Mădei şi Borca a mănăstirii, obligîndu-i a da dijma şi „adetul de casă“, iar muntele Grinţieş să-l ţină, dacă vor da arenda cuvenită.

507. — 28 septembrie. — Locuitorii din satul Zvoriştea din Deal dau zapis lui Dumitru Gheorghiu din Botoşani că în anul următor îi vor cosi rămăşiţa de 105 fălci fîn şi alte 20 fălci drept dobîndă.

508. — ⟨Iaşi,⟩ 28 noiembrie. — Boierii divanului judecă reclamaţia locuitorilor din Săbăoani împotriva lui Dumitru Grecu, vechilul mănăstirii Secu, pe care ei îl arată a fi arendaş al moşiei, şi confirmă împuternicirea acestuia din partea egumenului de a strînge veniturile şi de a vinde vin în sat.

1781

509. — 10 ianuarie. — Ignat Culenici şi Grigore fiul lui, din Dersca, dau zapis lui Dumitru Gheorghiu că-i vor cosi 50 fălci de fîn, oriunde ar avea, pentru care au primit banii.

510. — 11 ianuarie. — Ion Ciubotar cu ginerele său Maxim şi cu Toader Brănişteanu din Pomîrla dau zapis lui Dumitru Gheorghiu angajîndu-se să-i cosească o sută de fălci de fîn cu 60 de parale falcea.

511. — 18 aprilie. — Neculai Muscalu, Ion sin Mihalu Bunducă şi Vasile Botezatu dau zapis lui Costache Volcinschi că se mulţumesc cu învoiala ca să-i lucreze fiecare şase zile de vară şi o falce de fîn cosită pentru boieresc, să-i dea dijma din produse, iar pentru dijma fînului să-i facă o zi de coasă.

512. — 26 iunie. — Ştefan vistier, judecînd pricina lui Dimitrie Gheorghiu cu cosaşii din Dersca (Suceava), care i-au rămas datori nouăzeci de fălci de fîn, hotărăşte ca Mihalache Popăscul şi Petre Ungureanu să meargă la Botoşani, în ziua de 3 iulie, să jure, spre a fi achitaţi.

513. — ⟨Iaşi,⟩ 7 iulie. — Gheorghe vel vornic cere lui Vasile Başotă să dea poruncă ţăranilor de pe moşia sa Anteleşti să nu strice cu vitele lor partea lui Ioniţă Volcinschi, să nu-i pescuiască iazul, iar dijma anului precedent să rămînă neîmpărţită pînă ce va hotărî judecata.

514. — 15 iulie. — Locuitorii din Popeni (Putna) se învoiesc a plăti vechilului mănăstirii Bîrnova „avaetul moșiei", cîte 6 lei de moară și cîte 2 lei de piua de sumani.

515. — 24 iulie. — Miluda stolnic, din porunca domnească, dă carte de împuternicire lui Dumitru Grecu, vechilul mănăstirii Secu să oblige pe locuitorii din Săbăoani a lucra boierescul, patru zile pe moșia Mogoșești, iar pentru restul de 8 zile să dea cîte douăzeci de bani pe zi, precum și dijma din produse.

516. — ⟨Iași,⟩ 7 septembrie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei dă carte de încuviințare egumenului de la Trei Ierarhi să oblige pe locuitorii de pe moșiile mănăstirii, Agîudeni, Răchiteni și Iugani (Roman) să-i dea dijma din produse și să-i lucreze zilele de boieresc ori să le plătească în bani.

517. — ⟨Iași,⟩ 30 noiembrie. — Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește biv vel paharnicului Iancu Greceanu, ispravnic de Fălciu, să interzică locuitorilor de la Săratu a pescui în bălțile episcopiei Huși pînă nu vor dovedi prin judecată că sînt și ei „moșinași".

518. — ⟨Roman,⟩ 12 decembrie. — Martin Hăzăpar și Vîrgă Martin din Săbăoani dau zapis vechilului mănăstirii Secu că iau în chezășie pe unii consăteni ai lor care au vîndut vin fără aprobare.

519. — ⟨Iași,⟩ 20 decembrie. — Veliții boieri judecă pricina lui Ursul Burchi, mazil din Drăgești, cu răzeșii Mihalcea pentru încălcare de hotar și stabilesc ca răzeșii care au case pe partea de moșie a lui Burchi să-i dea cîte un leu de gospodar și dijma obișnuită, „iar cu lucru să nu se supere".

520. — 28 decembrie. — Grigoraș Cojocaru din Molnița dă zapis lui Dumitru Gheorghiu că a primit bani să-i cosească patruzeci și șase fălci de fîn, făcînd stogurile cum i se va cere.

1782

521. — 8 februarie. — Locuitorii din satul Ciușlea-Nouă se angajează să lucreze vornicului Dumitrașcu Sturza douăzeci și cinci de pogoane de vie la Vărsătura și în Vatra Odobeștilor, cu cîte șapte lei și nouăzeci de bani pogonul.

522. — 26 iulie. — Enache nemesnicul și căpitanul Luca, delegați din partea isprăvniciei Neamț, încheie actul de învoială prin care Andrei Cucu primește de la mănăstirea Secu 90 lei pentru o moară făcută fără voia călugărilor pe moșia Mănești.

523. — ⟨Iași,⟩ 28 octombrie. — Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Dimitrie Grecul, vechilul mănăstirii Secu, să ia de la locuitorii din Săbăoani dijma din produse, să-i oblige a lucra cîte 12 zile de boieresc și a avea numai el singur dreptul de a vinde vin.

1783

524. — ⟨Iași,⟩ 10 martie. — Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de Neamț și Secu să oblige pe locuitorii din

Săbăoani, a-i da dijma din produse, a-i lucra 12 zile de boieresc și a respecta monopolul vînzării băuturilor.

525. — ⟨I a ș i,⟩ 2 3 m a i. — Mitropolitul Moldovei și veliții boieri arată prin anafora către domn că reclamația locuitorilor din satul Moișa (Suceava) contra egumenului de la Rîșca, că nu le dă suficient pămînt de hrană, este făcută cu „oarecare patimă“ din dorința ispravnicilor de a-l înlocui.

526. — ⟨I a ș i,⟩ 24 i u l i e. — Cancelaria domnească trimite un copil de casă la Săbăoani, moșia mănăstirii Secu, să constrîngă pe locuitori a cosi falcea de boieresc pentru patru zile, iar restul, pînă la douăsprezece zile, să le lucreze după „ponturi“.

527. — ⟨C e r n ă u ț i,⟩ 8/20 n o i e m b r i e. — Locuitorii din Stroeștii de Jos se învoiesc, în fața judecătoriei de Cernăuți, cu Vasile Morțun, stăpînul lor, cu privire la prestarea obligațiilor.

528. — C e r n ă u ț i, 15/27 n o i e m b r i e. — Judecătoria din Cernăuți hotărăște ca la Horecea, pe lîngă cîrciuma mănăstirii, să existe și aceea arendată țăranilor de Anton Cearnovschi, pe „loc împărătesc“.

529. — 1 d e c e m b r i e. — Șetrarul Ilie Cîrste, ispravnic de Suceava, poruncește lui Dumitrașcu Rotopan să împlinească dijma de la locuitorii care au cosit fîn pe moșia Berindești a lui Sandu Păunel.

530. — „Ponturile“ prin care se arată obligațiile țăranilor față de stăpînii moșiilor.

1 7 8 4

531. — ⟨I a ș i,⟩ 18 m a r t i e. — Veliții boieri arată prin anafora către domn că, cercetînd neînțelegerea locuitorilor din Spătărești cu mazilul Ion Volcinschi pentru moșia Antelești, au propus, fără rezultat, arendarea ei la țărani.

532. — ⟨I a ș i,⟩ 6 m a i. — Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii din Tîrgu-Frumos să nu plătească „adetul de casă“, iar pentru semănăturile ce au pe moșie să dea dijma obișnuită epitropiei mînăstirii Sf. Spiridon, deoarece vatra tîrgului a fost loc domnesc.

533. — ⟨I a ș i,⟩ 2 i u l i e. — Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Tutova să oblige pe locuitorii moșiilor răposatului vornic Manolache Bogdan să dea dijma din produse și să lucreze zilele de boieresc după prevederile ponturilor.

534. — 2 4 i u l i e. — Locuitorii din Luceni, de pe moșia lui Ene Sava, dau zapis stăpînului că-i vor plăti cîte 2 lei de casă ori îi vor face cîte 12 zile de lucru după ponturi, dînd și dijma din produse, cu condiția să nu primească în sat nici un om străin.

535. — ⟨Iași,⟩ 6 septembrie. — Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește biv vel paharnicului Șerban Buhuș, ispravnic de Dorohoi, să împlinească dijma din produse de la locuitorii de pe jumătatea satului Codreni a postelnicului Iordache Iamandi și să cerceteze dacă moșia este „strîmtă" și nu are loc pentru „împregiurași".

1785

536. — 20 martie. — Cinci locuitori din Vităneștii de Sus dau zapis stolnicului Manolache Donici că se angajează să-i lucreze via sa de la Clipicești și să-i clădească cramă, în schimbul plății birului și scutirii de havalele.

537. — ⟨Iași,⟩ 17 mai. — Grigore Negruți, mazil din ținutul Hîrlău, reclamă domnului că locuitori din Epureni (Botoșani) îi strică moșia lui, Vicoleni, și cere o carte domnească prin care să-i oblige a lucra unde le va arăta el, silindu-i să-i dea dijma din produse.

538. — ⟨Iași,⟩ 14 iunie. — Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare șătrarului Ilie Cîrste din Bucovina să-și orînduiască vechil la moșiile sale Stroești și Laiul (Roman) spre a-i apăra de tăiere „rădiul și dumbravă", locuitorii avînd voie a tăia numai din codru.

539. — ⟨Iași,⟩ 20 august. — Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Neamț să oblige pe locuitorii de pe moșiile paharnicului Iordachi Lazu să-i dea dijma și să-i lucreze zilele de boieresc după ponturi.

540. — ⟨Iași,⟩ 29 august. — Alexandru Mavrocordat Firaris poruncește biv vel stolnicului Enache, ispravnic de Tecuci, să cerceteze reclamația egumenului de la Dumbrăvița pentru stricăciunile ce le fac vitele vecinilor pe moșiile schitului și să oblige pe locuitori a-și da venitul obișnuit, după ponturi.

1786

541. — 1 februarie. — Stareța de la Socola se învoiește prin zapis cu Săndulache Anastasăi ca, pentru cele cinci pogoane de vie ce le are și pentru alte treisprezece ce urmează a le mai sădi pe moșia mănăstirii, să dea cîte doi lei de pogon pe an drept dijmă.

542. — 29 martie. — Socoteala de încasări, pentru zilele de boieresc, de la locuitorii moșiei Păltiniș, arătați nominal.

543. — ⟨Iași,⟩ 22 iunie. — Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă încuviințare egumenului de la schitul Drăgușani (Bacău) să oblige pe locuitorii de pe moșia Băsăști să-și dea dijma din produse.

544. — ⟨Iași,⟩ 12 iulie. — Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Rîșca să ia de la locuitorii de pe moșia mănăstirii, Hărmănești, venitul după ponturi.

545. — ⟨Iași,⟩ 5 octombrie. — Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Iași să cerceteze dacă pe moșia Piscani, a stolnicului Mihalache Luca, sînt condiții potrivite pentru înființare de sat și să înștiințeze pe oamenii de peste hotar să vină să se așeze acolo.

546. — ⟨Iași,⟩ 29 noiembrie. — Marele logofăt judecă pricina bănesei Catrina Roset cu locuitorii din satele Solești, Boușor, Benești și Tanacu, care au dat foc stogurilor de fîn de pe moșia sa, Făurei, hotărînd ca țăranii s-o despăgubească, fie să-i dea „fîn pentru fîn", cosindu-l în anul viitor, fie să-i plătească în bani.

547. — ⟨Iași,⟩ 1 decembrie. — Alexandru Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, în urma plîngerilor sătenilor, poruncește ispravnicilor de Bacău să aducă la cunoștința locuitorilor că sînt slobozi a tăia, din codri și păduri, lemne pentru foc și pentru lucru, atît pentru nevoile lor cît și de vînzare, cu excepția „rădiurilor" și pădurilor „apărate".

1787

548. — ⟨Iași,⟩ 18 mai. — Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Tecuci să cerceteze reclamația egumenului de la Dumbrăvița împotriva locuitorilor de pe moșia schitului și să-i oblige a da dijma din produse, a lucra zilele boierescului, a nu vinde vin în cîrciumă și a-și pune păzitor la vite.

549. — 21 mai. — Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul schitului Dumbrăvița să oprească pe locuitori de a tăia dumbrăvile de pe moșiile schitului, fiind liberi să ia lemne numai din pădurile mari.

550. — ⟨Iași,⟩ 6 iunie. — Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația locuitorilor din Poiana Lungă (Botoșani) împotriva cluceresei Catrina Balș, arendașa moșiei Protopopeni, pe care-și au ei semănături, că a pus pe sătenii din Joldești de le iau pămînturile.

551. — 20 iunie. — Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să împlinească, potrivit ponturilor, venitul de la locuitorii de pe moșia Braniștea, a mănăstirii Slatina, care au refuzat să dea egumenului avaetul de casă și dijma din păpușoi.

552. — 12 august. — Dimache Țicău din Botoșani reclamă domnitorului că în cele 4 siliști, pe care le are la ținutul Fălciu, este supărat de unii răzeși care au cumpărat vii și nu-i dau dijma, și cere să se dea poruncă paharnicului Grigoraș Costache să-i hotărască părțile de moșie, spre a se putea judeca.

553. — ⟨M-rea Slatina, 16 septembrie.⟩ — Antohie Șoldănescu din Rădășeni se angajează prin zapis către egumenul de la Slatina, care l-a iertat de lucrul boierescului, că va da mănăstirii zeciuiala din pomi.

1789

554. — Roman, 26 ianuarie. — Divanul de la Roman dă carte de încuviințare vistierului Lăscărache Roset să oblige pe locuitorii de pe moșiile Mărățăi

de peste Vale și Mărățăi, parte din tîrgul Piatra, să-i dea venitul: negustorii cu dugheni și cîrciumi după învoiala ce au, iar ceilalți locuitori cîte 2 lei de casă și dijma din produse.

555. — Roman, ianuarie. — Boierii divanului de la Roman împuternicesc pe egumenul de la Precista să strîngă venitul de la oamenii de pe moșiile mănăstirii din ținutul Neamțului, cărora le poruncește să-și achite rămășițele din anii trecuți.

556. — 6 aprilie. — Locuitorii din satul Moișa dau zapis egumenului de la Rîșca prin care se angajează să nu mai intre cu plugurile în poiana Buda, deoarece mănăstirea le-a dat "alt loc de arat"

557. — 21 aprilie. — Carte de judecată prin care se hotărăște ca egumenul de Tazlău să aibă dreptul de a scoate pe oamenii așezați în curătura de la Cociorvei, deoarece s-a dovedit că nu a fost defrișată de ei în întregime.

558. — 15 mai. — Locuitorii din Măcișeni (Covurlui) dau zapis stăpînului moșiei, Gheorghe Șerban, pentru datoria de orz și grîu din dijma anului 1788, pe care o vor preda la vremea treieratului, garantînd unul pentru altul.

559. — Roman, 7/18 august. — Administrația austriacă în Moldova dă carte de încuviințare vel vistierului Lascarache Roset să oblige pe locuitorii din Cornești și Filipești (Neamț) să-i dea venitul moșiei.

560. — ⟨Iași,⟩ 19 septembrie. — Cuprinsul unei porunci de la divanul Moldovei către ispravnicii de Iași, pentru a obliga pe locuitorii satului Trifești, de pe moșia Valea Rusului, a mănăstirii Neamț, să dea venitul obișnuit.

1790

561. — ⟨Roman,⟩ 24 iunie. — Petre Susan și Giurgea Vargă din Săbăoani, se învoiesc să facă două mori pe moșiile mănăstirii Secu pe care să le stăpînească trei ani și patru luni fără a da nici o arendă, iar după aceea să rămînă definitiv ale mănăstirii.

562. — 28 noiembrie. — Locuitorii din Băleni (Covurlui) dau zapis lui Gheorghe Șerban, stăpînul moșiei, ca, pentru dobînda la suma de 72 lei cu care i-a împrumutat, să-i are 4 chile de orz, să-l secere și să-l treiere, iar în caz de neîndeplinire să plătească banii cu dobîndă de „zece în doisprăzece".

1791

563. — 18 martie. — Un număr de țărani, bejenari din diferite părți, dau zapis de învoială egumenului de la mănăstirea Neamț spre a se așeza pe moșia Mogoșești (Roman), dînd dijma din produse și lucrînd douăsprezece zile de boieresc.

564. — ⟨Iași,⟩ 5 aprilie. — Divanul Moldovei dă carte de încuviințare biv vel stolnicului Iordachi Panaiti să oblige pe locuitorii moșiei Mașcăuți și o parte din Ciofeni, să-i dea dijma din produse și să-i lucreze zilele de boieresc.

565. — ⟨M-rea Neamț,⟩ 8 iunie. — Egumenul mănăstirii Neamț cere ispravnicului de ținutul Neamț să poruncească locuitorilor din Valea Albă a nu mai face stricăciuni pe moșia Tîmpești și celor din Grumăzeș'i, Tîrpești și Topolița, să nu pășuneze vitele pe moșiile Gemeni și Giurgești, iar cei din Oșlobeni să repare iazul de la Tîmpești în contul zilelor de boieresc.

566. — 14 iunie. — Socoteala unui stăpîn de moșii pentru numărul și numele oamenilor angajați la cositul fînului, din satele Șerbești și Ungurași (Neamț), Vasilăuți (Cernăuți) și Petrești (Iași), unii cu plată alții drept clacă pentru dobînda banilor împrumutați.

567. — ⟨Socola,⟩ 5 septembrie. — Stareța mănăstirii Socola dă chitanță vornicului Ilie de primirea dijmei în bani pentru via ce o are, pe baza învoielii.

1792

568. — 1 ianuarie. — Locuitorii din satul Zamostia (Suceava) dau zapis egumenului mănăstirii Rîșca. obligîndu-se să dea dijma din curăturile făcute de ei, pe care să le stăpînească fără a le putea vinde cuiva.

569. — ⟨Iași,⟩ 30 aprilie. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Slatina să-și strîngă venitul de pe moșiile mănăstirii și poruncește ispravnicilor ținuturilor să aducă la ascultare pe locuitorii nesupuși.

570. — ⟨Iași,⟩ 30 aprilie. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația egumenului de la Rîșca împotriva locuitorilor din jurul mănăstirii, pe care să-i oblige să-și așeze casele în siliște, cu țarinele și imașul de o parte și de alta a satului.

571. — ⟨Iași,⟩ 22 mai. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, scrie egumenului de la Rîșca să protimisească pe locuitorii satului Moișa la arendarea terenului de izlaz Rîșca Mică, pe care l-au avut și mai înainte, deoarece sătenii au făcut plîngere la domnie că vrea să-l dea banului Matei Milo.

572. — ⟨Iași,⟩ 5 iunie. — Vasile Ciudin de la vistierie reclamă domnului că locuitorii de pe moșia sa Petie (Suceava) nu se supun a-i lucra cele douăsprezece zile de boieresc, după nartul stabilit prin ponturi, și cere a se da poruncă ispravnicilor să-i constrîngă la îndatoririle legiuite.

573. — ⟨Iași,⟩ 15 iulie. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare Ilincăi Carp să oblige pe locuitorii de pe moșia sa, Brătuleni, să-i dea dijma din produse și venitul după ponturi.

574. — ⟨Iaşi,⟩ 17 iulie. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, poruncește serdarului de Orhei să ajute lui Darie Donici să-și ia, potrivit ponturilor, venitul de la cei care locuiesc pe părțile sale din moșiile Măgdăcești și Clișova, care nu se supun să i-l dea.

575. — ⟨Iaşi,⟩ 1 august. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Vaslui să cerceteze dacă pe moșia Rădiu pot fi aduși oameni străini, cum a cerut postelnicul Costache Racoviță, și să raporteze pentru a i se da încuviințare.

576. — ⟨Iaşi,⟩ 16 octombrie. — Veliții boieri stabilesc prin anafora, întărită de Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, reglementarea tăierii lemnelor din păduri, atît pentru trebuințele proprii ale locuitorilor, cît și pentru comerț.

577. — ⟨Iaşi,⟩ 24 decembrie. — Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii din Bîrlad care stau în afară de vatra tîrgului, pe moșia spătăresei Catrina, sora vel vistierului Iordache Cantacuzino, să dea „adetiul" așa cum s-au angajat prin zapis, cîte nouăzeci bani pe an de fiecare casă.

1793

578. — 1 ianuarie. — Maftei Stărpul și Pintilie Acojocarului dau zapis de învoială egumenului de la Golia pentru cîte o bucată de loc pe moșia Vasilcău a mănăstirii, să facă vii și livezi, avînd a da dijmă.

579. — 17 ianuarie. — Ștefan Baciu din satul Roșcheș se angajează cu zapis să lucreze un pogon de vie lui Ion Iancu căpitan, în aceleași condiții ca și un alt vier, Ioniță Criș.

580. — ⟨Iaşi,⟩ 28 februarie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește sărdarilor de Orhei să cerceteze reclamația stolnicului Șerban Canano împotriva locuitorilor de pe moșia lui, Văsienii, care de cinci ani nu-i dau venitul, și să-i împlinească tot ce-i datorează.

581. — ⟨Iaşi,⟩ 24 martie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare Zoiții clucereasa, pe baza judecății din 1787, să oblige pe locuitorii de pe părțile ei de moșie din Bărgăeni, Căbugi și Stroești (Suceava) să-i dea dijmă din produse și boierescul în bani.

582. — 31 martie. — Locuitorii de pe moșia mănăstirii Tazlău se învoiesc prin zapis cu egumenul să are dealul Conțești, cît le va trebui, obligîndu-se a îngrădi locul arat și a nu pricinui stricăciuni în țarină.

583. — ⟨Iaşi,⟩ 12 mai. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel banului Mihalache Luca să interzică locuitorilor din satele învecinate, Borosăști și Tămășeni, să pască vitele pe moșia lui, Pițcani, fără învoială cu dînsul.

584. — ⟨I a ş i,⟩ 13 m a i. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel banului Mihalache Luca să oprească mutarea unor locuitori cu casele de pe moşia lui, Siminicenii, pe hotarul Bălăsăneştilor, unde vor să-şi deschidă cîrciumă care i-ar aduce pagube, şi porunceşte ca ispravnicii de Roman să le pună în vedere a se aşeza la Secăreşti.

585. — ⟨I a ş i,⟩ 28 m a i. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Suceava să cerceteze reclamaţia egumenului de la Slatina contra locuitorilor din Rădăşeni, pe care să-i oblige a lucra zilele boierescului şi a da adetul de casă şi dijma din toate, după obicei.

586. — ⟨I a ş i,⟩ 30 m a i. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel vistierului Iordache Cantacuzino să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Nemîndrii să-i dea dijma din produse, să-i lucreze boierescul sau să plătească bani.

587. — ⟨I a ş i,⟩ 22 i u n i e. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte staroştilor de Putna să cerceteze şi să oblige pe răzăşii din satul Găuri, care au luat în arendă moşia Vizăuţul Mic de la mănăstirea Vizantea cu preţul de 55 de lei pe an şi clacă de 50 de oameni într-o zi, să-şi îndeplinească îndatoririle sau să se prezinte la judecată.

588. — ⟨I a ş i,⟩ 24 i u l i e. — Egumenul de la Tazlău reclamă domnului atitudinea duşmănoasă a locuitorilor de pe moşia mănăstirii, Burleşti, care nu vor să lucreze zilele de boieresc după ponturi şi cere să se ia măsuri pentru supunerea lor.

589. — ⟨F o c ş a n i,⟩ 3 a u g u s t. — Starostii de Putna dau adeverinţă că locuitorii din satul Găurile nu au nici un drept asupra moşiei pentru care s-au judecat cu mănăstirea Vizantea.

590. — ⟨I a ş i,⟩ 11 a u g u s t. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, împuterniceşte pe biv vel vornicul Constantin Greceanu să oblige pe locuitorii de pe părţile sale de moşii din ţinuturile Tutova şi Fălciu să-i lucreze boierescul şi să-i dea dijma, poruncind ispravnicilor să aducă la supunere pe cei împotrivitori.

591. — 1 s e p t e m b r i e. — Vel vornicul Constantin Balş se angajează să dea mănăstirii Răchitoasa, închinată la Vatoped, cîte 50 lei pe an pentru dijma celor douăzeci şi cinci pogoane de vie roditoare de la Crucea de Jos, pe moşia numitei mănăstiri.

592. — 9 s e p t e m b r i e. — Locuitorii din Valea Seacă (Bucovina) se angajează prin zapis faţă de egumenul de la Slatina, pentru că le-a dat în arendă moşiile Valea Seacă şi Corlăţelele, să care lemnul trebuitor pentru construcţia unor case şi să facă două zile de clacă la coasă pe moşia mănăstirii, în Moldova.

593. — 10 s e p t e m b r i e. — Mănăstirea Slatina arendează moşiile sale din Bucovina, Valea Seacă şi Corlăţele, locuitorilor din Valea Seacă, pe timp de 5 ani, cu 800 lei pe an şi 100 fălci de fîn cosite pe moşiile ei din Moldova.

594. — ⟨Iași,⟩ 15 noiembrie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește starostilor de Putna să cerceteze reclamația egumenului de la Vizantea împotriva locuitorilor din satul Găurile, care nu vor să dea venitul moșiei.

595. — ⟨Iași,⟩ 20 decembrie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Hîrlău să cerceteze reclamația egumenului de la Coșula împotriva locuitorilor de pe moșia mănăstirii „și alții din înpregiurași" care taie lemne din pădure pentru vînzare, obligîndu-i a urma după hotărîrea ponturilor.

1794

596. — ⟨Iași,⟩ 24 mai. — Egumenul de la Slatina reclamă domnului că locuitorii din satele Rădășeni, Mălini și Găinești au cuprins cu vitele lor tot imașul și fînațul mănăstirii, nu vor să lucreze zilele de boieresc ori să dea adetul de 2 lei de casă — și cere a se porunci ispravnicilor să-i oblige a urma după „așezămînturile pămîntului".

597. — ⟨Iași,⟩ 29 mai. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația egumenului de la Slatina împotriva locuitorilor din Mălini, Rădășeni și Găinești, pe care să-i oblige să lucreze 12 zile de boieresc, să nu-și ia singuri locurile de fînaț și imaș, să plătească pășunatul oilor și să nu pescuiască fără voia mănăstirii.

598. — ⟨Iași,⟩ 30 mai. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Iași să interzică locuitorilor din jurul poienilor Tinoasa și Rotunda să-și pășuneze vitele acolo fără a avea mai întîi învoirea egumenului de la Bîrnova.

599. — ⟨Iași,⟩ 16 iunie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește starostilor de Putna să cerceteze pricina egumenului de la Vizantea cu locuitorii de pe moșia mănăstirii pentru mori, vii și dijma fînului pe care nu vor să o plătească în bani, dînd carte de judecată sau fixîndu-le termen spre a merge la divan.

600. — ⟨Iași,⟩ 9 iulie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația locuitorilor din satele Mălini și Găinești împotriva egumenului de la Slatina și să-l oblige a le da iarbă îndeajuns pînă la 6 vite pentru fiecare din ei.

601. — ⟨Iași,⟩ 12 iulie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerea locuitorilor din Rădășeni împotriva egumenului de la mănăstirea Slatina care nu vrea să respecte învoiala încheiată cu ei pentru venitul moșiei.

602. — 20 iulie. — Ispravnicii de Suceava cercetează pricina locuitorilor din Rădășeni cu egumenul de la Slatina, în privința locurilor de fînaț, livezilor de pomi și a zilelor de boieresc, stabilind ca la 15 august să se prezinte la judecata divanului.

603. — 4 august. — Ispravnicii ținutului Vaslui poruncesc lui Grigore Gologan să ia cîte cinci parale de vită de la țăranii ce-și pășunează vitele pe moșia Borăști și să-i dea căminarului Arghire Cuza, stăpînul moșiei.

604. — ⟨Iași,⟩ 29 august. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Tecuci să cerceteze reclamația egumenului de la Nicorița împotriva locuitorilor care cultivă moșiile mănăstirii, Vicoleni și Rădăcinești, fără a da dijma din produse, trimițînd înștiințare la domnie de rezultat.

605. — 20 noiembrie. — Ispravnicii de Bacău fac cunoscut domniei că au cercetat reclamația locuitorilor de pe moșia mănăstirii Cașin împotriva egumenului pentru asuprire, reclamație care s-a dovedit neîntemeiată.

606. — 26 noiembrie. — Locuitorii din Valea Seacă dau zapis armeanului Măgîrdici, arătînd că el nu i-a asuprit în vremea cît a ținut moșia în arendă și că îl preferă tot pe dînsul ca arendaș, decît pe fruntașii satului.

607. — 7 decembrie. — Vornicelul și o parte din locuitorii din Valea Seacă cedează armeanul Măgîrdici arendarea moșiei pe care o obținuseră de la mănăstirea Slatina, deoarece sătenii îl preferă pe vechiul arendaș și nu pe dînșii.

608. — ⟨Iași,⟩ 29 decembrie. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, trimite ispravnicilor „ponturi" prin care poruncește să se ia măsuri ca țăranii să facă semănături cît mai multe.

1795

609. — 9 ianuarie. — Veliții boieri propun prin anafora către domn, aprobată de Mihail Suțu, ca locuitorii din Rădășeni să fie obligați la toate îndatoririle față de mănăstirea Slatina, după obiceiul pămîntului și după ponturi.

610. — 16 ianuarie. — Ispravnicul ținutului Hîrlău poruncește vornicelului și sătenilor din Coșula să prindă și să aducă la isprăvnicie pe locuitorii din satul Dragsini ce nu respectă condițiile în care, din cauza secetei, li s-a permis să „dărîme" pădurea pentru hrana vitelor.

611. — ⟨Iași,⟩ 17 ianuarie. — Egumenul de la Rîșca cere domnului să încuviințeze mutarea de lîngă mănăstire a celor cincizeci de familii care locuiesc pe moșia Bogoslovul la Boroaia, Bogdănești sau Plopi, unde este loc de hrană mai mult.

612. — ⟨Iași,⟩ 18 ianuarie. — Țiganii robi de la mănăstirea Rîșca dau jalbă domnitorului împotriva țăranilor care s-au așezat cu timpul acolo — spunînd că le iau curăturile lor și fînațul mănăstirii — și cer ca acei oameni să se mute pe alte moșii mai mari.

613. — ⟨Iași,⟩ 28 ianuarie. — Egumenul de la Rîșca reclamă domnului că locuitorii din Moișa și Bogdănești nu vor să dea o poiană a țiganilor mănăstirii și cere o poruncă spre a-i supune obligațiilor prevăzute în ponturi.

614. — 22 februarie. — Ispravnicii de Suceava cercetează reclamația egumenului de la Rîșca împotriva locuitorilor din Moișa și Bogdănești ; aceștia au primit să dea cîte doi bani de stînjen pentru dijma fînului cosit de ei și să nu mai intre cu plugurile în poiana Buda.

615. — 23 februarie. — Ispravnicii de Suceava cercetează din poruncă domnească cererea egumenului de la Rîșca pentru strămutarea locuitorilor de pe

moşia Bogoslov pe una mai încăpătoare, la Bogdăneşti, cu acordarea de înlesniri, în mod temporar, la dijmă şi boieresc.

616. — ⟨Iaşi,⟩ 19 aprilie. — Mihail Suţu, domnul Moldovei, hotărăşte anularea învoielii dintre egumenul de la Vizantea şi locuitorii din Găuri, pentru o parte din moşie, dispunînd ca ţăranii să se învoiască a lucra după ponturi.

617. — ⟨Roman,⟩ 23 aprilie. — Lipovenii din satul Ruşii dau zapis episcopului de Roman ca, în schimbul dreptului de a folosi moşia, să dea episcopiei cîte opt lei de om pe an, fără dijmă, avînd să cosească şi cîte o falce de fîn de fiecare gospodar.

618. — 23 aprilie. — Locuitorii din Căbeşti (Tutova) arendează de la pitarul Sandu Oat venitul moşiei Mecneşti pentru un an de zile, cu suma de zece lei şi o zi de clacă cu 30 de oameni.

619. — 23 aprilie. — Chiriac Munteanu dă zapis de învoială stareţei de la Socola pentru un loc de cîrciumă la Valea Lupului, cu 15 lei pe an, să păzească moşia mănăstirii în schimbul a şase fălci de fîn, să-l cosească fără dijmă, iar din semănăturile ce va avea să nu dea zeciuială.

620. — 17 iunie. — Locuitorii din Valea Seacă (Bucovina) cer egumenului de la Slatina să nu mai dea moşia în arendă lui Măgîrdici care i-a asuprit, nici fruntaşilor satului care au cedat-o tot lui, şi propun ca mănăstirea să o administreze singură.

621. — 18 iunie. — Mărturia lui Ursu Bogdan, armean din Suceava, în conflictul dintre locuitorii satului Valea Seacă al mănăstirii Slatina şi armeanul Măgărdici Bogdan, fost arendaş al moşiei, pentru asupririle îndurate de locuitori şi înlăturarea acestuia de la arenda moşiei.

622. — ⟨Iaşi,⟩ 6 iulie. — Locuitorii din Pîrîul Pîntii reclamă domnului că egumenul de la Slatina vrea să-i scoată din curăturile făcute de ei şi de înaintaşii lor pe moşia Soci şi Bîtca, spre a le arenda altora, şi de pe un munte pe care-şi pasc oile.

623. — ⟨Iaşi,⟩ 1 august. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Carp Oprea şi Ion Oprea să meargă în ţinutul Orhei să ridice pe toţi locuitorii fugiţi acolo de la ţinutul Soroca, spre a-i duce la urma lor.

624. — 15 august. — Iordachi sin Iftodi se angajează ca argat la „coconul Costandin" pe timp de un an.

625. — 30 august. — Ispravnicii din Suceava aduc la cunoştinţă domnului rezultatul cercetării neînţelegerilor locuitorilor din Rădăşeni cu egumenul de la Slatina pentru locurile de fînaţ şi dijma din fructe, propunînd să fie mutaţi pe altă moşie vreo şase oameni din sat care îndeamnă pe ceilalţi la nesupunere

626. — ⟨Iași,⟩ 7 octombrie. — Divanul Moldovei judecă pricina dintre locuitorii satului Moișa și egumenul mănăstirii Rîșca pentru curături, plata dijmei fînului, arendarea unui munte și pășunatul oilor.

627. — ⟨Iași,⟩ 7 octombrie. — Veliții boieri arată prin anafora domnului Moldovei că strămutarea locuitorilor din satul Moișa, care stau prea aproape de mănăstirea Rîșca și incomodează pe călugări, urmează să se facă prin poruncă domnească, pe o altă moșie propusă de egumen.

628. — 16 octombrie. — Șerban Canano, biv vel paharnic, reclamă domnului că locuitorii de pe moșia lui, Văsienii, motivînd că sînt și ei răzeși, nu-i dau dijma din produse și nu-i fac zilele de boieresc, cerînd să se trimită om domnesc spre a împlini de la ei „adetiu după ponturi“.

1796

629. — ⟨Iași,⟩ 9 ianuarie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă instrucțiuni ispravnicilor de Suceava asupra modului de strămutare a locuitorilor din satul Moișa, de lîngă mănăstirea Rîșca, pe moșia Seaca și Tîrzia, spre a nu se împrăștia oamenii ca să păgubească vistieria.

630. — ⟨Iași,⟩ 10 ianuarie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Bacău să cerceteze cererea egumenului de la schitul Frumoasa pentru strămutarea a zece oameni la moșia Bălcanii a mănăstirii Tazlău, adăugînd că, în cazul cînd au venit pe bază de învoială, să rămînă pe loc.

631. — 22 ianuarie. — Egumenul de la Slatina cere domnului să poruncească ispravnicilor de Suceava să constrîngă pe locuitorii din Rădășeni a-i achita rămășița din dijma fructelor și a lucra zile de boieresc după hotărîrea ponturilor.

632. — 14 februarie. — Locuitorii satului Bîlca dau zapis egumenului de Bîrnova că în locul celor șase zile de boieresc s-au înțeles să dea cîte un leu pe an, să nu vîndă băutură, morile să le vîndă mănăstirii și să dea dijmă din produse.

633. — 27 februarie. — Patru locuitori „dîrstari“ dau zapis egumenului de la Bîrnova că se învoiesc a da cîte 9 lei pe an pentru fiecare dîrstă ce o au pe pîrîul Căiuțului, moșia mănăstirii.

634. — ⟨Iași,⟩ 29 februarie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să strămute pe locuitorii din Moișa la moșia Seaca și Tîrziia și să oblige pe egumenul de la Rîșca să dea curăturile în stăpînirea celor ce le-au făcut și să nu mai bată pe țărani.

635. — ⟨Focșani,⟩ 18 martie. — Starostia Putnei poruncește tuturor locuitorilor din apropierea schitului Prale să nu taie fără învoire lemne din pădure, afară de lemnele uscate pentru foc.

636. — ⟨Iași.⟩ 5 mai. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, face cunoscut ispravnicilor de Suceava că locuitorii din Moișa au venit să reclame că n-au fost mutați pe moșia Seaca și Tîrziia, ci la Boroaia, unde au intrat în conflict

cu localnicii; domnia trimite boierinași să execute strămutarea cum a fost hotărîtă la început.

637. — 6 mai. — Locuitorii din satul Nadișa iau în arendă, pentru pășunat și lemne de foc, muntele Păcurilor, angajîndu-se a da cîte treizeci de vedre de brînză și trei zile de lucru cu douăzeci de oameni pe zi.

638. — Rogojești, 15 mai. — Locuitorii satului Rogojești cer stăpînului moșiei să nu le mai fie arendaș Neculai Butucea, cu care nu se pot înțelege.

639. — Botoșani, 28 mai. — Locuitorii din Botoșani dau mărturie căpitanului Dumitrache Sălceanu de prețul cu care au plătit în anul 1795 falcea de cosit.

640. — 31 mai. — Locuitorii din satul Rusăni dau mărturie lui Dumitrache Sălceanu, că în anul precedent au cosit fîn la diferiți arendași din ținutul Botoșani cu prețul de 3 lei falcea.

641. — 26 iunie. — Egumenul de Bîrnova reclamă domnului că locuitorii de pe moșia Bîlca nu-i dau venitul, fac mori și cîrciumă fără învoială, iar moșia Păunești este călcată de răzeșii din jur.

642. — ⟨Iași,⟩ 5 iulie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să oblige pe egumenul de Rîșca a da înapoi curăturile locuitorilor de la Moișa, strămutați pe moșia Seaca, și să cerceteze unde au fugit o parte din ei, spre a putea fi încărcați la bir pe locul unde se află.

643. — ⟨Iași,⟩ 6 iulie. — Marele vistier Lascarachi Roset scrie ispravnicilor de Suceava să observe ca egumenul mănăstirii Rîșca să nu mai comită abuzuri și alte nedreptăți asupra locuitorilor din Moișa, pentru a nu cauza pagube visteriei.

644. — 15 iulie. — Ispravnicii de Dorohoi raportează domnului că au cercetat pricina dintre locuitorii din Pilipăuți și căpitanul Tănase Vasile care nu-i lasă să-și stăpînească poienile făcute pe moșia Oroftiana, arătînd că i-au trimis să se judece în fața divanului.

645. — ⟨Iași,⟩ 16 iulie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze jalba locuitorilor de la Pîrîu Pîntii și Stejaru împotriva egumenului de la Slatina pentru muntele Grențieșul, pe care ei aveau făcute curături.

646. — 23 iulie. — Egumenul de la Rîșca propune, în jalba către domn, ca locuitorii de la Moișa, strămutați pe moșia Seaca și Tîrzia, să primească, în schimbul curăturilor făcute de ei lîngă mănăstire, pămînt în cîmp, în șesul Moldovei.

647. — 24 iulie. — Alexandru Vădean, poslușnic al mănăstirii, și Maria Doltoleasă, văduvă, dau zapis egumenului de la Neamț pentru șase pămînturi de la Obîrșia, lîngă Dragomirești, pe care să le lucreze dînd dijmă și îngrijind de livada mănăstirii.

648. — 29 iulie. — Locuitorii din Turcești (Roman) dau zapis clucerului Constantin Burchi, care le-a cotropit părțile de răzeșie, că-l recunosc de stăpîn al moșiei, cu condiția ca unora să nu le ia adetul de casă și dijma din livezile din jurul gospodăriei.

1797

649. — ⟨Iași,⟩ 11 ianuarie. — Locuitorii din Boroaia reclamă domnului Moldovei că strămutarea sătenilor din Moișa în preajma lor le-a îngustat hotarul, că mănăstirea Rîșca îi asuprește cu boierescul peste prevederile ponturilor și cer ca moișenii să fie duși pe poiana Buda, unde-i loc mai larg.

650. — ⟨Iași,⟩ 14 ianuarie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze pricina locuitorilor strămutați de la Moișa pe moșia Seaca, cu egumenul de la Rîșca pentru asupriri și să-l oblige a le da locurile de hrană făgăduite în Bogdănești, precum și tot ce le-a oprit la plecare din gospodăriile lor.

651. — ⟨Iași,⟩ 18 ianuarie. — Veliții boieri judecă plîngerea lui Crăciun Butnariu, plecat din satul Moișa în Tîrpești, împotriva egumenului de la Rîșca pentru că i-a oprit o curătură de fînaț, o livadă de pomi și nu l-a scutit de bir cum s-a angajat, și-l dau „rămas de giudecată" pentru că s-a strămutat pe moșia altui stăpîn.

652. — ⟨Iași,⟩ 10 februarie. — Veliții boieri judecă pricina lui Costachi, ginerele lui Andronic, cu Toader Stoica pentru un loc de casă și o prisacă la Glodeni (Vaslui), hotărînd ca Stoica să dea cîte 2 lei pe an și dijma pentru stupi.

653. — 17 februarie. — Răzeșii din Rădești (Tutova) dau încuviințare copărtașilor, boierul Panaite Docan și căpitanul Ion Vîrgolici, să strîngă dijma de la străinii care lucrează pe moșie, din care să le dea lor a treia parte.

654. — 20 februarie. — Ispravnicii de Suceava cercetează jalba dată domnitorului de către locuitorii mutați din satul Moișa, împotriva asupririlor din partea egumenului de la Rîșca și constată că nu au dreptate, deoarece mănăstirea le-a dat loc de hrană suficient.

655. — ⟨Iași,⟩ 4 martie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de la Neamț să cerceteze plîngerea egumenului de la Bistrița împotriva locuitorilor din Săvinești, care refuză a-i lucra zile de boieresc, motivînd că le fac stăpînului satului Roznov, unde sînt legați cu birul.

656. — 4 aprilie. — Isprăvnicia Sucevei împuternicește pe vechilii mănăstirii Slatina la moșia Bistrița să oblige pe locuitori la lucrul boierescului, sau să dea cîte doi lei, și să strîngă dijma.

657. — 12 aprilie. — Ispravnicii de Suceava poruncesc lui Constantin Chișcă să meargă la Rîșca, pentru a da locuitorilor de pe moșia Seaca pămînturile pe care le cer ei în Bogdănești, aducînd acolo și pe cei rămași în Boroaia.

658. — 18 aprilie. — Locuitorii strămutați din satul Moișa pe moșia Seaca dau zapis egumenului de la Rîșca pentru împăcare, declarînd că sînt mulțumiți cu pămînturile ce li s-au dat și se angajează a sluji mănăstirii după cuprinsul ponturilor.

659. — ⟨Iași,⟩ 19 aprilie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de la ținutul Codru să oblige pe locuitorii de pe moșia Bubulești să respecte zapisul dat pitarului Dinu sau să lucreze șase zile de boieresc după ponturi, fiind așezați la margine.

660. — 30 aprilie. — Ispravnicii ținutului Suceava dau carte de judecată în pricina locuitorilor satelor Pîrîu Pîntei și Stejaru cu mănăstirea Slatina, care nu vrea să le mai lase muntele Grințieșul în folosință.

661. — 25 mai. — Ispravnicul de Vaslui poruncește lui Ioan Gliga și Vasile Rugină să oblige pe locuitorii de pe moșiile Bătrînești și Glodeni, ale jitnicerului Manole, să lucreze douăsprezece zile de boieresc, după hotărîrea ponturilor.

662. — 12 iulie. — Ispravnicii de Suceava împuternicesc pe un mazil să meargă la satul Moișa spre a restitui locuitorilor curăturile de fînaț și pășunile care le fuseseră luate în mod ilegal de către egumenul mănăstirii Rîșca.

663. — ⟨Iași,⟩ 22 iulie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să scoată pe oamenii ce-au locuit la Moișa de pe curăturile rămase mănăstirii Rîșca, plătindu-li-se fînul cosit; egumenul să nu facă „mutări" de oi pe imașul satului, iar moișenii aduși la Seaca să fie obligați a-și face case.

664. — ⟨Iași,⟩ 12 august. — Vel vistierul Iordache Roset scrie egumenului de la Rîșca să dea voie locuitorilor din Moișa să-și cosească iarbă din fînațul mănăstirii fără a le lua dijma, deoarece în anul acela a fost secetă.

665. — 19 august. — Listă de oamenii care au cosit cu forța fîn pe moșia Moișa cărora, potrivit poruncii domnești, li s-a luat fînul și li s-a plătit cositul.

666. — 14 septembrie. — Răzeșii din Vărzărești vînd lui David Tătaru, pentru suma de 120 lei, orînda satelor Vărzărești și Plăcintești, precum și pe locuitorii străini care stau cu casele pe moșia lor, ca să ia de la ei dijma și „adetiul de casă".

667. — 9 octombrie. — Locuitorii din Seaca, care mai înainte locuiau în satul Moișa, dau egumenului de la Rîșca scrisoare de renunțare la toate curăturile ce le-au avut făcute pe moșia mănăstirii, în schimbul locurilor ce li s-au dat la Plopi.

668. — 13 octombrie. — Locuitorii din poiana Seaca, strămutați de la Moișa, dau zapis egumenului de la Rîșca, arătînd că, pentru curăturile la care au renunțat, au primit 53 de fălci la Plopi, în afară de alte 50 la Seaca, pe care le vor ține respectînd obligațiile stabilite prin ponturi și nu vor mai aduce supărări sătenilor din Boroaia și Bogdănești.

669. — ⟨Iași,⟩ 14 octombrie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel șătrarului Ioniță Codreanu să oprească tăierea lemnelor din rădiul, dumbrăvile și codrii de pe moșia lui, Dealul Mare (Tutova), fără învoire, afară de copacii căzuți și lemnul de fag.

670. — 18 decembrie. — Isprăvnicia de Suceava, pe baza cercetărilor făcute, adeverește că arendașul Dumitru Brandaburul, care a cumpărat venitul moșiei Tătăruș de la mănăstirea Pobrata, a făcut asupriri locuitorilor, determinîndu-i pînă la urmă a plăti ei arenda și a lua moșia pe seama lor.

1798

671. — 20 ianuarie. — Enache, Ion, Ioniță și Pavel Leancă dau zapis mănăstirii Hadîmbul pentru moara de la Stavnic, ce se află și pe moșia ei, să dea egumenului 16 banițe de păpușoi pe an și trei lei pentru vladnic, precum și dijmă din semănături.

672. — ⟨Bacău,⟩ 4 februarie. — Ispravnicii de Bacău poruncesc căpitanului Iancu de la ocolul Trotuș să oblige pe locuitorii care au sădit vii în hotarul Răcăuți, pe moșia mănăstirii Bogdana, să dea egumenului dijma cuvenită.

673. — ⟨Iași,⟩ 10 martie. — Locuitorii din Rădășeni reclamă domnului Moldovei că sînt asupriți de egumenul mănăstirii Slatina, care-i obligă peste prevederile ponturilor, arătînd că, dacă nu li se va face dreptate, vor pleca peste hotar.

674. — 10 martie. — Ilie Bojăscu din Brețcani dă zapis egumenului Iosaf să-i lucreze douăsprezece zile după ponturi și trei clăci.

675. — ⟨Iași,⟩ 12 martie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația locuitorilor din Rădășeni împotriva egumenului de la Slatina pentru asupriri, căutînd să „îndrepteze“ după instrucțiunile ce li se dau.

676. — 13 martie. — Zapisul sătenilor din Cașin dat egumenului de la Cașin prin care se obligă să nu mai vîndă vin pe moșia mănăstirii.

677. — 7 aprilie. — Scărlătachi Costachi cere împuternicire de la domnie ca să strîngă venitul moșiei Păcurești din ținutul Greceni, de la locuitorii care nu se supun să i-l dea.

678. — 7 aprilie. — Isprăvnicia de Suceava poruncește nemesnicului de la ocolul Muntele, să meargă împreună cu vechilul mănăstirii Neamț la Crăpăturile și să împartă locurile de hrană în raport cu nevoile țăranilor.

679. — 20 aprilie. — Locuitorii din Hălărești (Tutova) dau zapis postelnicului Ioan Jora să-i lucreze 56 de „tălpi“, cu preț de o dimirlie și jumătate de porumb fiecare talpă.

680. — 22 aprilie. — Locuitorii din Bogdănești dau zapis egumenului de la Rîșca prin care se obligă a nu mai pîrî la isprăvnicie pe vornicul Ion Solcan și a fi supuși îndatoririlor față de stăpînul moșiei.

681. — 12 iulie. — Egumenul de la Bîrnova se plînge domnului Moldovei că locuitorii din satul Bîlca vînd băuturi fără învoirea lui și cere să se poruncească staroștilor de Putna să-i oblige a se supune hotărîrii divanului și să respecte zapisul ce l-au dat.

682. — 7 august. — Locuitorii de pe moșiile Galu și Largu, ale mănăstirilor Neamț și Secu, arată în scris că sînt mulțumiți cu noua împărțire a loturilor de arătură și de fînaț făcută de vechilul Ioanichie, care a luat de la cei ce aveau mai mult și a dat celor ce nu aveau de ajuns.

683. — 8 august. — Locuitorii din Galu și Largu se învoiesc cu vechilul mănăstirilor Neamț și Secu să le mai lase în folosință un fînaț care, după măsurarea locurilor de hrană, rămăsese în partea călugărilor.

684. — ⟨Iași,⟩ 11 august. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Iași să oblige pe locuitorii de pe moșia medelniceresei Ruxandra Scorțescu, Zabolotenii, a-i lucra zilele boierescului după hotărîrea ponturilor.

685. — 16 septembrie. — Unii țărani din satele Galu și Largu dau zapis vechilului mănăstirilor Neamț și Secu, arătînd că nu se vor mai împotrivi felului în care acesta a împărțit fînaț sătenilor.

686. — 21 octombrie. — Vornicul de Botoșani trimite un panțir să zapciiască pe locuitorii din satul Rușii și să împlinească de la ei rămășița de boieresc și alte datorii ce le au față de stăpînul moșiei.

687. — ⟨Iași,⟩ 24 octombrie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește starostelui de Putna să facă „înfrînare" locuitorilor din Bîlca, de pe moșia mănăstirii Bîrnova, care vînd băuturi pe la casele lor fără învoirea egumenului.

688. — 27 octombrie. — Marele paharnic Ilie Cantacuzino îndeamnă pe sătenii din Rădășeni să dea ascultare poruncii domnesti de a nu vinde vin fără știrea egumenului mănăstirii Slatina.

1799

689. — ⟨Iași,⟩ 10 februarie. — Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerea egumenului de la Slatina împotriva unor locuitori de pe moșia Braniște, care nu lucrează zilele hotărîte după ponturi și să-i supună la îndatoriri, obligînd și pe cei ce au „mutări" de oi să se învoiască și să plătească arenda locului.

690. — 23 aprilie. — Orîndarii Iosip din satul mănăstirii și Manole din Găinești dau zapis egumenului de la Slatina pentru cumpărarea orînzilor din satele Mădei, Borca și Sabasa, pe termen de trei ani, cu trei sute de lei pe an.

691. — 23 aprilie. — Mai mulți locuitori din Pîrîul Pîntii dau egumenului de la Slatina zapis arătînd că au luat în arendă de la mănăstirea Poiana Socilor, pe trei ani, cu prețul de treizeci de lei pe an.

692. — 23 aprilie. — Locuitorii din satul Borca se învoiesc cu egumenul de la Slatina să răscumpere cu bani, pe timp de trei ani, obligațiile față de mănăstire.

693. — 5 mai. — Cițiva cosași dau zapis lui Constantin Iupcea din Iași prin care se obligă să-i cosească 200 fălci de fîn la Andrieșeni, pe malul Jijiei, cu 2 lei și 35 de parale falcea.

694. — 5 iulie. — Isprăvnicia din Suceava trimite pe Gavril Dobre la Mălini, pe moșia mănăstirii Slatina, să dea locuitorilor fînaț după numărul vitelor.

695. — ⟨Iași,⟩ 4 august. — Locuitorul Ștefan Budeanu reclamă domnului Moldovei că egumenul de la Rîșca vrea să-l „dezrădăcineze" de pe o curătură pe care a făcut-o el pe moșia Buda și cere să se poruncească a nu-l izgoni.

696. — 15 august. — Locuitorii de pe moșia Boroaia, jumătate a mănăstirii Rîșca și jumătate a mănăstirii Neamț, se plîng domnului că sînt asupriți de ambele părți și cer să plătească dijma fînului ca mai înainte, o para de stînjen, și să lucreze zilele boierescului, fără a mai fi supărați cu ceva.

697. — ⟨Iași,⟩ 16 august. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerile țăranilor din Boroaia, Bogdănești și Moișa împotriva egumenului de la Rîșca și arată ce măsuri să ia în privința obligațiilor lor față de mănăstire.

698. — 19 august. — Egumenul de la Rîșca cere domnului Moldovei să nu ia în considerație jalbele locuitorilor de pe moșiile mănăstirii, care vor să plătească în bani dijma fînului, deoarece mănăstirea nu le pretinde decît patru zile la coasă, o zi la prășit și restul la strînsul dijmei.

699. — ⟨Iași,⟩ 3 septembrie. — Veliții boieri arată prin anafora către domn că, judecînd plîngerea locuitorilor din Săvinești împotriva egumenului de la Bistrița pentru asuprire, nu s-au convins de temeinicia argumentelor părților și propun reluarea cercetărilor de către vistierul Iordache Ruset.

700. — 19 noiembrie. — Isprăvnicia de Suceava aduce la cunoștința marii Logofeții rezultatul cercetărilor celor trei plîngeri ale lui Ștefan Budeanu împotriva egumenului de la Rîșca, pentru curătura cerută înapoi, arătînd că nu are dreptate.

701. — 23 noiembrie. — Chiril, egumenul de Rîșca, scrie lui Neculai Roset, epistat la logofeția dreptății, să rezolve în favoarea mănăstirii pricina cu locuitorii strămutați din Moișa pentru curăturile ce le avuseră ei pe acea moșie.

702. — ⟨Iași,⟩ 4 decembrie. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, în urma jalbei egumenului de Neamț și Secu, poruncește ispravnicilor de ținutul Neamț să împartă locuitorilor de pe moșiile mănăstirii pășune și fînaț în raport cu numărul vitelor, asigurînd și mănăstirilor pășunea și fînațul de care au nevoie.

703. — Ispravnicii de Neamț cercetează jalba locuitorilor din Vaduri împotriva egumenului de la Bistrița pentru asuprire și constată că ei s-au plîns la căimăcămie îndemnați de Ion Cojoc și Constantin Ciorobîcă, din același sat, care pricinuiesc tulburare oamenilor, pentrucă mănăstirea nu le mai dă moșia în arendă.

1800

704. — ⟨I a ș i,⟩ 14 i a n u a r i e. — Mitropolitul Moldovei și veliții boieri arată prin anafora către domn că nu pot lua nici o hotărîre în conflictul mănăstirii Cașin cu locuitorii bîrsani, deoarece amîndouă părțile au hrisoave domnești ce sînt în contradicție unele cu altele.

705. — ⟨I a ș i,⟩ 20 i a n u a r i e. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, judecă în divan plîngerea bîrsanilor de la Cașin împotriva egumenului și face o nouă așezare cu privire la boieresc, dijme și locul de muncă.

706. — ⟨I a ș i,⟩ 23 f e b r u a r i e. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, hotărăște obligațiile locuitorilor din satele Crăpăturile, Fărcașa, Galul și Largul, de pe moșiile mănăstirilor Neamț și Secu, față de egumen, pentru terenul de arătură, fînaț și pășunat, pentru zilele de boieresc și pentru fierăstraie, mori și pive de sumane.

707. — ⟨I a ș i,⟩ 23 f e b r u a r i e. — Scrisoarea vistiernicului Balș către egumenul Sofronie, referitoare la modul cum au fost stabilite de către domn obligațiile locuitorilor din Crăpături, Fărcașa, Galul și Largul față de mănăstirile Neamț și Secu.

708. — 12 a p r i l i e. — Locuitorii de pe moșiile de la munte ale mănăstirii Neamț și Secu se învoiesc cu egumenul asupra obligațiilor.

709. — 5 m a i. — Un număr de locuitori, care au arat fără prealabilă încuviințare părțile de moșie ale schitului Dărmănești, dau zapis că se învoiesc a lăsa schitului a treia parte din ce au arat și semănat, iar de pe celelalte două părți rămase lor să aibă a da dijmă.

710. — ⟨M ă r g i n e n i,⟩ 7 m a i. — Constantin Polizu, șătrar, scrie biv vel jitnicerului Tănase Gosan despre trimiterea a două sălașe de țigani, înștiințîndu-l că țăranii sînt „foarte zurbăluiți", făcîndu-se din ce în ce mai „îndărăpnici".

711. — 7 m a i. — Vintilă Crețu se obligă să presteze trei zile de clacă lui Vasile Cocorăscu, dobîndă la 10 lei pînă la 14 septembrie, cu care a cumpărat o chilă de păpușoi.

712. — ⟨I a ș i,⟩ 18 m a i. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor de Suceava să îndeplinească cererea lui Ștefan Budeanu de a i se înapoia curătura ce o avea făcută pe moșia Moișa a mănăstirii Rîșca, pe care egumenul i-o luase.

713. — ⟨Iași,⟩ 18 iunie. — Egumenul de la Rîșca reclamă domnului Moldovei că locuitorii din satele Boroaia și Bogdănești, panțiri în slujba isprăvniciei, nu vor să lucreze zilele de boieresc și cere a se rîndui zapcii care să-i oblige la îndatoriri.

714. — ⟨Iași,⟩ 20 iunie. — Veliții boieri arată prin anafora domnului Moldovei împrejurările în care Ștefan Budeanu a fost deposedat de curătura sa, făcută pe moșia mănăstirii Rîșca și imposibilitatea egumenului de a reveni asupra schimbului cu locuitorii.

715. — ⟨Iași,⟩ 4 iulie. — Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Cașin să nu îngăduie locuitorilor bîrsani a-și pășuna vitele și a cosi fîn pe munții mănăstirii, decît după ce mai întîi se vor fi învoit cu dînsul.

716. — ⟨Iași,⟩ 6 septembrie. — Vistierul Iordachi Roset scrie egumenului de la Rîșca să nu oprească pe locuitorii din satul Drăgănești și Poiana Prisăcii a lua lemne din pădure pentru trebuințele lor și să le dea înapoi uneltele oprite ca zălog.

717. — ⟨Iași,⟩ 20 septembrie. — Vistiernicul Iordachi Roset scrie egumenului de la Rîșca despre primirea unui „hîrzob de păstrăvi" și că s-a poruncit ispravnicilor de Suceava să constrîngă pe locuitorii din Bogdănești a lucra mănăstirii zilele de boieresc.

718. — Septembrie. — Locuitorii din Fărcașa, Stejarul și Bușmeiu, dau zapis vechilului mănăstirii Neamț că se obligă a da adetul moșiei pentru cheresteaua de catarguri, cîte un leu de pluta mare și „o leiță" de pluta mică, în termen de o săptămînă.

719. — 2 noiembrie. — Ispravnicul de Suceava poruncește căpitanului de la ocolul Muntele să împlinească de la locuitorii din Crăpăturile și Fărcașa dijma din cherestea pe care ei nu se supun a o da mănăstirii Neamț.

1

Iași, 28 ianuarie 1701

Matei Sturza dă cumnatului său, sulgerul Manolache, pe Toader, feciorul lui Iftimie, pe care îl iertase de vecinie, să-i fie vecin împreună cu cei vînduți cu satul Negrești.

† Adică eu, Matei Sturdzea, dat-am scrisoare a mia la mîna dumisale cumnatului mieu, sulgeriului Manolache, précum să s⟨e⟩ știe că am dat dumisale pe Toader, vecinul meu de la Negréști, ficiorul lui Iftimie, ca să fie vecin drept al dumisali și a cuconilor dumisali. Înpreună cu ceialalți vecini ce am vîndut dumisali cu satul Negréștii, să fie și acesta vecin iar precum au fostu; că i-am făcut un zapis la mîna lui Toader de l-am fost ertat de vecinătate cînd am pribegitu în țara leșească și-l iertasăm cu această tocmală ca să mă slujască la nevoia mea și cît oi hi în țare străină, iar el n-au vrut să mă slujească nici un an și m-au lăsatu într-aceia țară și s-au scris la stiag la joiniri.

Drept aceia dar, de vreme ce nu mi-au slujitu nici atîta cît mi-au slujitu alte slugi ce nu mi-au fost vecini și m-au lăsat la nevoia mea, l-am dat dumisali cumnatului Manolache ca să-i fie vecin drept dumisale, și cartea ce i-am făcut de ertat să nu s⟨e⟩ ție în samă.

Și pentru credință am dat această scrisoare mia ca să-l ia unde îl va găsi. Și acestu zapis l-am făcut denainte divanului a toți boiari mari și a mici care s-or iscăli mai gios.

Și eu Matei Sturdzea pentru credință am iscălit ca să să știe.

Matei Sturdzea iscal. U Ias, let 7209 ⟨1701⟩ ghen ⟨arie⟩ 28.

Az Ion Buhuș biv vel ceașnic, martor, iscal.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCLI, doc. 34.
Orig.

2

1 aprilie 1701

Vasile Cantacuzino, vel vornic, dă zapis de eliberare de vecinie lui Constantin, Pintilie și Vasile Medrihan din Hălăucești, stabiliți la Cîmpulung, care s-au răscumpărat de la el cu două sute de oi mari.

† Vasilie Cantacuzino vel vornic Vișnii Zemli. Fac știre cu această scrisoare a mea tuturor cui să cade a ști, pentru trei vecini ai noștri din sat din Hălăucești, anume Constantin Medrihan și Păntelei frate-său și Vasilie, fratele lor, carei s-au dus de s-au așădzat în Cîmpul Lungu și i-au fostu trăgîndu la Pășcani dumneaei Iliana, stolniceasa răpăusatului unchiului mieu Iordachi, ce-au fostu stolnic mare, dzicînd că-s vecini din Pășcani.

Ce aflîndu-să cum că-s vecini din Hălăucești și aflîndu-să și trei vecini din Pașcani, anume Neculai și Andronic și Andoni, în Hălăucești, i-am dat eu pe acești trei frați ce mai sus scrie, Medrihăneștii.

Deci, rugîndu-să ei ca să-i ertăm din vecinătate, să s⟨e⟩ răscumpere, am priimit și noi să ne dea doăî sute de oi mari și să fie slobodzi și ertați din vecinătate. Pentru aceia, plinindu-ne oile aceste toate la mîna noastră, am dat și noi zapisul nostru acesta la mîna lor ca să fie de acmu slobodzi din vecinătate, ei și toți ce să vor naște dintru dînșii în veci. Și nime dintru nepoții noștri să nu să amestece a le face vrun val, oricînd, nici dintru ruda noastră, nici dintru ruda femeii noastre, a Ileanii, căci și cu a ei voe i-am ertat.

Pentru mai mare credința am și iscălit cu mîna noastră scrisoarea aceasta.

Vleto 7209 ⟨1701⟩ ap⟨rilie⟩ 1 dni.

Vasile Cantacuzeno vel vornic.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCLXXI, dosar 15, doc. 5.

Orig.

3

7 iulie 1701

Spătarul Miron Crăciun se învoiește cu Safta jitnicereasa să primească, pentru o datorie de bani, jumătate din satul Chehnăuți „cu cîți vecini s-ar alege acelui sat".

† Adecă eu, Miron spătar, ginerele Saulii, mărturisăscu cu această scrisoare a noastră la mîna dumisale jicniceroaii Saftii, fata lui Șeptelici hatmanului, și a fiiului dumisale și a nepoților dumisale, cum fiind dumnealui Șeptelici hatmanul dator socru-mieu Saulii cu cîtiva bani, învoitu-n⟨e⟩-am și n⟨e⟩-am aședzat cu dumnealor și am luat giumătate de sat de Chehnăuți cu cîți vicini s-ar alege acelui sat, care sat să hotărește cu Ciodnorodniții.

Deci n⟨e⟩-am aşedzat cu dumnalor şi n⟨e⟩-am tocmit, şi la ceastă tocmală a noastră s-au tînplat mulţi boeri mari şi mici, cari mai gios sintu iscăliţi. Şi această pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască în veci. Şi eu pentru mai mare credinţă am şi iscălit.

U Ias, let 7209⟨1701⟩iuli 7.

Miron Cr⟨ă⟩ci⟨un⟩ spătar iscal.

Az Ion Buhuş vel logofăt iscal ; Vasili C⟨rupenschi ?⟩ vel vornic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XLV, doc. 130.
Orig.

4

Iaşi, 24 noiembrie 1701

Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Soveja să caute şi să aducă înapoi pe vecinii fugiţi din satele mănăstirii, Costeşti şi Măzăreşti.

† Io Constantin Duca voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartia domniei meli rugătoriului nostru, egumenului de la svînta mănăstiri Sovejia, să hie volnic cu cartea domniei meli a căuta şi cerca în ţara domniei mele, ori hie unde şi-ar afla, vecini drepţi a svintei mănăstiri din satu din Costeşti şi din Mădzăreşti, ori în sate domneşti, ori boereşti, ori călugăreşti, ori în slobodzii, ori prin breslaşi, să aibă a-i lua cu tot ce vor avia şi să-i ducă să-i aşiadză la locul lor de unde sînt ; însă carii vor hi avînd bani unde s-ar afla, cu bani cu tot să-i ia.

Nime să nu stia înpotriva cărţii domniei meli, iar di ar avia cineva a răspunde cu niscareva dres⟨e⟩, să vie de faţă la divan, iar pre vicini să nu-i oprască. Aceasta scriem.

U Ias, let 7210⟨1701⟩ noemv⟨rie⟩ 24.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava — Iaşi, pach. XXXIV, doc. 30.
Orig., pecete aplicată.

5

⟨Iaşi,⟩ 1701

Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ştefan Prăjescu, biv clucer, să ia pe nişte vecini de la Stolniceni şi de la Ruptura, şi să-i aşeze unde va voi.

Carte lui Andrei Prăjescul pentru vecini.

Let 7209 ⟨1701⟩

Carte de la Constandin Duca voevod.

Dat-am cartea domniii méle slugii noastre, acestui .....[1] să fie volnic cu

[1] Loc alb.

cartea domniii méle a mérge la niște oameni, anume Gheorghiță și Savin și Neculaiu, feciorul lui Țăruică de la Stolnicéni, care oameni sînt drepți vecini boiariului nostru, lui Ștefan Prăjescul biv cliucer.

Așijderea și alți vecini ce să vor mai găsi din Ruptură, anume pe izvod ce va da boieriul nostru ce mai sus scriem, găsindu-i pe unii ca aceia, să fie volnic de a-i lua de acolo cu tot ce vor avea și să-i ducă să-i așadză unde va fi voia dumisali. Și nimé să n-aibă a ținea sau a opri peste cartea domniii méle, iar cui ar părea cu strînbul, să vie față cu drésele.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 487.

Copie.

6

⟨Iași,⟩ 27 februarie 1702

Constantin Duca, domnul Moldovei, poruncește lui Simeon Nohit, căpitan de curteni, să cerceteze reclamația vornicului Talpeș contra unor locuitori care și-au făcut bordeie pe moșia lui, Folești, și-i taie pădurea, obligîndu-i să-și mute locuințele de acolo.

Copie de pe cea adivărată carti a lui Costandin Duca voevod. 7210⟨1702⟩ fevr⟨uarie⟩ 27.

Noi Costandin Duca voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie me la sluga noastră, la Simion Nohitul, căpitan de curteni.

Dămu-ți știri că domniii meli s-au jăluit boeriul nostru Talpiș, vornic de poartă, zîcînd pecum are moșie la sat la Folești, ce-i la ținutul Fălciului, și are acolo și prisacă și pomăt, iar niște răzăși a lui să se hie sculat și s-au făcut bordeile în spatile prisăcii lui și-i strică apărătura și-i taie pădure. Deci să le iei sama și, de va hi așa cum s-au jăluit Talpiș vornicul, să iei acei oameni de acolo să-și facă bordei aiure, pecum ni-au arătat și un răvaș a dumisali lui Neculai Donici vel logofăt, scriind la dînșii să iasă de acolo, și ei tot n-au mai eșit.

Deci, pecum scrie și răvașul dumisale logofătului, să iasă de acolo aiure. Însă de s-ar trage la divan, să le dai zi să vie de față și să dai și mărturie la mîna cui s-a vini, să avem știri [1].

Locul peceții.

Veliți boeri.

De la isprăvnicia Fălciu.

Poslăduindu-să din cuvînt în cuvînt și fiind întocma scrisă cu ace vechi, am încredințat și noi cu iscăliturile.

⟨17⟩99 săpt⟨emvrie⟩ 23.

Iordachi Balș ; Negel postelnic.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CII, doc. 3.

Copie.

---

[1] La 20 iulie 1740, Grigorie Ghica dă următoarea poruncă : „Scriem domnia me la boeriul nostru, Neculai Jora biv vel medelnicer.

Iți facim știre, dacă vei vide carte domniii meli, să ti scoli, să mergi la sălește la Folești, ce esti în ținutul Fălciului, să iei sama pentru niști casă și alti

16 iunie 1702

Miron spătarul, împreună cu soția sa, dau unchiului lor, Vasile Ropceanu, un vecin, pentru o datorie neplătită, de treizeci de lei.

† Adecă eu, Miron spătariul, împreună cu fămee me Marie, fata lu Ilie Saulii, şi împreună cu cuconii noştri, scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru la mîna dumisal⟨e⟩ unchiului nostru, lui Vasile Ropcianul, cum am avut socotală cu dumnalui pentru casele din Şcheia, fiindure casele a dumilor sale şi neguţîndu-le dumnalor cu părintele nostru, cu Ilie Sauli, şi alţi bani n-au dat dumilor sal⟨e⟩ şi-au rămas tridzăci de lei şi alte case mai proaste să fac dumilor sal⟨e⟩.

Deci, rămîiindu acea datorie neplătită, n⟨e⟩-am învoit cu dumnealui unchiu nostru Vasile Ropceanul şi i-am dat dumisale pe Ion, ficiorul Mării Strătoaii, care ne-au fostu al nostru dreptu vicin din parte noastră, din Şchee, pentru acii bani care au fostu rămas neplătit, pentru aceia ca să-i fie drepţi vicini dumisale şi nime să nu se amestici piste acestu zapis al nostru.

Şi pentru credinţa n⟨e⟩-am pus iscălituril⟨e⟩ şi peceţil⟨e⟩, ca să s⟨e⟩ creadză.

Let 7210 ⟨1702⟩ iun⟨ie⟩ 16 dni.

Miron Crăciun spat⟨ar⟩ iscal ; Mariia, fata lui Ilie Saulii.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IV, doc. 230.

Orig.

---

sălaşi a Ţîrcăi şi-a altor oameni a lui ce vor fi pe hlizile ce s-au venit la hotărît în parte lui Talpeş cu rudele lui, pentru cari jăluiră Talpeş şi văru-său Juverdianu că şăd în ţărie lor pe moşia lor, şi încă de la hotărît încoace au mai făcut curături şi-au mai ultuit şi-au mai răsădit pomi şi cu pricina pomilor le înpresoară moşia. Deci să iei sama şi cîţi pomi vei adiveri c-or fi mai pus acei ce n-au avut triabă pe hlizili acestora, toţi să-i dai cu mărturia dumintale la stăpînire acestor cu moşia, şi acei cu pomii să se lipsască, să n-aibă nici o triabă cu acei pomi, că aşa s-au hotărît cu giudecată driaptă, de vremi că după hotărîtul moşiii ei au năvălit de au pus pomi pe hlizili carele n-au avut triabă. Şi pentru casi încă, de vremi că cu bună voia lor n-au vrut să şi le rîdici de pe hlizilii acestora şi-au tot şăzut în ţăria lor ca să li înpresoari moşia, să li răsăpeşti şi casăle şi să-i scoţi să nu şazi unii pe hlizilii altora, şi altă jalobă să nu mai vie.

Aceasta scriem.

Pentru casă să li puniţi să-şi rădici casăle şi, nevrînd să-şi rădici, să li rîsîpeşti" (Ibidem, doc. nr. 12).

Un document identic în privinţa conţinutului, cu data de 26 iunie 1745, este porunca domnească adresată lui Iordachi Costachi biv vel jitnicer (Ibidem, doc. nr. 14).

8

Iaşi, 23 iunie 1702

Constantin Duca, domnul Moldovei, porunceşte staroştilor de Cernăuţi să cerceteze dacă unii locuitori din Bărăneşti şi cîţiva călăraşi de la Coţmani sînt vecini ai lui Ion Budacu din Pobrăteşti şi Tîrnauca.

† Io Costandin Duca voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie mia la boiarii noştri, dumnealor starostii de Cernăuţi.

Facem ştire că aicia la domnie mea jelui Ion Budacul pe un Isac şi pe Simion, Popoviceştii, carii sîntu în Bărăneşti, şi pe Nichifor şă brat ego, sînovia Ion Palaneţ, şi Tănas⟨e⟩, carii sîntu călăraşi la Coţmani, dzicînd că-i sîntu drepţi vecini a lui de moşie, din sat din Pobrăteşti şi Tîrnauca, care lucru aicia nu-l putem crede.

Ci iată că vă scriem, viind acolo, să chemaţi aceia oameni de faţă şi, de a ⟨a⟩vea Budacul oameni să-i dovedească că cum că-i sîntu vecini, să faceţi mărturie încredinţată, viindu aicea să i s⟨e⟩ facă întăritură să-şi ia de grumadzi, iară de s-or trage la divan, să li daţi dzi să vie de faţe. Aceasta scriem.

U Ias, let 7210 ⟨1702⟩ iun⟨ie⟩ 23.

Vel logofăt vă divan.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXI, doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

9

⟨Iaşi,⟩ 30 iunie 1702

Constantin Duca, domnul Moldovei, întăreşte egumenului mănăstirii Galata dreptul de a da în folosinţă lui Grigore Jora, al treilea logofăt, via pe care Nacu, logofătul de vistierie, o lăsase în paragină.

Io Costandin Duca voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Adecă au venit înnaintea domniii méle şi a tot sfatul nostru rugătoriul nostru Paisie, egumenul de la sfînta mănăstire Galata din deal, şi ne-au arătat cărţi de la alţi domni ce-au fost mai nainte de noi, scriind pentru ocina sfintei mănăstiri, ce să chiiamă Miroslava, la ocolul tîrgului Iaşilor, ce iaste dată de la ctitorul ei, răposatul Pătru voevod şi întăritură de la alţi domni pe urmă, scriind pentru vii : cine vor face pre acel loc în Miroslava sau vor cumpăra făcute de la alţii şi apoi le vor părăsi, de nu le vor lucra pănă la al treile an şi să vor părăgini, să fie volnic egumenul ce va fi la acea sfîntă mănăstire a da paraginile acélea cui s-ar afla să să apuce să le lucréze, şi să-şi ia roada din vii şi din pomeţi ce vor fi la viile acélea, iar aceia a cui vor fi fost acéle vii să nu mai aibă nici o treabă cu acéle vii.

Căci aflîndu-se atîtea vii părăginite de mulţi ani, la domniia răposatului Costandin voevod, şi fiind egumenu la Galata Leontie, au făcut jalbă la divan pentru acéle vii ce stau nelucrate de mulţi ani şi neîngrădite, de păgubescu

și pre alții care-și lucrează viile lor, și mănăstirea încă n-are nici un folos, s-au făcut carte domnească de s-au strigat în tîrgu, ca să meargă cine va fi avînd vii în Miroslava părăginite, să și le lucréze, sau să le dea egumenul altora să le îngrădească și să le lucréze și să fie ale lor în véci a cui le vor lucra și să dea a zăcea mănăstirii după obicéiu.

Și mulți n-au înțeles ca să meargă să-și lucrézi viile și să le îngrădească, ci le-au dat egumenul cui s-au apucat de le-au lucrat. Apoi o samă de oameni de aceia a cui au fost acéle păragini au eșit cu Leontie egumenul la divan la Costandin vodă, jăluind cum că le-au dat egumenul viile altora. Și arătînd egumenul cărți de la alți domni scriind într-acesta chip, i-au dat rămași pe acei oameni să nu mai aibă nici o treabă cu viile, ci să aibă a le ținea cui le-au dat egumenul, să le fie lor moșie în véci și să dea și a zăcea mănăstirii.

Deci și acmu, în zilele domniii méle, fiind o vie în Miroslava a Nucului [1], ce-au fost logofăt de vist⟨ierie⟩, fiind părăginită de optsprézéce ani, precum au mărturisit și boiariul nostru Andronache vist⟨ierul⟩, care o au dat egumenul credincios boiariului nostru, lui Gligorie Jora treti logofăt, și stînd la pîră feciorii Nacului, Gheorghe și Toader și Ion, păntru acea vie, i-am dat rămași pe feciorii Nacului ca să nu mai aibă treabă cu acea vie în véci, ci să fie a logofătului, precum au dat-o egumenul. Așijderea și pentru alte vii și ale altora, care nu vor fi lucrate de stăpînii lor, carele le va fi dat egumenul, date să fie și altele ce ar fi nedate, cui le-ar dea, tot pre acesta giudeți și socoteală și așăzare ce s-au făcut și de la alți domni, așa să fie și de la noi.

Pentru acéia și domniia mea, văzînd cărțile și de la alți răposați domni, am dat și am întărit sfintei mănăstiri ca să stea în véci pre această giudecată, precum scrie mai sus. Într-alt chip să nu fie.

7210 ⟨1702⟩ iun⟨ie⟩ 30 dni.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 235—236.
Copie.

10

Iași, 8 iulie 1702

Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire unui armaș să caute pretutindeni în țară pe vecinii biv vel comisului Manolache, fugiți din satul Negrești, spre a-i duce la urma lor.

† Io Costantin Duca voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii méli slugii noastre acestui armaș, ca să fie volnic cu carte domniii mele a căuta și a cerca pré vecinii dumisali boiarinului nostru, lui Manolache, ce-au fost vel comis, carii vor fi vecini drepți din sat din Negrești și unde i-ar afla, ori în sat boiarescu, ori călugărescu, ori pin tîrguri, ori pin slobodzii, ori hie unde i-ar găsi, să aibă a-i lua cu totul să-i încarce și să-i ducă în urmă la sat, de unde au fost. Și de unde i-ar gă⟨si⟩, de vor fi la sat cu cislă, cu bani cu tot să-i ia pré cît i-ar agiunge cisla și să-i ducă la boiarinul nostru care mai sus scrim.

[1] Corect : Nacului.

Iar carii ar avea a răspunde ceva, să vie de față la divanul domniii mele și nime să nu ste împotriva cărții domniii mele.

U Ias, let 7210 ⟨1702⟩ iul⟨ie⟩ 8.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCLI, doc. 37.
Orig., pecete aplicată.

11

Iași, 4 decembrie 1703

Mihail Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de apărare de vecinie lui Grigoraș și Tiron, fii vitregi ai lui Ștefan Pisilica „șaugău" de ocnă, pe care soția răposatului logofăt Dumitru Ceaur din Valea Seacă i-a chemat în judecată la divan, pretinzînd că îi sînt vecini.

† Io Mihai Răcoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem știre cu această carte a domniii meli precum au vinit înnainte domniii meli și a tot sfatul nostru Ștefan Pisilica, șaugău de ocnă, și au făcut jalobi înnainte domniii mele pentru doi hiestrii ai lui, anume Gligorași și Tiron, dzicînd precum îi trage la vecinătate dumneei logofetiasa și cu fiii dumisali, a răpăosatului Dumitrașco Ceaur ce-au fost logofăt, și i-au luat un car cu patru boi și cu alte unelte cîteva ce-au fost într-acel car, aducîndu un vas de vin a unui niguțitor și dintr-aceli vin încă au dat samî c-au băut slugile dumilor sali doaădzăci și patru de vedre de vin.

De care lucru au dat samă Ștefan Pisilica precum sînt treidzeci și mai bini de ani de cîndu au luat el pe fămeia lui, îmă acelor copii, și i-au crescut el și i-au grijitu păn la această vreme din copilăria lor, și păn'acmu nu i-au tras la vecinătate nime; și el cu ședere, nici hiestrii lui, n-au lipsit din Ocnî. Și au fost și dumnealui Dumitrașco Ceaur logofătul cămăraș la Ocnî și nici o supărare nu li-au făcut, nici au dzis că sînt vecini, iar acmu îi trag fiii dumisali pe dînșii dzicîndu că sînt vecini.

De care lucru, adusă aicia înnainte domniii mele Ștefan Pisilica marturi, anume: preutul Ion de Ocnă și pe Nistor Boghia ot tam și pe Precopi Bolifă ot tam și pre Ion Șufariul ot tam și pe Gligor Manoilei ot tam și pe Pănteleiu Osiianul ot tam, tot oameni bătrîni, de mărturisiră înnainte domniii meli cum Ștefan Pisilica, cîndu au luat pe îma copiilor, au fost copii mici, unul de țîță, și el i-au crescut păn' într-această vîrstă de 30 de ani și nu i-au tras nimé pîn' acmu la vecinătate.

Pentru aceia, vădzînd domniia mia într-acesta chip mărturisindu, am socotit depreuni cu tot al nostru sfat, de vreme că sînt de atuncia păn'acmu 30 de ani și Ștefan Pisilica i-au crescut din fașe păn' într-această vîrstă și nu i-au tras nime la vecinătate și, ei fiindu tot la visterul domnescu, la ocnă, am dat rămași pre logofetiasa de Valea Sacă și pre fiii dumisali pre toți, ca să nu s⟨e⟩ mai acolisască de Gligorași și de Tironi să-i mai tragă la vecinătate dacă nu i-au tras nime păn' acmu într-atîția ani.

Intru aceia, dăm și întărim ca să fie slobodzi și să aibă a să apăra cu carte domniii meli despre logofetiasă și despre toți fiii dumisali și ce i-au luat să-i dea

tot înnapoi. Şi această pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască niciodănăoară în veci peste carte domniii mele.

Aceasta scriem [1].

U Ias, let 7212 ⟨1703⟩ dec⟨henvrie⟩ 4.

Vă divan ucili.

B.C.S. (*filiala* „N. Bălcescu"), fond. St. Georges, pach. CCCLXXI, dosar 15, doc. 6.

Orig., pecete aplicată.

12

Valea Seacă, 9 februarie 1704

Porhirie din Valea Seacă dă zapis de chezăşie cămăraşului Vasile pentru cumnatul său Postolache, iar în cazul cînd acesta ar fugi, se obligă să-i fie vecin, împreună cu copiii.

† Adécă eu, Porhiria, făcut-am scrisoare mia la mîna dumisali cămăraşului Vas⟨i⟩lie, pricum am luat în chizăşie pi cumnatu-mieu Postolachie de astăzi, fevr⟨u⟩ari 9 dni, păn în doaî luni, ca să fie omul faţi cu patru boi ai lui şi doaî vaci, cu tot çi ari el. Iar dac-a lipsî omul păn la dzi, pricum mai sus scrie, ca să fiu eu dumisali vecin cu copiii miei. Şi pintru mai mare credinţi mi-am pus şi digitul.

---

[1] Peste doi ani, sub Antioh Cantemir, fiul logofetesei redeschide procesul. Anaforaua unor boieri, din august 1705, spune : „Facem ştire măriii tale pintru o cinstită carte a măriii tali ce ni-au vinit, care ne scrie cum au jăluit la măriia ta dumnealui Costantin Ceaurul, postelnicul al doilea, pe un şavgău de la ocnă, anume Ştefan Pisilica, carele avînd doi fiiastrii, anume Gligoraş şi Tiron, şi fiindu aceşti fiestrii vecini dumisale postelnicului, din Valea Sacă, iară Pisilica va să-i facă şaugăi de ocnă, şi măriia ta ne-i poroncit ca să luăm sama cu oameni buni şi-npregiuraşi ca să aflăm adevărul : sînt vecini cu adevărat, au ba ?

De care lucru vii şti măriia ta că aicia au vinit înnainte noastră un om, anume Alexa, unchiul acestor copii, carele iaste frate bun cu tatăl lor şi aşea au mărturisit, precum aceşti nepoţi ai lui, fiiastrii Pisilicăi şaugăul, după ce-au murit tatăl lor şi ei rămîindu copii mici cu îma lor, s-au sculat acea muma lor şi s-au măritat după acest şaugău, după Pisilica, de au eşit cu copiii ei din Valea Sacă. Şi tatăl copiilor acestora au fost drept vecin dumisali postelnicului din Valea Sacă, precum şi unchiul lor Alexa iaste iarăşi vecin şi păn'acmu.

Deci noi vădzînd într-acesta chip mărturisindu, mai bună dovadă de atîta n-am mai cercat. Iară măriia ta vii giudeca cum a hi mila măriii tali. De aceasta facem ştire măriii tale. Să fii măriia ta sănătos.

Robul măriii tale, Dumitraşco biv stolnic.

Robul măriii tale, Ştefan Ruset vtori sulger, facem ştire măriii tale". (Ibidem, doc. 8 original).

— În urma acestei cercetări, la 3 oct. 1705, Antioh Cantemir hotărăşte ca Grigoraş şi Tiron să fie vecini ai lui Constantin Ceauru (Arh. St. Iaşi, pach. CDLX, doc. 14).

Şi eu Miron dascălul am scris zapisul şi sînt martor. Şi Gavril vornicul esti martor, că s-au tîmplat la această aşăzare, şi preutul Gligorii şi preutul Costantin din Vale Sacă sînt marturi.

Şi pintru credinţă ni-am şi iscălit, să ⟨se⟩ ştie.

U Vale Sacî, 7212⟨1704⟩ fevr⟨uarie⟩ 9 dni.

Porhiria.

Ierei Gligori ot Vale Sacă ; erei Costantin ot tam.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXII, doc. 79.
Orig.

13

Iaşi, 18 februarie 1704

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Toderaşcu Stîrcea să-şi caute vecinii fugiţi de pe moşia sa Hăbăşeşti, pe care să-i ia „cu bani cu tot" şi să-i ducă la urmă.

† Io Mihail Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli lui Toderaşco Stărcii, ficiorul lui Miron Stărcii, şi pe cini va trimiti să hii volnic cu carte domniii meli a căuta şi a cerca în ţara domniii meli pe ficiorii lui Erimii Goidan, carii li dzice acmu ficiorii ai Şcopoai, carii sînt lui Todiraşco drepţi ~~vecini din~~ sălişti din Hăbăşăşti.

Deci să aibă a-i lua de grumadzi cu tot ci-ar avea, şi di·undi i-ar afla în ţara domniii meli, şi di undi i-ar lua să-i ia cu bani cu tot şi să-i ducă la sălişti di undi au fost. Aşijdirilia şi pi alţii carii s-ar mai afla drepţi vecini de acolo de la acel sat, să-i tragă şi pe aceia şi iar cu bani cu tot. Iar cini ar avea ceva a răspunde, să vie de faţă şi nimi să nu stea înpotriva cărţii domniii meli.

U Ias, let 7212 ⟨1704⟩ fev⟨ruarie⟩ 18.

Veliţi boleri ucili.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXLI, doc. 4.
Orig., pecete aplicată.

14

Iaşi, 24 martie 1704

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Aron-Vodă să interzică oricui pescuitul în apa Jijiei de pe moşia mănăstirii, iar care vor avea încuviinţare, să dea dijma.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, egumănului şi cu tot săborul de la sfînta mănăstiré a răpăosatului Aron vodă, ca să fie volnic cu carte domnii mele a apăra despre toţi păscarii moşie a svintei mănăstiri, apa Jijiii, nimé făr'

de voia egumănului să nu între să prindză peşte, nici păscari domneşti, nici boiareşti, nici călugăreşti, nici alţi păscari de aiuri să nu se ispitiască să între ca să vinezi peşte. Iar carii a⟨r⟩ merge să vinedze péşte cu ştirea egumănului, aciia să aibă a da din peşté vinitul mănăstirii precum iaste obicéiul de vac. Iar carii ar mergé fără ştire egumănului să vinidze peştéli în apa Jijiii pre moşie mănăstirii, pre unii ca aciae să-i aibă a le lua maiestriile şi a nu-i lasa să prindză peşté. Şi nime să nu cutedzé a se înprotivii cărţii domniii meli [1].

U Ias, let 7212 ⟨1704⟩ martie 24.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLIX, doc. 23.
Orig., pecete aplicată.

15

Iaşi, 3 septembrie 1704

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte boierilor Cîrstian biv vel armaş, Vasile biv vtori medelnicer şi Ursul Conţescu să cerceteze dacă biv vel comisul Ilie Catargiu poate dovedi cu mărturia oamenilor bătrîni că Ambrino şi cu fratele său, feciorii lui Ilco din Sucmezău, îi sînt vecini, cumpăraţi de socrul său, Dabija vodă.

Noi Mihai Racoviţi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domniia mia la boiarii noştri, Cîrstiian biv vel armaş şi Vasili biv vtori medelnicier şi Ursul Conţăscul.

Facem ştire dumilor voastre că aicea s-au pîrît de faţă înainte domniei mele credincios boiarinul nostru, dumnealui Ilie Catargiul biv vel comis, cu Ambrino şi cu frate-său, ficiorii lui Ilco, zicînd dumnealui Catargiul că-i sînt vecini din sat de la Sucmezău, cumpăraţi de socrul dumisale, de răposatul Dabija vodă, iară A⟨m⟩brino şi cu frate-său dederă samă că ei n-au fost vecini, ce fiind tatăl lor pe lîngă Nădăbaico vornicul de au slujit, iar vecini n-au fost.

Deci domniia mea nici pe unii nu i-am crezut şi i-am giudecat într-acesta chip: de va dovedi dumnealui comisul Catargiul précum dédé samă c-au şezut în sat, în Sucmezeu, vro 20 de ani tatăl lor şi ei şi i-au stăpînit stăpînii satului, şi de au fost şi fugiţi, iară i-au adus la urmă cine au stăpînit satul Sucmezeul, şi mai zice dumnealui comisul, cum şi un om, anume Bîndac, ci-au fost vornicel în sat în Sucmezeu, iaste om bătrîn şi ştie şi el şi alţi înpregiuraşi. De care lucru, dacă veţi vedea cartea domniei mele, iar dumneavoastră foarte să aveţi a lua sama de-amănuntul şi cu mare dreptate şi cu frica lui Dumnezău, şi de va dovedi dumnealui, cu oameni bătrîni cari vor şti cu sufletile lor, precum au şăzut atîta samă de vreme şi, de cîte ori au lipsit din sat, tot i-au adus şi i-au stăpînit stăpînii satului, vor fi vecini. Şi cum veţi afla mai

[1] La 10 ianuarie 1704, Mihai Racoviţă dăduse şi egumenului mănăstirii Bîrnova o carte „ca să ia venitul... din peşte de la Dorohoiu, din trei peşti unul, precum i-i obiceiul, iar alţii nime să nu să amestece, nici vornicii, nici alţii, nime“ (Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 55, rezumat).

drept, să faceți și mărturie încredințată de la dumneavoastră și cu pecețile tuturor marturilor și anume cari sînt și de unde și să dați la mîna cui s-ar veni, ca să avem ştire. Aceasta scriem.

U Ias, leat 7213⟨1704⟩ săptemvrie 3.

Locul peceții gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 529, f. 8—8v.
Copie.

16

Iași, 18 martie 1705

Logofătul Antohi Jora, vornicul Lupu Bogdan și hatmanul Lupu Costache împuternicesc pe un aprod al domniei să caute vecinii mănăstirii Bistrița și să-i ducă la urma lor, după ce-și vor plăti sferturile.

† Antohi Jora lofogăt i Lupul Bogdan vornic i Lupul Costachi hatman. Dat-am scrisoari noastră slugii mării sali lui vodă, cestui aprod, ca să hie volnic cu scrisoare noastră a merge și s⟨ă⟩ a⟨ibă a căuta⟩ [1] și a cerca în țara mării sali lui vodă undi ar afla drepți vecini a svintii mănăstiri a Bistriții, în sat domnescu, sau boerescu, sau călugărescu, pe toți să aibă a-i lua cu tot ci ar ave ei și să-i ducă să-i aședză la mănăstiri di undi au fost, în [2] pe carii pe unde-i va găsi, să aibă a-și plăti ciferturili toati, și-apoi să-i ia.

Iar carii ari ave civa să mai răspundză, să vie di fați la divan și nime să nu ste înpotriva scrisorii noastre.

U Ias, let 7213 ⟨1705⟩ mart 18.

Antiohie Jora logofăt ; Lupul Bogdan vornic ; Lupul Costache hatman.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXXI, doc. 16.
Orig.

17

⟨Iași,⟩ 5 iunie 1705

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Chiriță din Banca să-și stăpînească moșiile din mai multe ținuturi și să ia dijma.
Copii.

Noi Antohi Costandin voevodi, bojii milostiv gospodar zămli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele Chiriții din Banca, să hii volnic cu carte domniii mele a-și ține și a-și opri a lui drepti ocini și moșii ce are la sat la

---

[1] Doc. rupt.
[2] Corect : iar.

Plopeni şi la Banca şi la Mihani şi la Floreni şi Ciorăni ot Fălcii şi la Petrosa şi la Pogăneşti ce sînt la ţinutul Covurluiului şi la Olare ce sînt la Vaslui şi Ibăneştii ce sînt la Tutova, şi să aibă a-şi lua de a zăce din pîne şi din fîneţi şi (lipsă) [1] şi din prisăci cu stupi, din tot locul şi cu tot venitul ce-ar hi.

Şi nimine să nu cutezi a ţine sau a opri înnainte cărţii domniii mele, iar cui va păre că-i ceva cu strîmbul, să vii de faţi şi să-şi aducă şi dresi cini ce vor ave.

Aceasta scriem.

7213 ⟨1705⟩ iuni 5.

De la logofiţiia ce mare.

Copiia aceasta fiind scoasă întocma de pe ce adevărată carte, s-au încredinţat şi de cătră mine.

1817 mart 19.

Balş vel logofăt.
De mini s-au posleduit şi este scoasă întocma
Toader Moţoc.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCVII, dosar 4, doc. 2.
Copie.

18

Iaşi, 16 iunie 1705

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamţ să oblige pe locuitorii de pe moşiile Piscu şi Ciofreşti (Tecuci) a-i da dijma din toate produsele, iar negustorii din tîrgul Piscu să plătească cîte doi bani de dugheană şi povarnă.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei meli rugătoriului nostru egumănului de la sfînta mănăstire de la Neamţu şi pré cine va trimite, ca să fie volnic cu cartea domniei mele a merge la moşiile sfintei mănăstiri a Niamţului, la tîrgu la Piscu şi la Ciofreşti ce sînt la ţinutul Tecuciului şi să aibă a lua de a dzecea din ţarină, din pîine şi din fînaţ şi din grădini şi din bălţi de péşte, şi din prisăci cu stupi şi din tot locul, tot vinitul cît va fi pe moşiile sfintei mănăstiri, nimé scutélnic să nu fie, ce tot să aibă a-şi da de a zăci după obicei.

Aşijderili, la tîrgu la Piscu să aibă a lua de dugheană, de loc, cîte doi bani şi de puhărnile unde fac ulea [2] iără să ia, şi dîn velniţă, unde fac jidovii horilcă, să aibă a lua pecum au luat şi mai denainte după obicei de pe locul mănăstirii. Însă pentru pîinea de dijmă ce ar fi a mănăstirii şi s-ar vinde acolo să nu dea mortasipie. Aşijderile şi muntenii şi alţii, toţi să-şi dea a dzăcia şi nimé să nu cutedzé a sta sau a opri peste cartea domniei méle.

U Ias, let 7213 ⟨1705⟩ iun⟨ie⟩ 16.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. XXVII, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Aşa în text.
[2] Aşa în text. Pentru „povernile ce fac ulei".

19

⟨Iași,⟩ 22 iunie 1705

Ispisocul dat de Antioh Cantemir, domnul Moldovei, referitor la pricina egumenului de la Aron-Vodă cu biv postelnicul Miron Darie din Dărmănești pentru stăpînirea a doi vecini care, în urma jurămîntului a zece martori, au rămas ai mănăstirii.

Vleto 7213 ⟨1705⟩ iuni 22.

Un ispisoc de la Antiohie Costantin vodă, scriind că s-au pîrît de față Ionichie, egumenul de la mănăstire lui Aron-Vodă, cu Miron Darie biv postelnic, ce șede la Dărmănești, pentru doi vecini, anume Toader și cu frate-său Ion, cu feciorii lor, dzicînd Ionichie egumenul că sint vecinii mănăstirei, din sat din Giurov, din ținutul Neamțului, cari sat cu vecini iaste drept a mănăstirei lui Aron-Vodă, iară Miron Darie postelnicul trăgîndu-i că sint ficiori lui Bran, ce i-au fostu vecin de Dărmănești.

Deci, luînd domniia sa sama, s-au îndreptat pentru acei 2 oameni precum că sint vecini din Giurov, satul mănăstirei, ficiorii lui Gavril vecinul de Giurov, găsind egumenul și 10 oameni giurători carei au priimit să giure precum că sint vecini de Giurov și Miron Darie postelnicul n-au lăsat să giure, răspundzînd să rămîe vecini de Giurov. Pentru aceia, îndreptîndu-să călugării de Aron-Vodă cu buni marturii lor, că acești 2 liudi, Toader șî brat ego Ion, sint ficiori lui Gavril vecinul de Giurov, domniia sa au dat rămas pe Miron postelnicul, iară mănăstirei i-au întărit cu ispisocul acesta, care ispisoc iaste pecetluit cu ceară moale și iscălit de Ion Buhuș biv vel logofăt, nefiind vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 58.
Rezumat.

20

Iași, 10 iulie 1705

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, poruncește lui Ion Balș, biv vel stolnic, să cerceteze dacă Vasile Surdul este curtean pe moșia lui în Forăști sau vecin din Maxinești, al lui Solomon Botez, care îl reclamă.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la credincios boiarinul nostru, dumnealui Ion Balș, biv vel stolnic.

Facem știre dumital⟨e⟩ că aici înainte domniii mele s-au pîrît de față Vasili Surdul cu Solomon Botădzu, dzicînd Vasili Surdul precum îl tragi Solomon vicin din sat din Macsănești. Și Vasili dédi sama precum tată-său au fost tot curtian și el și au ședzut tot pe moșie lor în Forăști, cari dzis⟨e⟩ că iasti

aleasă şi stîlpită, precum au arătat şi o mărturie di acolo di la oamini buni. Iar Solomon Botedzu aşe au dat sama înainte domniii mele, precum tatăl lui Vasili şi el, curten⟨i⟩ n-au fost, ce au şedzut tot în satul lui Solomon, în Măcsăneşti, di triidzăci — patrudzăci di ani şi au stăpînit pe tată-său şi pe Vasili.

Deci domniia mea n-am putut încredinţa nici pe unii şi iacă s-au trimis acolo la dumneata. Şi de aici di la divan aşe s-au socotit din mărturiili lui Vasili Surdul, să giure Gavril Grecul şi Platon cil bătrîn precum ei au fost tot curteni şi-au şedzut pe moşie lor. Giurînd într-acesta chip, Vasili să fie în pace dispe Solomon, iar di nu vor giura şi-i va dovedi Solomon cu oamini buni precum ei curteni n-au fost, ci au şedzut tot în Macsănişti din triidzăci-patrudzăci di ani, dovedindu-i într-acesta chip, macar şi vicini de n-ar hi fost, încă şi tot să rămîe vicini.

Şi pentru moşie lui Vasili încă să-i iai dumneata sama, dispe moşu-său iasti, au dispe moşe-sa? şi pentru o carte ci-au luat Vasili, să nu-i giudici dumneata pe acée carte, ci să-i giudici pe această carte şi pecum vii giudica dumneata cu bună dreptate, să faci mărturie încredinţată la mîna cui s-a vidi, să avim ştir⟨e⟩.

U Ias, let 7213 ⟨1705⟩ iuli⟨e⟩ 10.

Veliţii boleri vă divan.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IV, doc. 191.

Orig., pecete aplicată.

21

Iaşi, 18 iulie 1705

Antioh Cantemir, domnul Moldovei hotărăşte ca Sandu Şeptilici să stăpînească pe Vasile Ţiplic, vecin al lui Gavril Pătrău, pînă ce fiii lui Pătrău îi vor plăti cheltuiala făcută pentru căutarea lui Arsenie, pe care i-l dăruise tatăl lor fără a-i fi vecin.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli Sandului Şeptilici, ca să hie volnic cu carte domniii méli a ţine şi a opri pe Vasili Ţiplic, carile iaste vicin lui Gavril Pătrău, socrul Sandului Şeptilici, pentru-un vicin, anume Arsăne, ficiorul Pîntîi, ci-i l-au fost dat socru-său Pătrău danie cu zapis.

Şi Sandul Şeptilici aşe déde samă înainte domniii meli, precum au înblat căutîndu-l pi Arsăni pin ţară şi, păn l-au găsit, au făcut cîtăva cheltuială şi dzis⟨e⟩ cum i-au murit şi un cal tot căutîndu-s⟨e⟩. Şi dupre ci l-au găsit, viind la divanul domniii meli şi stînd de faţă cu Sandul Şeptilici, şi-au adus Arsăni oamini şi-au rădicat ei cu sufletili lor precum Arsănie vicin lui Gavril Pătrău, socrul lui Şeptilici, n-au fost. Şi s-au îndreptat Arsăni dinainte divanului pecum vicin n-au fost, şi Şăptilici au rămas cu chiltuiale şi cu calul mort.

Deci domniia mea aşe am socotit: din vreme că i-au fostu dat pe Arsăni vicin, şi el vicin n-au fost, şi dovedind Şeptilici cu bună dovadă că i-au murit calul căutînd pe Arsăni şi au făcut şi chiltuială, să aibă a ţine Şeptilici pe Vasili

Ţiplic, carili-i vicin lui Pătrău din Lăţcani, păn îi vor plăti ficiorii lui Pătrău calul şi cheltuiala, şi făcîndu-i plata să-şi ia vicinul. Acesta scriem.

U Ias, let 7213 ⟨1705⟩ iul⟨ie⟩ 18.

V divan

Acad. Republicii Socialiste România, CLXXXVI, doc. 195.

Orig., pecete aplicată.

22

Iaşi, 30 iulie 1705

Marii boieri dau scrisoare de mărturie că Postolache, feciorul lui Ştefan Clinte din Paşcani, a venit să spună înaintea lor, de bună voie, că este vecin al lui Vasile Ceaur aga din Valea Seacă, rătăcit de mic, declarînd că mai ştie şi pe alţii în situaţia lui.

† Se ubo mî Ion Buhuş biv vel logofăt i Neculai Costîn vel dvornic Nijnei Zemli i Lupul Costachi vel vornic Vişnei Zemli i Pavăl Ciocîrlan biv vel vornic i Lupul Bogdan hatman i pîrcălabi Suceavschii i Maxut vel postelnic i Panait biv vel postelnic i Ilie Cantacuzino veli spatari i Dumitrii Mavrodi biv vel păharnic i Gavril Miclescu biv vel ceaşnic i Gheorghii vel comis i Ion Neculcia vel sulger i Toader Sturdzea vel jicnicer i Dumitraşco Macrii vel pitar i Neculai vel armaş şi alţi boiari şi vornici de poartă din curte mării sali lui vodî. Scriem şi facem ştire cu aceastî scrisori a noastră precum au venit înnainte noastrî acest om, anume Postolachi, feciorul lui Ştefan Clinte din Paşcani de la ţinutul Bacăului, şi de nime silit, nici asuprit, ce de a lui bună voe s-au mărturisit precum el iaste dreptu vecin dumisali lui Vasili Ceaur aga din satul dumisali, din Valea Sacă, de pe tată-său, de pe Ştefan Clinte şi de pe moşu-său Istratii.

Şi fiind prin răscoală, răsărindu-să de mic, au unblat pe unde au putut prin ţară. Apoi, văzîndu că nu poate trăi în ţară fără stăpîn, singur de bună voie lui au venit de s-au mărturisit că iaste vecin dumisali agăi. lui Vasili Ceaur şi iaste dintr-o seminţie cu Lupul, ficiorul .... [1] Şeptilici din Valea Sacă.

Şi aşea au dzis înnainte noastrî, cum mai ştie şi pre alţi vecini de a dumisale agăi carii s-au răsărit tot din cuibul lor şi-i va spune că-i sintu vecini drepţi.

Deci noi, aceşti boiari carii sintem mai sus-scrişi, audzindu din gura lui mărturisindu într-acesta chip, cum că iaste vecin drept dumisale agăi, i-am făcut acest zapis de mărturie ca să aibî dumnealui a-şi face şi dres domnescu pe acest vecin Postolachi.

Şi pentru credinţa şi-au pus Postolachi degetul şi noi boiarii de mai sus-numiţi ni-am iscălit cu toţii. Şi eu Axintie uricariul am scris acest zapis de mărturie ca să să ştie [2].

U Ias, let 7213 ⟨1705⟩ iuli 30.

---

[1] Loc alb.

[2] La 31 iulie 1705, Postolache, feciorul lui Ştefan Clinte, a dat stăpînului său, lui Vasile Ceaur aga, un zapis „precum să s⟨e⟩ ştie că făcînd eu o greşală, de am fost bătut pe Ioana cîrşimăriţa, fămaia lui Cocoş, cerşindu-şi e datorie sa de la mine, şi i-am fost frînt şi o mînă, şi eşind ia la divanul mării sali lui vodă de m-au pîrît, şi viindu-mi un aprod cu ciubote şi aducîndu-mă la giudecată, am fost cădzut la greu, că era să mă certe şi să mă şi globască. Şi m-au dat divanul platnic, ca să dau cheltuiala cîrşimăriţii, să-i plătesc tămăduiala mînii.

Eu Postolache sin Ştefan Clinte.

Ion Buhuş biv vel logofăt iscal ; Nicolai Costin vel vornic ; Lupul Costachi vel vornic ; Pavăl Ciocîrlan iscal ; Lupul Bogdan hatman iscal ; Maxut vel postelnic ⟨?⟩ [1] ; Panait biv vel postelnic ; Ilie Cantacuzino vel spătar ; Dumitrii biv păharnic ; Gavril biv vel păharnic iscal ; Gheorghe vel comis iscal ; Ion Neculce iscal, vel sul⟨ger⟩ ; az Toader Stordze vel jicnicer ; Dumitraşco Macrii biv vel pitar iscal ; Bejan Hudeci vornic glotni iscal ; az Vasili Buhă⟨escu⟩ vornic ; az Gheorghe vornic glo⟨t⟩ni martor.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCLXXI, dosar 15, doc. 7.

Orig.

23

Iaşi, 20 decembrie 1705

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Dumitraşcu Prodan, biv comis, să stăpînească satul Tătărăşeni, cu vecini cu tot, fost al lui Petriceicu vodă, care a luat de la tatăl lui Prodan vite de negoţ, în valoare de 933 de lei, fără a fi achitat zapisul de datorie.

† Io Antioh Costantin voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cartea domniei mili boiariului nostru, lui Dumitraşco Prodan biv comis, să hie tari şi tare şi puternic cu cartia domniei mili a opri şi a ţinia tot satul Tătărăşanii cu vecini cu tot, de la ţinutul Dorohoiului, care sat au fost a lui Petriceico vodă ; să-l opriască despre toate rudeli lui Petriceico vodă, pentru patru sute de berbeci şi 20 de boi şi 20 de ialovite de negoţ ce-au luat Petriceico vodă de la părinteli lui Dumitraşco comisul, de la Prodan Drăguşescul jitniceriul. Şi i-au făcut şi scrisoari Petriceico vodă la ⟨e⟩pitropii domniei sali ce au avut în Moldova, ca să-i plătiască aceli bucate ce scriu mai sus şi nu i li-au plătit. Şi pe urmă, cerîndu Dumitraşco Prodan plata acelor bucate la doamna lui, Petriceico vodă aflîndu-să în ţara leşască, iară doamna i-au dat lui Dumitraşco comisul un zapis de 933 lei 4 pot⟨ronici⟩ [2] lei ca să scoată de la Hurmuz gealipul pentru o gorştină de oi turcească ce au fost cumpărat Hurmuz gilipul la Petriceico vodă. Şi tîmplîndu-se atuncia curîndu primenială lui Petriceico vodă, n-au apucat a lua Hurmuz gorştina acea turcească şi viindu Dumitraşco vodă cu domniia în Moldova au vîndut gorştina acea turcească altora. Şi acel zapis a lui Hurmuz au rămas la Petriceico vodă un zapis rău, pecum să aflară aicia şi boiari mari mărturii într-acesta chip, şi Prodan tot au rămas păgubaşi de aciali bucate.

Deci eu fiind om sărac şi neavînd cu ce plăti, am căzut la dumnealui aga de s-au pus pentru mini şi mi-au dat ⟨loc alb⟩ lei de m-am plătit de greşala mea de către fămeia lui Cocoş. Şi pentru aceşti bani m-am apucat să-i robăsc dumisali cu lucrul, să-i plătesc, că totuşi îi sînt vecin a dumisali. Deci şi dumnealui văzîndu-mă la pedeapsă, nu m-au lăsat la nevoia mea şi m-au scos şi de la certare" (Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXIV, doc. 32, orig.)

[1] Greceşte.

[2] Suma este adăugată ulterior.

Pentru aceia dară, am dat domnia mia volnicie dumisali, lui Dumitraşco Prodan comisul, ca să aibă a opri şi a ţinia tot satul Tătărăşiani, cu vecini cu tot, despre toate rudeli lui Petriceico vodă şi a doamnei sali.

Şi iată că punem şi dzi, de astădzi dec⟨hemvrie⟩ 20 dzili pîn în doî luni, să vie toate rudeli cine ari avia ceva a răspunde, să vie să stia de faţă la divan, ori să plătiască datoriia. Iară neviind pîn la dzi, nece plătindu datoriia, i s-a face lui Prodan uric ca să fie satul Tătărăşiani cu vecini cu tot în veci a lui. Pentru acéia, nem⟨eni⟩ să nu cuteze a sta înpotriva cărţii domniei meli. Aceasta scriem.

Şi să aibă a opri şi despre călugării de la Sfeti Onofrei, pentru căci s-au socotit cu pravila că încape să s⟨e⟩ ia întîi datoriia, apoi, de a rămîne ceva, a lua şi daniia [1].

U Ias, let 7214 ⟨1705⟩ dec⟨hemvrie⟩ 20.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond. St. Georges, pach. CCCXXV, dosar 7, doc. 3. Orig., pecete aplicată.

24

⟨Iaşi,⟩ **1705**

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, întăreşte căpitanului Alexandru Adam stăpînirea asupra părţilor de moşie cumpărate în Gorneşti şi Pîrleşti, inclusiv partea lui Toader Boban, cu care i se dăduse vecin şi a fost apoi eliberat.

Noi Antohi Costandin voevod, bojii milui gospodar zămne Moldavscoi.

Adică au vinit înainte domniii meli şi a tot svatul nostru, boeri a mari şi a mici, sluga noastră, Alexandru Adam căpitanul, şi ne arătă multe zapise de danii şi de cumpărături de la sat de la Gorneşti şi de la Pîrleşti, ce sînt la ţinutul Cuvorluiului pre Vale Gerului.

Întîi ne arătă un zapis de cumpărătură de la Armeniia, fata lui Bălan, nepoata lui Savin, strănepoata curteanului, toată parte⟨a⟩ moşilor şi a părinţilor săi de la sat de la Gorneşti şi de la Pîrleşti.

Aşijderea ne mai arătă un zapis de cumpărătură de la Chira, fata lui Costandin, nepoată Gîngiului, parte⟨a⟩ moşilor şi a părinţilor săi din sat din Gorneşti.

Şi ne mai arătă un zapis de cumpărătură de la Bugian, ce-au fost şi lui Bugian cumpărătură din parte lui Costandin tot de la Gorneşti.

---

[1] La 16 iunie 1706, Antioh Cantemir dă lui Dumitraşcu Prodan următoarea încuviinţare : „Dat-am carte domniii mele boiariului nostru, lui Dumitraşco Drăguşescului, ca să fie volnic cu carte domniii mele şi pre cine ar trimite să hie tare şi puternic ca să strîngă ai săi drepţi vecini den satu den Tătărăşeni, la ţînutul Dorohoiului, pentru o datorie ce era dator răpăusatul Petriceico vodă lui Prodan Drăguşescului, şi pe unde ar afla în ţara domnii mele omini den satu den Tătărăşeni, ori în tîrgu domnescu, ori în satu domnescu, ori în satele boereştii sau în satu călugărescu, sau în slobodzie, oriunde ar afla, ori de s-or hi pus călăraşi, să-i e de grumadzi cu toate bucatele lor şi cu banii lor ce l⟨e⟩-or fi pus zlotaşii pe unde or fii aflatu şi să-i ducă la sat la Tătărăşeni de unde au fostu ei şi nim⟨e⟩ să nu cutedze a sta înpotriva cărţii domnii mele. Toe pişem." (Ibidem, doc. 5).

Şi ne mai arătă alt zapis iar de la Bugian şi de la nepoată-sa Ioana, fata Caşului, iar de cumpărătură, parte părinţilor săi de acolo de la Gorneşti.

Aşijdere, ne mai arătă un zapis de danii de la Toader Boban şi de la fimeia lui, Rucsandra şi de la ficiorii lor, carei s-au fost dat vecin lui Alexandru Adam cu ficiori cu tot şi cu toată parte⟨a⟩ de moşii ce au avut a moşilor şi a părinţilor săi şi cu o parte de cumpărătură ce au avut de la Trifan, ficiorul lui Vălce, nepot lui Iosif Bidiviul, tot de la Gorneşti şi de la Pîrleşti, pentru că s-au fost dat vecini lui Adam căpitan şi cu moşiia cu tot, de i-au scos din foamete, şi au slujit cîţva ani la casa lui Adam ; şi, slujindu-l cu dreptate, l-au ertat de veoinătate, numai i-au oprit moşiia pre zapisă ce are.

Aşijdere, ne mai arătă cu zapis de la Stratia şi de la Dochiţa, fata lui Nechifor Bercea, nepoata lui Soltan şi lui Silvestru, ce scrii de danii toată parte moşului său Bercei, iar de la Gorneşti, pentru că li-au ţinut în casa lui de li-au scos din fomeţi şi li-au grijit şi li-au căsătorit din casa lui.

Aşijdere, ni-au mai arătat un zapis de cumpărătură de la o var⟨ă⟩ premari a lor, de la Antimiia, fata popii lui Himon, nepoată lui Sălvestru şi lui Soltan, strănepoata Bercei, ce este moşiia tot de la Gorneşti.

Aşijdere, ne mai arătă un zapis de cumpărătură de la Irina, fata Samsoanii şi de la feteli ei, cît să va alegi parte Samsoanii tot de la Gorneşti.

Aşijdere, ne mai arătă un zapis de cumpărătură de la Simion, ficiorul lui Strătulat, nepot Belgei, pre toată parte a moşului său ce să va alege tot de la Gorneşti.

Aşijdere, ne mai arătă un zapis de schimbătură de la dumnealui moş Gheorghiu Apostol, ce au fost visternic mare, pentru o parte de ocină de acolo din sat din Gorneşti, ce i-au fost dumisali visternicului danie de la Ştefan Poponea, şi Alexandru Adam i-au dat doî părţi de ocină pentru această parte din Gorneşti, ce este la sat la Zmulţi, care părţi i-au fost lui Alexandru Adam cumpărătură cu zapis de la părinţii lui.

Pentru aceia, domniia me văzînd adivărate şi încredinţate zapisă, domniia me încă îi dăm şi îi întărim slugii noastre, lui Alexandru Adam, pre aceste părţi de ocină ce scriim mai sus, ca să aibă a le ţine şi să-i hii drepti ocine şi moşii neclintit şi neruşiit neam de neam în veci.

Ina⟨co⟩ ne budet. 7213 ⟨1705⟩ [1].

Locul peceţii gospod.

Antiohi Jora vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond Kogălniceanu, pach. XLVIII, dosar 9, doc. 22.

Copie.

25

⟨Iaşi,⟩ **1705—1706**

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Miron Hăjdău, fost pîrcălab, să-şi aducă înapoi pe moşie, vecinii fugiţi.

Let 7214⟨1705—1706⟩.

Cartea lui Antiohii Costandin vodă.

Dat-am cartea domniii mili dumisale Miron Hăjdău ce-au fost pîrcălab, să fie volnic cu carte domniii meli a trage pe Gavril Coţoc şi pe fraţii lui, cari-i

[1] Data 7213 corespunde cu 1705 pentru că Antioh Cantemir îşi începe domnia la 13 februarie, acelaşi an.

sînt diripţi vecini de cumpărătură, şi pe alţi vecini ai săi, oriundi i-ar afla, să-i ia cu tot ce ar ave. Aceasta scrim.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 511.
Copie.

26

Iaşi, 13 februarie 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Pîngăraţi să caute vecinii mănăstirii, din Ivăneşti, aducîndu-i înapoi de oriunde i-ar găsi.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru, egumenului de Pîngăraţi şi pe cini va trimite, să fie volnic cu carte domniii meli a căuta şi a cerca în ţara domniii meli undi are afla drepţi vicini a svintii mănăstiri a Pîngăraţilor, din Ivăneşti, unde-i va găsi : în sat domnescu, sau boerescu, sau călugărescu, sau pen slobodzii, sau pen tîrguri, sau pe la boeri, sau pen slujitori, sau ori măcar undi şi-i vor găsi, pe toţi să aibă a-i lua cu tot ce or ave ei, şi să-i ducă să-i aşedză la urma lor. Şi pe undi-i vor găsi şi ori hi cu bani, să aibă a-i lua cu bani cu tot.

Iar carii ari ave ceva să răspunză, să-i de pe chizeşie să vie la divan şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii meli.

U Ias, let 7214 ⟨1706⟩ fev⟨ruarie⟩ 13.
Veliţi boeri ucili.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 114.
Orig., pecete aplicată.

27

Iaşi, 16 martie 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Iordache Abaza şi rudelor sale să scoată din siliştea lor, Popeşti (Tutova), pe Ghiorma şi pe feciorii lui care şi-au făcut case fără încuviinţare, spre a nu se considera cu timpul „moşinaşi".

† Io Antioh Constantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am car⟨tea dom⟩[1]n⟨iei⟩[1] m⟨ele lui Ior⟩[1]dache Abaza şi lui. . .[1] per, fr⟨aţi⟩[1] ai lor, spre ace⟨ea⟩[1] ca să fie ei tari şi puternici cu cartea domniei meli a scoate pe Ghiorma şi pe ficiorii lui şi pe alţii cari or hi făcut case pe moşiia

[1] Doc. rupt.

lor la siliştě la P⟨op⟩[1]eşti, la ţinutul Tutovei, fără ştire lor, nefiind moşinaşi, şi încă au făcut şi grădini şi livedzi şi alte lucruri.

Pentru acéia, ca să fie volnici a-i răsipi şi casele şi să le strici şi grădinile şi să-i scoată de pe moşiia lor, pentru căci să nu s⟨e⟩ facă ei mîine, poimîne să dzică că sînt moşinaşi, căci déde sama Iordache c-au fost mai făcut casă ei pe acel loc şi ⟨al⟩[1]ta dată şi li-au dat foc.

Deci şi acmu să aibă a le r⟨ăsipi casele şi grădinile⟩ [1] şi să-i scoaţi de acolo. Iară carii ar hi şi moşani, să aibă a-şi face şi ei case în seliştí, iară nu în ţarini şi în ⟨livezi⟩ [1]. Iară carii ari avia a răspunde ⟨ce⟩va, să vie de faţi la divan şi cu dres ce va avia. Şi nim⟨eni⟩ să nu ste înprotiva cărţii domniei mele.

U Ias, let 7214 ⟨1706⟩ mart 16.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LII, doc. 142.
Orig., pecete aplicată.

28

Iaşi, 11 aprilie 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ilie Botez să caute oriunde în ţară pe Ion care i-a fost cioban şi, găsindu-l, să-l tragă la cel mai apropiat scaun de judecată spre a-i întoarce pagubele cauzate.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele Irimiii Botedzu ca să hie volnic cu carte domniii meli a căuta şi a cerca în ţara domniii meli pe Ion, carile au fost cioban la dînsul, unde l-ar afla să fii volnic a-l trage hie la ce scaun s-ar afla mai aprope. Şi acel scaun să aibă a-i lua sama, căci el au fugit şi sama nu şi-au dat de bucate şi, cu cît s-ar afla că i-au făcut pagubă, să-i pliniţi de la dînsul şi să-i daţi pe mîna Irimiii. Şi mai dzisă cum au vinit la Luna [2] di i-au furat şi un copil şi o că⟨l⟩dari şi un topor, carili au fost crescut Irimie de mic, şi i-au lăsat bucatele pustii. Deci şi pentru aceasta să aibă a-l giudeca pe dreptul. Iar de s-ar trage la divan, să le dai dzi să vie de faţă.

U Ias, let 7214⟨1706⟩april 11.

Veliţi boliari ucit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXI, doc. 4.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Doc. rupt.
[2] Aşa în text.

29

10 mai 1706

Lista vecinilor de pe moşia Dulceşti, primiţi ca zestre a soţiei sale de căpitanul Irimia Jora.

Izvod di vecini din Dulceşti ce i-am dat dzăstre gineri-mieu Irimicăi Jorăi căpitan.

Let 7214 ⟨1706⟩ mai 10.

† Ghiorghiţă Goga
† Toader sin Goga
† Vasili brat ego
† Costandin Papucul
— Ion brat ego
— Vasili a Zaharii
— Toader a Pîntii
— Sandul brat Toadir
— Gligori a lui Nechifor
— Costantin Murari
— Ion brat Costantin
— Gavril Harasim
— Andrii Stanciul
— Costantin nepot Robului
— Păladie
— Ion Farcaş
— Vasili brat ego
— Ion a Butnariului
— Ion veziteul
— Donosie

Ţiganii ce s-au dat dzăstre

— Costin cu trii copii şi o fată
— Mătei cu trei fete
— Ursul brat Ţuţui
— Lupa ţiganca, fata Gafii, după Vasile ţiganul Jorăi

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXII, doc. 75.
Orig.

30

Iaşi, 7 iunie 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, întăreşte stăpînirea mănăstirii Ocna asupra daniilor făcute de Toma Cantacuzino, fost vornic mare, şi Iordache Toma Cantacuzino, fost medelnicer mare, anume o vie la Cotnari, o parte din satul Piciorogani şi pe vecinul Toader Bolovan cu doi fii ai săi.

† Io Antioh Constantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Adecă au venit înainte domniii meli şi înainte alor noştri moldoveneşti boieri a mari şi a mici rugătoriul nostru Cozma, egumenul de la svînta mănăstire Ocna, ş-au arătat înainte domniii meli un zapis de la răpousatul Toma Catacozono ce-au fost vornic mare, scriind şi mărturisînd, precum de a lui bună voe au dat danie svintii mănăstiri Ocnii o vie de la Cotnari, care vie este în Dealul lui Vodă şi o parte di loc den sat Piciorogani, den giumătate de sat a şesă parte, pe cît să va alegi, din tot locul şi vinitul, care această vie şi această parte di loc den Piciorogani au fostu cumpărătura Tomii vornicul de la Sămion Babiş dereptu optdzăci de lei bătuţi şi le-⟨a⟩u dat danie svintii mănăstiri Ocnii.

Aşijdirele ne-⟨a⟩u mai arătat şi altu zapis de la dumnealui Iordachi Toma Catacozono ce-au fost medelnicer mare şi de la giupîneasa dumisali Aniţa, scriindu şi mărturisind precum di nime sîliţi nici asupriţi, ci di a dumilor sali bună voe au dat danie svintii mănăstiri Ocnii, cari-i făcută de unchiul dumisali Ursache ce-au fost vistiernic mari, ai lor drepţi vecini, anume Toader Bolovan cu toţi ficiorii lui, anume Vasili şi Alecsa, care aceşti vecini ce-au fost di la moşul dumisali Toma Catacozono ce-au fost vornic mare, din sat din Bodeşti de pe Cracău, den ţinutul Nemţului.

Pentru aceia şi domniia me, dac-am vădzut aceste adivărate zapise, credzut-am şi de la domniia me încă am dat ş-am întărit svinta mănăstiri Ocna cu ace vie şi cu ace parte di loc den Picirogani şi cu acei vecini, anume Toadir Bolovan cu ficiorii lui, Vasili şi Alecsa, ca să fie şi de la domnia me dreptă ocină şi moşii şi acei vecini ce mai sus să pominescu svintii mănăstiri Ocnii în veci şi uric şi-ntăritură neclătită şi niruşeită şi alt nime să nu s⟨e⟩ mai scoali piste această carte a domniii meli. Inaco ne budit.

U Ias, let 7214⟨1706⟩ iunie 7.

Neculai Costin vel vornic, nefiind vel logofăt.

N⟨e⟩cul⟨ai⟩ Cerchez diiac.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXXIV, doc. 5.
Orig., pecete timbrată.

31

Iaşi, 4 iulie 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Aron-Vodă să ţină şi să oprească tot locul Coţmăneştilor şi a Fiteonilor, interzicînd păscutul vitelor de la Sfîntul Gheorghe pînă la Sfîntul Dumitru şi tăierea pădurii de la Coţmani, Stînca şi de la Lunca Prutului.

† Io Antioh Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mili rugătoriului nostru Ionechie, egumenul de Aron-Vodă, să hie volnec cu cartia domniii mili a ţine şi opri tot locul Coţmăneştilor şi a Fiteonilor, pecum să nu lase să pască cu dobitoace, de la Sfeti Gheorghie pînă la Sfeti Dimitri, căci iaste loc de ţarină şi de fînaţ. Aşijderili şi pădurea ce are la Coţmani şi la Stinică [1] şi la Lunca Prutului, nime să nu hie volnec a tăia fără voia egumenului.

Iară pe cine ar prinde stricîndu ţarina şi fînaţeli, pădurili, fără voia egumenului, pe unii ca aceia să-i prindă pe dînşii sau să le ia dobitocul şi să-i aducă la divan, şi atuncia lor după vina lor vor avea certare. Şi nime să nu cutedză a sta înprotiva cărţii domniii meli. Aceasta scriem.

U Ias, let 7214 ⟨1706⟩ iuli 4.

† Veliţi boleri vă divan

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLIX, doc. 24.
Orig., pecete aplicată.

32

Iaşi, 6 august 1706

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă încuviinţare lui Toader Hăbăşescul, fost mare spătar, să trimită pretutindeni în ţară să-şi caute vecinii fugiţi din satul Dămieneşti şi să-i ducă unde i-ar fi voia.

† Io Antioh Costantin voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli boierului nostru lui Toader Hăbăşescul, ce-au fost spătar mare, şi pe cini ar trimite cu carte domniii meli, să fie volnici a căuta şi a cerca pre ai săi drepţi vecini din sat din Dămieneşti, anume Ion, ficior lui . . . . . [2] şi Iftimie şi Chiriac, cari şi-au lăsat cisla în sat şi-au fugit.

[1] Pentru Stînca.

[2] Loc alb.

Deci, oriunde i-ar afla, să-i ia de grumadzi cu tot ce-ar ave şi să-i ducă unde i-ar fi voe. Aşijderile şi alţi vecini drepţi ce-ar hi avînd, oriunde i-ar afla să-i ia de grumadzi şi, de or hi avînd cislă, să-i ia cu bani cu tot. Şi nime să nu se pue înpotriva cărţii domniii meli. Aceasta scriem.

U Ias, let 7214 ⟨1706⟩ avgust 6.

Veliţi boleri ucil.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXVI, doc. 28.
Orig., pecete aplicată.

33

Iaşi, 9 ianuarie 1707

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului şi întreg soborului de la Suceviţa să caute oriunde în ţară pe ţiganii şi vecinii mănăstirii şi să-i aducă înapoi.

† Io Antioh Costantin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniei meli rugătorilor noştri, egumănului şi a tot săborul de la sfînta mănăstire de la Suceviţa şi pré cin⟨e⟩ vor trimite, ca să fie volnic şi puternic cu carte domniii meli a căuta şi a cerca în ţara domniei meli pe ai săi drepţi ţigani mănăstireşti, aşijdere şi vecini drepţi de a mănăstirii. Şi unde i-ari afla, ori în sat domnescu, ori în sat boiarescu, veri călugărescu, ori pin tîrgu, ori pin slobodzii, ori pintre slujitori, ori fie unde i-ar găsi, ori pe ţigani, ori pe vecini, să aibă a-i lua şi cu tot ce vor avia ei şi să-i ducă la sfînta mănăstire, ca să fie de posluşanie şi de agiutoriul sfintei mănăstiri. Însă vecinii unde i-ar găsi, de vor avia şi cislă, cu cislă cu tot să-i ia, pecum a hi putinţa lor, şi să-i ducă la mănăstire.

Şi nime să nu cutedze a sta sau a opri peste carte domniei meli, c-apoi va fi de maré certare de la domniia mia. Iar cui va păria cu strîmbul, să vie cu călugării de faţi şi să-şi aducă şi dresé. Într-alt chip să nu fie. Aceasta scriem.

U Ias, let 7215 ⟨1707⟩ ghen⟨arie⟩ 9.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIV, doc. 206.
Orig., pecete aplicată.

34

15 mai 1707

Antioh Cantemir, domnul Moldovei, hotărăşte ca Savin vel ban să stăpînească părţile de moşie ale lui Toderaşcu de la Rotompăneşti, cu morile şi vecinii, pentru suma de 316 lei pe care i-a dat să scape de temniţă, dar nu i-a mai restituit.

Vlet 7215 ⟨1707⟩

Cartea lui Antioh Costandin voevod.

Dat-am cartea domniii mele cinstit şi credincios boiariului nostru, dumnealui Savin vel ban, să fie volnic a stăpîni toate părţile lui Toderaşco din Rotîm-

pănești[1] cu mori și vecini, de la ținutul Sucevii, pentru 316 lei ce au luat dumnealui bani cu camătă de la turci de i-au dat lui Toderașco de l-au scos din temniță. Și doi ani și jumătate s-au suit la această somă de bani și i-au pus zi de atîtea ori ca să-i dea banii și tot nu i-au mai dat.

Deci, de acmu să fie volnic dumnealui Savin banul a scoate pe Toderașco din casă, din toate moșiile și din mori și din vecini, pentru căci avînd dumnealui banul strînsoare de bani de unde i-au luat, au negoțat acea moșie de la Tîmpănești[1] cu morile și cu vecinii, partea lui Toderașco și cu alți boiari. Deci acum iarăși de iznoavă i s-au mai pus zi de astăzi, mai 15, pînă într-o lună de zile, de va da Toderașco bani, să-și ia moșiie, iar de nu, să fie volnic dumnealui a-și stăpîni moșiia, cum scrie mai sus.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 496v-497.
Copie.

35

20 iunie 1707

Gavrilă, fiul lui Vasile Loghin, dă păhărnicesei Părasca partea lui de moșie din Spineni, pe apa Tazlăului Sărat, pentru că l-a iertat de vecinătate.

† Adecă eu Gavril, sin Vasilie Loghin, scriem și mărturisescu cu acestu adevărat zapis al meu la mîna dumisali giupînesîi Părascăi păhărnicesăi, precum avîndu eu o parte de loc de moșie de pe tată-meu Vasilie, ficiorul lui Loghin, în Spineni pe apa Tazlăului Sărat, ce este aleasă afară din hotarul Ardionilor, din mocirlî pînă în hotarul Ilieștilor, pecum scrie și uricul de la strămoșu meu Stan, i-am dat-o dumisali giupînesă⟨i⟩ Părascăi și cuconului dumisali, lui Ioniță, danie de la meni, din tot locul cu tot vinitul, din cîmp și din păduri și din poeni și din curături și din vad de pio și den totu locul cu tutu vinitul, ca să fie dumisali danie în vecii de la mene.

Pentru căcı fiind eu vecin dumisali giupînesăi păhărnicesăi, de pe tată-meu Vasilie din Iliești, s-au milostivit și dumneei și m-au ertat din vecinătate și eu încă i-am dat dumisali această parte de loc, ca să aibă dumneei a-și face și dres domnescu pe zapisul miu. Iar cine s-ar ispiti din ne⟨a⟩mul miu a strîca danie me, acela să fie neertat de meni și de Domnezău și de maica Precista și de trii soti și optuspreci oteții din Nechie.

Și acest zapis s-au făcut dinainte a molți oameni carii mai gios s-au iscălit. Și pentru mai mari credință mi-am pus și eu degitul.

Let 7215 ⟨1707⟩ iuni 20.

† Eu Gavril sin Vasilie,
† Neculai Boschii, † Gligoraș,
† Ștefan sin Vasîlidii ; † și eu Iancio ot Băhnășeni m-am tîmplat la cestu zapis.
† Și eu Ionașco am scris zapisul cu dzisa lui Gavril, sînt martur.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CCCLXXXIX, doc. 1.
Orig.

---

[1] Pentru : Rotompănești.

36

Iaşi, 8 decembrie 1707

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, hotărăşte ca Dumitraşcu Pătrău să dea lui Sandu Şeptelici un vecin, pe Toader, fiul lui Trifan, pe care i l-a promis de zestre la căsătoria acestuia cu sora sa.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Adécă s-au pîrît dé faţă înainte domniii mele şi a tot svatul nostru Sandul Şeptelici cu cumnatu său Dumitraşco Pătrău, dzîcîndu Sandul Şepteliciu cum, după ci-au luat el pe sora lui Dumitraşco Pătrău, i-au giuruitu cum i-a da un vecin de dzestre, anume pe Toader, ficiorul lui ⟨Tri⟩fan.

Iar Dumitraşco Pătrău dede sama cum nu i-au giuruit nici un vecin, nici ştie nemică. Iar Sandul Şeptiliciu ne scoase marturi pe Ghiorghie ficiorul lui Măţoc şi pe Ion Rusul, ci-au fostu medelnicer, de ne mărturisîră cum ei au fostu faţă cîndu au adeveritu Dumitraşco Pătrău că a da acel vicin care scrie mai sus Sandului Şeptiliciu şi dzisără cum rădică ei cu sufletele lor şi să de sama înainte lui Dumnădzău de nu mărturisăscu drept precum au dzis Dumitraşco Pătrău pentru acel vecin cum l-a da Sandului Şeptiliciu.

Deci domniia me înpreună cu tot svatul nos⟨tru⟩, vădzîndu aceste mărturii rădicîndu cu sufletele lor, am dat rămas pe Dumitraşco Pătrău, cum să de pe acel vecin ce-au adeverit că l-a da cumnatu-său Sandului Şeptiliciu, ca să-şi ţie Sandul vecinul şi să-l stăpîniască el, iar alţii să nu mai aibă triabă cu dînsul. Şi aceasta pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască în veci peste carte domniii mele. Toe pişem.

U Ias, let 7216 ⟨1707⟩ dichemvrie 8.

† Saam gospodin velet. V divan ucil.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 164.
Orig., pecete aplicată.

37

Iaşi, 29 martie 1708

Ilie Brăescu şi soţia lui vînd cumnatului lor, căpitanul Gheorghe Pisoschi, jumătate din satul Beceşti, cu toţi vecinii, afară de doi.

† Adecă eu, Ilie Brăescul, denpreună cu soţul meu Safta, fata lui Pisoschi, scriem şi mărturisim cu cest zapis al nostru la mîna dumisali cumnatului mieu Ghiorghie Pisoschie căpitanul, cum noi de nime siliţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună voe, am vîndut dumisali a noastră dreaptă ocină şi moşie, giumătate di sat den Beceşti, ce-i la ţinutul Cernăuţului, cu tot locul şi cu tot venitul şi cu vecini ce s-ar afla de pe această moşie. Însă din cîţi oameni s-ar afla pe această moşie, numai cu doi oameni să n-aibă dumnealui treabă, anume cu Vasilie Obui şi cu Corotco, iar cu alţii oameni ce s-ar afla, cu toţi oamenii să aibă dumnealui treabă, cîţi s-ar afla aceştii giumătate de sat de care mai

sus scrie, cu vaduri de mori şi cu locuri de fînaţă şi din cîmpu şi din pădure, cît s-ar veni parte a giumătate de sat.

Şi cînd am vîndut noi această moşie dumisali, mai înainte ne-am întrebat toţi fraţii şi răzeşii noştri ca să o sprijinească şi nime nu s-au aflat, fără cît numai dumnealui cumnatul mieu Ghiorghie Pisoschie căpitanul. Şi ne-⟨a⟩u dat dumnealui plată deplin întru mînule noastre 110 lei bătuţi, şi noi o am vîndut-o dumisali şi giupînesăi dumisali şi cuconilor şi nepoţilor şi strănepoţilor dumilorsali, ca să le fie moşie în veci, neclătită şi neruşiită. Şi i-am dat dumisali şi zapisele cele vechi a săliştii, cîte au fost de a moşiii şi de cumpărături.

Şi cîndu s-au făcut acestu zapis s-au tîmplat mulţi boeri mari şi mici şi oameni buni, carei mai gios s-au iscălit cineşi precum numele său. Şi noi pentru mai mare credinţa am iscălit şi să aibă a-şi faci dumnealui şi drese domneşti pe acest zapis.

U Ias, velet 7216 ⟨1708⟩ mart 29.

Ilie Brăescul iscal.

Az Cocris iscal, am scris şi zapisul.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DCCLIV, doc. 6.
Orig.

38

Iaşi, 1 iunie 1709

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă încuviinţare călugărilor de la Humor să oblige pe locuitorii de pe moşia mănăstirii, Strahotinul, a le da dijma din produse şi a nu pescui în iaz fără ştirea lor.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniei meli rugătorilor noştri, călugărilor de la sfînta mănăstire de la Humor şi pre cine vor trimite la moşiile sfintei mănăstiri, anum⟨e⟩ Strahotinul de la Cozancia, să fie volnici cu carte domniei meli a popri hăl⟨e⟩ştéul, să nu vinédză péşteli nim⟨e⟩ dintr-acel hăl⟨e⟩ştéu făr' de ştire călugărilor. Iar carii n-ari înţălegé, să aibă a-i prinde şi să l⟨e⟩ ia carul şi boii şi măiestriile şi să-i ducă şi la un scaun să-i şi certe.

Aşijdere să aibă a lua de a dzăci şi din fîn şi din pîine şi din grădini şi din stupi şi din cînepi şi din tot locul cu tot vinitul, şi nim⟨e⟩ să nu ste înprotiva cărţii domniei meli. Iar cui va părea cu strîmbul ş-ari avea a răspunde ceva, să vie de faţă. Aceasta scriem.

U Ias, let 7217 ⟨1709⟩ iuni 1.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXXV, doc. 49.
Orig., pecete aplicată.

39

Iaşi, 25 iunie 1709

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului şi soborului de la Pobrata să ia doi vecini fugiţi ai mănăstirii şi să-i ducă la urma lor.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartia domniii meli rugătorului nostru, lui Iftimi egumănul şi a tot săborul di la sfînta mănăstiri Pobratii, să fie volnici cu cartia domniii meli a-şi lua doi vicini a svintii mănăstiri a Pobratii, carii sîntu la Tudora, satul lui Gligoraş spătarul, şi un vicin di la satul lui Ion Botedzu, cari jăluescu călugării de la svînta mănăstiri Pobrata că li sintu aceşti oameni drepţi vicini a svintii mănăstiri. Pentru acesta lucru numai să aibă a-i lua ⟨cu⟩ tot ce vor avia oriundi-i vor afla, să-i ducă la svînta mănăstire şi niimi să nu cutedze a sta înpotriva cărţii domniii meli, iar cui ar părea cu strîmbul şi ar avia ceva a răspunde, să-şi ia dres ce ari avia şi să vie să stia de faţă cu egumenul di Pobrata.

Aceasta scriem.

U Ias, vlet 7217 ⟨1709⟩ iunie 25.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXI, doc. 19.
Orig., pecete aplicată.

40

10 august 1709

Pîrcălabul Ştefan Hăbăşescu, împreună cu soţia sa, vinde vel vornicului Iordachi Ruset cîte o jumătate din satele Hăbăşeşti şi Giurgeşti (Roman) cu vecinii, afară de unul, Toader Frumosu, pe care l-a iertat de vecinie.

† Adecă eu, Ştefan Hăbăşescul pîrcălabul, şi cu soţul meu Axiniia, scriem şi mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru precum noi de bună voe noastră am vîndut a noastră driaptă ocină şi moşie, giumătate de sat de Hăbăşeşti şi giumătate de sat Giurgeşti, cu casă, cu pivniţe de piatră, cu hălăşteu şi cu moară gata şi cu vecini, pe izvod ce s-au făcut, şi cu tot venitul ce este pe acel hotar şi cu locuri de prisăci şi cu pometi şi din ţarină şi cu locuri de fînaţ şi din pădure.

Aceste toate cîte scriem mai sus, li-am vîndut noi dumisale lui Iordachi Rusăt vel vornic, drept 500 lei [1], bani de argint, care acest sat este la Strungă, în ţinutul Romanului, şi ni-au fostu rămas de la părintele nostru Ion Hăbăşescul.

[1] Rezumatul 4, pach. MMDCXCV, doc. 6, fond A. N. de la Arh. St. Buc., dă suma de 900 lei.

însă am vîndut fără un vecin, anume Toader Frumosul, căci l-am iertat pre acela de vecinătate.

Pentru aceia, ca să-i fie dumisale driaptă ocină și moșie cu tot venitul și să-și facă dumnealui și dres domnescu di pre acest zapis al nostru, căci dresele aceli bătrîne acestor moșii ce-am avut de la părinții mei și de la moșii mei au perit de răscoale și de prădzi ce s-au tîmplat pre țară de tătari și de leși și de tîlhari și de alte limbi; iară de s-ari și afla vrontr-o vréme la cineva, să aibă a să lua de la dînșii și să s⟨e⟩ de la mîna dumisale vornecului Iordache, ca să-i fie dumisale moșie vecinică și giupînesii sale Saftii și cuconilor dumisali, căci ni-au făcut plată deplin cu bani gata denainte sfinții sali părintelui Ghedeon mitropolitul și Sava, episcopul de Huși.

Și mai sînt iscăliți în zapis marturi și acești boiari: Ion Buhuș logofăt și Lupul Costache vel vornic și Alexandru vornic și Dumitrașco Răcoviţe hatman și Vasile Hăbășescul biv vel clucer și Deadiul vel spatar și Sturdzea vel paharnic și Ion Pălade biv vel vistier și Ștefan Luca treti logofăt.

Velet 7217 ⟨1709⟩ avgust 10.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 90v-91.
Copie.

41

10 octombrie 1709

Constantin Beldiman vinde vel stolnicului Ștefan Roset a patra parte din satul Teţcani, cu vecinii, afară de Constantin Zbîrlezu și Ștefan, feciorul lui Ion morar; unchiul său, Neculai Beldiman, vinde numai vecinii de pe a patra parte din aceeași moșie, pe care o vînduse mai dinainte.

† Adecă eu, Costantin Beldiman, scriu și mărturisescu cu acestu adevărat zapis al meu la mîna dumisali lui Ștefan Rusăt, marele stolnic, pecum am vîndut eu dumisali de bună voea me, de nime silit, nici asuprit, ce de a me bună voé, a patra parte den sat den Teţcani, den ținutul Bacăului, pe apa Tazlăului celui Mare, cu cîți vecini s-or vini la acea a patra parte den sat, al mei vecini și cu tot vinitul și den cîmpu și den pădure și den păcuri și den vaduri de mori ce mi s-ar vini parte me, drept. . . .[1] ca să fié dumisali și giupînesii dumisali și cuconilor dumilor sali diriaptă ocină și moșié în veci de veci.

Așijderi și eu, Neculai Beldiman, am vîndut iareși dumisali cîți vecini or hi și s-or găsi parte me, a patra parte, împreună și-ntru tocmală cu nepotu meu Costantin Beldiman, osăbit de loc, căci că locul, a patra parte a me, am fost vîndut dumisali păhărnicesii de tăman[2], iar vecinii nu i-am fostu vîndut.

Ci ni-am învoit noi amîndoi cu nepotul Costantin Beldiman și i-am vîndut dumisali, lui Ștefan Ruset, marili stolnic, căci că mai înainte vreme am fostu cădzut la dumnealui cu rugăminte de ni-au luat bani cu dobîndă de la turci cu

[1] Loc alb.
[2] Așa în document.

dzi, și de n-oi da banii la dzi, să hié moșiea prăpădită pentru acei bani. Și dziuă au vinit și noi banii n-am putut să dăm la dzi pecum ni-am apucat și ne scrié zapisul nostru, ce dumnealui nu s-au îndurat nici cu atîta să ne ea moșiea, ce ne-am tocmit pecum mai sus răspunde în zapisul nostru.

Însă eu, Costantin Beldiman, den parte me n-am vîndut pe Costantin Zbîrledzu, ficiorul lui Tănase, și pe Ștefan, ficiorul lui Ion murar, numai acești doi omeni, iar alții toți, și frați a lor și părinți și nepoți și tată ocîrștiea lor și altora a tuturor, precum mai sus grăim cu zapisul nostru.

Aceasta am scris și mărturisim. Pentru credința am iscălit ca să fié de mar⟨e⟩ credință la mîna dumisale în veci de veci și să aibă dumnealui a-și face dres domnescu pe această moșié, că uricu l-am dat la mîna dumisali, și am făcut și izvod de vecini anum⟨e⟩ ce, și afară den izvod cîți s-or afla, osăbit de acești doi oameni [1], tot să aibă a-i lua dumnealui.

Let 7218 ⟨1709⟩ oct⟨omvrie⟩ 10.

Constantin Beldiman ; Neculaiu Beldiman.

Solomon Costache clucer m-am tîmplat ; Postolache Coșăscul m-am tîmplat la tocmală.

† Izvozăl di vecini cari sîntu în parte Beldimăneștilor :

† Dorofteí și Ariton, ficior lui Tănase, fără Costantin Zbîrledzu ci nu s-au vîndut.

† Meriuță și Ion, ficior lui Neculai, fără Ștefan, ficiorul lui Ion morar, cari nu-i vîndut.

† ficiorii Horciului cîți or fi.

† ficiorii lui Andrei cîți or și fi aești car⟨e⟩ or fi în parte noastră.

† ficiorii lui Arsăni cîți or fi, toți să fie a dumisale.

Nicolaiu Beldiman ; Costantin Beldiman.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXCIII, doc. 16.
Orig.

42

Iași, 16 octombrie 1709

Toader, fost mare comis, dă vornicului Ilie Abaza moșia lui, jumătate din satul Drăgușeni și jumătate din Zăvoieni (Suceava), împreună cu vecinii de acolo, pentru că i-a plătit datoria făcută la turci și l-a scos din închisoare.

† Adecă eu, Toader biv comis, scriu și mărturisesc cu acest adevărat zapis al meu precum fiind eu îngreunatu cu datorie la turci, care ace datorie ce am

[1] La 15 februarie 1715, Constantin Beldiman dă un nou zapis : „precum cîndu am vîndut parte me de moșii din Stiticani cu vecini, dumisali lui Ștefan Rusăt, biv vil stolnec, pe Costantin Zbîrlețu, ficior lui Tănasăi și pe Ștefan, ficior lui Ion morariul, pe acești doi oameni nu-i vîndu-s⟨em⟩ dumisali ; iar mai pe urmă, de nimi silit, nici asuprit, ce de a me bună voe am socotit, fiindu și ești oameni, cari mai sus scrie, tot de sat de Stețicani, anume Ursul și Ghiorghiți, copii lui Costantin Zbîrledzu, și Ștefan, ficior lui Ion morariul, și i-am vîndut dumisali, lui Ștefan Rusăt biv vel stolnic și giupînesii dumisali și cuconiilor dumisali, să li fie dumilorsali drepți vecini în veci. Și i-am vîndut dreptu 80 lei și mi-au dat dumnealui plata deplin în mînuli meli" (Ibidem, doc. 18).

fostu făcut eu și neavîndu cu ce plăti, pusu-m-au turcii la închiso⟨a⟩re, și eu, neavîndu cu ce plăti, am cădzut după dumnealui Ilie Abăza vornic de au luat bani de la alți turci cu camătă de m-au plătit. După acee, multă vreme așteptîndu-mă dumnealui și, neavînd cu ce plăti, pusu-m-au și la închisoare de am șezut un an. Și, tot neavînd cu ce plăti, scos-am giumătate de sat de Drăgușeni, cu vecini, ci-i în ținutul Sucevii, pe apa Moldovii, care sat mi-au fost de dzestre de la so⟨a⟩cră-me Nastasie, giupînesii lui Mălai logofăt, fata Roșcăi vîsternic, și am făcut și jalobă la mărie sa vodă ca să cumpere cumnatu-meu Mălai și și alte sămînții sau răjeși ; ei n-au vrut să cumpere și s-au apărat dinainte divanului că n-or cumpăra, că n-au cu ce, și în zapis încă au iscălit.

Deci eu vădzîndu așe, de iznoavă am grăitu mării sale lui vodă, și mărie sa mi-au aflat giudecată să o dau datornicilor. Deci eu am cădzut după dumnealui Ilie Abăza biv vornic de au primit-o dumnelui ace moșie ce scri⟨e⟩ mai sus, giumătate de sat de Drăgușeni, cu vecini, derept o sută și ședzăci de lei, cu datorie dumisale și a turcului ce-am fost datoru s-au făcut acei bani ce scriu mai sus.

Deci eu de acmu să n-aibu nevoe de această datorie a dumisale și a turcului derviș, ce ca să fie dumisale deriaptă ocină și moșie, pentru căci și toate zapisile i-am dat pe mîna dumisale, a moșiii.

Și această tocmală s-au făcut denainte svinții sale mitropolitului Ghideon și altor boeri care s-au iscălit mai gios.

Și pentru credință am iscălit.

U Ias, let 7218 ⟨1709⟩ oct⟨omvrie⟩ 16.

Toader comis iscal.

Am mai vîndut și cu o parte de loc de Zăvoeni, ce trece păn în Rîșca și o temelie de piatră și o pivniță în sat [1].

Ghedeon, mitropolit Moldovei.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDXVII, doc. 46.

Orig.

---

[1] La 19 februarie 1710, același Toader biv comis dă zapis lui Neculai sulgerul care cumpărase de la Ilie Abaza aceleași jumătăți de sate, arătînd că a mai primit și el optzeci de lei : „Adecă eu To⟨a⟩der biv comis, sin Ionașco postelnicel, făcut-am zapisul mieu la mîna dumisali, lui Neculai sulgeriul, pentru că avînd eu giumătate de sat de Drăgușeni, ce-s în ținutul Sucevii, pe apa Moldovii, care acel sat mi-au fost dat mie zestre de la socru-mieu Mălai logofătul, și lovindu-mă pe mine multă greutate și nevoe și fiind la închiso⟨a⟩re, au vinit fiică-me Paraschiva și văzîndu-mă la pedeapsă de nime căutat și ale mele moșii neputîndu-le vinde, au dat acea giumătate de sat din Drăgușeni și cu giumătate de sat de Zăvoeni, care este peste apa Moldovii pînă în apa Rîșcăi, între Negrilești și între Cara, și cu vecini cu tot o au dat-o această moșie lui Abăza drept o sută și șeptezăci de lei și m-au scos de la închiso⟨a⟩re.

Iar Abaza, agiungîndu-l nevoie, au scos această moșie la vînzare și neîncăpînd altul să o cumpere de la dînsul, făr' numai Neculai sulgeriul, căci dumnealui mai ave giumătate de sat de Drăgușeni răzeș cu noi, i-au dat banii lui Abaza de m-au rădicat de datorie. Pe urmă văzîndu-ne eu că-i mai eftin, am venit eu la dumnealui Neculai sulgeriul și mi-au mai dat 80 lei bani gata și așe ni-am așezat cu dumnealui denainte a boeri mari și a mulți feciori de boeri mari, cari mai gios s-au iscălit. Și să aibă dumnealui a-și face și drese domnești pe zapisul meu.

Și eu pentru mai mare credința am iscălit, ca să s⟨e⟩ crează.

U Ias, let 7218 ⟨1710⟩ fev⟨ruarie⟩ 19.

Toader sin Ionașco, iscal.

Antiohie Jor⟨a⟩ logofăt ; Costachi Gavril martur ; Vasile Balș biv fteri logofăt, martur ; Vasile ⟨indescifrabil⟩" (Ibidem, pach. CLVIII, doc. 38, orig.).

43

Iaşi, 1 februarie 1710

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, cedează episcopiei Roman venitul moşiei domneşti a tîrgului Roman, încuviinţînd episcopului să ia dijma din produse de la tîrgoveţii moldoveni şi armeni, care ar lucra pe acel hotar.

Io Nicolae Alexandru voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

† Dat-am carte domnii méle părintelui şi rugătorului nostru, sfinţiii sale chir Pahomie, episcopul de Roman, şi pre cine ar puni ispravnic, ca să fie volnic cu cartea domniii méle a lua de a dzăcia de pe hotarul tîrgului Romanului, din pîine şi din fînaţă şi din prisăci cu stupi şi din grădini cu légumi şi din tot locul cu tot vinitul ce ar fi pe hotarul tîrgului, ori de la tîrgoveţu şi de la armeni, or cini ar lucra pe acel hotar, de la toţi să să ia pe obiceiu.

Pentru căci domnie mea m-am milostivit şi i-am dat dijma acelui hotar să fie pentru treaba sfintii mănăstiri, episcopiii, şi după cum a fi fostu şi obiceiul vechiu şi mai denainte, precum să va fi luat şi de la domnii ⟨ceilalţi⟩ [1], fiind în sama domnească. Şi nime să nu cutezi a ...... [1] sau a popri peste cartea domniii méle. Aceasta scriem.

U Ias, let 7218 ⟨1710⟩ fev⟨ruarie⟩ 1

Io Nicolae voevoda ⟨m.p.⟩

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXIII, doc. 119.
Orig., pecete aplicată.

44

19 ianuarie 1711

Rusu Corui, cu soţia şi rudele sale, vînd lui Mitrea din Bălţaţi, căpitan în Ţara Românească, pe un vecin al lor din Căciulaţi (Neamţ), împreună cu feciorii lui.

† Adecă eu, Rusul Corui zet Stăràceoe, denpriună cu fămeia mi, anume Marie şi denpriună cu cumnatu mieu Istratie şi cu fămee lui, anume Rucsanda, dat-am zapisul nostru la mîna dumnealui Mitrii, căpitan de Ţara Românească, den sat den Bălţaţi, ca să fie de bună credinţă pricum să să ştie că i-am vîndut dumnealui un vecin al nostru, anume Andreiu, feciorul Luţii, dinpriună cu feciorii lui, anume Ion i Toader, car⟨e⟩ aceşti vecini sînt den sat den Cuciulaţi, din ţinutul Nemţului, şi acel sat este dat de zestre nooî, ginerilor.

Şi l-am vîndut noi de a nostră bună voe, de nime siliţi, nici nevoiţi, ca să fie dumnialui vecini în veci, dumnealui şi cuconilor dumnealui, nepoţilor, strenipoţilor cîţi Dumnezău îi va dărui, şi dumnealui ne-u dat preţu pe aceşti vecini ci scrie mai sus, lei 45.

---

[1] Doc. rupt.

Şi cîndu s-au făcut acestu zapisu, s-au întîmplat mulţi boeri buni şi migieşi car⟨e⟩ mai jos să vor iscăli. Şi noi pentru mai adevărată credinţă ne-m pus mai jos digetile şi iscăliturili ca să s⟨e⟩ creză.

Ghenar 10 dne, let 7219 ⟨1711⟩

Istrati să jeni moi ⟨cu femeia mea⟩ Rocsanda, vînzători : Rusul Curoi, vînzător ; Măriuţa, vînzătoare ; Ion Măgiurcanul, martur ..... [1].

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond. St. Georges, pach. CCXCII, dosar 2, doc. 53. Orig.

45

Iaşi, 22 februarie 1711

Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Bejan Hudici, vornic de poartă, să-şi caute vecinii, pe Ştefăneasa, femeia Vîntului, cu 3 copii, şi să-i aducă la casa lor.

† Dimitrie Cantemir voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte noastră boiarinului nostru, lui Bejan Hudici, vornicului de poartă şi pe cine va trimite, să fie volnic a căuta unde ar găsi în ţara noastră ai săi drepţi vecini, pe Ştefănas⟨a⟩, femeia Vîntului, cu trei copii, să ia cu tot ce a ⟨a⟩vea să o ducă la casa lui şi nim⟨eni⟩ să nu stea înprotiva cărţii noastre. Iară de ar avea cineva a răspunde ceva, să vie de faţă. De va ave şi ruptă, cu rupta ei iste, or de nu va găsi, s⟨ă⟩ e pe gazde de grumazi să-i ducem [2].

U Ias, let 7219 ⟨1711⟩ fev⟨ruarie⟩ 22.

Nicolai Costin vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XX, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

46

Iaşi, 4 iulie 1711

Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, porunceşte locuitorilor de la Ulmi şi Mogoşeşti, posluşnici ai mănăstirii Sf. Vineri, să asculte pe egumen, să-i dea ajutor la secere şi la coasă, şi dijma din produse „după obiceiul vechi".

Dimitrie Cantimir voevoda, cu mila lui Dumnedzău vecinic domnu şi stăpînitor ţării Moldovii.

† Scriem la toţi sătenii de Ulmi şi de Mogoşişti carii aţi fostu legaţi cu rupta supt stăpînirea sfintei mănăstiri Sfînta Vineri.

[1] Greceşte, indescifrabil.
[2] Ultima frază e adăugată de altcineva.

Vă dăm ştire că aicea făcu jalobă rugătoriul nostru Neofit, egumănul ot Sfînta Viniri, pecum v-aţi rocoşit şi nu veţi să-l ascultaţi la trebile mănăstirii pecum au fost păn acmu.

De car⟨e⟩ lucru, iată că i-am dat această carte a noastră ca să vă stăpînească egumănul pre toţi pecum v-au stăpînit şi păn acmu. Deci, vădzindu carte noastră, să aveţi a-l asculta întru toate trebile ce-ar hi a sfintei mănăstiri, şi la sécira şi la coasă şi la alteli, la tot să daţi agiutor pecum aţi dat şi păn acmu şi să daţi a dzéce şi din pîine şi din fîn şi din grădini, şi vinitul din stupi şi din mascuri şi din oi să vă ia egumănul după obiceiul ve⟨chi⟩, iar cari n-ar asculta, datu-i-am voia să vă certe. Iar carii s-ari pune înprotivă, să ştie bine că-i vor aduci cu ciubote şi în butuci şi vor fi de mar⟨e⟩ pedeapsă. Într-alt chip n-a hi.

Şi cifertul vostru ce-au plătit egumănul la visterie pentru voi, numai să plătiţi rămăşiţa cin⟨e⟩ ar hi rămas ca să-şi dea banii la mîna dumisale egumănului, şi nim⟨eni⟩ să nu ste înprotiva cărţii noastre.

Aceasta vă scriem.

U Ias, let 7219 ⟨1711⟩ iul⟨ie⟩ 4.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXXIII, doc. 135.
Orig., pecete aplicată.

47

Iaşi, *16 mai 1712*

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviinţează lui Solomon Botez a-şi căuta oriunde în ţară vecinii săi, fugiţi din satul Oniceni (Suceava) şi, găsindu-i, să-i ducă unde i-ar fi voia.

† Io Nicolae Alecsandru voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli boiarinului nostru, lui Solomon Botedzu, şi pe cine va trimite, să hie volnic cu carte domniii meli a căuta în ţara domniii meli undi s-ar afla ai sei drepţi vecini din sat din Onicini, ot ţinutul Sucevii, ori în sat domnescu, ori boerescu, ori călugărescu, oriunde i-ari găsi, să aibă a-i lua cu tot ce ari avia, să-i ducă să-i aşiadze unde i-ar hi voia. Inse de or avia bani să-i ia cu bani cu tot. Şi nime să nu cutedze înpotriva cărţii domniii meli, iară de ori avia cineva a răspunde, să vie de faţă. Toe pişet.

U Ias, let 7220 ⟨1712⟩ mai 16.

Iar de or dzîci oaminii acii că nu-s vecini, să-i dai pe chezăşii şi să vii di vas [1] la divan [2].

Veliţi boleari ucit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IV, doc. 218.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Corect „de faţă".
[2] „Iar de or dzîci... divan" adaos.

48

Iaşi, 14 decembrie 1713

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Antioh, vel căpitan de la Tecuci, să oblige pe oamenii care au arat, cosit şi şi-au făcut grădini pe moşia Vadul Roşcăi, considerîndu-se „moşinaşi", să dea dijmă din toate călugărilor de la mănăstirea Adam.

† Io Neculai Alexandru voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domniia mea la boiariul nostru, la Antiohi vel căpitan de la Tecuci. Facem ştire că la domniia mea au făcut jalobă Adămeştii pe neşte oameni ce-au arat şi cosit şi-au făcut şi grădini pe o moşie a lor ce s⟨e⟩ chiamă Vadul Roşcăi şi s⟨e⟩ fac moşinaşi şi nu vor să-şi dea dijma.

Deci viindu cartea domniii mele, să-i chemi şi să le ei sama precum ar hi mai drept. Şi de s-ar afla cum acei oameni n-au moşie acolo, cîtă dijmă, or din ce-ar hi, li s-ar faci să dea, toată să o pliniţi, iar de le-a hi poveste într-alt chip, să le dai dzi să vie de faţă.

Aceasta scriem.

U Ias, let 7222 ⟨1713⟩ dichemvrie 14.

Vel vornic ucil vă nebîtsno vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Adam, pach. IV, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

49

Iaşi, 28 decembrie 1713

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut boierilor şi slujbaşilor de la Fălciu că a scutit de toate dările nouă oameni ai episcopiei din Huşi, pentru muncile agricole şi îngrijirea vitelor, poruncind şi huşenilor să nu-i amestece cu nimic la nevoile tîrgului.

† Io Nicolae Alexandru voevodi, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la boiari şi la toţi slujitorii carii veţi înbla cu toate slujbele la ţinutul Fălciului.

Facem ştire tuturor pentru 9 oameni ce-şi va afla cinstit rugătoriul nostru sfinţiia sa Iorest, episcopul de Huşi, oamini fără cislă şi fără gîlceavî, trei argaţi şi un plugar, un viiar, un văcar, un păcurar şi un herghelegiu şi un purcar. Iată că domniia mea m-am milostivit şi i-am ertat pre acei oameni ce scriu mai sus de toate dările şi angheriile cîte vor hi pre alţii în ţara domniei meli, să fie aceşti oameni în pace şi în scutială, numai ei să fie pentru slujba şi lucrul la bucateli şi la trebile sfintei episcopii.

Aşijdére şi voi oroşénii de Huşi, la nimic cu voi să nu-i amestecaţi la nevoile tîrgului, că cini le-ari face val peste carte domniei méli, va fi de mare certare.

Aceasta scriem.

U Ias, let 7222 ⟨1713⟩ dechimvrie 28.

Io Nicolae voevoda ⟨m.p.⟩

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 42.
Orig.

50

Iaşi, 9 martie 1714

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare stolnicesei Ursăchioaia să caute oriunde l-ar găsi pe Vasile Grad, vecin al ei din Bozieni, şi să-l aducă înapoi.

† Io Nicolae Alexandru voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei méle dumisale stolnicései Ursăchioae şi pre cine va trimite să fie volnic cu cartea domniei méle a merge la Vasilie Grad, carele iaste vecin din Bozieni. Deci oriunde-l va afla să aibă a-l lua cu tot ce ar avia, să-l ducă în Boziiani la casa dumisale şi nime să nu cuteze a sta înpotriva cărţii domniei méle. Iar el de ar avea a răspunde, să vie de faţă. Toe pisah gospodstva mi.

U Ias, let 7222 ⟨1714⟩ mart 9.
Veliţi boliari vă divan.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XLVII, doc. 201.
Orig., pecete aplicată.

51

Iaşi, 7 aprilie 1714

Nicolae Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului şi soborului de la Pobrata să caute oriunde în ţară ţigani şi vecini fugiţi de pe moşia mănăstirii şi să-i aducă la urma lor.

† Io Nicolae Alexandru voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniei meli rugătoriului nostru, egumănului şi cu tot săborul de la sfînta mănăstire Pobrata şi pre cine va trimite, să fie volnici cu carte domniei meli a căuta şi a cerca în ţara domniei meli, drepţi şerbi ţigani a sfintei mănăstiri a Pobratei, şi unde i-ar afla, ori în ţigani domneşti, ori boiereşti, ori călugăreşti, ori pen tîrguri, ori pin slobodzii sau pre aiurilia supuşi undeva ;

așijdere și din vecini, carii vor fi drepți de a sfintei mănăstiri; unde i-ari găsi și pre țigani și pre vecini, să fie volnici a-i lua cu fămeile lor și cu toți copiii lor și cu tot ce vor ave ei, să-i încarce să-i ducă să-i aședză la sfînta mănăstire.

Iar de ari ave a răspunde cineva ceva, să vie de față la divan cu egumenul și cu dres ce vor ave și nime să nu cuteadză a sta înpotriva cărții domniei meli. Aceasta scriem.

U Ias, let 7222 ⟨1714⟩ ap⟨rilie⟩ 7.

Arh. St. Iași, M-rea Sf. Sava — Iași, pach. XXXII, doc. 23.
Orig., pecete aplicată.

52

24 octombrie 1714

Locuitorii din Drăgușeni și Drăgănești dau mărturie pentru Ion, Larion și Gherasim, feciorii lui Simeon Gherghel din Ciumulești, pe care fiul lui Stroescu îi trage la vecinătate, că sînt răzeși din tată în fiu.

Copie.

Adecă noi, oamenii din Drăgușeni și din Drăgănești, facem această mărturie a noastră și mărturimim [1] cu sufletele noastre înaintea domnului Iisus Hristos.

Anume eu Arhip și eu Gheorghiță și eu Ionașcu și eu Pașcu și eu Neculai, care sîntem oameni bătrîni, care noi știm și mărturisim pentru feciorii lui Simion Gherghel, anume Ioan și frate-său Larion și Gherasim din Ciomulești de moșiia lor și știm pe tatul acestor oameni, care s-au însămnat mai sus, din zilele lui Ștefan vodă Burdujii, pecum n-au fost vecinu tatăl lor nimărui, nici ei, și au trăit atîta vreme și la moșiia lor și nime nu s-au sculat asupra lor să-i tragă vecini, nici s-au pomenit să fie vecini nimărui, și acmu să scoală feciorul Stroescului de-i trag vecini. Și Stroescu cel bătrîn, cîndu au trăit și-au strîns vecini în zilele Ducăi vodă celui bătrîn, și i-au strîns vecini, anume din Drăgănești, cu cine au avut treabă și i-au știut că sînt chiar vecini, iar și tatul acestor oameni încă au fost pe atunce în Drăgănești tră⟨i⟩tori și nu l-au tras vecin, că n-au fost vecin, și i-au dat pace. Iară acum feciorul Stroescului să acolisăște de dînșii, și fără de cale să acolisăște de dînșii, căci nu sînt vecini.

Și așa știm și mărturisim cu sufletele noastre, și pentru credința ne-am pus și degetele ca să fie de credință înaintea judecății.

Let 7223 ⟨1714⟩ oc⟨tomvrie⟩ 24.

Arhip martur; Gheorghiță martur; Necolai martor; Ionașcu martur; Pașcu martur.

Copie.

Adecă eu, Gheorghiță Părciul, scriu cu această mărturie a me pentru acești oameni, pentru feciorii lui Gherghel, pentru Ion și Gherasim și Larion.

---

[1] Corect: mărturisim.

Pentru aceşti oameni mărturisăsc înainte lui Dumnezeu şi înaintea tuturor sfinţilor, aşa mărturisăsc cu sufletul meu, pecum nu sînt vecini, ci sîntu moşinaşi şi răzăşi neam de neamul lor şi moşiile li-s într-un loc cu feciorul Stroescului. Iără acmu, întîmplîndu-să de s-au strămutat oamenii, el îi trage să fie vecini, şi ei vecini nu sînt rod de rodul lor.

Şi aşa mărturisăsc cu sufletul mieu pecum mai sus scrie şi pentru mai mare credinţă mi-am pus şi degetu ca să hie de credinţă.

Gheorghiţă Părciul.

Copie.

Adecă eu, Ionaş Jitie monah, făcut-am această mărturie pentru aceşti oameni, anume feciorii lui Gherghel, pentru Ion şi Gherasim şi Larion.

Pentru aceşti oameni mărturisăsc înainte lui Dumnezeu şi ori la ce feliu de judeţ s-ar tîmpla, cu sufletul mieu, pecum nu sînt vecini, şi sîntu moşinaşi şi răzăşi neam de neamul lor şi moşiile li-s într-un loc cu a feciorului Stroescului. Dar acum, tîmplîndu-să de s-au strămutat oamenii, iară el acmu îi trage vecini, şi ei nu sînt den rodul lor vecini.

Aşa ştiu, aşa mărturisesc cu sufletul mieu şi mi-am pus şi pecete ca să fie de mare credinţă.

Ionaş Jitie călugăr.

Velet, ţin minte de la Vasile vodă.

Copie.

Şi eu, Ştefan Platon, încă ştiu şi am apucat din bătrîni precum nu sînt vecini şi sînt oameni de moşie, şi pentru credinţa mi-am pus şi degetul.

Eu Ştefan Platon martur.

Şi eu Vasile, fecioru lui Ştefan Calcăş din Cămărzani, ştiu şi mărturisesc cu sufletul meu pecum nu sînt vecini aceşti oameni, şi pentru credinţa mi-am pus şi degetul.

Eu Vasile feciorul lui Calcăş, martur.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. II, doc. 7.
Copie.

53

⟨Iaşi,⟩ 29 martie 1715

Carte de judecată a mitropolitului şi boierilor divanului prin care se hotărăşte că Spiridon cu fraţii lui, din satul Avereşti (Neamţ), sînt vecini ai mănăstirii Aron-Vodă şi nu ai vistiernicesei Maria Cantacuzino.

† Velet 7223 ⟨1715⟩ martie 29.

O carte de giudecată de la Ghedeon mitropolitul şi Gavril vel logofăt i Lupul Costache vel vornic şi Ilie Catargiul vel vornic de Ţara de Sus i Gligorie Jora biv vel vistier, scriind că din poronca domnului lor, Nicolae vodă, s-au giudecat faţă înainte lor Deonisie proin vlădica de Ciorlu, egumenul de Aron-Vodă, cu Marie, visterniceasa lui Ilie Cantacuzino, pentru Spiridon cu fraţii lui, ficiorii lui Vasilie Tănăsuţe, pentru care oameni au dat samă egumenul de Aron-Vodă că sint drepţi vecini ai mănăstirei din satul Avereştii,

ce-i în ținutul Neamțului, și i-au împresurat Marie visterniceasa cu țăranii săi din Șărbești, iară Marie visterniceasa îi trăge că sint vecini de Șerbești.

La care pricină, luînd acei bo⟨e⟩ri sama, scos-au egumenul de Aron-Vodă marturi pe Dumitrașco și Nițul, unchiul lui Spiridon și Vasile Brăniște și Grigorașco și Iftemița și Toader, carei au dat samă că sint rudă cu Spiridon di pe părinții lor și cu toții vecini drepți a lui Aron-Vodă, priimind să și giure că nu sînt vecini de Șărbești. Și mărgînd marturii aceşte să giure pentru acei vecini. Spiridon cu frații săi, că sint vecini de Averești, iară Mariia visterniceasa nu i-au lăsat să giuri și s-au lăsat rămase din toată giudecata, că n-au putut găsi nici o dovadă că sint vecini de Șărbești.

Deci acei boiari au dat această carte de giudecată cu iscăliturile lor la egumenul de Aron-Vodă să aibă a lua pe vecini să-i aședzi la Averești.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 58v.
Rezumat.

54

Șoldănești, 1 mai 1715

Nicolae Bașotă, biv vel vistier, dă fiicei sale Tofana satul Brăteni, pe apa Bașăului, cu heleșteu, cu tot hotarul cît se cuprinde și cu vecinii pe care-i indică nominal.

† Eu Néculai Bașotă, biv vel vistier, fac știré cu ceastă scrisoar⟨e⟩ a mea pentru fiica mea Tofana, precum am socotit di i-am făcutu parte din moșiile mel⟨e⟩ di i-am datu satul Brătenii, ce sîntu pe apa Bașăului la ținutul Doro⟨ho⟩iului, cu vecini cu tot și cu heléșteu și cu tot hotarul cît cuprinde. Cari și vecinii cîți să știu acmu s-au sămnatu anumé, făra ceia ce sîntu rezleții an, cari i-or găsi, ceștilalți anum⟨e⟩ : Cuștea la Șoldănești, Gligorici Dolniceanul cu 4 ficiori a lui la Beriști, Cornea cu ficiorii lui tij la Beréști, ficiori lui Costin de Dolniceni, anume Gligori și Chiriac și Ion și Gavril și Andreica și Vicol și Pascal, tij la Berești.

Cari i-am dat această moșie să-i fiie direaptă moșiie de la min⟨e⟩ în veci neclătită, cari i-am dat și uricilé celé vechi. Pintru credință m-am iscălit.

Ot Șoldănești, vlet 7223 ⟨1715⟩ mai 1.

Neculai Bașotă.

⟨Pe verso :⟩ † Vecinii de Brătiiani anum⟨e⟩ :

† Dămian Cuști la Șoldănești ;

† 4 ficiori a lui Gligor Dolniceanu, anum⟨e⟩ : Ștefan, Ghiorghiț⟨ă⟩, Strătulat, Andrei, la Berești ;

† Cornea cu ficiorii lui, anum⟨e⟩ Lupul, la Berești ;

† 7 ficiori a lui Costandin Dolnician, anum⟨e⟩ + Gligor și Chiriac, aciști sînt cu femei dintîi, și Ion și Gavril și Andreica și Vicol și Pascal, aciști 5 sînt cu alt⟨ă⟩ fămeie de pe urmă, la Berești.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXVI, doc. 57.
Orig.

55

Iaşi, 7 iunie **1715**

Vornicii de poartă adeveresc depunerea jurămîntului în biserică de către martorii aduşi de egumenul de la Pobrata pentru a dovedi că ţăranii Drăgoi Nicolae, Gheorghe Văscan şi Gavrilă Borca, fugiţi în satul Tudora al vornicului Ghenghe, sînt vecini ai mănăstirii.

† Facem ştire ⟨cu aceas⟩[1]tă scrisoare a noastră pecum au avut pîră înainte divanului mării sale lui vodă părintele Tofan arhimandrit, egumenul de Probata, cu Todosca, giupînasa lui Gligori spătariul, nora răposatului Gligoraşco Ghienghie, ce au fost vornic mare, pentru nişte vecini, anume Drăgoiu Nicolae şi Ghiorghie Văscan şi Gavril Borca, care aceşti vecini au fost de moşie a mănăstirii Pobratii, şi mai de multu, răsipindu-s⟨e⟩, s-au fost aşedzat în satul Ghienghii vornecului, în Tudora, şi acmu găsindu-i părintele Tofan şi vrîndu să-i ia, iară dumneaei Todosca spătăroae a⟨u⟩ pus pricină că sîntu a dumisali. De care lucru, părintele Tofan au adus cîţiva ţărani de la Pobrata şi unii era şi rude cu acei ⟨vecini⟩ [1] ce scrii mai sus şi au mărturisit cu sufletul lor cum sîntu drepţi vecini din ......[1]. De care lucru divanul nici cu aceasta n-au lăsat, ci au socotit să gi⟨ure⟩[1] oamenii vecini de a Probatii cum sîntu drepţi vecini a mănăstirii şi, giurîndu, să-i ia vecini egumenul la mănăstiri.

Şi au dat în sama noastră, vornicilor de poartă, şi au mersu la svînta beserică şi au giurat şi au adeverit că sîntu drepţi vecini a mănăstirii, care şi vecinii nu tăgăduia, ce singuri spunia că-s vecini.

Deci, pecum s-au îndreptat, am făcut această mărturie de la noi să fie de credinţa şi am pus pecetea porţii.

U Ias, let 7223 ⟨1715⟩ iunie 7.

† Ştefan Hudeci, vornic glotnii, martor ; † Ion vornic ; † Toader Cuşbă vornic ; † Cocoran vornic ; Ghiorghi Hermeziu pis⟨ah⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava — Iaşi, pach. XXXVB, doc. 19.
Orig., pecete aplicată.

56

⟨Iaşi,⟩ **1715—1716**

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Miron Hîjdău, fost pîrcălab de Hotin, să-şi caute vecinii şi ţiganii fugiţi din satele lui şi să-i aducă înapoi.

Let 7224 ⟨1715—1716⟩

Cartea lui Mihai Răcoviţă vodă.

Dat-am care domniii mili boeriului nostru Miron Hîjdău, ce-au fost pîrcălab la Hotin, să aibă a cerca în ţara domniii meli pre ai săi diripţi

---

[1] Doc. rupt.

vecini, ce ar ave de la părinții săi și din sateli lui ce-au avut, oriunde i-ar afla să aibă a-i lua cu tot ce ar avi ei să-i ducă undi i-ar hi voia.

Așijdirea și pentru ai săi dripți șărbi țigani să cerce și, unde i-ar afla. să aibă a-i lua, și nimi să nu sti împotriva cărții gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 511—511v.
Copie.

57

Iași, 20 aprilie 1718

Grigoraș Brahă din Lețcani dă lui Neculai sulgerul trei locuri de casă și patru vecini pentru o boccea cu haine pierdută în timpul năvălirii tătarilor.

Adecă eu Grigoraș Brahă, feciorul lui Ionașcu Brahă, din sat din Lățcani de la ținutul Sucevii, scriu și mărturisăsc cu acest adevărat al mieu zapis ca să fie de bună credință la mîna dumisale Neculai sulgeriu, pecum să să știe că astă-iarnă cînd au mers tatarii în sus de au prădat la ținutul Neamțului și avînd dumnealui sulgeriu o soncă cu niște haine pusă într-un săcriu, mistuit într-o plavie, și acolo avînd și eu iar în săcriu și niște grîu într-o bute, mistuit tot într-ace plavie, și după ce s-au strecurat tatarii am mers eu acolo de mi-am luat ce am avut, iar sonca dumisale cu hainile au perit. Deci triimețînd dumnealui om gospod de m-au adus și, eșind la divan, m-au dat mărie sa vodă platnic, ori să găsăsc furul cine i-au furat sonca. Deci eu am umblat și am pus și pe unii care m-am păcătuit de au giurat și n-am putut afla și tot am rămas eu să plătesc sonca cu hainile, pecum îi scrie izvodul dumisale cîte haine au fost în soncă.

Și pe giudecata măriei sale lui vodă m-au apucat dumnealui să-i plătesc. Eu m-am mai fost rugat de m-au păsuit tot din zi în zi, pînă acum, și acmu, nevrînd dumnealui să mă mai păsuiască, m-au apucat să-i plătesc.

Eu, neavînd cu altă cu ce-i plăti, i-am dat dumisale trei locuri de casă din sat din Lățcani, pe apa Moldovii, ce sînt la ținutul Sucevii, însă aceste locuri este parte mea ce mi să vine despre alți frați, cu locuri de fînaț în cîmp și în pădure și în hăleștei, cu vad de moară și cu tot venitul. Și i-am mai dat dumisale 4 vecini, frați cîte-patru, anume Gheorghi, Ștefan, Vasile, Istratie, cu feciorii lor, feciorii lui Simion Țiplică, iar de acolo din Lățcani, ca să-i fie dumisale această moșie cu vecini neclătită și nerășuită în veci. Însă de aș mai umbla eu și oricînd aș găsi sonca cu hainele, să o aduc cu tot cu ce va fi perit, să aibă dumnealui a o lua și să-mi de zapisul acesta, iar negăsind sonca, să fie moșie cum scrie mai sus a dumisale.

Și acest zapis s-au făcut dinainte svinții sale părintelui mitropolitul și a altor boieri mari și mai mici, care mai gios să vor iscăli. Și eu pentru credință mi-am pus degetul mai gios, să fie de credință.

U Ias, let 7226⟨1718⟩ apr⟨ilie⟩ 20.

Eu Grigorașcu Brahă.

Patrașcu Pătrău ; Ghedeon mitropolit ; Ilii Catargiu vel logofăt, martor. Statii diiac am scris.

S-au posleduit,
Iordachi Loiz vel paharnic.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CCCXI, doc. 36.
Copie din sec. XIX.

58

20 mai 1718

Catrina, soția lui Sandu Harapu, vinde întîi lui Iordache medelnicer satul Cristești (Suceava), fără vecini ; apoi, în virtutea dreptului de protimisis, lui Ion Sturza vornicul, împreună cu vecinii.

† Adecă eu Catrina, fata lui Niculai Hăbășăscul, giupănes⟨a⟩ răposatului Sandului Harapului, înștiințam [1] facem cu acestu zapis al mieu pentru satul Cîrsteștii de la ținutul Sucevii, care tîmplîndu-s⟨e⟩ morte de grab, din mînul⟨e⟩ păgînilor, bărbatului mieu, Sandului Harapului, și rămîindu multe datorii asupra capului mieu și copiilor miei pe la turci și pe la creștini, și rămîind și de tătari de tot prădată de n-am fost rămas cu nimic după moarte bărbatului mieu, neavînd de ce mă apuca și cu ce să plătesc datoriile bărbatului, n-am avut într-alt chip cum faci, ce am scos satul Cîrșteștii la vîndzari.

Care daca au auzit dumnealui badea Ion Sturdza vornicul, îndată au trimis la mine poruncindu-mi, din vreme că am scos Cîrsteștii la vîndzare, să mărgu la dumnealui să mă tocmescu și să-l vîndzu dumisale, iar nu altora, căci cu alții nu încap înainte dumisali, fiind văr primar cu tată-mieu, Neculai Hăbășescul. Deci eu încă pe trimisul dumisali așa i-am poruncit pecum aș merge bucuros, dar n-am cu ce, iar dumnealui să-mi trimiță o căruță și să mărgu la dumnealui.

Iar după purcesul omului dumisali, îndată au sosit de la dumnealui medelnicer Iordache un om cu căruța cu doi cai, poftindu-mă ca să mărgu păn la dumnealui că are o vorovă cu mene a vorbi. Deci, după ce am mărsu la dumnealui, altă vorovă n-au fost, fără cît să-i vîndzu satul Cîrsteștii și, supărîndu-mă multu cu vorovă, n-am avut cum mă mîntui de dumnealui într-alt chip, fără cît am fost făcut tocmeala cu dumnealui pe sat, pe Cîrstești, să-mi dea 150 lei și 50 de stupi, făr' de vecini, și să fie satul a dumisale ; și mi-eu dat dumnealui banii și stupii.

Apoi, pe urmă, înțelegînd dumnealui badea Sturdzea vornicul de aceasta, pentru satu, că l-am vîndut dumisale lui Iordache medelnicer, n-au priimit dumnealui să fie satul la Iordache medelnicer, ce îndată au trimis să-și ia banii și stupii de la dumnealui, carei mi-eu fost dat mie.

Și fiind multă gîlceavă și svadă pentru acel satu între dumnealor și cunoscîndu și eu că dumnealui cu amăgiură și cu înșălăciune, fără nimic prițu au luat satul de la mene, m-am socotit și eu, însă cu mente mia, cum acel sat nicidecum nu va pute să rămîie stătător la dumnealui medelnicerul, nesuferind

[1] Corect : înștiințare.

neamul mieu, m-am lăsat di tocmala ce am fost făcut cu dumnealui și l-am luat de la dumnealui și l-am vîndut dumisale văru-mieu, Sa⟨n⟩dului Sturdzei cliucer. Făcîndu-i-s⟨e⟩ milă de mene, pentru multă datorie păgînească ce era asupra capului mieu, încă mi-eu mai dat peste tocmala ce am avut cu dumnealui Iordache medelnicer, de m-am plătit de la Hagi Osman turcul de 175 vedre miere și, osăbit de acia datorie, au mai dat 25 lei de m-au plătit de la Sandul Manea de o datorie, care să fac peste tot, cu banii ce s-au întorsu lui Iordache medelnicer, trei sute și cincidzeci de lei și 50 di matce.

Deci, dumisale făcîndu-i-s⟨e⟩ milă de mene de m-au plătit de datorie torcilor și du pe alții, carii s-au făcut îndoită plata pricum fusese tocmeala cu dumnealui Iordachi medelnicerul, pentru aceiia i-am dat și eu satul Cîrsteștii cu toți vecinii cîți s-ar afla de acel sat, ca să fie dumisale driptă moșie și giupînes⟨ei⟩ dumisale și coconilor dumisale și pe acesta zapis al mieu ca să facă dumnealui și drese domnești.

Și la cest zapis al nostru s-au întîmplat dumnealui Ștefan Luca biv vel vistier și dumnealor unchii miei, dumnealui Vasili Hăbășăscul biv medelnicer și dumnealui fratele dumisale, Ștefan Hăbășăscul pîrcălab, și alți boeri, carii mai gios s-au iscălit. Și eu mi-em pus pecete.

Let 7226⟨1718⟩ mai 20.

Catrina Arăpoae.

Paraschiva, giupăneasa Sandului Sturdzii ; Ștefan Luca m-am tîmplat față la tocmeală ; Vasilie Hăbășăscul medelnicer ; Alixandru Sturdzea ; Ștefan Hăbășăscul pîrcălab ; Vasili Sturdza ; Iordachi Ruset vel jicnicer.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXLI, doc. 24.
Orig., pecete aplicată.

59

Iași, 3 septembrie 1718

Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte Mariei Cociubănița ca să ia dijma de la cei care se hrănesc pe părțile și curăturile ce are ea pe o moșie din ținutul Tutova.

† Io Mihai Racoviță voevoda, ⟨bojiiu⟩[1] milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele Rucsandrii Cociobăniții ca să fie volnic⟨ă⟩[1] cu carte domniii meli a-și luoa de a dzece di pe a ei driaptă moșie di pe parte ei di la Co⟨lonești⟩[1] di la ținutul Tutovii, din cîmpu, din pîne și din fî⟨na⟩ță și din prisăci cu stupi . . . .[1] pe parte ei și în curăturile ei ce ari di la moșii și părinții ei și din tot locul ș⟨i cu⟩[1] tot vinitul ce i s-ar viini. Care pentru aceste părți de loc și-au și mai întrebat cu Stămatie, ficiorul lui Gavril de Rusi, și are Cociubănița și Anița Necoriasa și carte de rămas pre Stămatie, di la Neculai vodă, ca să le de din toate di a dzecea.

Deci, ori di la cine ar hi să fie făcut orice fel de hrani să fie făcut pe moșie lor, din toate ca să aibă a le luoa di-a dzecea și nime să nu cutedzi a sta

[1] Doc. rupt.

sau a opri înainte cărţii domniii mele. Iar de ari mai ave cineva ceva a mai răspunde să aibă a-şi luoa dres cine ce ari hi avînd şi să vie faţi în divan. Aceasta scriem.

U Ias, leat 7227 ⟨1718⟩ săpt⟨emvrie⟩ 3.
Veliţii boiari ucili.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXI, doc. 85.
Orig., pecete aplicată.

60

Deleni, 28 decembrie ⟨1718⟩.[1]

Boierul Iordache Cantacuzino porunceşte lui Ion Ciocîrlie, îngrijitorul uneia din moşiile sale, să adune pe ţăranii refugiaţi din cauza năvălirii tătarilor, obligîndu-i să nu se ducă în altă parte şi aducîndu-i legaţi pe cei ce s-ar opune.

Ioan Ciocîrlii, sănătate!

Alta, de cînd au dat aceste spaime nice un răvaş de la tini n-am luat, să ştiu ce au făcut acei oameni. Ce iată că am trimis cestu ficior ca să strîngi toţi oamenii iar la sat, să ias⟨ă⟩ de pen bejenii, că acmu-i pace, s-au aşădzat toate zorbalele şi s-au potolit. Iată că şi mărie sa doamna vine de la Hotin; ce cîtă pîne grîu va fi la moară să s⟨e⟩ macini şi de altă pîne ce-a fi şi trimite mai în grabă aice, că pe aice vine doamna şi nu avem măcinată.

Pentru stupi să ştiu: n-au înblat cineva? Şi pentru mori am înţăles că ai lăsat acolo tot pustiu ş-au furat ş-au jăcuit alţii pîne din moară; ce de toate să-mi scrii să ştiu. Dar, de ai fi avut tu oamenii, ai fi putut şede călari în prejma stupilor şi a morii, că încă n-ai vădzut tătari cu ochii. Ce, orce pagubă oi fi avut să-mi scrii, că apoi pe urmă tot oi oblici dentru alţii.

Pentru oameni, să-i duci în sat, şi care n-ar vre să vie în sat, dzicînd că s-or duce într-a⟨l⟩t sat, să-i legi şi să-i duci în sat, că aşe-i poronca lui vodă, precum şi cărţi au mărsu să le strîge pe la tîrguri, toţi să margă cineşi la satul său, iar nu aiuri. Ce precum s-au scris să faci şi fă şi mii ştiri aice pe un mujic sau pe ţigan.

Pentru ţigan⟨ii⟩ ce au fostu pe acolo, să-i strîngi iar pe toţi acolo. Care n-ar vre, bate-i şi-i liagă şi-i du în sat, precum ţ-am poruncit.

Alta, pentru nişte ovăs ce-am zis să cumperi, să ştiu: cumpărat-ai au ba? De ai cumpărat, să-mi trimiţi 20⟨?⟩[2] merţă mai în grabă aice, iar de n-ai cumpărat, cearcă că-i găsi şi cumpără, însă de-i găsi eftin, iar de ai ⟨găsi⟩[2] scumpu, las⟨ă⟩ că oi cumpăra eu de la Bot⟨o⟩şeni sau din raia. Nu mai ştiu...[2] cum cei. . . . .[2] pe merţa cea domn⟨e⟩ască.

Şi de toate aceste în grabă să-mi trimiţi răspunsu . . . . .[2] aice acas⟨ă⟩. Ţiganii să-i strîngi şi oamenii denpreună cu feciorul acesta şi mai este acolo şi

[1] După terminarea incursiunilor tătărăşti în Moldova şi încheierea păcii de la Passarowitz (21 iulie 1718).
[2] Doc. deteriorat.

Stăngul ⟨?⟩ să încalece şi ei cu tine şi pe Gheorghie pietraru, cu toţi să purcedeţi să aduceţi oamenii şi ţiganii în sat.

Aceasta scriem şi fii sănătos.

U Deleni, dec⟨embrie⟩ 28 ⟨1718⟩

Iordachi Cantacu⟨zino⟩.

⟨Adresa :⟩ Lui Ion Ciocîrlie să să de cu sănătate.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXXIV, doc. 110.
Orig. Deteriorat pe alocuri, deoarece a servit pentru a întări un document mai vechi, pe dosul căruia fusese lipit.

61

Iaşi, 20 iunie 1719

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Manolache, vornic de poartă, să-şi ia dijma din produse şi tot venitul din părţile de moşie ce i se cuvin la Coşeşti şi Gîrceni (Tutova), precum şi din Alecşăşti de la Vilna (Vaslui).

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle boiariului nostru Manolachi, vornicul de poartă, să fie volnic cu cartia domnii mele a lua şi a dejmui di pe a sali driaptă ocină şi moşie ce are la sat la Coşeşti, în ţinutul Tutovii şi la Gîrcini, iar la Tutova, parte lui Ciocîrlie, cît s-a alegi, şi la Coşeşti cît s-au ales pe mărturie şi de Alecsăşti de la Vilna, ce iaste la Vaslui, din pîne, din fîn, din grădini, din tot locul cu tot vinitul pe obicei ce iaste, şi nime să nu stia împrotiva cărţii domniii meli. Iar cini ar avia ceva a răspundé, să-şi ia dresele ci-ar avea şi să vie să ste de faţă. Aceasta scriem.

U Ias, let 7227 ⟨1719⟩ iun⟨ie⟩ 20.

Vel vornec, netîmplîndu-se vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. VII, doc. 181.
Orig., pecete aplicată.

62

Iaşi, 14 ianuarie 1720

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel vornicului Ştefan Ruset să ia dijma din fîneaţă de pe tot hotarul Bohotinului, după obicei, de la oricine ar fi cosit.

Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

† Dat-am cartea domniei meli boérinului nostru, dumnialui Ştefan Ruset, biv vel vornic, şi pe cini va triimiti dumn⟨ea⟩lui, ca să fie volnic cu cartea

domniei melé a-şi lua dijmărit din fînaţă de pe tot hotarul Bohotinului, oricini ar hi cosit pe hotarul dumisali la Bohotin, ca să aibă a-şi lua dijmăritul după obicei; măcar că o bucată de loc poprisăm domnie mea, ce să e şi de pe acia din fînaţă. Şi nime să nu cutedze a să pune înpotriva cărţii domniei mele. Aceasta scriem.

U Ias, 7228 ⟨1720⟩ ghen⟨arie⟩ 14.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXII, doc. 24.
Orig., pecete aplicată.

63

Iaşi, 15 martie 1720

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, întăreşte reluarea de către egumenul de la Cetăţuia a unor vii, pe valea Cozmoaei, moşia mănăstirii, părăsite de mai mulţi ani de către Alivreşti, hotărînd ca pe viitor să aibă dreptul a lua înapoi viile de la toţi cei ce le lasă în paragină, spre a le da altora care să le lucreze.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Adecî au venit înainte domniei mele şi denainte a tuturor alor noştri moldoveneşti boiari, a mari şi a mici, rugătoriul nostru Iustin, egumănul de la sfînta mănăstire Cetăţuia, şi ne-au arătat o mărturie de credinţă, iscălită de chir Neofit, egumenul de la sfînta mănăstiria Golăi, şi Mădzărache, staroste de neguţători şi Gligoraş neguţitoriul şi Ion blănariul, scriinduşi mărturisindu pentru nişte vii părăginite ci-au fostu Alivréştilor pe Vale Cozmoae, carili sînt pe moşiia sfintei mănăstiri Cetăţui⟨i⟩, pecum acéli vii de cînd li-au părăsit Alivreştii sînt vro 16 ani şi mai mult, de cînd au stătut nelucrate, de s-au părăginit şi s-au pustiit de atîta vréme, apoi s-au apucat Iustin, egumănul de Cetăţuia, de aceli vii de li-au destupat şi li-au lucrat cu multă cheltuială, precum să lucriadză viili.

Deci şi domniia mea, dacă am văzut acea mărturie încredinţată şi de atîţia ani au stătut pustii, nelucrate de Alivréşti, şi ei n-au fostu nişcai oameni scăpaţi ca să nu-şi poată lucra viili, ce au fost oameni cu prilej, şi multă scăderi au făcut mănăstirii pentru venitul locului, drept aceia am socotit, fiindu aceli vii pe locul sfintei mănăstiri şi cu chieltuiala a sfintei mănăstiri s-au destupat, pentru acéia am dat şi am întărit pe aceli vii sfintei mănăstiri ca să-i fie uric cu tot venitul stătători în veci, iar Alevreştii să n-aibă nici o triabă de acmu înainte la aciali vii [1].

---

[1] La 2 februarie 1724, prin cartea lui Mihai Racoviţă, se arată că „de iznoavă au întrebat egumenul de Alivreşti, lucra-or viia au ba, ca să nu stea părăginită, au da-o-a cui va afla să o lucredză. Iar Alivreştii au răspuns către egumenul să o dea cui s-ar găsi, că ei nici o puteri de lucrat n-au şi au trecut şi piste soroc 3 ani şi tot au rămas viia păragină.

Deci, vădzînd egumenul că stă viia tot pustie, au făcut sfat cu toţi egumenii di pi la svintele mănăstiri a Ierusalimului, ca să li dea cui s-ar afla să li lucrédză pentru vinitul şi folosul svintii mănăstiri. Şi cercîndu egumenul, au aflat pe Ghioerghie blănariul şi au dat acéli părăgini în sama lui ca să li lucrédză şi să fie a lui şi a feciorilor lui în veci, numai să li poată lucra, iar alţii nimi nici o treabă cu acélii vii să n-aibă, nici egumenii ce or fi pe urma egumenului

Aşijderi, să s⟨e⟩ ştie şi pentru alte vii ce vor fi părăginite de cinci-şase ani, sau şi de dzăce ani, carili ar hi pe moşiia sfintei mănăstiri, să fie volnic egumănul cu carte domniei meli a le lua ori a cui s-ari răspunde şi să le dea cui s-ar afla ca să s⟨e⟩ apuce să le lucredză, să nu ste locul sfintei mănăstiri pustii şi făr' de venit; şi cui li-ar da, cu scrisoari să li dia şi acelora să fie moşiia. Iar aceia carii le-au ţinut mai înainte, fie cini ar fi, şi le-au lăsat de atîţa ani pustiite şi părăginite, să nu s⟨e⟩ mai amestece întru nimica, ce să fie lipsiţi în veci de acele păragini. Şi într-alt chip să nu fie. Aceasta am dat şi am întărit ca să s⟨e⟩ ştie.

U Ias, let 7230 ⟨1722⟩ mart⟨ie⟩ 15.
Axintie uricar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXLIII, doc. 115.
Orig., pecete aplicată.

64

Iaşi, 1 mai 1720

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă încuviinţare episcopului de Huşi să aibă dreptul a lua înapoi viile părăsite de pe moşia episcopiei, dacă nu vor fi lucrate în termen de trei ani, spre a le da altora care să le lucreze şi să le stăpînească în veci.

† Io Mihai Răcoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem ştire cu această carte a domniei meli tuturor cui să cade a şti. Iată că au venit înainte noastră şi denainte alor noştri moldoveneşti boiari, a mari şi a mici, cinstit rugătoriul nostru sfinţiia sa părinteli chir Iorestu, episcopul ot Huşi, şi au făcut jalobă pentru viile celi părăginite ce sîntu pe locul sfintei episcopii la Huşi, dzicînd sfinţiia sa părinteli precum o samă de vii sînt părăginite cît⟨e⟩ de 30 ani, altele de 20 ani, iar alteli de 15 ani şi de dzéce ani şi de şes⟨e⟩ ani şi nim⟨eni⟩ din stăpînii viilor nu să apucă să li lucrédze, şi sfînta episcopie n-are nici un folos de pe moşiia sa. Iar de au şi dat sfinţiia sa cuiva vro păragină dintr-aciali ca să li lucrédze pentru folosul sfintei episcopii, şi cît li-au vădzut lucrate atunce şi vin din sămenţiia — nepoţi, strănepoţi — de a celora cu viile şi s⟨e⟩ apucă de gîlceavă la lucrul viilor, vădzîndu-li gata de roadă şi destupate de alţii, şi fac sminteală de rămîn iar nelucrate viile pe moşiia sfintei episcopii.

Drept acéia am socotit domniia mea împreună cu tot sfatul nostru şi am făcut acest testamentu sfintei episcopii, cine nu să va apuca din sămenţiile acelor stăpîni cu viili, păn în trei ani, ca să li lucrédză, să fie volnic sfinţiia sa

---

Iostin, nici din carii au lucrat mai înainti vrémi acéli vii ce sîntu acmu paragini, fără cît să li stăpînească şi să li lucrédză Ghiorghie blănariul, precum s-au pominit mai sus, şi să dea ci-a fi vinitul svintii mănăstiri, după obicéiu.

Pentru această, vădzind şi domniia mea această tocmală, socotit-am dinpreună cu tot sfatul nostru, decît să stia acéli vii pust'i, mai bini să fie dati în samă de om, ca să le lucrédză pentru vinitul şi folosul svintii mănăstiri Cetăţui. Şi am făcut această carti a domnii méli de întăritură ca să fie volnic Ghiorghie blănariul a ţinea şi a stăpîni acéli vii neclintit niciodinioară, în veci" (Ibidem, doc. 117, orig.).

părinteli vlădica de Huşi a le da altor streini să-li lucrédză, şi acelora să fie viili în veci, însă osăbit de viile boiereşti cari au altă socoteală pentru multe pricini. Şi într-alt chip să nu fie.

Aceasta am dat şi am întărit ca să s⟨e⟩ ştie [1].

U Ias, let 7228 ⟨1720⟩ mai 1.

Io Mihai Racoviţă voevod ⟨m.p.⟩

Treatago gospodstva.

Axintie uricar.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 76.
Orig.

65

Iaşi, 26 noiembrie 1720

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului şi soborului de la Neamţ, să aibă a lua dijma din produse de pe moşia mănăstirii, Buzaţi (Neamţ), peste apa Moldovei, de la oricine ar fi cultivînd-o.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii meli rugătorilor noştri, egumenului şi a tot săborul de la svînta mănăstire de la Niamţu, să fie volnici cu carte domniii meli a lua şi a dijmui di pe dreaptă moşie a svintii mănăstiri ce s⟨e⟩ chiamă Budzaţii, care moşie iaste în ţinutul Niamţului, peste apa Moldovei, să-ia de a zăcia din pîne, din fîn, din stupi, din tot locul cu tot vinitul, cine ce-ar avia pe acea moşie, ori boerescu, ori călugărescu, ori neguţitorescu, ori a cui ar hi, să fie volnici călugării de Niamţu a dijmui şi a lua pe obicei.

Şi nime să nu ste înprotiva cărţii domniii meli, iar d-ar avea cineva a răspunde ceva, să-şi ia dresăle şi să vie la divan de faţă. Aceasta scriem.

U Ias, let 7229 ⟨1720⟩ noe⟨m⟩v⟨rie⟩ 26.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. XXI, doc. 9.
Orig., pecete aplicată.

66

Iaşi, 10 martie 1722

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare visternicului Ştefan Luca să interzică grădinarilor de pe moşiile boiereşti vecine a mai face grădini la moşia lui, Bărboşi.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii méle boiariului nostru, lui Ştefan Lucăi visternicului,

---

[1] Hotărîrea a fost repetată întocmai de Grigore Ghica, la 23 ianuarie 1727 (Ibidem, f. 94), şi de Constantin Racoviţă, la 20 aprilie 1750 (Ibidem, f. 158).

să fie volnic cu cartea domniii méle a popri pre toți grădinarii boierești carii mergu la moșiia dumisale, la Bărboși, de fac grădini și moșie n-au, anum⟨e⟩ pre grădinarii dumisale hatmanului și dumisali lui Costantin Costachi vel spătar și a lui Iamandi și altor boiari, pentru căci au jeluit dumnealui domniii méle că să hrănescu acolo și bani dau pe aiurilea, și mărgînd zlotașii acolo, văd atîția oameni și pun bani și s-au sărăcit cîte un sărac de om ce au avut dumnealui vistiernicul. Care, fiind și dumnealui hatmanul față cînd au jeluit vist⟨iernicul⟩, au spus dreptu că n-ari moșii nici dumnealui, nici alții.

Deci, vădzînd domnia mea jaloba dumisali într-acesta chip, i-am dat domni⟨a⟩ mea această carté să aibă a-i popri pe toți, nici unul să nu facă grădini acolo, ci să margă să-și facă grădini unde dau și bani. Și nim⟨eni⟩ să nu ste înprotiva cărții domniii méli.

U Ias, let 7230 ⟨1722⟩ mart⟨ie⟩ 10.

Io Mihai Racoviță voevoda ⟨m.p.⟩

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXXXI, doc. 351.
Orig., pecete aplicată.

67

⟨Iași,⟩ 23 aprilie 1722

Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Soveja să „zăbirească" pe brețcanii care pasc oile pe moșiile mănăstirii și nu dau dijma după cum s-au învoit.

† Io Mihai Racoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii méli rugătoriului nostru, egumănului de la sfînta mănăstire Soveja, care ne jălui aici precum brețcanii din țara unguriască vin di-și pășunează oile pe moșiile mănăstirii ce sîntu în munte și dijmă, după cum esti obiceiul, n⟨u v⟩or să de, precum și an dzis⟨e⟩ egumănul c-au avut și tocmală cu dînșii și apoi ei au fugit cu bucatele și dijmă n-au vrut să de.

Drept aceia, i-am dat această carte a domniii méle, cînd ari mai vini acii brițcani cu bucatele dincoace, acolo pe moșiile mănăstirii, și n-ar vre ei de bună voe să-și plătiască dijma, să fie volnic a-i zăbiri, însă de nu or plini ghinărariul de Brașov, pe carte ce i s-au scris, să aibă să-i zăbirească și nime să nu s⟨e⟩ împotriviască cărții gospod.

Let 7230⟨1722⟩ ap⟨rilie⟩23.

Arh. St. Buc., M-rea Soveja, pach. V, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

68

Bărboși, 13 iunie 1722

Ilie Gorie dă lui Adam Luca, biv vel sulger, un vecin în schimbul unui țigan.

† Ilie Gorie, făcut-am zapisul meu la mîna dumisali, lui Adam Luca biv vel sulger. Avînd eu un vecin, anume Stahie, ficiorul Bolgăi, ce ni se venise noî la înpărțala noastră, am făcut schimbătură cu dumnalui, de mi-au dat un

țigan, anume Miron, ficiorul Nastasii, fetii lui Clinco, și eu i-am dat dumisale pe acest Stahie, ficiorul Bolgăi. Și-nvoindu-ne cu cestu schimbu, într-acest chip cum scrie mai sus, n⟨e⟩-am luat cineși al său la mînă, ca să-și stăpînească de acmu înainte, cum scrie mai sus, și ne-am făcut și scrisori unul altue la mînă.

Și pentru credință am iscălit

U Băr⟨boși⟩, 7230⟨1722⟩ iun⟨ie⟩ 13.

Ilie Gorie.

Antioh Gore iscal.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDXVII, doc. 69.
Orig.

69

Iași, 16 ianuarie 1723

Postelnicul Gavrilaș Leca, împreună cu nepotul și ginerele său vînd jumătate din satul Vorontărești (Roman), pe apa Siretului, cu 80 de lei, vel logofătului Ilie Catargiu, cu vecini și cu tot venitul.

† Adecă eu Gavrilaș Leca postelnicul, ficiorul lui Gligoraș Leca ce-au fostu pîrcălab, și înpreună cu nepotu mieu Ursachi Davidel, care mi-i nepot de soră, și cu gineri-mieu Gligori Moțoc, care ține o nepoată a mea de soră, anume Tudosca, sora lui Ursachi Davidel, scriem și mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru.

De nimeni silit, nici asuprit, ce de a noastră bună voe am vîndut a noastră driaptă ocină și moșie, giumătate de sat de Vorontărăști, de la ținutul Romanului, pe apa Siretului, cu vecini și cu tot vinitul, dumisale lui Ilie Catargiul vel logofătu și giupînesii dumisale Catrinii. Și am vîndutu dumilor sale dreptu optudzăci de lei bătuți, ca să fie dumilor sale driaptă ocină și moșie în veci, care și noaî această moșie ne iaste di pe maică noastră Cîrstina, fata lui Bucium, nepoata lui Vorontariu. Și vădzîndu c-au mai cumpărat dumnealui și ceia giumătate de sat de la Șoimărița și de la ficiorii Iancului Latii, i-am vîndut și noi această giumătate de sat, să fie satul deplin a dumisale.

Și făcîndu-ne dumnealui plata deplin, singuri ni-am iscălit și cu alți boeri de curte mari și mici care-i s-au tîmplat, ca să fie de credință.

U Ias, let 7231 ⟨1723⟩ ghen⟨arie⟩ 16.

Gavril Leca iscal ; Gligori Moțoc.

Ștefan Roset vel vornic, martur ; Costandin Roset vel păharnic ; Sandu Sturza vel ban ; Toader[1] Paladi vel comis ; Apostol Leca biv sărdar ; Ion Balș biv vel șătrar ; Costandin Paladi biv vel armaș.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LXVII, doc. 16.
Orig., cu o copie din 1804 iulie 6, iscălită de Veniamin, mitropolitul Moldovei.

---

[1] Indescifrabil, redat după copia menționată.

70

Iași, 6 februarie 1723

Vornicii de poartă, din poruncă domnească, dau mărturie de jurămîntul făcut în biserica Sf. Neculai de către doisprezece martori, propuși de mitropolitul Gheorghe, pentru stăpînirea unor vecini din Zaboloteni.

† Precum au giudecat mărie sa vodă la luminat divanul mării sale presfinție sa părintele Ghiorghi mitropolitul cu dumn⟨ea⟩lui Ion Balșe biv vel vornic pentru neşte vecini din Zabol⟨o⟩teni, anume Toader sîn Hortolomei şi Precup, frate lui Toader, tij sîn Hortolomei. Şi au fost giudecat mărie sa vodă ca să giure şesă oameni. Şi au adus sfinţie sa părinteli mitropolitul şi au giurat 6 liude şi, necredzînd dumn⟨ea⟩lui vornicul pre acei 6 oameni bătrîni ce-au giurat, grăit-au dumn⟨ea⟩lui vornicul mării sali lui vodă ca să mai aducă sfinţie sa părintele mitropolitul şi pre alţi giuretori.

Deci, pe poronca mării sale lui vodă, de iznovă au adus sfinţie sa părintele mitropolitul 6 oameni bătrîni, anume: Ion Bulţul, David sîn Gogăi, om bătrîn care să răspunde că ştie de la Vasile vodă, Gligor Bojoran, Ursul croitoriul, Gligor a lui Androni, Ştefan Tălabă. Şi de iznoavă au eşit la luminat divanul mării sale lui vodă şi măria sa de iznoavă au socotit şi-au giudecat dinpreună cu tot sfatul mării sale ca să giure şi aceşti oameni. Şi-au mersu pe porunca mării sale lui vodă la sfînta beserică la Sfeti Neculai şi au giurat tusşesă precum sîntu direpţi vecini a sfintei mitropoliii de moş, de strămoş; care fac giurături aceşti 6 oameni şi cu cei 6, ci-au giurat mai înainte, 12 oameni, şi tot oameni bătrîni. Însă din Toader este Miron şi frate-său Ion şi Andrei croitoriul şi Costantin tot frate şi ficior lui Toader, şi din Precup este Ştefan să brat ego Ghiorghii şi Manole şi veri primari cu Miron şi cu fraţii lui, ficiorii lui Toader. Însă giurătorii carii au giurat acmu sînt din Busanci.

Şi giurînd denainte al noastră, a vornicilor de poartă, pentru mai mare credinţa am iscălit, şi giurătorii mai gios şi-au pus degetele şi s-au pus şi pecete porţii mării sale domnului.

U Ias, let 7231 ⟨1723⟩ fev⟨ruarie⟩ 6.

† Vornici glotni.

Gligor Cucoran vornic; Anghilachi vornec glotnii. David Goga; Ion Bulţul; Gligor Bujoran; Gligor Andone; Ursul croitor; Ştefan Tălabă.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVIII, doc. 235.
Orig., 2 peceţi aplicate.

71

Iași, 19 martie 1723

Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Bistrița să scoată de pe moșia mănăstirii pe nişte oameni ai vornicului Sturza, care au intrat cu sila și se împotrivesc să dea dijmă din produse.

† Io Mihai Răcoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar ⟨zemle Moldav⟩[1]scoi.

Dat-am cartea domnii méli rugătorului nostru...... ⟨Mi⟩[1]hail, egumănului de la sfînta mănăstire Bistriţăi, car⟨e ne-au⟩[1] jeluit domnii méle pe nişte oamini

[1] Doc. rupt.

a dumisale Sturdzăi vorni⟨cul..⟩[1] precum au întrat cu de-a sila pe moşiia sfintei mănăstiri şi strică locul şi i-au cosit iarba în ţăria lor şi nici dijma ce iaste venitul moşii de acolo nu vor să de.

Deci, să fie volnic a merge şi să le ia toată dijma cît i s-ar vini şi din pîini şi din fîn şi din prisăci cu stupi şi din toate după obiceiu şi să le fărîme şi casăle de acolo, să nu-i mai lase pe locul mănăstirii să şadză, din vreme că să pun înpotrivă şi strică venitul moşiii şi cosăscu în ţăria lor. Pentru aceia, să aibă a-i scoate şi nim⟨eni⟩ să nu ste înpotriva cărţii domniii mele.

U Ias, let 7231⟨1723⟩ mart 19.

Arh. St. Buc., M-rea Bistriţa, pach V, doc. 15.
Orig., pecete aplicată.

72

Iaşi, 11 iulie 1723

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamţ să trimită să caute în satul lui „vel ban" pe Floca, vecin al mănăstirii, pe care, de-l va găsi, să-l aducă legat, deoarece a fugit în mai multe rînduri.

† Io Mihai Racoviţă voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru, egumenului de la mănăstire Niamţului şi pre cine va trimite, să fie volnici cu carte domniii mele a căuta şi a cerca pe Floca, care este dirept vecin a mănăstirii, şi orunde l-ar găsi în ţara domniii mele să aibă a-l lega şi a-l lua de grumadzi şi să-l încarce cu tot ce -ar ave el şi să-l ducă să-l aşedze la mănăstire, căci în cîteva rînduri s-au ⟨a⟩dus cu cărţi gospod şi el tot au fugit. Deci numai să-l ducă şi nime să nu cutedze a sta înpotriva cărţii gospod.

Cari om este în satul lui vel ban, ci di a fi acolo să-l ii, iar di a fi aiuri să-i di paci [2].

U Ias, let 7231⟨1723⟩ iulie 11.

Arh. St. Buc., M-rea Secu, pach. I, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

73

⟨Iaşi,⟩ 16 iulie 1723

Mitropolitul Moldovei dă carte de blestem lui Ilie de vistierie, cumpărătorul moşiilor Văleşeni şi Scobinţeni, cu ce să cheme la jurămînt pe Ştefan Gioacăş, Andronachi şi Ghirvasa, spre a spune pe unde s-au risipit vecinii din sat din vremea războaielor cu polonii.

† Ghiorghie cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop şi mitropolit Sucevii şi a toată Moldovlahie.

---

[1] Doc. rupt.
[2] „Cari om este..." adaos.

† Facem știri cu această carte a smirinii noastre precum au vinit înainte noastră Ilie de visterie di ni spusă precum au cumpărat mai în trecutile dzile un sat, anume Vălișinii și Scubențînii, de la unchiu-său Gavril Lisa postelnic, și-ntr-acel sat mulți vicini au fost, pre carii pe o sam⟨ă⟩ dentr-acii vecini i-au apucat și dumnelui Lisa postelnic, pentru carii și izvod anume i-au făcut de acii oamini la mîna nepotu-său Ilie de visterie. Și de la vrimi răscoalilor, di cîndu au luat leșii pe Duca vodă, s-au împrăștiet și necăutînd-i nime, niștiind pre undi s-au aședzat, dintru care s-au aflat o fimee din niamul acilor vicini, carii este mătușă lui Ștefan Gioacăș, anume Ghirvasa, ci-au ținut-o Gașpar.

Deci i s-au făcut această carte de blestăm asupra aciștii fimii și asupra lui Ștefan Cioacăș și asupra lui Andronachii și asupra a cărora ar ști și n-ar vre să-i mărturisască și să-i spue pe undi sînt, să fie blăstămați de domnul nostru Iisus Hristos și de maica sfinții sali Precista și de toți sfinții, și să fie afurisiți de 318 oteți din cinstita Nikii și de smerenia noastră ; herul și petrile să putridziască, iar trupurile acestora oamini, carii mai sus sint pominiți, să ste întregi și să aibă parte cu Iuda și cu procletu Arie. Iar carii ar mărturisi drept, să fie ertați și blagosloviți. Aceasta facem știre.

Let 7231 ⟨1723⟩ iul⟨ie⟩ 16.

Ghiorghie, mitropolit Suceavschi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CIII, doc. 175.
Orig.

74

Iași, 24 octombrie 1723

Mihai Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Toader Petco să-și stăpînească moșia de baștină și de cumpărătură în Pohribeni și să ia dijma din produse.

† Io Mihai Racoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele cestui om, lu Toader Petco, ginerele lui Vasîlie Mihuleci, ce-au fost de Cureleni di la ținutul Orheiului, ca să fie tare și puternic cu carte domniii meli a-și ținia și a-și stăpîni a sa dre⟨a⟩ptî ocinî și moșie ce ar hi avînd el în sat în Pohribeni di pe moșii și părinții lui, moșie veche. Așijdere să aibă a-și ține și a-și stăpîni și altî parte, iar într-același sat, în Pohribeni, a trie parte din bătrîna Lehoai, parte lui Lupan ficiorul lui Țapi, nepotul Lehoai, pe zapis și pe mărturii ce ari de la oameni buni și împregiurași și răzeși, care această parte o au fost vîndut lui Vasîlie Mihuleci.

Deci să aibă a stăpîni aceste părți de ocine și de moșie ce-ari, și moșie veche și cumpărături pe drese și pe zapise și pe carte de la Ivstratie Dabija vodî, și să aibă a-și luoa de a dzece din cîmpu, din pîni și din fînațe și din sălişte și din grădini cu legumi și din tiutiunuri și din cînepi și din inuri și din pădure și din prisăci cu stupi, după obicei și dintr-alte vinituri, din tot locul tot vinitul ce i s-ar vini pe părțile lui, și nime să nu cutedzi a ține sau a opri înaintea cărții

domniii meli. Iar cui i-ari păre cu strîmbul şi ari mai ave ceva a răspunde, să vie să ste faţi la divan. Aceasta scriem.

U Ias, let 7232 ⟨1723⟩ oct⟨omvrie⟩ 24.
Vel logofăt ucil.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. XLIX-C, doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

75

15 noiembrie 1723

Cuprinsul zapisului de vînzare a satului Lieşti de la ţinutul Hîrlăului, dat de către Constantin Alcazi pîrcălab şi soţia sa Catrina, vel paharnicului Constantin Ruset, împreună cu vecinii de pe moşie.

Constantin Rusăt vornic.
Velet 7232 ⟨1723⟩ noem⟨vrie⟩ 15.

Un zapis de la Costantin Alcazi pîrcălab şi cu soţu său Catrina, fata lui Danolache sulger, făcut la mînule dumisale Costantin Rusăt vel paharnic, precum i-au vîndut un sat întreg cu vécini, anume Liiaşti ot ţinutul Hîrlăului, pe apa Sitnii, ce li-au fostu de dzestre de la soacră-sa Safta, giupîniasa lui Danolache sulger ; iară lui Danolache i-au fostu cumpărătură de la Isac şi Gligoraşco, nepoţi lui Solomon Bîrlădeanul logofăt ; care acel sat au fostu mai denainte vreme a namului lui Danolache sulger, precum arată şi zapisul cel vechiu. Deci satul acesta cu vecini l-au vîndut ei drept...[1] lei şi li-au făcut vel paharnicul plată deplin şi ei încă i-au dat zapisele celi vechi ce-au avut pe moşiile aceste. Şi sint iscăliţi marturi Gheorghie mitropolitul şi Ştefan Luca vistier şi Anthim egumen ot Besericani şi Vasilie Brahă şi Andrei diiac de cămară.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 78.
Rezumat.

76

Iaşi, 1 decembrie 1723

Miron, biv medelnicer, vinde cămăraşului Radu Racoviţă şapte vecini, de la moşia sa Durneşti şi de la Hotin, cu suma de o sută de lei.

† Adecă eu, Miron biv medelnicer, ficiorul răpăosatului Calistru biv vel jicnicer, scriem şi mărturisascu cu acest adevărat zapis al meeu, de nimi silit nici asuprit, ce de bună voia mea am vîndut ai miei drepţi ţărani vecini ce mi s-au venit în parte mea de la părinţii noştri, din Durneşti, anume Iftimii ficiorul

[1] Loc alb.

Sandului, însurat, și cu frații lui, Ștefan și Toader holtei, și pe Melintie, ficiorul lui Gavril Balot⟨ă⟩, însurat, carii sînt aici față, și pe Vas⟨i⟩lii și cu frate-său Statii, ficiorii lui Ștefan Văleanul, amîndoi însurați, și pe Antohii, ficiorul Nicăi lui Balot⟨ă⟩, carii sînt la Hotin. Acește i-am vîndut dumisali cămărașului Radului Răcoviți și giupînesîi dumisali Marii drep⟨t⟩ bani gata 100 lei, ca să-i fie dumisali drepți vecini în veci, că mi-au făcut plată deplin în mînuli meli.

Și la această tocmală s-au tîmplat mulți boier, carii s-or iscăli mai gios, și eu de credință am iscălit.

Și eu Dumitrașco Muste am scris, să se știe.

U Ias, let 7232 ⟨1723⟩ dec⟨hembrie⟩ 1.

† Eu Miron Calistru iscal.

† Iordachi Cantacuz⟨ino⟩ vel vist⟨iernic⟩.

Arh. St. Iași, Documente, pach. XLIV, doc. 2.
Orig.

77

Iași, 6 decembrie 1723

Mihai Racoviță, domnul Moldovei, încuviințează ca mitropolia să ia livezile de pomi de la Vlădiceni ale locuitorilor care au avut și vii, dar nu le mai lucrează, spre a le da celor ce s-ar angaja să refacă viile.

† Io Mihai Racoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem știre cu această carté a domniii méle tuturor lăcuitorilor cîți ar avea vii și pomăt pe locul sfintii mitropolii la Vlădiceni, la ocolul tîrgului Eșilor. Și mulți din pămînteni ci-au avut vii cu pomăt, viile le-au părăsit, iar pomătul își stăpînesc și își fac negutitorii, și sfînta besérică a mitropoliii n-are nici un folos, și au rămas păgubași și sfînta biserică și visteria.

De care lucru, iată că domnia mea am socotit înpreună cu tot sfatul nostru, din vréme că iaste locul sfintei mitropolii și ei nu vor să-și lucredze viile și li-au lăsat de s-au pustiit și-și țin numai pomătul de să negutătoresc și besărica n-are nici un folos, așijdirile și visteriia au rămas păgubașă, să fie volnic sfinția sa părintele mitropolitul a lé lua și pomătul și locul viilor. Și cine s-ar apuca să facă vie, să aibă a stăpîni și pomătul acelui loc de vii, iară ei să nu mai fie volnici de acum nainte a să amesteca la pomăt, ci să fie lipsiți din toată légia, după obicéiul țărîi. Iar carii s-ar apuca să-și facă vii pe locul ce-au avut moșii și părinții lor, să-și stăpînească și pomătul, iar mănăstirea să nu mai aibă a să amesteca, după cum scriem mai sus.

Aceasta scriem.

U Ias, let 7232 ⟨1723⟩ de⟨chembrie⟩ 6.

Arh. St. Buc., Mitrop. Moldovei, pach. III, doc. 4.
Orig., pecete aplicată.

78

13 ianuarie 1724

Silvestru Bărboi mărturiseşte că a vîndut boierului Hăbăşescu numai o vie, iar moşia pe care voia să i-o cotropească, pe motivul că-i era vecin, a dat-o călugărilor de la Drăgeşti.

Adică eu, Sălivestru Bărboi, făcut-am această mărturie a mea, precum m-au chemat dum⟨nea⟩lor hotarnicii şi cu toţi răzăşii de Drăgeşti carii s-au însămnat, anume Tănasă Picioroagă ce-au fost pîrcălab şi Iorghiţi Racleş şi dumnealui Ursul vel căpitan şi sfinţie sa părinte⟨le⟩ Serafim, egumen ot Drăgeşti, şi Ion Musteaţă şi Stahie şi Tudosii şi Boţocan Nădăbaicu şi alţi răzăşi, toţi de Drăgeşti carii s-au însemnat mai gios, de m-au întrebat cum mi-am vîndut eu moşie Hăbăşescului ca să lipsesc eu din moşie.

Ce eu mărturisăscu cu sufletul mieu înaintea lui Dumnezeu şi a toţi răzăşii, ca să ştie toţi că mă trăge vecin, nefiind eu vecin ; şi s-au adus pe Başotă hotarnic şi au zis Başotă că să cade să-mi ia moşie, fiindu-i eu vecin, şi pe zisa lui Başotă mă trăge vecin. Apoi eu m-am sculat la Dumitraşco vodă şi am eşit la divan cu Hăbăşescul şi l-am rămas, precum am şi carte de rămas şi m-am ştiut moşan. Acmu mă aflu vîndut la călugării ot Drăgeşti ; ce eu zapis nu i-am făcut, nici ştiu nimică, nici m-am neguţat, nici moşia i-am dat, ce o vie ce să chiamă a lui Coftan, ce este tot a noastră, o am neguţat cu Hăbăşescu drept doi boi şi o vacă şi mi-au dat vaca, iar boii nu mi-au mai dat ; şi i-am zìs să-mi dea boii. el au zis că nu mi i-a da, că sînt un om stărpu.

Aşa mărturisăsc cu sufletul mieu înaintea lui Dumnezeu şi a toţi răzăşii, carii şi-au pus peceţile. Pentru credinţa mi-am pus degetul.

7232⟨1724⟩ ghenarie 13.

Eu Sălivestru Bărboi mărturisăscu.

Şerafim egumen ermonah ; ermonah Teodosie Roată ; ierodiacon Anton Ploşniţă ; ierodiacon Ion ; Toader ; Stahie ; Tudosie ; Gheorghie şi alţii.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXLIX, doc. 50.
Copie de la înc. sec. XIX.

79

Iaşi, 10 mai 1724

Veliţii boieri judecă, din poruncă domnească, jalba fraţilor Părîu, contra lui Gavril Miclescu vornic şi — pe baza jurămîntului făcut de martori — dau hotărîre că aceştia sînt vecini ai lui Mihai Racoviţă, din satul Bodeşti.

Darie Donici, vel vornic de Ţara de Gios, Ştefan Ruset, vel vornic de Ţara de Sus, Dumitru Macrii, biv vel ban, facem ştire cu această mărtirie a noastrî la cinstitî şi luminatî mîna mării sale domnului nostru Io Mihai Racoviţă voievod. pentru Trohin şi Gavril şi Andrei şi Ion, ficiorii lui Tănasii Părîu, carii au jeluit mării sale lui vodă pe dumnealui fratele nostru Gavril Miclescul vornicul că-i

trage la vecinătate și ei nu-s vecinii dumisale, ce sint vecinii mării sale domnului nostru Mihai vodă, din sat din Bodești de pe Cracău; care sat au fost a răpăosatului Tomi Cantacuzino vornicul, moșul mării sale lui vodă.

Deci poroncindu-ne mărie sa domnul nostru Mihai vodă ca să luăm sama cu dumnealui fratele nostru Gavril vornicul și, stînd dumnealui față înaintea noastră cu aceşti oameni ce-s numiți mai sus, întrebat-am pe dumnealui Gavril vornicul pentru aceşti oameni, de pe ce-i trage dumnealui la vecinătate, vecini îi sînt dumisale de baştinî, de Micleşti, au ce poveste au? Iară dumnealui altă n-au răspuns, fără cît au zis că ţiind pe maica dumisale Vasilie logofătul şi după moartea lui Vasilie logofătului iară Dumitraşco Ceaurul ce-au fost logofăt mare, ficiorul lui Vasile logofătului, au lipsit-o din satul tătîne-său, din Hălăuceşti, cu diata ce-i făcusă tată-său, şi neavînd nici vezetei pe cai atuncea ca să vie la Micleşti, atuncea au fost tatul acestor oameni, Tănasie Părîu holtei acolo în Hălăuceşti şi întrebîndu-l ce ficior ieste el, au dat samă că ieste ungurian şi aşa l-au nămit pe cai de au vinit cu maică-sa la Micleşti. Şi au şezut tot în Micleşti de s-au însurat şi au trăit pînă au murit şi au făcut ficiori pe aceşti ce-s numiţi mai sus, şi de atuncea pînă acum tot în Micleşti au şezut.

Iară Trohin şi Gavril şi Andrei şi Ion au scos doi oameni bătrîni, vecini din Bodeşti, anume Ion Platon şi Vasilie Ţigănici şi mărturisiră cu sufletele lor precum aceştie sînt drepţi vecini mării sale lui vodă, din Bodeşti, ficiori lui Tănasie Părîu şi sint şi astăzi de să cunosc jiriştea casălor moşilor lor. Numai dacă au murit răpăosatul Toma vornicul şi neavînd cine să-i sprejeniască pe oameni, s-au răsipit toţi în toate părţile, unii pin ţara unguriască, alţii pintr-alte ţări, alţii pin ţară aicea, şi de atuncea s-au răzleţit şi Tănasie Părîu, tatul acestora, şi nu s-au mai ştiut nici aceştie unde sint, nici alţii pînă astăzi.

De care lucru văzind noi pe aceşti oameni bătrîni că mărturisind într-acesta chip şi dumnealui fratele nostru Gavril vornicul încî pe tatul lor nu l-au ştiut de unde ieste de baştina lui, aşa am socotit şi am giudecat cu dreptate, ca să margă aceşti doi oameni bătrîni, Ion Platon şi Vasilie Ţigănici, la svinta besearică să giure pecum tatul acestora, Tănasie Părîu, au fost drept vecin de moşi, de strămoşi din sat din Bodeşti şi giurînd, să le de pace dumnealui Gavril vornicul. Şi aşa au mers la svinta besearică domniascî, la Sfeti Nicolae, după obicei, cu vornicii de poartă de au giurat pecum aceşti oameni, Trohin şi Gavril şi Andrei şi Ion, sint ficiori lui Tănasie Părîu şi tatul lor au fost drept vecin de baştina lui din Bodeşti, a răpăosatului Tomii vornicului şi au şi astăzi veri primari de pe tată-său în sat în Bodeşti

De care văzind şi noi şi aducîndu-ne şi mărturie de giurămînt şi împreună cu dînşii au vinit şi vornicii de poartî de ni-au mărturisit pecum au giurat la svinta besearică după obicei, am dat rămas din toată lege pe dumnealui vornicul Gavril, ca să nu mai aibă triabă de acmu cu dînşii niceodatî, ce să fie drepţi vecini mării sale domnului nostru Mihai vodă, pecum au fost tatul lor şi moşul lor răpăosatului Tomii vornicului, moşului mării sale, aşa să fie şi ei în veci, cu toţi ficiorii lor, şi această pîră să nu să mai pîrască niciodată piste această mărturie a noastrî. Şi pentru mai mare credinţa, ne-am iscălit şi noi şi alţi boieri carii s-au tîmplat, să să ştie.

U Ias, let 7232 ⟨1724⟩ mai 10.

Ilie Catargiu vel logofăt; Ştefan Ruset vel vornic iscal; Ion Cantacuzino vel spatar; Macri ban iscal; Darie D⟨onici⟩ vel vornic; . . . . [1]

[1] Indescifrabil.

vel ban; Costantin Costachi vel vistiernic; Costachi Ruset vel paharnic; Bogdan . . . . [1] treti logofăt.

Gligoraş sin Vasilie uricar ⟨a scris⟩.

⟨Însemnare pe ultima pagină:⟩ Mărturie de la boieri pentru nişte vecini de Bodeşti, ce s-au luat de la Gavril Miclescul vornicul.

Acad. Republicii Socialiste România, Filiala Iaşi, Biblioteca Institutului de istorie, pach. XXX, doc. 67.

Orig. Publicat regest de N. Iorga în *Studii şi documente*, vol. VI (1903), p. 53 (nr. 244).

80

Iaşi, 14 februarie 1724

Antiohie Hudeci dă scrisoare de împărţeala averii cu cumnatul său, Vasile Carp armaşul, consimţind să dea pentru 50 de stupi şi 40 de lei „2 cai de căruţă şi 4 lei bani şi o iapă şi 25 stupi de sămînţă şi un vecin, anume Ursul Vîntul, moldovan".

† Adecă eu, Antiohi Hudeci, dat-am scrisoarea mea la mîna cumnatu-meu, lui Vasili Carpu armaşul şi-a surori-mea, Sandii, pricum măritînd-oî tată-meu şi au dat şi dzestri precum au vrut, ca un părinte, şi mai trăind după ce-au măritat-o încă . . . . . [2] ani şi ni-au făcut şi diiată cu patru arhierii iscăliţi cu mare blăstăm, c-un an şi mai bini înainte morţii, di înpărţeală ce mi-au dat. Dipe aceia, tîmplîndu-s⟨e⟩ în vrimia cătanilor di-au luat tătîni-meu toati bucatili şi stupii tătarăi şi s-au dus şi tată-meu la Buciag ca să-şi scoată bucatili şi nimic n-au scos şi i s-au tîmplat şi moarte acolo.

Şi încă şi dipă aciia au mai trecut 7 ani, după ce au murit şi s-au sculat cumnatu-meu şi soru-mea di-au scornit pricină ca să înpărţim în doî ce ni-au rămas de la tată-meu, din vicini şi din ţigani şi dintr-alte ce mi-au rămas de la tăt⟨î⟩nă-meu şi di a unui frate al nostru Ion, ci-au murit încă cu vro 3 ani înainte tătîni-meu, afară din dzestri ci i-au dat.

Şi eşind dinpreună la divan, ni-au orînduit măria sa vodă la sfinţia sa părintele Ghiorghi mitropolitul şi la dumnealui Sandul Sturdzea vel ban ca să ne ia sama cu pravila. Şi, giudecîndu-ne cu pravila, au spus mării sale lui vodă precum ni-au giudecat, şi pravila diiata n-au stricat, cari şi măria sa au lăsat după giudecata pravilii şi a sfinţii sale mitropolitului şi a dumisali lui vel ban, şi mi s-au făcut şi carte de rămas.

Iar pentru 2 ţigani ce li-au fost dat tată-meu dzestre, carii i-au fost cumpărat de la mănăstire, de la Burdujeni, şi tîmplîndu-s⟨e⟩ di i-au dat mărie sa vodă iarăşi mănăstirii, au dzis măria sa vodă să-i dau alţi 2 ţigani în locul acelora şi i-am dat pe Gligor⟨e⟩ ţiganul cu doî fete a lui şi cu fămiae lui, fiind moldovancă, şi pe Costantin brat lui Gligore.

Şi mai dînd samă cumnatu-meu Vasili precum să-i hii giuruit tată-meu la logodnă 50 matce şi 40 lei pentru căruţă cu 2 cai, au dzis mărie sa să giur eu

---

[1] Indescifrabil.

[2] Loc alb.

precum n-am audzit, nici ştiu să-i fie giurui tată-meu, şi giuruind să-mi de banii. Şi eu, vrînd să mergu să giur, n-au vrut să mă lase dumnealui medelniceriul Mogîlde şi am stătut înainte dumisale şi înainte dumisale lui Tănase comisul al doile, amîndoi, şi ni-am aşedzat ca să-i dau pentru acii 50 stupi şi pentru cii 40 lei 2 cai de căruţă şi 4 lei bani şi o iapă şi 25 stupi de sămînţă şi un vecin, anume Ursul Vîntul, moldovan, pentru ca să nu mai giur.

Şi li-am dat aceste toate şi aşa ne-am aşedzat înainte dumilor sale care mai sus sint pomeniţi şi dinainte altor oamini buni, nici să mai aibă de acmu înainte a mai cere piste giudecata ce-am avut şi peste aşedzarea ce am făcut şi ne-am aşedzat şi ni-am făcut şi scrisori unul la mîna altue. Iar care dintri noi ar mai scorni gîlceavă să fie di ruşine. Şi pentru credinţă am şi iscălit.

U Ias, let 7232 ⟨1724⟩ fev⟨ruarie⟩ 14.

Antiohie Hudeci iscal.

Mogîlde biv vel medelnicer, m-am tîmplat.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIV, doc. 49.
Orig.

81

⟨Iaşi,⟩ 29 iunie 1724

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Sfînta Vineri să trimită la satul Iucaş (Neamţ) să ia dijma moşiei.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru, egumenului de la Svînta Viniri, şi pre cini va trimite sfinţie sa, să fie volnic cu carte domniii meli a mergi la sat la Iocaş, ce este la ţinutul Niamţului şi să aibă a lua de a dzecia den toate după obiceiu, din pîni, din fînaţ, din grădini cu legumi şi cu cînepi şi cu inuri şi din prisăci cu stupi, şi să aibă a lua din tot locul cu tot vinitul şi nime să nu cutedză a sta înpotriva cărţii gospod. Iar cui ar păria cu strînbul, să vie faţă la divan.

Aceasta scriem.

Let 7232 ⟨1724⟩ iuni 29.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XII, doc. 172.
Orig., pecete aplicată.

82

Lucoviţa, 16 iulie 1724

Popa Grigore Pisanca dă zapis de chezăşie lui Dumitraşcu Bainschi, pentru fratele său Fodor, dat rob de la divan, că va şedea în Lucoviţa sau la Milia, de unde este vecin cumpărat şi că nu va mai face pîră împotriva stăpînului.

Adică eu, popa Gligor Pisanca, fratile lui Fodor, făcut-am zapisul miu la mîna dumisale giupînului Dumitraşco Bainschi, precum am luat în chizişiia mi

pi frat⟨e⟩l⟨e⟩ miu Fodor, dupi ci l-au dat mărie sa vodă vicin rob de la divan, dupi giudicata ci l-au rămas giupînul Dumitraşco, fiindu-i rob.

Deci m-am apucat pentru dînsul cum că a şede în sat în Lucoviţa şi n-a fugi, iar fugînd din Lucoviţa, el să margă la Miliia să şadză, de unde iaste vicin cumpărat; însă fugînd ⟨din⟩ Miliia, să aibu eu a da pi fratil⟨e⟩ miu în mînîli giupînului Dumitraş⟨co⟩, iar di ar fugi şi de la dum⟨nealui⟩ în ţara lăşască şi s-ar întorcé frat⟨e⟩l⟨e⟩ miu în Moldova şi l-aş şti undi iaste, să aibu eu iarăşi a-l aduce la dumnealui Dumitraşco, stăpînul lui. Iar di ar mai înbla fratil⟨e⟩ miu a mai scorni vro pîră asupra stăpînu-său, să aibă dumnealui a-i lua tot di la casă şi să-l puie în heri să muncească ca c-un rob ce l-au dat di grumazi di la divan.

Şi pentru credinţa am iscălit să s⟨e⟩ creadză.

U Luc⟨o⟩viţ⟨a⟩, 7232 ⟨1724⟩ iulie 16.

Eu popa Glégoré Pésanca, chizaş de frate-meu Fodor.

Şi eu Ion Volcinschi: şi eu Toader Voncischi, martur m-am tîmplat; Iordache Ruset biv vel clucer i staroste, martor.

Şi eu Ion Volcinschi; şi eu Toader Voncischi, martur m-am tîmplat;

Arh. St. Buc., A. N., pach. III, doc. 3.
Orig.

83

Iaşi, 28 septembrie 1724

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, face cunoscut locuitorilor din satul Săbăoani că au fost luaţi pe seama domniei, care se va îngriji de toate nevoile lor.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domnie me la toţi sătenii de sat de Săb⟨ă⟩oani.

Facem ştire tuturor pentru rîndul vostru, că pînă acmu aţi fost în sama dumisale lui vel spătar, iară acmu v-am luat din sama dumisale şi sînteţi în sama gospod. Pentru acee, vădzînd carte domniii mele, să căutaţi să vă apucaţi de pămînt şi de hrana voastră şi nice o grijă să n-aveţi. Şi ci-ar hi nevoile voastre, să agiungeţi la cruceri şi clucerii ne-or face ştire noa şi toate nevoile voastre le vom căuta. Şi de nu veţi fi avînd vornicel, iarăşi noi vom pune pe cine veţi socoti voi să vă poată purta de grije voastră şi dispre nime nici o nevoe sau supărare nu veţi ave.

Această vă scriem şi vă dăm ştiri şi aceasta.

U Ias, let 7233 ⟨1724⟩ sept⟨emvrie⟩ 28.

La lucru domniscu, la podvezi şi la altile de v-ar poronci clucerii, să nu mergiţi, fără cît după obicei ci este veţi lucra mănăstirii, şi cu această carte să vă apăraţi di toţi [1].

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 13.
Orig., pecete aplicată.

[1] „La lucru domniscu...“ adaos.

84

⟨Iaşi,⟩ 27 noiembrie 1724

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Pobrata să caute oriunde vecinii şi ţiganii mănăstirii spre a-i aduce la urma lor.

† Io Mihai Răcoviţă voevod, bojiiu milostiiu i gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am cartea domniii mele rugătoriului nostru Tofan, egumenului de la mănăstirea Pobrata, ca să fie volnic cu cartea domniii mele oriunde şi-ar afla vecini de ai mănăstirii au ţigani şi ţigance mănăstireşti, ori în ţigani boereşti, ori în ţigani călugăreşti, să fie volnic a-i luaré şi a-i duceré iarăşi la mănăstire, să slujască mănăstirii precum au slujit mai înainte. Şi nimenea să nu să ispitească a să puni înpotriva cărţii domniii mele, că aşa iaste porunca domniii mele. I i⟨spravnic⟩ saam rece gospodstva mi.

Let 7233 ⟨1724⟩ noemv⟨rie⟩ 27 dni.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXII, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

85

Iaşi, 30 mai 1725

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, trimite un slujitor la moşia Bohotin, a vornicului Ştefan Ruset, să aprindă casele oamenilor „a cărora ar vri dumnalui".

† Io Mihai Răcoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele slugii noastre cestui . . . .[1] să fie volnic cu carte domniii meli a merge la Bohotin, la moşie dumisali vornicului Ştefan şi ⟨să⟩ aibă a aprinde casăle oamenilor care şed pe moşie dumisali vornicului Ştefan, a cărora ar vri dumnalui, şi nime să nu cutedză a să pune înpotriva cărţii domniii mele. Aceasta scriem.

U Ias, let 7233 ⟨1725⟩ mai 30.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXI, doc. 94.
Orig., pecete aplicată.

86

Iaşi, 16 iulie 1725

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bogdana să strîngă dijma de pe toate moşiile mănăstirii din ţinutul Cîrligăturii, de la Storneşti, Pleşeşti şi Batorneşti.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele egumenului de Bogdana, să fie volnic cu carte domniii mele a lua de a dzece di pe toate moşiele mănăstirii Bogdanei, de la

[1] Loc alb.

ţinutul Cîrligăturii, de la Storneşti şi Pleşeşti şi Batorneşti, ca să de voe să are şi să cosască cini unde-i va fi voe, nime pe nime să nu poprască. Şi nime să nu ste împotriva cărţii domniii mele.

U Ias, let 7233 ⟨1725⟩ iul⟨ie⟩ 16.

Nacas că s-au făcut carte Cucoranului, ca să aibă călugării a lua de a dzece păn or vini la divan. [1]

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. XLI, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

87

Iaşi, 10 noiembrie 1725

Măranda şi cu fiul ei, Neculai Bucium, vînd vel logofătului Ilie Catargi doi vecini din satul Horgeşti (Putna).

† Adecă eu Măranda, fata Milescului ce-au fost sărdar, giupîniasa lui Costantin Bucium postelnic, înpreună cu fiiu mieu Neculai Bucium scriem şi mărturisim cu acest adivărat zapis al nostru la mîna dumisal⟨e⟩ Ilie Catargiul vel logofăt şi a giupîniasii dumisal⟨e⟩ Catrinii, precum să să ştie că noi de nime nevoiţi, nici asupriţi, ce di a noastră bună voie am vîndut dumisal⟨e⟩ ai noştri drepţi vecini, anume pe Ioniţă şi pe frate-său Ilie, ficiorii Mîrzii, carii ne sîntu noî drepţi vecini din sat din Horgeşti, de la ţinutul Putnii, precum pe tatul lor, pe Mîrza, îl arată anume la înpărţala ce frăţască ce s-au înpărţit soţu meu Costantin Bucium cu cumnatu-său, cu Vasilie Buzdugan medelnicer. Neputîndu-să ei fraţii învoi cu ce li-au fostu rămas de la părintel⟨e⟩ lor Gavrilaş medelnicer, cu poronca mării sale lui Antohie vodă au mărsu denainte dumilor sale Alexandru Ramandi vornic şi Ilie Catargiul, fiind atunce comis, de i-au socotit şi i-au înpărţit cu moşiile şi cu vecinii ce le-au fostu rămas de la părinţi. Şi acel vecin Mîrze, tatul acestor de mai sus numiţi, Ioniţă şi Ilie, s-au venit în parte soţului mieu, lui Costantin Bucium, cu satul Horgeşti, pecum mai pe largu arată înpărţala, cu iscălitura dumilor sale, ce-i făcută la vălet 7207 oc⟨tomvrie⟩ 29.

Deci şi pe mine acmu agiungîndu-mă nevoe, tîmplîndu-să de mi-au murit o copilă ce-au ţinut-o feciorul Soroceanului şi neavînd cu ci-o griji, m-am socotit de am vîndut aceş⟨t⟩i doi vecini dumisale Ilie Catargiul vel logofăt şi giupîniasii dumisale Catrinii, drept . . . . . [2] lei bătuţi, bani gata, căci alţii din rudele mele nime n-au vrut să-i cumpere, iară dumnilor ne-u făcut plată deplin întru mînuli noastre.

Pentru acie am dat şi de la noi acestu zapis ca să le hie dumilor sale şi cuconilor dumisale drepţi vecini în veci, ei şi feciorii lor şi cu tot rodul lor ce să va trage dintru dînşii. Şi pentru credinţă, am iscălit şi noi şi ni-am pus peceţile şi-au iscălit şi alţi boiari mari şi mici ce s-au întîmplat.

U Ias, 7234 ⟨1725⟩ noe⟨m⟩v⟨rie⟩ 10.

Măranda fata Milescului, giupîniasa lui Costantin Bucium ; Neculai Bucium.
Mihail Sturdzea vel ban ; Dimitrie ban iscal, martur.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LXVII, doc. 21.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] „Nacas că . . .“ adaos.
[2] Loc alb.

88

12 decembrie 1725

Vasile Hăbăşescu medelnicer dă lui Sandu Sturdza vel ban un vecin în schimbul altui, ori un moldovan ori un ţigan, de potriva vecinului său.

Adecă eu, Vasili Hăbăşéscul biv vel medelnicer, făcut-am zapisul meu la mîna dumisali Sandului Sturdzea vel ban, précum am făcut cu dumnealui o tocmală într-acesta chip : am dat eu dumisali al meu drept vecin, anume Galaţi Petrea, ficiorul lui Martin Galaţi, ungur, care îmi este mie dréptu vecin den Agiudéni, şi dumnealui să-mi de altu vecin, ori un moldovan ori un ţigan, de potriva vecinului mieu. Deci, ca să-i fie dumisali dréptu vecin, dumisali şi cuconilor dumisali, néclătit în veci.

Şi la această tocmală a noastră tîmplatu-s-au molţi boeri şi oméni buni, cari mai gios s-au iscălét. Şi eu pentru mai mare crédinţa am şi iscălit.

Let 7234 ⟨1725⟩ dec⟨hemvrie⟩ 12.

Vasilie Hăbăşăscul medelnicer iscal.

Costantin Silion logofăt, martur.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDLXIV, doc. 39.
Orig.

89

Iaşi, 10 martie 1726

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte lui Costache biv vel medelnicer să cerceteze şi să oblige pe locuitorii Buceşti, care au cosit pe moşia Dămăceni la vadul Roşcăi, să dea dijma de fîn mănăstirii Adam.

† Io Mihai Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scrie domniia mea la boiariul nostru, dumnealui Costachi biv vel medelnicer.

Facem ştire că domniii mele s-au jeluit rugătoriul nostru Iorest, egumănul de la mănăstirea lui Adam, dzicîndu că pre moşie la Dimăceni în ţinutul Tecuciului, la vadul Roşcăi, şi ci-au fost dijma de fîn n-au vrut neşti oameni ce le dzic Buceştii să dea, care ni-au arătat şi carte de rămas de la domniia mea că s-au pîrît de faţă acei Buceşti aciia la divanul domnii meli cu Stamatin vel căpitan de Tecuci şi i-au rămas. Şi ei acmu, peste carte aceasta de rămas, ei s-au sculat şi-au poprit, n-au vrut să dea dijmă pi ci de an, nici de estimpu.

Ce iată că scriem dumitale, mărgîndu dumneata acolo şi aflîndu că moşiia Adămeştilor pe ⟨unde⟩ [1] dzic ei că-i moşiia lor. . . . [1] să pli⟨neşti toată⟩ [1] dijma ⟨de la acei⟩ [1] oameni. . . . [1] de an şi de estimpu, ⟨mai⟩

[1] Doc. rupt.

multă jalobă să nu mai vie. Şi, precum vii afla şi plini, să faci şi mărturie ca, de or vre să mai vie la divan, să avem ştiri. Aceasta scriem.

U Ias, let 7234 ⟨1726⟩ mart 10.

Vel logofăt ucit.

Arh. St. Buc., M-rea Adam, pach. VI, doc. 41.
Orig., pecete aplicată.

90

12 iulie 1726

Cercetarea vel spătarului I. Palade în pricina egumenului de Soveja cu unii locuitori care nu vor să se recunoască vecini ai mănăstirii.

Izvodu di oamenii cari îi tragi egumănul di Sovejii vicini pe zapis şi cu izvodu anume di vecinii, din satu di Costişti ot Pereschiv şi din satu din Rupturi, ce-au cunpărat răposatul Matei vodă Băsărab şi au datu danii la mănăstiri sa, la Soveji.

Let 7234 ⟨1726⟩ iuli 12.

† Ştefan sin Toader morari.
† Neculai sin Savin, nipotu Sava Nicică, cari să află scris Sava Nicică în izvodul cil di cumpărătoari.
† Alecsandru sin Chirila, tij să află Chirila tată-său la izvodul cil di vîndzari.
† Pavăl, nipotu Neculii Badiului, tij să află Necula moşi-său în izvodu.
† Hilip sin Dumitraşco Meachin, tij să află în izvodu Dumitraşco Meachin.
† Sin Hilip sin Ştefan, nepotu lui Bălan Leurdă, tij să află în izvodu Bălan Leurdă.

Pe aceşti oameni îi tragi eguminul vicini şi şi-au adus martori pecum scriu anume mai gios, oameni bătrîni :

† Stratul Ţonţéi, ot vatra ot Brăhăşişti, di moşie ot tam.
† Neculai sin Grecul Costiscul, tij ot Brăh⟨ăşişti⟩, moşan di Galbini.
† Strătul băbiiac, sin popa Andrii ce-au fostu pop⟨ă⟩ în Costişti în vechili vrimi, moşan di Chiliani.
† Ştefan Spaimă ot Cioră̆şti, moşan ot tam.
† Dănmiian di Lieşti, moşan ot tam.
† Ion Hristofori ot Triponişti, [1] moşan ot tam.
† Frăţiman Drumea, moşan din Huş ot Gura Tutovii.
† Dimoftii Postolachi, moşan ot Lieşti.
† Fulichi sin Baciul, ce-au fostu tată-său vizitiu la Enachi clucer, moşan bijéni.

Şi s-au întrebat cum ştiu pentru aceşti oameni ce-i tragi egumănul vicini, [illegible]au apucat tar⟨e⟩ că nu-i ştiu vicini nici pe dînşii, nici pi părinţii lor, [illegible]) hie mai tras ciniva la vicinătate, ce-i ştiu oameni di moşie şi pe

[1] Pentru : Priponeşti.

dînşii şi pe părinţii lor. Şi li-au citit egumănul şi carte di blăstăm di la părinteli mitropolitul şi ei au priimit-o cu toţii.

Adus-au şi egumănul un om martor dzicîndu c-au fostu slugă la alţi egumeni mai înainte vrimi şi trimiţîndu-l cu posluşanie păn era mai tînăr, de au fost strîngîndu vinitul moşielor, acesta mărturisi pentru un Ştefan sin Toader morar c-au fost tată-său, Toader, morar la călugări.

I. P⟨a⟩l⟨a⟩d⟨e⟩ vel spat(ar).

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava — Iaşi, pach. XXXIV, doc. 33.
Orig.

91

Iaşi, 31 iulie **1726**

Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte lui Gheorghe Hermeziu să-şi stăpînească moşia Horodeşti şi partea din Cuzlău (Dorohoi), obligînd pe locuitori a-i da dijma din toate produsele.

† Io Mihai Răcoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cartea domniii meli slugii noastre, lui Ghiorghi Hermeziu, să hie volnic cu cartea domniei meli a ţinea şi a stăpîni moşiia de la Horodeşti ce-i la ţinutul Dorohoiului, cari giumătate de sat îi iaste lui de baştină, iar giumătate iaste cumpărătură, cumpărată de Andrei Hermeziu ; şi să mai oprască şi a patra parte de Cuzlău ce-i la ţinutul Dorohoiului, care-i iaste de moşie, şi să aibă a lua de a dzéci din pîni, din fîn, din cînipi, din inuri, din grădini, din prisăci cu stupi şi din totu vinitul ce-ar hi, nime să nu stea înpotriva cărţii domniii meli. Iar di ar avea ciniva ceva a răspunde cu niscariva drese, să vie la divan [1].

U Ias, let 7234 ⟨1726⟩ iuli 31.

Vel logofăt ucil.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXXVIII, doc. 24.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Cărţi domneşti identice, pentru luarea dijmei de pe moşii s-au mai dat:
— la 23 decembrie 1726 căpitanului Patraşcu, pentru părţi din moşiile Boroseşti şi Bisericani-Iaşi (Arh. St. Botoşani, mapa Goilav, doc. 19, f. 3v. ; orig.) ;
— la 5 ianuarie, egumenului mănăstirii Dragomirna, pentru siliştile : Măteieni, Bîrzeşti, Fîrşeni, Ibăneasa, Dichisdeni, Horodişte şi Pîrjolta (Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIX, doc. 103a, orig.) ;
— la 8 iulie 1729, lui Grigore Botez, pentru moşia Corni, din ţinutul Suceava (Idem, pach. MCL, doc. 55, orig.) ;
— la 18 decembrie 1729, dată unui Neculai, pentru părţile sale din moşiile Hărtăneşti, Nistoreşti şi Ocna, din ţinutul Bacău (Arh. St. Iaşi, pach. CDXVII, doc. 77, orig.) ;
— la 15 iunie 1731, dată egumenului mănăstirii Caşin, pentru moşia Mihneşti şi pentru munţii Zvoina, Clăbuciul, Stînişoara şi Dobra (Arh. St. Buc., M-rea Caşin, pach. II, doc. 7, orig.) ;
— la 3 august 1731, dată lui Neculai Axinte, pentru moşiile Coţmani şi Toxobeni din ţinutul Iaşi (Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLIX, doc. 39, orig.) ;
— la 14 iulie 1732, dată vornicului Ion Balş, pentru moşia Mereşti, din ţinutul Hîrlău (Idem, pach. CDVIII, doc. 20, orig.).

92

26 august 1726

Bărboi Sturza vinde surorii sale, călugăriţa, doi vecini cu copiii lor, „să-i aibă robi".

Adécă eu, Bărboiu Sturdzea, făcut-am zapisul meu la mîna dumisali surori-mea, călugăriţii, precum ⟨m-⟩am aşezat cu dumneei înainte badii Sandului şi nainte badii lui Mihalachi pintru 2 vecini cu copiii lor, anume Neculaiu Fulga şi Ion Fulga, fără un ficior a lui Neculaiu Fulgăi ce este însurat, anume Lupul, ce cu acest zapis i-am vîndut ca să-i stăpînească dumneei şi să-i aibă robi. Şi cu aceasta, ca să să cr⟨e⟩adă, am iscălit.

Let 7234 ⟨1726⟩ avgust 26.

Şi aceşti vecini i-am vîndut dumisali drept 60 lei.

Bărboiu Sturdzea.

Iordache Sturdzea vel ban, martor ; Mihalachi Sturdzi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXCVI, doc. 1.

Orig.

93

Iaşi, 29 ianuarie 1727

Grigorie Ghica, domnul Moldovei, dă carte de stăpînire lui Ioniţă Tăutu asupra vecinilor fratelui său, căruia i-a dat moşia sa din Răstoace de a pus-o zălog spre a se plăti de o datorie la un turc şi nu i-a mai scos-o.

Noi Grigori Ghica voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei.

Dat-am carte domniei mele lui Ioniţă Tăutul şi ficiorilor lui să fie volnici cu carte domniii mele a opri şi a stăpîni pe Gheorghe Mănigă şi cu trei feciori ai lui şi pi Petre ficiorul Tomii şi pre alţi vecini ci-or mai afla, vecini a frăţîni-său, lui lui Vasîli Tăutul. Pentru că zîse Ioniţă Tăutul că au fost datoriu Vasîle Tăutul cu 100 de lei la un turcu şi, neavînd cu ci plăti ace datorie a turcului, au căzut cu rugăminte a fratelui său Ioniţă Tăutul de i-au dat o moşie din Răstoaci de au pus-o zălog la Gligoraş Potlog pînă într-un an, de i-au dat acei bani de s-au plătit de la turcu şi s-a făce cum a pute şi iar să-i scoaţă ace moşie. Şi de atunce pînă amu au trecut cîţiva ani şi moşiia nu i-au mai scos şi este păgubaş de moşie şi de venitul moşiei.

Deci domnia mea i-am dat această carte a domniei mele să aibă a stăpîni vecinii, cum scrie mai sus şi moşie unde ar afla de a lui Vasîle Tăutul, cît s-ar afla dreaptă partea lui. Iară de ar ave cineva ceva a răspunde, să vie de faţă în divan şi cu dresă ce ar ave. Aceasta scriem.

au dat-o danie acel Vartic şi-au închinat-o cu schit cu tot la mănăstire Sovejii. Şi cît s-au volnicit ei pe moşie mănăstirii, încă au umblat fără ispravă, fără cît ei să-şi ţie numai săpăturile cele vechi pe zapisul lor ce au de la Ursul Vartic vornic, care scrie că s-au învoit cu răzeşii să-şi ţie ei săpăturile.

Pentru aceia dar şi domnie mea am dat rămas pe Gheorghiţă sîn Onicul şi pe Giuncul vornicul şi pe alte rude a lor, precum ei întru nimic de hotarul mănăstirii să nu să atingă, fără cît numai săpăturile cele vechi să-şi ţîe, iar afară din săpături, nici o palmă să nu să mai întindă, şi ce-ar lucra ei pe moşie mănăstirii, afară din săpături, să aibă egumenul a le lua de a zece din tot venitul, pe obiceiu.

Aceasta pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască preste carte domniii mele. Aceasta scriem.

7235 ⟨1727⟩ iun⟨ie⟩ 4.

Costandin Roset vel vornic.

Pecete gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 42 v.
Copie.

97

Iaşi, 10 iunie 1727

Grigore Ghica, domnul Moldovei, întăreşte spătarului Iordache Aslan şi soţiei sale Aniţa dania din partea mătuşei lor, Ileana băneasa, satele Rădiana şi Hăläuceşti cu vecini, ţigani şi o jumătate de loc de casă din Iaşi.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Adecî au vinit înainte domniii mele şi denainte alor noştri boieri a mari şi a mici boieriul nostru Iordache Aslan, ce-au fost spătar al doile, şi ni-au arătat un zapis încredinţat de la soacra dumisale Iliana, giupîniasa lui Savin banul, fata răpoosatului Vasilie Ceaurul biv vel logofăt, făcut acel zapis denainte sfinţiii sale părintelui chir Ghiorghie mitropolitul şi altor boieri mari şi mici, scriind şi mărturisind într-acel zapis precum rămîind dumneiei la bătrîneţele sale şi la mare neputinţă şi la slăbiciune şi neavînd lîngă cine sî lipi să o sprejenească, şi din toţi nepoţii săi rămîind numai această nepoată a sa, Aniţa, fiica gine⟨re⟩-său lui Dumitraşco Ceaurul ce-au fost logofăt mare, aşa s-au socotit dintru toată inema sa şi de a sa bună voie. Cunoscînd că are mare milă spre dînsa şi o priimeşti cu dragoste, s-au lăsat dumilor sale şi cuconilor dumilor sale, cu multu cu puţin ce i-au rămas de la Dumnezău, după sufletul său, din moşii şi din ţigani şi din vecini şi cu giumătate de loc de casă din Iaşi care au fostu a părintelui dumisale, a lui Vasilie Ceaurul logofăt, pecum arată zapisul de împărţală ce au avut fratele dumisale, Dumitraşco Ceaurul logofăt, mărturisind cu sufletul dumisale înainte lui Dumnezău că pînă la această vîrstă a bătrîneţălor sale ce-au agiunsu cu nimică cu alte odoare, aur sau argintu, nu i-au rămas, tîmplîndu-i-se şi în viaţă a trage multă streinătate pentr-alte ţări, ce-au şi avut încă au cheltuit şi au prăpădit, fără cît pînă acmu la această vreme au rămas numai cu două sate, anume Rădiana, sat întreg cu vecini la ţinutul Bacăului, cu toate părţile de cumpărătură pinpregiur, şi Hălîuceştii la

ținutul Sucevii și cu alte părți de danie și cumpărături ce sintu pinpregiurul lui și cu vecini și cu giumătate din toți țiganii ce sintu parte dumisale, osăbit de parte fratelui său, logofătului, carii în viață cît au trăit fratele dumisale nu i-au fostu împărțit.

Deci aceste doî sate și cu giumătate din toți țiganii tătîne-său lui Vasilie logofătul și cu giumătate de loc de casă din Iași, ce este pe ulița ......[1] li-au dat și li-au dăruit ginerelui său, lui Iordachi Aslan spătariul și nepoatei sale Aniții, giupînesii lui Iordachi, tîmplîndu-se de i-au botezat și un cucon a dumilor sale, ca să le fie drepte ocini și moșii, numai și dumnilor, cum în viața sa îi poartă de grijă și o socotesc cu cele ce trebuie, așa și după moarte dumisale să aibă a o griji ca pre o maică, cu toate cele ce se cad mortului, cu comînduri și cu sărindare, cu cît îi va îndura Dumnezău și cu cît le va da mîna și putința.

. . . .

Și încă aceste sate a dumisale și țigani și giumătate din locul casii din Iași le-au fost luat domniia sa Mihai vodă cu strîmbătate și le-au fost dat unora și altora, pentru faptele lui Vasilie Ceaurul, nepotul său; pe urmă, cu giudecată le-au luat, la cari iarăși ginerile dumisale, Iordachi Aslan spătarul, au stătut cu multă osteneală și cheltuială aici în Iași, cu zăbavă pînă le-au dezbătut de s-au ales giudecata.

Pentru aceia dară și domniia me, dac-am văzut acel zapis încredințat cu pecete și cu iscălitura dumisali Ilenii bănesii și cu iscălitura sfinției sale părintelui mitropolitului și a dumilor sale boierilor celor mari, am crezut și am dat și de la domniia me și am întărit de mai sus numitului boierului nostru, dumisale lui Iordachi Aslan spătar, și giupînesii sale Aniții pre aceste de mai sus numite, satul Rădiana, părțile cumpărături pinpregiur și satul Hălăuceștii, iarăși cu toate părțile de penpregiur și cu giumătate din toți țiganii ce-au fostu a lui Vasilie Ceaurul logofătul și cu giumătate de loc de casă de aici din Iași, din zapis de danie ce au avut, ca să le fie lor și de la domniia me drepte ocini și danie și urice de întăriturî de la domniia me, cu toate hotarîle și cu toate viniturile neclătit, nerușeit, stătători în veci și nimi altul să nu să amestece pred sim listom gospodstva mi.

U Ias, vleto 7235 ⟨1727⟩ iuni 10.

Pervago gospodstva.
Vasilie Buhăescul pis⟨al⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVIII, doc. 119.
Orig.

98

Iași, 24 octombrie 1727

Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește boierilor Toader Cuza și Ion Bujoranu să cerceteze reclamația lui Ilie armașul contra unor locuitori din Borăști care cultivă varză pe moșia lui și nu-i dau dijma, căutînd să facă dreptate la amîndouă părțile, sau să le dea termen pentru judecată la divan.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boerii noștri Toader Cuze și la Ion Bujoranul.

[1] Loc alb.

au dat-o danie acel Vartic şi-au închinat-o cu schit cu tot la mănăstire Sovejii. Şi cît s-au volnicit ei pe moşie mănăstirii, încă au umblat fără ispravă, fără cît ei să-şi ţie numai săpăturile cele vechi pe zapisul lor ce au de la Ursul Vartic vornic, care scrie că s-au învoit cu răzeşii să-şi ţie ei săpăturile.

Pentru aceia dar şi domnie mea am dat rămas pe Gheorghiţă sîn Onicul şi pe Giuncul vornicul şi pe alte rude a lor, precum ei întru nimic de hotarul mănăstirii să nu să atingă, fără cît numai săpăturile cele vechi să-şi ţie, iar afară din săpături, nici o palmă să nu să mai întindă, şi ce-ar lucra ei pe moşie mănăstirii, afară din săpături, să aibă egumenul a le lua de a zece din tot venitul, pe obiceiu.

Aceasta pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască preste carte domniii mele. Aceasta scriem.

7235 ⟨1727⟩ iun⟨ie⟩ 4.

Costandin Roset vel vornic.

Pecete gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 42 v.
Copie.

97

Iaşi, 10 iunie 1727

Grigore Ghica, domnul Moldovei, întăreşte spătarului Iordache Aslan şi soţiei sale Aniţa dania din partea mătuşei lor, Ileana băneasa, satele Rădiana şi Hălăuceşti cu vecini, ţigani şi o jumătate de loc de casă din Iaşi.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Adecî au vinit înainte domniii mele şi denainte alor noştri boieri a mari şi a mici boierjul nostru Iordache Aslan, ce-au fost spătar al doile, şi ni-au arătat un zapis încredinţat de la soacra dumisale Iliana, giupîniasa lui Savin banul, fata răpoosatului Vasilie Ceaurul biv vel logofăt, făcut acel zapis denainte sfinţiii sale părintelui chir Ghiorghie mitropolitul şi altor boieri mari şi mici, scriind şi mărturisind într-acel zapis precum rămîind dumneiei la bătrîneţele sale şi la mare neputinţă şi la slăbiciune şi neavînd lîngă cine sî lipi să o sprejenească, şi din toţi nepoţii săi rămîind numai această nepoată a sa, Aniţa, ~~fiica~~ gine⟨re⟩-său lui Dumitraşco Ceaurul ce-au fost logofăt mare, aşa s-au socotit dintru toată inema sa şi de a sa bună voie. Cunoscînd că are mare milă spre dînsa şi o priimeşti cu dragoste, s-au lăsat dumilor sale şi cuconilor dumilor sale, cu multu cu puţin ce i-au rămas de la Dumnezău, după sufletul său, din moşii şi din ţigani şi din vecini şi cu giumătate de loc de casă din Iaşi care au fostu a părintelui dumisale, a lui Vasilie Ceaurul logofăt, pecum arată zapisul de împărţală ce au avut fratele dumisale, Dumitraşco Ceaurul logofăt, mărturisind cu sufletul dumisale înainte lui Dumnezău că pînă la această vîrstă a bătrîneţălor sale ce-au agiunsu cu nimică cu alte odoare, aur sau argintu, nu i-au rămas, tîmplîndu-i-se şi în viaţă a trage multă streinătate pentr-alte ţări, ce-au şi avut încă au cheltuit şi au prăpădit, fără cît pînă acmu la această vreme au rămas numai cu douî sate, anume Rădiana, sat întreg cu vecini la ţinutul Bacăului, cu toate părţile de cumpărătură pinpregiur, şi Hălîuceştii la

ținutul Sucevii și cu alte părți de danie și cumpărături ce sintu pinpregiurul lui și cu vecini și cu giumătate din toți țiganii ce sintu parte dumisale, osăbit de parte fratelui său, logofătului, carii în viață cît au trăit fratele dumisale nu i-au fostu împărțit.

Deci aceste doî sate și cu giumătate din toți țiganii tătîne-său lui Vasilie logofătul și cu giumătate de loc de casă din Iași, ce este pe ulița ......[1] li-au dat și li-au dăruit ginerelui său, lui Iordachi Aslan spătariul și nepoatei sale Aniții, giupînesii lui Iordachi, tîmplîndu-se de i-au botezat și un cucon a dumilor sale, ca să le fie drepte ocini și moșii, numai și dumnilor, cum în viața sa îi poartă de grijă și o socotesc cu cele ce trebuie, așa și după moarte dumisale să aibă a o griji ca pre o maică, cu toate cele ce se cad mortului, cu comînduri și cu sărindare, cu cît îi va îndura Dumnezău și cu cît le va da mîna și putința.

. . . .

Și încă aceste sate a dumisale și țigani și giumătate din locul casii din Iași le-au fost luat domniia sa Mihai vodă cu strîmbătate și le-au fost dat unora și altora, pentru faptele lui Vasilie Ceaurul, nepotul său ; pe urmă, cu giudecată le-au luat, la cari iarăși ginerile dumisale, Iordachi Aslan spătarul, au stătut cu multă osteneală și cheltuială aici în Iași, cu zăbavă pînă le-au dezbătut de s-au ales giudecata.

Pentru aceia dară și domniia me, dac-am văzut acel zapis încredințat cu pecete și cu iscălitura dumisali Ilenii bănesii și cu iscălitura sfinții sale părintelui mitropolitului și a dumilor sale boierilor celor mari, am crezut și am dat și de la domniia me și am întărit de mai sus numitului boierului nostru, dumisale lui Iordachi Aslan spătar, și giupînesii sale Aniții pre aceste de mai sus numite, satul Rădiana, părțile cumpărături pinpregiur și satul Hălăuceștii, iarăși cu toate părțile de penpregiur și cu giumătate din toți țiganii ce-au fostu a lui Vasilie Ceaurul logofătul și cu giumătate de loc de casă de aici din Iași, din zapis de danie ce au avut, ca să le fie lor și de la domniia me drepte ocini și danie și urice de întăriturî de la domniia me, cu toate hotarîle și cu toate viniturile neclătit, nerușeit, stătători în veci și nimi altul să nu să amestece pred sim listom gospodstva mi.

U Ias, vleto 7235 ⟨1727⟩ iuni 10.

Pervago gospodstva.

Vasilie Buhăescul pis⟨al⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVIII, doc. 119.
Orig.

98

Iași, 24 octombrie 1727

Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește boierilor Toader Cuza și Ion Bujoranu să cerceteze reclamația lui Ilie armașul contra unor locuitori din Borăști care cultivă varză pe moșia lui și nu-i dau dijma, căutînd să facă dreptate la amîndouă părțile, sau să le dea termen pentru judecată la divan.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boerii noștri Toader Cuze și la Ion Bujoranul.

[1] Loc alb.

Facem ştire că aice la domniia me s-au jeluit sluga noastră Ilie armaşul pe Lipşe şi pe Ilie Lungul şi pe Vasile Barbul şi pe Antimie Bărbo⟨a⟩e de Borăşti, dzîcînd Ilie că s-au sculat acei oameni ş-au arat o grădină de curechiu ş-au făcut şi an şi estimpu şi nu vor să-i de de a dzece, puind ei pricină cum că-i ace grădină pe locul Borăştilor, şi Ilie arată şi un ispisoc de la Duca vodă de toat⟨e⟩ cumpărăturile a moşului său, a Handocăi cluceriului.

Deci iată că vă scriem, să mergeţi acolo la Borăşti şi să luaţi sam⟨a⟩ hotarălor cu bună dreptate şi să-şi scoaţă şi ei scrisorile, cine ce vor hi avînd, iar neavînd ei scrisori să dovedască, să giure Bălan şi Ursul Lipşe cum că este ace grădină pe locul Borăştilor, a Borăştilor loc să rămîe. Iar. . . . [1] într-acesta chip, să-i plineşti . . . . [1] dejma lui Ilie de la acei oameni şi precum a fi mai drept, să-i aşedzaţi acolo. Iar de a fi poveste într-alt chip şi neputîndu-i aşedza, să le daţi dzi, cu o mărturie, ca să avem ştire.

U Ias, let 7236 ⟨1727⟩ oc⟨tombrie⟩ 24.

Vel logofăt ucil.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXXV, doc. 67.
Orig., pecete aplicată.

99

⟨Iaşi,⟩ 22 martie 1728

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel şătrarului Dabija să cerceteze reclamaţia egumenului de la Bîrnova contra locuitorilor din Poşorcani (Putna) care s-au împotrivit oamenilor săi veniţi să ia dijma moşiei, şi să aleagă părţile lor de ale mănăstirii.

Noi Grigori Ghica voevod, bojiiu milosti gospodari zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boerul nostru, dumnealui Dabija biv vel şetrari.

Facem ştire că aici la domnia me jălui rugătoriul nostru egumenul di la sfînta mănăstire Bîrnovii, pentru satul Poşorcanii şi satul Popenii di la ţinutul Putnii, pe apa Trotuşului, arătînd egumenul un zapis de danie di la doamna Nastasia a răp⟨osatului⟩ Ducăi vodă, nepoată Dabijăi vornic, pentru satul întreg Popenii şi pentru satul Poşorcanii. Şi mai arătă şi alt zapis di la Vasile Ceaurul hatman scriind că au vîndut satul Popenii şi părţile din Poşorcani răp⟨osatului⟩ Dabija vodă pe cînd au fost el vornic mari. Şi egumenul dînd samă cum că au fost triimes în doî-trii rînduri ca să ei di a zăcea din sat din Poşorcani, iar oamenii din Poşorcani s-au fost sculat în tăria lor şi cu drugii asupra oamenilor părintelui egumenului şi n-au vrut să lasă să s⟨e⟩ ei di a zăcea, zicînd acii oameni că sînt şi ei răzăşi şi au moşie în Poşorcani.

Şi acmu, tîmplîndu-să şi nişte oameni din sat din Poşorcani faţă, deti răspuns cum satul Popenii sînt drepţi a mănăstirii Bîrnovii şi nu să amestică ei acolo, iar în sat în Poşorcani dau samă cum că au şi ei moşie nevîndută, partia lor, nimăruia, numai zisă că într-acel sat, în Poşorcani, ari nişte părţi şi mănăstirea Bîrnova, iar nu satul tot.

---

[1] Doc. rupt.

Deci de aici nu li s-au putut alegi, pentru căci cu adevărat într-un zapis ce-i vîndut de Vasile hatman Dabijăi vodă scrie cum că au vîndut satul întreg Popenii și părțile din Poșorcani, iar în zapisul doamnii Nastasîia, cel de danie mănăstirii, scrie sat întreg Popenii și satul Poșorcanii.

Deci iată că să scrie dum⟨ita⟩li că, viindu-ți cartia domniei meli, să te scoli și să mergi acolo la sat la Poșorcani și să strîngi oameni buni bătrîni din sus și din gios, megieși și răzăși de acolo și să scoată oamenii dresă ce vor fi avînd, față, și să li ei sama foarte pe amănuntul și cu bună dreptate. Și cîte părți vei afla a mănăstirii Bîrnovii în sat în Poșorcani, ce sînt vîndute de Vasîle Ceaurul hatmanul Dabijăi vodă, să cauți să le alegi dispre partia oamenilor din Poșorcani, să le alături lîngă satul Popenii, să stîlpești, să pui petri, să să știe alesă, să nu mai fie gîlceavă cu oamenii de Poșorcani și să faci și mărturie să o dai la mîna cui s-a cuveni, că de s-ar mai trage vreunii la divan să avem știre.

7236 ⟨1728⟩ mart 22.

Locul peceții gospod.
Vel vornic, netîmplîndu-să vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCXIII, dosar 9, doc. 1. Copie.

100

⟨Iași,⟩ 8 iulie 1728

Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă pricina lui Gheorghe postelnicul cu un număr de locuitori din Săliște, pe care-i dă să-i fie vecini, împreună cu rudele lor.

† Io Grigore Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem știre cu această carte a domniii mele pentru multă pîră ce-au avut înainte domniii mele ș-a tot sfatul nostru boieriul nostru Gheorghie post⟨elnicul⟩, ginerile lui Dumitrachi ce-au fost armaș mare, cu ai săi vecini din sat din Săliști, anume Năstasă Luceafăr, Gogeștii, Ciocmătireștii, Negură ficiorul lui Tărcan și Ioniță a Andonias⟨ei⟩, dzîcînd Gheorghie postelnicul cum acești oameni îi sînt lui drepți vecini din sat din Săliști, ci este în ținutul Niamțului, di pi socrul său Dumitrachi armașul, arătînd și dresîle satului, scriind că satul Săliști au fost cu vecini. Iar oamenii aceștiia di mai sus numiți ei au dat sama că vecini nu sînt, făr' decît find închinați la acel sat, șădzînd multă vreme, cu această pricină îi tragi vecini.

La care domnia mea cerînd dovadă dispre înbe părțile, ori oamenii să s⟨e⟩ îndreptedză că nu-s vecini, ori Gheorghie post⟨elnicul⟩ să-i dovidiască cum că-i sînt vecini, și oamenii aceștia nici o îndreptare n-au avut, iar boieriul nostru Gheorghie post⟨elnicul⟩ au arătat multe mărturii de dovadă, de la mulți oameni bătrîni, di credință, mărturisînd cu sfiletil⟨e⟩ [1] lor cum că-i știi pi acești oameni că sînt drepți vecini. Ci nifiind marturii lui Gheorghie post⟨elnicul⟩ aici di față, domnia mea am scris o carte la cinstit părintile și rugătoriul nostru sfinția sa chir Atănas⟨ie⟩ episcopul Romanului, ca să-și ducă Ghiorghie post⟨elnicul⟩ acei

[1] Corect : sufletele.

marturi față înaintea sfinții sale și, di vor giura acii marturi pi mărturia lor, să rămîe acii oameni vecini precum au fost.

Ci iată acum vădzum și mărturie sfinții sale episcopului di Roman, scriind într-acesta chip, cum au adus Ghiorghie post⟨elnicul⟩ dinainte sfinții sale pi un Eorist călugăr bătrîn ca de 90 di ani, carile au slujit și la Costandin Ciobanul post⟨elnicul⟩, tatul lui Dumitrachi armașul, 40 ani, și pi un Milintie din Hociungi, om ca de 80 ani, și pi un Ifti⟨mi⟩e di Hociungi, iarăși om trecut cu vîrsta bătrîneților, carii așa au mărturisît cu suflitile lor, cum ei știu cu adivărat pi părinții acestor oameni așădzați cu casă în sat în Săliști, răspunzîndu-să tot vecini. Și tî⟨m⟩plîndu-s⟨e⟩ di s-au fost răsipit satul pentru multi răscoale, au mers cini unde au putut, iar pi urmă, așădzîndu-s⟨e⟩ vremea de pace, i-au strîns Costandin Ciobanul post⟨elnicul⟩ vecinii iarăși la urmă, precum ș-un Grigoraș Braeș, călugăr, om foarti bătrîn, care neputînd să margă față, fiind slab de niputința bătrînețelor, au mărturisît cu scrisoarea sa cum că după rîsipa satului, fiind și el slugă la Costantin Ciobanul post⟨elnicul⟩, l-au trimis cu carte domniască de au strîns pe părinții acestor oameni la urmă.

Și toți acești marturi de mai sus numiți au mărturisît cum, după ce s-au strîns Costandin Ciobanul post⟨elnicul⟩ oaminii vecini la Săliști, au mai năzuit și alți oamini streini lăturași pentru sprijiniala, și cărora au fost strein le-au făcut scrisoare la mînă, cît or vre să șadă și cînd or vre să iasă, volnici să fie. Ce după alte mărturii și sînguri doi dintr-acii vecini, anume Năstase Luceafăr și Arsănie Ciocmatir, au mărturisît ș-au și giurat înainte sfinției sale cum că și ei și ș-alți ce trăge gîlceavă cu Gheorghie post⟨elnicul⟩ sînt drepți vecini tot din Siliște, dar mai cu de-dinsul s-au adivirit și dintr-un zapis a lui Dumitrachi armașul ce-au făcut de ertare vecinătății lui Vasilie Gogul, a cărue frați buni eșis⟨e⟩ la divan cu Gheorghie post⟨elnicul⟩ dzîcînd că nu sînt vecini.

Pintru aceia și domnia mia, dacă am vădzut mărturie sfinții sale episcopului de Roman scriind pricum au mărturisît acii marturi oameni bătrîni cu s⟨u⟩flitile lor dinnainte sfinții sale ș-a bisăricii, apoi și cu alte dovezi s-au mai dovidit. care scriu mai sus, i-am dat și domnia me pre acești oameni carii s-au scris și anume: Ioniță a Andones⟨ei⟩ cu ficiorul său Pavăl și Grigorașco Gogul cu 2 frați al săi, Postolache și Tănasă, și Năstasă Luceafăr și ficiorii săi, Andrieș și Onul, și Grigor⟨e⟩ și Negur⟨ă⟩ Tărcan cu ficiorii lui și Ioniță Ciocmatir ș-alți frați și veri a lor ce s-or trage rudenie de pi parte bărbătiască. Pe aceștia i-am dat ca s⟨ă⟩ fie drepți vecini boieriului nostru lui Gheorghie post⟨elnicul⟩, cu tot rodul lor ce s-a trage dintru dînșii și să-i fie lui uric și întăritură stătător în veci și de această pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască nici odănăoară piste carte domniii mele.

Aceasta scriem.

Let 7236 ⟨1728⟩ iul⟨ie⟩ 8.

⟨Urmează apoi aceste două mențiuni :⟩ Așijdire și mărturie de la Aftănas⟨ie⟩ episcopul ot Roman, scriind că s-au dovidit vecini, pricum scrie ispisocul din let 7236 avgust 22.

Și iarăși și o scrisoare di la sînguri doi dintre ei carii să mărturisăsc că sînt drepți vicini cu toții, din sat din Săliști, în care scrisoare este iscălit și sfinție sa episcopul Atănas⟨ie⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 544—545.
Copie.

101

⟨Iași,⟩ 11 iulie **1728**

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la mănăstirea Barnovschi să interzică locuitorilor de la Slobozia a cosi fînul pe locul dat lui de egumenul de la Galata, lîngă Șipot, punîndu-i să-i dea dijmă din cît au cosit pînă atunci.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Facem știre cu carte domniii mele că să jelui rugătoriul nostru, sfinție sa egumenul de Barnovschii, precum i-au dat sfinție sa egumenul de Gălata un loc de iarbă să s⟨e⟩ cosască fîn, aproape lîngă Șipot, și acmu s-au sculat oamenii de la Slobodzie și-i cosăsc iarba.

De car⟨e⟩ să fie volnic cu carte domnii mele sfinție sa egumenul de Barnovschi să scoată pe oameni din iarbă și să-și cosască sfinții sale și, pe cîtă iarbă or hi cosit, să-și de dijma, și la Șipote de a hi cosit cineva pe locul sfinții sale încă să-i scoată, măcar de ar hi avînd și carte gospod, și dejma să-și dea de pe obicei. Și numai sfinție sa să hie volnic să-și cosască și nime să nu cutedze a să pune înpotriva cărții gospod.

Let 7236 ⟨1728⟩ iul⟨ie⟩ 11.

Cît au apucat oamenii a cosî, a lor să fie, numai dijma să de, iară di acmu înainte să nu mai cosască ; cîtă iarbă a fi rămas, să o cosască egumenul [1].

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava — Iași, pach. XXXIV, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

102

Iași, 12 iulie **1728**

Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă pricina vel spătarului Iordache Cantacuzino cu locuitorii Cojocărești care se socoteau răzeși de Hociungi și-i dă să-i fie vecini ai moșiei sale Mînjăști, pentru că și bunicul lor a fost vecin.

Noi Grigore Ghica voevod, milostiiu bojiiu gospodar zemli Moldavscoi. Adecă s-au pîrît de față înainte domniii méle și a tot sfatul nostru cinstit și crédincios boieriul nostru dumnealui Iordachie Cantacozino vel spatar cu ai săi vecini de sat de Mînjăști, anume cu Gligorie, fecior lui Gheorghie, și Vasile, tij feciori lui Gheorghie, și Ignat și Ion, tij feciori lui Gheorghie, și Gheorghiță, fecior lui Ion, și Simion, tij fecior lui Ion, și Arsănie cu doi feciori a lui și Nicolai, fecior Cozmii, și Ion, fecior lui Răcilă, și Leontie și Pavăl, feciori lui Simion, toți Cojocăreștii, dzicînd acești oameni că-i trage dumnealui vel spatarul la vecinătate, din sat din Mînjăști, de la ținutul Niamțului, și ei vecini nu sînt, ce ar fi oameni de moșie de Hociungi.

---

[1] „Cît au apucat oamenii ....“ adăugat de altă mînă.

Iar dumnealui vel spatarul i-au dovedit cu bătrînii satului, cum aceşti oameni, Cojocăreştii, sîntu drepţi vecini, că i-au apucat din dzilele lui Vasile vodî pe moşii lor tot vecini într-acel sat. Şi acest sat l-au cumpărat moşul dumisale, Toderaşco Cantacuzino vistiernicul, de la Stîrce, în dzilele lui Dumitraşco vodî Cantacuzino şi cu aceşti vecini şi cu alţii şi n-au mai eşit din sat şi i-au stăpînit moşul dumisale pînă au murit şi pe urmă părintele dumisale iarăşi pînă au murit. Şi după moarte părintelui dumisale au cumpărat unchiul dumisale Ilie Cantacuzino vistier acestu sat Mînjăştii, cu toţi aceşti vecini, de la maica dumisale lui vel spatarul şi din vecinii acestui sat au avut tocmală cu Ilie Cantacuzino vistier, la vîndzarea satului, de au scos 15 vecini ce nu i-au fost vîndut şi i-au rădicat maica dumisale din sat din Mînjăşti, mutîndu-i la alt sat. Şi într-acei vecini ce i-au scos din sat au fost şi un Costantin Morariu, frate cu Simion, tatul acestor vecini de mai sus numiţi, şi ei n-au mai dzis că nu-s vecini. Şi alţii care au rămas în sat i-au stăpînit Ilie Cantacuzino pănî au murit.

Iar cîndu-i acmu, s-au rădicat acest niam, Cojocăreştii, ce-s mai sus numiţi, puind pricină că nu-s vecini, ce ar fi moşeni de Hociungi, arătînd şi un zapis a moşilor lor de o parte de moşie de Hociungi. Care, cetindu-să la divan, mai pre lesne s-au dovedit cu acel zapis a lor că-s vecini, căci scrie într-acel zapis a lor moşul lor Gavril precum au venit Ghidul să cumpere moşia lor şi singur el adeveréşte că n-au putut să o vîndză, că nu-i a lui, ce-i a femeii sale, a Grozavei fata Ivului, ce-au dat-o danie fiului lor, lui Simeon, tatîl acestor oameni.

Deci, dovedindu-să că moşie au fost de pe muiere, nu a lui, s-au cunoscut că acel vecin au fost luat fată de moşan şi moşia de pe femei au rămas la feciorul lor, la Simeon, tatul acestor mai sus numiţi. Deci cu bună dreptate i-am aflat drepţi vecini de Mînjăşti şi s-au dat rămaşi din toată lege, ca să fie ei tot vecini dumisale lui Iordachie Cantacuzino vel spatar, précum au fost din moşii, strămoşii lor, şi să-i fie dumisale uric de la domnia mea stătători în veci. Şi oricînd s-ar mai scula cu pîră, să nu li să ţie în samă, că şi marturii lor ce adusesă s-au aflat mincinoşi. Şi această pîră să nu să mai pîrască peste carte domniii méle.

U Ias, vleto 7236 ⟨1728⟩ iul⟨ie⟩ 12.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 391—391 v.
Copie.

103

⟨Iaşi,⟩ 14 septembrie 1728

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte căpitanilor de Işnovăţ să pună în vedere călăraşilor a lăsa în pace pe locuitorii strînşi pe moşia lui Ştefan Hermeziu de la Horodişte, care nu se pot aduna mai mulţi de răul lor.

† Io Grigori Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie mea la Pilipo⟨v⟩schi şi Oprica, căpitani de Işnovăţ.

Vă facem ştiri că, după mila ce-am fostu făcut domnia mea cu sluga noastră Ştefan Hermeziu dă i-am făcut carte domniii meli de slobodzie acolo la săliştia lui, la Horodişti, de pe carte domniii meli au strînsu vro doi-trii oamini. Pintru

cari acmu ni s⟨e⟩ jălui că nu pot acei oamini să s⟨e⟩ aşedze di răul călăraşilor voştri, acolisîndu-s⟨e⟩ di dînşii şi cu un fel de pricini şi cu altul, întîi acmu ne spus⟨e⟩ că i-au ucis doi oamini de moarte, cari pe unul l-au adus aice mai mortu, şi altul ce-au rămas acolo aşijderilea.

Deci, iată c-am triimis cestu armaş acolo ca să prindă pe acei ucigaşi şi să-i pue în butuci să-i aducă aice. Pintru cari să căutaţi, viind armaşul acolo, voi să-i prindeţi şi să-i daţi pi mîna lui ca să-i aducă aice fără sminteală. Să nu fie într-alt chip, c-apoi voi viţi da sama.

Aşijderilea, să daţi a înţălegi ~~mezălgiilor~~ voştri foarte să s⟨e⟩ ferească şi să de bună pace oamenilor lui Ştifan Hermeziu că, mai viindu jalobă că nu-i lasă în pace, om triimite şi pe unii ca aceia îi vom aduce aice şi cu mari urgie să vor certa, căci ne spus⟨e⟩ Hermeziu că mulţi oameni sîntu gata a s⟨e⟩ strînge acolo şi di răul călăraşilor nu cuteadză a vini, lăudîndu-s⟨e⟩ călăraşii cu bătae şi cu alte laude.

Ce, cum vă scriem, foarte să le daţi grij⟨ă⟩ ca să de pacé oamenilor, c-apoi n-a fi bine di dînşii, şi nici voi nici o cinste nu ⟨ve⟩ţi petreci. Şi carte aceasta de la mîna oamenilor lui Hermeziu să nu s⟨e⟩ia. Aceasta scriem.

Let 7237 ⟨1728⟩ săpt⟨emvrie⟩ 14.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXXVIII, doc. 27.
Orig., pecete aplicată.

104

Iaşi, 6 martie 1728

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ion Meleghi, bulucbaşă hătmănesc, să-şi apere moşia lui de la Onceni de orice fel de încălcare, să nu-i taie nimeni pădurea fără învoirea lui, iar cei ce vor pescui în apa Prutului şi a Jijiei, cu aprobare, să-i dea din trei peşti un peşte, sau din trei bani un ban.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniei mele slugii noastre lui Ion Meleghi, bulucbaşii hătmănescu, să hie volnec cu carte domniei mele a-şi apăra toată moşie lui de la Oceni [1], cît ar cuprinde locul, care moşie este pe apa Jijiei, la Stîncă, la ţinutul Iaşului, ca să aibă a-şi apăra despre herghelii şi ciredzi de vite şi de boi, ori boereşti, ori călugăreşti, ori turceşti, ori a cui şi-ar hi, nime locul lui să nu-l calce, nici bulucbaşii sau săimenii, nici căpitanii, nici călăraşii.

Aşijderile şi pădure ce ar ave pe moşie sa, fără de voe lui şi fără ştire lui nime să n-o tae, ce despre toţi să aibă bună pace. Iar de ar întra cineva făr' de ştire lui să-i tae pădure sau pometţii, să aibă a le lua boii şi să-i aducă aice la sulgerie ~~gospod.~~

Aşijderile şi cine ar cosî fără voe şi fără ştire lui, să-i ia tot fînul cosît.

Şi oricine ar merge să s⟨e⟩ hrănească pre acel loc fără ştire lui, cît i-ar cuprinde moşie lui, ori în bălţi, ori în apa Prutului, ori la apa Jijiei, ca să fie volnec a-i opri. Iar carii ar merge cu sîlnicie în apa Prutului, cît cuprinde moşie

[1] Corect : Onceni.

lui, sau la apa Jijiei, să fie volnec a le fărăma stîncile, sau ori cu ce fel de măiştrii ar hi. Iar carii ar întreba de dînsul, ori cu ce fel de hrană şi păscarii carii ar prinde peşte pe moşie lui, ca să aibă a da din trei peşti un peşte sau din trei bani un ban, după obiceiu, şi din stogul de fîn după obiceiu, şi nimi să nu ste înpotriva cărţii domniei mele.

Iar cine ar avea a răspundi pentru aceste moşii să vie la divan. [1]

U Ias, let 7237 ⟨1729⟩ mart 6.

Vel logofăt ucil

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCXXXV, doc. 40.
Orig., pecete aplicată.

105

Iaşi, 4 mai 1729

Grigore Ghica, domnul Moldovei, înnoieşte lui Pintilie, Ilie şi Ion, feciorii lui Neculai Dimitrel din Săcueni, cartea de oameni liberi dată de Mihai Racoviţă, la judecata căruia, în mai multe rînduri, au fost pe nedrept pîrîţi de Neculai sulgerul că sînt vecini ai lui din Drăguşeni.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştiri cu aceastî carté, a domniii mele, precum au vinit înainte domniii mele ceşti oameni, anume Păntelie şi Ilie şi Ion, ficiorii lui Neculai Dimitrel, nepoţii lui Dumitraşco Popăscul din Secuiani, şi cu mari jalobî ni-au jeluit pe dumnealui Neculai sulgeriul, dzicînd cum şi la domnie lui Mihai vodă cu mari nîpasti s-au acolisit de dînşii trîgîndu-i la vecinîtaté.

Şi ei cu multă pîrî s-au îndreptat că nu-s vecini, arătîndu-ne şi un ispisoc de la domnie sa Mihai vodă, din velet 7233, scriind într-acel ispisoc precum cî multe divanuri au avut Neculai sulgeriul cu aceşti oameni, dzicînd sulgeriul cum aceşti oameni i-ar fi vecini, ficiorii lui Neculai Căzacul din Drăguşani, din parte lui Tălmaci. Iar Păntelie cu fraţii lui au dat samă că ei nu sintu vecini, nici sintu ficiorii lui Neculai Căzacul, nici sintu ei din Drăguşeni, căci ei sintu ficiori lui Neculai Dumitrel şi moşii şi strămoşii lor au fostu moşinaşi din Secueni, şi moşul lor Dumitraşco Popăscul au fostu curtian.

Deci domniia sa Mihai vodă, cerînd îndreptare întîi de la aceşti oameni, ei după alte mărturii multe ce-au arătat, cari scriu tot anume pre amănuntul în ispisocul lui Mihai vodă, adus-au şi patru oameni bătrîni de au giurat în sfînta

[1] La 27 aprilie 1725, acelaşi Meleghi obţinuse de la Mihai Racoviţă următoarea carte : „...Dat-am cartea domniii meli boeriului nostru lui Meleghe cluceriul, să fie volnic cu cartea domniii meli a-şi apăra toată moşia lui cît îi cuprinde locul, despre herghelii şi cirezi de vite, ori boereşti, ori călugăreşti, ori turceşti, ori a cui şi-ar hi, nime locul lui să nu-l calce. Aşijderili şi pădurea ce va avea pe moşia sa, făr' voe lui nime făr' voia lui să nu tae. Iar de-ar întra cineva făr' ştir⟨ea⟩ lui să tae pădure să-i ia boii şi să-i aducă aicia la sulgeria gospod. Şi nime să nu ste înprotiv⟨a⟩ cărţii gospod.
Aşijderia şi cine ar cosi făr' voe lui, să-i ia fînul cosit". (Ibidem, doc. 37).

biserică, precum moşii acestor oameni au fost oameni de moşie şi curteni, iar nu vecini. Şi cu această îndreptari au fost dat Mihai vodă şi ispisoc la mîna oamenilor, să fie mîntuiţi dispre sulgeriul Neculai, şi pe sulgeriul Neculai l-au dat rămas, să nu s⟨e⟩ mai acolisască de aceşti oameni.

Iar pe urmî, sculîndu-să Neculai sulgeriul, nici cu aceasta nu s-au lăsat, ce au adus şi el dzeci oameni marturi, vecini de a lui şi streini, la divanul domniii sale lui Mihai vodă, cari mergînd cu toţii de au giurat pentru acest Pentelie cu fraţii lui cum cî sintu ficiorii lui Neculai Căzacul, vecini de Drăguşeni. Şi pe mărturie lor i-au fostu dat Mihai vodă de grumadzi pe aceşti oameni pe mîna lui Neculai sulgeriul.

Iar după aceasta, plîngîndu-se aceşti oameni de mari năpasti, dzicînd că cu greşalî s-ar fi dat vecini, mai adus-au şi ei alţi 12 oameni marturi, cari scriu anumea la ispisocul lui Mihai vodă, şi înfăţăşindu-s⟨e⟩ înainte divanului cu marturii lui Neculai sulgeriul, s-au aflat mai de credinţî marturii acestor oameni. Şi iarăşi li-au eşit dreptate lor şi s-au îndreptat şi mai bine cum că nu-s vecini. Iar marturii sulgeriului s-au aflat mincinoşi şi cu multe meşteşuguri şi cu nămală au fost aduşi şi cu strîmbul au fostu giurat şi de iznoavă s-au dat rămas Neculai sulgeriul, ca să de pace acestor oameni.

Dară sulgeriul nici cu aceasta nu s-au lăsat, ce, din toţi marturii lui Păntilie şi a fraţilor lui, singur el şi-au ales trii oameni, anume pe Gîrliciu călugărul ce-au fostu mazil şi pe Vasilie Marandici şi pe Sava din Secueni, dzicînd sulgeriul că di vor giura acei oameni pe mărturie lor şi el le va da pace, nu i-a mai supăra pe aceşti oameni. Şi au mers acei oameni cu vornicii de poartî de au giurat şi s-au îndreptat aceşti oameni cu bune dovedzi cum cî nu-s vecini, iar sulgeriul au rămas de toatî giudecata şi marturii lui încî au rămas să-şi ia pediapsa mărturiii strîmbe ; şi fugind de aice unul cîte unul, aşe au scăpat.

Ce piste toate acestia, sulgeriul Neculai încă nici cu atîta nu s-au lăsat, ce iarî au început a cerca mărturii şi, cu un fel de socotialî, au fost scos o mărturie de la Iorest, ce-au fostu episcop de Huşi, mărturisindu-i pe aceşti oameni c-ari fi vecini. Şi pe ace mărturie puţin de n-au dat Mihai vodă pe aceşti oameni iar la vecinătate, ce numai de iznoavă mai cercînd pre amănuntul, trimis-au pe Cucoranul vornecul di li-au hotărît şi li-au ales şi moşia şi i-au aflat drepţi moşeni, şi mai pe urmî şi singur Iorest episcopul şi-au mărturisit greşala cum cî şi el, ca un om greşindu-s⟨e⟩, cu mari greşală au fost dat ace mărturie.

Şi aşe din toate pricinile au rămas sulgeriul Neculai din toată lege ţării, că s-au acolisit cu năpasti de aceşti oameni. Iar oamenii acéştia, îndreptîndu-s⟨e⟩ cu bunî îndreptaré la divanurile domniei sale lui Mihai vodă, li-au dat ispisoc cum să nu mai aibă nici o supărari dispre sulgeriul Neculai, oricînd de s-ari mai ispiti să mai cerci alti măturii să s⟨e⟩ mai rîdice cu pîră asupra acestor oameni, niciodată să nu i să ţie în samî. În cari ispisoc esti iscălit şi cinstit părintele şi rugătoriul nostru sfinţie sa chir Ghiorghie mitropolitul, mărturisind şi cu slova sfinţii sale cum că au cercat pre amănuntul pentru aceşti oameni şi i-au aflat că sintu ficiori lui Neculai Dumitrel, moşeni din sat din Secuieni, iar nu ficiori lui Neculai Căzacul din Drăguşeni, căci tatul lor au fostu fiiastru lui Neculai Căzacul, iar nu ficior. Şi aşe au fost rămas aceşti oameni odihniţi.

Iar cînd au fostu acmu şi la domnie noastră, nelăsîndu-să sulgeriul Neculai nici cu atîta, încî de iznoavă s-au apucat a cerca mărturii asupra acestor oameni, puind pricină că ar fi îmblat cu meşterşuguri de s-au dezbătut de vecinătaté. Şi fiind dumnalui Costantin Costachi vornicul cu slujba zlotarii lui Suceavî, au mai scos înainte dumisali şi alţi marturi şi au luat mărturie di la dumnalui

vornicul, şi cu ace mărturie de iznoavă au tras pe oameni la divan cu aceastî pricinî, dzicînd că ar fi înblat cu meşterşuguri de s-au dezbătut de vecinătate.

De cari lucru domnie me nici ni-am uitat la mărturiile sulgeriului, nici altî dovadî sau giudecatî n-am priimit să mai ascultăm, din vremi că un domnu cu atîte divanuri şi cu atîte mărturii şi cercături le-au dat acestor oameni ispisoc de îndreptăciune, în care esti mărturie şi sfinţie sa părintele mitropolitul, cum cî s-au cercat cu amănuntul şi nicidecum nu s-au aflat aceşti oameni vecini nimărui, n-am putut nici noi a mai cerca alte giudecăţi, că de a rămîne lucrul să strice un domnu giudecata altui domnu, nici o giudecată întreagă n-a mai rămîne. Ce altî mai multu n-au rămas, fără cît pe ispisocul ce-au avut aceşti oameni li-am înoit şi li-am întărit şi de la domnie me, ca să fie ei oameni slobodzi şi îndreptaţi, nici o nevoie de vecinătate în veci să nu mai aibă, nici ficiorii lor, nici un neam a lor, nici sulgeriul să nu s⟨e⟩ mai ispitească a mai cerca pîră şi mărturii înpotriva ispisoacilor domneşti.

Şi aceasta pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrascî nici o dată piste carte domnii mele. Aceasta scriem.

U Ias, 7237 ⟨1729⟩ mai 4.

Io Grigorie Ghica voevoda ⟨m.p.⟩

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDLX, doc. 27.
Orig., pecete aplicată.

106

Iaşi, 18 mai 1729

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel clucerului Iordache Ruset să cerceteze dacă feciorii lui Vasile Boţul, după ce au vîndut lui Ilie Pleşca jicnicerul un petec de moşie, împreună cu doi vecini cu feciorii lor, au mai dat în urmă altora pe acei vecini, pentru nişte zapise de datorie.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie me la boeriul nostru, dumnalui Iordache Ruset biv vel clucer.

Facem ştire că ni-au jeluit ceastă călugăriţă, anume Chelsie, sora Pleşcăi, şi ni-au arătat un zapis de la Toma şi Toader şi Gavril şi Ştefan, ficiorii lui Vasile Boţul, scriind cum au vîndut ei un loc de prisacă ce să chiamă Habele, cu pomăt şi cu 28 de fălci de fîn în coastele Habelor şi cu 2 oameni vecini, anume Simion Ţiganaş şi Ştefan Ştirbul şi cu toţi ficiorii lui Ştefan. Acestea le-au vîndut lui Ilie Pleşca jicnicerul, tatul aceştii călugăriţe, şi giupînesii sali Ilenii şi acmu dedi samă Chelsie călugăriţa cum acmu acei vîndzători s-au sculat mai pe urmă şi au vîndut acei vecini şi altora.

De cari lucru, iată că-ţi scriem să chemi faţă pe vîndzătoriu şi să ei sama şi, de a fi cum au jeluit călugăriţa, să-i faci judecată şi dreptate dispre acei vîndzători. Aşijde şi pentru alte zapisă de datorii ce ni-au mai arătat tot acelor vîndzători ci-au vîndut şi vecinii, iarăşi să ei dum⟨nea⟩ta sama şi de-or fi drepti datorii şi pricum vii afla dumn⟨ea⟩ta dreptate călugăriţii, iarăşi să faci o măr-

turie încredinţată ca să avem ştiré. Aceasta scriem. Căci acele zapisă de datorii sintu şi can[1] vechi şi dedi samă călugăriţa c-au fost încăput acele zapisă la un cumnat a ei şi li-au ţinut cîtăva vrimi ascunsă dispre alţi fraţi. Şi pentru ace pricină nu s-au cercat mai de multu, ce după cum am dzis, luînd dumneata sama, precum vii cunoaşte dreptate, să ne faci ştiré.

U Ias, let 7237 ⟨1729⟩ mai 18.

Vel dvornic ucit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXIV, doc. 114.
Orig., pecete aplicată.

107

Paşcani, 15 octombrie 1729

Velişco Panaitache vinde unchiului său Iordache Cantacuzino, biv vel medelnicer, pentru suma de şase sute lei şi doi cai, satul Cîrligii, siliştea Mînjăştii, cu vecini cu tot, şi părţi din Dumeşti, toate în ţinutul Neamţ, oprindu-şi numai patru vecini care n-au intrat în preţul vînzării.

† Adecă eu, Velecico Pan⟨ai⟩tache, scriu şi mărturisescu cu acist adevărat zapis al meu pecum de nime silit nici nevoit, ce de a me bună voe am vîndut a me driaptă ocină şi moşie de pe mumă-me, satul Cîrligii, cu vecini cu tot, şi sălişte Mînjăştii, tij cu vecini, şi părţili din Duşeşti, cari aceste sînt toate la ţinutul Niamţului. Numai patru vecini me-am poprit de nu i-am vîndut, anume : Vasili Purnic cari l-am schimbat şi frate-său Pavăl, cari aceşti au fostu vecini de Căutuleşti, şi ⟨cînd⟩ i-am schimbat am dat de Cîrligi vecini şi am luat pe aceşte ; şi pe Vasilie Palifron şi pe Iftime Maţarin, pe aceşti 4 oameni i-am poprit mie din vînzari.

Şi această moşie şi cu toate cari sîntu însămnate mai sus li-am vîndut dumisale unchiu-meu, lui Iordache Cantacuzino biv vel medelnicer şi giupînesii dumisali Catrinii, drept şese sute de lei bani vechi şi 2 cai, ca să le fie dumilor sali şi coconilor dumilor sali moşie în veci. Şi mi-au dat deplin toţi banii aceşte ce mai sus scriu în mînuli meli.

Şi la această tocmală a noastră s-au tîmplat aice de faţă sfinţiia sa părintele Ghedeon, episcopul de Huşi. Şi pentru mai mare credinţă am iscălit.

U Păşcani, let 7238 ⟨1729⟩ oct⟨omvrie⟩ 15.

Velişcu Panaitachi.

Ghedeon episcop Hușschi ;. . . . . . .[2] vel vornic ; Catargiu vel logofăt, martur ; Gavril Măxin ⟨?⟩ biv logofăt ; Ion Neculce biv hatman, iscal.

† Şi eu popa Pavăl am scris zapisul.

⟨Pe verso :⟩ † Alixandru Sturdzea ; Ştefan logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LVI, doc. 56.
Orig.

---

[1] Pentru „cam".
[2] Indescifrabil.

108

⟨Iaşi,⟩ 19 noiembrie 1729

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte vătămanului şi sătenilor din Iubăneşti (Dorohoi) să lucreze mănăstirii Suceviţa o zi la arat, o zi la coasă, să adune fînul în stoguri, să dea dijma din produse şi să îngăduie egumenului a ţine cîrciumă alături de a lor.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie me la vătămanul şi la toţi sătenii de la Iubăneşti, ţinutul Dorohoiului.

Vă facem ştire că domniii meli jălui rugătoriul nostru Lavrentie, egumenul de la mănăstire de la Suceviţă, dzicînd că, şădzînd voi acolo la Iubăneşti pe moşia mănăstirii, n-are mănăstire nici un folos despre voi.

De care lucru iată că domnie me am socotit şi vi s-au pus nartu ca să ştiţi cît îţi lucra într-un an mănăstirii : într-o dzi să eşiţi cu toţii să faceţi o clacă de coasă, şi acel fîn să-l şi adunaţi şi să-l şi căraţi voi în stoguri ; aşijdere să aveţi a eşi într-o dzi cu toate plugurile să araţi ori de mălai, ori de grîu, la ce-ar fi porunca egumenului.

Aşijdere, cît aţi lucra pe hotarul mănăstirescu să aveţi a da dijmă de fîn pe obicei şi din pîni şi din cînepi şi din grădini, din toate pe obicei. Şi acea pîne cîtă s-ar strînge voi să o trieraţi toată şi să o încărcaţi în carăle voastre şi să o duceţi la mănăstire.

Aşijdere, am socotit şi am dat voe egumănului să aibă a ţine o crîşmă cu băutură acolo în Iubăneşti nelipsit peste an, ca să fie pintru chivernisala mănăstirii. Însă şi voi încă să fiţi volnici a ţîne cîrşme şi a vinde băutură, numai să aibă a ţine şi egumănul crîşmă acolo. Aceasta scriem.

Let 7238 ⟨1729⟩ noem⟨vrie⟩ 19.

Arh. St. Buc., A. N., pach. CCVIII, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

109

Iaşi, 12 decembrie 1729

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Adam, feciorul lui Costanda, nepot lui Pascal negustorul, să interzică unor locuitori a sta pe moşia lui de la Luceşti şi Străoani pe Jijia, avînd a îngădui numai pe cei ce se învoiesc să dea venitul moşiei.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem ştire cu această carte a domniei meli pecum au vinit înnaintea domniii meli Adam, ficiorul lui Costanda, nepot lui Pascal negustoriul, şi făcu jalobă pe niştí oameni, anume Ştefan Simion şi Dumitraşco şi Ion şi Mihăilachi şi Vasili şi Gli⟨go⟩ri şi Iftenie şi alţii, dzicînd pecum are el nişti părţi de moşie

la Lucești și la Străoani pe Jijiia, la ținutul Iașilor, de pi moșul lui, pe ispisoc ce are de la Vasili vodă și și-au hotărît el moșiia, cum are și mărturie de la hotarnici, iar acei oameni de cîtăva vreme s-au pus cu șederia pe moșiia lui de-i calcă și strică moșie, fînațăli și tae păduria și i-au stricat locuri de prisăci, și el nici un folos n-are despre dînșii, nici un agiutor.

Deci iată că am dat această carte a domniii meli, nime fără voia lui să nu hie volnic să-i între cu șederea pe moșii fără tocmală și fără voia lui, nici să pui prisăci, stupi. Numai cari s-or tocmi cu dînsul și să dea vinitul moșiii de a dzăcea și din stupi pe obicei, aceia, cu voia lui și cu tocmală, să-i între pe moșie, ori slujitor, oricini și-ar hi, sau să vie față să stea la divan cu dînsul. Nime să nu stia înpotriva cărții domniii meli.

U Ias, let 7238 ⟨1729⟩ dic⟨hemvrie⟩ 12.

Vel logofăt ucit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLIX, doc. 41.
Orig., pecete aplicată.

110

Iași, 25 ianuarie 1730

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Miron Cuza, biv vtori logofăt, a-și stăpîni moșiile cu vecinii și țiganii care i-au venit la împărțeală, putînd să-și caute și să-și aducă înapoi vecinii fugiți, afară de cei ce se vor fi așezat în ținutul Cernăuților.

† Io Grigorii Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle boiariului nostru, lui Miron Cuzii, biv vtori logofăt, să fie volnic cu cartea domniii mele a ține și a stăpîni a lui drepte moșii și cu vecini și țigani carili i s-au vinit la înpărțală și i s-au dat dzestre giupînesăi sale, Ilincăi, din moșiile a părintelui său, a răpăosatului Ion Costin hatmanul. Orînduindu-i domniia me la cinstiți și credincioși boiarii noștri, dumn⟨ea⟩lui Ilie Catargiul vel logofăt și la dumn⟨ea⟩lui Darie Donici biv vel vornic, de i-au înpărțit cu cumnatul său Nicolai Costin biv vtori logofăt[1] și, precum au socotit dumn⟨ea⟩lor acești mai sus numiți boiari, i-au făcut parte și din moșii și din vecini și din țigani și ce i s-au vinit în parte lui Miron Cuzii i-au făcut dumn⟨ea⟩lor și izvod iscălit de dumn⟨ea⟩lor.

Deci, pi izvod ce are de la dumn⟨ea⟩lor boerii, să fie volnic a-și ține și a-și stăpîni moșiile și pe vecini și cu tot venitul. Și carii din vecini pe unde s-ar fi înprăștiat, pe unde i-ar afla, să fie volnic a-și strînge toți vecinii și țiganii să-i ducă la casa lui, osăbit de care vecini s-ar fi aședzat la ținutul Cernăuților, pe aceia să-i lasă să trăiască unde vor fi aședzați. Iar ce ar fi obiceiul să-i lucredze de boeresc, precum vor fi lucrînd și alți vecini stăpînilor, să-i lucredză și lui Miron Cuzii pe obiceiu. Iar pe alți vecini, pe unde i-ar afla împrăștieți, să

[1] La 15 ianuarie 1730, Miron Cuza a întocmit o listă de „vecinii care mi-au dat cumnatu-meu Neculai la înpărțeală". Sînt trecute numele a 13 vecini și a 11 țigani (Ibidem, doc. 265, orig.).

aibă a-i lua cu tot ce-ar ave, să-i ducă la casa lui pe izvod ce i-au făcut dum⟨ea⟩lor boierii şi nime să nu cutedză a să pune înpotrivă peste carte a domnii méle.

U Ias, let 7238 ⟨1730⟩ ghen⟨arie⟩ 25.

Iar carii din vecini or hi fost înstreinaţi şi or hi viniţi pe cărţili noastre, acelora să le daţi pace [1].

Dimitrii Muste

Acad Republicii Socialiste România, pach. XXII, doc. 42.
Orig., pecete aplicată.

111

⟨Rîşca,⟩ 25 mai 1730

Monahul Nicodim Başotă, fost mare vistier, face împărţeala nominală de vecinii din Şoldăneşti daţi ginerelui său Gheorghiţă Manea postelnic, specificînd că cei ce-i mai rămîn să revină fiului său Todiraşcu.

† Adecă eu, monah Nicodim Başotă ci-am fost vistiernic mare, fac ştire cu această scrisoare a me pentru socotiala ci-am făcut pentru vecinii di Şuldăneşti pe car⟨e⟩ i-am făcut parte gineri-meu, lui Ghiorghiţă Mane postelnicului şi fiică-me Catrinii, anume pe Lupaşcu, ficiorul lui Simion Cozacul, cu ficiorii lui şi pe Simion bucătariul cu ficiorii lui, anume Vasilie şi Costantin corălariul şi Neculai, şi pe Andoniie cu feciorii lui, anume Vasilie şi Lupul şi Ion şi pe feciorii lui Gligoriţă Sordului, anume Ion şi Chiriac şi cu 2 fraţi mai mici car⟨e⟩ trăescu în Botoşani, şi pe Todosie ficiorul Orsului văcariului cu ficiorii lui şi pe Ştefan olariul cu ficior⟨ii⟩lui şi pe Tănasie, ficiorul Bădoţii. Aciştia am socotit di i-am făcut parte dumilor sale car⟨e⟩ mai sus sînt pomeniţi, ginere-mieu lui Ghiorghiţă Mani şi Catrini⟨i⟩ şi fi- ciorilor dumilor sali.

Iar de-cmu pentru cîţi o⟨a⟩meni vecini au rămas la Şuldănişti să nu să mai amesteci nime, să rămîe fiiu-meu, lui Todiraşcu, afară dintr-aceşti oameni şi de alţii car⟨e⟩ am făcut parte ginere-mieu, lui Ilie de vistirie şi fiică-me Tofani, care iarăşi i-am făcut zapis anume pe care vicini i-am făcut parte. Iar de cîţi au mai rămas, i-am socotit să rămîe fiiu-meu, lui Todiraşco, nici din ficiorii mei să nu s⟨e⟩ mai amesteci. Iar de s-ar ispiti cineva din fii mei să îmble a strîca această socotială, la ce giudecată a hi şi să nu s⟨e⟩ ţie în samă, ori la ce giodiţi s-ar tîmpla, a strîca acesté socotiale ce li-am făcut dopă socotiala şi potinţa me. Şi pentru credinţă am iscălit şi eu şi fiiu meu Todiraşco şi alţii cine s-ar mai tîmplat [2].

Monah Nicodim Başotă ot Rîşca.

Let 7238 ⟨1730⟩ mai 25.

Toader Başotă iscal.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXIX, doc. 59.
Orig.

---

[1] „Iară carii din vecini..." adaos.

[2] Aşa în text.

112

Iaşi, 13 martie 1731

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel medelnicerului Şerban Cantacuzino să împlinească de la Pelin căpitanul cîte doi lei de stog pentru fînul oamenilor de la Vijniţa, căruia i-a dat foc.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnia me la credincios boeriul nostru, dumnealui Şerban Catacozonu biv vel medelnicer, starostele de Cernăuţi.

Facem ştire că domniei mele au jeluit cinstit şi credincios boeriul nostru, dumnealui Sandul Sturdze vel vistiernic, pe Pelin căpitanul pentru cîteva stoguri de fîn ce-au aprins el oamenilor de sat de Vijniţ⟨a⟩, dzicînd că acel fîn este făcut pe locul lui. De care s-au triimis şi hotarnici de au hotărît moşie dumisale visternicului, de la Vijniţa, şi cu moşie lui Pelin şi au aflat hotarnicii c-au înblat făr' de cale de au aprins fînaţîle oamenilor şi-au fost întrat încă un pas Pelin în hotarul Vijniţii, precum vădzum şi mărturie hotarnicilor scriindu-ne c-au întrat în hotarul Vijniţăi.

De care iată că-ţi scriem, viindu-ţi carte domniii mele, iar dumneata să socoteşti cîte stoguri s-or afla aprinsă de Pelin a oamenilor de Vijniţ⟨a⟩, să le plineşti de stog cîte doi lei de la Pelin şi altă jalobă să nu mai vie. Aceasta scriem.

U Ias, let 7239 ⟨1731⟩ mart⟨ie⟩13.

Vel logofăt ucil.
Andrei ⟨a scris⟩.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXII, doc. 109.
Orig., pecete aplicată.

113

Iaşi, 25 august 1731

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Dumitrache Tăutu să-şi stăpînească moşia Rodeşti, împreună cu vecinii de pe ea, şi parte din Hăneşti, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse.

Noi Grigori Ghica voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovei.

Dat-am carte domniei mele lui Dimitrache Tăutul, să fie volnicu cu cartea domniei mele a opri şi a stăpîni a sa dreaptă moşie ce zîsă că ari la ţînutul Sucevei, anumi Rodeştii, cu vecinii, şi parte din Hăneşti, care moşie îi este lui de la moşul său Pătrăşcan Tăutul ; spatariului Pătraşcan i-au fost danie de la Anghelușa călugăriţa, fata lui Soltan, nepoata Tăutului logofătul, partea ei de sat din Rodeşti şi din Hăneşti şi cu vecinii ci s-or afla pi ace moşie, care scriu anumi la zapis, pecum îi văzum şi zapisul Anghelușii.

12 – c. 4661

Intru aceia i-am dat domnia me această carte, să fie volnic a ţîni şi a stăpîni acea moşie cu vecinii ci vor fi şi să aibă a lua de a zăci din pîni, din fînaţi, din prisăci cu stupi, din pomăt, din grădini cu legumi, din tot locul cu tot vinitul pi obicei şi pi zapis, şi nimi să nu ste înpotriva cărţii gospod.

Iară cini ar ave mai mult a răspunde, să vie faţă [1].

V Ias, let 7239⟨1731⟩ avgust 25

L⟨ocul⟩ p⟨eceţii⟩.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDVI, doc. 25.
Copie dintre anii 1840—1850.

114

10 decembrie 1731

Însemnare de claca şi podvezile pe care Văcăreştii şi Mărceştii s-au învoit să le facă mănăstirii Răchitoasa, după porunca domnească.

Izvod precum s-au aşezat Văcăreştii şi Mărceştii cu sfinţia sa egumenul de Răchitoasa, cîtă posluşanie să facă sfintii mănăstiri pe an, pe porunca mării sale lui vodă.

1 clacă de arat mălaiu cu toţi într-o zî.

1 clacă de săcerat într-o zî cu toţi, cu mari, cu mic, iar carii n-ar fi în zua întîiu să fii a doa zî, numai tot omul să fie, şi căsar şi holtei.

2 car⟨e⟩ s-au socotit să aducă 2 vas⟨e⟩ cu vin la Eş din viili de la Nicoreşti şi carul să fie cu 4 boi.

2 car⟨e⟩ s-au mai socotit să ducă podvoadă doa vasă cu vin la sfînta mănăstire, tot din viile de la Nicoreşti.

5 stoguri de fîn încă s-au socotit să facă şi stogul să fie de măsură, undi ari ave poftă sfinţia sa pe hotarul ⟨a⟩ 2 moşii şi stogurile să fie îngrădite şi 300 di cercuri încă să facă.

Aşijdere s-au socotit, nimi scutindu-să să nu fie între dînşii, fără cît numai pentru un morar l-au dat cu voe tuturor să fie în pace de bani, iar pentru posluşanie sfinţii sale părintelui, ci-ar trebui cînd a vini în Focşani sau la Odobeşti, i s-au dat doi oamini cu pecetluit de la boeri să fie pentru treaba egumenului şi satul n-are nici o triabă cu dînşii aşijdiri.

Stavru spatar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXLVIII, doc. 20.
Orig.

---

[1] La 13 august acelaşi an, acelaşi Tăutu obţinuse pentru alte moşii următoarea carte: „Noi Grigore Ghica voevod dat-am carte domniei mele lui Dumitraşcu Tăutul, să fie volnic cu carte domniei mele a-şi lua de a zăce de pi a sale drepte ocini şi moşii ci zîsă că ari la Dubova şi la Rugăşeşti, ci sînt la ţinutul Sucevii, să ei din ţarini, din fînaţ, grădini cu legumi, din prisăci cu stupi, din tot locul cu tot vinitul pi obicei şi să nu ste nimi înpotriva cărţii gospod. Iară de a ave ciniva a răspunde, să vie de faţă (Ibidem, doc. 27).

115

⟨Iaşi,⟩ 4 ianuarie 1732

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel sulgerului Adam Luca să cerceteze încălcarea pe care turcul Mahmet o face cu vitele sale moşiei medelnicerului Toader Mălai şi să-i ceară să plătească fînul.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la boieriul nostru Adam Luca biv vel sulger.

Facem ştire că aice ni-au jăluit Toader Mălai medelnicer dzicînd că de vreo 3—4 ani îi calcă cu vitele erbile de pe moşia lui un turcu, Mahmet Cloşcă, şi-ncă şi fîn au cosit pe moşia lui Mălai şi nemică nu-i dă, nici poate să-şi apere moşie de răul vitelor turcului.

De care lucru iată că-ţi scriem, să chemi de faţă şi pe turcu şi să ei sama şi, de este cum jăluеşte Mălai medelnicerul, să adivereşti cît fîn ar hi făcut pe acia moşie de cînd îşi ţine bucatele pe moşiia lui şi să-i dai a înţălegi turcului să-i plătească. Aşijdere şi pentru căci i-au călcat vitele erbile şi moşiia, iarăşi să-i aşădzi cu turcul şi ce i s-ar face, ce s-ar căde să-i de, să-i dai a înţălegi să-i de. Iar de n-a vre turcul să ste la dreptate, să ne faci ştire, că om trimite beşliu de a plini. Aceasta scriem.

Vlet 7240⟨1732⟩ ghen⟨arie⟩ 4.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXVII, doc. 80.
Orig., pecete aplicată.

116

10 martie 1732

Împărţeala vecinilor din Călineşti (Cernăuţi), între moştenitorii boierului Andronic Pîrvul.

Vecinii din Călineşti ot ţinutul Cernăuţilor ce ne sintu de baştină de pe a patra parte de sat, de la moşul nostru Andronic Pîrvul şi ni-am înpărţit acmu noi verii cei primari, nepoţii Pîrvului, pe cîţi vecini s-au aflat ca să-şi ia cineşi parte lui, să-i stăpîniască în veci, precum arată anume mai gios,

Let 7240 ⟨1732⟩ mart 10

— Ilie Săroişca cel bătrîn cu patru ficiori a lui, anume Ion şi Istratii şi Vasilie şi Onescul, s-au vinit în parte unchiului nostru, lui Toader Pîrvul ce-au fost frate mai mari, care din Toader Pîrvul sînt veri primari ai noştri Andrii şi Neculai vtori medelnicer şi Aniţa şi Măriuţa. Să şi-i stăpîniască cu paci.

— Panco cel bătrîn cu patru ficiori a lui, anume Onofrei şi Ion şi Vasilie şi Andronic, s-au vinit în parte mătuşii noastri Paraschivii. Care din mătuşia noastră Paraschiva iaste Ilie biv logofăt ot visterie. Să şi-i stăpîniască cu paci.

— Fădor Huc cel bătrîn cu patru ficiori a lui, anume Vasilie şi Ion şi Olihta şi Tudose ; şi Ilie şi Iacov, ficiorii lui Ştefan Echim, s-au vinit în parte unchiului nostru Costantin Pîrvul ce-au fost şetrar mari, care din unchiul nostru Pîrvul iaste Gheorghie şi Vasilie şi Iliana şi Paraschiva. Să şi-i stăpîniască cu pace. Însă pentru doi oameni ce trec mai mult decît la alţi fraţi, s-au socotit pentru căci îi iaste parte mai proastă fiind copii mici, i s-au dat.

— Fădor Pint⟨ea⟩ cel bătrîn cu 4 ficiori a lui, anume Andrei şi Onescul şi Vasilie şi Ştefan, s-au vinit în parte mătuşei noastri Aniţăi, care din mătuşea noastră Aniţa iaste Radul Burghélea şi Măriuţa şi Catrina. Să şi-i stăpîniască cu pace.

Însă pentru vecinii de Costîna ot Suceava, acmu nu s-au înpărţit pentru că nu-s faţă, nice să ştiu. Iar după ce s-or găsi şi s-or strîngi, iar s-or înpărţi pe 4 părţi.

Şi pentru moşii, iar nu s-au înpărţit acmu. Mai pe urmă, după ce s-or strîngi toţi fraţii, s-or înpărţi şi moşiile ce s-or afla.

Şi pre această tocmală şi aşădzari ni-am şi iscălit cu toţii.

Ilie biv logofăt za visterie ; Cost⟨andin⟩ Pîrvul medelnicer ; Neculai Pîrvul vtori medelnicer ; Vasile Pîrvul ; Radul vtori clucer ; Ion Neculce biv vornic.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCLXXII, dosar 15, doc. 3.

Orig.

117

Iaşi, 15 aprilie 1732

Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe biv vel căpitanul Ion Bănarul să scoată de pe moşia sa, Totoeşti (Hîrlău), pe toţi „breslaşii", iar pe ţăranii care se vor învoi cu el să-i mute în silişte.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-amu carte domniii méle slugii noastre, lui Ion Bănariul biv vel căp⟨itan⟩, să fie volnicu cu carte domniii méle a scoate pre toţi oaminii ce-ar fi breslaşi şi ari şede pe moşie lui la Totoeşti, la ţinutul ⟨Hîrlău⟩ [1] cu casa şi să s⟨e⟩ ducă toţi, cineşiu la briasla sa. Iară cari or fi ţărani, să-i scoată la sălişti şi să s⟨e⟩ aşedză cu dînsul ca să aibă şi el folos dispre dînşii, şedzînd pe moşie lui. Iară carii nu s-or aşedza, să-i scoată di pe moşie lui.

Şi nime să nu ste înpotrivă peste carte domnii mele, iar di ar ave cineva a răspunde, să vie să ste faţă.

U Ias, let 7240 ⟨1732⟩ april 15.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCLXXXVI, dosar 12, doc. 32.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb în text.

118

Iaşi, 13 mai 1732

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Tazlău să cheme la divan pe Druţu, pe Alexandru Zănoagă, pe Sava şi Neculai, fraţii lui, care, fiind vecini ai mănăstirii, nu vor să stea pe moşie „umblînd să scape de vecinătate".

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, egumănului de Tazlău, să fie volnec cu cartia domniii mele a chema şi a soroci pe Ion Druţul şi pe Alecsandru Zănoagă şi pe Sava, fratele lui Alexandru, şi pe Neculai, tij brat lor, să vie aicia la divan să ste faţe cu egumănul, căci ni-au jăluit că sintu drepţi vecini mănăstirei Tazlăului şi nu vor să şadă la mănăstire, înblînd ca să scape de vecinătate, şi-au vinit aice la Eş şi n-au vrut să ste la giudecată şi-au fugit.

Pentru aceasta li-am dat această carte să-i sorocească şi iată că li-am pus dzi di astădzi, mai în 13 dzile, pînă la dzua lui Sfetii Petră să să afle aice, că neviind la dzi le-om trimite om gospod de-i va aduce cu cibote. Şi nime să nu ste înpotriva cărţii gospod.

U Ias, 7240 ⟨1732⟩ mai 13.

⟨Pe verso :⟩
Tănasie diiac.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXIV, doc. 35.
Orig., pecete aplicată.

119

Iaşi, 23 mai 1732

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel căpitanului Ursu Iuraşcu să oblige pe locuitorii de pe moşiile Peletiuci, Alboteşti, Corneşti şi Filipeşti (Neamţ) a-i da dijma din produse, să-şi ia dijma şi de la moşia Călineşti pe care o ţine în arendă de la egumenul mănăstirii Bistriţa, precum şi de la negustorii turci ce-i taie pădurea pentru vase şi scînduri.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle boiariului nostru Ursului Iuraşco, biv vel căpitan, să fie volnicu cu carte domniii méle a-şi lua dijma după obiceiu di pe nişti moşii ce dzise că are la Peletici şi la Alboteşti şi la Corneşti şi la Hilipeşti, ce sîntu la ţinutul Neamţului, din ţarini şi din fînaţi şi din prisăci cu stupi şi din grădini şi din tot vinitul moşii pe obiceiu.

Aşijdire să aibă a-şi lua dijma şi di la Călineşti, car⟨e⟩ dzis⟨e⟩ că au cumpărat vinitul acii moşii de la egumenul de Bistriţa într-un anu şi să aibă a-şi lua vinitul moşiilor şi di pe la turcii neguţ⟨ă⟩tori ce-i tae pădure şi fac vasă şi di la carii fac luntri şi doagi di buţi şi scînduri şi di la ţiganii ce fac albii.

Şi să aibă a-şi apăra şi iarba de fînaţ di pe moşiile lui, iară di i-ar călca cineva fînaţăl⟨e⟩ fără voe şi fără ştire lui, să aibă a-i trage la judecată.

Iar di ar ave cineva a răspunde păntru aceste moşii, să vie să ste faţă la divan cu dires ce-ar ave şi nime să nu ste înpotrivă piste carte domnii méle.

Şi din Glodeni de la ţinutul Romanului şi pe ⟨a⟩iuri unde ar ave moşie[1].

U Ias, let 7240 ⟨1732⟩ mai 23

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCXLV, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

120

⟨Iaşi, iulie 1732⟩[2]

Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă în divan pricina unor locuitori, „oameni de moşie", pîrîţi de biv vel paharnicul Iordache Cantacuzino că sînt vecini ai lui din Blăgeşti, mutaţi la Paşcani.

Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a şti, precum s-au pîrît de faţă înaintea domniei mele şi a tot sfatul nostru credincios boieriul nostru, dumnealui Iordachi Cantacuzino biv vel paharnic, cu ai săi vecini din sat din Blăgeşti, de pe Bistriţa, ţinutul Bacăului, carii sînt mutaţi la Păşcani, anume Vasilie Gînscă şi frati-său Lupul Gînscă, ficiorii lui Nicolae Gînscă, nepoţi lui Toader Gînscă, şi nepotul lor de frate Grigoraş Gînscă, ficiorul lui Ştefan Gînscă şi Iftimie şi Ion, ficiorii lui Sîrghie, şi Ion Botnariul sîn Toader, nepot lui Iftimie, şi Vasilichie sîn lui Ilie şi Tudosie sîn lui Ioniţă Vidraşco şi Nistor Jora sîn lui Vasilie şi Negrul sîn lui Vasilie Bătici şi Costandin Botnariul sîn Alexi Rotariul şi Toadir Izvoranul sîn Costantin şi Neculai sîn Ion, nepot lui Lazor, jeluind aceşti oamini cum că-i tragi dumnealui păharnicul la vecinătate din sat din Blăgeşti şi ei vecini nu să ştiu să fie nemărui, ce are fi oamini de moşie, de pe părinţii şi moşii lor.

Întîiu, Vasile Gînscă cu niamul lui s-au răspuns moşeni din sat din Riad şi alţii de pentru-alte silişte, arătînd Vasilie Gînscă şi un uric vechi de la Bogdan Vodă, de 224 de ani, scriind într-acel uric pe un Tomă, cum că i-au întărit pe moşia din Riad şi au dat samă acel Vasilie Gînscă cum că acel Toma li-ar fi strămoş lor, adică tată moşu-său lui Toader Gînscă, care uric s-au aflat că-l luasă Gînscă de la o fămiee a lui Tofan căp⟨i⟩t⟨anul⟩, răspundzîndu-s⟨e⟩ cu ei rudă. Şi alţii dintr-aceşti oamini au arătat de acest fel de urice vechi, răspundzîndu-s⟨e⟩ că sînt din niamurile acelor ce s⟨e⟩ răspund în urice.

---

[1] „Şi din Glodeni..... moşie" adaos de altă mînă, cu altă cerneală.

[2] Referitor la conţinutul documentului este scrisoarea lui Ioan Neculce către domn, de la 10 iulie 1732, prin care dă mărturie pentru Iordache paharnicul, arătînd că oamenii sînt vecini ai lui din Paşcani, scrisoare făcută în vederea judecării cazului în divan, deci cu puţine zile înainte (*Arhiva,* II, p. 332 şi *Buletinul comisiei istorice a României,* IV, p. 67, nr. 29). Ca atare, data judecării procesului nu poate fi decît iulie 1732.

Iar dumnealui Iordachi păharnicul au dat samă înaintea domniei mele cum aceşti oamini de mai sus scrişi sînt drepţi vecini din sat din Blăgeşti, pe care sat şi dresă au avut şi s-au prăpădit din mîna unui Bogză, arătînd şi un ispisoc de mărturie de la strămoşul domniei mele, răposatul Gheorghie Ghica vodă, scriind cum că s-au adiverit că i s-au prăpădit dresăle. Iar pe vecinii din Blăgeşti dzis⟨e⟩ dumnealui că i-au stăpînit părinţii şi moşii dumisale pe părinţii şi pe moşii lor şi i-au mutat din Blăgeşti în Cîrligi şi din Cîrligi în Căuciuleşti şi din Căuciuleşti în Păşcani, unde se află astăzi. Şi de cîte ori s-au înprăştiat şi tot i-au strîns şi i-au dus la urmă şi i-au stăpînit cu pace şi drepţi vecini şi de cîte ori la cîţi domni s-au strigat şi cărţi cu poroncă, cine n-a fi vecin şi să află pen sate boereşti să iasă fieşticare pe la moşiele lor, cum şi la domnia a treia a lui Mihai vodă această poroncă s-au strigat, şi dacă n-au fost vecini şi au fost oamini de moşie, căci de n-au eşit sau să fie mai răspuns vodată că nu sînt vecini. . . .[1]

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 543—543v.

121

⟨1732⟩[2]

Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă în divan pricina unor răzăşi din satele Ruptura şi Costeşti, năpăstuiţi de egumenul de la Soveja că ar fi vecini ai mănăstirii, şi, dovedindu-se că sînt „oameni de moşie", le dă carte de „îndreptăciune".

Io Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a şti, pentru multă pîră ce-au avut în cîteva rînduri înainte domniei mele şi a tot sfatul nostru ceşti oameni, anume Pavăl Badiul şi Hilip sîn Ştefan şi Alixandru sîn Chirilii şi Vasilie sîn Hilip şi Neculai Hăngul şi Lupul Cucoş cu rugătoriul nostru Onofrei, egumenul de la sfînta monastire Soveja, dzicînd egumenul cum aceşti oameni ar fi vecini mănăstirii, din sat din Ruptură şi din Costeşti, de la ţinutul Tutovii, cumpăraţi de răposatul Mateiu vodă, domnul Ţării Româneşti, ctitorul sfintii mănăstiri, de la un Iane Parvana sulger, arătînd egumenul şi zapisul lui Iane Parvana cel de vîndzare, cu care au vîndut acele moşii, şi scrie cu vecini. Şi osebit arată eguminul şi izvod de vecini anume, iscălit de Iane Parvana şi de alţi boieri, şi dede samă egumenul că află numerile[3] moşilor, părinţilor acestor oameni într-acel izvod de vecini, şi cu această pricină îi trage vecini.

---

[1] Copia documentului este incompletă.

[2] Deoarece este indicată la sfîrşitul documentului „pervago gospodstva" = prima domnie a lui Grigore Ghica (26 septembrie 1726—aprilie 1733), iar în conţinut se vorbeşte de Ştefăniţă Lupu (1659—1661) şi de 80 de ani în urmă, ca dată a zapisului prezentat la judecată, singura datare mai aproape de realitate, spre a împăca toate datele menţionate în text, este către sfîrşitul anului 1732, cu cîteva luni înainte de expirarea domniei.

[3] Pentru : numele.

Şi osăbit mai arată egumenul şi un zapis de 80 ani, în care scrie că s-au pîrît călugării cu o sumă de oameni pe carii i-au tras vecini, şi ei, încă ştiindu-s⟨e⟩ că sînt vecini, au dat acel zapis, ca să nu s⟨e⟩ mai scoale cu pîră asupra călugărilor şi arată şi ispisoc de la Stefan vodă, ficiorul lui Vasilie vodă, de întăritură pe acel zapis ; şi cu acéste scrisori au răspuns călugării trăgînd pe aceşti oameni la vecinătate, căci au aflat numerile moşilor şi a părinţilor lor într-acel izvod.

Iar oamenii aceştia de mai sus-numiţi, ei s-au plîns de mare năpaste şi strîmbătate, dînd samă că nici ei, nici părinţii sau moşii lor, vecini n-au fost, nici i-au mai tras nime la vecinătate, de vreme că ei sînt oameni cu moşie şi tot pe moşie lor au trăit, avînd şi oamini marturi, oamini de frunte şi moşinaşi, mărturisind cu sufletile lor pecum ei ştiu pe aceşti oameni că sînt oameni de moşie, de pe părinţii şi moşii lor, iar vecini nimărui nu ştiu să fie fost.

La care, cu poruncă domniei sale lui Mihai vodă, ducîndu-şi ei marturi înaintea dumisale spat⟨arului⟩ Păladi şi osăbit strîngînd dumnealui pe mulţi înpregiuraşi şi moşinaşi denpregiurul acelor moşii, de undi trage egumenul pe aceşti oamini, şi făcînd egumenul şi carte de blăstăm de la sfinţia sa părintele mitropolitul asupra cui ar fi ştiind vun adivăr şi nu l-ar mărturisi, şi nime nu s-au aflat ca să ştie cum să hie mai tras vodată aceşti oamini sau părinţii sau moşi de a lor la vecinătate, fără cît au trăit cu pace la moşiele lor.

Iar pentru că să află moşii sau părinţii lor într-acel izvod făcut de Ene Parvana sulgeriul, aşa dedіră sama aceşti oameni, că în trecuta vréme, la Vasilie vodă sau mai înainte, moşii, părinţii lor au şădzut într-o slobodzie a lui Iane Parvana şi puindu-l Vasilie vodă o înprumută mare pe acel Iane Parvana, el au lipsît în Ţara Românească şi atuncea au vîndut acele răposatului Matei Basarab voevod. Şi el, cînd au lipsît, apucînd şi izvoadile de cisla satului, au pus pi toţi oaminii ce-au fost într-acea slobodzie într-acel izvod, numindu-i pe toţi vecini, şi l-au dat la mîna răposatului Matei vodă, şi Matei vodă l-au dat la mîna călugărilor de la mănăstirea sa Soveja. Şi niciodată călugării nu să află să fie mai stăpînit pe nime dintr-acel izvod de vicini.

Ce la aceasta, stătut-a domnia mea înpreună cu toţi boierii noştri cii mare de am luat seama foarte pre amăruntul, ca să n-aibă nici mănăstirea strîmbătate nici oaminii asuprială. Şi întăi, pintru acel izvod de vecini ce-au arătat călugării, l-am socotit că-i nedrept, că arată într-însul nişti oamini prea mulţi, fără socotială, la care arată socotiala că au pus acel Iane Parvana pe cine şi-au vrut, pentru ca să ia bani de la Matei vodă, precum mulţi netemători de Dumnedzău fac izvoadi ca acestea. Şi măcar că au mai arătat egumenul şi acel zapis din veliat 7 000 [1], care scrie că ar fi mai avut pîră călugării cu o samă de oamini ce dziseră că ar fi fost vecini dintr-acel izvod, în care zapis să mărturisăsc că sînt vecini, dar niamuri dintr-acel zapis nime nu să află. Şi apoi am întrebat domnia mia pe călugări ca să mai arate de atunci încoace vo carte de la vrun domn sau altă dovadă, cum să fie mai stăpînit vrodată.

Din vréme că şi aceasta am socotit domnia mea, că sate boereşti de multe ori să tîmplă din vreo pricină de rămîn fără stăpînire şi necăutate şi cu multă vreme, iar acesta fiind sat mănăstiresc, mănăstirile niciodată fără stăpînire nu rămîn, cum de tăcură ei călugării într-atîta samă de vreme, în 80 de ani, de nu i-au mai tras, nu i-au mai stăpînit niciodată acii vecini ce arată ei ⟨în⟩ izvod, fiind şi atîta samă de oamini într-acel izvod ; că la aceasta, cu necercaria moşi-

[1] Aşa în text.

ilor, şi sfînta pravilă giudică, cine nu va cerca moşia pînă în 30 ani, să rămîe făr' de moşie.

Pentru aceia dar, în tot chipul cercînd domnia mea şi vădzînd că de atîta vreme, de 80 ani, nici o dovadă n-au călugării cum să fie mai tras, să fie mai stăpînit vecini dintr-acel izvod, şi oaminii aceştia de mai sus-numiţi încă avînd marturi de bună îndreptăciune cum că nime din niamul lor vecin n-au fost şi fiind oamini de moşie, aşa am socotit înpreună cu tot sfatul nostru şi cu drept giudeţ am dat rămas pe Onofreiu egumenul de Soveja din toată lege ţării, ca să dei bună pace acestor oameni de mai sus-numiţi, că s-au acolisit de dînşii cu năpaste şi cu mare asuprială. Iar oaminii îndreptîndu-s⟨e⟩ înainte domniei mele, li-am dat şi de la domnia mea această carte, ca să aibă bună pace şi să le fie lor uric de îndreptăciune, de acmu înainte niciodată nevoe de vecinătate să n-aibă, nici să nu se mai ispitiască a-i mai tragi, nici pe dînşii nici pe ficiorii lor, nici pe un niam a lor, nime altul să nu se mai amestice, şi aceasta pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască pred listom gospodstva mi.

Pervago gospodstva.

Gheorghie mitropolit; Sturdzea vel spat⟨ar⟩; Costantin Ros⟨e⟩t vel vor⟨nic⟩; Toader Păl⟨a⟩d⟨e⟩ vel vist(iernic); Costandin Costachi hatman.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 396v.—397v.

Copie.

122

Iaşi, 16 ianuarie 1733

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte lui Ioniţă Izmană, vel căpitan de Dorohoi, să oblige pe locuitorii din Ibăneşti, amestecaţi şi cu vecini de ai mănăstirii, să „se aşeze" cu egumenul de la Suceviţa să facă posluşania şi să poată purta şi birul lor.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniea mea la boieriul nostru Ioniţă Izman⟨ă⟩ vel căpitan de Dorohoi.

Facem ştire că domniei mele au jăluit rugătorii noştri, egumănul şi cu tot săborul de la sfînta mănăstire Suceviţa, pe oamenii de Ibăneşti, dzicînd egumănul că acei oameni sîntu amestecaţi şi cu vecini de a mănăstirei şi şăd pe moşiie mănăstirei de să hrănescu şi nu pot să-i stăpîniască, nici vor să facă ci-ar fi cîte o posluşanie a mănăstirei, dispre dînşii nice un folos nu este. Şi-au luat şi carte noastră de poroncă şi n-o bagă în samă, şi alte cărţi multe ar fi mai luat şi nici o dreptate nu li s-au făcut şi că acei oameni au şi bătut pe unii dintre călugări.

De care lucru noi cercînd, am aflat mănăstirele pre cădzute şi luînd sama am aflat şi această pricină, că satele lor dau ascultare altora, mănăstirile n-au nici un folos, şi am dat poroncă nici un sat mănăstirescu să nu fie închinat la nime, să nu puie nime mîna într-înşii făr' cît să de ascultare mănăstirilor.

Şi iată că-ţi scriem să cauţi să chemi faţe pe oameni şi să le faci o aşedzare cu egumenii, să facă posluşaniie mănăstirei şi să poată purta şi birul lor, şi

altă jalobă să nu mai vie de la călugări. Şi cum vi-i aşedza, să faci şi mărturie la mîna călugărilor şi carte den mîna lor să nu să ie. Aceasta scriem [1].

U Ias, 7241 ⟨1733⟩ ghen⟨arie⟩ 16.

Tănasă ur⟨icar⟩.

Arh. St. Buc., A.N., pach. CCVIII, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

123

Iaşi, 25 februarie 1733

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte locuitorilor din Văscăuţi, slobozie domnească, să asculte pe viitor pe paharnicul Iordache Cantacuzino, pe a cărui moşie s-a înfiinţat satul fără ştirea acestuia.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domnii mele tuturor cui să cade a şti pentru satul Vascăuţii de la ţinutul Sorocii, că iată acest sat, fiind dreaptă moşie dumisale Iordachi Cantacuzino păharnic şi mai înainte vreme, fiind locul pustiu şi depărtat de dumnealui păharnicul, au fost descălecat un vornicel slobodzie domnească acolo la acest sat, şi dumnealui păharnicul încă neavînd îndemînă dresăle acelui sat, pînă a afla dumnealui dresăle, au fost satul tot în sama domnii. Iar acmu, aducîndu-ne dumnelui dresăle satului şi arătîndu-ne, fiind dreaptă moşie dumisale, cumpărată de moşii dumisale de la giupîneasa Grumedzii armaşul, i-am dat satul la stăpînire dumisale.

Pentru care şi voi, sătenii de la acel sat, iată că vă poroncim, de acmu înainte să ascultaţi de dumnelui cu toată slujba, fiind dumnelui stăpînul moşii. Aceasta scrim.

U Ias, let 7241 ⟨1733⟩ fev⟨ruarie⟩ 25.

Iar pentru un ispisoc ce-au dat samă comisul Aristarho că are pe acel sat, cînd s-a aduce ispisocul, să să ia sama cu giudecată [2].

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. XLIX—c, doc. 4.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 20 ianuarie 1735, Constantin Mavrocordat dă mănăstirii Suceviţa carte să stăpînească „...satul sfintei mănăstiri, anume Ibăneştii, ce iaste la ţinutul Dorohoiului, cu toţi vecinii şi cu alţi oameni ce n-ar hi vecini, pentru căci domniia mea am socotit şi am lăsat acest sat ca să asculte de părinţii călugări ce vor fi petrecători la această sfînta mănăstire, şi ei, pri cine ar socoti, să fie volneci a pune şi vornicel şi toţi să aibă a asculta întru toate poroncile şi posluşaneile mănăstirii, iar părinţii călugări să le poarte de grije a toate nevoile şi strîmbătăţile lor.

Pentru care poroncim şi dumilor voastre boieri şi voao slujitori, vădzînd cartea domniii mele toţi să vă feriţi de satul sfintii mănăstiri, nime nici c-un fel de supărări să nu vă amestecaţi între oamenii mănăstirii, că oricarei n-ar înţelegi poronco domniii mele şi li-ar face oricît de puţin val piste carte domnii mele, unii ca aceia vor fi de mare certare. Într-alt chip n-a fi. Aceasta scriem". (Ibidem, doc. 7).

[2] La 12 mai, acelaşi an, Constantin Mavrocordat, reproducînd conţinutul documentului de mai sus, adaugă : „Pentru acee şi domnie me, pe carte domniii sale lui Grigorie vodă, i-am dat dumisale această carte ca să-şi stăpînească moşie cu pace şi cu tot vinitul şi poruncim domnie me şi sătenilor di la acel sat, şăzînd pi moşie dumisale, să daţi ascultare dumisale, pe obiceiu..." (Ibidem, doc. 3).

124

⟨Iași,⟩ 13 iulie 1733

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare călugărilor de la mănăstirea Zagavei să oblige pe locuitorii de pe moșia lor, Nemîndrii, să le dea dijma din produse.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domnii méle rugătorilor noștri, călugărilor de la mănăstire Zagaveiul, să fie volnici cu carte domnii méle a lua de a zece din pîni, din fînațe, din prisăci cu stupi, din grădini cu legumi, din pomete, din tot locul cu tot venitul pe obiceiu, di pe a mănăstirii moșie ce dederă samă că aré, anume Nemîndrii, la ținutul Hîrlăului.

Și nime să nu ste împotrivă piste carte domnii méle, iar cine va ave a răspunde, să vie de față [1].

Așijdere și alte două pămînturi de acolo să aibă a le opri și să ia zăciuiala.

Vălet 7241 ⟨1733⟩ iuli 13.

Vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCXII, dosar 14, doc. 8.

Orig., pecete aplicată.

125

⟨Iași,⟩ 31 august 1733

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, întărește lui Iordachi Cantacuzino vel vornic, stăpînirea asupra vecinilor din Deleni, arătați nominal, împreună cu satul, pe baza dovezilor ce le-a prezentat.

Pintru vecinii de satul Delenii.

Io Costandin Nicolai voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

---

[1] Alte cărți domnești asemănătoare pentru luarea dijmei de pe moșii s-au mai dat:

— la 16 ianuarie 1734, egumenului de la Voroneț, pentru moșiile Suflinți, Tîrnauca, Trăisteni și Hlinobod, din ținutul Soroca, arătînd ca să ia dijma „și din bălți cu pește". (Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCVI, doc. 11, copie);

— la 13 ianuarie 1735, egumenului Varlaam de la mănăstirea Slatina, pentru moșia Cerepcăuți, din ținutul Suceava, de unde să ia dijma și „din bălți cu pești". (Idem, pach. CLXXXVII, doc. 164, orig.);

— din aceeași zi, tot mănăstirii Slatina, pentru moșiile Mircești și Bogheni, din ținutul Iași. (Idem, pach. CLXXXVI, doc. 215, copie);

— la 28 iulie 1735, egumenului mănăstirii Bărboi, pentru moșia Ciortești, din ținutul Vaslui. (Idem, Ms. 13, f. 61v, copie);

— la 12 ianuarie 1736, pentru moșiile mănăstirii Rîșca pe care le-ar avea „pri la ținuturi". (Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. XXVI, doc. 6, orig.);

— la 3 aprilie 1736, egumenului mănăstirii Bîrnova, pentru moșia Zărnești din ținutul Fălciu. (Idem, Ms. 646, f. 48v, copie);

— la 21 iunie 1737, logofătului Sandu Sturza, pentru siliștea Mihuleni, din ținutul Soroca. (Acad. Republicii Socialiste România, pach. V, doc. 37, orig.);

— la 16 iunie 1740, căpitanului Patrașcu, pentru a patra parte din satul Săpoteni, din ținutul Dorohoi. (Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. XXIX, doc. 75, orig.);

— la 23 august 1740, egumenului mănăstirii Secu, pentru moșia Uidești din ținutul Suceava. (Idem, M-rea Neamț, pach. CXIII, doc. 19, orig.).

Inştiinţare facim cu această carte a domnii meli tuturor celor ce pre dînsa vor căuta sau citind vor audzi, că iată au vinit înaintea domniei mele şi dinnaintea a tuturor boierilor noştri a mari şi a mici cinstit şi credincios boieriul nostru. dum⟨nealui⟩ Iordachi Cant⟨acuzino⟩ vel vornic şi ni-au arătat o carte a lui Ştefan vodă din let 7181, scriind cu hotărîtă giudecată la Costăş slugeriul să margă la sat la Deléni, di la ţinutul Hîrlăului şi să aliagă 5 părţi de sat, cu vecinii ce vor fi într-aceste părţi, lui Iordachi vist⟨iernicul⟩, moşul dum⟨isale⟩ vornicului, dispre a şese parte ce-au avut acolo într-acel sat şi domniţa Ruxandra, fata răpoosatului Vasilie vodă, poroncind Ştefan Petru vodă ca să aliagă şi part⟨ea⟩ domniţii Rucsandrii, acea a şas⟨ea⟩ parte, iarăşi cu vecini ce vor fi pe acea parte. Şi osăbit ni mai arătă dum⟨nealui⟩ vel vor⟨nicul⟩ şi mărturie lui Contăş sulger, scriind că au mărs acolo la Deléni şi pi poroncă într-acesta chip au ales, precum locul aşa şi vecinii, făcînd şi izvod anume de vecinii care s-au vinit în parte visternicului Todiraşco şi carii s-au vinit în part⟨ea⟩ domniţii Ruxandrii, di cîţi s-au aflat atuncea în sat, făr' cii înprăştieţi, după cum s-au spus ei în di sini.

Vinitu-s-au dar în parte lui Iordachi vistirnicul, după izvodul lui Contăş sulgeriul, carile este scris cu slova lui, aceşti oamini vecini pi cari îi însămnăm anume mai gios: Pătraşco a Alicsii şi Asănia a lui Ivaşco şi Vasilie a lui Ivaşco şi Petăr a lui Larion şi Vasilie a lui Marc şi Pătraşco a Hoţului şi Sava şi Dumitraşco Tudoruţ şi Dil şi Ion a Lucăi şi Dumitraşco a Pătrăgesă⟨i⟩ şi Vasilie Zacoschie şi Ilarie Tuduruţ şi Mihăilă Turcul şi Costandin Chirciul şi Ion Fraţco şi Filip Fraţco şi Tiron şi Grigor⟨e⟩ Fraţco şi Ion Tuduruţ şi Romaşco Toader Hărea şi Pătraşco a Tuduroae şi Vasilie a Naşcului şi Pătraşco a Floroae şi Vortolomei brat ego şi Macovei brat ego şi Sămion a Hărăi şi Vasilie a Oancii şi Ştefan a lui Costăn şi Lupul Vremiş şi Petrea a lui Costăn şi Andronic Popăscul şi Ionaşco Popăscul şi Mihalcea i Vasilie brat ego şi Macovei tij brat ego şi Nichita şi Vasilie Hrin şi Toader Herii şi Ioan Hărăi şi Irimia şi Ghiorghie Ţigănaş şi Sava Popăscul şi Nichifor Giurcan şi Toadir Vizitiu şi Toadir Borteţ şi Ion Bortiţ şi Creţul şi Pricop Muntianul şi Mihăil Cojitul şi Ignat Dzară şi Vasilie Rusul, Ion a lui Marco şi Sofronie a Chirilii şi Ghiorghie a Lucăi şi Ierimie Fraţco şi Nicolai Fraţco.

Aceşti oamini toţi s-au vinit în partea vistirnicului Iordachi, făr' cari vicini s-au dat în part⟨ea⟩ domniţii Rucsandrii pi a şas⟨ea⟩ parte, cum scrie mai sus, carii şi acie cîţi s-or afla acmu sînt tot a dum⟨isale⟩ vornicului Iordachi, di vremi că domniţa Rucsandra au fost vară primară cu moşul dum⟨isale⟩ şi niavînd ficiori au rămas şi part⟨ea⟩ ei la stăpînir⟨ea⟩ niamului, satul întreg, cu vecini cu tot, cari îl stăpîneşti dum⟨nealui⟩ vornicul Iordachi.

Pentru aceia şi domnia mea, dacă am vădzut un lucru ales şi lămurit, pre toţi vecinii aceşti di mai sus scrişi, dat-am ş-am întărit şi de la domnie mea di mai sus numitului cinstit şi credincios dum⟨isale⟩ Iordachi Cantacuzino vel vornicului pri toţi vecinii numiţi mai sus şi pri alţii ci s-or mai adiveri că au fost de acel sat, din izvod de înpărţală ci ni-au arătat şi mărturie acelui boer, lui Contăş sulger, în care scrie că acei vecini ei îndi sini s-au spus, făr' nici o pricină, ca să fie dum⟨isale⟩ şi di la domnia mea drepţi vecini la mîna dum⟨isale⟩ şi a fiilor dum⟨isale⟩ şi a nepoţilor şi a strănepoţilor, ca să-i stăpîniască înpreună cu satul ca pi a lor drepţi vecini, şi nimi altul să nu s⟨e⟩ amestice pred sim listom gospodstva mi.

Let 7241 ⟨1733⟩ avgust 31 d⟨ni⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 547 v-548 v. Copie.

126

Iaşi, 12 ianuarie 1734

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Voroneţ să stăpînească moşiile mănăstirii, braniştile şi pîraiele din munţi, obligînd pe cei ce se folosesc de ele a-i da venitul după obicei.

† Io Costandin Necolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniei mele rugătoriului nostru lui Theofan, egumănului de Voroneţu, să fie volnec cu carte domniei mele a ţîne şi a stăpîni nişte moşii ce dzîs⟨e⟩ că are sfînta mănăstire, anume branişte pen munţi şi pîrîe cu peşte, şi acmu să scoală unii şi alţii şi calcă moşiele şi nu vor să-şi de venitul moşielor.

Deci să aibă a stăpîni şi a-şi apăra moşiele despre unii ca aceia, nime fără voe egumănului să nu între în moşieli mănăstirii, iar carii ar merge cu voiea egumănului pe moşiele mănăstirii, să aibă a-şi da vinitul după obiceiu, iar alţii nime să nu-i calce moşiele mănăstirii făr' de voe egumănului. Şi nime să nu s⟨e⟩ înpotrivască cărţii domniei mele, iar avînd vreunii a răspundi, să vie faţă.

U Ias, let 7242 ⟨1734⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Procit treti logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 15.
Orig., pecete aplicată.

127

Iaşi, 12 ianuarie 1734

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte vornicilor de Cîmpulung să cerceteze reclamaţia egumenului de Voroneţ împotriva unor vecini nesupuşi, obligîndu-i să se „aşeze" cu mănăstirea pentru posluşania obişnuită.

† Io Costandin Necolae voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boerii noştri, vornicii de Cîmpulungu.

Facem ştire că la domniia me s-au jeluit rugătoriul nostru, egumenul Feofan de la Voroneţu, dzicîndu că are mănăstire nişte vecini şi cu şedere şedu pe moşie mănăstirii şi banii îşi da ei cu cîmpulungenii, şi mănăstire n-are nici un folos de dînşii.

De care iată că vă scriem să-i chemaţi faţă şi să le ei sama cu dreptate, şi de vor fi ei drepţi vecini netăgăduiţi, să s⟨e⟩ aşeze ei cu egumănul pentru posluşeniia ce obicinuită, să de la mănăstire pe tocmală, ca să aibă şi mănăstire slujbă şi folos de la dînşii. Iar de vor ave ei altăceva a răspunde, să vie de faţă. Şi pecum vei afla mai drept, să dai şi o mărturie la mîna cui s-ar căde, ca să avem ştire.

Aceasta scriem.

U Ias, let 7242 ⟨1734⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Aşijdere şi pentru nişte oameni ce dzîsă egumănul că şedu pe moşie mănăstirii şi nici un folos de dînşii n-are mănăstire, ce şi cu aceia să-i aşedzaţi după cum scrie mai sus [1].

Procit treti logofăt.

⟨Pe verso :⟩

† Cum s-au aşedzat egumănul cu drăgoeştii pentru lucrul mănăstirii :

† 2 stoguri să facă în această vară, căci an n-au făcut Simion Cucul, şi pentru căpiţile Cucului ce-au mîncat popa Lupaşco, iarăşi să fie a egumănului.

† 2 stoguri să facă Brădăţanul, cu unul de an.

† 1 stog să plătască Neculai Ionuţ, să de 9 pot⟨ronici⟩, fiindu vecin.

— 1 zlot să de Coşciug pentru un stog fîn.

† 1 tultu să-şi plinască de la un ţigan ce are gîlceavă cu Sandul.

† 1 tultu Tulovanul să-l de.

— Pentru claca ce de an ce n-au făcut, am socotit să facă doî dzile estimpu, să cosască, iar nifăcîndu clăcile nici estimpu, să facă cît-un stog, osebit de cel boerescu.

— Pentru podvodă, pîni ce ave în ţinutul Sucevii mănăstire, să o aducă de la Siret, de om cîte o podvoadă.

† Pentru oborul [2] mănăstirei de sare de la ocnă, pecum au alte mănăstiri, să aducă şi ei pe obiceiu.

— Pentru pîne ce a lăsat Bondardec pe ⟨a⟩riia mănăstirii, ce-u fostu orînduit să o ducă şi n-au adus, să plătască 4 saci mălaiu şi unul de grîu.

Iar carili n-ar faci pecum s-au scris mai sus, să s⟨e⟩ certe.

Mai 9.

Solomon Botez ; Toader Baş⟨otă⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 56.
Orig., pecete aplicată.

128

⟨Iaşi,⟩ 15 ianuarie 1734

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte egumenului de la Rîşca poruncindu-i ca, potrivit aşezămîntului, mănăstirea să-şi stăpînească singură moşiile şi vecinii, să nu le înstreineze pe la boieri, iar locuitorii de pe acele moşii, ce nu ar fi vecini, să facă obişnuita posluşanie.

† Io Costandin Neculai voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem ştire cu această carte a domniii méle tuturor cui să cadi a şti.

Den vreme că răpoosaţii domni şi alţi iubitori di lăcaşurile dumnedzăeşti cei ce-au izidítu sfintil⟨e⟩ mănăstiri li-au întăritu cu moşii şi cu vecini şi cu alte vinituri pentru stare şi chivirnisala lor, cadi-să dară egumenilor di pe la sfintil⟨e⟩ mănăstiri ca să poarte ei ace grijă a stăpîni moşiili şi vecinii mănăs-

---

[1] „Aşijdere ... mai sus" : adaos.
[2] Corect : obrocul.

tirilor și ce va fi vinitul să margă la mănăstire, iar să nu le închine moșiili mănăstirești pre la boeri, la mîni streini și să lipsască mănăstire di acil vinit.

Pintru aciasta pricină, măcar că și testamentu am făcutu de orști[1] pintru toate mănăstirile, stătătoriu la sfînta mitropolie, dară iată și osăbită carte domniii mele am datu la mîna rugătoriului nostru, egumenului și a tot soborul di la sfînta mănăstire Rîșca, cu tare poroncă, ca să aibă ei singuri egumenii a purta această grijă. Moșiili mănăstirii și vecinii să le stăpînească și tot vinitul să margă la mănăstire, iar la boeri sau or la cine să nu să ispitiască a închina nici moșiili, nici vecinii, cum și boerii să nu priimască, că pe carii din egumeni l-om afla c-au făcut mai multu îndrăznială să închine moșiili mănăstirești la stăpînire ⟨străină⟩ aceia s-or pedepsi.

Însă și alți oamini ce n-ar fi vecini și ar șide pe moșie mănăstirii, aceia oameni iarăși di mănăstire să asculte și obicinuita posluşanie la mănăstire să o facă.

Și precum am dzis, fieșticare egumen poronca aceasta să o înțăliagă și să o urmedzi și să cerce viniturile mănăstirii spre tot sporiul și folosul mănăstirii precum să cadé.

Această facem știre[2].

U Ias, vălet 7242 ⟨1734⟩ ghenarie 15.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. III, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

129

⟨Iași,⟩ 18 ianuarie 1734

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului Sava de la Pîngărați să caute vecinii fugiți, să ducă la mănăstire pe cei neintrați în cislă, iar cei care „vor fi în bani cu alții" să dea mănăstirii cîte 6 orți pe an pentru poslușanie.

† Io Costandin Neculae voevoda, bojieiu milostieiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cartia domniii mele rugătoriului nostru, Savii egumănul și cu tot săborul de la sfînta mănăstire Păngarații, să fie volneci cu carte domniii mele a căuta vecini de a mănăstirei ce-au jăluit că sint împrăștiați pin sate boiarești și pin sate gospod și pintr-alte sate, și unde i-ar găsi să-i tragă să-i ducă la boiarii zlotași. Și boiarii zlotași să le ia sama și, de or afla că sint drepți vecini mănăstirii, să-i dea pe mîna călugărilor să-i ducă la locul lor carei n-or ave bani, iar carei dintr-acei vecini vor fi în bani cu alții, să rămîie tot cu banii acolo, numai pintru obicinuita poslușanie ce să cadi a o face la mănăstire să de întru an cîte șese orți pentru slujba poslușanii mănăstirii. Așé să-i așeze

---

[1] Pentru : „obști".
[2] Cărți domnești asemănătoare au fost date în aceeași zi și egumenului de la mănăstirea Slatina (Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 201) și celui de la Bogdana (Arh. St. Buc., Schitul Brazi, pach. XXVIII, doc. 38).

boiarii zlotaşi. Iar carei vor răspunde că nu sint vecini, să le dea zi cu mărturie să vie faţă la divan şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele.

Aceasta poruncim domniia mia.

Vleto 7242 ⟨1734⟩, ghen⟨arie⟩ 18.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 123.

Orig., pecete aplicată.

130

24 februarie 1734

Împărţeală de vecini între moştenitorii boierului Ion Stîrcea.

Înpărţala de vecini ce s-au înpărţit ficiorii lui Ion Stîrcei pe 6 fraţi cum arată mai gios, însă vecinii faţă n-au fostu, numai precum au dat ei samă că le sint vecinii netăgăduiţi li s-au făcut înpărţală. Iar pentru vecinii ce s-or mai afla mai pe urmă, iarăşi să-i înpartă frăţeşti pe 6 fraţi, iar care din vecini va ave a răspunde, va vini faţ⟨ă⟩.

Let 7242 ⟨1734⟩ fev⟨ruarie⟩ 24.

Parte lui Vasilie Stîrce :

— 5 fraţi Rotăreştii,

— Loghin cu toţi ficiorii lui,

— Ion sin Nacul.

Parte Ilincăi :

— Vasilie Orheiu,

— Ioniţ⟨ă⟩ sin Chirilii Orheiu,

— Andrei tij sin Chirilii,

— un ficior a lui Leuco.

Parte Catrinii :

— 4 ficiori a lui Leuco.

Parte Saftei :

— 2 ficiori a Sandului, copii mici,

— 3 liude fraţi Cîrpeşti.

Parte Irinii :

— Gligoraş sin Puiul,

— Ion tij brat lui,

— Gavril sin Puiului,

— Nistor tij brat lui,

— Gligoraş Lucico i s-au dat pentru grija Stîrcioai, mumii lor, şi altă cheltuială.

Parte Sandei :

— 4 ficiori a Habulii.

....[1] Chişcă, Mihălache ⟨?⟩ Panait.
Vasile Stîrce.
Băntăş.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. II, doc. 155.
Orig., pecete aplicată.

131

Iaşi, 11 mai 1734

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Neamţ să trimită a căuta oriunde în ţară pe vecinii mănăstirii, fugiţi din satul Drăgăneşti, spre a-i aduce la urma lor.

† Io Costandin Neculai voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii méle rugătoriului nostru, egumenului şi a tot săborul de la sfînta mănăstire Niamţul, să fie volnici cu carte domniii méle a înbla şi a căuta prin ţară şi orundi şi-ar afla drepţi vecini a mănăstirii Niamţul, din satu din Drăgăneşti, di la ţinutul Niamţului, di pe apa Rîşcii, pintru care satu au avut călugării di la Niamţu multă pîră cu Neculai sulgiriul şi au rămas a mănăstirii satul cu vecini cu totu.

Pentru aceia, orundi şi-ar afla drepţi vecini din satu din Drăgăneşti, să aibă a-i lua cu totu ce-ar ave ei şi să-i ducă la urma lor la satu ; or di unde şi i-ar afla, or din satu gospod, or boerescu, or călugărescu, totu să aibă a-i lua să-i ducă la urma lor. Iar cine ari ave a răspunde, să vie să ste faţă cu diresă ce-ar ave şi nime să nu ste înpotrivă piste carte domniii méle.

U Ias, let 7242 ⟨1734⟩ mai 11.

Arh. St. Buc., M-rea Secu, pach. I, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

132

⟨Iaşi,⟩ 8 ianuarie 1735

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Andriiaş, căpitan de Ştefăneşti, să împlinească dijma de la cei ce cultivă moşia Lihăneşti a mănăstirii Rîşca, s-o dea egumenului, iar cei ce se simt nedreptăţiţi să iasă la divan.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la sluga noastră Andriiaş, căpitanul de Ştefăneşti.

---

[1] Indescifrabil.

Facem ştire că la domniia mea au dat jalobă rugătoriul nostru Ghervasie, egumănul de la sfînta mănăstire Rîşca, dzicînd cum are mănăstire o moşiie, anume Lih⟨ă⟩neştii, carei s-ar fi hotărînd cu moşiia lui Andrei Balşe, şi mărgînd cu carte domnii mele să ia dejma, hrănindu-s⟨e⟩ pe ace moşiie, preuţii de acolo şi călăraşii au stătut înprotivă i piste carte domnii mele n-au vrut să-şi de dzăciuiala.

De care iată că-ţi scriem să ei sama şi, fiind moşiia mănăstirei, să cauţi ce i să va fi făcut să ia dejma, să-i plineşti toată dejma de la cei ce s-or fi hrănind pe moşiia mănăstirei, altă jalobă să nu ne mai vie, c-apoi ţi-a vini om gospod de a plini de la tine. Iar acei oamini, de or dzice că au şi ei moşie, să vie să ste faţă la divan.

Aceasta poroncim [1].

Vleto 7243 ⟨1735⟩ ghenar 8.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. IX, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

133

Iaşi, 17 ianuarie 1735

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Slatina să stăpînească viile de pe moşia mănăstirii, de la Galaţi, în malul Brateşului, ale oamenilor fugiţi.

† Io Costandin Neculai voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele rugătorilor noştri Varlaam Ursachi egumenul şi cu totu săborul di la sfînta mănăstire Slatina, să fie tari şi puternici cu carte domniii mele pentru oaminii carii au vii pe moşie mănăstirii ce zisără că au la Gălaţi în malul Brateşului şi pe ace moşie ar fi multe vii omineşti şi unii dintr-acei oamîni cu viile ar fi fugiţi, şi pîrcălabii di Gălaţi ari da acel⟨e⟩ vii acelor oamini fugiţi di le lucriază alţi oamini în parte şi eu vinul pe giumătate pîrcălabii, dzicînd că-l eu domnescu, şi egumenul jălui că mănăstire vii n-are şi este o mănăstire săracă.

Pentru aceia iată că domniia mea am făcut milă cu sfînta mănăstire şi am datu această carte a domnii mele la mîna egumenului şi a călugărilor di la sfînta mănăstire ca să ţie ei şi să stăpînească toate aceli vii acelor oamini fugiţi, ce sînt pe aci moşie a mănăstirii şi să ia mănăstire tot vinul dintr-acel⟨e⟩ vii şi să le apere dispre alţii, dispre toţi. Iar cui i-ar păre cu strînbul şi ari ave a răspunde, să vie să ste faţă şi nime să nu ste înpotrivă piste carte domniii mele.

U Ias, let 7243 ⟨1735⟩ ghin⟨arie⟩ 17.

Procit treti logofăt.

---

[1] La 21 iulie acelaşi an, domnul împuterniceşte pe egumenul mănăstirii Rîşca să ia dijma de pe moşia „Lihăneştii ce să hotărăscu cu Ştefăneştii". (Ibidem, doc. 2).

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. II, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

134

⟨Iași,⟩ 4 mai 1735

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Trei Ierarhi să apere moșia mănăstirii, din jurul Copoului, de încălcările vitelor boierești, negustorești și turcești și să nu permită la nimeni tăierea lemnelor din pădurile tinere.

Ispisoc de la Costantin Nicolae voevod. Poronceşti ca să aibă egumenul de la sfînta mănăstiré de la Copoul a-şi stăpîni moşie cît iasti în hotarul acei mănăstiri.

Din vlét 7243 ⟨1735⟩ mai 4.

Dat-am cartea domniei melé rugătoriului noastru, lui Ezechiil egumenul de Treisfătitele şi epitropului său de la Copou, să fie volnic cu cartea doamniei melé a-şi apăra ocina ce iasti înpregiurul Copoului, pre unde iasti locul de ţarna şi de fînaţi, şi să apere şi la Rufeni şi la Piscani şi să răsipiască toate odăile cîte vor hi pre locul mănăstirii, să scoaţă toate vitele boiareşti or neguţătoreşti or turceşti, or a cui ar fi şi orice fel de vite or fi, toate să le scoaţe să nu calce, nici strice ţarina, nici fînaţile şi să-şi apere şi redurile ce vor hi pre locul mănăstirii, nime nimic să nu taie.

Iar carii n-ar înţelegi, nici ar feri otcina şi rediurile, pre unii ca aceia să fie volnic a-i cerceta [1] şi dezbraca şi-i lua ce ar găsi la dînşii, iar carii s-ar puni înpotriva cărţii domniei melé, bine să ştie că-i vor aduce armaşii şi vor fi de mare cercetare. [1] Şi pentru aceia să nu ste înpotriva cărţii domniei melé.

Arh. St. Buc., Ms. 579, f. 62v.
Copie.

135

Mai 1735

Gheorghe din Scorțești dă mărturie scrisă că Zavul, moșul cămărașului Andronic, nu a fost vecin al lui Stamate postelnicul, ci curtean, locuind pe moșia lui în Cioncești.

† Adică eu, Ghiorghi din Scorţăşti, scriu ⟨şi⟩ mărturisăscu pricum viindu şi întribîn⟨d⟩ dumnilui cămăraşul Andronicu ca să spui eu cu frica lui Dumnădzău

[1] Corect : certa.

pintru o pricină ci ari dumnilui cu un nipot a lui Ilii Stămat. ci a fost păharnicu, dzăcîndu acist nipot a lui Ilii Stămat cum să fii fostu Zavul, moşul cămăraşului Andronicu, dat vicin cu zapisu lui Stămat postilnicul.

Di ca⟨re⟩ lucru, întribîndu-mă dumnilui să spui cu frica lui Dumnidzău, eu aşa mărturisăscu cu soflitul miu, cum eu pi Zavul, moşul lui Andronicu, l-am apucat curti⟨a⟩n şidzîndu în Cionceşti, pi moşie lui. Şi după ci s-au împrăştiet oaminii din Ciuncişti, au vinit la noi în Scorţăşti şi au şădzut în casa tatîni-miu şi n-am audzît să dzîcă nimi nimic. Şi eu am slujitu şi la Ilii Stămat păharnicul cîţiva ani, dar nimic cuvîntîndu n-am audzît ca să dzîcă că i-i vicin Zavul, că eu am slujitu cîndu iara Ilii Stămat păharni⟨c⟩ mari şi Sandul Stămat, fratele lui Ilii, au şidzut în Scorţi⟨şti⟩ înpreună cu noi, că-şi cumpărase nişti case, niavîndu case aiurili, şi nimică n-am audzit.

Aşa ştiu şi mărturisăscu cu ⟨su⟩flitul miu înainte lui Dumnidzău şi a cui s-ar tîmpla. Şi pintru cridinţa mi-am pus digitul să se ştii.

Let 7243 ⟨1735⟩ mai

Eu Gheorghiţă ot Scorţă⟨şti⟩, martor.

† Eu Postolachi Scorţăscul, în scrisa aceasta mărturisăscu dzîsa lui Gheorghiţă Scorţăscul, să să ştii.

Postolachi Scorţăscul.

Arh. St. Buc., A. N., pach. MMDCLXXVIII, doc. 10.
Orig.

136

⟨Iaşi,⟩ 25 august 1735

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Costachi vel spătar să cerceteze jalba episcopului de Roman pentru nesupunerea la dijmă a unor locuitori de pe moşia Gerenii a mănăstirii Secu şi să împlinească de la ei zeciuiala cuvenită.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la cinstit şi credincios boiariul nostru, dumnalui Costachi vel spătar.

Facem ştire dumitale că ni-au vinit jalobă de la cinstit părintele şi rugătoriul nostru, svinţiia sa chir Ghidioan, episcopul de Roman, pentru o moşie a mănăstirii Săcului ce iaste la ţinutul Tecuciului, anume Gerenii, în Gura Gerului, care ace moşie iaste cumpărată de Uréchi vornecul cu vecini şi au dat-o danie mănăstirii Săcului. Şi fiind acea moşeie necăutată de călugării de Săcul de multé vréme, s-au sculat nişte oameni trăitori de acolo, poate să fie de acei vecini de demult, şi acum să fac răzéşi. De care trimeţind călugării de Săcul un călugăraş şi un ficior acolo ca să strîngă dejma şi oblicind acei oameni au dat jac, care cum au putut şi au furat pîne di pe ţarină.

Pentru care scriem dumitale să-i aduci faţă şi să le ei sama să védzi cu ce scrisori sau cu ce volnicie au luat pîne di pe ţarină. Şi de n-au nici o scrisoare, şi numai aşea cu gurele lor au făcut lucru ca acesta înpotriva cărţii domneşti, să

le dai cîte o certare foarte bună şi să plineşti şi pîne, dejma mănăstirii, să nu ne mai vie jalobă. Şi cum vei alegi să dai şi mărturie, ca de s-ar trage la divan să ştim cum ai găsit cu cale. Aceasta scriem.

Let 7243 ⟨1735⟩ avgust 25.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. XXVII, doc. 15.
Orig., pecete aplicată.

137

Iaşi, 20 martie 1736

Daniil Giurgiuveanu, ginerele călugărului Gheorghe Moţoc, vinde vecinii din Davideni (Neamţ) — afară de doi ce sînt iertaţi — lui Toader Paladi, fost mare vistier, care cumpărase înainte numai moşia.

Adică eu Daniil, ginerile lui Gheorghe Moţoc călugărului, şi împreună cu soţul meu Maria, precum eu mai în trecuţii ani am vîndut lui dumnealui Toader Paladi, fost mare vistier, un sat întreg, anume Davideni de la ţinutul Neamţului, şi mi-au făcut dumnealui plată deplin cînd i-am vîndut. Însă atuncea cînd am vîndut satul, fîră vecini i-am fost vîndut, iar acum mai pe urmă, de nime nesilit, nici asuprit, ci de al nostră bună voé i-am vîndut dumisale şi vecinii toţi cîţi să vor adeveri drept vecini de pe acea moşie a Davidenilor, afară din doi vecini ce ieste ertaţi, anume Ion şi Ursul. Şi i-am vîndut dumnealui drept . . . . . [1] şi mi-au făcut dumnealui plata deplin întru mîinile nostre. Deci, oriunde i-ar afla dumnealui, să aibă a-i stăpîni ca pe nişte vecini.

Şi la acest zapis s-au tîmplatu dumnealor boierii care mai jos s-au iscălit şi alţi oameni buni. Şi pentru credinţă, neştiind eu carte, mi-am ⟨pus⟩ degetul.

În Iaşi, 7244 ⟨1736⟩, martie 20.

Daniil Giurgiuveanu.

Mariia, fămeia Giurgiuvanului Daniil.

Darie D(onici) mare logofăt; C. Sion fost hatman; Sturzea vornicu; Costache Razul căpitan.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DX, doc. 10.

Copie din 1879. Altă copie la Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 246.

---

[1] Loc alb.

138

⟨Iași,⟩ 9 iunie 1736

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la mănăstirea Adam să dărîme cîrciuma nouă, ridicată de Stamatin lîngă cea veche de la pod, la Vadul Roșcăi.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojieiu milostieiu gospodar zemli ⟨Moldavscoi⟩.[1]

Dat-mă carte domniii mele rugătoriului nostrului Iorestu, egumenul de la mănăstire lui Adam, să fie volnec cu carte domniii méle, după o mărturie ce ni-au arătat de la dumnalui Gavril Costache vel ban, a strica și a răsipi o crîșmă noao ce-au făcut-o Stamatin lîngă o crîșmă veche ce iaste la pod la Vadul Roșcăi, la ținutul Tecuciului, căci scrie mărturie dumisale vel ban că, luînd sama pentru moșiia din Vadul Roșcăi, au aflat pecum Stamatin au făcut acea crîșmă noao fără nici o cale, cu cari au închis vîndzare crîșmii cei vechi de baștină, și i-au poroncit să-și rădice crîșma și să rămîie numai crîșma ce veche, precum mai pre largu arată mărturie dumisale vel ban.

Dreptu aceia, după urmare acei mărturii, să aibă voe egumenul a răsipi crîcima ce noao și să rămîe numai crîcima ce veche di baștină și dintr-acea crîcimă să vînză ei pe rînd pe patru părți, pănă să va alége și să va hotărî moșiia. Și după hotărîre, pe a cui loc să va afla, acela va stăpîni-o.

Și nime să nu ste înpotriva cărții domniii mele, iar cine va ave a răspunde să vie față.

Let 7244 ⟨1736⟩ iuni 9.

Arh. St. Buc., M-rea Adam, pach. IV, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

139

Iași, 7 ianuarie 1737

Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește lui Radu biv vel clucer să cerceteze reclamația egumenului de la Bogdana pentru paguba de fîn cauzată de bîrsanii Neagu și Coste, cărora le-a arendat un munte pentru pășunat, precum și pentru un număr de porci uciși de oamenii lui Iordache Ruset clucerul și să caute a-i „așeza" cum va fi mai drept.

† Io Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domnia mea la boeriul nostru, dumnealui Radul biv vel clucer.

Facem știre că aice la domniia mea s-au jelu⟨it⟩ rugătoriul nostru egumenul Nicanur de la mănăstire Bogdana pe Nagul bîrsanul și pe Coste bîrsanul, dzicînd că în astă-vară ci-au trecut au avut tocmală cu dînșii de li-au vîndut un

[1] Omisiune.

munte ca să-şi porte bucatele, iar fînaţăle ca să nu le calce, ce numai locul cel sterpu, iar de ari cumva călca şi fînaţăle, ca să aibă iar a-i cumpăra fîn gata. Iar ei i-au călcat ca la vro treidzăci de stoguri de fîn cu bucatele lor peste tocmala lor ce-au avut, care dzise că are şi zapisul lor faţă pe tocmală ce-au avut şi au rămas păgubaşu.

Osebit mai jelui şi pe oamenii lui Iordache Ruset clucerului, dzicînd cum i-au ucis 7 mascuri, care mascuri i-au fost cumpărat pentru triaba mănăstirii, care dă sama că nici o stricăciune n-au făcut.

De care iată că-ţi scriem dumitale să iai seama întîi pentru fînaţul ce au călcat acei bîrsani şi, de a fi aşe cum jelui şi ar hi călcat ei cu bucatele lor fînaţul peste tocmală ce au avut, să socoteşti dumneata cîtă pagubă ar ave despre dînşii să o plineşti. Şi să ei sama şi pentru acei mascuri şi, de a fi aşe cum jelui, ucegîndu-i iei făr'de cale, să-i plineşti mascurii de la dînşii precum ar hi fost mascurii aceia şi să-i aşezi acolo cum a fi mai drept, ca să nu ne mai vie jalobă. Iar de a fi altă poveste şi pentru care nu i-ai pute aşeza, să le dai zî cu mărturie la mîna cui s-ar căde, ca să avem ştire.

U Ias, let 7245 ⟨1737⟩ ghenar 7

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. X, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

140

Iaşi, 13 ianuarie 1737

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel armaşului Andonie, pîrcălab de Galaţi, să cerceteze reclamaţia egumenului de la Rîşca împotriva lui „Mardaros corăbierul" care nu i-a achitat arenda bălţilor de la Mălina şi împotriva locuitorilor din acel sat al mănăstirii care i-au luat o cantitate de mălai.

† Io Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodarî zemli Moldavscoi. Scriem domnie mea la credincios boiariul nostru, dumnealui Andonie biv vel armaş, pîrcălabul din Gălaţi.

Facem ştire dumitale că domniii mele jălui rugătoriul nostru Varlam Ursache, egumenul de la sfînta mănăstire Rîşca, pe un Mardaros corăbieriul ce trăieşti acolo în Gălaţi, dzicînd precum au cumpărat acel Mardaros vinitul a doî bălţi a mănăstirii, di la Mălina, di la proin egumen, cu zapis şi cu dzi, şi banii după tocmală ce-au avut nu i-au datu.

Mai jălui egumenul pe nişte oamini ce şedu acolo pe moşie mănăstirii, di la Mălina, dzicîndu că i-au mîncat cu vitile lor 2 stoguri de mălaiu, cîte di 40 clăi, şi 40 chile mălaiu i-au luat dintr-o groapă şi mănăstire este păgubaşe.

De care lucru iată că-ţi scriem dumitale să-i chemi pe acei oamini pe toţi faţă şi să le ei sama cu dreptate şi, de a fi aşe, să-i plineşti banii de la acil Mardaros ce i-au rămas rămăşiţă pe zapisul lui şi să-i plineşti şi mălaiul de la

acei oamini ce l-au mîncat şi să-i aşedzi cu toţi cum a fi mai drept, ca altă jalubă să nu mai vie. Iar di a fi altă poveste şi nu i-i pute aşedza acolo, să le dai dzi şi cu o mărturie, viindu faţă să avem ştire.

U Ias let 7245 ⟨1737⟩ ghinarie 13.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. V, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

141

⟨Iaşi,⟩ 1 mai, 1737

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Lupu Porosche vtori armaş şi lui Sandu Goi să-şi apere moşia lor de la Doljeşti de vitele locuitorilor megieşi care le-o păşunează producîndu-le pagube.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele boiariului nostru Lupului Porosche vtori armaş şi Sandului Goi, să fiie volneci cu carte domniii mele a apăra o moşeie a lor ce dzisără că au la ţinutul Romanului, anume Doljeştii, de cătră bucatele lăcuitorilor megiiaşi ce să hotărăscu cu această moşie, a nemărui bucate fără voe lor să nu să păşunezi pe moşiia lor, căci ne jăluiră că le dau mare supărare moşii, bucatele unora şi altora şi le calcă erbile fînaţelor de le fac multă pagubă.

Iar de acmu înainte, de nu şi-ar strînge acei cu bucatele, bucatele lor, şi-or mai face supărare moşiilor, li-am dat voe cu această carte a domnii mele ca, de li-ar prinde bucatele, să aibă voe a le lua să le aducă aice, şi vacele, boii, oile, să le dea la sulgerie, iar caii, epele, la dumnealui hatmanul ca să-i dea la mezil. Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele, iar cine va ave a răspunde, să vie la divan.

Let 7245 ⟨1737⟩ mai 1.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. I, doc. 21.
Orig., pecete aplicată.

142

Galata, 1 septembrie 1737

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuvinţare biv vel pitarului Constantin Cucoranu să oblige pe locuitorii de pe moşia lui, Cîrniceni, să-i dea dijma din produse.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele boieriului nostru, dumisali lui Costandin Cucoranul

biv vel pitar, şi pe cine va trimite cu carte domniii mele să fie volnic a mergi la Cîrniceni, în ţinutul Iaşului, pe Jijie, şi să aibă a lua de a dzece din ţarini, din fîneţă, din prisăci cu stupi, din cindzeci unul şi din grădini cu legumi şi din bălţi cu peşti şi din tot locul cu tot vinitul moşii după obiceiu, di pe parte dumisali ce este hotărîtî.

Şi nime să nu st⟨ea⟩ înpotriva cărţii domniii meli, iar avîndu cineva a răspunde, să vie di faţă.

U Gălata, let 7246 ⟨1737⟩ săpt⟨emvrie⟩ 1.

Vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. XXXIV, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

143

17 noiembrie 1737

Miron Mocodan, care în încercarea de a scăpa de vecinie nu a găsit martori să jure pentru el, dă zapis egumenului de Pobrata că se recunoaşte vecin al mănăstirii ca şi tatăl său, obligîndu-se a nu mai căuta să iasă la judecată.

† Adecă eu Miron Mocodan, ficiorul lui Vasile Mocodan, făcut-am zapisul meu la mîna egumenului de Pobrata şi a tot săborul di la svînta mănăstire, precum au fost moşii mei şi tată-meu drepţi vecini svintei mănăstiri Pobratii. Deci şi eu, fiind eşit di de mult de la Pobrata, am mersu la Rădăuţi depreună cu alţi vecini a Pobratii, anume Bejeneştii, fiind răpăosatul episcopul Calistru; şi fiind svinţiia-sa egumen întîi la Pobrata şi-apoi cădzînd svinţiia-sa episcop la Rădăuţi, m-am dus şi eu la Rădăuţi şi, fiind mănăstire Pobrata tot în sama svinţii sali, am trăit tot supt o stăpînire.

Şi după moarte svinţii sale părintelui Calistru au cădzut altă stăpînire streină, şi acmu n-are trebă nici cu Pobrata, nici cu mine, numai eu gîndii c-oi eşi din vecinăta⟨te⟩ di la Pobrata şi cu îndemnare vlădicăi de Rădăuţi şi m-am tras la giudecată. Şi-am eşit pe poro⟨n⟩ ca mării sale lui vodă înainte svinţii sale mitropolitului şi-nainte dumisale logofătului celui mare şi a dumisale lui Donici şi me ales dumnelo⟨r⟩ giudecata, di la Si⟨n⟩-Petriu pîră la Sîntă Mărie să-mi cat oameni şi rudenii de ⟨ale⟩ mele şi mărturii să giure pentru mine precum nu sint vicin a Pobratii. Şi nu me-⟨a⟩m putut afla oameni sa⟨u⟩ rudenii să giure pentru mini la dzi. Şi ştiindu-mă şi eu şi mă ştiu alţi oameni bătrîni di la mănăstire şi pe mini şi părinţii mei că-s drepţi vicini mănăstirii, m-am lăsat să-i fiiu tot vicin Pobratii, cum au fost moşii şi părinţii mei.

Şi eu acest zapis nu l-am făcut de vro nevoe, numai ne-avînd ce mai răspunde sau cu ce mă îndrepta şi ştiindu-mă că-s drept vicin l-am facut, dar egumenul şi săborul nu m-au poprit di la giudecată. Iar de m-aşi mai scula să es la vro giudecată, să fiu de mare ruşine şi certare şi să a⟨i⟩bă călugării voe să-mi e tot ci-aş ave.

Şi acest zapis s-au făcut înainte egumenului şi a tot săborul şi denainte a mulţi oameni buni care s-au tîmplat ⟨la⟩ acest zapis. Şi pentru credinţa ne-⟨am⟩ pus degitile.

Let 7246 ⟨1737⟩ no⟨em⟩v⟨rie⟩ 17.

Miron Mocodan.

Athanasie Alexandri; Toader sin Dolhiscului ; Gligoraş Bejan ; Sandul Bejan ; Echim Dolhăscul ; Gavril Ţira ; Chiriiac Strugar ; Porhirii Mozană ; Gligori Puiul ; Mihălachi ; Simion sin Ionaşco ; Gligoraş Jude.

Dupe pace, cîndu au strî⟨n⟩su răpusatu Calistru vecinii Pobratii, şi pe tată-său l-au iadus la Pobrata şi el era copil mic i acest Miron, ficior lui Vasile Mocodan, aşe ştim şi aşe mărturisim cu sufletile noastre înainte a toată judecata.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXV B. doc. 20.
Orig.

144

20 martie 1738

Biv vornicul Mihai Micu dăruieşte vel spătarului Teodor Palade un copil de vecin.

† Adică eu, Mihai Micul biv vornic, dinpreună cu soţul meu Safta, făcut-am aciastă scrisoare a noastră la mîna dumisale Toderaşco Palade vel spătar, precum să să ştie că am dăruit dumisale un copil dă vecin, anume Pavăl, ficiorul lui Vasile Huzghiacu.

Drept acie i-am făcut şi noi aciastă scrisoare la mîna dumisale ca să-i fie drept vecin dumisale şi cuconiloru dumisale şi nepoţilor, strenepoţiloru dumisale, cîţi Dumnezău îi va dărui.

Şi pentru credinţa ni-am pus şi peceţîle.

7246 ⟨1738⟩ mart 20 dni.

Mihaiu biv vornic ; Safta.

B.C.S., (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCLXXI, dosar 15, doc. 9.
Orig., pecete aplicată.

145

Iaşi, 31 martie 1738

Grigore Ghica, domnul Moldovei, trimite un copil de casă la Suceava să aducă la divan pe Constantin Ciudin, reclamat de Gheorghe Creţu din Redul Mare că i-a luat moşia şi vrea să-l vecinească.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli slugii noastre, cestui copil din casă, să fie volnicu a merge la Costandin Ciudin de la Suceavă, pre carile jelui Gheorghie

Crețul din Redul Mare că i-au luat moșie și acum va să-l și vecinască, și i-ar hi dus și carte gospod de sorocu cu dzî la Blagoveștenii să s⟨e⟩ afle el aice cu toate diresăle lui și să st⟨e⟩ la jiudecată, și carte i-ar hi luat-o din mînă dac-au cetit-o și l-ar hi și suduit și la sorocul cărții n-au mai vinit.

Drept aceia, să margă omul gospod să-l aducă pe Ciudin aice, din vreme că n-au vinit după sorocul cărții gospod.

Și nimi să nu ste înpotriva cărții domniei mele.

U Ias, let 7246 ⟨1738⟩ mart 31.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXXVII, doc. 76.
Orig., pecete aplicată.

146

⟨Iași,⟩ 13 aprilie 1738

Grigore Ghica, domnul Moldovei, judecă în divan pricina lui Enachi Brașoveanu pentru via de pe locul mănăstirii Dancu, de la Sorogari — pe care egumenul încearcă să i-o ia — și hotărăște să o stăpînească în pace, dînd dijmă.

Carte lui Enachi Brașovanul pentru viile lui ce-au avut pîră cu eguminul.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facim știre cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a ști precum au vinit înaintea domniei mele și a tot sfatul nostru acest om, Enachi Brașovanul, și cu mare jalobă ne-au jăluit dzîcînd că în domnia noastră întîi, vrînd el să-și facă o vie aici lîngă Iași, iar un Anastasie ce-au fost egumen la Dancul l-au îndemnat să apuce să lucredze o păragină de vie pe locul mănăstirii Dancului, ce este la Șorogari, fiind și obicei pentru păraginile ce vor fi părăsite pe locuri mănăstirești să le dei cui s-a găsi să le lucredze și să dei dijma la mănăstire. Și luînd zapis de tocmală ca aceasta, au mers cu zapisul și la răpoosatul Costandin Costachi, fiind atunce hatman, de s-au iscălit.

Și așa s-au apucat de vie, luînd o păragină, fiind părăsîtă de cîțiva ani, și cu multă chiltuială au curățat-o și ca de iznoavă au pus viță, fiind pre puțînă rădăcină de via cea veche, și ș-au hultuit pomi, aflînd puțini pomi și din pomii cii vechi înpresurați de pădure, carili i-au destupat și în patru — 5 ani abia au închegat-o de au făcut-o vie.

Și dacă s-au făcut vie de roadă ș-au murit și Anastasie egumenul, făcîndu-s⟨e⟩ mai pre urmă egumin Eonic⟨hie⟩ și vădzînd via lucrată bini și grijită și îngrădită, s-au sculat cu pîră asupra lui Enachi, cercînd pricini ca să ia via gata la mănăstire.

Și jeluind omul acesta la domnia noastră întîiu, s-au orînduit la răpoosatul Costandin Costachi logofătul și arătîndu-ne logofătul zapisul cel de tocmală ce-au avut cu Anastasie eguminul, am giudecat și după obiceiul și altor lăcuitori ce

lucriadză vii pe moşiele omeneşti şi mănăstireşti ca să-şi ţie şi acest om via cu pace de către Ionic⟨hie⟩ eguminul, numai dijma locului să-şi dei la mănăstire pe obiceiu, şi de atunce pînă acum au stăpînit via cu pace.

Iar acum de iznoavă s-au sculat Eonichie eguminul, aflînd mijlocire şi pe dumnealui Radul Racoviţă vel păharnic, ş-au cerut giudecată la domnia mea, răspundzînd şi dumnealui Radul păharnic că aceasta vie au fost a lui Buhuş socrul dumisali şi ar fi dat-o danie la mănăstire, fiind via pe moşia mănăstirii Dancului şi acest Anastasie ar fi dat-o acestui om de au lucrat-o făr' di ştire păharnicului. Şi cu aceasta pricină trăge să scoată pe omul acesta din vie şi să ia via gata grijită din mîna omului.

Pentru care, domnia mea am orînduit această giudecată la cinstit şi credincios boieriul nostru, dumnealui Sandul Sturdza vel logofăt. Şi stînd faţă înainte dumisale li-au luat sama cu amăruntul şi aşa au aflat, precum Buhuşoae au dat numai viţa la mănăstire, dar locul este mănăstiresc, şi nedînd mîna egumenilor să o lucredză, au rămas via cîţiva ani păragină. Şi acel Anastasie egumin, după volnicia ce au stăpînii moşiilor ca să dei păraginile cui s-ar găsi să le lucredză, să nu rămîe moşia făr' de vinit, cu cale au făcut de au dat păragina acistui om să o lucredză, ca să aducă folos mănăstirii cu dijma obicinuită. Şi omul acesta încăşi, nu cu vreun viclişug sau pe ascuns, ce cu cale au înblat de ş-au făcut vie cu munca şi cheltuiala lui şi dijma vinitul o dă la mănăstire din an în an. Şi la aceasta nici o strîmbătate Buhuşoae sau mănăstirii nu s-au aflat să aibă, căci, Buhuşoae dînd acea vie la mănăstire, au rămas mănăstirea stăpîn pe dînsa şi egumenii neputînd să o lucredză au cercat cu dînsa iarăşi folosul mănăstirii, pricum s-au cădzut, ca şi cînd n-ar fi fost dată danie la mănăstire. Şi fiind pi locul mănăstirii şi rămîind păragină, tot acea voe au avut eguminii a o da lucrătorilor cui vor găsî să o lucredză, pentru vinitul locului.

Care, precum au aflat dumnealui vel logofătul că curgi giudecata şi dreptatea, arătînd şi domniei mele, într-acest chip am socotit şi domnia mia că esti cu dreptate şi am hotărît giudecata : din vreme ce este pămîntul mănăstiresc şi numai viţa au fost oaricînd a Buhuşo⟨a⟩e⟨i⟩, să n-aibă putere nici eguminii nici niamul Buhuşoae ca să poată clăti pe omul acesta din vie. Ş-am dat rămaşi pe dumnealui păharnicul şi pe Ionich⟨ie⟩ eguminul ca să dei pace omului acestuia şi viei lui. Iar omul acesta îndreptîndu-se, i-am întărit cu această carte a domniei mele ca să-şi stăpîniască via cu pace şi pometţii iarăşi, numai şi din vie şi din pometţi dzăciuiala să-şi dei la mănăstire pi obiceiu şi di această pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască piste cartea domniei mele.

Let 7246 ⟨1738⟩ ap⟨rilie⟩ 13.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 473—474.
Copie.

147

25 iunie 1738

Constantin Tăutul şi ginerele său Petre Giurgiuveanu vînd vel spătarului Teodor Palade un număr de vecini, din Rudeşti.

† Adecă eu Costantin Tăutul, ficior lui Ioniţă Tăutul, şi eu Petre Giurgiovanul, ginerele lui Ioniţă Tăutul, scriem şi mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru cum să s⟨e⟩ ştie că noi, de nime siliţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună

voe am vîndut dumisali lui Toader Păladie vel spătar nişte vécini al noştri ce-am avut de la părinţi şi de la moşii noştri, anume pe Pavăl ficiorul lui Gligoraş cărăuşul şi cu fraţii lui şi cu ficiorii lor şi pe vărul său, anume Moisa, ficiorul Tomii a Mănecăi cu ficiorii lui, care aceşti vécini sînt din parte noastră ce avem în Rudeşti carii ni-i danie de la mătuşi noastră Nastasiica călugăriţa, osăbit de parte ce-am vîndut dumisale vor⟨nicului⟩ Păladie care i-o am vîndut fără vécini. Deci, i-am vîndut dumisale drept.... [1] bani gata şi ni-au dat dumnialui plata deplin în mîinile noastre.

Deci şi noi i-am dat ca să-i hie dumisale drepţi vécini şi giupînesăi dumisale şi cuconilor în véci. Însă de s-ar scula din fraţi sau din rudeniile noastre ca să facă vro gîlceavă pentru acei vécini, dumnialui să aibă pace să-şi stăpîniască vécinii, iar noi să avem a ne înpăca cu dînşii şi să li dăm vécini din altă parte.

Şi această tocmală s-au făcut denainte a boeri şi a slujitori carii mai gios s-au iscălit şi şi-au pus şi peceţili. Şi noi încă ni-am iscălit ca să fie de credinţă.

Let 7246 ⟨1738⟩ iuni 25.

Costantin Tăutu.
Petre Jurgiuvani.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond. St. Georges, pach. CCCLXXI, dosar 15, doc. 10.

Orig.

148

⟨Iaşi,⟩ 15 iulie 1738

Grigore Ghica domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Dumitraşcu Ivaşcu, biv postelnic, să-şi ia dijma de pe moşia Săpoteni (Dorohoi).

† Io Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carti domniii meli lui Dumitraşco Ivaşco biv postelnic, să fie volnic cu carti domniii méli a-şi luoa di a dzece di pi a sa drept⟨ă⟩ ocină şi moşiie ce-a dzis că aré la ţinutul Dorohoiului, anumé Săpoteni. Pentru aciia să aibă a lu⟨a⟩ din ţarini, din fînaţ, din prisăci cu stupi, din grădini, din toati pi obicéi. Şi nimé să nu să puie înprotiva cărţii domniii meli, iar di ar ave ciniva a răspun⟨di⟩ civaş înprotiva aciştii moşii, să vii di faţă la divan cu diris ci vor avi.

Aceasta scriim [2].

Let 7246 ⟨1738⟩ iul⟨ie⟩ 15.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XXIX, doc. 71.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb.

[2] În „Însemnare în scurtu de scrisorile Cordărenilor şi a Săpotenilor ot ţinutul Dorohoiului" este rezumat un „răvaş de la Sturdza logofăt la Ilie Costandinici vornicul, scriindu-i pentru oamenii de Lişna ce au aratu pe locul Lişnii i au intrat în locul Săpotenilor în partea de sus a lui Dumitraşco Ivaşco şi şi-au poprit dijma. Scrie dijma să împlinească, iar pentru strămutare hotarului, viind Izmană să cerce dinpreună, să îndrepteze hotarul" (Ibidem, pachet X, doc. 50 şi 57).

149

⟨Iaşi,⟩ 8 ianuarie 1739

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Ioniță Cerchez, copil de casă, să cheme la judecata divanului pe Dumitrașcu și pe Vasile Spînu care, cultivînd pe moșia sa Trifești, primul și-a luat dijma înapoi, iar celălalt nu i-a strîns paiele la arie.

Let 7247 ⟨1739⟩ ghen⟨arie⟩ 8 dni. Cartea de la măriia sa Grigorie Ghica voevoda de volnicie.

Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemliu Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli lui Ioniţă Cerchez, copil din casă, să fie volnic cu carte domniii meli a chima şi a soroci pi un Dumitraşcu din Trifişti de la Prut, din ţinutul Eşului, şi pe un Vasili Spînul de acolo, pri cari-i jelui Ioniţă că, avîndu moşie acolo în Trifeşti de pi mumă-sa Marie, moşie de baştină, şi ar fi mărsu astă-vară mumă-sa cu carte gospod şi au zeciuit moşie pri obicei, cum şi alţi ani, iar acel Dumitraşcu s-au pus înprotivă şi-au mărsu de şi-au luat dijma înnapoi pesti carte gospod; aşijderi pe acel Vasili, pentru nişte pae de la o arie ce-au tocmitu să li stringă şi nu li-au strînsu.

Deci amîndurор s-au pus zi de astăzi, luni 8, pînă în 14 zili să s⟨e⟩ afle aice faţă, iar ⟨de⟩ nu s-ar afla la zioa însămnată, s-or aduci cu om gospod. Şi nime să nu ste înprotiva cărţei domniii mile.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 783, f. 14v.
Copie.

150

⟨Iaşi,⟩ 13 ianuarie 1739

Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește dregătorilor de la ținuturi să ajute pe egumenii mănăstirilor de la munte să ia cîte 2 lei pe an de la vecinii fugiți, pentru stogul de fîn și podvoada ce erau datori să facă.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boiarii noştri, la toţi dregătorii carii sînteţi cu dregătorii pe la ţinuturi şi la margini, şi arhierei şi alţii toţi carii viţi fi cu slujbe.

Facem ştire tuturor că într-aceşti ani ne-au fostu dat jalobă egumenii de la mănăstirile de la munte, dzicînd că vecinii ci-au avut la mănăstiri şi la alte sate mănăstireşti s-au strămutat de la locurile sale, ducîndu-s⟨e⟩ pintr-alte sate şi pintre alţi oameni, şi mănăstirele să păgubăscu de posluşanie obicinuită ci-au avut a lua de la dînşii, stog de fîn să facă, podvoadă să aducă. Şi după jaloba egumenilor li s-au dat cărţi gospod pentru vecini, că aceia pe unde i-ar afla să-i apuce, fiind drepţi vecini netăgăduiţi, şi să ia de la dînşii de tot vecinul 2 lei pe an pentru stogul de fîn şi podvoada ce era ei obicinuiţi a face.

Dară acmu de iznoavă ni-au jăluit egumenii dzicînd precum ei cu cărțile domnești înblă și cercînd pe acei vecini îi găsăscu și, cerînd de la dînșii acei cîte 2 lei, vecinii pun pricină și nici atîta nu vor să le de, la dregători mărgu și arată cărțile gospod și dregătorii nu vor să înpliniască și rămîn mănăstirile de tot păgubașe.

De care lucru iată că mare poruncă vă dăm, ori de la care mănăstire ar veni călugări cu cărțile gospod să arate c-au aflat dintr-acei vecini și nu vor să le de acei cîte 2 lei, să trimiteți să aduceți pe vecinii aceia fațe și să luați sama fieșticari boiar dregătoriu sau arhiereu s-ar tîmpla mai aproape și, fiind vecini netăgăduiți, să pliniți de la dînșii acei cîte 2 lei de om pre an și să dați la mîna omului mănăstirii. Iară carii or pune pricină că nu-s vecini, să-și de chizaș cum or sta față și să le puneți soroc să vie cu călugării la divan, și cum va alége divanul așe va fi. Că de ni-a mai vini jalobă de la vriun egumen însămnînd la cari dregător au arătat carte noastră și n-au vrut să pliniască, om trimite om gospod de a plini de la dregătoriul acela. Aceasta scriem [1].

Vlet 7247 ⟨1739⟩ ghen⟨arie⟩ 13.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. XVIII, doc. 3.
Orig., pecete aplicată.

151

Iași, 12 aprilie 1739

Grigore Ghica, domnul Moldovei, poruncește tuturor slujitorilor așezați cu case pe moșiile mănăstirii Socola, Iezăreni și Rădiul lui Tătar, să facă învoială cu stareța în privința obligației de boieresc.

† Noi Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mia tuturor voaî slujitorilor fuștași sau saragele sau căpitani, mazili sau săimeni hătmănești sau agești sau lemnari, cu stăpîni ori alții, măcar ce briaslă ar fi, carei șădeți pe moșiile mănăstirei Socolii ce are, Izărenii și Rediul lui Tătar, aice aproape de Eși, vă înștiințăm pre toți.

Iată că rugătoarele noastre stariță și cu toate alte călugărițe de la mănăstire Socola ni-au dat samă că Izérenii și Rediul lui Tătar sînt drepte moșiile Socolii și ni-au jăluit pentru voi că sînteți așădzați de la o vreme încoace cu case pe locurile aceste și de către voi n-au nici o poslușenie, nici un folos, răspundzîndu-vă voi fieșticari cu stăpînii voștri. Așijdere și de bucatele voastre, călcîndu-le locurile, nici alți oameni nu pot să are sau să cosască că să facă hrană să nu s⟨e⟩ păgubască vinitul mănăstirii, că oricine di-ar și face cîti ceva hrană, încă dobitoacele voastre tot calcă și mănîncă și strică. Și voi le tăeți pădure, le mîncați poamele.

---

[1] Documente cu text identic, datate 12 ianuarie (Ibidem, m-rea Pîngărați, pach. III, doc. 126 și Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 131) ; cu data de 15 ianuarie același an, pentru mănăstirea Slatina (Ibidem, pachet CLXXXVII, doc. 155).

De care lucru iată că vă poruncim, de vreme că şidere voastră să află pe locurile Socolii, să căutaţi, dară, vădzind carte domniii mele să vă tocmiţi şi să vă aşădzaţi cu călugăriţele, ori să le faceţi şi voi cîte o slujbă ca să cunoască şi mănăstire ceva posluşenie şi folos, căci şideţi pe acel loc, ori nevrînd să le faceţi posluşenie, şi de vreme că de bucatele voastre nici alţii pe aceste locuri nu să pot hrăni, poroncim să vă rădicaţi de pe locurile Socolii fără nici un cuvînt de pricină, cu tot ce aţi avia, să mergeţi pe moşiile voastre. Iară neapucîndu-vă voi ca să le daţi posluşenie şi nerădicîndu-vă de pe moşiile aceste şi mai jăluindu-ne călugăriţele, om trimite armaşi de ⟨vă⟩ vor răsăpi casăle şi ⟨vă⟩ vor scoate di pe hotarăle locului mănăstirii, să li să curăţască moşiile de voi şi de bucatele voastre ca să s⟨e⟩ poată hrăni alţii, fiind loc de hrană, să nu să păgubască mănăstire de venitul moşiilor sale.

Şi într-alt chip să nu fie. Aceasta scriem. Şi carte aceasta de la mănule călugăriţilor să nu s⟨e⟩ ia.

U Ias, vlet 7247 ⟨1739⟩ ap⟨rilie⟩ **12.**

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach., VI, doc. 33.

Orig.

152

⟨Iaşi,⟩ 14 ianuarie 1739

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte starostilor de Putna să cerceteze reclamaţia egumenului de la Bogdana pentru împresurarea moşiilor mănăstirii, de la Cîmpuri, de la Poenile Urecheştilor pe Trotuş şi pentru nişte locuitori care şed în Şoldeşti şi Burduşeşti, la Zăbrăuţi, fără să dea dijmă.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie me la crédincioşi boerii noştri, starosti di Putna.

Facem ştire că aice la domnie me jălui Nicanul egumăn şi cu tot săborul de la sfînta mănăstire Bogdana, dzicîndu pecum avînd mănăstire o bucată di moşîe la Zăbrăuţi, caré ded⟨e⟩ sam⟨a⟩ că este hotărîtă şi stîlpită de cătră alti hotar⟨e⟩ şî ar⟨e⟩ şî mărturie di la hotarnici şi ispisoc domnescu, şî acmu did⟨e⟩ sam⟨a⟩ că şădu nişti oameni acolo pi aci moşîe şî să hrănescu şî stăpînescu livezil⟨e⟩ şî mănăstirii nimic nu dau, făcîndu-să şî ei moşinaşi.

Pintru cari dzis⟨e⟩ că au mai avut giudecată la dum⟨nealui⟩ Ştefan Ruset, fiind staroste acolo, şi ar fi trimis pe un Gheorghe căpitan acolo şi-au luat sama şî s-au dovedit că ei n-au nici o treabă cu moşîe, picum arată şî mărturie căpit⟨anului⟩. Şî acei oameni, atunci s-ar fi apucat că or eşi di pi locul mănăstirii, şî pînă acmu n-au eşit.

De care dumneavoastră, văzîndu carti domniii meli, să trimiteţi acolo la acii oamini, din vremi că nu fac ascultare şî să fac moşnaşi, să lipsască di pi moşîe mănăstirii.

Aşijdere mai jălui pe Todireşceas⟨a⟩, dzicîndu că-i înprésoară o parte di moşîe, anumi Poenile Urecheştilor pe Trotuş, pentru care moşîe dzis⟨e⟩ egumenul că au avut şî ispisoc şî, fiindu aceste răscoali, s-au răzliţît.

De cari pentru aceasta, dumneavoastră să chemaţi pe Todirişceas⟨a⟩ di faţă şî luaţi sama, fiindu pecum jălui, să areti cu ci stăpîneşti moşîe mănăstirii şi, după cum veţi adeveri, să faciţi o mărturie încrédinţată pentru toate. Aceasta scriem.

Aşîjdirea şi pentru o parte de moşîe de la Cînpuri, pi Sîşîţa, dă sam⟨a⟩ că o înprisoară Miron Dima, cari pentru aceasta dzis⟨e⟩ că ar⟨e⟩ şî uricu. Să luaţi sama pi dreptate, să arătaţi cu ce înpresoară moşîe mănăstirii, să avem ştiri [1].

Let 7247 ⟨1739⟩ ghin⟨arie⟩ 14.

⟨Pe verso :⟩
Carte de la Grigorie vodă pentru nişte oameni ce şăd pe Şoldeşti şi Burduşăşti, la Zăbrăuţi, şi să fac ei moşinaşi. 7247 ⟨1739⟩ ghe⟨narie⟩ 14.

Arh. St. Buc., Schitul Brazi, pach. XXVIII, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

153

⟨Iaşi,⟩ 16 iunie 1739

Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe un slujitor domnesc să ia pe Gheorghe, feciorul Creţului, şi să-l ducă la satul Petia, să-l dea lui Constantin Ciudin căruia îi este vecin.

† Io Grigorii Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli slugii noastre cestui. . . . . [2] să fii volnic cu carte domniii meli a mergi la Gheorghii, ficiorul Creţului, ce şedi la Rădiul Mari, şi să aibă a-l rădica cu tot ce ar ave el şi să-l ducă în sat în Petie, să-l de pe mîna lui Costandin Ciudin, carile este vecin de acolo. Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii meli.

Let 7247 ⟨1739⟩ iuni 16.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXXVII, doc. 77.
Orig., pecete aplicată.

154

⟨Iaşi,⟩ 5 februarie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă împuternicire vel vistierului Toader Pălade şi vel logofătului Sandu Sturza să numească vornic pe cine vor crede în Cîmpulung Rusesc şi să răspundă de dările locuitorilor, iar stăpînii satelor să aibă a-şi lua numai venitul obişnuit de la vecinii lor.

---

[1] „Aşijderea şi pentru. . . " adaos.
[2] Loc alb.

A lui Păladi vistier i a Sturdzii logofăt, pentru vecinii din Cîmpulungu Rusescu și din Putila.

† Velet 7248 ⟨1740⟩ fev⟨ruarie⟩ 5. Un ispisoc de la domnia sa Grigorie Ghica voevoda, făcînd știre pentru vecinii de pe giumătate de sat de Cîmpul Lungu Rusescu și din a patra parte de Putila și din a doasprece parte de Răstoace, din ținutul Cernăuților, care moșii cu vecini sînt a dumilor sale Sandul Sturdzea vel logofăt i Toader Păladie vel vistier, cumpărătură și danie de la niamul dumilor sale Safta, fata Predii stolnecul.

Și pînă acmu au fost birul lor tot cu Cîmpul Lungu, iară acmu, jăluind și oamenii că au multe călcări și nedreptăți de cătră vornecul lor, și adeverindu-i și boierii că nici un folos n-au di la acei oameni de vinitul moșiii lor, fiind ei încurcați cu alți oameni de acolo și mai vîrtos din pricina vornecului lor, supuindu-i cătră folosul lui, și poftind acești boieri ca să le osăbască domnul pe vecinii di pe aceli moșii, cu osăbit birul lor să-i dea în sama dumilor sale să istovască dumnalor la cămară și vornicii de acolo să nu să mai amestece între dînșii, au socotit domnia sa că, a să osăbi într-acest chip numai pe oaminii dumilor sale, nu va fi lucru de folos nici odihnit. Numai, toate satele Cîmpului Lungu Rusescu și vornicia de acolo au socotit și au dat-o asupra dumilor sale, pe cine vor socoti să pue vornec să poarte de grije oamenilor, și tot birul lor și berbecii cei obicinuiți ce-i dau pentru goștina lor, di la dumnealor să-i știe domnia. Și toate dăjdile lor, la vréme, dumnalor să istovască la cămara gospod, și stăpînii satelor să aibă a-și lua numai venitul obicinuit de la vecinii lor, iară cu altă supărare pintre oameni să nu înble.

Deci, dară, precum s-au dat în sama dumilor sale, de acmu înainte ei să poarte griji și pe cine vor socoti să pue vornec și birul a tot Cîmpul Lungu Rusescu la vreme să istovască dumnalor la cămara gospod. Și cu aceasta și folosul satelor dumilor sale să-l cîștige și cămara încă să știe istovul banilor di la dumnalor și toți oamenii de acolo să să chivernisască mai cu bună stare și fără stricăciuni. Așijdere și dumnalor starostii de Cernăuți, urmînd testamentului domniei sale, întru nemică să nu s⟨e⟩ amestece.

Arh. St. Buc., Ms. 628, f. 341—341v.
Copie.

155

⟨Iași,⟩ 1 martie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă încuviințare bîrsanilor așezați la Putna și Bacău, tocmiți cu rupta la cămară, să-și pască oile pe „locurile slobode" fără a da nici o dijmă, iar pentru stînile din timpul verii să se învoiască cu stăpînii moșiilor.

Io Grigorie Ghica voevod bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem știre tuturor cui să cade a ști pentru rîndul bîrsanilor ce sînt așăzați aici în țeară, la Putna și la Bacău, că iată că fiind ei oameni streini și pentru ca să aibă osebire de altă țeară, să nu fie mai mult călcați, domnia mea m-am milostivit asupra lor și i-am tocmit cu rupta la cămară, ca să dea cu toți bîrsanii 3.000 lei vechi într-acest an și acești bani să-i dea pe 4 civerturi, cîte 750 ⟨lei⟩ vechi la un civert, însă un civert să dea la mart și al doi-

lea civert la iunie și al treilea civert la sept⟨embrie⟩ și al patrulea civert la dechem⟨brie⟩, iar afară dintr-aceste 3.000 lei nimic mai mult să nu dea, nici văcărit, nici hîrtii pe drepte bucatele lor ce vor avea, nici alte angarii, nimic. Și pentru ca să fie ei cunoscuți dintr-altă țară, li s-au dat și peceți roșii pe fețele lor, atîta căsașilor, cît și holteilor. Însă și ei să s⟨e⟩ ferească de vreun meșteșug, bucate de țeară pintre ale lor să nu amistuiască, că, aflînd, vom strica mila și tocmeala aceasta.

Așijderea și pentru obicéiul lor ce-au avut păn acmu, iarăși m-am milostivit domnia mea și le-am întărit și le-am înoit cu acest testament, pentru goștina de oi, precum păn acmu, așe și de acum înainte vor da, bîrsănește, cîte 6 bani de oae și pentru tîrle, precum este obicéiu de dau cei streini, bîrsani de altă țeară, așa să dea și acește.

Așijderea și pentru prici⟨ni⟩ de bătăi, măcar să facă și sînge, gîlceave, datorii ce or avea între dînșii, sau orice pricină și ce judecăți ar avea, nimeri treabă cu dînșii să n-aibă, nici să-i judece, nici să-i cérte, nici să-i globească, nici starost⟨ii⟩ de Putna, nici pîrcălabii, nici căpitanii, nici alți nimenea, fără numai vornicii lor să aibă treabă cu dînșii și a-i judeca și a-i certa. Iar pentru care pricini nu-i va putea el așăza, or veni aici și s-or giudeca cu divanul, afară den furtișag și den morți de om, carele să cuvin a să judeca cu divanul.

Așijderea și pentru miei și alte bucate și brînză, lînă, cergi, burci ce ar duce la Gălați și la alte tîrguri de vînzare și orice ar vinde la oamenii noștri de țeară, nici o vamă să nu dea, nici mortasipie, nici pîrcălăbie, de toate să aibă pace. Iar ce ar scoate să vînză într-altă țeară, pă acéle vor da vama obicinuită.

Așijderea fiind ei oameni streini, neavînd moșii aici în țeară, le-am dat domnia mea voe, pă obicéiul ce au și cîmpulungenii, ori pă a cui moșie ș-ar pășuna ei oile, de toamnă și de iarnă, despre nimeni opriți să nu fie, și de vară pă loc⟨uri⟩ slobode încă să n-aibă opreală, însă ferind țarinile și fînéțile și nici o dijmă nimărui să nu dea, numai pă unde or ținea ei stîne așăzate păste vară, acolo vor plăti după tocmeala ce s-or tocmi cu cei cu moșiile. Și locuri de tîrle ce vor cumpăra acești bîrsani, cei streini bîrsani să n-aibă voe a întra păste tocmeala lor, nici să-i scoată au să-i adaogă, nici să poată acei streini a cumpăra locuri înaint⟨ea⟩ acestor birnici ⟨ai⟩ pămîntului.

Așijderea și pentru caii lor și căruțele lor, să nu le ia nici carăle la podvozi, ci toți să s⟨e⟩ ferească de dînșii și toate aceste mai sus pomenite să stea nemutate.

Și poruncim tuturor boierilor și slujitorilor, văzînd acest testament al domniii mele, toți să se supue testamentului și să urmeze poruncii, că carii ar îndrăzni a să amesteca sau a să atinge cît de puțin de dînșii peste testamentul gospod, unii ca acie cu urgie să vor pedepsi.

Aceasta scriem [1].

7248 ⟨1740⟩ mart⟨ie⟩ 1 dni.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 407 v.—408.
Copie.

---

[1] Cu data de 4 februarie 1742, Constantin Mavrocordat a emis următoarele trei cărți, referitoare la bîrsani, păstrate în rezumat :

1. „O carte dată s-au făcut bîrsanilor de la Cașin și de la Soveja, c-au jăluit c-ar fi avînd supărări dispre starostii de Putna și dispre căpitanii carii sînt dregători prin ținut, luîndu-le mel de perdè, pe unde li s⟨e⟩ tîmplă oile, și obicei n-au avut, făr' de cît să de numai celui cu moșie să de mel. Pentru carii, să aibă a să apăra despre toți acii dregători, să nu le mai de mel și despre oamenii stărostești și căpitani“. (Ibidem, f. 702).

156

Iaşi, 24 mai 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire clucerului Mihalache Sturza să ia pe un vecin al său, căsătorit cu o ţigancă, să-l ducă la casa lui, cu copiii, care se vor împărţi ca ţigani.

† Io Grigorii Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carti domniii mili boeriului nostru, dum⟨nealui⟩ Mihălachi Sturdzi clucer să fie volnic cu carte gospod a-şi lua pi un vicin al său anume . . . .[1] ci ţini pi o ţigancă a lui Todiraşco Manoli şi să-l ducă la casa dum⟨nealui⟩, cu copii cu tot, şi copiii să vor înpărţi ca ţigani, după cum scrie tistamintul ţiganilor. Şi nime să nu cutizi a s⟨e⟩ puni înprotiva cărţii domniii mele.

U Ias, let 7248 ⟨1740⟩ mai 24.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCVI, doc. 35.
Orig., pecete aplicată.

157

29 mai 1740

Cîrstina şi fiii săi asigură în scris pe Onică şi tot neamul lui că, pentru paguba mare ce le-a făcut aprinzîndu-le aria, nu-l va face vecin, deoarece a slujit la casa lor „cu dreptate“.

† Cîrstîna a r⟨ă⟩poosatului Lupului Cîrstii şi înpreună cu fiii mii, Catrina şi Iordachi, făcut-am această scrisoare la mîna lui Onică şi a tot n⟨e⟩amul lui, pentru că slujindu el cîtăva vréme la casa no⟨a⟩stră cu dreptaté, dar încăşi i s-au fost tămplat di au fostu aprinsu o area a mea, trimiţîndu-l eu să

---

2. „O carte legată la dum⟨nealui⟩ starostile de Putna, c-au jăluit bîrsanii de la Soveja pe egumenul de acolo, dzicînd că avînd vornicul nişti vite s-ar fi scăpat în ţarna egumenului şi ar fi mîncat oarece în neşti păp⟨u⟩şoi şi egumenul au pus di-au tăet o vacă. Şi ispăşind oamenii la păp⟨u⟩şoi, s-au aflat numai zece baniţi de păp⟨u⟩şoi paguba, care au şi plătit. Pentru care, să le ia dum⟨nealui⟩ starost⟨ele⟩ sama, chemînd şi pe egumen faţă şi de a fi de plinit să pliniască vaca, ca să nu mai vie jalobă“. (Ibidem).

3. „O carte legată tij la dum⟨nealui⟩ starost⟨ele⟩ de Putna, pentru c-au jăluit bîrsanii de la Caşin şi de la So⟨ve⟩ja pe panţîr⟨ii⟩ de acolo şi pe un Matvei panţir, precum li-ar fi tăiet un cal din ţarnă şi cielalţi panţiri iarăşi li-au tăet 2 vaci, iar din ţarnă, şi li-au murit şi calul şi vacili.

Ce să-i chem dum⟨nealui⟩ de faţă şi să le ia sama şi de este aşe, să socotiască dum⟨nealui⟩ paguba şi să le plătiască, şi ei să le plătiască bîrsanilor vitili. Iar fiind poveste într-alt chip, să-i giudece dum⟨nealui⟩ cum a fi mai cu cali şi cu drept“. (Ibidem, f. 702—702v).

[1] Loc alb.

pîrl⟨e⟩ască, şi m⟨i⟩-au fost arsu multă pîné. Şi el, vădzînd că m⟨i⟩-au făcut mare pagubă, să temea întru sini să nu-l vicinescu. De care, i-am dat această scrisoare la mîna lui, precum să n-aibă nici o nevoe, iar nici[1] ar pomini sau s-ar ispiti, ori eu, ori feciorii mii, să fii niertaţi de mini şi de Dumnedzău, să aibă parte cu Iuda.

Şi pentru credinţa am pus pecete.

Let 7248 ⟨1740⟩ mai 29.

Cărsta.
Iordachi.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXXIII, doc. 23.
Orig., pecete aplicată.

158

⟨Iaşi,⟩ 17 iunie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Slatina, să dea de ştire locuitorilor din satele ce se mărginesc cu moşiile mănăstirii să-şi pună păzitori la vite, spre a nu-i strica semănăturile, iar de nu vor înţelege, pe care le va prinde, vor fi trimise la sulgeria domnească şi la menzil.

† Io Grigorie Ghica voevoda bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, lui Gherman, egumănul de la sfînta mănăstire Slatina, şi oamenilor mănăstirii pre cine ar trimite, ca să aibă a da ştire oamenilor de Mihăeşti şi lămăşenilor ce să megiiaşăscu cu moşiia Slatenii, cu Borghineştii, şi oamenilor de Volcineţ, carei iarăşi să megiiaşăscu cu moşiia Slatenii, cu Ciripcăul, ca să-şi pue păzitori bucatelor, să nu le lasă să calce piciorul lor pe moşiile mănăstirei, pentru căci ni-au jăluit egumănul de Slatina că-şi lasă bucatele slobode şi merg de strică ţarina mănăstirei, făcîndu-i mare pagubă.

Iară de nu-şi vor strînge bucatele, dăm voe egumănului şi oamenilor mănăstirei să fie volneci cu carte domniii mele a le prinde bucatele şi să le aducă aice, şi vacele, oile s-or da la sulgerie gospod, iară caii s-or pune la mezil de or sluji un an, şi stricăciune ci-or hi făcut în ţarină încă vom plini-o de la acei cu bucatele.

Şi cum poroncim aşe va fi nestrămutată poronca şi nime să nu st⟨ea⟩ înpotriva cărţii gospod.

Vleto 7248 ⟨1740⟩ iuni 17.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 202.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Corect: cini.

159

⟨Iași,⟩ 10 iulie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte egumenului de la Bîrnova pentru a interzice cositul fînului fără învoirea mănăstirii în poiana Bîrnovii și la Căpotești.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cart⟨ea⟩ domniii mele rugătoriului nostru, lui Damiiano, egumenul de la svînta mănăstire Bîrnova și oamenilor mănăstirei pre cine ar pune, să fie volneci cu carte domniii mele a popri pe toți oamenii, nime fără știre și voe egumănului să nu fie volneci a cosi fînaț în Poiana Bîrnovii și la Căpotești piste Codru, cari locuri dzisă egumenul că sînt moșiile mănăstirei. Și dreptu aceia, cu carte aceasta să aibă puteri egumănul și oamenii mănăstirii a-și apăra fînațăle aceste de cătră lemnarii boierești și de cătră toți slujitorii gospod și boiarești și hătmănești i agești, nime să nu s⟨e⟩ apropie a intra cu coasa în ierbile acele, de vreme că va să facă mănăstire fîn pe locurile sale, că cine s-ar ispiti a face mai multă supărare, vor fi de certare. Așijdere și pentru dejma ce-ar afla pe locurile aceste și pre alte moșii ce mai are mănăstire pre aiure, iarăși să fie volnici a o strînge din toate pre obiceiu și nime să nu ste înpotriva cărții gospod. Iară avînd cineva a răspunde, să vie la divan [1].

Vleto 7248 ⟨1740⟩ iuli 10.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. V, doc. 10.
Orig., pecete aplicată. Un rezumat, idem. Ms. 646, f. 30 v.

160

6 octombrie 1740

Răvaș dat egumenului de la Horecea să interzică tăierea pădurii în apropierea mănăstirii fără voia lui, vinovații fiind pasibili de „certare".

† Dat-am răvașul nostru egumănului di la svînta mănăstioră di la Horăce, să fie volnic cu revașul nostru a apăra pădur⟨ea⟩ să nu lase pe nim⟨eni⟩ să o tae făr' de voe egumenului acolo pe aprop⟨e⟩ di svinta mănăstir⟨e⟩. Iar

[1] Interdicția a fost repetată de către domnitorii Grigore Ioan Callimachi, la 5 iunie 1762 și Constantin Dimitrie Moruzi, la 12 iunie 1778, care, în termeni identici, au hotărît ca egumenul „să aibă a opri pre toți cei ce în țărie ar vrea să cosască fîn în poenile mănăstirii Bîrnovii ce aré pin codru pinpregiurul mănăstirii, nime să nu fie volnicu a cosi fînu, de vreme ce erburile acele sîntu trebuincioase pentru fînațul mănăstirii. Deci, să aibă egumenul a apăra fînațurile de către lemnari și alți slujitori domnești sau boerești i hătmănești sau agești, iar care s-ar arăta înpotrivitori să scrie la ispravnicii de ținut să nu-i îngăduiască, ce să-i supue pe toți ca să nu facă stricăciuni fînaților mănăstirii" (Idem, Ms. 646, f. 18v).

car⟨e⟩ ar întra în pădur⟨e⟩ acole pe lîngă mănăstir⟨e⟩ fără voe egumenului şi l-ar găsi tăind acole în pădur⟨e⟩, să fie volnic cu revaşul nostru a-l aduce aice la noi la Cernăuţi. Şi aducîndu-l aice la noi, va lua certar⟨e⟩ la cur şi într-alt chip n-a fi. Aceasta.

U Cer⟨năuţi⟩, let 7249 ⟨1740⟩ oc⟨tomvrie⟩ 6.

. . . . . .[1]

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 120.
Orig.

161

⟨Iaşi,⟩ 26 octombrie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel logofătului Sandu Sturza să trimită la moşia lui, Zberoaia, să scoată pe toţi locuitorii care stau pe hotarul satului său fără să se învoiască şi să strîngă venitul cuvenit.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele cinstit şi credincios boiariului domniii mele, dumisale Sandului Sturdzea vel logofăt şi pe cine va trimite la moşiia dumisale la satul Zberoae, ce iaste pe apa Prutului, în branişte, în ţinutul Lăpuşnii, să fie volnec cu carte domniii mele a scoate de pe moşiia dumisale pe toţi oamenii carei şăd pe hotarul satului dumisale, ori să să aşedzi acei oameni cu dumnealui vel logofăt pentru ceia ce şăd pe locul acela, ori, nevrînd să să aşe⟨ze⟩, să aibă voe a-i scoate pe toţi ca să margă să şadă pe alte locuri, iară să nu calce moşiia dumisale. Şi să fie volnec trimisul dumisale a apăra hotarul acestui sat dispre bucatele a toţi lăcuitorii, nime fără ştire dumisale să nu-i calce moşiia şi să strîngă şi vinitul ci-ar fi pe moşiie.

Şi nime să nu ste înpotriva cărţii gospod, iară avînd mai mult a răspunde să vie la divan. Or să fie supt ascultar⟨ea⟩ dumisale, or să lipsască[2].

Vleto 7249 ⟨1740⟩ oc⟨tomvrie⟩ 26.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXVII, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

162

Iaşi, 11 decembrie 1740

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel medelnicerului Constantin Balş să trimită la divan pentru a fi judecaţi, cînd

[1] Indescifrabil.
[2] „Or să fie..." adaos.

va veni egumenul de Tazlău, nişte locuitori care nu vor să se recunoască vecini ai mănăstirii.

† Io Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la boeriul nostru, dum⟨nealui⟩ Costantin Balşe biv vel medelnicer.

Facem ştire că aice la domniia mea s-au jeluit Ioan, egumenul de Tazlău, pe nişte vecini a mănăstirii carii şed la Méstacăni, pe care vecini dede samă că are doî mărturii de la dumnealui vornecul Iordache Cantacozînu şi de la dumnealui vel spătar [1], şi ar hi făcut şi carte gospod precum să giure oamenii pentru dînşii, cum nu sînt acei oameni vecini. Şi dzîs⟨e⟩ că ei nu şi-au găsît oameni să giure, şi acmu acei oameni s-ar hi sculîndu asupra egumenului ca să-l şi bată şi egumenul dă sam⟨ă⟩ că el îi ştie că sînt vecini mănăstirii pentru căci el au slujit şi cînd era mănăstire închinată la sfinţiia sa părintele patriarhul de ⟨Ie⟩rusalim şi acei oameni ar hi înblînd cu zapisăle altora să s⟨e⟩ îndrepteze.

De care iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩ să ei sam⟨a⟩ şi, cîndu a vini egumenul aice să-şi scrie moşiele la condică, să dai şi o⟨a⟩menilor sorocu să vie aice. Aceasta scriem.

Că neviind la sorocul acela, om trimite om gospod de-i va aduce.

U Ias, 7249 ⟨1740⟩ dec⟨hemvrie⟩ 11.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXIV, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

163

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie **1741**

Grigore Ghica, domnul Moldovei, porunceşte biv vel medelnicerului Silion şi vornicului de Cîmpulung să cerceteze neînţelegerea egumenului de la Voroneţ cu cîmpulungenii — care nu fac posluşanie, nici clacă, nici nu dau ceva mănăstirii pentru cîrciumă — şi să-i oblige la îndatoririle lor de lăturaşi.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. Scriem domnie me la boerul nostru, dum⟨nealui⟩ Silion biv vel medelnicer i la vornecul de Cîmpu Lungu.

Vă facim ştire că aice la domnia me s-au jăluit egumănul de Voroneţ pe cîmpulungenii ce şăd pe moşie mănăstirii şi să hrănesc pe locul mănăstirii, ca didi samă cum că n-ar hi avînd mănăstiri nici un folos dispre dînşii, nici facu posluşanie mănăstirii, ce numai cosăscu şi ară şi păşuniază moşie mănăstirii şi nici clacă n-ar hi făcînd după obiceiu, nici i-ar fi ducînd podvoadă, după cum au şi alte mănăstiri folos despre locuitorii şi lăturaşii. Şi unul dintre dînşii ar hi ţiind cîrciumă peste tot anul şi nemic nu dă mănăstirii.

---

[1] La 8 ianuarie 1740, domnul poruncise lui Andreieş vel spătar să cerceteze pricina unor vecini ai mănăstirii Tazlău care nu-şi găsiseră jurători şi să le dea o mărturie fixîndu-le termen pentru a se prezenta la judecată (Ibidem, doc. 37).

Pentru care lucru iată că vă scriem, viindu-vă carte domniii meli, să luaţi sama şi să-i pliniţi ce-ţi afla cu cali şi să li şi aşedzaţi cu cîmpulungenii, după cum or hi făcînd posluşanie şi alţi lăturaşi altor mănăstiri, să facă şi ei. Şi pentru toate să-i aşedzaţi acolo cum a fi cu cale şi cu dreptate, ca să nu ne mai jăluiască, şi după cum viţi aşeza să daţi şi o mărturii la mînă, ca di s-ar mai tragi la divan să avem ştire.

Asta scriem.

Let 7249 ⟨1741⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXV, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

164

Iaşi, 7 februarie 1741

Dumitraşcu Stroici, biv vel postelnic vinde vel logofătului Sandu Sturza jumătate din satul Bahrineşti cu vecinii aflători şi cei ce vor fi găsiţi, pentru suma de cinci sute lei.

† Adecă eu, Dumitraşc⟨u⟩ Stroici biv postelnic, fac ştiri cu acest adivărat zapis precum să să ştie că de nimea silit nici asuprit, ce cu bună voemea am vîndut a me dreaptă ocină şi moşie, giumătate de sat de Bahrineşti, ce este la ţinutul Sucevii, cu vecini gata şi alţii ce s-or mai afla răşchiraţi. Aceia moşie o am vîndut dumisale Sandului Sturdzii vel logofăt drept 500 lei şi mi-au făcut plată deplin întru mănile mele.

Deci de acmu înainte să fie dumisale dreaptă moşie şi ocină în veci, neclătită şi neruşiită niciodănăoară şi să-şi facă dumnalui şi ispisoc gospod.

Şi pentru credinţa am iscălit.

U Ias, let 7249 ⟨1741⟩ fev⟨ruarie⟩ 7.

Dumitraşc⟨u⟩ Stroici.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXIX, doc. 25.
Orig.

165

⟨Iaşi,⟩ 23 mai 1741

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Tazlău să cheme în judecata divanului pe nişte locuitori de la Măstacăn, care au „pricină de vecinătate".

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, egumenului Ioan de la svînta mănăstire Tazlăul, să fie volnic a chiema şi a soroci la divan pe nişte oameni de la Măstacăn, anume Ion Druţul şi Sava şi Alexandru şi Pavăl, carii au pricină de vecinătate, să vie să stea la giudecată.

De vreme că nu vor să să supue vecinătății și dzic că au a să giudeca cu egumenul, iată că li s-au pus dzi la dzua lui sv⟨e⟩tî Petăr să s⟨e⟩ afle aice să li s⟨e⟩ aliagă de la divan, iar neaflîndu-să la soroc îi va aduce om gospod și or da și cibote. Și nim⟨e⟩ să nu ste înpotrivă cărții gospod.

Let 7249 ⟨1741⟩ mai 23.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXXIV, doc. 39.

Orig., pecete aplicată.

166

Iași, 26 mai 1741

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire șetrarului Solomon Botez să caute oriunde pe doi vecini ai lui fugiți din satul Forăști și să-i aducă înapoi.

† Io Grigorii Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zimli Moldavscoi.

Dat-am carti domniii mili boieriului nostru, dum⟨nealui⟩ ș⟨e⟩trarului Solomon Botez și pi cini va trimiti, să fie volnic cu carti domniii meli a căuta și a cerca pi 2 vicini a dum⟨nealui⟩, anume Ion și Costantin, carii au fugit acmu din sat din Forăști. Deci, undi i-ar afla, în sat gospod, sau boerescu, sau călugărescu, să aibă a-i luoa cu tot ce-ar avi și să-i ducă la urmă la Foriști. Iar ei, di vor ave a răspunde, să vii față la divan. Și nime să nu cuteze a s⟨e⟩ puni înprotivă piste carte gospod.

Din Iași, let 7249 ⟨1741⟩ mai 26.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IV, doc. 240.

Orig., pecete aplicată.

167

⟨Iași,⟩ 2 iunie 1741

Carte domnească dată egumenului de la mănăstirea Sfîntul Sava pentru strînsul dijmei de pe moșii.

Cărțile de dijma mănăstirii S⟨fe⟩tii Savii.

Carte dată de volnicie ca să scrie dijma de pe moșiile mănăstirii, anume Căcăcénii și Braicovul și Sădarțca și Aroneștii și Mișcénii și Saica, la ținutul Sorocăi. Și să-și ia toată dijma din toată pîine, pă obicei și să o dea în sama oamenilor acelor ce vor lucra moșiile, și să bată trimisul mănăstirii cîte o clae

de fieştecare pîine, ca să ia măsură de cîtă pîine va eşi din clae. Şi acel om[1] ce va lucra moşia să aibă datorie a lua ace pîine la sama lor, să o triere dinpreună cu pîine lor şi grăunţele treerate gata să le dea toţi la mîna vorn⟨icelului⟩ de sat, sau la alt om ce s-a întîmpla mai de frunte. La a căruia seamă să va da acea pîine, unul ca acela încă să fie dator a o înplini la omul ⟨mă⟩năstirii[2].

7249 ⟨1741⟩ iun⟨ie⟩ 2 d⟨ni⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 70 v.
Rezumat.

168

⟨Iaşi,⟩ 12 iunie 1741

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare diaconului Toader Damaschin de la biserica Sf. Gheorghe din Botoşani să-şi stăpînească parte din satul Şilişeul de Sus (Dorohoi), obligînd pe locuitori să-i dea dijma din produse „pe obiceiul véchiu".

† Io Grigorie Ghiica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cartea domniii méle diiaconului Toader Damaschin, de la biserica Sfetîi Gheorghie din Botoşani, să fie volnec cu carte domniii méle a ţine şi a stăpîni parte sa de moşie cu pometi, ce dede samă că are di pe moşu său Damaschin în Şilişeul de Sus, ot ţinutul Dorohoiului, şi să aibă a lua de a dzece din pîni şi din fînaţe şi din prisăci cu stupi şi din pometi şi din grădini cu légumi şi din toate pe obiceiul véchiu, şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele. Iară de are cineva a răspunde la divan, să vie cu scrisori ce-ar hi avînd, iar diiaconul moşiia sa să aibă a o stăpîni.

Aceasta poroncim.

Vlet 7249 ⟨1741⟩ iuni 12.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCL, doc. 57.
Orig., pecete aplicată.

169

Iaşi, 15 iunie 1741

Grigore Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul de la Secu să stăpînească şi să ia dijma de pe muntele şi braniştea mănăstirii.

---

[1] Corect : acei oameni.

[2] La 6 iunie, acelaşi an, se dă egumenului de la Sfîntul Sava o nouă carte „ca să fie volnic pe cine ar trimite pentru toată dijma moşiilor mănăstirii ca să o poprească după care moşii ar fi drépte ale Sfetii Savii, şi nimi altul să nu să apropie de venitul moşii mănăstirii, ci numai trimişii egumenului să ia zăciuiala din toate, pă obiceiul pămîntului". (Ibidem).

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoriului nostru Nicodin egumenul şi cu tot săborul di la sfînta mănăstire Săcul, să fie tari şi puternici cu carte domniii méle a ţine şi a stăpîni muntele şi cu branişti ce zisă că are mănăstire acolo la ţinutul Niamţului, pe hotarăle celi vechi, cum le arată ispisocul răposatului Erimie Movila vodă hotarăle în semne.

Dreptu aceia, pe hotarăle vechi să aibă călugării di Săcul a-şi stăpîni moşie lor şi să-şi ia tot vinitul moşii pe obiceiu, din ţarini şi din fîneţi, din prisăci cu stupi şi din grădini cu legumi şi din stîni şi odăi cu vite şi din tot locul cu tot vinitul, din toate pe obiceiu şi pe hotarul mănăstirii. Iar cine va ave a răspunde, să margă la dumnealui Toadir Cantacuzonu medelnicer cu scrisori ce-or ave şi, precum s-a cădi cu dreptate, să giudice şi să dea şi mărturie. Şi nime să nu ste înpotrivă piste carte domniii mele.

U Ias, vălet 7249 ⟨1741⟩ iunie 15.

Vel logofăt.

Procit vtori logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXX, doc. 37.
Orig., pecete aplicată.

170

Iaşi, 21 iulie 1741

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Rîşca să stăpînească moşiile mănăstirii şi să ia dijma după obicei, cu excepţia celor ce ar fi arendate.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru, lui Naftanail Şăptelici egumenul de Rîşca, să fie volnic cu carte domniii meli a-şi stăpîni moşiili mănăstirii şi a lua de a zece pe obicei, din pîni, din fînaţe, din livezi cu pomi, din priseci cu stupi, din grădini cu legumi. Iar de să ar afla vinitul moşiilor vîndut de celalalt egumen, ori a boer, ori a neguţător, de ţară, ori la mă⟨năst⟩ire[1], ori la turcu, ori la arman, ori la jidov, să nu fie volnic a să apropiia de venitul acelor moşii, ci să margă să-şi ia banii de la vînzător .

Şi nimeni să nu cuteze a să pune înpotriva cărţii domniii meli, iară de ar avea cineva ceva a răspunde, să vie de faţă.

U Ias, let 7249 ⟨1741⟩ iuli 21

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. XXVI, doc. 9.
Orig., pecete aplicată.

[1] Adăugat marginal.

⟨Iaşi,⟩ 28 octombrie 1741

Veliţii boieri judecă pricina lui Grigoraş Volcinschi cu Gavril Loic pentru vecinie, stabilind că Loic este vecin al lui Volcinschi, din satul Lucoviţa, şi-i dau carte să-l stăpînească.

† Facim ştire cu această carte a noastră precum s-au pîrît di faţă înainte noastră, din poronca mării sale lui vodă, Gligoraş Volcenschi, ficiorul lui Ştefan Volcenschii, cu Gavril Loic, ficiorul lui Gligorii Loic, pre carele trăgîndu-l Gligoraş Volcenschii vecin den sat din Lucoviţă, ce iaste la ţinutul Cernăuţului, ar fi avut şi giudecată din poronca mării sale Grigorie vodă la dunnealui Vasile Roset biv vel medelnicer, fiind staroste la Cernăuţi, după cum vădzum şi mărturie dumisale de giudecată, scriind într-acesta chip : că tăgăduind el că nu-i vecin l-ar fi pus la popreală dîndu-i soroc păr în doao săptămîni ca să-şi aducă el marturi de îndreptăciune précum că nu-i vecin lui Gligoraş Volcenschii, şi pe nime n-au adus. Şi nemaiaducînd pe nime marturi de îndreptăciune lui, i-au şi mai lungit sorocul, dîndu-l în chidzăşie păr în trei săptămîni, şi au trecut patru săptămîni şi nici aşe pe nime n-au mai adus marturi.

Deci, luînd şi noi sama, întrebat-am pe Gligoraş Volcenschi cu ce trage pe acestu Gavril Loic vecin, el au dat samă că-l trage c-un idzvod de înpărţală ce s-au înpărţit Volcineştii între fraţi cu vecinii de Lucoviţă şi c-un zapis a moaşă-sa Sofronii, sora tătîne-său, lui Ştefan Volcenschii. Viindu-să Gligorii Loic, tatul acestui Gavril Loic, în parte Sofronii şi fiind ia stearpă şi înpărţindu-şi parte sa de vecini altor fraţi, pe acesta l-au dat frăţine-său, lui Ştefan Volcenschii, după cum vădzum şi zapisul Sofronii într-acestaşi chip scriind. Şi şi alţi Loiceşti, neamuri de acestui Gavril Loic, unchi, veri primari, ce sînt puşi la părţile altor Volcineşti, dzisă Gligoraş Volcenschii că pîră astădzi să află supt stăpînire sa netăgăduiţi vecini.

Précum iarăşi mai arătă Gligoraş Volcenschii o mărturie de la un văr primare acestui Gavril Loic, anume Gligoraş, ficior lui Vasile Loic, mărturisind că fiind el drept vecin de Lucoviţă s-au răscumpărat de la stăpînii săi, şi văru-său acesta încă fiind vecin ca şi alţi Loiceşti.

Aşijdere mai arătă Gligoraş Volcenschii şi altă mărturie mai vechi de giudecată de la Andriiaş Turculeţ, fiind staroste atunci la Cernăuţi, cu iscălitura a mulţi boeri, ce-au mai avut tată-său Ştifan Volcenschii cu Gavril Loic, fratele lui Ion Loic, moşul acestui Loic de mai sus numit, că la înpărţala Volcinceştilor s-au venit acestu Gavril Loic în parte lui Strătulat Volcenschii, moşul lui Gligoraş Volcenschii şi nici atunce, nici c-un chip, nu s-au putut dezbate de vecinătate.

Deci, întrebînd şi pe acestu Gavril Loic ce are a răspunde lui Gligoraş Volcenschii de către vecinătate, el au dat samă atîta numai, cum că el s-au născut din părinţii lui în ţara leşască şi, viind în ţară de cîţiva ani, s-au aşădzat în Toporăuţi, satul mănăstirii lui Barnovschii, şi tot acolo au trăit pîn'acum şi nime nu l-au mai tras vecin, nici să ştie vecin. Iar niscarva marturi sau dovădzi că din neamul lui s-ar trage din niscaiva moşeni, sau dintr-alţi oameni slobodzi,

n-au arătat nicicum că nu să tragi din Loicești sau că nu-i sint lui neam Loicești de pe parte bărbătească sau că nu-s vecini Loiceștii, n-au putut tăgădui.

Ce, de vrémi că Volcenschii și mai înainte vréme pe moșul acestue l-au tras vecin și acesta n-au arătat vrun sămnu de îndreptare că n-au fost vecin și unchii lui, frații tătîne-său și veri primari ai lui să află vecini netăgăduiți supt stăpînire Volcinceștilor, s-au cunoscut lucrul că și acesta iaste drept vecin lui Volcenschii. Numai, arătînd el chip de pricină ca acéia că nu să știe vecin, am socotit și i-am fost dat soroc păr în trii luni de dzile, ca să-și aducă marturi de îndreptare. Iar pe urmă, cunoscîndu-să el că iaste drept vécin și cu nimic nu să va pute îndrepta, de vréme că în ponturile mărturiilor ce s-au dzis mai sus să dovédește vecinătat⟨ea⟩ lui, s-au lăsat și el cu voe sa să rămîie la vecinătati și să-l aibă Volcinschii supt stăpînirea sa ca pe un drept vécin a lui.

Și pentru aceasta am dat și noi această carte a noastră la mîna lui Gligoraș Volcenschii, ca să-l ia să-l aședzi unde îi va fi voe și să-l stăpînească cu tot rodul lui ce s-ar trage dintru dînsul, ca pe niște drepți vecini ai săi, căci au rămas din toată giudecata pe Gavril Loic, să-i fie vécin cu tot rodul lui în veci și pe mărturie noastră să aibă a-și faci și dres gospod de întăritură.

Let 7250 ⟨1741⟩ oct⟨omvrie⟩ 28.

Ion Cantacuzino vistier ; Aristarho ban ;
Ion C⟨a⟩nt⟨a⟩ vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXIII, doc. 120.
Orig.

172

⟨Iași,⟩ 10 noiembrie 1741

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte egumenului de Cetățuia ca oamenii care locuiesc pe moșiile mănăstirii să slujească, după hotărîrea ce s-a făcut de obște, cîte 6 zile pe an și să dea dijma obișnuită.

Noi Costandin Nicolae voevod, milostiiu bojiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cart⟨ea⟩ domniii mele rugătoriului nostru. . . .[1] egumenul de Cetățue, pentru moșiile sfintei mănăstiri ce zisă că are, anume. . . .[1] și Drăgoești ot ținutul Cîrligăturii și Morenii i Tabăra i Sturzenii și Frăsineii i Stînjănii ot ținutul Eșilor și Tuluceștii în ținutul Covurluiului și Bahreneștii în ținutul Sucevei, și după hotărîrea ce s-au făcut de obște, ca să stăpînească fieștecine moșiile sale, să fie volnic cu cartea domniii mele a stăpîni toate aceste moșii, care or fi drepte moșii a mănăstirii, și să pue vornicei pe la sate, să asculte de mănăstire, făcînd slujba mănăstirii precum mai jos arătăm : tot omul ce va șîdea pe moșia mănăstirii, ori om gospod, ori boeresc, ori slujitor, oricine și ce obraz ar

[1] Loc alb.

fi, să aibă a sluji mănăstirii 6 zile într-un an ori la ce lucru l-ar pune şi pă hrana ce ar avea pe moşia mănăstirii dijma să o dea pe obicei [1].

Şi oamenii pă care i-au apucat banii steagului la moşiile mănăstirii, tot acolo să şază.

Noem⟨vrie⟩ 10 dni 7250 ⟨1741⟩

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 365.
Copie.

173

⟨Iaşi,⟩ 18 noiembrie 1741

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte locuitorilor din satul Bucium şi altora de pe moşia mănăstirii Dancu, să lucreze 6 zile pe an, la ce i-ar pune egumenul, deoarece măsura este luată pentru uşurinţa lor.

Io Costandin Necolae voevod, milostiiu bojiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Voao oameni de Buciumi, care este moşia mănăstirii Dancului [2], şi alţii ce şîdeţi pă moşiile Dancului, vă înştiinţăm că voi mai nainte, pentru că şîdeţi pe locul mănăstiresc, făceaţi mănăstirii clăci şi alte posluşanii la cîte vă poruncia călugării, şi cu toate acele eraţi mulţumiţi. Dar acmu domnia mea, pentru uşurinţa voastră, am rîdicat acele şi am hotărît cu cart⟨ea⟩ domniii mele ce am dat la mîna egumenului de Danco, numai 6 zile într-u⟨n⟩ an să lucraţi la ce v-ar pune, iar nu mai mult, care aceasta este mare uşurinţă voao. Dar acum iată că ni s-au jăluit egumenul de Danco că v-au arătat cart⟨ea⟩ şi porunca domniii mele şi voi nu priimiţi să-i lucraţi acele 6 zile.

Pentru care vă poruncim cu tărie, să căutaţi să vă aşăzaţi cu egumenul, ori om gospod, ori boeresc, ori slujitor, oricine şi ce obraz ar fi, ce să-i lucraţi în acele 6 zile într-u⟨n⟩ an, că de nu vă veţi supune poruncii şi veţi umbla într-alte chipuri, om trimite de vă va aduce şi pre unii vom spînzura, pre alţii vom triimite la ocnă.

Ci dar să vă supuneţi poruncii. Într-alt chip să nu fie [3].

Noem⟨vrie⟩ 18, 7250 ⟨1741⟩

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 78r-v.
Copie.

---

[1] La 28 noiembrie 1741, s-a dat o carte identică egumenului mănăstirii Răchitoasa, pentru moşiile: Văcăreşti, Ilieşti şi Trăpăneşti, Gligoreşti, Săseşti, Sănăteşti, Glăvăneşti, Gheorgheşti, Ţifeşti, Hălăreşti, Găgeşti, Codrul Sîrbilor şi Odobeşti, de la ţinuturile Tutova, Tecuci şi Putna, precum şi egumenului mănăstirii Mera, pentru moşiile: Milcovu, Mîndreşti, Bahnele, Crîngu, Baloteşti, Găceşti, Clipiceşti, Rugeşti, Sălăşcani, Adjud, Crainici şi Odobeşti, din ţinutul Putna. (Ibidem, f. 370 v—371, rezumate).

Carte asemănătoare au primit, la 20 decembrie 1741, şi călugăriţele de la Socola, pentru oamenii de pe moşiile mănăstirii. (Ibidem, f. 96, rezumat).

[2] Marginal: „2 cărţi, una Dancului, alta Cetăţui".

[3] La 21 ianuarie 1742 se menţionează „1 carte de volnicie di armaş, să aducă pe 2—3 din oaminii din Bucium, din vreme că nu s-au supus poruncii". (Ibidem, f. 30 v).

174

⟨Iaşi,⟩ 25 noiembrie 1741

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte vornicului şi locuitorilor din Murgeni, fostă slobozie domnească, să asculte de noul stăpîn, biv vel stolnicul Vasile Sturza, lucrînd cîte şase zile pe an şi dînd dijma din produse.

Io Costandin Nicolae voevod bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnia mea la vornicel şi la toţi oamenii de Murgeni, ot ţinutul Fălciiului, ce v-aţi numit păn acum slob⟨o⟩zie domnească.

Vă facem ştire că domnia mea am hotărît de obşte prin ponturile rînduelii, oamenii ce-or şîdea pe moşiile altora de stăpînul acelui cu moşie să aibă a asculta. Şi de vreme că acea moşie Murgenii este a credincios boieriului domniii mele, dum⟨nealui⟩ Vasile Sturzea biv vel stolnic, iată că v-am lăsat de acmu înainte să fiţi supt ascultarea dumisale, însă cu hotărît nart, precum vom arăta mai jos : într-un an veţi lucra de om numai cîte 6 zile, ori la ce lucru v-ar pune şi, pă hrana ce veţi avea pă locul dumnealui, dijma locului încă veţi da, dar afară dentr-atîta cu alt cu nimic mai mult nu vă veţi supăra.

Şi pentru aceia dar vă scriem, de dumnealui stolnicul să ascultaţi. Iar tu Costandine, ce ai fost clucer pe acea slob⟨o⟩zie, cu satul acesta treabă să n-aibi şi să te fereşti de oameni.

Aceasta.

Noem⟨vrie⟩ 25 dni 7250 ⟨1741⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 80—80v.
Copie.

175

⟨Iaşi,⟩ 28 noiembrie 1741

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire mănăstirilor Suceviţa, Dragomirna şi Bîrnova să stăpînească iezărul de la Dorohoi, împărţind venitul în mod egal.

Io Costandin Nicolae voevod, cu mila lui Dumnezeu domnu ţărîi Moldovii.

Facem ştire cu această carte a domniii mele, de vreme că rugătoriii noştri părinţii călugări de la sfintele mănăstiri de la Suceviţa şi de la Dragomirna şi de la Bîrnova ni-au arătat cărţi şi ispisoace şi de la alţi luminaţi domni ce-au fostu mai nainte de noi, pentru iezărul de la Dorohoi, ca să fie miluire acestor trei mănăstiri, domnie mea încăşi li-am dat şi li-am întărit pe iezărul acesta ca să aibă a stăpîni cu pace cu tot peştele din iezăr şi să-l apere de către vornicii de Dorohoiu şi de către pîrcălabu de la acel ţinut şi despre şoltuzul şi tîrgoveţii de Dorohoiu şi de alţi de toţi, nime să nu fie volnicu a vîna peştele dintr-acel iezăru, fără numai însuşi aceste trei mănăstiri să-l ţie şi să-l stăpî-

nească cu tot venitul. Şi venitul ce-ar eşi din peştele ce s-ar prinde să-l înpartă în trei părţi. Dar de s-ar ispiti cineva a îndrăzni să vîneze peşte în iezăr piste porunca domniii mele, unii ca aceia vor fi de certare şi de pedepsă. Aceasta poruncim.

Vlet 7250 ⟨1741⟩ noemvrie 28.

Pecete gospod.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 55.
Copie.

176

⟨Iaşi,⟩ 30 noiembrie 1741

Cuprinsul a patru cărţi de încuviinţare date de Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, egumenului de la Galata, să stăpînească şi să oblige pe locuitorii de pe moşiile Belceşti, Tămăşani, Volceşti şi Teişori a face slujba ca şi mai înainte, pe obicei.

4 cărţi date rugătorului, sfinţiii sale arhimandritului Nictarie, egumenul de la sfînta mănăstire de la Galata, ca să fie volnic a stăpîni oamenii din satele mănăstirii, anume din Bălceşti, ot ţinutul Hîrlăului, şi din Tămăşani, din ţinutul Romanului, şi din Volceşti de la ţinutul Sucevii, şi din Teişori, de la ocolul Botoşanilor, precum i-au stăpînit şi păn acum şi slujba ce o făcea acei oameni mai nainte să aibă a o face şi de acum înainte, pe obicéiu. Şi plătindu-şi ei banii civerturilor pă orînduiala ce s-au făcut pentru toată ţeara, hotărîm domniia mea cu altele cu nici un fel să nu fie oamenii supăraţi, nici cu clăci gospod, nici cu podvozi, nici cu cai de olac, nici cu conace, nici cu solărit, nici cu gloabe vorniceşti sau cu şugubini sau cu gloabe pîrcălăbeşti, ce întru toate să aibă bună pace.

Şi voi vornici şi oameni din satele acestea vă poruncim să ascultaţi şi să vă supuneţi egumenului şi să faceţi toată slujba pă obicéiu, precum şi mai nainte, că carii n-ar înţelege să asculte şi ar unbla într-alt chip, veţi fi de la domnia mea de pedeapsă. Aceasta [1].

Noem⟨vrie⟩ 30 dni, 7250 ⟨1741⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 372 v.
Rezumat.

---

[1] Cu data de 30 noiembrie 1741 se dă :
„1 carte iar a Gălăţii, pentru moşiile mănăstirii, anume Buicanii, unde este tîrgul Chişănăul, şi Rusova şi Miroslava, în ţinutul Iaşilor şi Mînjăştii şi Budeştii supt Codru, în ţinutul Cîrligăturii, pentru oamenii ce vor fi şăzînd pe acele moşii, ca să-i slujască într-un an zile şase, ori la ce lucru i-ar pune şi dijma du pă locul mănăstirii să-şi dea pe obicéiu". (Ibidem, f. 373).

177

⟨Iași,⟩ 31 decembrie ⟨1741⟩

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește oamenilor din satul Tîrnova (Soroca) al medelnicerului Lupu Balș, să respecte învoiala încheiată cu stăpînul.

⟨1741⟩ dec⟨embrie⟩ 31.
Carte pe jaloba Lupului Balșe pentru oamenii de Tîrnova ot Soroca.
O carte de poroncă la sătenii de Tîrnova, satul Lupului Balș med⟨elnicerul⟩. Din vreme că s-au tocmit să-i facă cîte un stog de fîn de om pe an și să-i aducă și pîne de acolo la casa lui, să caute să urmeze tocmelii lor, să-i de aceste [1].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 98v.
Rezumat.

178

4 ianuarie 1742

Banul Andrei Ruset este împuternicit să oprească tăiatul lemnelor din pădurea Stînca, de pe moșia sa Posadnicii, de la Jijia.

⟨1742⟩ ghen⟨arie⟩ 4.
Carte lui vel ban Andrei Rusăt, să apere Stinca de la Posadnici.
O carte de volnicie dumisale lui Andrei Rusăt, ca să apere pădure Stinca di pe moșia dumisale Posadnecii, ot Jijie, să nu o taie nime, de vreme ce și mai înainte au fost apărătură [2].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms., 237, f. 99.
Rezumat.

179

9 ianuarie 1742

Egumenul de Bogdana reclamă domnului Moldovei nedreptatea ce i s-a făcut la judecată în pricina cu bîrsanii de la Cașin pentru încălcarea unui munte al mănăstirii fără a-i plăti suhatul și cere a i se cerceta din nou cazul.

---

[1] Altă carte domnească, din 23 noiembrie 1742: „să margă la niște oamini di la Zorileni di la ținutul Tutovii și să pliniască niști fîn ce-au luat bani di la clucerul Dumitrașcu Păladi și fînul n-au făcut" (Ibidem, f. 902v).

[2] În aceeași zi s-a dat „o carte de volnicie dumisale Iordache Cant⟨a⟩ și pe cine va pune ispravnec, să aibă a apăra rediurile ce sînt pe moșia dumisale Odăile Grozii, de lîngă Iași" (Ibidem).

— La 25 iunie 1742 s-a dat o altă „carte" vel pitarului Vasile Buhăescul „ca să-și apire parte ce are în sat în Moimești, ce este la ținutul Iașului, nimi să nu calce iarba sau să strice rădiul făr' de voe dum⟨nealui⟩ sau a oaminilor dum⟨nealui⟩ ce ar pune acolo la acea moșie" (Ibidem, f. 146v).

† Milostive şi luminate doamne, să fii măriia ta sănătos!

Jăluescu mării tale că în anii trecuţi, pe cînd au eşit nemţii pe Oituz, şi-au dat bîrsanii de Caşin oile la jir pe muntele mănăstirii şi, nedîndu-şi ei obiceiul locului, li-am luat 12 oi, iar pe urmă, dînd ei jalobă la măriia sa Grigorie vodă, au venit cu o carte de giudecată să ne e sama dum⟨nealor⟩ cămăraşii de ocnă. Şi pe urmă au întorsu ei să nu ne mai giudicăm, şi să ne aşădzăm.

Şi ni-am aşedzat cu dînşii şi mi-au dat 5 lei bani, şi li-am dat eu înapoi 9 oi dintr-aceli 12 oi ce-am luat, în mîna vornicului, iar vornicul n-au căutat să de oile a cui sint, şi li-au mîncat el. Iar peste doi-trii ani m-au apucat omul acel cu oile aice la Eşi şi-au făcut carte gospod de giudecată la dumnealui Iordaché Ruset să ne giudice. Şi dumnealui altă giudecată n-au mai făcut, şi-au plinit oile omului de la mine, luîndu-mi 2 boi, cari îmi da 40 de lei pe dînşii, şi sînt păgubaşi şi de boi şi de hrana lor.

Aşijdere mai am multă strîmbătate şi dispre o samă de bîrsani de acolo, anume Răuţă [1] şi Negoescul şi dispre alţi tovarăşi ai lor.

Aşijdere mai jăluescu mării tale că în doi ani mi-au perit nişte stupi din prisacă, într-un an doi şi într-alt an trii, şi acmu acei oameni ce mi-au făcut tîlhuşagul s-au vădit, anume Gligoraş c-un nepot a lui di pe vale mănăstirii.

Ce mă rog mării tale să fie luminată poronca mării tale la dumnealui păharnic Răducanul, ca să-mi ia sama pentru toate aceste, să-m⟨i⟩ facă dreptate.

Smerit rugătoriul mării tale,

egumănul de Bogdana.

⟨Rezoluţie :⟩

† Io Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dum⟨neata⟩ păharnice Radul Răcoviţă să-i soroceşti şi, aducîndu-i faţă, să le iei sama de toate. Şi, cum s-a alege cu carte de giudecată, să-i hotărăşti, şi de la cari ce s-a căde de plinit, să-i plineşti, şi izvodul giudecăţii să-l treci la protocol.

Let 7250 ⟨1742⟩ ghen⟨arie⟩ 9.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach, X, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

180

12 ianuarie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, hotărăşte ca locuitorii care nu sînt vecini, aşezaţi pe moşiile mănăstireşti, să lucreze douăsprezece zile pe an, să dea dijma din produse; ţăranii de pe moşiile boiereşti să nu fie primiţi pe cele mănăstireşti şi egumenii să pună vornicei prin sate după chibzuiala lor.

Ioan Costantin Necolai voevod, din mila lui Dumnedzău domn ţării Moldovii.

[1] Pentru : Mierăuţă.

În știință dăm tuturora cui să cade a ști, de vréme ce domniia mea îndată ce am venit la scaon, voind a face tuturora de obște aședzămîntu, pe lîngă altele și aceasta poruncă cu tărie am dat, ca tot omul moșan să fie volnic a stăpîni moșiia sa.

Și acmu dară viind înainte domniii méle toți egumenii du pre la toate sfintele mănăstiri din țară, arătat-au mare jalobă dzicînd că satele cu oamenii ce-au avut mănăstirile, céle mai multe au fost închinate pe la boiari cu toată slujba lor, de cătră carele mănăstirile nice un folos n-au avot, și încă și celi ce nu era închinate, iarăși oamenii ce lăcuia pe acele moșii puțin folos făcea mănăstirilor, lucrînd în voia lor iar nu după dreptate ce s-au cădzut, neavînd nice un nart, nici egumenii voe a le poronci cît să cadé. Și la aceasta cerînd dreptate, fiind și sfințiile lor episcopii a țării și dumnealor toți boiarii de față, asémene au mărturisit și dumnealor c-au avut mănăstirile această strîmbătati și cu dreptate iaste ca să-și stăpînească moșiile după poronca ce s-au dat.

Și cu toate aceste, cu-n glas pofti⟨n⟩d toți egumenii hotărîrea de la domnia mea pentru oamenii ce lăcuescu pe moșiile mănăstirești, cei ce nu sînt vecini, să le de un nart de cîte dzile vor lucra pe an, ca și oamenii să știe ce va fi slujba lor pe an și egumenii mai mult să nu-i supere, socotit-am domnia mea și cu sfat de obște am hotărît : tot omul casnic ce va șidea pe moșie mănăstirească, ori om domnescu, ori boieresc, ori slujitoriu, orice feliu de breaslă a fi, să aibă a sluji doaospredzéce dzile într-un an mănăstirii, ori cu clacă, ori cu carul cu boi, de va sluji la ceva, sau cu sapa sau ori la ce fel de lucru va fi orînduit de egumeni, toate aceli 12 dzile să-i socotească. Și dejma locului încă să-și de tot omul pe obiceiu și vornicei pin sate încăși egumenii să-și puie pe care ori socoti. Iară oamenii ce s-or arăta cu blăstămății, neurmînd poroncii ca să lucrédze mănăstirilor după hotărîre ce arată mai sus, unora ca acelora să le facă zapt egumenii și să-i pue la lucru ca să-și plinească slujba lor. Și tot omul, după ce își va isprăvi lucrul, să ia răvaș de la mîna vornicelului, în caré să arăte c-a lucrat deplin, și vornicei să de samă la egumeni.

Acesta nart îl vor avea mănăstirile de la oamenii ce nu sînt veceni, iară pe vecenii lor să-i stăpînească pe obiceiu [1].

Oamenii de prin satele boerești, de s-ar întîmpla a veni la satile mănăstirești, nicedecum eguménii să nu-i primască, dar și boerii să fie volnici a-i lua de pin satile mănăstirești și să-i ducă la urma lor. Iară oamenii streini, oricîți de mulți ar veni să să aședze pe moșiile lor, slobodzi să fie, și acei oameni niceodată să nu să vecinească, nice să aibă grijă de vecenie.

Aceasta facem știre [2].

Let 7250 ⟨1742⟩ ghenar 12.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 34.

Foaie tipărită, pecete aplicată. — Alte exemplare identice mai sînt la Acad.

---

[1] La 20 aprilie 1743, în hrisovul pentru mănăstirile închinate, Constantin Mavrocordat arată : „și toți oamenii ce vor avea prin satele lor, după hotărîrea ce s-au făcut, să aibă a sluji de tot omul 12 zile într-un an, iară vecinii să slujască pe obiceiu. Și vecinii de pe unde se vor afla ai acestor mănăstiri, împrăștiați, să aibă a-i luoa și să-i ducă în sate..." (Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 5, copie).

[2] Așezămîntul este întărit de Ioan Mavrocordat la 15 ianuarie 1744 (publicat în : *Arhiva Românească*, I. p. 228—230 ; Sturdza-Scheianu, *Acte și legiuiri*, I. p. 20—21 ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii și stăpînii în Moldova*, p. 456—457) și la 10 ianuarie 1745 (Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 60, orig. și pach. CLXXXVII, doc. 203, orig.).

Republicii Socialiste România, pach. LXV, doc. 25; pach. DCLXXVI, doc. 184; Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DCCXII, doc. 34; Copie la Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 13.

Publicat în *Uricarul*, V, p. 400—402; D. C. Sturdza-Scheianu; *Acte şi legiuiri*.. I. Buc., 1907, p. 17—18; Radu Rosetti: *Pămîntul, sătenii şi stăpînii în Moldova*, Buc., 1907, p. 453—454; „Analele Academiei Române", Mem. Secţ. Ist., Seria III, tom XXIX (1946—1947), p. 443—444; N. Iorga, *Două hotărîri domneşti tipărite din secolul al XVIII-lea*, în „Noua Revistă Română", vol. II (1900), nr. 21, p. 354.

181

Iaşi, 20 ianuarie 1742

Marii boieri judecă plîngerea locuitorilor Ştefan şi Ion, feciorii Chirilii, — că sulgerul Adam Luca îi „trage la vecinătate", pe cînd ei ştiu că tatăl lor „au fost rus din ţara leşască" — hotărînd să rămînă vecini ai pîrîtului.

† Facem ştire cu aceastî mărturie a noastră precum au avutu giudecată faţă înainte noastră, din luminatî poronca mării sale domnului nostru, Io Costandin Neculae voevoda, aceşti oameni, anume Ştefanu şi Ion, ficiorii Chirilii, dzicîndu precum îi trage dum⟨nea⟩lui Adam Luca sulgiriu la vecinătate şi ei au datu samă că tatul lor au fostu rus din ţara leşască.

Iar dumn⟨ea⟩lui Adam Luca sulgiriu au dat samă precum că pe tatul lor, Chirila, i l-au datu soacra dumisali Tofana cămănăroae, fata lui Gheorghiţă Şepteliciu logofăt, vezetiu pe cai, di dzestre cînd s-au însuratu dumn⟨ea⟩lui di au luatu pe giupîniasa sa Marie, fiica răposatii Tofanii cămănăroaii, la văletu 7250, iar soacrii dumisale Tofanii i-au fostu datu iarăşi di dzestre vezeteu de copil, pe acel Chirila, tatul acestui Ştefan şi Ion, di la părintile său Gheorghiţă logofătul, precum aratî dumn⟨ea⟩lui Adam sulgiriu dovadă şi diiata şi înpărţare soacrii dumisali şi izvodu di vecini.

Şi-au mai datu samă dumn⟨ea⟩lui Adam sulgeriul cum că tatul lor, Chirila, au muritu la casa dumisali, om ca di optdzăci di ani, şi aceşti ficiori a Chirilii, Ştefan şi Ion, fiindu născuţi şi crescuţi la casa dumisali şi cîtu au trăitu tatul lor nu s-au pomenitu să poată dzice ei sau tatul lor că nu sint vecini şi dumn⟨ea⟩lui Adam sulgeriul iarăşi i-au dat ca pe nişti vecini fiiului dumisali, lui Vasili, di slujba casii. Şi după cîtăva vreme luîndu Ion o fată a unui om, Tîrdziul di la Bărboşi, fără voe tatului fetii, şi ştiindu părinţii fetii pe Ion că este vecin di pe tată-său Chirila, au vrutu să-şi ia fata de după dînsul. Apoi au cădzutu ei cu rugăminte la Vasili, fiiul sulgeriului Adamu, ca să erte pe acestu Ion să nu fie vecin în rîndu cu ţăranii. Şi într-acesta chipu i-au făcutu fiiul dumisale şi scrisoare.

Şi spuindu dumn⟨ea⟩lui sulgeriul toată poveste, i s-au poroncitu acestui Ion di au scos faţă şi ace scrisoarii, care s-au doveditu şi din scrisoare aceia şi din diiată şi izvodu de înpărţire a soacrii dumisali Tofanii cămănăroae precum sintu ei drepţi vecini di pe tatul lor Chirila. Şi ei neavîndu nici un feliu di

dovadă și adiverindu-să că sintu drepți vecini di pe tatul Chirila, am dat și di la noi această mărturie la mîna dumisali slugerului Adamu și a fiiului dumisali, lui Vasilie, și ni-am și iscălitu.

U Ias, vălet 7250 ⟨1742⟩ ghenar 20.

Vel logofăt ; Iordachi vel vornic ; Ion hat⟨man⟩ ; Andrei Ruset vel ban ; . . . . . .[1] vel paharnic.

Procit vtori logofăt.

Simion Cheșco uricariul, am scris.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XLVI, doc. 34.
Orig.

182

22 ianuarie 1742

Cuprinsul unei cărți de judecată pentru Sandu și Neculai, feciorii lui Grigore Durlan, care pîrîți de Ioniță Cocris că-i sînt vecini din Mînjești, pe baza dovezilor aduse, au fost lăsați în pace de vecinie.

7250 ⟨1742⟩ ghen⟨arie⟩ 22.

Carte pe giudecată s-au dat Sandului și lui Nicolai, ficiorii lui Grigori Durlan ce-au ținut pe o fată a lui Știfan Ținul din Orbeni ot Putna, de pîră ce-au avut cu Ioniță Cocris, ficiorul lui Știfan Cocris din Dobréni ot Niamțu, dzicînd Ioniță Cocris că-i sînt acești oamini de mai sus-numiți drepți vecini din satul Mănjăștii ot Niamțu, trăgîndu-i de pe un Gligorie Țițul di pe parte bărbătiască.

Iar Sandul și Neculai de mai sus-numiți au răspunsu că ei di pe parte fimeiască li s⟨e⟩ tragi acest nume Țițul, ținnd tatul lor Gligorie pi o fată acelui Știfan Țițul, dar din niamul lor de pe parte bărbătiască le dzic Durlăneștii și sînt oameni slobodzi, de moșie. La care s-au scos și 4 oameni, dovadă marturi de față, anume : Ursul Pașcul, om bătrîn din Gănșténi și Vortolomei Gora din Orbeni și Ion Nediță, om bătrîn de acolo și Ion Ifrim de acolo, mărturisind cu sufletile lor pentru acești oameni că lor de pe parte femeiască li să tragi numele Țițul, iar de pi parte bărbătiască li să tragi numele lor de pe moșii lor Durlăneștii. Care după giudecată vrînd să și giure în sfînta biserică, n-au priimit Ioniță Cocris să giure, și-au priimit să aibă Sandul și Nicolai pace de către dînsu, nesupărați niciodănăoară.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 345v.
Rezumat.

---

[1] Indescifrabil.

183

⟨Iaşi,⟩ 22 ianuarie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă medelnicerului Constantin Balş carte de încuviinţare să împlinească de la locuitorii înscrişi în cisla satului Sascut fînul de boieresc, pe care în vara trecută n-au vrut să-l facă, după cum aveau obiceiul.

Let 7250 ⟨1742⟩ ghen⟨arie⟩ 22.
Carte pentru fîn a lui Costandin Balş ot Sascut.

Carte dată slugii noastre cestui. . . . .[1], să fie volnic a mergi la oaminii carii au dat bani pînă acum cu satul Sascutul, ţînutul Putnii, şi ei ar fi avut obicei ca să facă fîn de boeresc, şi acmu în iastă vară n-au vrut ca să facă fînul după obiceiul ce-au avut. Deci, după izvodul ce-au dat dumnealui Costandin Balş med⟨elnicerul⟩, să aibă a plini tot fînul di la dînşii. Aşijdirea să mai pliniască 3 stoguri fîn di la Ioniţă Grecul, care fîn l-au luat el di pi moşie dum⟨isale⟩ Balş med⟨elnicerul⟩, di la Şicani. Deci numai să înpliniască tot fînul diplin şi nim⟨eni⟩ să nu stei înpotriva cărţii domniii meli.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 29 v.
Copie.

184

⟨Iaşi,⟩ 23 ianuarie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, împuterniceşte pe episcopul de Huşi ca, potrivit hotărîrii de obşte, să stăpînească moşiile Creţeşti, Broşteni şi Plopeni, ale episcopiei, să ia dijma, să puie vornicei prin sate şi toţi oamenii să-i dea ascultare, slujindu-i după obiceiul vechi.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cinstit părintelui şi rugătoriului nostru, sfinţiii sale chir Theofil, episcopul de Huşi, pentru moşiile sfintii episcopii ce dzisă că are, anume Creţăştii şi Broştenii şi Plopénii, ce sînt în ţinutul Fălciului şi, după hotărîre ce s-au făcut de obşte ca să stăpîniască fieşticine moşiile sale, să fie volnec cu carte domniii mel a stăpîni toate acesti moşii carei or fi drepte a episcopiii şi să pue vornicei pin sate şi oamenii de episcopie să asculte, ori om gospod, ori boierescu, ori slujitori, oricine şi ce briaslă ar fi, să aibă a asculta de sfinţiia sa părintele episcopul, făcînd slujba episcopiii după obiceiul véchiu. Şi dejma moşiilor încă să fie volnec sfinţiia sa a-şi lua din toate pre obiceiul ţării.

---

[1] Loc alb.

Şi oamenii pe carei i-au apucat [redacted] pe moşiile episcopii să nu fie volnec nici unul a să clinti din loc şi să margă cu şidere lui aiure, ce tot acolo să şădză, că carei s-ar clinti să facă acea îndrăznială, pe unii ca aceia s-or pedepsi tare.

Şi la toate cum arătăm mai sus, aşa să să urmeze. Aceasta poruncim[1].

---

[1] În baza hotărîrii „ce s-au făcut de obşte", boierilor şi mănăstirilor li s-au dat numeroase „cărţi de stăpînit" pentru moşiile lor, avînd conţinutul asemănător acesteia. Se cunosc următoarele :

— 22 octombrie 1741, dată lui Grigoraş Costache biv vel comis, pentru oamenii de pe moşia sa Uricani, „ca să aibă a-i da ascultare la toate ce li-ar porunci dum⟨nealui⟩, după cum şi în ponturile domneşti scrie şi porunceşte" (Acad. Republicii Socialiste România. Ms., 237, f. 644v., rezumat)

— 15 noiembrie 1741, dată lui Tănase logofătul de taină, pentru moşia Tămăşeni din ţinutul Iaşi, „pe hotărîre ce s-au făcut de obşte şi să pue vornicel şi oamenii de dînsul să asculte" (Ibidem, f. 31v., menţiune).

— 5 ianuarie 1742, dată vornicului Constantin Roset pentru moşiile : Gîrleşti, Cucorăşti, Bosenceşti şi Telegeşti din ţinutul Tecuci (Ibidem, f. 99, menţiune).

— 29 ianuarie 1742, dată jitnicerului Lupu Balş pentru moşiile Plăvolari (Suceava) şi Tîrnova (Soroca) (Ibidem, f. 101, rezumat).

— 30 ianuarie 1742, dată biv vel clucerului Scărlătache Costache pentru moşia Giurcani, ţinutul Fălciu : „toţi oamenii de dum⟨nealui⟩ să asculte, or om gospod, or boereşti, or slujitori, sau orce briaslă ar fi. Şi să nu fie nici unul volnic a să clăti cu şiderea din loc ca să margă cu şîdere lui aiurilea, că s-a pedepsi tari. Şi dijma încă să-şi ia pi obicei" (Ibidem, f. 101v., rezumat).

— 26 februarie 1742, dată Nastasiei răposatului vornic Ioan Palade, pentru satul Suseni „şi alte părţi de moşii" de la ţinutul Tutova (Ibidem, f. 110, copie) ; vel clucerului Dumitraşcu Palade, pentru satele Zorleni, Băloceni şi Bujoreni (Ibidem, menţiune).

— La 13 martie 1742, s-au dat patru „cărţi" vornicului Costache Razu pentru moşiile sale Blăjeri, Tomeşti şi Tălăbeşti (Tecuci), Rusăi şi Misăhăineşti (Roman), precum şi pentru moşiile Domneşti, Ionăşeşti, Pufeni, Drăghiceşti, Chiţeşti peste Trotuş, Ploscuţeni, Rugineşti, Angheleşti, Bodia, Păuneşti, şi Stoeştii la Gîrle, din ţinutul Putna. De asemenea i s-a dat o carte şi lui Dumitraşcu Toderaşcu, omul vornicului Costache Razu, pentru moşia sa Urecheşti (Putna) (Ibidem, f. 114, menţiuni).

— 26 martie 1742, lui Lupu Anastase biv vel agă, pentru moşia Voineşti din ţinutul Cîrligătura (Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXVII, doc. 99, orig., cu o menţiune la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 120). — Postelnicului Gheorghe Turculeţ, pentru moşia Pătrăuţi (Suceava) (Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 120, rezumat). — Mariei răposatului Lupu stolnic, pentru satele Ţigăneşti şi Bilieşti, pe apa Ichel şi Şoldăneşti, pe Nistru, în ţinutul Orhei, iar o altă „carte" i s-a dat pentru moşia Nemireuca, din ţinutul Soroca (Ibidem, menţiuni).

— La 7 aprilie 1742, s-au dat cinci „cărţi" banului Aristarho pentru moşiile : Cordăreni (Hîrlău), Trifeşti (Neamţ), Zgura, Tilimeuţi, Lublineţu, Peripicini şi Ciripcău (Soroca), Glăvăneşti, Epureni şi Cioara (Iaşi), „ca să le stăpînească după hotărîrea ce s-au făcut de opştie" (Ibidem, f. 122v, menţiuni).

— 13 mai 1742, stolnicului Vasile Sturza, pentru moşia Cotiugeni (Orhei), (Ibidem, f. 127v—128, copie), precum şi alte două pentru moşiile sale Crasnaleuca (Dorohoi) şi Molovata (Orhei) (Ibidem, f. 128, menţiuni).

— 18 mai 1742, mănăstirii Putna, pentru moşia Şerpeni de la Galaţi (Ibidem, f. 128v., menţiune).

— 31 mai 1742, s-a dat o „carte" Mariei lui Toader Costache biv vel spătar, pentru ca să-şi stăpînească moşiile sale (Ibidem, f. 133v.—134, menţiune).

— 1 iunie 1742, lui Ioniţă Palade al treilea logofăt, pentru moşiile Perieni şi Mîrzeşti, din ţinutul Iaşi (Ibidem, f. 134, rezumat).

— 5 iunie 1742, lui Grigoraşcu Costache biv vel comis, pentru moşiile Nicoreştii de Sus, Maşnicii, Cozmeşti, Sîrbi, Buciumeni, Buciumi, Şerbăneşti, Călieni, Lungociu şi Malurile, din ţinutul Tecuci (Ibidem, f. 134v., menţiune).

Vleto 7250 ‹1742› ghen‹arie› 23.

Procit treti logofăt.

Arh. St Buc., Ms. 544, f. 120.
Orig., pecete aplicată.

— 7 iunie 1742, lui Toader Buhăescu, fost al doilea clucer, pentru jumătate din satul Cozmeşti (Suceava). Lui Toader Gheuca, logofătul de vistierie, pentru satul Băhnari (Tutova) şi pitarului Vasile Macri, pentru satul Codreni (Dorohoi) (Ibidem, f. 135v., menţiuni).

— La 12 iunie 1742, s-au dat trei „cărţi" paharnicului Radu Racoviţă, pentru moşiile: Iurghiceni (Hîrlău), Prăjăşti (Roman) şi pentru Fereşti, Greci şi „alte silişti" de la ţinutul Vaslui (Ibidem, f. 138v.—139, menţiuni).

— La 15 iunie 1742, lui Şerban Duca, fost al doilea paharnic, pentru o parte din moşia Zlătari din ţinutul Putna (Ibidem, f. 141, menţiune), şi lui Ştefan Hermeziu, al doilea vistiernic, pentru moşia Tăuteşti (Iaşi) (Ibidem, f. 139, menţiune).

— 20 iunie 1742, egumenului Damian de la mănăstirea Sf. Sava, pentru moşia Cucuieţii de peste Prut (Ibidem, f. 150v., rezumat).

— 25 iunie 1742, călugărilor de la mănăstirea Bogdana, pentru moşiile Storneşti (Cîrligătura) şi Crucea de Sus de la ţinutul Putna (Ibidem, f. 151, menţiuni).

— iunie 1742, s-au dat trei cărţi Călmaşului, vel şetrar, pentru moşiile „ci au zis că ari" (Ibidem, f. 153v., menţiune).

— 12 iulie 1742, lui Gavril Miclescu, fost mare logofăt, pentru jumătate din satul Bozieşti (Tecuci) şi pentru satele Frumoasa (Fălciu) şi Totoeşti (Vaslui) (Ibidem, f. 151v., menţiune).

— 18 iulie 1742, postelnicului Ştefan Iamandi, pentru moşiile Doroşăşti (Cernăuţi), Epureni, Ghidişeni şi alte părţi de moşii din ţinutul Fălciu (Ibidem, f. 154, menţiuni).

— 23 iulie 1742, jitnicerului Tăbîrţă, pentru moşia Purceleşti (Ibidem, f. 156, menţiune).

— 24 iulie 1742, lui Toader, fost mare jitnicer, pentru părţile de moşie din Petrişori, Giurcani şi Rîşcani, de la ţinutul Fălciu (Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DXVII, doc. 5, orig., cu o menţiune la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 156). — Tot lui Toader biv vel jitnicer, pentru moşiile Cuzlău şi Ivancăuţi, din ţinutul Dorohoi (Arh. St. Buc., M-rea Barnovschi, pach. III, doc. 7, orig.).

— 25 iulie 1742, medelnicerului Toader Carp, pentru moşia Păuleşti din ţinutul Orhei (Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 156v., menţiune).

— 26 iulie 1742, diaconului Timofti Ghiban, pentru părţi din moşiile Deleni, Şchiopeni şi Budăia, de la ţinutul Fălciu (Ibidem, f. 35v., rezumat).

— Lui Constantin Brăescu, mazil, şi lui Neculai Năstacu, pentru moşiile lor Boeşti şi Luceni de la olatul Grecenilor (Ibidem, f. 36, rezumat).

— Lui Gheorghiţă Gherman, copil de casă, pentru moşiile Telineşti, Risipeni şi Lucăceni, de la ţinutul Iaşi (Ibidem, f. 35v, rezumat).

— 27 iulie 1742, lui Sandu Vlaico şi fraţilor lui, pentru a patra parte din Vasilăuţi (Cernăuţi) (Ibidem, f. 36, rezumat).

— 4 august 1742, căpitanului Simion Vrabie, pentru moşia Tofăneşti de la ţinutul Iaşi (Ibidem, f. 162, menţiune).

— 21 august 1742, armaşului Toader şi şetrarului Gheorghe, pentru a patra parte din satul Purceleşti din ţinutul Suceava (Ibidem, f. 164, menţiune).

— 13 septembrie 1742, căpitanului Lupeş şi fraţilor săi, pentru părţile lor de moşie din ţinuturile Neamţ şi Putna (Ibidem, f. 167v., menţiune).

— 20 octombrie 1742, medelniceresei Catrina a lui Neculai Pîrvu, pentru satele Mândîc şi Cobolta, din ţinutul Soroca (Ibidem, f. 558v., rezumat).

185

⟨Iaşi,⟩ 19 februarie 1742

Cuprinsul hotărîrii lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, ca locuitorii din Bălţăteşti să rămînă vecini ai lui Iordache Cantacuzino, iar pentru asuprire cu lucru peste obicei, să reclame şi li se va face dreptate.

O ţidulă s-au scris într-acesta chip :

De vreme ce şi acum au vinit bălţăteştii cerşind ca să iasă din vecinătate, care cunoscîndu-să că sînt drepţi vecini dumisali vor⟨nicului⟩ Iordachi Cantacozino, după dreptate n-au putut să iasă, ce iar vecini au rămas.

Însă pentru slujbile dumisali, jeluind tare că-i asupreşte piste putinţa lor, cît nici vreme de hrana lor nu le dă, şi la aceasta tăgăduind dum⟨nealui⟩ vor⟨nicul⟩ Iordachi că nu este aşia, iată de acum înainte au hotărît mărie sa vodă, cele ce ar fi ale dumisali a să lucra de la dînşii, toate cu scrisoare dumisale să le facă şi cînd vor vide ei că-i supără mai mult decît alţi boeri piste obicei, cu scrisorile dumisali vor vini la mărie sa vodă şi, cunoscîndu-s⟨e⟩ că sînt mai mult supăraţi, vor ave dreptate de la mărie sa.

⟨1742⟩ [1] fev⟨ruarie⟩ 19.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 713.
Rezumat.

186

19 martie 1742

Cancelaria domnească porunceşte lui Mihalache Sturza biv vel clucer, judecătorul ţinutului Roman, să împlinească de la oamenii din două sate ale vel vornicului Costache Razu, fînul pe care nu l-au făcut pentru anul trecut.

Let 7250 ⟨1742⟩ mart 19.

O carte la Mihălachi Sturza biv vel clucer, giudecătoriul ţînutului Romanul, pentru căci ni-au spus dum⟨nealui⟩ Costachi Razul vel vornic pintru 2 sati ce are acolo la ţînutul Romanul şi oaminii nu-i fac ascultare şi fînul de anul trecut au rămas nifăcut. Pentru care să-i cheme pi toţi faţă şi să ia sama şi ce-a fi drept datorie di fîn să împliniască. Iar care ar ave a răspundi, să vie faţă aici la divan.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 117v.
Rezumat.

---

[1] Data reiese din suita documentelor.

187

⟨Iaşi,⟩ 23 martie 1742

Domnul porunceşte vornicului de Botoşani să mute în silişte pe oamenii care stau în fînaţul şi în ţarina de pe moşia Berihoeşti a mănăstirii Slatina.

Let 7250 ⟨1742⟩ mart 13.

O carte la vornicul de Botoşani pentru nişti oamini carii şăd pe moşia mănăstirii Slatinii, ce este la ocolul Bot⟨o⟩şanilor, anume Birhoeştii, şi sînt cu casăle pe loc de fînaţ şi de ţarină, pe carii să caute, di a fi aşa, să-i mute cu casăle lor la silişti satului, pi obicei.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 113v.
Rezumat.

188

Iaşi, 25 martie ⟨1742⟩

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Neculai Ciohoranu, căpitan de Ciuhur, să aducă la cunoştinţa locuitorilor strămutaţi în raiaua Hotinului că, de se vor întoarce, vecinii nu vor avea nici o supărare din partea stăpînilor.

O carte s-au scris la Neculai Ciohoranul căp⟨i⟩t⟨anul⟩ de Ciuhur într-acesta chip :

Îţi facem ştire că ne arătă dum⟨nealui⟩ vel vist⟨ierul⟩ un răvaş de la tine, întru care scrii la dum⟨nealui⟩ că mulţi din lăcuitorii cei de ceia parte, dinspre parte Hotinului, s-ar fi adeverind că or treci dincoace şi s-or aşedza în ţară, numai unii dintre dînşii sînt vecini şi să tem că vor ave supărare despre stăpînii lor, alţii ar fi fost breslaşi, siimeni, călăraşi şi iarăşi au temire ca să nu să tragă iarăşi la briasla lor.

Pentru cari iată că-ţi scriem, carii vor fi lipsiţi din ţară mai de mult, mai înainte de domnie noastră, şi vor vre acmu ca să triacă dincoace, tuturor acelor să le adevereşti milă de la domnie me, că nime întru nemic nu-i va supăra, vor fi în odihnă păr' la luna lui iulie, nemărui nemică nu vor da, iar după ce să va plini sorocul, atunce vor fi şi ii supt mila şi hotărîre ce am făcut domnie me cu toată ţara.

Şi cei ce vor fi vecini nici o supărari despre stăpînii lor n-or ave, nice îi va lua nime de la locul acela de unde să vor aşedza. Aşijdire şi cei ce-or fi fost orice fel de breslaşi, despre nime nici o supărare n-or ave, nici-i va tragi nime la briasla lor.

Pentru aceia dar, luînd carte domniii meli, tuturor acelora ce sînt adeveriţi că vor treci dincoace să le arăţi mila domniii meli şi să te sileşti, oricîţi de mulţi vei pute, să-i îndemni ca să triacă dincoace şi să-i aşezi acolo la parte aceia [1].

⟨1742⟩ [2] mart⟨ie⟩ 25.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 745 v. — 746.
Copie.

189

⟨Iaşi,⟩ 20 aprilie 1742

Carte domnească dată starostelui de Putna pentru supunerea oamenilor din Mărăşeşti la slujba obişnuită.

Velet 7250 ⟨1742⟩ ap⟨rilie⟩ 20.

Altă carte tij lui, la Dumitraşco starostile de Putna, să de poroncă oamenilor de Mărişeşti, di vreme ce s-au jăluit că nu-i fac slujbă, ca să aibă a-l asculta făcîndu-i slujbă pe obicei.

Dară nesupuindu-s⟨e⟩ poroncii, să-i pue în butuci şi să-i trimiţă aice, şi de unde sînt aşăzaţi nicăiuri să nu s⟨e⟩ mute [3].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 124 v.
Rezumat.

190

⟨Iaşi,⟩ 21 aprilie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut lui Ilieş, vel căpitan de Dorohoi, că aprobă măsura de a fi dat altor locuitori, veniţi acolo, pămînturile celor ce-au fugit în raiaua Hotinului.

O carte s-au scris la Ilieş, vel căpitan de Dorohoi.

Carte dum⟨itale⟩ am luat, cele scrise am înţăles, pentru pămînturili acilor oamini ce-au fugit în rae, că ai socotit să li dai să li sămini alţi oamini ce-au vinit acmu. Bini ai făcut să li dai altor oamini, iar călugării aciia a cărora or

---

[1] La 9 decembrie 1741 se dăduse o „carte de volnicie unui copil din casă să meargă la nişte bejenii ce le-au oprit la Ciuhur Ciohoranul căp⟨i⟩t⟨anul⟩, vrînd să fugă în raia, şi să le aducă aici să dea sama de unde au fugit şi pentru ce au fugit, şi să zică şi Ciohoranului să vie şi el aici" (Ibidem, f. 82).

[2] Data reiese din suita documentelor.

[3] Tot din luna aprilie 1742 se menţionează „2 cărţi la starostea de Putna, pentru oamenii ce şăd pe moşiile lui Pătraşco Catargiul, să le dea poruncă să facă slujbă pe obicei" (Ibidem, f. 126v).

fi moşiile, după cum a fi luat dijmă acilor ce-au fugit şi vo⟨r⟩ lua şi de la aceştie ce li-i da pămînturili, iar să nu pămînturili [1].

Aceasta scriem [2].

⟨1742⟩ ap⟨rilie⟩ 21.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 771v.—772.
Copie.

191

⟨Iaşi,⟩ 24 aprilie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Iliaş, căpitan de Dorohoi, să oblige pe lăturaşii din satul Şipote, moşia mănăstirii Barnovschi, să facă douăsprezece zile de lucru, vecinii să slujească după obicei, iar cei trei oameni care au fugit să fie căutaţi şi aduşi la urma lor.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la boiariul domniii mele Iliiaş, vel căpitan de Dorohoi, ce eşti giudecătoriu ţinutului Hîrlăul i Dorohoiul.

Facem ştire că ni-au jăluit rugătoriul nostru Paisie, egumenul de la mănăstire lui Barnovsche din Iaşi, pentru oamenii de Şîpote din ţinutul Hîrlăul, satul mănăstirii, precum că mai mulţi sint vecini şi sint şi lăturaşi, carei nu sînt vecini, numai au fost posluşneci, că li-au arătat carte domniei mele de hotărîre ca să facă slujbi, vecinii precum au fost obiceiu, iară lăturaşii pe hotărîre 12 dzile într-un an, şi ei nu să supun să slujască. Încă 3 oameni s-au rădicat din Şipote cu totul şi-au mersu să să aşaze aiure.

Pentru carei iată că-ţi scriem, luînd carte domniii mele, să le dai poruncă cu tărie tuturor cei ce sînt vecini să slujască după obiceiu, aşijdere şi lăturaşii după obiceiul şi hotărîre ce s-au făcut ; şi pe acei 3 liude ci-au lipsit să-i duci la urma lor şi într-alt chip să nu înble. Iară nesupindu-se poroncii să slujască mănăstirei, să-i pui în butuci şi să-i trimiţi aice. Însă să ştii şi aceasta, cum de va jălui egumenul că n-ai urmat poroncii ne vom scîrbi asupra ta.

Aceasta-ţi scriem.

Let 7250 ⟨1742⟩ ap⟨rilie⟩ 24.

Procit vtori logofăt.
⟨Pe verso :⟩ au trecut la protocol.

Arh. St. Buc., M-rea Barnovschi, pach. I, doc. 20.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Aşa în text.

[2] — La data de 21 ianuarie 1742 se rezumă în condică : „Carte la Iordachi, capichihaia de Hotin, pentru Smail. Acela să spue dumisali ienicer agasi să trimeată să-l aducă să-i facă mare zapt, să-i vie de hac, şi pe oameni să-i scoată, să-i dei în iasta parte şi toată paguba ce s-ar fi întîmplat din pricina turcului să se plinească şi să înştiinţedză pe mărie sa vodă că s-au isprăvit" (Ibidem, f. 30v).

— La 29 ianuarie acelaşi an : „Răspunsul cărţii lui Ilieş, vel căpitan de Dorohoi, pentru Smail turcul, ce-au luat bejenari din satul Buhai a Bîrnovii şi i-au trecut în raia. Aceasta este din blăstămăţia lui Ilieş. Ce dar să caute să trimeată vreo 20 ludi la Hotin, la capichehaia, să dea mare jalobă. Iată că s-au scris şi capichehaei să ste pentru aceasta" (Ibidem, f. 30).

192

⟨Iaşi,⟩ 4 mai 1742

Carte de volnicie dată ispravnicului marelui vistier pentru a opri pe nişte oameni să calce cu vitele moşia Urlaţi, de pe care s-au mutat ei, şi să scoată de acolo pe nişte sîrbi cu oile lor.

Mai 4 dni 7250⟨1742⟩

O carte dată de volnici⟨e⟩ ispravnicului dumisale vel vist⟨ierului⟩ pentru nişte oameni ce au şezut pe moşia dumisale, la Urlaţi, şi acmu s-au mutat pe altă moşie a lor alăturea, ca să aibă a apăra moşia dumisale să nu o calce sau să o pască cei oameni cu dobitoacele lor şi de la pădurea dumisale să fie opriţi. Aşijderea şi pentru nişte sîrbi ce sînt cu oile acolo şi-şi păşunesc oile în sîlă pe moşia dumisale, să aibă voe să-i rîdece cu oile cu tot de acolo, să nu mai fie.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 126.
Rezumat.

193

⟨Iaşi,⟩ 22 mai 1742

Carte domnească dată unui slujitor ca să aducă pe nişte vecini care au pîrît pe spătăreasa Păşcăniţa, stăpîna lor, şi nu au vrut să stea la judecată.

O carte dată de om gospod la nişti vecini a dum⟨isale⟩ spătăroaei Păşcăniţii, anumi . . . . . [1] care au pîrît-o pi dumnaei şi au sorocit cu cart⟨ea⟩ domnii meli ca să vie la Eşi, şi acum dumnaei după poronca gospod au vinit, şi ei încă au fost vinit ş-au fugit, ni-au [2] vrut să ste la giudecată. Deci să aibă a-i aduci omul gospod pi toţi pi aceşti ci scriu mai sus.

Aceasta.

1742 mai 22.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 729v.
Rezumat.

---

[1] Loc alb.
[2] Corect : n-au.

194

⟨Iaşi,⟩ 31 mai 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte locuitorilor de pe moşia Buicani şi altele ale mănăstirii Galata că sînt obligaţi a „sluji" într-un an douăsprezece zile, în afară de cei ce au dughene în tîrgul Chişinău, care-şi plătesc chiria.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la toţi oamenii carei şădeţi pe moşiia Buiacanii în ţinutul Lăpuşnii, unde este tîrgul Chişinăul, a mănăstirii Gălate, şi di pe la alte moşii a mănăstirei, vă facem ştire.

Iată că domniia mea am făcut hotărîre de obşte pentru oamenii carei şăd pe moşii mănăstiréşti ca să aibă a sluji într-un an 12 dzile mănăstirei, după cum mai pre largu arată carte domniii mele tipărită ce s-au dat la mîna egumenilor.

Deci, pentru moşiile acele pre care şădeţi voi, viind acmu egumenul acolo, iată că vă poroncim, afar' din cei ce au dughene în tîrgu în Chişinău carei îşi plătescu chiriia, alţii ce mai sînteţi, toţi să vă aşăzaţi cu egumenul, supuindu-vă hotărîrii ce-am făcut, ca să-i faceţi slujbă 12 dzile într-un an. Şi într-alt chip să nu înblaţi, că carei nu să vor supune să slujască, să ştiţi că să vor pedepsi tare. Ce dară să fiţi plecaţi poroncii.

Aceasta scriem. [1]

Vleto 7250 ⟨1742⟩ mai 31.

Procit treti logofăt.

⟨Pe verso :⟩

Au trecut la protocol.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XX, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

195

6 iunie 1742

Locuitorii din Buicani fac învoială cu egumenul mănăstirii Galata ca, în locul celor douăsprezece zile de boieresc, să-i dea cîte un leu pe an precum şi dijma obişnuită.

† Adecă noi, săténii din Buecani, făcut — am scrisoarea noastră la mîna sfinţiii sali părintelui arhimandritului de Gălata, precum au vinit şi ni-au arătat luminată poronca măriii sale lui vodă pentru carii oameni ne aflăm şădzători pe

[1] La 28 mai 1742 domnul a trimis „o carte la sărdariul de Orhei pe jaloba egumenului de Galata pentru oamenii ce şed pe moşia mănăstirei, ce s⟨e⟩ chiamă Buicanii, unde-i tîrgul Chişinăului, afară din cei cu dughene şi pentru alţii ce mai şed pe alte moşii, că nu să supun poroncii să slujească după hotărîre, ce să le de sărdariul poroncă să facă urmare, iară carei nu s-or supune poroncii să-i pue în butuci şi să-i trimită aice (Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 130).

moşiia sfintei mănăstiri Gălăţii, ca să avem a lucra sfintei mănăstiri cîte 12 dzile tot omul într-un an, pe obiceiu. Ce noi, cădzîndu la sfinţiia sa cu rugăminte, ni-am tocmit cu bună aşădzare cu sfinţiia sa, cu voia noastră, carii vom trăi pe locul sfinţii sale să avem a da cîte un leu de casă di an, din Dumineca Mare pără la altu an, din an în an, iară de alteli supărare să n-avem nice de un féliu de angării, pentru că aşa ni-am aşădzat cu sfinţia sa şi sfinţia sa încă aşea ni-au lăsatu, precum şi însemnare la noi ni-au lăsat. Însă şi dijma să dăm pe obiceiu.

Let 7250 ⟨1742⟩ iuni 6.

Eu Isac vornic şi Simion Cociula, Toader Perdevară şi Ion Dascal şi Timoftei şi cu toţii înpreună carii ne aflăm pe locul sfinţii sale.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XX, doc. 6.
Orig.

196

7 iunie 1742

Cancelaria domnească porunceşte căpitanului Costache Purice, de la ţinutul Tecuci, să aducă pe vorniceii din satele vornicului Constantin Ruset, deoarece oamenii nu vor să asculte de stăpînul moşiei.

Let 7250 ⟨1742⟩ iun⟨ie⟩ 7.

O carte la Costachi purici vel căp⟨i⟩t⟨an⟩ di Tecuci, pintru satili dumnealui vornic⟨ului⟩ Constantin Rus⟨e⟩t, ci ari cu oamini şăzători pi moşiili dumisali, pintru slujba lor obicinuită, [1] să-i aducă pe vornicei, pintru ci nu s-au supus poroncii să-i facă slujba pi obiceiu [2].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 136.
Rezumat.

---

[1] În continuare urma pasajul care a fost tăiat: „fiind loc dipărtat, au poftit dum⟨nealui⟩ vornicul hotărîre să s⟨e⟩ plătească cu bani şi dijma să de pi obiceiu şi s-au hotărît cîte 2 lei pi an, un leu să de la S⟨fe⟩te Ghiorghie şi un leu la S⟨fe⟩te Dimitrie şi acmu să de leul lui S⟨fe⟩te Gheorghe, iar care n-ar vre să de, să plinească căp⟨i⟩t⟨anul⟩ să de la omul dum⟨isale⟩ vornic⟨ul⟩ banii".

[2] Aceluiaşi dregător i s-a trimis la 21 februarie 1742: „O carte legată... pentru oamenii de pin satili dumisali vornicului Costantin Rus⟨e⟩t ce ari acolo la acel ţinut, carii nu s-ar supuni la poruncile dum⟨isale⟩ după hotărîre ce s-au făcut, pe unul sau doi dintre dînşii să-i pue în butuci şi să-i trimită aici" (Ibidem, f. 714).

— Tot vornicului Constantin Roset i s-a dat, la 2 iunie 1742, „O carte de volnicie... pentru dijma di la Petrosul" şi alte moşii ale sale din ţinutul Lăpuşna (Ibidem, f. 134v).

14 iunie 1742

Cancelaria domnească poruncește serdarului Pavel să supuie pe oamenii de pe moșiile mănăstirii Golia a sluji după cum s-a hotărît prin „carte tipărită".

Let 7250⟨1742⟩ iun⟨ie⟩ 14.

O carte s-au scris la dum⟨nealui⟩ Pavel sărdar pe jaloba eguminului de Golăia pentru oamenii ce șăd pe moșiele mănăstirii Golăei ce are la Nistru, pi care moșii șăd cîțiva oamini și nu vor să facă slujba după cum s-au hotărît cu carte tipărită, ce să le dei poroncă numai să s⟨e⟩ supue poroncii ca să facă slujbă pe hotărîre.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 137v.
Rezumat.

198

14 iunie 1742

Vornicul Ion Neculce dă carte de judecată la mîna lui Ion din Valea Sacă, ținutul Iași, hotărînd ca Andrei și Lupul, tot de acolo, să-i plătească un bou ce i-a pierit cînd au pus cu toții la plug de au clăcuit egumenului mănăstirii Cetățuia.

Let 7250 ⟨1742⟩ iun⟨ie⟩ 14.

S-au dat carte de giudecată de la dumnialui vor⟨nicul⟩ Ion ⟨Neculce⟩ [1] lui Ion din Vale Sacă ot ținutul Eșului cu Andrei și cu Lupul de acolo, dzîcînd Ion că, ședzînd ei pe moșie mănăstirii Cetățui și, după hotărîre ci-au făcut mărie sa vodă să lucrezi oamenii ce sînt șezători pe moșii mănăstirești sau boerești, au mers și ei într-o zi ca să clăcuiască eguminului de Cetățui, cu dou pluguri să are, la care plugure au fost pus care doi boi, care unul, cum au putut, ca să facă slujba obicinuită. Și de la plugul ce era plugare acestui Andreiu și cu Lupul, unde era și boii lui, s-au tîmplat de un murit un bou al său și este păgubaș.

Și la aceasta neavînd plugarii de mai sus numiți ce răspunde și neștiind cu ce chip de socotială i s-au pricinuit acelui bou a lui Ion mortia, am hotărît giudecata lor într-acesta chip: cîți oameni au fost întovărășiți de au avut boi într-acel plug să facă cu toții curama, să de cum li s-a vini di om și să plătiască boul lui Ion, să nu rămîi păgubaș, de vreme că dintr-acel plug, cîți boi au fost spre dînsul au curs această tîmplare, a să lăsa păgubaș nu s-a putut. Și prețul boului încă s-au socotit unsprezăci lei, însă pe cît îl va agiunge și pi Ion parte de cum or da alții, să fie și el răbdător,

---

[1] Vornicul Ion Neculce era judecător la ținutul Iași.

Şi pe hotărîrea giudecăţii am dat această mărturie la mîna lui Ion, ca să-i fie de credinţă şi această pîră să nu se mai pîrască.

Iunii 14

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 310—310v.
Rezumat.

199

⟨Iaşi,⟩ 17 iunie ⟨1742⟩

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Vlasto Hrisoscoleu, staroste de Cernăuţi, să adune, de prin satele unde sînt împrăştiaţi, vecinii lui Dumitraşco Tăutul şi să-i oblige a se învoi cu dînsul.

O carte slobodă la Hrisoscul, staroste de Cernăuţi.

Facem ştire dum⟨itale⟩ că aice la domnie me au dat jalobă Dumitraşco Tăutul, dzicînd că are cîţiva vecini a lui drepţi netăgăduiţi şi sînt împrăştieţi pin sate boereşti şi a unora şi altora, acolo la ţinutul Cernăuţilor şi el n-are nici un folos de dînşii. Pentru care iată că scriem dum⟨itale⟩, luînd cart⟨ea⟩ domniii meli, să triimiţi dum⟨neata⟩ să-i aduci pe acei vecini ai lui şi, de vreme că sînt drepţi vecini ai lui, să le dai poroncă să se aşezi cu dînsul, ca să cunoască şi el folos de la dînşii, după cum să cade şi după cum este cu cale, aşe să le aşezi dum⟨neata⟩, să nu ne mai jăluiască.

⟨1742⟩ [1] iun⟨ie⟩ 17.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 812 v.
Copie.

200

⟨Iaşi,⟩ 30 iunie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte starostelui de Cernăuţi şi vel căpitanului de Coţmani să caute pe vecinii vel logofătului Sandu Sturza, fugiţi din satul Dulceşti, pe care să-i dea pe chezăşie că se vor prezenta la soroc pentru judecată.

Io Costandin Neculai voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Scriem domnie me la credincios boieriul nostru, dum⟨nealui⟩ staros⟨te⟩ de Cernăuţi i la boieriul nostru vel căp⟨i⟩t⟨an⟩ di Coţmani, sănătate!

Facim ştire dum⟨neavoastră⟩ că ni-au spus dum⟨nealui⟩ cinstit i credincios boieriul nostru, dum⟨nealui⟩ Sandul Sturdza vel logofăt, că ari nişti vecini ai dumisale drepţi din sat din Dulceşti lipsiţi di acolo, din care vecini să află

[1] Datat după suita documentelor.

şi acolo la acel ţînut o samă di dînşii. Pentru care, viind cart⟨ea⟩ gospod, să triimitiţi pi la acii oamini să-i aduciţi faţă şi să li luaţi sama. Şi care s-or afla drepţi nităgăduiţi vecini să-i daţi în chizăşie, luînd şi zapis de chizăşie ca cînd s-ar întreba să s⟨e⟩ afli di faţă, şi cu chizeşi să-i lăsaţi să rămîe iarăşi la locul lor. Iar carii ar ave a răspundi tăgăduindu-s⟨e⟩ că nu-s vecini, să-i dei iarăşi cu chizăşie picum că or sta faţă şi să li daţi soroc să vie la divan.

Aceasta scriem [1].

Let 7250 ⟨1742⟩ iun⟨ie⟩ 30.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 147—147 v.
Copie.

201

⟨Iaşi,⟩ iunie 1742

Cancelaria domnească porunceşte lui Dinul armaşul să cerceteze pe nişte vecini din Vijniţa ai lui Ioniţă logofătul, care au fugit în ţinutul Suceava, şi să-i ducă la urma lor.

Let 7250 ⟨1742⟩ iun⟨ie⟩.

O carte la Dinul arm⟨aşul⟩, cum c-au jăluit Ioniţă logofătul că ari vecini ai săi Nicoriceşti, din Vijniţa, fugiţi şi i-au aflat la ţînutul Sucevii. Poroncă să-i dovidiască că-i sînt vecini şi să-i de să-i ducă iar la urmă.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 136 v.
Rezumat.

202

⟨Iaşi,⟩ 7 iulie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Dumitraşcu Suţu, staroste de Putna, şi lui Pintilie Ştiucă, biv pitar, să cerceteze pe ce temei Silvestru şi fraţii săi de la Crucea de Sus şi-au făcut moară la Zăbrăuţi, pe moşia mănăstirii Bogdana.

† Io Costantin Necolaiu voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la credincios boiariul nostru, dum⟨nealui⟩ Dumitraşco Suţu biv agă, starostil⟨e⟩ di Putna, i la Pinteliiu Ştiucă, biv pitar.

---

[1] Se menţionează, la aceeaşi pagină, că s-au trimis cărţi identice lui Constantin vel căpitan de Soroca, vel căpitanului de Dorohoi şi lui Constantin Cucoranul, pitar, ispravnic de Cîrligătura, tot pentru aceşti vecini ai logofătului Sandu Sturza.

Facem știre că ni-au jiluit rugătorii noștri, Nicanul egumen și cu tot soborul de la sfînta monastire Bogdana, pe un om, Silivistru și pe frații lui de acolo de la Cruce⟨a⟩ de Sus, dzîcînd călugării că s-au sculat acești oamini în țăriia lor și au făcut o mo⟨a⟩ră di cîțiva ani acolo pe moșia mănăstirii ce are acolo la Zăbrăuți și în vadul ce este vechi a mănăstirii, acolo în pîrîul Zăbrăuților și-au făcut moara. Și dzis⟨e⟩ egumenul că în cîteva rînduri i-ar fi poprit din moară cu cărți domnești și ei n-ar fi vrînd ca să dé moara la stăpînire călugărilor, puind pricină cum că ar fi avînd și ei moșie acolo.

Care, domniia mea am orînduit la cinstit și credincios boiariul nostru, dum⟨nealui⟩ Sandul Sturdza vel logofăt, ca să ia sama, și dumnealui cercînd, așa au găsit cu cale că est⟨e⟩ trebuință să să mai cerce și să să îndreptedză.

Și pentru aceasta iată că vă scriem, vădzînd carte gospod, să vă sculați și să mirgiți acolo la locul acel cu pricina undi est⟨e⟩ moara și, strîngînd răzișii și migiașii, să luați sama cu amăruntul foarte, cu bună dreptate, pi scrisori ce vor arăta. Cum viți afla și să va dovidi pricina acolo, să aligiți și să hotărîți pricina precum s-a cădè și, cum viți afla și viți îndripta, să dați și mărturie tricînd-o la protocol.

Aceasta scriem.

Let 7250 ⟨1742⟩ iul⟨ie⟩ 7.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. XVII, doc. 2.

Orig., pecete aplicată.

203

⟨Iași,⟩ 9 iulie **1742**

Boierii din divanul Moldovei hotărăsc prin carte de judecată ca postelnicul Gheorghe Canano să nu mai tragă la vecinătate pe Postolache, deoarece a prezentat zapis de iertare, și a făcut dovadă că este om slobod.

† Facem știre cu această carte a noastră de giudecată că, înainte divanului măriii sale stăpînului nostru domn Ion Costandin Nicolai voevoda, fiind și noi de față, au vinit acest om anume Postolache și-au jăluit pe Gheorghie Canano postelnicul, dzicînd că-l tragi vecin din Săliște de pe socrul său Dumitrache armașul. Și omul acesta arată zapis de la armașul, socrul lui Gheorghie Canano, precum că l-au ertat pe dînsul din vecinătate, ca să fie slobod, dară Gheorghie Canano postelnicul, piste zapisul socru-său de ertare, de iznoavă îl tragi.

Deci, fiind și Gheorghie Canano față, nici el n-au tăgăduit că nu-i zapisul socru-său și s-au dovedit înainte divanului că omul acesta este slobod și ertat de vecinătate și pe zapis de ertare ce-au avut, hotărînd mărie sa vodă ca să nu mai fie omul acesta supărat, am dat și de la noi această carte la mîna omului acestuia, ca să aibă pace, de această pîră să nu s⟨e⟩ mai pîrască.[1]

Velet 7250⟨1742⟩ iul⟨ie⟩ 9.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 239 v.

Copie.

[1] Cu data de 1 iulie același an este rezumată în condică următoarea poruncă : „O carte s-au scris la Dinul armaș pentru niști oameni a lui Gheorghii Canano, ce-au fugit din satul lui, poruncindu-i-să să triimită omul lui să-i cauti și oriundi i-ar afla să-i ridici, cu tot ce-ar ave, să-i ducă iar la satul lui Gheorghii Canano, la urma lor" (Ibidem, f. 823).

204

Iaşi, 15 iulie 1742

Boierii divanului dau carte de judecată în pricina dintre negustorul Iacomachi şi egumenul de Sfîntul Ioan din Iaşi pentru dijma moşiei Ciric, pe care negustorul o cumpărase de la mănăstire, hotărînd, ca mănăstirea să-şi strîngă singură dijma.

Din poronca mării sale lui vodă.

Facem ştire cu această carte de giudecată precum au avut giudecată di faţă înaintea noastră sfinţie sa părintile Paisă⟨i⟩, eguminul de la sfînta mănăstire S⟨fe⟩tii Ion din Iaşi, cu Iacomache niguţitoriul, dzîcînd Iacomachi precum ar fi cumpărat el dijma vinitul moşiii lui S⟨fe⟩tii Ion de aici de la Ciric, cu tocmală şi cu zapis, şi pi urmă s-au sculat Andrii gramaticul, fiul sfinţiii sale părintelui mitropolitului, înpreună şi cu nişte greci plăcintari şi, pisti tocmala lui Iacomachi, au făcut ei altă tocmală cu egumenul, drept 300 merţă pîini, şi egumenul au vîndut acestor di pi urmă. Şi eguminul încă dzîcînd că are strîmbătate, căci l-ar fi amăgit şi o parte şi alta, niştiind el vinitul moşiei, iar apoi cercînd egumenul au aflat că această moşie a mănăstirii este vinit ca să ia dijmă piste 1.000 merţă pîini şi că esti de mare pagubă mănăstirii.

Pentru care noi aşa am giudecat : din vreme că eguminul s-au greşit cu vîndzare moşii şi l-au amăgit aceşti cumpărători, să lipsască toţi aceşti cumpărători, să lipsască toţi aceşti cumpărători din dijmă şi eguminul să aibă a-şi strîngi dijma vinitul moşiei, fiind şi aproape de mănăstire.

Iar pentru jaloba ce-au jăluit aceşti cumpărători pentru că ei ar ave pagubă, căci au cumpărat boi, cai, să le fie de strîns dijma, iar s-au hotărît giudecata să-şi vîndză ei caii şi boii, să-şi scoată banii, iar egumenului să-i dei pace.

Pentru care spuind noi povest⟨ea⟩ mării sale lui vodă, însuşi şi măria sa vodă au socotit aşa precum scrie mai sus să rămîe, şi eguminul să aibă a-şi strîngi dijma cu pace pi hotărîrea giudecăţii [1].

Let 7250 ⟨1742⟩ iul⟨ie⟩ 15.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 223.
Copie.

205

Iaşi, 16 iulie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de stăpînire lui Vasile Brăescu pe trei părţi din cele opt ale satului Beceşti, să aibă a lua dijma şi din opt oameni trei să-i facă slujbă lui, afară de vecini, care vor sluji la stăpînii lor.

[1] La 17 iulie, acelaşi an, se rezumă în condică : „O carte dată de volnicie, s-au dat lui Paisie egumenul de S⟨fe⟩tii Ion, ca să-şi ia venitul locului de dijmă di pi moşia mănăstirii anume Ciricul" (Ibidem, f. 154).

† Noi Costandin Niculai voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniei méle lui Vasîlii Brăescul, ficiorul lui Ilie Brăescul, nepotul lui Ioan Pisoţki, strănepot lui Sămioan Barboschi, să fie volnic cu carte domniei mele a ţine şi a stăpîni a sa dreaptă ocină şi moşii, trii părţi de sat din Beceşti, ci sînt la ţînutul Cernăuţilor, fără cinci părţi din acel sat, ci au rămas la stăpînirea altor răzaşi pi driaptă socoteală şi aşăzare ci li s-au făcut de aice, fiind de faţă toţi răzeşii acelui sat şi, pe socoteală şi aşăzare ci li s-au făcut, li s-au dat şi cărţi de mărturie di la dumnealui vel logofăt să-şi ştii cini ci a stăpîni într-acel sat. Şi din opt părţi ci s-au socotit di s-au pus la socoteală satul acela şi împărţindu-li-să pi fraţi, pi scrisori cini ci au arătat, au rămas Vasîlii Brăescul drept stăpîn pi trii părţi din opt părţi ce s-au socotit satul acela.

Drept aciasta, să aibă a lua dejma pi obiceiu din pîini, din grădini, din fînaţ, din prisăci cu stupi şi din tot locul cu tot venitul. Şi oamenii ci vor fi trăitori acolo şi n-ar fi moşneni într-acel ⟨sat⟩, încă din opt oamini, trii oamini să-i facă slujbă lui, afară din cii ce vor fi vecini, acie or faci slujbă stăpînilor săi dintr-a căruia părţi să vor afla.

Şi nime să nu cuteze a sta înpotriva cărţii domniii mele.

Din Eşi, 7250 ⟨1742⟩ iulii 16. / let 7250 iulii 16.

Locul peceţii.

Iscălit procit vel logofăt.

Judecător⟨ia⟩ ţinutului Dorohoiu.

Copie aceasta cercetîndu-să din cuvîntu în cuvîntu şi fiind întocmai cu orighinalul care s-au văzut, fără adăugeturi sau dresături, să încredinţează de jud⟨ecătorie⟩, pe formă, potrivit cu în scris cerire ci au făcut Teodor Vasîliu şi care este înregistrată sub nr. 2766.

I. C. Hristache paharnic ; stolnic A. Mavrodin ; Gri⟨gore⟩ Hermeziu sărdar.
Masa I-iu
Nr. 2586
1851 săptemv⟨rie⟩ 28 . . . .[1]

Stolonace⟨al nic⟩, Misivunescu ⟨?⟩

Divanul întăriturilor.

Copia aceasta cercetîndu-să cu orighinalul şi fiind întocmai să adivereşti de cătră Divan pi temeiul închierii sale şi a legalizaţiei făcute de judecă⟨toria⟩ ţinutului Dorohoiu.

A. Donici ; Cazimir ; Sigara.
Dinu Star . . . . . .[1]
Masa II-a
Nr. 1688
1852 iuni 7 zile

Şăf, Răuleţ.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond Kogălniceanu, pach. LII, dosar 2, doc. 47. Copie.

---

[1] Indescifrabil.

206

17 iulie 1742

Cancelaria domnească poruncește ispravnicului de Putna să pună în butuci și să trimită acolo pe oamenii care stau pe moșiile mănăstirii Mera și nu se supun la prestarea obligațiilor.

⟨1742⟩ iulie 17

O carte s-au scris la Dumitrașco Suci⟨u⟩ biv vel agă, ispavnic ot Putna, pentru oaminii mănăstirii Merii ce șed pe moșiili mănăstirii și nu s⟨e⟩ supun să slujas⟨că⟩ după hotărîre testamentului, să le de poroncă să slujască pecum ș-alții ce șed pe loc mănăstiresc, cîte 12 zile, iar care n-ar urma poroncii, să-i pui în butuci și să-i trimită aici [1].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 155.
Rezumat.

207

⟨Iași,⟩ 24 iulie 1742

Ioniță Cerchez, copil de casă, reclamă domnului că locuitorii care șed pe moșia lui, Trifești, „închinați la dumnealui vel vistier", nu se supun să-i facă cele șase clăci, după cum s-au învoit.

Milostive și luminate doamni, să fii măriia ta sănătos!

Jăluesc mării tali că am moșie la Prut, anumé Trifeștii, la ținutul Eșului, ⟨pe⟩ cari ședu cîțiva oamini ci sintu închinați la dum⟨nealui⟩ vel vist⟨ier⟩, și este poronca mării tali ⟨pentru⟩ oaminii ce ședu pe moșie ca să facă clăci cilor cu moșie, și am și luminată carti mării tali pentru aceasta, și i-am lăsat să-mi facă șasă clăci într-un an, dar ei, măriia ta, nici atîta nu să apucă să facă; și mă rog mării tale să fie mila mării tale și asupra mea.

Robul mării tale,
Ioniță Cerchez, copil din casă.

Let 7250 ⟨1742⟩ iuli 24.

---

[1] La aceeași dată se menționează „altă carte tij la Dumitrașco Suci⟨u⟩ biv vel agă, ispravnic de Putna, pentru oaminii de la Agiud ce șed iar pe locul mănăstirii Merii, iarăși care nu s-or supune poroncii să-i pui în butuci și să-i trimită aici. Așijdire și pentru turcii ce șed la Agiud cu case pe loc mănăstiresc și calcă locul și nu vor să de vinitul, să-i chemi acolo la dum⟨nealui⟩ și să facă o așezare, ca să știe și ei ce vor da pe an vinitul mănăstirii" (Ibidem). — Încă din luna aprilie 1742 s-au dat cărți „egumenilor, pe la dregători, pentru oamenii ce nu să vor supune să facă slujbă mănăstirilor după poruncă, să-i pue în butuci și să-i trimiță aici" (Ibidem, f. 126v).

⟨Rezoluție :⟩

Io Costandin Necolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemliu Moldavscoi. Jitniceri Toader, să-i aduci față și să le dai poroncă cu tărie să s⟨e⟩ supue și să-i facă slujbă pri obiceiu, de vrémé că ședu pri moșie lui ; iar care nu să vor supune să-i slujască, să-i cerți și să-i pedepsești și să nu né mai vie jalobă [1].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms., 783, f. 14 v—15.

Copie.

208

⟨Iași,⟩ 24 iulie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bărboi să ia dijma din produse de pe moșiile mănăstirii: Dragomirești, Fundul Mirzoaei și Pietrosul, iar țăranii care le locuiesc să lucreze cîte douăsprezece zile de boieresc.

Noi Costandin Nicolae voevod, cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldovii. Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru Macarie, egumenul de la sfînta mănăstire Bărboiul din Iași, și pre cine va trimite, să fie volnic cu carte domniii mele a merge la niște moșii ce zisă că are cumpărături și danie, anume Dragomirești și Fundul Mîrzoaee și la Pietrosul, 27 funii și 8 stînjăni, ce sîntu la ținutul Lăpușnii, și să aibă a stăpîni și a dijmui acele moșii din țarne, din fînațe, din prisăci cu stupi și din grădini cu legumi și din tot locul cu tot venitul moșii pe obiceiu. Așijdere și pentru oamenii ce-ar șăde pe acele moșii, să aibă a să așeza cu egumenul ca să-i facă slujbă după hotărîre ce s-au făcut.

Iar cine ar avea a răspunde să margă la dregătoriul ținutului cu scrisori ce ar avea, să le ia sama și cum s-a căde cu dreptate să giudece și să de mărturie. Și nime să nu cuteze a sta înpotrivă preste carte domniii mele [2].

7250 ⟨1742⟩ iul⟨ie⟩ 24.

Pecete gospod.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 13, f. 67—67 v.

Copie. Un rezumat, ibidem, Ms. 237, f. 156 v.

---

[1] La 10 iulie 1742, „o carte s-au scris la dumnealui Ion Bogdan, ispravnic sud Tutovii, pi jaloba dum⟨isale⟩ Ilie Costache biv vel armaș, căci nu vor să s⟨e⟩ supue oaminii ci-i șăd pi moșie ca să facă slujba pricum este poronca". De asemenea și „altă carti tij a dum⟨isale⟩ la vel căp⟨itanul⟩ de Codru, pentru alte moșii ce are acolo, ca să le dei poroncă să facă slujba pricum s-au poroncit" (Ibidem, Ms. 237, f. 153).

[2] La 24 mai 1744, Ioan Mavrocordat dă încuviințare aceleiași mănăstiri să ia „dijma cu tot venitul" de pe a patra parte a moșiei Nisporeni și jumătate a satului Pilipești (Ibidem, f. 74v).

209

⟨Iaşi,⟩ 6 august 1742

Boierii divanului dau carte de judecată în pricina dintre călugării de la mănăstirea Solca şi postelnicul Vasile Başotă pentru stăpînirea unor vecini, anume Ion Ciurilă din Şoldăneşti cu fraţii săi.

Mărturie din vălet 7250 ⟨1742⟩ avgust 6, ce s-au dat de la dumnealor boerii, dumisale lui Vasilie Başotă postelnic, fiul dumisale lui Toader Başotă biv vel şetrar, pe giudecata ce au avut cu călugării de Solca pentru nişti vecini, anume Ion Ciurilă cu fraţii săi, ficiorii lui Grigorie, trăgînd călugării de Solca pe aceşti oameni vecini din satul mănăstirii Solcăi, din Ciorsaci, ei încă trăge să fie călugăreşti, scoţînd şi martur pe un Gavril din Spătăreşti, ficiorul lui Eţco, carile au mărturisit c-au apucat pe tatul acestor oameni trăind în Ciorsaci şi răspunzîndu-să vecin a Solcăi, dar n-au vrut să ia asupra sufletului său după mărturie lui.

Iar Vasilie Başotă au scos marturi cinci oamini, trei oamini moşeni din Buciumeni, anume Pahomie Pitic călugărul, om mai vechi de 70 ani şi Dumitru Pascal şi Ghiorghiţă sîn popii, carii au luat şi asupra sufletilor sale c-au apucat pe tatul acestor oamini trăind cu casă în satul dumisale lui Başotă, în Şoldăneşti şi răspundzîndu-s⟨e⟩ vecin de Şoldăneşti, şi călugării de Solca niciodată nu i-au stăpînit. Aşijdere şi doi vecini de sat de Şoldăneşti, anume Vasilie a lui Nechifor şi Ion Bucătariul, au mărturisit dzicînd că sint gata să şi giure pe mărturiia lor cum că pe moşul acestora şi pe tatul lor i-au apucat tot vecini înpreună cu dînşii în sat, în Şoldăneşti, şi şi pe acest Ion Ciurilă păn acum tot stăpînii satului Şoldăneştii l-au stăpînit.

Şi rămîind călugării de Solca cu marturul lor din toată giudecata, cu driaptă giudecata boerilor divanului s-au dat pe Ion Ciurilă la stăpînire la Başotă şi pe fraţii lui, să-i stăpîniască precum i-au stăpînit din părinţi, din moşii lor.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 227—227 v.

Rezumat.

210

⟨Iaşi,⟩ 11 august 1742

Vornicul Costache Razul hotărăşte prin carte de judecată ca egumenul de la Solca să dea înapoi boii luaţi, peste îndatoririle lor de boieresc, locuitorilor din Crăiniceşti.

Let 7250 ⟨1742⟩.

Pricum s-au pîrît di faţă, înaint⟨ea⟩ dum⟨nealui⟩ vel vor⟨nicului⟩ Costachi, Ştefan vătăman din sat din Crăiniceşti ot Suceavă cu eguminul di Solca, jeluind oaminii din Crăiniceşti că în domniia mării sale Grigor⟨e⟩ vodă, fiind Eni

cafigiul cu slujba acolo la Suceava, s-au fost învoit Eni cafigiul cu eguminul di Solca pintru acea sălişti Crăiniceşti ; fiind o sălişti pustie, i-au strîns pi dînşii cafigiul şi i-au aşădzat pe acea sălişti ca 23 liudi, acum di 2 ani. Şi tocmala lui Eni cafigiul i-au fost cu eguminul : lucrul di boieresc să fie a cafigiului, iar dijma moşii să fie a eguminului. Şi el astă-vară au făcut 23 stoguri fîn di boirescu şi l-au vîndut Ene cafegiul dumisale lui Ioniţă treti logofăt. Şi, trimiţînd dum⟨nealui⟩ treti logofăt acolo la fîn, au aflat că 11 stoguri dintr-acel fîn li-au mîncat eguminul di Solca şi i-au trimis Ioniţă logofătul om gospod di au plinit acele 11 stoguri fîn de la egumin cu 2 boi. Eguminul încă s-au sculat şi au luat di la dînşii 2 boi făr' de giudecată, cerînd osăbit fîn de boirescu.

Cari lucru luîndu-l dum⟨nealui⟩ sama pri amăruntul, eguminul n-au avut altă să răspundă mai mult, făr'decît au dzis că ei au să ia fîn di boirescu di la oaminii aceştiia, pentru că şăd pi moşia lor.

Deci dum⟨nealui⟩ vor⟨nicul⟩ aşa au aflat cu cale şi-au giudecat : din vreme că oaminii aceştia după datorie ce-au avut au făcut fînul di boirescu şi şi-au plinit datoriia şi ei nici o vină n-au ; iar eguminului de-i pare cu strîmbul şi au prepus că Ioniţă logofătul li-au mîncat fînul făr'de cale, să-şi caute cu Ioniţă logofătul, iar oamenii aceştiia să aibă pace de pricina acestui fîn şi boii ci li-au luat eguminul să aibă a-i da înapoi.

Şi pi hotărîre giudecăţii s-au dat şi această carte de giudecată la mîna lui Ştefan vătăman şi a sătenilor săi, ca să le fie di credinţă şi s-au pus la protocol.

Let 7250⟨1742⟩ avgust 11.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 322 v.

Copie.

211

⟨Iaşi,⟩ 17 august 1742

Poruncă domnească adresată ispravnicilor de ţinuturi pentru vecinii lui Constantin Catargiu, ce sînt împrăştiaţi, să-i dea pe chezăşie că vor sta pe loc.

Let 7250 ⟨1742⟩ avgust 17.

O carte s-au scris la toţi ispravnicii de pre la ţînuturi pentru vecinii lui Costandin Catargiu, ce-au zis că ar fi înprăştiaţi pin ţară. Ce ori în ce ţînut i-ar afla, să aibă a-i tragi la ispravnicul de ţînut şi, luînd sama, care s-a adiviri că este drept vecin, netăgăduiţi, să-i dei pe chizăşie cum că or sta pi loc. Iar carii or ave a răspunde, cu chizeşi să li dea zi să vie faţă la divan.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 165.
Rezumat.

19 august 1742

Radu Racoviță, vel spătar, dă mărturie de judecată între egumenul de Bogdana și Iarca, vornicul de bîrsani, pentru pășcutul fără învoire a unui munte al mănăstirii, pe moșia Hiltiul, și luarea ca zălog a unor oi de la Mereuță.

Milostive și luminate doamne, să fi măriia ta sănătos !

† Fac știre măriii tale că vini Nicanor, egumenul de Bogdana, cu luminată poronca măriii tale ca să-l giudec cu Ion Iarca vornic de bîrsani, pentru 2 boi ce i-au luat făr' de nici o giudecată. Și după luminată poronca măriii tale i-am chemat pe amîndoi față.

Și zisă Nicanor egumănul că în vara ce au eșit catanele aici în Moldova ar fi mărsu un bîrsan, anume Ion Mierăuță și cu alții cu multe oi a lor și au călcat moșiia mănăstirii, ce să chiamă Hiltiul, de au tomnat pe acea moșiie și au mîncat tot jirul ce au fost pe acel hotar, fără știre egumănului. Iar pe urmă, cercînd egumănul moșiia, au găsit acele oi pe moșiia lui și au luat 12 oi mari și un cîrlan pentru adetiul moșiii, luînd și Ghelasie egumenul de Cașin iar alte 12 oi pentru moșiia Cașinul, ce iaste alăture cu moșiia Bogdanii.

Iar peste cîteva zile au venit acel Mierăuță la egumănul și l-au întrebat pentru ce i-au luat oile, iar egumănul i-au zis să-i de obiceiul moșii și să-i de oile. Și s-au dus acel Mierăuță și n-au mai venit un an încheiat să-și caute de bucate, iar la anul au venit cu carte măriii sale, lui Gligore vodă, la mine ca să-l giudec cu egumănul.

Și mărgînd egumănul în satul Bîrsanii, cu alte trebi a lui, l-au apucat bîrsanii cu cart⟨ea⟩ acea de giudecată ca să le dea oile. El n-au vrut să dea nimic, trăgîndu-să la giudecată. Iar mai pe urmă, stînd Ion vornicul și cu alți bîrsani după egumănul cu vorbe mai bine să să așăză ei în de ei decît să margă la giudecată, zicînd Iarca vornicul că oile sînt a lui iar nu a lui Mierăuță, au făcut egumănul așăzare cu Ion Iarca vornicul și i-au dat Ion Iarca vornicul 5 lei și 3 oi mari și un cîrlan, egumănului, și egumănul să-i întoarcă 9 oi înapoi, fiind și Gosav bîrsan la tocmala lor. Și într-acea zi i-au dat egumănul acele 9 oi în mîna lui Ion vornic și s-au știut mîntuit.

Iar peste 2 ani s-au sculat acel Mierăuță și au venit cu altă carte gospod la dum(nealui) Iordache Rus(e)t medelnicer ca să-i plinească 24 oi de la egumănul de Bogdana, zicînd că lui nu i-au dat nimic Ion Iarca vornic. Și chemîndu-l Iordache Ruset medelnicer pe egumănul la giudecată, au mărsu și iar au spus poveste precum iaste scris mai sus, dar, nefiind Ion vornic față, iar au rămas giudecata necurmată. Însă avînd egumănul de Bogdana altă pricină cu Iordache Ruset medelnicer și suduindu-l și înpingîndu-l pe ușă afară, s-au dus la mănăstire, iar Iordache Rusăt medelnicer ar fi făcut mărturie la mîna lui Mierăuță cu egumănul n-au vrut să vie la giudecată.

Și iar s-au dus Mierăuță și au venit cu altă carte gospod la Iordache medelnicer, numai să plinească de la egumănul și oile ce au luat el și ce au luat Ghelas⟨ie⟩ egumănul ot Cașin. Și au trimis Iordache medelnicer și au luat 2 boi a egumănului de Bogdana și i-au dat lui Mierăuță și s-au prăpădit boii. Iar Iarca vornicul au dat samă că el n-au făcut tocmală cu egumănul, nici au zis că sînt oile lui, ci numai ce au zis că el iaste vornic și iaste dator

să s⟨e⟩ puie pentru sătenii lui, şi adevărat au luat acele 9 oi de la egumăn, şi 4 ~~berbeci~~ i-au dat pentru berbecii înpărăteşti, iar cinci oi le-au poprit la dînsul, pentru acei 5 lei ci i-au dat egumănul⟨ui⟩, căci Mierăuţă era dator să dea la berbecii înpărăteşti 4 berbeci şi era dator să-i dc şi 5 lei ce au dat el pentru dînsul la egumănul şi nu i-au dat nimic. Iar egumănul au adus faţă pe Gosav înainte me şi au mărturisit cu sufletul lui că egumănul s-au aşăzat cu Ion vornic înainte lui să-i dea acei 5 lei şi 4 oi şi să nu mai aibă nici unul, nici altul a mai cere ceva.

Deci eu cu toate aceste am zis să aducă şi pe Mierăuţă să fie de faţă la giudecată şi să aducă şi mărturiia lui Iordache Ruset medelnicer, ca să vedem cum a fi giudecat dum⟨nealui⟩, de vreme ce egumănul au luat cu sufletul lui că n-au fost la acea giudecată, nici ştie cînd i-au luat boii, că n-au fost acasă. Şi am pus zi Iarcăi vornicul la mieză-păresimi să aducă pe Mierăuţă şi carte de giudecată ce au de la Iordache Ruset medelnicer, şi au trecut zioa şi n-au adus nimic. Şi le-am pus altă zi la Sfetii Ghiorghe şi iar n-au adus nimic. Şi le-am pus şi altă zi pînă în doaă săptămîni, făcînd şi zapis la mîna egumănului, or să aducă pe Mierăuţă şi mărturiia lui Iordache Ruset medelnicer, or să dea boii egumănului. Şi iar, nici carte, nici Mierăuţă nu-i nicăiri pînă acmu după Sîntă Măriia.

Acum, chemîndu-i de iznoavă şi nefiind nici Mierăuţă nici mărturiia şi iar încîlcind vorba şi lungind, am trimis şi am plinit acei doi boi de la Iarca şi i-am dat egumănului, căci am socotit că, dacă n-au avut treabă cu Mierăuţă, să nu ⟨se⟩ fie tocmit cu egumănul, ci să-l fie lăsat să-şi întrebe Mierăuţă cu egumănul. A doua, că el dacă au luat oile de la egumănul, să le fie dat lui Mierăuţă, să nu le fie mîncat el. Că, de ar fi dat acele 9 oi lui Mierăuţă, n-ar fi fost atîta gîlceavă ; ce el le-au mîncat oile ce au plinit de la egumănul. Iar pentru celelalte 12 oi ce au luat Ghelasie egumănul de Caşin, cu dînsul să-şi întrebe, iar nu să să lege de egumănul de Bogdana, căci n-are treabă unul cu altul.

Şi aşa am hotărît giudecata, iar măriia ta, ca un stăpîn, vei giudeca cum a fi bună socoteala mării tale.

Avgust 19 dni, let 7250 ⟨1742⟩.

După ce am fîrşit mărturiia, au venit şi Ghelas⟨ie⟩, proegumăn ot Caşin şi au mărturisit înainte mè că au luat 12 oi de pe moşiia mănăstirii Caşinul, fiind el egumăn, de la acei bîrsani.

Robul mării tale,
Radul R⟨acoviţă⟩ vel spatar.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. X, doc. 7.
Orig.

213

Iaşi, 31 august 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Todireni să ia dijma moşiilor mănăsti-

rești, Todirenii și Merenii (Suceava), din tot ce vor produce iar locuitorii să lucreze boierescul după hotărîrea lui și să nu se mute în alte sate.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei mele rugătoriului nostru chir Ioasaf, egumenul de la svînta mănăstiré Toderenii ce iasti la ținutul Sucevii, să fie volnic ⟨a stăpîni⟩ [1] hotărăle Toderenii și Merenii ce sint pinpregiurul acei mănăstiri și să aibă a lua venitul acelor moșii, dijma pe obiceiu din țarini cu pîine, din grădini cu legumi, din prisăci cu stupi, din fînață și din alte venituri, pînă în semnile ce arată la ispisocul domniei sale lui Gligorie vodă, din văleat 7246, ce iasti făcut de întăritură mănăstirii pe hotărîtura acelor moșii ce li-au hotărît stolnecul Șerban Cantacuzino și șetrariul Solomon din poronca domniască.

Așijdere și oamenii ce vor fi trăitori pe aceli moșii, Toderenii și Merenii, să aibă a face poslușaniie mănăstirii după hotărîre ce s-au făcut de la domnie me și să nu fie volnici a să muta pe alte hotară. Și nime să nu cutedze a sta înpotriva cărții gospod, iar avînd cineva a răspunde pentru hotar, să margă la dregătoriul ținutului să le ia sama și să facă știre aicea la dum⟨nealui⟩ vel logofăt.

U Ias, let 7250 ⟨1742⟩ avgust 31.

Vel logofăt.
Procit vel pitar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXXIV, doc. 52.
Orig., pecete aplicată.

214

⟨Iași,⟩ 8 septembrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de la ținuturi să ia cîte doi lei pe an, pentru obligația lor, de la vecinii fugiți ai mănăstirii Rîșca și să-i dea egumenului, iar oamenii să rămînă unde sînt așezați.

† Io Costandin Necolaiu voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mia la boiarii noștri, dum⟨nealor⟩ ispravnicii de pre la ținuturi.

Vă facim știre că ni-au jăluit rugătoriul nostru Nathanail Șăptilici, eguminul de la sfînta monastire Rîșca, dzîcînd că are mănăstire oamini vecini înprăștieți pen ținuturi și nici un folos n-ar fi avînd mănăstire de dînșii.

Pentru cari iată că vă scriem, or în ce ținut și-ar afla vicini de a mănăstirii, făcîndu-vă știre, să-i sorociți și aducîndu-i față să le luați sama cu amăruntul și cu dreptate. Și pentru carii s-or afla drepți vicini a mănăstirii netăgăduiți, să pliniți de la fieștecare cîte doi lei de om pentru lucrul lor ce sînt să facă la mănăstire, însă un liu la Sfeti Dimitrie și un leu la Sfeti Gheor-

[1] Omisiune.

ghie, şi ei tot la locurile undi or fi aşădzaţi să şadă, numai pi tot anul aceşti bani ce scriem mai sus să-i dei în mîna eguminului pintru lucrul lor. Iar pintru carii or ave a răspundi cum că nu sînt vecini, să li daţi soroc să vie la divan cu carte de giudecată, trecînd la protocol.

Şi cii ce vor ave a răspune să-şi de chizeş cum c-or sta faţă [1].

Let 7251 ⟨1742⟩ săpt⟨emvrie⟩ 8

Procit vel pitar.
S-au scris în condică.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. XVIII, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

215

⟨Iaşi,⟩ 22 septembrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de la Tutova şi Vaslui să împlinească de la locuitorii de pe moşiile mănăstirii Barnovschi, din acele ţinuturi, cîte doi zloţi în schimbul celor douăsprezece zile de clacă şi să-i dea în mîna omului trimis de egumen.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la credincioşi boiarii noştri, dumnealor ispravnecul de ţinutul Vasluiului şi de ţinutul Tutovii.

Facem ştire că ni-au jeluit rugătoriul nostru sfinţiia sa Paisie, egumenul de Barnovschie, dzicînd că are mănăstire moşie la ţinutul Vasluiului şi la ţinutul Tutovii şi, după hotărîre ce s-au făcut, oamenii carei lăcuescu pe aceli moşii fiind să lucredzi 12 zile într-un an mănăstirii, igumenul nu pofteşte de la dînşii fîn să-i cosască, ori podvoadă să-i aducă sau altă slujbă să-i facă, fiind moşiile depărtate de mănăstire, ci măcar că altor stăpînii de moşii, oamenii ce şăd pe moşiile lor, nefăcîndu-le fîn sau podvoadă, le dau cîte 2 lei de om pre an pentru slujba obicinuită, iară sfinţiia sa îi lase şi mai gios, de om să-i de numai cîte 2 zloţi pe an, şi acei oameni nici atîta nu priimăscu să-i dea.

Pentru care vă poruncim, vădzînd carte domniii mele, să aduceţi dumnavoastră de faţe pe acei oameni ci-or fi şedzind pe moşiile mănăstirei, să luaţi sama di ce nu să supun poroncii. Şi de vréme că vor fi moşiile mănăstirei lui Barnovschie, unde şed ei, şi egumenul nu cere de la dînşii altă slujbă, să-i aşăzaţi dumnavoastră cu scrisoari şi să înpliniţi de la dînşii acei cîte 2 zloţi de tot omul casnec pe cîţi oameni vor fi şi să daţi banii în mîna omului trimis de igumenul, şi să nu ne mai vie jalobă.

Aceasta scriem.

Vleto 7251 ⟨1742⟩ sept⟨emvrie⟩ 22.

Procit vel pitar.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXIV, doc. 41.
Orig., pecete aplicată.

[1] „Şi cii ce vor ave a răspunde...“ : adaos.

216

Iaşi, 30 septembrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte biv vel clucerului Mihalache Sturza, ispravnic de Roman, să cerceteze reclamaţia boierului Ion Şeptilici contra unor ţărani de pe moşia lui, Icuşeni, care nu-i dau dijmă.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie mea la boeriul nostru, dum⟨nealui⟩ Mihalachi Sturdza biv vel cluceriu, ispravnicul ţinutului Romanului.

Facem ştire dumitale că aice ni-au dat jalobă Ion Şiptiliciu că are la acel ţinut o moşie, a triia parti de satu de Icuşéni, ce-i iaste de la socru său Sandul Goia, şi avînd şi călugării de la mănăstire Săcul moşie acolo, dau voe oamenilor săi de la Săbăoani de lucreadză în tot hotarul acela şi să pun înpotrivă la vréme dejmii, de nu vor să dea dijma ce ar fi parte lui, a triia parti din dijma acei moşii.

Pentru cari l-am orînduit la dumnealui cinstit şi credincios boeriul nostru, dum⟨nealui⟩ Sandul Sturdza vel logofăt, de i-au luat sama şi de vréme că nici călugării de Săcul, nici din oamenii lor ce lucreadză acea moşie nu s-au tîmplat aice, au socotit dum⟨nealui⟩ vel logofăt să vie Şiptiliciu acolo la giudecată.

Deci şi noi, după socoteala dumisale, îţi poroncim, viind cu carte domnie⟨i⟩ mele, să chiemi la giudecată pe acei ce-i va arăta Şiptiliciu c-au lucrat pe moşiia aceia, şi de s-or fi pus înpotrivă şi-i vor fi poprit parte lui din dijmă, ce s-a cădea de plinit fiind driaptă moşiia lui, să-i plineşti dijma, parte lui, şi să-i aşedzi acolo cum a fi mai cu dreptul, dînd şi carti de giudecată la mîna cui să va cădea, şi să o scrii la protocol.

U Ias, let 7251 ⟨1742⟩ săpt⟨emvrie⟩ 30.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XV, doc. 3.
Orig., pecete aplicată.

217

7 octombrie 1742

Egumenul de la Rîşca cere domnului ca locuitorii lipoveni de pe moşia Zamostia a mănăstirii, tocmiţi de predecesorul său cu plata dijmei în bani, să fie obligaţi a o da în produse.

Milostive şi luminate doamne, să fii mărie ta sănătos !

Jeluesc doamne mării tale pe nişte lipoveni de la o moşie a mănăstirii de la ţinutul Sucevii, anume Zamostie, că fiind, mărie ta, alt egumăn înainte noastră la această mănăstire au făcut tocmala cu aceşti lipoveni de la Zamostie ca să de cîte un leu şi 7 parale de om pe an şi ce ar lucra acei o⟨a⟩meni, dejmă să nu le e şi au luat 13 lei de la lipoveni. Şi tîmplîndu-s⟨e⟩ de l-au scos pe dînsul şi m-au pus pe mine, an la iulie, mărie sa Gligori vodă, am jeluit mării sale

iar pentru aceşti lipoveni şi mi-au dat carte mării sale ca să-mi eu dejma de pe moşie şi ei n-au vrut să-mi de nice cu carte gospod. Tîmplîndu-s⟨e⟩ şi mazilie mării sale, eu ce să fac alt, am făcut izvod de toată dejma lor ce s-au făcut, care cuprinde mai bine de 100 lei, şi pentru 13 lei ce au luat celalalt egumen de la lipoveni rămîne mănăstire păgubaşă.

Şi estimpu iarăşi silesc să-mi de banii pe tocmala lui Nil, celuealt egumen, ce eu, mărie ta, bani n-am vrut să eu pe tocmala lui Nil, tîmplîndu-s⟨e⟩ de au bătut şi bruma la munte şi neavînd nice o nădejde de pîne într-altă parte. Am fost vinit la Eşi şi am jeluit mării tale pentru aceşti lipoveni şi mărie ta mi-ai dat luminată carte mării tale ca să-mi eu dejma de pe toate moşiile mănăstirii, şi de la lipoveni, după obiceiul pămîntului şi, viind eu acasă, am trimis să le e dejmă. Ei s-au sculat şi n-au vrut să de, ci au vinit înainte dumisale Dinului, ispravnecul Sucevii, şi dumnalui au dzis să-mi de dejma pe poronca mării tale. Ei au răspunsu că n-or da păn înainte mării tale.

Ce mă rog do⟨a⟩mne milii şi bunătăţii mării tale ca să-mi dai voe să-mi eu dejma de la dînşii, ca să mai putem trăi şi nui [1] la ceastă sfîntă mănăstire şi să nu s⟨e⟩ împrăştie călugăraşii şi robii casii, că acolo la acea moşie ni-i nădejde puţinte năne [2], dac-a hi mila mării tale să ne-o dai. Iar dacă nu, ei s-or duce care unde s-a pute hrăni, că eu n-am, mărie ta, cu ce-i chivernisi, că acmu sînt 2 a⟨n⟩i de cînd cumpăr pîne tut în bani. Şi aceşti lipoveni, măria ta, îmi stăpînesc moşia ca cînd ar hi a lor de uric. An au scos 12 pluguri de pe moşie şi estimp au scos 10 pluguri şi nice lasă să are alţi oameni, nici să cosască şi rămîne mănăstire păgubaşe. Şi am trimis şi izvoadele de dejma lor de an şi de estimp, ca ⟨să⟩ vedzi măria ta ci de pagubă să face mănăstirii de la aceşti lipoveni.

De aceasta ne rugăm mării tale dinpreună cu toţi călugăraşii. Şi să fii măria ta sănătos.

Let 7251 ⟨1742⟩ oc⟨tomvrie⟩ 7.

Smeriţi şi plecaţi rugătorii mării tale,
Eu Nathanail Şeptilici, egumen ot Rîşca, înpreună cu tot soborul.

⟨Rezoluţie :⟩
Io Costandin Neculai voevod, bojiu milostiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dum⟨neata⟩ armaş Dinuli, ispravnic Sucevii, după hotărîre ce s-au făcut di la domnie me să-i faci pi lipoveni să s⟨e⟩ supue egumenului dînd celi ci sînt obicinuite după hotărîre, ca să nu ni mai vie jalobă.

Let 7251 ⟨1742⟩ oct⟨omvrie⟩ 11.

Procit vel pitar.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VIII, doc. 7.
Orig., pecete aplicată.

[1] Pentru „noi".
[2] Pentru „pâne".

218

⟨Iaşi,⟩ 9 octombrie ⟨1742⟩

Cancelaria domnească trimite un aprod la satele Ciorteşti, Nogorăşti şi Coropceni din ţinutul Vaslui, ale mănăstirii Bărboi, să oblige pe locuitori să aducă nişte lemne pentru trebile mănăstirii, în contul slujbei de boieresc.

⟨1742⟩ [1] oc⟨tombrie⟩ 9.

O carte s-au dat unui om gospod, unui aprod, să margă pi la oaminii ci şăd pi moşia mănăstirii Bărboiul, anume Ciorteştii şi Nogorăştii şi Coropcenii, cari moşii sînt la Vaslui, şi să li stei zapciu asupra acilor oamini ci traesc pi aceli moşii a monastirii, pentru nişti lemn ce este tăet pintru triaba mănăstirii şi pentru slujba lor s-au lăsat ca să aducă acel lemn şi nu l-au mai adus.

Pentru aceasta, cu ştirea ispravnicului de ţînut, să-i zapciiască şi să aducă lemnul, ori să facă slujbă la mănăstire după cum s-au hotărît, că cari nu s-a supuni poroncii s-or pedepsi.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 177 v.
Rezumat.

219

12 octombrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de la ţinuturi să împlinească de la vecinii pe care-i va arăta Miron Gafencu împrăştiaţi din satele sale Crasna, Ilişău şi Bănila, cîte doi lei.

Let 7251 ⟨1742⟩ oc⟨tombrie⟩ 12.

O carte s-au scris la dumnalor boerii ce sînt ispravnici pi la ţinuturi, pi jaloba lui Miron Gafencu biv vtori stolnic, pentru vecinii ce-au dzîs c-au avut la moşiile sali, anume satul Grasna [2] ot Suceava şi la satul ⟨Hi⟩lişău ot Dorohoi şi la satul Bănila ot ţinutul Cernăuţilor, şi s-ar fi strămutat cîţiva din vecinii săi pre la alti sati, dispri cari n-ari nici o slujbă. Şi cerînd la domnia mia dreptate păntru acii vecini, ca să cunoască de la dînşii ceva vinit, iată că poroncim, ori la cari ţinut ar afla di acii vecini ai săi, şi înştiinţîndu-vă Gafincu, să-i chemaţi faţă şi să-i înpliniţi di la dînşii di tot vecinul cîte doi lei pentru slujba ce sîntu obicinuiţi a-i face. Iar care ar ave a răspundi, să-i luaţi sama cu amănuntul, cu bună dreptate şi precum să va alegi, cu carte di giudecată să le hotărîţi, scriindu-le la potrocol. Iar cu cari nu s-or pute hotărî acolo, să le daţi soroc să vii la divan, să ste faţă cu carte di giudecată.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 178 — 178 v.
Rezumat.

---

[1] Datat după suita documentelor.
[2] Pentru : Crasna.

220

⟨Iași,⟩ 18 octombrie 1742

Carte domnească pentru a supune pe oamenii din satul Larga ca să aducă fînul de boieresc.

⟨1742⟩ oc⟨tombrie⟩ 18 dni.

O carte de volnicie, să meargă la satul Larga, ot ținutul Iașului, al dumisale Costache vel vornicul, ca să stea zapciu asupra oamenilor de acolo să-i pornească ca să aducă niște fîn al dumisale de acolo aicea ; pentru care fîn le-au fost poruncit dum⟨nealui⟩ vel vornicul în cîteva rînduri ca să-l aducă, pentru slujba obicinuită, și ei, ca niște oameni tari de cap, n-au ascultat.

Drept aceia, să le stei asupră și fără zăbavă să pornească fînul, să-l aducă aicea. Să aducă și pe 3—4 oameni de acolo de sat, pe cari-i va arăta ispravnicul dumi⟨sale⟩ că nu să supun poruncii, să dea sama [1].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 43 v.

Rezumat.

221

⟨Iași,⟩ 19 octombrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, trimite un om al domniei să împlinească de la locuitorii de pe moșia mănăstirii Barnovschi dijma din produse și datoriile bănești.

7251 ⟨1742⟩ oc⟨tombrie⟩ 19.

O carte dată slugii noastre cestui . . . . . [2] să fie volnic cu cartea domnii méle a mergi la oaminii ce sîntu șezători pe moșiilé mănăstirii Barnoschii și la alți oamini cari au avut bucate pe moșie mănăstirii, la care au mers omul egumenului cu cartea noastră și nu și-au dat dijma.

Drept acee, după izvod ce-i va da egumenul, să aibă voe a-i apuca ca să înplinească toată dijma obicinuită, iar avînd cineva a răspundé, să-i ducă

---

[1] Încă de la 17 dec. 1741 s-a dat o „carte de volnicie unui copil din casă să aducă pe oamenii de Larga, satul dum⟨isale⟩ vornicului Costache, de vreme ce nu să supun lui vel vornicul să-i facă slujbă" (Ibidem, f. 96v).

Din aceeași zi se menționează o altă „carte de volnicie unui copil din casă, să aducă pe oamenii de Ciorăști, de vreme ce-au bătut pe un copil din casă ce mersese să pliniască fînul de boieresc, ca să de samă cu ce îndrăznială au bătut pe omul gospod" (Ibidem).

[2] Loc alb.

înaintea ispravnicului de ţinut şi, cu ce vor fi drepţi datori, să înplinească de la dînşii. Aşijdére şi pentru bani ce are datorie egumenul la unii şi alţii, încă să-i ducă înaintea ispravnicului să le e sama şi, fiind datorie dreaptă, să înplinească. Şi nimi să nu ste înpotriva cărţii domniii mele.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 180.

Copie.

222

Dracineţi, 24 octombrie 1742

Un număr de locuitori dau mărturie, faţă de starostele de Cernăuţi, la cererea egumenului de Pobrata, că Toader şi Grigore Nosăi, cu fraţii şi feciorii lor, sînt originari din Dracineţi, nu vecini din Revecăuţi.

† Facem ştir⟨e⟩ cu această mărtorie la mîna sfinţiii sale părintele Sava, egumenul de la sfînta mănăstire Pobrata, unde este hramul Sfetii Neculai.

Au vinit înainte no⟨a⟩stră păntru nişte o⟨a⟩meni de aice den sat de Dracineţi anume Toder Nosăi, feciorul a lui Dumitru Nosăi, şi Grigori Nosăi, ficiorul lui Simion Nosăi, şi Fădor Nosăi, bra⟨t⟩ lui Grigori Nosăi, şi Fodor, brat lui Toder Nosăi, car⟨e⟩ pe aceşti o⟨a⟩mini îi trage vicini la sat la Revecăuţi dumnealui Ioniţi gramaticul zet lui Raţi. Şi eşendu sfînţiia sa cu Ionit⟨ă⟩ gramaticul la luminat divanul gospod, şi-au orînduit divanul ca să sco⟨a⟩tă o⟨a⟩mini bătrîni să mărtorisască în sfînta beserecă, cum că sîntu ei de ice de talpă den Dracineţi, dar nu de Ră⟨ve⟩căuţi.

Şi-au adus sfinţiia sa cîţiva o⟨a⟩mini de aice de Drăcineţi, aşijdiri au adus şi doi o⟨a⟩mini străini bătrîni, anume Vas⟨i⟩li Şapca, de vîrstă ca de noîdzeci de ani, car⟨e⟩ dede sama că ţini minte cînd au luat turcii Cameniţa, şi Vas⟨i⟩li Belţic tij de Orăşeni, om ca de şaptedzeci mai bini de ani, cîndu s-au făcut pace au fostu ca de 20 şi mai bini ⟨de⟩ ani, şi aşe au mărtorisit cu sufletele lor înainte no⟨a⟩stră cum că sîntu aceşti o⟨a⟩mini Nosăeşti, numiţi mai sus, de aice den Draceniţi ot v⟨o⟩los⟨te⟩ Cernăuţi, de talpă de la moşi, de la strămoşi, cu fînaţ, cu lazuri, cu pomiţi, car⟨e⟩ mi-au arătat şi un păr ce este pus de Nechefor Nosei, moşul acestor Nosieşti. Şi-au dat sama aceşti o⟨a⟩mini bătrîni că părinţii Nosieştilor de ice den Draceniţi au mărsu cu dînşii pen ţiri străine şi pen ţara unguriască şi iar s-au întorsu cineş la locul său, aceşti 2 o⟨a⟩mini bătrîni la Orăşeni, iar Nosăeşti aice la Dracineţi, dar pe vreme unui bir greu ce s-au numit satara s-au resepit satul Dracineţi şi s-au dus aceşti Nosăeşti la Zavale, în ţara leşască. Şi de acolo au mărsu în Răvăcăuţi şi n-au şedzut deplin un an, şi vrînd călugării să-i e locul său la Dracineţi, iar Raţi n-au vrut să-i de, dar Noseştii iar s-au dat în cee parte la Zavale, apoi a vinit la locul său la Dracineţi şi peste 4 ani iar s-au acolisit Raţi de aceşti Noseşti şi li-au luat 2 boi şi zelogi den cas⟨ă⟩. Dar Noseştii au şi mărsu la divan di-au făcut jalobă depreună cu ecuminul de Pobrata şi-au făcut carte gospod de apărare să le de şi boi⟨i⟩. Şi, viindu acasă, i-au şi dat boii şi zilogile Neniul Raţi, şi de atunce sîntu 31 ani şi nime întru nimic nu i-au tras. Şi de pe cum scrie mai sus, ei au dat sama cu sufletele lor, apoi au mărsu şi în sfînta

besenică de au și giurat car⟨e⟩ sîntu ei mai gios iscăliți înpreună cu acești 2 o⟨a⟩mini băt⟨rîni⟩. Aceasta.

† U Draciniți, let 7251 1742 oc⟨tomvrie⟩ 24.

Giurători :

Costîn Creciuninco ; Tod⟨e⟩r Precopiți ; Vas⟨i⟩le Șabca ot ⟨O⟩rășeni ; Vas⟨i⟩li Beuțic [1] tij ot ⟨O⟩rășeni ; Mihăilă Ciornohuț ot Cristești.

Erei Pentelei ot Dra⟨cine⟩ț⟨i⟩. **Пред смною вцеркви стои присигли сию люде вѣспоминани** (Înaintea acestei biserici au jurat acești oameni mai sus pomeniți).

† Acești oamini înnaint⟨ea⟩ noastră au mărturisit de pe cum scrii mai sus, s-au și giurat.

G⟨heorghiță⟩ biv vel sulger ; Șerban Flondor biv medelnicer.

Și eu de cîndu au eșit torcii den Camenița tot în Draci⟨neți⟩ l-a⟨m⟩ apucat, Neculce vel căpitan ot Coțman.

Ștefan de Drăcin⟨eți⟩ tij m-am tînplat și cu dzisa acestor o⟨a⟩mini giurători am scris mărtoriia.

Și eu Vasili C.

† Eu Toadăr Bahrin.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXXIII, doc. 46.
Orig.

223

26 octombrie 1742

Iordache Balș, biv vel jitnicer, dă fratelui său Lupu Balș, biv vel medelnicer, satul Plopeni în schimbul satului Vlădina și jumătate din Marșiniți, stabilind împărțirea în mod egal a vecinilor.

† Adică eu, Iordachi Balș, biv vel jicnicir, făcut-am scrisoare mia la mîna dumisale fratilui miu Lupul Balși ci au fost medelnicer mare, précum ni-am învoit noi înde noi de i-am dat satul Plopini, în ținutul Sucevii pi apa Sucevii, cu vicini și cu vadu de moară în apa Sucevii și cu tot hotarul cel vechi după cum scriu zapisăli, carili acest sat îmi este mie danie de la dumniei mătuși-mie Catrina Ursăcoe, și dumnalui mi-au dat mie satul Vladiina, în ținutul Hotinului, de ocolul tîrgului, și giumătate de sat Marșiniții, iar în ținutul Hotinului, pe apa Prutului și cu tot hotarul. Iar vicini de Novo Siliță și de Marșiniții și de Vlădiina, să-i înpărțim toți în doî părți, frățește ; iar cu moșiie Novo Silița, eu să n-aib triabă, ci numai cu vicinii ; să s⟨e⟩ înpartă cîndu va milui Dumnezău și să aibă a da toate zapisăli celi vechi de Plopini.

Și la această tocmeală s-au tîmplat mulți boeri și oameni buni carii mai gios s-au iscălit. Și pentru credința ni-am iscălit să s⟨e⟩ criadă.

Let 7251 ⟨1742⟩ oc⟨tomvrie⟩ 26.

Cozma Balș vel paharnic ; Iordachi Balș biv vel jicnicer ;

---

[1] Pentru Belțic.

Lupu Balş vel medelnicer ; Vasile Balş.

Şi eu Toader Bădilă vornic ot Suceava m-am tîmplat şi am scris cu dzisa dumnilor sale.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXXIV, doc. 53.
Orig.

224

⟨Iaşi,⟩ 28 octombrie ⟨1742⟩

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte unui slujitor să meargă la Grozeşti, moşia vel vornicului Costache Razu, să silească pe locuitori a aduce o sută de care de lemne „pentru slujba obişnuită".

⟨1742⟩ [1] oct⟨omvrie⟩ 28.

O carte dată unui . . . . [2], să aibă a mérge la satul Grozeştii, pe Prut, la ţinutul Lăpuşnei, al dumisale Costache vel vornic, că să stea asupra oamenilor de acolo, să-i pornească să aducă o sută cară de lémne, care le-au poruncit dum⟨nealui⟩ să aducă pentru slujba obicinuită, şăzînd pe moşiia dumi⟨sale⟩. Drept aceia, să le stea asupră şi să-i pornească să aducă acéle cară de lémne.

Aşijderea, să aibă a lua în butuci pe Alexandru vornicelul i pe Toader Bătcă i pe Miron i pe Frimul şi pe Toderaşco de acolo, să dea seama pentru ce nu să supun poruncii.

Şi nimea să nu stea înpotriva cărţii gospod.

Aceasta poruncim.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 44.
Rezumat.

225

⟨Iaşi,⟩ 1 noiembrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Andrei, feciorul lui Albotă biv clucer, să-şi stăpînească moşiile Alboteni, Pătrăşcani, Grecii şi Ohîrţeni, obligînd pe locuitori să-i dea dijma din produse şi să-i facă slujbă după hotărîrea domnească.

Nov⟨embrie⟩ 1 7251 ⟨1742⟩.

Dat-am carte domniii meli lui Andrii, feciorul Sandului Albotă ce-au fost clucer, să fii volnic a-şi stăpîni a sali drepti moşii ce dede sama că are la ţinutul

[1] Anul reiese din suita documentelor.
[2] Loc alb.

Sorocii, doî sate întregi ce dzis⟨e⟩ că sînt pe Căinari, anume Alboteni şi Pătrăşcani, ş-alte doî sate iarăşi întregi ce dzis⟨e⟩ că sînt pe Cobolta, anume Grecin⟨i⟩ şi Ohîrţini, care dede samă că sînt de pe părinţii şi moşii lui şi are şi drese.

Deci, după dres⟨e⟩ ce va fi avînd, să aibă a-şi lua şi vinitul moşiilor, dijma pi obiceiu din ţarini cu pîni, din grădini cu legumi, din prisăci cu stupi, din fînaţi şi dintr-alti vinituri. Şi oaminii ce s-ar afla trăitori pe moşiile lui să aibă a face slujbă după hotărîrea ce s-au făcut de la domnie me şi nimi să nu să cutedză a să puni înpotriva cărţii domnii meli. Iar cini ar ave a răspundi, să margă la giudecată înaintea lui vel căpitan de Soroca, să răspundză cu scrisori ce va ave. Şi poroncim domnie me lui vel căpitan de Soroca, viind acolo la giudecată, să le ei sama şi cum s-a căde cu dreptate să le hotărăşti giudecata cu carte de giudecată la mîna cui s-a căde.

Aşişderea şi di s-or puni vrunii înpotrivă şi n-or vre să de nici vinitul moşiii, nici să vie la giudecată, să triimiţi să-i aduci de faţă şi, luîndu-le sama, de va rămîne ficiorul lui Albotă stăpîn moşiilor acelora, să-i plineşti şi vinitul ce s-a căde de plinit.

Aceasta.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 179 v—180 r.
Copie.

226

⟨Iaşi,⟩ 11 noiembrie 1742

Divanul Moldovei cercetează pricina lui Ioniţă logofătul pentru un număr de şapte vecini din Revecăuţi, revendicaţi şi de mănăstirea Pobrata, dîndu-i carte de judecată să-i stăpînească.

Pentru vecinii lui Ioniţă logofăt

Facim ştiri cu această carte di giudecată pricum înainte a luminat divanul mării sali domnului stăpînului nostru Costandin voevod, fiind şi noi di faţă, au vinit călugării di mănăstirea Pobrata şi-au pîrît di faţă pe Ioniţă logofătul pintru nişti vecini, anume Toader Nosăiu şi Fodor Nosăiu şi Ştefan sîn ego şi Ion fratili lui Ştefan şi Grigorie ficior lui Simion Nosăiu şi Ion sîn ego şi Prodan brat ego, dzîcînd călugării că aceşti oamini sînt drepţi vecini a mănăstirii Pobratii, din sat din Draciniţi, şi acmu s-au sculat Ioniţă logofătul di-i tragi vecini.

Deci măria sa vodă au întrebat pe Ioniţă logofătul, cu ci-i tragi vecini. Ioniţă logofătul au dat samă că aceşti oameni îi sînt drepţi vecini din sat din Răvicăuţi, dila ţînutul Cernăuţilor, arătînd şi o carti di la mărie sa răpoosatul Nicolaiu vodă, din let 7222 fev⟨ruarie⟩ 18, scriind cum că s-au mai pîrît di faţă Ion Nianiul postelnicul, socrul lui Ioniţă logofătul, cu călugării di Pobrata pentru aceşti vecini şi i-au rămas pi călugării di Pobrata.

Pentru aceasta, măria sa vodă, luînd sama pre amăruntul şi vădzînd că călugării altă dovadă sau mărturie asupra acestor oameni n-au, aşa au aflat cu cale, că călugării îi ţîni rău, din vréme că nici un chip de dovadă n-au, şi i-au dat rămaşi din toată giudecata, ca să nu s⟨e⟩ mai acolisască di aceşti vecini. Iar Ioniţă logofătul îndreptîndu-s⟨e⟩ înaint⟨ea⟩ divanului, cu driaptă giudecată

i-au dat de grumaz pe mîna lui Ioniță logofătul, ca să-i stăpîniască ca pre ai săi drepți vecini.

Și pe hotărîrea giudecății s-au dat și această carte de giudecată la mîna lui Ioniță logofătul, ca să-i fie de credință.

Let 7251 ⟨1742⟩ noem⟨vrie⟩[1] 11.

Boerii carii sînt iscăliți: Sturdza vel logofăt; Costachi Razul v⟨e⟩l vor⟨nic⟩; Enachi hat⟨manul⟩; Andreiu Rus⟨e⟩t ban; Radul Răc⟨oviță⟩ v⟨el⟩ spat⟨ar⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 312 v.
Copie.

227

18 noiembrie 1742

Egumenul de la Slatina reclamă domnului că mazilul Panaite Vîrlan din Lămășeni pune stăpînire pe o livadă de pomi făcută în Rădășeni, pe moșia mănăstirii de un locuitor venit din „țara căzăcească", mort fără urmași.

Milostivi și luminate doamni, să fii măriia ta sănătos.

† Jăluim mării tale că de cîțiva ani trecuți au venit doi frați holtei, oameni streini din țara căzăcească și dintr-acei doi frați s-au aședzat unul cu șiderea pe o moșie a mănăstirii, anume la satul Rădășenii ot Soceavă, cari om s-au și căsătorit luînd o fată dintr-alt sat și s-au apucat acole pe moșie mănăstirii di-au făcut o livadă de pomi. După acie, peste cîtăva vremi s-au mutat acel om la un sat la Lămășeni pe o moșie a unui mazil, anume Vîrlan Panaiote, și șădzînd și acolo cîtăva vrémi s-au dus și de acolo și-au murit de nu să știe unde, și niam dintr-acel om nime n-au rămas. Iar acmu acest Vîrlan mazil tragi ace livadă, ce-i făcută de acel om pe moșie mănăstiri, la stăpînirea sa.

Ce mă rog mării tale să aibu dreptate, precum va fi mila mării tale.

Smerit rugătoriul mării tali, Ghedeon egumen ot Slatină.

⟨Rezoluție:⟩

Io Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Din vreme că niam de acelui om ce-au făcut livada nim⟨eni⟩ nu să află și livada iaste pe moșiia mănăstirii, să fie volnic egumenul a stăpîni livada. Iar de ar ave cineva a răspundi, să margă la ispravnicul ținutului să-i ia sama și, precum s-a cădea, să hotărască[2].

7251 ⟨1742⟩ nov⟨embre⟩ 18.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Inițial scris septembrie.

[2] La 25 mai 1744, Ioan Mavrocordat dă mănăstirii Slatina carte de stăpînire pentru o livadă pe care „...au făcut-o un om, anume Moscalul, ce-au fost nemerit din țara Leșască și ședzînd pe locul mănăstirii ~~și-au fostu făcut acea livadă~~, și după moartea acelui moscal, nerămîind ficior, au rămas livada în sama mănăstirii de o țin călugării de multă vreme" (Ibidem, doc. 3, orig.).

228

⟨Cernăuţi,⟩ 30 noiembrie 1742

Gheorghiţă, biv vel sulger, staroste de Cernăuţi, dă carte de împuternicire egumenului de la Horecea să apere pădurea mănăstirii de „oamenii împregiuraşi", interzicînd oricui a tăia lemne.

Dat-am cartea nostră părintelui egumen de la mănăstîră Chihorace[1] ca să fie volnec a-şi apăra moşîi mănăstirii, pădure, de oamini înpregiuraşi de pe aice, să nu fie volnic nimă a mărgi a tăe măcar un lemnu. Iar car⟨e⟩ vor mărgi să tae pă locul mănăstirii şi n-ar asculta porunca nostră, dăm voe părintelui cu carte nostră ver pe cine v-ar prinde tăindu pe locul mănăstirii, să-l aibă a-l prinde şi[2] să-l aducă aice la noi la Cernăuţi şi cu ră pedapsă va fi pedepsît. Aceasta,

Let 7251 ⟨1742⟩ no⟨iembrie⟩ 30.

G⟨heorghiţă⟩, biv vel sulger.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 22.
Orig.

229

30 noiembrie 1742

Cancelaria domnească porunceşte lui Iliaş vel căpitan de Soroca, să supuie pe oamenii care locuiesc pe moşia Budele a vornicului Iordachi Cantacuzino să facă slujba obişnuită.

1742 noem⟨vrie⟩ 30

Altă carte s-au scris, tij la Ilieş vel căpitan di Soroca, pintru oaminii ci şăd pe moşia dumisale vor⟨nicului⟩ Iordachi Cant⟨acuzino⟩ ce are acolo la Soroca, anume Budil⟨e⟩, moldoveni şi jid⟨ovi⟩ şi nu s⟨e⟩ supun ca să-i facă slujba obicinuită. Ce să caute să-i cheme faţă, să e sama şi pi care nu vor să-i slujască să-i pedepsească, ca să-i supue să-i facă slujba, să nu mai jăluiască[3].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 181v.
Rezumat.

---

[1] Pentru : Horece.

[2] Urmează două cuvinte tăiate : „în butuci".

[3] Pentru aceeaşi moşie se mai păstrează, cu data de 3 noiembrie 1741 : „O carte a dumisale Iordache Cantacuzino biv vel vornic, de volnicie, ca pă cine ar trimite la moşia dumisale ce au spus că are la satul Budele, ce este pă apa Nistrului, la ţinutul Sorocii, în dreptul Movilăului, unde să fac iarmaloacile, să aibă a-şi lua dijma şi venitul locului, du pă tot hotarul, din toate veniturile moşii, pe obiceiu. Iar cine va avea a răspunde ceva, să vie de faţă" (Ibidem, f. 76v). — De asemenea se mai găseşte şi următoarea poruncă domnească din 20 aprilie 1735 : „Noi Constantin Nicolae voevod bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cart⟨ea⟩ domnii méle cinstit şi credincios boierului nostru, dumisale

10 decembrie ⟨1742⟩

Hrisoscul credincerul raportează domnului că a aşezat la Rîpile Crasnei pe nişte oameni fugiţi de la satul Bahnari din cauza boierescului, iar ispravnicul de Vaslui a trimis de i-a dus înapoi.

⟨1742⟩ [1] dec⟨hembrie⟩ 10

† O carte de la Hrisoscul credincer.

Tîmplîndu-mă eu cu banii peceţilor la ţinutul Fălciiului, am dat piste nişti oameni bejenari rădicaţi de la satul Băhnarii, din ţinutul Vasluiului şi fugind piste ţinutul Fălciului. Şi de vreme ce mi-au dzis că fug de supărare boierescului, fiind ⟨pe⟩ moşia lui Ion Pălade treti logofăt, i-am poprit înblînzindu-i cu voroava, s-au aşedzat la Rîpele Crasnii şi dîndu-le peceţi, au rămas să-şi plătească peceţile acole. Dară acum au trimis Ştefan Rusăt păharnicul, ispravnecul Vasluiului, şi i-au rădicat cu tot ce-au avut de i-au dus la Băhnari.

Pe 10 oameni ce-au rămas, bez 10 ce-au fugit din satul Creţăştii al episcopii Huşilor, jăluindu-se ei la mine că sînt săraci, i-am rînduit să s⟨e⟩ cisluiască cu satul Crăsnăşenii, ce sînt aproape de Creţăşti, dar nu vor să-i priimască [2].

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 609.
Copie.

Iordache Cantacuzino vel vornic şi omului dumisale pă cine va trimite, să fie volnic cu cart⟨ea⟩ domnii méle a lua venitul moşii dumisali, Budele, pre care să face iarmarocul Movilăului, pă obicéiu, din cas⟨e⟩ ce vînd, din dughene, ori de la neguţitori streini ori de la cei de loc, ori turci ori creştini, din cîrciume, din cară, ori cu ce ar fi, din toate să aibă a lua. Aşijderea şi venitul podului şi a luntrelor ce umblă preste apă, de vréme ce s-au ales că este moşie dumisale vel vor⟨nicului⟩ unde umblă podul, iarăşi dum⟨nealui⟩ vornicul să cade să ia venitul. Însă preţul ce ar da alţii, voe să aibă vel căpitanul de Soroca a da el şi să ia podul în seama lui. Şi nime să nu stea înpotriva cărţii domnii mele. Aşijdire şi din velniţe iarăşi să ia pe obicéiu" (Ibidem, f. 360, copie).

— În legătură cu un pod făcut de vel căpitanul Ilieş de la Soroca pe aceeaşi moşie i se poruncea acestuia, la 30 noiembrie 1742, „să caute ori să-şi rîdice podul din vad, ori să-şi ia banii pi pod" (Ibidem, f. 181v).

[1] Data reiese din suita documentelor.

[2] La 18 decembrie 1742 i s-a răspuns lui Hrisoscul credincerul : „Carte ce ne-i triimis am luat şi am înţăles, pentru oamenii de Băhnari şi de Bălţaţi de la ţinutul Vasluiului, că ridicîndu-să de acolo le-ai arătat loc de aşădzări la ţinutul Vasluiului şi le-i dat şi peceţi. Această voe n-ai avut, ce ţie să cade să înştiinţăzi pe vel căpitanul de Codru şi de la dînsu să-ţi ei răspunsul, iar nu să faci din capul tău" (Ibidem, f. 588v).

— Un raport a fost primit şi din partea lui Iordache vel căpitanul de Codru, căruia i s-a răspuns la 13 decembrie 1742 : „Cart⟨ea⟩ ce ni-i scris am înţeles pintru satul Băhnarii şi Bălţaţii de la Vaslui, că ridicîndu-să de acolo i-ai oprit acolo la Fălcii. Pintru aceasta bine ai făcut, iar că le-i arătat loc de aşedzare şi le-i dat şi peceţi, această voie n-ai avut, ce nu trebuia să-i fi oprit şi să ne înştiinţezi. Că i-au luat la urmă, bine au făcut, numai să-i întrebi pentru toate jalobile lor şi una cîte una să ni le triimiţi în scris. Pentru oamenii de Creţeşti, că i-au amest'cat la cislă cu alt sat, bine au făcut şi, de a vini să jăluiască, vom da răspunsul" (Ibidem, f. 586v)..

— Tot acestuia i se scrie din nou, la 18 decembrie 1742, arătîndu-i-se cum să procedeze în continuare cu oamenii : „O carte legată la Iordachi vel căpitanul de Codru. Îţi facim ştire că ni-au scris Hrisoscul pentru oamenii de Băhnari şi

231

15 decembrie 1742

Cancelaria domnească trimite un copil de casă pentru aducerea egumenului de la Bogdana, care bătuse pe Vasile Ungureanu de la Bacău și nu a vrut să vină la judecată.

Let 7251 ⟨1742⟩ dec⟨hembrie⟩ 15.

O carti s-au dat slugii noastre cestui copil în casă, să miargă la Nicanul, eguminul de mănăstir⟨ea⟩ Bogdana, de care au jeluit acist om Vasilie ungurianul di la Bacău, din sat din Iliiști, cum că i-au făcut multă sărăcie și strîmbătate, încă l-au și bătut. Pentru care ni-au fost mai jeluit omul acista mai în trecuti zili, și pe jaloba lui s-au fost scris soroc gospod la eguminul, ca să vie față. Și mirgînd el cu sorocul la eguminul i l-au arătat, iar eguminul încă l-au și mai bătut și i-au poprit și sorocul, și la divan n-au vrut să vie.

Pentru aceasta, cu știr⟨ea⟩ ispravnicului di ținut, să aibă a-l lua și să-l aducă aici, aducînd și în scris toată pricina lor precum au fost.

Nimi să nu ste înpotriva cărții gospod.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 38 r-v.
Rezumat.

232

⟨Iași,⟩ 17 decembrie 1742

Veliții boieri dau carte de mărturie că medelnicerul Toader Carp s-a obligat în fața lor să despăgubească cu 8 lei și o vacă cu vițel pe Dămian din Curluceni (Lăpușna) pentru casa și livada pe care i le-a luat.

Let 7251 ⟨1742⟩ dic⟨hembrie⟩ 17.

Facem știre precum s-au pîrît de față înaint⟨ea⟩ noastră Dămian din sat din Curluceni ot Lăpușna, sîn Istrat⟨e⟩, cu dumnealui Toadir Carp med⟨elnicerul⟩, dzîcînd omul acesta cum că încă cînd era acel sat Curlucenii în stăpînire răpoosatului Mogîlde Brăescul biv vel medelnicer, cu voe stăpînului satului au mers cu părinții lui de s-au așădzat într-acel sat și, șădzînd cîțiva ani acolo, și-au

---

de Bălțați, că ridicîndu-să să fugă de la Vaslui, de răul boierescului, i-au oprit acolo la Fălciu, arătîndu-le loc de așădzare și le-au dat și peceți. Care această voe el n-au avut, să căde să te înștiințezi pe tine și de la tine să-și ia răspunsul. Și rîdicînd pe oameni de i-au dus iar la urma lor la Vaslui, au venit oamenii de ni-au jăluit, cum că ei au moșie la Rîpile Crasnii și acolo vor să s⟨e⟩ aședzi, la moșiile lor. Ce să cauți să mergi acolo și să ei și niște mazili, oameni de ispravă, să mergeți să le vedeți moșiile și să le alegeți și alegîndu-le să le și hotărîți moșiile și să ne faciți știre și apoi om socoti" (Ibidem, f. 588v—589).

făcut şi casă şi livadă cu cîţiva pometi roditori. Iar după ce au încăput satul acila în stăpînir⟨ea⟩ med⟨elnicerului⟩ Carpu, întîiu li-au luat casa şi cu heiurile toate di au dat-o unui fiu al dum⟨nealui⟩, şi lui i-au dat altă casă mai proastă, iar apoi li-au luat şi livada cea di pomi şi cu roada ei.

La care fiind de faţă şi dum⟨nealui⟩ med⟨elnicerul⟩ Carpu, n-au tăg⟨ă⟩duit cum că nu i-au luat casa şi pometii, numai au pohtit să s⟨e⟩ aşedză cu omul, atîta pentru livadă, cît şi pentru casă, să i le plătiască cum s-a put⟨ea⟩ aşădza şi să rămîe med⟨elnicerul⟩ Carpu stăpîn, precum moşiei, aşa şi casăi şi livedzii. Ş-aşa i-am aşădzat: pentru casă şi pentru heiuri di pin giur⟨ul⟩ casăi să-i dia dum⟨nealui⟩ med⟨elnicerul⟩ Carp omului 8 lei, bani aici pi loc, iar pentru livadă, după ce va mergi dum⟨nealui⟩ la ţară acasă, să-i de omului o vacă cu viţăl alăture ş-aşa să rămîe înpăcaţi ş-aşădzaţi, atîta pentru casă cu heiurile ei, cît şi pentru livada cu pometii.

Şi fiind priimiţi ş-aşădzaţi cu aceasta şi o parte şi alt⟨a⟩, noi încă am dat această mărturie a noastră, ca de ar da dum⟨nealui⟩ med⟨elnicerul⟩ Carpu omului acei 8 lei bani şi vaca cu viţălul, să rămîe stăpîn pricum casăi cu heiurile ei, aşa şi livedzii cii cu pomi, ca să o stăpîniască cu pace în veci, cu toată roada ei.

Aceasta facim ştire.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 52 v.—53.
Copie.

233

⟨Iaşi,⟩ 21 decembrie 1742

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, face cunoscut lui Ion Izmană, vel căpitan de Dorohoi, să oprească oamenii din raiaua Hotinului a trece pentru lemne, fîn şi arături, iar pentru cei ce vor veni din raia, să-l înştiinţeze.

⟨1742⟩ dec⟨hembrie⟩ 21.

Răspuns la Ion Izmană vel căp⟨itanul⟩ de Dorohoi.

Carte ce ni-i trimis am luat, cele scrise am înţăles, pintru oamenii din raeoa Hotinului, ca să să oprască pintru lemni şi pintru fîn şi pintru arături. Pintru aceasta ţi s-a mai poroncit şi tot ace poroncă ţi să dă, ca să-i opreşti. Iar pintru acie cari să trag din rae, să vie să să aşedză; după ce vor vini şi să vor aşedza, atunci să ni faci ştire şi vii ave răspuns.[1]

Aceasta.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 589 v.
Copie.

---

[1] La 28 octombrie 1742 este rezumată în condică o „carte di la Gheorghiţe sulger starostele de Cernăuţi. 3 cărţi de la măria sa vodă li-au luat: una pentru raiilenii din raiaoa Hotinului, ca să nu-i lase cu plugurile să are în Moldova, ce să fie margine poprită; alta pentru turcii ce vor fi făcut stricăciuni pagube oamenilor di pe margine, ca să facă izvoade anume; alta pentru un ogar, să triimită la Hotin. De toate va face urmare după cum i se porunceşte" (Ibidem, f. 604).

234

⟨Iaşi,⟩ 31 decembrie ⟨1742⟩

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei aduce la cunoştinţa egumenilor şi boierilor că divanul a hotărît, pentru lipovenii stabiliţi în ţară, să se respecte învoielile făcute cu stăpînii de moşii; cei ce n-au învoieli vor da cîte un leu pe an şi nici un fel de dijmă, iar pe locurile domneşti nu vor da nimic.

⟨1742⟩ [1] dec⟨emvrie⟩ 31.

6 cărţi a lipovenilor din ţară, cum li s-au făcut hotărîre, pentru că şed pe moşii omeneşti.

Noi Costandin Nicolae voevod, milostiiu bojiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Şeasă cărţi, într-acest chip scriind : Facem ştire sfinţiilor voastre igumeni di pe la mănăstiri şi dumilor voastre boieri şi lăcuitorilor moşinéni de la ţinuturi pentru lipovenii ce sînt aşezaţi la Băneşti şi la Ruşciori şi la Dragomirna şi la Salce şi la Hănţăşti şi la Sănăuţi şi la Zamostie, ce sînt la ţinutul Sucevii, i la Budeşti pe Cracău, ot ţinutul Niamţului, i la Hîrlău, la ţinutul Hîrlăului, că iată, fiind ei oameni streini aice în ţară şi şezînd pe moşii omeneşti şi făcînd domnia mia cercetari şi pentru odihna lor, cum şi pentru altă ţară, ca să nu fie de tot călcaţi şi supăraţi de către stăpînii moşiilor, i-am pus la cale precum am socotit cu dreptate, ca nici ei să trăiască în supărare, nici stăpînilor moşiilor să fie cu pag[illegible].

[illegible] din vreme că unii dintre dînşii au arătat şi tocmală ce au cu stăpînii moşiilor, de dau pe an de casă cîte un leu, alţii cîte 2 zloţi, acea tocmală, vrînd ei a mai şîde pe aceli moşii, să rămîe tot nestrămutată, numai afară din tocmala lor un ban mai mult să nu de, nici altă nemică. Iară carei dintre dînşii n-au tocmală pînă acmu cu stăpînii moşiilor, sau carei dintre lipoveni vor vre să s⟨e⟩ mute di pe o moşîe pe alta, am făcut hotărîre înpreună cu tot sfatul nostru, mai mult decît un leu de casă pe an să nu de stăpînilor moşii şi altă dejmă să nu de, nici cu clăci să nu-i supere. Însă vrînd ei a să muta pe locuri domneşti, să şadă cu pace şi nici leul acela să nu de, nici altă dejmă.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 98.

Copie.

235

⟨Iaşi,⟩ 15 ianuarie 1743

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de ţinuturi să împlinească de la vecinii fugiţi ai mănăstirii Voroneţ cîte doi lei pentru slujba lor şi să-i trimită egumenului.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la credincioşi boiarii domnii mele, dumnealor ispravnicii di pe la ţinuturi.

[1] Data reiese din suita documentelor.

Facem știre că ni-au jăluit rugătorii noștri, Calestru egumănul și cu toți călugării de la mănăstire de la Voronețu, dzicînd că are mănăstire cîțiva vecini strămutați de la locurile sale de mai înainte, dispre carei n-are mănăstire nici un folos, nici o slujbă, după cum este obiceiul vecinilor să facă stog de boerescu și să ducă podvoadă la mănăstire și altele. Carei unii ca aceia și mai înainte s-au obicinuit de la domnie să dia pre an cîte 2 lei pentru slujba lor, după cum arată cărțile domnilor mai denainte, iară acmu nici acei cîte 2 lei nu pot scoate de la vecini.

Pentru care iată că vă scriem : de la care vecini n-ari pute scoate fără giudecată acei cîte 2 lei, dîndu-vă în știre dumilor voastre, să-i chemați de față pe vecini, să luați sama și fiind vecini netăgăduiți, să înpliniți cîte 2 lei de vecin și să dați la mînule călugărilor. Iară carei ar avia a răspunde tăgăduind că nu-s vecini, acolo să nu-i giudecați, ce să-i trimiteți aice, să-i giudecăm noi.

Aceasta vă scriem. [1]

Vleto 7251 ⟨1743⟩ ghen⟨arie⟩ 15.

Procit vel pitar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 59.
Orig., pecete aplicată.

236

15 ianuarie ⟨1743⟩

Boierii divanului dau sulgerului Adam Luca o carte de mărturie că Mereuță, feciorul lui Ion Fărmăcel, este vecin al său.

O carte di rămas s-au dat la mîna dumisale lui Adam Luca sulgeru, cum s-au pîrît față cu Merăuță ficiorul lui Ion Fărmăcel, carile au jăluit precum că-l tragi sulgeriul Adam la vecinătate și el vecin n-ar fi. Iar dumnealui sulgeriul Adam au adus patru oamini marturi, anu⟨me⟩ Gligorie și Andrii și Darie și Acsintie, cari marturi s-au dat pe mîna vornicilor de poartă și i-au dus la sfinție sa părintele mitropolitul și au giurat în sfînta mitropolie pre sfînta icoană a precistii și încă întîmplîndu-să acolo și Ilie Zmuncilă ficior di boeriu, care și el împreună cu acești patru oamini au giurat în biserică precum că di cînd țin ei minte au apucat pe acești oamini tot vecini dumisale sulgeriului.

Care s-au văzut și mărturie vornicilor di poartă precum au giurat și s-au dat și di la dumnialor boerii carte di rămas la mîna sulgeriului, ca să-i stăpîniască ca pe niști vecini

⟨1743⟩ [2] ghenar 15.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 237, f. 241.
Rezumat.

---

[1] Documentul este repetat întocmai la 26 iulie 1744 (Ibidem, pach. LXXXIV, doc. 176). — O dispoziție identică dă Const. Mavrocordat la 23 ianuarie același an, pentru mănăstirea Pîngărați (Arh. St. Buc., M-rea Pîngărați, pach. III, doc. 127).

[2] Datarea reiese din suita documentelor.

237

Iași, 23 ianuarie 1743

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Slatina să stăpînească livezile de la Rădășeni și Măzănești făcute de către vecini ai mănăstirii, morți sau fugiți din sate.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am cartea domniei mele rugătoriului nostru Ghedeon ieromonah, egumăn de Slatina, să fie volnic a stăpîni niști livedzi de pomi ce dédi samă că ar fi făcute de vecinii mănăstirii pe moșiia mănăstirii, la Rădășeni și la Mădzănăești, din carii vecini unii au murit și nu le-au rămas ficiori, alții s-au dus de treescu la alte părți și n-are mănăstire nici o slujbă, iar livedzile le trag ca să le stăpînească unii din sătenii de Rădășéni făcîndu-să că-s neamuri cu stăpînii acelor livedzi.

Deci, pentru livedzile unora ca acelora morți și nu le-au rămas ficiori trăitori acolo în sat, sau fugiți și n-are mănăstire nici un folos de dînșii, după dreptate ce s-au socotit că să cadé, s-au dat voe egumenului să le stăpînească cu toată roada lor și nime din neamurile lor să nu se amestece peste această carte a domniei mele.

Vel logofăt.

U Ias, let 7251 ⟨1743⟩ ghen⟨arie⟩ 23

Și s-au scris la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

238

22 iunie 1743 [1]

Filip Catargiu, vtori postelnic, reclamă domnului că pe moșia lui, Tătărășeni, un armean și un turc țin vite și nu i-au plătit arenda de doi ani. Constantin Mavrocordat poruncește ispravnicului de Hîrlău și Dorohoi să cerceteze și să împlinească de la ei ce va fi cu dreptul.

Milostive doamne, să fii măriia ta sănătos.

† Înștiințădzu pe măriia ta pentru o moșie ce am, anume satul Tătărășenii, în ținutul Dorohoiului, că pe acea moșie de 2 ani încoace țin bucate un arman și un turcu și venitul moșii nu plătescu.

Ce mă rog mării tale să aibu dreptate, să să înpliniască de la dînșii vinitul locului.

Să fii măriia ta sănătos!

Plecat sluga mării tali,

Filip Catargiul, vtori postelnic.

[1] Data rezoluției.

⟨Rezoluţie :⟩

Io Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dum⟨neata⟩ ispravnice[1] de ţinutul Hîrlăul şi Dorohoiu să chemaţi faţă pe acel arman şi pe turcu şi să luaţi sama şi ce va fi cu dreptul să de pe an, de cînd n-au luat, să pliniţi şi să dai carte de mărturie trecînd-o la protocol.

Let 7251 ⟨1743⟩ iuni 22.

Procit vel pitar.

Trecut la prot⟨ocol⟩, Dumitrie.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCXXV, dosar 7, doc. 9,

Orig., pecete aplicată.

239

(Iaşi,) 22 iunie 1743[2]

Egumenul de la Sfîntul Sava reclamă domnului că locuitorii satului Guşiţei nu i-au dat venitul de doi ani; Constantin Mavrocordat porunceşte ispravnicului de Fălciu să oblige pe oameni să i-l plătească.

Milostive şi luminat⟨e⟩ do⟨a⟩mne, să fii mărie ta sănătos!

† Jăluesc măriii tale ca domnului milostiv, că am un sat la ţînutul Fălciului, anume Guşăţăii, şi de doi ani, de cînd ai vinit mărie ta, s-au strînsu puţintei oamini la acel sat şi nimică pîră acmu de la dînşii n-am luat, după cum este poronca şi hotărîria măriii tali să ne dia oaminii ce şăd pin sate, aceştia mie nimic nu mi-au dat.

Şi mă rog măriii tale să fie mila măriii tale să porunceşti la ispravnicul ca să-mi pliniască banii de la dînşii după hotărîrea măriii tale.

Aceasta mă rog măriii tale. Să fii mărie ta sănătos!

Rugătorul măriii tale,
Damian, igumenul ot Sviti Sava.

⟨Poruncă domnească :⟩

Io Costandin Neculai voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldovscoi.

Dumneata, ispravnicul de Fălcii, să chemi pe acei oameni şi ori să s⟨e⟩ aşeză ei cu egumenul să plătiască venitul moşii, precum plătesc şi alţii, ori, de nu s-ar aşadza, să plineşti dum⟨neata⟩ de la dînşii, precum plătesc şi alţii pe hotărîre ce s-au făcut.

Let 7251 ⟨1743⟩ iunie 22.

Procit vel pitar.

Trecut la prot⟨ocol⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Sf Sava-Iaşi, pach. XLVII, doc. 11.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Aşa în text.

[2] Data rezoluţiei.

240

⟨Cernăuţi,⟩ 8 august 1743

Gheorghiţă, biv vel sulger, staroste, porunceşte tîrgoveţilor din Cernăuţi să lase nesupăraţi patru oameni ai mănăstirii Horecea, de boieresc, de clacă şi de toate „angheriile", fiind daţi pentru „posluşanie".

† Voi, oamini tîrgoviţi din Cernăuţi, iată că vă poruncescu tuturor a înţălegi să aveţi a da pace acestor patru oamini a sfintii mănăstiri ce s⟨e⟩ cheamă Horeci, aici lîngă Prut, ca să nu-i învăluiţi nime întru nimic, ci să aibă pace dispre voi di boirescul şi di clacă şi de cal de olacu şi de toati angheriile cîte sînt pi voi şi pe alte sati a ţinutului, numai ei să fii pintru posluşani⟨a⟩ sfintei mănăstiri precum scriu mai în sus. Şi să-şi de banii di acmu osăbitu, cineş pe putinţa lor, că aş⟨a⟩ da şi măria sa vodă pentru sfintili mănăstiri, ca să nu fie oaminii amestecaţi cu alţii, ci să-şi di ei numai banii gospod, cît şi pentru pominire la svinta mănăstire la toati liturghiilé. Şi mai multă supăraré să nu le faceţi.

Aceasta vă scriu.

Let 7251 ⟨1743⟩ avgust 8.

Iane staroste ⟨greceşte⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 20.
Orig.

241

Bucureşti, 1 octombrie 1743

Constantin Costuţ Neniul, biv vel paharnic, dă mănăstirii Neamţ satul Preuteştii cu tocmeala de a primi „oareşce bani", iertînd pe vecinii acelei moşii, să fie slobozi, după cum îi mai iertase odată.

† Adecă eu, Costandin Costuţ Neaniul biv vel paharnic, dat-am această a noastră adevărată scrisoare a noastră la sfînta mănăstire a Neamţului, unde să cinstéşte şi să prăznuiaşte hramul Înălţării domnului nostru Iisus Hristos, ca să fie de bună credinţă că din dumnezăiască rîvnă m-am socotit şi m-am îndemnat de am dat aceştii sfinte mănăstiri satul Preuteştii din ţinutul Neamţului, dupe cum ne iaste şi ne-au fost noao de la Vasilie vornecul Cantacuzino, încă şi cu o moară ce am făcut-o noi şi cu şi alt vad de moară. Şi să să ştie că acest sat pe jumătate mi l-au fost dăruit mai sus zisul răposatul boiariu pintru pricinile ce dumnealui scrie, iar pe jumătate l-au fost cumpărat de la dumnealui răposatul părintele mieu Theodor Costin Neaniul drept taleri . . . .[1]. Şi acest sat fiind pe jumătate al mieu, mi l-au dat mie întreg cînd ne-au făcut fraţilor şi surorilor părţi cu diiata dumnealui, după cum arată în diata dumisale.

[1] Loc alb.

Deci ieu acum îl dau întregu aceștii sfinte mănăstiri ca să-i fie moștenire în véci. Însă dar, avînd și eu trebuințele méle și fiind la scăpătăciune, l-am dat cu această tocmeală de mi-au dat și sfînta mănăstire oareșce bani, taleri... [1] noi. Deci de acum înainte să fie întru stăpînirea sfintei mănăstiri în véci. Și pentru mai adevărată credință ni-am pus pecete și iscălitura.

În orașul București, let 7252 ⟨1743⟩ octomvrie 1 dni
Costandin Costuț Neaniul biv vel paharnic,
dăruitoriu și vînzătoriu.

Adevărat cu moșiia cu morile i vad de moară le închin sfintei mănăstiri, iar vecinii acei moșii îi ert să fie slobozi, în véci ertați, după cum i-am fost ertat de mine însă mai denainte după o boală a mea grea și m-am lăcomit de am fost întors, Dumnezeu să mă ierte [2].

Costuț paharnic.

Și am scris eu popa Costandin ot bis⟨erica⟩ Gotii cu zisa dumnealui [2]

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVIII, doc. 17.

Orig., două peceți aplicate.

242

⟨Iași,⟩ 21 februarie 1744

Stamate, copil de casă, reclamă domnului că oamenii de pe moșia lui, Brăteni (Fălciu), îi produc pagube fără să-i dea venitul; Ioan Mavrocordat îi dă carte să-și ia dijma pe obicei, să-i oblige a-i face „slujbă după hotărîre" și să pună vornicel în sat.

Luminate și mult milostive doamne, să fii măriia ta sănătos!

Jăluescu doamne mării tale ca unui domnu bun și milostiv pentru că am o moșie, anume Brăténii la ținutul Fălciului, pe care moșie șăd cîțiva oameni și am vie și pometi și livezi. Și șăzînd eu aici în Eși, iar ei îmi mănîncă pomeții și viia și-mi calcă moșiia și eu n-am nici un folos de moșiia mea: Pentru care dînd jalbă mării sale lui Grigorie vodă și mării sale Costandin vodă, mii-au făcut cărți să-mi iau dijma de la dînșii și să-mi dea ascultare pe obicéiu la céle ce va fi cu cale, și nici unele de acélea nu-mi dau.

Mă rog mării tale ca să aibu dreptate.

Robul mării tale,
Stamatie, copilul din casă.

⟨Rezoluție :⟩

Io Ioan Nec⟨ulaie⟩ voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Să fie volnec a-și stăpîni moșiia și el să-și pue vornicel în sat și toți oamenii să asculte de dînsul făcîndu-i slujbă pe hotărîre și dijma încă să-i dea pe obicéiu.

7252 ⟨1744⟩ fev⟨ruar⟩ 21.

Vtori vistier.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond Kogălniceanu, pach. LXXXVI, dosar 1 doc. 2.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb.
[2] Alt scris.

243

14 martie 1744

Antohie Hozul dă zapis egumenului de Răchitoasa că, rămas de judecată pentru stricăciunile făcute la prisaca de la Bănceni și neavînd cu ce le plăti, se dă „slugă", să slujească pînă la sfîrșitul vieții în calitate de prisăcar.

† Adécă eu, Antonie călugăriul, ce m-au chemat pă numé mirenescu Antohie Hozul, dat-am acest al mieu adevărat zapis ca să fie de mare credință la cinstita mîna sfinții sale părintélui egumen de Răchitoasa, Gavril, pentru ⟨ca⟩ să s⟨e⟩ știe că fiind eu prisăcaru la o prisacă la Bănceni, de sînt adică 2 ani, din zilele răposaților ctitorii, și acum întîmplîndu-mi-s⟨e⟩ de am făcut o stricăciune în neşte stupi ai mănăstirii, de care lucru am tras multe divanuri cu părintele egumen și m-au dat rămas de la giudecată, platnic. Deci eu văzînd că caz la atîta sărăcie fiind și la multă slăbiciune, am mărsu de am căzut la picioarele sfinții sale părintelui egumen și m-am dat slugă și m-am călugărit, să slujăsc sfintii mănăstiri păn la sfîrşitul mieu.

Deci văzînd și părinte⟨le⟩ egumen plecăciune me, s-au milostivit și sfinție sa șî mi-au dat 2 vaci cu viței și un tol din care mi s⟨e⟩ luas⟨e⟩ pentru stricăciunea mea ce făcusem în stupii mănăstirii, mi le-u dat de pomană, făcîndu-i-să milă sfinții sale și pentru niște bieți copii ai miei. Și m-au așădzat sfinție sa șî m-au rînduit iar unde am fost, la prisacă Băncenii, să fie prisăcariu după cum am fost.

Dar și eu, pentru aceasta, am dat scrisoarea mea la cinstită mîna sfînții sale egumănului, precum și mai sus arată, ca să-mi las toate meșteșugurile mele care le-am avut mai dinainte vreme și să slujăscu cu dreptate sfintii mănăstiri păn la sfîrșit. Și de babă și de feciori m-am lepădat, să nu mai aibă ei treabă cu mene, nici eu cu dînșii. Ci mult, puțin ce iaste al mieu am închinat să fie a mănăstirii, dar și părinții să-mi aibă de grijă, cînd voi muri să mă grijască ca pe un mort cu cinste.

Dar de mi s-ar întîmpla ca să mai fac stricăciune în stupii mănăstirii, să fiu de mare pedeapsă și de ocnă.

Așe m-am legat cu zapisul mieu înainte săboriului mănăstirii de a me bună voe, ca să-mi păzescu sufletul mieu.

Șî pentru mai adevărată credință pusu-mi-am și degetul în loc de pecete și iscălitura ca să fie de mare credință.

Martie 14 dne, let 7252 ⟨1744⟩.

Eu Antonie călugăriul.

Șî încă m-am socotit înnainte părintelui egumenului de un bătrîn de moșie din Col⟨o⟩neștii, ce i s-au ales parte lui din Grumăzeștii și moșie me ce am în Sparta, ce am după mama Săverinca, ce se tragi de pe moșu-său Buhnă, și moșie den Colonești să tragi di pe Lepădat, moșul Hozu, și moșie din Bănceni tij am dat-o. Și mi-am pus degetul.

† Antonie dichiu ot Răchitoasa iscal.

Şi această scrisoare am scris eu Cîrstea vătaf cu zisa lui Antonie monah ot Băncenii. Monah Anton.

⟨Pe verso :⟩ Băncenii ot Tutova.

Arh. St. Buc., M-rea Răchitoasa, pach. XI, doc. 5.
Orig.

244

14 mai 1744

Varlaam Ursache, fost egumen al mănăstirii Slatina, dăruieşte ca rob cluceresei Maria Catargiu pe un vecin al său din Bozieni.

† Fac ştire cu această scrisoarea me la mîna dumisali Măria cruciroaia Catargioae, precum să s⟨e⟩ ştie pentru un vecin al mieu di la Bozieni ce-au ţinut pe o ţigancă a Moreanului şi au făcut un fecior Costantin ; şi dzicînd eu c-a fi ertat, precum i-am făcut şi carte, ca să mă slujască păn la moartea mea şi el nu s-au ţinut de cuvînt.

Ci iată acum că l-am dăruit dumisali cruceroae Catargioe ca să-i fie drept rob şi ţigan, iar scrisoare ce-am făcut eu la mîna lui să nu se ţie în samă.

Şi pentru credinţă am şi iscălit.

Let 7252 ⟨1744⟩ mai 14.

Varlam Ursachi, proin egumen Slatinii.

Şi eu irodiacon Cozma ot Neamţu am scris cu dzisa sfinţii sale.

⟨Pe verso :⟩ Vasile Cherdevaré, frate⟨le⟩ lui.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXII, doc. 46.
Orig.

245

⟨Iaşi,⟩ 31 iulie 1744

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte vel paharnicului Dumitraşcu, ispravnicul sărdăriei, să constrîngă pe locuitorii moşiei Chişinău a mănăstirii Sfinţii Arhangheli (Frumoasa), a face slujbă aşa cum fac şi alţii care stau pe moşiile celorlalte mănăstiri.

Noi Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi Scriem domniea mea la credincios boiariul nostru, dumnalui Dumitraşco vel paharnic, isprav⟨nicul⟩ sărdării.

Facem ştire că s-au jăluit egumenul de la mănăstire Sfetîi Arhanghel⟨i⟩ pentru oamenii ce şăd pe moşié mănăstirii, Chişinăul, cum că nu să supun să facă slujba după obiceiu, nici cu bani nu să aşază. Pe cari să-i chémi dumn⟨ea⟩ta

faţă şi să le poronceşti cu tărié ca să-i facă slujbă, precum fac şi alţii carei şăd pe moşiile altor mănăstiri ce să megiăşăscu cu Chişinăul, să nu ne mai vie cu jalobă, iară carei n-or înţălege şi s-or arăta cu blăstămăţie, să-i supui ca să-i facă slujbă.

Aceasta poroncim [1].

Let 7252 ⟨1744⟩ iulie 31.

Procit treti logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCII, doc. 44.
Copie.

246

⟨Iaşi,⟩ 22 august 1744

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare mitropolitului Nichifor să stăpînească satul Dămideni (Dorohoi) şi să oblige pe locuitori a-i da dijma din produse după obiceiul ţării.

† Io Ioan Nicolae voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldavii.

Dat-am cartea domniii méle cinstitului părintelui şi rugătoriului nostru, sfinţiei sale chir Nichifor mitropolitul, să fie volnic cu carte domnii méle, după ispisocul ce are sfinţia sa şi de la domniia sa Grigorie vodă, să aibă a ţinea şi a stăpîni satul Dămidénii, ce sînt la ţinutul Dorohoiului şi să aibă a lua dijma, de a zăcea, din pîini, din fîneţi şi din prisăci cu stupi şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot venitul, după obiceiul ţării.

Iară de ar avea cineva a răspunde, să vie de faţă şi nimenea să nu stea înprotiva cărţii domneşti.

Din vleat 7252 ⟨1744⟩ august 22.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DCCXII, doc. 37.
Copie.

---

[1] La 19 noiembrie 1748, Constantin Mavrocordat dă pentru aceeaşi mănăstire următoarea carte: „...Scriem domnie me la credincios boeru nostru, sărdaru di Orheiu sănătate!

Facim ştiri că ni-au spus rugătoru nostru sfinţie sa părintele Sămion, egumenul de Sfete Arhanghel⟨i⟩, de la Frumoasa, precum oamenii ce sînt trăitori pe moşie mănăstirii la ţinutul Orheiu, Lăpuşna, n-au dat vinitul mănăstirii, după aşăzare ce s-au făcut să de pentru slujba obicinuită, ci iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩ să chemi pe toţi acei oamini şi să le poronceşti cîţi vor fi şizînd pe moşia mănăstirii să plătiască egumenului vinitul cel obicinuit de casă, iar di la cari n-ar înţălegi. să plineşti, iar de va fi altă pricină, cu carte de giudecată să-i trimiţi la divan. Aceasta (Ibidem, doc. 48. Copie).

⟨Iași,⟩ 4 septembrie 1744

Divanul Moldovei dă carte de judecată lui Costache vătaful să stăpînească pe Gheorghiță, feciorul lui Simeon Țiplica din Lețcani, ca vecin, fiind luat de tatăl său, Neculai biv vel sulger, de la Grigoraș Brahă.

Facem știre cu această carte de judecată, că la divanul mării sale luminatului domnului nostru Ioan Nicolae voevod, fiind și noi de față, s-au giudecat față dumnealui Costachi vătavu, fiiul răposatului Neculai ce au fost sulger mare, cu Gheorghiță, feciorul lui Simion Țiplică, din sat din Lățcani ce este în ținutul Sucevii, arătînd dumnealui Costachi vatavul un zapis din velet 7226 oct⟨om⟩v⟨rie⟩ 20, de la Grigorașcu Brahă, feciorul lui Ionașcu Brahă, în care zapis s-au aflat iscăliți marturi Ghedeon mitropolitul și Ilie Catargiu ce au fost logofăt mare, scriind că la vreme cînd au mers tatarii în sus de au prădat la ținutul Niamțului, avînd sulgerul Neculai o soncă cu niște haine pusă într-un săcriu mistuite într-o plavie și acolo avînd și el iar un săcriu și niște grîu într-o bute, mistuit tot într-ace plavie, și după ce s-au strecurat tatarii au mers și Grigoraș Brahă acolo de și-au luat ce au avut și au perit și sonca cu hainile sulgeriului.

Deci apucîndu-l sulgeriu Neculai să de samă de soncă, l-au tras la divan și au rămas de la giudecata divanului să plătească paguba. Și el neavînd cu altă ce plăti, i-au dat sulgeriului 3 locuri de casă din sat din Lițcani, pe apa Moldovii, ce sînt în ținutul Sucevii, însă acele locuri sînt parte lui, ce i s-au venit despre alți frați, cu locuri de fînață în cîmp și în pădure și în heleștei, cu vad de moară și cu tot venitul. Și i-au mai dat și patru vecini, frați, anumi Gheorghiță și Ștefan și Vasilie i Istratie, cu feciorii lor, feciorii lui Simion Țiplică, iar de acolo din Lițcani, ca să-i stăpînească pentru ace pagubă, după cum mai pre larg arată în zapis.

Care oameni fiind atunce lipsiți din Lițcani, dede samă Costachi vatavul că pînă acum nu i-au mai putut afla să-i stăpîniască. Dar acum aflînd dintr-acei oameni numai pe acest Gheorghiță și aducîndu-l înainte divanului, s-au mărturisit și sîngur că este fecior lui Simion Țiplica și au fost patru frați și pe ceialanți nu-i știe unde să află. Numai, de pricina vecinătății s-au apărat, răspunzînd că nu s-au știut vecini nimărui, ce tatăl lor au fost muntian, om strein, dar vro dovadă n-au arătat, ce numai cu gura au zis, iar de pe mumă-sa este om de moșie. Și s-au mai întrebat : tatăl lor Simion Țiplica mai avut-au frați din care s-or fi mai aflînd niscaiva veri primari acestui G⟨he⟩orghiță să fie slobozi ? Și au dat samă că n-are. Așijdere i s-au cerut de are niscaiva oameni marturi să să îndreptezi că este om de moșie de pe parte bărbătiască, să arăte. Și el pe nime martur n-au arătat, dînd samă că au umblat după mărturie, încă și cu carte de blestem de la svinție sa părintele mitropolitul s-au cercat și n-au aflat pe nimi să mărturisască.

La care, neavînd el nici un chip de dovadă de au fost om de moșie, sau că nu este vecin, au socotit mărie sa vodă să să asculte marturii ce au adus Costachi vatavul. Deci dumnealui Costachi vatavul au scos de față patru marturi, oameni bătrîni, anume pe Ion nepotul lui Pătru, răzăș din Lițcani și

Mihăilă din Drăguşăni şi Apostol din Broşteni şi Gheorghi, nepot lui Pătrău, care sînt de pinpregiuru Liţcanilor şi aşa au mărturisit cu sufletele lor că, de cînd ţin ei minte, l-au apucat pe acest Gheorghiţă Ţăplică numindu-să tot vecin de Leţcani şi au priimit să şi giure pe mărturie lor.

Pentru care, mărie sa vodă, luînd sama şi socotind înpreună cu noi, aşa au găsit a fi giudecata cu dreptate şi au hotărît să margă marturii ce au arătat Costachi vătaful să giure în svînta besărică pe mărturie lor ce s-au zis mai sus şi giurînd să rămîe vecin. Şi rînduindu-să vornici de poartă, au mers marturii de au giurat în besărică, pecum iarăşi arată mărturie vornicilor. Şi dovedindu-să pe Gheorghiţă Ţiplig că este vecin de Liţcani, l-au dat giudecata să fie vecin şi să aibă dumnealui Costachi vatavul a-l stăpîni ca pe un vecin.

Şi pe hotărîre divanului am făcut şi de la noi această carte de mărturie. Aciasta înştiinţăm.

Let 7253 ⟨1744⟩ sept⟨em⟩v⟨rie⟩ 4.

Vel logofăt ; Andreiu Rus⟨e⟩t vel vornic ; Radu Racoviţă hatman ; Vasile Roset vel vist⟨ier⟩ ; Iordachi Balş vel ban ; Dimitrie vel paharnic, Ioan Sturz⟨a⟩ vel stolnic.

⟨Întărire domnească :⟩

Noi Ioan Nicolae voevod, boji milosti gospodar zemli Moldavscoi.

Toate aceste cîte cuprind mai gios într-această carte de giudecată, făcîndu-să hotărîre înainte domniei mele, am întărit şi cu a noastră pecete şi iscălitură, să aibă a stăpîni Costachi vatavul pe Gheorghiţă vecinul.

Noi Ioanu voevod.
Locul peceţii gospod.
S-au posleduit,
Iordachi Loiz vel paharnic.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXI, doc. 38, f. 41.
Copie din sec. XIX.

248

⟨Iaşi,⟩ 5 septembrie **1744**

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte biv vel cluceru-lui Iordache Ruset, ispravnic de Bacău, să cerceteze reclamaţia lui Nicolai Costin, biv vel jitnicer, contra unor locuitori din Şerbăneşti (Neamţ) care nu se recunosc a-i fi vecini.

† Io Nicolai voevod bojiiu milostiiu zemli Moldavscoi. Scriem domnia me la credincios boiariul nostru, dumneata Iordache Ruset biv vel clucer.

Îţi facem ştiri că ni-au jăluit boiariul nostru credincios, dumnealui Nicolai Costin biv vel jit⟨nicer⟩, dzicînd că ari nişti oameni vecini din satul dumisale Şărbăneştii ot Niamţu, carii puind pricină pentru vecinătate lor şi la domnie preaiubit fratelui domniii mele, domniei sale Costantin vodă, au avut giudecată şi nehotărîndu-li-se giudecata atuncea va să o curme acum.

Şi dzicînd că are nişti oamini marturi acolo la ţinutul Bacăului, carii ar fi ştiind de pricina acilor vicini, iată că-ţi scriem dumitale să-i chimi di

față pi acii marturi ci-i va arăta jitnicériul anume și să-i întrebi cu amăruntul, unul cîte unul, cum știu di rîndul acilor oameni vecini. Și pecum or mărturisi înaintea dumitale cu suflitile lor, să dai o mărturie încredințată cu iscălitura dumitale, cu care viind di față să avim știri.

Aceasta scriem.

Let 7253 ⟨1744⟩ săpt⟨emvrie⟩ 5.

⟨Pe verso :⟩ Credincios boiariului nostru, dum⟨nealui⟩ Iordache Ruset biv vel clucer, să s⟨e⟩ dea cu sănătate.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXIII, doc. 21.
Orig., pecete aplicată.

249

⟨Iași,⟩ 24 aprilie 1745

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Erotei, episcopul de Huși, să-și poată strînge dijma de vin de pe moșia episcopiei fără a fi supărat de slujbașii vădrari.

† Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele cinstit părintelui și rugătoriului nostru, sfinții sale chir Erothei, episcopul de Huși, să fie volnec cu carte domniii mele a-și strînge dejma de vin di pe locul episcopii, fără supărare slujbașilor vădrari, după obiceiul vechiu, precum s-au urmat și mai denainte, pentru căci s-au jăluit că la vreme culesului îi fac vedrarii supărare oamenilor ce strîngu dejma, poprindu-i să nu ia de la cine ce să cade să dejmuiască, și se păgubește episcopie. Și acea volnicie n-au avut-o vedrarii mai înainte, ce pentru aceia se se apere. Și nime să nu ste înpotriva cărții domniii mele, iară avînd ciniva a răspunde, să vie de față.

V leto 7253 ⟨1745⟩ aprilie 24.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 128.
Orig., pecete aplicată.

250

⟨Iași,⟩ 27 mai 1745

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de la ținuturi să implinească de la vecinii dovediți c-au fugit de la mănăstirea Pobrata cîte doi lei pe an, „de cînd n-ar hi dat".

† Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la credincioși boiarii noștri, dumnalor ispravnicii de pre la ținuturi.

Facem ştire că s-au jăluit rugătoriul nostru Axentie, egumănul de Pobrata, dzicînd că au vecini înprăştiiaţi dispre carei n-au nici o slujbă, după cum dau alţi vecini mănăstireşti egumenilor cîte 2 lei pe an pentru slujba obicinuită.

De cari lucru iată că vă scriem, dîndu-vă în ştire oamenii ci-ar trimite egumenul pentru acei vecini c-au găsit pe vrunii din vecini, să-i aduceţi dumneavoastră faţă pe vecini şi să luaţi sama. Şi fiind vecini netăgăduiţi, să înplîniţi de la dînşii de omul casnec cîte 2 lei pe an, de cînd n-ar hi dat, precum dau şi alţii din vecinii altor mănăstiri ce sînt înprăştiaţi. Iară carei dintr-acei vecini să vor tăgădui apărîndu-se că nu sînt vecini, pe aceia să-i daţi în chizeşie cum n-or lipsi necăiure şi să le puneţi soroc să vie înpreună la divan, făcîndu-ne şi noaî ştire cu carte dumilor voastre.

Aceasta scriem.

Let 7253 ⟨1745⟩ mai 27.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXV B, doc. 22.
Orig., pecete aplicată.

251

⟨Iaşi,⟩ 30 mai 1745

Divanul Moldovei, pe baza jurămîntului făcut de martori în biserică la Cernăuţi dă carte de stăpînire egumenului de la Pobrata asupra a patru vecini din Draceniţi, moşia mănăstirii.

Facem ştire cu această carte a noastră că în trecute dzile au avut giudecată di faţă la divanul măriii sale luminatului domnului nostru Ioan Nicolae voevoda, sfinţiia sa Axentie, egumenul de la mănăstire Pobrata, cu Ioniţă Pavăl, ginerile Néniului, pentru nişte vecini din sat din Draceniţi de la ţinutul Cernăuţilor, anume Dumitraşco şi Sămion şi Andrei şi Vasilie, ficiorii lui Avram, nepoţii lui Isidor, trăgîndu-i Ioniţă Pavăl vecini de Răvécăuţi.

Iară egumenul de Pobrata au răspunsu că sînt vecini de Draceniţi, feciorii lui Avram, şi murind acel Avram, pe muma acestor vecini au luat-o un Toader Noseiu, care nici Ioniţă gramaticul n-au pus pricină la aceasta că aşia este, dară au arătat o carte de la răpoosatul Gheorghie Ghica voevoda dată lui Alexandru, brat Ionăşcuţă Cupărel, să strîngă vecinii de Răvecăuţi. Şi-au dzis Ioniţă Pavăl că este şi moşul acestor vécini, vătămanul de Draceniţi, anume Clim, iară egumenul au dat samă că pe moşul acestor vecini l-au chemat Isidor şi-au fostu dreptu vecin de Dracineţi.

Şi cetindu-se ace carte s-au aflat că nu scrie anume pe acel vătăman şi n-au putut Ioniţă dovedi că se trag dintr-acel vătăman. Iară egumenul de Pobrata au arătat o mărturie de la dumnalui Ilie, starostele de Cernăuţi, scriind că s-au aflat oameni bătrîni de Dracineţi de-au mărturisit cu sufletile lor că Avram, tatul acestor oamini, au fost din moşii lui dreptu vecin din Draceniţi. Şi s-au ales cu giudecata divanului doi oameni dintr-acei marturi, anume Costandin Crăciuniac din Draceniţi şi Hilimon din Dubovăţ, să giure la sfînta

beséreсă precum că Avram au fostu vecin de Draceniţi şi, giurînd, să-i stăpîniască Pobrata [1].

Deci după hotărîre divanului fiind rînduiţi să giure acei marturi la Cernăuţi, iată acmu dară ni-au adus sfinţiia sa Axentie, egumenul de Pobrata, mărturie încredinţată de la acel boiariu mai sus-numit, Ilie, starostele de Cernăuţi, ci-au fostu rînduit să giure pe acei oameni marturi, scriind că pe giudecata divanului au mărsu acei marturi, Costantin Crăciunac şi Hilimon, la sfînta beséreсă din Cernăuţi di-au giurat precum sînt ficiori a lui Avram, vecini de Draceniţi. Şi-au mărturisit încă şi un protopopa Costaşco, de la beséreca domniască din Cernăuţi, precum că şi el ştie că aceşti vecini sînt ficiori lui Avram şi ştiia şi pe tatăl lui Avram, moşul acestor vecini de Dracineţi.

Deci, îndreptîndu-se cu acesti dovédzi pre aceşti oameni că sînt vecini a Pobratii şi Ioniţă Pavăl i-au tras rău, iată că de la noi încăşi am dat această carte la mîna sfinţiii sale lui Axentie egumănul să-şi stăpîniască pe vecinii aceştia cu pace, întărindu-i şi măriia sa vodă.

Aceasta facem ştire.

Vleto 7253 ⟨1745⟩ mai 30.

Vel logofăt ; Andrei ⟨?⟩ vel vornic ; Racoviţă vel vistier ; Costache Razul hatman ; T. Paladi vel vistier ; vel spătar ; I. Bogdan vel paharnic.

Procit Niculai Paladi treti logofăt.

⟨Rezoluţie :⟩

Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Toate aceste cîte cuprind într-această carte de giudecată, făcîndu-se hotărîre înainte noastră şi îndreptîndu-se înainte noastră că aceşti oameni sînt vecini a Pobratii, am întărit mănăstirii cu această carte a noastră.

Io Ioan voevoda ⟨m.p.⟩

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXXV B, doc. 23,
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 18 octombrie 1744, Nicolae Mavrocordat a scris lui Enache, starostele de Cernăuţi : „Facem ştire că aice s-au pîrît de faţă la divan înaintea domniii méle şi a tot sfatul nostru rugătoriul nostru Axint, egumenul de la mănăstirea Pobrata, cu Ioniţă Pavăl, gramaticul de vamă, pentru aceşti vecini, anume Dumitraşco şi Simion şi Andrei şi Vasile, trăgîndu-i Ioniţă vecini de Răvecăuţi.

Pentru care oameni numiţi mai sus, egumenul de Pobrata au răspunsu că sînt vecini de Draciniţi, feciori lui Avram, vecinul din Draceniţi, şi murind acel Avram, pe muma acestor vecini au luat-o un Toadir Noseiu, care nici Ioniţă gramaticul n-au pus pricină la aceasta că aşe esti, dar au arătat o carte de la rapăosatul Gheorghie Ghica vodă din vlét 7166, dată lui Alexandru, brat Ionăşcuţă Cupărel, să strîngă vecinii de Răvecăuţi. Şi-au dzis Ioniţă grămăticul că este şi moşul acestor vecini, vătămanul de Draceniţi, Clim. Iar egumenul au dat samă că pe moşul acestor vecini l-au chiemat Isidor şi-au fost vecin din Draceniţi.

Şi cetindu-să acea carte s-au aflat că nu scrie anume pe acel vătăman şi n-au putut Ioniţă dovedi că să trag dintr-acel vătăman. Iar egumenul de Pobrata au arătat o mărturie a dumitale, staroste Enachi, scriind că s-au aflat oameni bătrîni de Draceniţi di-au mărturisit cu sufletele lor că Avram, tatăl acestor oameni, au fost din moşii lui drept vecin din Draceniţi. Şi s-au ales cu giudecata divanului doi oameni dintr-acei marturi, anume Costin Crăciuniac din Draceniţi şi Hilimon din Dubovăţ, nefiind aice, acolo să giure la sfînta beséreсă, precum că Avram au fost vecin de Draceniţi şi, giurînd, să-i stăpîniască Pobrata.

Deci, după hotărîrea divanului, să-i pui dum⟨neata⟩ să giure la beserica, precum s-au dzis mai sus, şi giurînd, să dai mărturie la mîna egumenului de Pobrata" (Ibidem, doc. 25, orig.).

252

Iaşi, 26 august 1745

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, încuviinţează lui Constantin fustaşul să oblige pe locuitorii de pe moşia Miroslăveşti a-i da dijma din produse.

† Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele lui Costantin fustaşul, feciorul Sandului fustaşul, nepotul Ieremiei, strănepotul lui Pătrăşcuţă, să fie volnic a-şi lua de a dzéce di pe parte sa de moşie ce dede samă că are în Miroslăveşti, la ţinutul Sucevii, di pe strămoşu-său Pătrăşcuţă. Aşijdere să aibă a dejmui în Poiană, iarăşi din hotarul Miroslăveştilor, ce-i dzic Poiana curăturilor, care dedi samă c-au făcut-o moşu-său Irimie cu toporul din pădure întriagă.

Deci să-şi ia dijma pe obiceiu, din ţarini cu pîine, din grădini cu legumi, din prisăci cu stupi şi din fînaţă şi din tot venitul, şi nime să nu ste înpotrivă. Iar cini ar avea de răspunsu, să margă să s⟨e⟩ giudece la dregătoriul de ţinut şi, după cum s-a căde drept, să giudeci dumneata ispravnice şi să dai şi mărturie.

U Ias, let 7253 ⟨1745⟩ avgust 26.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCXXXIX, doc. 138.
Orig., pecete aplicată.

253

Iaşi, 13 mai 1746

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Tecuci să oblige pe locuitorii de pe moşiile Furceni şi Durăşti, ale biv vel jitnicerului Neculai Cucoranu, să-i slujească la fel cu alţi oameni de pe moşiile boiereşti învecinate.

† Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mia la boiariul nostru, dumnalui ispravnecul de ţinutul Tecuciului.

Îţi facem ştire că domniii mele să jălui boiariul nostru, dumn⟨ea⟩lui Neculai Cucoranul biv vel jicnicer, dzicînd că are 2 moşii la ţinutul Tecuciului, anume Furcenii şi Durăştii, şi oamenii ce trăescu pe aceli moşii nu vor să-i facă slujbă, după cum slujăscu şi alţii ce sînt şedzători pe locuri boereşti.

Pentru cari, iată că-ţi poroncim să iai sama şi, după cum or fi slujind alţi oameni ce sint pe moşii boiareşti carei sintu pinpregiurul acestor 2 moşii, aşe să le dai poroncă să slujască şi aceştia, să-i supui ascultării. Şi pentru altele

ci-a hi mai avînd cu unii şi alţii, iarăşi să iei sama şi să-l giudeci să-i faci dreptate, hotărînd pricinele cu carte de giudecată.

Aceasta scriem.

U Ias, vleto 7254 ⟨1746⟩ mai 13.

Treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LXXI, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

254

⟨Iaşi,⟩ 2 iunie 1746

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Secul să nu îngăduie la doi locuitori a face moară pe moşia mănăstirii decît cu „tocmală".

† Io Ioan Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru lui Nicodim, egumănul de la mănăstire Săcul, carele s-au jăluit domnii mele pe doi oameni că s-au apucat să facă moară pe locul mănăstirii fără de voe egumănului, să fie volnec cu carte domniii mele a-i opri să nu-i lase să facă moară pe locul mănăstirii, măcar vecin de ar fi mănăstirii, sau alţii, să nu-i îngăduiască. Iară de s-ari învoi cu egumănul, şi-ar vre egumănul să-i priimască a face moară, aşe, cu voe şi cu tocmală, să fie slobodzi a face. Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele, iară avînd mai mult a răspunde, să vie de faţă.

Let 7254 ⟨1746⟩ iune 2.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LIII, doc. 26.
Orig., pecete aplicată.

255

Iaşi, 27 iunie 1746

Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte lui Ion vel agă să oblige pe călăraşii care şi-au făcut locuinţe în ţarină, pe moşia Lieşti a mitropoliei, să se mute în silişte, iar de nu se vor supune, să le trimită zapciu ca să le „risipască casele".

Io Ioan Neculae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
† Scriem domniia mea le cinstitu şi credincios boieriul nostru, dum⟨nea⟩lui Ion vel agă.

Facem ştire dumitali că ne spusă cinstitu părintele şi rugătoriul nostru, sfinţie sa chir Nechifor mitropolitul, precum are sfînta mitropolie o moşie,

anume Lieştii, pe Jijie, la ţinutul Eşului şi şedu nişti călăraşi acolo pe ace moşie, carii să facu şi ei răzeşi, anume Gavril şi frate-său Gligoraş, şi ş-ar fi făcut casă pe locul ce⟨l⟩ di ţarină şi de fînaţu şi facu multă stricăciuni cu vitili lor şi nu vor să-şi mute casăl⟨e⟩ la silişti.

Pentru care, iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩ să-i aduci pe acei călăraşi faţă, să le ei sama şi, de a fi aşe, să le dai poroncă să-şi rădici casăl⟨e⟩ di pe locul cel di ţarină şi di fînaţu, să le mute la silişté, din vreme că pricinuescu pagubă. Iar nerîdicîndu-şi casăl⟨e⟩ pănă la ......[1] zil⟨e⟩, să trimiţi dumneata zapciu să le răsîpască casăle şi să-i mute la silişte, să nu mai facă pagubă în ţarină şi în fînaţu.

Aceasta scriem.

Treti logofăt.

U Ias, let 7254 ⟨1746⟩ iuni⟨e⟩ 27.

Acad. Republicii Socialiste România — Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XLV, doc. 43.

Orig., pecete aplicată.

256

⟨Iaşi,⟩ 5 iunie 1747

Caimacamii Moldovei poruncesc boierilor Toader Carp şi Constantin Donici să împlinească de la locuitorii din Buicani cîte un leu de om pe anul trecut pentru slujba obişnuită la mănăstirea Galata.

Sandul Sturdzea logofăt, Costache Razul vornic, Toader Păladi hatman, Aristarho vistier, Stavro sluger, caimacami.

Cinstiţi fraţi, dum⟨neata⟩ medelnicer Toader Carpu i dum⟨neata⟩ medelnicer Costantine Donici, fericita sănătate poftim dumneavoastră di la Dumnedzău.

Facem ştire dum⟨neavoastră⟩ că ni-au jăluit sfinţiia sa Dionisie, egumenul de Gălata, pentru oamenii de Buecani, satul mănăstirii Gălăţii, precum au avut tocmală cu dînşii să-i de cîte un leu de om pe anul trecut pentru slujba obicinuită ce au ei a lucra mănăstirii, precum şi zapis pe tocmala aceasta ni-au arătat de la mîna oamenilor, şi acmu, trimeţind omul său acolo la oamenii de Buecani cu zapisul lor să-i de banii după tocmală, ei n-au vrut să dea nici un ban şi s-au întorsu trimisul egumenului fără nimică de acolo.

Pentru care scriem dum⟨neavoastră⟩, pe cine v-ar trimite acum egumenul cu cartea noastră, să apucaţi pe oameni şi după zapisul lor de tocmală să pliniţi toţi banii de la dînşii şi să-i daţi la mîna trimisului egumenului să-i aducă aice la egumen.

Într-alt chip să nu fie.

Încă şi pe oameni să-i ţineţi rău, cu ce cale de s-au pus înpotrivă şi nu şi-au dat obiceiul după tocmală di-au îmblat omul egumenului în deşărt.

---

[1] Loc alb.

Aceasta şi fiţi dum⟨neavoastră⟩ sănătoşi.

Let 7255 ⟨1747⟩ iuni 5.

Sturdzea logofăt ; Costachi R⟨azul⟩ ; T⟨oader⟩ Paladi hatman ; Aristarh vist⟨ier⟩ ; Stavro sulger.

Procit vel pitar.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XX, doc. 9.

Orig.

257

⟨Iaşi,⟩ 29 decembrie 1747

Grigore Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ioan Cantemir, să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Totoeşti să-i facă slujbă opt zile pe an, dînd şi dijma din produse.

† Io Grigorie Ghica voevoda, bojiei milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele dumisale Ion Cantimir beizade, pentru oaminii ce şăd pe moşie dumisale la Totoeşti ot Hîrlău.

Spuindu-ne dumnalui că nici o slujbă de la dînşii nu are, domniia mia am hotărît să-i facă slujbă opt dzile într-un an, însă 4 zile să-i clăcuiască de vară şi 4 zile de iarnă, ori la ce-i va pune dumnalui. Şi dejma locului ce vor lucra pe moşiia dumisale, încă să-şi ia.

Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele.

Let 7256 ⟨1747⟩ dechemvrie 29.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCLXXXVI, dosar 12, doc. 51.

Orig., pecete aplicată.

258

⟨Iaşi,⟩ 10 iunie 1748

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Rîşca să oblige pe locuitorii de pe moşiile mănăstirii să-i lucreze douăsprezece zile pe an.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. Dat-am cartea domniii méle rugătoriului nostru chir Calistru Ene, igumenul sfintii mănăstiri Rîşca.

Şi de vréme ce pentru oamenii ce sînt şăzători în satele dupe moşiile mănăstireşti, încă din ceialaltă a doaă domnie a domniii méle aici la Moldova, prin cărţi tipărite ale domniii méle s-au hotărît ca fiiştecare om casnic ce va fi şăzătoriu şi să va hrăni pe moşie mănăstirească să aibă a lucra 12 zile pe an

mănăstirii, dîndu şi dijma locului din toate pre obicéiu, şi igumenul să pue vornicel în satul mănăstirii pre cine va socoti, fiind supuşi ascultării sale, şi acum dar viind mai susul-numit igumen de ne-au arătat jalbă cum că nu vor să lucrédză şi să urmeze dupe hotărîre, de al doilea rînd i să dă volnicie printr-această carte a domnii méle a-i stăpîni, să-i lucréze urmînd la toate dupe cum să hotăréşte în cartea tipărită. Că, care n-ar urma, va fi de certare. Într-alt chip nu va fi.

Aceasta poroncim [1].

Let 7256 ⟨1748⟩ iun⟨ie⟩ 10.

Vel postelnic.

Procit vel jit⟨nicer⟩.

Trecută la condică,

Luppul logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 1.
Orig., pecete aplicată.

259

⟨Iaşi,⟩ 6 octombrie 1748

Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternici călugărilor de la Horecea să apere, prin ştirea starostelui, pădurea mănăstirii, pe care o taie tîrgoveţii din Cernăuţi sub pretext că este moşie domnească.

† Io Costandin Nicolae voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

După jaloba ce ni-au dat părinţii săhastri de la schitul Horece [2] pentru tîrgoveţii de Cernăuţi, că îndrăznescu a tăe pădure pînă lîngă săhăstrie, să dă volnicie părinţilor călugări să aibă volnicie, prin ştire starostelui de Cernăuţi, a apăra pădure ce este înpregiurul săhăstriii dispre tîrgoveţi, şi alţii nime să nu îndrăznească a tăe. Iară de s-ari mai ispiti cineva a le face supărare, dumneata numitule ispravnice să-i pedepseşti pe unii ca aceia, înfrînîndu-i, să s⟨e⟩ părăsască.

Într-altu chip să nu fie, iară de vor ave tîrgoveţii altă a răspunde, să iei sama să-i giudeci şi să hotărăşti pricina cu carte de giudecată [3].

---

[1] Dispoziţii identice se dau la 10 iunie 1748 pentru satele de pe moşiile m-rii Galata (Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCII, doc. 46, publicat de I. Halippa în „Trudi", II. p. 257) şi la 22 iunie 1748 pentru m-rea Socola (Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 37).

[2] Cu data de 3 octombrie 1748, jalba cuprinde: „Milostive doamne, jăluesc mării tale că iaste puţină pădure înprejurul săhăstrii şi vin tîrgoveţii den Cernăuţi pînă supt schit şi ne strică şi ne fac multă supărare, dzicînd că n-avem treabă cu pădure, fiind moşie domnească. Ce ne rugăm mării tale să ni să facă o luminată carte a mării tale di apărari, măcar de o trăsătură di arcu să nu tae, că în latur⟨i⟩ mai este îndestulă păduri de treaba lor. Şi ce-a fi mila mării tale (Ibidem, doc. 26).

Octomvrie 3.

Rugătoriul mării tale, iermonah Artemie şi alţi călugări ot săhăstrie Horece ot Cernăuţi" (Ibidem).

[3] La 16 mai 1750 Constantin Racoviţă dă aceloraşi călugări următoarea „volnicie": „...De vreme ce numitul ieromonah Artemon stareţul şi alţi călugăraşi

Cant⟨acuzino⟩ hatman.
Procit vel jitnicer.
Trecută la condică,
Lupul.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

260

⟨Iaşi,⟩ 6 aprilie 1749

Constantin Mavrocordat domnul Moldovei şi Adunarea ţării dau actul de desfiinţare a veciniei.

Întăritură.

Noi Constandin Nicolai v.v. bojii milosti gospodar zemli Moldavscoi.

Această hotărîre ce s-au făcut printr-această carte, atîta de către toată obştia bisericească, cît şi de către toţi boiarii ţării, am întărit şi domnia mea cu pecetea şi iscălitura domniei mele, ca să se păzască nestrămutat. Într-alt chip să nu fie.

Iunie 1, 7257 ⟨1749⟩.

(L.I.) (L.P.)

Hotărire obştească.

Pîrele de pricina vecinilor şi la alţi luminaţi domni, cum şi la trecute domniile măriei sale preaînălţatului, luminatului domnului nostru, Constantin Nicolae v.v. n-au lipsit ; iară la această a triea domnie şi mai mult jalobe făcînd oamenii săteni ce şedu pe moşiile mănăstireşti şi boiereşti, făcînd pîră asupra stăpînilor satelor, că-i supunu cu vecinătate : adecă părîndu-le oamenilor că acest nume de vecinie n-are osebire de robie, şi se silia ca să găsască îndreptare şi mîntuire de numele vecinii, arătînd şi pricini că unii din stăpînii satelor s-au fost obijduit a vinde pe vecini ca pre robi, ş-ai împărţi cu împărţală ca pre ţigani, şi a da numele lor în foi de zăstre, ş-ai despărţi pre copii de la părinţi, luîndu-i în casă la slujba lor, şi-ai muta de la un loc la altul ; nefiind acea volnicie a se vinde şi a se supune pînă într-atîta ca pre robi. Pentru care cercetînd măria sa vodă cu amăruntul ca să afle adevărul, din ce pricinuescu aceste gîlcevi şi neodihnă oamenilor, ce strîmbătate ar fi avînd de fac atîta necontenită jalobă ; şi ce va să zică vecini, ce volnicie, ce supunere au stăpînii moşiilor asupra lor, cu cît sînt mai supuşi decît lăturaşii ce şedu pe moşii boiereşti şi facu slujba lor, şi ca pre robi se stăpînescu, au ca

---

de la schitul Horece ce-i făcut pe hotarul domnescu a tîrgului Cernăuţii, între Britchi şi între Sadchi, ni-au arătat cărţi şi de la alţi domni pentru apărătura pădurii pinpregiurul săhăstriii dispre tîrgovéţii de Cernăuţi, iată că li-am dat şi domniia mea volnicie să-şi apere pădure din Britchi pînă în Sadchi şi pînă în Prut. Şi poroncim şi dumitale, de s-ari mai ispiti cineva să tae, pe unii ca aceia să-i pedepsăşti şi carte aceasta de la mănile călugărilor să nu să ia. Într-alt chip să nu fie" (Ibidem, doc. 27).

pre ţigani, cum au fost obiceiul, au cerut măria sa vodă răspunsu la fieştecare de noi.

La şesă zile a lui april, joi întru a doua săptămînă după Paşti, fiind noi cu toţii adunaţi, atîta parte bisericească, cît şi boierească şi altă obştie, în mănăstirea Triisfetitelor, la scosul sfintelor moaşte, s-au făcut sobor de întrebăciune acestor pricini mai sus arătate. La care cu toţii cu un glas am răspuns mărturisind adevărul că vecinii robi nu sînt, nici se stăpînescu cu nume de robie; fiindcă numai ţiganii au acea robie, carii cu femeile şi cu copiii lor slujescu pe toate zilele stăpînilor săi. Iară vecinii numai partea bărbătească slujescu, scoţînd la lucru numai un om dintr-o casă, macar cîţi ficiori va ave omul, aseminea slujescu ca şi lăturalnicii, iară partea femeească nu slujeşte; nici au acea supunere ca robii, că vecin va să zică sătean megieaş fără de moşie, atîta numai că din sat nu este volnic ca să iasă; care poroncă este şi de la domnie şi a visteriei şi a pravelii, poroncind: săteanul să nu fie volnic a eşi din sat şi de unde va eşi, să se dea la urmă. Care rînduealä s-au păzit şi de răposaţii domni cei vechi, cum s-au văzut la hrisoavele lor, că cînd s-au pîrit doă sate pentru un sătean, de unde s-au dovedit c-au fostu de baştină, acolo s-au dat. Numai îndrăsneala unora din stăpînii moşiilor i-au supărat fără de cale; cu vînzările şi împărţările, şi mutările ce s-au purtat de la un loc la altul, le au dat pricini de jalobă, părîndu-le lor o supunere ca de robie. Care lucru a se vinde vecinii sau a se despărţi cu împărţală, sau a se da în foi de zestre pe fraţi, sau a se muta dintr-un sat într-altul, sau a se schimba numai pe oameni făr de moşie, sau pe copii a-i despărţi de la părinţi, n-au fost volnici stăpînii satelor, şi nici de acum înainte această volnicie asupra lor nime să nu aibă, că nu este cu cale. Şi cînd s-a vinde moşie oamenii să nu se vînză, ci ca nişte săteni a satelor în sat să rămîe, făcând slujba obicinuită; însă şi slujba să o facă cu nartu, 24 de zile de om într-un an, ori la ce lucru se va pune, şi dijma să dea de . . . pe moşie. Aşa mărturisim şi ne priimim; şi ca să fie păzit acest aşăzămînt, ne-am iscălit cu toţii, care aşăzămînt să se întărească şi de măria sa vodă.

Urmează iscăliturile: Nichifor mitropolit Moldaviei. — Iacov episcop Romanului. — Ieroteu episcop Huşului. — Ἀθανάσιος ὁ Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ἀλεξανδρίας καὶ ἡγούμενος τοῦ Χάγκου. — Ὁ τοῦ ἁγίον Σαββα Ραφαὴλ — — — ὁ τρηεραρχίτης Γαβρηλ. — Ἡγούμενος τού Μπάδω Παρθένιος. — Ieromonah Lazar, igumen Neamţului. Gheorghie igumen. — Ghedeon, igumen Slatitii. Teofan, igumen ot Agapia. — Ieromonah Meletie, igumen de Bisericani. — Ieromonah Varlaam, igumen ot Berzonţu. — Naftanaiil, igumen Solcăi. — Ştefan, igumen Dobrovăţului. — Sava ieromonah, igumen ot Căscăuţii. — Γρηγόριος Πυρσυχάνος. — Igumen de Bogdana. — Ἀθανασιος Γρεγζάνος. — Calistru, igumen de Runcul. — Antim ieromonah, igumen Mavromolul. — Natanaiil proin igumen. — Teofil, igumen de Bizantia. — Ioniţă Canta vel logofăt. — Sturza logofăt. — Costachi vel vornic. — Iordachi Balş vornic. — — Iordachi Cantacuzino vel clucer. — Iordachi biv vel sărdar. — Ion Rusu medelnicer. Ioniţă Cuza vel pitar. — — Constandin vel armaş. — — — Constadin Gîndul vel vist. — Miron Gafencu biv vel stolnic. — Ion vel armaş. — Gheorghi medelnicer. — Constantin Kogălniceanu vel clucer. — ⟨Spătar Andrei⟩ [1]. — Gavriil Frăţuţa. — Costaşco Bran. — Toader Coşăscu medelnicer. — — Iftimie, biv vel căpitan. — Lupul Tăutul — Ştefan Caş. — Iordachi Şoimariul.

[1] Numele în paranteză au fost completate după traducerea franceză de la 1829 (Arh. St. Iaşi, Litere, dosar R., nr. 95, f. 36—37 şi 42).

— Sandul Pili — Pascal Hoşe. — Dimitrie căpitan. — Ioniţă Moreanu, biv păhărnicel. — Simeon Panin. — Manoli pisar. — — Toader Botez. — Ion Bantăş. — Enachi Negruţ. — Vasile căpitan. — Ursachi căpitan. — ⟨Miron.⟩ — — Gavril Rusu. — Ioniţă căpitan. — Tanasie, socru lui Dobre. — Costandin Nagîţu. ⟨Vasili...⟩ — — Sandul Bontici. — Neculai Indigan. — Lupu Andrei... — Ioniţă Palipoţchi. — Lupaşc păhărnicel. — Stratulat Onescu. — Negoiţă. — Antohi căpitan. —Timofti Cotic. — Gheorghi Ghiţă. — Neculai brat Pilnici. — Ion Giomă. — Ion Dobre. — Manole căpitan. ⟨Gavril căpitan, Grigore..., Mihalache...,⟩ — — Radu Borcilă. — ⟨Gheorghe⟩. — Ştefan căpitan. — Toader Carp (fost al doilea jitnicer). — Costandin Timuş. — Grigoraş Ursachi. — ⟨Gheorghe. . . .⟩ . — Constandin vel pitar. — Şerban Flondor — Mihalachi Catargiu. — Iordachi Rusu 3 jicnicer. — ⟨Ion...⟩. — Ion Strijcă. — Toader sîn Ilie armaş. — Gavril Pilat. — Nicolai Tiron, vornic de poartă. — Neagol Ciocîrlie vornic de poartă. — ⟨Ilie...,⟩ Ştefan Popăscu biv 3 armaş. — V. Isăcescul post.

Arhiva Românească, tom. I, Iaşi, 1841, p. 126—132.

Traducere în limba franceză, din 1829, la Arh. St. Iaşi, Litere, dosar R., nr. 95, f. 36—37 şi 42 ; copie rom. la Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXLVII, doc. 130.

Publicat în *Magazin istoric pentru Dacia*, II, p. 94—99 ; reprodus de Al. A. C. Stourdza, *L'Europe orientale et le rôle historique des Mavrocordato*, Paris, 1913, p. 387—388 ; *Analele Academiei Române*, Mem. S. ist. XXIX (1947), p. 458—460 ; D.C. Sturdza-Scheeanu, *Acte şi legiuiri*, Seria I, vol. I, p. 21—23 ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii în Moldova*, Buc., 1907, vol. I, p. 457—459.

261

25 iunie 1749

Sandu Ilie, postelnic, recunoaşte egumenului de la Icuşeni stăpînirea pe jumătate de sat donat mănăstirii de mama sa, autorizîndu-l să ia dijma şi să oblige pe locuitori a face douăsprezece zile de boieresc pe an.

Scrisoare dumisale Sandul Ilie postelnic ci o dă păr⟨in⟩t⟨elui⟩ Dometiian, din let 7257 ⟨1749⟩ iuni 25.

Am dat scrisoare me la mîna sfinţiii sale părintelui Dometiian, stariţul de la sfînta mănăstioară Iucuşenii, pe pîrîul Voronii, să aibă a stăpîni pe giumătate din sat din Iucuşeni, căci acel giumătate de sat este a nostru, iar giumătate de sat este a lui Pavăl Vîrnav. Şi pe ace giumătate de sat ce este a noastră, cît li s-a veni parte, să ia dejmă din toate şi, după cum au hotărît măriia sa vodă, oamenii ce vor şăde pe moşii, ori moldoveni ori lipoveni, să slujască doîsprizăci zile într-un an, pe giumătate.

Iară de va ave cineva a răspunde pentru ace giumătate de sat, la noi să vie să stăm la giudecată, iar călugărilor de la mănăstioară să le dei pace, căci această giumătate de sat în diata maică-noastră este dată la mănăstioară.

Şi pentru credinţă am iscălit.

Let 7257 ⟨1749⟩ iuni 25

Sandu Ilie postelnic.

Arh. St. Buc., Ms. 1185, f. 4—4v.
Copie.

18 iulie 1749

Mărturie dată de boierii mazili ai ținutului Suceava că locuitorii din Rădășeni sînt vecini pe moșia mănăstirii Slatina, cultivînd aceleași terenuri din tată în fiu, cu toate că unii iau dijmă de la oamenii străini pentru locurile pe care, nefolosindu-le, le dau altora să le lucreze.

Milostivi ⟨și⟩ luminate doamni, să fii mărie ta sănătos.

† Facem în știre măriii tale pentru satul Rădășeni, moșie mănăstirii Slatinii, căci noi pe cîndu ne-am rădicatu în casăle părinților noștri vinie moșii și părinții acestor țărani din satul Rădășeni, fiind părinții noștri zlotași, după cum mărgu ominii și acmu la zlotași, și ei singuri să mărturisie că sîntu drepți vecini mănăstirii Slatinii, dară nu pomenie nime de dînșii să dzîcă că nu sînt veceni sau că-i moșie a [1] :, și om primi și blăstămul svintii besărici asupra sufletelor noastre că n-a... audzit de nimi dzîcîndu că-s ominii de Rădășini moșăni dintr-acia moșie și că este moșie a lor, nu-i a Slatinii. Și acmu am trecut și noi, mărie ta, de copii, că sîntem mai bini cîte de 50 de ani, și-am apucatu omini bătrîni și cîte de 100 ani pe la părinții noștri și n-am audzetu de nimi dzîcîndu că-s rădășinii moșeni și-s închinați Slatinii, și nu-s vecini și-i și moșia Rădășeni a lor.

Dară pentru c-ar fi luat țăranii de Rădășeni dejmă altor omini streini de pe hotariul Rădășenilor și noi le sîntem marturi că or fi luat dejmă, căci țăranii mai înainte le era cu cinste a să răspunde că-i vecenu călugărescu sau boirescu, că să chema om aședzatu, dară nu fulău, și ⟨au⟩ apucat de pe la strămoșii lor de știe fieșticarile unde a merge să are și să cosască și nu pute altul să-l scoată din pămîntul lui cel de aratu și din locul lui cel de cosîtu, nici stăpînii lor nu-i scote ; nu-i trebue unui om acel pămîntu să-l are sau locul cel de coasă, și-l da unui om strein de-l lucra și elu-l dejmue, nu să mesteca stăpînii la acea dejmă de pe pămîntul acelui om.

După cum am audzîtu de oameni bătrîni ș-am apucat și pe la casăli părinților noștri, așe mărturisîm și noi măriii tale. Și să fii mării ta sănătos.

Let 7257 ⟨1749⟩ iuli 18.

Robii măriii tale,

Ștefan Gherghel postelnic ; C⟨onstantin⟩ Ciudin medelnicer ; Vîrlan Panaite pîrcălab ; Gavril Frătița ; Toader Bădiliță vornic ; Neculai Gherghel medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 6.
Orig.

290

263

⟨Iași,⟩ 8 octombrie 1749

Caimacamii Moldovei poruncesc șetrarului Ion Izmană, ispravnic de Botoșani, să oblige pe locuitorii din Cordăreni ai medelnicerului Dumitrachi Hudici, împrăștiați pe toată moșia, să se mute în sat și să-i presteze obligația de boieresc după hotărîrea domnească.

Caimacamii.

† Dum⟨neata⟩ șetrar Ioani Izmană, sănătate poftim dumi⟨tale⟩ de la Dumnădzău!

Ne jălui Dumitrachi Hudici medelnicer că la moșie ce ari la ocolul Botășanilor, anumi Cordărenii, țăranii ce sînt acolo s-au împrăștiat din săliști cu șidere lor pe toată moșiia și-i pricinuesc pagubă strîcîndu-i locul țarinilor și a fînețălor cu bucatile lor, și o samă de oameni s-au și mutat, iar unii nu înțăleg să să strîngă la săliște, ce și acmu șed tot împrăștieți.

Ce acmu, fiind asupra ernii, le-a căde cu greu a-i strămuta den aședzare lor, dar iată că-ți scriem să-i chemi pe acei oameni înainte dumi⟨tale⟩ și, fiind împrăștieți precum arată Dumitrachi, să le dai tari poroncă puindu-le și soroc, de primăvară numai să se rădice să s⟨e⟩ aședzi în siliști undi sînt și cielalți oameni. Iar pentru 3—4 oameni ce sînt lîngă țarină și carii șed pen colibi și n-au casă, acelora să le dai poroncă numai să să muti acmu în siliști, să-și facă cas⟨ă⟩.

Mai jălui Dumitrachi că nu i să supun țăranii să-i lucredzi pentru slujba obicinuită. Ce și pentru aceasta să ei sama să le poroncești să-i lucredzi după hotărîrea ce s-au făcut. Așișderea și pentru datorii și altili ce ar ave cu dînșii, să iai sama și ce-i găsi cu cali să-i plinești, odihnindu-i cu dreptate lor.

Aceasta, și fii dum⟨neata⟩ sănătos [1].

Let 7258 ⟨1749⟩ oc⟨tombrie⟩ 8.

A dum⟨itale⟩

Cant⟨a⟩ logofăt; Sturdzea logofăt; Costachi R⟨azu⟩; Radu vel vornic; T⟨oader⟩ Palade.

Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. X, doc. 27.
Orig.

---

[1] În porunca lui Constantin Racoviță, de la 18 ianuarie 1750, către ispravnicul de Hîrlău și Dorohoi, referitoare la aceeași problemă, se adaugă: „...Așijderea au mai jăluit că și din sămnele bolovani ale moșii Cordărenilor îi lipsăscu une⟨le⟩ hotară, încă i-au tăiet oaminii și un stejar cu buor din dumbrava dispre Dumeni, și celi ce-au mai rămas semne, iarăși să găsescu sfărmați bolovanii.

Pentru care scriem dumitale întîi pentru rășchirare oamenilor din vatra satului să cerci și, fiind așia, poroncim dum⟨itale⟩, cîți vor fi rămas nemutați, să-i aduci înainte dum⟨itale⟩ și să le dai poroncă cu tărie, fieștecarele să margă să șadză în săliște și puindu-le soroc de primăvară să porți de grije să-i muți în sat și să păzești ca să să urmedze poronca. Într-alt chip să nu fie.

Apoi și pentru bolovanii ce-i lipsăscu și stejarul cu buor ce l-au tăet și pentru alți bolovani ce sînt sfărmați, încăși să cerci cu amănuntul și să faci strînsoari cu tărie și negreșit, numai să să dovediască acei vinovați. Și, prindzindu-i, să le iei vinele lor în scris și cu dovedire și să-i pui în butuci să-i trimiți aice la dumnealui vel logofăt ca să li să caute giudecata cu pravila și să-și ia plata. Și sămnele ci-or fi lipsind încă să vor pune la loc, precum au fostu hotărît și mai de nainte. Aceasta scriem" (Ibidem, doc. 30).

28 octombrie 1749

Ispravnicii de Suceava judecă pricina dintre egumenul de la Slatina și locuitorii din Rădășeni, care nu vor să se recunoască foști vecini ai mănăstirii, hotărînd ca ei să iasă la divan în termen de două săptămîni după venirea domnului în scaun.

† Avîndu giudecată la boerii ci-au fost orînduiţi giudecători la divanul mării sale lui Costantin vodă egumenul de Slatină cu toţi oaminii din Rădășeni, jăluind oaminii de Rădășeni mării sale lui Costantin vodă că ei nu sint vecini mănăstirii Slatinii și încă nici moșia Rădășenii nu este a mănăstirii, ce este a lor, numindu-s⟨e⟩ ei mai dinnainte dărăbani. Și luînd egumenul de Slatina și mărturie de la cîţiva mazili înprejurași și megieși Rădășanilor, cum că au apucat și din părinţii lor că tot mănăstirea Slatina au stăpînit acia moșie cu toţi oaminii, și neurmîndu-li-s⟨e⟩ giudecata de la divan, puindu-li-s⟨e⟩ dzi la Sfeti Dimitrie ca să margă iarăși de iznoavă la divan înpreună cu călugării și cu martorii ci-au făcut mărturie, și tîmplîndu-s⟨e⟩ de s-au mazilit măria sa Costantin vodă păn la sorocul ce li s-au ⟨pus⟩ să s⟨e⟩ afle la divan, acmu jăluind călugării de la mănăstire Slatina la dum⟨nea⟩lor boerii caimacani pe oamenii de Rădășeni ca să lucredze și să de adetiul mănăstirii după cum li-au fost obicieiul și mai din nainte, și în iastă-vară, cu pricina giudecăţii, n-au lucrat nimică.

Și, după cart⟨ea⟩ dumilor sale caimacanilor, trăgînd egumenul pe toţi oaminii de Rădășeni înainte noastră și viind toţi faţă, luîndu-le sama cu amănuntul, întîi întribîndu-i ce oamini au fost ei mai dinnainte: oamini di loc au fost, au lăturași ⟨?⟩, au dat sama toţi că ei sint oameni de loc din Rădășeni din baștina lor și s-au numit mai dinnainte strămoșii lor dărăbani domnești și moșie au fost a lor și la domnie lui Vas⟨i⟩lie vodă s-a închinat mănăstirii cu lucru ca să de cîte ceva agiutoriu mănăstirii. Și, de atunce păn acmu murind un rînd de oameni, i-au apucat mănăstirea și tot cu acel adetiu i-ar fi stăpînit păn acmu. La care numai cît cu gurile au arătat oamenii aceasta, dar nici o dovadă n-au arătat, nici ispisoc de la vrun domnu pe moșie că-i a lor, nici că nu sînt ai mănăstirii oamini din baștina lor.

Iar egumenul de Slatina cu toţi călugării cei bătrîni mărturisesc că din moși, di strămoșii lor, tot așe au apucat stăpînind mănăstire satul Rădășenii cu toţi oamenii, și ispisoaci, scrisori ci-au avut danii de la domni și de la boeri ci-au dat danie moșii mănăstirii, nici pe o moșie n-au, toate s-au prăpădit la vremea răscoalelor, după cum au și ispisoc de întăritură di la măria sa Grigorie vodă, arătînd și satul Rădășinii, și nici pănă acmu nici ei nu s-au mai sculat niciodată ca să dzică că-i moșie a lor și nu sint vecini daţi mănăstirii, și tot și-au lucrat boiriscul și și-au dat adetiul lor ce este vinitul mănăstirii, păn acmu.

De cari, noi într-alt chip n-am putut să le hotărîm pricina, nefiind domnie la scaun, ce i-am dat de grumaz mănăstirii să-și de tot vinitul după obicéiul ci au avut di au dat adetiu mănăstirii păn acmu și să-și lucredze boierescul și li-am pus și dzi, după ci-a milui Dumnedzău di-a vini domnia la scaun, în doao săptămîni, să margă și călugării înpreună cu martorii lor și oaminii de Rădă-

şenı, şi după cum li s-a hotărî de la luminat divanul mării sal⟨e⟩ lui vodă, aşe or urma de acmu înainte.

Şi am dat această mărturie a noastră la mîna egumenului de Slatină, după cum au mărturisit şi mazilii înaint⟨ea⟩ noastră.

Let 7258 ⟨1749⟩ oct⟨omvrie⟩ 28.

N. Canta vel clucer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 8.
Orig.

265

⟨Iaşi,⟩ 10 ianuarie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, hotărăşte ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Galata să slujească la toate cîte va porunci egumenul, ca în vremea părintelui său, Mihail Racoviţă, sau cîte 24 zile pe an, după aşezămîntul lui Constantin Mavrocordat.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoriului nostru Paisie, arhimandritul şi egumenul de la mănăstirea Galata, ce ni-au jăluit pentru oamenii ce să află şădzători pe moşiile ce are mănăstirea la ţinutul . . . . .[1] dzicînd că nu le dau ascultare ca să slujască la ce sînt trebuinţăle mănăstirii.

Drept acéia dăm volnicie pentr-această carte a domniii méle ca orice fel de oameni vor fi şădzători pe moşiile mănăstirii să aibă a-i stăpîni şi să-i pue să lucredză şi să slujască ori la ce li va porunci egumenul la trebuinţăle mănăstirii pe obicéiul vechiu, după cum au slujit şi în vrémea domniii luminatului părintelui nostru, măriia sa Mihai vodă, şi la alţi domni ce-au fost mai înainte vréme.

Iar carii s-ar arăta înprotivitori şi n-ar da ascultare mănăstirii, poroncim dumitale ispravnice de ţinut, pe unii ca aceia să-i frînedzi şi să-i supui ca să slujască la toate cele ce vor fi trebuinţăle mănăstirii pe obicéiul vechiu, după cum poroncim mai sus. Însă şi egumenii de-i vor asupri pe oameni cu slujba mai mult peste obicei, dumneata să ei sama şi să socoteşti cu ce rînduială slujăsc şi oamenii di pin satele dumilorvoastre, şi aşa să-i îndreptaţi şi să-i puneţi la cale ca să le vie lucrul cu dreptate, să nu să supere afară den slujba obicinuită mai mult.

Într-alt chip să nu fie, iar de li-a părea oamenilor cu greu a sluji după obicéiul vechiu, să aibă a sluji după hotărîrea testamentului domniii sale Costantin vodă, cîte 24 zile de an[2].

Let 7258 ⟨1750⟩ ghen⟨arie⟩ 10.

Vel logofăt procit

Arh. St. Buc., M-rea Barnovschi, pach. VI, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb.

[2] Fiind dispoziţie cu aplicare generală, textul a fost trimis şi altor mănăstiri: cu aceeaşi dată, un exemplar identic, pentru mănăstirea Barnovschi (Ibidem, M-rea Bîrnova, pach. III, doc. 10, orig.), iar mănăstirii Putna i s-a dat pentru moşiile din ţinuturile Suceava, Cernăuţi, Hîrlău şi Cîrligătura (B.C.S., filiala „N. Bălcescu“, fond St. Georges, pach. CCCXIII, dosar 14, doc. 1, copie modernă).

266

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte starostelui de Cernăuţi să împlinească de la locuitorii din Rarencea rămăşiţe din „tocmala" lucrului de boieresc pentru mănăstirea Slatina, iar pe viitor să slujească după „obiceiul cel véchiu".

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la credincios boiariul nostru, dumnalui Vasîlache Crupensche, starostele de Cernăuţi.

Facem ştire că ni-au dat jalobă rugătoriul nostru iermonah Ghedeon, egumenul de la mănăstire Slatina, pentru oamenii de Rărence din ţinutul Cernăuţilor, moşiia mănăstirii Slatenii, dzicînd că li-au rămas rămăşiţe din tocmala lucrului de boerescu de an şi nu caută să le plătiască.

Pentru care scriem dumitale, să le iai sama şi ci-or fi avînd a lua plineşte-le şi odihneşte cu dreptate lor, să nu ne mai vie jalobă. Iară de acmu înnainte aşe să le dai poroncă ca să fie supuşi stăpînilor moşiii şi să le slujască lucrul de boerescu pre obiceiul cel véchiu mai denainte, care să ştie, că domniia mia nu vom să urmăm după rînduiala ce să făcuse mai noao, ce pre ce véche. Şi aşe să urmedze şi ei şi să-i supui dumneata la slujba mănăstirii. Dar de ţi s-or jălui vrunii că-i asuprescu călugării cu lucrul de boerescu, silindu-i mai mult de cum este ştiut obiceiul vechiu, să le iai sama şi să-i îndreptedzi la cale, să nu-i calce fără ispravă.

Aceasta poroncim [1]. Şi carte să ste la mănăstire.

7258 ⟨1750⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Vel logofăt procit.
Trecută la condică de Tanasie logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXII, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

267

⟨Iaşi,⟩ 17 ianuarie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vtori medelnicerului Dumitrache Hudici să apere dumbrava şi rediurile de pe moşia sa Cordăreni, oprind pe oricine să taie lemne.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

[1] La 25 ianuarie 1751, Constantin Racoviţă porunceşte lui Vasile Crupenschi staroste de Cernăuţi : „Facem ştire că ni-au dat jalobă rugătoriul nostru Parthenie, igumenul şi cu tot săborul de la mănăstire Slatina pentru oamenii de Rărence, că de doi ani încoace nu le slujăscu lucrul de boerescu, nici la moara ce au acolo, nici la altă, pentru care după jaloba lor îţi scriem să cercetedzi şi fiind aşe, să-i apuci şi să le plineşti lucrul de boerescu, după rînduiala obiceiului ce au hotărît prin cărţile gospod ce le au călugării la mînule lor şi să-i odihneşti, să nu ne mai vie jalobă. Aceasta poruncim" (Ibidem, doc. 15).

Dat-am carte domniei mele boiarinului nostru, lui Dumitrache Hudeci biv vtori medelnicer şi omului său pre cine va ave rînduit la Cordăreni, să fie volnec cu carte domniii mele a apăra dumbrava şi rediurile Cordărenilor, nime să nu fie volnec a tăia sau a dărma, de vreme ce ni-au jăluit că cine cum poate mărgu şi tae şi strică, de n-au rămas lemne de trebuinţa sa, ce, cum poroncim, nime să nu îndrăzniască să tae sau să darme nici un lemn.

Şi poroncim şi dum⟨itale⟩ isprav⟨nice⟩ de ţînut, să aibi purtare de grije şi pre carei s-ar afla c-au îndrăznit piste poronca cărţii, să-i cerţi, să-i pedepseşti.

Şi într-alt chip să nu fie, iară avînd cineva a răspunde, iarăşi să iei sama, hotărînd pricina prin carte de giudecată.

7258 ⟨1750⟩ ghe⟨narie⟩ 17.

Vel logofăt procit.

Trecută la condică de Tănas⟨ă⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Dolješti. pach. XXII ter., doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

268

⟨Iaşi,⟩ 17 ianuarie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii de pe moşia Cordăreni şi Săpoteni a lui Dumitrache Hudici să lucreze ca în timpul domniilor părintelui său, Mihail Racoviţă, sau după aşezămîntul lui Constantin Mavrocordat.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle boiarului nostru, lui Dumitrache Hudici, biv vtori medelnicer, să fie volnec cu carte domniii mele pentru oamenii ce ni-au jăluit că şăd pe moşiia sa Cordărénii i Săpoténii, ce sînt la ţinutul Dorohoiului, şi nu să supun să-i lucredze după obiceiu, ca să aibă a le face zaptu să-i lucredze după cum lucriadze şi alţi oameni de boerescu ce şăd pe moşii stăpîneşti, după obiceiul véchiu, cum au lucrat şi la domniile preaînălţat părintelui nostru, măriia sa Mihai vodă şi la alţi domni, aşè să lucredze şi acum. Iară de li-a părè cu greu să lucredze pe obiceiul véchiu, să aibă a lucra după hotărîre domniii sale lui Costantin vodă. 24 dzile pre an, şi să le ia şi dijmă din toate sămănăturile şi din fînaţ.

Şi poroncim şi dumitale ispravnice de ţînut, să-i supui ca să urmedzi. Într-alt chip să nu fie. Inse şi Dumitrache de i-ar opinti cu lucrul mai mult piste obiceiu, să-i îndreptezi să nu-i calce fără socotială şi piste obiceiu.

Ghen⟨arie⟩ 17, let 7258 ⟨1750⟩.

Vel logofăt procit.

Trecută la condică de Tanasie logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Dolješti, pach. X, doc. 29.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iaşi,⟩ 14 februarie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să judece pricina locuitorilor din Rădăşeni, care se socotesc „moşinaşi", cu egumenul de la Slatina, care-i „trage la vecinătate".

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie mea la cinstit şi credincios boeriul nostru, dum⟨nealui⟩ Costachi Razu vel vornic i dum⟨nealui⟩ Costandin Cantacuzino păharnic, isprav⟨nicii⟩ Sucevii, sănătate!

Facem ştire dumn⟨eavoastră⟩ că aice la domnie me au dat jalobă rugătoriul nostru Ghedeon, egumen de la mănăstire Slatina, pentru un sat, anume Rădăşenii, ce este la ţinutul Sucevii, cari sat zice că este drept a mănăstirii Slatinii, cu vecini, cari din vechi zile dzisă că tot mănăstiri au stăpînit cu pace şi pănă acmu la domnie sa Costandin Neculai vodă la let 7257, la cari arată şi un ispisoc dovadă di la mărie sa Grigorie vodă din let 7245, în cari scrie că şi acel sat Rădăşenii iaste a Slatinii. Iară acmu la domnie sa Costandin vodă au tras oamenii de Rădăşeni la giudicată pe egumenul de Slatina la divan, dar neaducîndu-şi marturi ca să dovediască nici o parte, nici alta, nu li s-au hotărît judicata şi li s-au pus soroc la Sfeti Dimitrie să-şi aducă marturi; dar tîmplîndu-să mazilie domniii sali lui Costandin vodă, iarăşi nu li s-au hotărît pricina.

Pentru cari iată că scriem dum⟨neavoastră⟩ să aduceţi pe acei oameni faţă înainte dum⟨neavoastră⟩, strîngînd dum⟨neavoastră⟩ ispravnici şi alţi oameni înpregiuraşi şi mazili, şi să le luaţi sama cu amăruntul, întrebînd întîi pe acei săteni ce dovadă au ei că sînt moşinaşi şi că nu sînt vecini, aşijdere şi pe egumenul, cu ce-i trage la vecinătate, căci egumenul ari şi o mărturie de la cîţiva mazili. Şi luînd sama cu amăruntul şi la o parte şi la alta, şi după mărturii ce va arăta egumenul şi ei, să daţi dum⟨neavoastră⟩ mărturie în scris la mîna cui să cade. Iar neodihnindu-să vreo parte cu giudecata dumilor voastre, să le puneţi dzi cu soroc, gioi după Paşti să să afli aici la divan şi o parte şi alta cu marturii ce vor ave, ca să li se hotărască giudecata.

Aceasta scriem. Şi carte aceasta să nu să ia de la egumăn [1].

Let 7258 ⟨1750⟩ fev⟨ruarie⟩ 14 dni [2].

Vel logofăt procit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 204.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] „Şi carte aceasta....." adaos.

[2] Porunca se repetă la 11 iunie 1750 (Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 9).

270

⟨Iaşi,⟩ 4 iulie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte vel serdarului Vasilachi să oblige pe locuitorii moşiei Davida să lucreze mănăstirii Suceviţa cele douăzeci şi patru de zile pe an „după obiceiul şi hotărîre testamentului ci au" iar dacă li se va părea mai uşor cu bani, să se înţeleagă cu egumenul.

Copie asămine scoasă di pi cea adivărată.

Io Costandin Mihail Cihan Racoviţă voevoda, bojii milostii gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domnie me la credincios boeriul domniii meli, dumnealui Vasilachi vel sîrdar.

Facim ştire că domniii meli au jăluit rugătoriul nostru, egumenul de la mănăstire Suceviţii, pentru oamenii ce şăd pi moşiia mănăstirii, anume Davida, zicînd că nu vor să slujască acele 24 zile pe an după obiceiul şi după hotărîre testamentului ci au.

Pintru cari iată că scriem dumitale să chemi pi acei oamini faţă şi să le dai poroncă ca să slujască acele 24 zile. Iar nepriimind ca să slujască, vrînd cu bani mai pe uşor ca să să aşăzi cu mai sus-numitul egumen, iarăşi după cum vei afla cu dreptate şi cu învoiala egumenului să-i aşăzi, ca să fii odihniţi şi o parti şi alta. Şi precum îi vei aşăza, să şi înplineşti di la dînşii.

Aceasta scriem.

7258 ⟨1750⟩ iuli 4.

Locul peceţii gospod.

Costachi logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLX, doc. 9.
Copie.

271

⟨Iaşi,⟩ 16 decembrie 1750

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, împuterniceşte pe stareţa de la Socola să dea viile părăginite de pe moşia mănăstirii celor care ar voi să le lucreze.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoarilor noastre, stariţii şi a totu săborul de la sfînta mănăstire Socola, că jăluindu domniii méle dzicînd că avîndu unii şi alţii vii pe locul mănăstirii, li-au lăsatu unii de s-au părăginit unile di 20 di ani, altile di 15 ani, altile de dzece ani, şi mănăstire iaste păgubaşe de dijmă, vinitul moşii, pentru care arătară cărţi di volnicie şi di la alţi domni ca să aibă

voe a le da acele părăgini cui şi-ar găsi să le lucredză, să nu să păgubască mănăstire de dijmă, vinitul moşiii.

Dreptu aceia şi domniia mea încă le dăm volnicie pentru aceli vii părăginite de atîţe ani ce arată mai sus, să aibă voe a le da întîi la neamul ce s-or tragi din cei cu păraginile, şi di n-or vre neamul să le lucredză, să le de la răzeşii ce să hotărăscu cu acele păra⟨gi⟩ni, şi di n-or vre nici răzeşii să le lucredză, să aibă a le da şi la streini, cui şi-ar găsi să le lucredză acele părăgini toate, să nu se păgubască mănăstire di vinitul moşiei.

Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii méle.

Vălet 7259 ⟨1750⟩ dic⟨hemvrie⟩ 16

Cant⟨acuzino⟩ vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

272

⟨Iaşi,⟩ 28 iunie 1751

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire unui aprod domnesc spre a obliga locuitorii care au avut semănături pe hotarul Căpoteştilor, a mănăstirii Bîrnova, să dea egumenului dijma pe doi ani din urmă.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele slugii noastre, cestui aprod, să fie volnec a merge să cerce pentru oamenii ce-au avut fînaţe şi păpuşoae şi alte sămănături pe hotarul Căpoteştilor, moşie Bîrnovii, an şi anţărţu, şi cu pricina lui Chiper şi a lui Ion Sîrghie fuştaşul şi alţii a lor ce să acolisie că sint şi ei moşeni şi acmu s-au dovedit că n-au triabă, jălui Damian, egumenul de Bîrnova, cà nu şi-au dat oaminii zăciuiala pe obiceiu.

Drept aceia, să-i apuce omul gospod să pliniască de la acei cu pămînturile şi cu fînaţele, iar de or dzice că li-au luat dejma Chiper s-au fuştaşul sau alţii de a lor, să margă să-i dovediască ; şi dovedindu-i, îi va apuca aprodul pe dînşii şi va plini ce-au luat anţărţu şi an, că aşe s-au hotărît, să de înapoi ce-au luat.

Şi nime să nu ste înpotriva cărţii gospod.

7259 ⟨1751⟩ iuni 28.

Procit hatman.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. V, doc. 15.
Orig., pecete aplicată.

273

⟨Iaşi,⟩ 6 septembrie 1751

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, încuviinţează episcopului de Huşi să oblige pe locuitorii din tîrg, care au case pe moşia episcopiei, să dea cîte doi lei pe an pentru boieresc, poruncind ispravnicului de Fălciu să împlinească de la acei ce se vor împotrivi.

† Io Costandin Mihai Cehan Racoviţă voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.

De vreme ce domniii mele au dat jalobă cinstit părinti şi rugătoriu nostru, sfinţie sa chir Erofitei epescop de Huşi, că şed cîţiva oameni pe locu episcopii, acolo, în tîrgu în Huşi şi nici un ajutor dé boeréscu nu dau, drept aceea i s-au dat volnicii sfinţiii sale ca să fii volnec a lua cîte 2 lei dé toată casa ce va fi făcut pe locu episcopiii. Iar care s-or arăta înprotivitor cărţii domniii mele ca să nu dea cîté 2 lei de casă, iată că-ţi poroncim dumitale ispravnici de ţinut să înplineşti aceşti bani de la aceie ce vor fi şezători po locu episcopiii şi nime să nu stea înpotriva cărţii domniii mele.

Săpt⟨emvrie⟩ 6, 7260 ⟨1751⟩

Vel logofăt procit.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 186.
Orig., pecete aplicată.

274

⟨Iaşi,⟩ 22 ianuarie 1752

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare mitropolitului Iacov să pună în vedere locuitorilor care au vii la Vlădiceni şi le-au lăsat în părăsire că, dacă nu le vor lucra în primăvară, vor fi date altora.

Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

† De vréme ce ni-au spus preasfinţitul mitropolit, al nostru preacinstit părinte duhovnicesc, sfinţiia sa chir Iacov, că pre locul Vlădicenilor, moşiia sfintii mitropolii, au oamenii vii şi le lasă de să părăginescu şi nici ei nu vor să le lucredze, nici le dau altora carei să găsescu să le lucredze, şi rămîind păragene să păgubeşte sfînta mitropolie de dejma vinului, iată că dăm poruncă pintr-această carte a domnii mele tuturor acelor ce au vii, ori să-şi lucredze viile ce au ca să nu păgubască mitropolie dejma vinului, ori, de nu le vor lucra acu de primăvară, să ştie c-am dat volnicie preasfinţitului mitropolit să ia toate păraginile ci-or fi pe moşiia mitropolii şi să le de cui s-ari găsi să le lucredze, să aibă folos

mitropolie de vinitul moşiilor sale ; şi pe urmă acei cu păraginile nu vor ave cuvînt de răspunsu, nici le vom da ascultare.

Într-alt chip nu va fi [1].

7260 ⟨1752⟩ ghen⟨arie⟩ 22.

Vel medelnicer protocălit.

Arh. St. Buc., Mitrop. Moldovei, pach. III, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

275

⟨Iaşi,⟩ 22 aprilie 1752

Mitropolitul Moldovei şi veliţii boieri cercetează reclamaţia episcopului de Roman pentru încălcarea de către unii locuitori a moşiei tîrgului, pe care are hrisoave domneşti de danie, şi propun ca o parte să stăpînească tîrgoveţii dînd dijma episcopiei, iar alta Biserica Albă, luînd dijma de la cultivatori.

† Facem ştire că din poronca preaînălţat domnului nostru, măriia sa Costandin vodă Racoviţă, ce ni-au orînduit ca să luîm sama sfintei episcopii de Roman pe jaloba ce-au arătat sfinţiia sa ⟨chir⟩ Ionichie, episcopul de Roman, am cercetat toate pricinile cu amăruntul după cum vom arăta în gios anume :

Întîi, ni-au arătat sfinţiia sa că dijma de pe tot locul tîrgului Romanului este dată miluire de luminaţii domni cu ispisoace domneşti sfintei episcopii de Roman, iar cu locul, fiind domnescu, să n-aibă triabă, însă afară de o parte de loc ce s-au deosebit iarăşi den locul tîrgului de s-au dat miluire sfintei bisérici ce să numeşti Bisérica cea Albă den tîrgu den Roman de ctitorul bisericii, răposatul luminatul domnu Ştefan vodă cel Bun, iar acmu unii den tîrgoveţi, moldoveni şi mai ales armeni, să fac şi ei stăpînitori în hotarul tîrgului pe nişte părţi de loc şi lazuri de fînaţă cu zapisă de cumpărătură ce-au cumpărat unii de la alţii, şi alţii ţin şi făr' de zapisă, numai cu stăpînirea ce-au apucat unul de la altul, şi eu şi dijmă de pe la alţii streini ce fac hrană pe aceli părţi de loc.

Am hotărît, acei ce să arată stăpînitori acelor locuri, să-şi stăpînească locurile şi lazurile precum le-au stăpînit şi păn-acmu, iar dijma din toate ce s-ar lua pe aceli locuri să o ia episcopiia ; iar pentru cît loc va avea Bisérica cea Albă, să-l stăpîniască bisérica cu dijmă cu tot, nedînd nici un fel de dijmă.

Aşijderea şi dentr-acei ce să ţin stăpîni pe aceli locuri şi lazuri, de vor fi avînd vrunii niscaiva ispisoace domneşti şi miluire pe niscareva locuri, care să fie mai vechi daniile lor decît a episcopiii, aceia să-şi stăpîniască locul cu dejmă cu tot. Iar cei ce-ar arăta ispisoace de întăritură asupra zapisălor celor de cumpărătură, acele să nu să ţie în samă.

Al doilea, au cerşut sfinţiia sa dreptate şi hotărîre şi pentru rupturile Siretului, de vrémi ce pe cîteva locuri au rupt apa şi la o parte de Siretiu şi la alta, mutîndu-să din matca ei cea vechie, şi despre una ca aceasta să dă pricină de înpresurare atîta asupra locului celui domnescu a tîrgului, cît şi moşiei ce are

[1] La 15 iulie 1755, Matei Ghica, domnul Moldovei, a repetat întru totul această hotărîre (Ibidem, doc. 8, orig.).

episcopiia, osăbit de locul tîrgului şi altor moşii omeneşti ce sint pe apa Siretului drept potriva acelui loc.

Am hotărît şi la aceasta, hotarul între toate moşiile ce-or fi pe Siretiu de înbe părţile să nu să socotiască stăpînirea moşiilor după rupturile apei, ce să fie stăpînirea tuturor moşiilor păr' în matca Siretiului cea vechi.

Cum şi o moşie ce-au arătat sfinţiia sa părintele episcopul că are episcopiia între apa Siretiului şi a Moldovei, ce să hotăreşti cu locul tîrgului, şi iarăşi după rupturile apii au cuprinsu unii den tîrgoveţi şi din posluşnicii episcopiii dintr-aceli locuri lazuri de fînaţă şi le stăpînesc unul de la altul, am hotărît şi pentru această moşie asemenea, să fie hotarul ei între apa Moldovei şi a Siretiului păn în matca cea véchi acestor ape. Şi de vrémi că această moşie este driaptă a episcopiii cu dejmă şi cu loc cu tot, să o stăpîniască episcopiia peste tot, de înbe părţile apelor, păr' în matca cea vechi, şi să-şi ia şi dijma den toate pe obicei. Şi acei ce să ţin de aceli locuri ce sint rupte de apă, afară din matca cea vechi, să lipsască den stăpînirea locului ; şi de ar arăta şi niscaiva zapisă de cumpărătură unul de la altul, sau întărituri domneşti pe zapisă, să nu să ţie în samă.

Şi aşe la toate după hotărîre să s⟨e⟩ urmedză. Aceasta înştiinţăm.

Let 7260 ⟨1752⟩ ap⟨rilie⟩ 22.

Iacov mitropolit Moldaviii : Iordache Cant⟨acuzino⟩ vel logofăt ; R⟨a⟩d⟨u⟩ R⟨a⟩c⟨oviţă⟩ vel vornic ; Costache Razul hatman.

⟨Rezoluţie :⟩

Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. După alegire svinţiii sale părintelui mitropolitului şi a dumilor sale veliţilor boiari, găsind şi domniia me a fi cu cale, am întărit şi cu a domniii mele iscălitură şi pecete [1].

Io Costandin voevoda ⟨m.p.⟩

Acad. Republicii Socialiste România, pach, LXIII, doc. 126.

Orig., pecete aplicată.

276

⟨Iaşi,⟩ 15 mai 1752

Ianache vel stolnic şi Simeon Buhăescu biv vel medelnicer judecă pricina egumenului de la Slatina cu locuitorii din Rădăşeni şi hotărăsc — pe bază de martori — ca mănăstirea să stăpînească moşia.

† Facem ştire că din poronca preînălţat domnului nostru, măriia sa Costandin vodă Racoviţă, s-au giudecat de faţă înaintea noastră sfinţiia sa Parthenie,

[1] La 3 mai 1753 Constantin Racoviţă hotărăşte în privinţa dijmei locuitorilor din Roman : „De vreme ce dijma de pe tot hotarul domnescu a tîrgului Romanului, fiind dată miluire de luminaţii domni svintei episcopii Romanului, după cum arată testementurile luminaţilor domni ce-au fost mai înainte de noi, care şi domniia mea asemene am întărit această miluire cu testementul domniii mele, numai fiindcă o samă den tîrgoveţi de Roman, moldoveni şi armeni, scornind multe pricini şi amestecături, zicînd că au lazuri şi locuri de fineţă făcute pe locul gospod a tîrgului şi n-au avut obiceiu a da dijmă ; care aceasta căutîndu-să cu divanul domniii mele, fiind şi acei armeni şi moldoveni, şi de la divan s-au hotărît că făr' de cale au îmblat, şi s-au dat testementul domniii mele la mîna svinţiii sale Ionichiii, episcopul de Roman, ca să aibă a lua dijma atît de la moldoveni, cît şi de la armeni, de la toţi cei ce vor lucra pe hotarul gospod a tîrgului de toate pe obiceiu, după cum mai pre largu arată testementul domniii mele" (Ibidem, pach. LXVI, doc. 24).

egumenul şi cu tot soborul de la mănăstirea Slatina cu Gligore Pletosul şi Ion a lui Iftenii şi Toader Şoldănescul şi Simion sin Gîdii, vechili din partea tuturor sătenilor de la satul Rădăşenii ot ţinutul Sucevii, pentru satul Rădăşenii, dzicînd călugării că acest sat esti drept a sfintei mănăstirii danie de la ctitorul mănăstirii, răposatul Alecsandru vodă Lăpuşnianul şi l-au stăpînit tot mănăstirea, atîta moşiia cît şi oaminii ce s-au afiat şăzători acolo pe ace moşie au fost supt ascultarea lor şi le-au slujit ; numai dresăli ce-au avut mănăstirea pe această moşie, cum şi pe alte moşii, li s-au prăpădit dintr-o taină a mănăstirii la vreme de răscoală. Pentru care s-au îndreptat ei şi cu mărturiia megiiaşilor, pecum arătară şi ispisocul de la mărie sa Gligorie vodă scriind într-acesta chip, cum că această moşie Rădăşenii şi alte moşii ce sint arătate la acel ispisoc anume sint drepti moşii aceştii mănăstiri. Şi neavînd ei cu ce răspunde s-au fost sculat aceşti oameni mai sus-numiţi ce-au fost baştină di acest sat şi-au răspunsu ei că moşiia Rădăşenii esti a lor şi ei au fost închinaţi numai lucrul, cu slujba lor, la mănăstire.

Ce dar, întrebînd noi pe aceşti oameni mai sus-numiţi cu ce dovadă trag ei ace moşie la stăpînirea lor, ei nice un dres n-au arătat, nici altă dovadă c-ar fi moşiia lor, fără numai nişte cărţi vechi de la răposaţii domni Vasile vodă şi Costandin Duca vodă, date de volnicie la unii dentre dînşii, făcute pe gura lor, ca să opriască şi să stăpînească lazurile şi pometii lor şi să dejmuiască, şi-au arătat şi nişte mărturii de la megieşi cum că ei au dejmuit pe acei ce-au lucrat pe acea moşie.

Ce cît pentru dejma locului, au răspunsu călugării că di-au dejmuit ei pe cineva, n-au fost la ştirea lor, căci ei de pe această moşie dejmă n-au luat, ce numai slujbă de la oameni, iar cu moşiia n-au avut ei treabă. Şi-au dovedit călugării cu mărturii încredinţate de la boerii mazili acelui ţinut, anume Ştefan Gherghel postelnic i Costandin Ciudin medelnicer i Vîrlan Panaite pîrcălab i Gavril Fruţiţa i Toader Bădiliţă vornic de Suceava i Nicolai Gherghel medelnicer, oameni cîte de 50 de ani mai bine, mărturisind cu sufleteli lor precum ei ştiu şi au audzit şi din părinţii lor şi de la alţi oameni bătrîni ce-au fost pe la casăle lor, oameni cîte de 100 de ani, cum că satul Rădăşenii esti moşiia Slatinii, şi den gura sătenilor ce-au fost aşădzaţi la acel sat au audzit mărturisind că-i moşiia mănăstirii, iar cum să fie dzis rădăşenii vreodată că-i moşiia lor, n-au audzit, făr' de cît ei s-au aflat în slujba mănăstirii. Şi ne mai arătară călugării o carte şi de la dumnealui Costache Razul hatman, scriind c-au jăluit oamenii că-i scot călugării den tocmala slujbii ce-au slujit părinţii şi moşii lor şi s-au aşădzat înaintea dumisale pe slujba lor ce-or face pe an.

Şi îndestul era atîta dovadă, numai, cu toate acestea, fiind aice faţă un proegumen, călugăr vechiu de acea mănăstire, anume Agathon, şi mărturisind cu sufletul său cum şi el ştie că de 40 de ani ce este călugărit la ace mănăstire şi de ⟨la⟩ alţi părinţi bătrîni, oameni ca de 70—80 de ani, au auzit că această moşie Rădăşenii tot de mănăstire s-au stăpînit, s-au priimit acei săteni de Rădăşeni cum că de va giura acest călugăr pe mărturiie sa, ei să nu mai aibă alt cuvînt de răspuns, ce să rămîe moşiia în stăpînirea mănăstirii. Şi l-am trimis pe acest călugăr bătrîn la sfinţiia sa părintele mitropolit înpreună cu oamenii şi, puindu-i blăstăm, ni-au adus mărturie de la sfinţiia sa părintele că au priimit blăstămul sfinţii sale precum el aşe ştie şi-au audzit şi de la alţi părinţi bătrîni că această moşie s-au stăpînit tot de mănăstire.

Şi într-acestaşi chip au rămas acei oameni den giudecată, ca să dea pace şi să nu să mai răspundă moşeni într-acel sat, iar călugării s-au îndreptat să-şi stăpînească moşiia mănăstirii cu bună pace, ca driaptă moşiia lor.

Aceasta înştiinţăm.

Let 7260 ⟨1752⟩ mai 15.

Ianache vel stolnic ; Simion Buhăescul biv vel medelnicer.

⟨Întăritura domnească :⟩

Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. După hotărîre boerilor giudecători ce arată printr-această carte de giudecată, găsind şi domniia me a fi cu cale, am întărit şi cu a domniii mele pecete.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

277

Iaşi, 23 iulie 1752

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă încuviinţare lui Vasile, nepotul lui Lupaşcu cupeţ, să stăpînească şi să dijmuiască moşia Bulbucanii, pe Meletin.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle lui Vasilie, nepotu di ficior lui Lupaşco cupeţ, şi pe cine ş-ar trimite să fie volnicu cu carte domniii méle a stăpîni şi a dijmui o moşie, anume Bulbucanii, pe Miletin, în ţinutul Hîrlăului, pe care moşie dzisă că are şi scrisori ş-au şi stăpînit moşul său şi tată-său.

Drept aceia. să aibă a lua de a dzece din ţarini, din fîneţă, din prisăci cu stupi şi din grădini cu legumi şi din totu locul cu totu vinitul, di pe totu hotarul acei moşii, după obiceiu. Iar cine va ave a răspundi, să vie să ste faţă la divan cu scrisori ce-or ave, şi nime să nu ste înpotrivă piste carte domniii méle.

U Ias, let 7260 ⟨1752⟩ iul⟨ie⟩ 23.

Vel stol⟨nic⟩.
Vel med⟨elnicer⟩.
S-au trecut diplin la condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXIX, doc. 28.
Orig., pecete aplicată.

278

⟨Iaşi,⟩ 26 iulie 1752

Iacov Putneanul, mitropolitul Moldovei, cere preoţilor, boierilor, mazililor şi locuitorilor din apropierea mănăstirii Secu să mărturisească dacă ştiu că sătenii din Vînătorii Neamţului au aşezămînt vechi să lucreze numai şase zile pe an, fără a da dijmă.

Iacov din mila lui Dumnăzău arhiepiscop şi mitropolit Moldavii.

† Cuvioşi molitfile voastre egumeni i alţi părinţi de pre la sfintele mănăstiri carii sînteţi aproape de sfînta mănăstire Săcul i molitfile voastre preoţi den Tîrgul

Neamţului i după la alte sate de pinpregiur, cinstiţi ai noştri fii sufleteşti, dum⟨neavoastră⟩ boeri i mazili i lăcuitori carii veţi fi pe aproape de mănăstirea Săcul, de la domnul Dumnăzău atotputernicul vă poftim sănătate trupească şi spăsenie sufletească, iar de la smereniia noastră molitfă şi blagoslovenie vă trimitem.

Cătră acestea vă facem ştire că aici la divanul preaînălţatului luminatului domnului nostru au avut pîră de faţă Calistru Ene, egumenul de Săcul, şi cu Vînătorii Neamţului ce sîntu supuşi mănăstirii Săcului, arătînd şi zicînd Vînătorii Neamţului că ei au avut testamentu vechiu de la răposaţii domni ce au închinat moşiile acéle sfintii mănăstiri şi pe ei, ca să lucréze numai 6 zile într-un an, iar nici dijmă să dea, nici nimic. Egumenul au răspunsu că ei sîntu vecini mănăstirii şi au lucrat 12 zile într-un an şi au dat şi dejmă den toati pe obicéiu. Fiind, dar, multă pricină la mijloc, nu s-au putut curma aici pricina lor, ce au rămas ca să luîm încredinţare de acolo.

Deci iată scriem molitfilor voastre i dumneavoastră boeri i lăcuitori, de au avut aceşti oameni testamentu vechiu după cum au arătat şi de au lucrat numai 6 zile şi din nimic dijmă n-au dat, sau de sîntu vecini mănăstirii şi ei tăgăduiescu, poftim să mărturisiţi dreptu, arătînd tot adevărul şi să daţi mărturie încredinţată şi iscălită, după cum veţi mărturisi, la mîna egumenului Calistru ca să ni-o trimită. Şi mărturisind adevărul veţi fi ertaţi şi blagosloviţi, iar de viţi părtini atît mănăstirii, cît şi oamenilor acestora şi nu viţi vrea să arătaţi adevărul, vrînd să păgubiţi sfînta mănăstire de slujba acelor oameni, să fiţi blestemaţi de domnul Dumnăzău atotputernicul şi de precurată maica sfinţii sale născătoare de Dumnăzău şi pururea fecioară Mariia, de slăviţii 12 apostoli, de a toată lumea şepte sfinte săboară şi de toţi sfinţii ; fierul, pietrile, tuciul şi toată firea neputrezătoare să putrezească şi să să răs⟨i⟩pască, iar trupurile voastre să stea întregi ; să aveţi parté cu Iuda ce au vîndut pe Hristos şi cu proclătul Ariie ; să vă înghită pămîntul de vii ca pre Dathan şi Aviron ; să vă lovască cutremurul lui Cain şi bubele lui Ghiez, în toată viaţa voastră procopsală să nu aflaţi. Şi de smereniia noastră, de putérea ce avem de la domnul Dumnăzău dată, încă să fiţi aforisiţi, blestemaţi şi după moarte nedezlegaţi. Iar carii şi-ar cunoaşte păcatul şi va mărturisi adevărul va fi ertat şi blagoslovit în véci. Amin.

Aceasta.

Let 7260 ⟨1752⟩ iuli 26 dni.

Şi sîntem a tuturor de obştie întru duhul sfîntu părinte sufletescu,
Iacov mitropolit Moldovii ⟨m.p.⟩

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXL, doc. 21.
Orig.

279

Iaşi, 10 decembrie 1752

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire mitropolitului Iacov şi vechilului său, spre a apăra de tăiere pădurea de pe moşia schitului Dumbrăviţa (Tecuci).

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle precinstitului şi preosfinţitului al nostru părinte duhovnicescu, sfinţia sa chir Iacov, mitropolitul Moldovii şi vechilului sfinţiii sale ce are la schitu lui Dumbrăviţă, metohu mitropoliii ce iaste la ţinutul Tecuciului, să fie volnicu cu carte domnii mele a-şi apăra un rédiu de acolo, di pe locul schitului. Nime, orice obrazu, să nu îndrăznească a tăia lemne din rédiu şi dispre toţi să-şi apere rédiul, că oricine ari îndrăzni să taie lemne din rédiu să ştie că, mai viindu jalubă, unii ca aceia să vor aduci cu omu gospodu aice şi să vor pedepsi cu mare urgie de la domniia mea.

Şi nimé să nu ste înpotriva cărţii domniii méle.

U Ias, let 7261 ⟨1752⟩ dic⟨hemvrie⟩ 10.

Cant⟨a⟩ vel logofăt.

Arh. St. Buc., Mitr. Moldovei, pach. VIII, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

280

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1753

Cartea dată de Constantin Racoviţă egumenului de la Humor să caute pe foştii vecini strămutaţi ai mănăstirii spre a lua de la ei cîte doi lei de fiecare.

Cartea domnească de la Constantin Mihai Gehan Racoviţă voevod dată de volnicie lui Theofani, igumen de la sfînta mănăstirea Homorului, pentru oamenii ce-au avut mănăstirea cu numé de vecini şi s-au strămutat de la locurilé lor, oriundé i-ar găsî să apucé şi să-i déie cîté 2 lei de vecin pentru lucrul boerescului şi podvoada, iar despre undé vor fi aşăzaţi să nu-i strămuté.

7261 ⟨1753⟩ ghen⟨arie⟩ 9.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 85.
Rezumat.

281

⟨Iaşi,⟩ 10 ianuarie 1753

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Slatina să pună în satul Rădăşeni orîndar pentru vînzarea băuturilor, fără a fi supărat de locuitori.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru lui ieromonah Parthenie, egumenul, şi altor părinţi călugări de la sfînta mănăstire Slatina şi pre cine din jidovi vor pune orîndariu la satul Rădăşénii, moşiia Slatinii ot ţinutu Sucevii, să fie volnec cu carte domniii mele a-şi păzi rînduiala orîndăriii sale după obiceiul şi altor orîndari şi să fie neoprit de către oameni a vinde tot féliul de băutură, de vreme că ni-au dat jalobă numitul igumen că cu orînda vine sfintii mănăstiri mai bun folos de chivernisala sa.

Şi fiind cu folosul mănăstirii, iată li s-au întărit lor volniciia omului ce vor pune, ca să fie slobod a vinde tot feliul de băutură şi alţii nime să n-aibă triabă la moşiia sfintii mănăstiri.

Într-alt chip să nu fie.

7261 ⟨1753⟩ ghen⟨arie⟩ 10.

Vel medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

282

⟨Iaşi,⟩ 15 ianuarie 1753

Dumitraşco Gage şi Lazăr Bîrlibă delegaţii locuitorilor din Vînătorii Neamţului, dau zapis în divan egumenului de la Secu de obligaţiile ce le revin pentru îngăduinţa de a avea pe moşia mănăstirii mori, pive pentru sumane şi cîrciumă.

Iacov, mitropolit Moldaviei.

† Adecă noi, Dumitraşco Gage şi Lazoru Bîrlibă din Vînătorii Neamţului, carei am fost aleşi şi socotiţi de toţi oamenii din Vînători şi trimişi să stăm la divan cu sfinţiia sa Calestru, egumenul de la mănăstire Secul, făcut-am zapisul nostru la mîna părinţilor călugări de la Secul precum să să ştie că după altă giudecată ce-am avut cu dînşii au făcut pîră asupra noastră înainte luminatului divan şi pentru morile şi pivele de sucmani şi crîşmele ce avem făcute de la optu ani încoace pre moşie Vînătorii ce iaste driaptă a Secului, bărănind părinţii călugări să ne rădicăm acele dupe moşiia mănăstirii, că le pricinuim pagubă. La care măriia sa preînălţatul luminatul domnu Costandin Mihai Cehan Racoviţă voevoda au rînduit această treabă să o aşedze între noi sfinţiia sa părintele mitropolitul ţării chir Iacov şi înpreună cu dumnealui giupîn Iordache Cantacuzino vel logofăt.

Deci, stînd înainte acestor stăpîni rînduiţi, iată arătăm că într-acest chip ni-am priimit însune noi de bună voe noastră, făr' de nici un chip de silă, ca să fim datori a da fieştecarele ce va ave moară cîte şase merţă gospod de pîne de o moară într-un an la mănăstire şi de pivă să dăm cîte doaodzeci şi doi de potronici de o pioă tij pre an, şi de ari ave mănăstire niscarva sucmani a face la pivele noastre, acei sucmani să-i facă cu plată pe obiceiul cum să plăteşti de făcut sucmani, fiindcă noi dăm mănăstirii banii pivelor ce ni-am aşedzat. Aşijdere şi pentru crîşme arătăm, că întîi va fi volnică sfinta mănăstire a-şi vinde vinul ci va ave pus de vînzare la această moşie la Vînători, apoi după ce să va vinde a mănăstirii să fim neopriţi şi noi a da cep vinaţilor ce vom ave de vîndzare pentru hrana noastră şi să nu fie volnici părinţii călugări a ne face nici o supărare ; iară de om pute noi şi ni-a da mîna ca să luîm şi vinul ce va ave mănăstire acole, asupra noastră, să-l vindem în crîşmele ce avem, aceia rămîne în socoteala noastră, cum ne va da mîna, aşe vom face, dară silă nu sint volnici să ne facă la aceia.

Ce dară, toate aceste ce li-am priimit noi cu hotarul de mai sus scris, priimite vor fi şi di ceilalţi oameni ai noştri de toţi, pentru că ei cu toţii ni-au

socotit și ni-au ales, ci-om dzice noi și ci-om face, să fie dzis și făcut și de dînșii ; și să avem a plăti toate la vréme lor, acéle cîte 6 merță de pîne, ori ce fel de pîne ar fi, de o moară pe an, cînd ni-ar cere o dată să o dăm și să ne de pecetluit de samă că ni-am plătit ; banii pivelor de sucmani cîte un leu, dzece pot⟨ronici⟩, iarăși asemene cînd s-a începe anul să-i dăm și să ne de răvaș iscălit de egumen și de călugări de toți, că li-am plătit ; și pentru crîșme cum s-au dzis mai sus așe să se păzască nestrămutat.

Cu care așădzămînt răspuns-au și părinții călugări că sint odihniți și mulțămiți și altă călcare la aceste ponturi n-om ave. Pentru care, ca să să știe tocmala, iată li-am făcut zapis denainte numiților stăpîni, și sfinția lor încă ni-au dat zapis pecum că vor păzi rînduiala așădzămîntului. Și pentru credință ni-am pus degetile, neștiind iscăli [1].

Și eu Athanasie Petrachi biv căminar am scris zapisul în divan.

Let 7261 ⟨1753⟩ ghen⟨arie⟩ 15.

Dumitrașco Gage ; Lazor Bîrlibă.
Enochint episcop Hușilor ; Iordache Can⟨tacuzino⟩ vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXL, doc. 22.
Orig.

283

⟨Iași,⟩ 2 iunie 1753

Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Lăscărache Ruset, al treilea spătar, să oblige locuitorii de pe moșia sa, Bohotinul, să-i dea cîte șase potronici pe an de fiecare gospodar și dijma obișnuită.

† Io Costandin Mihai Cehan Racoviță voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

---

[1] Egumenul de la Secul dă în aceeași zi angajament scris din partea mănăstirii către reprezentanții locuitorilor din Vînători, că acceptă învoiala : „...Deci stînd noi înainte acestor stăpîni rînduiți cu Dumitrașco Gage și cu Lazor Bîrlibă, doi din oamenii de la Vînători ce-au vinit la divan, trimiși de tot satul, iată într-acest chip ni-au aședzat și ni-au tocmit : ca să fie datori oamenii, fiește-carele ce va ave moară, a da cîte șesă merță gospod di pîne, orice fel de pîne, dintr-o moară pre an și pîne o dată să ne-o de cînd le vom cer-o noi ; și de pive de sucmani să ne de de o pioî cîte doaodzăci și doi de potroneci, tij o dată într-un an, și de ari ave mănăstire niscarva sucmani a învăli la pivele lor, să-și ia de la noi plata ce li s-ar face de învălit pe obiceiu ; așijdere și pentru crîșme, întîiu mănăstire să aibă rînduială a vinde vinul mănăstirei ce-om ave acolo și după ce să va vinde al mănăstirei, apoi să fie neopriți și oamenii a vinde vinurile lor, iară de vor pute ei și li-a da mîna ca să priimască și vinul mănăstirii asupra lor să-l vîndză ei și să ne de samă, acéie rămîne în socoteala și voe lor, cum le va da mîna așe vor face, dară silă să nu le facem.

Ci dară toate aceste priimindu-le și noi și ei cu hotarul de mai sus scris, datori sint ei să le plătiască toate la vreme lor, adecă aceli cîte 6 merță gospod de pîne pre an dintr-o moară, să ni le de o dată și să le dăm răvaș iscălit de toți că s-au plătit ; banii pivelor de sucmani cîte 22 potroneci, iarăși să ni-i de cînd să va începe anul și să le dăm răvaș iscălit de samă ; și pentru crîșme cum s-au scris mai sus, așe să să păzască rînduiala nestrămutat și altă călcare la acești ponturi să nu aibă“ (Ibidem, doc. 23, orig.).

Dat-am cartea domniii mele boeriului nostru lui Lăscărachi Rus⟨et⟩ [1] treti spatar, să fie volnic cu carte domniei mele a ţine şi a stăpîni a sa driaptă ocină şi moşie ce dzise că ari la ţinutul Eşului, anume Bohotinul, pe cari moşie sînt cîţiva oameni şedzători şi nici un folos de la dînşii nu ari.

Pentru cari i-am dat domnii me această carte o domniii mele, ca să aibă a-şi lua de tot omul ce va fi căsar cîte şesă pot⟨ronici⟩, după hotărîre ce s-au făcut, şi să-şi e şi dejma din toate pe obicei şi nimi să nu st⟨ea⟩ înpotriva cărţii domniii mele. Şi măcar di-or fi avînd şi carte domniii mele la mîna lor, să nu să ţie în samă [2].

Let 7261 ⟨1753⟩ iuni 2.

Cant⟨a⟩ vel logofăt.

Arh. Şt. Iaşi, Documente, pach. CDII, doc. 346.
Orig., pecete aplicată.

284

⟨Iaşi,⟩ 20 septembrie 1753

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Galata să stăpînească moşiile mănăstirii din ţinutul Cîrligătura, obligînd pe locuitori să lucreze şase zile de vară şi şase zile de iarnă, sau să dea cîte doi lei şi dijma obişnuită.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru sfinţiii sale, lui ieromonah Procopie, igumenul de la sfînta mănăstire Galatie, să fie volnec cu carte domniii méle a stăpîni moşiile sfintii mănăstiri ce sînt în ţinutul Cîrlegăturii, anume Mînjăştii i Budéştii şi Voroveştii i Bîrsanii.

Şi oamenii ce vor fi şădzători cu casă pre acesti moşii, măcar orice fel de rufetu ar hi, toţi să fie plecaţi egumenului şi să-i slujască lucrul de boerescu, după hotărîrea ce s-au făcut, 6 dzile de vară şi 6 dzîle de iarnă, ori la ce i-ar pune igumenul. Dară carei vor primi să dea pentru slujbă bani, să dea de casă cîte 2 lei şi să fie plătiţi. Şi să le ia egumenul şi dejma locului din toate pe obiceiu.

Şi poruncim domnia mea şi dumitale ispravnice de ţinutul Cîrlegăturii, ca de s-ari arăta vrunii din oameni neplecaţi la poronca cărţii domnii méle, să le faci zapt unora ca acelora şi să-i supui, înplinind de la dînşii celi ce sîntu să dea mănăstirii. Într-alt chip să nu fie.

7262 ⟨1753⟩ săpt⟨emvrie⟩ 20.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., A.N. pach. MCXV, doc. 26.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Numele completat cu altă cerneală.
[2] Documentul este repetat întocmai de Matei Ghica la 9 ianuarie 1754 (Ibidem, doc. nr. 250).

10 decembrie 1753

Locuitorii din Cordăreni şi Săpoteni dau zapis stăpînului moşiei, prin care recunosc în faţa vornicului de Botoşani, stricăciunile cauzate la moară şi la eleşteu, angajîndu-se a repara iazul, a da cîte un leu pe an pentru obligaţia de boeresc şi dijma din produse.

† Adică noi, toţi oamenii săteni din Cordăréni i Sipoteni ot ocolul Botoşanilor, făcut-am încredinţat zapisul nostru la mîna molitfei sale părintelui nostru Daniil Hudici, precum să s⟨e⟩ ştie că fiindu noi şezători pe aceste moşii a molitfei sale şi avîndu un heleşteu ezit cu boerescul nostru şi şi cu bani de molitfa sa, strîcăciunea ce-am făcut-o mai înainte păn la ruptul heleştiului, înainte dum⟨nealui⟩ şătrar Izmană şi a dum⟨nealui⟩ Ananiei vornic de Botoşani i a dum⟨nealui⟩ Adam Pancul pit⟨ar⟩ ne-au lăsat molitfa sa apucîndu-ne că ne vom părăsi de toate străcăciunile, cum din heleştiu aşa şi din altile, după cum pre largu arată aşăzarea acéia iscălită de aceşti numiţi boeri.

Deci noi călcîndu şi acea aşăzare şi apucîndu-ne iarăşi di celi mai denainte fapte ale noastre, vînîndu heleştiul cu coşuri, cu edire, cu voloace, ziua şi noapte, făr' de nici o siială şi opreală, şi făcîndu străcăciune şi din moară, luîndu şi şarampoii şi tăraşii şi arzindu, şi la rediu şi la pomi străcîndu, pentru care viindu părintile Daniil şi vădzîndu atîta străcăciune, n-au putut suferi, ci au trimis jalobă la preosvinţitul părintile mitropolitul. Şi preosvinţiia sa înştiinţîndu pe măriia sa vodă, ne-au trimis om gospod de ne-au rădicat pre toţi şi ne-au adus înainte dumisale Theodorache biv vel pitar, vornic de Botoşani, scriindu-i măriia sa vodă şi altă carte osăbită dumisale ca să ia sama străcăciunilor, şi aflîndu-ne că am făcut de aceste străcăciuni să ne de şi certari după fapta noastră.

Şi cercetîndu dumnealui pitar, au aflat pometii şi rédiul strîcat şi scîndurile morii luate, şi şarampoii şi tăraşii arşi, şi la peştile heleştiului cu toţii vinovaţi. Şi vrîndu dum⟨nealui⟩ pitar ca să ne dea certari după poronca gospod, am căzut noi cu toţii cu rugăminte cătră părintile Daniil ca să ne mai erte de aceste stricăciuni şi pagube ce am făcut păn acum, apucîndu-ne chizaş unul pentru altul că de acmu înainte n-om mai face strîcăciuni iazului, cum nici la altele, iar pre care îl vom simţi dentre noi mai făcînd strîcăciuni, noi să avém a-l da de grumazi la boiari ca să-i vie de hac cu certare şi gloabă, ca să s⟨e⟩ véghi şi alţii.

Deci molitfa sa, vădzîndu rugăciunile noastre înainte dumisale pitarului, ne-au ertat de toate aceste greşeli ce am mai făcut pîn' acum, dîndu-ne şi scrisoare la mînă. Şi ertîndu-ne am stătut de am făcut şi aşăzare pentru venitul moşiei ce iaste obicéiul să dăm pe an.

Şi ne-am învoit ca să-i dăm pe an cîte un leu de casă şi dejma pînii den 15 merţă una şi din altile pe obicéiul pămîntului. Şi iazul undi sînt morile să avém a-l ezi şi a-l tocmi bine, după cum să cade şi să i-l dăm gata. Iar cît pentru greşala şi paguba ce-am făcut la heleşteu şi la altile, ertîndu-ne, noi încă ne-am apucat să-i lucrăm la vară de tot omul cîte patru zile cu cară, cu căruţă, cu ce am avea, ziua de dimineaţă deplin păn în sară, la un iazu ce iaste să s⟨e⟩ facă de iznoavă, dîndu-i şi doi ⟨o⟩ameni dintre noi, cu cisla lor osăbit, ca să-i fie acei oameni purtători de grijă pentru paza iazului şi a moşiei.

Iar de acmu înainte de am mai călca şi această aşăzare şi n-am urma după cum ne-am apucat, atuncea să fim de certare după cum arată şi carte mării sale lui vodă şi platnici. Şi pentru credinţă ne-am pus şi degitile mai jos ca să să crează.

Let 7262 ⟨1753⟩ dec⟨hemvrie⟩ 10 dni.

Eu Gheorghii Grosul ot Sipoteni ; eu Petru Rusul ot ⟨t⟩am ; eu Gavril Neagra ; eu Pavăl Ţurcan ; eu Toader Sireteanu ; Vasile cîrciumar ot Cordăréni ; Ion Băcal ot tam ; Ion Cărăivan ; Toader Păscar ; Ion Mihai.

Şi noi tot satul ne-am pus degitile.

Şi acest zapis de aşăzare cu voia tuturor s-au făcut înainte noastră, iar şarampoii şi tăraşii şi scîndurile morii am arătat omului gospod ca să stea zapciu să-i scoaţă.

Theodoros pitar ⟨greceşte⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. X, doc. 49.
Orig.

286

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Caşin să stăpînească moşia Cărbuneşti (Putna), obligînd pe locuitori a lucra 12 zile boieresc ori a da cîte 2 lei de casă şi dijma din produse.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoriului domnii méle, lui ieromonah Hrisanth, igumenul de la mănăstire de la Caşin ot ţinutul Bacăului, să fie volnec cu carte domniii mele a stăpîni moşiia Cărbunieştii din ţinutul Putnii, care dzisă că iaste driaptă a mănăstirii, cu tot vinitul moşii.

Şi oaminii ce-or fi şedzînd pe acea moşie să aibă a asculta de egumen făcîndu-i slujbă după hotărîre ce s-au făcut de obşte pentru toate mănăstirile, ori să lucredze 12 dzile într-un an, însă 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă ori la ce lucru i-ar pune egumenul, ori pentru slujbă să dea bani cîte 2 lei de casă, şi să le ia şi a dzece din toate, pe obiceiu.

Aşijdere şi pentru moşia de pinpregiurul mănăstirii, să fie volnec să o apere ca nime fără tocmală şi plată să nu o calce, nici să o pască, şi bîrsanii ce sînt să-şi de obiceiul după tocmala lor.

Şi poroncim şi dum⟨itale⟩, ispravnice de ţinutul Bacăului şi al Putnei, de s-ari arăta vrunii nesupuşi şi înpotrivitori a nu plăti obiceiul, să le faceţi zapt, supuindu-i şi înplinind de la unii ca aceia obiceiul.

Într-alt chip să nu fie, nici să ne vie jalbă.

7262 ⟨1754⟩ ghen⟨arie⟩ 9.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Caşin, pach. IV, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

287

⟨Iași,⟩ 11 ianuarie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel medelnicerului Constantin Ruset, ispravnic de Neamț, să împlinească de la locuitorii din Cracău și Topolița venitul datorat pentru boieresc mănăstirii Neamț.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincios boiariului domniii mele, Costandin Rosăt biv vel medelnicer, ispravnecul de ținutul Niamțului, sănătate!

Îți facem domniia mia în știre că ni-au jăluit rugătoriul domniii mele, sfințiia sa eromonah Nicanor, egumenul de Niamțu, pentru oamenii ce șăd pe moșiile Niamțului, la Cracău și la Topoliță, zicînd că în anul acesta nu li-au dat obiceiul pentru lucrul de boerescu.

De care scriem dumitale să iai sama și de n-or fi lucrat nemic, să cauți să înplinești adétul ce are să ia mănăstire de la dînșii, dîndu și carte pe cum ai înplinit.

Și cînd îți vin cărți de la domniia mia, urmadze cum îți poruncim și nu lăsa trebile în slab, ca să vie să ne mai jăluiască. Aceasta și fii sănătos.

7262 ⟨1754⟩ ghen⟨arie⟩ 11.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. VII, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

288

⟨Iași,⟩ 12 ianuarie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze dacă mănăstirea Voroneț are dreptul să ia dijmă de la cei ce vînează pe moșiile sale și să împlinească acest venit de la cei care nu l-au dat.

† Io Matei Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămle Moldavscoi. Credincioși boiarii domniii méli, Lupul Balș biv vel ban i Gligoraș Razul pitar, ispravnici de ținutul Sucevii.

Facem știre că aicé ni-au dat jalobă rugătoriul nostru Calistru, egumenul de la mănăstirea Voronețul, dzicînd că la partea muntelui, pe moșiia mănăstirii, esti loc ca acela de hrană de pun oamenii mănăstiri de prind vulpi, jderi, lupi și alte jigănii ca de acestea. Și obicei vechiu dzisă că are mănăstirea cu testament de la ctitorii săi, ca să dea acei ce vîniadză de acest fel de jigănii pe locul mănăstirii obiceiul locului la mănăstire, iar de la o vrémi încoace s-au obicinuit unii, și mai cu diadinsu o samă din cîmpulungeni, de fac agiunsuri și tocmală cu vornicii de Cîmpul Lungu pe aceli ce vîniază și poprescu venitul

mănăstirii, precum şi den anul trecut cu această pricină de agiunsătură unii n-au dat nimică.

Ce, nefiindu-i egumenului acele testamenturi ce li are pe obiceiul acesta aice de faţă, ca să s⟨e⟩ vadă precum scriu, iată că-ţi scriem dumitale, aducîndu-şi egumenul aceli dresă vechi înaintea dumitale, să ei sama să vedzi ce adet are să ia mănăstirea de la unii ca aceia ce fac prinsoare cu măistrii pe locul mănăstirii. Şi după obicei ce vei adeveri din scrisori ci are mănăstirea, să-i supui pe unii ca aceia ca să dea ce esti venitul mănăstirii. Şi de la carii vor fi rămas rămăşiţă din anul trecut de n-au dat venitul mănăstirii, încă să înplinişti dum⟨neata⟩, să nu rămîe mănăstirea păgubaşă de venitul său.

Aceasta scriem.

Let 7262 ⟨1754⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 63.
Orig., pecete aplicată.

289

⟨Iaşi,⟩ 23 februarie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă încuviinţare egumenului de la Bărboi să oblige pe locuitorii de pe moşia Lăzăreni să dea cîte 2 lei noi de casă sau să lucreze cîte 12 zile pe an mănăstirescul şi să dea dijma.

† Io Matei Ghica voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce ni-au jăluit domniii meli rugătoriul nostru Dionisîie, egumenul de la sfînta mănăstire Bărboiul, zîcînd că avîndu mănăstire Bărboiul o moşie aice la ţînutul Iaşului, anume Lăzoreni, şi fiind cîţiva oameni şăzători cu cas⟨a⟩ pe ace moşie şi nu vor să de vinitul moşiii de cas⟨ă⟩, după hotărîre testamintului, cîte doi lei pe anu sau să lucreze cîte 12 zîli, şi mergînd în cîteva rînduri ca să ia vinitul n-au vrut să-i de, puind ⟨îm⟩potrivire.

Dreptu aceia, îi dăm volnicie numitului egumen ca să aibă a-i apuca pe toţi acei oameni ce vor fi şăzători cu cas⟨a⟩ pe ace moşie Lăzorenii şi să ia de toată casa cîte doi lei noi pe anu, iar carii nu ar da aceşti doi lei, să aibă a lucra cîte 12 zîle pe anu mănăstirescul, după hotărîre ponturilor, cîte 6 zîle de vară şi cîte 6 zîle de iarnă. Şi să aibă a luoa şi de a zăce din ţarini cu pîni şi din fînaţă şi din prisăci cu stupi şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot vinitul pe obiceiu. Iar cini ar ave mai mult a răspundi să-şi ia dres⟨e⟩ şi scrisori ce vor ave şi să vie de faţă la divan.

Într-alt chipu să nu fie, că aşa este porunca domniii meli.

Let 7262 ⟨1754⟩ fev⟨ruarie⟩ 23.

Vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXXII, doc. 68.
Orig., pecete aplicată.

290

⟨Iaşi,⟩ 21 aprilie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bogdana să stăpînească moşiile mănăstirii, obligînd pe locuitori a lucra 12 zile de boieresc sau să plătească 2 lei pe an fiecare şi să dea dijma din produse.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii méle rugătoriului nostru, lui iermonah Nicanor, igumenul de la mănăstire Bogdana ot ţinutul Bacăului, să fie volnec cu carte domniii méle a stăpîni moşie ce este înpregiurul mănăstirii şi alte locuri ce are Bogdana la Cruce şi pre aiure, cu tot venitul moşiilor şi cu toată slujba oamenilor ce vor fi trăind cu casă pe locurile mănăstirii, după hotărîrea ce s-au făcut de obşte pentru toate mănăstirile, ca cine ar şăde pe locu mănăstirescu ori să lucredze 12 dzile într-un an ori la ce lucru i-ar pune stăpînul, însă 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, şi să-şi de şi dejma din toate pe obiceiu, ori, carei n-or lucra, să de bani pentru slujbă, cîte doi lei de casă pre an, şi aşe să să plătiască.

Şi de s-ari arăta vrunii din oameni cu nesilinţă, poroncim dumneavoastră ispravnici de ţinut, să le faceţi zapt, supuindu-i şi înplinind de la dînşii obiceiul mănăstirii. Într-alt chip să nu fie.

7262 ⟨1754⟩ ap⟨rilie⟩ 21.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. VII, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

291

⟨Iaşi,⟩ 9 iunie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare ieromonahului Daniil Hudici să-şi stăpînească moşiile Cordărenii şi Săpotenii, iar oamenii să-i lucreze cîte 12 zile pe an şi să-i dea dijma.

† Io Matei Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoriului nostru, lui ieromonah Daniil Hudici, să fie volnec cu carte domniii méle a stăpîni moşiile sale Cordărénii şi Săpotenii de la ocolul Botoşenilor, cu tot venitul moşiilor şi cu toată slujba oamenilor, după hotărîrea ce s-au făcut de obşte a stăpîni fieştecine oamenii ce-or fi şedzători pe moşiile sale. Şi ori să lucredze 12 dzile într-un an lucrul de boerescu, însă 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, ori la ce lucru i-ar pune stăpînul moşiii, şi să-şi de şi dijma din toate sămănăturile şi din fîneţe şi din priseci pe obiceiu, ori, cărora nu li-a da mîna să lucredze, să de bani pentru lucru cîte doi lei de gospodar pe an şi aşa să fie plătiţi.

Şi de s-ari arăta vreunii neurmători şi nesupuşi, dumneata vornice de Botoşeni să le faci zaptu unora ca acelora supuindu-i ascultării şi înplinind

de la dînşii. Şi cum poroncim aşe să să urmeze, într-alt chip să nu fie. Cîte doi lei de gospodar [1].

7262 ⟨1754⟩ iuni 9.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. V, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

292

⟨Iaşi,⟩ 6 iulie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moşiile Ciurbeşti, Scinteia şi Căpoteşti, să lucreze cîte 12 zile într-un an sau să dea cîte 2 lei de casă şi dijma din produse.

Io Matei Ghica voevod, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovii.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, lui ieromonah Damiian egumen de la Bîrnova, să fie volnic cu carte domniii mele a stăpîni moşiile Bîrnovii, anume Ciurbeştii ot ţinutul Iaşilor şi Scîntée, piste Codru şi Căpoteşti tij piste Codru, cu tot venitul moşiilor şi cu toată slujba oamenilor ce vor fi şăzători pe aceste moşii, după hotărîre ce s-au făcut de obşte pentru toate mănăstirile, ori să lucreze 12 zile într-un an, însă 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, de boerescu, ori la ce lucru i-ar pune egumenu, ori pentru lucru să de bani cîte doi lei de casă şi să-şi dea şi dijma locului din toate pe obiceiu şi aşa vor fi plătiţi.

Şi de s-ar arăta vreunii înpotrivitori şi nesupuşi, dumneavoastră, ispravnicilor de ţinut, să le faceţi zaptu înplinindu de la dînşii. Într-altu chip să nu fie, iar avîndu cineva a răspunde, să vie faţă.

7262 ⟨1754⟩ iulie 6.

Pecete gospod.
Procit vel vornic.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 13.
Copie.

293

⟨Iaşi,⟩ 28 iulie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Pobrata să stăpînească moşia mănăstirii, Poiana (Roman), obligînd pe locuitori să facă 12 zile de boieresc ori să dea cîte 2 lei de casă, precum şi dijma din produse.

† Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, lui ieromonah Athanasie, egumenul de la mănăstire Pobrata, să fie volnic cu carte domniii méle a stăpîni

[1] „Cîte doi lei de gospodar", scris ulterior.

moşie mănăstirii, anume Poiana de la ţinutul Romanului, cu tot venitul moşiii şi cu toată slujba oaminilor, după hotărîre ce s-au făcut de opştie pentru toate mănăstirile ca oricine ar şide cu casă pe locul mănăstirescù să aibă a lucra lucru de boerescu 12 zile într-un an, 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, ori la ce lucru i-ar pune, ori pentru lucru să de bani cîte doi lei de casă, şi să le ei şi dejmă din toate pri obiceiu [1] şi aşe vor fi plătiţi.

Şi de s-ar arăta vreunii neplecaţi cărţii domniii mele, dumn⟨ea⟩ta ispravnice de ţinut să le faci zaptu, supuindu-i şi înplinind obiceiul ce are a lua mănăstire de la dînşii. Într-altu chip să nu fie.

Let 7262 ⟨1754⟩ iul⟨ie⟩ 28.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Pobrata, pach. XII, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

294

⟨Iaşi,⟩ 17 septembrie 1754

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire călugăriţelor de la Socola să stăpînească moşiile mănăstirii, să ia dijma din produse după obicei şi locuitorii să fie obligaţi a da cîte doi lei de casă într-un an sau să lucreze cîte 12 zile.

† Io Matei Ghica voevoda, bojiiu miiostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoarelor noastre, călugăriţelor de la mănăstire Socola, să fie volnice cu carte domniii meli a stăpîni şi dzăciui moşie mănăstirii ce are aice la ţinutul Eşilor anume..... [2] după scrisori ce vor ave, să aibă a-şi lua de a zece din ţarini cu pîine, din fîniaţe, din prisăci cu stupi, din vii şi din grădini cu legumi şi din livezi cu pomi şi din tot locul cu totu vinitul moşiii pe obiceiu. Aşijdire şi cei ce vor fi şedzători pe moşie mănăstirii cu casă să aibă a da cîte doi lei pe casă într-un an ori să lucredze cîte 12 dzile într-un an, 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă.

Şi poroncim şi dum⟨itale⟩, ispravnice de ţinut, pentru acie carii nu şi-ari da vinitul moşiii, unora ca acelora să le faci dumneata zaptu, supuindu-i şi înplinindu de la dînşii.

Aceasta poroncim.

Let 7263 ⟨1754⟩ sep⟨temvrie⟩ 17.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 45.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 19 mai 1757, Scarlat Ghica încuviinţează egumenului Hrisanth de la Pobrata „a stăpîni moşie ce este împregiurul mănăstirii şi să ia dejma din toati pe obiceiu şi din lemnu ce să lucrează, din covăţi, din linguri, din scafi. din dubasă, din dulapuri, din luntri şi din toati altele pe obiceiu" (Ibidem, pach. X, doc. 4).

[2] Loc alb.

295

⟨Iaşi,⟩ 8 ianuarie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Toader, logofăt de visterie, să-şi stăpînească moşia Voloca pe care a cumpărat-o şi s-o apere „din cîmp şi din pădure" faţă de oricine.

Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele boeriului nostru Toader logofăt ot vist⟨ierie⟩ şi pe cine va pune la moşiia sa ce dzîce că ari cumpărătură, Voloca, la ţinutul Iaşului, să fie volnic cu carte domnii mele a-şi apăra moşiia şi din cîmpu şi din pădure, nime să nu între să pască cu oile sau cu alte vite, nici să darme, nici să tae lemni, fiindcă sint locuri de prisacă. Deci să-şi apere moşiia, pe moşiia acee nimi să nu între să calce sau să strîce fără voe lui. Şi nimi să nu ste înpotriva cărţii domniii mele.

Let 7263 ⟨1755⟩ ghen⟨arie⟩ 8.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXLI, doc. 174.
Orig., pecete aplicată.

296

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Voroneţ să ia pe seama mănăstirii livezile de pomi ale oamenilor care au plecat de pe moşie.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domniii méle că viind înainte domniii mele şi denainte a cinstit şi credincios boiariul domniii mele Radul Răcoviţă vel logofăt rugătoriul nostru iermonah Calestru, egumenul de la sfînta mănăstire Voroneţul, au arătat că pre moşie mănăstirii ce să chiamă Drăgoeştii, de la ţînutul Sucevii, au făcut în vremile mai di demult oamenii ce-au şedzut acolo livedzi de pomăt. Şi cît au şedzut ei în sat şi-au stăpînit pomii, dară la cea mai di pe urmă s-au strămutat acei oameni şi s-au dus la alte locuri, nu să ştie pe unde, cîte de 20 ani şi de 25 ani, unii şi mai de mult, şi n-au rămas nime din stăpînii acelor pometi. Şi acum alţi oameni ci-au cădzut în locul acelora să volnicescu a scutura pometii, neavînd ei nici o treabă cu livedzile, nici fiindu rudă cu cei ce li-au pus.

Pentru care pomete cerşind dreptate, iată că după obiceiul şi rînduiala veche al pămîntului acestue, ce este volnec a stăpîni stăpînul moşii livedzile oamenilor celor ce li-au lăsat şi s-au dus, s-au înstreinat la alte locuri, numitii

mănăstiri Voronețului încă i s-au făcut această dreptate, dîndu-i domnia me volnicie prin carte aceasta, ca să aibă putere a ține și a stăpîni mănăstire livedzile oamenilor fugiți, culegînd toate poamele și alții nime să n-aibe treabă cu pomii.

Și poroncim domniia mea și dumitale, ispravnice de ținut, de s-ar arăta vrunii nesupuși, poroncim să le faci zapt supuindu-i, ori de vor ave mai mult a răspunde să le iei sama, hotărîndu-le pricină prin carte de giudecată.

7263 ⟨1755⟩ ghenar 12.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

297

⟨Iași,⟩ 14 februarie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare călugărițelor de la Ițcani (Suceava) să oblige pe locuitorii care cultivă moșia mănăstirii să le dea dijmă din produse și să ia de la cei ce vor fi avînd case cîte 2 lei, sau să lucreze boierescul 12 zile pe an.

† Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoarelor noastré, Iroftii stariții înpreună și tuturor călugărițelor de la mănăstirea Ețcanii ot ținutul Sucevii, să fie volnice cu carte domniii méle a stăpîni și a dejmui a mănăstirii driaptă ocină și moșie, anume tot hotariul moșiei Ețcanii, pe care moșie dzisără că aré mănăstirea scrisori, hrisoave domnești, atîta de la ctitorii mănăstirii, cît și de la alți de mai înainte luminați domni.

Deci, dar, după scrisori ce aré, să aibă a lua de a dzéce din țarini cu pîini, din fînaț, din grădini cu legumi și din prisăci cu stupi și din livezi cu pomi și din tot locul cu tot venitul moșiii după obiceiu.

Așijderea, de vor fi ședzînd oameni cu casă pe această moșie, să aibă a da de toată casa cîte 2 lei de an, ori, caré nu vor vre să de bani, să lucrezi cîte 12 dzile pe an, însă 6 de vară și 6 de iarnă, ca să fie pentru chiverniseala călugărițilr.

Iar caré nu s-or supune a-și da obicinuitul venit a moșiei mănăstirii, poroncim dum⟨itale⟩ ispravnice al ținutului, unora ca acelora să le dai poronca ca să să rădice di pe moșie mănăstirii mutîndu-să pe hotarul tîrgului Sucevii, și nime să nu ste înprotiva cărții domniii mele. Iar avînd cineva a răspunde, să vie la divan.

Aceasta poroncim.

Let 7263 ⟨1755⟩ fev⟨ruarie⟩ 14.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXVIII, doc. 154.
Orig., pecete aplicată.

298

⟨Iaşi,⟩ 12 martie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare boierilor Gheorghe şi Andrei Beldiman să ia dijma de pe părţile cumpărate de ei în moşia Şişcani (Fălciu), iar locuitorii să lucreze cîte şase zile de boieresc, ori să dea cîte şase potronici de casă.

† Io Mateiu Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămliu Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli boerilor domniii meli Ghiorghi Beldiman biv vel şătrar i Andrei Beldiman biv vtori postelnic, ca să fiie volnici cu cart⟨ea⟩ domniii meli ori pe cin⟨e⟩ ar trimite la moşiia Şijcanii, ce este la ţînutul Fălciului, însă part⟨ea⟩ lui . . . . . .[1] Găluşcă şi a lui Babeş, cari părţi le sînt de cumpărătură cu zapis.

Drept aceia, să aibă a lua de a zăce din ţarini cu pîni, din fînaţi, din prisăci cu stupi, din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot vinitul după obicei.

Aşijderea şi pentru oamenii ce or fi şăzători cu casa pe aceste părţi de moşiie de mai sus arătati, încă să aibă a lucra de boerescu, de toată casa cîte 6 zile pe an, însă 3 zile de vară şi 3 de iarnă, sau să dea cîte 6 potronici de casă, după hotărîrea testamentului ce s-au hotărît de la alţi luminaţi domni mai de înainti. Şi nimé să nu ste înpotriva cărţii domniii meli, iar carii ar ave mai multul a răspundi, să-şi ia drese şi scrisori ci-ar ave şi să viie de faţă la divan.

Let 7263 ⟨1755⟩ mart 12.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXXXIII, doc. 944.
Orig., pecete aplicată.

299

⟨Iaşi,⟩ 3 mai 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul mănăstirii Bîrnova să stăpînească moşiile Zărneşti şi Vitolcea (Greceni), de pe care să ia dijma, iar oamenii să-i lucreze 12 zile pe an.

Altă carte de stăpînire de la domnul Matei Ghica voevod, ca să fie volnic egumenul de Bîrnova a stăpîni o moşie a mănăstirii, anume satul Zărneştii şi satul Vitolce ce să află la olatul Grecenilor şi să ia dijmă pe obiceiu din toate cele ce să vor afla pe moşie şi oamenii ce vor şăde cu casă

[1] Loc alb.

pe aceli moşii ori să lucreze 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, ori să de de toată casa cîte doi orţi. Şi nime să nu stea înpotriva cărţii gospod.

7263 ⟨1755⟩ mai 3.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 48v.
Rezumat.

300

⟨Iaşi,⟩ 21 mai 1755

Anaforaua mitropolitului şi boierilor, întărită de domn, prin care propun ca tocmelile să se facă numai în scris.

Anafora pentru orice fel de tocmele să se facă în scris.

Preaînălţate doamne,

Văzînd noi multe lucruri bune şi îndreptări care cu înaltă înţelepciune faci măriia ta la patrie şi supuşii măriei tale şi mai vîrtos rîvna şi osîrdiia măriei tale în care în tot chipul te sileşti ca să aduci toate lucrurile la bună rînduială, îndreznim şi noi a aduce aminte măriei tale pentru oarecare lucru, adecă :

Aice în pămîntul nostru s-au obicinuit, atît partea politicească cît şi bisericească, la toate tocmelele ce fac ei unii cu alţii, cît şi cu slugile, nămiţii şi păstorii lor cînd tocmăsc cu sîmbrie şi alte pricini ca acestea, le fac fără scrisoare şi fără marturi, şi cînd să întîmplă între unii ca aceştia vro pricină de giudecată, n-au cu ce să dovedi unul cu altul şi giudecătorii încă nu au de unde să lumina, nefiind nici scrisoare nici marturi. Pentru care cele mai multe giudecăţi nu să pot îndrepta într-alt chip, fără numai cu giurămînt ori cu cărţi de blăstăm, şi aşa pe toate zilele pier multe suflete, după cum vedem că ţintirimurile besericilor să află pline tot de oameni aforisiţi, căci unii pentru sărăcie, iar alţii neştiind ci este giurămîntul, îndrăznesc de giură, şi aşa unii de alţii să îndeamnă a plini acest pacat care este lepădare de Dumnezeu.

Care giurămînt văzînd noi că să faci pe toate zilele, ni s-au părut că este un lucru foarte straşnic şi păgubitor de suflete creştineşti, pentru care cu aducere aminte îndrăznim a ne ruga înălţimii tale, de vei socoti şi măria ta că este bine, să poronceşti să se facă un testament stătător la Mitropolie, aşijderea şi cărţi de înştiinţare pe la toate ţinuturile, cu hotărîtoari poroncă ca de acum înainte orcine ar vrea a faci tocmală cu alt om sau cu sluga lui şi nămiţii şi păstorii lor, sau în orice chip ar fi care să asamănă cu nişte pricini ca acestea, fără de scrisoare şi făr de marturi nici o tocmală să nu facă. Iar care ar mai face de acum înainte tocmele fără scrisori şi marturi şi i să va întîmpla să iasă la vro giudecată, să nu i să ţie în samă, ci încă să fie şi de pedeapsă. Şi aceasta făcîndu-să, noi socotim că vei avea măriia ta mari laudă de la toţi şi vecinică pomenire pentru un lucru ca acesta de sufleti folositor.

Noi am îndrăznit a aduci aminte măriei tale, iar săvîrşirea o lăsăm la preaînalta şi lesne cunoscătoare înţelepciunea măriei tale.

Maiu 21, ⟨1755⟩.

Iacov mitropolit Moldovii ; Iordachi Canta vel logofăt ; Ioan Bogdan vel logofăt ; Ioniţă Canta vel vornic, Paladi vel vornic.

Bine au socotit sfiinţia sa părintele mitropolitul împreună cu dum⟨nea⟩lor veliţii boeri. Care şi noi găsindu-o cu cale o întărim, poroncind să să facă ispisoc stătător de această pricină şi să se scrie şi cărţi pi la toţi ispravnicii de pe la ţinuturi, dînd în ştire tuturor pentru una ca aceasta, să o ştie. Aceasta poroncim.

Iunie 5 17⟨55⟩

Locul peceţii

Arh. St. Iaşi, Ms. 1707, p. 91—92.

Copie. Alte copii la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 33—35 ; Ms. 91, p. 33—34 ; Arh. St. Iaşi, Documente, pach. 48, doc. 1, f. 70—70v ; Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 13—13v.

301

⟨Iaşi,⟩ 8 iunie 1755

Cuprinsul cărţii de încuviinţare dată de Matei Ghica, domnul Moldovei, egumenului de la Soveja să oblige pe locuitorii de pe moşia Ciorăşti a face 12 zile de boieresc, sau a da cîte 2 lei pe an, precum şi dijma din produse.

O carte de stăpînire de la domnul Matei Ghica voevod, întru care scrie ca să fie volnic egumenul de la mănăstire Soveja a stăpîni şi a dijmui moşie Ciorăştii ot ţinutul Tutovii şi să ia dijma pe obiceiu din tot locul cu tot venitul şi oamenii ce vor fi şăzători cu case pe moşie mănăstirii, sau să de cîte 2 lei de toată casa, sau să lucreze cîte 12 zile pe an, după testamentul ce s-au făcut de obşte pentru toate mănăstirile.

7263 ⟨1755⟩ iunie 8.

Procit vel logofăt.
Pecete gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 60v.
Rezumat.

302

⟨Iaşi,⟩ 10 iunie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte vel sulgerului Constantin Jora să ia dijma de pe moşia lui, Şerbeşti, iar locuitorii să-i dea cîte şase potronici pe an, ori să-i lucreze cîte şase zile de boieresc.

† Io Mateiu Ghica voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Dat-am cart⟨ea⟩ domniii méli credincios boeriului domniii méli, dum⟨nealui⟩ Constantin Jora vel sulgeriul, şi or pe cine or trimite la moşia sa, satul Şărbăştii, ce este la ţinutul Covurluiului pe apa Sîretului, să aibă a lua de a

zăce din ţarini cu pîne şi din fînaţă şi din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţîni, cîte o para de stupu şi din livezi cu pomi şi din bălţi cu peşti şi din grădini cu legume şi din tot locul cu tot venitul, după obicei.

Aşijderea şi pentru oamenii ce or fi şăzători cu cas⟨e⟩ pe acel hotar, să aibă a lua de toată casa cîte 6 potronici pe anu, au să munciască boerescul cîte 6 zîle pe anu, însă 3 zîle de vară şi 3 zîle de iarnă, după hotărîre testamentului ce s-au hotărît de la alţi luminaţi domni mai de înainte.

Şi poroncim domniia mea şi dum⟨itale⟩ isprav⟨nice⟩ al ţînutului, pentru cei carii ar arăta înpotrivire, să le vii de zapt, supuindu-i şi înplinindu de la dînşii. Iar carii ar avea mai mult a răspundi, să le dai zî de sorocu, înpreună şi cu mărturia dum⟨itale⟩ şi cu toaté scrisorile şi dresă ci-ar avea, să-i trimiţi de faţă la divan.

Aceasta poroncim.

Let 7263 ⟨1755⟩ iun⟨ie⟩ 10.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXXIV, doc. 13.

Orig., pecete aplicată. Pe marginile documentului şi pe verso s-au transcris fragmente din alt doc. privitor la satul Poliţeni-Tutova.

303

⟨Iaşi,⟩ 10 august 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, hotărăşte ca angajarea slugilor, năimiţilor „şi mai vîrtos argaţii păstori", să se facă în scris, pentru ca, în caz de judecată, cei nemulţumiţi să aibă cu ce dovedi, spre a se evita jurămîntul sau cărţile de blestem.

Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar Zemli Moldavscoi.

Înştiinţăm domnia mia cu acest hrisov a domniii méle tuturor cui să cade a şti, că înştiinţîndu-ne domnia noastră de la sfinţia sa presfinţitul mitropolit al ţării chir Iacov, al nostru precinstit părinte duhovnicesc, şi de la toţi veliţii boiari, precum că aice într-această ţară s-au obicinuit, atîta parte politicească, cît şi parte bisericească, ca toate tocmelile ce fac unii cu alţii, cît şi slugele, năimiţii, păstorii cînd îi tocmăscu cu simbrie şi alte pricini ca aceste toate, le fac făr de scrisoare şi fără de marturi şi, cînd să întîmplă între unii ca acéştie vreo pricină de giudecată, n-au cu ce să dovedi unul cu altul şi giudecătorii încă n-au de unde să lumina, nefiind nici scrisoare, nici marturi, pentru care céli multe giudecăţi nu să pot îndrepta într-alt chip, fără numai cu giurămînt ori cu cărţi dă blăstăm. Şi aşe pe toate zilele pier multe suflete, după cum să văd că ţintirimurile bisericilor să află pline tot de oameni afurisiţi, căci unii pentru sărăcie, iară alţii neştiind ce este giurămîntul, îndră⟨z⟩nesc de giură, şi aşia unii de la alţii să îndiamnă a plini acel păcat a giurămîntului, care este lepădare de Dumnezău.

Care pentru aceasta dacă ne-am înştiinţat domnia noastră, n-am suferit a să mai urma de acum înnainte aceasta cu giurămîntul, de[1] cum şi alte lucruri multe şi bune li-am pus la bună rînduială şi îndreptare, aşia şi pentru tocmelele între oameni într-acest chip am făcut hotărîre, dinpreună şi cu presfinţitul mitropolit şi cu tot sfatul veliţilor boeri, cum vom arăta mai gios :

---

[1] Corect „ce".

De acum înainte oricine ari ave a face tocmală cu alt om, ori parte bisericească, ori boiari, ori neguțitori sau oricine, sau bani în datorie să dea, datori să fie tocmala ce va face sau cu slugele lor, sau cu năimiții lor, sau cu argații lor, sau cu păstorii lor, să o facă cu zapise și încredințate zapisele cu 2—3 marturi, de la oricare lucru mare, până la cel mai mic, pentru ca se lipsască giurămînturile și cărțile de blăstăm și pierdere cea de suflete. Și de vréme că toți năimiții și mai vîrtos argații, păstorii sînt oameni proști și nu știu cum să facă așezări și tocmele ca aceste cu scrisori și cu marturi, datori să fie mai mult stăpînii acelor slugi a face zapise cu rînduială și cu marturi, iară fără de zapis și fără de marturi în zapis, hotărîm nici o tocmală să nu să facă. Dară de ari îndrăzni cineva a face tocmele fără zapise și s-ar întîmpla să iase la vreo giudecată, să nu i să ție în samă și să să și pedepsască pe unii ca acéia.

Și pentru ca să fie știută hotărîre aceasta de toți, s-au scris osăbite cărți și pi la ispravnecii de pre la ținuturi, să de a înțălege că fieștecare parte așe să urmeze, și s-au scris și hrisovul acesta și s-au dat să ste la sfînta Mitropolie.

Și spre aceasta este credința domniii mele de mai sus scris, Io Matei Ghica voevoda, și credința a preiubiții fiii domniii méle, Grigori voevod și Gheorghie voevod și Nicolae voevod, și credința a cinstiți și credincioși boiarilor domniii mele cei mari, dumnalor Ion Bogdan vel logofăt, Manolache Costache vel vornic de Țara de Gios, Mihălache Sturzea vel vornic de Țara de Sus, Enachie Sucio hat⟨man⟩ i părcălab Sucevii, Alexandru Suciu vel post⟨elnic⟩, Ion Păladi vel spătar, Vasilie Rosăt vel vistier, Ion Cantacuzino vel ban, Costantin vel cămănar, Ilie Costache vel paharnic, Ștefan Sturzea vel stolnic, Iordache Hrisosculeo vel comis, și credința tuturor boerilor mari și mici.

Și s-au scris hrisovul acesta întru al triile an a domniii meli.

7263 ⟨1755⟩ luna avgust 1

Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar.
Io Matei Ghica voevod ⟨m.p.⟩.
Procit Ioan Bogdan vel logofăt.
S-au trecut la condică ot treti logofăt.

Arh. St. Iași, Documente, pach. 49-a, doc. 7.

Orig. pecete aplicată. Copii sînt la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 35—36 ; Ms. 91, p. 34—35 ; Ms. 95, p. 51—54 ; Arh. St. Iași, Ms. 1707, p. 93—95 ; Documente, pach. 48, doc. 1. f. 70v—71v ; Arh. St. Buc. Ms. 630, f. 14—14v, cu data de 10 august.

Publicat în *Uricarul*, vol. I, ed. II, p. 329—332.

304

⟨Iași,⟩ 3 noiembrie 1755

Matei Ghica, domnul Moldovei, poruncește judecătorilor și ispravnicului de Suceava să cerceteze reclamația egumenului de la Voroneț contra locuitorilor de pe moșia Drăgoești care au luat o cantitate de porumb din coșarele mănăstirii și contra altora care au ocupat locuri pe nedrept, să judece și să hotărască.

† Io Matei Ghica voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la cinstiți și credincioși boiarii domniii méle, Costantin

Cantacuzino biv vel paharnic i Vasili Balşe biv vel stolnic i Vasilie Başotă biv vel medelnicer, giudecătorii de ţinutul Sucevii, i Ianacache, ispravnecul de ţinutul Sucevii.

Vă facem ştire că ni-au vinit jalbă de la rugătoriul nostru ieromonah Ghedeon, egumănul de la mănăstire Voroneţul, jăluindu-se pentru oamenii de Drăgoeşti, ce şed pe moşie Voroneţului, dzicînd c-au mărsu acei oameni şi-au luat 50 şi mai bine mierţă de păpuşoi din coşérile mănăstirii; şi luînd ei pîne aceasta, numitul egumen au cumpărat 2 lei mierţa de păpuşoi de au hrănit oamenii mănăstirii. Şi pentru aceasta va să-şi caute cu dînşii giudecata, poftind ori mălaiu să-i dea, ori bani pentru mălai cîte 2 lei pe mierţă, ori să margă să îngrădească cu zăplazi mănăstire, fiindu lemnul aproape îndestul pe lîngă mănăstire.

Şi iară mai jălueşte arătînd precum un om, ce-i dzic Simion Cozan, ţine cu strîmbătate o bucată de loc al Voroneţului, ce să chiamă Branişte, mai bine de zece ani, dzicînd acel Simeon c-au înprumutat cu 50 lei pe un proigumen muntean ci-au fostu mai înainte la Voroneţu.

S-au mai jăluit numitul egumen şi pentru alt om, ce-i dzic Şandru ungureanul, că şi-au făcut case pe moşie Voroneţului, unde acolo niciodănăoară sat n-au fost, nici oameni n-au şedzut, că este pămînt de tot féliul de hrană, de pîine, de fînaţe, şi să chiamă Capul Cîmpului, şi nu pot să-l mai lase să şadză acolo că pricinueşte mare pagubă locului mănăstirii. Şi la luna lui iunie, în dzua praznecului sfinţilor apostoli Petră şi Pavel, dzicîndu-i egumenul ca să nu facă stricăciune şi pagubă mănăstirii şi să-şi mute casa de acolo, el nu numai c-au arătat nesupunere, ce încă şi înprotivitor s-au făcut, ocărînd pe egumen denainte nărodului, că celi ce-au dzis li-au lătrat ca un cîne şi alte multe scîrnave hule, la care are marturi pe preutul de biserică şi pe Toader Durnescul şi pe alţi oameni care-i asculta cînd ocărîia.

Deci pentru toate aceste, după jalba egumenului, iată că vă scriem, luîndu carte domnii mele să aduci faţe pe toţi acei di carei să jălueşte şi să şedeţi să le luaţi sama că amănuntul şi cu dovedire şi la care pricină cum să va alege întru adivăru şi viţi cunoaşte dreptate, să giudecaţi şi să le hotărîţi şi să daţi carte de giudecată. Şi de unde ce viţi găsi cu dreptate că are să ia mănăstire, să-i şi înpliniţi, şi carei vor fi vinovaţi să aibă şi certare ca să se înfrînedze şi alţii. Şi acel Şandru de va fi şedzind în mijlocul locului, unde sat n-au mai fost, nici alte case n-au mai fost, să-i poronciţi să-şi mute casa de acolo şi să-i puneţi soroc pără cînd. Şi pentru toate să odihniţi pe numitul egumen cu dreptate ce viţi cunoaşte, să nu ne mai vie jalobă.

Aceasta vă scriem [1].

7264 ⟨1753⟩ luna noem⟨vrie⟩ 3.

Şi carte de la egumen să nu să ia.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 35.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Cu data de 17 noiembrie, acelaşi an, boierii judecători dau în scris hotărîrea judecăţii lor: „Facem ştire că ni-au adus sfinţia sa părintele Ghedeon, egumen de Voroneţ. luminată carte măriii sale lui vodă ca să luîm sama pintru multe pricini ci-au avut păgubire sfînta mănăstire Voroneţul despre unii şi alţii. Şi stîndu noi de le-m luat sama cu amăruntul, fiind şi oamenii faţă, întîi pentru oamenii de Drăgoeşti carii au mîncat 50 mai bini de merţ⟨e⟩ păpuşoi din căşările mănăstirii, le-am hotărît giudecata ca să îngrădască sfînta mănăstire Voroneţul

305

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1756

Matei Ghica, domnul Moldovei, porunceşte dregătorilor ţinutului Neamţ să cerceteze cauzele împotrivirii locuitorilor din Cracău contra egumenului de la Neamţ, căruia nu-i îngăduie vînzarea vinului în cîrciuma mănăstirii şi alungă pe orîndarul trimis.

† Io Matei Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la credincios boiarii domniii mele, ispravnecul de ţinutul Niamţului şi la giudecătoriul de ţinutul Niamţului.

Vă facem ştire că ni-au dat jalobă cuvios rugătoriul domniei méle Nicanor igumenul şi cu tot săborul de la sfînta mănăstire Niamţul, pentru oamenii de Cracău ce şed pe moşiia mănăstirii Niamţului, arătînd că nu să supun ascultării şi încă sînt şi înprotivitori şi păgubitori mănăstirii, că an-toamnă, trimeţînd numitul egumen un vas de vin să să vîndză la Cracău, iară ei în ţarie lor au gonit pe cărăuş cu vinul de acolo şi pe călugărul ce mersesă cu vinul să-l aşeze l-au defăimat cu îndestulă ocară şi hulă. Mai pe urmă aşedzînd numitul igumen un jidov orîndariu acolo la Cracău, după cum şi pe la alte moşii are orîndă, cracăoanii au gonit şi pe jidov şi nici vor să ştie de porunca mănăstirii.

Pentru care cerşind dreptate, iată, după jalba ce ni-au dat, scriem dumneavoastră să aduceţi faţă pe acei oameni ce şăd pe moşie mănăstirii şi să luaţi sama să vedeţi ce înprotivituri fac şi cu ce cap, cine îi simeţeşte şi, de i-ţi cunoaşte că înblă fără cale şi sînt înpotrivă, să le daţi poruncă cu înfricoşaré ca să fie plecaţi şi să facă slujba ce are să ia mănăstire de la dînşii, şi pe orîndariul jidov ce-l va ave acolo mănăstire să nu-l supere cu vorbe netrebnice. Iară de vi-ţi audzi că nu s-au supus şi tot supără şi sînt înpotrivă, să le veniţi de pediapsă ca unor răi şi gîlcevelnici şi ci-or fi pricinuit pagubă, au mai denainte au acmu, să plătească. Şi să pliniţi şi să odihniţi mănăstire cu dreptate ce să cade, dînd şi carte de mărturie.

Aceasta poruncim.

7264 ⟨1756⟩ ghen⟨arie⟩ 9.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. VII, doc. 9.
Orig., pecete aplicată.

---

cu zapladzi din giur înpregiurul mănăstirii. Osăbit pentru un Şandru ungurean, care şi-au făcut casă pe moşie mănăstirii Voroneţul ce s⟨e⟩ chiamă Capul Cîmpului, s-au dovedit înainte noastră că şi-au făcut casă în mijlocul ţarinii, unde n-au fost sălişti, nici case altădată şi-au pricinuit multă păgubire mănăstirii, am hotărît să-şi mute casa în sălişte, unde şăd şi alţi oameni, fiindcă este o biserică. Şi i-am pus şi soroc păn la luna lui mart să-şi mute şi casa înpreună şi cu alţi oameni ce şăd acolo cu Şandru, să-ş mute casăle. Iar pentru un Simion Cozan au rămas să-i hotărască giudecata dum⟨nealui⟩ pah⟨arnicul⟩ Dinul, fiindcă este cîmpulungean. Aceasta facem ştire.

Constandin Cantacuzino paharnic; Vasile Balş stolnic; Vasile Başotă medelnicer" (Ibidem, doc. 36, orig.).

306

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1756

Matei Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Secu să ia de la moşiile Săbăoani, Brăteşti, Vînători şi Răuceşti dijma din produse, pe obicei, obligînd pe locuitori a face şase zile de vară şi şase zile de iarnă muncă de boieresc, sau să le răscumpere cu un leu.

Io Matei Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cuvios rugătoriului nostru svenţiii sale chir Parthen⟨ie⟩, eg⟨umenul⟩ Săcului, să fie volnec cu carte domniii mele a stăpîni şi a dejmui moşiile mănăstirii Săcului, anume Săbăoanii i Brăteştii de la ţinut⟨ul⟩ Romanului şi Vînătorii i Răuceştii de la ţinutul Niamţului şi să ia dejma pe obiceiu din toat⟨e⟩ din ţarini cu pîini, din fînaţ, din grădini cu legumi, din prisăci cu stupi, însă din cinzăci unul, iar fiind mai puţini să ia cît⟨e⟩ o păra de stup. Şi oamenii ceia ce or fi şăzători cu casa pe acesti moşii sau să lucrez⟨e⟩ cîte 12 zîle de an, însă 6 zîle de vară şi 6 zîle de iarnă, sau să de cîte un leu de toată casa, după tistemînt de opşti ce s-au făcut la toat⟨e⟩ mănăstirile. Şi oamenii care ar vinde vin pe aceşti moşii să aibă a le luoa de bute cîte un leu iar de poloboc cîte pol leu. Iar carii dintr-aceştie nu s-ar supune ca să de obicinuitul, dum⟨neata⟩ ispravnice, poroncim, pe unii ca aciia să aibi a le vini de hacu, înplinind şi obicinuitul şi să-i supui ca să urmeze la toat⟨e⟩ după cum poroncim.

Aceasta scriem.

Leat $\frac{7264}{1756}$ ghin⟨arie⟩ 9

Procit vel logofăt

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 20.
Orig.

307

⟨Iaşi,⟩ 29 aprilie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Neamţ a pune orîndar pe moşia Drăgăneşti a mănăstirii să vîndă băutură, poruncind ca oamenii din sat să nu-i facă „învăluială".

† Noi Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cuvios rugătoriului nostru, sfinţiii sale ieromonah Nicolae, igumănul de la sfînta mănăstire Niamţul, să fie volnic a pune jidov orîndariu la sat la Drăgăneşti ot Cracău în ţinutul Niamţului, care este moşia mănăstirii, ca să vîndză tot feliul de băutură, după cum au orîndari jidovi pe

la sat şi dumnealor boerii, cît şi alte mănăstiri, şi cu ace rînduială să s⟨e⟩ poarte şi rînduiala jidovului acestue a ţîne orînda. Şi poruncim domniia mea şi voao săteni de Drăgăneşti, să daţi bună pace orîndariului, întru nemică învăluială să nu-i faceţi.

Şi de vréme că ni-au jăluit numitul igumen că în trecutul anu oamenii ce sîntu trăitori acolo s-au pus înpotriva călugărilor de i-au ocărît şi n-au lăsat pe jidovul orîndariu să-şi păzască orînda, şi din pricina lor s-au păgubit mănăstire, cît pentru aceasta poruncim dumitale, ispravnice de ţinutul Niamţului, să aduci faţă pe săteni şi să cerci cu dovadă cine iaste pricina şi carele au ocărît şi di ce s-au păgubit mănăstire.

Şi pe ocărîtori să-i pedepsăşti şi paguba ce vor fi făcut, de unde s-a căde să înplineşti şi să odihneşti mănăstire cu dreptate ei. Şi carte să ste la mănăstire. Într-alt chip să nu fie.

7264 ⟨1756⟩ ap⟨rilie⟩ 29.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. VII, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

308

⟨Iaşi,⟩ aprilie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, întăreşte episcopiei Roman stăpînirea asupra unui număr de „vecini", aşezaţi pe moşia Leucuşeni, pe baza unui ispisoc de la Niculae Mavrocordat.

† Io Constandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu acest ispisoc a domniii mele tuturor celor ce pre dînsul vor căuta sau cetind pre el vor asculta, că viind înainte domniii mele de Dumnădzău iubitoriul cinstit părintele rugătoriul nostru, sfinţiia sa presfinţitul episcop de Roman, chir Ionichie, au arătat domniii méle ispisoc de la răpoosatul Nicolae vodă din anii 7221, scriind c-au întărit domnie sa sfintii episcopii Romanului pre ai săi drepţi vecini din sat din Leucuşéni de la ţinutul Romanului, anume Ghiur Martin şi cu frate-său Ghiur Mihai şi cu ficiorii lor, carei anume mai gios scriu.

Care pentru aceşti vecini mai înainte vréme au avut pîră de faţă înainte domniii sale lui Nicolae vodă răpoosatul Pahomie, episcopul de Roman, cu giupîneasa lui Prodan Drăguşăscul, dzicînd precum i-au înpresurat pre aceşti vecini ai episcopiii Prodan Drăguşescul şi i-au vîndut lui Bogdan hatman cu satul Steţcanii, arătînd atunce şi mărturie de la unguri bătrîni din Săbăoani, mărturisind că sint vecini drepţi a sfintii episcopii, din Leucuşeni.

Iară giupîneasa lui Prodan Drăguşescul, ea încă au arătat o mărturie de la oamenii bătrîni din parte ei, scriind precum sint a lor vecini aceşti oameni ce s-au scris mai sus, din sat din Steţcani.

Deci răpoosatul Nicolae vodă, neputînd créde nici o parte nici alta, au scris carte la Ion Sturdzea biv vel vornic ca să-şi ducă cineş marturii de faţă

înainte acestui numit boiariu, ca să le ia sama de-amăruntul pentru acei vecini ca să să dovedească din rădăcina lor, din părinții lor, și nu numai să mărturisească din gură, ce să și giure.

Și ducîndu-și ei marturii și stînd la giudecată, iară marturii Prodăniasei n-au vrut să giure precum sîntu a ei drepți vecini din Stețcani, dară marturii episcopiii au giurat, anume Gherghel dascal din Săboani și Martin din Tămășeani și Gal Mihai din Răchiteni și Petre de acolo, pentru acești oameni ce scriu mai sus, precum sînt vecini a sfintii episcopii, din Leucușeni, numai au ședzut și în satul lui Prodan în Stețcani și pe aiure pintr-alte sate pe unde au putut. Iară pentru alt om, anume Petre Denes, n-au vrut să giure nici marturii Prodăneasăi, nici marturii episcopului Pahomie, și-au rămas așé pecum au vădzut și mărturie Sturdzii într-acesta chip scriind.

Dreptu acéia și răpoosatul Neculai vodă, dacă au vădzut cum s-au dovedit cu marturi, au întărit stăpînirea episcopii pre vecinii aceștie ce scriu mai sus, anume: Ghiur Martin și feciorii lui, Giurge și alții și Ghiur Mihai și cu ficiorii lui, ca să-i aibă nestrămutați de supt stăpînire episcopiii.

Și iarăși dzice răpoosatul Neculai vodă prin ispisocul său, c-au mai arătat răpoosatul Pahomie episcopul și un izvod de alți vecini, tot din sat din Leucușeni, dzicînd că sînt drepți vecini a sfintii episcopii și dispre nime n-au nici o gîlceavă, anume trii ficiori a Magdii: Petre și Martin și Mihai și doi feciori a lui Iandru: Petre, Martin. Deci domniia sa au credzut, fiind sfinții a sa părintele Pahomie arhiereu, și-au întărit stăpînire episcopii Romanului și pe vecinii aceștie din izvodul episcopii.

La care, cît pentru vecinii aceștie, încredințîndu-mă domnie mea dintru sfinții a sa părintele chir Ionichie, episcopul de Roman, precum că de atunci, de cînd s-au giudecat episcopul Pahomie cu Prodănească, acești vecini pentru care era gîlceava, cît și vecinii din izvod, niciodată n-au lipsit pînă astăzi din stăpînire sfintii episcopii și sînt aședzați cu casă pe locul Leucușenilor, numindu-se vecini din rădăcina lor, iată dară că de la domniia mea încă s-au întărit cu ispisocul acesta stăpînire sfintii episcopii pre vecinii de sus scriși pe toți cîți s-or fi mai născut dintru dînșii, ca după cum pînă astăzi, așe și de acmu înainte să slujască episcopii. Și de vor fi și lipsit vrunii să-i strîngă la urmă. Într-altu chip să nu fie.

7264 ⟨1756⟩ luna ap⟨rilie⟩ [1]

Io Constandin voevoda ⟨m.p.⟩.
Ștefan Buhăescul treti logofăt, procitennomu.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXVI, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

309

⟨Iași,⟩ 6 mai 1756

Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare mitropolitului să stăpînească și să oblige pe locuitorii de pe moșia Vlădicenii a face mitropoliei 12 zile de clacă, sau a da fiecare 2 lei pe an, avînd a lua și dijma din produse.

† Io Costandin Mihail Gehan Racoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

[1] Documentul se repetă la 9 mai 1756 (Ibidem, doc. 33).

Dat-am carte domnii méle sfinții sale, presfințitului mitropolit al țării, chir Iacov, al nostru preacinstit părinte duhovnicescu, să fie volnec cu cartea domnii mele a stăpîni moșie sfintii mitropolii, Vlădicénii, de lîngă Iași, cu tot venitul moșiii și cu toată slujba oamenilor ce vor fi șezînd pe moșiia mitropoliei, după hotărîre ce s-au făcut de obște pentru toate mănăstirile, adecă oricine ar șede cu casă, să fie datoriu a lucra mitropoliii lucrul de boerescu 12 dzile pe an, însă 6 zile di vară și șasă dzile de iarnă, ori la ce lucru i-ar pune pristavul mitropoliii ; iară cărora nu le va da mîna să lucredze, să de bani pentru lucrul cîte 2 lei de gospodar ; și să-și de și dejma den vii și din toate sămănăturile ce vor ave și din priseci cu stupi și din fînațe pre obiceiu.

Și de s-ar arăta vrunii neurmători poruncii, dumneata, ispravnice al ținutului, să le faci zapt supuindu-i să urmeze și înplinind de la dînșii adetiul moșiii. Într-alt chip să nu fie.

7264 ⟨1756⟩ mai 6.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., Mitrop. Moldovei, pach. III, doc. 9.
Orig., pecete aplicată. O copie, ibidem, Ms. 530, f. 8v.

310

⟨Iași,⟩ **18** mai **1756**

Constantin Racoviță, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Bistrița să trimită la moșia mănăstirii, Peneul, să ia dijma din produse și, de la fiecare locuitor cîte 6 potronici.

† Io Costandin Mihail Gehan Racoviță voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru Damian, egumenului de la sfînta mănăstire Bistriții, să fie volnic cu carte domniii mele pe cine va trimite la moșie ce are sfînta mănăstire, anume Peneul, să aibă a dijmui din țarină și din fîneți, din prisăci cu stupi și din toate să aibă a-i dijmui după obiceiu. Așijdere să aibă omul mănăstirii. . . . . . [1] a lua de toată casa ce este pe moșia mănăstirii cîte 6 potronici pentru călcare locului.

Iar care n-ar vre ca să de aceste de mai sus arătate, poruncim dumitale, pîrcălabe de Galați, să înplinești aceste toate și să le dai în mîna omului mănăstirii și nime să nu ste înpotriva cărții domniii mele.

Aceasta poruncim. Iar avînd cineva a răspunde să vie față [2].

Let 7264 ⟨1756⟩ mai 18 dni.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bistrița, pach. XII, doc. 11.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb.
[2] „Iar avînd ...“ : scris de altă mînă.

311

⟨Iaşi,⟩ 1 iulie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte biv vel paharnicului Dinu Cantacuzino, ispravnic de Cîmpulung, să cerceteze reclamaţia egumenului de la Moldoviţa împotriva unor locuitori care s-au aşezat în mijlocul moşiei Vama şi să caute să-i mute fie în sat, fie la Cîmpulung.

† Io Costandin Mihail Gihan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Cinstit şi credincios boiariului domniii mele, dumnealui Dinul Cantacuzino biv vel paharnic, ispravnicul Cîmpului Lungu.

Îţi facem ştire că s-au jăluit domniii mele rugătoriul nostru Gheorghie igumenul şi cu tot săborul de la mănăstire Moldoviţa, dzicînd pecum nişte oameni : Vasilie Negură şi Lupul Checheriţă şi cu alţii de ai lor şi-au făcut descălecătură de şedzut unde niciodeneoară n-au fost vatră de sat sau sălişte, în mijlocul ţarinii, care-i pricinuescu mare stricăciune moşiii mănăstirii, Vămii. Şi li-au dzis igumenul să să mute ori în Vamă, unde iaste vatra satului cea di baştină, ori, de nu vor să şaze în Vamă, să să mute în Cîmpulungu fiind aproape, şi nu înţăleg, nici bagă samă, şi tot ⟨mai⟩ vîrtos păgubăscu cu dobitoacele lor moşie Vămii, care călcare a lor nemaifiind cu putinţă a să lungi, au cerşut dreptate.

Pentru care scriem dumitale să cerci cu di-adinsul şi, de vreme că va fi întru adivăr cum dzice egumenul, îţi poruncim negreşit să-i muţi din mijlocul ţarenii aşedzindu-i cu tot ce-au în vatra Vămii, ori în Cîmpulungu, unde traescu toţi oamenii, şi să rămîe mănăstire odihnită de supărare lor, să nu ne mai vie altă jalbă.

Aceasta-ţi scriem.

7264 ⟨1756⟩ iuli 1.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIV, doc. 144.
Orig., pecete aplicată.

312

Iaşi, 8 iulie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Arvintie, feciorul lui Vasile Şeptebani şi altor fraţi ai lui, să stăpînească moşia lor, Nicorenii, obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle lui Arvintie, ficior lui Vasile Şeptebani, nepotul lui Andronicel, şi altor fraţi ai lui, să fie volnici cu carte domniii méle a stăpîni şi a dijmui o moşie ce dzisără că au, anume Nicorenii, la ţinutul Eşului, la ocolul Ciuhurului şi să-şi ia de a dzece din ţarini, din fîneţă, din prisăci cu stupi, însă din 50 de stupi să ia un stupu, iar di or fi mai mulţi sau mai puţini să ia cîte o para de stupu pe obiceiu şi din grădini cu legumi şi din totu locul cu totu vinitul, din toate să ia, după obiceiul moşiii.

Iar cine va ave a răspunde pentru această moşie să-şi ia scrisori ce-or ave şi să vie să ste faţă la divan şi cum va alege divanul aşe va fi. Şi nime să nu cutedză a sta înpotrivă piste carte domniii méle.

U Ias, let 7264 ⟨1756⟩ iul⟨ie⟩ 8.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXIX, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

313

⟨Iaşi,⟩ 20 iulie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, încuviinţează episcopului de Huşi să ia dijma de pe locul domnesc din Huşi, dăruit episcopiei, dijmă pe care pînă atunci o strîngea paharnicul al doilea.

† Io Costandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cinstit părintelui şi rugătoriului domniii mele, sfinţiii sale presfinţitului episcop de Huşi, chir Inochentie, să fie volnec a pune oamenii episcopiii ca să ia toată zăciuiala locului domnescu din Huşi, care o am dăruit domnia me cu testament episcopiii. Însă dejma să o ia din ţarini cu pîine, din vii, din stupi, din fînaţe, din livedzi, orice pomi ar fi, iară păharnecul al doile, ce era el obicinuit a strînge această dejmă, de acum să n-aibă a să mai amesteca.

Şi poruncim şi voao tuturor breslelor tîrgoveţi, să vă daţi dejma din celi de sus scrisă, fără de nici o înpotrivire. Într-alt chip să nu fie.

Aceasta poruncim [1].

7264 ⟨1756⟩ iuli 20.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 216.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 12 iunie 1757, Scarlat Ghica dă carte episcopului de Huşi, Inochentie, „să fie volnec cu carte domniii mele a stăpîni locul ce-l are episcopiia cu hrisoave gospod de la preiubit fratele domniii mele, domniia sa Matei Ghica vodă şi de la domnia sa Costandin Racoviţă, din locul tîrgului Huşilor şi să aibă a lua zăciuiala moşiii din toate sămănăturile ce vor ave la cîmpu şi din vii şi din fînaţe şi din priseci cu stupi şi din pometi ce vor fi pe locul acesta, cît iaste cuprinsu în hrisoavele domnilor" (Ibidem, f. 234, orig.).

314

⟨Iaşi,⟩ 19 august 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare stareţei de la Topoliţa să stăpînească moşiile mănăstirii, Ţolicii şi Netezii, obligînd pe locuitori a da dijma din produse şi a lucra cîte 12 zile de boieresc, sau să dea cîte 2 lei pe an.

† Io Costandin Mihail Gihan Racoviţă voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle rugătoarelor noastre, Magdalinii stariţa şi cu toate călugăriţile de la mănăstire Topoliţa, să fie volneci cu carte domniii méle a stăpîni moşie mănăstirii după scrisori ce au, anume Solicii [1] şi Netedzii, care o parte dintr-acesti moşii déderă samă că este la codru, poiani de fînaţuri, dară o parte este cîmpu, să le stăpîniască cu tot vinitul şi cu toată slujba oamenilor ce vor fi şedzînd cu casă pe moşiile aceste după obiceiu, ca tot omul ce vor fi şedzînd pe locul lor să slujască 12 dzile într-un an, 6 zile de vară şi 6 dzile de iarnă, ori la ce lucru i-ar pune, ori pentru lucru să de bani cîte doi lei de gospodar pi an, şi să-şi de şi dejma moşiii din toate sămănăturile, cît şi din priseci şi fînaţe, din zece una.

Şi poruncim domnia mea şi dumitale ispravnice de ţinut, de s-ar arăta vrunii înpotrivă şi nesupuşi, să li faci zaptu supuindu-i şi înplinind de la dînşii. Într-alt chip să nu fie.

7264 ⟨1756⟩ luna avgust 19.

Procit treti logofăt.

⟨Pe verso :⟩ Pentru Ţolici şi Netezi.

Arh. St. Buc., M-rea Văratec, pach. XVI, doc. 16.
Orig., pecete aplicată.

315

⟨Iaşi,⟩ 28 octombrie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte lui Iordache Cantacuzino, ispravnic la Cernăuţi, să oblige pe locuitorii aşezaţi pe moşia Noua Suliţă, a fraţilor Volcinschi, să dea dijma din urmă, să lucreze cîte douăsprezece zile pe an, ori să dea cîte un leu.

† Io Constandin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domnie me la credincios boeriul domniii mele, dum⟨nealui⟩ Iordache Cantacuzino biv vel paharnic, ispravnic de ţinutul Cernăuţului.

Îţi facem ştire că domniii mele au dat jalobă Ghiorghie şi Costachi, ficiorii lui Volcenschii, precum că au o moşie la ţinutul Cernăuţului, anumi Noî Sălită,

[1] Pentru : Ţolici.

pe care moşie a Volcenceştilor şed cîţiva ţărani cu casi de cîţiva ani, şi dejma cia obicinuită din ţarini şi din grădini şi din casi nu vor să de de cîţiva ani, nici vor să lucreze la lucru de boirescu, după cum lucriază şi altor mazili cei ce şed pe moşiile lor.

Pentru care cerşind dreptate, iată că scriem dum⟨itale⟩, după ce vii lua carte domniii mele să le ei sama Volcinceştilor cu acei ţărani şi, de va fi după cum jăluescu Volcinceştii, să apuci pe acei ţărani şi să plineşti di la dînşii şi din ţarini şi din fînaţi şi din case, ori să de cîte 1 leu pe an, ori să lucreze cîte 12 zile pe an, după cum şi alţi ţărani lucriază. Şi de cînd n-au dat şi păr acum să înplineşti de la dînşii, ca să nu ni mai jeluiască, şi să le dai poroncă acelor ţărani ca să de dejma din ţarini şi din toati pe obiceii şi de acum înainte.

Aceasta scriem. Însă numai din care n-au dat, să înplineşti din fînaţi, iar din ţarini şi dintr-altile ⟨din care⟩ au dat, să nu fie supăraţi oamenii.

Let 7265 ⟨1756⟩ octomvrie 28.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Agathon, pach. II-ter, doc. 18.
Orig., pecete aplicată.

316

⟨Iaşi,⟩ 20 noiembrie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Trei Ierarhi să interzică tuturor locuitorilor tăierea lemnelor din Rediul Breazului, al mănăstirii Copou, fără încuviinţarea acestuia.

Cartea gospod de la Mihaiu Cehan Racoviţă voevod, dată sfintei mănăstiri Treisfătitelor ca să fie volnic egumenu a-şi apăra dreaptă ocina şi moşie a sfintei mănăstiri a Copoului, Rédiul lui Tatar.

Din let 7265 ⟨1756⟩ noemvrie 20.

Noi Costantin Mihaiu Cehan Racoviţă voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei mele rugătorului nostru Dosotheiu, egumenul de Treisfătitele, şi ori pe cine ar trimiti aicia în Rédiul Briazului, cari esti a mănăstirii Copoului, şi de vremé că ni-au jăluit domniei melé că s-au obicinuit o sama de oameni de mărgu acolo la cel rédiu şi tae lemni şi nuele, haragi şi alt lemnu ce le trebue şi strică rédiul, şi mănăstirea nici un folos n-are, drept aceia domnia mea dăm volniciie prin această carté ca să aibă trimisul egumenului pe toţi a-i opri să nu tae nici lemne, nici nuiale, nici alt lemnu făr'de voia şi ştirea egumenului. Iar carii ar îndrăzni mai mult peste cartea domniei melé tăind orce fel de lemnu şi prinzîndu-i pe unii ca aceia, să aibă a le lua toporile şi lemnile ce s-or fi tăiat.

Într-alt chip să nu fie, că aşa este poronca domniei melé.

Arh. St. Buc., Ms. 579, f. 233v.
Copie.

317

⟨Iaşi,⟩ 13 decembrie 1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bîrnova să apere pădurea de a fi tăiată de către locuitori pe o distanţă de „cinci cristele de săgeată" în jurul mănăstirii.

Io Costandin Mihail Gehan Racoviţă voevod, cu mila lui Dumnezeu domn ţărîi Moldovii.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru chir Damiian, egumen de la mănăstire Bîrnova, să fie volnic cu carte domniii mele a apăra, după anaforaoa veliţilor boeri, pădurea ce iaste înpregiurul mănăstirii de cinci cristele de săgeată, despre toţi care tae lemne de foc şi nuele şi de alte trebi, ca să nu îndrăznească nimé măcar orice briaslă ar fi şi ori a cui lemnari ar fi, de vreme că veliţii boeri aşa au găsit cu cale, cît a trage cu săgeata de cinci ori de la mănăstire în toate laturile înpregiur, să fie apărătură. Iar apoi în laturi, la altă pădure, să fie slobozi a tăe.

Şi cum poroncim aşa să să urmeze. Într-altu chip să nu fie, că arătîndu-să cineva înpotrivă să vor pedepsi cu certare. Într-alt chip nu va fi [1].

7265 ⟨1756⟩ dechemvrie 13.

Pecete gospod.
Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 13.
Copie.

318

1756

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, cercetează împreună cu divanul cauzele pentru care s-a depopulat ţara şi stabileşte obligaţiile fiscale şi faţă de stăpînii moşiilor pentru cei care se vor întoarce de peste hotar.

Cu mila lui Dumnezău Io Constandin Mihail Gehan Racoviţă voievod, domn ţării Moldaviei.

[1] Interdicţia a fost repetată de domnitorul Scarlat Ghica, la 10 iulie 1757, pentru „toţi care tae lemne de foc şi nuele i pari i căpriori i amnari i liaţuri şi de alte trebi" (ibidem, rezumat), precum şi la 3 ianuarie 1761 (ibidem, rezumat). La 30 iulie 1765, domnitorul Grigore Alexandru Ghica precizează că „de ar găsi pe vreunii tăindu orice lemnu în apărătură, oricine ar fi, să aibă egumenul voe şi oamenii mănăstirii a le lua lemnul acela şi topoară, săcură, bardă ce ar găsi la dînşii şi pe acei înpotrivitori să-i arate egumenul is⟨pravnicilor⟩ de ţinut. Şi poruncim domnie mea dumitale is⟨pravnice⟩ de ţinut, pentru acei ce n-ar urma hotărîrii să-i şi cerţi, să urmeze cum arătăm mai sus" (ibidem, f. 13v, copie).

† Datorie domnilor, a stăpînilor acelor ce stăpînesc țări și povățuesc noroade, de pururea este a lua sama, a cerceta lucrurile céle trecute cum s-au purtat, cum s-au chivernisit și caré ce sfîrșit au arătat. Și din cele trecute poate lua lumină pentru céle viitoaré, să cunoască caré au adus stricăciune și cu cé chip trebue să să préfacă din răutate la fericire, cum și céle bune cu cé chip de tărie să să înteméiează, spré pază de staré bună, fiind cea mai maré fericiré și laudă la un povățuitor ca acéla caré va aduce aceste chipuri de roade ale bunătății și mai cu de-adinsul la patrie și moștenirea sa, cîștigînd și de la Dumnezău adaogerea darului și de la politie laudă și de la norodul său mulțămită și pomeniré vecinică de bunătate.

Drept aceea dar, socotind domnia mea și pentru starea țării aceștie, unde din darul lui Dumnezău și din mila puternicii înpărății ne aflăm domnu și povățuitor, cercetat-am prin mulți și cu multe chipuri de întrebări, din cé pricină în țara aceasta sînt prea multe locuri lipsă de oameni și siliști pustii de multă vréme, la altéle de nici au apucat cineva să lăcuiască oaméni pe dînsăle, unele nici stăpînii moșiei cine esté nu să știe. Și ni-au arătat unii un fél de chipuri, alții altéle, la caré n-au putut da credință întru adivăr. Ni-au arătat și aceasta că în vechile vrémi, cum la răpăosatul domnu Vasilie voievod și la alții mai înainte cum și mai încoacé, s-au tîmplat de multe ori vremi tulburate și prăzi la țara aceasta de au pustiit locurile. Poate că s-a fi tîmplat și aceasta, dar și de cînd s-au alinat lucrurile și s-au făcut pacé, cum de n-au mai venit și țara iar la starea ei ?

Ni-au arătat că și din pricina birului, fiind ace asuprială, piste putința lăcuitorilor, li-au dat pricini de strîcăciune și la aceasta trebuește să să socotiască, căci poate s-a fi tîmplat a face și lucruri ca de aceste, supăraré făr' de dreptate și piste putință.

Dar, mai de multe ori s-au tîmplat și domni buni și pofititori a face bunătate de întemeiere, și iar nu s-au putut ca să să mai întemeiează cu mulțimé de norod țara aceasta.

Am cercetat și pentru părțile streine, cu caré să megieșește țara aceasta, cum și în ce chip să află pentru mulțimea de noroade și am aflat adivărul că în toate părțile și mulțimé de noroade să află și moldoveni foarte mulți.

Sfătuitu-ni-am cu al nostru cinstit și duhovnicesc părinte, svinția sa chir Iacov, mitropolitul țării și cu toți arhiereii, episcopii de pré la scaune de pré afară, din țara aceasta și cu toată boierimea noastră, ce vom face ca să putem afla adivărul și să putem găsi vreun chip de îndreptaré bună. Și s-au pus la cale de s-au trimis acolo la dînșii ca să vie cîțiva dintre dînșii aice, să să întrébe, să cercetăm lucrul acesta să putem cunoașté adivărul, care s-au și făcut.

Și iată au venit aicea doi-trei preuți și patru-cinci oameni din cei mai de ispravă și, scoțîndu-i însuși înaintea domniii méle și a toată boierimea, s-au întrebat să arăté tot adivărul, din ce pricină s-au stricat, s-au dus de aice din pămîntul Moldovei în părți streine, într-alte țări. Și, lîngă altéle ci-au arătat, tot teméiul stricăciunii lor l-au arătat că este din pricina vrémelnicii nestări, adecă neștiind și nefiind hotărît ce să dea pré an și aceasta i-au strămutat de s-au dus în țări streine. Și s-au cunoscut a fi oarécum adivărul și au dat pricină și țării aceștie de lipsă de oaméni ; dar și lor cîtă răutate, că, lîngă alté nevoi ce trag acolo, pré mulți i-au întunecat și de la strămoșasca a lor credință, alții carii tot își defendivsăsc strămoșescul lor rit, însă numai cu numéle, din caré pricină mai pe multe locuri lipsăsc de n-au nici preuți, unde au și préuți n-au bisărici și cei mai mulți în viața lor nici la bisărică nu mai merg și mai la toți

moartea lor le este făr' de nici o grijé de gătirea morții și altéle ca de acestea și mai multe cu lacrămi li-au arătat și li-au jăluit acești de mai sus arătați ci-au venit de acolo inaintea domniii méle și înaintea a toată boierimea divanului nostru.

Caré rugăminte lor n-am putut domnie mea a o tréce cu vidére și am vrut și am pohtit cu toată voia noastră a le face milă de buna așăzaré și înteméiată staré și iată prin acest cinstit hrisov al domniii méle arătăm toată așezarea ce li s-au făcut.

Fieștécaré, din zua ce va veni aice în țară, să aibă odihnă, nesupărîndu-să oricît de puțin, șasă luni ; și după acéia să întré la așăzaré, adecă de tot omul căsar să de într-un an cîte zéce lei și de holteiul de vîrstă cîte cinci lei într-un an. Și acești bani să-i dia pe patru ciferturi într-un an, iar vornicelul satului și vătămanul să fie scutiți de bir.

Și desătina pe toate bucatéle lor ce vor avia, stupi sau mascuri, să dia pe zéce bucaté un leu, după cum dau boierii.

Și gorștina pe oile ce vor avia, pe drépte bucatéle lor, să dea cîte doaî parale de oae ; și văcărit încă vor da, dar numai o dată într-un an, iarna, și cîte un leu de toată vita.

Iar de s-ar tîmpla pentru vreo trebuință a domniii sau a țării să să scoată vreodată cuniță pe vite, vara, sau vreun adăoșag pe alte slujbe, ei cu de aceste măcar cu un ban mai mult și niciodată să nu fie supărați.

Așăzarea lor să fie pe moșie ori a cui și unde le va plăcia locul să fie de trebuința și hrana lor și, acélue ce va fi stăpîn moșiii, să dia dijma obicinuită, din țarini și din fînață, iar din grădinile di pe acasă nimică să nu le ia ; nici de boieresc nimică să nu lucréze, nici cu clăci să nu-i superé nime, atît stăpînii moșiilor, cît și dregătorii ținutului. Numai pentru boierescul stăpînului moșiii să de de toată casa într-un an cîte șesă potronici, însă trii potronici la Sveti Dimitrie și trii potronici la Sveti Gheorghie [1].

Numai și ei toți să să feriască, oaméni de țară pintre dînșii să nu primască, cum și niscaiva bucate a oaméni de țară să nu mistuiască nici un fél, nici la o slujbă, că apoi nu numai că, după dreptate, vor pierde mila și buna așezaré ce li s-au făcut, ce încă să vor și pedepsi cu urgie domniască.

Și, pentru ca să nu aibă vreo călcaré sau să-i supére vreunii din dregători cu gloabe, hotărîm și aceasta că, după ce să vor strînge mulți acești streini, să-și aliagă pré unul dintre dînșii, caréle a fi mai cu socotială, și să să facă giudecător între dînșii, să caute pricini ce vor avia mai mici, iar lucruri mai mari ce vor avia să li se cauté giudecata du divanul domnesc.

Și așé la toate să se urméze după hotărîré și pentru ca să fie păzită și nestrămutată și totdiauna stătătoaré așezarea aceasta, iată cu sfatul dumilor sali toți veliții boieri s-au pohtit și preasvinția sa părintele mitropolitul și cu toți arhiereii țării să întăriască și cu maré blăstăm lucrul acesta, să fie păzit pré deplin și la toate, după cum arată mai sus și să nu să strămute măcar la una

[1] În hrisovul dat de Constantin Mihai Cehan Racoviță, domnul Moldovei, la 9 iunie 1752, pentru băjenarii care s-ar întoarce în țară, se arată următoarele în privința obligațiilor lor față de stăpînii moșiilor : „Și ori pe a cui moșie s-ar așeza, ori mănăstirești, boerești sau a cui vor fi, numai dejmă să dee din pîne și fînați și stupi pe obicei, iar din grădini și din ogoară să nu să zăciuiască" (Arh. St. Buc., Ms. 630. f. 12, copie).

și niciodată. Și spre aceasta încredințăm prin hrisovul domniii méle aceasta, în caré însuși domnia mea am iscălit și am pus pecetea.

Vleat 7264 ⟨1756⟩ luna ⟨loc alb⟩.

Io Costandin voevoda ⟨m.p.⟩.

Iordache Canta logofăt ; Radu R⟨acoviță⟩ logofăt ; Ion Bogdan vel logofăt ; Manolachi Costachi vel vornic ; Iordachi Balș vel vornic ; D⟨umitrachi⟩ P⟨a⟩l⟨a⟩di vistiernic ; V⟨a⟩s⟨ile⟩ Razul hatman ; Aristarho ⟨Hrisoscoleu⟩ vistiernic ; V⟨asile⟩ Ros⟨e⟩t vel spatar ; Ion Cantacuzino vel ban ; Iordachi Costachi vel stolnic ; Lupul Balș ban.

De vréme că iubitoriul de Dumnezeu al nostru milostiv domn și stăpîn, cu iubirea mării sale cea multă, pohtind a face această multă milă și facere de bine către acei înstreinați și răsăpiți du pe la locurile lor într-alte țări streine (dupre cum mai pe larg arată al mării sale luminat hrisov), și poftind atîta noi arhiereii țării, cît și toți dumnealor veliții boeri una ca aceasta a să face și, al doilea, a să păzi și toți și cu toată putința noastră și la toate vremile apucîndu-ne că vom sta să nu să strice această bună așăzare niciodată, ce să să păzască nestrămutat, iară carele s-ar afla să îndemne ori să aräte alte chipuri, carele după vremi, să vor afla în cinste la domni și în trecire, ori din boerii ce sînt iscăliți în hrisovul acesta, ori din cei ce nu vor fi iscăliți, și ori din pemintenii noștri, ori din boerii greci ce să află lîngă domni, sau oricarele a fi în rînduiala boeriii sau la vreun sfat și va da înpotrivă sfat rău de stricăciune, sau de n-ar sta oricarele și cu toată putința lui să să păzască așăzarea aceasta nestrămutată, sau arhiereul carele a dezlăga spre stricăciune, toți cu mare rîvnă au cerșut să să întărească lucrul acesta cu blăstămul sfintii besérici.

Pentru acéia dar, cei ce vor fi înpotrivitori spre stricăciune, iată că-i legăm cu giurămînt într-acest chip : înfricoșată giudecata lui Dumnezeu cu urgie pe unii ca aceia să-i judece și săgețile céle veninate a nevăzutului Dumnezeu să fie asupra lui și asupra casii lui și să-i scurtéze Dumnezeu viața și cu sunet să se stingă pomenirea lui și ertare să nu afle, nici procopsală să nu aibă, ca niște rîvnitori de stricăciunea patriii lor.

Iară carele să va sili spre céle bune și mai vîrtos spre întărirea și paza aceștii bună tocmală, să fie blagosloviți și să le înmulțască Dumnezeu anii vieții și starea dregătoriii sale.

Vleat 7264 ⟨1756⟩ luna ⟨loc alb⟩.

Iacov mitropolit Moldaviei ; Ionichie episcop Romanului ;

Dositeu episcop Radauțului ; Inochentie episcop Hușului.

⟨Mențiune :⟩

S-au scris în condică de Grigore Hudici, in sfînta mitropolie, 1804, 18 iunie.

Arh. St. Iași, Documente, pach. XLIX-a, doc. 8.

Orig., pecete aplicată. Copii la Arh. St. Iași, Documente, pach. XLVIII, doc. 1, f. 73v—76 ; idem, Ms. 1707, pag. 68—74 ; Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 15v—17 ; Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, pag. 39—42 ; idem, Ms. 91, pag. 39—42 ; idem, Ms. 95, pag. 58—63.

Publicat în D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească.* Seria I, vol. I, p. 23—25 ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii și stăpînii,* vol. I, București, 1907, p. 459—462 ; *Uricarul,* vol. I, p. 193—197 ; *Colecție de așezăminte,* Iași, 1857, p. 12—16.

319

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie 1757

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, porunceşte biv vel spătarului Ioniţă Palade, staroste de Putna, să cerceteze reclamaţia egumenului de Bogdana contra unor ţărani, Gogoeştii, care s-au aşezat fără voie pe moşia Cîmpuri, şi să împlinească de la ei venitul mănăstirii.

† Io Costandin Mihail Gehan Racoviţă voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Scriem domniia mea la cinstit şi credincios boeriul domniei mele, dum⟨nealui⟩ Ioniţă Palade biv vel spătar, staroste de Putna.

Îţi facem în ştire că domniii mele au dat jalbă rugătoriul nostru Nicanor, egumenul de la sfînta mănăstire Bogdana, dintr-acel ţinut al Putnii, cum că are o bucată de moşii în Cîmpuri, pe apa Şuşiţii, pentru care moşie au avut şi giudecată cu răzăşii săi şi şi-au şi hotărît moşiia. Dar acum zisă cum că s-au pus nişte ţărani, anumi Gogoeştii, pe ace moşii, făr' de nici o dreptati sau giudecată şi au întrat pe moşie şi ei eu vinitul acei moşii în tăriia lor, şi sfînta mănăstire iaste păgubaşă de venitul moşiii.

Pentru care iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩, viindu-ţi cartea domniii mele, să trimiţi să aducă pe acei oamini de mai sus arătaţi şi să stea faţă înainte dum⟨itale⟩ şi să le ei sama foarte cu amăruntul şi cu bună dreptati şi, de s-a dovedi cum că rău şi făr' de nici o cale au întrat în moşiia sfintei mănăstiri şi eu ei acel venit al mănăstirii, să-i giudeci. Şi cît s-a dovedi că au luat ei acel venit de pi moşie, cîte s-a faci, cu dreptat⟨e⟩ să împlineşti dum⟨neata⟩ de la dînşii şi să dai în mîna numitului egumen, ca să nu rămîe sfînta mănăstire păgubaşă. Iar fiind pricina într-alt chip şi nu s-ar ţini odihnit⟨ă⟩ vreo parti cu aşăzare dum⟨itale⟩ ce le vi-i faci şi ar avea mai mult a răspundi pisti cartea domniii mele, să le dai dum⟨neata⟩ zi de soroc, dînd şi mărturiia dum⟨itale⟩ în scris la care parté s-a cădea, să vie aice să stea faţă la divan.

Aceasta scriem.

Let 7265 ⟨1757⟩ ghenar 12 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. buc., M-rea Bogdana, pach. LII, doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

320

⟨Iaşi,⟩ 15 ianuarie 1757

Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenilor de la Voroneţ, Slatina şi Rîşca să oblige pe toţi locuitorii ce stau pe braniştile mănăstirilor să facă munca de boieresc, să dea dijmă din produse şi din catargurile ce le taie pentru vînzare, să respecte monopolul vînzării băuturilor.

† Io Costandin Mihail Gihan Racoviţă voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domniii meli că viind înainte domniii mele rugătorii domniii mele, egumenii de la trii mănăstiri, anume de la Voroneţ şi

de la Slatina şi de la Rîşca, au făcut jalobă arătînd cătră domniia mea precum au acesti trei mănăstiri alăture branişti, apărături la munte, din apa Moldovei pînă în munţii ungureşti, şi pe acesti trei branişti sînt oameni şădzători cu casă carei li se pun înpotrivă şi nu vor să lucredze lucrul care s-au obicinuit cu testamenturi domneşti, nici vor să de bani pentru lucru ca să s⟨e⟩ plătiască; şi ei cu tot feliul de gujulii sîntu slobozi a prinde din braniştile mănăstirilor şi unele din gujulii sînt cu preţ mare, altele cu preţ mai mic; şi dintr-aceste să chivernisescu şi-şi plătescu birul şi fac şi catarguri de vînzare şi vînd şi băuturi şi prind peşti. Din care nesupune⟨re⟩ acelor oameni, mănăstirile nu pot să-şi pue oamenii lor orîndari carei ar folosi mănăstirile.

Pentru care, după jaloba numiţilor egumeni, iată c-am dat carte domniii mele aceasta ca să aibă egumenii a-i apuca pe toţi acei oameni ce şăd pe braniştele mănăstirilor şi să-şi ia de la dînşii pe deplin lucrul de boerescu ce sînt datori a lucra piste an. Şi să le ia şi zăciuiala moşiilor, cum ⟨şi⟩ di pe catarguri, din zece catarguri un catargu, de la ceia ce vor tăia, aşe şi dintr-alt⟨e⟩ lemne de vîndzare, din toate, tot din zece unul. Aşijdere, fără de voe egumenilor să n-aibă pozvolenie nici unii dintr-acei oameni a ţine băuturi di vîndzare, ce carei vor vre să ţie, să s⟨e⟩ aşedze întîiu ce vinit să de mănăstirilor şi aşe cu voe să fie slobodzi, ori nepriimind să de obiceiul, să fie popriţi a vinde. Şi să-şi puie egumenii orîndari carii poftescu să de la mănăstiri orîndă. Şi la toate cum poruncim aşe să să urmedze.

Şi dum⟨neata⟩ vornice de Cîmpulung, de să vor jălui egumenii că nu urmaze acei oameni poruncii domniii mele ca să de obiceiul, să trimiţi să pliniască pînă la un ban de la dînşii şi să le faci zapt să fie supuşi. Într-alt chip să nu fie şi carte aceasta de la mănăstire să nu să ia.

Aşijderi şi din lemnul ce s⟨e⟩ tae la moara de firisteu, să aibă a-şi lua din zece lemne un lemnu [1].

7265 ⟨1757⟩ luna ghen⟨arie⟩ 15.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 7.
Orig., pecete aplicată.

321

17 februarie 1757

Gheorghe vornicul se angajează cu zapis faţă de episcopia Roman să adune oameni străini spre a face sat pe moşia Sîrbii Vechi a mănăstirii Precista, cu obligaţia de a da dijma din produse şi cîte un leu de casă.

Adică eu, Ghiorghi vornicul, făcut-am zapisul meu la mîna sfinţiii sali părintelui chir Ionichi, episcopul de Roman, precum să s⟨e⟩ ştie că am vinit la sfinţie sa de m-am tocmit cu sfinţie sa ca să mă aşez pe moşia sfintii mănăs-

[1] „Aşijderi ..... lemnu" : adaos.

tiri Precistii, ce să chiamă Sîrbii Vechi, de pe Başeu, să fac sat şi să trag oameni streini dintr-altă ţară. Şi cîte cas⟨e⟩ om fi pe moşie, dacă ne-om strî⟨n⟩ge, să dăm de to⟨a⟩t⟨ă⟩ casa cîte un leu pe an pentru adetiul moşiii şi dintr-altă ce-om ave pe moşie să dăm dejmă den tot după obiceiu.

Şi pentru credinţa m-am şi iscălit.

Let 7265 ⟨1757⟩ fev⟨ruarie⟩ 17.

Eu Ghiorghi vornic, chizeş pentru toţi şi platnic.

Acad. Republicii Socialiste România, Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. IX, doc. 82.

Orig.

322

⟨Iaşi,⟩ 29 mai 1757

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ioniţă Botez, postelnic, să stăpînească satul Ploscurenii, obligînd locuitorii ce-i cultivă moşia să-i dea dijmă din produse, iar de la cei „şezători cu casă" să ia cîte şase potronici sau să-i lucreze fiecare cîte şase zile de boieresc pe an.

† Io Scarlat Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii méle boiariului nostru Ioniţă Botez postelnic, să fiie volnic cu cartea domniii méle a stăpîni satul Ploscurenii di pe Prut, de la ţinutul Eşiului, după scrisori şi ispisoace gospod ce zisă că are.

Drept aceia, pe scrisori ce a fi avînd, să aibă a lua de a dzéce din ţarin⟨i⟩ cu pîini, din fînaţă, din grădini cu legumi şi din prisăci cu stupi, însă din cincidzăci unul, iar fiind mai puţin să ia cîte o para de stup, cum şi din tot locul cu tot venitul moşiei după obiceiu.

Aşijderea să aibă a lua şi de la oamenii ce vor fi şedzători cu casă pe această moşie, cîte şasă potronici de toată casa, iar care din oameni nu vor vrea să de bani, să aibă a lucra la lucru de boerescu cîte şasă zile pe anu, însă trii zile de vară şi trii de iarnă.

Aşijdere ne jelui boiariul nostru pentru un Costandin Blebe că are o moşie alăture cu moşie sa şi, fiindcă are şi pod îmblător piste Prut pe ace moşie, are multă supărare de podul acelui Blebe că, cînd vine Prutul mare, îl sue pe moşie sa de umblă şi-i calcă moşie, şi el nici un folos nu are.

Pentru aceia dăm volnicie numitului boeri ca, or să să aşedză acel Blebe cu boeriul jeluitor ca cît va umbla podul lui pe moşie jeluitorului să-i plătească pentru străcăciune moşiei, ori, de n-a priimi să să aşedză, să dă volnicie numitului boeri ca să-şi aperé moşia şi să-i oprească podul di pe moşie sa, ţiindu-şi podu tot pe moşie lui unde l-au făcut.

Într-alt chip să nu fie, iar avînd cineva a răspunde, să vie la divan.

Let 7265 ⟨1757⟩ mai 29.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IV, doc. 216.

Orig., pecete aplicată.

323

⟨Iaşi,⟩ 1 iunie 1757

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare vel vornicului Constantin Balş ca să oblige pe locuitorii de pe moşia sa, Iuganii, să-i dea dijma din produse şi să-i lucreze, „după hotărîrea ce s-a făcut de opştie", cîte 12 zile pe an sau să dea cîte un leu de casă.

† Io Scarlat Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. De vreme ce ne-au spus cinstit şi credincios boiariul domniei mele, dumnalui Costandin Balş vel vornic, cum că are o moşie, anumi Iuganii, pe apa Perischivului la ţinutul Tutovii, şi oaminii ce sînt şăzători cu casă pe acea moşie nu să supun a-i da vinitul locului după obiceiu, pentru carii am dat această carte de volnicie dumisale vornicului şi omului pi cine ar trimite la această moşie să aibă a-şi lua vinitul moşiei atîta din toate sămănăturile, cum şi din pomiţi şi din vii, după obiceiu, de la toţi carii n-or fi moşani acolo ; şi să-i facă şi lucrul obicinuit după hotărîrea ce s-au făcut de opştie, să-i lucrédză di tot omul căsariu cîte 12 dzile pe an sau, care n-a lucra, să-i ia cîte unul [1] lei pe an de casă.
Şi nimi să nu ste înprotivă peste carte domniei mele, iar carii ar ave a răspunde, să vie de faţă la divan.

Leat 7265⟨1757⟩ iunie 1.

L⟨ocul⟩ p⟨eceţii⟩ gospod.
Vel logofăt.

Arh. St. Buc., Mitropolia Moldovei, pach. CXXXVIII, doc. 19.
Orig. O copie în Ms. 537, p. 13 v-14.

324

⟨Iaşi,⟩ 3 iulie 1757

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Precista (Roman) să stăpînească moşiile mănăstirii din Dorohoi, donate de Mihai Racoviţă, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse şi a-i lucra cîte şase zile sau a-i plăti cîte 9 potronici de casă pe an.

† Io Scarlat Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Dat-am cart⟨ea⟩ domniii mele cuvios rugătoriului nostru ermonah Eoristu, egumen de la mănăstirea Precista din Roman, ca să fie volnic cu cartea domniii mele a ţîne şi a stăpîni moşiile sfintii mănăstiri ce aré la ţînutul Dorohoiului, anumé Sîrbii şi Ideştii şi Bozîenii şi Dreslivile şi Dăneştii şi Iuganii cu Brăneştii şi Giurgiuleştii pe Başău, caré moşii au fost a domniii sale răposatului Mihai vodă şi li-au dat sfintii mănăstiri domniia sa Costandin vodă Racoviţă.

[1] Iniţial fusese scris „doi".

Drept aceia, după ispisoc de danie ce aré, să fie volnic cu cart⟨ea⟩ domniii mele a lua de a zăce din ţarini cu pîini, din fînaţă, din prisăci cu stupi, însă din cinzăci unul, iar fiind mai puţini să ia cîté o para de stup, şi din livezi cu pomi şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot vinitul, după obiceiu.

Aşijderea şi oamenii ce or fi şăzători cu cas⟨a⟩ pe acesté moşii de mai sus numité încă să aibă a lucra mănăstirescul cîte 6 zîle pe an, însă 3 zîle de vară şi 3 de iarnă ; iar carii nu ar vrea să lucrez⟨e⟩ zîle de mănăstirescu, să dea cîté 9 pot⟨ronici⟩ de cas⟨ă⟩ pe an, după cum s-au hotărît cu testament[1], cu sfat de opşti, de la alţi luminaţi domni mai de înainte.

Într-alt chip să nu fie.

Let 7265 ⟨1757⟩ iul⟨ie⟩ 3 dni.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. IX, doc. 84.

Orig., pecete aplicată.

325

⟨Iaşi,⟩ 11 ianuarie 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei dă încuviinţare egumenului de la Humor să oblige pe locuitorii moşiilor Vorniceni, Dersca, Măgura, Părteşti şi Băeşeşti a-i da dijma din produse, a face 12 zile de boieresc, ori să dea cîte un leu de casă şi să nu taie dumbrava de la satul Vorniceni.

Cartea domnească de la Scarlat Grigorii Ghica voevod dată lui Chiriiac igumen de Homor să fiie volnic ori pre ciné v-ar trimité la moşiilé mănăstirii, anumé Vornicenii, Derzsca, Măgura, Părteştii şi Băeşeştii, să aibă a lua a zecea din toaté pe obicéiu, din ţarini cu pîini, din fînaţă, din prisăci cu stupi, din 50 unul, iar fiind mai puţini, cîte o păra de stup, din livizi cu pomi, din grădini cu legumi. Aşijderea şi de la oamenii cei şădzători pe acélé moşii să ia cîte 1 leu de an sau să lucredzé cîti 12 dzilé într-un an de tot omul, 6 dzile de vară şi 6 dzilé de iarnă. Dumbrava ce o aré acolo să o aperé despré satulu Vorniceni, nimé să nu fiie volnic a întra în dumbravă să taie lemni fără de ştirea igumenului, iară carii vor îndrăzni şi vor tăia, să-i prindză şi să le ia topoarălé şi carălé cu lemni cu to⟨a⟩ti.

S-au scris în anii 7266 ⟨1758⟩ ghen⟨arie⟩ 11.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 85.

Rezumat.

---

[1] La 7 iulie 1757, domnul dă carte de stăpînire egumenului mănăstirii Precista pentru jumătate din satul Porceşti (Neamţ), să ia dijma din produse şi locuitorii să-i lucreze mănăstirescul 12 zile pe an sau să dea cîte un leu de casă (Ibidem, pach. XXXVI, doc. 46, orig.).

— În cartea de încuviinţare dată de Ioan Callimachi, la 28 iulie 1760, egumenului aceleeaşi mănăstiri pentru „satul Sîrbii şi satul Avrămenii, la ţinutul Dorohoiului", obligaţia locuitorilor, tot după „testement" este „să lucreză de tot gospodariul de boerescu la lucrul mănăstirii cîte 6 zile pe an, trii zile de vară şi trii zile de iarnă, ori — nevrînd să lucreză — să ia cîte şesă potroneci de casă, după hotărîrea testamentului" (Ibidem, pach. IX, doc. 85).

326

⟨Iaşi,⟩ 13 mai 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, porunceşte lui Chirie Cesporoschi, căpitan de Tabără şi călăraşilor de acolo, să respecte învoiala făcută cu stăpînul moşiei, Pătraşcu căpitan, de a lucra cîte două zile şi de a-i da banii orîndei, după zapisul ce-l are.

† Io Scarlat Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămle Moldavscoi. Chirie Cesporoschii căpitan de Tabă⟨ră⟩ şi voi călăraşi de acolo.

De vreme ce domniii mele au dat jalobă Pătraşcu căpitan cum că pi moşie ce şăd călăraşii este a lui, şi cîndu s-au mutat călăraşii ca să şază pe ace moşie, au avut aşăzare cu învoială, de care ni-au arătatu şi carte de la domnie sa Costantin vodă Racoviţă, şi aşăzare li-au fost să-i lucrizi în doaî zîli şi orînda ci-a fi acolo să fie a lui, şi după ace învoire acum nu vor să-i de nimică....[1]

Care iată că-ţi scriem să cauţi a⟨cele⟩[1] zîle să le lucrezi după tocmală, şi de la jîdovu ce-au ţînut orînda, încă să înplineşti banii orîndii după zapis ce are, iar avîndu ceva a răspundi să vie de faţă la divan.

Aceasta scriem.

Let 7266 ⟨1758⟩ mai 13.

Procit hatman.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCLXXVIII, doc. 57.
Orig., pecete aplicată.

327

Iaşi, 6 iunie 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare feciorilor lui Ştefan Ardarie să stăpînească o parte din moşia Tufeşti (Vaslui), obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse.

† Io Scarlat Grigorie Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniei mele lui Ion, ficiorul lui Ştefan Ardarie, şi altor fraţi ai lui, să fie volnici cu carte domniii mele a stăpîni şi a dijmui o parte de moşie din Tufeşti, de la ţinutul Vasluiului, parte moşilor a lui Ducico şi Comănescul, după cărţi gospodu ce au de stăpînitu, să-şi ia de a dzece din ţarini, din fîneţă, din prisăci cu stupi, însă din 50 de stupi să ia un stupu, or de or fi mai mulţi sau mai puţini să ia cîte o para de stupu, şi din grădini cu legumi şi din livezi din pomi şi din totu locul cu totu vinitul moşii, după obiceiu.

[1] Doc. rupt.

Iar cine va ave a răspunde, să ⟨meargă⟩ mai întîi la dumnealui ispravnicul ținutului să le ia sama pe scrisori i pe mărturii a bătrîni, și cine cît îi va fi parte de moșie atîta să stăpîniască și să de mărturie la fieștecare parte. Ori, de nu-i va pute aședza acolo, să le de dzi și cu o mărturie la care parte s-a căde, ca să vie ei să ste față la divan cu scrisori și mărturii ce or ave, și cum va alege divanul așe va fi.

Aceasta poroncim domniia mea.

U Ias, let 7266 ⟨1758⟩ iuni⟨e⟩ 6.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDXVIII, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

328

⟨Iași,⟩ 2 iulie **1758**

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel vtori vistierului Constantin Gîndul, ispravnic al ținutului Iași, să cerceteze reclamația lui Antohi Șchiopul și Neculai Mardare împotriva unor locuitori care și-au făcut case pe moșia lor Coțomănești și să-i oblige a-și muta locuințele în siliște, dînd stăpînilor dijma din tot ce folosesc.

† Io Scarlat Grigori Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. Credincios boeriul nostru, dum⟨neata⟩ Costantin Gîndul biv vel vtori vist⟨ier⟩, ispravnic de ținutul Iașului.

Îți facem știré că domniii mele au dat jalobă Antohi Șchiopul și Neculaiu Mărdaré zîcîndu cum că au o moșiie la ținutul Iașului pe Jîjia, anumé Coțomăneștii, pe caré moșie au vinit niști oameni și fără știrea lor au mărsu și și-au făcut casă pe moșie și n-au făcut unde au fost locul de săliști, și au făcut casă în loc de hrană și într-un loc de prisacă și li-au stricat și cîțiva pomi, meri și alți pomi, și încă nici vinitul moșiii după obiceiu ce este, din hrana lor ce o facu nu vor să o dea ; și nu numai aciia, ce nici alțîi ce sînt șăzători pe alté hotară și să hrănescu pe moșiia lor.

Pentru caré, iată că-ți scriem, luîndu carte domniii meli, să aduci de față și pe acei oameni ce sînt șăzători pe moșiia lor și să le ei sama cu amăruntul cu bună dreptate și de vreme că s-a dovedi că și-au făcut casa afară din sălești, în loc de hrană, să le dai poroncă să-și rădice casăle din locul acel de hrană și să le mute în sălești, iar de nu vor vrea ca să-și rădice casăle de voie să trimiți să-i rădice făr' de voie ; și cîți pomi or fi stricat, să le înpliniți toată paguba, cum și dijma locului ce n-au vrut să o dea, atîta di la cei carii sîntu șăzători pe moșiie, cît și de la alțîi, atîta din sămănături, cît și din stupi și dintr-altile, din toaté după obiceiu. Cît și de acmu înnainte încă să le dai mînă de agiutor ca să-și poată lua vinitul moșiii din țarini cu pîini, din fînaț, din prisăci cu stupi, din livezi cu pomi, din grădini cu legumi și din tot locul cu tot vinitul moșiii după obiceiu.

Iar carii ar avea mai mult a răspundé şi nu i-ai putea aşăza acolo, să le dai zî de soroc şi să-i triimiţi de faţă la divan înpreună cu dresă ce vor fi avîndu.

Aciasta scriem.

Let 7266 ⟨1758⟩ iuli 2 dni.

Vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLIX, doc. 50.

Orig., pecete aplicată.

329

⟨Iaşi,⟩ 8 iulie 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare ierodiaconului Ioanichie, lui Toader Harghidon şi lui Palade Căpăţînă să stăpînească părţile de moşie pe care le au în diferite ţinuturi, obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse.

† Io Scarlat Grigori Ghica voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cart⟨ea⟩ domniei mele rugătoriului nostru erodiiacon Ionichie şi lui Toader Har..don [1] şi lui Pălade Căpăţînă, ca să fie volnici cu cart⟨ea⟩ domniii mele a ţîne şi a stăpîni a lor drepte ocini şi moşii, părţi ce ziseră că au, anumé Oance la ţinutul Covurluiului şi Chetrosul cu balta Şovîrca şi Pogăneştii şi Gripenii pe Horincea şi Banca la ţinutul Fălciiului şi Lauva şi Căghineştii şi Beşicanii, tot la Fălcii, şi Borăştii în gura Horăeţîi ot Tutova şi Donceştii ot Covurlui şi Fruntişănii ot Tutova, pe Horăiata, unde este iazul Buduciţea şi Fedeştii, la Fălcii, pe zapisă ce au şi Giurcanii de pe Elan.

Drept aceia, după zapisă şi scrisori ce vor fi avînd pe părţile lor, să aibă a lua de a zăce din ţarini cu pîini şi din fînaţă şi din prisăci cu stupi, însă din cinzăci unul, iar fiind mai puţîni să ia cîte o para de stup, şi din bălţi cu peşti şi din podgorii şi din livezi cu pomi şi din suhaturi şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot vinitul moşii, după obiceiu.

Şi nimea să nu stea înpotriva cărţîi domniii mele, iar carii ar avea mai mult a răspunde, să-şi ia drese şi scrisori ci-ar avea şi să vie de faţă la divan.

Let 7266 ⟨1758⟩ iul⟨ie⟩ 8 dni.

Vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLVIII, doc. 66.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Doc. deteriorat. Probabil Harghidon.

330

⟨Iaşi,⟩ 17 iulie 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldcvei, dă carte de încuviinţare lui Ştefan Bosie, biv vel jitnicer, să-şi ia toată dijma de pe moşiile sale Hudecenii (Lăpuşna) şi Goteştii (Fălciu), pe care ar ara tătarii, iar uşurgiii să nu se amestece.

Io Scarlat Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Facem ştire cu această carte a domniii mele. De vreme ce prin hrisovul gospod este hotărît pentru boerii carei au drepte moşiile sale peste Prut, la ţînutul Lăpuşnii, a Fălciiului şi la olatul Grecenilor şi pe locul celor doî ceasuri şi afar' dintr-acele doî ceasuri, pe care moşii s-au obicinuit tătarii a să hrăni şi a face ţarină şi dijma cîtă era să lua de uşorgii rînduiţi de la domnie, şi făcînd domnie me milă de s-au dat boerilor acelor ce-au avut moşii la acele părţi de loc ca să-şi ia ei dijma obicinuită deplin de pe moşiile sale, cum şi pentru boeriul domniii mele Ştefan Bosie biv vel jicnicer, carele are doî moşii, anume Hudecenii la ţînutul Lăpuşnii şi Goteştii la ţînutul Fălciiului, care moşie sint afară de cele doî ceasuri.

Pentru care iată, făcînd domniia me milă, fiind drepte moşiile lui, dovedite din scrisori domneşti şi zapisă, i-am dat şi i-am întărit prin carte domniii mele aceasta ca să-şi stăpîniască moşiile şi să-şi ia toată dijma ce va fi pe moşiile aceste, ori de la tătari de vor ara, ori de la alţi oameni streini, ori de la lăcuitori de ţară, de pre la toţi să-şi ia dijma obicinuită, deplin, despre nime nici o popreală să nu aibă.

Şi poruncim domnie me şi voî uşorgii carii viţi fi rînduiţi de la domnie me la parte acie ca să strîngeţi slujba acie, a uşorului, de la tătari, pentru cîtă pîine de dijmă s-ar afla din pîine tătărască ce s-ar afla pe aceste moşii, să daţi pace ca să o ia numitul mai sus, fiind moşiile sale.

Şi după cum hotărîm mai sus prin domniasca noastră carte aşe să să urmeză. Aceasta poruncim.

Let 7266 ⟨1758⟩ iul⟨ie⟩ 17 dni[1].

Manolache Bog treti logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXVII, doc. 146.
Orig., pecete aplicată.

331

⟨Iaşi,⟩ 23 iulie 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, încuviinţează egumenului de la Galata să ia viile părăginite ale locuitorilor de pe dealul Miroslava şi să le dea altora care ar voi să le lucreze, să le stăpînească ei, ca să nu păgubească mănăstirea de venitul ce i se cuvine.

† Io Scarlat Grigori Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi.

[1] Iniţial datat : mai 1.

De vremi ce domniii meli ni-au jăluit cuviios rugătoriul nostru sfinţie sa Procopii, arhimandritul şi egumenul de Gălată, arătîndu că pe moşie sfintii mănăstiri ce să numeşti Miroslava, fiindcă esti dialul totu vii, unii şi-au lăsatu viile lor de 3—4 ani de nu li-au mai lucratu şi s-au părăginitu, şi fiindcă sintu între alte vii, nu numai că să păgubeşti sfînta mănăstire de vinitul moşiii, ce şi carii au vii alăture cu acili păragini au supăr⟨are⟩ şi pagubă, stricîndu-li-să gardurile viilor de vite, umblîndu slobodi pin păraginile lor. Şi pentru cîti puţintei pomi ce au pin păraginile lor, nici lasă să ia viile alţii să le lucrezi, nici vor să îngrădiască ei şi să să apuci să-şi lucrezi păraginile lor şi esti păgubaşi sfînta mănăstiri de venitul moşiii.

Cari după jaloba numitului egumen am socotit şi domnie me că nu esti cu dreptati să rămîi sfînta mănăstiré păgubaşi de vinitul moşiii din pricina acelor oameni ce nu-şi lucriază păraginile, nici vor să le de altora să le lucrezi, şi am datu această carte a domnii meli la mîna egumenului, prin caré îl volnicim, dîndu ştiré tuturor oamenilor ce au vii păragini şi neapucîndu-să să le lucrezi ei, să aibă voi or pe cine ar găsi din oameni răzeşi au alţii, să le de să le lucrezi, ca să nu rămîi păgubaşă mănăstirea de venitul moşiii şi să le stăpîniască acie, iar carii li-au părăsitu şi n-au mai avutu purtari de grijă să le lucrezi, să fie eşiţi din stăpîniri, că aşe esti poronca domniii meli.

Let 7266 ⟨1758⟩ iul⟨ie⟩ 23.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Pobrata, pach. XIV, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

332

⟨Iaşi,⟩ 1 august 1758

Scarlat Ghica, domnul Moldovei, porunceşte boierilor uşurgii de la olatul Grecenilor să nu ia uşurul de pe moşiile episcopiei Huşi, pe care au arat tătarii, deoarece a fost dat episcopiei cu hrisov.

Io Scarlat Grigorii Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. Scriem domnie me la boerii noştri uşurgii ce sînt la olatul[1] Grecenilor.

Vă facem ştire pentru trii moşii ce are sfînta episcopii Huşul, pe care au arat tătarii, vă poroncim domnie me întru nimică să nu vă atingeţi de acea pîne, ci să o ia sfînta episcopii, de vremi ce i s-au dat episcopiii cu hrisovul domniii mele. Şi cum poroncim, aşe să urmaţi.

Aceasta vă scriem şi vi s-a ţine în samă.

Let 7266 ⟨1758⟩ avgust 1.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 264.
Orig., pecete aplicată.

[1] Corectură peste cuvîntul ţinut.

333

⟨Iași,⟩ 1 ianuarie 1759

Logofătul Iordache Cantacuzino poruncește locuitorilor din Vînătorii-Neamț să asculte de călugării de la mănăstirea Secu și să dea venitul moșiei.

Voi oamini ⟨din⟩ Vînători de Neamțu. Aice ne-au jăluit călugării de mănăstire Săcului zicînd că nu le dați ascultare la cele ce sînt obicinuite a le faci voi, pentru care iată că vă poruncescu să căutați să le dați ascultare la celi ce v-ar poronci, fiindcă noi sîntem ctitor acolo, că apoi va vini oameni domnești și nu-ți scăpa ; cum și pentru adetul ci esti obicinuit să căutați să-l dați, ca să nu ni mai vii să ne jăluiască, că apoi ⟨vă⟩ viți pedepsi. Aciasta.

7267 ⟨1759⟩ ghen⟨arie⟩ 1.

Iordachi Can⟨tacuzino⟩ logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXL, doc. 26.
Orig.

334

⟨Iași,⟩ 29 martie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii tîrgului Piatra, fostă moșie domnească, să dea noului stăpîn, vel vornicul Vasile Ruset, dijma din produse, să fie liberi a cosi oriunde le-ar place, plătind cîte 10 parale stogul de fîn și boierescul cîte 20 de parale pe an.

† Io Ioan Teodor voivod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Facem știre cu această carte a domniii mele, că viind față înainte domniii mele tîrgoveții de Piatră, anumi preutul Vasilache sîn Ionașco și Toader Chihaia și Enache șoltuzul și Dumitrașco Tiron și Alixandru Dobrolescul și Arhin starosteli de soronari și alții din tîrgoveți și ni-au jăluit dzicînd că fiind tîrgul acesta a Petrii loc domnescu, nedat nemărui de alți domni, ei era odihniți pentru cele ce făce de hrana lor pe locul tîrgului. Iar domnia sa Constandin vodă Racoviță, vădzînd tîrgul acesta a Petrii că este loc domnesc nedat necăiuri, dintr-acest loc a tîrgului au dat și au afierosit sfintii episcopii Romanului tot locul cît era de țarină despre răsărit, iar matca tîrgului nu este dată, nici Măr⟨ă⟩tă⟨ii⟩ [1].

Pentru care jalobă ce au dat domniii mele i-am scos față înainte domniii mele, fiindu și sfinție sa părintele mitropolitul și dum⟨nealor⟩ veliții boeri și, cercetîndu-să jaloba lor, într-acesta chip am hotărît domnie me :

---

[1] Cuvintele „nici Măr⟨ă⟩tă⟨ii⟩“ au fost completate cu altă cerneală, cu alt scris.

Danie ce au făcut-o domnie sa Constantin vodă Racoviță să fii bine făcută. Dar fiindcă sfinție sa părintele episcopul de Roman au făcut schimb cu cinstit și credincios boeriul domniii mele, dum⟨nealui⟩ Vasili Ruset vel vornic, dînd dum⟨nealui⟩ episcopiei o moșie, anume Țarina Mare, ce este la ținutul Niamțului, și episcopul au dat această moșie, și fiindcă această moșie au rămas la stăpînire dum⟨isale⟩ biv vel vornicului, această milă și aședzare s-au făcut cu tîrgoveții : să fie volnici a ara și a cosi oriunde li-ar place și dejma să-și de pe obiceiu, adică din țarini cu pîini, din fînațe, din prisăci cu stupi, însă din cindzăci unul, iar fiind mai puțini, cîte o para de stup și de stogul de fîn cîte 10 par⟨ale⟩ și de casă cîte vor fi pe acest loc, cum scrie hrisovul, să ia cîte doodzăci de parale. Și alții streini să nu-i scoată din locul de arătură și din fînațe, unde li-ar plăce și ar ave a face orice feliu de lucru de hrana vieții loru, și vitile încă să li pășunedze pe această moșie, la loc sterpu, iar cu altă cu nimică să nu s⟨e⟩ supere a-i trage la clăci de coasă, la clăci de ezit și la orice fel de lucru boirescu.

Ce dar, cum arătăm mai sus, într-acesta chip să să urmedze, iar mai multă supărare să n-aibă. Aceasta poroncim.

Io Ioan voevoda ⟨m.p.⟩

Vlet 7267 ⟨1759⟩ mart 29.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică de Simion Burghele.

Arh. St. Iași, Documente, pach. LXIV, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

335

⟨Iași,⟩ 3 mai 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Mănăstirea Doamnei (Botoșani) să oblige pe locuitorii moșiei să-i dea dijma din produse și de la fiecare gospodar să ia cîte 20 de parale sau să lucreze boierescul cîte șase zile pe an.

Io Ioan Theodor voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru Sofronie, egumenului de la Mănăstirea Doamnii, de la ocolul Botoșenilor, să fie volnic cu carte domniei mele a-și stăpîni moșia dinpregiurul mănăstirii și să aibă a-și lua dejma de a zăce din țarini din toate sămănăturile i din fînață, din grădini cu legumi, din livezi cu pruni, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiindu mai puțini să ia cîte o păra de stup, și din tot locul cu tot venitul moșiii pe obicei.

Așijdere și oamenii ce sînt gospodari cu casă pe moșie mănăstirii, să aibă a le lua cîte 20 parale de casă. Iar carii n-ar vre să de banii, să aibă a lucra de boerescu la mănăstire 6 zile pe anu, însă 3 zile de vară și 3 zile de iarnă.

Și poroncim domniia me, vornici de Botoșeni, pentru carii s-ar arăta înprotivitori a nu-și da venitul moșiii pe obiceiu, să le faceți zapt supuindu-i și înplinindu pără la cel puțin, ca să urmezi după cum arătăm mai sus.

Aceasta poroncim.

7267 ⟨1759⟩ mai 3.

Procit vel logofăt.

(Locul peceții gospod).

Posleduindu-se copia aceasta din cuvînt în cuvînt și fiind întocma di pe ce în orighinal carte domniască, s-au încredințat.

1814 dechemv⟨rie⟩ 26.

Co⟨stan⟩din Leonardi sulger și logofăt de taină.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CCLXXXII bis, doc. 11.
Copie.

336

⟨Iași,⟩ 25 mai 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Cașin să apere braniștea mănăstirii de orice încălcare, să oblige pe locuitori a da dijma din produse și să lucreze boierescul sau să dea bani.

Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru Athanasii, egumenului de Cașinu, să fie volnicu cu carte domniii meli a-și stăpîni și a-și apăra moșie braniște de pinpregiurul mănăstirii, atîta cînpul, cît și pădure, de către orce vite a oameni streini sau înpregiurași, nimene să nu îndrăzniască a călca braniști cu pășunatul vitilor, sau să cosască, sau să calci jîrul, sau să pui cinei sau orce fel de măistrii, sau să vîneză pești, sau cît de puțină călcari să nu facă pe braniște pînă nu să vor tocmi cu numitul egumenu.

Așijdere și oamenii din Cașinu să nu ții crîșme să vîndă vinu pînă nu să vor tocmi cu egumenul și pintru alte ce au obiceiu.

Așijdere să-și ia vinitul moșiii din toată dejma de a zece pi obiceiu, cum și de casă, ce esti obicinuitu cu testamentu, cari n-ar faci slujbă să le ia bani.

Și poroncim domnie me dumitale, ispravnice de ținut, de nu s-ar supune vreunii a urma după cum arătăm mai sus și te va înștiința numitul egumen, pe unii ca aceia să le faci zapt ca să urmeză după cum poroncim [1].

7267 ⟨1759⟩ mai 25.

Procit vel logofăt.
S-au trecutu la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Cașinul, pach. VI, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Cu data de 17, fără lună, anul 1762, Grigore Callimachi dă egumenului de la Cașin carte de încuviințare pentru „a stăpîni și popri poenile de fînaț ce sintu pinpregiurul mănăstirii, di pe moșia mănăsti⟨rii⟩, să nu îndrăzniască nime cu bucati a călca fînațul ce-a fi propitu de făcutu fîn pentru trebuința mănăstirii, nici să cosască bîrsanii sau alții nime în fînațu ce-a fi propitu, ce cît va ave iarbă de prisosit afară de cît a fi de trebuința mănăstirii, să aibă cu voie să o de bîrsanilor să cosască ; și dejma să-și de după obiceiu sau pi tocmala ce-ar ave cu egumenii. Iar în tărie, nime să nu îndrăzniască să cosască în poenile mănăstirii sau să facă cît dă puțină pagubă sau stricăciune.

Și poroncim domnie me dumitale, ispravnice de ținut, de s-ar arăta vreunii nesupuși să nu-i îngăduești, ce să li faci zapt, supuindu-i ca să urmezi poroncii. Iar avîndu cineva mai multu a răspundi, să vie de față la divan. Aceasta poroncim“ (Ibidem, doc. 16. Orig.).

337

⟨Iași,⟩ 31 mai 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Secu să stăpînească și să ia dijma de pe moșiile mănăstirii: Săbăoani, Brătești, Vînătorii-Neamț și Răucești, obligînd pe locuitori a face 12 zile de boieresc sau să dea cîte un leu de casă și să nu vîndă băuturi fără aprobare.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli cuvios rugătoriului nostru Nifon, egumenul sfintei mănăstiri Săcului, să fie volnicu cu carte domniii meli a stăpîni și a dejmui moșiili mănăstirii Săcului, anume Săbăoanii i Bräteștii de la ținutul Romanului și Vînătorii i Răuceștii de la ținutul Niamțului, și să aibă a le lua dejma din toate pe obiceiul vechiu.

Și oamenii cei ce vor fi șezători cu casă pe aceste moșii, sau să facă slujbă mănăstirii 12 zile pe an, însă 6 zili de vară și 6 zili de iarnă, sau să de cîte un leu de toată casa, după testamentul de obști ci s-au făcut la toate mănăstirile. Și oamenii carii ar vinde vin pe aceste moșii să aibă a le lua de bute cîte un leu, iar de poloboc cîte pol leu.

Iară carii nu s-ar supune ca să de obicinuitul venit, dum⟨neata⟩ ispravnici de ținut, poruncim, pe unii ca acie să aibi a le veni de hacu înplinind păr' la cel puținu și să-i supui ca să urmeze la toate după cum poroncim. Însă nime din oameni de pe acesti moșii să nu fii volnici a vinde vin pînă nu să vor tocmi cu numitul egumen.

Aceasta poroncim.

7267 ⟨1759⟩ mai 31 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

338

⟨Iași,⟩ 1 iunie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, întărește egumenului de Slatina dreptul de a vinde numai el băuturi în sate, punînd pentru aceasta orîndari pe moșiile mănăstirii.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele rugătoriului domniii mele ieromonah Pahomie, egumenul de la sfînta mănăstire Slatina, să fie volnec cu carte domniii mele a pune orîndari pe la moșiile mănăstirii și la satul Rădășenii ot ținutul Sucevii, ca să vîndză tot feliul de băutură, după cum au această voe și alți egumeni și

să fie neopriți de către oameni a vinde băutura, plătind obiceiul mănăstirii. Și alții nime, afară din orîndari, să n-aibă voe a vinde.

Într-alt chip să nu fie.

În Iași, 7267 ⟨1759⟩ iunie 1.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 13.
Orig., pecete aplicată.

339

⟨Iași,⟩ 1 iunie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, poruncește vornicului de Cîmpulung să supună pe un Macovei să plătească egumenului de Slatina „obiceiul moșiii", pentru un ferăstrău pe care l-a făcut pe moșia mănăstirii.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojieiu milostiiu ghospodar zemli Moldavscoi, Scriem domniia mia la credincios boiariul domniii mele, dum⟨itale⟩ Vasilie Bașotă biv vel medelnicer, vornecul de Cîmpulungu.

Îți facem în știre că s-au jăluit domniii mele rugătoriul nostru ieromonah Pahomie, egumenul de Slatina, zicînd că are să-și ceie giudecată cu un om Macovei, care acel om au făcut o moară de firisteu pe moșiia Slatinii și nu va să plătiască obiceiul moșii.

Pentru care viind numitul egumen la dumneata, să cauți să-l aduci față pe acel Macovei și să chemi față și pe egumenul de Voronețu și să iei sama și, cum să va alege, să giudeci și să hotărăști pricina prin carte de giudecată și, de unde ce s-a căde de plinit, să și plinești și să rămîie odihnit cu dreptate sa.

Aceasta-ți scriem.

7267 ⟨1759⟩ iunie 1.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩

Pintru moara di herestreu la Bistrița.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

340

⟨Iași,⟩ 22 iunie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Velișco Onciul să stăpînească a patra parte din satul Coțușca (Dorohoi) și să ia dijma obișnuită.

† Io Ioan Theodor voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cart⟨ea⟩ domniii meli lui Velicico Onciul ca să fie volnic cu cartea domniii meli a ține și a stăpîni a sa driaptă ocină și moșie ce are la ținutul

Dorohoiului, anume a patra parte de sat de Cochiuşca [1], care moşie i să tragi de pe moşul său Badiul, pe care a patra parte de sat au arătat înainte a cinstit şi credincios boeriului nostru, dum⟨nealui⟩ Ştefan Rosăt vel logofăt, şi carte gospod de giudecată ce-au avut cu Ghiorghiţă Badiul la domniia sa Grigori vodă.

Drept aceia, după carte gospod de giudecată ci-au avut, să aibă a lua de a zăce din ţarini cu pîini şi din fînaţ, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţîni să ia cîte o para de stup, din livezi cu pomi, din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot venitul moşiii, după obiceiu. Şi nimea să nu stea înpotriva cărţii domniii mele, iar carii ar avea mai mult a răspundé să vie de faţă la divan.

Let 7267 ⟨1759⟩ iun⟨ie⟩ 22.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCLXXVII, doc. 20.
Orig., pecete aplicată.

341

⟨Iaşi,⟩ 9 iulie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe paharnicul Ioniţă Caracaş cu fraţii săi să stăpînească şi să ia dijma de pe jumătate din moşia Streşineni (Dorohoi), iar locuitorii să le dea bani de casă, ori să le lucreze cîte 6 zile de boieresc pe an

† Io Ioan Theodor voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele boerilor noştri, lui Ioniţă Cărăcaş paharnic şi fraţilor săi Lupul şi Gavril vatav de ...... [2] să fie volnici cu carte domniii mele a-şi stăpîni şi a-şi dijmui a lor driaptă ocină şi moşie ce au di pe moşul lor Pavăl Năvrăpăs⟨cu⟩ ⟨anu⟩[2]me giumătate de sat de Streşineni, de la ţinutul Dor⟨ohoi⟩ [2], di pe scrisori ce vor ave să-şi ia de a dzece din toate sămănăturile şi din fîneţe şi din prisăci cu stupi şi din grădini cu legumi şi din hălăşteie şi din tot locul cu tot venitul moşii pe obiceiu.

Aşijdire şi de la cie ce or fi şădzători cu casă pe ace giumătate de sat de Strişineni să ia de toată casa cî⟨te⟩ ..... [2] parale, iar carii n-ar voi, să lucreză de boeresc ⟨cîte şase⟩ [2] dzile pe an, trii dzile de vară şi trii dzile de iarnă.

Şi poroncim domnie me şi dumi⟨tale⟩ ispravnice, pentru acei ce nu ş-ar da venitul moşii, să le faci zapt, supuindu-i şi împlinind de la dînşii. Iar avînd cineva a răspunde, să miargă înainte isprav⟨nicului⟩ de ţinut, şi de nu să vor pute aşăza să vie la divan.

Aceasta poroncim.

Vlet 7267 ⟨1759⟩ iuli 9.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDLV, doc. 9.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Pentru Coţuşca.
[2] Doc. deteriorat.

342

⟨Iaşi,⟩ 15 iulie 1759

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe medelnicereasa Paraschiva Sturza să stăpînească şi să ia dijma de pe jumătate din moşia Joldeşti, pe Başău, iar locuitorii să-i dea cîte 6 potronici pe an, ori să-i lucreze cîte 6 zile.

† Io Toan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămble Moldavscoi. De vreme ce domniii meli ni-au dat jalobă dumneaei Paraschiva Sturzoaia medelnniceroaia că aré o giumătate de sat de Joldeşti, ce sînt la ţinutul Dorohoiului pe apa Başăului, care moşiie să hotăreşti cu moşiia dumnealui Iliie Sturza sulger, anumé Hăneştii, şi fiindcă i s-au fost înpresurînd ace moşiie de cătră dumnealui sulger Iliie, dar de vreme că Paraschiva Sturzoaia ni-au arătat pe ace giumătate de sat de Joldeşti, ispisoc de la Vasile vodă din velet 7151 şi alt ispisoc de la Grigori Ghica vodă din velet 7246, şi mai vîrtos de vreme că să dovedeşte din mărturiia răposatului stolnic Toader Cantacozinu cum că moşiia Joldeştii este păn' în apa Başăului, de la şanţu în sus.

Pentru aceia dar, îi dăm domniia mea volniciie prin această carte a domniii mele ca să aibă puteré a-şi stăpîni moşiia Joldeşti păn' în apa Başăului şi să aibă a lua de a zăce din toaté sămănăturile pre obiceiu şi din livezi cu pomi, din prisăci cu stupi şi din tot locul cu tot venitul moşiii ; şi să aibă a lua şi cîté 6 pot⟨ronici⟩ de pe la oamenii cei carii or fi şăzători cu casa, sau să lucrezi cîté 6 zîle pe an, însă 3 de vară şi 3 de iarnă, după hotărîrea testamentului ce s-au făcut, şi despre nimea nici o opreală să nu aibă, ce păr' în apa Başăului să-şi stăpînească moşiia, iar sulgerul Iliie, de va avea mai mult a răspundé, să viie de faţă în divan.

Let 7267 ⟨1759⟩ iuli 15.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCXXXVII, doc. 75.
Orig., pecete aplicată.

343

5 august 1759

Mitropolitul Moldovei arată, prin anafora către domn, că a cercetat reclamaţia locuitorilor din satele Cîrhana şi Frumoasa împotriva logofătului Manolache Costache, care a închis cu oamenii stăpînirii gîrlele săpate de ei, propunînd a se da poruncă pentru redeschiderea lor.

Preaînălţate doamne,

La înălţimea ta au dat jalbă dumnealor boerii ce au moşii la olatul Grecenilor, cum şi alţii din lăcuitorii de acolo, că dum⟨nealui⟩ logofătul Manolache

Costache au astupat toate gîrlile de pe moșiile ce au și au închis venitul altor moșii și cum că au luat și cîțiva bani de la acei cu gîrlile, ca o geremea. Și fiind noi orînduiți de măriia ta ca să căutăm pricinile ce au boerii Gavrilițăști cu răzeșii de Tomești la olatul Grecenilor, ne poroncești măriia ta prin luminata cartea măriii tale ca să cercetăm și pricina aceasta a gîrlilor și după dreptate să și hotărîm, să nu aibă strînbătate unii și alții de cătră dum⟨nealui⟩.

Preaînălțate doamne, măcar că luminată cartea măriii tale ne-au întîmpinat pe drum, întorcîndu-ne de la Greceni, dar fiind noi la partea acéia, au venit unii din lăcuitorii din satul Cîrhana și satul Frumoasa și ne-au jăluit cum că ei în trecuții ani s-au apucat cu voia stăpînilor moșiilor de au deschis gîrle pe moșiile stăpînești și au făcut mare cheltuială și osteneală, și cînd au fostu să să folosască și ei din osteneala lor, dum⟨nealui⟩ logofătul Manolache, cu ce chip nu știm, că cu oameni domnești au astupat gîrlile acélea și au dat oamenii și cibote.

Pentru care pricină noi, după jalba oamenilor, am zîs dum⟨nealui⟩ logofătului Manolache, cu ce dreptate poprește pe alți moșnași de nu-i lasă să-și facă gîrle pe moșiile lor, și dum⟨nealui⟩ au răspunsu că cu gîrlile acélea scotu peștile din bălțile dum⟨nealui⟩. Care zîse a dum⟨nealui⟩ le-am cunoscut că sîntu fără dreptate, fiindcă am văzut și un hrisov de la bătrînul Ștefan vodă ce scrie pe moșiie Frumoasa a mănăstirii Putnii, care, într-altile ce hotărăște întru dînsul, hotărăște și aceasta : cu toate bălțile și cu toate gîrlile să aibă a stăpîni mănăstirea, din care mai luminată s-au cunoscut că sîntu volnici fieștecarii pe moșiia sa a-și face gîrle pentru folosul său, că nu iaste cu dreptate unii numai a să folosi și alții a să păgubi.

Ce dar, preaînălțate doamne, după dreptate acéia ce să cade și să cuvine, așa am socotit ca toți acei ce au moșii la partea acéia și au avut gîrle păn' acmu, să aibă și de acmu înainte. Și de s-au și astupat gîrlile lor de dum⟨nealui⟩ logofăt Manolache, să fie volnici a le deschide, avînd fieștecare stăpîn putére și voe a face orice pe moșiia sa.

Iar cea desăvîrșită hotărîre rămîne la mila măriii tale.

Let 7267 ⟨1759⟩ avgust 5 dni.

Al înălțimei tale cătră Dumnezeu fierbinte rugător smeritul,
Iacov mitropolit Moldoviei.

⟨Rezoluție :⟩

Io Ioan Theodoru voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Driaptă-i alegerea sfinții sale parintelli mitropolitul. Pentru aceea poroncim să s⟨e⟩ urmezi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCXXXVI, doc. 51.
Orig., pecete aplicată.

344

⟨Iași,⟩ 18 octombrie 1759

Dumitrașcu Zbera dă fratelui său Ștefan, din moștenirea părintească, a patra parte a satului Leorda, cu vad de piuă în apa Bucecii și cu vecinii: Toader Vlădan cu copiii, Andoni și Toader, fecior lui Gheorghe Vlădan.

† Precum să să știe că denainte dumisale vel⟨lo⟩gofăt am dat această scrisoare a me la mîna fratelui meu celui mai mic, Ștefan, di pe diiata părintelui nostru Constantin Zbera pentru a patra parte de sat de Livîrda [1], parte de gios, care moșie arată că este de la tatul său, giumătate de sat și un vad de peue ce-i pe apa Bucecii mai sus de pomii Dăciului și arată în diiată că i-au dat și casăle ce-au făcut el. Și i-au mai dat și un loc de prisacă, tot în Livîrda, unde sînt niște nuci. Și i-au dat și vecini pe Toader Vlădan cu copii lui și pe Andoni, fratele lui Mafteiu și pe Toader, ficior lui Gheorghie Vlădan.

Și pe această scrisoare are să-și facă dum⟨nealui⟩ și carte gospod de stăpînit. Și pentru credință am iscălit.

Let 7268 ⟨1759⟩ oct⟨omvrie⟩ 18.

Dumitrașco Zbera.
Ștefan Popăscul vornic de poartă, martur.
Ion M⟨ano⟩l⟨a⟩che văt⟨af⟩.
+ Înainte me s-au făcut această scrisoare di pe diiata tatului lor, Costantin Zbera,
Ștef⟨an⟩ Cost⟨ache⟩ vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCXLI, doc. 16.
Orig.

345

⟨Iași.⟩ 12 mai 1760

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, întărește agăi Iordache Costache stăpînirea asupra satului Mîndrești (Cîrligătura), de unde să ia dijma, iar locuitorii să-i lucreze cîte 12 zile de boieresc pe an, ori să-i dea cîte un leu de casă.

Noi Ioan Theodor voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.
Dat-am carte domniii meli cinstit și credincios boeriul domniii mele dumis⟨ale⟩ Iordachi Costachi vel agă, ca să fie volnic cu carte domniii mele a ține și a stăpîni a dumis⟨ale⟩ dreaptă ocină și moșie, satul întreg Mîndreștii, de la ținutul Cîrligăturii, după anaforaoa dumilor sali veliților boeri ci esti întărită și cu a domniii meli pecete.

---

[1] Pentru Leorda.

Drept aceia, ori pe cine ar triimeți să aibă a lua de a zăce din țarini cu pîini, din fînață, din prisăci cu stupi, însă din cincizăci un stupu, iar fiind mai puțini, să ia cîte o para de stup; din livezi cu pomi și din grădini cu legumi și din tot locul cu tot venitul moșiii, după obiceiu.

Așijdere și oamenii ce or fi șăzători cu casă pe moșiia Mîndreștii, să aibă a lucra cîte 12 zile pe anu, boerescu, însă 6 zile de vară și 6 zili de iarnă. Iar care n-or lucra zili de boiresc, să de cîte un leu de casă pe anu, după hotărîre testamentului ce s-au făcut cu sfatul de opștii de la alți luminați domni ce-au fost mai nainte.

Și nime să nu stei înpotriva cărții domniii mele.

Pecete.

7268 ⟨1760⟩ mai 12.

Proticălită di vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCLXXXVI, dosar 12, doc. 59.
Copie.

346

⟨Iași,⟩ 16 mai 1760

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul de la Moldovița să interzică locuitorilor din Vama și din Cîmpulung de a vîna și pescui pe braniștea mănăstirii și de a se mai amesteca în veniturile moșiei.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce cuviosul rugătorul nostru, sfinție sa Gheorghie, egumen de la sfînta mănăstire Moldovița, ni-au arătat hrisoave atîta de la domnie sa Matei Ghica voevod, cît și de la alți luminați domni ce au fost mai înainte de noi, prin care să volnecescu pe părinții călugări ca să aibă a-și apăra braneștelі mănăstirii și piraile cu pește ce au fost și mai dennainte apărate și de către oamenii ce trăescu în Vamă pe moșie Moldoviții și de către cîmpulungenii și despre alții, ca nimeni să nu fie volnec a pune vreun fel de măistrii în braneștele și în păraiele mănăstirii Moldoviții să prinză dihanii și pește; și la venitul moșiilor Moldoviții vămenii și cîmpulungenii să nu se amestece, sau alții, nici să ia ceva de la cei ce aduc de aiure vinaț de vînzare sau de la cei ce fac dohot pe moșie Vama, pentru căci veniturile aceste sint a mănăstirii.

Dreptu aceia, iată că am dat și de la domnie me această carte a domniii mele prin care dăm volnicie sfinției sale chir monah Gheorghe, egumen de la această sfîntă mănăstire și a tot săborul, să fie volneci a apăra aceste venituri a mănăstirii, după cum poroncim și arătăm mai sus, la toate să s⟨e⟩ urmeze după cum scriu și hrisoavele domnești, nimeni mai mult să nu cuteze a călca și a întra mai mult peste hotărîre aceasta.

Într-alt chip să nu fie.

Vlet 7268 ⟨1760⟩ mai 16.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIV, doc. 145.
Orig., pecete aplicată.

347

⟨Iaşi,⟩ 16 iulie 1760

Carte de încuviinţare dată de Ioan Callimachi, domnul Moldovei, egumenului de la Humor, ca să oblige pe locuitorii de pe moşia Covasna a-i da dijma din produse, să-i lucreze cîte douăsprezece zile pe an de boieresc, ori să dea un leu de casă.

Prisaca cu locul la Bohotin în Covasna

Cartea domnească de la Ioan Theodor voevod dată cuviosului chir Ghenadii, igumen de la sfînta mănăstiré Homorul, şi pe cine va trimité la moşiia ce aré sfînta mănăstiré, anumé Covasna şi Zlătănoaia, ce sînt în ţinutulu Iaşului, i caré moşiie Covasna păn acum dă cîţiva ani au fost tot supt stăpînirea Hianţeştilor, iar acmu cu giudecată s-au luat moşiia dă supt stăpînirea lor şi s-au dat iarăşi supt stăpînirea mănăstirii, după cum au fost şi mai înainté.

Pentru aceia să aibă a lua de a zecea din ţarini cu pîiné, din fînaţu, din prisăci cu stupi, însă din 50 un stup, iar unde or fi mai puţini să ia cîté o păra de stup, şi din livezi cu pomi, din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot venitul, după obiceiu.

Aşijderea şi oamenii ce vor fi şăzători cu casa pre acea moşii să aibă a lucra mănăstirii cîte 12 zilé pe an, însă 6 zilé de vară şi 6 zilé de iarnă, iar caré n-a lucra zillilé, să déie cîte 1 leu de casă pe an, după hotărîrea ce s-au făcut cu sfat de obşté dă la alţi luminaţi domni.

Din anii 7268 ⟨1760⟩ iul⟨ie⟩ 16.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 60v.
Copie.

348

⟨Iaşi,⟩ 16 august 1760

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Galata să oblige pe locuitorii de pe moşia Voroveşti a da dijma din produse, a lucra 12 zile pe an boerescul sau să dea cîte un leu de casă.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuvios rugătoriului nostru, sfinţiii sali Procopii, arhimandritul şi egumenul sfintii mănăstiri Gălata, şi ori pe cini va pune om la moşie sfintei mănăstiri Voroveştii, să aibă a lua dejma de a zece din toati pe obiceiu şi, orce rufetu ar fi, înpotrivitoriu pentru dejmă să nu fie ; cum şi de casă să aibă a da pe anu de toată casa cîti un leu sau lucru cîti 12 zili pe an, 6 zili de vară şi 6 zili de iarnă, după hotărîre testamentului.

Iar oricari s-ar arăta înpotrivitori, dum⟨neata⟩ is⟨pravnice⟩ de ţinut, supuindu-i, să înplineşti păr' la cel puţin venitul moşiii, ca să urmezi după cum poruncim.

7268 ⟨1760⟩ avgust 16

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Galata, pach. X, doc. 26.
Orig., pecete aplicată.

349

⟨Iaşi,⟩ 11 septembrie 1760

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Brădiceşti să stăpinească părţile de moşie pe care le are în ţinutul Fălciu, obligînd pe locuitori să-i dea dijma din produse.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.
Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru, lui Macarie, egumen de la mănăstire Brădiceştii, să fie volnec a stăpîni şi a dejmui nişti părţi de moşie ce dzisă că ari la ţinutul Fălciului, anume Vălenii i Vintolmeştii [1] i Rădae şi Ţifol [2] şi Pănceştii i Busteştii i Răţcanii [3] i Creţana, care părţi de moşie zis⟨e⟩ că-i sînt de la socru-său Alecsandru Petco. Şi păr' acum dzisă că l-au stăpînit tot alţi răzăşi, niamuri a lui şi el n-au luat nimică, neputînd înbla, şi acum, în anul acesta, şi-au cerut de la domnie me dreptate ca să le dejmuiască şi el singur acelli părţi de moşie.

Drept acee, să fie volnic a lua vinitul moşielor, din ţarnă cu pîini, din fînaţă, din prisăci cu stupi, din grădini cu legumi şi din belţi cu peşti şi din tot cu tot vinitul pe obiceiu, iar avînd cineva ceva a răspunde să margă înaintea dumnealor boerilor giudecători cu scrisori ce vor fi avînd şi, după cum vor afla, cu dreptate să le hotărască pricina. Într-alt chip să nu fie.

\+ Let 7269 ⟨1760⟩ săpt⟨emvrie⟩ 11.

Procit vtori logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 320.
Orig., pecete aplicată.

350

⟨Iaşi,⟩ 5 decembrie 1760

Veliţii boieri propun domnului Moldovei, prin anafora, hotărîrea de judecată a neînţelegerilor dintre locuitorii satului Răchiteni şi egumenul mănăstirii Trei Ierarhi, privitor la claca în bani şi monopolul vînzării vinului.

Preaînălţate doamne,

Din luminată porunca mării tale am luat sama oamenilor din satul Răchiteni, moşie svintei mănăstiri Trisvetitele ce iaste la ţinutul Romanului, pentru jaloba ce au dat ei asupra sfinţiii sale părintelui egumenul de Trisfeti-

[1] Pentru : Viltoteşti.
[2] Pentru : Ţifu.
[3] Pentru : Răşcanii.

tele la mărie ta, cum că fiind ei trăitori acolo pe ace moşie a mănăstirii, din toată hrana lor ce au avut pe moşie ⟨le⟩ iau dijmă pe obiceiu şi le-au luat şi cîte un leu de casă, cum de la dînşii,aşa şi de la fămeile sărace.

Osebit, mai zisără că aducîndu-şi ei cîte un polobocu, 2 de vinu şi puind în sat să-şi vindă vinul, i-au poprit egumenul şi nu-i lasă să vîndă svinţie sa.

Părintele egumen de Trisfetitele fiind de faţă şi arătînd că are mănăstire testament de la măria ta în care hotăreşte pentru toţi lăcuitorii ce or şede pe moşie mănăstirii să aibă a face posluşanie la mănăstire 12 zile, adecă şasă zile de vară şi şasă de iarnă, ori să de de tot căsariu cîte un leu de casă, şi pentru băutură, orice fel va fi, nime alţii să nu fie volnici a vinde afară de la cîrşma ce va ave egumenul în satu, şi aşa, după hotărîre testamentului, au luat pentru lucrul zilelor cîte un leu de casă, iar pentru băutură, puindu-şi egumenul la cîrşma sa acolo în sat vinu să să vîndă, au adus şi oamenii aceştie cîteva poloboace de vinu acolo în sat. Şi începînd să vîndă nu i-au îngăluit[1] egumenul să vîndă ei pînă nu s-a vinde vinul mănăstirii.

La care şi noi, mărie ta, cercetînd pricina aceasta cu amănuntul, şi de vreme ce hotărît este la testamentul gospod după cum arată mai sus, am giudecat întîi pentru venitul ce are să ia mănăstire de la oamenii căsari ce vor fi pe moşie mănăstirii, să aibă mănăstire a lua de toată casa cîte un leu după hotărîre testamentului ce are mănăstire.

Aşijdere şi pentru fămeile sărace ce vor ave ficiori de slujbă şi ori fi avînd chivirnisala lor, ca şi ceialanţi, acele încă vor da cîte unu leu de casă pe an, iar pentru fămeile sărace care nu vor ave feciori de slujbă, pe acele să nu le supere egumenul cu aceasta, fără numai din cele ce s-ar întîmpla ca să lucreze iale pe moşie mănăstirii, va lua egumenu dijmă pe obiceiu.

Aşijdere şi pentru pricina vinului, iarăşi am giudecat să n-aibă voi sătenii sau alţii a-şi pune vin a lor acolo în sat să-l vîndă făr' de voie egumenului, pînă nu s-a vinde vinul mănăstirii, iar după ce s-a vinde vinul mănăstirii şi n-a mai pune egumenu alt vin acolo în sat, atunce vor vinde şi ei 'vinul lor ce vor avea şi, pe cît vin or vinde, va lua egumenul venitul mănăstirii pe vasul ce s-a vinde, după hotărîre testamentului.

Noi, mărie ta, aşa am găsit cu cale şi cu dreptate, iar ce desăvîrşită hotărîre rămîne la mare mila măriii tale.

Let 7269 ⟨1760⟩ dechem⟨vrie⟩ 5.

Plecate slugile măriii tale, Iordache vel logofăt ; Lupu Balş vel vornic ; Costandin Paladi vel vornic.

⟨Rezoluţie :⟩ Noi Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. După hotărîre giudecăţii dumnealor veliţilor boeri, poruncim şi domnie mea să ⟨se⟩ urmeze, egumenu de Trisfetitele să aibă a-şi lua de toată casa cîte un leu pe an, după cum hotărăşte testamentul gospod ce are mănăstire, iar pentru vînzare vinului poruncim şi domnie mea ca să nu fie ei volnici a vinde în sat pînă nu s-a vinde vinul mănăstirii, cu voe egumenului să vîndă şi ei vinul lor. Şi după cum poruncim domnie me, aşa să ⟨se⟩ urmeze.

Let 7269 ⟨1760⟩ dechem⟨vrie⟩ 12.

Pecete domnească.

Arh. St. Buc., Ms. 578, f. 259—259v.

Copie.

---

[1] Corect : „îngăduit".

351

⟨Iaşi,⟩ 10 ianuarie 1761

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Neamţ să cerceteze reclamaţia egumenului mănăstirii Neamţ contra unor oameni de la Drăgăneşti, pe Cracău, care nu vor să facă boierescul, şi să împlinească de la ei venitul moşiei.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiu milostiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincios boeriul nostru, dum⟨neata⟩ Iordachi Evanghelino biv vtori postelnic, ispravnic de ţînutul Niamţului.

Îţi facem ştiré că domniii mele ni-au dat jalobă cuvios rugătoriul nostru egumen de la mănăstirea Niamţului, zîcîndu că aré sfînta mănăstiré o moşie pe Cracău, anume Drăgoneştii, pe caré moşie sînt cîţiva oameni şăzătoriu şi venitul moşiii după obiceiu, sau clăci sau zîle de lucru, nicidecum nu să supun a da mănăstirii, după cum lucrează alţi oameni ce mai sînt şăzători pe alte moşii a mănăstirii şi cum lucriază şi pe la alte mănăstiri, fără cît zîsă că au făcut cîte un stog de fîn, caré fîn nu este nici de o treabă, nici de iaz nu este, fiind rѣu şi maré, bun de nimic.

Pentru caré nesupuneré a lor, cerîndu dreptate de la domniia mea, iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩, luîndu carte domniii meli să aduci de faţă şi pe acei oameni, şi fiind după cum s-au jăluit, să le vii de zapt unora ca acelora, supuindu-i şi înplinindu de la dînşii tot vinitul moşii deplin, de pre la toţi, după cum este obiceiul şi după cum or fi dîndu şi alţîi ce mai sîntu şăzători pe alte moşii a mănăstirii, hotărîndu prin carte de giudecată.

Aceasta scriem.

Let 7269 ⟨1761⟩ ghenarie 10.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. VII, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

352

⟨Iaşi,⟩ 20 aprilie 1761

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare episcopului de Huşi şi călugărilor de la Brădiceşti să apere pădurea din jurul schitului şi să ia dijmă de la cei care taie lemne pentru cherestea.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămle Moldavscoi.

De vreme ce domniei mele ne-au spus censtit părintele şi rugătoriul nostru, sfinţie sa chir Inochentie, episcopul Huşilor, cum că are sfînta episcopie un mitoh, anume Brădiceştii, la ţinutul Fălciului, făcut de un răposatul Varlaam episcopul, care numitul episcop ace moşie unde au făcut acel mitoh au cumpărat-o cu bani, în mijlocul unui codru şi-au făcut ace besărică fiind episco-

piia la margine, şi este acel schit un loc de aret sfintei episcopii, fiind la pădure. Acum ne spusă numitul episcop cum că megieşii de pe înpregiur tae pădurea penpregiurul schitului şi s-au rărit pădurea cît să poată îmbla cu carul.

Pentru aceasta, iată dar, dăm domnie mea volnicie numitului episcop şi călugăraşilor ce să vor afla lăcuitori acolo la acel schit, prentr-această carte a domniii mele, ca să pue sămne penpregiurul schitului, să fie apărătură şi pădurea să stea întriagă, să fie de aret şi de sprejineală, fiind loc de margine. Şi nimene de acum înnainte să nu mai cuteză a strica şi a tăia pădurea înpregiurul schitului pe unde să vor pune acele sămne ce s-au zis mai sus. Aşijderea şi altă pădure cîtă iaste acelui schit, fiindcă este cumpărătură cu bani de numitul episcop ce-au făcut schitul, poroncim domnie mea, cîţi vor tăia lemne pentru plute şi pentru alte neguţitorii ce fac cu lemnul, să-şi dea toţi aciia obicinuită dijmă după obiceiul pămîntului. Că oricare dentr-aceştiia n-ar urma după cum poroncim mai sus şi s-ar arăta înpotrivitori, pe unii ca aciia să ni-i arăte numitul episcop cine sînt, ca să s⟨e⟩ pedepsască de la domnie mea. Aceasta înştiinţăm.

Let 7269 ⟨1761⟩ ap⟨rilie⟩ 20.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ep. Huşi, pach. XXV, doc. 45.
Orig., pecete aplicată.

353

⟨Iaşi,⟩ 29 mai 1761

Ioan Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul mănăstirii Bisericani să stăpînească moşiile Popceşti, Turtureşti şi Vînători, şi hotărăşte ca posluşnicii eliberaţi din vecinătate să nu aibă dreptul să vîndă sau să schimbe livezile şi poienile făcute de părinţii lor.

† Io Ioan Theodor voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce au jăluit domniii meli rugătorii noştri arhimandritul şi egumenul chir Misail şi cu tot săborul de la sfînta mănăstire de la Bisăricani, arătîndu domniii meli şi cărţi vechi de la răposaţii domni, întru cari au fost jăluit părinţii de pe ace vreme pentru că pre moşiile sfintii mănăstiri Bisăricanii, anume Popceştii şi Turtureştii şi Vînătorii, avîndu posluşnici vecini carii puindu-şi livezi pe acele locuri, cu care vecini fiindu aşăzaţi pe moşii şi alţi oameni streini, iarăşi au făcut livezi, şi luasă obiceiu cîndu ar lipsi de pre moşie vreunul, au din vecini au din streini, de le vindea altora ca o moşiie stătătoare; alţi oameni streini luasă obiceiu de trăge livezîle vecinilor cu fetile sau cu nepoţîi vecinilor. Şi răposaţîi domni, după sfînta pravilă găsîndu cu cali, au hotărît cum pentru posluşnecii vecini, asămine şi pentru oamenii streini ce şi-or face livezi pe moşiile mănăstirii, cît vor fi vii şi or trăi pe moşie, făcîndu posluşanie, să-şi stăpînească şi livada, iar a o vinde sau a o schimba cu vreun chip, sau a o da zăstre, să nu fie volnic, şi iarăşi cîndu ar lipsî din satu şi din posluşaniia mănăstirii, livada aceia să rămîie a mănăstirii, a pămîntului, după obiceiu şi după cum şi sfînta pravilă aşa poronceşti.

Acmu unii din posluşnecii vecini s-au dus neştiindu-să, alţii au murit, s-au stînsu niamul lor, alţii cu mila domnilor s-au scos din vecinătate, şi nu li-i îndestul că s-au slobozit din vecinătate, ce vor acmu să fie şi stăpînitori, dinpreună cu mănăstirea, livezîlor ci-au fost pusă de moşii şi strămoşii lor, cum şi poenile ce-au destupat moşii lor, trăgîndu-le ca pre o moştinire.

Dreptu aceia şi domniia mea văzîndu un lucru făr' de cali, ce să întindu a stăpîni streinii şi vecinii ce s-au scos din vecinătate moşiia şi livezile mănăstirii, şi domniia mea volnicim cu această carte a domnii meli ca să-şi stăpîniască sfînta mănăstire moşiile cu poenile şi livezîle cu tot vinitul, iar oamenii ce vor şăde pe moşiile mănăstirii, făcîndu posluşaniia mănăstirii şi vor avea livezi părinţăşti, le vor stăpîni, iar a vinde sau a schimba să nu fie volnici, cum şi cîndu or lipsî din locul lor, pometul acela să rămîie a pămîntului, să-l stăpîniască a cui este moşiia. Aciasta poruncim.

Let 7269 ⟨1761⟩ maiu 29.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bisericani, pach. X, doc. 19.

Orig., pecete aplicată.

354

⟨Iaşi,⟩ 22 iulie 1761

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Ursu, căpitan de Tabără, şi rudelor sale să stăpînească moşia Nicoreni, obligînd pe locuitori să le dea dijma din produse, să lucreze şase zile de boieresc pe an sau să dea cîte doi orţi de casă; cei ce vor vinde vin în cîrciumi să plătească un leu de bute sau doi orţi de poloboc.

† Io Grigorii Ioan voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domnii méle slugilor noastre Ursului căpitan de Tabără şi nepoţilor săi, lui Ursache căpitan de Căldăruşa i Vasile Necoară căpitan şi lui Arvinte vornicul şi altor niamuri a lor, să fie volnici cu carte domnii méle a-şi stăpîni şi a-şi dzăciui a lor driaptă ocină şi moşie ce dzisără că au, anume satul Necorénii ce este pe Ciuhur, la ţinutul Eşului.

Drept aceia, după dresă şi scrisori ce-or fi avînd, să aibă a-şi lua vinitul moşiii de a dzece din toate sămănăturili, din ţarini cu pîine şi din fînaţ şi din prisăci cu stupi, din cindzeci unul, iar fiind mai puţini vor lua cîte o para de stup, şi din grădini cu legumi. Şi de la ciia ce ar vinde vin în cîrcimă pe moşiia lor să li ia vinitul moşiii cîte un leu de bute şi cîte doi orţi de poloboc, şi din tot locul cu tot vinitul moşiii după obicéiu.

Aşijdirea şi oaménii ce or fi şădzători cu casă pe acea moşie, iarăşi după hotărîrea testamintului, ori să lucrédze de tot gospodarul stăpînilor moşiii de boerescu cîte 6 dzile pre an, trii dzili de vară şi trii dzili de iarnă, ori să de cîte doi orţi de casă.

Şi poroncim şi dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ţinut, pentru aceia ce nu s-ar supune a-şi da vinitul moşiii după obicéi, să li faci zapt supuindu-i şi înplinind de la dînşii. Şi nime să nu stea înpotriva cărţîi domniii méle, iar cine ar avea a răspunde, cu dovedzi şi scrisori ce va avea, să vie la divan.

Vlet 7269 ⟨1761⟩ iul⟨ie⟩ 22.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXIX, doc. 41.
Orig., pecete aplicată.

355

⟨Iaşi,⟩ 5 august 1761

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe egumenul de la Secu să oprească pe locuitorii din Vînători-Neamţ să facă mori sau pive sau să vîndă vin pe moşia mănăstirii, obligîndu-i să dea dijma şi să lucreze 12 zile de boieresc pe an.

Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cuvios rugătoriului nostru svinţiii sale Nifon, egumenul de la sfînta mănăstire Săcul ot Niamţu, să fie volnic a opri pe oamenii de pre moşie mănăstirii, anume Vînătorii ot Niamţu, să nu fie volnici a face mori sau chio pre ace moşie ce arată mai sus, făr' de voe şi făr' de ştire egumenului, cum şi pentru vinaţ să n-aibă voe a vinde nime făr' de voe, ci pre care îi va pune cu voe egumenului, aceia să aibă voe a vinde şi să ia de bute de vin cîte un leu ce s-a vinde şi cîte 6 potronici de poloboc; şi să aibă a-i tragi ca să lucrezi şi de boerescu la mănăstire cîte 12 zile pe an, 6 de vară, 6 de iarnă, iar care nu vor vre să lucrezi, să de cîte un leu de casă; şi să le ia şi déjmă locului den ţarini, den fîneţi, den grădini, din levezi, din priseci cu stupi, însă din cincizăci unul, iar de vor fi mai mulţi sau mai puţini să de cîte 1 para, şi ⟨din⟩ tot locul cu tot venitul moşiii după obicei.

Iar care den oameni s-ar arăta înpotrivitori a nu-şi da venitul moşiilor, pentru unii ca aceia poruncim dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de la acel ţinut, să le faci zapt supuindu-i şi înplinind tot venitu moşiii mănăstirii. Într-alt chip să nu fii, iar cine v-ar ave mai mult a răspunde, să-şi e scrisorile şi dresile şi să vie aice faţă la divan.

Aceasta poroncim.

Let 7269 ⟨1761⟩ avgust 5.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXL, doc. 29.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 3 noiembrie 1761

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ca, pînă la măsurarea hotarelor celor două moșii învecinate, ieromonahul Dionisie Hudici să nu ia plata boierescului, cîte doi lei de casă, de la oamenii pe care vornicul Ion Sturza pretinde că sînt ai lui.

† Io Grigorii Ioan voevoda, bojiiu milostiv gospodar zemli Moldavscoi. De vremi ce ni-au spus dum⟨nealui⟩ vornic Ion Sturze că avîndu dum⟨nealui⟩ o moșiie părințască, anumi ⟨Lețcani⟩ [1] ot ținutul. . . . . [2] și Dionisie Hudeciu încă ari o moșiie anumi. . . . [2] cari să hotărești cu moșiia dum⟨nealui⟩ vornic, dară fiindu că hotarăle moșiilor nu să știu, să întindi Hudeciu cu înpresurari în moșiia dum⟨nealui⟩ vornic, ca să le ia cîte 2 lei de casă oamenilor.

Și de vremi că dum⟨nealui⟩ vornic ari a răspundi păntru moșiie, iată dar că dăm volnicii printr-această carte a domniii meli dum⟨nealui⟩ vornic, ca să-și aperi oamenii di pe moșie de către Hudeciu, să nu le ia bani pe casă. Ce să aibă Hudeciu a duci hotarnici și, hotărîndu-să moșie, de s-or veni oamenii dum⟨nealui⟩ vornic cu casă pi moșiia lui Hudeciu și nu și-or muta casăle pe moșiia dum⟨nealui⟩ vornic, să le ia Hudeciu venitul moșiii și de casăle lor, iară pînă la hotărîtul moșiii să nu supere Hudeciu pe oamenii dum⟨nealui⟩ vornic. Ce, de ari mai mult a răspundi, să vie de față la divan [3].

7270 ⟨1761⟩ noemv⟨rie⟩ 3.

Procit vel lŏgofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. VII, doc. 27.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Loc alb. Completat după documentul din notă.

[2] Loc alb.

[3] La 1 septembrie 1769, Constantin Mavrocordat dă următoarea hotărîre: „După jalba ce au dat domniii méle ieromonahul Dionisie Hudici, ctitorul mănăstirii Doljeștilor, înpreună și cu ceilalți părinți a mănăstirii asupra dum⟨nealui⟩ Ioan Sturz⟨a⟩ vel vornic, pentru pricina hotarului moșiii ce se numește Lețcanii, care moșie fiind driaptă a mănăstirii, dum⟨nealui⟩ vornic cu nedreptate de doi ani încoace o înpresoară.

După care jalbă eșind și de față la divan Dionisie și cu dum⟨nealui⟩ vornicul, după cercetarea ce am făcut însumi domnia mea, arătînd dum⟨nealui⟩ vornicul că toate scrisorile moșiilor ce are, din pricina vremii, sîntu tăinuite, și-au pus soroc dum⟨nealui⟩ păn' în 40 de zile să scoată scrisorile și de iznoavă să stea amîndoao părțile la divan. Și atuncea, după ce să vor cerceta scrisorile, cu alegirea divanului și cu pravila să va hotărî.

Însă arătînd Dionisie cum că pe locul acel de pricină iaste a să lua dijmă din piine și dintr-altile, pentru acea dijmă domnia mea prin carte aceasta am hotărît ca să să strîngă de mănăstire și să stea poprită, numai la strînsul dejmei să fie și omul dum⟨nealui⟩ vel vornic înpreună cu omul mănăstirii. Și atuncea după ce va lua îndreptare moșiia, la partea ce va rămînea ace moșie de pe care să va lua dejma, acela o va lua. Aceasta scriem" (Ibidem, pach. V, doc. 43. Orig).

357

⟨Iaşi,⟩ 28 noiembrie 1761

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare Mariei comisoaei, fata lui Vasile Brahă, să oblige pe locuitorii care cultivă moşia ei, Căuiasca, a-i da dijma din produse, iar cei ce au case acolo să facă 12 zile de boieresc sau să dea cîte un leu pe an.

† Io Grigorii Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele Marii comisoai, fetii lui Vasile Brah⟨ă⟩, ca să fie volnică cu carte domniii mele a ţine şi a stăpîni a sa driaptă moşie şi ocină ce zise că are la ţinutul Vasluiului, anume Căuiasca. Pentru aceia, ori pe cine ar trimite, să fie volnic cu carte domniii mele a lua de a dzece din ţarini cu pîine, din fîniaţ, din priseci cu stupi, înse din 50 un stup, iar fiind mai puţini să e cîte o para de stup ; şi din levezi cu pomi şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot venitul moşiii, după obicei.

Aşijdere să aibă a lua şi de pre la oamenii ce vor fi şezetori cu case pe moşie Căuiasca cîte un leu de casă pe an, sau să lucreze boerescul cîte 12 zile pe an, după hotărîre testamentului ce s-au făcut cu sfat de opşti de la alţi luminaţi domni mai denainte, însă 6 zile de vară şi 6 zili de iarnă.

Şi nime să nu ste înpotriva cărţii domniii mele, iar carii or ave mai mult a răspundi, să vie de faţi la divan [1].

Let 7270 ⟨1761⟩ noemvrie 28.

Procit vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond. St. Georges, pach. CCCLXXIII, dosar 2, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

358

⟨Iaşi,⟩ 16 ianuarie 1762

Mitropolitul Moldovei şi veliţii boieri judecă reclamaţia lui Toader şi Miron Butuc, ai căror părinţi au fost iertaţi de vecinie de către Grigore Ghica, contra egumenului de la Bisericani că le stăpîneşte livezile sădite de înaintaşii lor, şi hotărăsc că stăpînului moşiei îi revin bunurile celor ce se strămută.

Gavriil mitropolit Moldavii.

† Facem ştire că din luminată 'poronca preînălţatu⟨lui⟩ domnul nostru, mărie sa Grigori Ioan voevoda, s-au giudecat de faţă înainte nostră sfinţie sa

[1] Aceleaşi dispoziţii sînt repetate în documentul dat la 27 iulie 1763 de Grigore Callimachi, pentru aceeaşi moşie, lui Gheorghiţă „biv căpitan de mezili" (Ibidem, doc. 7).

Misail, egumenul de la mănăstire Biserícanii din ținutul Niamțului, cu Toader Butucu din Viron ot Niamțu și cu Miron Butucu din Ștefănești ot ținutu Eșului, ficiorii Ursului Butucu și Gligorii Butucu.

Și pricina într-acesta chip esti : părinții acestor Toader și Miron, fiindu dovediți vecini mănăstirii, s-au ertatu de vecinătati, după cum pre largu scrie în ispisocul mării sali răpăosatului domnu Grigoirii Ghica voevoda, făcîndu milă cu dînșii de au datu mănăstirii un sălașu de țigani din țiganii gospod și i-au scos din vecinătate cu totu niamul lor, și pentru vecinătati nici o supărari de cătră mănăstiré nu au. Numai, părinții lui Toader și Miron, cum și moșii lor, fiindu trăitori pe moșia mănăstirii Popceștii, ce să numește Gura Văii, la ținutul Niamțului, au fost avut livezi de la părinții lor și au fost pus și ei pomi cu mîna lor pe moșiia mănăstirii, avînd și casă, și cît au trăit pe moșiia mănăstirii au stăpînitu livezile și dejma și-au datu stăpînului moșiei pe obiceiu. Apoi, strămutîndu-să părinții lor și ei cu șidere di pe moșiia mănăstirii, livezile au rămas la stăpînirea mănăstirii, și acu aceli livezi cu pomi le trăge Toader și Miron să le stăpîniască ei și numai dejma din pomi să de, făcîndu pîră asupra egumenului că fără dreptate le stăpînești livezile moșilor și părinților.

Cari pricină cercetîndu-o și fiindcă obiceiul pămîntului Moldovii esti cine din lăcuitori sau alții ce n-or fi moșinași și vor șide pe moșii boerești sau mănăstirești și vor face casă, livezi cu pomi, cît vor trăi ei sau copiii lor pe ace moșie, stăpînescu livezile cu pomii și casăle și dejma, venitul moșiii, stăpînului moșiii își dau pe obiceiu ; iară strămutîndu-să aiure cu șidere pe moșiile altora, livezile și casăle rămîn la stăpînire celui cu moșiia, și aciia di pe aiure di pe alti moșii n-au triabă să mai stăpîniască livezile sau casăle, măcar și dejmă de ar zice să de, ci cînd vor veni iar la loc, primindu-i stăpînul moșiii cu voia lui, atunce în casă pot a șide și livezile moșilor și-a părinților le stăpînescu și dejma își dau stăpînului moșiii pe obiceiu. Și acestu Toader și Miron făcîndu pîră asupra egumenului fără cali la toati jalobile lor, i-am dat rămași.

Ci după cum am socotit și-am aflat că esti cu cali și cu dreptate, am giudecat să s⟨e⟩ urmezi după cum arătăm mai sus, și părinții călugări să stăpîniască cu paci livezile ; iară mutîndu-să și ei pi moșie mănăstirii și făcînd posluşanii la mănăstiri cum or faci și alții carii or fi șezînd pe moșia mănăstirii, atunci și-or stăpîni livezile și numai dejma vor da.

7270 ⟨1762⟩ ghen⟨arie⟩ 16.

Iordache Cantac⟨uzino⟩ vel spatar. . . . .[1] vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bisericani, pach. X, doc. 20.
Orig.

---

[1] Indescifrabil.

359

⟨Iaşi,⟩ 5 mai 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul de la Neamț să oblige pe locuitorii de pe moşiile Orțăşti și Drăgăneşti de pe Cracău și din alte sate, să dea dijma din produse, să lucreze cîte şase zile pe an de boieresc sau să dea cîte şase potronici de casă.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cuviosului şi rugătoriului nostru Vărlam, egumenul şi a tot soborul de la sfînta mănăstire Niamțul, să fie volnici cu carte domniii mele a stăpînii moşiile sfintii mănăstiri Niamțului, ce sînt la acel ținut a Niamțului, anumé Orțăştii i Drăgăneştii de pe Cracău şi alte sate ce mai aré acolo, să aibă a dejmui din țarini cu pîini, din fînață, din grădini cu legumi, din levezi cu pomi, din bălți cu peşté, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puțini cîte 1 para de stup, şi din tot locul cu tot venitul după obiceiu.

Aşijderea şi pentru oamenii ce vor fi şăzători cu casă pe acele moşii a mănăstirii, să aibă a lucra cîte 6 zile pe an, însă 3 de vară şi 3 de iarnă, iar care n-ar vrea să lucredzi de boerescu, să dei cîte 6 pot⟨ronici⟩ de tot căsariul, după hotărîri testamentului.

Iar carii să var arăta vreunii înpotrivitori a nu să supune poroncii ca să dea adetul locului şi să lucrezi acele zile, după cum arată mai sus, poroncim domnie mea dum⟨itale⟩, ispravnice al ținutului, să le faci zapt, supuindu-i şi înplinindu dejma pe obiceiu din toate. Aceasta poroncim.

Let 7270 ⟨1762⟩ maiu 5 dni.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. VII, doc. 13.
Orig., pecete aplicată.

360

⟨Iaşi,⟩ 7 mai 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ca locuitorii de pe moșiile mănăstirii Slatina să lucreze lucrul de boieresc după hotărîrea ce s-a făcut pentru toate mănăstirile, sau să dea bani, precum și dijma din produse.

† Io Grigorii Ioan voevodă, bojiiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi.

De vreme ce cuvios rugătoriul nostru Calistrat, arhimandritul şi egumenul de la svînta mănăstire Slatina, ne-au arătat cărți şi de la alți luminați domni volnicind pe călugări pentru oamenii ce sint şezători cu casă pe drepti

moşiile mănăstirii ca să aibă a le face zapt să lucreză lucrul de boerescu după hotărîrea ce s-au făcut pentru toati mănăstirile, asemine dară întărim şi domnie me volniciia părinţilor călugări ca să aibă a-i apuca pe oameni să lucreze zilile celi obicinuite pe an, la ce lucru va ave trebuinţă mănăstire, iar carii n-or vre să lucreză, să de bani, după hotărîrea testamentului. Şi dijma locului să-şi de din ţarini din toate sămănăturile, din fînaţi, din grădini cu legume, din livezi cu pomi, din prisăci cu stupi şi din toati pe obiceiu. Cum şi de la cei ci-or vindi băutură pe moşiile Slatinii, să aibă a le lua cîte un leu de bute şi pol leu de poloboc din băutura ci-ar eşi din vas.

Şi poroncim domnie me dumilor voastri, ispravnici de pe la ţinuturi, să aveţi purtari de grijă, şi carii dintr-acei oameni s-ar arăta nesupuşi, şi înprotivitori să le faceţi zapt supuindu-i şi înplinind de la dînşii tot venitul moşii păr' la cel puţin. Iar avînd cineva mai mult a răspundi să vie de faţă la divan.

Aceasta poroncim.

7270 ⟨1762⟩ maiu 7.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 157.
Orig., pecete aplicată.

361

10 mai 1762

Vasile, nepotul lui Lupaşcu, vinde logofătului Ştefan Feştilă dijma moşiei Bulbucani, pe timp de şase ani, cîte opt lei pe an.

Adică eu, Vasile nepot lui Lupaşcu, făcut-am zapisul mieu la mîna dum⟨isale⟩ logofătului Ştefan Feştilă, precum să s⟨e⟩ ştie că am vîndut dijma moşiii Bulbucanilor, doi bătrîni, ce este la ţinutul Hîrlăului, în 6 ani, cîte 8 lei pe an, şi mi-eu datu dum⟨nealui⟩ bani înainte pe doi ani. Şi dum⟨nealui⟩ să aibă a stăpîni moşiia cu totu vinitul ci ar fi pe această moşii şi ori casă di ar vre să facă sau orce i-ar fi voia dumnealui să aibă voie a-şi face, eu la nimic să nu mă amestecu. Şi dijmă din pîni ci-ar fi sau fînaţ, dum⟨nealui⟩ să aibă a lua şi a dijmui.

Şi la înplinire acestor doi ani pe care am luat bani de la dum⟨nealui⟩ înainte, la fieştecari an, după ce s-a înplini anul, să aibă a-mi da şi banii cîte 8 lei păr' să vor înplini 6 ani, după tocmala ci am cu dumnealui.

Şi pentru credinţa am iscălit,

Vasili Lupa⟨ş⟩cu.

Let 7270 ⟨1762⟩ mai 10.

Eu Ili⟨n⟩ca fata ⟨lui⟩ Nuculaiu Nicuturilui ⟨?⟩ cu voia me am pus degetul.

⟨Însemnări ulterioare :⟩

16 lei am dat dintr-aceşti zapis pi 2 ani la tocmală.
8 lei tij am mai luat de s-au plinit pi trii ani.
16 lei i-am luat înapoi di la dum⟨nealui⟩ giupîn Costi Papafil cari i-am fost dat lui Vasîle pintru vinitul moşiii, bez un anu ce-am ţinut moşie.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXLIX, doc. 30.
Orig.

362

⟨Iaşi,⟩ 27 mai 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe jitnicereasa Maria ⟨Canano⟩ să stăpînească şi să dijmuiască moşia Găozeni (Soroca) şi să ia cîte o jumătate de leu de casă.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele dum⟨neae⟩i Marii jicniceroaii [1] şi prin ştirea ispravnicului de ţinut să fie volnică a-şi ţine şi a-şi stăpîni a sa driaptă ocină şi moşie Găozenii di la ţinutul Sorocii, ce dzisă că are ispisoc di la răposatul domnie sa Duca vodă şi are şi alte zapisă şi scrisori pe acea moşie, giumătate de sat de Găozeni.

Drept acie, să aibă a lua dijma din ţarini cu sămănături şi din fînaţi, din grădini cu legumi, din bălţi cu peşti şi din păduri din tot locul cu tot vinitul după obiceiu. Aşijdire şi de casă să ia cîte giumătate di leu di toată casa ce va fi pi acea moşie. Aşijdirea şi din prisăci cu stupi să ia din 50 de stupi unul, iar undi vor fi mai multi ori mai puţini, să ia cîte o para di tot stupul.

Iar cini va avea a răspundi ceva, să margă la ispravnicul ţinutului să s⟨e⟩ giudice şi cini nu să va pute odihni cu giudicata, dum⟨neata⟩ isprav⟨nice⟩ să le pui zi di soroc şi cu mărturie de giudecată să vie la divan. Iar carii să vor arăta înpotrivitori asupra poroncii domniii meli, poroncim domnie me dum⟨itale⟩ ispravnice, pe unii ca aciia să-i supui şi ce-a fi de plinit, să-i înplineşti.

Aceasta scriem.

Let 7270 ⟨1762⟩ mai 27.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXXXIII, doc. 61.
Orig., pecete aplicată.

363

⟨Iaşi,⟩ 30 mai 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăşte — pe baza anaforalei veliţilor boieri — ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Secu să lucreze douăsprezece zile de boieresc, sau să dea leul de casă, şi să aibă egumenul a lua dijmă din produse, anulînd încuviinţarea specială dată de Constantin Racoviţă.

† Io Grigori Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi.

De vréme ce mai în trecute dzile dînd jalobă domniei mele cuvios rugătorul nostru, sfinţie sa Nifon egumen şi dinpreuna cu tot soborul de la sfînta mănăstire Săcul, ce este la ţinutul Niamţului, cum că oaminii ce sîntu şădzători

[1] Maria Canana.

cu casă pi satul Vînătorii şi pe alte moşii a mănăstirii Săcului, ce sintu la ţinutul Niamţului, şi fiindu-le şi toată hrana lor pi acel⟨e⟩ moşii a mănăstirii, nu vror ca să-şi dea vinitul moşiii după hotărîrea tistamintului şi după obiceiu cum dau alţi oameni ce sintu şădzători pe alte moşii mănăstireşti şi boiaréşti ce sintu la ţinutul Niamţului, fiindcă acii oameni ce şăd pe moşiile acestei mănăstiri Săcului în anii trecuţi şi-ar fi isprăvit o carte de la domniia sa Constandin Racoviţă voevod cu hotărîre ca să lucrédză pentru vinitul moşiii numai cîte 6 dzile de gospodar pre an şi dijmă să nu dea din nimică. Şi de cînd au apucat ei aceea carte tot aşa urmadză a da vinitul moşii, din cară să pricinuiaşte sfintii mănăstirii mare pagubă.

De care cerşindu-şi dreptate la domniia mea ca să nu să păgubască sfînta mănăstire de vinitul moşiilor sale, rînduitu-i-am domnia mea cu jalobă lor la dumnealor veliţii boiari ca să cercetedză, şi după cum vor afla că-şi iau alte mănăstiri şi boiari vinitul moşiilor de la acea parte de loc, să ne înştiinţadză ca să hotărîm cum să-şi ia şi această mănăstire vinitul moşiilor sale.

Şi stînd dumnealor veliţii boiari de au cercetat, nî-au înştiinţat prin anafora [1] cum că într-alt chip n-au putut afla că iau alţii vinitul moşiilor de la acea parte de loc păn' nu s-a scrie cartea domniei mele către ispravnicii de ţinut ca să cercetedze de acolo şi să ne înştiinţeze. Deci am scris domnia mea carte domniii mele către credincios boiarul nostru, dumnealui Ghiorghie biv vel jitnicer, ispravnic de ţinutul Niamţului, de au cercetat, şi după cercetarea ce au făcut aşa ni-au înştiinţat cu mărturiia sa, cum că toate mănăstirile şi toţi boiarii ce au moşii la acel ţinut îşi eu vinitul moşiii de a dzéce din toate sămănăturili, şi cii ce sint şădzători cu casă pe moşie lucreadză stăpînilor moşii de boierescu cîte 12 dzile pre an, 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă, or dau pentru lucru cîte un leu.

Dreptu aceia, încredinţîndu-ne domniia mea din mărturiia acestui numit boier, am întărit anaforaoa dum⟨nealor⟩ veliţilor boiari şi cu pecetea domniii meli şi osăbit am dat domniia mea aceasta carte a domniii meli la mîna numitului Nifon egumen şi a tot soborul mănăstirii Săcul, prin care hotărîm ca să

---

[1] Anaforaua veliţilor boieri, cu data de 4 februarie, spune: „Din luminată poronca măriii tale am luat sama la jaloba ce s-au jăluit măriii tale Nifon, egumenul de la mănăstire Săcul ce este la ţinutul Niamţului, arătînd prin jaloba lui că sînt cîţiva oamini trăitori cu casă pe moşiele mănăstirii, acolo la ţinutul Niamţului şi toată hrana lor le este tot pe moşiele mănăstirii, şi au arătat că ari pagubă sfînta mănăstire de către acei oameni ce sînt şedzători pe acele moşii a sfintii mănăstiri, căci că alţi oamini ce şed pe moşii mănăstireşti sau boereşti, pe acolo în parte locului acelue, lucreadză stăpînilor moşiii cîte 12 dzile într-un an, însă 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă, ori dau bani cîte un leu de casă pe an, şi dau şi dejmă din toată hrana lor pe obiceiu. Dar acei oamini ni-au arătat numitul egumen că-n anii trecuţi, la domniii măriii sale Costandin vodă Racoviţă, nu ştie pin cine şi-au isprăvit de şi-au scos o carte gospod ca să lucredză numai 6 dzile de om pe an la mănăstire şi dejmă să nu de din nimică la mănăstire. Şi de cînd au apucat ace carte la mănăstiri, s-au văzut şi de noi, ei tot aşe au urmat şi nu vor să de vinitul mănăstirii din nimică.

Carii la aceasta stînd noi de am luat sama, aşe am socotit, dacă a fi şi poronca măriii tali, să să scrie o luminată carte a măriii tali, acolo, ispravnecului de ţinutul Niamţului, ca să cercetedză şi pentru alţi oamini ce sînt şedzători pe moşii mănăstireşti şi boereşti acolo la parte locului acelui; şi după cum va afla că dau alţi oamini vinit pe an la stăpînii lor, atîta pentru casăle lor, cum şi pentru dejma din ţarnile lor şi din toată hrana ce să hrănescu pe moşii stăpîneşti, şi după cum va afla întru adivăr că dau şi alţii, să facă ştire măriii tale şi mărie ta vii hotărî după cum a fi mila măriii tale" (Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXLI, doc. 1, orig.).

aibă a lua vinitul moşiilor de la ţinutul Niamţului de a dzece din toate sămănăturile, din ţarini cu pîine şi din fînaţ şi din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini va lua cîte o para de stup, şi din grădini cu legumi şi din tot locul cu tot vinitul moşiii după obiceiu. Aşijderea şi oamenii ce or fi şădzători cu casă pe moşiile mănăstirii, or să lucredză la mănăstire de boierescu cîte doosprădzéci dzili de gospodar pre an la ce lucru i-ar pune, 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă, or pentru lucrul acelor 12 dzile să dea cîte un leu.

Şi poruncim şi dum⟨itale⟩ is⟨pravnice⟩ al ţinutului, pentru aciia cari nu s-ar supune a-şi da vinitul moşiii după cum hotărîm mai sus, să le faci zaptu supuindu-i şi înplinind de la dînşii. Şi nimeni să nu ste înpotriva cărţii domniii meli. Iar acii oameni cu ace carte de la domniia sa Costandin vodă Racoviţă, mai avînd a răspunde, să vie la divan.

Vlet 7270 ⟨1762⟩ mai 30.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXL, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

364

⟨Iaşi,⟩ 1 iunie 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, împuterniceşte pe Neculai Ţintă să-şi ia dijma de pe a treia parte din moşia Herţa, poruncind starostelui de Cernăuţi să împlinească de la cei nesupuşi venitul stăpînului.

Io Grigorii Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méli lui Neculaiu Ţănte să fii volnic cu carte domniii méli a stăpîne şi a zăciui a sa driaptă ocină şi moşii ce zîs⟨e⟩ că ari la ţînutul Cernăuţilor, anum⟨e⟩ Herţa, a triia parte, de la moşul său Gligoraş di Sănihău, din ţarin⟨i⟩ cu pîini, din grădin⟨i⟩ cu legum⟨e⟩, din fînaţi, din livezi cu pomi, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini cîte 1 para de stup, şi din tot locul cu tot venitul după obiceiu, cît îi va ţîne hotarăle moşii sale. Iar cari să vor arăta vreunii dintr-acia înprotivitori a nu-şi da dijma locului după obiceiu, să aibă a-l duce înainte starostelui.

Şi dum⟨itale⟩ staroste îţi poroncem domniia mea, pentru unii ca aciia să cercetezi precina cu bună dreptati şi ce va rămîne de înplinit să şi înpleneşti pînă la cel puţin. Iar ceni vor ave ceva mai multu ⟨a răspunde⟩, să li pui zi de soroc şi înpreună cu mărturiia dum⟨itale⟩ şi cu alte scrisori ce vor fi avînd, să vii la divan.

Aceasta poroncem.

Let 7270 ⟨1762⟩ iun⟨ie⟩ 1 dni.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXXVII, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

365

⟨Iaşi,⟩ 25 iunie 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ca locuitorii de pe moşiile mănăstirii Socola să presteze boierescul după aşezămîntul general şi să dea dijma din produse, iar oamenii domniei, de orice fel, să nu se atingă de bunurile acelor moşii.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemli Moldavscoi.

De vremi ce ni s-au jăluit rugătoarile noastre, Sofiia stariţa şi cu totu soborul de la svînta mănăstire Socola, pentru oamenii ce şedu pin satile pe moşiile mănăstirii la ţinutul Eşului, la Socola, pinpregiurul mănăstirii şi la branişti la Izăreni, la Dancăş, la Vale Lupului, la Balciu, la Găureni, la Rediul lui Tătaru, că după cărţile ce au şi de la alţi luminaţi domni nu să supun să lucreză zilele ce sînt obicinuite pe anu de boerescu, or la ce trebuinţă ari mănăstire de clăci să sai fieştecarii cu ce-i va fi putere, or cu caru, cu căruţă i cu topor i cu sapă i cu coasă şi osăbit că ţarinile şi locul de fîneţi îl calcă unii şi alţii cu viti şi mai ales dărvarii gospod i boereşti şi simeni gospod i hăt⟨măneşti⟩ i agiişti şi alti bresli le cosăscu iarba di pe moşie şi o aducu în tîrgu de o vîndu, aducîndu-le mari păgubire moşiilor mănăstirii. Pentru aceia li-am datu această carte a domnii meli stariţii şi tuturor soborului ca să-şi stăpînească moşiile mănăstirii şi să ia dijma de la toţi, din toati pe obiceiu.

Şi toţi oamenii ce sîntu şezători cu casă pe moşiile mănăstirii, orcarii cu ce li-a va fi putere să lucreză or la ce clăci va ave trebuinţă mănăsti⟨rea⟩, nime înprotivitor să nu fiie, ce să urmeză după hotărîre testamentului pe totu anul zilile aceli obicinuite; şi dejma să-şi de din toati pe obiceiu şi nime cu bucatile să nu le calci ţarinile şi locurile de fîneţi.

Şi poroncim domnie me voaî, dărvari gospod i boereşti i simeni gospod i hăt⟨măneşti⟩ i ageşti, sau alţii din bresli, nime să nu îndrăznească a le cosi iarba de fînaţi di pe moşiile sfintii mănăstiri, nime întru nemică călcari sau păgubire să nu mai facă, că orcarii ar îndrăzni şi ar faci mai multă supărari sau pagubă şi n-ar urma după cum poroncim domnie me, dum⟨neata⟩ is⟨pravnice⟩ de ţinut, pentru unii ca aciia să ne înştiinţăzi ca să-i pedepsim, să fiie odihnite călugăriţele cu carte domniii meli. Iar avînd cineva mai multu a răspundi, să viie de faţă la divan.

7270 ⟨1762⟩ iuni 25 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 51.
Orig., pecete aplicată.

366

⟨Iaşi,⟩ 13 iulie 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviinţează lui Andrei Poenaru, mazil din ţinutul Bacău — şi rudelor sale — să stăpînească şi să ia dijma de pe moşia Corodu din ţinutul Tutova.

† Io Grigorie Ioan voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele lui Andrii Poenariului, mazil ot Bacău, şi nepoţilor lui, Costantin şi Dumitrachi şi Aniţa şi Ion, ficiorii lui Gheorghi diiac de

divan, şi iar nepotului său lui Ion vornic, ficiorul lui Savin, nepoţii lui Pintelei, strănepoţii lui Mihăilă Oţăl vel pisariu, i lui Toader N⟨en⟩iul [1] Briahnă, ca să fie volnici cu carte domnii meli a mergi la a lor driaptă ocină, satul Corodul ce esti la ţinutul Tutovii, la Movila Corodului, care moşie dzisără că le este loc baştină di pe moşul lor Neniul Briahnă şi di pe strămoşul lor Mihăilă Oţăl vel pisar şi să-şi ia vinitul moşii de a dzecea, din ţarini, din toate sămănăturile şi din prisăci cu stupi din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte 1 para de stup. Aşijderea şi din vii ce ar fi streine pe ace moşie şi din pometi şi grădini cu legumi şi din stîni ci or fi pe acel hotar şi din fînaţă, din tot locul tot vinitul moşiii pe obiceiu, ⟨după dre⟩să [1] şi scrisori ci au la mîna lor.

Iar avînd ciniva a răspundi, prin ştirea ispravnicului de ţinut să-şi de dzi de soroc înainte ispravnicului şi luîndu-şi la zi dresăle lor, să vie aice să ste de faţă la divan.

Şi nime să nu stea înpotriva cărţii domniii meli.

Let 7270 ⟨1762⟩ iuli 13.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXVII, doc. 136.
Orig., pecete aplicată.

367

⟨Iaşi,⟩ 16 iulie 1762

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviinţează lui Ioniţă Feştilă biv poruşnic, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale, Bolduieşti şi Sîrbi (Suceava), să dea dijma din produse, să-i lucreze zilele obişnuite de boieresc sau să dea bani.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiv gospodaré zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli boeriului nostru Ioniţă Feştilă biv poruşnicu să fie volnic cu carte domniii meli a-şi stăpîni moşiile sali ce zisă că ari, anume tot hotarul Bolduieştilor i Sirbii ot Suceavă şi după semnile hotarălor ce-s arătate anume în carte gospod de la Vasili vodă şi pe hotarul ce unblă din vacu şi pi scrisori şi [2] stăpîniri, să aibă a-şi lua dijma de a zece din ţarini din toati sămănăturile, din fîneţ⟨e⟩, din grădini cu legum⟨e⟩, din pometi, din cînpu, din păduri, din bălţi cu peşti, din prisăci cu stupi şi dintr-altile, din toati pe obiceiu. Cum şi omenii ce-or fi şezători cu casă pi moşii, să aibă a lucra zilile celi de boerescu ce sintu obicinuiti pe anu, iară carii n-ar vre să lucreză, să de bani de casă după hotărîrea testamentului şi dejma din toati pe obiceiu.

Şi poroncim domnie me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ţinut, pentru carii s-ar arăta înpotrivitori mai multu piste carte domniii meli, să-i supui făcîndu-le zapt să urmezi cum arătăm mai sus, înplinindu şi venitul moşeilor păr' la cel puţinu, iară avîndu cineva mai multu a răspundi, să viie de faţă la divan.

Aceasta poroncim.

7270 ⟨1762⟩ iul⟨ie⟩ 16.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXX, doc. 102.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Doc. rupt.
[2] Aşa în text.

⟨Iaşi,⟩ 23 decembrie 1762

Veliţii boieri judecă jalba locuitorilor din Oprişeni (Neamţ), contra egumenului de la Bistriţa pentru asuprire şi hotărăsc să fie plata boierescului un leu pe an sau lucru „trei zile de vară şi trei zile de toamnă"; vin şi rachiu să nu vîndă decît cu aprobarea mănăstirii, plătind cîte un leu de bute.

† Facem ştiré cu această carté a noastră că den luminată poronca mării sale preînălţat domnului nostru Grigorie Ioan voevoda, pren răvaş de jalbă giudecatu-s-au faţă înaintea noastră oamenii den satul Oprişănii ot Gărcina, den ţinutul Niamţului cu sfinţie sa Dămian, egumenul de Bistriţă. Pricina într-acestaşi chip este, precum în gios arătăm :

Oamenii din satul Oprişăni au răspunsu că această moşie, fiind a mănăstirii Bistriţii, numitul egumen îi supără den cale afară pentru venitul ce aré să ia de pe moşie, peste cărţile domneşti ce aré de stăpînit, căci nu le ia de tot căsariul ce ar fi şăzător la această moşie pre an după cum este hotărît în cărţile gospod, ori să dea cîte un leu pe an, ori să lucreză şase zile de vară şi trei zile de toamnă, ce încă le mai ia egumenul şi cîte 2 bani de oaie mînzaré pentru că calcă pe locul mănăstirii.

Deosăbit de aceasta, au mai răspunsu tot oamenii de Oprişăni că unii dentre dînşii au vinul lor de vîndut şi egumenul nu-i lasă să vîndă. Alţii au căldare de fac rachiu, şi egumenul nici rachiu nu-i lasă să vîndă. Şi ei obiceiul ce iaste pe an de casă, hotărît în cărţile domneşti, îl dau deplin la egumenul.

La aceste răspunsuri a lor fiind şi egumenul faţă, s-au întrebat ce aré să răspundă. Egumenul au răspunsu cum că nici acel leu ce este hotărît în cărţile domneşti să ia de la dînşii nu poate înplini, necum să-i supere mai mult.

Mai arătat-au egumenul şi cărţi domneşti pentru aceşti oameni, cum că tocmală au avut cu dînşii mai înainte vreme, ori să lucreze 12 zile pe an mănăstirii, ori să dea pe an cîte doi lei de casă pentru slujba lor, dar mai pe urmă s-au înpăcat cu egumenu şi făcusă această tocmală şi aşăzaré ca să-i dea cîte unul leu de tot căsariul şi cîte doi bani de oaia mînzare ce ar păşuna pe moşia mănăstirii în tot anul.

La aceasta luînd noi sama cu bună dreptate după hotărîrea ce s-au făcut pentru obiceiul pămîntului, n-am aflat a fi cu cale să ia egumenul şi cîte 2 bani de mînzaré de la oamenii ce şăd pe moşia mănăstirii, făr' decît numai acel leu pre an, ori să lucreză trei zile de vară şi trei zile de toamnă, mai mult să n-aibă a-i supăra egumenul.

Aşijdérea şi pentru vin sau căldări de făcut rachiu ce ar avea unii dentre dînşii ca să vîndă acolo, în satul acesta, sau şi într-alt satu al mănăstirii, aiurea, pentru alijverişul lor, iarăşi hotărîm, de va avea mănăstirea orice feliu de băutură şi ar pune-o pe la satile sale să să vîndă pentru folosul mănăstirii, atuncea nimenea den oamenii ce vor şădea pe moşia mănăstirii să nu fie volnici a vinde măcar oricît de puţin vin sau rachiu, iar pentru casăle lor să fie volnici a ţinea şi numai ei în casăle lor să bea. Iar de nu va avea mănăstirea să pue băutură, după cum arată mai sus, pen satile sale, atuncea oamenii ce vor fi avînd băutură într-acel satu şi-i va fi de vîndut vin, rachiu, holercă, să margă întîiu să s⟨e⟩ aşăzé cu egumenul mănăstirii şi atuncea să fie volnic a vinde în satul acela, şi egumenul

încă să aibă a lua venitul mănăstirii de pe la aceia, numai cîte un leu de bute. iar de giumătatea de bute, giumătate de leu.

Şi după hotărîrea giudecății am dat şi această carte la mîna egumenului de Bistriță. Aceasta înştiințăm.

Let 7271 ⟨1762⟩ dech⟨emvrie⟩ 23 [1].

.... [2] vel logofăt, L⟨upu⟩ Balş vel vornic.

⟨Pe verso :⟩ Scrisorile Gîrcinii şi a Coejdiului s-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Bistrița, pach. IX, doc. 9.
Orig.

369

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Secu să oblige pe oamenii de pe moşiile mănăstirii, Săbăoani, Brăteşti, Vînători şi Răuceşti, să dea dijma din produse, să lucreze cîte 12 zile pe an sau să dea cîte un leu de casă şi să respecte monopolul vînzării vinului.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiu milostiiu gospodaré zemle Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli cuvios rugătoriului nostru Nifon, egumenului sfintii mănăstiri Săcului, şi după hrisoave şi ispisoaci şi cărți gospod ci-au arătat, să aibă a-şi stăpîni moşiile sfintii mănăstiri, anume Săbăoanii i Brăteştii de la ținutul Romanului, şi Vînătorii i Răuceştii de la ținutul Niamțului, şi oamenii ce-i va ave puşi purtători de grijă asupra numitelor moşii, să fie volnici a lua dejma din toati, venitul moşiilor după obiceiu. Cum şi oamenii ce vor fi şezători cu casă pi moşiile sfintii mînăstiri să aibă a lucra boerescu obicinuit 12 dzile pe anu, însă 6 zili de vară şi 6 zili de iarnă, la trebuințele posluşenii de lucrul sfintii mănăstiri, iar carii n-ar vre să lucreză, să aibă a le lua cîte un leu pe an de casă, după testamentu de obştii ci s-au făcut la toati mănăstirile din parte muntelui. Şi oamenii di pe moşiile mănăstirii să nu fie volnici a ține crîşme să vîndă vinu, avînd egumenul vin de vînzaré a mănăstirii, în sati pe moşiile sali, iar cînd nu va ave mănăstirea vinu de vînzare, atunce să vîndă şi sătenii şi să le ia cîte un leu de bute şi pol leu de vas ce va fi de pol buti, după obiceiu, pentru cari vinu s-ar vindi.

---

[1] În aceeaşi zi, Grigore Callimachi poruncește ispravnicului de Neamț: „...Şi s-au cunoscut de către dumnealor velițîi boeri că pentru unile şi altele să acolisia aceşti oameni făr' de cale de egumenul, şi după dreptate au făcut şi carte de giudecată la mîna egumenului, care carte o vii vedea şi dumneata.

Şi iată că-ți scriem dumitale, viindu-ți cartea domnii mele, să chemi pe toți oamenii aceştia de față împreună şi pe egumenul şi să cercetezi pricina acolo foarte cu bună dreptate pentru cuvintele lor, că au răspunsu că li-au luat egumenul mai mult pe an peste poroncă domniască şi egumenul au răspunsu că nici cît este poronca n-au înplinit de la dînşii. Deci de s-a afla că ar fi luat egumenul mai mult de la dînşii, ce a fi cu cale să înplineşti şi să dai la mîna lor, iar de nu va fi luat egumenul de la dînşii tot venitul moşiii, cum scriu cărțile, cîte un leu pe an după hotărîré, să-i înplineşti de la dînşii cîte a fi drept şi să hotărăşti şi pricina pren carté de giudecată" (Ibidem, doc. 10).

[2] Indescifrabil.

Iar cari nu s-ar supune să urmezi şi să de obicinuitul venit, poroncim domnie me dum⟨neavoastră⟩ is⟨pravnici⟩ de ţinut, să înpliniţi venitul moşiilor ce esti obicinuit păr' la cel puţinu, supuindu-i ca să urmezi după cum arătăm mai sus.

Aceasta poroncim.

7271 ⟨1763⟩ ghen⟨arie⟩ 9 dni.

Iar avînd cineva a răspunde, să-i trimiţi cu mărturiia dum⟨itale⟩ şi cu zi de soroc să vie la divan.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 27.
Orig., pecete aplicată.

370

⟨Iaşi,⟩ 29 martie 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vtori postelnicului Gheorgachi Evanghelino, ispravnic de Bacău, să cerceteze reclamaţia egumenului de la Caşin contra bîrsanilor şi oamenilor ce şed pe moşia mănăstirii şi să-i oblige să dea dijma din produse, cîte o jumătate de leu de fiecare om, pentru boieresc şi cîte un leu de butea de vin care se vinde.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniii meli, dum⟨neata⟩ Gheorgache Evvanghelino biv vtori postelnic, ispravnic de ţinutul Bacăului.

Îţi facem ştirea că ni s-au jăluit rugătoriul nostru Hrisanth, egumenul de la mănăstirea Caşinul, pentru bîrsanii şi oamenii ce şăd acolo pe moşiia mănăstirii, că după cărţi gospod ce ari obiceiu a-şi lua venitul moşiii şi pe anu de tot gospodariul cîte pol leu şi un leu de vin şi pol leu de poloboc ce să vinde pe moşiia mănăstirii, şi unii să arată înprotivitori a nu-şi da obicinuitul venit a moşiii.

Şi la aceasta cerşindu dreptate, iată că-ţi scriem dumitale ispravnice, să cercetezi şi de tot căsariul să înplineşti cîte giumătati de leu pe anu de la orcarii n-or fi dat obicinuitul venitu, cum şi din orce băutură ce-or fi vîndutu şi n-or fi dat, sau or vindi, obiceiul, venitul moşiii, să înplineşti şi să-i supui a urma să-şi de dejma şi tot obicinuitul venitul moşiii mănăstirii, să nu să pricinuiască pagubă mănăstirii de venitul moşiii sali.

Aceasta scriem [1].

7271 ⟨1763⟩ martie 29 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXIV, doc. 3.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 15 ianuarie 1765 Grigore Al. Ghica dă carte egumenului de la Humor împuternicindu-l să interzică locuitorilor de la Părteşti, Dersca şi Vorniceni care „vîndu tot feliuli di băutură şi nimic adet nu dau, ci încă stau şi pricinuitori să nu s⟨e⟩ vîndă băutura mănăstirii", de a mai vinde băuturi fără învoirea lui (Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 85).

371

⟨Iaşi,⟩ 15 mai 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Constantin Cantacuzino-Paşcanul, biv vel pitar, să interzică pescuitul în heleşteul şi în apa Jijiei de pe moşia sa Popricani, cu dreptul de a confisca peştele şi uneltele celor ce nu se vor supune dispoziţiei.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii meli credincios boeriului domniii meli dum⟨nealui⟩ Costandin Cant⟨acuzino⟩ Paşcanu biv vel pitar şi omului dum⟨isale⟩ cel va ave pus purtătoriu de grije şi paza iazului, şi pe cîtu esti apa iazului di pe moşiia dum⟨isale⟩ Popricanii, di pi Jijia, ot ţinutul Eşului, să aibă a-l apăra hălăşteul, apa, pe cît cuprindi moşiia dum⟨isale⟩, nimine cu măistrii să nu fie volnici a vîna peştile din iazul, din apa di pi moşiia dum⟨isale⟩. Ce, pe carii i-ar prindi vînînd peştile, să li ia peştile şi măistriile şi să-i areti is⟨pravnicilor⟩ de ţinut, să le de certare, supuindu-i să urmezi poroncii.

Iară carii ar ave mai mult a răspundi să vie să ste de faţă la divan. Aceasta poroncim [1].

7271⟨1763⟩ maiu 15 dni.

Procit vel vornic.

Acad. Republicii Socialiste România — Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XLV, doc. 119.
Orig., pecete aplicată.

372

⟨Iaşi,⟩ 17 iunie 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, încuviinţează lui Vasile Sîlion, postelnic, să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Păltiniş (Dorohoi) să-i dea dijma din produse, iar „vinitul de pe casă", după cum dau şi alţii care stau pe moşii boiereşti ori mănăstireşti.

Noi Grigorii Ioan voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Dat-am carte domniii mele boeriului nostru, lui Vasile Sălion postelnic şi pri cine va pune vechil la o moşie a sa, anume Păltinişul, ce zisă că este la ţinu-

[1] O carte de apărare a moşiei Popricani, fără menţiunea heleşteului, a dat Ioan Mavrocordat la 22 aprilie 1745 lui „Constantin biv vel paharnic,... nimi să nu aibă a-i călca cu viti sau a cosî fără ştire şi voe dumnealui" (Ibidem, doc. 74). La 28 noiembrie 1797, Alexandru Callimachi dă lui Iordache Cantacuzino, vel logofăt de Ţara de Jos, carte de apărare a aceluiaşi heleşteu de la Popricani, fără a mai menţiona şi apa Jijiei, „heleşteu ezit de la moşii şi părinţii dumisale, unde îi sînt morile": „Drept aceia, fiindcă bălţile şi heleşteile din vechi au fost păzite şi apărate şi n-au fost volnici nimene a păscui fără ştire şi învoiala stăpînului, iată dar prin această a noastră domniască carte să dă volnicie dumisale vel logofătului şi omului ce-l va rîndui, ca să aibă a păzi şi a apăra acel heleşteu despre toţi acei ce vor vre fără ştire şi învoiala stăpînului a păscui, neîngăduind pe nimene să vîneze peşti, nici cu un feliu de măiestrie"... (Ibidem, doc. 121).

tul Dorohoiului, să fie volnic cu cartea domniii mele a ține și a stăpîni numita moșie și să ea de a zece din țarnă cu pîine, din fînaț, din prisăci cu stupi, din grădini cu legumi, din bălți cu pești și din tot locul cu tot venitul, pe obiceiu, dupe scrisori ce zisă că are, cum și de la oamenii ce vor fi șezători cu casă pe ace moșie să aibă a-și lua vinitul de pe casă după hotărîre testamentului, după cum or fi dînd și alți oameni ce vor fi șăzători pe moșii boerești și mănăstirești.

Într-alt chip să nu fie, că așa este poronca domniii mele, iar avînd cineva a răspunde, să vie de față la divan cu scrisori ce-or fi avînd.

Leat 7271 ⟨1763⟩ iuni 17.

Loc pecete gospod.

Iscălit. Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 526, f. 7v.

Copie.

373

⟨Iași,⟩ 13 iulie 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare postelnicului Alexandru Grama să oblige pe cei ce lucrează moșia lui, Petrișul (Roman), să-i dea dijma din produse, iar de la oamenii cu case să ia venitul după obicei.

† Io Grigorii Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele lui Aleosandru Grama postelnic, nepot Gramii stolnic, să fie volnic cu carte domniii mele a ține și a stăpîni moșie Petrișul ot ținutul Romanului, care moșie dzisă că este driaptă a lui cu scrisori vechi. Și să e de a dzăce din țar⟨i⟩nă cu pîini, din fînaț, din prisăci cu stupii ce vor fi pe ace moșie, or boerești sau țărănești, sau ori a cui și-ar fi, să e din 50 di stupi unul, iar fiind mai puțini să e cîte o para, și din grădini cu legume și din bălți cu pești și din tot locul, cu tot vinitul pe obiceiu ; cum și de la oamenii ce vor fi șidzători cu casă pe numita moșii să aibă a-și lua vinitul de toată casa pe obiceiu după hotărîre testamintului, precum or fi dînd și alți oameni de acolo di pinpregiur, ce șăd pe moșii boerești sau mănăstirești.

Iar de ar sta cineva înpotrivitori a nu-și plăti dejma obicinuită și ar ave ceva a răspunde, poroncim domnie me dum⟨itale⟩ ispravnici de ținut, să-i fii mînă de agiutor și să-i plinești toată dejma de la acei ce ar sta pricină. Și acea dejmă să ste poprită acolo în sama Gramii păr' la Sîntămărie și atunci cine ar ave giudecată cu Grama pentru numita moșie, să vie la divan și după cum li s-a hotărî giudecată de aici de la divan, așe vor urma și o parte și alta. Dar păr' la dziua însămnată, nime alții să nu să atingă de dejma acee.

Într-alt chip să nu fie, că așa este poronca domnii mele.

Let 7271 ⟨1763⟩ iuli 13.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXCVI, doc. 38.

Orig., pecete aplicată.

374

⟨Iași,⟩ 29 octombrie 1763

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăște ca — deoarece locuitorii din Rădășeni nu s-au ținut de învoiala cu egumenul de la Slatina să lucreze câte o falce de fîn, câte o zi de clacă pe an și să aducă câte o podvoadă la mănăstire — ei să-și îndeplinească îndatoririle după prevederile „testementului" ca și alții de pe la alte moșii.

† Io Grigorie Ioan voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce domniii meli au datu jalobă cuviios rugătoriul nostru, sfinția sa Ghenadie egumen, și dinpreună cu tot soborul de la mănăstirea Slatina, cum că avîndu sfînta mănăstire o moșie, anume satul Rădășenii la ținutul Sucevii, pe care moșie fiind și cîțiva oameni șădzători cu casă, dzice numitul Ghenadie egumenul că în anii trecuți ar fi avutu mănăstirea tocmală cu acii oameni ce șed pe moșiia Rădășanii ce să dea vinitul moșiii, adică de tot căsariul să facă cîte o falce de fîn și cîte o dzi de clacă pe an și să aducă și cîte o podvoadă la mănăstire, pe care tocmală ar fi avînd-o întărită și cu cărți domnești. Dar acii oameni nici după tocmala aceasta ce singuri ei atuncea s-au priimit n-au urmatu ca să dea adetiul moșii, și cît au și dat, mai mult cu pricină, și din pricina lor mănăstirea de cîtăva vreme să păgubește de vinitul moșiii.

De care cerșindu-și numitul egumen dreptate la domniia mea, ca dacă nu urmadză ei și nu păzăscu tocmala ce singuri ei au priimit, să-și ia mănăstirea de la dînșii vinitul moșiii după obiceiu și după hotărîrea testamentului cum iau și alții, dreptu aceia, iată că i-am datu domniia mea această carte a domniii meli, prin care volnicim pe numitul Ghenadie egumen și pe totu soborul de la mănăstirea Slatina, să fie volnici cu carte domniii meli a stăpîni și a dzăciui a sfintii mănăstiri de mai sus-dzisa moșie, satul Rădășenii, și după dresă și scrisori ce are, să aibă a-și lua vinitul moșiii de a dzece din toate sămănăturile, din țarin⟨e⟩ cu pîine și din fînață și din prisăci cu stupi, însă din cincidzăci unul, iar fiind mai puțin vor lua cîte o para de stup, și din grădini cu legumi și din livezi cu pomi și din totu locul cu tot vinitul moșiii după obiceiu. Așijderea și oamenii ce vor fi șădzători cu casă pe moșiia mănăstirii să aibă a lucra tot gospodariul dzilele obicinuite la mănăstire, de vară și de iarnă, iar carii n-ar vrea să lucredză, să dea bani după obiceiu și după hotărîrea testamintului.

Și poroncim domniia mea și dumitale ispravnice al ținutului, pentru aciia carii nu s-ar supune a-și da vinitul moșiii după obiceiu, să le faci zapt supuindu-i și înplinindu de la dînșii. Și nimeni să nu să cutedză a sta înpotriva cărții domniii meli, iar cine ar avea a răspunde, să vie la divan.

Însă dumneata ispravnice să chemi pe acii oameni de față și să cercetedzi, și de vreme că nu urmadză ei după tocmala ce au avut ca să dea adetiul moșiii, atuncea să înplinești de la dînșii vinitul moșiii mănăstirii după cum dau și alții de pe alte moșii.

Vlet 7272 ⟨1763⟩ oct⟨omvrie⟩ 29.

Procit veli logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

375

⟨Iaşi,⟩ 8 ianuarie 1764

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel medelnicerului Gheorghe, ispravnic de Hîrlău, să oblige pe locuitorii din Iubăneşti a da egumenului de la Suceviţa venitul moşiei şi să ducă podvoadă la mănăstire.

Io Grigorie Ioan voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Credincios boeriul domniii méle, dumneata Gheorghii biv vel medelnicer, ispravnic de Hîrlău, îţi facem ştire că domniii méle au dat jalobă igumenul de la mănăstirea Soceviţa asupra oamenilor ce sînt şăzători pe moşiia mănăstirii Iubăneştii, cum că ei nu să supun a-şi da atît venitul moşiii, cît şi podvoada să ducă la mănăstire, după cum şi alte sate duc podvoada şi dau venitul moşiii.

Pentru care cerşind dreptate de la domniia mea, iată că-ţi poroncim să aduci de faţă pe acei oameni şi să le iei sama de ce pricină nu-şi dau venitul moşiii. Şi fiind cum jălueşti igumenul, să cauţi dumneata să apuci pe oameni şi după dreptate, ce dau alte sate de pinpregiur să înplineşti deplin de la dînşii, cum şi pentru podvoadă să-i supui a duce la mănăstire ca şi alte sate. Şi, în scurt, să-i aşăzi dumneata acolo ca să nu mai jăluiască. Iar neodihnindu-s⟨e⟩ vreunii şi s-ar cere la divan, să le dai zi de soroc şi înpreună cu mărturia dumitale să-i trimiţi la divan.

Let 7272 ⟨1764⟩ ghen⟨arie⟩ 8.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., A.N., pach. CCVIII, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

376

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie 1764

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Soveja să stăpînească satul Bălăneşti, obligînd pe locuitori a da dijma din produse şi cîte un leu de casă, în cazul că n-ar lucra boierescul de douăsprezece zile.

Io Grigorie Ioan voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţărîi Moldovii.

Dat-am carte domniii mele rugătorilor noştri, egumenului şi părinţilor călugări de la mănăstire Soveja, să aibă a-şi stăpîni tot satul Bălăneşti de pe apa Bîrladului ot Tutova, după zapis încredinţat cu iscăliturile tuturor boerilor celor mari, ce-au arătat, din vlet 7158, ce-au cumpărat acestu satu în doao sute ughi răposatul Matei Basarab voevod şi l-au dat danie mănăstirii sale Soveja şi cum că acestu satu cu tot venitul l-au vîndut toţi nepoţii şi strănepoţii lui Huru vornic.

Deci, de pe tot hotarul satului Bălăneşti, să aibă părinţii călugări şi omul lor ce-l va avea pus asupra moşiii a lua dijma de a zece din ţarne, din toate sămănăturile, din fînaţe, din grădini cu legumi, din pometi, din prisăci cu stupi, din vaduri cu mori şi dintr-altele din toate pe obiceiu ; cum şi cîte un leu să iae pe an de toată casa ce-ori fi şăzîndu gospodari pe moşie şi n-ar lucra de boerescu cele 12 zile pe an obicinuite, 6 zile de vară şi 6 zile de iarnă, după hotărîre testamentului, şi dijma din toate pe obiceiu.

Iar arătîndu-să cineva înpotrivitori, poruncim domnie mea dumitale, ispravnice de ţînut, să-i supui să urmeze la toate cum arătăm mai sus, înplinindu şi venitul moşiii păr' la cel puţin. Ce avîndu cineva mai multu a răspunde, să-şi ia scrisoare ce-ar avea, să vie de faţă la divan.

7272 ⟨1764⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Pecete gospod.
Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 67v—68.
Copie.

377

⟨Iaşi,⟩ 4 iulie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Dumitraşcu şi Costache, feciorii lui Timircan Perju, pentru moşiile lor din Tutova şi Tecuci, să ia dijma din produse şi oamenii să le lucreze boierescul cîte şase zile pe an sau să dea cîte o jumătate de leu de casă.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele lui Dumitraşcu şi frăţine-său, lui Costache, ficiorii lui Timircan Perjul, mazil ot Tutova, să fie volnic cu carte domniii mele a opri şi a stăpîni a lor drepte ocene şi moşie ce zisără că au la ţinutul Tutovii şi la ţinutul Tecuciului, de baştenă şi cumpărături, cu zapis, anume : Băsăştii pe apa Bîrladului, Zăgorenii pe apa Hobîlnii, giumătate sat, Orăşăştii, Unguraşii i Baloşineştii i Moineştii i Huşii, tot pe apa Bîrladului, la Gura Tutovii, aceste giumătăţi sate, şi Chetrenii pe apa Pereschivului i Avrămeştii în fundul Tutovii şi Şipotele i Rotariul i Lupoae i Captalanii de pe apa Zăletinului.

Deci, după dresi şi scrisori ce au, să-şi stăpînească numitele moşii de mai sus scrisă luînd din a zăce din toate : din ţarină, din fînaţu, din livezi cu pomi, din grădini cu legumi, din bălţi cu peşte şi din pădure ; şi din prisăci cu stupi vor lua din 50 unul, iar fiind mai puţini vor lua cîte o para de stup.

Aşijdere şi cei ci vor fi şăzători cu case pe numitele moşii, iar să aibă a lucra pe an zilele obicinuite de casi, cîti trii zile de vară şi 3 de iarnă, pe obiceiu, după hotărîre testementului. Iar care n-or vre să lucrezi boerescul, să de cîti giumătate de leu de casă pe an.

Iar care nu se supun a-şi da venitul locului, pentru unii ca acie poroncim domnie me dum⟨neavoastră⟩ is⟨pravnici⟩ al ţinutului, să le faceţi zapt supuindu-i

și înplenind de la dînșii venitul păn' la cel puțin. Iar care vor ave mai mult a răspunde, să vii de fați ca să-și răspunză la divan cu dresu și scrisori ce vor ave.

Într-alt chip să nu fie. Aceasta poruncim.

Let 1764 iule 4.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 574, f. 17.
Copie.

378

⟨Iași,⟩ 6 iulie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii din Rădășeni, deoarece ei n-au respectat „așezarea" făcută de vornicul Razu, să urmeze după hotărîrea „testamentului", dînd dijma din produse și 12 zile de boieresc sau leul de casă.

Io Grigorii Alixandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuviosu rugătoriului nostru, sfinții sali Ghenadii, igumenul di la sfînta mănăstiri Slatina și omului său pe cari l-ar faci ipitrop pe moșiia satul Rădășenii, ce esti la ținutul Suoevii, să fii volnic cu carte domniii me⟨le⟩ a-și stăpîni și a-și dejmui a sa driaptă ocină și moșie, satul Rădășenii, pe scrisori ce ari, care moșie esti a sfintii mănăstiri Slatina. Și să aibă a lua de a zăce din țarini cu pîini, din cîmpi cu fînați, din grădini cu legumi, din bălți cu pești, din livezi cu poami, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai mulți sau mai puțini, să e cîte o para di stup ; cum și di la oaminii ce sent șezători cu casă pe numita di mai sus moșii, să aibă a lua cîti un leu pe an de toată casa, ori nedînd bani, să aibă a lucra tot gospodariul cîti 12 zile într-un an, adică 6 de iarnă și 6 de vară, pe obiceiu și după hotărîrea testemîntului.

Și poroncim domnie me și dum⟨itale⟩ ispravnice de ținut, să dai poroncă gospodarilor ce să află șezători pe numita moșii, ca să aibă a-și da venitul moșiii pe tot anul, după cum arată mai sus. Iar carii dintr-acei oameni ar sta înpotrivitori poroncii a nu-și da venitul pe obiceiu, de la unii ca aceiie să înplinești dum⟨neata⟩ toată dejma moșii, păn' la cel puțin, ca să nu să păgubască mănăstire de venitul moșiii sali, măcar că în anii trecuți, care acmu sint 14 ani, s-au fost făcut așezare înnainte dum⟨nealui⟩ Costachi Razu vel vornic, ca să facă de tot omul cîti un stog de fîn pe an și să ducă cîti o podhodă de pîni de la moșiili mănăstirii, de unde sînt pînă la mănăstire, și într-o zi iarăși cu toții să cosască di clacă, și pentru o moară a mănăstirii cînd s-ar strica iazul să sară cu toții ca s-o izască.

Și acei săteni cu această așezari de la o vremi încoaci nu vror să urmezi. Și de vremi că cu această așezari n-au dat ascultari mănăstirii, poroncim domnie me ca să urmezi după hotărîre testemîntului, iar carele vor ave mai mult a

răspundi, precum că moşiia Rădăşenii esti a lor, cu dresi şi scrisori ce vor fi avînd, să vii la divan să ste faţi la giudicată.

Într-alt chip să nu fii. Aceasta poroncim [1].

Let 1764 iulie 6.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 16.
Orig., pecete aplicată.

379

⟨Iaşi,⟩ 15 iulie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare tîrgoveţilor din oraşul Bacău să stăpînească şi să ia dijma de pe locul domnesc din jurul tîrgului, pînă în toamna acelui an, cînd se va hotărî la divan dacă moşia rămîne a lor sau a vornicului Andronache.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vréme ce domniii méle au dat mare jalobă tîrgoveţii din tîrgul Bacăului, arătînd cum că locul ce iaste înpregiurul tîrgului iaste dat lor cu hrisoave domneşti ca ei să aibă voe a să hrăni şi a dijmui pe cît cuprinde locul gospod pe înpregiurul tîrgului, pe care loc ziseră că au avut şi hrisov de întăritură de la măriia sa fericitul întru pomenire Grigorie Ghica voevoda şi de la domniia sa Scarlat vodă şi de alţi domni ci-au fost mai nainte, care de pe hrisovul domniii sale Scarlat vodă s-au văzut un suret şi de însăşi domniia mia ce iaste la mîna tîrgoveţilor, dar în vrémia domniii sale Ioan Theodor vodă, cerînd dum⟨nealui⟩ vornic Andronic ca să i s⟨ă⟩ dea acel loc dum⟨nealu⟩i, pre cît cuprinde locul tîrgului, danie, i s-au dat cu hrisov gospod.

Şi de atuncea întrînd dum⟨nealui⟩ cu stăpînirea, tîrgoveţii de Bacău ar fi rămas la mare supărare, neavînd unde să s⟨e⟩ hrănească. Şi la acea vréme şi hrisoavele ce-au avut pe loc cu poroncă gospod le-au luat dum⟨nealui⟩ vornic de la mîna tîrgoveţilor.

Deci, dar, vrînd domniia mia lăcuitorilor acestora a le căuta dreptatea, acum deodată fiind vremea a tot lucrul, nu s-au putut a să căuta această pricină, rămîind păn' în toamnă să să caute şi atunce să-şi afle fieştecarele dreptate. Dar pe tîrgoveţii de Bacău printr-această carte a domniii mele îi volnicim ca să mangă acolo şi pe acel loc, cum mai denainte l-au stăpînit şi l-au dejmuit, aşa şi acum volnici să fie a-l stăpîni şi a-l dijmui păn' în toamnă la sept⟨emvrie⟩

---

[1] A doua zi domnul scrie şi ispravnicilor de Suceava: „...iată că vă scriem dum⟨neavoastră⟩, vădzînd cartea domniii mele, să aduceţi pe toţi oamenii aciia de satul Rădăşenii de faţe şi să cercetaţi foarte cu amăruntul şi cu bună dreptate, şi fieştecarile cîtu s-a dovedi că n-au urmatu a face lucrul mănăstirii după aşădzare, să socotiţi şi ce s-a cădea cu dreptate să înpliniţi vinitul moşiii mănăstirii de la acii oameni, păn' la cel puţin, să nu fie păgubaşi. Cum şi de acum înnainte iarăşi, să fiţi mănăstirii mînă de agiutor a-şi lua venitul moşiii după hotărîrea cărţii domniii mele ce i s-au dat, să nu ne mai vie jalobă" (Ibidem, doc. 17, orig.).

25 zîle, și atuncea să vie la divan. Și de la divan cercetîndu-s⟨e⟩ pricina, a cui va rămînea locul, aceia vor stăpîni, dîndu-s⟨e⟩ și hrisov gospod la parte ce s-a cădé.

Și nime să nu stea înpotriva cărții domniii mele. Aceasta scriem.

1764 iul⟨ie⟩ 15.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Bacău, doc. neinventariat.
Orig., pecete aplicată.

380

⟨Iași,⟩ 18 iulie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Tudor, vornic de poartă, și fratelui său Chirică, mazil, să stăpînească părțile lor de moșie ce au la Covurlui și Tecuci, luînd dijma din produse, iar cei ce vînd băuturi să le plătească un leu de bute sau jumătate de leu de poloboc.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli boeriului nostru lui Tudori, vornicul de poartă, și frățîne-său, lui Chirică mazil, feciorii Lupului căpitan, să fii volnici cu carte domniii mele a stăpîni și a dejmui a lor drepti ocini și moșii ce zîsără că au, anumi Cornii și Lupeștii și Măteeștii și Orleștii, la ținutul Covurluiului, care moșii zîsără că le sînt de baștină de pe moșul lor Dondășu, și Bălțați, iar la Covurlui, și Gerenii și Răfleștii și Dlabunicul la ținutul Tecuciului, care moșii zisără că le sînt de pe moșul lor Păcurariu.

Drept acie, să aibă a lua de a zece den țarini cu sămănături și din fînațe și din livezi cu pomi și din vii și din grădini cu legumi și den bălți cu pești și din prisăci cu stupi din 50 unul, iar fiind mai mulți sau mai puțini să e cîte o para de stup, și de la cei ce vor fi vînzînd băutură pe aceli moșii încă să le ia cîte 1 leu de bute și cîte giumătate de leu de polobocu și din tot locul cu tot venitul acelor moșii pe obiceiu. Iar cini va ave mai mult a răspundi pentru aceli moșii să-și ia scrisori ce vor fi avînd și să vii să ste față la divan.

Într-alt chip să nu fie, că așe este poronca domniii meli.

1764 iule 18.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CII, doc. 26.
Orig., pecete aplicată.

381

⟨Suceava,⟩ 27 iulie ⟨1764⟩

Ispravnicii de Suceava poruncesc locuitorilor din Rădăşeni să dea mănăstirii Slatina dijma din produse şi leul de casă.

Voi oamini din Rădăşani, aici ni spusă sfinţia sa părintili eguminu di Slatina cum că puniţi protiviri şi nu vriţi să daţi dejma după hotărîri. Ci iată că vă scriem să căutaţi să daţi dejma din toati după luminată poronca mării sali lui vodă, din toate să daţi, numai din grădini să nu daţi, iar di acoli înainte din toate; cum şi pentru leu di casă, fiindu c-au trecut Sfitii Ghiorghei, să căutaţi să daţi cîte giumătate di leu, şi giumătate îţi da la Sfetii Dimitri; cum şi pentru rămăşiţa ci mai sînt⟨e⟩ţi di anu, iarăşi să căutaţi să faciţi fînul, că di ni-a mai jălui cum că tot puniţi protiviri şi nu vriţi să daţi, apoi om trimete un înplinitor şi îţi da şi ciobote. Aceasta [1].

Iuli 27, ⟨1764⟩ [2].

Costachi ban i Manolachi pitar.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 52.
Orig.

382

⟨Suceava, iulie 1764⟩ [3]

Ispravnicii din Suceava poruncesc locuitorilor din Rădăşeni să se ţină de învoiala ce au făcut-o cu egumenul mănăstirii Slatina, să dea dijma, leul de casă şi să cosească fînul cu care sînt datori din anul trecut.

† Voi oameni de Rădăşeni, di ce sînteţi mojici varvari? Aţi fost faţă înainte noastră cu egumenul şi vi s-au hotărît toate pricinile ca să vă daţi

---

[1] La 6 mai, acelaşi an, ispravnicii de Suceava scriu egumenului de la Slatina: „Cinstit şi al nostru ca un părinte sufletescu, sfinţia ta părinte Ghenadie, egumenul Slatinii, cu fericită sănătate ne închinăm sfinţii tale.
Te înştiinţăm pe sfinţie ta pentru satul Rădăşenii, fiindcă locul este a sfintei mănăstiri, iar pomătul este a fieştecărue care au pus, şi unii dentre dînşii să scoali să li vîndă. Ce poftescu pe sfinţie ta să ei ostineală să mergi păn' acole să le ei sama şi să le alegi care a cui pomăt a fi, macar şi pe unde or fi pomii rătezaţi, tăeţi, să nu-i îngădueşti sfinţie ta a face casă, ce numai pe unde a fi voe sfinţiei tale, fiindcă eşti vechili şi egumăn sfintei mănăstiri.
Şi fii sfinţie ta sănătos.
Mai 6.
Al sfinţiei tale fii, Costachi ban.
Pentru un prilog ce l-au fost arat mai înnainte Vasile a lui Iftem, macar că au venit Toader a Oanii şi i-am fost dat răvaş ca să-l aré, dar acum am cercetat şi nu-i cu cale să-l ia el, ce tot Vasile Iftem să-l are, de vreme că au fost a lui de-nceput" (Ibidem, doc. 51, orig.).
[2] Datat după inventarul Arh. St. Buc.
[3] Cf. doc. din 13 decembrie, 1764, p. 393.

dejma din pîine ce viți ave în țarină după obicei și să dați și leu de casă după hotărîre mării sale lui vodă, adecă 20 parale la Sfeti Gheorghi și 20 parale la Sfeti Dimitrie, și fînul ce n-ați cosit an să-l cosiți în est an și v-ați apucat că l-ați cosi. Acmu ne spusă părinteli egumenul că nici fînul nu i-ați cosit și încă nici dejma nu veți vă dați di pe locul Rădășanilor.

Ce iată că vă mai scriem să căutați să mergeți întîi să cosiți fînul ce-ați fost rămași de an, cum și claca ce-ați fost obicinuiți și să dați și dejma din pîini ce aveți pe locul Rădășinilor, că apoi neînțălegînd și mai viind egumenul să ne spue, om triimite de vor aduce aici pe acei protivnici și nu numai că-ți plăti cu ce sinteți datori, ce încă ca niște nesupuși poroncii gospod veți lua și certare. Aceasta.

Costandin ban ; Manolache pitar.

Cătațiĭ de înțele⟨ge⟩ți, că în credință că vețiĭ ⟨da⟩ și cibote zapciului ce s-a trimite dacă nu veți înțelege nici de răvașul acesta.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 53.

Orig.

383

⟨Iași,⟩ 19 septembrie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare lui Nicolae Șorungă să-și stăpînească părțile de moșie de la ținutul Hîrlău, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse și a-i face douăsprezece zile de boieresc sau să dea cîte un leu de casă.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii méle lui Neculaiu Șorungă să fie volnicu cu cartea domniii mele a opri și a stăpîni a lui drepte ocine și moșii, anumi moșie lui Dănolache sulger ce să numește Tîlhăreștii, la ținutul Hîrlăului, și parte lui Strat și a frățini-său, a lui Ion, feciorii Pepelii, ce sint pi la ținutul Hîrlăului.

Deci, după zapisul lor ce-au vîndut lui Solomon din Réduri, tot la Tîlhărești, și după alte drese și scrisori ce ari, să ia de a zăcea din țarini, din fînață, din grădini, din livezi, din bălți cu pește și din prisăci cu stupi va lua din cinzăci unul, iar fiind mai puțini va lua cîte o para de stup.

Așijderea și cei ce vor fi șezători cu casa pe numitele moșii iarăși să aibă a lucra boerescul zilile obicinuite, pre anu cîte 12 zile de casă, însă șasă zile de vară și șasă de iarnă ; iar cari nu vor lucra, să de bani pe anu cîte un leu de casă pe obiceiu, după hotărîrea testamentului.

Iar carii nu s-ar supuni a-și da venitul moșiii, cum și cei ce-au lucrat pe moșii și dejma după obiceiu n-au lăsat, pentru unii ca aceia poroncim domnie mea dum⟨itale⟩ isprav⟨nice⟩ de ținut să-i apuci și să le faci zapt supuindu-i

şi înplinindu de la dînşii venitul locului pînă la cel puţinu. Iar carii vor avea mai mult a răspundi, să vie de faţă ca să răspunză la divanu cu drese şi scrisori ce vor ave.

Într-alt chip să nu fie. Aceasta poruncim.

Let 1764 săpt⟨emvrie⟩ 19.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLXXIV, doc. 58.
Orig., pecete aplicată. O copie din 13 iulie 1813 (ibidem, pach. MCCCXXVI, doc. 14).

384

⟨Iaşi,⟩ 10 noiembrie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Roman să cerceteze plîngerea episcopului de acolo contra unor locuitori de pe moşia Gherăeşti care nu dau dijmă, nici leul de casă, căutînd să împlinească de la ei paguba din trecut şi să-i oblige a face slujbă.

† Io Grigorii Alecsandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriului domniii mele, dum⟨nealui⟩ Ilieş, ispravnicul de ţinutul Romanului.

Îţi facem ştire dum⟨itale⟩ că domniii mele ni s-au jăluit svinţie sa părintele Ionichii, episcopul Romanului, dzicînd că ari episcopie o moşie, anume Gherăeştii, acolo aproape de Roman, cari moşie este dată episcopiii de Pătru vodă. Şi fiindcă sînt şedzători oamini cu casă pe numita moşie, niciodată episcopie dejmă n-au luat de la acei oamini di pe numita moşie, nici leu de casă pe obiceiu, făr' de cît au făcut slujbă episcopiii la cele ce li să poroncie, cum şi păr' acum au dat ascultare la trebile episcopiii. Iar în anul acesta nicidecum nu s-ar fi supus să facă slujba obicinuită la episcopii, precum au făcut şi într-alţi ani, făr' cît au făcut 2 clăci de fîn, şi întîiu l-au lăsat de au putredzit şi apoi, strîngîndu-l aşe putred, l-au lăsat de l-au mîncat tot vitele lor.

De care iată că-ţi scriem dum⟨itale⟩ să aduci faţă pe acei săteni di pe moşie episcopiii şi să ei sama, şi cîtă pagubă vii afla că au făcut la episcopii de n-au lucrat şi n-au slujit mănăstirii pe obiceiu ca şi într-alţi ani, să înplineşti de la dînşii păn' la cel puţin din anul acesta vinitul episcopiii, pe obiceiu, după cum şi într-alţi ⟨ani⟩, şi să-i supui să facă slujbă, nepăgubind episcopie cît de puţin, ce după cum au slujit într-alţi ani episcopiei, aşe să-i supui şi de acum să facă slujbă. Iar cari nu s-ar supune a da ascultare, unora ca acelora să le vii de hac, să fii supuşi a face slujba obicinuită la episcopii, ori avînd mai mult a răspunde, prin mărturie dum⟨itale⟩ să avem ştire.

Aceasta scriem.

Let 1764 noem⟨vrie⟩ 10.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXIII, doc. 101.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 29 noiembrie 1764

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Roman să cerceteze reclamația comisului Ioan Movilă împotriva răzeșilor de Drăgești căutînd să împlinească de la cei ce-i lucrează partea lui de moșie cîte un leu de casă, fără a obliga pe cineva la munca de boieresc.

Noi Grigorie Alecsandru Ghica voievod, cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldovii.

Credincios boieriu domniei mele, dumniata Enaoachi Mamona biv vel agă, ispravnic de ținutul Romanului.

Îți facem știre că ni s-au jăluit boerul nostru Ion Movila comis, cum că are pol sat de Drăgești zestre și din ceia pol sat, din parte de gios a patra parte cumpărătură socru-său, și răzășii din parte de gios, cu pricină că nu s-au pus pietri hotară, stăpînesc în tărie tot satul, și de la oamenii ce-s cu case șăzători din parte de sus și din parte de gios și nu-s răzăși, tot ei le iau lucrul de boerescu ce-i obicinuit pe anu, după cum mai pe larg vei înțălege din jaloba lui.

Și cerșind dreptate, iată că-ți scriem dumitale, văzînd carte domniei mele, să cercetezi și, de a fi precum au jăluit, pe acei răzăși să nu-i îngăduiești cu nimic a supăra pe oameni cu boerescul, ce cîte un leu de toată casa să plinești comisului Ion Movilă venitul moșii, după hotărîre testamentului, și ei boerescul să nu-i lucreze ; cum și pentru pricina venitului unui pod ce are cu răzășii, luîndu-le sama, să-i plinești parte sa ce⟨-a⟩ ave dreptate să ia.

Așijdere și pentru o pagubă ce-au arătat că are din anul trecut din țarină de către bucatile sitenilor, ce are ispășire de pagubă cu cercetare ispravnicilor ce-au fost atunce, ce și ace pagubă ce-a fi avut de către acei cu bucatile să cauți să-i plinești deplin, odihnindu-l cu bună dreptati, dînd și mărturie de giudecată.

Iar pentru care pricină nu-i pute așăza acolo și s-ar cere la divan, să le dai zi de soroc și mărturia dumitale și ⟨cu⟩ scrisori dovezi ce-or ave, să vie să ste de față.

Aceasta scriem.

1764 noemv⟨rie⟩ 29.

Procet vel logofăt.

L⟨ocul⟩ p⟨eceții⟩ gospod.

S-au posleduit,

Co⟨stan⟩d⟨in⟩ Leondari sulger.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDXLIX, doc. 57.
Copie sec. XIX.

9 decembrie 1764

Socoteala încheiată de egumenul de la Dolješti de banii pentru dijme strînşi de către mănăstire şi de către răzeşi, de pe moşiile Hîndeşti şi Dăicin, şi partea cuvenită fiecăruia.

Socoteala răzeşilor de Hîndreşti şi di Dăicin di la ţinutul Romanului di dijme şi di păduri, cini ce-au luat.

Let 7273 ⟨1764⟩ dic⟨hemvrie⟩ 9.

Ce-au luat Sărafim ieromonah :

7 lei di la dum⟨nealui⟩ clucer Iordache Ghiulbiiaz⟨ă⟩ pi 30 stoguri fîn.
6 lei di la Misir armanu pi 6 fălci fîn.
1 leu, 30 parale ot Cîrsti arman.
2 lei un stupu ot Ştefăniţă Sturdzi ce-au merturisit Toader diiaconu şi Gheorghiţă nepotul lor, că l-au luat Serafim din prisacă ot Ursul Haot, iar că dzice Serafim că l-au luat pentru un loc de prisacă ce-au fost cumpărătora lui, dar ei dau sam⟨a⟩ că au luat bani răzeşii. Atunci încă au mai dat doi ani bani dijmă şi apoi l-au luat Serafim. Şi am găsit cu drept să s⟨e⟩ încarci Serafim

16 lei 30 parale.

Ce-au luat Toadir diiacon fratele lui Serafim :

1 leu de la Prutin.
13 parale di la Pahul.
12 parale tij din alt an ot Pahul.
10 parale ot Prodan.
10 parale ot Cîrstiian Manu.
5 parale ot Ghineţu din porci.
3 parale pol din ghinda rîmătorilor.
2 parale pol dintr-un cîrlan din pădure.

96 parale.

Ce-au luat Gheorghiţă, nipotul lor :

10 parale din 2 lei ot Ştefăniţă Sturdzi.
5 parale ot dijma Pahului.
48 parale tij ot dijma Pahului.
15 parale ot Prodan în 2 veri.
5 parale ot Chilarul.
3 parale pol ot dijma rîmătorilor.
15 parale ot Cîrstiian armanu, bez 15 parale ce s-au încărcat Apost⟨ol⟩ cumnat-său

101 parale pol.

Ce-au încărcat că au luat stăgar Ion, gineril⟨e⟩ lui Strătilă :

1 leu zîci că i-au dat Sărafim, însă 20 parale de la un Prutan i 10 parale ot Berenghe i 10 parale ot Trohin.
2 parale pol pentru un fîrtai carni din cîrlanu din pădure, cu diiaconul

42 pol parale.

Ce-au luat Gregor⟨e⟩, cumnat lui Stretilă :

14 parale de la Zaharia Prutiian.
13 parale tij de la Prutin cu Ursul pentru pădure.
10 parale ot Nistor Țurcan.
7 parale din cîrlanu ce-au luat din pădure cu pele.
15 parale ot dijma Pahului.

59 parale.

Ce-au luat Pintilii cu feciorii lui, cumnatul lui Strătilă :

24 parale ot Mihălache Butuman.
10 parale ot Axenti din Pregori.
16 parale ot Prodan.
30 parale din 2 lei ot dijma Sturdzii cu mîna Ursului hatman.
9 parale de la cioban⟨ii⟩ ce-au luat fînu ot Șărban, carni cu Toader diiacon.
3 parale din cîrlanu din pădure, cu Grigor⟨e⟩.
6 parale din dijma rîmătorilor, Ursache zet Pintelii.
15 parale din dijma ot Pahu, 5 parale ot Grigor⟨e⟩ i 10 parale cu Sărafim.
40 parale ot Cîrsti Arman, 10 parale ot Sărafim, 30 parale ot diiacon Toader.

153 parale.

Ce-au luat ficiorul Sandului din Dăicin :

10 parale Pascal ot Cîrst⟨ea⟩ Armanu.
17 parale Toader din dijma porcilor.
13 parale tij ei, dintr-o scroafă.
20 parale Toader de la cioban.
5 parale Lupul ot Prodanu.

65 parale.

Ce-au luat Haote cu feciorul lui :

30 parale Vasili Haot di la Costandin i Ion cioban, 20 i 10.
10 parale de la Nistor cioban.
30 parale de la Robești pe 3 stoguri.
1 leu din dijma Sturdzii, din 2 lei ce-au luat.
13 parale de la Prutin, bez ce-au dat lui Grigor⟨e⟩.
12 parale de la Pahul ce-au luat Pavel.
1 leu ot Cîrsti Armanul.
5 parale ot feciorul Cîr⟨s⟩tiniții.
25 parale tij ei, însă 13 parale dintr-o scroafă i 12 parale o gîrmază.
5 parale ot feciorul lu Ionică Nechita.
13 parale de la cioban cu fînul lui Șerban Nechita, însă 6 parale i 7.

5 lei, 23 parale.

Ce-au luat Ileana i feciorul ei, Apostol :

30 parale de la Pintilii ciobanul cu diiaconul Iorghir ⟨?⟩, b⟨e⟩z 20 parale ot Pitre ciobanu ce zice că n-au luat.
20 parale ot Pricopie.
10 parale ot ficiorul lui Onichi.
20 parale ot ficiorul lui Mărdari.
15 parale ot Grigor⟨e⟩ ceauşul.
15 parale dintr-un zlot ot Cîrst⟨ea⟩ Armanu.

2 lei, 30 parale.

---

38 lei fac într-acest izvod, cari bani înpărţindu-să pi trii părţi după cum îi înpărţi păn' acmu, să vini di part⟨e⟩ cîte 12 lei, 8 potronici, însă :
12 lei, 8 potronici part⟨ea⟩ lui Chiriac Hîndrescul din cari sînt :
o part⟨e⟩ Sărafim Strătilă cu fraţii săi şi
o part⟨e⟩ Ion stăgarul ginere⟨le⟩ lui Chiriac Hîndrescul şi
o part⟨e⟩ Grigor⟨e⟩ zet Chiriiac Hîndrescul şi
o part⟨e⟩ Pintilii, feciorul lui Chiriiac Hîndrescul.
12 lei, 8 potronici, part⟨ea⟩ feciorilor Sandului.
12 lei, 8 potronici, Vasilie Haotă cu feciorul lui şi cu Ileana, fata lui Toader Haotă.

Cine ce-au luat :

21 lei, 27 parale pol, ce-au luat Sărafim cu frate-său şi nipotu-său, şi scoţîndu-i-să part⟨ea⟩ lor, 3 lei, 2 potronici, rămîn să întoarcă 18 lei, 21 parale.
1 leu 2 pol parale au luat Ion stigarul şi ari să mai e di la Sărafim, 2 lei 4 parale.
1 leu, 19 parale au luat Grigor⟨e⟩ şi ari să mai e di la Sărafim şi fraţii lui, 67 parale pol.
3 lei, 33 parale au luat Pintilii, din car⟨e⟩ scoţîndu-i-să partea lui, 3 lei, 2 potronici, are să mai de răzeşilor 7 potronici 9 bani.
1 leu, 25 parale au luat feciorii Sandului şi ari să mai ia 11 lei, 5 bani.
8 lei, 13 parale au luat Hiotăştii şi cu Ileana, cum îi arată în su⟨s⟩, şi au să mai ia 4 lei, 41 bani să-şi plinească partea lor.

Acest izvodu de răfuială s-au făcut cin⟨e⟩ pi cît au ştiut şi s-au arătat, şi după cum au putut găsi şi afla cît din doi şi trei mărturii, însă numai de anii trecuţi de cînd au făcut fîn dum⟨nealui⟩ cluce⟨r⟩ Ghiulbiiaz⟨ă⟩, dupe urmare zapisului ce-au dat Sărafim la mîna răzeşilor, întărit şi de preosfinţie sa părintele mitropolit.

Însă nepuindu-să în socotială Dăicinii di doi ani de cînd s-au hotărît, şi vara aceasta care au rămas să strîngă dijma şi s-o înparte cum scrie zapisul ce s-au dat unul la mîna altue şi afară di alt⟨e⟩ boclucuri ce-au rămas să mărturisască diiaconul, fratele lui Sărafim şi nepotu-său, iar de banii ce-a mai dovedi Sărafim că ar fi luat răzeşii, cum şi Sărafim, cu soroc păn' într-o lună di dzil⟨e⟩, să s⟨e⟩ urmedze dupe zapisul lor.

Şi s-au făcut 2 izvo⟨a⟩di asem⟨e⟩ne.
Ieromonah Dionisie Hudici.
Eromonah Ioreste m-am tîmplat.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. VII, doc. 40.
Orig.

387

⟨Iaşi,⟩ 13 decembrie ⟨1764⟩ *

Egumenul de Slatina cere domnului să judece pricina ce o are cu oamenii din Rădăşeni care nu vor să dea venitul mănăstirii ca şi alţi săteni de pe moşii, socotindu-se „moşnaşi".

Preaînălţate doamne,

Iarăşi mă jăl⟨uiesc⟩ măriii tale pentru pricină de giudecată ce are sfînta mănăstire Slatina cu nişte oameni ce sînt şezători pe o moşie a mănăstirii, anume Rădăşenii. Şi fiindcă nu să supun să dea adetiul mănăstirescu după cum dau şi alţii ce sînt şezători pe moşii mănăstireşti, am jăluit măriii tale în trecutele zile şi din poronca măriii tale s-au adus cu om gospod. Acmu, fiind faţă, mă rog măriii tale ca să ni să caute giudecata înainte dumilor sale veliţilor boeri şi după cum vor găsi a fi cu dreptate să înştiinţeze pe măriia ta, ca luînd hotărîre să nu mai şed aice în cheltuială, căci cu aceşti oameni multe giudecăţi în multe rînduri au avut mănăstirea şi nici într-un chip nu vor să să supue, ci ne tot poartă iarăşi pe la giudecăţi, făcînd mănăstirea cheltuială din pricinile lor.

Şi precum a fi mila mării tale.

Cîte giudecăţi au avut mănăstire cu dînşii :

Leat.

7257 ⟨1749⟩ avgust 3. — La domniia mării sale Costandin vodă Mavrocordat s-au giudecat înainte boerilor giudecători şi după mărturiia a 5 mazili, oameni bătrîni, s-au cunoscut că ei au fost vecini mănăstirii, iar nu moşinaşi, carii boeri giudecători făcînd anafora, măriia sa vodă n-au hotărît giudecata, ci au pus soroc ca să vie marturii faţă şi păn' la soroc tîmplîndu-să mazilie, au rămas mănăstire iar în supărare de cătră aceşti oameni rădăşeni.

7268 ⟨1749⟩ octomvrie 28. — Din poronca boerilor caimacami au avut iarăşi mănăstire giudecată cu dînşii înnainte dumnealui spatar Iordache Cant⟨acuzino⟩, fiind la acea vreme vel clucer, şi i-au dat rămaşi ca să lucreze mănăstirescu după cum este adetiul celor ce şed pe moşii mănăstireşti.

7258 ⟨1750⟩ iunie 11. — Dînd mănăstire jalobă la măriia sa Costandin vodă Racoviţă tot pentru aceşti rădăşeni, au scris carte mării sale cătră dum⟨nealui⟩ răposatul vornic Costache, fiind la aceea vreme la Suceava, ca să cerceteze jalobă şi dum⟨nealui⟩ vornicul i-au dat ca să lucreze mănăstirescu, făcîndu-le încă şi aşezare cît să lucreze pe an. Şi ei nici aşa acum nu să supun să lucreze.

---

* Cf. doc. nr. 421.

7258 ⟨1750⟩ — Așezarea ce-au făcut dum⟨nealui⟩ vornicul Costache.
iuni 24.

7258 ⟨1750⟩ — Carte mării sale Costandin vodă Racoviță de întăritură pe
iunie 29. acea așezare a dum⟨nealui⟩ vornic.

7260 ⟨1752⟩ — Nețiindu-să rădășenii nici de așezarea ce-au făcut dum⟨nea-
mai 15 lui⟩ vornic, au avut mănăstirea giudecată iarăși la măriia sa Costandin vodă Racoviță și i-au dat rămași precum arată carte de giudecată.

7272 ⟨1763⟩ — La domniia mării sale Grigorie Ioan vodă jăluind mănăstirea
oct⟨ombrie⟩ 29. asupra rădășenilor că nu să țin nici de așezarea ce-au ei cu mănăstirea nici mănăstirescu nu vor să lucreze precum alții, măriia sa au scris carte cătră ispravnicii de Suceavă ca să înplinească venitul moșiei de la dînșii, și ispravnicii n-au înplinit.

7272 ⟨1764⟩ — În vrémea căimăcăniei, după maziliia mării sale Grigori Ioan
mai 10. vodă, au tras rădășenii la giudecată pe egumenul mănăstirii înnainte dumnealui banul Dinul Cant⟨acuzino⟩ și Costandin Bașotă medelnicer, și iar i-au dat rămași pe rădășeni.

1764 — Acmu la luminată domniia mării tale viindu eu și dînd
iul. 7 jalobă mării tale pentru rădășeni, precum că șed pe moșiia mănăstirii și mănăstirea n-are nici un folos de dînșii, nesupuindu-să să dea venitul sau să lucreze mănăstirescu, mi s-au făcut luminată carte mării tale la dum⟨nealui⟩ pitar Manoli is⟨pravnicul⟩ Sucev⟨ii⟩ ca să le înpliniască venitul moșii de la dînșii pe cît n-au dat. Și, chemîndu-i is⟨pravnicii⟩ față, ei s-au supus că vor da, făcînd și așezare ca să-i lase să dea rămășița venitului moșii numai pe un an, întru care așezare au iscălit și dum⟨nealui⟩ pitar Manoli. Pe urmă, după ce s-au schimbat pitarul Manoli din isprăvnicie, ei n-au vrut să să ție de așezare ce făcuse, nici au vrut să dea nimic, ci trăgîndu-mă la giudecată înnainte dum⟨nealui⟩ stolnic Costandin Kog⟨ălniceanu⟩, au scos așezarea ce au de la răposatul vornic Costache și pun pricină că ei sînt moșinași. La care neputîndu-ne a ne hotărî giudecata dumnealui stolnic, peste atîte cărți ce are mănăstirea, ne-au trimis la luminat divanul mării tale, și ei, neurmînd ca să vie, din luminată poronca mării tale s-au adus cu om gospod.

Pentru care mă rog milostive doamne de a da dreptate să s⟨e⟩ ia acea așezare de la mîna lor, căci ei tot cu aceia ne trag pe la giudecăți și nu s⟨e⟩ supun să lucreze mănăstirescu, numindu-să moșinași, și să avem altă așezare după cum a fi mila mării tale, căci de va mai rămînia așezarea la mîna lor niciodată odihniți nu vom fi. Numai precum va fi mila mării tale.

Smeriți rugători mării tale,

Ghenadie egumenul și cu tot soborul de la mănăstirea Slatina ot Suceava.

⟨Rezoluție :⟩

Ceauș de aprozi, să-i chemi la dum⟨nealor⟩ veliții boeri și să facă anafora.

Dec⟨hemvrie⟩ 13.

Comis.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 45.
Orig.

⟨Iași,⟩ 8 ianuarie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Pobrata să stăpînească moșiile mănăstirii, Mircenii, Nănășeștii cu Poiana Turbată, obligînd pe cei ce le cultivă a-i da dijma din produse și să nu îngăduie unor țărani a pretinde că moșia Nănășeștii este a lor.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostivu gospodaré zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuviios rugătoriului nostru Hrisanthu, egumen de la mănăstirea Probăta, să aibă a-și stăpîni moșiile sfintii mănăstiri, Mircenii și Nănășeștii și cu Poiana Turbată din susul mănăstirii.

Deci di pe tot hotarul numitelor moșii volnicu să fie omul mănăstirii pe cari l-a puni egumenul a lua dejma obicinuită, venitul moșiilor, din toati pe obiceiu și a le ave în apărătură, pe nimini să nu îngăduiască să întră cu înpresurare în moșii, de vremi ce s-ar fi sculat unii din țărani și numai cu gura lor zicîndu că moșiia Nănășeștii să numești Turbata și cum că-i a lor, să facu a fi moșeni cu acolisătură.

Pentru aceia poroncim domnie me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ținut, pe acei acolisitori de moșiia mănăstirii numai cu gura lor în tăriie, să nu-i îngăduești, ci di pe tot hotarul moșiilor mănăstirii să-și ia mănăstirea dijma obicinuită, iar avînd mai multu a răspundi să viie să ste de față la divan cu scrisori, dovezi ci-ar ave, după sorocul ce și-ar puni înainte dumitali.

Aceasta poroncim [1].

1765 ghen⟨arie⟩ 8 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Pobrata, pach. I, doc. 26.
Orig., pecete aplicată.

389

9 februarie 1765

Veliții boieri judecă reclamația armenilor din Roman contra episcopului de acolo pentru asuprire și hotărăsc a-și stăpîni locurile pe care le cultivă, dar să dea dijma episcopiei din tot ce produc.

Suret di pe carte de giudecată di la măriia sa răposat domnu Grigori Ghica Alicsandru voevod. 1765 fevr⟨uarie⟩ 9.

---

[1] Porunca domnească a fost repetată de către Grigore Callimachi, la 6 iunie 1767, cu deosebirea că în loc de „a lua dejma obicinuită, venitul moșiilor, din toati pi obiceiu", scrie: „a lua dejma și totu venitul moșiilor, după hotărîrea ponturilor domnii meli" (Ibidem, doc. 29, orig.).

Preaînălțate doamne,

După luminată poronca mării tale am luat sama armenilor din Roman, anume Vasili Misir și Pătrașcu Buzat și Neculaiu Nimisniuț și Iacob Uscat și alții care au dat jalobă la măriia ta asupra sfinții sale episcop de Roman, arătînd prin jaloba lor că moșii și părinții lor au avut de cumpărături cîte o bucată de loc ci să număscu lazuri de fînaț, de cumpărături unii di la alții, în hotarul tîrgului Romanul, precum și în vatra tîrgului iarăși au avut locuri di dugheni pi loc domnescu și au stăpînit tot ei cu paci, n-au fost supărați cu dejmă di cătră nime, nici locul de dughenă nu li-au luat pără acum la domniia mării sali Costandin vodă Racoviță. Iar di atuncea încoace au început părintile episcop a le lua dijmă, precum și locurili di dugheni iarăși li-au luat și au făcut crîșme, dugheni și di la dînșii au lipsit.

Așijdire au mai jăluit Iacob Uscat arman că într-aceli lazuri ce au de cumpărătură mai este un vad di moară a lui în Luțca și au făcut o morișcă, iar acum părintili i-au întorsu banii înapoi pi moară și l-au lipsit di moară, și la aceasta au cerut dreptate.

Li s-au cerut armenilor să aräte dovadă vreun hrisov domnescu cu cari să-i fi miluit pe dînșii sau pe acei ce li-au vîndut lor cu aceli lazuri și locuri de fînaț, și ei alt n-au arătat fără numai un suret di pe un ispisoc a mării sali Mihaiu vodă din let 7234, întru care scrii că avînd tîrgoveții din Roman, armeni și moldoveni, giudecată cu Aftănasii episcop ce-au fost la Roman, jăluind tîrgoveții tot această pricină că între Siret și între Luțca acel loc cît esti l-au ținut moșii și părinții lor și nime nu i-au dijmuit, iar atuncea îi dijmuia, și pe mărturiia răposatului Ghoerghi mitropolit ce au mărturisit că la vreme cînd au fost ipiscop la Roman nu i-au dijmuit, după acea mărturii au întărit tîrgoveților armini și lazurile lor și pe locuri de prisăci pi care au scrisori di cupărături ca să li stăpîne⟨a⟩scă și să nu le e dijmă ipiscopiia. Și după suretul acesta au cerșut armenii dreptate.

S-au întrebat pe svințiia sa episcop ce răspunde și, întîi, pentru dejmă di pe aceli lazuri și locuri di prisăci i locuri di fînaț, au arătat dovadă o carte de giudecată iscălită de sfințiia sa Iacob mitropolitul și Iordache Cantacuzino logofăt i Radu Racoviță vornic i Costache Razu hatman, întru care scrie că s-au giudecat sfințiia sa episcopul cu tîrgoveții di Roman, armeni i moldoveni, nu vor să dei dijma obicinuită la ipiscopii, fiind acea dejmă dată cu hrisov domnesc la ipiscopii di pe locul gospod a tîrgului Romanului, afară de o parte de loc, osăbit iarăși din locul tîrgului, care esti miluită Bisărica cea Albă din Roman di la ctitorul Știfan vodă cel Bun ; după care jalobă a episcopiii hotărăsc giudecata acei boeri ca acei ci să arată stăpînitori acelor locuri și lazuri precum li-au stăpînit pînă atuncea așa să li stăpîniască, numai dejma din toate să o de la ipiscopii, iar di la acei ce vor ave danie mai vechi decît a episcopiii pi aceli lazuri să le stăpîniască cu loc cu tot și să nu de dijmă, cum și locul ce esti dat Bisăricii Albe să nu să atingă nici ipiscopiia, nici alții. Într-acest chip au hotărît giudecata și au întărit și măriia sa Costandin vodă Racoviță.

Așijdere mai arată părintile episcop alt hrisov, iarăși di la măriia sa Costandin vodă Racoviță, din let 7261, întru care scrii că au întărit sfintii episcopii pi dijma di pe acel loc după hrisovul mării sali Mihaiu voivod ce l-au văzut, cu care arată că fiind ipiscop Gheorghi, care mai pre urmă au fost mitropolit, cum că ispisoacile ce au avut ipiscopiia pentru dijmă di pe locul domnescu a tîrgului s-au înnecat în apa Bistriții, ducîndu-le la mănăstire Pîngărații, la vreme

catilor ⟨?⟩ [1] şi cum că tîrgoveţii nu vor să de dijmă după acel ispisoc a mării sali Mihaiu vodă, fiind cu 4 ani mai vechiu dicît al armenilor, au întărit şi măriia sa Costandin vodă Racoviţă.

Şi tîrgoveţii di Roman, tot nevrînd să de dijma, au trimes di i-au adus aice şi, stînd la giudecată, s-au dovedit că umblă rău armenii, fiindcă ipiscopul arată cărţi mai vechi decît ispisocul mării sali Mihaiu vodă cu care volniceştii pe ipiscopii să ei dijmă dintr-acel loc, fiind dată dijma episcopiii ; şi măcar că s-au înnecat hrisoavili, dar sîngur măriia sa vodă adivereşti în hrisovul mării sali că au ştiut şi au văzut hrisoavili a episcopiii şi au întărit şi măriia sa. Şi o arată în hrisovul mării sali Costandin vodă că sîngur mitropolitul Gheorghii au luat dijmă di pe acel loc cînd au fost ipiscop, iar pe urmă după ce s-au făcut mitropolit au mărturisit că n-au luat dijmă şi l-am cunoscut că au avut vrajbă. Şi măriia sa Mihaiu vodă prin mărturiia mitropolitului Gheorghii, cînd s-au giudecat armenii cu Aftănasii episcop, atuncea au dat rămas pre ipiscop să nu ei dijmă. Şi cunoscîndu-să cu divanul mării sale Costandin vodă că au fost cu greşală înprotiva dreptăţii mărturiia lui Gheorghii mitropolitul, au luat hrisovul din mîna arminilor şi i-au dat să de dijmă.

Iar cît pentru vadul cel di moară din apa Luţchii au răspunsu episcopul că vadul nu este iaz făcut cu toporul din păduri, ci di are vro dovadă domnească asupra vadului, să arăte. Şi armenii au răspunsu că nu au altă dovadă, fără numai stăpînesc din moşii şi părinţii lor.

Cum şi pentru locul cel de dughenă ce au jăluit armenii, iarăşi au răspunsu sfinţiia sa episcopul că, dînd măriia sa Costandin vodă o bucată di loc din locul tîrgului mănăstirii Precistii cu dejmă cu tot, şi fiindcă acea dijmă era dată la ipiscopii mai înainte, pentru ca să nu să păgubască ipiscopiia au dat episcopului vatra tîrgului schimbu, după cum pre largu arată hrisovul mării sale. Şi au zîs că dintr-acel loc din tîrgu au aflat un loc stărpu, fără dughene, şi au făcut crîşmă şi pivniţă, precum singuri armenii n-au tăgăduit că n-au fost loc stărpu, numai au zis că au făcut ei dugheni şi arzînd de foc au rămas locul slobod. Pentru care pricină am luat sama cu amărunt că dijma să dovideşti din hrisoavili episcopiii că esti dată di domnii trecuţi episcopiii şi singur măriia sa Mihaiu vodă adivereşti că ştii că esti dată episcopiii şi au întărit şi măriia sa, şi mitropolitul Gheorghii cu strîmbătate au mărturisit că n-au luat dijmă, căci singur au ştiut cît au fost ipiscop la domni şi i-au dat cărţi di volnicii di au luat. S-au cunoscut că fără dreptate umblă armenii să nu de dijmă, căci locul au fost domnescu şi ei n-au vro danii domniască că le-u dat locul, ci numai zapisă di cumpărături unul di la altul, şi cu dreptul esti să dea şi ei dijmă, numai locul să-l stăpîniască după cum l-au stăpînit.

Cum şi pentru vadul cel de moară iarăşi am socotit că bini şi cu drept le-⟨a⟩u întorsu părintili banii, căci ei n-au triabă, căci apa esti a pămîntului şi pămîntul esti dat mănăstirii Precestii şi nu pot ei să facă moară în vadul mănăstirii şi nici vro dovadă di danii domniască n-au şi cu dreptul esti să o stăpînească mănăstire.

Aşijdire şi pintru locul cel de dugheni, de vreme că locul esti dat di domni mănăstirii episcopiii şi fiind loc stărpu, au avut dreptati episcopiia să facă crîşme precum singuri au mărturisît şi nici vro dovadă n-au pi acel loc, numai atîta dreptate au armenii, di vreme că au apucat episcopiia di au făcut crîşme, să fii datoare episcopiia să le de alt loc pentru loc ca să-şi facă şi ei casă sau dugheni. La aceasta singur părintele s-au priimit.

---

[1] Probabil catanilor.

Noi, doamne, aşa am sosotit, iar hotărîri rămîne la mila măriii tale. Preplecate slugili măriii tali,

Ştifan Roset vel logofăt ; Ioan Cant⟨a⟩ ; Lupu Balş vornic ; Iordache vel postelnic ; Vasile Razu hatman.

⟨Rezoluţie :⟩

După giudecata dumnealor veliţilor boeri, cercetînd însuşi domniia me, am aflat că cu cali şi cu dreptate au giudecat, şi di vreme că să dovideşti din scrisorili sfintii ipiscopii că dejma acelor locuri este dată danii mai denainte de domni decît suretul ce au arătat armenii, am hotărît domniia me, armenii să-şi stăpîniască locul, numai dijmă din toate să dea la ipiscopii şi să-i fii datori să le de ipiscopie alt loc de dugheni. Şi am întărit cu a domniii meli pecete.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXIV, doc. 195.
Copie.

390

⟨Focşani,⟩ 20 mai 1765

Starostele de Putna porunceşte vornicului de Vrancea, Istratie Roşca, să cerceteze şi să evalueze dijma de pe moşia mănăstirii Bogdana pe care au luat-o răzeşii din Cîmpuri, punîndu-i să dea zapis că o vor plăti egumenului.

Vornice Istrate Roşco, aicea înaintea noastră au avut judecată sfinţia sa egumenul de la Bogdana pentru moşiia de la Cîmpuri cu răzéşii de acolea şi, după cercetarea ce s-au făcut, s-au dovedit cum că răzéşii fără cale au întrat în moşiia mănăstirii de au dijmuit. Şi fiind ei rămaşi de judecată, au rămas ca să plătească egumenului venitul moşii ce vor fi luat întru cîţi ani au stăpînit, dar, după învoială ce li-am făcut cu egumenul într-alţi ani trecuţi, i-au ertat de céle ce vor fi luat, au rămas de s-au aşăzat să-i plătească venitul de doi ani.

Pentru care iată i-am rînduit acolea, să chemi faţă pe toţi răzéşii şi alţi împrejuraşi şi să cercetaţi cu amăruntul în frica lui Dumnezeu, ca să arate răzéşii adevărul cît venit vor fi luat într-aceşti doi ani din grîu, păpuşoi, orzu, mălaiu şi altile după moşiia mănăstirii. Şi aflînd adevărul, după învoială ce vor face cu sfinţia sa egumenul, să dea zapis cu zi cum că vor plăti. Cum şi pentru 8 lei ce-i arată egumenul că au cheltuit la hotărîtul acei moşii, iar să dea zapis cu zi ca să-i plătească. Şi aşa dupe cum îţi scriu să urmezi, să faci cercetare şi alegire. Aceasta.

Mai 20, 1765.

Gri⟨gore⟩ Leon ⟨?⟩ paharnic.

Din poronca dum⟨nealui⟩ starostelui de Putna, am chemat pe aceşti răzăşi de aice den Cîmpuri, şi ei n-a vrut să să supue poruncii, zicîndu că vor să margă la Eşi. Aceasta.

Mai 30.

Istrati vornic

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. LII, doc. 3.
Orig.

391

⟨Iaşi,⟩ 1 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Slatina să interzică locuitorilor din satele mănăstirii a avea cîrciumi şi să nu permită decît vînzarea vinului mănăstirii.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuvios rugătorului nostru Ghenadi, egumenului de la mănăstirea Slatina, din parte muntelui, ca după anaforaoa dum⟨nealor⟩ veliţilor boeri ce s-au întăritu şi de către domnie me egumenilor de pe la mănăstiri din parte muntelui, pentru crîşmi cu băutură de prin satile di pe moşiile mănăstireşti, nimi din săteni să nu ţie crîşmă, nici să vînză băutură, fără numai băutură şi în crîşmă să s⟨e⟩ vînză a mănăstirii ce-i esti moşiia sa.

Pentru aceia s-au datu volnicii egumenului să-i propească or pe carii din săteni să nu vînză băutură, nici să ţie crîşmă în sati pe moşiile mănăstirii ce sintu acolo în parte muntelui, ce să fie numai crîşmi cu băutură a mănăstirii să s⟨e⟩ vînză.

Pentru cari poroncim domnie me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ţinut, de s-ar şi arata vreunii înpotrivitori piste carte domniii meli, nu numai pe aciie să-i cerţi, ce să puii să le tai cepurile de la vasă, dîndu-le poroncă să nu vînză nici o băutură şi să-i supui să urmeze cum s-au hotărîtu şi s-au arătatu mai sus.

Într-altu chipu să nu fie.

1765 iunie 1 dni.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 159.
Orig., pecete aplicată.

392

⟨Iaşi,⟩ 1 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviinţează egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii de pe moşiile mănăstirii, din ţinutul Suceava, să-i dea dijma obişnuită, bani de casă pe an sau podvoadă ori lucru de boieresc, iar pentru dijma de fîn să dea cîte zece parale de stog sau o para de stînjen.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodari zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuvios rugătoriului nostru Ghenadie, egumenului de la mănăstirea Slatina ot Suceavă şi pe vechilii ce-şi va puni la moşiili sfintii mănăstiri, acolo la ţinutul Sucevii, di pi tot hotarul să fie volnici a lua dijma obicinuită şi bani de casă pe an sau podvoadă au lucru de boerescu, după

cum dau şi alţi săteni ce şed pin satile pe moşiile altor mănăstiri, cît şi pentru dijma din fîn de la toţi să ia cîti 10 parali de stogul de măsură. Iară cari stoguri ar fi mai mici sau mai mari ca girezile sau de girezi să de cu stînjinul, şi de cîţi stînjini ar veni, să aibă a lua de stînjin cîti o para pe obiceiu.

Pentru care poroncim domnie me dumitale, ispravnice de ţinut, vornic de Cîmpulungu, de s-ar şi arăta vreunii înpotrivitori a nu-şi da dijma şi venitul moşiilor obicinuit, pe unii ca aciia ci-i va arăta vechilii egumenului să-i aduci de faţă să li ei sama şi deplin să înplineşti dejma şi venitul moşiilor, să n-aibă mănăstirea pricinuiré de păgubiré, supuindu-i să urmeză cum arătăm mai sus. Iar avînd cineva mai mult a răspundi, să-şi ia scrisori ci-ar ave să vie să ste de faţă.

Acesta poroncim.

1765 iunie 1 dne.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 158.
Orig., pecete aplicată.

393

⟨Iaşi,⟩ 1 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Tutova să cerceteze reclamaţia egumenului de Soveja contra lui Lupu Telibaş, diaconului Eremia şi Mitre Bîrzăi, care se fac „moşinaşi" în moşia mănăstirii de la Costeşti şi să-i oblige a da dijma şi banii de casă.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldovii. Credincios boeriul dumnii mele, dum⟨nealui⟩ Vasilache biv vel armaş, ispravnic de ţinutul Tutovii.

Îţi facem ştire că ni s-au jăluit rugătoriul nostru Simion, egumenul de la mănăstire Sovejii, pentru Lupul Telibaş i diiaconu Erimie i Mitre Bîrzăiu din Costeşti, de pe Pereschiv ot Tutova, care să făce că şi ei sînt moşinaşi în Costeşti, în moşie mănăstirii Sovejii. Şi în carte de giudecată a dumnealor veliţilor boeri ce ni-au arătat egumenul să văd daţi rămaşi pe acei de mai sus arătaţi, că n-au moşie, fiindu vînduţi de neamul lor de pe care trăge ei moşie, precum vei înţălege din carte de giudecată, şi să închei toate dresăle şi dovezile a fieştece parte.

Deci, jăluindu egumenul că aceştie de an nu şi-au dat dijma obicinuită şi venitul locului pentru case, şi mai cerîndu ei să vie la giudecată, şi-au fostu datu ei zi de sorocu la Duminica Mare să să afle la divan. Şi egumenul viindu i-au aşteptat în cheltuială şi aceia nici pînă acum n-au mai venit.

Pentru aceia, cerşindu dreptate igumenu, iată că-ţi scriem domnie mea dumitale ispravnice, după carte de giudecată a dumnealor veliţilor boeri, să-i supui pe aceia să nu s⟨e⟩ mai facă că au moşie, şi dijma din ţarne, din viile

lor, din toate ce n-au dat de după giudecată, cum şi banii de pe casăle lor să împliniţi la mîna egumenului. Iar ei avîndu mai multu a răspunde, să vie să ste de faţă la divan.

Aceasta poruncim [1].

1765 iun⟨ie⟩ 1.

Pecete gospod.
Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 61v.
Copie.

394

⟨Iaşi,⟩ 3 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviinţează egumenului de la Slatina să stăpînească livada de pomi rămasă la moartea unui rus în Rădăşeni, iar rudele lui din altă parte, care nu vin să stea pe moşia mănăstirii, să nu aibă nici un amestec.

† Io Grigorii Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostivu gospodaré zemli Moldavscoi.

De vremi ce ni s-au jăluit cuviios rugătoriul nostru Ghenadii, egumenul de la mănăstire Slatina ot Suceavă, pentru că în anii trecuţi viindu un ..... [2] rus ce s-au numit muscal, şi şezînd pe moşiia sfintii mănăstiri în Rădăşeni ot Suciavă, au sădit pomi livadă şi murind acel rus muscal, livada cu pomii au rămas în stăpînirea mănăstirii, şi în anul trecut s-au sculat un ...... [2] din Botăşăni zicînd că-i niam acelui rus cu livada şi pe jaloba lui au luat carte gospod să stăpîniască el pomii livada acelui rus ...... [2] di pe moşiia mănăstirii. Carile nefiind trăitoriu pe moşiia mănăstirii şi a stăpîni livada rusului fiindu-i şi niam, n-au putut a suferi, ca să nu să facă cu vremi şi moşanu.

Pentru aceia, s-au datu volnicii printr-această carte a domniii meli egumenului şi părinţilor călugări de la Slatina să fie volnici ei a stăpîni pomii, livada acelui rus, iar niamurile lui dintr-altă parte ci-ar fi şezători să nu fie volnici a stăpîni livada. Iar cînd ar eşi den niamurile rusului pe moşiia mănăstirii să s⟨e⟩ folosască mănăstirea şi cu altu venitu, atunci vor stăpîni livada şi dijma să-şi de pe obiceiu. Cum şi alţii săteni ci-ar fi fost şăzători în Rădăşeni şi li-a fi rămas pometi livezi, niamurile acelora ci-ar fi şezători în Rădăşeni să stăpîniască livezile şi dejma să de pe obiceiu, iar şezînd într-alti

---

[1] La 19 iunie 1767 Grigore Callimachi dă egumenului de la Soveja o nouă carte de stăpînire asupra moşiei de la Costeşti „să fie volnic a strînge şi a lua dijma de a zece din toate sămănăturile şi din tot venitul pe obiceiu şi vin nimeni să nu aibă a vinde pe moşie, fără numai vinul mănăstirii" (Ibidem). — La 6 iulie 1778, Constantin Moruzi voevod porunceşte ispravnicilor de Tutova să cerceteze că : „unii din cei ce se hrănesc n-ar fi dînd dijma la mănăstire... pricinuind că şi ei ar avea moşie în Costeşti... şi să fie mînă de ajutor omului mănăstirii... ca să-şi strîngă şi să-şi ia tot venitul de pe la toţi din toate, după obiceiu" (Ibidem).

[2] Loc alb.

părţi de loc, ce nu să foloseşti mănăstirea nici c-un venitu, mănăstirea să stăpînească şi aceli livezi.

Şi carte gospodu ci-ar ave de stăpînirea livezilor pe jaloba lor, poroncim domniia me ispravnice de ţinut, să le iei de la mîna lor să le dai la mănăstiri să nu s⟨e⟩ facă moşinaşi moşiii mănăstirii, ce avînd mai mult a răspundi să vie să ste de faţă la divan cu egumenul, de au scrisori pe moşie.

Aceasta poruncim.

1765 iunie 3 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 21.
Orig., pecete aplicată.

395

⟨Iaşi,⟩ 11 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviinţează egumenului de la Bogdana să ia dijma de pe moşia mănăstirii, iar oamenii să-i lucreze cîte cinci zile de boieresc vara şi cinci zile iarna sau să-i plătească un leu de casă, precum şi dogarii să-i dea a zecea parte din produse.

Io Grigoriie Alixandru Ghica voevoda, bojii milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătoriului nostru, sfinţii sale părintelui Isaii, egumenul de la mănăstire Bogdana şi omului său pe cini v-ar puni, să aibă a lua şi a strîngi venitul moşiii Bogdănii ot Bacău [1], de a zăce, din ţarini, den fînaţ, din livezi, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini, să ia cîte o para de stup.

Aşijdire şi oamenii ce vor fi şezători cu casa pe numita de mai sus moşiie, să lucrezi zilile obicinuite pe adetul moşiii, 5 zile de iarnă şi 5 de vară, iar carii nu vor vré să lucrezi, să de cîte un leu de casă pe an; cum şi de la dogari ce lucreazi butnăriia pe moşiia mănăstirii, să-şi ia de a zăce şi din tot locul cu tot venitul după obicei.

Iar carii nu s-ar supuni a-şi da venitul moşiii, poroncim domniia mea dumitale ispravnice de ţinut, să înprineşti [2] păr' la cel puţin.

Iar carii v-ar avé a răspundi cu scrisori, să vie la divan. Aceasta poroncim.

1765 iuni 11.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. X, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Ot Bacău, scris ulterior de altă mînă.
[2] Corect : înplineşti.

396

⟨Iași,⟩ 18 iunie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare postelnicului Iordache Iamandi să-și ia dijma din produse de la Sălceni (Tutova) și Berești (Covurlui), iar oamenii să-i lucreze zilele de boieresc ori să-i dea bani.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle boiariului domniii méle Iordache Iamandi postelnic, să fie volnic cu carte domniii mele a-și stăpîni și a-și dzăciui a sale drepte ocini și moșii, anume satul Sălcenii cu alte părți de pinprejur, ce sintu la ținutul Tutovii, și giumătate de sat de Biriști[1] ce este la ținutul Covurluiului.

Deci, după adresă și scrisori ce va fi avînd, să aibă a-și lua vinitul moșiii de a dzecea din toate sămănăturile, din țarini cu pîine și din fînați și din prisăci cu stupi, însă din cincizăci unul, iar fiind mai puțini va lua cîte o para de stup, și din tot locul cu tot vinitul moșiii, însă afară din grădinele cu legumi.

Așijderea și oaminii ce vor fi șezători cu casă pe dzisăle mai sus moșii, iarăși să aibă a lucra de boerescu stăpînului moșiii dzilele obicinuite, iar care n-or vrea să lucredze, să dea bani după obicéi și după hotărîrea testamentului.

Și poroncim domnia mea și dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ al ținutului, pentru aciia carii nu s-ar supune a-și da vinitul moșiii să înplinești de la dînșii, iar cini ar avea mai mult a răspunde să vie la divan.

1765 iun⟨ie⟩ 18.

Procit vel vist⟨ier⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCXCV, doc. 106. Orig.

397

⟨Iași,⟩ 30 iunie 1765.

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează schitului Doljești să impună monopolul băuturilor pe moșiile sale, instalînd orîndari prin sate ca să desfacă vinurile proprii.

† Io Grigorie Alixandru Ghica voevoda, bojiiu milostivu gospodaré zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli rugătorilor noștri, părinților călugări de la schitul Doljăștii, să fie volnici cu carte domniii meli a-și pune orîndariu pe moșiile schitului, după hotărîrea ce s-au făcutu pentru mănăstiri ca să fie vol-

[1] Corect: Berești.

nici egumenii a-şi puni pin satile sali, pe moşii, orîndar să vîndă la totu feliul de băutură, iar alţii nimi să nu fie volnic a puni nici un fel de băutură, nici a vindi pisti băutura mănăstirii şi pisti orîndă, fără ştirea şi voia egumenului şi a soborului.

Iar carii n-ar păzi hotărîrea, pentru unii ca aciia înpotrivitori, poroncimu domnie me, is⟨pravnice⟩ de ţinut, nu numai să-i propeşti, să-i supui să urmezi hotărîrii, ce pe acei nesupuşi poroncii să-i şi cerţi, ca să urmezi poroncii domniii meli.

1765 iuni 30 dni.

Procit vel vornic.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. V, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

398

⟨Iaşi,⟩ 10 iulie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare mitropolitului Sofronie Irinopoleos să stăpînească moşia Tîrgului Frumos, obligînd pe locuitori să dea dijma din produse, bani pentru boieresc sau să lucreze zilele hotărîte prin hrisov.

Io Grigori Alixandru Ghica voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am cart⟨ea⟩ domniii mele sfinţii sale părintelui mitropolitului Irinopoleos chir Sofronie şi omului său ce-l va puni la Tîrgul Frumos, să fie volnic cu cart⟨ea⟩ domniii mele a stăpîni moşiie Tîrgului Frumos şi a o dejmui din pîine, din fînaţ, din prisăci cu stupi, însă din cinzăci unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para, iar din grădini cu legumi să nu ia.

Aşijderea şi de la oamenii ce sînt şăzători în Tîrgul Frumos, încă să aibă a lua bani pe cas⟨e⟩, după hotărîrea hrisovului domniii mele, ori să lucreze zilile ce sînt hotărîte în hrisov şi din tot locul cu tot vinitul moşiii pe obicei.

Pentru care îţi poroncem domniia mea dum⟨itale⟩ is⟨pravnice⟩ de ţînut, de s-ar arăta vreunii nesupuşi a nu-şi da venitul, atît dintr-acestu an, cît şi din anul trecut, pe unii ca aceia să-i apuci şi să-i supui înplinind de pre la toţi venitul moşii. Să nu faci într-alt chip, iar avînd cineva a răspunde, să vie de faţă la divan.

1765 iul⟨ie⟩ 10 dni.

Aceasta scriem.

Procit vel vornic.

Acad. Republicii Socialiste România, Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. V, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

399

⟨Iași,⟩ 31 iulie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Golia să trimită la moșiile mănăstirii, din Soroca, să oblige pe locuitori a da dijma din produse, a lucra boierescul sau a da bani și a respecta monopolul vînzării băuturilor.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătoriului nostru . . . . .[1] egumenul de la sfînta mănăstire Golia și omului său pe cine-l va trimite la moșiile mănăstirii ce sînt la ținutul Sorocii, anumi Vasilcăul i Voroncăul i Ceilichile cu Zalucenii i Narga, Malova a Răchitoasii, Senetu[2]⟨?⟩, să fie volnicu cu carte domniii mele a stăpîni și a dejmui după scrisori ce zis⟨e⟩ că ari și să ia de a zăce din țarini cu pîine, din fînață, din livizi cu pomi, din bălți cu piști, din prisăci cu stupi din 50 unul, iar de vor fi mai puțini să e cîte o para de stupu, iar din grădini cu legumi să nu e. Cum și de pi la oamini ce vor fi șăzători pe numitile moșii a mănăstirii, să lucrezi boerescul, au nelucrînd să de veni⟨tul⟩ dupe obiceiu și după hotărîre ponturilor. Așijderi să nu fie volnicu nim⟨eni⟩ a vinde orice feliu de băutură făr' de voe și știre omului mănăstirii.

Și poroncim domnie me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ al ținutului, de să vor și arăta vreunii înpotrivitori a nu să supuni să de venitul moșiilor după obiceiu, să-i supui și să înplinești tot venitul păn' la cel mai puținu. Iar care va avi mai multu a răspundi să vie la divan cu scrisori ce ⟨va avea. Aceasta⟩[3] poroncim.

1765 iul⟨ie⟩ 31

Procit vel vornic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCDLV, doc. 121.
Orig., pecete aplicată.

400

⟨Iași,⟩ 8 august 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bîrnova să oblige locuitorii din satele mănăstirii, Vitolții, pe Prut și pe Elan, a da dijma din semănături și fînețe, din stupi și bălți și a da bani de casă.

Io Grigorie Alecsandru Ghica voevod, cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldovii.

---

[1] Loc alb.
[2] „Senetu", scris ulterior de altă mînă.
[3] Doc. rupt.

Dat-am carte domnii mele cuvios rugătoriului nostru Ignatie, egumenul de la mănăstire Bîrnova, şi după hrisovul de întăritură ce-au arătat de la răposatul Costandin voevod Racoviţă pe danie doamnei Anastasie, fiica doamnei Dafinei a Dabijăi vodă, ctitora mănăstirii Bîrnova, pentru moşii, sate şi sălaşe de ţigani ce-au dat mănăstirii, cît şi satul Vitolţii pe Prut, în ţinutul Tigheciului, pe hotară ce le arată anume în semne, şi altu satu pe Elan, Vitolţii, în ţinutul Fălciului, şi cu un loc de pustiiu, iarăşi în semne arătat.

Deci, la numitele sate de mai sus arătate, volnicu să fie vichilul egumenului a strînge şi a lua dijma din ţarne, din toate sămănăturile, de a zece, din fînaţe, din prisăci cu stupi, din pometi, din bălţi cu peşte şi dintr-altele din toate pe obiceiu, ce numai din grădini cu legumi să nu ia. Şi bani de casă să ia pe an de tot ghospodariul ce-or fi şăzîndu pe moşie, venitul locului, după hotărîre testamentului.

Şi de s-ar arăta vreunii înpotrivitori a nu-şi da venitul moşiilor, poruncim domnie mea, ispravnice de ţinut, să-i supui să urmeze cum hotărîm mai sus, înplinindu şi venitul moşiilor păr' la cel puţin. Iar avîndu cineva mai multu a răspunde, să-şi ia scrisori ce-ar avea să vie să stea de faţă la divan.

Aceasta poroncim.

1765 avgust 8.

Procit vel vornic.

Pecete gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 49.
Copie.

401

28 august 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă împuternicire egumenului de la Caşin să interzică bîrsanilor să vîndă vin pe moşia mănăstirii, în afara celor trei circiumi pe care le-a încuviinţat anterior.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodaré zemli Moldavscoi. De vremi ce domniii meli ni s-au jăluit cuviios rugătoriul nostru Hrisanth, egumenul de la Caşinu, pentru bîrsanii din Caşin di pe moşiia mănăstirii, că ţin crîşmi de vîndu vinu pe la casăle lor şi crîşmile cu vinul mănăstirii să închidu de n-au vînzaré şi să pricinueşti pagubă multă mănăstirii. Deci, de vremi ce după testamentu pin ponturi s-au hotărîtu sătenii să nu ţie crîşmi cu vin să vînză, avîndu crîşmi cu vin cu băutură stăpînii moşiii, şi arătînd egumenul că pe bîrsanii cu voia i-a lăsa să ţie trei crîşmi pe moşiia mănăstirii în Caşinu, iar nu să ţie crîşmi pe la casăle lor, de pricinuescu pagubă în crîşmile mănăstirii. Pentru aceia, s-au dat volnicii egumenului de Caşinu să-şi ţie crîşmile cu vin cu băutură pe moşiia mănăstirii, iar bîrsanii să nu fie volnici a ţine crîşmi cu vinu sau a vindi pe moşiia mănăstirii, ce numai trei crîşmi cu vin să ţie, pe carii i-a lăsa egumenul şi să-şi de venitul moşiii după tocmală ce-or ave.

Pentru cari poruncim domnie me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ținut, de s-ar și arăta vreunii împrotivitori, să-i supui să urmezi cum arătăm mai sus, ca să nu ție ei crîșmi cu vinu în țărie, pentru ca să nu pricinuiască pagubă mănăstirii.

Aceasta poruncim.

1765 avgust 28 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXIV, doc. 4.
Orig., pecete aplicată.

402

⟨Iași,⟩ 15 septembrie 1765

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează călugărilor de la schitul Doljești să oblige pe locuitorii de pe moșiile Doljești și Lețcani să dea dijma din produse și să lucreze deplin zilele hotărîte.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele rugătorilor noștri părinților călugări de la schitul Doljeștii, ci este la ținutul Romanului, să fie volnici cu carte domniii mele a-și stăpîni drepte moșiile sale ce au împrejurul schitului, cu iazuri și vaduri de mori în pîrîu Albăi și în pîrîu de pe supt mănăstire și în Lățcoaia, și bălțile de pești ce are în șesul Siretiului pe moșie Doljeștilor și a Lețcanilor și să aibă a lua de a zece după obiceiu, din toate sămănăturile, din pîine și din fînaț și cînepi, din prisăci, din cinzăci de stupi unul, iar fiindu mai puțini, cîte o păra de stup ; și din tiutiun și din curechiul ce fac de vîndut, afară din grădinile cu legumi ce sîntu de hrana casilor lăcuitorilor, cum și din fînu după obiceiu, iar din stogurile ce le fac mai mari de măsură, cîte o păra dă stînjin ; și în iazurile ce au ezite, cum și în bălțile ce sintu pline de pești, nime să nu fie volnic a-și pune cînipi sau inață la topit, stricîndu apa și prăpădind peștile mîncîndu-l și vînzîndu-l. Iar de ar pune cu învoială inațe sau cînepi și ar vîna bălțile cu tocmală, dîndu-și adetiul după așezare și obiceiul pămîntului, atunce să fie volnici.

Și poroncim și dumitale ispravnice al ținutului, pe unii ca acie ce n-ar urma ponturilor și poroncilor domniii mele, și-și mistuescu dejma și nu lucriază deplin zilile hotărîte, pe unii ca aciia, după poroncă ce ai de la domnie me, să-i supui să urmezi. Iar carii ar ave mai multu a răspunde și nu s-ar odihni cu giudecată acolo, să le dai zi cu mărturie dumitale, viindu față, să avem știre.

Aceasta poroncim.

Let 1765 săpt⟨emvrie⟩ 15.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. I, doc. 39.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 1 ianuarie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăște prin „ponturi" obligațiile locuitorilor față de stăpînii moșiilor.

Cu mila lui Dumnezeu noi Grigorie Alexandru Ghica voievod, domn țării Moldaviei.

Facem știre cu acest hrisov al domniei méle că viindu-ne necontenite jalobe de la lăcuitorii țării ce șădu pe moșii, atît boerești, cît și mănăstirești, cum și pe moșii răzășăști, prin care jalobe arătîndu-ne că să asupresc cu lucrul stăpînilor moșiii făr' de nici o orînduială sau dreptate; asemenea mulți și din stăpînii moșiilor ne-au jăluit precum oamenii ce șăd pe moșiile lor nu să supun nici la o slujbă, sau de să și supun, cînd le este voia și cît li-i voia, ci cu această a lor nesupunere să lipsesc stăpînii moșiilor de folosul ce ar putea avea de pe moșiile lor. Și așa, cînd stăpînii moșiilor pentru lăcuitori jăluind de nesupunerea lor, cînd lăcuitorii asupra stăpînilor moșiii pentru asupreala și peste orînduială slujbă ce cerea de la dînșii făcea jalobe și niciodată nu să deșărta divanul de pricini ca acéstea.

Pentru care, vrînd domniia mea a să pune la orînduială bună aceste pricini, ca și lăcuitorii ce șăd pe moșiile altora să nu fie asupriți cu lucru boeresc peste orînduială și fără dreptate, cum și stăpînii moșiilor să nu se lipsască de venitul ce li să cade a avea de pe moșiile lor, ci cu orînduială și dreptate ce s-ar păzi, la amîndoao părțile să rămîe odihnite și mulțămite, știind atît lăcuitorii ce au să lucreze stăpînilor moșiii, cît și stăpînii ce au a nădăjdui a avea venitul de pe moșiile lor, ca să nu să asuprească nici o parte, nici alta, mai mult peste cît s-au socotit a fi cu dreptate, iată am hotărît domniia mea pentru fieștecare pricină în ce chip să s⟨e⟩ urmeze, arătînd prin cinsprăzece ponturi carele să vor scrie mai gios, cu hotărîre ca fieștecare din lăcuitori mai mult din cît arată prin ponturi să nu fie supărați, cum și din stăpînii moșiilor nimenea să nu cutéze a asupri mai mult pe cei ce vor lăcui pe moșiile lor, ci întocma după cum să arată prin ponturi să să urmeze și să să păzească. (Adecă :)

1. Doaosprăzece zile să lucreze fieștecare sătean întru un an stăpînului moșiei, (însă :) patru zile de primăvară, patru zile de vară, patru zile de toamnă.

2. Fieștecare sătean să lucreze acéste doaosprăzéce zile la rînduitele vremi, la orice lucru ari avea trebuință stăpînul moșiei, însă din răsăritul soarelui și pînă la apus, cu odihna sa ce s-ar cădea, și cu dreptate lucrînd slujbă de o zi ca cînd ari lucra și pentru însuși trebuința sa.

3. Fieștece om căsariu și holteiu în vîrstă, fără tată, carii vor fi de slujbă, să lucreze acéste doaosprăzece zile rînduite, iară flăcăul neînsurat ce va șidea în casă cu tatăl lui, de va fi și de slujbă, să nu să supere, fiindcă va lucra tatăl lui, iară cel neputincios și nevolnic să nu să supere cu slujba întru nimic.

4. Cel care din pricină de boală, sau că ar fi dus aiurea cu altă trebuință, sau cu chirie, să aibă a da stăpînului moșiei pe acéle zile ce au fost să lucréze cîte doaozeci bani noi pe zi, sau să dea plata pe zi unui om ce ar lucra stăpînului moșiei cu hac în locul celui ce n-ar lucra din vreo pricină arătată mai sus, ori după cum să va putea învoi.

5. Carii din săteni ar vrea să dea bani la stăpînul moşiei ca să nu lucréze, să nu aibă sătenii acea volnicie. Iar stăpînul moşiei de va vrea să ia bani pentru lucru, volnic să fie.

6. La moşia ce va fi şăzătoriu săteanul, acolo să aibă a lucra fieştecare acéle rînduite doaosprăzece zile pe an, sau şi la moşia ce va fi alăturea cale de trei, de patru ceasuri. Iară de-l va duce mai departe, cale de cinci, de şasă ceasuri, să i să socotească pierzarea zilii din cele doaosprăzece rînduite zile, iar cu podvăzi şi cu alte angîrii să nu să supere.

7. Lucrînd fieştece om acéle doaosprăzéce zile pe an, pe rînduiala arătată, să aibă a da toţi şi dijmă din toate, după obicéiu, de a zecea, la stăpînul moşiei şi nime să nu cutéze a-şi rîdica de pe ţarină pînă nu va veni stăpînul moşiei sau omul său ca să-şi ia dijma, pecum şi stăpînii moşiei să aibă purtare de grijă a mérge sau a trimite om la vréme, afară numai din grădinile cu legumi ce vor fi numai de trebuinţa casii lui, iar fiind de neguţătorie să dea dijmă.

8. Satele ce vor fi pe margenea hotarului ţării Moldovii să lucréze pe giumătate, adecă şasă zile să lucréze întru un an, în trei vrémi, cum şi bani de a fi să dea pentru slujbă, pe giumătate să dea, adecă cîte zece bani pe zi, iară dijmă să dea fieştecine din toate pe obicéiu.

9. La sate răzăşăşti, de să vor afla săteni făr' de moşie, să nu să supere cu lucrul, ci să dea bani după cum s-au hotărît mai sus pentru acéste doaosprăzece rînduite zile de lucru, dînd şi dijmă după obicéiu, a zécea, şi răzăşii să-şi înpartă întocma pe cîte părţi de moşie va avea fieştecine.

10. Vin, numai stăpînul moşiei să pună să vînză pe moşie sa, cum şi carii s-ar învoi cu stăpînul moşiei, iară altul nimenea să nu fie volnic a vinde. Iară alt féliu de băutură nu vor fi popriţi nici sătenii. Aşijderea şi vinul stăpînului moşiei după ce să va vinde, să aibă a vinde şi sătenii, învoindu-să cu stăpînul moşiei.

11. De va fi trebuinţă de arat, cîte pluguri vor eşi în satu, să are tot plugul pe zi zéce paşi, şi pasul să fie de şase palme, iară de va fi arătura în ţelină, să are optu paşi. Şi cîţi oameni vor fi părtaşi la acel plugu, arînd paşii rînduiţi, să să scutească fieştecare de o zi din céle doaosprăzéce zile, atît cel ce va avea un bou, cît şi cel ce va avea doi boi sau şi mai mulţi, cum şi cel ce va fi numai cu capul. Iar care nu va fi părtaşu la acel plugu va lucra acéle rînduite zile la altă slujbă ce va vrea stăpînul.

12. De va fi trebuinţă de prăşit, să prăşască fieştecare om pe zi o firtă, adecă a patra parte de pogonu.

13. De va fi trebuinţă de săcerat, să săcere fieştece om pe zi trei clîi.

14. De va fi trebuinţă de cositu fîn, să cosască fieştecare om pe zi giumătate de falce.

15. De va fi trebuinţă de adunatu şi de clăditu, să adune şi să clădească fieştece om pe zi giumătate de falce.

Acéste cinci ponturi ce s-au hotărîtu cu partu, lucrîndu-le fieştecine după hotărîré, să i să ţie în samă din céle doaosprăzece zile rînduite pe an, cum şi la altu lucru, lucrînd fieştecine după cum s-au arătat prin ponturi, iarăşi să i să ţie în samă din rînduitele doaosprăzece zile a anului. Iară carii din seténi

vor face tocmeală pentru lucru cu stăpînul moşiei, după zapisul acel de tocmală să să urmeze.

Şi aşa la toate să să urméze nestrămutat, ferindu-să atît stăpînii moşiilor a sili pe cei ce vor şîdea pe moşiile lor peste cît să hotăraşte prin ponturile ce să arată întru acest hrisov, cît şi cei ce vor şîdea ori pe a cui moşie să nu cutéze a lipsi pe stăpînul moşiei cît de puţin din cît s-au hotărît, ce şi o parte şi alta să păziască întocma după cum să hotăraşte.

Scrisu-s-au hrisovul acesta cu toată orînduiala, după cum să véde, de Procopie dascalul, în curgerea anilor.

Vleat 7274 (1766) ghen(arie) 1 dni.

Milostiiu bojieiu Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, gospodar zemle Moldavscoi.

Io Grigorie Ghica v(oievod) (m.p.).

Iordachi Costachi vel vist(ier) procit.

(Menţiune :) S-au scris în condică de Grigori Hudici, în sfînta mitropolie, 1804 iuni 30.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. XLIX-a, doc. 10.

Orig., pecete aplicată. Mai sînt şi următoarele copii : Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 27—28 ; Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 77—80 ; ibidem, Ms. 91, p. 71—74 ; ibidem, Ms. 95, p. 102—107 ; Arh. St. Iaşi, pach. 48, doc. 1, f. 96v—98v ; ibidem, Ms. 1707, pag. 112—116.

Un extras din 2 mai 1766 cuprinde numai cele 15 „ponturi" fără partea introductivă a hrisovului (Acad. Republicii Socialiste România, pach. II, doc. 108).

Publicat cu unele greşeli în : *Colecţia de aşezăminte făcute înainte de Regulamentul Organic*, Iaşi, 1857, p. 17—19 ; *Uricarul*, vol. II, p. 217—222 ; D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte şi legiuiri privitoare la chestia ţărănească*, vol. I, Buc., 1907, p. 25—28 ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii...*, p. 462—465.

404

(Iaşi,) 9 ianuarie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Pobrata să stăpînească moşiile mănăstirii, obligînd pe locuitori a-i da dijma din produse şi a-i lucra 12 zile de boieresc, ori să plătească fiecare cîte 2 lei pe an.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostivu gospodaré zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli cuviios rugătoriului nostru Hrisanthu, egumenul de la mănăstirea Pobrăta ot Suceavă, să aibă a-şi stăpîni drepti moşiile ce va ave înpregiurul mănăstirii şi mai departi de mănăstiré, de la ţinut(ul) Sucevii, pe ispisoacii gospod şi hotarnicii ce va ave, moşii alesă şi hotărîti, di pe totu hotarul lor să li ie toată dejma şi totu venitul, din totu locul pe obiceiu, ce numai din grădini cu legumi să nu ie, dar din curechi să ie. Şi de toată casa,

de căsar ci-or fi şezători pe moşiile mănăstirii, să le ie pe anu cîti doi lei de casă, însă să ie de la carii n-ar lucra de boerescu celi 12 zile pe anu, adică 4 zili de primăvară şi 4 zili de vară şi 4 zili de toamnă, la orce trebuinţă ar ave mănăstiré de lucru, după hotărîrea testamentului ce s-au făcutu cu sfatu de obştii.

Şi poroncim domniia me dum⟨itale⟩, is⟨pravnice⟩ de ţinut, oricari s-ar arăta înprotivitori, să-i supui, să urmezi cum hotărîmu mai sus, înplinindu şi venitul moşiilor păr' la cel puţinu, iar avînd cineva mai multu a răspunde, să viie să ste de faţă la divan, cu scrisori ci-ar ave. Aceasta poroncimu.

1766 ghen⟨arie⟩ 9 dni.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Pobrata, pach. X, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

405

Iaşi, 11 ianuarie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Slatina să oblige pe locuitorii din Mălini, care de la o vreme urmează după hrisovul dat cîmpulungenilor, să-i dea dijma din produse şi să-i facă douăsprezece zile de boieresc, ori să dea cîte doi lei de casă.

Io Grigorie Alicsandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vrémi ce domniii mele au dat jalobă rugătoriul nostru Ghenadi, egumenul de la mănăstirea Slatina ot Suciaavă, şi cu tot soborul de acolo, zicînd că avînd sfînta mănăstire o moşie, anume Măienii, la ţînutul Sucevii, pe care moşii fiind şezetori oameni cu casa şi să hrănesc pe numita moşii şi venitul obicinuit nu se supun a-l da, ce acei oameni urmiază de la o vremi după hrisovu domniii mele ce esti la cîmpulungini şi numita mănăstiré este păgubaşi de venitul acei moşii, pentru care au cerşut dreptate numiţii părinţi la domnie me.

Iată că li s-au dat această carte a domniii mele prin care hotărîm să aibă a lua de a zece din ţarini cu pîini, din cîmpi, din fînaţi, din livezi cu pomi, din bălţi cu peşté, din priseci cu stupi, însă din cincidzéci unul, iar fiind mai puţini va lua cîte o păra de stupu şi din totu locul cu tot venitul moşiii să e pe obiceiu şi după hotărîre ponturilor ce sînt în visterie domniii mele ; iar din grădini cu legumi să nu ia.

Aşijdere şi oamenii ce vor fi şezători cu casa pe numita moşie să lucreze zilele obicinuiti, adică 6 dzile de vară şi 6 dzile de iarnă, iar care nu vor vre să lucreze, să de cîte doi lei de casă pe an.

Iar de s-ar arăta vreunii înprotivitori a nu da venitul pe obiceiu, poroncim domnie me dum⟨itale⟩ is⟨pravnice⟩ al ţînutului i dum⟨itale⟩ vor(nice) de

Cîmpulungu, dela unii ca acie să înplinești tot, până la acel mai puținu, iar avînd cineva a răspundi, să vie la divan.

Într-altu chip să nu fie. Aceasta poruncim.

Let 1766 ghen⟨arie⟩ 11.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩

Pe Mălini, ispisocul lui Alicsandru vodă, ctitor mănăstirii.

⟨În altă parte :⟩

Pe Mălini și pentru Verijeni.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 182.
Orig., pecete aplicată.

406

⟨Iași,⟩ 8 februarie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel spătarului Ilie Costache și altui boier să cerceteze la fața locului reclamația ieromonahului Dionisie Hudici împotriva locuitorilor moșiilor sale Cordăreni și Săpoteni, dintre care unii s-au mutat din siliște, călcînd fînațele și țarinile, iar alții i-au prins peștele din iazuri făcîndu-i și alte stricăciuni.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. Cinstit[1] și credincioși boerii domniei méle, dum⟨neata⟩ Ilie Costache biv vel spatar i dum⟨neata⟩ . . . .[2].

Facem știre dumilor voastre că domniei méle au jăluit rugătoriul nostru ieromonah Dionisiie Hudeci, dzicînd că avînd șapte părți de moșie în satul Cordărenii și alt sat alăturea, Săpoténii, era satul așăzat pe hotarul Cordărenilor, avînd loc îndestulat de hrană ; iar de la o vreme, din pricina iarmaroacelor cu turcii, s-au răsipit din siliștea satului Cordărénii și s-au mutat pe loc de țelină, pe supt dumbrăvi și pe văi, iar o samă s-au mutat pe hotarul Săpotenilor, iarăși pe loc de țelină ; și mai în urmă cei mai mulți s-au mutat iarăși în siliștea Cordărenilor la besérică, iar unii stau și păn' acum mai în laturi din siliște, și unii pe hotarul Săpoténilor, și-i calcă amîndoao moșiile și fînațile și țarinile, fiind de-a pururea și între dînșii gîlcevi și pagube de munca lor.

Și făcînd și doao heleștii pentru folosul lor și chiverniseala hranii sale, i-au popritu mult de la stricăciu⟨ni⟩le și tîlhușagurile lor ce făce în iazuri, la care tăindu iazul din Cordăréni, afară de alte măiastrii ce avea, au găsit în iaz și la o sută de coșuri cîte de doao și trei pătrări. Pentru care pagubi, avînd și giudecată, i-au și ertat și au și plătit, dînd și zapis cum că nu să vor mai apropie de péștele din iazuri, puind și păzitori, și însuși ei luînd aminte unul alt⟨uia⟩. Și depărtîndu-să el de la moșiile sale, iarăși s-au apucat

---

[1] Așa în text.
[2] Loc alb.

de meşterşugul lor, prinzînd peştele zioa şi noaptea şi tăind iarăşi iazul din Cordăreni, de aghie au găsit ca 20 baniţă de péşte. Şi mai tăind în iastă toamnă şi iazul din Săpoténi, care iaz era netăiatu de cînd îl făcusă, n-au găsit péşte, asémene, mai nimic. Şi sînt ştiuţi aieve cum au vînat peştele. Şi puindu şi păzitori, au prins pe păzitori noaptea, învăliţi la obraze, şi l-au bătut muindu-l în balbă [1], şi l-au bătut vrînd să-l şi înnece, zicîndu-i să nu să mai afle păzitori de iazuri că-l vor omorî. Şi din pricina lor nime nu să mai apucă păzitor.

Aşijdirea mai avînd şi o livadă de pomi într-un rédiu, afară din sat, mergu în silă cu grămada şi scutură pomii, şi noaptea şi zioa, şi puindu-să în pricină păzitoriul, l-au şi bătut, zicîndu-i să nu să facă păzitoriu.

De care jalobă ca aceasta şi obrăznicie tîlhărească, însumi şi domniia mea ne-am minunat, şi vrînd ca să trimitem oameni domneşti să aducă pe fruntaşii satélor înpreună şi cu păzitorii să să giudece cu divan şi să să plinească pagubile şi să să şi pedepsască ca nişte răi tîlhari. Şi, socotind domnie mea că fiind dumneavoastră rînduiţi de către domnie mea ca să hotărîţi acele moşii acolo, iată vă poroncim ca să cercetaţi cu amăruntul toate jalobele de mai sus-numitului ieromonah, atîta pentru înprăştiitura satului şi călcare şi pagubile moşiii, şi zapisul ce au dat după cartea domniei méle oamenii de Şipoténi că să vor strînge în satul Cordărénii, unde le iaste şi beséric şi céialalţi oameni, atîta şi pentru călcare zapisului ce au dat pentru furtuşagurile heleşteilor. Şi numaidecît să arăte cei drepţi pe vinovaţi, ca să să înplinească şi toată paguba şi să ia şi pedeapsă ca să să veghe nişte răi ca aceia, să fie spre pilda a mulţi. Iar nearătîndu-i, să ştie bine că însuşi capetele satelor, adunîndu-să aice, să vor pedepsi şi din casăle lor să va înplini toată paguba. Şi cu mărturie dumilor-voastre în frica lui Dumnezeu să ne înştiinţaţi atîta pentru pagubile ce-ţi dovedi a iazurilor, cît şi pentru toate pricinile.

Aceasta scriem.

Let 1766 fevruar 8.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XXII, doc. 21.
Orig., pecete aplicată.

407

⟨Iaşi,⟩ 16 februarie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Stefan Capşa mazil, lui Cristea Stroescu şi altor fraţi ai lor, să stăpînească satul Stroeşti (Suceava) şi să oblige pe locuitori să le dea dijma din produse după „ponturi", să lucreze fiecare 12 zile de boieresc sau să le răscumpere, dacă vor stăpînii, cu cîte 20 de bani noi pe zi şi să respecte monopolul vînzării băuturilor.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

---

[1] Corect: „baltă".

Dat-am carte domnii meli lui Ştefan Capşe mazil şi Crîstii Stroescului şi altor fraţi ai lor, să fie volnici a stăpîni a lor driaptă ocină şi moşie ce au, anumi satul Stroeştii, pe apa Moldovii ot Suceavă, şi după scrisori, di pi totu hotarul moşiii, să aibă a-şi lua dejma din toati pe obiceiu, după hotărîrea hrisovului ce s-au dat poroncă pin ponturi cătră ispravnicii de ţinuturi, numai din grădini cu legumi ce-or fi de hrana casălor lor să nu le ia dejmă, iar carile li-ar fi de vînzare să le ia dejmă.

Şi tot sătianul să lucrează stăpînului moşiii pe anu de boerescu 12 zili, adică 4 zili de primăvară, 4 zili de vară, 4 zili de toamnă, la ce-ar ave trebuinţă de lucru stăpînul moşiii, după ponturi. Iar sătenii să n-aibă volnicii să de bani ca să nu lucreze aceli zile, ce, de va vre stăpînul moşiii să ia bani, să le ia pe zi cîti 20 bani noi de sătianu şi aşa nu vor lucra zilile de boerescu.

Pentru băutură, numai vinu stăpînul moşiii să ţie, iar altă băutură să vînză şi alţii, iar cîndu nu va ave băutură vinu stăpînul moşiii, cu ştire stăpînului moşiii să vînză şi sătenii, dîndu-şi venitul moşiii.

Şi la toati să urmezi după ponturi ce s-au făcutu cu hotărîré, iar nu într-altu chipu.

Aceasta poroncimu [1].

1766 fev⟨ruarie⟩ 16.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXIII, doc. 71.
Orig., pecete aplicată.

408

⟨Iaşi,⟩ 12 aprilie 1766

Grigore Alexandru Ghica, domnul Moldovei, scrie ispravnicului de Roman să poruncească unor unguri de la Miclăuşani, care locuiesc pe moşia mănăstirii Doljeşti şi fac stricăciuni în ţarini şi fîneţe, să se mute în sat sau să-şi facă gard în jurul aşezării lor.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

---

[1] Cu data de 17 fevruarie 1766 Grigore Al. Ghica porunceşte lui Constantin Canano, biv vel paharnic şi lui Ilie, serdar, ispravnici de Suceava: „Vă facem ştire că domniii meli au jălit Ştefan Capşe, mazil ot Suceavă, nepotul lui Năstase Stroescul, pentru moşia Stroeştii di pi apa Moldovii, ot Suceava... şi fiindcă din anul trecut, după cum era obiceiu, sătenii ce-i şed pe moşie nu i-au dat leul de casă, nici i-au lucrat zilele de boeresc, ci nici dejma moşiii obicinuită n-au dat-o numitului mazil. Şi cerşind dreptate, iată că vă scriem dum⟨neavoastră⟩ is⟨pravnicilor⟩, văzind carte domniii meli, să cercetaţi pentru venitul moşiii din anul trecut şi să-i pliniţi mazilului atît cîti un leu de casă de gospodariu ce-or fi şezînd pe moşia lui, cît şi toată dejma obicinuită ce n-or fi dat. Iară de la primăvară să-i supuneţi să urmezi toţi sătenii a lucra zilile de boeresc stăpînului moşiii şi a-şi da dejma după hrisov ce s-au hotărît şi ponturi ce s-au dat cătră is⟨pravnicii⟩ de ţin⟨u⟩t⟨uri⟩ să urmezi şi cărţii de stăpînire stăpînilor moşiilor" (Ibidem, doc. 72, orig.).

Credincios boeriu domnii mele, dum⟨neata⟩ Manolache biv vel armaş, is⟨pravnicul⟩ Romanului, îţi facem ştire că domnii mele au dat jalobă rugătorii noştri călugării de la mănăstire Doljeştii, de la acel ţinut, pe nişte unguri din satul Miclăuşenii, ce şed cu casile lor la şesul Siretului, pe loc de ţelină, în margine hotarului mănăstirii.

Şi în anii trecuţi, hotărîndu-şi moşie, oamenii de Miclăuşeni ce şide în locul fînaţilor şi a ţarinii îşi ţiné locul îngrădit de cătră satul lor, cum şi Doljeştii de cătră casile lor şi, pe hotărîtura ce-au hotărît boerii de cătră mănăstire şi de cătră Miclăuşeni, au silit călugării pe oamenii săi de au pus gardu şi de cătră Miclăuşeni, şi acii oamini de Miclăuşeni ci-au venit pe locul cel îngrădit de hrană s-au mutat la locu de odihnă şi hrana lor. Iar acii unguri ce-au rămas lîngă gardu den afară, pe locul Miclăuşenilor, nu numai că le calcă locul cel de hrană, ci încă şi gardul îl farmă şi-l strică şi nu vor să pue gardu dispre satul lor, nici să mută din locul cel de hrană la sălişte, unde este satu şi biru lor.

Şi Doljeştii a-şi îngrădi moşie pinpregiur şi dispre dînşii nu pot, fiindcă este loc de hrană şi s-ar ţine făr' de gardu, cum şi alti ţarini, ce de răul lor nu pot să s⟨e⟩ hrănească făr' de gardu, şi obiceiul lor pînă acum era de-şi pune ei gardu despre casile lor.

Pentru care iată scriem dumi⟨tale⟩, luîndu cart⟨ea⟩ domnii mele, să aduci de faţă pe acii unguri şi să cercetezi pricina. Şi fiindu după cum ne jăluesc călugării, să le poronceşti să-şi pue gardu ei dispre casile lor, sau să-şi margă cu casile în silişte lor, unde şedu şi alţi oameni a lor, ca să nu să superi locul de hrană cu călcare vitelor lor sau cu gardu.

Iar fiindu pricina într-altu chip şi neputîndu-i aşeza acolo şi s-ar tragi vreo part⟨e⟩ la divan, cu mărturie dumitale să avem ştire. Aceasta scriem [1].

Let 1766 ap⟨rilie⟩ 12.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. I, doc. 40.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] La 26 aprilie acelaşi an, ispravnicul de Roman scrie oamenilor următoarele: „Voi, unguri din Miclăuşeni, ce sînteţi cu şiderea la şăsul Sîretului, lîngă hotarul moşiii Doljăştilor, aicea au adus părintele Dionisie luminată cart⟨ea⟩ măriii sale lui vodă, jăluind că unde sînteţi voi cu şiderea nu este loc de sat, nici sălişte vechi, ca să şadă oameni cu şiderea la acel loc, fiindcă este loc de ţarină şi de hrana tuturor. Şi, pentru ca să nu să facă stricăciune ţarinii, s-au pus gardu, puindu cel mai mult gardu călugării de la mănăstire cu oamenii ce-au avut. Şi voi nu vă mulţămiţi că vă lasă să şideţi la locul acela unde este de trebuinţa ţarinii şi, în loc ca să îngrădiţi, voi v-aţi sculat şi aţi stricat gardul ce s-au fost făcut, din care pricină să face multă pagubă în ţarină de cătră vitele voastre.

Pentru care iată că vă scrim, de vreme că voi sînteţi cu şiderea unde nu este cu cale a şide, fiind la mijlocul ţarinii, şi gardul aţi stricat şi toată stricăciune ţarinii este despre vitele voastre, să căutaţi, pe unde aţi stricat gardul, să-l tocmiţi puindu-l la loc după cum au fost, că, netocmind gardul şi mai făcîndu-să cît de puţină stricăciune la ţarină, oi triimite de ⟨vă⟩ vor aduce cu ciobote şi nu numai că veţi plăti toată acea pagubă îndoit, ce încă voi da-vă şi certare cîte trii sute de toege la talpe. Şi după cum vă scriu, mai mult să nu aşteptaţi, ce gardul să tocmiţi, ca să nu să păgubească oamenii de hrana lor. Aceasta" (Ibidem, pach. V, doc. 73, orig.).

În legătură cu această chestiune mai dăm şi o altă jalbă cătră domnitor din partea egumenului de la mănăstirea Doljeşti, din 3 iulie: „Jăluesc mării tale pentru nişte oameni unguri ce să află trăitori pe hotarul moşiii Doljăştii, la şisul Sîritului, unde esti loc de fînaţu, şi fac multă pagubă şi stricăciuni cu rîmătorii şi vitile lor la locul de fînaţ de să păgubeşte mănăstire de venitul locului; şi li-am zis ca

⟨Iași,⟩ 29 mai 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare biv vel stolnicului Constantin Sturza să-și ia dijma de pe moșia Vlădești situată în afara celor „două ceasuri", poruncind și ușurgiilor să nu se amestece la acest sat.

† Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vréme ce domniii mele ni-au arătat credincios boeriul nostru dum⟨nealui⟩ Costandin Sturza biv vel stolnic că are o moșie la olatul Grecenilor, anume Vlădești, afară din cele doao ceasuri și s-ar fi întinzîndu ușurgii și alții de iau dejma obicinuită de la cei ce să hrănescu pe dînsa, iar dumnealui este păgubaș de venitul moșiii sale, pentru care, cerșind de la domniia mea dreptate, i-am dat volnicie printr-această carte a domniii méle ca ⟨de la⟩ oricine s-ar hrăni pe acea moșie a numitului boeriu să aibă a-și lua dejma deplin și din toate după obiceiu.

Și de vreme că această moșie iaste în olatul Grecenilor și afară din cele 2 ceasuri, poroncim domniia mea și voao ușurgii ca nicidecum să nu vă atingeți de moșiia aceasta a lua dijma cu chip de ușur, ce sîngur stăpînul moșiii să-și ia venitul moșiii sale din toate și de pre la toți, fiindcă ușurul domnescu să ia numai din pînile ce s⟨ă⟩ fac pe locul celor 2 ceasuri, iar afară dintr-acele doao ceasuri, oricine și pe a cui moșie ar lucra, volnic este stăpînul moșiii a-și lua dejma

---

să iasă de acolo să să așezi tot pe moșie mănăstirii, că esti loc, și ei nu vor, zicînd că nu s-or strămuta de acolo de la șisul Siritului. Și acum, din pricina lor, moșie Doljăștii să calcă cu doao imașuri și di vitile lor cîți șid acolo la șis cu casă, loc ca trii sute fălci, și să calcă și de vitile altor săteni ce șidu în margine moș'i Doljăștii, din sus despri mănăstire, și cu pricina imașurilor a doao locuri să aduce mănăstirii multă păgubire de venitul ce ar ave de pe moșie Doljăștii, că atîta loc de fînaț ei îl fac imaș de-l țin și-l pascu cu vitile lor. Și afară dintr-acel loc ce-l țin ei imaș, fiind puținel și de fînaț, cu rîmătorii ce țin ei acolo la șes, merg rîmătorii toamna și primăvara și fac rîmături la locul de fînați de-l strîcă și acel puțin'l loc, de nu pot cosașii a cosii de rîmăturile rîmătorilor lor.

Ce acum, fiindcă s-au scris luminată carte mării tale cătră svinție sa părintele episcop di Roman și cătră dum⟨nealor⟩ ispravnici de Roman, ca să hotărască și să aliagă niște părți de moșii ce ari mănăstirea Doljăștii tot acolo înprigiurul moșiii Doljăștii, danii și cumpărături, să să scrii o luminată carte și pentru această pricină ⟨a⟩ acilor unguri ce ședu la șesul Siritului, de este cu cali să fie statornici șezători acolo, ori de nu esti. Și, negăsindu-să cu cali a fi iei statornici acolo, să le dăm loc aiure tot pe moșie mănăstirii, să să mute cu casile lor unde s-a socoti, a nu să da atîta supărari nici lor, nici păgubiri mănăstirii de vinitul moșiii ; că de va rămîne să fii acii oameni trăitori tot acolo, apoi mănăstiri Doljăștii mai mult are pagubă decît folos de ace moșie. Și cum a fi mila mării tale.

Smerit rugătoriul mării tale, Artimon starițul și egum⟨enul⟩ mănăstirii Doljășt'i și cu tot săborul" (Ibidem, pach. II, doc. 15, orig.).

și venitul cel obicinuit după dreptate. Și după cum hotărîm mai sus prin domneasca noastră carte, așa să s⟨e⟩ urmeze. Aceste poroncim.

1766 mai 29 dni.

Io Grigore Ghica voevod ⟨m.p.⟩.
Racoviță vel logofăt procit.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCL, doc. 62.
Orig., pecete aplicată.

410

⟨Iași,⟩ 29 iulie 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, încuviințează egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moșiile Găureni, Todirel, Piciorul Lupului, Ciurea și Ciurbești să dea dijma din produse, să facă 12 zile de boieresc sau să dea cîte 2 lei de casă și să nu vîndă vin fără aprobarea lui.

Io Grigore Alecsandru Ghica voevod, cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldovii.

Dat-am carte domniii mele cuvios rugătoriului nostru Ignatie, egumen de la mănăstire Bîrnova, ca să aibă a-și lua venitul de pe moșiile mănăstirii di pe lunca Bîrnovii, din Găureni, din Todirel, din Piciorul Lupului, din Ciurea, de pe Ciurbești ot ținutul Iașii, din țarne, din toate sămănăturile, din fînațe, din pomeți, din vii, din prisăci cu stupi, din 50 unul, iar fiindu mai puțini să ia cîte o păra de stupu și dintr-altele din toate pe obiceiu, cum și din grădini cu legumi din care vor avea de vînzare de alișverișul lor, să iae dijma obicinuită, iar care or fi numai de hrana casăi lor să nu iae.

Și tot omul gospodar de pe numitele moșii să aibă a lucra mănăstirii de boerescu pe an acele 12 zile la vreme rînduită, după hotărîre testamentului ce s-au rînduit prin ponturi.

Cum și pentru crîșme de pe numitele moșii, cîndu n-a avea vin, băutură, mănăstire de vînzare în crîșme, atunce să vînză și sătenii și dijma, venitul moșiii, adecă leu de bute și pol leu de polobocu ce s-ar vinde, să de la mănăstire.

Și de la care săteni i-ar lăsa să nu lucreze acele 12 zile pe an ca să de bani, să le iae cîte 2 lei de gospodar pentru lucrul zilelor.

Pentru care poruncim domnie mea dumitale, ispravnice de ținut, de s-ar arăta vreunii înpotrivitori a nu-și da venitul moșiilor, să-i supui să urmeze la toate după hotărîre ponturilor, înplinindu și venitul moșiilor păr' la cel puțin, ca să nu se păgubască mănăstire de venitul moșiilor sale. Aceasta poruncim.

1766 iulie 29.

Procit vel logofăt.
Pecete gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 18v.
Copie. O altă copie modernă, idem, Ms. 547, f. 20 cu anul transcris greșit, 1765.

3 august ⟨1766⟩ [1]

Ispravnicul ținutului Dorohoi scrie medelnicerului Constantin Vîrnav să restituie finațul oamenilor din Șipoteni pe care l-a luat prin încălcarea hotarelor moșiei.

Cu frățească dragoste mă închin dum⟨itale⟩ badi Costandin Vîrnav med⟨elnicer⟩.

Eu, ca un dregătoriu ce mă aflu din mila preaînălțatului stăpîn, am scris dum⟨itale⟩ un răvaș în trecutele zile, ca să nu înpresori hotarul moșiii Șipotenilor și să nu ei fînațul țăranilor care l-au avut de sume de an⟨i⟩, care l-au avut pe moșie lor. Și dum⟨neata⟩, nu numai că n-ai dat fînațul țăranilor, ci nici răspunsu nu mi-ai făcut, la care era datorie dum⟨itale⟩ să-m⟨i⟩ dai cuvînt, căci nu mi-l dai mie, ci stăpînului carele m-au miluit cu dregătorie ținutului acestue.

Ci dar, iată și acum de iznoavă scriu dum⟨itale⟩ și-ți trimit pe dichiul, vechilul egumenului, cu hotarnica moșiii și cu anafora de giudecată ce-au avut înaintea divanului cu șat⟨rarul⟩ Petre Cheșco, stăpînul moșiii, carele sîngur au fost hotarnic și au hotărît moșiĕ între sîneși cum au vrut, și dum⟨nealui⟩ încă peste împresorare ce-au făcut atuncea la hotăr⟨nicie⟩, nefiind din partea mănăstirii nime de față, cum arată anaforaoa, că Hudici stăpînul moșiii n-au fost, acum dum⟨neata⟩ mai întri și ei moșie Șipotenilor cu totul de au rămas să să spargă satul din pricina dum⟨itale⟩.

Vere Costandini, cinstit și nu știu cum să-ți zic să mă crezi, de nu te vei dumiri dum⟨neata⟩ și acum, citind anaforaoa, și de nu vei da fînul țăranilor din buna voe, eu mai mult nu voi aștepta ca să vezi și spargere satului, ci cum a veni dichiul, de mă vei înștiința că n-ai dat fînul țăranilor și nu te lași de a faci împresurare moșiii, eu voi încăleca singur și oi rădica satele din prinpregiur și oi lua fînul de l-oi da țăranilor după dreptate ce au țăranii și mănăstirea, și apoi dum⟨neata⟩ mergi de te giudecă cu călugării la divan. Căci din mila lui Dumnezău țara este cu stăpîn și n-au rămas ca în țărie fieștecărue să să stăpîniască moșieli, ce cu dreptate ce li să cadi și, fiindcă dum⟨neata⟩ ești boeriu, s-ar căde mai mult de cătră dum⟨neata⟩ să s⟨e⟩ păzască dreptate. Și cu hotărîre scriu dum⟨itale⟩, să dai țăranilor fînul și împresurare moșii să nu faci de aceasta.

Și sînt al dum⟨itale⟩ ca un frate,
Iordachi ...... [2]

Avgust 3.

Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. X, doc. 171.
Orig.

[1] Datarea după inventar.
[2] Indescifrabil.

412

〈Iași,〉 22 august 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește biv vel armașului Manolachi, ispravnic de Roman, să cerceteze reclamația egumenului de la Secu contra unor locuitori din Săbăoani, moșia mănăstirii, care țin orîndă în sat, interzicîndu-le să nu mai vîndă vin, dar îngăduindu-le să desfacă alte băuturi.

Io Grigorie Alixandru Ghica voevoda, bojiiu milostiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniii mele, dumneata Manolache biv vel armaș, ispravnic de ținutul Romanului.

Îți facim știre că domniii mele au dat jalobă cuvios rugătoriul nostru Eftemii, egumen de mănăstire Săcului ot Neamțu, asupra unor unguri, anume Imbre Petru și Blaj Mihaiu și Băcăcică Martin den Săbăoani ot Roman, zîcîndu că ace moșie Săbăoanii iaste a mănăstirii Săcului, pe cari moșie i s-au dat numitului egumen carte domniii mele de stăpînit și de dejmuit și cu poruncă ca nimene să nu vîndă vin pe moșie mănăstirii. Iar acești unguri de mai sus arătați nu să supun poroncii, ce țin orîndă acolo în sat și vîndu vin și den pricina lor stă vinul mănăstirii nevîndut.

Pentru care, iată că-ți scriem dumitali să aduci față pe acei unguri de mai sus numiți și să cercetezi pricina, dîndu-le poroncă ca să nu mai vîndă vin pe moșie mănăstirii, iar altă băutură să vîndă, urmîndu după hotărîrea ponturilor, odihnindu pre numitul egumen cu dreptati ce i s-ar cădea ca să nu mai jăluiască. Iar neodihnindu-s〈e〉 vreo parte, cu zî de soroc și cu mărturie dumitali să-i trimiți la divan. Aceasta scriem.

1766 avgust 22.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 29.
Orig., pecete aplicată.

413

〈Iași,〉 28 august 1766

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăște ca bîrsanii de pe moșia mănăstirii Cașin să dea egumenului dijma obișnuită și cîte un leu de gospodar pe an pentru zilele de boieresc.

Io Grigoriie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce domniii méle ni s-au jăluit cuvios rugătoriul nostru Hrisanth, egumenul de la mănăstirea Cașinul, pentru bîrsanii ce șed pe moșiia mănăstirii Cașinul ot ținutul Bacăului, pentru că după hotărîrea ponturilor nu lucrează de boerescu pe anu zilile rînduite, pentru acéia să fie volnic egumenul a le lua cîte

un leu pe anu de casă de gospodar, pentru lucrul zililor rînduite, iar mai mult să nu le cei, nici bani de gospodar, nici zile de lucru, ci numai dijma obicinuită, venitul moşiii să-şi ia.

Pentru cari poruncim domniia me dumitale, ispravnice de ţinut, de să vor arăta vreunii înpotrivitori, pe unii ca acéia să-i supui să urmezi cum arătăm mai sus, înplinind şi leu de casă de gospodar pe anu pentru lucru zililor, cum şi dejma obicinuită, să nu să păgubască svînta mănăstiri de venitul moşiii sale.

Aciasta poroncim.

Let 1766 avgust 28.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava — Iaşi, pach. XXIV, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

414

⟨Iaşi,⟩ 1 februarie 1767

Hatmanul Vasile Roset arendează lui Necula Puişorul lipscanul moşia Răbîia pe timp de patru ani, dîndu-i dreptul de a lua dijma de la locuitori, fără a le cere altceva, şi să ţină numai el crîşmă în sat.

† Înştiinţăz cu această scrisoare a mea pentru un podu ce am în apa Prutului, pe moşia mea Răbîia, de la ţinutul Fălciiului, şi pentru crîşma de acolo şi pentru dejma ce s-a faci pe tot hotarul moşiii méle de mai sus arătată, Răbîia, aceste venituri, însă a podului şi crîşmii şi a dijmii, le-am vîndut dumisale baş Necola[1] de la Sfeti Necolai, cu tocmală şi cu preţ dreptu 230 lei noi, adecă dreptu doî sute şi triizăci de lei noi pe an. Şi banii să-mi de în 2 vadele, adecă 115 lei să-mi de acu la fev⟨ruarie⟩ 1, la începutul anului, iar 115 lei să-mi de la 6 luni, adecă cînd s-a plini giumătate de anu.

Şi fiindcă aceste venituri i le-am vîndut cu vade pără în 4 ani, care cîte 230 lei pe an să fac în 4 ani 920 lei noi, adecă noî sute şi doîzeci de lei noi, aceşti bani să aibă a mi-i da tot cu această rînduială, adecă cîte 115 léi la începutul anului şi cîte 115 lei la jumătate de an, după cum arată mai sus, adecă pe fieşteoare anu pe 2 vadele.

Şi după tocmala şi aşezare aceasta să aibă dumnealui başea Necola lipscan, de la fev⟨ruarie⟩ 1, a stăpîni şi a-şi strînge aceste venituri din podu şi din crîşmă şi la vreme să-şi ia şi dejma din pîni şi din fînaţ ce s-ar face, după obiceiu, iar cu oamenii ce sînt pe ace moşie să n-aibă nici o treabă, nici să le poroncească la nemică, nici să-i supere întru nemică pără să vor plini 4 ani. Şi de va vre ca să mai ţie dumnealui başa Necola aceste venituri mai mult, iar să vie să să tocmască şi să să aşeze cu mine, după cum s-a pute şi aşea să mai ţie. Iar nevrînd a mai fi, atuncea să rămîie moşie me slobodă.

Şi pentru acele ce va face şi va lucra la pod şi la cîrcimă şi la alte toate să rămîie a moşiii mele, să nu aibă a cere sau a răspunde nemică, că aşe am tocmit, iar pără s-or plini aceşti 4 ani să nu fii volnic nimi a-l scoate, măcar de

[1] Necula Puişorul lipscanul, cf. *Surete şi izvoade,* vol. XVII, p. 71.

ar da alții și mai mult preț, tot bașa Necola să ție și să-și ia venitul ce scrii mai sus.

Așijdere i-am dat voie ca să nu lasă pe alt pe nime să ții crîșmă în sat, nici den săteni, nici dintr-alții, fără numai la cîrcima podului să să vîndă băutură.

Și după tocmala ș-așezare ce-am făcut i-am dat și această scrisoare la mîna baș Neculii, să să păzască.

Let 7275 ⟨1767⟩ fev⟨ruarie⟩ 1.

V⟨asile⟩ Ros⟨e⟩t hatman.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CII, doc. 30.
Orig.

415

22 martie 1767

Răzeșii din Șărățel se învoiesc prin zapis cu egumenul de la Doljești, pînă ce se vor judeca la divan, să primească mutarea locuitorilor în cuprinsul moșiei, luînd fiecare dijma de pe partea care, în mod provizoriu, socotește că o are în stăpînire.

Adecă eu Ion diacon, strănepotul lui Costandin Liahul, și eu Vasile chelar, unchiul diaconului din Șărățăi, adeverim cu această scrisoare a noastră la mîna părinților călugări de la mănăstirea Doljeștii, precum să să știe că făcîndu-să mănăstiri pe hotarul Doljeștilor lîngă Șărățăi, unii din răzeși, boeri și din neamurile noastre, și-au dat părțile sale din Șărățăi danie sfintei mănăstiri, alții au dat și danie și vînzare, cum și din frații și neamurile noastre. Pentru care părți de moșie din porunca gospod au venit și boeri hotarnici ca să hotărască părțile mănăstirii despre noi răzeșii și nefiind vréme a hotărî, și noi neodihnindu-ne, ni-am cerut zi de soroc ca să să curme unele pricini la Eși înainte dum⟨nealor⟩ veliților boeri și a luminatului divan. Și la soroc nemergînd noi, și și altă dată iarăși ni-am pus soroc, și noi iar n-am mers, iar acum vrînd mănăstirea ca să-și rădice oamenii ce sînt pe supt mănăstire, din locul cel de hrană, să-i strîngă la un loc în fundul Lițcăi sau unde s-or socoti, și ei cerîndu-să în Șărățăi să să mute după zapisul ce-au dat, iarăși ni-au sorocit, și moșiia fiind nehotărîtă, noi n-am priimit a să muta păn' nu s-a hotărî moșiia.

Deci aducînd părinții carte dum⟨nealor⟩ boerilor caimacami la dum⟨nealor⟩ boerii ispravnici pentru oamenii ce șăd pe supt mănăstire, care singuri să mărturisesc că șăd în locuri de hrană pe supt mănăstire, și dum⟨nealor⟩ boerii dînd voe ca să să mute oamenii, însă hotărînd, mutîndu-să în Șărățăi și hotărîndu-să moșiia, cîți oameni or veni pe locul nostru adetul lor să-l luom noi după cum și ponturile gospod poruncesc, iar care oameni or veni pe locul mănăstirii, vor da adetul mănăstirii.

Deci, viind noi înainte dum⟨nealor⟩ boerilor ispravnici, așa ni-au învoit, oamenii de pe supt mănăstire putînd în ceastă primăvară a să muta pe hotarul Șărățăilor, volnici să fie a-și face case unde or socoti și sînt așăzați și alți oameni, iar pentru 2—3 țigani și poslușnici ce va avea mănăstirea, aceia să

se mute în margine din sus despre mănăstire, iar a să hrăni, să să hrănească pe moşiia mănăstirii. Şi după Paşti, după vrémea lucrului, să ne învoim cu zi de soroc să mergim la Eşi şi giudecîndu-ne şi după judecată rădicîndu-ne boeri hotarnici, pe a cui loc vor veni oamenii aceşti birnici, acelue or da adetul. Şi care parte nu va urma nici acmu ca să să afle la Eşi păn' la sfîrşitul lui mai, după vrémea ce ne-om pune şi ne-om învoi, atuncea acea parte să nu aibă a răspunde. Iar mergînd vreo parte la Eşi fără de ştire şi scrisoare şi altă parte n-a merge, atunci să să trimită carte gospod la dum⟨nealui⟩ ispravnic să-i pornească.

Şi într-acest chip ni-am aşăzat dînd zapis unul la mîna altuia înainte dum⟨nealor⟩ boerilor, ca să nu fie între noi mai mult⟨ă⟩ pricin⟨ă⟩. Pentru credinţă m-am iscălit cu mîna mea.

Let 7275 ⟨1767⟩ mart 22.

Eo erei Ion diiacon ; eu Vasile chelar.

Acest zapis s-au făcut înaintea noastră cu învoiala despre amîndoo părţile.

. . . . . .[1] Gavril Căr⟨ă⟩caş medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. VII, doc. 82.
Orig.

416

⟨Iaşi,⟩ 28 mai 1767

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă un nou aşezămînt pentru reglementarea zilelor boierescului, adăugînd la ponturile lui Grigore Al. Ghica din 1 ianuarie 1766, un articol privitor la obligaţia arendaşilor de a da locuitorilor pămînt suficient de cultivat.

Pentru zilile boerescului.

Noi Grigorie Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldoviei.

Facem ştire cu acest hrisov a domniei mele pentru lăcuitorii ţării aceştiia ce să află cu şădere pe moşii boereşti, mănăstireşti şi răzăşeşti, că de-a purure da jalobe cum că s-ar fi asuprind de către stăpînii moşiilor la lucru şi la alte angării piste dreptate, mai mult decît s-ar căde a face pentru hrana ce au pe acele moşii. Aşi⟨ş⟩dire şi stăpînii moşiilor necurmate jalobe da, cum că lăcuitorii ce să află cu şădere pe moşiile lor nu vor ca să lucreză nici acele obicinuite de demult doaîsprezece zile pe an şi nici un folos despre cei ce lăcuesc pe moşiile lor nu au, ce încă stricăciune şi pagubă cu călcare ce fac pe moşiile lor.

Deci vrînd domniia me ca să între acest lucru la orînduială cu care să să potolească aceste pricini ce era pînă acum necurmate, şi nici lăcuitorii să nu să asuprească la lucru de către stăpînii moşiilor piste dreptate, nici stăpînii moşiilor să nu ⟨se⟩ lipsască de venitul moşiilor ce le să cade a ave, am cercetat cu amăruntul, atît obiceiurile vechi ce ave stăpînii moşiilor la ale lucrului, cum şi hrisovul domniei sale Grigorie Alecsandru Ghica voevod ce au făcut pentru rînduiala lucrului la let 7274 ghenar 1, care hotăreşte lucru lăcuitorilor să fie piste anu iarăşi 12 zile, după obiceiul vechiu, şi aceste zile la ce vreme

[1] Indescifrabil.

să le lucreză şi cu ce orînduială. Şi după cum am socotit a fi cu cale şi cu dreptate ca să nu să asuprească nici o parte nici alta, am făcut orînduială la fieştece lucru după cum pre larg arată în gios prin 16 ponturi ce s-au pus într-acest hrisov a domniei mele, adică :

1-iul : Doaîsprezece zile să lucreză fieştecare sătean întru anu stăpînului moşiei, însă patru zile de primăvară, patru zile de vară, patru zile de toamnă.

2-le. Fieştecare sătean să lucreză aceste 12 zile la rînduitile vremi, ori la ce lucru ar ave trebuinţă stăpînul moşiei, însă din răsăritul soarelui şi pînă la apus, cu odihna sa ce i s-ar căde cu dreptate, lucrînd slujbă de o zi ca cînd ar lucra şi pentru însuşi trebuinţa sa.

3-le. Fieştece om casariu şi holteiu în vîrstă, fără tată, de va fi de slujbă, să lucreză aceste 12 zile rînduite, iar flăcăul neînsurat ce va şide în casă cu tatăl său, de va fi de slujbă să nu să supere, fiindcă va lucra tatăl lui, cum şi cel neputincios şi nevolnic să nu să supere cu slujba întru nimică.

4-le. Cel care din pricină de boală sau că s-ar fi dus aiure cu altă trebuinţă sau cu chirie, să aibă a da stăpînului moşiei pe acele zile ce au fost să lucreză cîte 20 bani noi pe zi sau să de plată pe zi unui om ce ar lucra stăpînului moşiei cu hac în locul acelui ce n-ar lucra din vreo pricină arătată mai sus, ori după cum să va pute învoi.

5-le. Care din săteni ar vre să dea bani la stăpînul moşiei ca să nu lucreză, să nu aibă ace volnicie, iar stăpînul moşiei de va vre să iae bani pentru lucru, volnic să fie.

6-le. La moşie ce va fi şăzător săteanul, acolo să aibă a lucra fieştecare acele rînduite 12 zile pe an sau şi la moşiia ce va fi alăture cale de 3, de 4 ciasuri, dar de-l va duce stăpînul moşiei mai departe, cale de 5, de 6 ciasuri, să i să socotească pierzare zilii din cele 12 rînduite zile, iar cu podvoz şi cu alte angării să nu să supere.

7-le. Lucrînd fieştece om acele 12 zile pe anu, pe rînduială arătată, să aibă a da toţi şi dijmă din toate după obiceiu, de a zece la stăpînul moşiei, însă din grădinile cu legumi ce vor ave pentru trebuinţa casălor lor, nu vor da dejmă, iar de vor fi grădini de neguţătorie, vor da dejmă după obiceiu. Şi nime să nu cuteză a-şi rădica de pe ţarină pîne, pără nu va veni stăpînul moşiei sau omul său ca să-şi ia dijmă, precum şi stăpînul moşiei să aibă purtare de grijă a merge sau a trimite om la vreme ca să-şi ia dijmă. Şi lăcuitorii să aibă datorie a da de ştire fieştecare stăpînului moşiei la vreme ce a vre să-şi rădice pînea, pentru ca să-şi ia stăpînul moşiei dijma, şi după înştiinţare ce va da, dator să fie stăpînul moşiei îndată a ave purtare de grijă să-şi strîngă dijma ; dar de nu va ave purtare de grijă ca îndată să-şi strîngă dijma şi din zăbava ce va face să va pricinui acelui cu pîne vreo pagubă, dator să fie stăpînul moşiei a plăti ace pagubă.

8-le. Satile ce vor fi pi margine hotarului ţării Moldovii să lucreze pe jumătate, adică 6 zile să lucreze întru anu, în trii vremı, cum şi bani de a fi să de pentru slujbă, vor da pi aceste şasă zile cîte 20 bani pe zi şi vor da şi dejma obicinuită.

9-le. La satile răzeşeşti de să vor afla săteni fără de moşii, să nu să supere cu lucrul, ce să de bani precum s-au hotărît mai sus pentru acele 12 zile rînduite de lucru, dînd şi dijma după obiceiu a zece, şi răzăşii să-şi înpărtască întocmai pe cîte părţi de moşie va ave fieştecine.

10-le. Vin, numai stăpînul moşiei să pue să vînză pe moşiia sa, cum şi care s-or învoi cu stăpînul moşiei, iar altu nime să nu fie volnic a vinde, iar alt feliu de băutură nu vor fi opriţi nici sătenii. Aşişdire şi vinul stăpînului

moşiei după ce să va vinde, să aibă a vinde şi sătěnii învoindu-să cu stăpînul moşiei.

11-le. De va fi trebuinţa de arat, cîte pluguri vor eşi în sat, să are tot plugul pe zi 10 paşi, şi pasul să fie de 6 palme, iar de va fi arătura în ţălină, să are opt paşi, şi cîţi oameni vor fi părtaşi la acel plug arînd paşii rînduiţi, să se scutească fieştecare de o zi din cele 12 zile, atît acel ce va ave un bou, cît şi cel ce va ave doi boi sau şi mai mulţi, cum şi cel ce va fi numai cu capul. Iar care nu va fi părtaşi la acel plug va lucra acele rînduite zile la altă slujbă ce va vre stăpînul.

12-le. De va fi trebuinţă de prăşit, să prişască fieştecare om pe zi o firtă, adică a patra parte din pogon.

13-le. De va fi trebuinţa de săcirat, să săcere fieştece om pe zî trii clăi.

14-le. De va fi trebuinţa de cosît fîn, să cosască fieştecare om pe zî jumătate de falce.

15-le. De va fi trebuinţă de adunat şi de clădit, să adune şi să clădească fieştece om pe zi jumătate de falce.

16-le. Lăcuitorii ce să vor afla ori pe a cui moşie cu şidere, să aibă voe a-şi face toată trebuinţă hranii lor pe ace moşie şi neoprindu-să de către stăpînii moşiilor. Şi de vor fi vîndute cu anul nişcaiva moşii, iarăşi lăcuitorii acei moşiei să fie neopriţi despre cei ce după vreme să vor întîmpla cumpărători acei moşiei, de a-şi face toată hrana lor, şi stăpînii moşiilor care vor ave moşii de vîndut cu anu, să le vînză cu aceaste tocmală, ca lăcuitorii acei moşii să aibă voe de a-şi face toată hrana lor neoprindu-să despre cumpărător. Şi vor da lăcuitor⟨ii⟩ obicinuita dejma din cele ce vor ave pe ace moşie, cum şi pentru slujbă vor urma după cum pre larg să hotăreşte mai sus.

Cu această orînduială, după cum pre larg arătăm şi hotărîm mai sus, lucrînd fieştecare lăcuitor, să va ţine în sama lucrului din cele 12 zile ce sînt hotărîte piste anu să lucreze ori la ce lucru va fi şi va cere stăpînul moşiei. Şi stăpînul moşiilor mai mult decît să arată printr-acest hrisov a domniei mele să nu cuteze a asupri pe lăcuitori, cum şi lăcuitorii fieştece lucru la vreme sa, după cum să arată mai sus, fără de nici o pricină şi înpotrivire să lucreză stăpînilor moşiei.

1767 maiu 28.

Noi Grigorie Calimah voevod.

Locul peceţii.

Iordachi vel vistier, procitenomu.

Posleduit la arhivă în anu 1833 şi-i întocmai cu originalul.

Panaite Malcoci.

Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 28—29v.

Copie. Alte copii mai sînt la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 81—84 ; ibidem, Ms. 91, f. 44v—46 ; ibidem, Ms. 95, p. 107—113 ; Arh. St. Iaşi, pach. XLVIII, doc. 1, f. 99—101 ; ibidem, Ms. 1707, p. 117—122.

Publicat în *Colecţie de aşezăminte...*, p. 28—32 ; *Uricarul*, vol. IV, p. 14—20 ; D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte şi legiuiri...*, vol. I, p. 28—31 (publicat după Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 81—84, fără titulatura domnului ; pune greşit anul 1768 şi omite „pontul" 15, punînd la acest număr conţinutul „pontului" 16) ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii...*, p. 465—468 (cu omisiunea „pontului" 15) ; N. Iorga, *Documente privitoare la familia Callimachi*, vol. 1, Buc., 1902, pag. 580—583, cu data corectă 28 mai 1767, după Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, pag. 81—84.

417

⟨Iaşi,⟩ 4 iunie 1767

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Iordache Lazu, biv vel paharnic, să stăpînească moşia sa Drăguşeni (Suceava), să oblige pe locuitori a-i da dijma din produse şi să facă zilele de boieresc după hotărîrea ponturilor.

Io Grigorie Ioan Calimah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii méle lui Iordache Lazul biv vel paharnic, să fie volnic cu cart⟨ea⟩ domniii méle a stăpîni şi a dejmui moşiia sa ce are la ţinutul Sucevii, anume Drăguşenii.

Deci, după scrisori ce are, să aibă a lua de a zécea din ţarini cu pîini, din cîmpi cu fînaţ, din bălţi cu peşte, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini va lua cîte o para de stup şi din toate după hotărîre ponturilor domnii méle ce s-au făcut de obşte. Aşijderea şi cei ce să vor afla şăzători cu cas⟨a⟩ pe numita moşie să aibă a lucra zilele obicinuite de boeresc de toată casa pe an, după hotărîre ponturilor.

Iar care nu s-ar supune a da venitul moşiei după cum arătăm mai sus, poroncim domniia me dum⟨itale⟩ is⟨pravnice⟩ al ţinutului, de la unii ca aciia să împlineşti tot venitul, supuindu-i ca s⟨ă⟩ urmeze toţi după cum arătăm mai sus, ca să nu să păgubască stăpînul moşiei de venit. Iar care din ei var ave mai mult a răspunde, cu drese şi scrisori ce va fi avînd, să vie la divan.

Aceasta poroncim [1]

1767 iun⟨ie⟩ 4.

Procit vel vornic.

⟨Pe verso :⟩ Netrecută în condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLVIII, doc. 75.
Orig., pecete aplicată.

418

⟨Iaşi,⟩ 24 iulie 1767

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare hatmanului Vasile Roset să strîngă uşurul depe moşiile lui: Scroafa, Doreşti şi Ursoaia, pe care le cultivă tătarii.

Io Grigorie Ioan Calimah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.

[1] Text asemănător în doc. de la 8 ianuarie dat de Grigore Ghica lui Manolache Costache vel logofăt, pentru satul Drăculeşti — Covurlui (ibidem, pach. CCCXXXII, doc. nr. 15).

Dat-am carte domniii mele cinstit şi credincios boeriul⟨ui⟩ domniii mele, dum⟨nealui⟩ Vasăle Ros⟨et⟩ hatman şi pe cine va trimite, să fie volnic cu carte domniii mele a lua şi a strînge tot uşur⟨ul⟩ de pe moşiile dum⟨nealui⟩, anume Scroafa, Doreştii, Ursoaia, pe cari ară tătarăi, după hrisoavele gospod, după cum au luat şi într-alţi ani. Deci după carte domniii mele să strîngă tot uşuru de pe moşiile dum⟨nealui⟩, neavîndu nici o înpiedecare de către uşurgii. Aceasta scriem.

1767 iule 24

Procit vel vist⟨ier⟩.

Arh. St. Bacău, pach. V, doc. 5.
Orig., pecete aplicată.

419

⟨Faraoani,⟩ 2 octombrie 1767

Locuitorii din Faraoani se învoiesc prin zapis cu egumenul mănăstirii Solca să-i plătească doi zloţi de casă pe an pentru venitul moşiei, iar în caz de nesupunere să le ia cîte doi lei.

Copie.

Adecă noi, toţi oamenii din Faraoani, cari mai gios ni-am pus degitili, dat-am zapisul nostru la cinstită mînă sfinţiii sali părintelui Venedict, egumen de Solca, precum să să ştie că, apucîndu-ni pentru adetul moşiii ca să înplinească de la noi după ponturili măriii sal⟨e⟩ voevod, am căzut cu rugămintea la sfinţia sa şi ne-au lăsat că să dăm cîti doi zloţi de casă într-un ⟨an⟩ [1] şi bani să dăm acum fără nici o pricină.

Iar de s-ar întîmpla ca să mai punem pricină, să aibă a trimeti om gospod şi să înplinească cîti 2 lei de casă. Şi pentru credinţă ne-am pus degiteli mai gios ca să se criază.

1767 oct⟨ombrie⟩ 2.

Eu Petri vornic ; Ianoş Cotoru ; Ianoş Farcaş ; Ianoş Mozoc ; Giurgiu Cotoru ; Gherghel Antal.

Eu fiind rînduit de dom⟨nealui⟩ ispravnic ca să înplinesc cîti doi lei de casă de la aceşti oameni din Faraoani, am fost faţă la această aşăzari şi am scris cu zisa satului tuturor.

Costandin Dănăriul.

Arh. St. Buc., A.N., pach. CC, doc. 4.
Copie.

[1] Omisiune.

420

20 noiembrie 1767

Scrisoarea unui prieten către Husain aga de la Roman, cerîndu-i bani cu împrumut să lucreze 17 pogoane și jumătate de vie la Cruce și Spăriați, cîte 5 lei de pogon.

† Cinstit al meu bun prietin, dum⟨neata⟩ Husain, aga de la Roman, ferícită sănătate îți poftescu de la Dumnădzău să-ți dăruiască.

Alta, poftescu pe dum⟨neata⟩ să dai șeptedzăci și șepte dé lei și giumătate la Gheorghii Lichiiu ca să-i ducă să-i dea să plătească lucru viilor de la Cruci și dé la Spărieți, șeptespreci pogoani și giumătate, cîte 5 lei dé pogon. Și poftescu sminteală să nu-mi faci, și agiugîndu cu sănătate la toamnă, ți-oi da mul⟨țumi⟩re pentru acești bani.

Aceasta poftescu și sănătate.

Let 7276 ⟨1767⟩ noembvrie 20.

A dum⟨itale⟩ bun prietin.

B.C.S., (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCLXXXIII, dosar 3, doc. 15.

Orig., pecete aplicată cu inițialele B.L.

421

⟨Decembrie 1767⟩ [1]

Călugării de la Slatina cer domnului Moldovei să-i scoată de sub „robia" locuitorilor din Rădășeni, dispunînd anularea învoielii cu mănăstirea și obligîndu-i să se supună prevederilor așezămîntului, pentru dijmă, boieresc și vînzarea băuturilor.

Jeluim doamne milii și bunătății mării tale c-are svinta mănăstiré Slatina o moșie, anume Rădășenii, la ținut⟨ul⟩ Socevii, dată de la ctitorii mănăstirii și cu vecini. Deosăbit de al⟨te⟩ dovezi ce are mănăstirea că au fost vecini oamenii de Rădășeni, singuri ei să arată într-o mărturie hotarnică a Rădășenilor numindu-s⟨e⟩ vecini, iar nu moșeni, care ace mărturie hotarnică s-au făcut pînă a nu să tăe vecinătat⟨ea⟩, a nu mai fi lăcuitorii vecini. Și după ci s-au tăet vecinătat⟨ea⟩, egum⟨enul⟩ Ghedion, ci-au fostu la aceia vreme, care îl numești în hotarnică, au fost ficioru a unui vecin, anume Vasilie a lui Gheorghie, și dovada ce mai mare asupra vecinătății iaste aceasta, că de n-ar fi fost vecini, cum ar fi suferitu egum⟨enul⟩ să-l facă vecinu; și ei fiind vecini de baștină lucra mănăstirii la ce le poroncie, dar lazuri, pometi ce-și sădie pe moșie și-i stăpîne, și cît lucra di să hrănie pe moșie Rădășenii, cum și pe alte moșii, dejmă

[1] În cuprinsul documentului este menționată, ca ultimă, înfățișarea călugărilor cu locuitorii din Rădășeni, la boierul Iordache Canta, ispravnic de Suceava. Anaforaua acestuia (Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 22) poartă data de 2 decembrie 1767, iar rezoluția marelui logofăt pune termenul de înfățișare la divan pentru 12 ianuarie 1768. Documentul de față fiind o plîngere către domn în vederea acestei judecăți, a fost alcătuit între 2 decembrie 1767 și 12 ianuarie 1768, cu multă probabilitate la sfîrșitul lui *decembrie 1767*.

nu le lua că lucra la ce le porunciia. Şi şi-au fost făcut unii dintre dînşii şi cărţi gospod de stăpînit lazuri şi pometi.

Şi ştiindu egum⟨enul⟩ că scrisori la mănăstire nu sintu au dat şi hotarnica aceasta la mîna neamurilor lui de au amistuit-o şi, mai avînd acile cărţi de stăpînit lazuri şi pometi, s-au sculat şi au tras-o pe mănăstiré la divan la măria sa Costandin vodă Mavrocordat ; şi tîmplîndu-s⟨e⟩ mazilie, n-au luat svîrşit şi au eşit al doili la mărie sa Costandin vodă Racoviţă. Şi neavînd mărturii de faţă nici o parte, nici alta, au rînduit mărie sa prin carte măriii sale la dumnealui răposatul vornic Costachi, fiindu cu o slujbă la ţinut⟨ul⟩ Socevii, şi ducîndu mănăstiri marturi di faţă mazili megieşi, au ⟨a⟩flat dumnealui că are dreptate mănăstirea, dar egum⟨enul⟩, voind mai mult folosul neamurilor lui decît a mănăstirii, nu s-a silit să ia carte di giudecată, după cum s-au dovedit, ci au făcut aşezare cu oamenii ci să di pi anu.

Şi au urmat pi ace aşezare 2 ani şi iarăşi s-au sculat cu acili cărţi vechi pi lazuri şi pi pometi şi au tras pi mănăstiré la divan c-ar fi moşie a lor. Şi stîndu la divan i-au dat rămaşi după cum arată anaforaua di giudecată şi singuri ei s-au supus a lucra mănăstirii fără pricină, dar noi, nesocotind vicleşugul lor la cît vor să aducă ei pi mănăstire, n-am stricat ace aşezare ca să urmeze şi ei după ponturile gospod, şi i-am lăsat tot pe ace aşezare, şi au urmat 12 ani. Dar văzîndu-s⟨e⟩ ei cu osăbită aşezare, iarăşi s-au sculat şi ne-au tras la giudecată înaintea dumnealui banului Dinul Canta⟨cuzino⟩ i dumnealui Costandin Başotă medelnicer, fiind vechil ispravnic în vreme căimăcănii, dzicîndu că moşia este a lor. Şi după cercetarea dum⟨nealor⟩ i-au dat rămaşi.

Pe urmă mergîndu şi dîndu jalobă măriii sale Grigorie Ghica vodă şi ni s-au făcut cărţi gospod ca să ne stăpînim moşie după hotărîre ponturilor şi poruncă către is⟨pravnic⟩ să înplinească în cîtă vreme n-au dat mănăstirii după aşezare şi cu carte gospod am luat dijmă şi pentru cît nu didese venitul în vremi trecute pentru toate ne-am aşezat înaintea is⟨pravnicului⟩ după cum arată pri largu în cart⟨ea⟩ di giudecată, dar ei au tot lungitu di n-au dat rămăşiţa. ⟨Cînd⟩ au eşit pitarul Manolache din isprăv⟨nicie⟩, ei îndată au pus pricină că n-or da nimic şi mergîndu ei la dumn⟨ealui⟩ Costandin Kog⟨ălniceanu⟩ is⟨pravnic⟩, arătînd aceli cărţi de au dzis că esti moşie a lor şi cercetînd dum⟨nealui⟩ is⟨pravnic⟩ scrisorili mănăstirii, n-au vrut să ne mai giudici, ci ni-au rînduit la divan cu dzi de soroc. Şi mergînd la Eşi din porunca gospod, fiindu rînduiţi la dum⟨nealor⟩ veliţii boeri, singuri sătenii din Rădăşeni au arătat că n-au treabă cu moşie şi după cercetare dum⟨nealor⟩ veliţii boeri, singuri sătenii de Rădăşeni au arătat că n-au treabă cu moşie, dar au făcut osăbită aşezare ca ce să de pi an la mănăstire. Şi viind egum⟨enul⟩ la mănăstiré ne-au arătat aşezare ci-au făcut, cari noi soborul, dacă am văzut aşezare, nicidecum n-am priimit, ştiind cîtă supărare am tras tot din pricina aşezărilor şi mai ales aşezari cu atîta tărie ca să ste în veci statornic şi ca să nu să facă obiceiu nou mănăstirilor a ave egum⟨enul⟩ ace voe să di moşiile mănăstirii ţăranilor, ca rămîindu acest lucru statornic, s-ar obicinui egum⟨enii⟩ a vindi moşiili mănăst⟨irii⟩ şi ţiganii şi odoarăle.

Şi această moşie nu iaste la margine, ci iaste la mijlocul ţinutului Socevii ; atîte moşii sînt înpregiuru Rădăşenilor, mănăstireşti şi boireşti, şi toţi lăcuitorii urmează după ponturi şi după cum să învoesc cu stăpînii. Şi osăbit mergînd egum⟨enul⟩ şi cerînd ca să di după tocmală, şi vrînd ca să mai păgubească mănăstirea, au scos această hotarnică piste 20 mai bine di ani după ci-au murit acel Ghideoan, neamul lor, şi au dzis că au chiltuit ei la ace hotărîre 35 lei şi să făci venit de la dînşii după tocmală 100 lei şi ei s-au poprit cu

tot venitu numai 20 merţă de păpuşoi ci am luat, iar altă dijmă şi-au luat înnapoi. Şi văzîndu noi, săborul, hotarnica că-i dă di vicini şi lucru de întunecare ci ne-au făcut acil egumen ci au fostu din Rădăşeni, am cunoscut că el şi cît au înblat giudecîndu-să, tot cu vicleşugul înbla, şi cum au mistuit dovada şi pînă a nu să rădica vecinătat⟨ea⟩ niciodată n-au dzis că-s moşinaşi, ci tot vecini, de la dînsu ni s⟨e⟩ trage această supărare şi chiltuiale, n-am dat odihnă egumenului ca să nu ni să prăpădiască moşie. Şi mergînd egumenul la Eşi cu jaloba noastră a soborului şi cu mărturia hotarnică că-i dă di vecini, ni s-au făcut carte întărită cu pecete gospod ca să nu să ţie în samă nici o aşezare, ci să urmeze şi ei după ponturi ; dar avînd mănăstire la dînşii multă rămăşiţă di anii trecuţi, n-am eşit cu anaforaoa ca doar am socoti întîi rămăşiţa după tocmală şi lungindu-să vremi au dat mazilie şi am rămas di n-au luat svîrşit.

Acum în luminate dzilile mării tali, dîndu jalobă, ni s-au făcut luminată cart⟨ea⟩ mării tale la dumnealui spatar Iordache Canta⟨cuzino⟩ şi, aducîndu pe oamini di Rădăşeni faţă, după cercitare ci-au făcut dum⟨nealui⟩, au înştiinţat pi mărie ta pe largu cu această scrisoare, dar fiindcă la făcutul aşezării ceşti di pe urmă au dzi⟨s⟩ oamenii că le iaste sărăcie satului cu orînduială şi aşe scrie şi în aşezare, orîndă în sat în Rădăşeni mănăstirea să nu pue, ce numai ci din ci-or vindi ei să di vinit la mănăstiré. Dar ei cum au apucat scrisoare că n-are mănăstirea voe să pue orîndă, diosăbit di băutura ci vîndu ei, să volnicesc şi eu ei venitul orînzii, în locu ca să ne de, ce ni mai eu, şi este mănăstirea păgubaşă di venitul moşie di atîţa ani, după cum arată izvodul ce iaste iscălit di dum⟨nealui⟩ spatarul Iordache Canta⟨cuzino⟩.

Milostive doamne, fie mila mării tale asupra svint⟨ei⟩ mănăstiri să eşim de supt robia acestor oamini, că nu i-au supărat mănăstirea pe dînşii atîta cîndu au fost supt giug, cîtu ni supără ei, ni s-au stinsu mănăstirea cu cheltuiala giudecîndu-ne di atîţa ani şi tot din aşezări ni s-au întîmplat di iaste şi pînă astăzi supărari şi chiltuială, că să lunică giudicătorii a fi după cum dzic ei c-au fost închinaţi cu slujbe la mănăstiré. Fie mila mării tale să s⟨e⟩ strice toate şi să urmezi şi ei ca şi altă ţară, că ei aceasta o au lungindu vreme cu aşezăr⟨i⟩ cu giudecăţi şi tot să nu fie ca altă ţară, trecîndu ani să întunice moşie. Milostive doamne, noi acest rîndu di oamini trăim şi-i ştim cum s-au stăpînit di noi oaminii di Rădăşeni şi ne fac atîta supărare şi cheltuială, dar dacă ne-om treci şi noi de tot, rămîne prăpădită moşie, şi de-a rămîne din luminate dzilele mării tale să fie bună aşezare ci-au făcut egum⟨enul⟩ să steie în veci, întru adivăr arătăm mării tale că n-avem ce să ne mai răspundem că-i moşie mănăstirii, ci cu lacrămi ne rugăm milii şi bunătăţii mării tale să nu[1] te înduri de svînta mănăstire şi de noi ticăloşii să s⟨e⟩ strîngă toate aşezările şi să urmezi după ponturi, şi nou ctitor vei rămîne mărie ta, la vecinică pomenire va fi mării tale. Pricum a fi mila mării tale.

Smeriţi rugători pentru sănătat⟨ea⟩ mării tale :

ieromonah Pahomie proin igumen iclisiarhu, eromonah Ghenadie proin egumen, eromonah Calistrat duhovnic, eromonah Calinic, Macarie eromonah, eromonah Serafim, Viniiamin ot Slatina ierodiacon, Daniil ierodiacon, Nicodim monah, Leon monah, Dionisie monah, Iorest monah, Paisie.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 46.
Orig.

---

[1] Aşa în text.

⟨Iaşi,⟩ 11 ianuarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de Suceava să cerceteze reclamaţia egumenului de la Slatina contra locuitorilor de pe moşiile mănăstirii care îşi fac aşezări prin poieni şi prin locuri de fînaţ şi nu plătesc boierescul, căutînd să afle pe acei ţărani care au dat foc casei mănăstireşti de la Mălini.

Io Grigorie Ioan Calimah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstit şi credincios boeriul domniii mele, dum⟨itale⟩ Iordache Cant⟨acuzino⟩ biv vel spatar ispravnic de ţinutul Socevii, sănătate!

Îţi facem ştire că domniii méle au dat jalobă cuvios rugătoriul nostru Methodie igum⟨enul⟩ şi cu tot săborul mănăstirii Slatinii cum că, avînd mănăstire cîteva moşii pe acole pinpregiur, de la o vréme încoace au început unii din lăcuitori a-şi face aşăzare pin poeni, pin locuri de fînaţ şi pin ţarine, din care nu numai că lor li să pricinueşte stricăciuni, ce şi mănăstirii multă pagubă.

Pentru care, cerşind de la domniia mea dreptate, iată scriem dum⟨itale⟩ să cercetezi această pricină cu amăruntul şi, fiind după cum au jăluit igum⟨enul⟩, dum⟨neata⟩ să urmezi după ponturile domniii méle, odihnind pe mănăstire ca să nu ni mai jăluiască.

Deosăbit ni-au mai jăluit cum că nici adétiul casălor, după ponturile domniii méle, nu să supun a da, care şi aceasta să o cercetezi dum⟨neata⟩ şi, fiind după cum jăluieşte igum⟨enul⟩, dum⟨neata⟩ să-i apuci şi să înplineşti vinitul după ponturi, iar de or fi avut vreo tocmală cu igum⟨enul⟩ dum⟨neata⟩ să ne înştiinţăzi şi-ţi va veni poroncă în ce chip să înurmezi.

Aşijdere au mai jăluit că au avut mănăstire o casă în satul Mălinii, care şi casa aceia unii din ţărani i-ar fi dat foc şi au arsu şi nu vor să arate adevărul cini sîntu acei ce au aprinsu casa. Deci şi această pricină să o cercetezi dum⟨neata⟩ cu amăruntul, numai să afli pe acei ce au dat foc casii şi, după dreptate ce s-a cădea, să-i giudeci şi să-i aşăzi acolo, ca să nu ne mai jăluiască.

Iar care nu să va odihni acolo, să le dai zi de soroc şi înpreună cu mărturie dum⟨itale⟩ să vie la divan. Aceasta scriem.

1768 ghen⟨arie⟩ 11.

⟨Pe verso :⟩

Cinstit şi credincios boeriul domniii méle, dum⟨nealui⟩ Iordache Cant⟨acuzino⟩ biv vel spatar i is⟨pravnic⟩ ţinutului Socevii, datis zdraviem.

Slatina.

Procit treti logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 160.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 12 ianuarie 1768

Velițiii boieri arată prin anafora către domn că locuitorii din Săbăoani, de pe moșia mănăstirii Secu, neavînd învoieli speciale, nu se poate încuviința cererea lor de a da cîte o jumătate de leu de casă și dijma din sămănături și de a fi slobozi să vîndă vin, ci trebuie să se supună așezămîntului general.

Preaînălțate doamne,

La înălțimea ta au dat jalobă oamenii din Săbăoani, de la ținutul Romanului, asupra sfinții sale Iftemie, egumenul sfintii mănăstiri Săcului, cum că ei, de cîțiva ani fiind trăitori acolo într-acel satu, pe moșiia mănăstirii Săcului, ar fi avut obicéiu pentru vinitul moșiii de da boierescul numai cîte giumătate de leu de căsaș și dejmă din toate sămănăturile și băutură era neopriți a vinde, arătînd și aceasta că ar fi avut și tocmală cu egumenul ce era mai înainte ca mai mult să nu fie supărați. Acmu, egumenul acesta, Iftemie, le-ar fi făcînd strîmbătate, supărîndu-i mai mult piste obicéiu și peste tocmală ce ar fi avut cu alții egumeni, de le cére cîte doi lei de casă și dejmă din toate sămănăturile și pentru băutură încă i-ar fi poprind a nu fi volnici să vîndze acolo în satu, după cum era slobodzi mai înainte. Și la aceasta și-au cerșut dreptate, arătînd că ei fiind și oameni streini unguréni să nu fie supărați mai mult decît giumătate de leu de casă și dejmă din sămănături și să fie slobodzi a vinde și băutură nepopriți.

Deci, fiind și părintele Iftemie egumenul de Săcul de față, l-am întrebat ce are a răspunde. Sfinții sa au răspuns că mai mult peste hotărîrea ponturilor nu-i supără cu nimic, ci după cum hotărăsc ponturile ce sînt pentru toți de obștie, cîte doi lei de căsar și dejmă din sămănături, atîta le cére, iar nu mai mult, și pentru băuturi iar după hotărîrea ponturilor să vîndză mănăstire.

Și cerșîndu-le dovadă ca să arete de au avut vreodată tocmală cu vreun egumen să dea venitul moșiii mai puțin, ei n-au arătat nici o dovadă, fără decît numai cu gura.

Și aceasta că o arată ei că sînt oamini streini, iarăși am cercetat și s-au găsit cît nu sînt nici careva oamini streini, viniți acmu de curînd, ce din discălicătura satului, de cînd au intrat moșiia în stăpînirea mănăstirii, de atuncea sint așezați acolo în sat, numai atîta că sînt unguri, nu-s moldoveni.

La care, după poronca înălțimii tale, stînd noi de am cercetat pricina, altă hotărîre nu li-am făcut, făr' decît așa am găsit a fi cu dreptate, ca după hotărîrea ponturilor, așa să urmédze a da vinitul moșiii, adică cîte doi lei de casă pe an, or să lucrédze de tot gospodarul cîte 12 dzile de boieresc la mănăstire și dejmă de a dzece din toate sămănăturile ; și pentru vin a să vinde în sat, iar să s⟨e⟩ urmédze a să vinde numai vinul mănăstirii, după cum hotărăsc ponturile.

Noi, doamne, altă hotărîre peste ponturile ce sint pentru toți de obștii nu li-am făcut și, după cum am găsit a fi cu dreptate și am socotit, înștiințăm pe măriia ta, iar hotărîrea cea desăvîrșită rămîne la preaînaltă lesne cunoscătoare înțelepciunea măriii tale.

1768 ghenarie 12, 7276.

Prea plecate slugile măriii tale,

L⟨upu⟩ Balş vel vistier; Costandachi vel vornic; Ioan Cant⟨acuzino⟩ hatman.

⟨Rezoluţie:⟩

Io Grigorie Ioan Calimah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.

După cercetare dumnealor veliţilor boeri, de vréme ce oamenii aceştiia n-au arătat nici un fel de tocmală cum că au avut cu cei mai denainte igumeni, poroncim domniia mea ca să dea după ponturile domniii mele, precum dau şi alţi lăcuitori. Şi s-au întărit anaforao aceasta şi cu a domniii méle pecete.

1768 ghenarie 13.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 30.
Orig., pecete aplicată.

424

⟨Iaşi,⟩ 12 ianuarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel armaşului Manolache, ispravnic de Neamţ, să împlinească boierescul de la locuitorii satului Vînători, cît şi de la cei de pe alte moşii ale mănăstirii Secu, „după hotărîrea ponturilor".

Io Grigorie Ioan Calimah voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniii mele, dumneata Manolache biv vel armaş, ispravnic de ţinutul Niamţului.

Îţi facem domnia mea în ştire că aicea la domniia mea au dat jalobă cuviios rugătoriul nostru Iftemie, egumen sfintii mănăstiri Săcului, cum că acolo la ţinutul Niamţului avînd acea sfîntă mănăstire moşii, anume Vînătorii Săcului şi altile, spre care fiind oamini şedzători cu casă, dzisă numitul egumen cum că acei oameni într-acest an nu s-ar fi supus ca să urmedze a da vinitul moşiii mănăstirii, adică boerescul să lucredze or să dea bani, după hotărîrea ponturilor, şi este mănăstirea păgubaşe.

De care cerşindu-şi numitul egumen dreptate, iată că-ţi scriem dumitale să cercetezi cu amănuntul şi ce s-a dovedi că n-au dat vinitul moşiii, atîta acii de la Vînători cît şi alţii de pe alte moşii, să-i apuci şi să înplineşti de la dînşii tot păn' la cel puţin, după hotărîrea ponturilor ce s-au făcut pentru toţi de obştie şi să-i aşedzi ca să nu ne mai vie jalobă de către egumen. Iar acelor oameni de li s-a părea cu strîmbătate, să vie la divan.

Aceasta scriem.

7276 ⟨1768⟩ ghen⟨arie⟩ 12.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pachet CXL, doc. 32.
Orig., pecete aplicată.

425

⟨Iași,⟩ 16 ianuarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Bacău să cerceteze plîngerea egumenului de la schitul Drăgușanu, care reclamă că niște locuitori veniți din „țara ungurească" pe moșia Băsești și Dumerești nu-i dau venitul.

Io Grigorie Ioan Calemah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincioși boerii domniii méle, dumneata Iordache vel sluger i dumneata Ioniță biv is⟨pravnic⟩ de curte, is⟨pravnici⟩ de ținutul Bacăului, vă facem în știre că domniii méle au dat jalbă Serafim, egumenul de la schitul Drăgușanul ot Bacău, zicînd că avînd schitul o moșie, anume Băsăștii i Dumereștii ot Bacău, și fiindcă sînt șăzători cu casă nește unguri ci-au eșit din țara ungurească cu căpitanul lor, nu să supun a da venitul moșii și este păgubaș schitul de venitul moșiii.

Pentru care cerșindu-și dreptate la domnie mea, iată că vă scriem dumneavoastră să cercetați și, fiind după cum au jăluit, să înpliniți venitul moșiii dupe hotărîrea ponturilor domniii méle, ca să nu rămîe schitul păgubaș de venitul moșiii.

Aceasta scriem. Iar avîndu a răspundi să vie de față la divan [1].

1768 ghen⟨arie⟩ 16.

Procit vel vist⟨ier⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Frumușani, pach. I, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

426

⟨Iași,⟩ 17 ianuarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, poruncește biv vel șătrarului Lăscărache Roset, ispravnic de Roman, să împlinească de la locuitorii satelor Săbăoani și Brătești, ale mănăstirii Secu, dijma și boierescul după hotărîrea ponturilor.

† Io Grigorie Ioan Calimah voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincios boiarul domniii méle, dumneata Lascarache Roset biv vel șătrar i ispravnic de ținutul Romanului.

Îți facem știre că aice la divan au avut giudecată cuvioșiia sa Iftemie, egumenul sfintii mănăstiri Săcului, cu oamenii din satul Săbăoanii, moșiia numitei mănăstiri, ci este acolo la ținutul Romanului, nevrînd acii oameni ca să urmédze a da venitul moșiii mănăstirii după hotărîrea ponturilor domniii méle ci s-au făcut pentru toți de obște. Care pricină, din porunca domniii méle cercetîn-

[1] „Iar avînd..." scris de altă mînă cu altă cerneală.

du-să întîiu de dumnealor veliţii boiari, s-au hotărît prin anaforaoa dumnealor veliţilor boiari, întărită cu pecete domniii méle, ca la toate să urmédze acii oameni a da venitul moşiii după hotărîrea ponturilor, adecă dijma să dea de a dzecea din toate sămănăturile, şi oamenii ce vor fi şedzători cu casa pe acea moşie să dea de tot gospodarul cîte doi lei pe an, ori să lucrédze cîte 12 zile la lucrul mănăstirii. Aşijderea şi pentru vinaţ, să s⟨e⟩ urmedze a să vinde numai vinul mănăstirii acolo în sat, după cum hotărăsc ponturile de obştie.

Apoi tot neodihnindu-să numiţii oameni de Săbăoani şi de iznoavă mai dînd jalobă domniii méle cerşindu-şi dreptate, am poruncit domniia mea de s-au scos şi la divan înaintea domniii méle şi cercetîndu-să jaloba şi cererea lor şi cu divanul domniii méle, iarăşi după dreptate am hotărît domniia mea ca să urmedze acii oameni a da venitul moşiii după hotărîrea anaforalii ce iaste cu pecete domniii méle şi după cum hotărăsc ponturile de obştie pentru toţi lăcuitorii.

Deci iată că-ţi scriem să cercetedzi şi, ce s-a dovedi că n-au dat acii oameni venitul moşii, să apuci şi negreşit să înplineşti de la dînşii deplin, păn' la cel mai puţin, urmînd la toate după cum arată mai sus, atîta pentru lucru de boerescu sau adétiul acelor [1] cîte doi lei, cum şi pentru sămănături şi pentru vinaţe ce să vinde, numai vinul mănăstirii acolo în sat, după hotărîrea anaforalii.

Aşijderea şi pentru alţi oameni de pe altă moşie a acii mănăstiri, anume Brăteştii, ce iaste tot acolo la Roman, ce au jăluit egumenul că n-au dat vinitul moşiii, iarăşi într-acesta chip să urmedzi a înplini ce n-or fi dat şi la toate să-i supui şi să odihneşti pe numitul egumen ca să nu mai vie jalobă. Şi înţelegînd dumneata poronca domniii méle, aceasta carté să stea la mîna egumenului.

Aceasta scriem.

1768 ghenar 17, 7226.

Procit vel vornic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

427

⟨Iaşi,⟩ 30 ianuarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel spătarului Iordache Cantacuzino, ispravnic de Suceava, să ia de la locuitorii satului Rădăşeni actele pe baza cărora s-au judecat cu mănăstirea Slatina, să le rupă şi să le dea egumenului, obligîndu-i să dea dijma pentru trecut şi să urmeze „ponturilor".

Io Grigorie Ioan Calimah voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstit şi credincios boeriul domniii mele, dumneata Iordache Cant⟨acuzino⟩ biv vel spătar, ispravnic de ţinutul Sucevii, sănătate!

[1] Corect *caselor*.

Îţi facem ştire pentru pricina giudecăţii ce-au avut igumenul de Slatina cu oamenii din Rădăşăni, dupe cum pre largu vii înţălegi dumnata din anaforaua ce s-au dat la mănăstire. Deci iată scriem dumi⟨tale⟩, după hotărîrea anaforalii pre deplin să urmezi, atît scrisorile ce s-or mai găsi la mîinile lor, toate să le ei şi rumpîndu-le să le dai la mîna igumenului, cum şi dijma din anul trecut păr' la un ban să o înplineşti, iar mai în scurt, la toate să-i supui să urmeză ponturilor şi cît de puţin pe mănăstire de venitul moşii să nu păgubească. Aceasta scriem.

1768 ghenarie 30.

Cinstit şi credincios boieriul domniii meli dum⟨nealui⟩ Iordache Cant⟨acuzino⟩ biv vel spatar, is⟨pravnic⟩ de ţinutul Socevii, datis zdraviem.

Procit treti logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 24.

Orig., pecete aplicată.

428

⟨Iaşi,⟩ ianuarie 1768

Veliţii boieri arată prin anafora către domn pagubele pe care cîmpulungenii le fac pe moşia mănăstirii Voroneţ şi propun ca vornicul de Cîmpulung să adune în siliştile vechi pe cei împrăştiaţi cu casele prin cîmp, iar dijma fînului cosit de oamenii străini să o ia egumenul.

Preînălţate doamnii,

Din luminată poronca măriii tale am cercetat jaloba ce-au dat la măriia ta egumenul de la mănăstire Voroneţul ot Suceava, arătînd prin jaloba sa cum că unii din cîmpulungeni cari şed pe moşie mănăstirii s-ar fi obicinuit di au eşit di pin cătunurile ce şede mai înnainte şi s-au aşezat cîti 2—3 oameni pin poenile cele ce sîntu pentru fînaţuri cu şidere lor şi calcă locul cel de fînaţu cu bucatele lor, care locuri de fînaţuri este şi pentru trebuinţa a tuturor. Şi deosăbit, mai fiind şi alte poeni pentru fînaţuri înpregiurul lor, tot pe moşie mănăstirii acolo, iar unii dintr-acei cîmpulungeni s-ar fi obicinuit de dau iarba de coasă la alţi oamini streini de o cosăscu şi ei le eu dijmă, socotindu-s⟨e⟩ ca cînd ar fi moşie dreaptă a lor şi mănăstire să păgubeşti de vinitul cel ce cu dreptate i s-ar căde să-l ia. Şi încă şi cîti puţinu fînu ce face mănăstire acolo pin poeni, iar vitele lor îl mănîncă.

Ce dar, la aceasta luînd noi sama cu amărunt, după dreptate aşe am socotit, cum că aceasta ce o fac cîmpulungenii de dau iarba la streini de o cosăscu, fiind pe moşie mănăstirii, şi ei li eu dijmă, cu aceasta să faci strîmbătati mănăstirii şi pagubă. Căci cu aceasta ce o fac, trecînd vremi la mijloc, pot să zică cum că şi moşie este a lor şi să faci strîmbătati mănăstirii. Ce găsim cu cale, de va fi mila măriii tale, să s⟨e⟩ de poroncă acelor cîmpulungeni ca să nu mai aibă acea voi ce-au avut pără acum, fiindcă răpoosaţii domni şi ctitori care au zidit aceli mănăstiri au înzăstrat mănăstirile cu acele moşii pentru folosul

mănăstirii și pentru hrana celor ce petrec în mănăstire, pentru pomenire acelor răpoosați domni și ctitori.

Iar cît pentru acei ce au eșit di pin sate și s-au înprăștiit pin poeni cîti 2—3, aceasta iarăși am socotit că nu-i cu cale ca să șadă înprăștieți cîti 2—3 pîn poeni și pin locurile cele ce sîntu de fînați, căci și mănăstire să păgubești de acel fînați care și lor le este trebuitor, dar și slujbașilor celor ce înblă pentru strînsu banilor, încă li este cu supărare înblînd a-i căuta cîti pe 2—3 pin poeni, fiind înprăștieți.

Ce noi așa am socotit, di va fi mila măriii tale, să s⟨e⟩ scrii luminată carte măriii tale la vornicul de Cîmpulungu poruncindu-i ca să rădici pe unii ca cei ce sîntu înprăștieți cîti 2—3 și să-i ducă să-i așezi la săleștile satilor undi șed și alții, sau la cătunurile vechi ce vor fi.

Și cîtă iarbă va fi pentru trebuința acilor cîmpulungeni, să aibă voe să-și cosască, iar mai rămîind iarbă de coasă piste cît ar fi trebuința cîmpulungenilor și cosînd-o streinii, să aibă voi egumenul a-i dejmui pe acei streini, iar nu cîmpulungenii.

Noi doamni, așe am găsit cu dreptate, iar hotărîre rămîni la înaltă înțălepciune măriii tale.

Let 1768 ghenar.

Preplecate slugile măriii tale,

......[1] vel logofăt; L. Balș vel vornic; Vasile Roset hatman; Costandin vel spatar; Ștefan Roset vel ban.

⟨Rezoluție:⟩

Io Grigorii Ioan Calimah voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.

După giudecata și cercetare dumilor sale veliților boeri, poroncim domnie me pentru cîtă iarbă va fi de trebuința oaminilor cîmpulungeni cu îndestulare lor, să aibă voi cîmpulungenii să cosască, iar cîtă iarbă va prisosî pisti trebuința lor și o vor cosî oricini, pe acei să aibă mănăstire a lui dijma obicinuită, iar nu cîmpulungenii. Cum și pentru oamenii cii ci s-au așezat pin cătunuri cîte 2—3, iarăși poroncim domnie me cari dintr-acii oamini vor fi șezători cîti di 2—3 ani pin cătunurile aceli, acii oamini să aibă a-i rădica de pin cătunuri și să s⟨e⟩ așeză la un loc la satu unde ședi și alții, iar cari vor fi șezînd mai denainte de 2—3 ani și s-or fi așezat acolo, pi acie să-i lasă să șadă tot la locurile ci sîntu șezători, să nu-i strămuti.

Și poroncim domnie me să s⟨e⟩ facă și carte gospod la vornicul de Cîmpulung ca să facă cercetare și într-acesta chip să urmeze, precum arată mai sus.

Și s-au întărit anaforaoa și cu a domniii mele peceti.

Let 1768 iuni 20.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXXIII, doc. 47.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] Indescifrabil.

429

〈Iaşi,〉 7 februarie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Vizantea să stăpînească, pe baza hrisoavelor vechi, două vaduri de moară cu tot hotarul lor în satul Popoşeşti şi să ia dijma.

Noi Grigorie Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldavii.

Dat-am carte domniii mele cuvios rugătoriul nostru Isaie egumenul şi părinţilor călugări de la mănăstire Vizantie ot ţinutul Putnii, şi după zapis〈e〉 vechi şi ispisoace de la Miron Barnovschie vodă şi de la Vasile vodă şi de la Duca vodă, ce-au arătat, pe doao vaduri de moară din satu din Popoşeşti, în gîrla Putnii de sus, cu tot hotarul lor, care au arătat egumenu că acele vaduri de moară are loc cîte 6 pămînturi, pecum spun şi arată şi dresăle sfintei mănăstiri.

Dreptu aceia, pe zapisă şi ispisoace şi dresuri ce are sfînta mănăstire, să fie volnic egumenul şi părinţii călugări a-şi stăpîni acele doao vaduri de mori şi cu acele 12 pămînturi în tot locul cu tot hotarul şi să ia şi dijma locului, a vadurilor de moară, după cuprindere ponturilor domniii méle şi nime să nu stea înpotrivitori piste carte domniii mele, iar care ar avea mai multu a răspunde, să-şi ia scrisori ce vor avea să vie să stea faţă la divan.

Aceasta poruncim.

1768 fev〈ruarie〉 7.

Procit vel logofăt.

L〈ocul〉 p〈eceţii〉 g〈ospod〉.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 29v.
Copie.

430

〈Iaşi,〉 12 mai 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Iancu Greceanu, căpitan de Greceni, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale Diocheţi şi Umbrăreşti (Covurlui) să-i dea dijma din produse, iar cei ce locuiesc acolo să urmeze după hotărîrea ponturilor.

†Io Grigorii Ioan Calimah, voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce domniii mele au jăluit Iancu Grécean, căp〈i〉t〈anul〉 ot Greceni, zîcînd cum că avînd moşiele aceste, anume Diocheţii şi Umbrăreştii, la ţinutul Covurluiului, cari din moşie Umbrăreştii tragi parte Crăsteştilor, şi oamenii ce sînt şezători di să hrănesc pe moşie Diocheţii de trii ani nu să supun ca să dei vinitul moşiei, şi la aceasta au cerşut dreptatea la domnia me.

Iată dar că-i dăm volnicii pintr-această carte a domniei mele numitului boeriu și omului său pe care l-ar triimite vechil și purtătoriu de grijă la numitele moșii, să fii volnic cu carte domniii mele a le ține și a le stăpîni și să-și ia di a zice[1] din țarini, din fînați, din livezi cu pomi, din cumpu[2], din bălți cu pești, din priseci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puțini va lua cîte o păra de stupu, și din tot locul cu tot venitul moșiii să ia pi obiceiu și după hotărîre ponturilor domniii mele.

Așijdiri și oamenii ce vor fi șezători cu cas⟨a⟩ pe numitele moșii să aibă a urma pré diplin după hotărîrea ponturilor domniii mele. Iar carii s-ar arăta înprotivitori a nu-și da vinitul moșiei, poruncim domnie me dum⟨itale⟩ pîrcălabu de Galați, pe unii ca acie să-i apuci și să înplinești tot vinitul pănă la cel puținu, urmînd la toate după ponturile ce s-au făcut pentru toți de obștii. Iar avînd cineva a răspundi, să-și ia drese, scrisori și să vie la divan.

Aceasta poroncim.

Let 7276 ⟨1768⟩ mai 12.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDI, doc. 64.
Orig., pecete aplicată.

431

⟨Iași,⟩ 15 iulie 1768

Grigore Callimachi, domnul Moldovei, hotărăște ca livezile de pomi de la Rădășeni, de pe moșia mănăstirii Slatina, să fie stăpînite de cei ce le-au făcut sau de rudele lor care stau acolo, iar pentru cele vîndute la străini, egumenul să întoarcă banii și să le ia pe seama mănăstirii.

† Io Grigorie Ioan Calimah voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele cuviios rugătoriului nostru Mithodie, egumenul de la mănăstire Slatina ot Suceava, carile au dat jalobă domniii mele cum că pe moșie ce are mănăstire la satul Rădășenii ot Suceava sîntu cîteva livezi di pomi, din care livezi, unile se aflä stăpînii lor acei ce li-au făcut, iar alții au murit, alții au fugit printr-alte părți de loc, nerămîind nime rudenii de acelora ce-au făcut livezile, cari livezi după dreptate, fiind pe moșie mănăstirii făcute, să cade să le stăpîniască mănăstire. Și deosăbit, unii dintr-acei ce au fost stăpîni la o samă din livezi, care era trăitori pe moșie mănăstirii și rădicîndu-să cu totul de-au fugit de pe moșie mănăstirii la alte locuri, s-au sculat aciia și-au vîndut livezile la alții streini, cari n-au triabă la moșie, nici sîntu rudenie cu vînzătorii livezilor, și fiind acele livezi pe moșie mănăstirii să cade iarăși mănăstire a cumpăra după dreptate, iar nu alții streini.

Deosebit mai jăluești numitul egumen că pe moșie mănăstirii, acolo la Rădășani, fiind trăitoriu în trecuții ani un rusu strein, care în cîtă vremi au fost trăitor pe moșie au făcut o livadă de pomi, pe urmă, murind acel rusu,

[1] Corect: a zecea.
[2] Corect: cîmpu.

i-au rămas livada în stăpînire mănăstirii și au stăpînitu mănăstire cîtăva vremi. Iar în anul trecut s-au sculat un om din tîrgul Botășanilor anumi ......[1] și viind la Eși au luat carte gospod de stăpînire asupra livezii arătînd că ar fi rudenie cu rusu cel ce au făcut livada. Și cît pentru aceasta ceri dreptate numita mănăstire.

Pentru care, iată s-au dat volnicie numitului egumen pin carte aceasta a domniii mele, ca să aibă voe și putere a stăpîni întîi livezile care vor fi drepte a mănăstirii, iar livezile care vor fi pe moșie mănăstirii și vor fi de fați acolo stăpînii lor, adică acei ce li-au făcut livezile sau niamul acelora, care vor fi drepți rudenie, acie să aibă a-și stăpîni livezile lor, fără numai vor da dijma la mănăstire, obicinuită, din zăci pomi un pomu, iar alții streini să n-aibă voi a stăpîni livezile celor ce vor fi murit sau vor fi fugit, ci să le stăpîniască mănăstire. Iar care dintr-acie ce or fi murit sau vor fi fugit, și le vor fi rămas niamul lor acolo, vor stăpîni livezile și mănăstire își va lua dijma obicinuită, iar nefiind nimi din niamul acelora acolo șezători pe moșie sau măcar și la alte sate prinpregiur, atunci va stăpîni mănăstire livezile acele. Așijdire și pentru livezile ce-au cumpărat unii și alții streini pe moșie mănăstirii, să aibă voi mănăstire să întoarcă banii acelora și să ia livezile în stăpînire mănăstirii, fiind pe moșiia mănăstirii făcuti.

Cum și pentru livada rusului aceluia care au murit, de nu va fi avînd cu dovadă niamuri a lui, atunci să ia mănăstire livada aciia și să o stăpîniască cu pace, iar omul acela din Botoșani di va ave a răspundi, să vie la divan.

Aceasta poroncim. Cum și alții, măcar de vor ave mai mult a răspundi, să vii la divan.

Let 1768 iulie 15.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

432

⟨Iași,⟩ 13 septembrie 1770

Divanul Moldovei dă carte de încuviințare medelnicerului Lupu Bujoreanu să oblige pe locuitorii de pe moșia sa Bujoreni (Tutova) să-i dea dijma din produse și să-i lucreze douăsprezece zile de boieresc după hotărîrea ponturilor.

De la divanul Moldovii.

De vremi ce aice la divanu au arătat Lupul Bujoreanu, medelnicer, cum că are o moșii, anumi Bujorenii, la ținutul Tutovii și oamenii ce sînt șezători pe ace moșii nu vor să lucreze zilile de boeresc, nici vor să-și de dejma de a zăce pe obiceiu după hotărîre ponturilor, deci după poronca mării sale ghenăralului și a divanului i s-au dat această carte ca pe omul ce-l va rîndui dumnealui la numita moșii să fie volnic a lua și a strîngi dejma de a zăce din țarini și din

[1] Loc alb.

altili din toate, după obiceiu, cum şi oamenii ce vor fi şăzători pe numita moşii să aibă a lucra fieşticare om 12 zile de boeresc, după hotărîre ponturilor.

Şi scriem şi dumneavoastră, ispravnici de ţinutul Tutovii, ca orcare nu s-ar supuni a-şi da dejma de a zăce, cum şi oamenii ce vor fi şezători pe numita moşii şi n-or vre să lucrezi 12 zile într-un an de boeresc după hotărîre ponturilor, pe unii ca aceia să-i supuneţi şi să-i faceţi şi făr' de voe lor atît a-şi da dejma de a zăce, cum şi a lucra zilile de boeresc după ponturi, ca să nu să păgubască de venitul moşiii sale.

Aceasta.

1770 săpt⟨emvrie⟩ 13.

Iar din grădini cu legumi să nu ⟨se⟩ superi, fără numai care or fi di neguţătorii, dentr-acele să ia dejma de a zăce pe obiceiu [1].

Balş Logofăt ; V⟨a⟩s⟨ile⟩ R⟨ose⟩t ; . . . . [2] ; Cost⟨ache⟩ C⟨rupen⟩schi spatar ; . . . . . [2] ; Canta⟨cuzino⟩ spatar ; N. Roset ban.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. IX, doc. 102.

Orig.

433

⟨Iaşi,⟩ 4 ianuarie 1771

Boierii divanului Moldovei împuternicesc pe egumenul de Humor să strîngă, după ponturi, venitul moşiilor mănăstirii din ţinuturile Suceava şi Dorohoi, de la locuitorii care nu s-au supus să dea dijmă şi să lucreze zilele de boieresc.

Carte de la divanul cnejiii Moldovii, în caré scriie de vremé că au arătat la divan sfinţie sa părintele igumen de Homor că aré moşii la ţinutul Sucevii i Dorohoiului şi oamenii caré şed pre acélé moşii nu vor să déie venitul moşiilor după obiceiu, nici celé 12 dzilé nu vor să lucredzé stăpînului moşii după hotărîré. Pentru caré, din poronca divanului Moldovii, s-au dat această carté de volnicie igumenului de la mănăstire Homorului şi oamenilor ce va puné la acele moşii să aibă a strîngé tot venitul di pe acelé moşii, din fînaţă, din ţarini şi dintr-altele să ia dejmă după obiceiu de a dzecea din toaté, cum şi acelé 12 dzilé într-un an să aibă a lucra de tot omul căsar după hotărîrea ponturilor. Iară carii nu să vor supuné, poroncesc dum⟨nealor⟩ boerilor ispravnicilor ca să-i facă şi făr' de voia lor să le ia dejma şi să lucredzé dzilili hotărîte.

Din anii 7279 ⟨1771⟩ ghen⟨arie⟩ 4.

Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 87.

Rezumat.

---

[1] „Iar din grădini... pe obiceiu" scris ulterior.
[2] Indescifrabil.

⟨Iași,⟩ ianuarie 1771

Boierii divanului Moldovei reglementează relațiile dintre mănăstirea Pîngărați și locuitorii de pe moșiile sale.

De la divanul Moldovii.

Să face știre pintr-această carte de la divan, voao vornicelor și tuturor lăcuitorilor ce vă aflați șăzători pe moșiile mănăstirii Pîngărați, că viind sfinția sa egumenul de la mănăstire au arătat cum că la toate céle obicinuite ale pămîntului nu vă supuneți a sluji la mănăstire și a da dijma pe obiceiu, și alte multe neagiunsuri că faceți egum⟨enului⟩.

Care toate cercetîndu-să după buna dreptate ce s-au găsit cu cale, s-au hotărît în ce chip să să urmeze, adică fiiștecare lăcuitoriu să aibă a sluji la mănăstire 12 zile într-un an după cum să arată pin ponturi ce s-au obicinuit de la o vréme încoace, iar care lăcuitori nu s-a supune să slujască, să fie volnic egumenul a-l supune, iar de nu va avea trebuință egumenul de lucru, să ia de tot căsariul cîte 2 lei într-un an.

Cîrciume cu băutură pe moșiile mănăstirii numai egumenul și cei ce să vor învoi cu egumenul să fie volnici a vinde, iar cei ce vor îndrăzni fără voia egumenului, pe unul ca acela să fie volnic egumenul a-l popri să nu vîndă băutură.

Dijma să ia egumenul din toate după obiceiu.

Fînéțile ce sînt pe moșiile mănăstirii să poprească egumenul cîte ar fi pentru trebuința mănăstirii, și ce va mai trece, să dea lăcuitorilor ce șăd pe moșiile mănăstirii cît va fi pentru trebuința bucatilor lor, iar ce va prisosi mai mult peste trebuința lor, iarăși egum⟨enul⟩ să fie volnic să o dea cui va vrea.

Morile ce au făcut unii din lăcuitori cu tocmeală cu egumenul ce au fost mai înainte, acia tocmeală să nu să ție în seamă, și morile să le ia egumenul supt stăpînirea mănăstirii; cum și morile ce s-au obrăznicit unii din țărani de au făcut în tăriia lor pe moșiile mănăstirii, de va fi făcut-o de curînd și n-au apucat a-și scoate cheltuiala ce au făcut cu moara și cu iazul, să-i întoarcă egumenul cheltuiala și să ia moara supt stăpînirea mănăstirii, și acia cheltuială să să prețuiască prin marafetul isprav⟨nicilor⟩.

Pentru munți, pe unde sînt locuri de stîni, să aibă a să tocmi cu stăpînul munților și așa să pue stînă și cu prețul ce ar da alții streini dîndu acei de loc, mai volnici să fie acei de loc. Pentru munți să aibă a să așaza vînătorii cu egumenul după cum au fost obiceiul vechiu.

Lăcuitorii cum și bejănarii să nu fie volnici a șădea pe loc de țarină sau de fînéțe, ce numai la siliști. Și pentru acei ce vor șădea pe loc de țarini și de fînéțe, de nu s-or rădica de voia lor ca să meargă la siliști, scriem dum⟨neavoastră⟩ isprav⟨nicilor⟩, de primăvară și fără voia lor să-i rădicați și să-i așăzați la sate unde trăesc și alți lăcuitori.

Deci, după hotărîrea ce s-au arătat mai sus, să aveți a urma și a da ascultare la toate. Și scriem și dum⟨itale⟩ ispravnice, oricare din lăcuitori nu s-ar

supune după hotărîrea ce s-au arătat mai sus, pe unii ca aceia să-i cerţi ca să să veghe şi alţii [1].

1771 ghenar.

Balş logofăt ; Sturza vornic ; V⟨a⟩s⟨ile⟩ R⟨ose⟩t ; Alexandru paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 144.
Orig.

435

⟨Iaşi,⟩ 11 martie 1771

Divanul Moldovei porunceşte ca locuitorii de pe moşia mănăstirii Bogdana să dea dijma din produse după obicei şi zilele de boieresc să le facă după hotărîrea ponturilor.

De la divanul Moldovii.

De vremi că aice la divan ni-au arătat sfinţie sa părintele Teofil, egumen de Bogdana, cum că oaminii ce şed pe moşie mănăstirii nu să supun ca să dé dijma locului după obiceiu, ci dar, iată că i s-au dat această carte de la divan ca să aibă a lua şi a strîngé tot vinitul acii moşii de a zăci după obiceiu, cum şi zilile obicinuite iarăşi să urmezi după hotărîre ponturilor.

Iar cari vreunii dintr-acie nu să vor supuni ca să de dijma obicinuită, iată scriem dum⟨neavoastră⟩ isprav⟨nici⟩ ai ţinutului, să aveţi a-i supuni pe acii înpotrivitori ca să de şi fără de voe lor. Iar ei de vor ave ceva a răspundi, cu mărturie dum⟨neavoastră⟩ şi cu zi de soroc, să vii aici la divan.

Aceasta înştiinţăm.

1771 mart 11 [2].

Balş logofăt ; V⟨a⟩s⟨ile⟩ Jora ; Arg⟨hiri⟩ ban.

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. XLI, doc. 24.
Orig.

436

⟨Iaşi,⟩ 8 aprilie 1771

Boierii divanului Moldovei poruncesc ispravnicilor de Neamţ să aplice hotărîrea dată la judecarea pricinii dintre locuitorii din Petricani şi Vînători cu mănăstirea Secu pentru dreptul de a face mori şi de a vinde vin pe moşie, distribuirea fînaţului pentru vite şi asuprirea la boieresc.

De la divanu Moldovii.

† Cinstiţi dum⟨neavoastră⟩ isprav⟨nici⟩ de ţinutul Niamţului, fericita sănătate poftim dum⟨neavoastră⟩ de la Dumnezău !

---

[1] La 12 ianuarie 1771, boierii divanului au dat o „carte" asemănătoare cu aceasta pentru locuitorii de pe moşiile mănăstirii Humor (Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 111, f. 86—86ᵛ, copie).

[2] La 9 iulie 1771, divanul Moldovei dă şi mănăstirii Hangu o carte asemănătoare pentru moşia Dobruleşti (Arh. St. Iaşi, Documente, CCCXI, doc. 457, f. 404).

Să faci ştire dum⟨neavoastră⟩ că aice la divan s-au giudecat de faţă oamenii din Petrecani şi di la Vînători, di la acel ţinut, cu vechilu egum⟨enului⟩ de la mănăstire Săcul, anume Athanas erodiiaconu, arătînd prin jaloba ce au dat la preînălţatul graf măriia sa firtmaşal[1] cum că 2 mori ce au făcut ei pe moşie mănăstirii cu tocmală li-au luat egumenul şi nu urmează tocmelii, şi cum că nu-i lasă să-şi facă hrana lor şi să facă fînaţu pe locul mănăstirii, ce egumenul îl vindi altora fînaţul cu bani şi vitele lor le mor di foami, cum şi alte supărări li să face dispre egumen.

Care pentru toate acele li s-au hotărît prin carte de giudecată ce s-au dat di la divan la mănăstire, cum şi pentru mori, atîta au rămas hotărîre divanului : care dintr-acele mori vor fi făcute cu 4 ani mai înainti, acele să s⟨e⟩ ia supt stăpînire mănăstirii, iar care mori să vor fi făcut di la cinci ani încoace, acele să le preţăluiţi dum⟨neavoastră⟩ şi să de egumenul cheltuiala preţul morii, socotindu-s⟨e⟩ şi vinitul morii ce va fi luat.

Iar cît pentru cîrciume, după hotărîre divanului, să nu fie volnici lăcuitorii a pune cîrciumă fără de voia şi tocmala egumenului.

Cum şi pentru slujba oamenilor ci-au jăluit lăcuitorii că să supără mai mult piste obiceiu, iarăşi s-au hotărît di la divan, mai mult decît 12 zile într-un an, după hotărîre ponturilor, să nu-i supere.

Şi pe această hotărîre să urmaţi dum⟨neavoastră⟩, după cum vă scriem prin carte de giudecată ci s-au dat de la divan.

Aceasta şi fiţi dum⟨neavoastră⟩ sănătoşi.

1771 april 8.

A dum⟨neavoastră⟩,

Balş logofăt ; Ang⟨hiri⟩ ban ; Alexandru paharnic.

S-au trecut la condica divanului de Ştefan condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. VI, doc. 11.
Orig.

437

⟨Iaşi,⟩ 8 aprilie 1771

Divanul Moldovei judecă neînţelegerea locuitorilor din Petricani şi Vînătorii Secului cu egumenul de la Secu pentru două mori şi fînaţul vitelor, hotărînd ca mănăstirea să ia în seama ei morile pentru care a avut învoială cu ţăranii, iar fîn să le dea pe cît le va ajunge.

De la divanul Moldovei.

† Să face ştire cu această care a divanului de giudecată că, după jalba ce au dat la preaînălţatul măria sa feldumarşal oamenii de la Petrecani şi de la Vînătorii Săcului ot ţinutul Niamţului, prin order ce au adus la divan, jalba lor aceasta au fostu, că 2 mori ce au ei făcute pe moşia mănăstirii Săcului au avut tocmală cu mănăstirea ca să dea adetul morilor, şi igumenul acmu le-a luat suptu stăpînirea mănăstirii, neurmînd tocmélii ; mai arătînd şi aceasta,

[1] Pentru feldmareşal.

cum că igumenul nu-i lasă să-şi facă hrana lor şi fînaţe pe locul mănăstirii, ce fînaţul îl vinde altora cu bani şi face şi fîn de neguţătorie, şi bucatile lor rămîn făr' de fîn.

Fiind faţă Athanasie ierodiacon, vechilul mănăstirii, au răspunsu că fîn cît iaste de trebuinţa bucatelor lor li s⟨e⟩ dă, cum şi pentru morile ce au pe locul mănăstirii, li s-au poprit suptu stăpînirea mănăstirii după hotărîrea divanului ce s-au dat mai nainte şi nu le vor da.

De la divan s-au hotărît : întîi, mănăstirea să-şi poprească cît fîn va fi de trebuinţa bucatelor mănăstireşti îndestul, şi apoi să dea şi oamenilor celor ce sîntu şăzători pe moşiile mănăstirii cît le va agiunge şi le va fi pentru trebuinţa bucatelor lor, şi cît fîn va mai prisosi, mănăstirea să fie volnică să vîndă iarba cui ar găsi. Şi cîndu lăcuitorii aceştia or vrea să dea ei ce dau alţii pe iarbă, ei să fie volnici a cumpăra, iar nu alţii streini.

Iar cît pentru morile ce au făcutu ei pe locul mănăstirii, după hotărîrea sfintei pravili, Costandin Armenopol carte 1—2, titlu 1, list 122 : „cel ce zideşte lucru pe loc strein, lucrul iaste a stăpînului". Deci, după hotărîrea pravilii, mănăstirea Săcul să ia morile suptu stăpînirea ei. Însă această hotărîre s-au făcut pentru morile ce s-au făcut cu 5 ani mai nainte. Iar care mori vor fi făcute mai încoace, pentru acélea să va urma după cum s-au scris cătră ispravnicul ţinutului.

Cum şi pentru crîşme, să nu fie volnici lăcuitorii a pune crîşme pe locul mănăstirii făr' tocmală şi făr' de ştirea igumenului.

Aşijdirea şi pentru slujba lăcuitorilor pe an să nu s⟨e⟩ supere mai mult de 12 zile, după hotărîrea ponturilor şi după hotărîrea pravilii şi a divanului, aşa să s⟨e⟩ urmeze, dîndu-s⟨e⟩ de la divan şi această carte la sfînta mănăstire. Aceasta.

1771 ap⟨rilie⟩ 8 dni.

Balş logofăt ; Arg⟨hiri⟩ ban ; Alexandru paharnic ; Ion .....[1] vtori logofăt procit.

S-au scris la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LIV, doc. 3.

Orig.

438

⟨Iaşi,⟩ 23 mai 1771

Divanul Moldovei porunceşte ispravnicilor de Cîrligătura să aducă înapoi la Cristeşti pe bejenarii plecaţi pe alte moşii, neîngăduindu-le a părăsi locul decît cînd vor fi ceruţi de vornicii satelor de origină.

Cătră ispravnicii di ţinutu Cîrligăturii, dum⟨neata⟩ jic⟨nicer⟩ Sandul Ilii i dum⟨neata⟩ postelnic Mihalachi Jora, de la boerii divanului cnejiii Moldovii.

---

[1] Indescifrabil.

Poruncă.

Să faci ştire dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ că la divan au jăluit Iordachi, sîn jic⟨nicer⟩ Vasîli, precum la satul său Cîrsteştii s-au fost adunat cîţiva bejenari de la ţinut⟨ul⟩ Iaşi, Lăpuşna, Orh⟨ei⟩, carii au stătut cîţiva ani acole, nifiind supăraţi nici dispri săteni, nici dispri Iordachi, stăpînul moşiii, cu zilile di lucru celi după obiceiu, şi şi-au făcut pîini şi alte trebuincioasă, iar acum s-ar fi răsăpind cîte unul şi cîte doi pi alti moşii dinpregiur, supuindu-să pe la alţii după atîta vremi ce s-au odihnit ei la satul acesta.

Pentru care iată să porunceşte dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, după izvod⟨ul⟩ ce va da Iordachi, să triimitiţi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să aducă pe toţi aciia iarăşi la Cîrsteşti şi să-i aşezaţi înpreună cu cielanţi bejenari ce-au mai rămas şi să-i faciţi să să ia în chizăşii unul pe altul să lăcuiască acolo nelipsiţi, neîngăduindu-i a să strămuta din Cîrsteşti aiure nici unul, măcar ori la cini ar vre să să supue, fără numai cînd vor veni vornicii sau alţi săteni ai lor de undi au trăit întîi şi îi vor tragi la urma lor cu mărturie ispravnicilor, atunce să aibă voe să margă din satul acesta.

Şi după cum să porunceşte, aşa să urmaţi. Aceasta.

1771 mai 23.

Balş logofăt; Sturza vornic; V⟨asile R⟨oset⟩ hatman; Iordachi Cant ⟨auzino⟩ vist⟨ier⟩; N⟨icolae) Ros⟨e⟩t ban; Alexandru paharnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. II, doc. 277.
Orig.

439

⟨Iaşi,⟩ 9 iulie 1771

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare egumenului de la Hangu să oblige pe locuitorii de pe moşia Dobruleşti a mănăstirii a-i da dijma din produse după obicei şi după hotărîrea ponturilor.

De la divanul cnejiii Moldavii.

De vreme ce aice la divan ni-au arătat părintile Meletie, igumenul din Hangu, arătînd că are o moşie, anume Dobruleştii, la ţinutul Niamţului, şi oamenii ce şăd pe ace moşie nu vor ca să-şi de dejma obicinuită; la care cerşîndu-şi dreptate de la divan, iată că i s-au dat această carte de la divan, de volnicii, ca ori pe cine v-ar triimite la numita moşie să aibă a lua şi a strînge dejma din toate după obicei şi după hotărîre ponturilor.

Iar care vreunii dintre dînşii nu să vor supune ca să-şi de obicinuitul adet, iată scriem şi dumi⟨lorvoastre⟩, ispravnici al ţînutului, pe unii ca aceia să-i faceţi să-şi dea dejma şi făr' de voia lor. Iar de var ave cineva a răspunde înpotriva acelor moşii, cu dresă şi scrisori ce or fi avînd să vie la divan.

Aceasta.

1771 iulie 9.

Lupu Balş logofăt; Ioan Sturza vornic; Alexandru Neculce paharnic.

Trecut la condică.
S-au prosleduit,
Iordachi Loiz paharnic.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCCXI, doc. 457 (f. 404).
Copie sec. XIX.

⟨Iaşi,⟩ 29 iulie 1771

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare vtori vistierului Constantin Gheuca ca să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale din ţinutul Tutova a-i da dijma din produse şi să lucreze zilele obişnuite de boieresc, ori să plătească bani, după hotărîrea ponturilor.

De la boerii divanului cnejii Moldovei.

† Datu-s-au cartea divanului dum⟨nealui⟩ Costandin Gheoca vtori vistier şi omului său pe carele va trimite vichil la moşiile ce le are la ţinutul Tutovei, anume Rusii i Cociuba i Oneştii i Gura Strîmbei i Băhnarii i Cupceştii, să fie volnec a-i dejmui şi a lua de a zécea, din ţarini cu pîine, din toate sămănăturile, numai din grădini cu legumi ce vor fi pentru hrana lor să nu dea nemic, iar fiind de neguţătorie să dea de a zécea, şi din prisăci cu stupi să ia din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para de stup, şi din tot locul cu tot venitul pe obiceiu. Cum şi oamenii ce vor fi şăzători cu casă pe numita moşie să aibă a lucra zilele obicinuite de boeresc, ori să plătească cu bani dupe hotărîrea ponturilor.

Iar care s-ar pune în pricină a nu-şi da venitul moşiii, dumneata ispravnice de ţinut să-i înplineşti.

Lupu Balş logofăt ; Negri ban ; Alexandru paharnic.

Procit vtori logofăt.

Trecut la condică, Radu iuzbaş.

1771 iul⟨ie⟩ 29.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXCI, doc. 12. Orig.

441

24 septembrie 1771

Andrei Horicioiu, stegar de la Răzina, dă zapis ieromonahului Dionisie Hudici pentru suma de 38 de lei, datoria celor trei răzineni bejenari la mănăstirea Doljeşti, pe care i-a ridicat din porunca hatmanului, angajîndu-se să trimită banii în două săptămîni.

Adică eu, Andrei Horicioiul, stegar de la Răzina, dat-am scrisoare me la mîna părintelui Dionis Hudici, precum să s⟨e⟩ ştie că viind eu cu porunca dum⟨nealui⟩ hatmanul să iau răzinenii ce era bejenari la mănăstire, să-i duc la slujba lor, şi fiind datori la mănăstire, i-am socotit şi s-au aflat datori : Căsiian cu 24 lei, 9 potronici şi Antoh cu 8 lei, 28 parale şi Gheorghie cu 2 lei, care fac 35 lei, 28 parale, drepţi datori mănăstirii, afară de ce s-au scăzut cu lucru, cu fîn, cu bani ci-au dat şi afară de 3 lei ce mai este dator Gheorghi unui călugăr din mănăstiri, care fac 38 lei, 28 parale.

Deci m-am apucat eu că păn' în doao săptămîni voi trimite toţi banii cu Căsiian şi oamenii să fie volnici numai pînişoara a-şi lua, iar alt nimică nu li-au rămas, fiind răfuiţi toţi. Iar de n-aş trimite banii, atunci să fii volnic a vinde pînă a fiştticărue cu preţ ce s-a găsi şi cîţi bani n-or agiungi din pîne, eu să fiu dator a plăti, cel ce am luat oamenii de la mănăstire cu bucatili lor şi toată cheltuiala mănăstirii şi pliniale eu să aibu a o da. Şi păntru credinţa mi-am pus numele şi degetul.

1771 septemvrie 24.

Eu Andrei stegar platnic.
Enachi Lăonard stolnic, martor.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XV, doc. 12.
Orig.

442

⟨Iaşi,⟩ 2 noiembrie 1771

Boierii divanului Moldovei scriu vornicului de Cîmpulung să oblige pe cei care se hrănesc pe muntele Cocoşul să dea venitul cuvenit jitniceresei Maria Canano, stăpîna moşiei, după cum dau şi alţii de prin partea locului.

Să faci ştiri dum⟨itale⟩ că aice la divan au arătat dumniii jicniciroai Marie cum că ari o moşie a dumisali acolo la parte muntelui, ce să numeşti muntele Cucoşului, şi oaminii de acolo cari să hrănesc pe acel munte nu vor ca să-şi de obicinuitul adet după cum dau şi alţi lăcuitori.

Şi cerşindu-şi dreptati de la divan, iată scriem dum⟨itale⟩ să cercetezi şi, fiindu driaptă moşie dumisali, să înplineşti dumniata toată dejma obicinuită, însă după cum s-or fi dîndu şi alţi lăcuitori ce vor fi lucrători şi şezători cu bucatile lor pe alţi munţi, aşe să înplineşti şi dumneata de la acii ce or fi asupra acel⟨ui⟩ munte de mai sus arătat, însă din fînaţi şi din păşunat după cum or fi dîndu şi alţi ce or fi şezîndu pe munţii mănăstireşti.

Iar de va ave cineva a răspundi înpotriva acelui munte, prin mărturie dum⟨itale⟩ şi cu zî de soroc să vii aice la divan. Aceasta.

1771 noemv⟨rie⟩ 2.

Balş logofăt ; Sturza vornic ; Arg⟨hiri⟩ ban.
Procit vtori logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCXCVII, doc. 132.
Orig.

443

⟨Iaşi,⟩ 15 februarie 1772.

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare lui Iordache Iamandi, vtori paharnic, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale Epureni, Pănceşti, Sălceni şi Bereşti să-i dea dijma din produse şi să-i lucreze boierescul cîte 12 zile sau, dacă va primi el, să-i dea cîte 2 lei de gospodar.

De la boerii divanului cnejiii Moldovei.

S-au dat carte divanului dumisale Iordachi Iamandi vt⟨ori⟩ paharnic să fie volnic a stăpîni satul Epureni la ţinutul Fălciiului şi satul Pănceşti la ţinutul Lăpuşnii şi Sălceni la ţinutul Tutovii şi Bereştii la ţinutul Covurluiului, după scrisorile ce va fi avînd. Şi să aibă voi omul ci va trimiti la moşiile acesti să strîngă şi dejma obicinuită din ţarini, din fîneţi şi dintr-altele, după obiceiu. Aşijdire şi oamenii ce vor fi şezători cu cas⟨a⟩ pe moşiile aceste să aibă a lucra boerescul cîti 12 zile, după hotărîre ponturilor ci s-au făcut di obştie. Iar de la care oamini va priimi dumnealui paharnicul ca să nu-i lucrezi zilile hotărîte, să aibă a lua de tot gospodariul cîte 2 lei.

Şi scriem dum⟨itale⟩, isprav⟨nice⟩ al ţinuturilor [1], cari dintr-acii oameni nu vor fi dat vinitul păr acum, nici vor vre să de dijma, să-i apuci pe acie şi să înplineşti păr' la un fir toată paguba. Aceasta [2].

1772 fev⟨ruarie⟩ 15.

Balş logofăt ; Arg⟨hiri⟩ vel post⟨elnic⟩ ; Alixandru pah⟨arnic⟩.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCLXX, doc. 8.
Orig.

444

⟨Iaşi,⟩ februarie 1772

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare lui Nicolae Momitco să facă sat pe moşia lui, Dămieneşti (Roman), aducînd oameni străini din „ţara leşească" şi de aiurea, care vor fi scutiţi de orice obligaţii timp de şapte luni.

De la boierii divanului cnejii Moldavii.

Să face ştire cu această carte pentru satul Dămieneştii de la ţinutul Romanului, ce iaste a lui Niculai Momitco, la care sat până acum n-au fost oameni cu lăcuinţa, iar acum, cerîndu ca să strîngă cît de mulţi oameni streini cu lăcuinţa pe moşiia aceasta, s-au dat această carte a divanului la mîna lui ...... [3] vornic ca să aibă a strînge la numitul sat Dămieneştii oameni streini

---

[1] Aşa în text.

[2] Text cu conţinut identic în doc. dat de divan paharnicului Grigore Crupenschi pentru moşia Bîrsăneşti (Bacău), la 15 februarie 1773 (Ibidem, pachet XXX, doc. 28).

[3] Omisiune.

din ţara leşască şi de aiure, fără de bir şi fără pricină, care oameni, din zioa ce vor veni şi să vor aşeza la numita silişte vor fi scutiţi şi apăraţi de toate supărările până în şapte luni.

Pentru aceea şi dumniavoastră ispravnici, după carte aceasta a divanului, să daţi şi dumneavoastră carte la mîna lui ......[1] vornic spre încredinţare oamenilor ce să vor strînge la acea silişte, că nu vor fi supăraţi cu nimică până la înplinire sorocului. Cum şi voao oamenilor ce veţi veni şi ⟨vă⟩ viţi aşăza la această silişte, să fiţi încredinţaţi că, pănă la sorocul ce vi se dă vremé de odihnă, nu veţi fi cu nimică supăraţi, cum şi de la înplinire sorocului iarăşi veţi fi cuprinşi cu milă.

1772 fevr⟨uarie⟩.

Lupul Balş logofăt; Ion Cant⟨acuzino⟩ vistier; Ion Cant⟨a⟩ spătar; Costantin Costachi spătar; Costantin Greceanul banu.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCLXXXVI, doc. 37.
Copie.

445

⟨Iaşi,⟩ 6 mai 1772

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare lui Gheorghe şi Ilie Costrij, mazili de la ţinutul Cernăuţi, să oblige pe locuitorii de pe moşiile lor, jumătate din satul Mlenouţi şi Vişcovăţi (Dorohoi), să le dea dijmă din produse şi venitul de pe case, după hotărîrea ponturilor.

De la boerei divanului a cnejiei Moldovei.

De vréme ce Gheorghie Costrij şi Ilie Costrij, mazili de la ţinutul Cernăuţului, au arătat la divan cum că au la ţinutul Dorohoiului giumătate de sat Mlenouţii şi Vişcovăţii de pe Sandul Munguleţ, cu zapis şi chirţi[2] domneşti, care moşii le stepînesc păn' acuma la vrémea torburărilor, iar de atuncea n-au potut ca să le dejmuiască, pentru întîmplare vremelor; şi după scresori ce au, cerîndu carte devanului ca să-şi stepănească moşiele ca să-şi ei şi venitul obecinuet, iată de la devan, după scresori ce au, li s-au dat carte aceasta cu care si fie volnic a stăpîni moşiile lor şi a lua de a zécea din sămănături, den fînaţi, den presacă cu stupu de 50 unul, iar de vor fie mai puţin, vor lua chite[3] o para de stupul, den pogone cu tutiun, cum şi venetul du pe case dupe obecéiu şi dupe hotărîrea ponturelor.

Şi să poronceşte de la devan dum⟨nealor⟩ isprav⟨ni⟩celor ca să fii mînă de ajutor spre înplinirea venitului moşiilor, iar carii ar avea cevaşi a răspunde, cu scresori şi dovezi ce vor avea, să vie la divan ca să-şi caute dreptatea lor.

1772 mai 6.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. II, doc. 27.
Copie.

---

[1] Loc alb.
[2] Corect: cărţi.
[3] Corect: cîte.

446

⟨Iaşi,⟩ 12 iunie 1772

Divanul Moldovei porunceşte paharnicului Constantin Sturdza să cerceteze reclamaţia lui Petre Miclescu împotriva locuitorilor de pe moşia lui, Pătrăşcani, care i-au scos pietrele de hotar şi nu i-au prestat boierescul.

De la boierii divanului cnej⟨iei⟩ Moldovii, către dum⟨nealui⟩ păharnic Costantin Sturdzea.

Să faci ştiri că aice la divan au dat jalobă Petre Miclescul de la acel ţinut, arătîndu că tragi mari strîmbătate dispre nişte oamini ce şed pe moşie lui, Pătrăşcanii, de la acel ţinut, că în anii trecuţi, făcînd carte de hotărît la dum⟨neata⟩, ai stîlpit locul acel unde şed acii oameni, puindu-li şi petri hotar, însă cu 3 heleştei şi despre răsărit, fiind altă moşii Dobromireştii, s-au dat iarăşi supt stăpînire lui, după cum arată că are şi hotarnică la mîna lui, şi dînd vremi de oştire au scos ţiranii aceia hotarăle acele şi nimică slujbă sau bani n-au dat fiindu casile lor pe acela locu.

La cari, cerşindu-şi drepta⟨te⟩ de la divan, iată scriem dum⟨itale⟩ să cercetezi mergînd dum⟨neata⟩ la numita moşii, iar de nu vei pute dum⟨neata⟩, să orîndueşti dum⟨neata⟩ un mazilu, om de ispravă şi, de a dovedi jăluitorul cum că i-au scos petrili, îndată pre largu să înştiinţăzi divanul ca să trimitim să-i aducă aice la divan să li să vie de hacu lor. Şi să înplineşti toată dijma şi havaetul locului ce să va face de atunce de cîndu au scos acelі petri şi să-i faci pe ţirani să pună petrili la loc. Şi după alegirea ce vei faci dum⟨neata⟩ să dai mărturii la parte cui s-ar căde, ca, neodihnindu-să vreo parte, cu zi de soroc şi cu mărturie dumitali, să vii la divan. Aceasta.

Balş logofăt; Arg⟨hirie⟩ postelnic; Costandin Balş stolnic; Iordache Cant⟨acuzino⟩ comis.

1772 iuni 12.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXXX, doc. 94 a.
Orig.

447

30 iulie 1772

Pîrcălabii de Hotin poruncesc oamenilor din Rujavăţ, Băzdăţini şi Copiteni, trecuţi iarăşi în stăpînirea lui Pătraşcu Cracalia, să-i dea dijma din produse şi cîte 2 lei de casă, după obicei.

Aducîndu Pătraşcu Cracaliia mazîl ordirul mării sale ghenărarului Alecsandru Vasilivici Rîmscoi Corsocov către dumnealui polcovnic Andrii Andrievici Peutlinghi i comendantul Hotinului, întru cari s-au poroncit dumisale comendantului pentru a triia parte de satu de Rujavinit şi doî sălişti pustie,

giumatate de satu de Băzdăţini şi a patră parte di Căpiteni, carele după scrisori vichi ce are să i s⟨e⟩ de la stăpînire cu tot vinitul, şi dumnealui comenda⟨n⟩t după poronca ordirului scoţindu moşiile de la cănţilerii li-au dat numitului Pătraşcu Cracaliia mazîl, dîndu-i şi bilet de stăpîniri la mînă, făcînd şi pricaz către noi, întru care ni s⟨e⟩ poronceşti ca să dăm lăcuitorilor, ce or fi trăitori pe acele părţi, poroncă ca să de ascultari numitului Pătraşcu Cracaliia mazîl şi să-i dei şi vinitul moşiii din toate după obiciiu pămîntului Moldovii.

Deci poroncim şi voî oamenilor din Rujaviţ, cum şi celor ce s-or fi aflînd or cu şidere, or numai cu lucru pe Băzdăţini şi pe Căpoteni, să aveţi a da ascultare numitului de mai sus Pătraşcu Cracaliia şi să-i daţi vinitul moşiii după obiceiu pămîntului Moldovii, adică din ţarini de a zăci, din toate şi din prisăci de stupi din 50 stupi unul, iar de or treci mai mulţi sau or fi mai puţini, să daţi cîte o para de stup, şi de tot gospodarul doi lei după obicii, că cari nu i-ar da ascultari şi nu s-ar supunii ca să-i de dejma, să ştii că unul ca acela va mînca certare. Aceasta.

Let 1772 iule 30.

Ştefan Hurmuzachi vtori vistier.
Iordachi pîrcalab de Hotin ⟨greceşte⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XVII, doc. 113.
Orig.

448

⟨Iaşi,⟩ 8 februarie 1773

Divanul Moldovei dă împuternicire Mariei Hurmuzachi să ia dijma de la oamenii de pe moşia sa Luceni care nu voiau să-i dea venitul obişnuit, poruncind şi ispravnicilor să-i aducă la supunere.

De la boierii Divanului cnejiii Moldovii.

Di vreme ce aice la divan ni-au arătat dumniei Marie Hurmuzăchioia cum că ari o moşii, anumi Lucenii ot ţinutul Eşi, şi oamenii carili şed pe ace moşii nu vor ca să-şi dea obiciinuitul adet, la care cerşindu-şi dreptate de la divan, iată că i s-au dat carte divanului la mîna dumisali ca, pe cini vor trimiti la numita moşii, să aibă a lua şi a strîngea dejma din toate de a dzăci, după obiceiu şi după hotărîre ponturilor.

Iar cari nu să vor supuni ca să de, iată scriem dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ispravnici ai ţinutului ca de pe la unii ca acie să înpliniţi tot deplin pără la cel mai puţin. Dar de va ave cineva a răspundi înpotriva acei moşii, cu scrisori ce a fi avîndu, să vii la divan.

Aceasta.

1773 fev⟨ruarie⟩ 8.

L⟨upu⟩ Balş logofăt; Alexandru pah⟨arnic⟩; Teodor Balş stolnic.

Trecut la condică,
Vtori logofăt.

Arh. St. Buc., A.N., pach. CCXI, doc. 7.
Orig.

449

⟨Iași,⟩ 21 martie 1773

Divanul Moldovei împuternicește pe episcopul de Huși să ia câte 70 parale de casă de la oamenii de pe moșiile Cozmești, Podoleni și Ghermănești, arendate de la mănăstirea Frumoasa, ori să-i oblige să-i lucreze cele 11 zile de boieresc pe care n-au voit să le facă în anul precedent.

De la boerii divanului a cnejiii Moldovei.

De vreme ce iubitoriul de Dumnezeu sfinția sa chir Inochentie, episcopul sfintii episcopii Hușilor, au arătat prin carte ce scrie cătră divan cum că oamenii de Cozmești i Podoleni și Ghermănești după tocmala ce-au avut cu igumenul de Frumoasa, de la carele au luat sfinția sa moșiile cu tocmală, dejma și-au dat, iar cîte doi lei de casă, după cum să poroncește prin carte divanului, n-au dat, cerîndu sfinția sa ca să înpliniască de la aceste sate venitul obicinuit după case, deci iată, să dă volnicie acestui . . . . .[1] ca să aibă a merge la satile de mai sus arătate și, prin marafeturi, ispravnicii de ținut să aibă a înplini de la toți cîte 70 parale de casă, după cum i-au lăsat părintele episcopul, ori să-i supue ca să lucreze 11 zîle a anului trecut, țiindu-le în samă cîte o zî ce au lucrat astă-vară.

Și dumneavoastră ispravnicilor să fiți mînă de agiutor omului divanului ca ori să înpliniască deplin banii, ori să lucreze acele 11 zîle, să odihniți pe părintele episcopul.

1773 martie 21.

Balș logofăt; Crupenschi vornic; Arg⟨hiri⟩ postelnic; Iordache ⟨?⟩ vel clucer.

Procit vtori logofăt.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., Ms. 544, f. 396.
Orig.

450

⟨Iași,⟩ 3 aprilie 1773

Divanul Moldovei poruncește ispravnicilor de Neamț să cerceteze reclamația egumenului de la Pîngărați contra vătăjelului plăeșilor de la Tarcău — care nu lasă pe locuitori să lucreze pentru mănăstire, nici nu respectă învoiala făcută — și să caute a împlini și câte 2 lei de casă.

De la boerii divanului a cnejiei Moldovii, cătră dum⟨nealor⟩ ispravnicii de ținutul Neamțului, Ilie Roset biv vel paharnic și . . .[1].

[1] Loc alb.

Poroncă

Vi să face ştire că sfinţiia sa chir Climentu, igumenul mănăstirii Pîngăraţilor, au dat jalobă la divan cum că aproape de mănăstire, asupra muntelui, iaste un loc ce se numeşte Tarcăul, loc de hrană şi poeni cu erburi de fînaţe şi cu ape de peşte şi mori ţărăneşti, pe care loc să află şi 20 de oameni trăitori, fiind moşiia mănăstirii. Şi aceşti oameni ⟨ce lă⟩[1]cuescu pe acea moşie, fiind plăeşi, au vătăjălul lor carele nu va să lase pe lăcuitori să lucreze mănăstirii céle 12 zile, boerescul ce să cade după ponturile divanului, ce va acel vătăjel ca să ia acea moşie de la mănăstire mai mult în dar de la mănăstire, fără voia călugărilor şi să stăpînească el moşiia, şi dejma să ia el, şi oamenii să lucreze lui şi să facă şi alte neguţitorii şi chivernisele a lui.

Şi întru acestu an, nevrînd părinţii mănăstirii ca să mai lase moşiia cu preţul ce da el mai nainte, au vrut ca să ia moşiia supt stăpînirea mănăstirii şi, trimiţîndu igumenul călugări ca să vază céle ce vor fi pe moşie şi să oprească şi o samă de iarbă pentru treaba mănăstirii, acel vătăjăl, fiind om dîrzu şi sămăţ, au ţinut calea călugărilor şi au sărit cu gîlceavă şi bătae şi i-au întorsu înapoi.

Mai pe urmă, văzîndu acel vătăjăl că n-a fi bine, au venit la igumen cu alt tovarăş a lui şi au făcut tocmală cu igumenul ca să cosască de tot omul cîte o falce de fîn în iarba mănăstirii în loc osăbit, şi să fie falcea drept şase zile, iar pentru alte 6 zile să dea cîte un leu la mănăstire, şi erburile să fie a lor să le cosască toate cîte vor fi pe moşie şi să dea şi dijma din toate după obiceiu, pe care aşăzare au dat şi zapis. Şi acel vătăjăl, după ce au cuprinsu toate erbile şi li-au împărţit cui au vrut, nu se ţine de tocmala, la care au cerut igumenul dreptate.

Ce iată, să scrie dumneavoastră ca să aduceţi pe acel vătăjăl şi după zapisul lor să-i supuneţi la toate după tocmală sau să li să ia acea iarbă ce să poprise ca să să cosască pentru mănăstire şi să înpliniţi şi cîte 2 lei de casă. În scurtu, după zapis să-i supuneţi ca să nu mai vie jalbă la divan.

L⟨upu⟩ Balş logofăt ; Alexandru paharnic.
Procit vtori logofăt.

1773 aprilie 3.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 149.
Orig.

451

⟨Iaşi,⟩ 3 aprilie 1773

Divanul Moldovei porunceşte ispravnicilor de Neamţ să cerceteze reclamaţia egumenului de la Pîngăraţi contra a 4 posluşnici care „se scoală cu zorbale“ asupra călugărilor — şi să-i oblige a lucra 12 zile pe an şi a da dijma din semănături.

De la boerii divanului a cnejiei Moldovei, cătră dum⟨nealor⟩ ispravnicii de ţinutul Neamţului, Ilie Roset biv vel paharnic .....[2].

[1] Doc. rupt.
[2] Loc alb.

Poroncă

Vi să face ştire că sfinţiia sa chir Climentu, igumenul mănăstirii Pîngăraţilor, au dat jalobă la divan cum că între posluşnicii mănăstirii sîntu 4 oameni, anume Dumitru, Lupul, Moişa şi Ichim, oameni răi, semeţi, nesupuşi, gîlcevitori, arţăgaşi şi bătăuşi, fac de-a pururea răutăţi şi bătăi în toate părţile, păn' şi în streaja împărătească au bătut cazacii şi li-ar fi spart şi capetile, şi asupra călugărilor să scoală cu zorbale şi ocări, vrîndu ei ca să fie de sineşi volnici şi nestăpîniţi, după cum pre largu veţi pliroforisi dumneavoastră din răvaşul cel de jalbă a igum⟨enului⟩ care vi s-au trimis.

Pentru carii, după jalba igumenului, iată să scrie dumneavoastră şi vi să poronceşte de la divan, ca să trimiteţi să aduceţi faţă pe aceşti oameni şi să faceţi cercetare. Şi făcînd după cum jălueşte igumenul, dumneavoastră să le veniţi de hac după vinile şi faptile lor supuindu-i suptu ascultarea şi poroncile mănăstirii la rîndul lor, precum sîntu şi ceilalţi, lucrîndu céle 12 zile pe an şi altile ce vor fi, cum şi dijma din sămănături încă să dea. Şi să fie supuşi igumenului spre trebile mănăstirii, poroncindu-le ca să nu mai facă bătăi şi alte zorbalîcuri, că apoi să vor giudeca cu divanul.

L⟨upu⟩ Balş logofăt ; Alexandru paharnic.

Procit vtori logofăt.

S-au trecut la condică.

1773 aprilie 3.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 150.
Orig.

452

⟨Hotin,⟩ 15 aprilie 1773

Coste Kirilovici, pîrcălab de Hotin, din ordinul comandamentului armatei ruse, dă în stăpînirea căpitanului de volintiri Constantin Şahin şi vărului său Constantin Volcinschi mai multe moşii, poruncind vornicilor şi locuitorilor din sate să le dea dijma din toate „după obiceiul pămîntului".

Viindu căpit⟨anul⟩ di volentiri Costantin Şahin şi văru-său Costantin Volcinski cu orderul mărie sale gheneral maior Rimski Korsacov şi cu asemene poroncă a marie sale preînalţatului feltmarşal către mărie sa bragadir Andrei Andreevici Peutlin, comandant ot Hotin, întru carile să poronceşte pentru moşii, sate întregi ce sînt aice în ţinutul Hotinului, anume Vişnăcauţii, Amnăuţii, Gorodişte, Urmezoa, Crainacauţii şi trei părţi de sat Rusoavinţii, că, după dovezi şi scrisori vechi ce au, să se de la stăpînirie numitului căpitan Costandachi Şahin şi văru-său Costantin Volcinski. Şi după poroncă, scoţînd numitele moşii di la canţelarie Hotinului, s-au dat la stăpînarie numiţilor di mai sus, făcînd şi poroncă către noi ca să dem în ştire lacuitorilor ce vor fi pi acele moşii ca să dee ascultare numiţilor di mai sus şi să le dee dejma dîn tot după obiceiul.

Dici poroncim, voi vornici şi lăcuitori ce viţi fi lăcuitori pi aceste moşii sau numai cu ţarina şi cu fînaţile, ca să aveţi a-i da ascultare numiţilor di

mai sus și să le dați dejma din toate după obiceiul pămîntului Moldovei și să-i cunoșteți că pe nește stăpîni a moșiilor ca, care s-ar pune înpotrivă și n-ar da dejma pe obiceiu pămîntului Moldovei, să știe că unul ca acela să va aduce aice și să va pedepsi. Aceasta.

Let 1773 april 15.

Coste Kirilovici pîrcălab Hotinului.

S-au posleduit de mine și este atocma cu matca lui,

Vasile Colcialnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DXCII, doc. 241.
Copie.

453

Aprilie 1773

Ioniță Novac, căpitan, dă zapis de învoială jitniceresei Ilinca Bosie că se angajează să se ocupe de moșia ei Gotești, să adune dijma de la locuitori, oprindu-și el a cincea parte din venit.

Pentru moșie Goteștii a dumi⟨sale⟩ jic⟨nicereasa⟩ Ilincăi Bosăesă ot Greceni am făcut tocmală și am luat-o în sama me ca să o stăpînesc și să o dijmuesc pre deplin, după cum și alte moșii boerești de la parte aceia, și tot vinitu ce să va strîngi din zeciuiala dejmă a moșiii să o arăt anumi cu izvod. Și eu să aibu a lua pentru osteniala me a cince din vinitul moșiii, după tocmala ce am făcut, iar nicăutînd di vinitu moșiii și niarătînd adivăru, să nu iau nimic și să răspund eu tot vinitul moșiii dumisali [1].

Și am iscălit,

Ioniță Novacu, căpitan.

1773 apr⟨ilie⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCXXXVI, doc. 52.
Orig.

---

[1] Legat de conținutul acestei învoieli este și următorul document, avînd numai data zilei și a lunii, 23 februarie, fiind cu siguranță din anul 1774 : „Cin⟨stită⟩ și a mia ca o soră, dum⟨neata⟩ cocoană Ilenco zecniceresă, cu fericită sănătate și cu plecăciune mă închin dumitale.

Cinst⟨ită⟩ scrisoarea dumitale am loat și cele ce scrii am înțăles, înpreună și cu cartea luminată pentru care î⟨mi⟩ poruncești să iau o jumătate de leu pe casă. Acel obicei aici pe margine nu să află. În zilele trecute, cînd am fost în satul Gotești, vechilul dumi⟨tale⟩ Ioniță Novac viind acolo la noi, am hotărît cu țăranii să aducă 2 care pîine din pîine a dumi⟨tale⟩ păn' la Eși, la dum⟨neata⟩, și apoi iar Novac au lăsat tre⟨a⟩ba păn' la miezul păresimilor.

Ci iată că acum am poruncit țăranilor să aducă pîne aceia păn' la dum⟨neata⟩, fiindcă n-a cărat și n-a treirat dijma dumi⟨tale⟩. Și acea greșală iar de la Novac s-au făcut, iar margine aceasta are testiment să nu de cîte doaăzeci de parale de casă.

Aceasta și fii dum⟨neata⟩ sănătoasă.

Al dumitale ca un frate și mai mic slugă" (Ibidem, doc. 53, orig.).

454

⟨Iaşi,⟩ 25 iunie 1773

Divanul Moldovei dă carte de împuternicire unor mazili să oblige pe locuitorii de pe moşiile lor, Năneşti şi Ungureşti (Neamţ), să le dea dijma din toate.

Copie adevărată.

De la boerii de devanul cnejiei Moldovei.

De vreme ce aice la devan ne-au jăluit Ioniţi Niţul şi Vasile Juncul şi Andreiu Cîrlig şi Gavril Boghean, mazilii ţinutului Neamţului, arătînd cum că au doî moşei, anume Năneştii şi Ungureştii, la ţinutul Neamţului, cari arată că au şi scrisori, şi dintr-acele moşii la care oamenii cari şăd cu lăcuinţa pi acele moşii de să hrănescu nu vor ca se-şi de obicinuitul adetiu ; la care cerşindu-şi dreptul de la devan, iată că li s-au dat cartea devanului la mîna lor ca să aibă a lua-o şi a strînge dejma din toate de a zece, după obiceiu şi după hotărîrea ponturilor.

Dar cari nu vor vre ca să dea, iată cari şi dum⟨nea⟩vostră, ispravnici a ţinutului, ca să înpliniţi tot deplin pără la ce mai puţîn. Dar de va ave cineva a răspunde înpotriva acelor moşii, cu scrisori şi drese ce va fi avînd, să vii la devan.

Acesta.

1773 iuni 25.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MDCCCXCV, doc. 9.
Copie.

455

⟨Iaşi,⟩ 22 iulie 1773

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare egumenului de la Copou să ia de la locuitorii de pe moşiile mănăstirii, Urşoale şi Copou, dijma şi boierescul, deoarece se împotrivesc la îndatoriri.

De la boiarii divanului cnejii Moldovii.

De vreme ce la divan au jăluit Varlaam egumenul de la sfînta mănăstire Copoul, arătînd că mănăstire pe moşie Copoului şi moşia Urşoale, pe care moşii oamenii lăcuitori ce sînt şăzători de să hrănescu nu să supun a da obicinuita dejmă a numitelor moşii şi să pricinueşte păgubire mănăstirii, şi cerînd egumenul dreptate la divan, iată dar că s-au dat volnicie prin carte aceasta a divanului cu care să fie volnic egumenul şi vichilul pe care va rîndui egumenul a lua şi a strînge din toate a zece, pe obiceiu şi hotărîre ponturilor, din ţarne cu pîne, din fînaţ şi din tot locul cu venitul pe obiceiu, cum şi venitul de pe casă iarăşi să aibe a lua după hotărîre ponturilor de la tot gospodariul.

Iar carele s-ar arăta înpotrivitori şi nu s-or supune a da obicinuita dejmă, pentru unii ca aceia scriem şi dumneavoastră, ispravnicilor, să-i supu-

neți și să pliniți păr' la cel puțin. Iar care vor ave a răspunde înpotrivă, cu scrisori ce vor ave, să vie la divan [1].

1773 iuli 22.

Balș logofăt ; vel paharnic ; Balș stolnic.

Arh. St. Buc., Ms. 578, f. 154.
Copie.

456

⟨Iași,⟩ 12 august 1773

Divanul Moldovei încuviințează ca trimisul mitropoliei să oblige pe locuitorii din satele Liveni și Hodcăuți (Dorohoi), să-i dea dijma după obicei.

De la boerii divanului a cnejii Moldovei.

De vréme ce preosfinția sa părintele mitropolitul țării, chirio chir Gavriil, au arătat la divan cum că sfînta mitropolie are o moșie, Livenii și Hodcăuții, 2 siliști într-un hotar pe Prut, la ținutul Dorohoiului, între care siliști răzășii de pinprejur nu numai că au întrat cu înpresurare în moșiia aceasta de au călcat hotarul, ce încă au stătut cu înpotrivire și n-au lăsat pe omul mitropoliii a cosi și a dejmui după obicei.

Deci, de la divan, prin cartea aceasta să dă volnicie omului preosfinții sale părintelui mitropolitului, ca pe moșiia aceasta, Livenii și Hodcăuții, să aibă a cosi și a lua dejma după obicei din toate, după hotărîre ponturilor.

Și de la divan să poruncește și dumneavoastră, ispravnici de ținutul Dorohoiului, ca să fiți mînă de ajutor omului preaosfinții sale părintelui mitropolitului, a cosi și a dejmui moșiia aceasta în toate semnele și hotarăle ei și a o stăpîni după scrisori ce are mitropolia, și nici într-un chip să nu îngăduiți pe acei înpresurători a face călcare moșiei mitropoliei. Iar de vor avea ei cevași a răspunde, să vie la divan.

1773 avgust 12.

Iscăliți : L⟨upu⟩ Balș logofăt, Arg⟨hir⟩ postelnic, Iordachi Cant⟨acuzino⟩, M. Dere [2] postelnic.

Procit vtori logofăt.

S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., Ms. 531, f. 8—8v.
Copie.

---

[1] La 5 mai 1774, o nouă carte dată mănăstirii Copoului pentru aceeași chestiune precizează că „sînt trăitori 34 oameni împregiuru mănăstirii Copoului, vieri, grădinari și alte bresle, de la care mănăstirea n-are nici un folos, nedînd la mănăstire nimica". Divanul hotărăște ca mănăstirea „să aibă a lua de la toți acești șezători și trăitori pe moșia Copoului, ori vierii, ori grădinarii, ori ce breaslă a fi, de a zece din toate după obiceiu și să lucreze 12 zile într-un an la mănăstire. Iar de nu va avea egumenul ce să lucreze zilele obicinuite cu dînșii, să fie volnic a lua cîte doi lei de tot gospodarul, după hotărîre ponturilor"... (Ibidem, Ms. 579, f. 63v).

— La 5 iunie 1775, Grigore Al. Ghica dă mănăstirii Copou o carte de încuviințare să oblige pe locuitorii de pe moșia Rufeni a da dijmă și a face clacă sau plată în bani (Ibidem, Ms. 578, f. 153v—154).

[2] Așa în manuscris.

⟨Iaşi,⟩ 21 septembrie 1773

Divanul Moldovei porunceşte starostilor de Cernăuţi să cerceteze reclamaţia mazilului Vasile Holban contra stolnicului Potlog de la Tîrnauca, care i-a oprit un număr de oameni fugiţi de pe moşia sa, Culiceni, şi să-l oblige a plăti şi cheltuielile de judecată.

Di la boerii divanului a cnejiei Moldovei, cătră starostii de Cernăuţi, dum⟨nealor⟩ Gheorghie Sturza biv vel pah⟨arnic⟩ şi Ilie Herăscul [1].

Poroncă

Aici la divan au dat jalobă Vasili sin Neculaiu Holban, mazîl di la acel ţinutu, asupra stolnicului Dumitraş Potlog, pintru neşti oamini ce au fugit din satul lui Neculaiu Holban, anume din Culiceni, la stolnicul Potlog în sat în Tîrnauca, şi acii oamini nu i să dau ca să-şi margă la urma lor după cum este poronca.

Ce iată că vi să poronceşti dumneavoastră, luînd carte aceasta, să trimitiţi să-i rădicaţi pi acii oamini de sus-numiţi, din Tîrnauca, să-i ducă la urma lor în Culiceni, că la aceasta nu era trebuinţă să vie la divan Neculai Holban să jăluiască pintru această pricină, că în cîtiva rînduri vi s-au poroncit dumneavoastră pintru oaminii ce sînt fugiţi di pin sati pi la alti sati şi ţînuturi, să-i aduceţi pi toţi la urma lor ca să nu să strîce satile. Cum şi stolnicului Potlog nu-i este de cinste ca să priimască oamini dintr-alti sati di pinprejur să le facă tot Tîrnaucă, că poroncile divanului ştie după cum să poroncescu, osăbit că s-au văzut şi un zapis di la stolnicul Potlog dat la mîna lui Neculaiu Holban că, di să va mai atingi di acişti oamini mai sus arătaţi, să dea la vist⟨ierie⟩ 100 lei hatalmu, şi cîtă chiltuială au făcut Neculai Holban judecîndu-să cu stolnicul Potlog, toată să-i întoarcă lui Neculai Holban. Ce la aceasta, va răspundi stolnicu Potlog cînd or fi di faţă cu Neculai Holban aice la divan, după sorocu ci li s-au pus.

Aşijdere au mai jăluit Neculai Holban asupra stolnicului Potlog pintru pricina unui clin de codru ce disparte Tîrnauca stolnicului Potlog di Culicenii lui Neculaiu Holban, cari acel clin di codru este nehotărît, undi au şăzut un Timohii Bălan. Şi în zapisul stolnicului Potlog, di mai sus-numit, hotăreşti şi această pricină: di s-ar hotărî să vie acel clin în parte stolnicului Potlog, să nu aibă voe stolnicul Potlog a ţine oamini acolo în codru, neavîndu cîmpu să s⟨e⟩ hrănească oameni ce i-ar stringi, ce numai codru limpidi.

Şi fiind şi acel Timohii Balan trăitori acolo în codru, omu stolnicului Potlog, după sorocu ce i-au pus, l-au rădicat şi l-au dus în Tîrnauca sa. Acmu fiind cinci oameni acolo într-acel clin di codru, iarăşi au început a să tindi cu stăpînire stolnicul Potlog la acii oamini, piste zapisul ce au făcut la mîna lui Neculai Holban, ce nu i să cadi.

Ce iată că s-au dat voi lui Neculai Holban să-şi stăpînească acii oamini după zapisul ce ari la mînă, di hotăreşti cîţi oamini s-ar strîn⟨ge⟩ acolo în codru, pi toţi să-i stăpînească Holban şi stolnicul Potlog să nu să atingă întru nimic la acii oamini, să urmeză zapisului ce au dat la mîna lui Neculai Holban.

[1] „Dumnealor... Ilie Herăscul" scris cu altă cerneală.

Aceasta.

L⟨upu⟩ Balş logofăt ; Crupin⟨s⟩ c⟨hi⟩ vornic ; Arg⟨hir⟩ postelnic ; Cost⟨andin⟩ Balş stolnic ; Iordache Cant⟨acuzino⟩ comis ; Alexandru paharnic.

1773 sept⟨emvrie⟩ 21.

Procit vtori logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond. Kogălniceanu, pach. LII, dosar 2, doc. 19. Orig.

458

⟨Iaşi,⟩ 25 noiembrie 1773

Divanul Moldovei dă carte de încuviinţare egumenului de la Caşin să oblige pe locuitorii care au vii la Crucea de Sus, în dealul Holmului, moşia mănăstirii, să-şi dea dijma obişnuită.

De la boerii divanului a cnejii Moldovii.

Di vremi ci la divan au jăluit egumenul de mănăstire Caşinul, arătîndu că sint oameni carii au vii pe locul mănăstirii Caşinul, în ţinutul Putnii, la Cruce de Sus, în dealul Holmului şi într-acest an nu s-au supus ca să de dejma obicinuită din vinul ci-au luat din viile ci sint pe locul mănăstirii, la cari cerîndu-şi egumenul dreptate la divanu, iată s-au dat volnicii acestui [1], carile să aibă a mergi la numiţii de mai sus oamini şi după zapisul *lor* [2] ci-au *dat la mîna* [2] arătat egumenul, să-i apuci omul divanului şi să înplinească de la dînşii tot vinul de dejmă după obiceiu.

Iar cari s-or arăta înpotrivitori şi nu s-or supuni a da, pentru unii ca aceia scriem şi dum⟨neavoastră⟩ starosti, să daţi mînă de agiutoriu zapciului să plinească păr' la cel puţin, precum să poronceşte pren carte divanului.

Balş logofăt ; Arg⟨hir⟩ postelnic ; Alixandru paharnic ; M. Jora logofăt.

1773 noiemvrie 25.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Caşin, pach. VIII, doc. 11.
Orig.

459

19 ianuarie 1774

Sătenii din Cozmeşti şi Podoleni se învoiesc cu egumenul de Secu, care le-a dat moşia Cozmeşti (Lăpuşna) să facă sat, iar ei, în schimb, să cosească mănăstirii 50 stoguri de fîn pe an.

† Adecă eu, Toader Bîtcă, căpitan de la satul Cozmeştii i Podolenii, dinpreună cu sătenii miei, dat-am zapisul nostru la mîna sfinţiei sale părintelui Eftimie Cannano, egumenul sfintei mănăstirii Săcul, precum să să ştie că ne-am aşăzat cu sfinţiia sa şi ne-au dat moşiia Cozmeştii ce iaste a mănăstirii Săcului,

---

[1] Omisiune.
[2] Cuvintele subliniate sînt şterse în doc.

la ținutul Lepușna, ca să facem sat pe această moșie. Și ne-am tocmit ca să dăm pe tot anul cîte cincizeci de stoguri de fîn la sfînta mănăstire, însă stoguri de măsură, din iarba acestii moșii, să avem a căuta și a cosi ; iar nefiind iarbă pe această moșie, să aibă părintele egumenul a-și căuta iarbă pe alte moșii, și noi să avem a-l cosi. Iar mai mult de aceste stoguri de fîn, alt nimic să nu dăm, nici dijmă, nici pentru dobitoace sau cîrciumă, să nu aibă treabă a să amesteca la nici unile, cît de puțin, fără numai fînul acesta să-l facem bun și la vremia lui, ca să fie pentru ernatecul oilor mănăstirii. Însă cîrciuma să fie a căpitanului.

Însă această tocmeală o am făcut să avem a șădea cît vom putea trăi, și și alți egumeni ce vor fi în urma părintelui să aibă a să ținea tot de această tocmeală. Și pentru credința am iscălit și numele sătenilor înpreună cu degetele am pus.

Ian⟨uarie⟩ 19 dni 7282 ⟨1774⟩.

Eu căpitanul Coste m-am tîmplat față.

Toader Bîtcă căpitan ; eu Toader mazil ; eu Mihăilă Bîha, eu Daniil Bradu ; eu Gheorghiță Bît⟨că⟩ ; eu Condre Bîtcă ; eu Simion Beșliaga și noi tot satul ne priimim cu această tocmală.

Iar întîmplîndu-să vreo săcită mare, ca să nu să facă iarba, nici pe la alte hotară la locurile acele, și neavînd unde cosi, atunce să avem a da cîte un leu de stog, adică cinzăci de lei. Iar de a fi iarba și mănuntă, noi tot fînul să facem și cu mîncare noastră.

Toader Bîtcă căpitan și toți sătenii.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CII, doc. 14.
Orig., cu o copie.

460

⟨Iași,⟩ 24 ianuarie 1774

Divanul Moldovei poruncește ispravnicilor de Neamț să scoată de la poslușania mănăstirii Pîngărați zece oameni pe care-i va arăta egumenul ca nesupuși, iar în locul lor să facă posluşnici pe zece locuitori din satul Stejaru.

De la boierii divanului cnejiei Moldovii, cătră dum⟨nealor⟩ isprav⟨nicii⟩ de ținutul Niamțului.

Să face știre dumneavoastră pentru 30 liude scutelnici ce are mănăstirea Pîngărați, care după poronca preînălțatului feldmarșal i s-au dat și cărțile divanului, scriind dumneavoastră ispravnicilor pentru acești liudi scutelnici din Pîngărați, să nu-i puneți la nici o orînduială, ce să-i lăsați să fie numai pentru slujba mănăstirii.

Dar acum, viind la divan svinție sa egum⟨enul⟩ mănăstirii au arătat cum că dintr-acei 30 scutelnici, zăci liude sînt foarte nesupuși și înprotivitori, și nu numai că fac mare răzvrătire și pricină de stricăciuni satului Pîngărații, ce încă și mănăstire nu are nici o poslușanii de la dînșii, și au cerut de la divan din oamenii de la Stejar să i să rînduiască 10 scut⟨elnici⟩.

Deci, iată scriem dumneavoastră, pe acii 10 liude ce-i va arăta svinţie sa egum⟨enul⟩ mănăstirii că sînt răi şi nesupuşi, de aice înainte să-i puneţi dumneavoastră la toate orînduielile ce-or fi pe ţinut şi în locu lor să scutiţi dumneavoastră 10 liude de la Stejar, ca să fie iarăşi 30 scutelnici a mănăstirii deplin după cum iaste poronca [1].

⟨Lupu⟩ Balş logofăt ; Crupenschi vornic ; Iordache Cant⟨acuzino⟩ vistier ; Beldiman ban ; Alexandru paharnic ; ⟨Constantin⟩ Balş stolnic ; Iordache spatar.

1774 ghenar 24.

Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 151.

Orig.

461

4 aprilie 1774

Locuitorii din Pipirig dau mărturie egumenului de la Neamţ că acolo unde s-au strămutat Ursu Baboi cu feciorii lui şi Maxim Muste, nu este loc de sat, ci terenul cel mai potrivit pentru „mutările" oilor mănăstirii.

Adecă noi oamenii din satul Pipirigul, care mai gios ne-am pus degitile, făcut-am mărturie noastră la mîna sfînt părintelui Varlaam, egumenu sfintii mănăstiri Neamţului, pentru Ursul Baboi cu ficiorii lui şi cu Maxim Muste, căci că unde şed ei nu esti loc de sat, ci esti locul cel mai ales pentru mutările oilor mănăstirii, şi o mutare ce esti din sus o calcă ei cu bucatile lor. Şi noi cu toţii voim ca să vii în sat împreună cu noi, că Maximu Muste şi-au lăsat casa care esti şi acum în sat şi de la bejenii s-au mutat acolo şi acum nu vra să

[1] Peste cinci zile, la 29 ianuarie, divanul revine cu noi amănunte către ispravnici, referitor la aceiaşi oameni „gîlcevitori şi ocîrîtori, carei în multe rînduri s-au rădicat şi asupra igumenilor ce-au fost după vremi la această mănăstire, şi nu numai că fac mari răzvrătiri şi aduc pricini de stricăciune satului Pîngăraţii, ce încă şi mănăstirea n-are nici o posluşanie de la dînşii.

Pentru care oameni arătat-au igumenul şi mărturie la divan de la arhimandritul şi igumenul de Biséricani, Misail, şi Eftemie Canano, igumenul dă Săcul, şi Sălvestru, igumenul de Hangu, întru care arată toate faptele şi răutăţile acelor oameni, care mărturie iaste iscălită şi de dum⟨nealui⟩ paharnic Iordache Darie ce-au fost ispravnic, cum că pe acei oameni i-au certat şi i-au pedepsit de multe ori şi nu s-au părăsit de faptele lor.

Deci, fiindcă acei oameni sîntu aducători de gîlcevi şi de toate răutăţile, care aduc supărare mănăstirii de nu să poate odihni, după cum ni-am adeverit şi din mărturiia arătată mai sus, iată de la divan să scrie dumneavoastră cu hotărîre, asupra primăverii să-i rădicaţi pe acei 10 oameni ce va da igumenul izvod din satul mănăstirii, şi să-i mutaţi într-alt sat unde veţi socoti, afară în ţinut, pe carii să-i puneţi şi la rînduelile divanului, după cum să scrie dumneavoastră prin deosăbită carte, şi să odihniţi mănăstirea de acei oameni răi şi răzvrătitori, ca să nu mai vie jalbă la divan de la mănăstire pentru dînşii" (Ibidem, doc. 153).

s⟨e⟩ întoarcă să şază în casă, iar lui Ursul Baboi i s-au stricat casa, care locul esti faţă unde i-au fost casa.

Aceasta mărturisim ori la ce giudecată ar fi. Şi pentru credinţa ne-am pus degitele.

7282 ⟨1774⟩ apr⟨ilie⟩ 4.

Eu Vasile Piţiliga ; eu Toader zet Piţiliga ; eu Gavril sin Piţiliga vornici ; eu Ioan sin Piţiliga ; eu Toader sin Piţiliga ; eu Radul Bîrsan ; eu Toader Faraon ; ei Ioniţă Ţăranul şi toţi sătenii.

Eu popa Goghi mărturisescu că au şezutu în satu mai de demultu.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 1.
Orig.

462

15 februarie 1775

Locuitorii din Fundul Pipirigului dau scrisoare egumenului de la Neamţ, arătînd că, deşi au cosit fără aprobare iarba de pe „mutarea" mănăstirii, iar călugării, ca să se răzbune, le-au aprins fînul, s-au învoit să li se plătească în bani paguba.

Adecă noi, oamenii ce şidem în Fundul Pipirigului, care mai gios ne-am pus degetile, făcut-am scrisoare noastră la mîna sfinţiii sale părintelui Varlaam, egumenul sfintei mănăstiri Neamţul, să s⟨e⟩ ştie că făcînd noi obrăznicie piste giurămîntul care am făcut înainte părinţilor, cum n-om îndrăzni cît de puţin a ne mai întinde ca să cosim pe mutare mănăstirii care esti pentru păşune oilor mănăstirii, dar călcînd giurămîntul ni-am sculat şi am cosit şi într-acest an şi, audzind părintele egumen şi cu părinţii, au venit şi au găsit mutare cosită în cîteva locuri, la care pricinue pagubă pentru brîndza mănăstirii. Şi s-au sculat părinţii şi ne-au aprins fînul, fiindc-am cosit făr' de voe egumenului şi a părinţilor, şi la urmă, mergînd şi rugîndu-ne ca să nu ne lase păgubaşi de munca noastră, ci să ne de ci s-a socoti cu dreptate, ne-am aşăzat cu toată voire noastră şi ne-au plătit cu bani.

Şi pentru crédinţa ne-am pus degitele.

7283 ⟨1775⟩ fevr⟨uarie⟩ 15.

Eu Maxim Muste ; eu Ioniţă Muste ; eu Gheorghii Baboi ; eu Neculaiu Baboi.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 2.
Orig.

463

1 aprilie 1775

Delegatul isprăvniciei de Neamț, trimis la Pipirig să scoată pe locuitorii Ursu Baboi și Maxim Muste cu feciorii lor de pe „mutarea" mănăstirii Neamț și să-i oblige a se așeza în vatra satului, raportează că aceștia i-au declarat în scris hotărîrea lor de a se judeca din nou cu egumenul.

† Din porunca dumnealui cuconului Matii Hurmuzachi, is⟨pravnicul⟩ ținutului Niamțului, am fostu orînduit ca să mărgu la Pipirig, unde șede Ursul Baboi și cu Macsim Musti și cu ficiorii lor, în cari ni-au jiluit sfinția sa egumenul Varlam di la mănăstiri Namțului pintru dînșii în cari șid în fundul moșiii pi mutari oilor, ca să li dau poroncă să iasă di acolo, să miargă în vatra satului în Pipirig, unde șid și alți săteni.

Și mergînd eu, li-am poroncit făcîndu-li mare zulum și ei mi-au dat zapis puindu-și zi păn' la Sfîntu Gheorghie să miargă la is⟨pravnicie⟩ să s⟨e⟩ giudice cu părinții. Și au mai arătat ei mie că astă-toamnă că s-au giud⟨ec⟩at cu egumenul la dumnealui Sandul Sturza stolnic i Iordachi Ghiorca, ispravnici, fiind de față și dumnealui paharnicul Matei Hurmuzachi, și i-au dat rămași ca să iasă din mutari oilor, că acolo nu este loc de sat, și să miargă în vatra satului. Și trimițînd dumnealui ispravnic⟨ul⟩ ca să li strici casăli un ficior boerescu, și mergînd eu acum acolo am văzut numai de pi casa lui Baboi niște scosați ⟨?⟩ lipădați gios și acum casa lui Baboi eu am văzut-o acoperită și alti casă toate sintu nestricati, iar nu după cum au jăluit ei măriii sali lui vodă. Și pentru livezi ce zic ei că au făcuti di dînșii, eu nici un pom n-am văzut acolo, fără cît țarcu di fîn îngridit, cari li fac ei livezi.

Și așa am văzut și mărturisăscu, și pentru cridința am iscălit.

Let 7283 ⟨1775⟩ aprilie 1.

Neamțu Mustea ⟨?⟩,

sluga dumnealui păharnic Matiiu Hurmu⟨zachi⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXXXVI, doc. 3.
Orig.

464

⟨Iași,⟩ 4 aprilie 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ca locuitorii ce stau pe moșiile mănăstirii Socola să nu vîndă vinul lor decît după ce s-a vîndut mai întîi cel mănăstiresc și se vor fi tocmit cu epitropul pentru a da „adetul".

Io Grigorie Alecsandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce dum⟨nealui⟩ Iordache vel clucer, epitropul mănăstirii Socolii, au arătat domniii méle cum că oamenii carei șed pe moșiile mănăstirii Socolii,

făr' întrebare şi fără tocmală, vînd vin pe moşiile mănăstirii şi vinul mănăstirii stă închis, cerînd epitropul mănăstirii ca după hotărîrea ponturilor şi după obicei să să urmezi.

Deci, fiindcă oameni carei sîntu şăzători pe moşiile mănăstirii, cu nebăgare de samă fără tocmală, s-au volnicit a vinde vinul lor pe moşiile mănăstirii şi vinul mănăstirii stă închis, prin cart⟨ea⟩ domnii méle să dă volnicie dum⟨nealui⟩ cluceriului ca să aibă a popri pe toţi acei ce vor vrea să vîndă vinul lor pănă să va vinde vinul mănăstirii şi apoi să vîndă şi ei după tocmala şi aşăzarea ce vor face cu epitropul mănăstirii ; cum şi cei ce au vîndut păn' acmu vinul lor făr' de tocmală şi făr' întrebare, încă să aibă a plăti adetul după-aşăzarea ce vor face cu epitropul.

Aşa să să urmezi, iar nu într-alt chip. Aceasta poroncim.

1775 ap⟨rilie⟩ 4.

Procit vtori logofăt.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut la condica divanului.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 75.
Orig., pecete aplicată.

465

⟨Iaşi,⟩ 14 aprilie 1775

Mitropolitul şi veliţii boieri cer prin anafora către domnul Moldovei ca munca de boieresc a ţăranilor de pe moşiile stăpînilor să fie de treizeci şi şase de zile pe an, dînd şi dijma din produse.

Preaînălţate doamne,

† După luminată poronca măriii tale ce ni s-au dat prin ţidulă, adunîndu-ne cu toţii, s-au cetit şi am înţeles perelipsis a poroncii măriii tale, dintru care cunoaştem cu bucuriia noastră stăpîneasca a măriii tale purtare de grijă care ca un părinte iubitor de fii mai înnainte priveşte chipurile şi bunile aşăzări ce caută spre folosul şi odihna de obşte a supuşilor, dorind a aşăza toate stările înprejur a aceştii patrii după măsurile dreptăţii, întru bună orînduială.

Şi fiindcă una din célélalte ce cer diorthosire şi punere la cale ieste şi orînduiala ce să cade a să păzi între stăpînii moşiilor şi între lăcuitorii ce să hrănesc pe dînsele, ne poronceşti măriia ta ca, adunîndu-ne la un loc, să facem unită cercetare şi socotinţă asupra aceştii pricini şi prin anafora să înştiinţăm pe măriia ta în ce chip au fost din vechi obiceiu la aceasta, cum s-au urmat mai pe urmă şi în ce chip vom socoti ca să s⟨e⟩ rînduiască acum, ca prin domnească hotărîre a măriii tale să s⟨e⟩ pue la cale ca şi cei cu moşiile să fie odihniţi, şi mulţemiţi, şi lăcuitorii încă să ştie ce iaste să fie darea lor pentru adetiul moşiilor şi ce slujbă să facă, ca să rămîe şi ei odihniţi, fără a nu să supăra mai mult piste hotărîre.

Deci, după poronca măriii tale adunîndu-ne şi făcînd între noi asupra aceştii pricini, cercetare şi sfat precum au fost obiceiul din vechi şi cum s-au

urmat mai pe urmă şi în ce chip socotim că este cu cale a să aşăza acum, înştiinţăm pe măriia ta.

Ştiut va fi măriii tale că, în vremile trecute a fericiţilor întru pomenire răposaţi domni ce-au stătut în pămîntul acesta, toate mănăstirile şi neamurile boereşti avea pe moşiile lor vecini, daţi danii şi miluiri înpreună cu moşiile de către stăpînitorii domni, precum adeverează hrisoavele vechi. Şi pe aceşti vecini îi stăpînia din niam în niam, slujindu-să cu dînşii la toate trebuinţile şi în fieştecare vréme şi loc, întocma ca şi cu robii ţigani, numai cu atîta deosăbire că pe vecini nu-i putea vinde cîte pe unul ca pe ţigani, iar cînd să vindea vreun sat, intra şi vecinii cîţi era într-acel sat la preţul cumpărării şi nici era volnicie a să duce aiurea ; iar ceialalţi lăcuitori cîţi era trăitori pe moşii stăpîneşti de să hrănea, de nu şi era vecini, dar la toate trebuinţile ce avea stăpînii moşiei, fără soroc slujiia.

Iar la domnia fericitului întru pomenire Costandin vodă Mavrocordat s-au hotărît din poroncă gospod ca să nu să mai pomenească nime din lăcuitorii Moldovei cu nume de vecini, ce să aibă toţi volnică slobozeniia lor (precum să şi cade). Cu toate acestea, slujba lor era necontenită ca şi mai înainte, la toate trebuinţile ce avea stăpînii moşiilor, cum şi ceialalţi lăcuitori ce nu era la numărul vecinilor. Măcar că iarăşi din poroncă gospod li s-au hotărît atuncea ca să aibă a lucra la stăpînii moşiilor cîte 24 zile într-un an, dînd şi de a zăcea din toate rodurile lor, dar fiind obicinuiţi mai dinnainte a fi supuşi stăpînilor moşiei la toate slujbile, iarăşi fără soroc slujiia şi piste rînduitile zile pân' la o vréme.

Mai pe urmă, din vréme în vréme, ştergîndu-să de istov numele vecinătăţii şi rămîind şi acei ce s-au numit vecini în rîndurile celorlalţi lăcuitori, au început unii dintr-înşii a nu înplini nici slujba cea rînduită pe an la stăpînii moşiilor, alţii din stăpînii iarăşi silindu-i mai mult şi piste rînduiala şi putinţa lor. Dintr-acésté necontenite pricini şi judecăţi să scornea jeluindu-să de strîmbătate, unii asupra altora.

Şi aşa din an în an, mergînd această rînduială tot spre scădére şi neîmplinind deplin adetiul ce s-au zis, cei ce să hrănesc pe moşii către stăpînii moşiilor au rămas până acum de prea puţin folos şi slujbă pot să aibă cei cu moşiile de la cei ce lăcuesc pe dînsele, şi încă putem să zicem, mai multă pagubă, de vreme că numai cît calcă şi lucrează moşiile, dar nici slujba lor o fac deplin şi precum să cade, nici dejma sămănăturilor o dau după dreptate, ce, strîngîndu-şi ei mai înnainte rodurile lor, lasă pe ţarină ce le iaste voia pentru dejmă, care şi acéia mai de multe ori acolo să prăpădéşte neavînd ştire stăpînul moşiei.

Acum, de vreme că dumnezăiasca pronie binevoind patriei noastre au înnălţat iarăşi pe măriia ta la stépena aceştii oblăduiri, de la care ni să dau toate sămnile bunelor nădejdi a vedea întemeiată întru bună stare pe struncinată patriia noastră, nu avem îndoială că măriia ta, între alte folositoare obşteşti îndreptări, vei pune şi, această pricină care iaste de obşte la bună orînduială.

Socotinţa noastră la aceasta într-acesta chip iaste, de vei găsi şi măriia ta cu cale : de vreme că acum ne-am învrednicit a cîştiga statorniciia cea dorită a stării şi a stăpînirii, fără a nu fii îngrozite inimile lăcuitorilor de prefaceri şi strămutări, ce fieştecarele nădăjduiaşte aşăzarea, odihna şi chivernisala sa la locul ce să află, nu le va cădea cu greu ca să lucreze la stăpînii moşiilor pe care să hrănesc şi să chivernisesc, din zéce zile una, dînd şi dejma din roduri de a

zécea după obiceiu, însă cu hotărîre ca să nu fie volnici a-şi rădica nimic di pe ţarină păn' nu vor face întîi ştire stăpînului moşiei ca să trimită să-şi ia dejma.

Şi această rînduială de slujbă a lăcuitorilor socotim că nu numai nu le va fi de stricăciune, ce încă şi spre înbielşugarea şi fericirea ţării şi a tuturor de obşte, care, de vei socoti mărie ta, să să întărească şi cu luminat hrisovul mării tale ca să fie statornică şi să cunoască şi urmaşii folosul şi odihna lor din mila mării tale, pentru care vei avea măriia ta vecinică pomenire.

Iar hotărîrea cea desăvîrşită rămîne la a mării tale milă şi înnaltă înţălepciune.

1775 april 14.

Al mării tale cătră D⟨umnezeu⟩ smerit rugător.

Gavril, mitropolitul Moldavii.

Ai mării tale preaplecaţi slugi,

Ion Sturza vel vornic; Costachi J⟨ora⟩ vel vornic; Ştefan Sturza vel vornic; Vasile Costachi ⟨?⟩ vel vornic; Vasile R⟨ose⟩t hatman; Ion Cant⟨acuzino⟩ vistier; N. Roset vel vistier.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLVIII, doc. 22.

Orig. Mai sînt copii la: Academia Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 92—96; ibidem, Ms. 91, p. 48v—49v; ibidem, Ms. 95, p. 61v—63v; Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 31—32; Arh. St. Iaşi, pach. XLVIII, doc. 1, f. 104v—106v.

Publicat în: *Magazin istoric pentru Dacia*, tomul II, Buc., 1846, p. 295—299; *Colecţie de aşezăminte...*, p. 21—24, *Uricarul*, vol. I, ed. II, p. 133—136; Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldovei şi Sucevei*, Buc., 1888, p. 304—306; V. A. Ureche, *Istoria românilor*, vol. II, p. 277—279; D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte şi legiuiri...*, vol. I, p. 32—34; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii...*, p. 468—471.

466

23 aprilie 1775

Ispravnicii de Neamţ judecă neînţelegerea egumenului de Neamţ cu unii locuitori din Pipirig — care au reclamat la domnie că sînt asupriţi cu scopul de a fi scoşi de pe moşie — hotărînd ca ei să se mute în vatra satului şi să-şi păstreze curăturile acolo unde le-au făcut.

† Ursul Baboe şi Macsin Muste cu ficiorii lor şi cu alţi pipirigeni dintr-acest ţinut al Niamţului, aducîndu-ne luminată carte mării sale ⟨lui⟩ vodă, întru cari ni să poroncişti că ar fi dat jalobă aceşti oamini cum că ei sînt trăitori de cîţiva ani în satul Pipirig şi, fiind Pipirigu moşie mănăstirii Niamţului, ei îşi dau venitul moşiii la mănăstire după obiceiu pămîntului, şi Varlam egumenul mănăstirii Niamţului li-au răsăpit casăle din temelie, înterindu-i să iasă di pi acea moşie, de cari pricină să cercetăm şi după hotărîre ce vom face să dăm şi mărturie la cari parte s-a căde.

După luminată poronca mării sale lui vodă, am adus pe egumenu Varlam faţă şi, fiind şi mai sus-numiţii oamini faţă, am întribat pe eguminu cu ce

chipu au făcut un lucru ca acesta să răsipască casăle oamenilor şi să-i întiriască di pi moşie.

Sfinţie sa părintile eguminu ne-au arătat, întîiu, că casăle acistor numiţi oamini nu sînt în satul Pipirigu, undi este sălişti şi sînt şăzători toţi sătenii acelui sat, ce sînt depărtaţi de sat într-un cătun undi acolo este mutare de oile mănăstirii, şi nu di-nceputul lor au şezut acolo, ce şădere lor au fost în sat şi în tărie lor ca nişte oameni răi şi înpotrivitori s-au mutat acolo.

Al doile, ni-au scos şi o carte de giudecată ce-au avut cu aceşti numiţi oamini la dumnealui stolnic Sandu Sturza ce-au fost ispravnic, în cari să hotărăşti că la acel loc, undi li sînt casăli lor, nifiind loc di casă, ci este mutari de oi, să iasă di acolo să şadă în vatra satului undi li este şi biru înpreună cu cielanţi săteni. Şi căzînd ei la rugăminte cătră dumnealui stolnic să-i lasă până în toamnă şi ei singuri or eşi, i-au lăsat păn' la acel soroc cu hotărîre să să rădici să margă în sat, cum şi răvaşe di pe la ispravnicii ce-au fost mai înainte scriindu-li să să rădice din locul acela, şi ei tot n-au mai înţălis. Şi cu aceasti toati nesupuniri a lor, eguminu casăle nu li-au stricat, după cum s-au dovidit înainti noastră.

La cari, fiindcă s-au dovidit că mai sus-numiţii oamini rău şi făr'de cale au jăluit că, întîiu, eguminu casăle nu le-au stricat, şădere lor nu este în sat, ci este dipărtată de sat unde este mutare oilor mănăstirii, şi cu carte de giudecată şi cu răvaşe de la ispravnici i-au silit să iasă di acolo în numitul sat Pipirigu, în vatra satului, iar nu singur de sine, la cari loc am trimis şi noi oamenii noştri de au văzut, din cari ni-am încredinţat că acel loc esti mutari de oi, iar nu loc di case, am hotărît şi noi, di vremi ce acel loc este mutare de oi şi să păgubişte şi mănăstire cu şădere lor într-acel loc, şi fiind şi poronca măriii sale lui vodă ca, unde vor fi oameni pin cătunuri, să să rădici să şadă undi este vatra satului, înpreună cu alţi săteni, numaidecît să să rădice cu casăle lor şi să să aşezi în vatra satului să şadă înpreună cu cielanţi săteni, nimaifăcînd la locul acela a mutării nici c-un chip cît de puţină pagubă, ca să să poată mănăstirii înpărtini de moşie sa la cele trebuincioase, cum la locu acela fiind mutari de oi, dîndu-li şi lor eguminu acoli de cătră altă parte munte de cosit şi păşunat de vite. Iar nişte curături ce au acolo îngrădite, să să hrănească într-însăle dîndu-şi obicinuitu avaet a moşiii.

Şi s-au dat şi această mărturie la mîna egumenului.
M⟨atei⟩ Hurm⟨uzachi⟩ paharnic ; Şărban Cantacuzino.

1775 aprilie 23.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 4.
Orig.

467

⟨Iaşi,⟩ 30 aprilie 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe trimisul mănăstirii Sf. Spiridon să ia dijma de pe moşia Chetrosul (Soroca), iar locuitorii să lucreze boierescul sau să dea bani de casă.

†Io Grigorie Alexandru Ghica voievod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii meli omului mănăstirii Sfîntului Spiridon, ce este rînduit de epitropii mănăstirii la moşia Chetrosul, de la ţinutul Sorocii, să fie volnic a stăpîni moşiia în toate sămnele şi hotarăle ei şi să ia de a zăcea din pîini, din fîneţă, din livezi cu pomi, din bălţi cu peşti, din prisăci cu stupi, însă din cinzăci unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para de stup. Şi din grădini cu legumi să ia de a zăcea, numai din cele ce ar fi de neguţitorie, iar din cele ce ar fi pentru mîncarea casălor lor să nu ia nimică.

Aşijdirea şi de la oaminii ce sînt şăzători cu casă pe numita moşie, ori să lucreză zilile de boeresc, ori să de bani, adetiul casălor, după ponturi.

Şi poroncim domnie me dumneavoastră ispravnici de ţinut, arătîndu-s⟨e⟩ vreunii înpotrivitori şi n-or vrea să de venitul hotărît, să-i supuneţi şi să înpliniţi păn' la un ban. Iar avînd cineva a răspunde, să vie de faţă la divan.

Aceasta poroncim.

1775 ap⟨rilie⟩ 30 dni.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut la condica divanului de Andrei izbaşa.

Acad. Republicii Socialiste România — Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XXIV, doc. 13.

Orig., pecete aplicată.

468

⟨Iaşi,⟩ 3 mai 1775

Ursu Baboi şi Maxim Muste din Pipirig dau zapis de învoială dichiului mănăstirii Neamţ, în faţa veliţilor boieri, că se angajează să respecte condiţiile puse, numai să fie lăsaţi a locui mai departe pe „mutarea" de oi unde au casele şi toată gospodăria.

Adecă eu Ursur[1] Baboe şi eu Macsim Mustea din satul Pipirigul ot Neamţi făcut-am adevărat zapisul nostru la mîna sfinţii sale părintelui egumen şi a tot săborul sfintei mănăstiri Neamţului precum să să ştie că jăluindu-se părinţii călugări cum că acolo la Valu Mînzatului, unde ne sînt casăle noastre, nu este vatra satului Pipirigul, ci este loc în laturi şi de trebuinţa mutării oilor mănăstirii, şi cu giudecăţile dumilor sale ispravnicii de ţinut ne-au hotărît să eşim din locul acela şi să ne mutăm şăderea în sat. Dar, părîndu-ni-să noao că avem strîmbătate, nu ne-am mulţămit cu giudecăţile dumilor sale ispravnicii de ţinut, ci am venit şi am dat jalbă mării sale lui vodă. Şi, fiind vechil din partea mănăstirii sfinţie sa Sofronie, dichiul sfintei mănăstiri, din poronca mării sale lui vodă fiind scoşi la dumnealor veliţii boeri ca să cerceteză dumnealor veliţii boeri, iarăşi ne-au zis să eşim din locul acela, de vreme că are mănăstirea pagubă despre noi, şi să ne mutăm în sat.

Dar noi am căzut cu mare rugăminte către dumnealor şi am arătat că sîntem aşăzaţi cu casă acolo de 30 şi mai bine de ani şi avem pometi şi curături şi grădini şi ni să face mare sărăcie cu mutarea, fiindu-ne toată aşăzarea acolo, ci, pecum într-atîţea ani ne-am învoit cu părinţii călugări, să ne învoim şi

[1] Pentru : Ursul.

acum şi să nu ne scoată din odihna noastră, şi vom da zapis cum că nici o stricăciune mănăstirii sau pagubă pe moşie n-om face. Şi dumnealor veliţii boeri, milostivindu-să asupra noastră, au poftit pe părintele dichiu ca să facă o aşăzare cu noi şi să ia zapis de la noi dupe cum să va arăta mai gios şi să ne lasă să trăim tot acolo.

Deci, dupe poronca dumilor sale veliţilor boeri, primindu-să atît părintele dichiu, cît şi noi, am dat acestu zapis al nostru cu această hotărîre şi legătură, adecă: una, că şăzînd noi acolo, pe alţi streini între noi să nu mai primim; a doao, că cîte casă s-au făcut, să şădem într-însăle, iar altele să nu mai facem, şi orcare dintr-aceste casă s-a strica, să nu fim volnici a le înnoi, ci vrînd să facă casă, să facă la sat, iar nu acolo; al treilea, or fată de vom mărita, or ficior de vom însura, şi-i va trebui casă, să facă la sat, iar nu acolo; al patrălea, vitele noastre să avem a le păşuna pe pîrîul Mînzatului în sus, iar în gios să nu fim volnici, iar trecînd, orce pagubă vom face, să plătim întreit; al cincea, să nu fim volnici nicidecum să cosim în fînaţăle mănăstirii făr'de învoelă.

Şi păzind noi acestă tocmală şi învoeală, aşa să şidem acolo, iar cînd nu ne vom ţine de această învoeală şi vom mai face cît de puţină stricăciune, sau nu vom păzi aceste legături de mai sus arătate, să fie volnici părinţii călugări a ne scoate de acolo. Şi pentru credinţa am pus degetele.

1775 mai 3.

Eu Ursul Baboe am pus degetul; eu Macsim Mustea am pus degetul.

Şi am scris eu Ştefan Zătreanu, diec de divan, cu zisa lor, în divanul domnescu.

Denainte noastră aducîndu-s⟨e⟩ pe aceştie şi întrebîndu-s⟨e⟩ de este zapisul lor şi cu voe lor făcut, ou toţi au mărturisit că zapisul este a lor şi cu voe lor s-au făcut şi sînt primiţi cu aşezare aceasta.

1775 mai 5.

Costandin vel vornic, Ştefan Sturza vel vornic, Gheorghe Beldiman vel ban, Vasilii Roset vel vornic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 5.
Orig.

469

⟨Iaşi,⟩ 23 mai 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare vel clucerului Iordache, epitropul Socolei, să oblige pe locuitorii de pe moşiile mănăstirii să dea dijma din produse, să lucreze pe an „zilele cele obişnuite" ori să dea cîte 2 lei de casă.

Io Grigore Alexandru Ghica voevod, milostiiu bojiiu gospodar zămli Moldavscoi. De vreme ce domniii méle au arătat credincios boeriul nostru, dum⟨nealui⟩ Iordache vel clucer, epitropul mănăstirii Socolii, cum că oamenii carei sîntu trăitori pe moşiile mănăstirii, atît cei de la Socola, cît şi cei de la Ezireni, între carei sîntu şi breslaşi, după obicei şi după hotărîrea ponturilor nu să supun ca să slujască zilile obicinuite şi să dea venitul du pă case, aşijdirea şi

vierei du pă la viile boereşti şi a altora, iar şi fiindcă hrana lor pe moşiia mănăstirii o fac, nu să supun a da mănăstirii nici un fel de agiutor, şi cerîndu epitropul mănăstirii ca să nu să isterisască mănăstirea de slujba şi adetul celor ce şed pe moşiile mănăstirii, iată printr-această carte a domnii méle să dă volnicie dum⟨nealui⟩ vel clucer şi vătafului mănăstirii ca să aibă a lua din[1] zece, din toate sămănăturile, din fînaţe, din priseci cu stupi din 50 unul, iar de vor fi mai puţini, să aibă a lua cîte 1 para de stup, cum şi din grădinile céle ce au pentru neguţătorie iar⟨ă⟩şi să să ia de-a zece, iar din grădinile cele ce le vor avea pentru hrana lor, nimic să nu să ⟨dea⟩[2].

Şi atît sătenii, breslele şi vierii ori să lucreze pe an zilile céle obicinuite, ori să aibă a da cîte 2 lei de casă, poroncindu-să de către domniia mea şi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, ispravnici de ţinutul Eşilor, ca să daţi mînă de agiutor vătafului mănăstirii, şi de la cei ce să vor arăta înpotrivitori carei să nu să supue ori cu slujba la mănăstire, ori cu plata după obicei, şi după hotărîrea ponturilor să înpliniţi de la acei venitul mănăstirii, urmîndu cărţii domniii méle, ca să nu să păgubască mănăstirea de venitul ei cum şi de slujbă.

Aşa să să urmezi, iar nu într-alt chip. Aceasta poroncim.

1775 mai 23 dni.

Procit vtori logofăt.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut la condica divanului de Andrei izbaşa.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 74.
Orig., pecete aplicată.

470

⟨Iaşi,⟩ 14 iunie 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare lui Lupu Coroi, căpitan, să oblige pe locuitorii de pe moşiile sale Mărăeşti, Năvîrneţi, Curtişoara şi Balta lui Raţă a-i da dijma din produse, să-i lucreze zilele obişnuite de boieresc ori să le plătească în bani.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am cartea domniii mele slugii noastre căpitan Lupului Coroi şi omului său ce-l va avea vechil la moşiile sale, anume Mărăeştii i Năvîrneţii ot Tecuci şi Curtişoara i Balta lui Raţă ot Putna, care moşii sînt drept a sale cu scrisori.

Deci, după scrisori ce are, să aibă a dijmui şi a lua de a zecea din ţarini, cu pîine, din toate sămănăturile, din fîneaţă, din vii, din pomăţi, din bălţi cu peşte, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para de stup, şi din tot locul cu tot venitul pe obicei. Şi volnic să fie a-şi apăra moşiile despre lăcuitorii înpregiuraşi, nimeni călcare sau cosire în moşii să nu facă până nu să va învoi cu stăpînul moşiii sau cu vechilul ce-a fi orînduit. Cum

[1] Corect : de-a.
[2] Doc. şters.

şi oamenii ce vor fi şăzători cu casă pe numitele moşii să aibă a lucra zilele obicinuite de boeresc, or să plătească cu bani, dupe hotărîrea ponturilor şi dupe obicei.

Şi poroncim domnie mea dumneavoastră staroste de Putna i isprav⟨nice⟩ de Tecuci, de s-ar arăta vreunii înpotrivitori a nu-şi da venitul moşiii să-i înpliniţi tot dupe hotărîrea ponturilor. Iar de or avea vreunii mai mult a răspunde, cu drese şi scrisori ce vor avea, să vie la divan.

Aceasta poroncim.

1775 iuni 14.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXIX, doc. 37.

Orig., pecete aplicată.

471

⟨Iaşi,⟩ 23 iunie 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel paharnicului Darie Donici să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Dumenii, să-i dea dijma din produse, să-i lucreze zilele de boieresc ori să le plătească în bani.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Dat-am cartea domniii mele credincios boeriului domniii mele, dum⟨nealui⟩ Darie Donici, biv vel paharnic, şi omului ce-l va trimite vechil la moşiia Dumenii ce este la ocolul Botoşanilor, care moşie zîce că este hotărîtă şi stîlpită cu pietri hotară de răposatul vornicul Ilie Costache, şi dupe hotarnică ce i s-au dat în semne i s-ar fi dat şi ispisoc de la domnie mea dintru întîia domnie.

Deci, dupe scrisori ce are, să aibă a dijmui şi a lua de a zăcea din ţarini cu pîine, din toate sămănăturile, din fînaţă, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para de stup şi din tot locul cu tot venitul pe obicei, numai din grădini cu legumi ce vor fi pentru hrana lor să nu dea nimic, iar fiind de neguţătorie, să dea de a zăcea. Cum şi oamenii ce vor fi şăzători cu casă pe numita moşie să aibă a lucra zîlele obicinuite de boerescu, or să plătească cu bani, dupe hotărîrea ponturilor.

Iar puindu-să vreunii în pricină a nu da, dum⟨neata⟩ vornice de Botoşani să-i înplineşti, iar avînd cineva mai mult a răspunde, cu drese şi scrisori ce vor avea, să vie la divan.

Aceasta poroncim.

1775 iun⟨ie⟩ 23.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCXXXIX, doc. 40.

Orig., pecete aplicată.

472

1 iulie 1775

Locuitorii din satul Pășcani aduc la cunoștința Ilincăi jitnicereasa, stăpîna moșiei, că vor da în continuare dijma omului ei, Ioniță Motran, iar dacă va trimite pe alții, se vor împrăștia prin alte sate.

Cinstit al noastră stăpînă, dum⟨neata⟩ cucoan⟨ă⟩ Ilinco jăc⟨nicereasă⟩, cu multă plicăciune închinîndu-ni, sărutăm cinst⟨ită⟩ mîna dumitali noi toți oamenii din satul Pășcanii, moșia dumitali ; pentru că au vinit un om trimis cu răvaș de la un Novac, ca să vază pentru moșie dum⟨itali⟩, întru care scrii și ne poruncești pentru dijmă ci s-ar pute găsi să punem silință ca să o strîngem. După aciia, făr' di zăbavă ni-au mai vinit Iorga de la Horince, carile arătă un zapis al dumitali la mîna lui, zicînd că au cumpărat vinitul moșiii di la dum⟨neata⟩ și au dat și bani în mîna dum⟨ital⟩i.

Noi, cinstită stăpî⟨nă⟩, păn' acum din vremi tulburărilor știm pi Ioniță Motran, de au găsit civa dijmă au luat, fiindcă și vremile au fostu înprotivă și am ară⟨tat⟩ . . . . [1]

. . . .

nici pe Ioniță Motran, ce dumnalui zice că are triabă și cini a vini ca să strîngă dijme îl va ucide de tot și să va giudica cu zapisul dum⟨ital⟩i.

Noi, cucoană, de vreme că au lipsit din mîna lui Ioniță Motran, noi am strîngi mult, puțin, ci a fi într-acestu an, și cu încridințare noastră om răspundi la dum⟨nealui⟩, iar nici lui Novac, nici Iorgăi. Căci prinsesem a ne strînge cîte un sărac, 2, în sat și vrim să ni apucăm di viișoare să li destupăm, dar fiind Novac aicea sau Iorga, adivărul arătăm dum⟨ital⟩i că oaminii s-or înprăștie din satul dum⟨ital⟩i pintr-alte sate, și pe urmă asupra noastră bănat să nu fie.

1775 iuli 1 dni.

Eu Petre Gane vor⟨nic⟩ din Pășcani ; eu Savin Gane ot tam ; eu Ion Gane ot tam ; eu Vasilachi gricul ot tam ; . . . . . . [1].

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXVI, doc. 23.
Orig.

473

⟨Iași,⟩ 9 septembrie 1775

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor ținutului Iași să pună în vedere panțirilor isprăvnicești de pe moșia Telenești, a biv vel clucerului Ștefan Anastase, să lucreze zilele de boieresc după ponturi.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Credincioși boerii domniii mele dum⟨neavoastră⟩ Alexandru Rîșcanul biv vel paharnic i Iachovache Păun, is⟨pravnici⟩ de ținutul Iașului, sănătate !

---

[1] Partea de jos a documentului este ruptă.

Vă facem ştire că domniii mele au jăluit dum⟨nealui⟩ Ştefan Anastase, biv vel clucer, arătînd că are o moşie, anume Telineştii, la Podul lui Gherman ot Eşi, pe care moşie sînt şăzători panţiri, care să află la slujbă isprăvnicească, şi nu să supun ca să lucreză zîlele obicinuite de boieresc, dupe cum mai pe largu veţi înţălege toată pricina din jalba ce au dat la domnia mea, care vi s-au trimis.

Pentru care cerşind dreptate, scriem dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să daţi tare poroncă acelor panţiri, ca dupe hotărîrea ponturilor să aibă deplin a-i lucra zilele rînduite stăpînului moşiii şi carei n-or urma hotărîrei, să-i faceţi să urmeze, şi mai multă jalbă să nu vie.

Aceasta scriem.

1775 sept⟨emvrie⟩ 9.

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealor⟩ Alexandru Rîşcanu paharnic i Iacovachi Păun, is⟨pravnici⟩ de ţinutul Eşului, dati să zdraviia.

Ştefan Anastase clucer.
Telineştii.
Procit vtori logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXXII, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

474

⟨Iaşi,⟩ 25 iunie 1776

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Fălciu să cerceteze reclamaţia lui Ion Docan contra răzăşilor din Spineni, care-i calcă moşia, îi taie pădurea şi îşi iau dijma înapoi cu forţa, obligîndu-i să se învoiască.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi şi credincioşi boerii domniii mele, dumneata Costandin Greceanu biv vel ban i dumneata Neculce biv vel medelnicer, ispravnici de ţinutul Fălciului, sănătate !

Vi să face ştire că domniii mele au jăluit Ion Docan mazil ot Fălcii arătînd că la acel ţinut al Fălciului are o moşie, anume Spineni, iar oamenii din Spineni, fiind o samă şăzători pe moşie răzăşască şi o samă pe moşie jăluitorului, în tărie trec piste sămnile moşiii jăluitorului şi-şi fac alişveriş cu ţarini cu pîine şi cu altele, pe care i-au dejmuit mai în anii trecuţi, şi ei în tărie au spart stog⟨urile⟩ şi şi-au luat dijma înapoi şi calcă moşie jăluitorului cu vitele lor, cum şi o pădure ce iaste pe moşie iarăşi o taie, cari acea pădure arată că iaste apărătură moşiii.

Osăbit au mai arătat că pe moşie sa are jăluitorul o fîntînă ce să numeşti Fîntînă a Florii, ce o trăge Spenenii zicînd că iaste a lor, şi pentru care fîntînă au avut şi giudecată înainte dumitale, medelnicer Neculce, şi după cercetare ce-ai făcut s-au dat fîntîna la stăpînire jăluitorului şi pe oamenii din Spineni s-au dat rămaşi, şi lemnul ce-au pus la fîntînă să şi-l ia şi să-şi pui jăluitorul alt lemnu ghizdele la fîntînă, şi ei nu să supun acei hotărîri ca să-şi e lemnul.

Pentru care scriem dumi⟨lorvoastre⟩, să cercetaţi pricinile aceste foarte cu amărunt, cu buna dreptate şi, fiind toată jaloba adivărată, atunce dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să daţi poroncă acelor oameni din Spineni ca să nu fii volnici a trece piste sămnile moşiii cu vitele lor ; cum şi pintru pădure, iarăşi să nu fii volnici a o tăia, iar di să vor învoi cu stăpînul moşiii, atunce volnici vor fi a trece şi a călca în moşie jăluitorului. Şi pentru fîntînă, fiindu driaptă a jăluitorului, să poronciţi acelor oameni ca să-şi rădice lemnul ce-au pus la fîntînă. Cum şi pintru cîtă pîni să va dovedi că i-ar fi luat dintr-un stog ce iaste spart, să-i înpliniţi tot păn' la cel puţin şi după dreptate ce s-a căde se-i aşăzaţi şi să le şi hotărîţi pricina.

Iar di va fi pricina într-alt chip şi nu să vor pute odihni acolo, cu mărturie dumneavoastră să vie la divanul domniii mele să li să hotărască.

Aceasta scriem.

1776 iuni 25.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi şi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Constantin Greceanu biv vel ban i dum⟨nealui⟩ Neculce biv vel medelnicer, ispravnici de ţinutu Fălciului, datis zdraviem.

Procit vel logofăt.
Ion Docan.
S-au trecut la condica divanului.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DLXIV, doc. 216.
Orig., pecete aplicată.

475

⟨Iaşi,⟩ 11 octombrie 1776

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, împuterniceşte pe vechilul de la moşia Croitorii (Tutova), a Mitropoliei, unde oamenii nu vor să dea dijma, să-i supună la darea acesteia, la lucrul boierescului sau la plata banilor, potrivit prevederilor ponturilor.

Io Grigorii Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

De vremi ci domniii meli ni-au spus preosfinţie sa părintile mitropolitul cum că svînta mitropolii ari o moşîi la ţinutul Tutovii, anumi Croitorii, parte din sus, cu scrisori, şi fiindcă unii dintru acii ci să hrănesc pe numita moşii nu s-ar fi supuind a da obicinuita dejmă, au cerut părintele mitropolitul ca di pi la toţi să înpliniască venitul moşiii pe obiceiu.

Drept aceia iată dar, prin carte aceasta a domniii meli să dă volnicii vechilului ci să va orîndui din parte mitropolii ca di pi la toţi acei ci-or fi şăzători şi s-or fi hrănind pe moşie aceasta, să ia dejma din toate de a zece pe obiceiu. Cum şi zilili de lucru a boerescului sau banii casii lor să aibă a da pe anu fiiştecari căsar pe obiceiu şi după hotărîre ponturilor.

Iar carii vor fi pricinuitori a nu da venitul moşiii, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ isprav⟨ni⟩ci ci va fi cu drept dupe ponturi să înpliniţi, ca să nu s⟨e⟩ păgu-

hască svînta mitropolii di venitul moșiii sali. Iar di vor ave ciniva a răspundi înpotriva moșiii, cu scrisori ci vor ave să vie la divan.

Aceasta poroncim.

1776 oct⟨ombrie⟩ 11.

Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXIX, doc. 32.
Orig., pecete aplicată.

476

1776

Șapte locuitori din Vitănești (Putna) dau zapis episcopului de Huși că se angajează să-i lucreze cîte un pogon de vie, punînd ei aracii, cu prețul de 12 lei pogonul.

Adică noi, acești 7 oameni de la sat⟨ul⟩ Vităneștii ot ținut⟨ul⟩ Putnii, cari mai gios ni-⟨a⟩m pus și numile, dat-am adăvărat zapisul nostru la mîna svinției sali părintelui episcopului de Huși, chir Inochentii, precum să s⟨e⟩ știi că ne-am tocmit într-un an să-i lucrăm șăpti pogoani de vie ce ari svinție sa la Vitănești, să ne de cîte 12 lei de pogon și noi datori să fim a lucra vie bini, după cum să cadi și la vremi și cu haragii noștri, în primăvară să o dăm hărăgită svinției sali.

Cari bani luîndu-i noi deplin de la svinție sa, am dat acest zapis ca de n-om lucra viie bini și la vreme și s-ar tîmpla din pricina noastră vreo pagubă, noi să avem a plăti ace pagubă cît a fi și să luăm și certari. Cari pentru credința sintem chizăși un⟨ul⟩ pentru alt⟨ul⟩ și ne-am pus și degitile.

1776

Eu Năstase chizăș și plat⟨nic⟩, am pus deget ; eu Ivan chizăș plat⟨nic⟩ ; eu Ștefan plat⟨nic⟩ ; eu Mihai plat⟨nic⟩ ; eu Gavriil plat⟨nic⟩ ; eu Tudor plat⟨nic⟩ ; eu Toader plat⟨nic⟩.

Pog⟨oane⟩

9	pol	de la Bosici
2	pol	de la preotul Dumitru
2	pol	de la Safta lui Doniia
2		de la Vasile Dumbravă
3		de la Petre Purice
19	2	fac piste tot.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXXVIII, doc. 123.
Orig.

477

⟨Iași,⟩ 9 ianuarie 1777

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Bacău să oblige pe locuitorii de pe moșia mănăstirii Cașin a-și da dijma după zapisul de învoială, cîte 10 parale de căpiță de fîn și cîte 20 parale de pogonul de păpușoi.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiți și credincioși boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Ștefan Catargiul biv vel ban i dum⟨neata⟩ Enache Nomico biv vel paharnic, ispravnici de ținut Bacăului, sănătate!

Să faci ștere dumneavoastră că aicea la domnie mea au dat jalobă rugătoriul nostru Cherel [1], egumenul de la mănăstirea Cașinul arătîndu cum că sătenii din Cașîn, ci șăd pe moșie mănăstirii, au avut tocmală cu egumenul prin zapis la let 7284 iulie 22, prin cari zapis s-au apucat sătenii ca să de dejmă 10 parale de căpițe de fîn ce vor face pe moșie mănăstirii și cîte 20 parale de tot pogonul de popușoi ce să va face de dejmă, cari zapis s-au văzut față la mîna numitului egumen. Și după ce au strînsu sătenii toată pîne și fînațurile lor de pe moșii, pe urmă n-au vrut să s⟨e⟩ ție de tocmala și așăzarea lor și nici un ban n-au dat mănăstirii, și numitul egumen în doa rînduri au venit de au jăluit domniii mele. Scriindu dumneavoastră ca să înpliniți vinitul moșiii mănăsterii după tocmala și zapisul lor, și dumneavoastră, după cărțile ce vi s-au mai scris, ați fi poroncit vornicelului și sătenilor de acolo ca după așăzare și tocmala ce au avut cu egumenul să plătească mănăsterii venitul moșiii, și tot nu s-au supus să plătească; la cari și răvașăle dumneavoastră s-au văzutu la mîna egumenului ce scrieți la săteni. Și numitul egumen acmu de iznoavă au jăluit și-au cerșut dreptate de la domnia mea ca să nu se păgubească mănăstirea de vinitul moșiii.

Și iată că cu hotărîré vă scriem și vă poruncim, luînd carte domniii mele, să aduceți față pe sătenii din Cașîn și pe cîtă dejmă de pîne, din fînață să va dovedi că au făcut ei pe moșie mănăsterii, dumneavoastră după zapisul lor de tocmală ce au dat la mîna egumenului să înpliniți de la dînșii ca să nu rămîi mănăsterea păgubașă de venitul său. Și pe numitul egumen să-l odihniți cu dreptate lui, și mai multă jalobă să nu ne vie.

Aceasta scriem.

1777 ghenar 9.

⟨Pe verso:⟩

Cinstiți și credincioși boerii domniei mele, dum⟨nealui⟩ Ștefan Catargiu biv vel ban i dum⟨nealui⟩ Ianachi ...... [2] biv vel paharnic, ispravnici de ținutul Bacăului, datis zdravie.

Egumen ot Cașin,

Procit vel postelnic.

Arh. St. Buc., M-rea Cașin, pach. VI, doc. 20.
Orig., pecete aplicată.

[1] Pentru Chiril.
[2] Loc alb.

478

〈Iaşi,〉 7 martie 1777

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, face cunoscut locuitorilor de pe moşiile mănăstirii Socola, care au dat zăloage pentru banii boierescului, că, dacă nu le vor scoate pînă la mijlocul postului mare, va da poruncă să fie vîndute.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zămli Moldavscoi. De vreme ce credincios boeriul nostru, dumnealui Iordache vel clucer, epitropul mănăstirii Socolii, au arătat domniii méle cum că lăcuitorii ce şed pe moşiile mănăstirii, pentru adetul ce au să dea pe fieştecarele an după hotărîrea ponturilor pentru casele lor, de-a pururea pricinuescu şi nu vor să dea bani, ce dau zăloage, şi mănăstirea să păgubeşte de venitul ei, fiindcă zăloagile ce s〈e〉 află la mănăstire sîntu cîte de doi şi de trei ani şi ei nu vor să le scoată.

Deci poroncim domniia mea voao, lăcuitorilor carei sînteţi şăzători pe moşiile mănăstirii, oricarei din voi nu-şi vor scoate zăloagile lor păn' acmu la miez de păresimi, adecă la giumătate postului, să ştiţi bine că vom da domniia mea poroncă de să vor vinde zăloagile.

Într-alt chip nu va fi. Aceasta poroncim [1].

1777 mart 7 dni.

Procit vtori logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 79.
Orig., pecete aplicată.

479

〈Iaşi,〉 21 martie 1777

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, porunceşte lui Manolachi Romano, biv vel căminar, să-şi primească înapoi banii daţi locuitorilor din satul Bahmutie pentru facerea unui iaz, fiindcă nu se pricep la aceasta şi arată că nu vor să se strămute de la locurile lor.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniii mele, dum〈neata〉 Manolachi Romano, biv vel căminar, sănătate !

---

[1] La 22 aprilie, Gr. Al. Ghica dă următoarea poruncă : „De vreme ce prin cartea domniii méle s-au dat poroncă şi s-au pus şi soroc oamenilor ce sîntu şăzători pe moşiile mănăstirii Socolii, ca păn' la mijlocul postului mare acmu ce-au trecut să-şi scoată zăloagile lor ce le au la mănăstire de doi ani şi mai bine, şi ei poroncii n-au urmat, nici au avut purtare de grijă ca să-şi scoată zăloagile, iată domniia mea dăm poroncă epitropului mănăstirii Socolii ca să aducă zăloagile aicea şi să să preţăluiască de vornicii de poartă şi să să vîndă ca să nu să păgubască mănăstirea de venitul ei. Aceasta poroncim" (Ibidem, doc. 80, orig.).

Să faci ştiri dum⟨itale⟩ pentru oamenii din satu Bahmutie, de la ţinutul Orheiului, ce li-ai dat dum⟨neata⟩ bani ca să-ţi izască un iaz, că ei acum nu vor ca să s⟨e⟩strămute de la locul lor şi jaloba aceia ce-au fostu dat-o către domnie me pentru ca să s⟨e⟩ mute n-au fostu cu ştire lor, ci un om ce-au fostu mai înainte în satul lor şi acum să află pe lîngă dum⟨neata⟩, aceala au dat jalobă către domnie me şi li-au dus carte la casăle lor, arătîndu-le că au voi ca să s⟨e⟩mute pe altă moşii.

Şi fiinducă ne scrii dum⟨nealui⟩vel sărdar cum că oamenii nu ştiu a ezi la iaz şi vor ca să de banii dumitali înapoi, iată scriem dumitali să cauţi şi să-ţi triimiţi omul dumitali aice ca să ia banii acie cari i-ai dat dum⟨neata⟩ la oamenii din Bahmutie pentru izitul iazului. Aceasta scriem.

1777 mart 21.

⟨Pe verso :⟩ Credincios boeriul domniii maele, dum⟨nealui⟩ Manolachi Romano biv vel căminar, datis zdravie.

Procit vel vistier.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLI, doc. 32.
Orig., pecete aplicată.

480

10 mai 1777

Miron Vasilache se angajează ca herghelegiu la Ştefan Duca, în schimbul a 25 lei pe an şi îmbrăcăminte.

Adică eu Miron Vasilache dat-am zapisul meu la mîna dumisale cuconului Ştefan Ducă, precum să s⟨e⟩ ştii că m-am apucat păstor la bucatile dumisale, la epi, herghelegiu, ca să i le păzăscu să n-aibă vreo pagubă, să ferească Dumnezău, dreptu doozăci şi cinci de lei într-u⟨n⟩ an ⟨de⟩ zile, o manta bună, o păreche ciubote, berneveci de aba.

Chizeş pentru mine că oi sluji cu dreptate, dumnealui giupînul Ioniţă Bujoranul. Şi pentru credinţa am şi iscălit.

Let 7285 ⟨1777⟩ mai 10.

Eu Miron Vasilache.
Eu Iordache Bojoran, chizeşi pentru dînsul.

⟨Însemnări ulterioare :⟩

20 lei i-am datu bani înainte, cîndu s-au tocmitu, care bani s-au luatu cu mîna lui Ioniţă Bojoran.

Let 1777 mai 11.

1 leu i-am întors dum⟨nealui⟩ badelui Ştefan, că auzindu-mă că i-au dat ca să facă cămeşi şi, să ⟨se⟩ ştii, o lună şi jumătate au slujit Miron şi au fugit.

⟨Pe verso :⟩

40 lei am luat eu de la vataf Nistor pe zapis într-u⟨n⟩ an.

1781 fevruar 14.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. X, doc. 243.
Orig.

481

⟨Iaşi,⟩ 19 mai 1777

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare vel clucerului Iordache, epitropul mănăstirii Socola, să dea viile părăsite din timpul războiului oricui ar vrea să le îngrădească şi să le lucreze, ca să dea venitul moşiei la mănăstire.

Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, bojiiu milostiiu gospodarî zemli Moldavscoi.

De vreme ce domniii mele ni-au arătat credincios boeriul nostru dum⟨nealui⟩ Iordache vel clucer, epitropul mănăstirii Socolii, cum că pe locul mănăstirii aceştie au fost cîteva vii boereşti şi a altora, care de la vremea oştirii rămîind dezgrădite şi nelucrate s-au părăginit şi, pentru ca să nu să păgubască mănăstire de venitul său, cerşind ca să aibă voe să dea acele vii paragine cui s-ar găsi să le lucreze, de cătră domnie mea i s-au poroncit ca întîi să facă ştire acelor ce-au ţinut viile acele mai înainte, ca, de vor avea să le îngrădească şi să le lucreze, avînd protimisire, să nu aibă alţii voe. Iar cînd aceia nu vor ave trebuinţă de vii, să fie volnică mănăstire a le da cui s-ar găsi.

Deci acmu arătîndu-ne cum că sînt doi ani de cînd tuturor acelor ce-au ţinut viile acele mai înainte li-au făcut de ştire şi nici unii dintru acéie pănr acmu, nici au căutat să le îngrădiască, nici să le lucreze şi stau viile tot păragină şi pănă astăzi şi mănăstirii i să pricinueşte pagubă de venitul moşiii sale, pentru acee dar, iată prin carte aceasta a domniii mele să dă volnicie epitropului mănăstirii Socolii, pe toate acele vii păragine cîte să află pe moşie mănăstirii, să fie volnic a le da cui or găsi să le îngrădiască şi să le lucreze, să le facă roditoare, ca să cunoască şi mănăstire folosul ce s-a căde din venitul moşiii sale. Şi oricine va lua să lucreze vii de acele, să şi le stăpîniască cu pace făr' de supărare de cătră nime.

Aceasta poroncim.

1777 mai 19.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut la condica divanului în ce de hrisoave, de Ioan Necolai condicar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. VII, doc. 93.
Orig., pecete aplicată.

482

⟨Rădăşeni,⟩ 1 iunie 1777

Vornicul şi locuitorii satului Rădăşeni dau zapis de învoială vel logofătului Ioan Cantacuzino, pentru a reface pe moşia lui un iaz în care să-şi adape vitele.

Copie.

Adică eu, Gavril Pletosul, vornic ot satul Rădăşănii şi cu toţi sătenii ot Rădăşăni, dinpreună şi cu preoţii i diiaconii ot tam, care mai gios ni-am şi iscă-

lit, dat-am încredințat zapisul nostru la cinstită mîna dumisali Ioan Cantacuzino vel logofăt precum să s⟨e⟩ știe că, avînd dumnealui un iaz vechiu pe moșie dumisali Baia, ni-am tocmit cu dum⟨nealui⟩ ca să ezim noi acel heleșteu cu cheltuiala noastră și dum⟨nealui⟩ să ni lasă la heleșteu ca să ni adăpăm vitile noastri ce vom ave.

Însă tocmala într-acest chip ni esti cu dum⟨nea⟩lui : iazul fiind vechiu, să facem hindichiu în iaz dispre apă, de un stînjăn domnescu largul pân' în țața[1] vetri heleșteului, și din fața vetri în gios încă de patru palmi domnești de adîncu, și de acolo să începem ⟨a⟩ înplini cu brazde până cînd vom asămăna cu iazul de înnalt și pe dinainti să punim șaranpoi de răchită, unul lîngă altul și de lungi cît vor trebui. Și din dosul șaranpoilor să punim tarași de arin, cum și din dos la ruptura iazului ce⟨l⟩ vechi, iarăși să punem tărași, începînd a puni din fața eșiturii di gios, de doi stînjăni mai înnainti, și așa să s⟨e⟩ tragă până cînd or veni asămine cu iazul. Și după ce să va găti asămine cu iazul cel vechiu, să mai punem o pînză de brazde de patru palme domnești în sus, piste iazul cel vechiu. Și așa la toate să facim lucru bun, temeinic și, gătindu-l, dum⟨nealui⟩ să-și pue pești într-însul, iar noi la pești să n-avem triabă.

Și pentru c-om faci noi iazul cu cheltuiala noastră, ni-au dat dum⟨nea⟩lui o bucată de loc din moșiia dumisali Baia, ca să ne fie de pășunat vitile și să fim volnici a ne adăpa și vitile noastre la acel heleșteu, și în trii ani să nu ni ia dum⟨nea⟩lui nimică nici pi locul ci ni-au dat, nici pentru adăpătoarea vitelor de la heleșteu.

Însă locul ni-au dat dum⟨nea⟩lui alăture cu heleșteul, din drumul ce mergi di la Rădășăni asupra Băii, până unde au fost bordeiul nemților cel di strajă, din drumul acesta în sus pân' la heleșteu și pân' în hotarul ci esti diasupra heleșteului dispre Lămășăni, di la bordeiul nemților, Șomozul în sus iar pân' la heleșteu. Iar din drumul acesta în gios să nu triacă vitile, fiind loc di fînaț, cum și ⟨peste⟩ Șomuzălu să nu triacă vitili, fiind tot fînaț. Iar di va trece vitile noastre din drumul acesta în gios, cum și piste Șomuzăl, și ar faci stricăciuni fînațului dumisali, să avem a plăti pe cîti fălci or mînca, să dăm cîti doăzeci de parali de falci și să fim și de certari, findc-am făcut nebăgari de samă și-au trecut vitili piste hotarul din care ni-au fost tocmala.

Și la peștile ci s-ar faci în heleșteu, să n-avem noi triabă și să ne ferim di a faci vreo pagubă în pești, adică să n-avem noi voe a puni vîrșe în heleșteu sau a umbla cu volocul ori cu mreji, și încă și de alți înpregiurași să-l apărăm și să-l păzim a nu să faci nimic păgubiri.

Și iazul de nu l-om ezi bine după cum să cadi și s-ar întîmpla să s⟨e⟩ spargă sau să s⟨e⟩ rumpă din pricina că n-au fost ezit bine, să avem noi a plăti pe cîți ani ar treci, cîte cincizăci di lei pi an și să fim scoși și din locul acesta și di la adăpătoare vitilor. Iar fiind lucru bun și împlinindu-să acești trii ani ai tocmelii aceștie, iarăși ni-am tocmit cu dum⟨nealui⟩ vel logofăt, de la acești trii ani înnainte să-i dăm dumisale cîti triizăci di lei pe an pe aciastă bucată de loc și pe adăpătoare vitelor la heleșteu și să fim volnici a ne paști vitile și a le adăpa la heleșteu făr' de stricăciune, după cum arată mai sus. Și iazul să-l gătim pân' în 20 de zili a lui iuli, ca să aibă dum⟨nealui⟩ vreme a-și puni pești.

Și pentru mai bună încredințari am și iscălit, și care nu știm carti am pus degitili.

Let 1777 iuni 1.

---

[1] Corect „fața".

Is⟨căliţi⟩ : ereu Grigori ; ereu Pavăl ; ereu Sava, ereu Vasili ; Ştefan diiacon ; diiacon Macsîm.

Eu Gavril vornicu ; eu Vasili Pletosu ; eu Vasile Luca ; eu Ştefan a lui Codr. ; eu Vasili Iftimie ; eu Ion Bondeian ; eu Andrii Bondeian ; eu Toader One ; eu Vasili One ; eu Dămien ; eu Neculai Măriori ; eu Miron Şoldănescu ; eu Andrieş Şoldunescu ; eu Toader a lui Pavăl ; eu Ion sin Toader ; eu Inofrim ; eu Neculai Iftimie ; eu Vasile Grumăzăescu.

Şi noi cu tot satul să dăm samă.

Eu Gherasim Anniţe.

Această copie posläduindu-să de mini din cuvînt de pe cel adevărat zapis şi fiind întocma, l-am încredinţat şi cu a me iscălitură.

1832 octomvrie 16.

Ion Patroştabiu.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCLV, doc. 39.
Copie.

483

⟨Iaşi,⟩ 30 septembrie 1777

Grigore Al. Ghica, domnul Moldovei, hotărăşte ca, peste cele cuprinse în ponturile pentru boieresc, locuitorii de pe moşii să mai facă stăpînului două clăci pe an, să repare iazurile şi morile, să aducă o podvoadă şi cîte două cară cu lemne.

Hrisov pentru îndatoririle lăcuitorilor către stăpînii moşiilor.

Noi Grigorie Alecsandru Ghica voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei.

După ce dumnezăiască pronie bine au voit a ne milui de ni-au suit iarăşi la domnesc şi strămoşesc scaun a Moldaviei, după bun cuget ce am avut şi avem, socotind de datorie neapărată privighere spre îndreptare stărilor de obştie şi paza bunilor orînduieli întru obştească alcătuire, cu acele drepte socotinţi a preosfinţitului mitropolit şi a cinstiţilor şi a credincioşilor boerilor domniei mele, spre aceasta îndeletnicindu-ne cu tot chipul prin cît putinţa au ertat şi prilejurile stării de acum a agiutat, întru toate făcînd îndreptare cu lepădare spre desrădăcinare de istov acele ce s-au găsit răle şi asupritoare obicinuinţi, am lăsat numai acele mai de cuviinţă şi am alcătuit din nov acele ce s-au socotit spre folosul de obştie, păzînd o cumpănă a dreptăţii, după stare de acum cu mijlocire de agiutoriu către toată stare boerească, dar şi către toţi de obştie lăcuitorii ţării aceştie, făcînd pentru toate condica anume cu iscălitura şi pecete domniei mele, cu întăriri şi prin deosăbit hrisov din curgătoriul an, april 1, întru care să cuprinde şi pentru adetiul de la lăcuitorii ce şăd pe moşiile boereşti cum să urmiezi, atît pentru îndatorire lucrătorilor la stăpînul moşiilor, cum şi pentru dijma obicinuită.

Dar fiindcă întru aceasta s-au înfăţoşat domniei mele anaforaoa obştia⟨s⟩că a proesfinţitului mitropolit şi cinstiţilor şi credincioşilor boeri, încă de anul

trecut, 1775, april, zicînd, am început a pune în lucrare socotința dreptilor alcătuiri prin care cu dovediri vrednice încredințez acele dintru învechime legiuiri și după vreme prifacire, făcînd cerire întru măsurare ca lucrul lăcuitorilor ce vor șăde pe moșii boerești sau mănăstirești să fie zăciuiala zililor unui an, căci de mai înainte au fost obicinuit a lucra precum cere trebuința stăpînului, iar de la o vreme s-au fost hotărît să fie 24 zile întru an.

Și macar că domniia me dreaptă și cuviincioasă am găsit cerire obștească, dar stare lăcuitorilor de acum și prilej nefiind întru aceasta cu îndămînare, n-am lăsat a să împlini această dreaptă și potrivită cerire, ce întru chibzuire după stare de acum s-au așezat ponturi 12 zile într-un an, dînd și dijmă a zece dintru toate. Și fiindcă această alcătuire cu ace mai dreaptă cunoștință potrivindu-să cu aleșverișul și îndestulare ce au lăcuitorii de la moșii unde să află șăzători este asupritoare pentru stăpînii moșiilor, hotărînd domniia me ca urmarea să fie statornică și să păzască până cînd lăcuitorii țării aceștiia își vor cîștiga îndestulare stării lor după cuviință și atunce, întru îndămînare cu stare lor ceia bună, să-și cîștige stăpînii moșiilor dreptate lor cu sporire zililor lucrului, cumpănindu-să după stare lăcuitorilor, după urmare aleșverișului și a folosului ce urmează către dînșii de la moșii, dar păzîndu-s⟨e⟩ după neapărată datorie și neasuprire lăcuitorilor întru cît de puțîn.

Iar acum, spre oareșcare agiutor la stăpînii moșiilor, pentru neîndemînare ce am avut a potrivi neasuprire și către stăpînii moșiilor, în cîtă stare sau întîmplările nu vor erta a să face îndreptare întru aceasta, hotărîm ca, piste cuprindire ponturilor ce s-au așăzat, să fie încă îndatorire către lăcuitorii șăzători pe moșîi boerești sau mănăstirești a mai lucra fieștecarile pe tot anul doaî clăci la orice va ave trebuință stăpînul moșiei, să întocmască iazurile și morile, fiind și pentru a lor trebuinți, să de ajutor la tocmire acareturilor de pe moșîi, iar din nou cînd se vor face aceste, să le facă stăpînului moșiei cu plată, la toate moșiile de obște. Iar la moșiile cu așăzări să fie îndatoriți lăcuitorii a face stăpînului moșiei pe tot anul și una podvoadă, aducîndu-i lucruri trebuincioasă pentru îndestulare casăi, însă cu dipărtare măsurată ca să nu cadă lăcuitorilor cu îngreuiare. Și pi lîngă aciasta să aducă la casa stăpînului și cîte doaî cară lemne de foc.

Iar după obicinuința din întru în vechime și după dreaptă legiuire, fiindcă la orînda fieștecăriia moșii nu să cuvine împărtășire cuiva întru cît de puțîn, macar de s-au și zis în ponturi că, afară de vin, la vînzare celorlalte băuturi să fie slobozi și lăcuitorii, dar fiindcă aceasta, în urmă, poate să aducă iarăși păgubire stăpînilor de moșii întru prifacire la vînzare băuturilor și urmează asuprire fără să fie și pricina vrednică la împotrivire dreptății și a vechii legiuire, hotărîm ca tot feliu de băuturi să fie și să să vîndă numai a stăpînului moșiei, și lăcuitorii să nu fie slobozi a vinde întru alt chip vreun feliu de băutură, decît numai dacă să vor învoi cu stăpînul moșiei, fiind și îndatorați lăcuitorii fieștecăruia sat a cumpăra băutură pentru trebuința lor numai de la orînda moșiei la care să află șăzători, urmînd întru această privighere cuviincioasă din parte ocîrmuirii, pentru ca nu cumva unii din stăpînii moșiilor sau vechilii lor să urmeză chipuri asupritoare către lăcuitori cu băutură necuviincioasă sau cu vînzare de prețuri nemăsurate.

Și pentru ca să să păzească fără strămutare și aceste adăogiri care cu sfatul de obștie s-au găsît de cuviință spre oareșcarile ajutor a să face către stăpînii de moșii după neîndămînare de acum, care nu ni-au lăsat a păzi și către aceasta cumpănă a dreptății, cum și de către însuși preosfințitul mitropolit

şi ai noştri cinstiţi şi credincioşi boeri desăvîrşit s-au cunoscut, întărim hrisovul acesta cu a noastră iscălitură şi pecete.

1777 săptemvrie 30.

Noi Grigorie Alecsandru Ghica voevod.
Locul peceţii.
Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 34v—35v.

Copie. Alte copii mai sînt la: Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 105—108 ; ibidem, Ms. 91, p. 53—54 ; ibidem, Ms. 95, p. 68—70 ; Arh. St. Iaşi, pach. XLVIII, doc. 1, f. 109—110.

Publicat în : *Colecţie de aşezăminte...*, p. 25—28 ; *Uricarul,* vol. IV, p. 26—30, cu anul pus greşit 1773 ; C. Sturdza-Scheianu, *Acte şi legiuiri...*, vol. I, p. 34—36 ; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii...*, p. 471—473.

484

11 decembrie 1777

Răzeşii Cristeşti din satul Măcreşti dau mărturie scrisă pentru modul cum postelnicul Ventura, stăpîn la Căzăneşti, cultivă moşiile învecinate fără să dea dijmă, pune pe locuitori la clacă de fîn şi la construirea acareturilor sale şi vinde vin în cîrciumă.

Izvodu pentru moşie, anume Căzăneştii, care au vîndut-o Vasile Chirvasie i Gheorghe brat, care sint den sat, şi este pe ceastă parte cin⟨ci⟩ — şase casă, şi sintem şi noi Crîşteştii răzeşi cu dumnealui paharnic Iancul, alăture cu Golăşăii, ce sintu cumpăraţi de la căpitan Ştefan. Şi pe această moşie a căpitan⟨ului⟩ Ştefan, giumătate vin casile dumnealui postelnic Vinturii şi giumătate pe a noastră, parte Măcreştilor, ce am făcut şi zapis în mîna dumnealui paharnicului Iancului, Măcreştii de Sus, cum şi Măcreştii de Gios, ce i-au vîndut Crîsteştii dumisale postelnicul, care mai sintu vro 40 de case, care această parte, cîndu s-au dus Gligoraş Crîste [1] şi la dumnealui medelnicer Neculai şi în moşie Umbrăreştii, dumnealui postelnicul n-are nici o treabă. Şi în anul trecut au făcut 300 de clăi de orz şi dejmă n-au dat şi 130 clăi de grîu, tij dejmă n-au dat şi în anul acesta au făcut 130 clăi de orz şi 70 clăi de grîu, tij dejmă n-au dat, care şi cînd au făcut dumnealui postelnicul descălicătoare pe moşia Golăşăii cu satul Bănisănii, acum la vreme muscalilor, care şi lemnul caselor l-au adus cu satul Bănisănii cu claca, iar făcutul lor cu plată, la meşteri au dat 30 lei, cum şi groapa pivniţii s-au săpat iarăşi cu bani şi limnili cile mari la pivniţi iarăşi cu bani.

Iar bănesenii, cît au şăzut, au dat cîte un leu de casă pe toată luna şi viind cucaşii, iarăşi cu tocmală, fruntaşii cîte 2 lei de lună, iar cielanţi cîte un leu pe toată luna păr' la aşăzarea lui vodă în scaun. Însă şi în crîşma lui întru acel an au pus şapte sute vedre vin, ca⟨re⟩ s-au cumpărat cîte 20 parale vadra, iar în crîşmă s-au vîndut cîte 6 parale oca, şi neagiungînd vin au mai

[1] Gligoraş Crîste : adaos.

luat un poloboc vin de 80 vedre şi s-au vîndut tot într-acea crîşmă, cu 8 parale oca. Carii cucaşii au avut tocmală de au făcut şi cîte 3 oameni o clai fîn di măsură pe tot anul şi tot într-acel an au scos şi lemnul de ogradă tot cucaşii, adică o sută oameni cîte trei zăplază de oameni cu.......[1] ce di asupra. Iar în anul trecut s-au mai adus o mie vedre vin tot acole în sat, cumpărătoare 16 parale, iar în crîşmă s-au vîndut cîte 6 parale oca, iar la triili an ce au trecut acum s-au adus o mie cinci sute vedre vin, o mie vedre s-au vîndut tot acolo în satul Golăşii, cîte 6 parale oca, iar cumpărătura au fost cî⟨te⟩ 20 parale vadra.

Iar în anul al doille s-au făcut şi iazul, care au adus oamenii di tot omul cîti un şarampoi, cum şi celelante lemne s-au adus tot cu claca, şi viind apa mari în anul acesta s-au rupt iazul şi iar l-au făcut cu claca, iar pişti nu este într-însul, de a şi fi, puţin.

Şi iar în anul a doile au făcut di tot omul o clacă fîn, adică o sută şi trii clăi fîn şi o sută trii oamini au fost la cesti clăi, şi au vîndut toată clae di fîn cîti 13 şi 14 lei pol clae la Enache băcalul din Bîrlad şi la mocani, cum şi la săteni din sat, iar în anul acesta al patruli de acum, au făcut cîte 2 oameni o clai fîn, care sînt o sută trii oameni.

Cum şi pîini a trii pluguri, tot oamenii au strîns-o, tot cu claca, însă în toţi anii au strîns-o, pîini cît au făcut-o, tot aceşti oamini cu clacă. Cum şi vin au vîndut întru acist an un poloboc ca di 50 di vedre, cîti patru părale oca, carili acest viin este din viile lui care au cumpărat-o di la Băbaca acum şi di la Marie Voclinița din Joreşti, carili moşie această cu viili esti alăturì cu Căzăniştii, ci să numeşti Bărbănţini, pi dispri parti din sus, cari latul ei esti patru suti stînjăni pără în copacii Moscului, cari au dat postelnicul cîte un zlot pi stînjăn, cari şi arătură esti pi dînsa, ca patruzici de chile numai a dumisale post⟨elnicul⟩, iar pe Căzăneşti sînt 40 chile grîu di toamnă tot a post⟨elnicului⟩.

Care pintru încredințare acestui izvod puind degitul ne-am şi iscălit.

Leat 7286 ⟨1777⟩ dic⟨hemvrie⟩ 11.

† Monah Erofteiu Crîsti ; † Eu Aftimie brat ego ; Ştefan Crîste.

⟨Pe verso :⟩ Izvodul răzăşilor pentru cele ce s-au făcut la Gălăşii de dum⟨nealui⟩ post⟨elnic⟩ Ventura.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DLXIV, doc. 233.
Orig.

485

⟨Iaşi,⟩ 8 ianuarie 1778

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire egumenului de la Caşin să apere poienile din jurul mănăstirii pentru trebuinţele proprii şi din ce va prisosi să dea „cu tocmală" în primul rînd locuitorilor de pe moşie.

Io Costantin Dimitrie Moruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

---

[1] Indescifrabil.

De vreme ce domniii mele au jeluit rugătoriul nostru igumen de la mănăstirea Caşinul ot Bacău cum că avînd mănăstirea cîteva poeni pe aproape de mănăstire, care sînt pentru trebuinţa mănăstirii de-şi face fîn pentru bucate, s-ar fi obicinuit lăcuitorii ţărani de acolo de cosescu iarba de fînaţ în ţăria lor, şi mănăstirea să păgubeşte, neavînd unde face fînaţuri pe aproape de mănăstire.

Deci, iată s-au dat volnicie egumenului de Caşin ca să poprească acele poeni şi nimeni să nu între cu coasa într-însăle, fiind pentru trebuinţa bucatelor mănăstirii. Iar dupe ce îşi va face mănăstirea fîn de agiunsu vitelor mănăstirii, să aibă lăcuitorii de acolo a face tocmală cu egumenul şi ei să să protimisască a cosi iarba dintr-acele poeni, iar nu alţii streini.

Aceasta poroncim. Însă egumenul să să ferească a nu vinde iarba de coasă la alţii striini pără cînd nu-şi va face fîn pentru trebuinţa bucatelor mănăstirii, cum şi lăcuitorii ce şed pe moşia mănăstirii. Şi atunci, de va prisosi din trebuinţa acestor ce s-au arătat mai sus, va vinde şi la alţii.

1778 ghe⟨narie⟩ 8 dni.

Procit vel logofăt.
S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Caşin, pach. VI, doc. 22.
Orig., pecete aplicată.

486

⟨Iaşi,⟩ 12 iunie 1778

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Bîrnova să oblige pe locuitorii de pe moşiile Ciurbeşti, Ciurea, Piciorul Lupului, Lunca Bîrnovii şi Todireşti (Iaşi) a da mănăstirii dijma din produse şi a lucra pe an zilele obişnuite de boieresc, ori să le plătească cu bani.

Noi Constantin Dimitrie Muruz voevod, cu mila lui Dumnezeu domnitorul Moldovei.

Dat-am cartea domniei mele rugătorului nostru Ignat, egumenul de la mănăstirea Bîrnovii, şi omului ce-l va rîndui egumenul vechil la moşiile ce are mănăstirea la ţinutul Iaşi, anume Cirbeşti şi Ciurea şi Piciorul Lupului şi Lunca Bîrnovii şi Todereşti, să fie volnic cu cartea domniei mele a lua şi a strînge venitul acestor moşii din toate din a zecea, din ţarini cu pîni, din fîneţi, din livezi cu pomi, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, care fiind mai puţin va lua cîte o para de stup ; cum şi din grădini cu legume, însă din cele ce vor fi de neguţătorii, iar din cele ce vor fi de hrana lăcuitorilor să nu-i supere, şi din tot locul cu venit să ia pe obicei. Asemenea şi oamenii ce vor fi şezători cu casă pe numitele moşii să aibă a lucra pe an zilele obicinuite de boeresc ori să plătească cu bani dupe hotărîrea ponturilor.

Iar care vor fi pricinuitori, ce va fi cu drept dupe ponturi să pliniţi dumneavoastră ispravnicii, ca să nu păgubească mănăstirea de venitul moşiilor sale. Iar avînd cineva a răspunde să vie la divan. Aceasta poruncim.

1778 iunie 12.

Protocolit mare logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 547, f. 25.
Copie modernă.

487

〈Iaşi,〉 6 iulie 1778

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Soveja să stăpînească moşiile Urseşti, Bălăneşti, Tomneşti, Tîmpeşti, Todireşti, Măzăreşti, Grohăenii şi Ruptura (Tutova) şi să oblige pe locuitori a da mănăstirii dijma şi tot venitul.

Io Costantin Dimitrie Muruz voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldovii.

Dat-am carte domnii mele cuvios rugătoriului nostru Parthenie, egumenul de la mănăstire Soveja, şi omului pe care îl va orîndui vichil, să fie volnicu cu carte domnii mele ca să stăpînească aceste moşii ce sînt drepte a mănăstirii Sovejii, după scrisorile ce are, anume : satul Ursăştii i Balaneştii i Tomneştii i Tîmpeştii i Todireştii şi Măzăreşti i Grohăenii i Ruptura, care toate aceste moşii sînt la ţinutul Tutovii. Şi să aibă a lua şi tot venitul din toate sămănăturile ce vor fi pe aceste moşii din ţarnă, din fînaţe, din prisăci cu stupi, însă din 50 stupi să ia un stup, iar fiind mai puţini să ia cîte o păra, şi din legumi ce vor fi pentru negustorie şi din tot locul cu tot venitul, după obiceiu şi după hotărîre ponturilor.

Şi poruncim domnie me dum〈nea〉v〈oastră〉, ispravnici al ţinutului, de s-ar arăta vreunii înpotrivitori a nu da venitul moşii, de la unii ca aceia să împliniţi şi să daţi la mănăstire venitul. Aceasta poruncim

1778 iulie 6.

Pecete gospod.
Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 656, f. 61v—62.
Copie.

488

Cernăuţi, 14 iulie 1778

Generalul austriac Enzenberg, guvernatorul Bucovinei porunceşte boierului Constantin Lepădat să meargă la moşia Stroeştii de Jos a lui Vasile Morţun şi să oblige pe locuitorii din Noua Suliţă care au arat, cosit şi păscut vitele, să dea dijma după obicei, hotărînd ca şi stăpînul moşiei să le dea fînaţ după starea fiecăruia.

De la ghenăral maior baron Eernberg, către Costandin Lepădat.

După jalubă ce-au dat către mine Vasîli Morţun au arătat că avînd o moşie într-acest ţinut a Cernăuţului, anumi Stroeştii di Gios, pi cari moşie oaminii din Noî Sălîţă ce-au rămas în Cordun nu numai că o ară şi o cosăsc, ce o şi pasc cu bucatele lor şi nici un venit nu-i dau.

Pentru care să scrie dumi⟨tale⟩ să mergi la numita moşie şi strîngînd oaminii aciia, fiind faţă şi Vasîle Morţun, să li dai poroncă ca din toati ce-au arat pi aci moşie şi au sămănat, să aibă a da dejmă di a zece după obicii, cum şi fînaţ, di a fi di unde, să li se di di om de frunte 5 fălci, di om di mijloc 3 pol fălci, di cel de coadă 2 fălci, şi ei să de dijmă din fîn cîte trii parale di stînjăn; iar pentru imaş, să pui dum⟨neata⟩ sămînţă [1] să-i învoeşti cu Morţun, plătindu-i imaş cu bani ori cu lucru, iar cînd nu ⟨se⟩ va puti învoi nici într-un chip, să măsori cît loc au păscut ei pi moşie lui Morţun şi giudecata va hotărî cît să di ei [2].

Cernăuţi, 1778 iuli 14.

Enzenberg g⟨ener⟩al m⟨aior⟩ ⟨m.p.⟩.
Enzenberg gheneral maeor.

Arh. St. Buc., A. N., pach., MMDCXI doc. 4.
Copie.

489

⟨Iaşi,⟩ 25 ianuarie 1779

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Neamţ să oblige pe locuitorii care dau bir la satul Uricheni, dar stau pe moşia Petrecani a mănăstirii Secu, să dea dijmă şi să lucreze mănăstirii „zilele rînduite".

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi şi credincioşi boerii domniii mele, dumneata Toader Balş biv vel spatar i dumneata Petrache biv vel vameş, ispravnici de ţinutul Niamţului.

---

[1] Corect : stăruinţă.

[2] La 17 iulie, acelaşi general scrie : „Pentru pricina păgubirăi ci ceri Morţun de la oameni din Noîă Sălîţă cari sînt în Cordun, arătînd că-i pasc moşie şi nu vor să-i plătiască ; fiind faţă înainte-mi atît Morţun, cum şi oaminii, s-au hotărît ca să aibă a da Morţun acilor oamini cîmp di arat şi di cosit şi di păscut, şi ei pentru arat şi cosit să de dejmă după obicii, iar pentru imaş să aibă a da ei di tot gospodarul cîte un liu" (Ibidem, pach. MMDCXLV, doc. 6, rezumat).

Să face ştire că domniii mele ni-au dat jalobă cuviosul rugătoriul nostru stareţul Paisie şi cu ceilalţi părinţi călugări de la mănăstire Secul, arătînd că la ţinutul Niamţului are mănăstire aceasta o moşie, anume Petrecanii, care moşie iaste pentru trebuinţa mănăstirii de-şi face ţerină pe dînsa şi altele ce trebuescu, şi nişte oameni ce dau bir cu satul Urichenii ar fi venit de s-au aşăzat cu şederea în coastele ţerinii pe moşie mănăstirii şi nu numai că mănăstirii nici un agitoriu nu dau la nemic, zicînd ei cum că zilele rînduite a boerescului le lucrează la stăpînul satului Urichenii, unde dau bir, ce fac încă şi pagubă mare mănăstirii cu călcare moşii şi nici dejma cea obicinuită nu vor să o dea.

Pentru care cerşind părinţii călugări de la domnie mea dreptate, iată scriem dumneavoastră să cercetaţi întîi pentru hotarul moşii, fiindcă ni-au jăluit părinţii călugări, şi aceasta, cum că acei ţerani strică şi întunecă hotarul, trăgînd moşie mănăstirii cătră Uricheni. Şi după ce veţi îndrepta hotarul, apoi pe acei oameni, cîţi să vor afla şezînd pe moşie mănăstirii, să-i supuneţi ca să lucreze mănăstirii zilele rînduite de piste an, căci de dau birul lor la Uricheni, nu are amestec birul cu avaetul pămîntului, şi unde să află cu şedere trebui avaetul locului să-l dea la stăpînul moşiii după obiceiu şi după ponturi. Şi să le daţi poroncă şi pentru călcare ţarinii, ca mai multă stricăciune şi pagubă să nu facă, ce să-şi ştie ţarina deoparte, atît a lor, cît şi a mănăstirii, şi să o aibă păzită, cît şi imaşul de altă parte. Şi să-i odihniţi pe părinţi ca mai multă jalobă pentru pricini ca aceste să nu ne vie. Aceasta scriem.

Şi stăpînului moşiii Uricheni îi veţi arăta ca să nu să supere pe aceşti oameni pentru avaetul locului, căci ei au să-l de mănăstirii, fiindcă şed pe moşie mănăstirii, şi nici să îngăduiţi ca să le facă mai mult supărare [1].

1779 ghen⟨arie⟩ 25.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. VI, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

490

⟨Iaşi,⟩ 25 ianuarie 1779

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Roman să cerceteze încălcarea moşiei Săbăoani a mănăstirii Secu de către locuitorii din Tămăşeni şi Răchiteni, să restabilească hotarul şi să-i pună a da dijma pentru partea folosită de ei.

Io Constandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi şi credincioşi boerii domniii mele, dumneata Athanasache Ramadan biv vel spătar i dumneata Mihai Sturdza biv vel clucer, ispravnici de ţinutul Roman.

Să face ştire că domniii mele mi-au dat jalobă cuvios rugătoriul nostru Paisie stareţul şi cu ceilalţi părinţi călugări de la mănăstire Secul, arătînd că

[1] „Şi stăpînului... supărare" : adaos.

moşie Sebăoanii de la acel ţinut iaste a mănăstirii Secului şi ungurii ce şăd în Tămăşeni şi în Răchiteni, făcîndu-şi ţarina lor între hotară, trecu arătura de-şi lungescu pămînturile pe moşie Sebăoanii, şi cu ace trecere a lor strică şi hotarăle, lungind şi lăţind moşiile pe care şed ei şi strîmtînd moşie mănăstirii Secului, şi nici dejma obicinuită nu dau la mănăstire.

Şi pentru această rea obicinuinţă şi pricinuitoare de stricăciuni şi paguba mănăstirii cerşind părinţii călugări dreptate, iată domnie me scriem dumneavoastră să mergeţi dumneavoastră singuri să cercetaţi şi de veţi afla cum că strică acei oameni hotarăle, dumneavoastră hotarăle să le îndreptaţi, şi de or fi lipsit niscaiva pietri sau alte semne, să le puneţi la loc, unde vor fi fost şi mai înnainte. Şi apoi, după ce semnele hotarălor vor fi ştiute şi cunoscute, să le daţi poroncă ca mai mult să nu le strice, căci apoi să vor şi pedepsi. Şi dejma sau orice venit ar fi de pe cîtă parte de loc a mănăstirii îşi vor fi făcînd hrana lor, să înpliniţi de la dînşii păn' la cel puţin, ca să nu să păgubască mănăstire, nici să ne mai vie jalobă pentru pricine aceasta, urmînd dumneavoastră cum vi să poronceşte.

Aceasta scriem.

1779 ghen⟨arie⟩ 25

Procit vel logofăt.
⟨Pe verso :⟩
S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 33.
Orig., pecete aplicată.

491

1 februarie 1779

Pitarul Costache cercetează pricina lui Costache Volcinschi cu locuitorii de pe moşia sa Noua Suliţă şi-i obligă să respecte învoiala încheiată pentru clacă şi dijmă.

Viind înainte mea dumilui Costache Volcinschi denpreună cu sătenii din Novo Săleţă ce-i şed pe moşie, avînd pricini de giudecată pentru adetul moşii, că nu vor sătenii să urmeze după zapisul lor ce au dat la mîna lui Costache Volcinschi să lucreză 6 zîle şi să facă şi cîte o falce de fîn pe an şi dejma de toate după obiceiu, din grădini şi de ţarini, den zece una, iar pentru iarbă ce le-or da să-şi facă fîn de trebuinţa lor, în locu dejmii să aibă a cosî într-o zi tot omu acelor ce le-r da iarbă, şi acel fîn să-l de clădit, îngrădit gata, iar neputînd să facă falce, să de un leu de falce.

Şi fiindcă să hotăreşti şi în ponturile mării sale lui vodă, ca fieşticini după aşezare ce are cu stăpînu moşii să urmeză, aşijdere am întărit să pazască şi o parte şi altă aşazare ce au avut după zapisul lor. Aceasta.

1779 fe⟨v⟩r⟨uarie⟩ 1.

Costache pitar.

Arh. St. Buc., M-rea Agathon. pach. II, doc. 60.
Orig.

492

6 februarie 1779

Axente Pătraşcu din Tîrgu Neamţ dă zapis de învoială egumenului de la Neamţ pentru un loc de moară, cu obligaţia de a da la mănăstire cîte 5 merţe de păpuşoi pe an.

† Adecă eu, Axentii Pătraşcu din Tîrgul Niamţul, făcut-am zapisul meu la mîna sfînt părintelui Ioasaf, igumenul sfintii mănăstiri Neamţului, precum să s⟨e⟩ ştie că m-am rugat de me-au dat un loc ca să-mi fac o moară pe locul tîrgului, de la Moara Popilor mai în gios în capul poenii lui Oţetu, şi mărintele[1] egumen, după rugămintea me, iată că me-au dat locul acesta, dar cu această tocmală ca să dau la sfînta mănăstire pe tot anul cîte cinci merţi de păpuşoi şi cît oi pute eu să o ţiu bine, iar voe să o vîndzu să n-aibu, ci de a-şi vre să o vîndzu, numai mănăstire să o ia. Şi cînd oi da moara pe făină, de atunce să s⟨e⟩ înceapă şi anul, să dau după cum scrie în zapis mai sus, iar de s-ar tîmpla a pune pricină să nu dau, părintele să aibă voie a înplini de la mine, şi de a-şi merge la vro giudecată, să fiu rămas şi dat platnic.

Şi pentru credinţa mi-am pus degetul, dar ştiind carte am iscălit cu mîna me.

1779 fev⟨ruarie⟩ 6.

Acsinti Pătraşcu.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LIV, doc. 4.
Orig.

493

⟨Iaşi,⟩ 18 martie 1779

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel pitarului Costache, ispravnic de Cernăuţi, să cerceteze şi să împlinească de la locuitorii de pe moşia Mogoşeşti a mănăstirii Horece, dijma din ţarini şi din fînaţ.

Io Costandin Dimitrie Muruzi voevoda, bojiiu i milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincios boeriul domniii mele, dumneata Costachi biv vel pitar, ispravnic de ţinutul Cernăuţii, sănătate!

Să faci ştire că domniii mele au jăluit rugătoriul nostru Artimon, egumenu mănăstire⟨i⟩ Horece, arătînd că la acel ţinut mănăstire ari o moşii, anumi Mogoşăştii, cu scrisori, şi fiindcă lăcuitorii ci să află şăzători şi să hrănesc pe moşie aceasta nu s-ar fi supuind ca să de dejma obicinuită, nici din ţarini, nici din fînaţi, cum nici dintr-altele, pentru care, cunoscînd că să aduce păgubiri mănăstirii, au cerut dreptate.

[1] Corect: părintele.

Deci iată îţi scriem să cercetezi, şi di pe la acii ci-or fi pricinuitori, ci va fi cu drept să înpliniţi după obiceiu păr' la cel puţin, şi să-i supui pe toţi a urma la toate întocma după hotărîre ponturilor, ca să nu s⟨e⟩ păgubască mănăstire de venitul moşii sale. Aceasta scriem.

1779 mart 18.

⟨Pe verso :⟩ Credincios boeriul domnii mele, dum⟨nealui⟩ Costachi biv vel pitar, ispravnic de ţinutul Cernăuţi, datis zdraviem.

Egumen ot Horece.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 93.
Orig., pecete aplicată.

494

29 aprilie 1779

Logofătul Lupu Balş scrie egumenului de la schitul Horecea că, pentru fînul pe care l-a luat de pe moşia sa Stăneşti, arendată locuitorilor, aceştia i-au oprit 80 lei din preţul arenzii.

Cinstit şi al nostru părinte sufletesc, sfinţiia ta pă⟨rin⟩te Artemon, stareţ de la sfînta mănăstire Horece, cu plecăciuni mă închin şi sărut cinstită mîna sfinţii tale i ves⟨oe⟩ săbor.

Mai mult n-am, numai în anul trecut am făcut schimbătură cu sfinţiia ta, ţi-am dat a trie parte din Nohoreni pentru parte din Huideştii Mici ce să hotărăşte cu Stăneştii, şi Stăneştii i-au cumpărat oamenii ce şed pe această moşii în Cordon, de s⟨tă⟩pînesc toată moşie cîtă iaste şi afară din Cordon, că fînaţul iaste tot afară din Cordon, şi am avut tocmală cu oamenii să-mi de 220 lei. Şi sfinţiia ta pe cini ai trimis acolo, nu ştiu, că cu ace a trie parte de Nohoreni au luat tot fînaţul oamenilor din Stăneşti şi acumu oamenii mi-au poprit din bani 80 lei pentru fînaţul ce l-ai poprit sfinţiia ta şi l-ai luat, care oameni sînt faţă, îi întreba sfinţiia ta. Şi m-ai păgubit, că ai luat şi tot fînaţul şi venitul pe tot satul Nohoreni şi Stăneştii ce sint afară din Cordon, fînaţul şi dejma.

Şi aceasta o las la înţălepciune sfinţiii tale ca să socoteşti paguba de unde să iau aceşti 80 lei, că oamenii au venit aice şi mi-au poprit banii. Şi răspunsu poftesc să aibu.

Cum şi acmu Stăneştii şi Nohorănii, osăbit de a trie parte ce am făcut schimbătură cu sfinţiia ta, am vîndut venitul moşiii cu oamenii şi dejma şi orînda acestor doi jid⟨o⟩vi cu zapes într-un an, care să începi acmu de la ispas. Ce sfinţiia ta să dai poroncă să nu s⟨e⟩ atingă mai mult, nici în Stăneşti, nici în Nohoreni, fără numai a trie parte din Nohoreni ce am avut schimbătură.

Și poftesc să aibu răspunsu de la sfinția ta, și fii sănătos !

1779 april 29.

Al sfinții tale plecat fiiu sufletesc,
L⟨upu⟩ Balș logofăt.

⟨Pe verso :⟩

Cinstit și al nostru părinte sufletesc, sfinția sa părintele Artemon, starețul de la sfînta mănăstire Horece, cu fericită sănătate și cu plecăciuni să să de.

Nerușani.

37 otgo⟨a⟩ne, 16 ⟨?⟩ stînjeni, 6 otgo⟨a⟩ne, însă cu patru otgo⟨a⟩ne pe 4 jirebii.

---

30 otg⟨o⟩ane, 24 stî⟨n⟩jeni a trie parte

37 otgo⟨a⟩ne, 7 stî⟨n⟩jeni pari⟨n⟩telui Balș.

Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. XIX, doc. 95.
Orig.

495

3 mai 1779

Trofin și cu soția lui, Safta, dau zapis stareței de la Socola pentru patru pogoane de loc pe care să sădească vie, cu obligația de a fi pe rod în al patrulea an, de cînd urmează să dea venitul moșiei.

† Adică eu Trofin, înpreună cu soțul meu Safta, am dat zapisul meu la mîna maicăi starițe ot Socola precum să s⟨e⟩ știi că m⟨i⟩-au dat maica voi de am ⟨cu⟩prinsu patru pogoni de loc, însă doo pogone am pus vițe acu întîi, un pogon să rămîi la al doile an, apoi o viță și-un pogon de livad⟨ă⟩, și-așe am avut tocmală cu maica ca păn' la patru ani să fii de rod. Or de s-or întîmpla a nu lucra locul de mai sus arătat și n-ar eși de rod păn' la patru ani, ci s-ar căde roda di pe acel loc, să ⟨a⟩ibu a da vinitul mănăstirii, bezmănul ci s-ar căde pi tot anul, pănă cîndu a fi locul de rod să-și de bezmănul din roda sa. Și acestu coprinsu esti pi d⟨e⟩alul Vămășii, în capul plaiului⟨?⟩, deasupra morii vechi.

Și pentru mai adivărată credință am iscălit numele.

1779 mai 3.

Eu Trofin, înpreună cu soțul meu Safta, adiverez.

⟨Pe verso :⟩ Ghiorghi diiacul am scris cu zîsa lor.

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 81.
Orig.

496

⟨Iași,⟩ 13 mai 1779

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare vtori logofătului Dumitrache Vîrnav să-și stăpînească moșia sa, părți din satul Lălești, pe apa Miletin, și să oblige pe locuitori a-i da dijmă din produse, să-i lucreze zilele de boieresc sau să le plătească în bani.

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda. bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

Dat-am cartea domniii mele credincios boeriului nostru Dumitrache Vîrnav, vtori logofăt, și omului seu ....[1] pe carele l-au rînduit vechil, să fie volnic cu carte domniii mele a-și stăpîni a sa dre⟨a⟩ptă ocină și moșie, giumătate de sat de moșiia Lăleștii ce este pe apa Miletinului la ținutul Hîrlăului, însă partea din gios și a patra parte ce are cu frații sei în ceialaltă giumătate de sat, din partea de sus, dupe hrisov gospod ce are din 1777 mart 4 și dupe hotarnică, să apere moșiia pe drepte hotarăle ei și să o stăpînească luînd de a zecea din țarini cu pîne, din toate sămănăturile, din fînețe, din priseci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puțini să ia cîte o para de stup, și din tot locul cu tot venitul pe obiceiu și dupe hotărîrea ponturilor gospod, și să apere moșiia nelăsînd pe nime să-i facă stricăciune sau călcare. Cum și oamenii ce vor fi șezetori cu case pe numita moșie să aibă a lucra zilele obicinuite de boerescu, ori să plătească cu bani dupe hotărîrea ponturilor gospod.

Și poroncim domnie me dum⟨neavoastră⟩ is⟨pravnicilor⟩ de ținut, ca de la cei ce să vor arăta înpotrivitori a nu da venitul moșii să pliniți tot păn' la cel puțin, dupe hotărîre ponturilor gospod. Iar avînd cineva a răspunde ceva asupra moșiii, cu drese și scrisori ce vor avea, să vie la divan.

Aceasta poroncim.

1779 mai 13.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCDLVI, doc. 67.
Orig., pecete aplicată.

497

10 septembrie 1779

Locuitorii din satul Găuri dau zapis de învoială egumenului de la Vizantea pentru luarea unei părți din moșia mănăstirii pe seama lor, obligîndu-se a da 55 de lei pe an în două rate și o clacă de 50 de oameni într-o zi.

Adecă noi, care mai gios ni-am iscălit, dat-am adevărat zapisul nostru la mîna sfinției sale părintelui egumen de mănăstire Vizantie, precum să să știe că, fiind moșie mănăstirii pre lîngă noi și avîndu multă trebuință de moșie pentru hrana noastră, din Gergheleu în sus pănă în lacul cu lozile și la vale

[1] Loc alb.

pe apa Vizăuţului păn' la Ciocan, care din început tot noi ni-am hrănit pe această moşie, iar acum neputîndu-ne noi învoi cu părintele egumen, am eşit noi şi cu părintele înaintea dumisale paharnic Alexandru Iancoleu, staroste de Putna, şi stînd dumnealui ni-au făcut bună învoială şi tocmală între noi cu părintele, ca de acum înainte pricină între mănăstiré şi între noi să nu mai avem.

Şi tocmala şi învoiala noastră într-acestaşi chip ne iaste: noi cu toţii, cît a fi mănăstirea şi neamul nostru, să avem a ţine această moşie, lucrînd-o şi făcîndu-ne toată hrana noastră, cîţi vom pute încăpe. Şi noi încă cu toţi să avem a-i da mănăstirii pe tot anul 55 lei, adecă cincizeci şi cinci lei, în doao rînduri pe an, adecă giumătate de bani la Sfete Dimitrie şi giumătate de bani la Sfete Gheorghie, şi aceşti bani făr' de nici o sminteală, negreşit la vadelile arătate mai sus, să avem a-i da. Şi să-i mai dăm şi o clacă de cincicezi de oameni să-i muncească într-o zi de vară, din răsăritul soarelui păn' la apus, cu mîncare lor, lucrîndu cu silinţă ca însuşi pentru dînşii, la orice muncă îi vor pune, iar cu alt cu nimic cu cît de puţin să nu ne supere. Şi noi să avem toată voe de munca noastră pe acea moşie, care arată mai sus, în care să cuprinde şi munte şi gropi de fîn şi loc de ţarnă şi iarbă de păscut, şi dijmă de orice am face să nu se ia nimic, afară de cît ne iaste tocmala arătată mai sus.

Şi de ar vrea părintele ori noi să ne facem vreun dres gospod de această tocmală, voe să aibă atît părintele, cît şi noi. Iar oricarele din noi nu să va ţine pe urmă de această tocmală şi învoială aşăzată, unul ca acela nu numai la giudecată să să ruşineze, ce încă să fie lipsit din moşie aceasta a mănăstirii.

Şi pentru mai adevărată credinţă, dîndu-ne zapis noi unii la mîna altora, adecă părintele la mîna noastră, asemenea şi noi la mîna părintelui, puindu-ne numile şi degetele ca să s⟨e⟩ criază.

1779 săptemv⟨rie⟩ 10.

Eu Vasile Găure ot satul Găurile adeverez; eu Straoa ot tam adeverez; eu Ioniţă vătav ot tam adeverez; eu Ion Bobeică ot tam adeverez; eu Ion Géboc ot tam adeverez; eu Postolache Luca ot tam adeverez; eu Costandin Hîngău ot tam adeverez; eu Vasile Hîngărău ot tam adeverez; eu Toader Nistor ot Vizante adeverez. Şi noi tot satul.

Din luminată porunca mării sale Costandin Dimitrie Muruz voevod, fiind rînduit de am făcut această învoială şi aşezare între sfînta mănăstiré Vizantie şi între sătenii din Găuri, pentru o parte de moşie ce au luat de la răzeşi cu anafora de la luminat divanul mării sale, fiind amîndoao părţile înainte noastră şi după învoiala amîndoao părţile ce s-au făcut înainte noastră, după cum să cuprinde într-acesta zapis, am întărit şi noi cu iscălitura noastră, care aceasta s-au dat la mîna părintelui egumen de Vizantie şi altu zapis de la mîna egumenului la mîna sătenilor, ca această tocmală şi învoială să fie de veci.

1779 săpt⟨emvrie⟩ 10.

Alexandru Ianculeu paharnic, staroste.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 16—16v.

Copie. Un rezumat în A. Sava, *Documente putnene*, vol. I, p. 109.

498

15 ianuarie 1780

Egumenul mănăstirii Galata împuternicește pe stolnicul Andrei Beldiman să administreze moșiile schitului Hadîmbu, al cărui epitrop este, dîndu-le celor care se vor tocmi cu un preț mai bun.

Dat-am carte arhierii noastre di volnicie cinstitului și iubitului fiiu sufletesc al nostru, dumnealui stolnic Andrii Beldimanu, epitrop schitului Hadîmbu, pré cine ar orîndui domnia lui se fii volnic a-și lua venitul moșiii Budeștii și Mogoșăștii, după obicei din toate, di casă, di țarină, di grădini, di stupi. Și fiindcă s⟨e⟩ vinde moșiia Mînjăștii di la mănăstire Gălata cu anu, se vinde și aceste moșii, cari li-am datu schitului Hadîmbu, dar fiindcă iaste acum alt hotar acesta, cine va cumpăra venitu Mînjăștilor cu anu, afară dintr-acest hotar va lua. Cît și pentru poiana morii ce iaste în Stavnic, iarăși am dat-o schitului și nu va îngădui dumnealui pe nime pără nu să va tocmi cu dumnealui și așe cu tocmală va lua-o, însă cine a da preț mai mult. După cum și alte poeni ci are schitul împregiur, iarăși prin mîna dumnealui să vor da, după cum s-a socoti. Cum și pomeții ce sînt înprégiur, iarăși nimeni să nu îndrăzniască la vreme coptului poamililor, fără știre dumnealui stolnic, a să apropiia.

Și am dat și arhierie noastră carte aceasta de încredințaré și am iscălit cu iscălitura noastră.

1780 ghenarie 15 dni.

† Chesarie egumen ⟨grecește⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Galata, pach. V, doc. 9.
Orig.

499

⟨Iași,⟩ 19 ianuarie 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Neamț să mute locuitorii de lîngă mănăstirea Neamț la Timișești, pe moșia Buzați, ținută în arendă de către sătenii din Păstrăveni, care să-și caute loc de hrană în altă parte.

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Cinstiți și credincioși boerii domniii mele, dumitale Sandul Sturza biv vel spătar i dumitale Ștefan Catargiu biv vel ban, ispravnici de ținutul Niamțului.

Facem știre dumneavoastră, fiindcă moșiia Buzații de la ținutul Niamțului, care iaste a mănăstirii Neamțului, pănă acum cu protimisire au ținut-o cu anul oamenii din satul Păstrăveni de la acel ținut de să hrăniia pe dînsa, iar acum, fiindcă numita mănăstire are trebuință de moșia aceasta, atît pentru mănăstire, cît și pentru oamenii carei pănă acmu au fost cu lăcuința lîngă mănăstirea

Neamţului, şi fiindcă cu a lor lăcuinţă lîngă mănăstire cade cu supărare părinţilor mănăstirii, din poronca domnii mele au rămas să să mute mai departe de mănăstire, la Timişeşti, unde, neavînd loc de hrană acolo, li s-au dat loc de hrană acolo pe această moşie Buzaţii.

Pentru aceia dar, să dă volnicie mănăstirii Neamţului ca de acum pe această moşie, anume Buzaţii, să-şi facă cele trebuincioasă şi să dea şi loc de hrană oamenilor carei să mută de lîngă mănăstire Neamţului şi să nu aibă nici o supărare de către oamenii din Păstrăveni.

Deci poroncim dumneavoastră ispravnici ai ţinutului Neamţului, ca pe oamenii de lîngă mănăstirea Neamţului să-i mutaţi la locul ce s-au arătat mai sus şi să să hrănească pe moşia Buzaţii, iar oamenilor de Păstrăveni să le daţi a înţălege ca de acum înainte să nu să mestece la moşia Buzaţii, nici cu arat, nici cu cosit, nici cu păşunat, ci să dea pace şi să-şi caute altă moşie cu tocmală pentru hrana lor, daca nu le va fi din destul pe moşiia Păstrăvenii, unde lăcuescu.

Aceasta poroncim.

1780 ghenare 19 dni.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. XXI, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

500

⟨Iaşi,⟩ 3 iunie 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vechilului mănăstirii Secu pentru moşia Săbăoani, să strîngă venitul de la toţi locuitori.

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Fiindcă precuvios rugătoriul nostru Paisie stareţul şi cu tot săborul al mănăstirilor Niamţul şi Secul au rînduit vichil şi purtător de grijă a tot venitul ce va fi pe moşiia Sebăoanii ot ţinutul Romanului, ~~ce iasti a mănăstirii~~ Secului, pe acest Dimitrie ⟨Grecul⟩ [1] ca el să aibă purtare de grije şi să-l strîngă la vreme după hotărîre ponturilor gospod, pentru aceia, iată s-au dat această carte al domniii mele la mîna numitului vechil de sus arătat, ca să aibă a strînge tot venitul ce va fi pi această moşie al svintei mănăstiri şi adetiul di pe la toţi cei ce vor fi şezetori cu case pe această moşie Săbăoanii, după obiceiu şi după hotărîre ponturilor gospod şi să-l de la svînta mănăstire Secul la stareţul Paisie.

Deci poruncim domniia mea dumneavoastră ispravnici de ţinutul Romanului, să daţi mînă de agiutor la celi cu cale numitului vichil, ca să strîngă tot

[1] Loc alb.

venitul moşiii Sebăoanii şi adetiul di pe la toţi cei ce vor fi şezînd pe moşiia aceasta, după hotărîre ponturilor gospod. Iar de va sta cineva din lăcuitori înpotrivă a nu da ce iaste cu drept, dumneavoastră pe unul ca acela să-l supuneţi şi venitul ce va fi cu drept să de, să-l înpliniţi mănăstirii şi să să de la mîna numitului vichil.

Aceasta scriem.

1780 iunie 3.

Procit vel clucer,

Arh. St. Buc. M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

501

⟨Iaşi,⟩ 20 iunie 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel stolnicului Iordache Iamandi şi lui Vasile Iamandi, biv vel pitar, să stăpînească moşia Călmăţui şi să oblige pe locuitori a le da dijma din produse, a le lucra zilele de boieresc, după hotărîrea ponturilor, ori, învoindu-se, să plătească bani.

Io Costandin Dimitrie Muruzi voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniii mele credincioşi boerilor noştri, dumisale Iordache Iamandi biv vel stolnic i Vasile Iamandi biv vel pitar şi omului ce-l vor rîndui vechil şi purtător de grije la moşie Călmăţuiu cu Rădiul Oanii sulger, din gura Călmăţuiului, ot ţinutul Lăpuşnii, să fie volnic cu carte domniii mele a stăpîni moşie aceasta în toati semnile şi hotarăle ei. Şi să ia de a zăce din ţarini cu pîine, din cîmp cu fînaţe, din livezi cu pomi, din bălţi cu peşte şi din priseci cu stupi, din cincizăci să ia un stup, iar fiind mai puţini să ia cîte una para de stup şi din tot locul cu tot venitul să ia de a zăcea, după obiceiu şi după hotărîre ponturilor gospod.

Cum şi oamenii ce vor fi şezători cu casă pe numita moşie să aibă a lucra zilile obicinuite de boeresc după hotărîre ponturilor, ori învoindu-se să plătească cu bani, iarăşi după ponturi.

Şi poroncim domnie mea dumneavoastră sărdari de Orh⟨ei⟩, să daţi mînă de agiutoriu omului vechil ce-l vor rîndui numiţii boeri la numita moşie, ca să strîngă cu lesnire obicinuitul venit al moşiei. Şi pe cei ce vor fi pricinuitori a nu da obicinuitul adet al moşii sau a lucra zilile obicinuite de boeresc piste anu, pe unii ca aceia să-i faceţi să înţeleagă şi ce a fi cu drept să înpliniţi de la

aceia. Iar avînd cineva a răspunde pentru moşie, cu scrisori ce vor ave, să vie la divanul domnii mele să-şi caute.

Aceasta poroncim [1].

1780 iuni 20.

Procit vel logofăt.
S-au trecut la condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCLXX, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

502

1 august 1780

Locuitorii din Roşcani dau zapis lui Ilie Hermeziu, logofăt de visterie, arătînd că pentru banii ce-i datorează îi vor căra lemne şi fîn.

Lei	bani		
31	90	Luca vornic, păscar ot Roşcani, pentru cari să aducă 15 cară lemni şi să s⟨e⟩ scadă din bani cîte 20 părali carul.	
34	45	Gavril i Istrati brat lui, ficiorii babii Ioanii, pentru cari iaste chizeş Trifan Tătaru.	
6	90	Gavril Bălaur.	35 cară lemni să aducem.
14	75	Trifan Tătaru.	
9	30	Vasili cumnat Bălaurului.	
3	60	Ion Bălaur.	
—	60	Mihălachi ot tam, să-i de Apostol.	
8	90	Andrei Tătaru.	
1	—	Toader Tăbărcean.	
3	40	Gavril Hotincean.	
113	90	Adică una sută triisprăzăci lei şi noaozăci bani.	

Adică noi de mai sus arătaţi dat-am adivărat zapisul nostru la mîna dum⟨nealu⟩i logofăt Ilii Hermezeu ot vist⟨ierie⟩, precum să s⟨e⟩ ştie că ni-au înprumutat cu aceşti bani de mai sus arătaţi, pentru care ni-am pus vade păr' la Sfeti Toader ca să dăm toţi banii cu dobînda lor din zăci doisprăzăci pe an. Şi, trăgîndu-ni dum⟨nealui⟩ logofăt Ilii înainte dumisali ispravnicului, ni-au hotărît să aducem cu toţii 40 cară lemni şi să-i ţii în samă fiişticărue din bani, pe caru de lemni cîte doîzăci părali, însă carăle să fie încărcati bini şi lemnile buni. Iar di n-am da banii la vade, să aibă dum⟨nealui⟩ a înplini cu ce-ar găsi di la casa noastră.

Şi deosebit să avem a căra dumisali şi 2 stoguri fîn şi să s⟨e⟩ plătiască pi sania di fîn încărcată bani cîte doîzăci parali.

[1] O carte domnească asemănătoare s-a dat la 14 iunie acelaşi an şi biv vel banului Iordache Cantacuzino, pentru moşiile Popricani şi Hriţcani (Acad. Republicii Socialiste România, — Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XLV, doc. 77, orig.).

Şi pentru credința ni-am iscălit chizeș unul pentru altul și ni-am pus degitile.

1780 avgust 1.

Eu Luca păscar ot Roșcani ; eu Trifan Tătaru ot Vlădeni ; eu Gavril i Istrate, ficiori babii Ioanii ; eu Gavril Bălaur ; eu Vasili cumnat Bălaurului ; eu Andrei Tătaru.

Zăci lei și giumătate tij am luat în chizeșie pe Luca olar carile au fost dator din fîn, și ni-am pus degitile.

Eu Luca olaru, eu Trifan Tătaru, eu Ion Bălaur.

Această învoială să au făcut înainte me cu priimire amîndăror părților.

Cost⟨andin⟩ Balș ban.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXII, doc. 59.
Orig.

503

⟨Iași,⟩ 12 august 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, poruncește biv vel spătarului Constantin Rășcanu, sărdar de Orhei, să oblige pe locuitorii de pe moșiile Cercelești și Bălcășești, ale mazililor Roșca, Leca și Paladi, să-și îngrădească stogurile și ariile spre a putea pășuna vitele după cosirea fînului.

Io Costandin Dimitrie Muruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstit și credincios boeriul domniii mele, dum⟨neata⟩ Costandin Rășcan biv vel spatar, sărdar de Orheiu, sănătate !

Să face știre dumitali, că domniii mele au dat jalobă Ștefan Roșca i Costandin Leca și Paladi, mazili de la ținutu Orheiului, arătînd că pe moșie lor, Cerceleștii și Bălcășeștii de la ținutu Orheiului, sînt oameni șezători cu casă și din pricină că după ce-și strîngu țarinile și fînațile nu le îngrădesc, atît vitele lor cît și a sătenilor intră în iarnă foarti slabi, căci n-au loc din destul pentru pășunat, fiind locu cel mai bun oprit cu țarinile și cu fînațile.

Și pentru aceasta cerșind dreptate, iată scriem dumitali să triimeți să cercetezi acolo la stare locului și, cînd nu va fi loc din destul pentru pășunatul vitelor, dum⟨neata⟩ să dai poroncă acelor ce vor fi avînd țarini și fînaț pe numitele moșii ca să-și îngrădească stogurile și ariile lor, să să poată pășuna vitele atît a lor, cît și acestora.

Aceasta scriem.

1780 avgust 12.

⟨Pe verso :⟩ Cinstit și credincios boeriul domniii mele, dumnealui Costandin Rășcan biv vel spatar, sărdar de Orh⟨eiu⟩, datise zdraviem.

Ștefan Roșca.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXXXI, doc. 119.
Orig., pecete aplicată.

504

⟨Iaşi,⟩ 18 august 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte serdarului de Orhei să cerceteze reclamaţia biv vtori vistierului Constantin Donici contra locuitorilor din Băloşeşti care nu-i dau dijma şi contra răzeşilor din Furceni pentru venitul morii, căutînd să înplinească ce i se cuvine.

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Cinstit şi credincios boeriul domnii mele, dumneata Costandin Răşcanu biv vel spatar i sărdari de ţinutul Orheiului, sănătate!

Să faci ştiri dumitale că domnii mele au jăluit dumnealui Costandin Donici biv vtori vistier, arătînd că la acel ţinut ari giumătate di sat di Boloşăşti şi giumătate di bătrîn din ciialantă giumătate di sat Băloşăştii, cu scrisori, şi lăcuitorii acii ci să află şăzători şi să hrănescu pe moşie aceasta din anii trecuţi nu i-ar fi dat nici banii casilor, nici dejma obicinuită din sămănăturile ci fac. Aşijdire şi în moara din satul Furcenii, zici vistierul Donici că ar fi avînd parti şi iarăşi nici din vinitul morii nimică n-ar fi luat din anii trecuţi. Pentru cari au cerut dreptate ca după zapise ci ari atît di la lăcuitorii din Băloşăşti, cum şi di la răzeşii acii cari să află stăpînitori la Furceni, să-i înplinească.

Deci iată dar, scriem dumneavoastră să cercetaţi şi ci va fi cu drept, atît di la unii, cum şi di la alţii, păr' la cel puţin să înpliniţi ca să nu s⟨e⟩ păgubască numitul boeriu de venitul moşiilor sali.

Aceasta scriem. Iar avînd mai mult a răspundi, să li pui zî di soroc ca să vii să ste la divan.

1780 avgust 18.

⟨Pe verso:⟩

Cinstit şi credincios boeriul domnii mele, dum⟨nealui⟩ Costantin Rîşcanul biv vel spatar i sărdariu de ţinutul Orheiului, datis zdraviem.

Dum⟨nealui⟩ Costandin Donici vistier.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCXCV, doc. 23.
Orig.

505

2 septembrie ⟨1780⟩

Egumenul mănăstirii Slatina reclamă domnului că locuitorii de pe moşia Mădei şi Borca (Neamţ) nu-i dau decît o para de stînjenul de fîn, iar muntele Grinţieşul îl arendează altora, şi cere împuternicire să poată lua dijma, banii de casă şi arenda pentru munte.

Preînălţate doamne,

Jăluesc mării tale că pe o moşie ci are mănăstire Slatina la ţinutul Neamţului, anume Mădeiu şi Borca, este sat şi acei oameni ce şed pe moşii nu să

supun a da venitul la mănăstire pe obiceiu şi după ponturi, fără cît numai din fîn ne dau cîte 1 para de stînjen, iar de pe casă şi dintr-altele nu vor să de. Şi încă şi un munte ci are mănăstire acolo, eu am zis să-mi de pe an cîte 50 lei şi să-şi facă stîni vara acolo să-şi păşuneze oile, iar ei giumătate din muntele acela s-au sculat şi l-au vîndut altora în 24 lei, şi iei giumătate de munte îl calcă cu oile lor şi la mănăstire mai mult decît 20 lei nu vor să dea. Şi din pricina lor mănăstire⟨i⟩ i să pricinuieşte mare pagubă fiindcă ei să hrănesc pe moşie şi apoi nu să supun a da venit pe obiceiu şi după ponturi.

Mă rog, milostive doamne, să mi să de o carte gospod de stăpînit, ca să pot stăpîni moşiile aceste şi a lua dejma de pe casă şi din ţarini pe obiceiu, în care să să poruncească isprav⟨nicului⟩, la care nu să vor supuni a da, să înplinească de la dînşii. Cum şi pentru muntele Grinţieş pe care îl calcă cu vitele lor, iarăşi să să poruncească isprav⟨nicului⟩ ca să le de poroncă ca ori banii acei 50 lei să de, ori să-şi rădice oile de acolo şi să fiu volnicu a vinde muntele altora, ca să să folosească şi mănăstire din venitul moşiilor ce are. Şi mare pomană a fi mării tale.

Rugătorii mării tale,

Ghenadie egumenul de la mănăstire Slatina ot ţinutul Sucevii.

⟨Notă :⟩

Cere carte de stăpînit o moşie ot Neamţu ce are mănăstire.

⟨Rezoluţie :⟩

Mergi la dumnealui vel logofăt se cerceteze.

⟨1780⟩ [1] săpt⟨emvrie⟩ 2.

Vel clucer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 16.
Orig.

506

⟨Iaşi,⟩ 5 septembrie 1780

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Neamţ să cerceteze reclamaţia egumenului de la Slatina contra locuitorilor de pe moşia Mădei şi Borca a mănăstirii, obligîndu-i a da dijma şi „adetul de casă", iar muntele Grinţieş să-l ţină, dacă vor da arenda cuvenită.

Io Costandin Dimitrie Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi şi credincioşi boeri domniii méli, dum⟨neavoastră⟩ Toderaşcu Balş biv vel spatar i Ştefan Catargiul biv vel ban, ispravnici de ţinutul Neamţului, sănătate !

Vi se face ştire că domniii méle au dat jalobă rugătoriul nostru Ghenadie, igumenul de la mănăstire Slatina, arătînd cum că mănăstire acesta are la ţînutul Neamţului o moşie, anume Mădeiul şi Borca, pe care moşie iaste şi sat şi oamenii carii şăd pe acea moşie nu să supun ca să dea venitul moşiii la

[1] Datat după doc. nr. 506, din 5 septembrie 1780.

mănăstire după obicéiu şi după ponturi şi încă şi un munte ce are mănăstire acolo îl ţin ţeranii în tărie, şi giumătate de munte îl calcă cu oile lor, iar giumătate, care n-au ei trebuinţă de dînsul, l-ar fi vîndut altora şi la mănăstire dau avaet cît le iaste voe lor, iar nu preţul ce s-ar cădea, şi pricinuiesc mănăstirii mare păgubire, cum mai pre largu veţi înţelege din răvaşul cel de jalobă a igumenului care vi s-au triimes.

Deci, fiindcă igumenul cere dreptate, iată scriem dumneavoastră să aduceţi faţă pe acei oameni ce sînt şezători pe moşie mănăstirii Slatinii şi să cercetaţi pricina aceasta, fiind şi igumenul de faţă. Şi cît pentru adetul de casă şi pentru dejma din ţarini, dumneavoastră să-i supuneţi ca să dea după obicéiu şi după ponturi, şi de la cei ce vor fi înpotrivitori, ce-a fi cu dreptate să înpliniţi. Cum şi pentru muntele acela care să numeşte Grinziaşul şi-l ţin ei în tărie lor, dînd ei la mănăstire preţul ce s-a căde, să vor protimisi ei să-l ţie pentru trebuinţa lor, urmînd dumneavoastră după cărţile domniii mele ce vi s-au scris mai înainte pentru pricina moşiilor şi a munţilor, iar a păgubi pe mănăstire se nu-i îngăduiţi şi să-i aşăzaţi ca să nu ne mai vie jalbă.

Iar fiind pricina într-alt chip şi acolo nu să va odihni vreo parte, se le daţi zi de soroc se vie la divan şi cu carte dumneavoastră pre largu să înştiinţaţi pe domnie me.

Aceasta scriem.

1780 sept⟨emvrie⟩ 5 dni.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi şi credincioşi boerilor domniii méle, dumnealor Toderaşcu Balş biv vel spatar i Ştefan Catargiul biv vel ban, ispravnicii de ţinutul Neamţului datise zdraviem.

Mănăstire Slatina.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 17.
Orig., pecete aplicată.

507

28 septembrie 1780

Locuitorii din satul Zvoriştea din Deal dau zapis lui Dumitru Gheorghiu din Botoşani că în anul următor îi vor cosi rămăşiţa de 105 fălci fîn şi alte 20 fălci drept dobîndă.

Adecă noi oamenii care mai gios ne-am pus degitile, din sat din Zvoriştii din Deal, dat-am adevărat zapisul nostru la mîna dumisale giupînului Dumitru Gheorghiu din Botoşeni, precum să s⟨e⟩ ştie că i-am rămas noi datori drept cu 105 fălci, dator⟨ie⟩ dintr-acest ani, şi 20 de fălci să-i facem dobînda, care fac 125 de fălci peste tot, şi să i le facem la anul viitor fînul cu mulţămit⟨ă⟩ şi făr' de nici o pricină. Şi oriunde ar ave dumnealui iarbă, acolo să mergem să-i facem fînul şi stogurile să le facem bune, după cum ne-a porunci dumnealui,

şi să măsurăm cu dreptate şi să nu avem voe noi a lua bani de aiure păn' om cosi datorie.

Iar de n-am faci fînul noi, apoi să avem a i-l plăti după cum ar cumpăra fînul la ace vremi. Şi de ar fugi unul dintre noi, apoi noi să-i împlinim datorie acelui fugit şi chizeşi unul pentru altul. Şi de s-ar întîmpla a mergi la vreo judecată, cîtă cheltuială şi plineală s-ar face, să fie toată despre noi.

Şi pentru credinţa ne-am iscălit şi ne-am pus numele.

1780 sept⟨embrie⟩ 28.

⟨Urmează 14 semnături⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVI, doc. 155.
Orig.

508

⟨Iaşi,⟩ 28 noiembrie 1780

Boierii divanului judecă reclamaţia locuitorilor din Săbăoani împotriva lui Dumitru Grecu, vechilul mănăstirii Secu, pe care ei îl arată a fi arendaş al moşiei, şi confirmă împuternicirea acestuia din partea egumenului de a strînge veniturile şi de a vinde vin în sat.

† La divan, înainte noastră, s-au giudecat de faţe oamenii din satul Săbăoanii ot ţinutul Romanului, care moşie iaste a mănăstirii Săcului, cu Dumitru Grecul, carele este pus vechil şi purtător de grije aceştii moşii Săbăoani.

Pricina lor într-acest chip au fost : oamenii din Săbăoani, prin jaloba ce au dat la mărie sa vodă şi s-au rînduit la noi, au arătat precum moşii şi părinţii lor într-acest sat s-au săvîrşit şi după dînşii să află ei trăitori şi nime din streini n-au venit în satul lor păn' acum ca să ţie cu anu ori moşie sau orînda, ci tot ei au fost purtători de grije moşiii de strîngea dejma din toate şi o duce cu carăle lor ⟨la⟩ mănăstire. Şi pentru acea slujbă ce făce ei mănăstirii îşi vinde pe la casile lor cîte puţină băutură pisti anu şi supăraţi despre nime n-au fost. Iar acum, acest Dumitru Grecul, cu chip că el ar fi vechil mănăstirii pentru venitul moşii, ţine orînda în satul lor de doi ani încoace şi pe dînşii nu-i lasă ca mai înainte să vîndă băutură pe la casile lor, şi nu doar că este vechil precum să răspundi, ce ar fi cu adevărat cumpărător moşiii. Pentru care au cerşut ei dreptate ca să răspundă la preţul ce-au dat Dumitru pe an şi să ţie ei moşiia.

Înpotriva jalobei oamenilor din Săbăoani, Dumitru au scos de ne-au arătat scrisoare sfinţiei sale părintelui Paisie stareţul, iscălită de sfinţie sa şi cu pecete mănăstirii, în carele scrie şi adevereşti că cu sfatul a tot săborul au făcut vechil şi purtător de grije pe acest Dumitrie, fiindu-i fiu duhovnicesc şi credincios, şi pentru socoteala ce se face cu strînsul dejmii i s-au dăruit de către mănăstire orînda acelui sat Săbăoanii, ca numai el să fie volnic a ţine crîcimă şi a vinde băutură acolo în sat, iar alţii nime să nu fie volnici.

Asupra căriia scrisoare a sfinţiii sale părintelui Paisie au răspunsu oamenii din Săbăoani că ar fi făcută cu iconomie, după a lui Dumitru cerere, cu chip de vechilîc, dar ei s-ar fi înştiinţat din însuşi oamenii mănăstirii cum că este cumpărător, iar nu vechil.

La cari zisuri a lor, măcar că nu mai era trebuinţe de a să face mai multă cercetare, unde s-au văzut de noi scrisoare sfinţiii sale părintelui Paisie staretul şi cu pecete mănăstirii, adeverindu-l pe Dumitru că este vechil, iar nu cumpărător, mai ales înştiinţaţi fiind şi noi că sfinţie sa moşii cu an⟨ul⟩ nu vinde, ci tot oamenii şi părinţii călugări a mănăstirii strîngu venitul moşiilor, dar pentru ca să potolim a lor obrăznicie, care au zis că scrisoare sfinţiii sale părintelui Paisie ar fi făcută cu iconomie, i-am trimis la preosvinţie sa părintele mitropolitul de le-au făcut carte de blestem asupra lui Dumitru Grecul, precum să s⟨e⟩ încredinţeze de este vechil sau cumpărător.

Şi Dumitru înainte noastră au mărturisit şi pe carte de blăstăm precum este vechil moşiii, dar pentru osteneala lui i s-au dat orînda. Şi au rămas oamenii din Săbăoani fără de răspunsu, cunoscîndu-se însuşi ei că fără de cale au umblat cercînd judecată.

Pentru aceia, i s-au dat lui Dumitru această carte a noastră de judecată ca să fie în pace şi nesupărat de către oamenii din Săbăoani şi după poronca şi scrisoare ce are de la sfinţie sa părintele Paisie, stareţiul, să aibă a strînge venitul moşiii din toate de a zăce, după obiceiu şi după hotărîre ponturilor ce sînt în visterie cu pecete gospod, cum şi vin numai el să aibă a ţine şi a vinde în sat, iar alţii nime să nu fie volnici, fără numai pe care îl va învoi vechilul mănăstirii. Şi osăbit datori să fie oamenii din Săbăoani a lucra zilile obicinuite pisti anu, după hotărîre ponturilor gospod.

Aceasta înştiinţăm,

1780 noemv⟨rie⟩ 28.

V⟨a⟩s⟨ile⟩ R⟨ose⟩t vel logofăt. Lascarachi vel vornic. N. Roset vel vornic. ....[1] vel vornic.

S-a trecut în condica divanului

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 35.
Orig.

509

10 ianuarie 1781

Ignat Culenici şi Grigore fiul lui, din Dersca, dau zapis lui Dumitru Gheorghiu că-i vor cosi 50 fălci de fîn, oriunde ar avea, pentru care au primit banii.

Eu Ignat Culenici şi eu Grigori sin Ignat, din Derţca, dat-am zapisul nostru la mîna dum⟨nealui⟩ giupînului Dumitru Gheorghiu, precum să s⟨e⟩ ştie că am luat noi bani de la dum⟨nealu⟩i pe cincizeci de fălci de fîn şi la vreme

[1] Indescifrabil.

coasii să ni aflăm gata şi oriunde ar ave dum⟨nealu⟩i iarbă, acolo să mergim să-i facem fînul şi să măsurăm cu dreptate. Şi stogurile să le facem buni, după cum ne-a poronci dum⟨nealu⟩i.

Iar de n-am veni şi nu ne-am afla la vreme şi l-am lăsa de sminteală, apoi să avem a i-l plăti la iarnă, după cum s-a vindi atunce. Şi de s-ar întîmpla a mergi la vreo judecată, cîtă cheltuială şi plineală s-ar face, să fie toată despre noi.

Şi pentru credinţa ne-am pus numele şi degitile.

1781 ghenari 10.

Eu Ignat platnic ; Eu Grigori sin Ignat.

⟨Pe verso :⟩

14 fălci am rămas dintr-acest zapis să aibu să le cosăsc, iar de n-aşi cosi, să aibu să le plătesc cum să cumpără fînul iarna.

Şi pentru credinţă am pus numile şi degetul.

1782 martie 20.

Eu Ignat Ulenici [1], platnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVI, doc. 156.
Orig.

510

11 ianuarie 1781

Ioan Ciubotar cu ginerele său Maxim şi cu Toader Brănişteanul din Pomîrla dau zapis lui Dumitru Gheorghiu angajîndu-se să-i cosească o sută de fălci de fîn cu 60 de parale falcea.

Adică eu Ioan Ciubotar şi eu Maxim zăt Ciubotar şi eu Toadăr Brănişteanul, din sat din Pomîrla, dat-am adevărat zapisul nostru la mîna dumnealui giupînului Dumitru Gheorghiu, precum să s⟨e⟩ ştie că am luat de la dumnealui bani pe o sută de fălci de fîn şi la vreme coasăi să ne aflăm gata şi orunde ar ave dumnealui iarbă, să mérgim să cosim şi să ⟨mă⟩surăm cu dreptaté şi stogurile să le facem bune, după cum ne-a porunci dumnealui.

Iară de n-am face noi fînul după cum ne-am apucat, să avem a-l cumpăra la iarnă, după cum s-a vinde. Iară de s-ar tîmpla despre noi vreo pricină de judecată, cîtă cheltuială şi plineală s-ar faci, toată să fie despre noi.

Şi pentru credinţă ne-am pus numele şi degitele.

1781 ghenar 11.

Eu Ion Ciubotar ; eu Maxim ; eu Toader ; eu Andrii sin Savii din Murăreşti pezăş [2] platnic.

Şi n⟨e⟩-am apocat ca se facim o clacă într-o zî cu carăle noastre [3].

---

[1] Pentru „Culenici".
[2] Coreot : chezaş.
[3] Scris ulterior marginal.

⟨Pe verso :⟩

Cu rămășița ce am rămas, s-au făcut 103 fălci și giumătate să-i facem la vară fără de nici o pricină, după cum scrie zapisul din dos.

1782 fevruarie 25.

Eu Ion Cojocar și cu ceilalți platnici.

⟨Pe foaia II :⟩

Ce au cosit pomirlenii într-acestu an :

Fălci	prăjini	stoguri	
50	—	21	Ion Ciubotariu.
10	—	—	la gineri-său. La acesti fălci au dat Armanu 76 parale la Ion Ciubotaru.

Și mi-au rămas datori cu 43 de fălci ca să-mi dei bani.

⟨Pe verso :⟩

Zapisul pomîrlenilor pe 43 fălci.

43 fălci să s⟨e⟩ ei cîti 60 pănali, fac bani să-mi dei 64 lei pol.

Academia Republicii Socialiste România, pach. LXXVI, doc. 157. Orig.

511

18 aprilie 1781

Neculai Muscalu, Ion sin Mihalu Bunducă și Vasile Botezatu dau zapis lui Costache Volcinschi că se mulțumesc cu învoiala ca să-i lucreze fiecare șase zile de vară și o falce de fîn cosită pentru boieresc, să-i dea dijma din produse, iar pentru dijma fînului să-i facă o zi de coasă.

Adică noi, cari mai gios am pus degitele, dat-am adevărat zapisul nostru la mîna dumisali giupînului Costachi Volcischi, precum să s⟨e⟩ știe că avem noi cu dum⟨nealui⟩ tocmală ca să lucrăm boieresc pe an cîte șesă zile de vară, ori la ce lucru ne-a pune, și o falci de fîn să facim, îngrădit gata să-l dăm dumisali pentru adetu casii, iar dijma din toate sămănătura ce om faci pe moșiia dumisali, să-și ia dum⟨nealui⟩ zăciiala după obeceiu pămîntului ; iar pentru iarbă, cărora ne-r dă să ne facim cîte de un stog di fîn pentru tribuința noastră, să nu ne ia dejmă din fîn, ce în locu dejmii să-i cosim într-o zi dum⟨nealui⟩, și ace cosiri să adunăm și să-l clădim și îngrădim gata, să-l dăm dumisali. Măcar că dumnelui tot această tocmeală o ari și cu sătenii cei mai de înainte cu zapisu, și ei în multi rînduri să ispetesc ca să-și strici tocmala ce o făcut-o ei pentru aceasta, găsim și noi acest obicei de lucru boierescului după cum scrie mai sus.

Și noi încă sintem primiți și mulțumiți să lucrăm pe tot anu acest boieresc, care de n-am fi statornici pe tocmală ce avem și ne-m ispiti și noi a-l supăra pe dum⟨nealui⟩ ca să stricăm așezare noastră ce o avem cu dum⟨nealui⟩, atunce dum⟨nealui⟩ să aibă a ne scoti de pe moșiia dum⟨nealui⟩ și cuvînt de îndreptare

să nu avem. Iar de ne-m ispiti a m⟨e⟩rgi şi a cerca şi pe la dumnelor ispravnicei ţinutului, supărînd pentru aceasta, să nu ne ţie în samă, ce să ne scoţi afară ruşinaţi şi cuvînt de îndreptari să nu avem.

Şi pentru mai buna credinţa am pus şi degitele.

Let 7289 ⟨1781⟩ ap⟨rilie⟩ 18.

Eu Neculai Muscalu ; eu Ion sin Mihalu Bunducă ; eu Vasili sin Botezatului.
Acest zapis l-am scris eu cu zisă lor şi pentru încredinţare am şi iscălit
Preutul Mihalache ot Noo Săliţe.

Arh. St. Buc., M-rea Agathon, pach. II-ter, doc. 55.
Orig.

512

26 iunie 1781

Ştefan vistier, judecînd pricina lui Dimitrie Gheorghiu cu cosaşii din Dersca (Suceava) care i-au rămas datori nouăzeci de fălci de fîn, hotărăşte ca Mihalache Popăscul şi Petre Ungureanu să meargă la Botoşani, în ziua de 3 iulie, să jure, spre a fi achitaţi.

Avîndu giudecată înnainte me Petre Ungurianul i Ion sîn Mihălachi Popăscu din satul Dersca ot ţinutul Sucevii, cu dumnealui giupînu Dimitrie, pentru 90 fălci de fîn ce sînt datori Petre Ungurianu şi Mihalachi Popăscul giupînului Dimitrie şi Ion sin Mihălachi chizăşi, pentru care fiindcă au tăgăduit aceşti de mai sus-numiţi că nu sînt datori cu acesti 90 fălci, s-au hotărît înainte me, cu priimire şi a giupînului Dimitrie, ca să margă Mihalachi Popăscul şi Petre Ungurianul la Botoşeni să giuri cum că nu sînt datori cu acesti fălci şi să rămîi mîntuiţi, puinduli-să şi ~~vadea~~ la iulii 3, 1781, să să afle la Botoşeni. Iar neaflîndu-să la numita vade şi negiurînd, atunce să să înplinească de la dînşii.

1781 iunii 26.

Ştefan vistier.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVI, doc. 158.
Orig.

513

⟨Iaşi,⟩ 7 iulie 1781

Gheorghe vel vornic cere lui Vasile Başotă să dea poruncă ţăranilor de pe moşia Anteleşti să nu strice cu vitele lor partea lui Ioniţă Volcinschi, să nu-i pescuiască iazul, iar dijma anului precedent să rămînă neîmpărţită pînă ce va hotărî judecata.

Cinstit dumneata nepoate Vasilie Başotă, de la milostiv Dumnezeu întreagă şi fericită sănătate poftesc ca să trimiţă dumitale.

† Cu răvaşu, această dată mai mult nu am cătră dum⟨neata⟩, fără cît aici veni Ioniţă Volcinschi şi s-au jăluit cum că ţăranii ce sînt şăzători pe moşiia

Anteleşti fac stricăciune cu vitele lor, cum şi cu cosirea erbii pe partea de moşie ce o are acolo ce iaste hotărîtă de părintele Neofit. Pentru care, dumneata să dai poroncă oamenilor ca nu cumva să îndrăznească să mai facă stricăciune cu păşunatul vitelor, cum şi în fîneţe să nu cosască nimeni pe partea dumitale, căci la Sfete Dimitrie iaste să vie şi dum⟨nealui⟩ acolo, şi atunci să va face cercetare moşiilor şi după cum să va alége să va pune la cale, iar păr' atunce nici o supărare să nu i să facă.

Cum şi pentru venitul moşiii a anului trecut am fost zis dumitali să să strîngă dijma să stea la un loc şi să nu te atingi a lua ceva pără ce va lua treaba hotărîtului sfîrşit, şi atunci, după cercetarea ce să va face, la cine ce a rămînea să va înplini. Şi de ai şi luat dumneata ceva dintr-acel venit, să pui la loc să nu te amesteci pără să va pune la cale.

Cum şi pentru iaz mi s-au jăluit cum că-l păscuesc ţăranii ; să dai dumneata poroncă ţăranilor să nu îndrăznească a mai păscui iazul, că apoi vor cădea în primejdie.

Aceasta, şi fii dumneata sănătos !

Iul⟨ie⟩ 7, 1781.

Al dumitali,
Gheorghi vel vornic

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMCDXXXIV, doc. 33.
Orig.

514

15 iulie 1781

Locuitorii din Popeni (Putna) se învoiesc a plăti vechilului mănăstirii Bîrnova „avaetul moşiei", cîte 6 lei de moară şi cîte 2 lei de piua de sumane.

Altă mărturie întru care scrie că, trimiţîndu-i dumnealui Theodoraşcu Balş spatar, starostele Putnii, din porunca gospod au mersu la sat la Popeni de au cercetat pentru mori şi pentru piiue de sumani cîte sînt pe moşia mănăstirii Bîrnovii, nesupuindu-să cei cu morile şi pie să de havaetul moşiii. Şi după poruncă mergîndu la satul Popeni, au chemat pre toţi cei ce au mori şi pie de pe moşie şi i-au aşezat cu vichilul mănăstirii Bîrnovii ca să de şasă lei de moară şi doi lei de pio, adetul moşiii pe an, şi învoindu-să şi o parte şi alta, au dat această mărturie la mîna vichilului mănăstirii, să fie de credinţă.

7289 ⟨1781⟩ iulie 15.

Neculai Străzăscul ; Neculai Palad⟨e⟩.

Arh. St. Buc., Ms. 646, f. 34v.
Rezumat.

515

24 iulie 1781

Miluda stolnic, din porunca domnească, dă carte de împuternicire lui Dumitru Grecu, vechilul mănăstirii Secu, să oblige pe locuitorii din Săbăoani a lucra boierescul, patru zile pe moșia Mogoșești, iar pentru restul de 8 zile să dea cîte douăzeci de bani pe zi, precum și dijma din produse.

După luminata carte mării sali lui vodă, să dă volnicii lui Dumitru, vechilul rînduit de svinției sa părintele Paisie, starețul de la svînta mănăstire Săcul și Niamțul, la moșie Săbăoanii a svintii mănăstiri, ca, după hotărîre ponturilor gospod, să-i apuce pe toți oamenii ce sint în Săbăoani pentru aceli 12 zile ce sint hotărîte să lucreze și dijmă să le ia de a zăce din toate. Însă, fiindcă mănăstire are trebuință de lucru numai de 4 zile, care aceste are trebuință să le lucrezi pe moșie Mogoșeștii, să aibă a-i duce acolo și să lucreze acele 4 zile la ce va fi trebuință, iar pentru 8 zile cu care mai rămîn ei datori să aibă a da cîte 20 bani pentru o zi. Deosăbit, dator să fie tot omul ci-au făcut sămănătură pe moșie mănăstirii, ori ce feliu de sămănătură, să o culeagă și să o strîngă toată și atunce, făcînd numărătoare vechilul rînduit, să aibă a lua din toate sămănăturile zăciuială, din zăci una, și până nu va da fieștecarele zăciuiala să n-aibă voe a rădica de pe pămînt sămănătura ce vor ave.

Pentru care, iată ți să poruncești și ție vornice de Săbăoani ca, după hotărîre ponturilor gospod ce iaste, să dai înțălegere la toți sătenii să urmezi întocma la toate după poroncă, să nu ne vie jalobă, căci care vor fi pricinuitori, să va înplini cu panțir și pentru ⟨ne⟩înțelegere ce va face să va și pedepsi ; iar dacă vreunul să va asupri mai mult peste poroncă de vechilul rînduit, să vie aice la noi ca să jeluiască și va afla dreptate lui.

Aceasta.

1781 iul⟨ie⟩ 24.

Miluda stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 36.
Orig.

516

⟨Iași,⟩ 7 septembrie 1781

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare egumenului de la Trei Ierarhi să oblige pe locuitorii de pe moșiile mănăstirii, Agiudeni, Răchiteni și Iugani (Roman) să-i dea dijma din produse și să-i lucreze zilele de boieresc ori să le plătească în bani.

Noi Costandin Dimitrie Moruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi.

De vreme ce domniii mele au jăluit cuvios rugătoriul nostru Ignatie, arhimandrit și egumen de la mănăstire Trisfetitele de la ⟨E⟩și, arătînd că

mănăstire aceasta la ţinutul Romanului are aceste moşii, anume Răchiteni şi Agiudeni şi Iugani, asupra cărora mănăstire ar fi avînd şi scrisori, şi cerşind ca de pe la toţi aceia ce să află şăzători şi să hrănescu pe numitele moşii să ia dijma obicinuită, iată dar prin carte aceasta a domniii mele să dă volnicie vichilului mănăstirii ce să va rîndui de către egumen, ca de pe la toţi aceia care să vor fi hrănind pe numitele moşii să ia din toate de a zece, pe obiceiu, din ţarne cu pîne, din fînaţi, din grădini cu legumi ce vor fi de negustorie, iar din cele ce vor fi pentru hrana lăcuitorilor să nu-i supere ; şi din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte o para de stupu, din livezi cu pomi şi din tot locul cuvenit, să ia dejmă pe obiceiu.

Aşijdere şi lăcuitorii ce vor fi şăzători cu casă pe moşiile aceste a mănăstirii încă să aibă a lucra zilile boierescului la mănăstire, pe an, după hotărîre ponturilor gospod, sau să plătească cu bani, iarăşi după ponturi, însă cît pentru bani, de să vor învoi cu egumenul mănăstirii.

Şi scriem domnie mea şi dumneavoastră ispravnicilor, de pe la aceia care vor fi pricinuitori, ce va fi cu dreptul să înpliniţi şi să-i puneţi pe toţi a urma la toate întocma după hotărîre ponturilor, să nu păgubască mănăstire din venitul moşiilor sale. Iar de vor ave cineva a răspunde împrotivă, cu scrisori ce vor avea să vie la divan.

Aceasta scriem.

1781 sept⟨emvrie⟩ 7.

Pecete gospod.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Ms. 578, f. 271—271v.
Copie.

517

⟨Iaşi,⟩ 30 noiembrie 1781

Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte biv vel paharnicului Iancu Greceanu, ispravnic de Fălciu, să interzică locuitorilor de la Săratu a pescui în bălţile Episcopiei Huşi pînă nu vor dovedi prin judecată că sînt şi ei „moşinaşi".

Io Costandin Dimitrii Moruz voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boierul domniii mele, dum⟨neata⟩ Iancul Grecianu biv vel paharnic, ispravnic de Fălciu, sănătate !

Să faci ştire că domniii meli ni-au arătat iubitoriul de Dumnăzău şi rugătoriul nostru, chir Ionochente, episcopul de Huşi, cum că ari episcopie cîteva părţi de moşii acolo la Prut, anume Săratul şi altili, pe cari fiindcă sint şi bălţi cu peşti, s-ar fi obicinuit ţăranii de pe acolo şi, la vremi cîndu esti a să păscui bălţili, mierg în tărie lor di bagă năvoadile şi li păscuiesc, zicînd că ar fi şi iei moşinaşi.

Pentru cari iată scriem dumitali să opreşti pe acii oameni ca să nu păscuiască aceli bălţi pănă nu-şi vor căuta întîi cu giudecată şi, după ce li să va hotărî giudecata, atunce, de s-a dovedi că sint şi ei răzeşi şi s-or alegi părţile

lor, vor păscui în bălţili ce or fi pe drepti părţile lor, iar păr' nu să vor giudeca, să nu-i îngăduești dum⟨neata⟩.

Aceasta scriem.

Şi dum⟨neata⟩ să cercetezi pricina aceasta între acei oameni cu episcopie şi după cercetari ce vii face să dai şi mărturie dumi⟨tale⟩ la parte ce s-a căde, ca, neodihnindu-să vreo parte, cu zi de soroc să viie aice la divan şi şi-a trimite şi episcopie vechil cu scrisori ce-a fi avînd di s-or giudeca.

1781 noiemv⟨rie⟩ 30.

⟨Pe verso :⟩ Credincios boeriul domniii mele, dumnealui Iancul Grecian biv vel paharnic, ispravnic de ţînutul Fălciului, datis zdraviem.

Procit vel logofăt.

Episcopu de Huşi.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., Episcopia Huşi, pach. XLI, doc. 8.

Orig., pecete aplicată.

518

⟨Roman,⟩ 12 decembrie 1781

Martin Hăzăpar şi Vîrgă Martin din Săbăoani dau zapis vechilului mănăstirii Secu, că iau în chezăşie pe unii consăteni ai lor care au vîndut vin fără aprobare.

Adică Mărtin Hazăpar şi eu Vîrgă Martin, din Săbăoani, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna dumisali giupînului Dumitru, vechilul svinţii sali părintelui stareţului de la sfînta mănăstire Săcul, ci este pus puntător de griji moşiii sali Săbăoanii, pentru greşala ce au făcut Vîrgă Petre i alt Vîrgă Petre sin Mărtin i Farcăş zet Bacăcico i Mihai sin Bacăcico i Pal sin Antal i Gheorghie Antal i Vîrgă Giurgiu i Ivan Mărtin, care aceştia, fără di ştire vechilului părintelui stareţ, în tărie lor au făcut înpotrivire şi-au adus vin de vînd în sat.

Şi aducîndu-i înainte dumisale boerilor ispravnici, vre dumnealor pentru greşala ce cu înpotriviri ci-au făcut ca să ia certare, să nu mai facă altă dată lucru ca acesta, şi noi am căzut cu rugăminte la dumnealui giupînu Dumitru, vechilul moşii, cum că di acum n-or mai faci lucru înpotrivă a mai vindi vin în sat, nici alt lucru nimic, nici aciştie, nici nimeni alţii din sat, cît di puţin. Şi înpăcîndu-ni cu dumnealui, i-au ertat şi dumnealor boerii di nu i-au bătut, iar de s-ar tîmpla că a mai vinde ciniva dintr-aceştie vin, sau orcar⟨e⟩ din sat ar mai faci cît di mic lucru cu înpotrivire şi fără ştiri sau voe dumnealui giupînului Dumitru, noi să fim de mare gloabă şi dă re cirtare, ca unor înpotrivitori şi niascultători poruncii şi călcători ponturilor gospod.

Şi pentru mai mare credinţă ni-am pus digitili.

1781 dic⟨hemvrie⟩ 12.

Eu Martin Hăzăpar ; eu Vîrgă Mărtin.

Acest zapis s-au făcut înainte noastră și s-au apucat cu mari tărie că di acum înainte n-or mai vindi nici cît un pic di băutură fără di știri vechilului mănăstirii și făr' de voia stăpînilor moșii.

Neculce stolnic ; . . . . . [1]

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 37.
Orig.

519

〈Iași,〉 20 decembrie 1781

Velitii boieri judecă pricina lui Ursul Burchi, mazil din Drăgești, cu răzășii Mihalcea pentru încălcare de hotar și stabilesc ca răzășii care au case pe partea de moșie a lui Burchi să-i dea cîte un leu de gospodar și dijma obișnuită, „iar cu lucru să nu se supere".

Să face știre cu această carte a noastră de giudecată că, din luminată poronca preaînălțat domnului nostru mărie sa Constantin Dimitrie Moruz voievod, s-au giudecat de față înainte noastră Ursul Burchi, mazil din Drăgești ot ținutul Romanului, cu Toader Mihalce sin Lupul Mihalce i Gavril Mihalce fratele lui Toader Mihalce și Ioniță Țofîșcă ginerile Mihalcii, toți răzăși de moșie Drăgeștii ce este la ținutul Romanului.

Pricina lor, după cercetare cu amăruntul ce s-au făcut de către noi, într-acestu chipu s-au aflat, precum în gios arată :

Acești Mihălcești de sus arătați, prin jaloba lor ce au dat la mărie sa vodă (și s-au rînduit la noi), au arătat că în moșia Drăgeștii de la ținutul Romanului avîndu și ei părți în cîmpu și în pădure, atît baștini părintești și cumpărături, cum și danii, pără la o vreme, nefiind părțile lor alese de către Burchești și de către alți răzeși, au stăpînit cu toții frățește. Iar apoi, în domnie răposatului Grigorie Calimah voievod, mergînd hotarnici din poronca gospod, Ilie Sturza sulger i Toader Buhuș sulger și Alecsandru Haciul vornic de poartă, ar fi măsurat numai cîmpul, iar nu și pădure și ar fi înpărțitu cîmpul pe răzeși.

Și măcar că după scrisori ce-au fost scos la hotărît fiiștecari din răzeși cuprinde mai mult pămînt și nu ajunge să ia fieștecare răzeși după scrisori, căci cei ce au vîndut și au dat danie părțile lor au fost vîndut și au fost dat mai mult pămînt decît au avut, dar numiții hotarnici, cu priimire tuturor răzeșilor, au dat scrisorile toate deoparte și după suma pămînturilor ce-au avut fieștecare răzăș au făcut analoghie : adică aceea lipsă a pămînturilor, cît nu ajunge după arătare scrisorilor, au scăzut-o din părțile tuturor răzeșilor și fieștecărue răzeși, precum i s-au căzut, atîte pămînturi i s-au dat.

După care alegire și hotărîre ce s-au făcut atunce de numiții boeri hotarnici, li s-au dat atît mărturii hotarnice și țîdule pe soma pămînturilor ce s-au venit în parte fieștecăruc răzeș, cît și osăbite scrisori de învoială, iscălite

[1] Indescifrabil.

fiind mărturiile i țidulile și scrisorile de învoială atît de numiții boeri hotarnici, cît și de toți răzeșii, care s-au văzut acum și de noi, fiind (din) let 1768 iulie.

Și după ace alegire și hotărîre, au arătat numiții Mihălcești că ș-au stăpînit părțile lor din cîmp, iar pădure rămîindu neînpărțite ar fi stăpînit fieștecare unde i-ar fi fost descălicătura și unde ar fi curățit cu toporul de ș-au făcut casă.

Iar acum, într-acestu anu, vrînd ei să-și facă o crîcimă la capul iazului ce s-au venit în parte lor, care iazu să numește a Ciucului, Ursul Burchi nu i-au îngăduit. Apoi trăgîndu-și lemnul crîcimii în vatra iazului Ciucului și făcînd crîcima, unde ar fi pus și vinu să să vînză, iar Oprișan Burchi, nepot lui Ursul Burchi și cu Ioniță, ficior lui Ursul Burchi, nu numai că și de acolo li-ar fi strîcat crîcima de ar fi rămas vinul afară, ce încă și pe omul ce l-au pus crăcimar l-ar fi bătut foarte rău, pentru care au cerșut să aibă giudecată și dreptate.

Deci, înpotriva jalobii numiților Mihălcești, întrebîndu-să pe Ursul Burchi ce răspunde, el au arătat la giudecată că, adevărat, iazul Ciucului a Mihălceștilor este, însă numai pără unde bate apa, în care are și el a zece parte de pe Iurășcești. Dar Mihălceștii nu vor să-și facă numai crăcimă acolo în vatra iazului, ce și în sat [1]. Și, făcîndu ei sat acolo, apoi el nu poate să fie odihnit de bucatele lor, căci parte sa de moșie merge pără în malul iazului și trebue cu vitele lor să-i calce și să-i pășuneze moșie și cum că Mihălceștii avînd parte în siliște nu vor să-și facă case în siliște sau pe partea lor de moșie ce li s-au alesu de boerii hotarnici, mai arătîndu Ursul Burchi și aceasta, precum casele Mihălceștilor și alte așăzări a lor sintu pe parte sa de moșie, și după alegire și hotărîre moșiei necontenit li-ar fi zis să-și mute casele pe parte lor de moșie, sau în siliște, unde au cu toții parte, și Mihălceștii nicidecum nu vor să-și mute casăle, nici îi dau obicinuit venit a moșii di pe case.

Dar la această, iarăși au răspuns Mihălceștii, că unde sînt casăle lor, acolo fiindu cornet și zăvoiu, și acel loc fiind neînpărțit pără acum despre nime, n-ar fi fost supărați, atît pără la hotărît, cît și de la hotărît încoace, căci fieștecare ar fi curățit cu toporul de ș-ar fi făcut case.

Dar, înpotriva zisălor Mihălceștilor, au scos Ursul Burchi de ni-au arătat mărturie hotarnică a numiților boeri de sus scriși, în care pre largu arată pentru parte Burcheștilor din semne și din hotară în hotară, cu zăvoiul și cu cornetul de la Siret. Apoi, după hartă ce au făcut atît Ursul Burchi cît și Mihălceștii de stare a fieștecăruia parte de moșie ce au în Drăgești, care hartă sau potrivit una cu alta, vederat s-au cunoscut că acel zăvoiu și cornetul s-au venit pe parte Burcheștilor, fiind parte Burcheștilor despre malul Siretiului și a Mihălceștilor alăture cu a Burcheștilor.

Și fiindcă la hotărîre părților fieștecăruia răzăș ce s-au ales de hotarnici ș-au dat și scrisori de învoială unii la mîna altuia, cine unde să stăpîniască, acum piste învoială nu pot aceștia ca să între ei cu stăpînire în parte Burcheștilor, acolo unde este zăvoiul și cornetul. Și, după dreptate, așa li s-au hotărît giudecata :

Ursul Burchi cu niamul lui să-și stăpîniască parte sa din moșie Drăgeștii, după mărturia hotarnică și după scrisoare de învoială ce are la mîna sa, iscălită de toți răzășii care s-au pomenit mai sus, cu zăvoiul și cu cornetul, și

[1] Corect „ce și sat", nu „ce și în sat".

Mihălceștii iarăși să-și stăpîniască parte lor după hotarnică și după scrisoare de învoială ce s-au văzut la mîna lor, și nici unii nici alții să nu să întindă cu stăpînire mai mult. Iar pentru casele Mihălceștilor, ce vor fi pe parte Burcheștilor, s-au hotărît ca în primăvară să și le ridice di pe parte Burcheștilor și să le facă ori în siliște, unde au cu toții parte, ori pe parte lor de moșie. Iar de vor rămînea casăle lor pe parte de moșie a Burcheștilor, atunce, fiindcă pentru satele răzășăști să hotărăște prin condică ce este cu pecete gospod, la al noăle pontu, adecă: la satele răzășești să să ia numai dijma obicinuită, iar cu lucru și cu adetiul de casă să nu să supere; dar însuși răzeștii s-au priimit înainte noastră, ca de nu vor pute unii dintre dînșii să s⟨e⟩ mute di pe parte Burcheștilor, care va rămîne și nu s-or muta să de cîte un leu de gospodar și dijma obicinuită, iar cu lucru să nu să supere.

Iar pentru crîcima ce zic Mihălceștii că ar fi făcut ei în vatra iazului lor, ce să numește Iazul Ciucului și Burcheștii au stricat-o și ar fi bătut și pe crîcimar; pentru aceasta așa s-au hotărît: să să facă carte gospod către dumnialor ispravnicii de Roman să cerceteze și cînd să va dovedi că Burcheștii or fi stricat crîcima Mihălceștilor din vatra iazului, iar nu di pe malul iazului unde este malul Burcheștilor, atunce dumnialor ispravnicii să de poroncă Burcheștilor să facă crîcima la loc precum s-a dovedi că au fost, căci Mihălceștii au toată voia a-și face crîcimă acolo în vatra iazului, sau moară, fiind moșia a lor, iar nu satu, și de către Burchești nu pot să fie opriți.

Cum și pentru bătaia crîcimariului, iarăși să cerceteze dumnialor ispravnicii prin cei ce s-or fi întîmplat față la pricina bătăii și la dreptate să giudece și să de mărturie la care parte să va căde. Această înștiințăm.

1781 dechemvrie 20.

Ioan Canta vel logofăt; Ștefan Sturza vel vornic; Nicolai Rosăt vel vornic; Lascarachi Rosăt vornic.

De mine s-au scris di pe orighinal și s-au posleduit și este întocma, Teodor Gașpar sărdar.

Arh. St. Iași, Documente, pachet CDXLIX, doc. 111.

Copie sec. XIX.

520

28 decembrie 1781

Grigoraș Cojocaru din Molnița dă zapis lui Dumitru Gheorghiu că a primit bani să-i cosească patruzeci și șase fălci de fîn, făcînd stogurile cum i se va cere.

Adică eu, Grigoraș Cojocariu, din sat din Molnița, dat-am adivărat zapisul nostru la mîna dum⟨nealui⟩ giupînului Dumitru, precum să s⟨e⟩ știe că am luat de la dum⟨nealui⟩ bani pe 40 de fălci și fînu să facem bun și stogurile să le facem după cum ne-a poronci dum⟨nealui⟩ și să măsurăm cu dreptate. Și la

ın sa mergem oriunde ne-a poronci dum⟨nealu⟩i, şi de s-ar întîmpla ca să nu facem fînul la vreme, să avem a plăti după cum s-a vinde fînul la iarnă.

Şi pentru credinţă ni-am pus numele şi degetul.

1781 dechemvrie 28.

Eu Grigoraş Cojocariu platnic.

Şi să avem a faci girejţi [1] tij am mai luat de 6 fălci

Eu Ilie Zălu.

Fevruarie 6.

⟨Notă :⟩

Şi dintr-acest zapis n-au cosit nici o falce.

⟨Pe verso :⟩

Zapesul lui Grigoraş din Molniţa di pe 46 [2] fălci.

46 de fălci. Să s⟨e⟩ ei cîte 60 părale pe falci, fac bani să-mi dei 69 lei.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXVI, doc. 168.
Orig.

521

8 februarie 1782

Locuitorii din satul Ciuşlea-Nouă se angajează să lucreze vornicului Dumitraşcu Sturza douăzeci şi cinci de pogoane de vie la Vărsătura şi în Vatra Odobeştilor, cu cîte şapte lei şi nouăzeci de bani pogonul.

Adică noi, satul Cişle Noî, adiverim cu acest zapis la cinstită mîna dumisali vorniculi Dimitraşco Sturza, pentru să s⟨e⟩ ştii că ni-am tocmit ca să lucrăm noi într-acest an viile dumisale cele de la Vărsători şi cele din Vatra Odobeştilor, însă pogoane 25, care după cum acum le-am luat asupra noastră îngropati, aşa să avem a le da la toamnă, iarăşi îngropati. Şi să fim datori la vremi să le dizgropăm, să le hărăgim, să le prăşim, sîlindu-ni a le lucra foarti bini. Şi di pogon am luat cîte şapte lei şi noaîzăci bani, adică 193 lei şi 90 bani.

Iar nesilindu-ni noi a le lucra viile la vreme şi strîcîndu-li, nu numai că să fim zapciiţi a le lucra, ci încă şi ceia ci s-a cunoaşti că am făcut păgubiri din pricina că nu li-am lucrat bini şi la vremi, să s⟨e⟩ împliniască de la noi.

Şi pentru credinţă ni-am pus degetile [3].

1782 fev⟨ruarie⟩ 8.

---

[1] Corect : girezi.

[2] 46 scris peste 40.

[3] Pe foaia următoare a documentului, însă cu data de 7 februarie 1782, este angajamentul lui Negoiţă şi al lui Lupu de a lucra vornicului Dumitraşcu Sturza „într-acest ⟨an⟩ doî pogoani din viile dumisale, însă un pogon de la viile de sus şi un pogon de la viile de gios... şi să fim datori să le disgropăm, să le hărăgim, să le prăşim la vremi, silindu-ni a le lucra foarti bine, şi de pogon am luat cîte şapte lei şi nouăzeci bani... şi pentru credinţă ne-am pus degitili."

† Eu Sîmion Căraban vornicel adiverez împreună cu toți sătenii. † Eu Radu Custură. † Eu Radu sîn Troe. † Eu Ghiorghi Mafteiu. † Eu Neculai Pipe. † Eu Andrei butnar. † Eu Ion Zodca. Eu Mihai Măcan. † Eu uncheș Apostu. † Eu Dămian sîn Grigori. † Eu Costandin Ocnianu.

Acest zapis s-au făcut înaintea noastră, cu primire lor.

. . . . . .[1].

Arh. St. Iași, Documente, pach. CCXXII doc. 98.
Orig.

522

26 iulie 1782

Enache nemesnicul și căpitanul Luca, delegați din partea isprăvniciei Neamț, încheie actul de învoială prin care Andrei Cucu primește de la mănăstirea Secu 90 lei pentru o moară făcută fără voia călugărilor pe moșia Mănești.

† Din cinstită poronca dumisale banului Manolache Hristoverghi și a dumisale stolnecului Iordache Sturze, ispravneci ținutului Neamțului, fiind rînduiți ca să mergim să prețăluim o moară a lui Andrei Cucul, sătean din Răucești, care moară o făcuse făr' de voia sfinții sale părintelui Paise stareț a sfintei mănăstiri Neamțului pe o moșie a Secului, anume Măneștii, din jos de Tîrgul Neamțului, deci după poronca dumilor sale, mergînd la numitul loc cu omeni de cinste și fruntași, atît din partea negoțătorească cum și din lăcuitorii di pen prejur, și anume : Ștefan Velea cupeț i Chiriac Brașovanu cupeț i Gheorghi Botezatu cupeț i Grigore Fălteceanu i Dominte Tănăsescul i Gheorghi brat lui i Gheorghi Chetrea i Ion Chiriac i Stratul Blebe i Ștefan Bîrlibă tîrgoveți, și Gheorghi vornecu i Sandu Faluț i Gavriil Stan i Ștefan Pavel i Ion Serghianu, săteni din Răocești, fiind față și vichilu mănăstirii, Fteofan monah, au voit ca să prețăluim moara după poronca dumnelor sale ispravnicilor.

Și arătînd Andrei Cucul multe pricini de pagube, care dupe prețul ce s-ar fi prețăluit moara nu era mulțămit, ci căzînd la pace și la învoială prin toate fețele de mai sus arătate către vichilul mănăstirii, au cerut ca, dupe socoteala ce să va da de către toți în frica lui Dumnezău, să să învoiască cu prețul ce s-ar fi socotit.

Deci, cu totă învoiala și buna voire a lui Andrei Cucului, stăpînului morii și a fimeii lui Ioanii și a tuturor neamurilor lui, s-au primit înăintea noastră a tuturor și au luat din mîna vichilului mănăstirii preț nouzeci de lei bani și au dat moara cu gherla ei cu tot și toată gata pe făina, cu o cheatră, însă discoperită, rămîind să o acopere mănăstirea.

Care moară o am datu eu, Andrei Cucu, de buna voia me sfintii mănăstiri, luînd bani deplin în mîinile mele, și oricine din neamul meu s-ar scula mai pe urmă asupra mănăstirii, arătînd pricini împotriva aceștii scrisori a mele

[1] Indescifrabil.

şi a tuturor feţelor ce sînt iscălite într-însa, or la ce judecată va eşi să nu li să ţie în samă, ce să-şi stăpînească mănăstirea moara în pace, ca pre o dreaptă cumpărătură a sa. Iar pentru o casă a mea ce am lîngă mo⟨a⟩ra, să am voia să mai şed păn' la primăvară, şi atunce să mă ridic cu totul să mă duc în satul meu unde dau bir.

Iar de s-ar întîmpla mai multă pricină între mine şi între mănăstire, toată cheltuiala ce ar face sfînta mănăstire să fie toată despre mine. Şi pentru mai adevărată credinţă am pus şi degitul, neştiind carte.

1782 iule în 26.

Eu Andrei Cucul am vîndut ; eu Ioana, soţul meu am vîndut ; eu Saraţe zet lui, am vîndut ; eu Ichim zet lui am vîndut.

Enache căpitan, nem⟨esnic⟩ ; Luca căpitan.

⟨Urmează 15 nume ale martorilor⟩.

Şi eu Chiriac Ioan am scris cu zisa lor.

La acest zapis de vînzare aceştii mori, fiind rînduit de noi Enachi nemesnic şi căpitan Luca, după cercetare ce au făcut de preţu morii, vînzînd Andrie Cucul moara mănăstirii Săcului cu preţul arătat, spre întărire zapisului s-au iscălit şi de noi, cari moară au rămas supt stăpînire părintelui.

1782 iuli 26.

Paisie stareţul mănăstirii Niamţu i Săcu.
Manolachi Hrisoverghii vel ban.
Iordache Sturza stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LIV, doc. 19.
Orig.

523

⟨Iaşi,⟩ 28 octombrie 1782

Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Dimitrie Grecul, vechilul mănăstirii Secu, să ia de la locuitorii din Săbăoani dijma din produse, să-i oblige a lucra cîte 12 zile de boieresc şi a avea numai el singur dreptul de a vinde vin.

Io Alexandru Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Fiindcă cuvios rugătoriul nostru Paisie stareţul şi cu tot săborul al svintilor monastiri Neamţul i Săcul au rînduit vechil şi purtător de grijă a tot venitul ce va fi pe moşie Săbăoanii ot ţinutul Romanului, ce iaste al mănăstirii Săcului, pe acest Dimitrie, pentru aceia, iată s-au dat această carte al domniii mele la mîna numitului vechil de sus arătat, ca să aibă a ţine pe moşie aceasta, Săbăoanii, după drepte hotarăle ei, să ia dijmă din toate sămănăturile de a zece, cum şi din grădini care vor fi pentru neguţitorie, iar din celi ce vor fi pentru hrana lăcuitorilor să nu-i supere. Aşijdere se ia dijmă din fînaţ şi venitul din bălţi cu peşte de vor fi pe moşie, cum şi din tot locul să ia venitul

după obiceiu şi după hotărîrea ponturilor. Aşijdere din prisăci cu stupi încă să ia dijmă din cincizeci stupi un stup, iar de vor fi mai puţini să ia cîte o para de stup.

Deosăbit, sătenii di pe moşie aceasta, Săbăoanii, încă să aibă a lucra svintii mănăstiri de tot săteanul cîte doaosprezece zile pe an, după hotărîrea ponturilor.

Cum şi vînzare vinului să fie numai a vechilului mănăstirii, după obiceiul pămîntului, iar sătenii se nu fie volnici a aduce vin în sat să vînză, fără numai cei cari să vor învoi cu vechilul mănăstirii.

Şi poruncim domniia mea dum⟨neavoastră⟩ isprav⟨nicilor⟩ de ţinutul Romanului, pentru cei ce nu să vor supune a urma după hotărîrea ponturilor şi obiceiul pămîntului, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să nu îngăduiţi, ce supuindu-i pe unii ca acie se îndreptaţi, la toate să urmeze după hotărîre ponturilor, dînd la dreptate mînă de agiutor numitului vechil, ca întru nimic se nu să păgubească svintele aceste mănăstiri.

Aceasta poruncim.

1782 oct⟨omvrie⟩ 28.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. LVI, doc. 38.
Orig., pecete aplicată.

524

⟨Iaşi,⟩ 10 martie 1783

Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de Neamţ şi Secu să oblige pe locuitorii din Săbăoani a-i da dijma din produse, a-i lucra 12 zile de boieresc şi a respecta monopolul vînzării băuturilor.

Io Alexandru Costandin voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Dat-am carte domniei méle precuvios rugătoriului nostru svinţiei sale chir Paisie, stareţul svintelor mănăstiri Niamţul i Secul, şi lui Dimitrie Hristul, vechilu acestor mănăstiri ce este rînduit la moşia Sebăoanii ot ţinutu Romanului [1], să fie volnic cu cartea domniei méle a apăra moşia aceasta şi să o ţie după drepte hotarăle iei şi să strîngă dijma mănăstirii din ţarini şi alte semănături ce vor fi pe moşia aceasta, luînd de a zăcea din toate, cum şi din fînaţ şi

[1] La 13 martie 1783, Alexandru Constantin Mavrocordat scrie egumenului mănăstirilor Neamţ şi Secu: „... înţelegînd supărare cari aţi avut, aşijdere şi vechilul ce aţi pus la moşiia Săbăoanii, că se supără de cătră lăcuitorii satului cu smintele înpotriva dreptei hotărîri al ponturilor, iată domniia mea am poroncit de s-au făcut carte la ispravnicii ţinutului cu tărie ca să-i îndrepte pe lăcuitori a urma punturilor şi obiceiul pămîntului, cum urmaze şi alţi lăcuitori ai ţerăi, dîndu-se şi vichilului osebită carte după orînduiala punturilor, prin care de acum veţi fi odihniţi. Dar, de se va întîmpla cumva iarăşi a vă supăra pentru acest fel de pricini, vei da învăţătură vichilului ca să vie el să ne jeluiască, şi se vor îndrepta de nu veţi mai fi supăraţi, fiindcă domniia me pururea vă avem întru al nostru purtare de grije" (Ibidem, doc. 40, orig.).

din grădinile cu legumi ce vor fi de negutătorie, iar ⟨din⟩ cele ce vor face setenii pentru casele lor se nu fie supărați.

Așijderea și cele doaosprezece zile pe an, ce se cuprind prin ponturi ca se lucreze fieștecare setian stăpînului moșiei, se aibă a pune pe setenii de Sebăoani se le lucreze deplin mănăstirei pe fieșticare an, cum se hotărește prin ponturile ce sintu în visterie cu pecete gospod, care se urmiază de toți lăcuitorii țerii de obște.

Deosebit, numai numitul vechil se aibă a-și ține băutură de vînzare în satul Sebăoanii, după așăzarea ce are făcută cu starețul și cu tot seborul mănăstirei Niamțului i a Secului, iar alții nime, nici din săteni, nici dintr-alții se nu fie volnici a vinde, fără numai cînd starețul sau vechilu mănăstirei va învoi pe cineva.

Și după cum mai sus s-au arătat, se strîngă tot venitul moșiei mănăstirii deplin, iar arătîndu-se vreunii din seteni înprotivitori ori la datul dijmurilor sau a zilelor de lucru, ori că s-ar obrăznici a pune băutura lor în sat, pentru uni, ca aciia îndată se aibă a da știre la ispravnici.

Și poroncim dumneavoastră, ispravnici de ținutu Romanului, pe unii ca aciia ce se vor arăta nesupuși se-i certați la vederea tuturor și se-i supuneți obicéiului pămîntului, înplinind mănăstirei tot, ca se nu să păgubască cît de puțin de dreptate sa, cum nici băutură se nu îngăduiți a ține setenii în moșia aceasta a mănăstirei, ce să urmați întocma după deosebită carte gospod legată ce vi s-au scris.

Și osebit poroncim și ție vornicele și voao setenilor de Sebăoani ca se urmați deplin cum poroncim mai sus, căci de veți face înprotivire, apoi, nu numai că veți lua gre pediapse, ce veți fi și izgoniți de pe moșia mănăstirei.

Aceasta poroncim.

1783 mart 10.

Procit vel logofăt.
S-au trecut la condica divanului de mine,
Andrei biv iuzbaș.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 39.
Orig., pecete aplicată.

525

⟨Iași,⟩ 23 mai 1783

Mitropolitul Moldovei și veliții boieri arată prin anafora către domn că reclamația locuitorilor din satul Moișa (Suceava) contra egumenului de la Rîșca, că nu le dă suficient pămînt de hrană, este făcută cu „oareșcare patimă", din dorința ispravnicilor de a-l înlocui.

Preînălțate doamne,

Înălțimii tale au dat jalobă oamenii lăcuitori din satul Moișa, din ținutul Sucevii, asupra egumenului Varlaam di la mănăstire Rîșca, zicînd precum că ei di la o vremi încoace ar fi pătimind multă supărare dispre egumen pentru fînațul carile să faci pe moșia aceasta a mănăstirii, căci nu li-ar fi dînd egumenul iarbă de coasă ca să-și poată faci fînațu cît li-ar fi cu îndestulare

pentru trebuinţa bucatelor lor, şi osăbit li-ar fi luat şi curăturile carele ar fi fost făcute de dînşii, cum şi emaşul bucatilor iarăşi l-ar fi luat şi l-ar fi dat ţiganilor mănăstirii, şi cu totul să află strîmtoriţi nelăsîndu-le loc îndestul pentru trebuincioasa lor hrană ; şi cum că egumenu n-ar fi oprind fînaţul numai pentru trebuinţa bucatilor mănăstirii, ci ar fi şi vînzînd la alţi streini din iarba ci opreşti.

Pentru care au adus ei şi carte de ştiinţare de la domnealor spatar Mihălachi Racoviţi i medelnicer Iordachi Canano, ispravnici de ţinutul Sucevii, cu care iarăşi asemene înştiinţază pe mărie ta şi arată că, după cercetare ce-au făcut din poronca mării tale între jăluitorii aceştie şi între egumeni, cu adivărat s-ar fi aflînd oaminii strîmtoriţi dispre egumen : întîi, că nu li-ar fi dînd iarbă di coasi ca să-şi facă fînaţi cît li-ar fi de trebuinţa lor ; al doilea, că la fînaţile ci li-au luat, cari mai înainte era de-l cose oaminii pentru trebuinţa lor, egumenul ar fi pus gard şi încă li-au luat şi emaşul ci-l ave pentru păşunatul vitilor lor şi l-au făcut iarăşi fînaţu ; aşijdere şi cu arăturile şi cu toate s-ar fi aflînd foarte strîmtoriţi dispre egumen.

Şi cum că, osăbit de aceştie, cu asemene pricini de jalobă ar fi mai eşit asupra egumenului şi alţi oamini dintr-alte 2 sate a mănăstirii, anume Bogdăneşti şi Bănoaia, tot că nu li-ar fi dînd egumenul iarbă din destul pentru trebuinţa lor, şi încă mai adaogă asupra egumenului ispravnicii şi orişcare pricină de pîră, că la multe ar fi asuprind, ar fi supărînd pe oamini cu nedreptate, zicînd şi aceasta, că ar fi trebuinţă să rînduiască pe alt egumen ca să poată iconomisi trebile şi ca ⟨să fie⟩ [1] şi spre odihna oaminilor.

Pentru cari din poronca înălţimii tale, scoţindu-se atît pe oamini cum şi pe egumen înainte noastră după luminată poronca înălţimii tale, am cercetat cu amărunt pricina aceasta. Şi după ci de cătră noi s-au întrebat pe numitul egumen ci ari să răspundă la aceste, egumenul ni-au arătat cum că aceste ci iaste arătat⟨e⟩ di cătră domnelor ispravnici, cu oarişcari pricină de patimă, cu nedreptate l⟨e⟩-au arătat şi iaste năpăstuit, fiindcă din toată iarba ci să faci pe moş⟨i⟩e aceasta a mănăstirii nu voeşte a opri nici cît de puţin mai mult din cît cie ci iaste pentru trebuinţa bucatilor mănăstirii şi pentru bucatile ţiganilor mănăstirii, mai vîrtos că ţiganii au curăturile făcute dintru început şi nici ei nu să întind mai mult afară din iarbă cît au aceia ci să faci în curăturile lor, iar cielaltă iarbă cît au fost, oaminii aceştia au cosit-o. Şi păn' acum cu fînaţile ce-au făcut ei nu numai că din distul pentru bucatilor lor au avut, ci încă unii dintre dînşii au şi vîndut fînaţi. Dar pentru că s-au vîndut iarba din Rîşca Mari, cu ştire ispravnicilor s-au vîndut moişenilor şi oaminilor din Bogdăneşti, încă cu preţ mai gios din cît da alţii, fiind oamini iarăşi din satile mănăstirii. Şi aceşti jăluitori, din cîtă iarbă au fost pe moşii, au avut fînaţi pe cît li-au trebuit.

Preînălţate doamne, după cercetare ci s-au făcut de cătră noi nici cu un chip nu să cunoaşti că ar fi oaminii aceştie în asupriala şi în supărare ci zic că ar ave dispre egumen. Căci di opreşti egumenul mănăstirii iarbă mai mult decît dînşii, cît voeşti şi pe cît socoteşti că ar ave trebuinţi de bucatile mănăstirii, aceasta iaste ştiut că stăpînul moşii, ca unul ci iaste volnic cu lucrul său a faci ci va vre, întîiu îşi opreşti pentru sine pe cît voeşte şi pe cît are trebuinţi şi apoi din cît rămîne dă şi celor ci să află lăcuitori pe moş⟨ia⟩ sa. Dar pentru că-l arată domnealor ispravnicii pe egumen cu acest fel, că să

[1] Doc. rupt.

află oamini foarte supăraţi pentru pricina aceasta despre egumen, să cunoaşti că prin orişcare patimă ce-au avut asupra egumenului cu pizmă l-au arătat, căci ispravnicii nu numai jalobă oaminilor arată, ci încă şi altile, că ar fi trebuinţi să rînduiască alt egumen mănăstirii, pentru care n-au avut domnealor trebuinţi, nici poroncă a faci ace cercetare.

Ci di cătră noi aşa s-au socotit, di să va găsi şi de cătră înălţime ta cu cali, să s⟨e⟩ scrii luminată carte măriii tale cătră domnealor ispravnicii, ca întîi să pui să de iarbă mănăstirii din destul, cît va avea egumenul trebuinţi de bucatili mănăstirii şi pentru bucatile ţiganilor mănăstirii şi apoi, cîtă iarbă a mai rămîne, să de şi lăcuitorilor săteni. Aşijdere şi pentru iarba ace vîndută, iarăşi lăcuitorii aceştie săteni să aibă voi a să protimisi să de ei banii ci or fi dat aciia şi iarăşi ei să aibă voi a cosi şi ace iarbă.

Şi înştiinţăm pă înălţime ta, iar ce disăvîrşită hotărîre rămîne la preînaltă înţelepciune măriii tale.

1783 mai 23.

Cătră Dumnezeu smerit rugător,
Gavril mitropolit Moldavscoi.
A înălţimii tale preplecate slugi,
Costandin vel logofăt ; Miron vel vornic ; N. Cant⟨acuzino⟩ vel vornic ; Gheorghi vel vornic ; Ioan Carp vel vornic ; Neculai Balş ban.
S-au trecut la condica divanului de mini,
Andrii biv iuzbaşa condicar.
⟨Întărire domnească :⟩

Io Alecsandru Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

S-au cetit anaforaua aceasta înainte domniii mele şi cercetîndu-se această pricină şi de cătră domniia me aşa s-au aflat, că preosvinţiia sa părintele mitropolit şi dumnealor veliţii boiari cu dreptate au giudecat. Deci domniia me încă asemene hotărîm, să se urmeze pre deplin cum se arată mai gios prin anaforaoa aceasta, scriindu-se şi carte la ispravnici după această hotărîre ca se să urmeze.

1783 mai 27.

Procit vel clucer.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pachet, VII, doc. 2.
Orig., pecete aplicată.

526

⟨Iaşi,⟩ 24 iulie 1783

Cancelaria domnească trimite un copil de casă la Săbăoani, moşia mănăstirii Secu, să constrîngă pe locuitori a cosi falcea de boieresc pentru patru zile, iar restul, pînă la douăsprezece zile, să le lucreze după „ponturi".

Fiindcă svinţie sa părinteli Paisie, stareţu de la mănăstire Niamţului, au jeluit măriii sali lui vodă pentru oaminii ci să află şizători în satu Săbăoanii, moşie numitii mănăstiri, nu să supun ca să lucreze cili 12 zile ce să hotărăsc prin ponturile gospod ca să lucreze pi anu la orici lucru vor ave trebuinţă părinţii, mai alis la coasă pricinuesc şi nu vor să iasă cu toţii să cosască

falci di boerisc, şi s-au rînduit copil din casă cu carte gospod ca să vie la numitul sat şi prin marafitul ispravnicilor să le ste zapciu asupra oaminilor din Săbăoani, ca să-i scoată să lucreze zilili hotărîti prin ponturi.

Drept aceia i s-au dat şi de la noi această[1] răvaş di volnicii la mîna copilului din casă ca să li sti zapciu şi să-i scoată pi toţi să margă să cosască falci di boeresc pintru cili patru zili, şi pintru cililalte zili iarăşi să li lucrezi toati pără vor înplini 12 zili, după cum să hotărăşti prin luminată carte gospod şi prin ponturi.

Aceasta.

1783 iuli 24.

Miluda stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, Pach. LVI, doc. 41.
Orig.

527

Cernăuţi, 8/20 noiembrie 1783

Locuitorii din Stroeştii de Jos se învoiesc în faţa judecătoriei de Cernăuţi, cu Vasile Morţun, stăpînul lor, cu privire la prestarea obligaţiilor.

Precum în zioa de astăzi la let 1783, 20 noem⟨vrie⟩, calindar nou, după jaluba ce au dat dum⟨nealui⟩ mazil Vasilie Morţun către preînalta curte, toţi podanii dum⟨isale⟩ ce-i are pe moşiia Stroéştii de Gios, de la vreme cînd preputernica înpărăţie au luat această Bucovină supt stăpînire sa, trebue să de obicinuitul adetiu stăpînului lor, adecă dum⟨nealui⟩ jăluitoriului.

La care viind faţă înainte giudecătorii vel auditoriiatului Gheraism vornic şi Grigoraş Lungul şi Iacob Slănină, toţi lăcuitorii ot Stroéştii de Gios s-au rugat de stăpînul lor ca să le erte oareşce dintr-acel adetiu pe anii trecuţi, pentru care şi dum⟨nealui⟩ stăpînul moşii pe şasă ani li-au ertat. Numai decît de la let 1782, 1 noem⟨vrie⟩ negreşit să aibă a da dum⟨nealui⟩ căzutul adetiu, după cum şi de acmu înainte tot după ponturile cins⟨titei⟩ administraţii să s⟨e⟩ urmeze, de care şi ţăranii cu mulţumită s-au primit.

Cernăuţi, 20 noem⟨vrie⟩ 1783, calendar nou.

Vasilie Morţun ; Ghenasim vornic ot Stroéştii de Gios ; Grigoraş Lungu ot tam ; Iacob Slănină ot tam.

Precum acestu exofilisis este întocma cu cel nemţesc, prin aceasta să adevereşte anul şi zioa după cum mai sus scrie.

Orlandini vel auditor.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMDCXI, doc. 7.
Traducere, pecete timbrată.

---

[1] Aşa în text.

528

⟨Cernăuţi,⟩ 15/27 noiembrie 1783

Judecătoria din Cernăuţi hotărăşte ca la Horecea, pe lîngă crîşma mănăstirii, să existe şi aceea arendată de Anton Cearnovschi ţăranilor, pe „loc împărătesc".

Hotărîre.

Fiindcă prin cercetare ce s-au făcut de cătră judecătorie s-au dovedit cum că crîjma de la Horece este pe locul mănăstirii şi cum că dum⟨nealui⟩ Anton Cearnovschi au vîndut orînda ţăranilor numai pe loc înpărătesc, pentru aceia s-au hotărît într-acesta chip, ca numiţii ţărani să vînză băutură pe loc înpărătesc şi să nu să mestece la crîjma mănăstirii întru nimică, ce să-i dee pace ca să poată vinde şi mănăstirea pe locul lor şi în crîjma lor după cum va vré, şi să nu să mestece nice mănăstire la ţăran⟨i⟩ şi nice ţăranii la crîjma mănăstirii.

⟨1⟩783 noem⟨vrie⟩ 27, calindar nou.

De la cc. al Cernăuţului, Diştrict auditorial Hienţingen, Cap şi diştrict — auditor.

Parale 30.

Arh. St. Buc., M-rea Doljeşti, pach. XIX, doc. 114.
Orig., pecete timbrată.

529

1 decembrie 1783 (?)

Şetrarul Ilie Cîrste, ispravnic de Suceava, porunceşte lui Dumitraşcu Rotopan să implinească dijma de la locuitorii care au cosit fîn pe moşia Berindeşti a lui Sandu Păunel.

Suret de pe carte ce au sicris dumnalui ispravnecu Ile şetrar cătră Dumitraş⟨cu⟩ Rotopan ca să înplinască fînu dejma.

De la isprăvnicie Sucevii, cătră dum⟨nealui⟩ Dumitraşcu Rotopan.

Fiindcă Sandul Păunel den Berăndeşti s-au jăluit aice precum o somă de omini din Panca şi di pe aiure, cari au cosît pe a sa parte de moşii, nu vor să-i plătească dejma, pentru cari dum⟨neata⟩ îndată să aibi a mergi şi ori a cui fîn vei găsi pe a lui moşii, să le măsori, şi cîti 2 părele de stînjen, pecum iasti hotărîtă de cinstit⟨a⟩ ademistraţii, să-i umplineşti dejma.

1783 ⟨?⟩ dec⟨hemvrie⟩ 1.

Răvaşul la mine,
Sandu Păunel [1].

Acad. Republicii Socialiste România, pach. II, doc. 144.
Copie.

---

[1] „Răvaşul..." scris de altă mînă.

1783

„Ponturile" prin care se arată obligațiile țăranilor față de stăpînii moșiilor.

Ponturile pentru lucrul ce s-au socotit să lucreză cei ce șed pe moșiile altora, după hotărîre hrisovului. 1783.

1. 12 zîle să lucrezi fieștecare sătianu întru anu stăpînului moșii, însă patru zîle de primăvară, patru zîle de vară și patru zîle de toamnă.

2. Fieștecare sătianu să lucreză aceste 12 zîle la rînduitele vremi, la orice lucru ar ave trebuință stăpînul moșii, însă din răsăritul soarelui și pără la apus, cu odihna sa ce i s-ar căde cu dreptati, lucrînd slujbă de o zi, ca cînd ar lucra și pentru însuși trebuința sa.

3. Fieștecare om căsariu și holteiu în vîrstă, fără tată, care vor fi de slujbă, să lucreză aceste 12 zîli rînduite, iar flăcăul neînsurat ce va șidea în casă cu tatăl lui, de va fi și de slujbă, să nu să superi, fiindcă va lucra tatăl lui, iar cel neputincios și nevolnic să nu să superi cu slujba întru nimică.

4. Cel care din pricină de boală sau că ar fi dus aiure cu altă trebuință sau cu chirii să aibă a da stăpînului moșii pe aceli zili ce au fost să lucrezi, cîte 20 bani noi pe zi sau să de plată pe zi unui om ce ar lucra stăpînului moșii cu hacu în locul celui ce n-ar lucra din vreo pricină arătată mai sus, ori după cum să va pute învoi.

5. Care din săteni or vre să de bani la stăpînul moșii ca să nu lucrezi, să nu aibă sătenii ace volnicei, iar stăpînul moșii, de va vre să e bani pentru lucru, volnic să fiie.

6. La moșie ce va fi șezători sătianul, acolo să aibă a lucra fieștecare aceli rînduite 12 zile pă anu sau și la moșie ce va fi alăture cali de 3, de 4 ciasuri, iar de-l va duce mai departe, cali de 5, de 6 ciasuri, să să socotiască perzare zilii din celi 12 rînduite zili, iar cu podvezi și cu alte angării să nu să superi.

7. Lucrînd fieștece om aceli 12 zili pe anu, pe rînduiala arătată, să aibă a da toți și dijmă din toati după obiceiu, de a zăci, la stăpînul moșii și nimine să nu cutezi a-și rădica de pe țarină pără nu va vini stăpînul moșii sau omul său ca să e dijma, pecum și stăpînul moșii să aibă purtare de grijă a mergé sau a triimete om la vremi ; afară numai din grădinile cu legumi ce vor fi numai de trebuința casii lui, iar fiind de negutătorii, să de dijmă.

8. Satele ce vor fi pe margéne țării hotarului Moldovii să lucreză pe giumătati, adică 6 zili să lucrezi întru anu în trii vremi, cum și bani de a fi să dea pentru slujbă, pe giumătati să de, adică cîte 10 bani pe zi, iar dijmă să dea fieșticini din toate pe obiceiu.

9. La satile răzășești, de să vor afla săteni fără di moșii, să nu să superi cu lucrul, ce să de bani după cum s-au hotărît mai sus pentru aceste 12 zile rînduité de lucru, dîndu și dijma obicinuită, a zăce ; însă bani să dea cîte un leu de casă, iar la sateli ce vor fi la margéne să dea cîte 30 bani de cas⟨ă⟩ și răzășii să-și înpartă întocma pe cîte părți de moșii va ave fieșticeni.

10. Vinu numai stăpînul moșii să pui să vînză pe la moșie sa, cum și care s-ar învoi cu stăpînul moșii, iar altul nimine să nu fii volnic a vindé, iar altu fel de băutură nu vor fi popriți nici sătenii. Așijdere și vinul stăpînului

moşii după ce să vor vinde, să aibă a vinde şi sătenii, învoindu-să cu stăpînul moşii.

11. De va fi trebuinţă de arat, cîte pluguri vor eşi în sat, să are totu plugul pe zi 10 paşi şi pasul să fii de şasă palme, iar de va fi arătura în ţălină, să are optu paşi; şi cîţi oamini vor fi părtaşi la acel plug, arîndu paşii rînduiţi, să să scutiască fieşticare de o zi din celi 12 zile, atît cel ce va ave un bou, cît şi cel ce va ave doi boi sau şi mai mulţi, cum şi cel ce va fi numai cu capul, iar care nu va fi părtaş la acel plug va lucra aceli rînduite zili la altă slujbă ce va vre stăpînul.

12. De va fi trebuinţă de prăşit, să prăşască fieşticare om pe zi o firtă, adică a patra parte de pogonu.

13. De va fi trebuinţă de săcerat, să săceri fieştice om pe zi trii clăi.

14. De va fi trebuinţă de cosit fînu, să cosască fieşticare om pe zi giumătati de falce.

15. De va fi trebuinţă de adunat şi de clădit, să adune şi să clădiască fieştice om pe zi giumătati de falce.

Aceste cinci ponturi ce s-au hotărît cu nart lucrîndu-li fieşticini după hotărîre, să i să ţii în samă din celi 12 zili rînduite pe anu, cum şi la alt lucru, lucrînd fieşticini după cum s-au arătat prin ponturi, iar să să ţii în samă din rînduitelli 12 zili a anului; iar care din săteni vor face tocmală pentru lucru cu stăpînul moşii, după zapisul cel di tocmală să să urmeză.

Şi aşa la toati să să urmeză nestrămutat, ferindu-să atît stăpînii moşiilor a sîli pi cei ce vor şide pe moşiile lor piste cît să hotărăşti prin ponturile ce să arată în hrisov, cum şi cei ce vor şide ori pe a cui moşii să nu cuteză a lipsi pe stăpînul moşii cît de puţin di cîte s-au hotărît, ce şi o parte şi alta să să păzască întocma după cum să hotărăşti.

Procit vel vistier.

După condica visterii,

. . . . .[1] logofăt ot visterie.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVI, doc. 199.

Pecete aplicată. „Ponturi" identice, dar cu date diferite, mai sînt: din 28 ianuarie 1799 (Arh. St. Iaşi, pach. CCXLVI, doc. 90), din 27 iulie 1799 (Arh. St. Buc., M-rea Pîngăraţi, pach. III, doc. 167) şi din 13 ianuarie 1800 (Arh. St. Iaşi, pach. CDXXXIII, doc. 46). Un alt exemplar, din 5 iunie 1790 (Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXXV, doc. 6), nu reproduce ultima frază a documentului.

531

⟨Iaşi,⟩ 18 martie 1784

Veliţii boieri arată prin anafora către domn că, cercetînd neînţelegerea locuitorilor din Spătăreşti cu mazilul Ion Volcinschi pentru moşia Anteleşti, au propus, fără rezultat, arendarea ei la ţărani.

Preaînălţate doamne,

La înălţimea ta au dat jalobă Ion Volcenschi, mazil ot Cordoni, precum avînd el dreaptă moşie sa, giumătate de sat de Anteleşti la ţinutu Sucevii

[1] Indescifrabil.

cu voe de la înălţime ta şi-au scos în anii trecuţi vitile sale din Cordon şi li-au aşăzat la moşie sa. Aceasta dar, fiindu acole aproapi satul Spătăreştii a dumneae⟨i⟩ stol⟨ni⟩ce⟨sii⟩ Saftii Băşătoaii, mai nimică nu poate alegi de vinitul acei moşii, fiindcă oamenii de Spătăreşti nu să hrănescu pe moşie stol⟨nicesii⟩, ce, atît aratul, cît şi păşunatul vitelor îl au pe moşie jeluitoriului. Şi cînd rămîne să ei de la dînşii venitul, cheltueşti mai mult decît vinitul.

Pe care şi la giudecata isprav⟨nicilor⟩ de ţînut i-au tras şi au dat zapis de aşezare ce să de pentru stricăciune ce făce moşii, după care nu numai că nu urmează, ce încă în vara anului trecut, vrînd jăluitoriul să-şi facă fîn pentru vitili lui din iarba de coasă ci era, ar fi sărit unii din sătenii de Spătăreşti la bătae cu coasăli şi în tărie lor au cosît iarba cît le-au fost de trebuinţi, iar jăluitoriul au rămas de nu şi-au putut face fîn îndestul pentru vitili lui.

Şi pentru toate aceste au cerut să aibă giudecată şi dreptate.

S-au întrebat deci pe sătenii de Spătăreşti ce au să răspundă la jaloba lui Ion Volcinschi. Ei au arătat că pe moşie stol⟨ni⟩ ce⟨sii⟩, unde şed, nu încap să-şi pască vitili, cum nici să are sau să-şi facă fîn, căci abia este pentru trebuinţa stol⟨ni⟩ce⟨sii⟩, şi toată hrana lor rămîne să o aibă pe moşie jăluitoriului, unde pînă acum o şi au. Şi au cerut dreptate ca să să de poroncă numitului jeluitoriu să le vînză lor moşie cu anu.

Care această cerire a lor, măcar că-i cu totul fără de cale, dar cu toate aceste noi am îndemnat pe numitul jăluitoriu ca să le vînză vinitul moşiei cu anu, cu preţul ce-i dă mîna, pentru ca să nu mai fie pricini între dînşii. Şi el au răspunsu zicîndu cum că nici cu un chip nu-i dă mîna a vinde vinitul, de vremi ce moşie aceasta o are numai pentru însuşi trebuinţa lui, avîndu şi vitile sale aşezate pe dînsa, şi au cerut şi el dreptate şi agiutoriu ca să-şi poată stăpîni dreaptă moşie sa şi jăluitorii aceştie să-şi cei de la stăpînul lor loc de hrană; iar cîndu s-a afla că o vinde altora sau că o ţîni pentru vreo neguţitorie, atunce să fie volnici lăcuitorii de Spătăreşti a o lua la stăpînire lor cu preţu ce or da alţii, încă şi cu zeci lei mai gios.

După care răspunsu a lui, noi nu l-am putut mai mult sîli înpotriva dreptăţii să vînză vinitul, căci el este volnic pe moşie lui a face ci i-a fi voe. Apoi sătenii de Spătăreşti, după ce au văzut că n-au dreptate la cerire lor, au cerut voe să să mute pe altă moşie, care aceasta fiind treaba visteriei, de către noi nu li s-au dat nici un răspunsu.

Deci, Volcinschi, vrînd ca să nu mai fie pricină între dînşii cu pagube, i-au priimit să de pe giumătate din hotarul moşii sale ci este loc de ~~imaş~~, să pască vitili lăcuitorilor de Spătăreşti şi a lui. Şi pentru acest păşunat să nu e nici o plată de la dînşii, iar mai mult să nu să întindă la fînaţ sau la altceva, şi nici cu aceasta sătenii nu s-au mulţămit.

Preînălţate doamne, jăluitoriul acesta are toată dreptate a-şi stăpîni moşie sa în pace şi să facă pe dînsa ci i-a fi voe. Şi de vreme că el cu giurămînt înainte noastră au arătat că nu pentru vreo neguţătorie ţine moşie aceasta, ce numai pentru hrana lui şi a bucatelor ce le are aşezate pe moşie sa, nu s-au găsît cu cale a-l sîli fără voe lui să de moşie cu anul sătenilor de Spătăreşti ce şed pe altă moşie şi vitile lui să rămîi peitoare. Ce, sătenii de Spătăreşti să cei loc de arat, de păşunat, de la stăpînii moşiei pe care şed ei, ori să-şi caute aiure altă moşie de hrană înpregiurul Spătăreştilor, şi pe jăluitoriu să nu-l mai

supere întru nimică. Şi înştiinţăm pe înălţime ta, iar ce desîvîrşită hotărîre rămîne la preînaltă şi lesne cunoscătoare înţelepciune înălţimii tale.

1784 mart 18 dni.

Ali înălţimii tale preplecaţi slugi,

Gherghe vel logofăt ; Ştefan Sturdzea vel vornic ; Lascarache Roset vel vornic ; Atha⟨nasie⟩ Razu ⟨?⟩ vel vornic ; Ilii Cant⟨acu⟩z⟨ino⟩ vel vornicu ; V⟨a⟩s⟨ile⟩ Costachi vel spătar ; Teodor Balş vel han.

⟨Rezoluţie :⟩ Io Alexandru Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

S-au cetit anaforaoa aceasta înainte domniii mele, şi fiindcă dumnealor veliţii boiari cu dreptate au giudecat, pentru aceia domniia me încă asemine hotărîm, ca mazilul Ion Volcenschi să-şi stăpînească moşiia sa din Anteleşti cu pace, ţiindu-şi vitele lui pe moşie fără nici o supărare de cătră nime. Şi silit se nu fie de cătră oamenii de Spătăreşti la moşie, de vreme că el nu o vinde cu anul, ce ei să-şi caute loc aiure pentru hrana lor şi al vitelor pe moşie cari şed, ori aiure undi se vor învoi cu stăpînii moşiilor, după obiceiul pămîntului, întărindu-se anaforaoa aceasta cu al noastră domnească pecete. Iar cînd numitu Volcenschie a vinde venitul moşii cu anul, atunci aceştie seteni de Spătăreşti să se protimisască.

1784 mart 22.

Procit vel clucer.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMCDXXXIV, doc. 35.
Orig., pecete aplicată.

532

⟨Iaşi,⟩ 6 mai 1784

Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, hotărăşte ca locuitorii din Tîrgu-Frumos să nu plătească „adetul de casă", iar pentru semănăturile ce au pe moşie să dea dijma obişnuită epitropiei mănăstirii Sf. Spiridon, deoarece vatra tîrgului a fost loc domnesc.

Cu mila lui Dumnezeu Io Alexandru Costandin voevod, domn ţării Moldovei.

Facem ştire cu acest hrisov al domniei mele tuturor cui să cade a şti, că prin jaloba ce au dat tîrgoveţii din Tîrgul Frumos, ce este la ţinutul Cîrligăturii, au arătat că la acest tîrg au fost scaun vechi de domnie unde şi pără acum ar fi stînd zidirile curţii gospod faţă ; şi dînd moşie aceia domnească la schitul din Codru Eşului ce este deasupra Socolei, care schit rămîind mitoc la mănăstire Sfîntului Spiridon din Eşi îi asupr⟨e⟩a pi tîrgoveţii epitropii mănăstirii să iae cîte doi lei de casă bezmen. Şi, viind el atunce de s-au jeluit la răpăusatul domn Grigorii Ioan Calemah voevod, li s-au dat hrisov de la domnia sa cu hotărîre ca niciodată de casă să nu dée nemică mănăstirii, ce numai dejma obicinuită de pe moşie, afară din vatra tîrgului, să aibă a da dejma obicinuită. Cu care hrisov de atunce şi pără acum n-au fost asupriţi, dar acum epitropii mănăstirii Sf. Spiridon prin vechilul ce au acolo găsit, pe un Lupu

căpitan, i-ar fi supărînd cerîndu-le să le iae cîte doi lei de casă bezmen, vrînd să le iae şi hrisovul din mîna lor.

Pentru care pricină s-au rugat domniei mele să aibă dreptate şi ca să ne facem milă cu dînşii, arătînd şi hrisovul domniei sale Grigorii Ioan Calemah voevod ce este din velet 1763 iun⟨ie⟩ 3, prin care scrie aşa : fiind tîrgul acesta din cele vechi oraşe, unde şi scaun domnesc au stătut, şi din vreme în vreme rămîind spre scădere şi înpuţinare de oameni, după înştiinţare ce luase de la isprăv⟨nicia⟩ ţinutu⟨lui⟩ ar fi fost ce mai multă de la vreme ce s-au fost dat danie acest tîrg la schitul ce să află în Codrul Eşului, a supăra călugării pe cei ce lăcuia în tîrg cu bezmen cîte doi lei de casă ; care danii cercetîndu-să de către domnia sa, s-au aflat un hrisov de la domnia sa Mătei Ghica voevod de cîtă moşie au mai rămas a Tîrgului Frumos, nedată danie pără la ace vreme, să fie a schitului din Codru Eşului. Şi cu ace danie s-au fost întins călugării a lua şi bezmen pe casă, arătînd şi o carte de la domnia sa Scărlat voevod, în care volniceşte pe schit ca să iae cîte doi lei de casă. Şi cunoscîndu-să că ace carte s-au dat fără nici o cercetare, arată răpăosatul domn că n-au găsit cu dreptul să supere pe lăcuitorii ce să află în vatra tîrgului cu bezmen, fiindcă vatra tîrgului nu este dată, hotărînd prin hrisovul domniei sale să fie nesupăraţi pentru adetul de casă cu nemică, dar pentru cele ce vor lucra pe moşie, afară din vatra tîrgului, să de dejma obicinuită.

Deci cercetîndu-să şi de către însuşi domnie me această pricină, s-au văzut şi hrisovul domniei sale Matei Ghica voevod ce este din velet 7263 iuli 18, prin care arată că cîtă moşie mai rămăsese din hotarul Tîrgului Frumos nedat danie pentru atunce au făcut milă domnie sa şi au dat danie la schitul din Codru Eşului şi a besericii gospod din Tîrgul Frumos, iar din vatra tîrgului nu scrie că au dat-o, nici pomeneşte ca să să ia leu de casă de la cei ce vor lăcui în tîrg. Apoi şi hrisovul răpăusatului domn Grigorie Ioan Calemah voevod, ce li s-au dat tîrgoveţilor mai pe urmă întăriturii, hotăreşte să nu fie supăraţi cu adet de casă, cum arată mai sus.

Pentru aceasta dar şi domnie me, luînd sama cu amăruntul, n-am găsit cu cale a supăra pe tîrgoveţii cu bezmenul de casă lor ce li să cerea, şi după cum pără acum s-au păzit de n-au fost supăraţi cu bezmenul, nici au dat, asemene am făcut milă cu dînşii şi prin acest al nostru domnesc hrisov ce li s-au dat de întărituri, hotărîm ca de acum înainte toţi tîrgoveţii ce vor fi şezători în vatra Tîrgului Frumos şi pe selişte veche a tîrgului să fie apăraţi şi nu asupriţi de către nime pentru adetiul de casă, iar pe cele ce vor face la cîmpu pe moşie, afară din vatra tîrgului, sămănături i fînaţ şi orice pentru hrană şi alejverişul lor, să aibă a da dejma obicinuită din toate.

Întărindu-să hrisovul acesta cu a noastră domnească iscălitură şi pecete, poftim domnia me şi pe alţi luminaţi domni, pe care sfîntul Dumnezeu îi va orîndui în urma noastră la scaunul aceştii ţări, să nu strice aceste miluiri, ce mai vîrtos să o întărească pentru a domnielor sale cinste şi vécinica pomenire.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaunul domniei mele, în oraşul Eşii, întru ace dintîi domnie a noastră la Moldova, la al doile an, la anul 1784 maiu 6.

Ioan Alexandru Costandin voevod.

Locul peceţii.

Academia Republicii Socialiste România, pach. XXXVI, doc. 198.

Copie.

533

⟨Iași,⟩ 2 iulie 1784

Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Tutova să oblige pe locuitorii moșiilor răposatului vornic Manolache Bogdan să dea dijma din produse și să lucreze zilele de boieresc după prevederile ponturilor.

Io Alexandru Costandin voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Credincioși boerii domniii mele, dumneavoastră Gavril Conachi biv vel stolnic i Enachi biv vel stolnic, ispravnici de ținutul Tutovii, sănătate!

Să faci știre că domniii meli au jăluit vechilii casii răpousatului vor⟨nic⟩ Manolachi Bogdan, arătînd că oamenii ce sint trăitori pe moșiile răpousatului, Stănueștii i Chetrenii i Șerpenii și Fătăciunii, ce sint la acel ținut al Tutovii, că nu s-ar fi supuind a-și da venitul moșiii după obiceiu, cum și zilile obicinuite nu vor să lucreză după hotărîre ponturilor, au cerșut dreptate.

Iată scriem dumneavoastră să cercetați și dovedindu-să că nu să supun a-și da venitul moșiii, dumneavoastră pe acie să-i supuneți ca să dei venitul moșiii din toati de a zăce, după obiceiu, cum și zilile obicinuite a boierescului iarăși să aibă a lucra după hotărîre ponturilor ce sint în vistirie cu pecete gospod, cum și alti pricini ca aceste ce vor mai ave, iarăși prin giudecată după dreptate ce vor fi avînd să le înpliniți ca să nu rămîie păgubași de venitul moșiii.

Aceasta scriem.

1784 iule 2.

Și să odihniți pe vechilii casii răposatului după dreptate ce vor fi avînd ca să nu mai jăluiască.

⟨Pe verso :⟩

Credincioși boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Gavril Conachi biv vel stolnic i dum⟨nealui⟩ Enachi biv vel stolnic, ispravnici de ținutul Tutovii, datis zdraviem.

Vechil vornic Bogdan.

Procit vel logofăt.

S-au trecut.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXVII, doc. 101.
Orig., pecete aplicată.

534

24 iulie 1784

Locuitorii din Luceni, de pe moșia lui Ene Sava, dau zapis stăpînului că-i vor plăti cîte 2 lei de casă ori îi vor face cîte 12 zile de lucru după ponturi, dînd și dijma din produse, cu condiția să nu primească în sat nici un om străin.

† Adică noi oamini din Luceni, cari șidem pi moșii dumisali giupînului Eni Sava, făcut-am zapisul nostru la mîna dumisali precum să să știi că ne-⟨a⟩m

aşăzat cu dumnealui ca să dăm cîti 2 lei di casă sau cîti 12 zili di lucru pi an, după cum arată ponturile domneşti. Şi noi sîntem chizeşi unu pentru altu şi banii casălor să avem noi a-i strîngi şi a-i aduci la dumnealui, să-i dăm cu mulţămită. Şi noi să avem a-i da dejmă din grădini, din puposoi, din harbuji şi ori din ce fel de legumi s-a faci pi moşii, să aibă a lua din toati. Sau di va nemiri vreun om strein în sat, să nu aibă a-l priimi în sat.

1784 iulie 24.

Eu Pavăl Bîrzul ; eu Grigoraş Damaschin ; eu Lazur, ginirile lui Neculai ; eu Nistor, ficiorul lui Ghiorghi Blîndescu ; eu Apostu Negru ; eu Ştefan Vasilan ; eu Isar.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXIV, doc. 152.
Orig.

535

⟨Iaşi,⟩ 6 sept. 1784

Alexandru C. Mavrocordat, domnul Moldovei, porunceşte biv vel paharnicului Şerban Buhuş, ispravnic de Dorohoi, să împlinească dijma din produse de la locuitorii de pe jumătatea satului Codreni a postelnicului Iordache Iamandi şi să cerceteze dacă moşia este „strîmtă" şi nu are loc pentru „împregiuraşi".

Io Alexandru Constantin voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniii mele, dumnealui Şărban Buhuş biv vel paharnic, ispravnic de ţinutul Dorohoiului, sănătate !

Fiindcă prin jaloba ce-au dat domniii mele boeriul nostru Iordachi Iamandi biv postelnic au arătat că la acel ţinut are giumătate de sat de Codreni, zestre, şi lăcuitorii cii ci să hrănescu pe moşii nu s-ar fi supuind a-i da dejma obicinuită şi osăbit prin jaloba sa au arătat că pe moşia sa, undi îi este aşăzare, este loc strîmt, n-are loc îndestul nici pentru trebuinţa sa, cum nici pentru lăcuitorii săi şi fiindcă moşie Codrenii este aproape, au cerut dreptate ca să s⟨e⟩ apere despre lăcuitorii înpregiuraşi, să rămîi numai pentru trebuinţa sa şi a lăcuitorilor, cum mai pre larg viţi înţălegi din jaloba ce-au dat domniii meli, cari vi s-au trimis.

Deci scriem dumitali să cercetezi şi, fiind precum jălueşti, mai întîi venitul moşiii de pe la acii ci or fi pricinuitori, ce-a fi cu drept, păr'la cel puţin să plineşti şi să-i supui pe toţi a urma la toate întocma pe obicei şi după hotărîre ponturilor gospod, ca să nu s⟨e⟩ păgubască post⟨elnicul⟩ Iamandi de venitul moşiii. Iar pentru apărare ci ceri să i să facă la moşiii, dumneata să cercetezi iarăşi şi, de să va afla că locul îi este strîmt, undi îi este aşezare, şi nu este loc undi să-şi poată face celi trebuincioasi, cum nici lăcuitorii săi, cu mărturiia

dumitali să ne înştiinţezi pentru aceasta pre largu şi vii ave al doile poroncă cum să urmezi.

Aceasta scriem.

1784 săpt⟨embrie⟩ 6.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

⟨Adresa :⟩ Credincios boeriul domniii mele, dumnealui Şărban Buhuş biv vel paharnic, ispravnic dè ţinutul Dorohoiului, datisă zdraviem.

Post⟨elnicul⟩ Iordachi Iamandi.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CDXXIV, doc. 70.

Orig.

536

20 martie 1785

Cinci locuitori din Vităneştii de Sus dau zapis stolnicului Manolache Donici că se angajează să-i lucreze via sa de la Clipiceşti şi să-i clădească cramă, în schimbul plăţii birului şi scutirii de havalele.

Adecă noi, oamenii din satul Vităneştii de Sus, dat-am încredinţat zapisul nostru la cinstită mîna dum⟨nealui⟩ stolnic Manolachi Donici, precum să s⟨e⟩ ştie că ni-am aşăzat la dumnealui ca să-i lucrăm noî pogoane de vie ce le are dumnealui la Clipeceşti, cu tot lucrul lor piste an şi să avem a le îngrădi înpregiur în iastă vară şi la iarnă să avem a scoati lemnu să-i facim căsoae în amnari şi de bîrne, să o lipim, să o acoperim, să o dăm gata. Şi lungul căsoaii să fie de cinci stînjăni şi latul de trei.

Şi dumnealui, pentru toate acestea ce să arată mai sus, să aibă a ne plăti ciferturile noastré cîte or fi piste an, să ne scutească şi de avalelé, iar ajutorinţă de vară şi ajutorinţa de iarnă să avem a le plăti noi.

Şi piste această aşăzaré ce am făcut cu dumnealui, după cum mai sus să arată, cu nimic alt să nu fim supăraţi de cătră dumnealui.

Iar de va mai cumpăra şi alte pogoani de vie, iar noi să le lucrăm până la cinsprăzece pogoani. Şi să fim datori a lucra viile la vreme şi cu tot lucrul lor după cum să cadé, cum şi gardul să fie bun şi capetele cu cătină, iar pe la haturi numai cu nuele.

Şi pentru credinţa, am pus numele şi degitele mai jos.

1785 martie 20.

Eu Lupul Gălățan vornic adeverez ; eu Andriiaș Croitor ot tam adeverez ; eu Andriiaș Tutovan ot tam adeverez ; eu Chirica Croitor ot tam adeverez ; eu Ștefan Pavăl ot tam adeverez.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXIII, doc. 238.
Orig.

537

⟨Iași,⟩ 17 mai 1785

Grigore Negruți, mazil din ținutul Hîrlău, reclamă domnului că locuitorii din Epureni (Botoșani) îi strică moșia lui, Vicoleni, și cere o carte domnească prin care să-i oblige a lucra unde le va arăta el, silindu-i să-i dea dijma din produse.

Preînălțate doamne,

Jăluesc mării tale că eu la ținutul Dorohoiului am o moșie Vicolenii, de baștină, cu scrisori, pe care moșie sat nu este. Dar sătenii din satul Epureni ot ținutul Botoșani trec piste apa Jijie și vinu la moșie mea și în tărie lor întră și-mi strîcă locul cel de fînațu cu arăturile lor. Ș-apoi, cînd este la vreme datului dejmii după obiceiu, ei mergu pe furiș și-și rîdică toată pîine, și mie nimică nu-mi lasă, cum și la fînaț iar asămine fac. Și și răvaș de la dum⟨nealor⟩ vornicii de Botoșani li-am dusu, și ei nici au vrut să știe, ce încă s-au rîdicat odată cu vro 30 pluguri și mergînd au întrat și au prinsu a ara unul cîte unul pe unde li-au fost voia.

Mă rog mării tale, să mi să de o luminată carte gospod de stăpînit, ca să-i pot opri și a le da eu loc, unde voi socoti, din destul pentru hrana lor și la vreme să-mi de obicinuitul adet după obiceiu, iar să nu fii volnici a rădica păn nu-m⟨i⟩ vor da.

Și precum a fi mila mării tale [1].

Robul mării tale,

Grigori Negruțu, mazil de la ținutul Hîrlăului.

⟨Rezoluția :⟩ Mergi la dum⟨nealui⟩ vel logofăt.

Mai 17, 1785.

. . . . . clucer [2].

Arh. St. Iași, Documente, pach. CXXXII, doc. 34.
Orig.

---

[1] La 18 mai 1785, Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor ținutului Dorohoi : „să cercetați, și cînd acești săteni vor fi strîcînd moșia piste tot cu arăturile și nu le vor fi făcînd la un loc, deoparte, și dejma după obiceiu și după ponturile gospod n-ar fi urmînd a da, atunci dum⟨neavoastră⟩ să nu îngăduiți pe acei săteni a întra ș-a strîca locul cel de trebuință. Ce dîndu-le loc deoparte cît s-a socoti pentru hrana lor, apoi să le dați poroncă a-și da obicinuit adetiu din toate după obiceiu și după ponturile gospod. Iar de la cei ce nu să vor supuni a da, dum⟨neavoastră⟩ să înpliniți și să dați jăluitoriului" (Ibidem, doc. 33, orig.).

[2] Indescifrabil.

538

⟨Iași,⟩ 14 iunie 1785

Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă carte de încuviințare șătrarului Ilie Cîrste din Bucovina să-și orînduiască vechil la moșiile sale Stroești și Laiul (Roman) spre a-i apăra de tăiere „rădiul și dumbrava", locuitorii avînd voie a tăia numai din codru.

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce, după obiceiul pămîntului și după hotărîre domneștilor condice, rădiurile și dumbrăvile de-a pururea au fost și sînt oprite și apărate de stăpînii moșiilor ca să nu se taie de către nimine, drept aceia s-au dat această carte al domniii meli șatrarului Ilie Cărste (din Cordonul chesaricești Bucovini) și omului seu pe cari va orîndui vechil la moșie sa Stroeștii i Laiul, ce ari aice în țara Moldovii la ținutu Romanului, cu care se fie volnic a apăra rădiul și dumbrava ce va fi pe aceli moșii ca să nu s⟨e⟩ taie de cătră nimini alții făr' de învoiala stăpînului moșiii, iar codru mereu de va fi, să nu fie oprite, ce să aibă voe a tăia fieștecine.

La care poruncim domnie me dumneavoastră is⟨pravnici⟩ de ținutu Romanului, să dați mînă de agiutor omului rînduit spre a să păzi și a să urma porunca domniii meli, preveghind ca să nu s⟨e⟩ asuprească cineva mai mult oiste hotărîre.

Aceasta.

1785 iuni 14.

Procit vel vistier.

⟨Pe verso :⟩ Trecută la condică.
S-au trecut la condică și la divan,
Andrei condicar.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMDCXXIV, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

539

⟨Iași,⟩ 20 august 1785

Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Neamț să oblige pe locuitorii de pe moșiile paharnicului Iordache Lazu să-i dea dijmă și să-i lucreze zilele de boieresc după ponturi.

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voevoda, bojiiu milostiv gospodar zemli Moldavscoi. Cinst⟨iți⟩ credincioși boerii domniii mili, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ Aleco Ianculeo biv vel agă, Ioniți Ros⟨e⟩t biv vel paharnic, is⟨pravnici⟩ di ținut⟨ul⟩ Niamțului, sănătate !

Prin jaloba ce-au dat paharnicul Iordachi Lazul au arătat că la acel ţinut are sat⟨ul⟩ Urichenii i pol sat Răteştii i satul Ungureşti i pol sat Zmeeştii parte din gios şi a 4 parte din sus şi nici lăcuitorii cari să hrănescu pe aceli moşii, nici cei care sînt şezători cu casa nu s-ar fi supuindu a-i da venitul obicinuit.

Scriem dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să ⟨se⟩ cercetezi şi, dovedindu-s⟨e⟩ că aceli moşii sînt drepte a pah⟨arnicului⟩, apoi atît pi cei ce vor fi lucrîndu pe dînsăli să-i supuneţi a da dejma obicinuită, cît şi pe cei ci vor fi şezători cu casă să-i supuneţi a lucra pintru aditiul di casă obicinuitile zili a boerescului, după ponturile gospod.

Aceasta.

1785 avgust 20.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi credincioşi boerii domnii mili, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ Aleco Ianculeo biv vel agă, Ioniţi Ros⟨e⟩t biv vel paharnic, is⟨pravnici⟩ de ţinut⟨ul⟩ Niamţului, datis zdraviem.

Dum⟨nealui⟩ paharnic Lazul.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică, Andrii condicar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXL, doc. 60.

Orig., pecete aplicată.

540

⟨Iaşi,⟩ 29 august 1785

Alexandru Mavrocordat Firaris porunceşte biv vel stolnicului Enache, ispravnic de Tecuci, să cerceteze reclamaţia egumenului de la Dumbrăviţa pentru stricăciunile ce le fac vitele vecinilor pe moşiile schitului şi să oblige pe locuitori a-şi da venitul obişnuit, după ponturi.

Noi Alexandru Ioan Mavrocordat voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincios boeriul domniei mele, dumneata Enachi biv vel stolnic, ispravnic de ţinutul Tecuciului, sănătate !

Iată s-au trimes jaloba ce au dat domniei mele Macarie, egumenul de la schitul Dumbrăviţa, pentru stricăciunea ce i s-ar fi făcînd despre bucatele înpregiuraşilor la doaî moşii a schitului ce are la acel ţinut, anume Dumbrăviţa şi Sineştii, atît la fînaţ şi la ţarină, nepuindu-şi păstor la bucatele lor, cum şi pentru lăcuitorii ce să află şăzători pe moşiile aceste, că nu s-ar fi supuind a da adetiul de pe casă şi venitu obicinuit a moşiilor, dintru a căruea jalobă pre larg vei înţelege.

Deci iată scriem dumitale să cercetezi şi, pentru păgubirea şi stricăciunea ce s-ar fi pricinuit pînă acmu la moşiile mănăstirii despre bucatele înprejuraşilor, ceia ce va fi cu drept să înpliniţi de la aciia şi de acmu mai mult să nu-i îngăduiţi a mai face călcare şi stricăciune bucatele lor pe moşiile schitului. Cum şi de la lăcuitorii ce vor fi şăzători pe moşiile aceste, iar ce va fi cu drept.

atît banii casălor, cum și venitu obicinuit, să înplinești și să-i supui pe toți a urma întocma după ponturi, ca să nu să păgubască schitul de venitu moșiilor.
Aceasta scriem.

1785 avgust 29.

Locul peceții gospod.
Procit vel logofăt.
S-au trecut la condică,
Andrii condicar.

Arh. St. Buc., Ms. 524, f. 50v—51.
Copie.

541

1 februarie 1786

Stareța de la Socola se învoiește prin zapis cu Săndulache Anastasăi ca, pentru cele cinci pogoane de vie ce le are și pentru alte treisprezece ce urmează la le mai sădi pe moșia mănăstirii, să dea cîte doi lei de pogon pe an drept dijmă.

Precum să s⟨e⟩ știi că am făcut tocmală și așădzari cu dumnealui Săndulachi Anastasăi pentru viile ci le ari pe locul sfintei mănăstiri Socola, adică pentru cinci pogoani de vii ce sînt de dau roadă, ca să de pe tot anul cîte doi lei de pogon pentru obicinuita dejmă a locului ce da de a dzăce. Cu dumnealui m-am așădzat într-acestași chipu precum arat mai sus.

Iar pentru triisprădzăci pogoani de vii pusoari și vra să mai pui și într-acestași anu, carele pentru aceste m-am așădzat cu dumnealui : păn în patru ani de dzile, adică în patru tomni, de astăzi înainte să nu de nimică, iar după patru tomni încole, iarăși să aibă a plăti cîte doi lei de pogon și pe aceste, după cum și pe cele de mai sus arătate ; care celi cinci pogoani de sus ce dau roadă și cu triisprădzăci po⟨go⟩ani pusoari, fac piste tot optusprădzăci pogoani, și banii cîte doi lei facu triidzăci și șase lei, și acești bani să aibă a-i plăti dumnealui la avgust 6, adică la dzioa praznicului.

Și plătindu dumnealui banii după tocmala ce arat mai sus, să n-aibă întru nimică supărare, nici vii dum⟨isa⟩le, cît nici pomăt⟨ului⟩ ci-l va ave la vii dum⟨isa⟩le și să n-aibă a să supăra mai mult nici dumnealui, nici copiii dum⟨isale⟩.

Și pentru mai adevărată credință am pus pecete sfintei mănăstiri și am și iscălit puindu numele meu.

1786 fev⟨ruarie⟩ 1.

Antonii star⟨e⟩ța de la sfînta mănăstire, adiverez.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXXXVIII, doc. 184.
Orig., pecetea M-rii Socola.

542

29 martie 1786

Socoteala de încasări, pentru zilele de boieresc, de la locuitorii moşiei Păltiniş, arătaţi nominal.

Copie de pe sama venitului moşiii Păltinişul din anul 1785.

Lei,	bani,	liudi	
2	—	—	Melinte Înpărat
2	—	—	Simeon Înpărat
1	—	—	Mihalachi cioban
1	—	—	Vasile Neagul
2	—	—	Ichim
1	—	—	Irimiia Înpărat
2	—	—	Gheorghie Mărăiu
1	—	—	Nistor Înpărat
2	—	—	Ioniţe Săcul
1	—	—	Ion Înpărat
1	—	—	Simeon cibotar ci iaste scutelnic
2	—	—	Costandin Hadărcă
2	—	—	Toader Mitroaii
2	—	—	Ştefan Sucilă
1	—	—	Agapi Ungurean
1	—	—	Simeon Albotinaş
1	—	—	Ion Bîrsan
2	—	—	Dumitraşco Balahura i Dumitru Hariga
1	—	—	Toader Balahura
2	—	—	Timofti Bînzariu
2	—	—	Vasile Axinte
1	—	—	Ion Bînzar
2	—	—	Toader Ţibrican
2	—	—	Andrieş Mitroae
2	—	—	Grigoraş cojocar
1	—	—	Ştefan Bordeian i Petre Vlas văt(ă)man.
2	—	—	Axinti Negrai
2	—	—	Ion Gherasim
1	—	—	Luca rotar
2	—	—	Ionel
2	—	—	Lupaşcu sobar
1	—	—	Apostol Midoschi
2	—	—	Ion Pavăl
1	—	—	Ion Spătariu
1	—	—	Vasile Bejenar
1	—	—	Imestin
1	—	—	Filip Midoschi
1	—	—	Petre Roşca
2	—	—	Dumitraşcu Saucă
1	—	—	Vasile Asobăriţii

1	—	—	Grigoraş Ababeialbei
2	—	—	Axinte sin lui
2	—	—	Gavril Dados
2	—	—	Gavriliţă Ilieş
2	—	—	Ilieş Bătrînul
2	—	—	Ştefan ţigan herar
2	—	—	Eftimi Capră
2	—	—	Toader zăt Gheorghieş
2	—	—	Mihai
2	—	—	Vasilie Mărcan
2	—	—	Lupaşcu
2	—	—	Costandin Ababei
2	—	—	Gheorghieş
1	—	—	Gheorghie Chirondă
2	—	—	Gheorghie cumnat lui
2	—	—	Grigori Rusul
2	—	—	Ştefan zet Chirondă
1	—	—	Lupul Liontie
2	—	—	Ion Corpăcean
2	—	—	Miron Mărcan
2	—	—	Ion Mărcan
2	—	—	Toma pîslaru

Bordeile

2 Andronachi Mărăi
1 Ion Mărăiu
1 Săndulean Văduvăsăracă
1 Necolae Asandului
1 Dumitru zet Grosoae
1 Pricopi Jacotă
2 Vasile Buţuncu
2 Ierimiia Capră
1 Ion Capră
2 Andrei Bejănar
1 Dumitru Bernevicroşul
1 Lupul Zugravului
1 Mateiu Mistrean
1 Ion sin Paraschivei
2 Ilie Chisăliţe
2 Ştefan zet Donosoae
2 Grigori Rotaru
2 Ioan Ahenghii
2 Gheorghie zet Rotar i Gheorghie Vrem
săracă, n-are nimică.
1 Istrate Izmană
2 Ion Manole
2 Vasile sin Rotaru
2 Andrei Izmană
2 Enachi Arotarului

2 Ion Agrusinii
2 Pătraşcu
2 Miron Vîntu
1 Grigoraş Căzacu
2 Ion zet Pătraşcu
2 Dumitru Rusu
2 Simeon cojocar
1 Tudor Budăian
1 Gheorghi Izmană
1 Toader Postolachi
1 Vasile Creţul
1 Irimia Creţul
1 Ursul Creţul
1 Toader Tîrsănă
1 Ion zet Ioniţă
1 Axinte sin Ioniţă
1 Toader cibotar
2 Lupul zet Creţii
1 Lupul zet Iordache
2 Costandin sin Iordachi
2 Andrei Înpăratul i Ion murar
1 Eftime Mistrean, sărac, n-are nimică
2 Dumitraşcu Mistrean
2 Ion Cuciurean
2 Ilie Ungurean
2 Ignat
1 Ion Plăvan vătăman
2 Ştefan Plăvan
2 Vasile Rogojină
1 Andrei Lupuşor
2 Vasile Văduvoiu
1 Tănase zet Toderică
2 Toader Vădoiu
1 Andrei Vreme
2 Vasile Puşcaş
2 Ştefan Lungul
1 Agapi
1 Grigoraş Băghiul
2 Ion Epure
2 Tudosi Lupuşor
2 Ioniţi Mistrean
2 Grigoraş Căzacu
1 Mafteiu Simionel
2 Ion Simionel
2 Toder Cuciurean
2 Alexa sin Mistrean
2 Ion sin Ştefan Lungul i Simion sin Costandin vor⟨ni⟩c
1 Alexandru Bejenar
2 Gheorghie jitar i Costandin Chiţe i Gheorghie Tăbărcea

Holtei cu capul

Vasile Midosinschi
Gavril a lui Pavăl
Pavăl sin Donosoae
Ion Ichim

288 fac, însă cu 4 câte un leu banii casălor
44 17, face dejma fînului

332 fac piste tot
25 20 ce s-au mai găsit pe urmă, mîncătură din banii casălor și dejma fînului, însă 13 lei din banii casălor și 12 pol lei din dejma fînului ci i-au fost mîncat Ion Sîrbul

357 37
1799 stînjăni fînu, s-au găsit piste tot de dejmă.

Dejmă de pîne ce au eșit.

Merțe,	dim⟨irlii⟩	
10	—	mălai s-au trimis la Pășcani
3	8	grîu de pe arie
4	1	orzu

550 căpățîni varză tij s-au trimis la Pășcani.

Bani ce au luat Andrei Ciorneiu de pe venitul moșiei, ce au dat din bani și cu ce să mai încarcă.

1786 mart 29.

Ce au luat

Lei,	bani	
357	121	au luat din venitul moșiei Păltiniș, după cum arată în izvod.
250	—	au luat bani de aicea, după scrisoare ce au dat.
607	121	fac luați

Ce au dat dintr-acești bani.

100 la Cazimir cu care s-au încărcat la sama lui și lui Ciornei s-au dat pece⟨te⟩.
100 au dat oamenilor din Păltiniș pentru fălci, pentru care ne-au dat pece⟨te⟩ și zapis.
200 au dat tij pă fălci, însă 100 la Păltiniș și 100 la Trujești, a cărora zapis iaste la Cazimir.
137, 60 pe 50 stupi ce au cumpărat câte 2 lei 90 bani.
137, 60 ce au rămas să mai cumpere.
50 stupi tot câte 2 lei 90 bani și de s-or cumpăra mai eftin, să arate.

675 lei fac, din care scăzîndu-să ce au luat, trec mai mult dați de Ciorneiu
67 lei, 9 bani, adică șazăzăci și șapte lei, noao bani, care i s-au dat de Costandin Scorțescu cu răvaș.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXLVIII, doc. 31.
Copie.

543

⟨Iaşi,⟩ 22 iunie 1786

Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă încuviinţare egumenului de la schitul Drăguşani (Bacău) să oblige pe locuitorii de pe moşia Băsăşti să-şi dea dijma din produse.

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce prin jaloba ce au dat domniei mele rugătoriul nostru Serafim, egumenul de la schitul Drăguşeni ot Bacău, au arătat că numitul schit are o moşie, anume Băsăştii, la ţinutul Bacăului şi lăcuitorii ce să află şăzători cu casăle pe numita moşie nu s-ar fi supuind a da obicinuita dejmă după ponturile gospod.

Pentru care cerînd dreptate ca să nu rămîe schitul păgubaş, iată, pin domneasca noastră carte, să dă volnicie schitului Drăguşeni şi omului ce-l va ave rînduit vechil la numita moşie Băsăştii, să fie volnic cu carte domniei mele a-şi lua venitul de pe dreaptă moşie schitului din toate de a zăce, pe obiceiu şi după hotărîre ponturilor ce sînt în visterie cu pecete gospod, din ţarini cu pîine, din fînaţi, din prisăci cu stupi, însă din cincizăci unul, iar fiind mai puţini să ia cîte una para de stup ; din grădini cu legumi ce vor fi de neguţătorie, iar din grădinile ce-şi vor face lăcuitorii pentru casile lor să nu să supere cu dejma. Aşijdere şi din tot locul cu tot venitul după hotărîre ponturilor gospod.

Iar arătîndu-să vreunii înpotrivitori a nu-i da obicinuitul venit din cele ce vor face pe moşie, poruncim domniia me dumneavoastră, ispravnici de ţinutul Bacăului, cercetînd ce a fi drept, să înpliniţi de la acie ca să nu s⟨e⟩ pagubască schitul. Iar avînd cineva a răspunde înpotriva acei moşii, cu scrisori, dovezi ce va ave, să vie la divan.

Aceasta poruncim.

1786 iunie 22.

Procit vel logofăt.
⟨Pe verso :⟩
S-au trecut în condică,
Andrii condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Frumuşani, pach. I, doc. 36.
Orig., pecete aplicată.

544

⟨Iaşi,⟩ 12 iulie 1786

Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Rîşca să ia de la locuitorii de pe moşia mănăstirii, Hărmăneşti, venitul după ponturi.

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Fiindcă cuvios rugătoriul nostru Venedict, arhimandritul şi egumenul mănăstirii Rîşcăi, au jăluit că oamenii, atît cei cari sînt şezători cu casă pe moşie

Hărmăneştii a mănăstirii, de la ţinutul Sucevii, cît şi cei ce lucriază di-şi fac fîn şi ţarini, nu să supun a da venitul moşiei după ponturi, drept aceia, i s-au dat această carte al domniii mele ca să fie volnic a-şi lua venitul din toate celi ce vor fi pe driaptă moşie mănăstirii, după ponturile ci i s-au dat cu pecete gospod.

Drept aceia, poroncim domniia me dumneavoastră dregători ai ţinutului, pe cei ce nu să vor supune a da venitul moşiei după ponturi să-i supuneţi, înplinind de la dînşii ceia ci va fi cu dreptul. Iar avînd cineva a răspundi înpotriva acei moşii, cu scrisori ce va ave să vie la divan. Aceasta.

1786 iul⟨ie⟩ 12.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. XXVII, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

545

⟨Iaşi,⟩ 5 octombrie 1786

Alexandru Mavrocordat Firaris, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Iaşi să cerceteze dacă pe moşia Piscani, a stolnicului Mihalache Luca, sînt condiţii potrivite pentru înfiinţare de sat şi să înştiinţeze pe oamenii de peste hotar să vină să se aşeze acolo.

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voevod, bojii milostii gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Necolai Balş biv vel vornic i dum⟨nealui⟩ Mihai Sturza biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Iaşii, sănătate !

Stolnicul Mihalachi Luca, prin jaloba ce au dat către domnie me, au arătat că la ţinutul acela are o moşie, anumi Piscani, unde mai înainte vremi ar fi fost şi lăcuită cu oameni, dar din întîmplările vremilor trecute, înprăştiindu-să, ar fi rămas moşie slobodă.

Şi voind acum ca să s-aduni oameni iarăşi cu lăcuinţa pe acea moşie, iată scriem dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să faciţi cercetare acei moşii şi, di viţi adeveri că este moşie bună şi mare unde să aibă lăcuitorii ce să vor aşeza pe dînsa ca să-şi facă toată hrana lor cu îndestulare, atuncea să aveţi în purtare de grijă şi să înştiinţaţi după datorie ce aveţi pe cei streini care să vor fi megieşind cu acel ţinut, ca să-i îndemni să vie cu lăcuinţa la ace moşie, încredinţîndu-i că după vinire lor li să vor da îndestulă vremi de odihnă, încît să-şi poată faci toată aşezare lor. Şi după înplinire vadelii, la aşezare de bir, iarăşi vor fi aşezaţi după a lor stare şi putinţă, ca nişti streini, iar nu asupriţi.

Însă oamenii ce-i viţi lăcui să-i adiveriţi să fie streini aduşi de piste hotar, iar nu de la vreun ţinut al ţării, după obicinuinţa ce au unii din lăcuitori a să strămuta din loc în loc şi cu nume de bejănari să-i lăcuiţi ca pe nişti streini, căci pe urmă, de să va afla că aţi lăcuit niscaiva oameni de pe la alte ţinuturi şi nu vor fi cu adevărat streini aduşi de pintr-alte ţări, atuncea să ştiţi că nu numai că să vor da înnapoi la ţinutul de unde să vor fi strămutat, dar şi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ nu viţi ave nici o îndreptare înainte domniii mele pentru

neurmare poruncii, fiindcă urmări ca aceste nu aduc vreun folos visterii, ce păgubire.

Şi după ce viţi aşeza şi viţi lăcui oameni streini la moşie aceasta, făcînd isvod anume de numele lor, arătîndu-i din ce loc sînt viniţi şi la care lună s-au aşezat la ace moşie şi cîtă vremi de odihnă li-aţi făgăduit pără să s⟨e⟩ aşeză la bir, şi aşa pre largu triimeţind înştiinţare, viţi ave poronca domniii mele în ce chip să urmaţi.

1786 oct⟨ombrie⟩ 5.

⟨Pe verso :⟩
Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealu⟩i Necolai Balş biv vel vornic i dum⟨nealui⟩ Mihai Sturza biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Iaşii, datesă zdraviem.

. . . . [1] vel vistier.
După condică.
Pentru slobozîe la moşie Piscanii.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIII, doc. 196.
Orig., pecete aplicată.

546

⟨Iaşi,⟩ 29 noiembrie 1786

Marele logofăt judecă pricina bănesei Catrina Roset cu locuitorii din satele Soleşti, Bouşor, Beneşti şi Tanacu, care au dat foc stogurilor de fîn de pe moşia sa, Făurei, hotărînd ca ţăranii s-o despăgubească, fie să-i dea „fîn pentru fîn", cosindu-l în anul viitor, fie să-i plătească în bani.

Dumneaei băneasa Catrina Roset, prin vechil ce şi-au pus din parte dumisale, pe Dumitrache Miclescu, s-au giudecat înnaintea mea cu o samă de oameni din patru sate de la ţinutul Vasluiului : Soleştii, Bouşor, Beneştii şi Mănăstire Tănacu, anume : Ştefan Burghele ot Bouşor i Vasile Mustăreţ i Nichita ot Soleştii şi Mihaiu Spuvle, pentru 18 stoguri fîn ce-au arătat vechilul că ar fi avut dumneaei băneasa pe moşiia sa Făurei şi astă-primăvară ar fi arsu.

Şi fiind prepus că l-ar fi aprinsu numiţii mai sus şi alţi oameni dintr-acele sate, aflîndu-s⟨e⟩ cu vitele pe moşiia aceia, i-au tras la giudecată înnainte ispravnicilor de Vasluiu, unde tăgăduind că n-ar fi vinovaţi şi vrînd dumneaei băneasa ca să le facă carte de blestem, ei i-au dat zapis prin care arată că acele 18 stoguri a dumneaei bănesii au arsu din pricina lor, aflîndu-s⟨e⟩ cu vitele pe moşie şi că, apucîndu-i dumnealor ispravnici ca ori să-l facă, sau să-l plătească cu bani, ei din bună voie lor arată că s-au apucat ca trei sate : Beneşti, Bouşor şi Mănăstirea să aibă a-l cosi într-o zi, din răsăritul soarelui şi păn în apus, după hotărîrea condicilor, oriunde îi va pune şi ori în ce vreme, iar satul Soleştii să fie dator a-l aduna. Care zapis, arătîndu-l la giudecată, s-au văzut

[1] Indescifrabil.

încredinţat şi cu iscăliturile dumilor sale ispravnicilor. Şi fiindcă după zapisul acesta nu vor să urmeze, au cerşut vechilul dreptate.

De faţă fiind şi numiţii mai sus, s-au întrebat cu ce pricină nu vor să facă fînul dumisale bănesii şi ce au să răspunză înpotriva zapisului lor. Ei mai întîi au arătat că i-ar fi asuprind dumneaei băneasa cu aceasta şi al doilea, că zapisul l-ar fi dat siliţi fiind de ispravnici. Apoi, zicîndu-li-să ca să arate ce silă le-au făcut ispravnicii, ei au răspunsu că nici i-ar fi bătut, nici i-ar fi închis, făr numai cît le-ar fi zis cu cuvînt ca să e-l facă. Dupe care s-au cunoscut că zisele lor sînt împotriva adevărului şi umblă căutînd chipuri să-şi anerisască zapisul.

Apoi, arătîndu-ne că într-acele trei sate ar fi 60 oameni şi, socotindu-se că de vor cosi într-o zi din răsăritu soarelui şi păn în apus, pot să-i cosască 30 fălci, care fac 30 stoguri, şi fiindcă dumneaei băneasa este păgubaşe numai de 18 stoguri, ca numai acele 18 stoguri să aibă a-i da şi ei, cu care hotărîre s-au mulţămit şi vechilul, arătînd că nici dumneaei băneasa nu cere mai mult.

Deci, cînd ei nu să vor putea învoi cu dumneaei băneasa ca să e-l facă pe alt anu, să fie datoare aceste patru sate, după zapisu lor, ca ori să-i dea fîn pentru fîn, sau să e-l plătească cu bani. Iar pentru zece stoguri fîn ce au arătat oamenii că ar fi făcut şi dumneaei băneasa n-ar fi vrînd să le priimească cu pricină că ar fi fîn rău, pentru aceasta s-au scris la Sandul Perjul vornic de poartă ca să cerceteze. Deci, cîte stoguri dintr-acele va arăta vornicu că sînt bune, să aibă dumneaei băneasa a le priimi, iar cîte prin cercetare vornicului să vor dovedi rele, să aibă oamenii a da alte stoguri în locul acelora sau a le plăti după cum şi mai sus s-au arătat.

1786 noemvrie 29 dni.

. . . . [1] vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXV, doc. 10.
Orig.

547

〈Iaşi,〉 1 decembrie 1786

Alexandru Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, în urma plîngerilor sătenilor, porunceşte ispravnicilor de Bacău să aducă la cunoştinţa locuitorilor că sînt slobozi a tăia, din codri şi păduri, lemne pentru foc şi pentru lucru, atît pentru nevoile lor cît şi de vînzare cu excepţia „rădiurilor" şi pădurilor „apărate".

Io Alexandru Ioan Mavrocordat voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Cinstiţi credincioşi boierii domniii meli, dum〈neata〉 Manolachi Hrisoverghi biv vel ban i dum〈neata〉 Vasîli Ros〈et〉 biv vel comis, ispravnici de ţînutul Bacăului, sănătate!

---

[1] Indescifrabil.

Fiindcă din multele jalobe ce au dat cătră domnie me o samă din lăcuitori, cum că stăpînii moşii⟨lor⟩ celor cu păduri îi opresc şi nu-i lasă ca să taie lemni de foc şi chereste, atît pentru trebuinţa lor cum şi de vînzare, luîndu-le bani plată pentru lemnul ce-l tae, să vedi că cu această urmare a celor ce sînt stăpîni pădurilor să dă o mare supărare şi păgubiri lăcuitorilor.

Şi de vremi că codrii şi pădurili celi mari din vechi n-au fost poprite niciodată, iată poroncim dumneavoastră ca şi de acum înainte lăcuitorii să fie slobozi la codrii şi la păduri a-şi tăia lemnul trebuincios, atît de foc cum şi de chereste pentru trebuinţa lor şi de vînzare şi nueli pentru grădini şi pentru ţarini, pe care nici o plată să nu dei stăpînilor moşiilor. Atîta numai să nu fie volnici lăcuitorii a tăia rădiurile şi pădurile celi mici cari sînt apărături, ce aceli să fie apărate, însă nici stăpînii acelor apărături să nu aibă voie a vinde lemnu cu bani din apărăturile acele. În scurt, luare de bani pentru orice fel de lemnu să nu să pomeniască.

Dar şi lăcuitorii, mergînd la păduri, să nu strice copacii cari sînt pentru chereste şi pentru alte trebuinţi să-i facă lemni de foc, ce pentru foc să ia lemni de cari sînt la pămînt, iar unde nu vor fi lemni la pămînt să taie şi copaci de cei cari nu sînt trebuincioşi pentru alt lucru, căci pentru o pricină ca aceasta că strîcă copaci de trebuinţe şi fac lemni de foc, prăpădesc pădurile, şi după vremi să poate pricinui stenahorie din pricina lemnilor.

Deci iată s-au scris şi carte domniii mele deşchisă cătră lăcuitori pentru pricina aceasta, arătîndu-li-să urmare care să o păzască, care îndată să o triimiteţi să o cetiască pin toate satele, întru auzul tuturor, că atît stăpînii moşiilor, cît şi lăcuitorii să urmezi întocma după poronca domnii mele, avînd şi dumneavoastră purtare de griji, ca nicidecum cei cu pădurili să nu-i îngăduiţi a face opriri lăcuitorilor sau a le lua plată pentru orice fel de lemn vor tăia. Ce atîta numai să să păzască, după cum mai sus să arată, ca să nu strice lăcuitorii pădurili tăind lemni cari pot fi de altă trebuinţe, pentru lemni de arsu. La cari, să aveţi şi dumneavoastră purtare de griji ca să nu strîce lăcuitorii pădurile tăind pentru lemn de foc copaci cari vor fi de altă trebuinţi.

Şi de vor îndrăzni vreunii a urma înpotriva poroncii, pe unii ca aciia să-i pedepsiţi spre pilda şi altora şi aşa întocma să să păzască poronca aceasta nestrămutat, căci de nu să va urma după poronca domniii meli şi ne vor mai veni jalobi de la lăcuitori şi aflîndu-să că vreunii din stăpînii moşiilor au îndrăznit a supăra pe lăcuitori făcîndu-le oprire şi luîndu-le plată pentru lemnu, nu numai că acie să vor pedepsi, dar şi dumneavoastră veţi fi datori a răspunde pentru nepaza poroncii.

1786 dec⟨em⟩v⟨rie⟩ 1.

⟨Pe verso:⟩ Cinstiţi credincioşi boierii domniei meli, dum⟨nealui⟩ Manolache Hrisoverghi biv vel ban i dum⟨nealui⟩ Vasili Ros⟨et⟩ biv vel comis, ispravnici de ţinutul Bacăului, datis zdraviem.

Bacău.

Procit vel vist⟨ier⟩.
Pentru păduri.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXIV, doc. 47.
Orig., pecete aplicată.

548

⟨Iași,⟩ 18 mai 1787

Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, poruncește ispravnicului de Tecuci să cerceteze reclamația egumenului de la Dumbrăvița împotriva locuitorilor de pe moșia schitului și să-i oblige a da dijma din produse, a lucra zilele boierescului, a nu vinde vin în cîrciumă și a-și pune păzitor la vite.

Io Alexandru Ioan Ipsilant voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemle Moldavscoi. Credincios boieriul domniii mele Costîn Negre biv vel stolnic, ispravnic de ținutul Tecuciului, sănătate!

Să face știre că jaloba ce-au dat domniii mele Macarie, starețul de la schitul Dumbrăvița ci iaste la acel ținut, asupra sătenilor de acolo din satul Dumbrăvița, s-au trimis, din care pre largu vei înțălegi.

Deci fiindcă jăluitoriul arată că lăcuitorii ce sînt șăzători pe moșie Dunbrăvița a schitului, nu s-ar fi supuind ca să dei venitul din cele ce fac și să hrănesc pe moșie schitului și în tărie lor vînd băutură în crîșma ci iaste făcută de jăluitor și nimic nu vor să de, cum și zilile boirescului nu vor să lucreze, nici bani nu vor să de, osăbit arată jăluitorul cum că lăcuitorii de acolo n-ar fi avînd păzitor la vitile lor și, umblînd vitile pustii, calcă moșie și strică locul de fînațu ce iaste, din care i s-ar fi pricinuind schitului păgubire. Pentru care cerșindu dreptate, scriem dumitale să cercetezi și, de să va dovedi că moșie aceasta iaste dreaptă a schitului și sătenii de acolo nu vor ave împărtășire cît de puțin la moșie, apoi după dreptate să-i supui la toate a urma și a da dejmă de a zăce după hotărîre ponturilor gospod. Și osăbit să le dai poroncă ca să-și pui păzitor la vite, ca să le poarte pe locul unde a fi de imaș și să nu-i îngăduiți a călca și a strica locul de fînaț. După care cercetare ce veți face, să le hotărîți prin carte de giudecată la parte ce să va căde, ca de nu s-ar odihni vreo parte și ar vre să mai jăluiască, să vie la divan.

Aceasta scriem.

1787 maiu 18.

Arh. St. Buc., Mitrop. Moldovei, pach. VIII, doc. 49.
Orig., pecete aplicată. O copie, ibidem, Ms. 524, f. 54—54v.

549

21 mai 1787

Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, împuternicește pe egumenul schitului Dumbrăvița să oprească pe locuitori de a tăia dumbrăvile de pe moșiile schitului, fiind liberi să ia lemne numai din pădurile mari.

Io Alexandru Ioan Ipsilant voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce, după obiceiul pămîntului și după hotărîrea domneștilor condici, rădiurile și dumbrăvile de-a purure au fost și sînt oprite și apărate de

stăpînii moşiilor ca să nu să taie de către nime, drept acie s-au dat această carte a domnii mele rugătoriului nostru Macarie, stareţul de la schitul Dumbrăviţa, din ţinutul Tecuciului şi omului ce-l va orîndui vechil, cu care să fie volnic a apăra rădiurile di pă moşie Dumbrăviţa ce zisă că are schitul la ţinutul Tecuciului, ca să nu să tai de cătră nimene alţii făr' de învoiala stăpînului moşiei, iar codru mereu de va fi, să nu fie oprit, ce să aibă voi a tăia fiieşticini.

La care poroncim domnie me dumneavoastră ispravnici de ţînutul Tecuciului, de vor fi rădiuri sau dumbrăvi, sau[1] daţi mînă de agiutor vechilului de la schitul Dumbrăviţa, spre a să păzi şi a să urma poronca domnii mele, priveghind ca să nu să asupriască cineva piste hotărîre aceasta. Iar avînd cineva a răspunde asupra acei moşii, cu scrisori, dovezi ce vor ave, să vie de faţă la divanul domniii mele.

Aceasta poroncim.

1787 maiu 21.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., Mitropolia Moldovei, pach. VIII, doc. 50.
Orig.

550

⟨Iaşi,⟩ 6 iunie 1787

Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamaţia locuitorilor din Poiana Lungă (Botoşani) împotriva cluceresei Catrina Balş, arendaşa moşiei Protopopenii, pe care-şi au ei sămănături, că a pus pe sătenii din Joldeşti să le ia pămînturile.

Io Alexandru Ioan Ipsilanti voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Costandin Crupenschi biv vel paharnic ⟨i⟩ dum⟨neata⟩ Iani Cara biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate!

Iată, vi s-au trimes jaloba ce au dat domniii mele sătenii din Poiana Lungă ot Botoşani, din cari pre largu veţi înţălegi toată pricina.

Deci fiindcă jăluitorii arată că la locul unde să află ei trăitori ar fi tot codri, iar de hrană n-ar fi avînd, şi mai înnainte acea Poiană Lungă cu împresurare stăpînindu-să de mănăstire Pobrata cu nume de Potropopeni, toată hrana lor şi fînaţul făce pe ace moşie Potropopenii, nefiind sat pe dînsa; iar apoi cu giudecată luîndu-să ace bucată de loc de la mănăstire Pobrata, fiind înpresurată din moşie Icuşenii a schitului Vorona ot Botoşani şi fiindcă dumneaei cluceresa Catrina Bălşoai ar fi ţiind cu anul ace moşiie Potropopenii, cum ar fi văzut că au rămas ace bucată de loc de undi le sint casăle la stăpînire schitului, ar fi pus pe sătenii dum⟨neaei⟩ din Joldeşti de le-ar fi luat pămînturile în cari îşi făce hrana lor şi le-ar fi arat aciia şi pe jăluitori nicicacum nu i-ar fi îngăduind să să hrănească sau să-şi facă fînaţu pe ace moşiie, pentru care au cerşut dreptati la domniia mea.

Deci scriem dumneavoastră să cercetaţi pricina aceasta şi dovedindu-să jaloba lor adivărată, apoi pămînturile acele ce le vor fi luat aciia le veţi lua

[1] Corect: să.

dumneavoastră şi le veţi da jăluitorilor. Nici nu pot aciia ca să le ia până cînd să vor părăsi. Şi cînd aceştiia nu vor fi avînd loc de a-şi face hrana lor pe moşiia unde trăesc şi moşiia Potropopenii va fi în mijloc, între moşia Joldeştii şi între Poiana Lungă, dumneavoastră îi veţi înpărtăşi şi pe dînşii ca să-şi facă fînaţu şi altă-hrană a lor, odihnindu-i ca să nu mai jăluiască.

Aceasta [1].

1787 iuni 6.

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Costandin Crupenschi biv vel paharnic i dum⟨nealui⟩ Iani Cara biv vel paharnic, ispravnici dă ţinutul Sucevii, datis zdraviem.

Sătenii din Poiană Lungă.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Vorona, pach. I, doc. 34.
Orig., pecete aplicată. O copie, ibidem, Ms. 1184, f. 15—15v.

551

20 iunie 1787

Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să împlinească, potrivit ponturilor, venitul de la locuitorii de pe moşia Braniştea, a mănăstirii Slatina, care au refuzat să dea egumenului avaetul de casă şi dijma din păpuşoi.

Io Alexandru Ioan Ipsilant voevoda, bojiu milostiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincioşi boerii domniei mele, dumneavoastră Costandin Crupenschi, biv vel paharnic i Ianachi Cara, biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

[1] La 10 iulie, acelaşi an, Alexandru Ipsilanti revine asupra chestiunii şi porunceşte ispravnicilor de Suceava : „Iată jaloba ce au dat domniii mele oamenii din satul Poiana Lungă ot Botăşani, pentru că moşie pe cari să află ei şezind cu casă iaste tot codru şi nu are loc de hrană, ce toată hrana lor o face păn' acum pe o moşie Potro⟨po⟩penii a mănăstirii Probata, de la ţinutul Sucevii, iar acum o ţine cu anul de la mănăstire clucereasa Catrina Bălşoai şi nu-i îngădueşte a-şi face ţarinile i fînaţile şi altă hrană a lor pe moşiia aceia, s-au trimis dumneavoastră, din cari pre larg veţi înţălegi pricina.

Deci fiindcă pentru pricina aceasta vi s-au poruncit prin carte gospod, ce vi s-au mai scris la trecuta lună iuni, în ce chip se urmaţi şi se odihniţi pe jăluitorii aceştia şi acum din jaloba lor se vedi că nici o urmare ⟨doc. rupt⟩, pecum v-am poruncit domniia mea n-aţi făcut, căci, ca nişte dregători ce sinteţi, trebuia precum aţi găsit a fi cu cale să hotărîţi şi să-i odihniţi, iar nu să umblaţi scriind pe la clucereasa Bălşoai şi să faciţi jăluitori să vie pe la Eşi cu cheltuială cînd iaste şi vreme lucrului. Pentru aceia cu dreptate era acum să s⟨e⟩ triimită om gospod ca să plinească de la dumneavoastră toată cheltuiala jăluitorilor, ca de la unii ce n-aţi urmat precum v-am poruncit, dar, di această dată am trecut cu videre şi iată că vă scriem să odihniţi pe jăluitori precum vi s-au poruncit mai înnainte, ca să nu ne mai jăluiască, căci dacă şi după aceasta vor veni de ne vor mai jălui, arătînd că tot nu i-aţi odihnit, apoi să ştiţi că să va triimiti om gospod de va plini de la dumneavoastră toată paguba şi cheltuiala jăluitorilor. Iar de va fi pricina într-alt chip, se avem înştiinţare. Aceasta scriem" (Ibidem, doc. 32).

Să face dumneavoastră ⟨ştire⟩ că domniei mele ni-au jăluit Macarie, egumen de la mănăstire Slatina de la acel ţinut, arătînd că acolo are mănăstire o moşie pe Bistriţe, anumi Branişte, şi oamenii ce sînt şezători cu casă pe moşie nu s-ar fi supuind ca să-şi de avaetu de casă şi dijmă din păpuşoi, după cum veţi înţelegi din răvaşul de jalobă, care s-au triimis.

Pentru care cerşind egumenul ca să nu să păgubască de venitul moşiei, iată scriem dumneavoastră să cercetaţi şi, fiind jaloba egumenului adevărată, apoi după dreptate ce a fi cu dreptul după hotărîre ponturilor să înpliniţi de pe la acei pricinuitori şi să daţi egum⟨enului⟩, ca să nu să păgubască mănăstire de drept venitul ei, odihnind pe egumen cu dreptate ce va avea, ca să nu mai jăluiască.

Aceasta scriem.

1787 iun⟨ie⟩ 20.

⟨Pe verso :⟩ Credincioşi boierii domniei mele, dum⟨nealui⟩ Costandin Crupenschi biv vel paharnic i dum⟨nealui⟩ Ianache Cara, biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Socevii, datis zdraviem.
Mănăstirii Slatina.
Procit vel logofăt.
S-au trecut la condică,
Andrîi condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 19.
Orig., pecete aplicată.

552

12 august 1787

Dimache Ţicău din Botoşani reclamă domnitorului că în cele 4 silişti pe care le are la ţinutul Fălciu este supărat de unii răzeşi care au cumpărat vii şi nu-i dau dijma şi cere să se dea poruncă paharnicului Grigoraş Costache să-i hotărască părţile de moşie, spre a se putea judeca.

Preînălţate doamne,

Jăluesc măriii tale că pentru părţile mele de moşie ce am în 4 silişti la ţinutul Fălciiului, prin jaloba ce am dat măriii tale, cerînd ca să mi se hotărască, mi s-au făcut luminată cartea măriii tale cătră dum⟨nealui⟩ pah⟨arnicul⟩ Grigoraş Costache. Dar fiindcă mai am deosebite pricini de giudecăţi cu răzeşii, cu un preotul Gavril Cociorvă pentru 3 pogoane vie ce sînt pe partea me de moşie şi le-au cumpărat el şi acum, pricinuieşti a-mi da dejma cu cuvînt că ar fi cumpărat-o cu loc cu tot, cum şi cu un diiacon Afteni, iarăşi pentru altă vie ce-au cumpărat pe părţile mele de moşie, fără ştirea me, şi 14 vedri vin ce-au luat el dejmă iarăşi dintr-o vie cu care n-au avut ⟨nici o treabă⟩ [1] fiind pe

[1] Omis în document.

moşie mea. Şi, deosebit, oamenii ci se află şezetori pe părţile mele nu se supun a-mi da obicinuitul adet de case şi dejma după obicéiu.

Pentru care mă rog mării tale, fiindcă dum⟨nealui⟩ pah⟨arnicul⟩ Grigoraş Costache este rînduit din poronca mării tale să margă să-mi hotărască părţile de moşie, să mi se scrie deosebită cartea mării tale către dum⟨nealui⟩ că să mă giudece cu răzeşii aceştie şi după cum va găsi dumnealui cu cale, să-mi de şi carte de giudecată. Cum şi pentru adétiul de case şi dejma iarăşi pe cît să va dovedi cu dreptul să-mi înplinească, căci fiind acum vremea lucrului şi departe de la moşiile mele păn la Huşi, n-oi pute ducea pe răzeşi la dumnealor ispravnicii ca să mă giudece cu dînşii.

⟨17⟩87 avgust 12.

Robul mării tale,
Dimachi Ţicău din Botăşeni.
⟨Rezoluţia :⟩ Mergi la dumnealui vel logofăt [1].

avgust 14.

. . . . [2] clucer.

Arh. St. Iaşi, Documente, pachet XCIX, doc. 9.
Orig.

553

⟨M-rea Slatina,⟩ 16 septembrie 1787

Antohie Şoldănescu din Rădăşeni se angajează prin zapis către egumenul de la Slatina, care l-a iertat de lucrul boierescului, că va da mănăstirii zeciuiala din pomi.

Adică eu, Antohie Şoldănescu ot Rădăşeni, dat-am adivărat zapisul mieu la mîna sfinţiii sali părintelui Macarie, egumenul svint⟨ei⟩ mănăstiri Slatinii şi a tot soborul, precum fiindu eu om neputincios şi neavîndu putere ca să lucrez boierescu la mănăstire sau să dau bani după hotărîre ponturilor gospod, am

[1] La 18 sept. 1787, Alexandru Ipsilanti, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor ţinutului Fălciu : „Din jaloba ce-au dat domniii mele acest Dimache Ţicău, care vi se triimite, pre largu veţi înţălegi. Deci, pentru 3 pogoane de vie ce arată că are pricină cu un preotul Gavriil Cociorvă, cum şi cu un diiacon Afteni, iarăşi pentru altă vie şi nişte vin ci i-ar fi luat dejmă, cu care n-ar fi avut treabă ; şi, deosebit, oamenii ce sînt şezetori pe părţile sale de moşie nu s-ar fi supuind a da obicinuitul adet de case şi dejma după obiceiu, iată scriem dumneavoastră, aducîndu-i pe toţi acie înainte dumneavoastră, să cer⟨ce⟩taţi cu amăruntul pricinile acestea şi, după cum veţi găsi a fi cu dreptate, să le hotărîţi prin giudecată, dînd şi carte de giudecată la partea ci să va căde şi, după giudecată, ceea ce-a fi drept de înplinit să înpliniţi, odihnind pe jăluitor cu dreptate ce i să va căde, ca să nu mai jăluiască“ (Ibidem, doc. 10, orig.).

[2] Indescifrabil.

venit la mănăstire și me-am jeluit nepotința me. Și părintele egumen și cu soborul și-au făcut milă și m-au ertat pentru adetiul ce era să dau mănăstirii pe anu, iar cît pentru pomet ce este al mieu, cîndu a da Dumnedzeu să facă roadă, să aibu a da zăciueala la mănăstire fără pricină.

Și pentru credința me-am pus și degitul.

1787 sept⟨emvrie⟩ 16.

Eu Antohie Șoldănescu ot Rădășeni

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 161.
Orig.

554

Roman, 26 ianuarie 1789

Divanul de la Roman dă carte de încuviințare vistierului Lăscărache Roset să oblige pe locuitorii de pe moșiile Mărățăi de peste Vale și Mărățăi, parte din tîrgul Piatra, să-i dea venitul: negustorii cu dughene și cîrciumi după învoiala ce au, iar ceilalți locuitori cîte 2 lei de casă și dijma din produse.

De la a ei c⟨hezaro⟩ c⟨răieștii⟩ înpărăteștii măriri.

Divanul Romanului.

S-au dat carte divanului cinstit dumi⟨sale⟩ vist⟨iernicului⟩ Lascărache Ros⟨et⟩ i vechilului dumi⟨sale⟩ ce-l are asupra moșiilor dumi⟨sale⟩ Mărățăii de piste Vale i Mărățăii parte din tîrgul Pietrii, cu care să fie volnic a lua și a strîngi tot venitul numitelor moșii după ponturile și obiceiul vechi a pămîntului și după tocmala ce au cu dum⟨nealui⟩ vist⟨iernicul⟩, adică :

De la neguțătorii ce au dugheni i crîșme pe moșie dumi⟨sale⟩ vist⟨iernicului⟩ să aibă a lua după tocmala ce au avut cu dum⟨nealui⟩, iar de la ciialanți gospodari să aibă a lua cîte doi lei și dejmă din a zece ori din ce sămănături vor ave pe numitele moșii ; din stupi să aibă a lua din 50 unul, iar fiind mai puțîni să ei cîte o para de stup ; pe stînjenul de fîn ce or ave fiiștiicini pe aceli moșii să li ei cîte 2 parale de stînjen dijma ; iar de or fi avut tocmală cu stăpînul moșiilor într-alt chip, să să urmezi după tocmala ce-au făcut ; cum și dreptile rămășițuri din adet i alte datorii drepti ce ar fi asupra lor, iar să aibă a-și înplini, însă să s⟨e⟩ feriască de a nu asupri pe lăcuitori din ceia ce a fi cu dreptul.

Pentru care să porončești și voaî, lăcuitori ce vă aflați pe numitele moșii a dumi⟨sale⟩ vistier⟨ului⟩, să plătiți dreptul adet după vechiul obiceiu a pămîntului acestuia și după tocmala ce ați avut, cum și alte orice rămășițuri din anii trecuți și datorii ce or fi asupra voastră să le plătiți, căci pentru carele să va arăta nesupus și înpotrivitor a plăti ceia ce a fi drept, s-au scris cinstit dumi⟨sale⟩ isprav⟨nicului⟩ de ținutul Niamțului pe unii ca acie să-i supue și să facă înplinire.

26 ghe⟨na⟩r⟨ie⟩ 1789, Roman.

P. . . . . . ;[1] Constandin Balși ban ; Dimitrachi . . . . ;[1] ban.

Arh. St. Iași, Documente, pach. LXIV, doc. 6.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Indescifrabil.

555

Roman, ianuarie 1789

Boierii divanului de la Roman împuternicesc pe egumenul de la Precista să strîngă venitul de la oamenii de pe moşiile mănăstirii din ţinutul Neamţului, cărora le porunceşte să-şi achite rămăşiţele din anii trecuţi.

De la a ei c⟨hezaro⟩ c⟨răieştii⟩ înpărăteştii măriri.

Divanul Romanului.

S-au dat carte divanului egumenului de la mănăstire Precista din Roman i vechilului ce-l va rîndui egumenul pe la acesti moşii a mănăstirei, anume Bodeştii i Verşăştii i Galbinii i Porceştii, de la ţinutul Niamţului, cu care să fie volnic a lua şi a strîngi tot venitul din tot locul cît cuprindu hotarăle numetelor moşii, după ponturile vechi a pămîntului acestuia care s-au urmat şi păr acum. Cum şi dreptile rămăşiţuri din adet ce are pe la unii din lăcuitorii acelor sate, din anii trecuţi, iar să aibă a-şi înplini, însă să s⟨e⟩ feriască de a nu asupri pe lăcuitori afară din aceia ce a fi drept.

Pentru care dar, iată să poronceşti şi voaî, lăcuitori din numiteli sati a mănăstirei, să vă supuneţi a vă plăti dreptul adet după obiceiu vechi a pămîntului, cum şi rămăşiţurile din anii trecuţi a adetiului i alti datorii ce or fi asupra voastră să le plătiţi toate, căci pentru carile să va arăta cu nesupunire şi nu va plăti ceea ce a fi datori, cum şi adetiul obicinuit nu-şi va da, s-au scris cinst⟨iţi⟩ dum⟨nealor⟩ is⟨pravnicilor⟩ de ţinutul Niamţului ca să-i supue şi să facă şi înplinire.

Ghen⟨a⟩r 1789, Romanu.

Paleolurgă ; Costandin Balş vornic.

Acad. Republicii Socialiste România. Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XXX, doc. 75.

Orig., pecete aplicată în ceară roşie.

556

6 aprilie 1789

Locuitorii din satul Moişa dau zapis egumenului de la Rîşca prin care se angajează să nu mai intre cu plugurile în poiana Buda, deoarece mănăstirea le-a dat „alt loc de arat“.

La anul 1789, am dat scrisoare noastră, noi satul Moişe, la mîna sfinţiii sale părintelui Veniamin, egumen sfintii mănăstiri Rîşcăi, precum să să ştie că, întrînd în Buda cu plugurile în anii trecuţi, în fînaţul mănăstirii, am arat fără de voe părinţilor. Acum, învechindu-se locul în Buda, ne-am rugat sfinţiii sale părintelui egumen de ne-au dat Secăturile de le-am arat şi am dat această

scrisoare la mîna părinților de la mănăstire, că mai mult nu vom mai întra în Buda în fînațul mănăstirii, numai să ne de acel loc, Secăturile, să ne fie pentru hrana noastră și mai mult nu vom mai supăra mănăstire [1].

Și spre încredințare am dat această scrisoare la mîna părinților și ne-am pus numele și degetile.

1789 ap⟨rilie⟩ 6.

Eu Vasile vornic ; eu Alecan ; eu Grigoraș Curcă ; eu Vasile ; eu Toader Gorban ; eu Toader butnari ; eu Crăciun butnariul.

Și noi toți setenii ne-a⟨m⟩ primit cum scrie mai sus.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pachet VII, doc. 3.
Orig.

557

21 aprilie 1789

Carte de judecată prin care se hotărăște ca egumenul de Tazlău să aibă dreptul de a scoate pe oamenii așezați în curătura de la Cociorvei, deoarece s-a dovedit că nu a fost defrișată de ei în întregime.

Dupe multe și necontenite jalbe ce au dat oamenii de la mănăstirea Tazlăului asupra sfinției sale Zaharii, egumăn de la numita mănăstire, pentru niște poeni din Cociorveiu, arătînd că sînt curături făcute de fîn și din topor și acum egumănul i-ar fi scoțînd dintr-însăle și nu i-ar fi lăsînd să le are și să le cosască, s-au fost hotărît dupe rînduiala și obiceiu pămîntului ca să le ia supt a lor stăpînire și să dea mănăstirii obicinuita dijmă.

Dar acum, de iznoavă viind la giudecată, s-au dovedit din mărturiia lui Costandin Hanul și a lui Ghiorghe Toderiță, săteni de acolo, precum că acolo în Cociorvei, fiind o poiniță din veac, s-ar fi așăzat cu lăcuința vro cîțiva oameni într-însa și în cîtă vreme ar fi șăzut acolo, ar fi mai lărgit-o din giur înpregiur, iar de cincisprezece ani încoace, lipsind ei de acolo, au rămas în stăpînirea mănăstirii, și cum că într-această curgere de vreme de către dînșii nici s-ar fi arat, nici s-ar fi cosit, ci numai cît își ținea mănăstirea vitele într-însa.

Deci dar, de vreme că însuși ei au mărturisit pentru acea poeniță că au fost făcută din vechi și acei ce au șăzut numai cît au mai lărgit-o din giur în-

[1] La 22 iulie 1791, isprăvnicia de Suceava poruncea acelorași locuitori : „Voi, săteni din satul Moișa. Aice au făcut arătare svinție sa părintele egumen de la mănăstire Rîșca pentru un munte ce are mănăstire, anume Rusul, cum că-l pașteți cu bucatile voastre și nu vă supuneți a plăti nici un banu la mănăstiri pentru imașul acestui munte. Pentru cari iată vă scriem să căutați să plătiți imașul sau mutari după cum viți pute așeza cu părintele egumenu, căci mai jeluindu, s-a trimite și s-a înplini de la voi prețu acelui imaș, ceia ce or fi dîndu alții streini, și viți da și cioboti. Iar de aveți ceva a răspunde să viniți aice față cu vechilu egumenului. Aceasta" (Ibidem, doc. 4, orig.).

pregiur, apoi iată, dar, că nu este precum au jăluit ei, adică curătură făcută de dînşii din topor.

Drept aceia am hotărît ca de acum înainte să aibă sfinţie sa egumănu de Tazlău a scoate pe ţărani dintr-acea poiană şi a o lua supt a sa stăpînire şi ţăranilor, ca unora ce şăd pe moşiia mănăstirii, să fie dator a le da locu de hrană aiurea, atît de arat, cît şi de cosit, iar poiana aceia, nefiind curătură făcută de dînşii, să o stăpînească mănăstirea, însă de va avea trebuinţă, iar neavînd, să o dea iarăşi lor să o lucreze cu dijmă.

Şi pentru ca de acum înainte să lipsască pricinile ce era pentru poiana aceia, s-au dat mănăstirii această carte de judecată, ca să poată a stăpîni poiana cu pace despre ţărani.

1789 aprili 21.

Iordachi Crupenschi căminar.

Arh. St. Buc., M-rea Tazlău, pach. II, doc. 13.
Orig.

558

15 mai, 1789

Locuitori din Măcişeni (Covurlui) dau zapis stăpînului moşiei, Gheorghe Şerban, pentru datoria de orz şi grîu din dijma anului 1788, pe care o vor preda la vremea treieratului, garantînd unul pentru altul

Adică noi, o⟨a⟩min⟨ii⟩ de Măţişeni [1], dat-am adevărat zapisul nostru la mîna dumnealui cuconului Gheorghi Şarban, precum să să ştii c-am rămas datori cu şasă chili şi şasă demerlii de orzu şi doă chili grîu den dijma di la let 1788, şi acmu neavînd grîu ca să dămu, ni-am rugat ca să ni-aştepti pînă la vreme triirului şi s-o dămu fără nici o pricină.

Şi mi-am iscălit mai giosu şi sîntimu chejaşi unu pentru altu.

1789 mai 15.

Eu Sandu platnic; eu Neculai Bolocan platnic; eu Antohi Dima platnic; eu Ion Gligoraş platnic; eu Vasîli Dumitru platnic; eu Ilii Rusu platnic şi chejaşu unul pentru altu.

⟨Pe verso:⟩ Zapisul Măcişănilor pentru pîne.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CL, doc. 18.
Orig.

[1] Pentru Măcişeni, ţinutul Covurlui.

559

Roman, 7/18 august 1789

Administrația austriacă în Moldova dă carte de încuviințare vel vistierului Lascarache Roset să oblige pe locuitorii din Cornești și Filipești (Neamț) să-i dea venitul moșiei.

De la c⟨hesaro⟩ c⟨răiasca⟩ administrație a Romanului.

S-au dat această carte a chesaro crăieștii administrații cinstitului boeriu, dumnealui Lascarachi Roset vel vistier, și vechilului ce-l va ave rînduit la parte de moșie ce are dumnealui în hotarul Corneștilor i a Filipeștilor, hotărîte despre părțile răzășilor, ot ținutul Niamțului, ca să aibă a stăpîni și a luoa din a zăce din toaté cele ce vor fi pe driaptă parte dumnealui, după ponturile ce sînt a pămîntului obicinuite.

Drept aceia poroncim dumneavoastră, drégători ai ținutului, pe cei ce nu să vor supuni a da venitul moșiii după ponturi, să-i supuneți înplinind de la dînșii ceia ce va fi cu dreptul. Aceasta.

1789 avgust 7/18, Roman.

B. Metzburg.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCCXIX, doc. 104.
Orig., pecete aplicată.

560

⟨Iași,⟩ 19 septembrie 1789

Cuprinsul unei porunci de la divanul Moldovei către ispravnicii de Iași, pentru a obliga pe locuitorii satului Trifești, de pe moșia Valea Rusului a mănăstirii Neamț, să dea venitul obișnuit.

1789 sep⟨temvrie⟩ 19.

O carte cătră ispravnicii de ținutul Eșii după jaloba lui Savastie monah, vechil fiind din partea rugătoriului nostru, a precuviosului Paisie, starițul de mănăstire Neamțul, pentru o moșie ce are mănăstire la ținutul Eșii, anume Valea Rusului, pe care este și satul Trifeștii, pe Prut, la ținutul Eșii, și oamenii care să hrănesc și să află șăzători cu casă pe numita moșie nu s-ar fi supuind a-și da obicinuit adetiu al moșiii și adetiul casălor, și au cerut ca să i să plinească. S-au scris să cercetezi și să înplinească după hotărîrea ponturilor, să nu să păgubească mănăstirea.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMDCXCV, doc. 28.
Rezumat.

⟨Roman,⟩ 24 iunie 1790

Petre Susan și Giurgea Vargă din Săbăoani se învoiesc să facă două mori pe moșiile mănăstirii Secu, pe care să le stăpînească trei ani și patru luni fără a da nici o arendă, iar după aceea să rămînă definitiv ale mănăstirii.

Adică eu Petre Susan i Giurge Văngă, din sat Săboani di ținutu Romanului, care iaste moșiia sfintii mănăstiri Secului, dat-am această scrisoare a noastră la cinstită mîna sfinții sale părintelui Paisie, arhimandrit și stareț sfintelor mănăstiri Neamțul și Săcul, și la tot soborul sfinții sale, precum să să știe că, după multă rugămintea noastră ci am făcut, ne-au ⟨în⟩voit sfinția lor ca să facim dooă mori pe moșiia Săbooani i pe Berindești, în izvoarăle ci sint pre aceste moșii, cu a noastră cheltuială, atît facire morilor, cum și a iazurilor. Cari mori, după scrisoare ci avem de la sfinția sa părintele arhimandritul, să avem a le avea la stăpînire cu tot venitul lor di la velet 1790 iuli 1 și pănă la trii ani și patru luni, nidînd nimic nemăruia, nicicît de puțin, ori di să va vinde moșiia, ori ba. Iar după înplinire a aceștii vadele, să fie morile aceste cu tot a mănăstirii și noi să nu avem nici o treabă, ci mănăstire să-și ia tot venitul în toată vremea.

Și iarăși ne-am legat cu scrisoare aceasta ca, cînd să vor da morile la stăpînire mănăstirii după vadeaoa ci să arată mai sus, să fie grijite bine, atît morile, cum și herăle morilor și iazurile, iar nu stricate și hîrbuiti, pentru cari să aibă mănăstire a ne apuca să le facim după cum să cuvini. Iar di vom întîrziia cu facire morilor mai mult, mănăstire să nu aibă a căuta sau a aștepta mai multă vreme, fără numai pănă la vadeaoa ci am pus mai sus.

Și spre încredințare a aceștii scrisori a noastre ne-am pus degitile.

Eu Petru Susan ot Săbooani diplin răspunzător mănăstirii ; eu Giurgea Vărgă ot tam asémënea ; și unul pentru altul chizeș.

Și viindu acești numiți aice față, la căpităniie, cu voia și priimire lor, am iscălit și sintem martori la această tocmală.

1790 iuni 24.

Ilii biv căpitan lef⟨e⟩ci⟨i⟩ ; Mihălachi Manu ⟨?⟩

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. LVI, doc. 47.
Orig.

562

28 noiembrie 1790

Locuitorii din Băleni (Covurlui) dau zapis lui Gheorghe Şerban, stăpînul moşiei, ca, pentru dobînda la suma de 72 lei cu care i-a împrumutat, să-i are 4 chile de orz, să-l secere şi să-l treiere, iar în caz de neîndeplinire să plătească banii cu dobînda de „zece în doisprăzece".

Adică noi, săteni ot Băleni, dat-am adevărat zapesul nostru la mîna dumisale cuconului Gheorghie Şerzan[1], pecum să să ştii că ne-am rugat dum⟨isale⟩ de ne-au făcut bine cu 72 lei, adică şaptezeci şi doi lei, păn la Sfeti Costantin şi Elenii, şi atunce să-i dăm dumisale banii cu mulţemită. Şi pentru facere de bine, ne-am apucat noi tot satul ca să arăm dumisale patru chile de orz, însă cu sămînţa dumisale, dar datori să fim a da noi sămînţa şi pentru patru chile de orz să aibă dumnalui a ne da trii chile şi giumătate de păpuşoi în locul orzului, şi noi să-l săcerăm, să-l trierăm, până cînd l-om băga în gro⟨a⟩pă.

Iar cîndu noi nu n⟨e⟩-om ţine de cuvînt şi n-om ara, să avem a răspunde şi a plăti di pe cum a da chila de orzu ce ar fi sămănate la Băleni. Cum şi pentru bani, de nu i-om da la zio însămnată, să aibă a înbla banii cu dobî⟨n⟩dă zece în doisprăzece.

Şi pentru mai bună credinţa, ne-⟨a⟩m pus numele şi degetele, ca să se cr⟨e⟩ază.

1790 noemv⟨rie⟩ 28.

Eu Gavril Zuzinchi plantic; eu Ştefan Gligoraş platnic; eu Ion Ursul platnic; eu Ştefan Sava platnic; eu Ştefan Podaşca platnic. Şi noi tot satul platnici.

Erei Pălade am fost faţă.

. . . . [2] martor.

Cu zisa numiţilor de mai sus numit am scris şi sînt martor,
Alexandru Cepraga.

Arh. St. Iaşi, Documente, pachet, CL, doc. 19.
Orig.

563

18 martie 1791

Un număr de ţărani, bejenari din diferite părţi, dau zapis de învoială egumenului de la mănăstirea Neamţ spre a se aşeza pe moşia Mogoşeşti (Roman) dînd dijma din produse şi lucrînd douăsprezece zile de boieresc.

† Adică noi, oameni⟨i⟩ bejănarii carei mai gios ni-am pus numele şi degitile, dat-am scrisoarea noastră la mîna sfinţiii ⟨sale⟩ părintelui Paisie, arhimandrit şi stareţ sfintii mănăstiri Neamţul, şi a tot soborul, precum să

[1] Corect: Şerban.
[2] Indescifrabil.

s⟨e⟩ ştie că ni-am rugat să ne aşăzăm pe moşie sfintei mănăstiri, anume Mogoşăştii, ce iaste pe Sirăt, în ţinutul Romanului, cu tocmală, adică pentru mai bună odehna noastră să avem a o ţine cu gardul pe hotar, partea din sus de-a pururea şi în giumătate să fie poprită pentru lucrul ţarinii, iar giumătate pentru imaş ; şi cînd s-ar întîmpla a să muta lucrul ţarinii pi partea din gios, gardul ce iaste pe hotar partea den sus tot să fie bun şi păzit întreg.

Şi într-această giumătate de moşie ce iaste în lucraré să avem voie a ne popri fieştecare ogoară cîte ni-ar trebui să le putem lucra, poprindu-şi mai întîi mănăstirea. Şi după ce ne vom popri toţi sătenii cît ne-ar trebui şi ar mai rămînea loc slobod într-acea giumătate, să-l dea părinţii cui vor vrea, ca să nu rămîe locul nelucrat. Iar de ogoarăle ce vom popri noi de la anul înainte, de s-ar întîmpla să nu putem a le ara noi şi ar rămîne nelucrate, să avem a da cîte patru parale de prăjină, dejmă.

Cum şi pentru jitar, noi să avem purtare de grijă să-l tocmim.

Aşijderea şi fînaţul ce iaste pă moşie Băiceni piste Siret, să avem a ţine cu gard, cît iaste trebuinţă de gard de-a pururé şi din fînaţul acesta să aibă părinţii a ne da parte fieştecăruia, adică fruntaşilor patru fălci, al doile trii fălci, al triile doao fălci, al patrule, celui cu totul sărac, una falce ; şi mai trebuindu-ne noao fînaţe şi avînd părinţii de vînzare, preţul ce or da streinii să dăm noi şi să ne protimisim noi a cumpăra. Iar întîmplîndu-se ca să înéce pohoiul fînaţul, mănăstirea să nu fie supărată a ne da alt fînaţ, aşijderea şi de să va lua înpărătesc. Iar jitariul ce va fi de paza fînaţului, să aibă părinţii a-i da iarbă cum să va pute tocmi cu dînsul, iar pentru mîncare să avem noi a purta de grijă.

Şi într-această tocmeală noi încă să avem a lucra d⟨oaospră⟩zăci [1] zile după ponturi, adecă pentru patru zîle să facem falce de ⟨fîn şi să⟩ [1] dăm gata cu îngrădit cu tot, iar opt zîle să le lucrăm la ce ne va pune părinţii, însă cu mîncarea noastră. Iar care s-ar întîmpla să nu facem falcea din nebăgaré de seamî sau să va lăsa să putrezască nerădicînd-o la vréme, atuncea să aibă părinţii stăpîniré a-şi înplini din fînaţul nostru, dintr-acelui ce n-au făcut falcea.

Aşijderea să dăm şi dejma de a zăcea din toate şi, pănă nu vor lua părinţii dejmă, din noi nimeni să n-avem voia a ne rădica pîinea de pe ţarină sau orice feli de dijmă. Iar dijma fînului să o plătim cîte doao parale pe stînjin, după cum plătesc şi lăturaşii.

Şi osebit de aceste, fiindcă ne hrănim pe doao moşii, ni-am priimit ca să ducem podvoadă la mănăstire o dată într-un an, cu carăle noastre, cine cu cîţi boi va ave şi cu toată gătirea lor şi să mai avem a face doao clăci de pluguri, cu cîte pluguri să vor afla în sat, însă una primăvara şi una toamna. Şi dintr-aceste slujbe de să va întîmpla a să face iarna, să aibă părinţii a ne da fîn la boi ; iar cei ce n-au boi, să facem clacă cu mîinile.

Şi osebit de aceste, fiindcă avem trecirea pe podul mănăstirii de-a pururea şi plata trecu⟨tu⟩lui ni-au lăsat părinţii pentru că ni-am apucat să avem purtare de grijă a podului, adică cînd va fi Siretiul mare să dăm oameni de agiutor spre pază ca să nu-l ia Siretiul, aşijderea să facem şi podelilé podului şi grinzile şi orice agiutor ar trebui la pod, osebit de dubase şi de otgoane şi să mai avem purtare de grijă să tocmim şi podurilé piste bălţile Ţigăncilor, iar cînd ar trebui a să face de iznoavă, să aibă mănăstirea a cheltui. Însă

[1] Doc. rupt.

cînd ni-ar face de știre părinții ca să tocmim podurile sau alt agiutor și noi nu vom merge, de s-ar întîmpla a să face vreo pagubă, noi să avem a răspunde.

Și fiindcă să fac mori pe numita moșie, să avem a da agiutor la ezit, avînd trebuință și noi de măcinat, și părinții să aibă a ne face rînd la moară, dînd și noi vamă cea obicinuită.

Și noi să nu avem a primi oameni făr' de știrea părinților, iar de s-ar întîmpla să s⟨e⟩ arate vreun om cu nărav rău sau turburătoriu și înpotrivitor, noi să-l avem a-l scoate din sat.

Însă ni-au arătat părinții și aceasta, că dumbrava s-au vîndut mutare osebită de imașul dobitoacelor celor mari, și cei ce avem oi, de vom vrea să dăm prețul ce vor da cei streini, noi să ne protimisim a cumpăra ; așijderea și primăvăratu.

Și toate aceste ce să arată mai sus, încredințîn-du-le cu iscăliturile noastre, ni-am priimit a le păzi cu lucru deplin făr de păgubire și făr de supărare părinților.

Iar cînd nu ne vom ține de tocmala ce am făcut și ne vom ⟨îm⟩potrivi și s-ar face păgubire mănăstirii, atuncea cu scrisoarea noastră să aibă părinții putere a ne scoate de pe moșie și noi să n-avem nici un cuvînt de răspuns, ori la ce judecată s-ar fi întîmplat și a tot lucrul ce să arată mai sus.

Anul să începe de la Sfîntul Gheorghe.

1791 mart 18.

Eu Ioan Nistor rusul ; eu Dumitru Botezatu zet lui ; eu Simion, unchiul lui Dumitru ; eu Ioan Olteanul ; eu Obreja Rădeanul ; eu Manole Florea ; eu Toader Prisacă ; eu Gheorghe Otea ; eu Lupul Stoian ; eu Filip Blaga.

Și noi toți sătenii.

Iată și noi acești doaozăci liude ce ni-am mutat din satul Drăgușani ot ținutul Sucevii, tot pre această moșie, prin știre măriii sale lui vodă și a domniilor sale ispravnicilor, din bună voia noastră și fără de nici o silă ni-am priimit a urma întocma la toate céle scrise în zapisul acesta, după tocmala ce au făcut cu mănăstirea oamenii ce s-au așezat mai înainte, precum arată mai sus.

Și noi vornicii satului și fruntașii, la vremea lucrului ce ni-am legat ca să lucrăm mănăstirii, să avem a scoate pe oameni cu a noastră silință, fără supărarea părinților.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. XXIV, doc. 14.
Copie.

564

⟨Iași,⟩ 5 aprilie 1791

Divanul Moldovei dă carte de încuviințare biv vel stolnicului Iordache Panaiti să oblige pe locuitorii moșiei Mașcăuți și o parte din Ciofeni, să-i dea dijma din produse și să-i lucreze zilele de boieresc.

De la divanul cnejiei Moldaviei.

Datu-s-au această carte a divanului dumisale Iordachi Panaiti biv vel stolnic și omului dumisale ce-l va avea rînduit vechil și purtătoriu de grijă

pe moşiile dumisale Maşcăuţii şi o parte din Ciofeni, ce sînt la ţinutul Orheiului, ce are cu scrisori şi stăpînire veche, să fie volnic cu carte aceasta a lua şi a strînge venitul de a zăce din toate pe obiceiu, după hotărîrea ponturilor ce sînt în visterie cu pecete gospod, însă din ţarini cu pîini i din fînaţ i din grădini cu legumi ce vor fi de neguţitorie i din livezi cu pomi i din bălţi cu peşte şi din prisăci cu stupi să ia din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte una para de stup, după condică. Aşijdere şi pentru oamenii care vor fi şăzători cu casă pe numitele moşii, Maşcăuţii şi parte din Ciofeni, să aibă a lucra zilele boerescului pe an după hotărîrea ponturilor.

Pentru care să scrie şi dumneavoastră, sărdari de Orhei, ca pentru cei ce s-ar hrăni pe numitele moşii şi nu s-ar supune a da obicinuitul adetiu, pe unii ca aceia să-i supuneţi a urma, înplinind de la dînşii ce va fi cu dreptul, ca să nu să păgubască dumnealui stolnicul, iar mai mult piste ponturi să nu îngăduiţi a să supăra vreunul. Iar avînd cineva mai mult a răspunde, dumneavoastră să cercetaţi şi, de nu-i veţi pute odihni acolo, cu scrisori dovezi ce vor avea, prin zi de soroc ce le veţi pune, să vie la divan ca să li să hotărască.

1791 april⟨ie⟩ 5.

....[1], ...[1] vor⟨nic⟩ ; ... spatar ; Co⟨nstan⟩d⟨in⟩ Grece⟨anu⟩ vornic ; Con⟨stan⟩d⟨in⟩ R⟨o⟩s(et) vornic ; ......[1] vornic.

S-au trecut la condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCXII, doc. 47.
Orig.

565

⟨M-rea Neamţ,⟩ 8 iunie 1791

Egumenul mănăstirii Neamţ cere ispravnicului de ţinutul Neamţ să poruncească locuitorilor din Valea Albă a nu mai face stricăciuni pe moşia Tîmpeşti şi celor din Grumăzăşti, Tîrpeşti şi Topoliţa să nu păşuneze vitele pe moşiile Gemeni şi Giurgeşti, iar cei din Oşlobeni să repare iazul de la Tîmpeşti în contul zilelor de boieresc.

Cu smerită plecăciune mă închin dumitale arhon aga.

Înştiinţăz pe dum⟨neata⟩ pentru oamenii din satul Valea Albă, că pănă acum într-această primăvară în cîteva rînduri pi furiş ni-au stricat gardul ce l-au pus oamenii mănăstirii dispre satul lor, pe moşiia Tîmpeştii a mănăstirii Neamţului, şi îşi dau drumu vitelor de întră pe moşie şi fac stricăciune şi în fînaţ şi în ţarină ce iaste acolo.

Pentru care mă rog dum⟨itale⟩ ca să scrii dum⟨neata⟩ setenilor de acolo cu tare poruncă, ca să nu mai strice gardul mănăstirii şi să-şi pue şi păstoriu la vite, că pănă acum umblă fără di păstor di fac stricăciune ; şi să faci bine

[1] Indescifrabil.

să să scrie şi cătră namisnicul ocolului, ca să facă cercetare cine pune di strică gardul mănăstirii, ca să-i înfrinezi pe unii ca aciia di a face un lucru ca acesta ; şi să aibă voe şi oamenii mănăstirii, di vor mai găsi vite pe moşie mănăstirii, să le închidă şi să le globească pentru stricăciune ce fac.

Deosăbit mă mai rog dum⟨itale⟩ ca să ne mai scrii un cinstit răvaş al dumi⟨tale⟩, prin care să să dea volnicie lui Ichim armaş, ca să margă să scoată pe oamenii din Oşlobeni la Tîmpeşti, ca să-i pue să întărească izitura iazului ce are mănăstire acolo, că iaste foarte slabă, şi cîte zile vor lucra li să va ţiné în samă din cele 12 zile ce au să lucrézi pri an, fiindcă nici o zi n-au lucrat mănăstirii la nici un lucru în primăvara aceasta.

Aşijdere mă mai rog ca să mai scrii di cătră parte dumitale ori cătră vichilul din tîrgul Neamţului, ori cătră vornicii şi sătenii di printr-aceste sate, adică Grumăzăştii, Tîrpeştii şi Topoliţa, ca să-şi păşunézi vitile ce au pi imaşul hotarului moşiilor lor, iar nu pi hotarul moşiii Gemeneştilor şi a Giurgeştilor, care sînt moşii ale mănăstirii Neamţului şi ale mănăstirii Săcului, care n-au sate pe dînsele, fiindcă în tărie intră de păşunează fără de nici o tocmală sau învoială cu mănăstirea loc⟨ul⟩ ci iaste slobod, pi care acum s-au aşăzat să să văreze oile schitului mănăstirii Neamţului şi nu pot ciobanii nicidecum să să apere de vitele acestor sate, carii sar cu bătae asupra ciobanilor.

Aceste răvăşale făcîndu-să mă rog să să dea pe mîna trimisului ce aduce carte mea la dumneata, ca să le aducă să le dăm în mîna fratelui Chesarie, dichiului, şi prea voi mulţămi dumitale.

Şi sînt al dumitale smerit şi cătră Dumnezău nivrednic rugător,

Paisie arhimandrit şi stareţ s⟨fin⟩t⟨ei⟩ m⟨ănăstiri⟩ Neamţului.

1791 iunie 8.

⟨Pe verso :⟩ Cinstit, de bun neam şi al nostru mare făcător di bine, dum⟨nealui⟩ arh⟨on⟩ Manolache Dimachi aga i is⟨pravnic⟩ de ţinutu Neamţului, cu părintească dragoste să să dea.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. XXIII, doc. 46.
Orig.

566

14 iunie 1791

Socoteala unui stăpîn de moşii pentru numărul şi numele oamenilor angajaţi la cositul finului, din satele Şerbeşti şi Unguraşi (Neamţ), Vasilăuţi (Cernăuţi) şi Petreşti (Iaşi), unii cu plată, alţii drept clacă pentru dobînda banilor împrumutaţi.

Izvod de cîţi bani am dat pe fălci fîn şi cîte fălci s-au cuprins şi la ce oameni anumi s-au dat, după cum să arată în gios.

1791 iuni 14.

Lei	parale		fălci	prăjini
140	—	Zăci oamini din satul Şărbeştii, adecă : Pante Ungurianu i Apostol Butnariul i Toadir Potcianu i Enachi zăt Bejănariului i Toadir Amurăriţii i Andrei Caroto, Vasîli sîn Iftimi i Şărban Plugariu i Flore Rotariu, Vasîli Bejănariu	14	—
40	—	Patru oamini din satul Unguraşi, adecă : Lupul Salahor, i Nistor brat lui i Macoveiu Ungureanu i Vasîli Roclă	4	
220	—	Cincisprizăci oamini din sat‹ul› Şerbeştii, adecă: Ion Munteanu, i Toadir sîn lui i Sandul sîn lui i Costandin sîn lui i Ioniţă sînt lui i Vasîli Bordeiu i Ion Bordeiu i Ştefan sîn Ion Ungureanu i Toader brat lui i Gheorghi sîn Toadir Ungureanu i Vasîli sîn Moşu i Gheorghi a Moşu i Ştefan brat lui i Ion Cuciuc i Acsînti	22	
400	—	Fac piste tot, iar fălci fac patruzăci la oameni din satul Şărbeştii i Unguraşi ot ţinutul Niamţului.	40	

Lei	parale	La oamenii din satul Vas‹i›lăuţi ot ţinutul Cernăuţi iuli 29.	fălci	prăjini
80	—	Patru oamini ot sat‹ul› Vas‹i›lăuţi, adecă : Neculai sîn Miron Pitariul i Fodor Chiveriugă şi Vasîli Rusul i Petre Ivaniuc — 23 fălci 40 prăjini	53	28
30	12	Trii oamini ot sat Vas‹i›lăuţii, adecă : Gavril Lis, Petro Parno, Timofti, ficiorul lui Bas .	20	—
80	—	Opt oamini ot satul Vas‹i›lăuţi, adecă : Ştefan Herghelegiu, Anton Huţul, Mihai Moscalicu, Andrei Săminiuc, Macoveiu Andreiu, Iacob Zaharie, Onofreiu Săminiuc i Ion Pucul — 35 ‹fălci ?› 40 prăjini au cosît	45	50
100	—	Cinci oamini ot Vas‹i›lăuţi, adecă : Ion Bucuros i Vas‹ile› Horhiciuc, Matei Grama, Mărian Andrei sîn Ion Butnariul — 15 fălci, 40 prăj‹ini›	66	56
100	—	Cinci oamini ot Vas‹i›lăuţi, adecă : Onofreiu Croitoriu, Petre Croitoriul, Ion Nedelca, Ştefan zăt lui Sămani, Stoian zăt lui Miron Pitariul — 24 fălci au cosît	66	56
790		Fac piste tot cu Şărbeştii i Unguraşii i Vas‹i›lăuţi, adecă doă sute noăzăci şi doă fălci, iar numai vas‹i›lăucenii sînt să facă 252 fălci şi 30 prăjini, bez mîncare unora, după cum să arată prin deosăbit izvod i bez rămăşiţa din anul trecut.	292	30

Lei	parale	La oamini din satul Petreştii ot ţinutul Iaşi.	fălci	prăjini
15	—	S-au dat la patru ficiori, adecă : Vasîle Tălmaciu doă, Manolachi Bondariu una, Gligoraş Iacob una, Trohim Cojocariu una	5	
81	—	S-au dat la 19 oamini ot satul Petreştii, adecă : Gheorghi Buhăescu i Costandin Bădănău pe 4, Andronachi Buhăescu i Ioniţă Dascălu pe 4, Ştefan sîn lui Costandin Chilug pe 1, Ioniţă Bondariu pe 1, Gavril Bădănău i Ion Ghizdavăţu pe doă, Radu Muntianu pe 1, Gheorghi Stănpu pe 1, Vasili Ursului vornic pe 1, Dumitru Chiperi i Vasili zăt lui Chiperi pe 2, Toadir Rusul pe 1, Dumitraşcu Role pe 3, Ioniţi sîn Gheorghi Cioban pe 2, Savin Sugale pe 2, Ştefan Chilug pe 1, Ursul vornic pe 1 .	27	—
		Cîte fălci au făcut oamenii din Petreşti clacă. ⟨17⟩91 iuli 1.		
—	—	Ilii Iacob, brat lui Gligoraş Iacob ficior, pentru dobînda a 40 lei să facă	2	—
		Cîte fălci au făcut ruşii ot Vas⟨i⟩lăuţi i oaminii ot satul Petreştii de clacă, 1791 iuli 2.		
—	—	Toţi oaminii din satul Petreştii i de la Vas⟨i⟩lăuţi, o samă de oamini ce au venit	30	40
—	—	Fălci ce s-au cosît de armanu cu nebăgare de samă tot pe moşia me	8	—

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. XXVI, doc. 4.
Orig.

567

⟨Socola,⟩ 5 septembrie 1791

Stareţa mănăstirii Socola dă chitanţă vornicului Ilie de primirea dijmei în bani pentru via ce o are, pe baza învoielii.

7 lei adică şepti lei, au plătit vornicul Ilie dejma pi vie ci ari pă moşîe mănăstirii Socola, după zapis ci ari cu tocmală.

Şi am dat acest sinetu cu pecete mănăstirii Socola, stariţa Martha [1].

1791 sept⟨emvrie⟩ 5.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. III, doc. 47.
Orig., pecete aplicată.

[1] Din aceeaşi zi : „8 lei, adică opt lei au plătit dumnaei vorniceasa dejmă pi vie ci ari pi moşîe mănăstirii Socola, patru pogoane de la Coriul, după zapisul

568

1 ianuarie 1792

Locuitorii din satul Zamostia (Suceava) dau zapis egumenului mănăstirii Rîşca, obligîndu-se să dea dijma din curăturile făcute de ei, pe care să le stăpînească fără a le putea vinde cuiva.

Preotul Costandin înpreună cu tot satul Zamostiia, moşiia sfintei mănăstiri Rîşcăi, dat-am această scrisoare a noastră la cinstită mîna sfinţiii sale părintelui Varlam, egumenul sfintei mănăstiri Rîşcăi, precum să se ştie că, făcînd noi cîţiva din săteni curăţituri din pădure cu toporul pe moşiia Zamostiia, să le stăpînim noi cei ce le-am făcut, iar să le vindem unii la alţii să n-avem voe a le vinde, căci pe urmă să tîmplă multe pricini şi judecăţi şi să supără şi stăpînii moşii din pricina vînzărilor, că sînt unii din oameni, dacă-şi fac curăţituri, le ţin că este moşiia lor ; şi mănăstirea să-şi ia zeciuială dintr-acele curături, după obiceiul pămîntului.

Şi pentru credinţă eu am iscălit şi tot satul Zamostiia.

1792 ianuar 1.

Erei Costandin ot Zamostie.
Băncescul.
Simion ; Gherman şi tot satul.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. XXV, doc. 4.
Orig.

569

⟨Iaşi,⟩ 30 aprilie 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, încuviinţează egumenului de la Slatina să-şi strîngă venitul de pe moşiile mănăstirii şi porunceşte ispravnicilor ţinuturilor să aducă la ascultare pe locuitorii nesupuşi.

Io Alexandru Costandin Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

S-au dat cartea domniii mele cuvioşiii sale, egumenului de la sfînta mănăstire Slatina, din ţinutul Sucevii, şi la vechilii ce-i va rîndui, să fie volnici cu cartea domniii mele a lua şi a strînge venitul de pi drepti moşiile mănăstirii ce va ave în ţara domniii mele, după hotărîrea ponturilor cu pecetea gospod, poruncind şi voaî tuturor lăcuitorilor ce veţi fi şezînd pe moşiile numitii mănăstiri, să vă supuneţi a da adetiul obicinuit fără de nici o înprotivire.

---

ci ari cu tocmeală. Şi am dat acest suret cu pecete⟨a⟩ mănăstiri⟨i⟩ Socola, Stariţa Martha" (Ibidem, doc. 48).

De la 8 septembrie : „10 lei, adică zeci lei au plătit dumneaei logofiitesa Hermizeoai dijma pi vie ci ari pi moşie mănăstirii Socola, di pi zapisul ci ari cu tocmală. Şi am dat acest sinet cu pecete⟨a⟩ mănăstirii Socola. Martha Stariţa" (Ibidem, doc. 49).

De la 17 septembrie : „10 lei, adică zăci, au plătit dumnealui Ecovachi Păun dejma pi vie ci ari pi moşie monasterei Socola, di l⟨a⟩ Coriul, dupe zapis ci ari cu tocmeală. Şi am dat acest sînetu cu pecete⟨a⟩ mănăstirii Socola" (Ibidem, doc. 46).

Scriem și dumneavoastră dregători pe la ținuturi, pentru acei ce-i va arăta cuviosul egumen sau vechilii cuvioșii sale că să înpotrivăsc și nu să supun a da adetiul, pe unii ca aciia să-i supuneți înplenind de la dînșii după hotărîrea ponturilor gospod. Dar nici pe egumen s-au vechili să nu îngăduiți a supăra pe lăcuitori cu cerire de adeti mai mult pisti hotărîrea ponturilor.

1792 apr⟨ilie⟩ 30 [1]

Procit logofăt.
⟨Pe verso :⟩
S-au trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 209.
Orig., pecete aplicată.

570

⟨Iași,⟩ 30 aprilie 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava, să cerceteze reclamația egumenului de la Rîșca împotriva locuitorilor din jurul mănăstirii, pe care să-i oblige să-și așeze casele în siliște, cu țarinele și imașul de o parte și de alta a satului.

Io Alecsandru Costandin Muruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Credincioși boerii domniii mele, dumneata Iordachi Darie biv vel paharnic i dumneata Lupul Balș biv vel sardar, ispravnici de ținutul Sucevii, sănătate !

Domniii mele au dat jalobă cuvioșîe sa egumenul de la mănăstirea Rîșcăi de la acel ținut, arătînd că lăcuitorii ce să află lîngă mănăstire cu lăcuința nu urmează a-și face casă la siliște unde esti loc de sat, ce, rășchirîndu-să, își fac casă pe la locurile ce sînt de hrană, de țarini și de fînați, cu dipărtare una de alta, de pricinuescu multă stricăciune moșiii și însuși pentru dînșii strîmtorescu locurile aceli de hrană.

Pentru care scriem dumneavoastră să cercetați și, de va fi așa, să nu-i îngăduiți a să înșira făcînd sat cu atîta neorînduială de cuprind numai cu o zădărnicie locul acel hrănitoriu, ci să le dați poroncă să-și rădice casăle de pe la locurile unde pot fi țarini și fînață și să-și facă casă unde esti siliști și vatră de sat, cu cuviința ce să cadi a ave apropiere o casă de altă, ca satul să le fie de o parte țarinilor și fînaților de alta și loc pentru imaș vitelor de altă parte, ca atunce nici mănăstiréi nu să pricinuești păgubire și lor încă le cade mai cu folos.

1792 april 30.

⟨Pe verso :⟩
Credincioși boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Iordache Darie biv vel paharnic i dum⟨nelui⟩ Lupul Balș biv vel sardar, ispravnici de ținutul Sucevii, datisă zdraviem.
Mănăstirea Rîșca.
Procit logofăt.
S-au trecut la condică.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 7.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] Carte identică, dată în aceeași zi, mănăstirii Bogdana (Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. XLIII, doc. 2, orig.).

571

⟨Iași,⟩ 22 mai 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, scrie egumenului de la Rîșca să protimisească pe locuitorii satului Moișa la arendarea terenului de izlaz Rîșca Mică, pe care l-au avut și mai înainte, deoarece sătenii au făcut plîngere la domnie că vrea să-l dea banului Matei Milo.

Io Alecsandru Costandin Moruz voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Scriem domniia mea la cuvios rugătoriul nostru Vărlam, egumen mănăstirii Rîșca, sănătate!

Din jaloba ce au dat domniei mele oamenii din satu Moișa din ținutul Sucevii, care ți s⟨e⟩ trimete, pe larg vei înțălegi pricina.

Deci fiindcă ei arată că moșie aceste fiind a mănăstirii Rîșca, mai înainte vremi tot ei ar fi ținut de la mănăstire o vale ce se numește Rîșca Mică, ce iaste pe ace moșie, pentru trebuința vitilor lor; iară apoi în anii trecuți, vînzîndu-se moșie pe trei ani dumisale banului Matei Milu, li-ar fi luat acel loc de pășunat de nu ar fi avînd unde să-și pășunezi vitile, și acum, după înplinire vadelii de trei ani, cuvioșie ta ai fi vrînd să o vinzi iarăși banului Milu. Și au cerut dreptate și protimisire de a o ține ei de la mănăstire.

Pentru care iată să scrii cuviioșii tale, de iaste jalobă lor adevărată și să află șăzători pe ace moșie și apoi au ținut-o și mai înainte cu anul, după dreptate a lor iaste protimisire să o ție și de acum înainte. Deci cuvioșie ta o vei da lor după protimisire ce au, iar nu altora streini, odihnindu-i ca să nu mai jăluiască [1].

1792 mai 22.

⟨Pe verso:⟩

Scriem domniia me la cuvios rugătoriul nostru Vărlam, egumenul mănăstirii Rîșca, dati zdravie.

Oamenii din Moișa.

Procit logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pachet. VII, doc. 5.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] În aceeași zi domnul scrie și ispravnicilor de Suceava: „Iată vi se trimete jaloba ce au dat domniii mele oamenii din satu Bogdănești de la acel ținut, pentru că acolo pe moșie fiind o vale ce s-ar fi numind Rîșca Mare, tot ei ar fi ținut-o cu anul, pe jumătate, de la mănăstire Rîșca, de le era pentru fînați, iară acum egumenul ce ar fi la mănăstire ar fi vrînd să o dei altora și ei să rămîie fără de a-și face fînu pentru vitile lor.

Deci să scrie dumneavoastră să cercetați și, de sînt ei șăzători acolo pe moșie și apoi și mai înainte tot ei au ținut ace vale și au plătit havaetul la mănăstire, protimisire și de acum înainte tot a lor iaste să o ție, ca unii ce ședu pe moșie, și nu pot să încapă alții streini să o ia. Iară de va fi moșie mare, mai mult decît piste trebuința lor, atunce ceia ce va prisosi mai mult o va da egumenul la cei ce vor ave trebuință din megieșii înpregiurași" (Ibidem, doc. 6, orig.).

⟨Iaşi,⟩ 5 iunie 1792

Vasile Ciudin de la vistierie reclamă domnului că locuitorii de pe moşia sa Petie (Suceava) nu se supun a-i lucra cele douăsprezece zile de boieresc după nartul stabilit prin ponturi şi cere a se da poruncă ispravnicilor să-i constrîngă la îndatoririle legiuite.

Preînnălţate doamne,

Jeluescu mării tale că la ţinutul Sucevii, avînd o moşie anume Petie, unde îm⟨i⟩ este şedere, sînt pe dînsa la 60 oameni cu lăcuinţa, care din multa răutate ce este între dînşii nu să supun a lucra obicinuitele doaîsprezăce zile pe anu, după cum ponturile gospod ce am luat din visterie hotărăscu cît să lucreză un gospodari pe zi, ce ei cer ca, cît va putea lucra într-o zi, cu atîta să mă mulţămescu.

Milostive doamne, eu după hotărîre ponturilor priimescu să-mi lucreză şi nu-i silescu să-mi lucreză nici mai mult, nici mai puţin, dar a priimi cît va pute un om a lucra pe zi, nu mă poci mulţămi, cînd elu miergi la lucru aproape cînd este soarile amiazăzi şi să duce la casa sa cu un ceas şi doaî înnainte sfinţitului soarelui.

Pentru care mă rog înălţimii tale, să mi s⟨e⟩ facă luminată carte poroncitoară cătră dum⟨neallo⟩r ispravnici ca să-i supuie a lucra după ponturi zilili boerescului, căci altă nici un folos nu cunoscu de la dînşii, decît că, ca nişte oameni nesupuşi, ară fieştecare unde şi cît îi este voe şi asămine cosăscu fără să mă cunoască pe mini de stăpînitori acii moşii.

Robul mării tale,

Vasile Ciudin.

⟨Rezoluţie :⟩

Mergi la dum⟨nealu⟩i Neculai Roset biv vel logofăt şi să va faci carte la ispravnici.

D⟨umitru⟩ Her⟨meziu⟩ v⟨tori⟩ logofăt

⟨17⟩92 iuni 5 [1].

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXXVIII, doc. 152.
Orig.

---

[1] La 6 iunie 1792, Alexandru Constantin Moruzi, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor de ţinutul Suceava : „Iată vi să triimite jaloba ce au dat domniii mele Vasile Ciudin ot vist⟨ierie⟩ prin care arată că oamenii ce să află şăzători pe moşie sa Petie, de la acel ţinut, nu s-ar fi supuind a-i lucra zilile obicinuite întocma după hotărîre ponturilor gospod.

Deci, să scrie dum⟨neavoastră⟩ să cercetaţi şi, fiindu-i jaloba adevărată, dum⟨neavoastră⟩ să-i supuniţi pe acie a-i lucra zilili obicinuite întocma dupe cum prin ponturile gospod să hotărăşti.

⟨Pe verso :⟩

Iuli 4. S-au văzut poronca şi s-au poroncit ţăranilor ca să să supui a lucra după ponturi, că vor fi certaţi“ (Ibidem, doc. 4, orig.).

573

⟨Iaşi,⟩ 15 iulie 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare Ilincăi Carp să oblige pe locuitorii de pe moşia sa, Brătuleni, să-i dea dijma din produse şi venitul după ponturi.

Io Alexandru Costandin Moruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce jumătati de sat de Brătuleni, parte din sus, cari moşie este piste Prut la ţinutul Eşi, s-au dat în stăpînire Ilincăi, femeia mortului Andronachi Carpu, dovedindu-s⟨e⟩ că au fost dreaptă zestre⟨a⟩ ei de la mumă-sa Aniţa, fata lui Vasîli Roşca ce-au fost vornic de poartă, cum pre larg se cuprinde la carte de giudecată a dumilor sale boerilor rînduiţi giudecători a pricinilor dum⟨nea⟩lui vistier Matei Cant⟨acuzino⟩, ce iaste din anul acesta 1792 iuli 10, iată dar s-au dat Ilincăi Cărpoaii această carte al domnii meli cu care se fie volnică a-şi stăpîni acea giumătate de sat di Brătuleni, parte din sus, cu bună pace în toati sămnile şi hotarăle celi drepte, luînd şi obicinuitul venit din toate di a zece după obiceiu şi după hotărîre⟨a⟩ ponturilor visterii.

La care se poronceşti dumneavoastră ispravnici di ţinutul Iaşi, să-i daţi mînă de agiutor spre a-şi pute lua celi obicinuite ale pămîntului, iar care s-ar arăta cu împotrivire, dumneavoastră cercetînd se înpliniţi ceia ci a fi cu drept păr la cel puţin. Iar dacă vreunii vor ave a răspundi înpotriva aceştii giumătăţi de sat, cu scrisori dovezi ce vor fi avînd, se viie la divan.

1792 iuli 15 dni.

Procit vel logofăt.

S-au trecut în condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCCLXXXIII, doc. 36.
Orig., pecete aplicată.

574

⟨Iaşi,⟩ 17 iulie 1792

Alexandru Constantin Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte serdarului de Orhei să ajute lui Darie Donici să-şi ia, potrivit ponturilor, venitul de la cei care locuiesc pe părţile sale din moşiile Măgdăceşti şi Clişova, care nu se supun să i-l dea.

Io Alexandru Costandin Moruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinst⟨it⟩ şi credincioşi[1] boeriul domnii mele, dum⟨neata⟩ Iancul Razul biv vel spatar, serdar de ţinutu Orheiului, sănătate!

[1] Aşa în text.

Se faci ştire dum⟨ital⟩i că prin jaloba ce au dat domniei mele dum⟨nea⟩lui Darie Donici, biv vel ban, au arătat că la ţinutu acela, în moşie Măgdăceştii, pe Ichel, ar fi avînd cîteva părţi de moşie, cumu şi în moşie Clişova, cu ispisoc gospod ar mai fi avînd o a patra parte, şi lăcuitorii ce să află cu lăcuinţa pe acele părţi, cumu şi cei ce-şi fac hrana lor, nu s-ar fi supuind a da obicinuitul venit al moşiii.

Deci, cerînd dreptate, iată scriem dum⟨ital⟩i se cercetezi şi, aflîndu-se acele părţi de moşii de mai sus-numite drepte a dum⟨nealu⟩i, atunci se-i dai mînă de agiutor dum⟨nealui⟩i numitului boer şi vechilului dum⟨nealui⟩ ce-l va rîndui, spre a-şi lua obicinuitul venit al moşiii de pre la aceia, de a zăce, după obiceiu şi după ponturile ce sînt în visterie cu pecete gospod, ca se nu se păgubască de drept venitul ce va fi pe acele părţi.

1792 iule 17.

⟨Pe verso :⟩
Cinstit şi credincios boeriul domniei mele, dum⟨nealui⟩ Iancul Razul biv vel spatar, serdar de ţinutu Orheiului, datise zdraviem.

Dumnealui ban Darie Donici.

Procit vel logofăt.

S-au trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXIII, doc. 295.
Orig., pecete aplicată.

575

⟨Iaşi,⟩ 1 august 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Vaslui să cerceteze dacă pe moşia Rădiu pot fi aduşi oameni străini, cum a cerut postelnicul Costache Racoviţă, şi să raporteze pentru a i se da încuviinţare.

Io Alexandru Costandin Muruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Alecsandru Răşcan biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Vasili Carp biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Vasluiului, sănătate !

Prin jaloba ce au dat către domnia mea postelnicel Costachi Racoviţă au arătat că la ţinutul acela ari o moşie, anumi Rădiu, pe care mai înainte au fost şi adunare de oameni, dar din înpotrivirile ce-au fost, strămutîndu-s⟨e⟩, s-au dus pe la alte locuri rămîind silişte pustii, şi s-au rugat ca să aibă voie să strîngă oameni streini de piste hotar să-i aşază la numita moşie.

Pentru care iată vi să scrii ca să faceţi cercetare foarte cu amăruntul de este loc bun de a să face sat acolo şi de este moşie cu loc largu ca să poată oamenii ce să vor strînge să-şi facă hrana lor cu îndestulare şi de nu să va pricinui vreo supărare sau strîmtorială la hrana lăcuitorilor de prin satile ce or fi pinpregiur cu facire satului aceluia, cum şi de sînt niscaiva lăcuitori şăzători pe numita moşie şi acei oameni ce vor fi, cîţi sînt săteni vechi şi cîţi sînt din oameni streini. Şi după cercetare ce veţi face de cîţi oameni să

vor afla că sînt, să faceţi izvod anume cu porecla lor de cîţi oameni vor fi la ace silişte şi, iscălindu-l, înpreună cu înştiinţare dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ întru care să arătaţi pricina pre largu, să-l triimiteţi aice la domnia mea, şi atunce, de să va cădia ca să s⟨e⟩ facă adunare de oameni streini, să va da voie prin carte domniii mele ca să s⟨e⟩ poată strînge oameni streini la numita moşie.

1792 avgust 1.

⟨Pe verso :⟩
Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Alecsandru Răşcanu biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Vasili Carp biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Vasluiului, datis zdraviem.
Vaslui.
Procit vel vistier.
Trecut la condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIII, doc. 79.
Orig., pecete aplicată.

576

⟨Iaşi,⟩ 16 octombrie 1792

Veliţii boieri stabilesc prin anafora, întărită de Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, reglementarea tăierii lemnelor din păduri, atît pentru trebuinţele proprii ale locuitorilor, cît şi pentru comerţ.

Preînălţate doamne,

Prin domniască ţidulă ni să poronceşte ca, adunîndu-ne la un loc, să socotim în ce chip să să urmează pentru codrii întregi i lunci i dumbrăvi şi rădiuri, adică cîte cît să aibă a da cei ce iau chereste la stăpînii moşiilor, socotind ca nici stăpînii să nu să păgubească de venitul moşiilor, dar nici lăcuitorii să nu să supere sau să să asupriască piste dreptate cu cerere fără rînduială, ce şi o parte şi alta să rămîie mulţămiţi, pentru ca să poată lăcuitorii a nu să lipsi pentru trebuinţa lemnilor ; şi după socoteala ce vom face, în ce chip vom găsi cu cale, pre largu să înştiinţăm pe înălţimea ta.

După a înălţimii tale poroncă adunîndu-ne, am stătut a socoti pricina aceasta cu amăruntul şi cu toată luarea aminte, şi măcar că prin condica visterii să hotărăşte ca numai redurile şi dumbrăvile să fie oprite şi apărate, iar luncile şi pădurile meree, adică codrii, să fie neapăraţi şi slobozi a tăia fieştecine orice fel de lemnu ăr vre, şi mai ales lunca Prutului pănă acum n-au fostu poprită niciodată, dar fiindcă dintru început era păduri şi lunci mai multe decît acum (după cum este ştiut), la facerea condicilor nu s-au fost socotit bine cîtă stricăciune de obştie au putut să pricinuiască în vremea viitoare nepaza şi neapărarea pădurilor. Care păduri şi lunci în toată vremea fiind trebuincioasă şi de folosul obştii, să cădea să să fi pus la cale de a fi şi acestea supt pază şi apărare, a nu să strica fără de cale de către norod, ca în vremea ce va ave cineva trebuinţă de chereste, ori pentru casă sau ori pentru care altu lucru, să găsască pin pădurile di pe aproape mai cu eften preţu, iar nu după cum să urmează în vremea de acum a să cumpăra cheresteaoa podurilor Iaşii şi altor trebuinţă cu preţ mare

afară de rînduială. Care scumpete nu urmează dintr-altă, fără numai din depărtarea pădurilor, din care re urmare ce au fostu în pămîntul acesta, de a nu fi păzite pădurile după cum prin alte ţări, s-au suit preţul cherestelii atîta de mare, ca cum ar veni dintr-alte ţări străine şi depărtate.

Care aceasta este un lucru foarte vrednic de socotinţă, cum că să cade a să aşăza la o bună rînduială şi pază, ca atît în vremea de acum, cît mai ales şi în vremea viitoare, să să folosească obştiia cu îndestularea şi eftănătatea cherestelii prin aflarea cea lesnită, atît fieştecare pentru a sa trebuinţă, cît ca şi ori în ce vremi s-ar cere chereste, atît aicea, cît şi la Ţarigrad şi pe la sarhaturi. După cum, înprotivă, cînd nu să va face pază şi apărare pădurilor, să pricinueşte greutate şi supărare obştii pentru pricini ca acestea :

Întăi, că pin păduri să află mulţime de lemne oborîte gios de putrezăscu în zădar, dar lăcuitorii ce aduc lemne pentru arsu în foc de vînzare, nefiind pădurile poprite, caută care copaciu este bun şi mai dreptu, şi-l tae pentru lemne de foc, despicîndu-l să arăte frumoasă ca să poată lua preţul cel mai bun (după cum şi eu), iar nu caută să-şi încarce carăle din lemnile cele uscate ce sîntu oborîte la pămîntu, fiind şi mai bune de arsu, dar mai nearătoasă. Şi mai ales unii oboară copaci din cei mari şi numai crăngile le încarcă în cară şi le aduc de le vînd în tîrgu lemne de arsu în foc, iar tulpina rămîne de putrezăşte în pădure în zadar ; care dintr-o tulpină ca acelia poate să încarce 10 şi 20 cară, dar pentru ca să nu să ostenească, îşi încarcă carăle numai de crăngi.

Al doilea, pentru tăetul cherestelii ce vînd lăcuitorii în tîrguri şi fac şi plute de vînd la corăbii, acei lăcuitori ce vînd acea chereste tae cîte 10 sau şi 15 copaci până află un lemnu bun de le vine la măsura ce au trebuinţă, şi pentru un lemnu strică 10 şi 15, şi acele lemne ce rămîn oborîte gios putrezăscu şi să pierdu.

Al triilea, de multe ori lăcuitorii ce sînt trăitori pe lîngă păduri nu poartă de grijă să-şi facă fîn de cu vară, şi iarna îşi erniază cirezi de vite numai cu pădurea, dărîmînd copacii cei mai de treabă şi dumbrăvile, care şi aceştiia nu puţină stricăciune fac pădurilor. Şi, osăbit de aceasta, fac păgubire celor cu dumbrăvile, că acei copaci dărîmaţi până în 20 sau 30 de ani nu fac ghindă, cu care să hrănesc oile şi mascurii, care pe acea ghindă stăpînii moşiilor în toţi anii ar lua venit de la neguţătorii ce fac turme de neguţătorie, şi într-atîta sumă de ani rămîn stăpînii păgubaşi de acel venit ce pot a ave di pe ghindă.

Al patrulea, mulţi din lăcuitori obicinuescu de fac curături pentru arat şi pentru cosit fîn, tăind de-a rîndul copacii din pădure meree, de o fac cîmpu. Care aceasta s-au obicinuit piste tot locul de strică pădurile, numai pentru că nu vor să margă la cîmpu, pentru depărtarea locului.

Mai sîntu şi alte îndrăznele a lăcuitorilor de strică pometţii şi livezile, pricinuindu-să tot din nepază, care nefiind voe şi poroncă de la domnie, nu s-au urmat pără acum. Şi cu această pricină multe dombrăvi şi păduri şi codri merei au rămas mai cîmpi, precum este ştiut şi văzut de toţi ; că întîi, la ţinutul Sorocăi au fostu nişte dumbrăvi ca nişte codri şi acum mai nici să cunoscu unde au fostu ; asămenea şi la ţinutul Covurluiului au fostu cîţiva codri merei care era foarte de trebuinţă, căci cînd era vreo poroncă vrednică de grăbire ca să să de din ţara aceasta chereste pentru trebuinţa Ţarigradului sau pe la sarhaturi, acolo să găsa şi pre cu lesnire să pogora la schele, iar acum au rămas cîmpu, numai abea să cunoscu ciriteii. Şi asămenea au rămas şi alte păduri

mari și lunci di pe la ținuturi, și de nu să va face căzuta poprire, cu vreme nu să va afla, nici va rămîne în pădure lemnu trebuincios, mai ales chereste mare pentru trebuința Țarigradului și altor sarhaturi.

Deci, la o pricină ca aceasta, de către noi aceste chipuri de îndreptare s-au găsit cu cale, precum arătăm mai gios, adică :

1. Să fie poprire de a nu să strica rediurile și dumbrăvile supt nici un fel de nume, ce stăpînii moșiilor să le apere și să le păzască ; și jirul ce să va face pin dumbrăvi, stăpînii aceia să fie volnici a-l vinde cu prețul ce să vor pute învoi la neguțătorii și la alții ce fac turme de mascuri, iar fără de învoiala stăpînului moșiii de va cuteza cineva să mănînce jirul cu mascurii sau cu oile lui, sau să tae copacii ce pot fi trebuincioși pentru chereste, să să pedepsască ; cum și pe ciubucile ce tae din păduri ciubuccii să de zăciuială la stăpînul moșiei, din zăce unul. Asămenea și din hăragii pentru vii, din bețile pentru cercuri și din pari, încă să de zăciuială, din zăce unul ; cum și din nuele să de din zăce brațuri unul. Iar bani să nu ia stăpînii pentru acea zăciuială, pentru că precum iau stăpînii moșiilor dijmuri di pe moșiile ce au la cîmpu, așa să cade a lua și cei ce au moșii cu păduri. Iar din copacii ce vor fi căzuți la pămînt, să nu fie nimene popriți a lua lemne pentru foc fără a nu da nici o zăciuială.

2. Lunca Prutului i a Săretiului i alte lunci și păduri să fie poprite de a nu să strica după obiceiul norodului celui prostu, ci cei ce vor ave să tae lemne pentru foc să nu aibă voe a tăia copaci mari și să ia numai crăngile, ci să-și încarce carăle cu lemne de cele ce sîntu oborîte la pămînt, căci acele lemne sîntu și bune de arsu în focu. Iar copaci de fag, nefiind atîta de trebuincioși, să aibă voe a tăia pentru lemne de foc. Și cînd nu vor găsi nici copaci de fag, nici alti lemne din cele oborîte gios, atuncea să tae și din copacii cei răi ce nu sîntu de trebuință, ferind copacii cei buni. Așijderea și chereste de casă sau de vînzare de va ave să tae cineva, întîi să să învoiască cu stăpînul, și dînd zăciuiala, din zăce lemne unul, să fie volnici a tăia, iar de va îndrăzni să tae fără de învoială, să să pedepsască, dar pe lemnile pentru foc să nu de nimică zăciuială.

3. Pădurile și codri merei pe unde vor fi, să aibă datorie neapărată stăpînii moșiilor a pune păzitori, ca asămenea ca și luncile să fie apărate, și oricine va tăia chereste ori de ce fel să de zăciuiala moșiii, din zăce lemne unul, iar care va îndrăzni să tae fără învoiala stăpînului moșiii să să pedepsască ; fără numai di pe cheresteaoa ce să va tăe cu rînduială din poroncă domniască și pe cheresteaoa ce va tăia pentru bisărici și pe cea care își vor tăia lăcuitorii ce vor fi șăzători pe acea moșie să-și facă loruși casă, să nu de zăciuială ; cum și pentru lemnile de ars în foc, din cele oborîte gios, sau cînd nu vor fi de acelea, din copaci de fag sau dintr-alți copaci netrebuincioși, cum s-au arătat mai sus, să nu fie popriți nici lăcuitorii ce vor șide pe acele moșii, nici alți di pre aiurea, ce să fie volnici a lua după această rînduială, nedînd nici o zăciuială.

4. Oricarile volnic să nu fie a tăia pomi pentru lemne de foc sau ori pentru ce trebuință alta.

5. Spinii porumbrei, cătini și alți spini să nu fie popriți, ca fieșticine să tae fără a nu da nici o zăciuială stăpînului moșiii.

6. Oricine vă îndrăzni și va urma înprotiva aceștii hotărîri, nu numai să de hotărîta zăciuială, ce să să și pedepsască spre pilda și altora, pentru că cu aceasta nu vor strica rădiurile i dumbrăvile i luncile și codrii în zadar, cum și stăpînii moșiilor ce vor ave păduri vor cîștiga dreptatea lor luîndu-și hotărîta

zăciuială a moşiilor, precum iau cei cu moşiile ce au la cîmpu, şi să face o driaptă cumpănire de obştie. Iar acelor ce au să tae orice fel de lemnu (afară din cele arătate pe care nu au să dei zăciuială), nu li să face nici o strîmbătate pentru că vor da zăciuiala moşiii, căci lăcuitorii vînd cheresteaoa cu îndestul preţu, precum aceasta şi de către înălţimea ta este ştiută, şi trebuie să de venitul moşiilor. Numai şi stăpînii să nu cuteză a pricinui supărare şi asupreală ca să-şi tragă zăciuiala pentru un fel de chereste dintr-alt fel, ce osăbi din tot feliul să aibă a-şi lua zăciuială, cum nici să supere a lua bani pentru zăciuială, căci carii vor cuteza cu urmarea înprotiva aceştii hotărîri, nu numai să păgubască acea zăciuială, dar încă să să şi pedepsească.

Osăbit, mai socotim însă, de să va găsi şi de către înălţime ta cu cale, ca în vremea to⟨a⟩mnilor, după ce îşi rădică lăcuitorii tot lucru pămîntului, pe la locurile unde este lipsă de lemne, stăpînii acei ce vor ave moşii fără păduri să vie să arate la domnie cerînd un agiutor în chip de clacă de la lăcuitorii ce vor fi şăzători pe acele moşii, ca să iasă într-o zi, sau în cîte să va socoti, cu plugurile, să are şi să samene ghindă, iar pe unde vor fi ciritei, să-i curăţască ca să să lesnească spre creştire de a să face copaci mari. Şi domnia poroncind dregătorilor di pe la ţinuturile unde vor fi acele moşii, vor pune în lucrare, şi cu chipul acesta s-ar spori dumbrăvile şi pe acolo unde acum este cu totul lipsă şi nici lăcuitorilor nu li-ar căde cu greutate acea clăcuire ce ar da spre folosul obştii.

Preaînălţate doamne, noi într-acestu chip am găsit cu cale a să urma şi înştiinţăm, iar hotărîrea rămîne la înaltă înţălepciunea înălţimii tale.

1792 oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 16.

A 'nălţimii tale
preplecaţi slugi,

Ştefan Sturza vel logofăt; Nicolai Rosăt vel logofăt; Ioan Canta vel logofăt; Lascarachi Rosăt vistier; Costandin Paladi vel vornic; ....[1] vel vornic; Nicolai Rosăt vel vornic; Costandin Balş vel vornic; Grigorie Sturza spatar; Manolachi Dimachi spatar.

S-au trecut în condica de anaforale,
Matei Costin condicar.

⟨Hotărîrea domnească:⟩

Io Alexandru Constantin Muruz voevoda, bojii milostiu gospodar zemle Moldavscoi.

Cercetîndu-s⟨e⟩ de către însumi domnie me această sebornicească hotărîre, s-au aflat că este cu cali şi cu dreptate, văzîndu-s⟨e⟩ că priveşti numai şi numai la folosul patriei şi la îndămîna şi înlesnire aflării trebuincioasăi chefesteli pe la sarhaturi şi la Ţarigrad, cum şi la înplinire dreptăţii ce trebuie să aibă cei ce au moşii cu păduri să-şi iai dreptul venit, precum asămine eu şi cei ce au moşii la cîmpu.

Deci, dar, ca pe o dreaptă aşezare, hotărîm domnie me întocma asăminea să să urmeze, cum pre larg mai gios în anaforaoa aceasta să cuprinde, păzindu-s⟨e⟩ nestrămutat în veci ca folosîtoare şi driaptă pravilă a pămîntului. La care poroncim domnia me dumneavoastră veliţi logofeţi, îndată să s⟨e⟩ scrie cărţile domniii meli pe la toate ţinuturile spre înştiinţare şi păzire de obşte a aceştii folosîtoare pravili, pe lîngă care cărţi să s⟨e⟩ de şi osăbite cărţile domniii meli la mîna celor ce vor ave păduri pe moşiile lor, ca după hotărîre aceasta să s⟨e⟩ urmeze nestrămutat, iar care din lăcuitori ar urma înprotiva, să s⟨e⟩

[1] Indescifrabil.

pedepsască spre pilda altora. Deci s-au întărit anaforaoa aceasta cu al noastră domnească iscălitură și pecete.

1792 noemv⟨rie⟩ 28.

Alexandru Moruz voevoda ⟨m.p.⟩.

Arh. St. Iași, Documente, pach. XLIX-a, doc. 15.

Orig., pecete aplicată.

Copii după acest document sînt la: Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 133—136; ibidem, Ms. 95, p. 179—187; Arh. St. Iași, Documente, pach. XLVIII, doc. 1, p. 126—128; ibidem, condici K, nr. 368, p. 44v—47v; ibidem, Ms. 1707, p. 197—204 și Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 45v—47.

În urma cererilor stăpînilor de moșii s-au scos numeroase extrase din condica vistieriei, intitulate „Ponturile în ce chip s-au hotărît cu sfatul de obștie ca să să urmédzi paza dumbrăvilor i a rădiurilor și a codrilor merei și cu ce rînduială să ia cei ce vor ave trebuință de orice fel de chereste și lemni di ars în foc și ce urmare să păzască stăpînii moșiilor la luarea zăciuielii de chereste, iar pentru lemni de ars în foc să nu să supere cu zăciuiala, precum în gios să arată". Dintre acestea sînt: la 23 martie 1793 (Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXCV, doc. 148); la 2 mai 1795 (Arh. St. Buc., M-rea Aron-Vodă, pach. II, doc. 66); la 16 dec. 1797 (Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIV, doc. 100) și la 23 martie 1800 (Arh. St. Buc., M-rea Doljești, pach. V, doc. 54), dintre care unele întărite cu pecetea domnească. Un alt extras, din 29 decembrie 1794, a fost copiat în următoarele manuscrise: Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 146—148; ibidem, Ms. 91, doc. 46, f. 76—77v.; ibidem, Ms. 95, p. 198—203 și la Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 51—52.

Publicat în: D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească,* vol. I. Buc., 1907, p. 41—46 (după Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1); în *Colecție de așezăminte făcute înaintea Regulamentului-Organic,* Iași, 1857, p. 57—64; V. A. Urechia, *Istoria romînilor,* Seria 1786—1800, vol. II, p. 439—442; *Uricariul,* vol. I, ed. II, p. 345—352; R. Rosetti, *Pămîntul, sătenii și stăpînii...,* p. 478—483. În *Uricarul,* vol. IV, p. 43—48, sînt publicate numai „ponturile".

577

⟨Iași,⟩ 24 decembrie 1792

Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, hotărăște ca locuitorii din Bîrlad care stau în afară de vatra tîrgului, pe moșia spătăresei Catrina, sora vel vistierului Iordache Cantacuzino, să dea „adetiul" așa cum s-au angajat prin zapis, cîte nouăzeci bani pe an de fiecare casă.

Io Alexandru Costandin Moruzi voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Să face știre cu această carte a domniei méle că, dînd jalubă cătră domnie mea dumneaei spăt⟨ăreasa⟩ Catrina, sora dumisale Iordachi Cantacuzino vel vistier, pentru moșie dumisale ce iaste pinpregiurul tîrgului Bîrladului, afară de vatra tîrgului, care iaste hotărîtă și știută, cum că o samă din tîrgoveți din Bîrlad ce au casă pe moșie dumisale pricinuesc și nu să supun a da obicinuitu adetiu după ponturi și i s-ar fi călcînd și moșie de vitele lor pricinuindu-se multă păgubire.

Pentru care, la trecuta lună a lui avgost, viind aice şi tîrgoveţii din Bîrlad, vechili fiind şi deplin răspunzători din partea tuturor tîrgoveţilor de acolo, după scrisoare ce s-au văzut la mîna lor şi dînd şi ei jalubă domniei mele că nu s-ar fi cerînd adetiul moşiei de către dumneaei spatareasa Catrina, de faţă fiind dumnealui Iordachi Cant⟨acuzino⟩ vel vistier, vechil din partea surorii dumisali, după cea cu amăruntul cercetare ce s-au făcut de către domnie mea, atît zapisului de învoială ce dedése ei mai nainte la mîna dumisale spat⟨ăresii⟩ pentru plata adetiului moşiei, cum şi alte pricini ce au mai arătat, s-au cunoscut că rău şi fără dreptate umblă ca să păgubească pe dumneaei spat⟨ăreasa⟩ pentru dreptul adetiului moşiei dumisale, căci vatra tîrgului iaste hotărîtă şi ştiută şi nu pot cu nume de vatră de tîrgu a pricinui să nu dea adétiul acei ce au casă pe moşie dumisale spăt⟨ăresii⟩. Asemenea şi cu vitile lor, iarăşi nu pot făr' de învoială a să întinde mai mult piste imaşul ce iaste ştiut şi hotărît de mai nainte.

Şi după dreptatea ce s-au cunoscut că are dumneaei spăt⟨ăreasa⟩, s-au hotărît atuncea ca ori să dea de toată casa ce va fi pe moşie dumisale spătăresii cîte noaozăci bani, sau să dea cîte cinci parale de toată vită ce paşte pe acel imaşu al moşii dumisale spăt⟨ăresii⟩, care imaşu iaste hotărît de mai nainte de dumnealui vornicul Costantin Pălade cît să fie.

Şi întrebîndu-se de către domnie mea pe tîrgoveţi cu care dintr-aceste doao hotărîri să priimesc, ei au răspuns că sînt mai priimiţi ca să dea cîte cinci parale de toată vita ce va paşte pe imaşul acela, decît cîte noazăci bani de casă.

După care hotărîre, eşind ei de la divanul domniei méle, unii dintre dînşii au fugit, iar alţii, mergîndu mai pe urmă şi întîlnindu-se cu cei de acolo din Bîrlad, nu s-au priimit nici acéle cinci parale a da de vită, vrînd numai ca să şadă pe moşie dumisale spăt⟨ăresii⟩ şi să calce şi acel imaşu cu vitele lor fără a-i da nimică stăpînii moşiei.

Pentru care nedreptate ce au suferit dumneaei pără acum despre dînşii, domnie mea voem ca pe acei nesupuşi să-i aducim şi să-i supunem după dreptate a urma şi a da obicinuitul adetiu spre a nu păgubi pe dumneaei spăt⟨ăreasa⟩, stăpîna moşiei. Dar de vreme ce ei acum însuşi de bună voe lor iarăşi au priimit şi au dat zapis la mîna dumisale Iordachi Cantacuzino vel vist⟨ier⟩ [1], în care să cuprinde că de a lor bună voe, de nimene siliţi, au primit cu toţii a da de toată casa i dugheana sau cîrciumă ce va fi pe moşie dumisale, afară din vatra tîrgului, care iaste hotărîtă şi ştiută, cîte noazăci bani, iar nu de vită, şi

---

[1] Cu data de 16 decembrie acelaşi an, tîrgoveţii din Bîrlad dau lui Iordache Cantacuzino următorul zapis: „Adeverim cu acest zapis al nostru noi toţi tîrgoveţii bîrlădeni la cinstită mîna dumisali Iordache Cantacuzino vel vistier, precum să să ştiie că am făcut cu dumnealui învoială pentru cîte casi sînt pe moşie dumisali Bîrladul, afară din vatra tîrgului, cari vatră este hotărîtă şi ştiută cît locu cuprinde, să dăm dejmă de toată casa ce sînt pe moşie dumisale cîte un zlot pe anu, iar mai mult să nu ne supărăm; cum şi pentru grădinili ce om faci pentru trebuinţa casilor noastre iarăşi să nu fim supăraţi. La imaş, mai mult decît este hotărît de dumnealui vornic Costandin Păladi, să nu ne mai întindim fără voia şi învoiala dumisali.

Deci, noi să avem a plăti banii pe tot anul la vechilul dumisali ce l-a orîndui, şi de acum înainte noi încă pe dumnealui să nu-l supărăm a urma întocma şi pre deplinu după cuprindire zapisului acestuia atît noi, cum şi fiii noştri i nepoţii şi strănepoţii în veci.

Asămine şi despre parte dumisali, mai mult să nu fim supăraţi, iar cari dintre noi ar faci cît de puţină supărare dumisali, acela să fie de mare pedeapsă, căci noi am făcut această învoială cu dumnealui de bună voe şi priimire noastră, iar nu siliţi.

cu altă mai mult să nu fie supăraţi ; cum şi din grădinile cu legumi ce vor face pentru trebuinţa casăi lor, iarăşi să nu fie supăraţi a da dijmă. Iar la imaş fără învoiala dumisale să nu să poată întinde mai mult piste imaşul ce iaste hotărît de dumnealui vornicul Pălade, legîndu-se prin zapisul lor ca această tocmală şi aşăzare, fiind cu priimire tuturor, în veci să să păzască nestrămutat. Şi care ar îndrăzni vreo dată a pricinui a nu da arătatul adetiu, cîte noaozăci bani de toată casa, unul ca acesta să fie supus supt orice pe⟨dea⟩psă. Întărindu-se zapisul acesta şi de ispravnicii ţinutului, dumnealui spatar Gheorghii Costandin i dumnealui stolnic Neculcea, ni-am milostivit domnie mea asupra lor şi dă pedeapsa căzută ce era să le facem pentru nesupunerea lor ce au arătat mai nainte, i-am ertat.

Şi iată că şi de la noi printr-această carte ce dăm dumisale spăt⟨ăresii⟩ Catrinii, întărim ca în veci această tocmală să fie păzită şi întocma urmată, de vreme ce cu priimire amînduror părţilor şi după dreptate s-au făcut, şi se volniceşte pe dumneaei spăt⟨ăreasa⟩ Catrina sau vechilul dumisale ce-l va rîndui să fie volnică cu cartea domniei méle a lua de toată casa ce va fi pe moşie dumisale, cîte noaozeci bani pe tot anul, la Sfeti Gheorghi, iar cu altă să nu-i supere. Asemene şi la imaşu, mai mult decît iaste hotărît de dumnealui vornicul Pălade să nu-i îngăduiască a să întinde fără învoiala dumisale.

Drept acéia, poroncim domnie mea dumneavoastră, ispravnici de ţinutul Tutuvii, pentru cei ce să vor arăta nesupuşi şi neurmaţi cărţii domniei méle şi zapisului lor de aşăzare, să-i supuneţi şi să-i faceţi a urma întocma precum mai sus să arată făcînd înplinire de toată casa ce va fi pe moşie dumisale cîte noaozăci bani după cum s-a aşăzat.

1792 dec⟨hemvrie⟩ 24.

Alexandru Constantin Moruzi voevoda ⟨m.p.⟩.
Procit vel logofăt.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXXIII, doc. 115.
Orig., pecete aplicată.

578

1 ianuarie 1793

Maftei Stărpul şi Pintilie Acojocarului dau zapis de învoială egumenului de la Golia pentru cîte o bucată de loc pe moşia Vasilcău a mănăstirii, să facă vii şi livezi, avînd a da dijma.

Adică noi care mai gios ne-am pus numele şi degitile, dat-am adivărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna sfinţiei sale părintelui arhimandritului Mitrofan şi egumenu sfintei mănăstiri Goliei, precum să se ştie că n⟨i⟩-au dat cîte un

---

Pentru casile ce ţinem vinu pe la mahalale, iarăşi dumnealui să nu ne supere, ce să vînză toţi după cum am vîndut şi pără acum neopriţi de dumnealui. Atîta numai, obicinuitul havaet, cîte treizeci părale de toată casa, să avem a da fără nici un cuvînt de răspuns sau pricinuire.

Şi pentru mai adevărată credinţă cei ce am ştiut carte am iscălit, iar cei ce n-am ştiut, ni-am pus numile şi degitile.

1792 dechemvrie 16.

⟨Urmează 27 de iscălituri între care blănari, săpunari, căpitani ş.a.⟩.

Acestu zapis s-au făcut înainte noastră cu priimire lor şi pentru încredinţari s-au iscălit şi de către noi.

Gheorghi Cost⟨antin⟩ spătar; Nicolce stolnic" (Ibidem, doc. 114 orig.).

bucat de loc cu răd[1] pi moşie Văsilcău a mănăstirii Goliei, ca să avem a faci vii şi livezi, cari noi să avem a da pentru loc cîte o ocă de ceară pi tot anul la sfînta mănăstiri până ce om da dejmă din vii şi din livezi. Iar noi să avim a ne sili ca să lucrăm pi loc ca să nu rămîie locul nelucrat, că nelucrînd locul pân' la al triele anu, atunce să aibă părintele a-l lua şi să-l dei cui îi va fi voe. Cît şi pentru avaetul moşiei, să avem a da după cum arată ponturile gospod.

Şi pentru adivărat⟨a⟩ credinţă, ne-am pus numele şi degitele mai gios spre încredinţare.

1793 ghenar 1.

Eu Maftei Stărpul ; eu Pintilii Acogiocariului.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. MCDLV, doc. 182.
Orig.

579

17 ianuarie 1793

Ştefan Baciu din satul Roşcheş se angajează cu zapis să lucreze un pogon de vie lui Ion Iancu căpitan, în aceleaşi condiţii ca şi un alt vier, Ioniţă Criş.

Adică eu Ştefan Baciul din satul Roşcheş dat-am adivărat zapisul meu la mîna dumisale căpitan Ion Iancul precum să s⟨e⟩ ştii că m-am tocmit vier la dumnealui într-un an di zile, însă tocmala îmi esti după tocmala ci esti tocmit şi Ioniţă Criş, vier a dumisale, cu toati ali mel⟨e⟩. Şi să o eu îngropat⟨ă⟩ şi să o dau iar îngropat⟨ă⟩ la înplinire anului. Şi acmu înainti am luat zece lei bani şi, niavîndu chizeş, i-am pus vie me amanet, ca, lipsîndu eu, să rămîi vie a dumisale, iar alţii să nu să atingă a o lua di la căpitan Ion.

Şi eu să aibu a lucra vie bin⟨e⟩ şi cu cotoră⟨t⟩ după obiceiu, iar di n-aşi lucra vie bin⟨e⟩ şi ar ave căpitan Ion vro păgubire din pogonul meu, atunce eu să plătescu făr' di cuvîntu di răspunsu. Şi pentru adivărat⟨ă⟩ credinţă, am pus şi degitul.

Eu Ştefan Baciul.

Şi eu Har ...[2] Mihail am scris zapisul cu zisa lui Ştefan.

1793 ghen⟨arie⟩ 17.

⟨Pe verso :⟩

Şi vie aceasta, cînd nu var ave trebuinţi de dînsa, iarăşi să rămîi a me dupi cum arată în zapis, iar alţii făr' de dum⟨nealui⟩ postelnic să nu aibă voi a stăpîni. Iar cînd dum⟨nealui⟩ nu var mai ţîni pe vii, iarăşi să rămîi a me depe cum am aşizat.

Ion Iancu.

⟨În altă parte :⟩ Zeci lei ci am avutu la numitul ci esti în zapes stăpînu vii, i-am luatu di la dumnealui postelnic Manu.

---

[1] Pentru : rădiu.
[2] Indescifrabil.

Şăsă lei ce au fostu datoriu Nastasîi Stegăriţii, tij am luatu.
Doi lei ci au fostu datoriu lui Andoni, tij am luatu.
Unul zlotu ci mi-au fostu datoriu Andoni, tij am luatu di la dumnealui.
Cari pi totu fac 18 lei, 30 parale, adecă optusprezeci lei şi trăizăci părale.
Şi în numita vii sîntu doî sute optuzeci tufi şi cîndu n-ar trebui dumnealui pi aciastă somă tufi ci sîntu sus arătaţi, iarăşi eu să aibu a întoarci aceşti optusprezăci lei şi un zlotu dumnealui postelnic, iar altul să nu aibă voi a întra şi orici datornecu ar ave bani la acestu cu vie din satul Roş, eu să aibu a răspunde. Şi am iscălitu.
Ion Iancu.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXXII, doc. 18.
Orig.

580

⟨Iaşi,⟩ 28 februarie 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte sărdarilor de Orhei să cerceteze reclamaţia stolnicului Şerban Canano împotriva locuitorilor de pe moşia lui, Văsienii, care de cinci ani nu-i dau venitul, şi să-i împlinească tot ce datorează.

Io Mihail Constandin Suţul voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Alexandru Ianculeo biv vel agă i dum⟨neata⟩ Dumitrachi biv vel stolnic, sărdari de Orheiu, sănătate !

Iată vi se triimite jaloba ce au dat domniii mele stolnicul Şărban Canano asupra unor oameni ce ar fi şăzînd pe moşie dumisale Văsienii de la acel ţinut, din care pre largu veţi înţălegi pricina.

Deci, fiindcă stolnicul arată că aciia nu s-ar fi supuind a-i da adetiul moşiei de cinci ani, cu pricină că ar fi şi ei răzăşi acolo, şi cerşind dreptate să nu rămîe păgubaş, iată scriem dumneavoastră, aducîndu-i de faţi, să cercetaţi pricina aceasta, fiind şi vechilul stolnicului Canano, după scrisori, dovezi ce or fi de înbe părţile.

Şi de vor ave aceia ceva mai mult a răspunde înprotiva cărţilor de giudecată a divanului, ce arată stolnicul că are asupra pricinii aceştie, din anii trecuţi, şi veţi cunoaşte că au dreptate la răspundere lor, atunce să le puneţi zi de soroc să vie la divan, să ste la giudecată. Iară de nu vor ave nici o dovadă înprotivă, dumneavoastră să rînduiţi din mazilii ţinutului ca să miargă la stare moşiii, să cercetezi, şi de pe la toţi acei ce să vor dovedi că şed pe driaptă moşie stolnicului să înpliniţi adetiul moşiei, după hotărîre ponturilor gospod, pe anii ce nu vor fi plătit. Şi lor de li să va păre cu strîmbul, vor veni la divan [1].

1793 fevr⟨uarie⟩ 28.

[1] La 15 octombrie acelaşi an, Mihail Suţu reînoeşte porunca dată serdarilor de Orhei pentru nesupunerea locuitorilor din Văsieni „a da adetiul moşîi întocma după ponturile ce sînt în visterie", ordonînd să împlinească de la ei „şi rămăşiţa ce s-a dovedi dreaptă asupra lor" (Ibidem, doc. 26).

⟨Pe verso :⟩ Procit vel logofăt.
S-au trecut ⟨în condică⟩.
⟨Adresa :⟩ Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dumi⟨sale⟩ Alexandru Ianculeo biv vel agă i dum⟨isale⟩ Dimitrachi biv vel stolnic, sărdari de Orheiu, datis zdraviem.
Stolnic Şărban Canano.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXXXVI, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

581

⟨Iaşi,⟩ 24 martie 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare Zoiţii clucereasa, pe baza judecăţii din 1787, să oblige pe locuitorii de pe părţile ei de moşie din Bărgăeni, Căbugi şi Stroeşti (Suceava) să-i dea dijma din produse şi boierescul în bani.

Io Mihai Costandin Suţul voievoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vreme ce prin jaloba ce au dat domniii mele Zoiţa clucereasa a răp⟨osatului⟩ Ştefan Anastas⟨ie⟩ clucer au arătat cum că la ţinutul Sucevii ari o a tria parte din tot satul Bărgăenii şi a tria parte din tot satul Căbugii şi a tria parte din giumătate de sat de Stroeşti, asupra cărora părţi s-au văzut de cătră al nostru cin⟨stit⟩ şi credincios boeri dumnealui Ion Cant⟨a⟩ vel logofăt şi dovadă o carte de giudecată din let 1787 iul⟨ie⟩ 22, de la veliţii boeri din vreme de atunce, prin cari, după giudecata de atunce ce-au avut vechilul cluce⟨resei⟩ cu un Chirica Capşa şi cu alţii al săi, după tăria scrisorilor ce s-au văzut la vechilul său i s-au dat dreptate cluce⟨resei⟩ ca să-şi stăpîniască părţile, cum pre larg dovedeşti carte de giudecată.

La cari cerînd acum dreptate ca să aibă voi a-şi lua venitul obicinuit de pe dînsele, iată dar prin cart⟨ea⟩ aceasta a domniii mele să dă volnicii cluce⟨resei⟩ Zoiţii şi vechilului său pe care îl va trimite, ca, după tăria giudecăţii ce s-au văzut, să aibă a-şi stăpîni deplin părţile aceste din fiiştïcari moşii, întocma după cuprindire scrisorilor ci li arată aceiaşi carte di giudecată. Şi să-şi ia şi venitul obicinuit de pi dînsili, de pi la toţi din toate di a zece, din ţarini cu pîni, din fînaţi, din grădini cu legumi ci vor fi de neguţitorii, iar din celi ci vor fi pentru hrana lăcuitorilor să nu-i supiri, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţin să ia cîte una para de stup, din livezi cu pomi şi din tot locul cu venit să ia dijma obicinuită.

La 20 iunie 1794, Mihail Suţu dă carte de încuviinţare lui Şerban Canano biv vel paharnic să stăpînească moşia Văsienii „după scrisorile vechi şi după cartea de giudecată a dumilor sale veliţilor boeri, din anul 1784 săptembrie 16, care şi acum de la giudecata dumilor sale veliţilor boeri ai divanului domniii mele s-au întărit, în trecutul an 1793 dechemvrie 18, să aibă a-şi stăpîni acele părţi în toate sămnele şi hotarele cele vechi, luînd obicinuitul venit din toate de a zăcea, după hotărîre ponturilor ce sînt în visterie cu pecete gospod" (Ibidem, doc. 27).

Așijdire și di pi la lăcuitorii ci vor fi șăzători pi părțili sali, iarăși să-și ia di pi la toți banii casilor, după hotărîre ponturilor gospod.

Pentru cari scriem și dumneavoastră is⟨pravnicilor⟩, ca di pi la acei ci să vor arăta înpotrivitori a nu da venitul obicinuit, ci va fi cu drept să înpliniți și să-i supuniți pi toți a urma la toati întocma pi obicei și după hotărîre ponturilor gospod, ca să nu s⟨e⟩ păgubască numita giupîniasă de venitul părților sali. Iar de vor avia ciniva mai mult a răspundi înpotrivă, cu scrisori ci vor avia să vii la divan.

Aceasta poroncim.

1793 mart 24.

Procit vel logofăt.
S-au trecut în condică,
Matei condicar.

Arh. St. Iași, Documente, pach. CDXXI, doc. 219.
Orig., pecete aplicată.

582

31 martie 1793

Locuitorii de pe moșia mănăstirii Tazlău se învoiesc prin zapis cu egumenul să are dealul Conțești, cît le va trebui, obligîndu-se a îngrădi locul arat și a nu pricinui stricăciuni în țarină.

Adică noi, carei mai gios ne vom numi, dat-am încredințat zapisul nostru la mîna sf⟨inției sale⟩ părintelui Zaharie, egumenul mănăstirii Tazlăului, precum să se știe că ni-am așăzat cu sf⟨inția sa⟩ să arăm dealul Conțăștii cît ni-a trebui și pe cît om ara să și îngrădim după analoghie, pe cît ne va ajunge somma arăturilor. Dar, întîmplîndu-să ca să s⟨e⟩ facă vreo stricăciuni în țarină din pricina gardului cuiva, atunci să avem a răspunde pentru toată paguba ce să va întîmpla.

Și pentru mai bună încredințaré ni-am pus numele și degetile cei ce nu știu carte, iar cei ce știm carte, ni-am iscălit însumi.

1793 martie 31.

Dieconul Vasilie ; Iordache Manole ; Popa Vasile ; Diiaconu Ilie ⟨?⟩ ; ...[1] eu Pavăl dascăl ; eu Vasili Grosul, adeverez ; eu Dumitru Porcescul ; eu Toader Luchiian ; eu Ion Purcel ; eu Ionetă Frăț⟨ilă⟩.

Asămine și noi, oameni din Șerbeștii, am dat întru acest chip zapis la mîna părintelui egumen, ca arînd după analoghie să și îngrădim, cum și la lătunoe, locul cu cît să lungește noi sîntem îndatoriți să îngrădim. Și spre încredințare, am iscălit.

Aprilie 5.

Eu Ștefan Mancăș m-am iscălit ; eu Sandu Chelsoiu ; eu Costantin Hoge ; eu preotu Costaten ; eu Ion Ciucu ; eu Gheorghe Mor⟨aru⟩ ; eu Gherasim ; eu Neculai Oșloban ; eu Toma Mancăș.

---

[1] Indescifrabil.

⟨Pe verso :⟩
10 — 3 — Ştefan Mancăş
10 — 1 — Hoge
10 — 1 — Popa Costatan
7 — Gherasim
7 — Ion Ciucu
7 — Gheorghe Măraru
7 — Toma Mancăş

Arh. St. Buc., M-rea Tazlău, pach. VI, doc 10.
Orig.

583

⟨Iaşi,⟩ 12 mai 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel banului Mihalache Luca să interzică locuitorilor din satele învecinate Borosăşti şi Tămăşeni să pască vitele pe moşia lui, Piţcani, fără învoială cu dînsul.

Io Mihail Constandin Suciu voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce domniii meli ni-au arătat al nostru cinstit şi credincios boeriu, dumnealui Mihălachi Luca vel ban, cum că lăcuitorii ce sînt trăitori pe hotarul moşiei Borosăştilor i a Tămăşenilor, ce sîntu alăture pe din gios cu moşie dumisali Piţcanii, ce are pe Prut în branişte, la ţinutu Iaşii, pe de îmbe părţile Prutului, ar fi păscînd vitele lor pe moşie dumisali şi i să pricinueşti mare păgubire, pentru care cerşind la domnie mea dreptati, iată i s-au dat această carte al domniii meli atît dumisali vel ban, cît şi omului dumisali ce-l va ave purtător de griji la numita moşie Piţcanii, cu care se fiie volnic a opri pe toţi înprejuraşii din arătatile sate Borosăştii şi Tămăşenii de a-şi păşuna vitele lor pe moşie Piţcanii, ce să aibă a-şi păşuna vitili pe hotarul moşiilor ⟨pe⟩ care trăesc ei. Iar care dintre dînşii s-ar aşeza prin tocmală ca să plătească imaşul dumisali vel ban, volnici să fiie a urma după tocmala ce vor faci.

La care poroncim dumneavoastră, ispravnici de ţinutu Iaşii, să daţi mînă de agiutor rînduitului vechil spre apărare numitei moşii cum şi lăcuitorilor din Borosăşti i Tămăşeni să le poronciţi să contenească de a mai călca moşie Piţicanii fără învoiala stăpînului moşiei, după cum iaste obiceiul pămîntului.

1793 mai 12 dni.

Procit vel logofăt.
⟨Pe verso :⟩ S-au trecut în condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIII, doc. 88.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 13 mai 1793

Mihail Suțu, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire vel banului Mihalache Luca să oprească mutarea unor locuitori cu casele de pe moșia lui, Siminicenii, pe hotarul Bălăsăneștilor, unde vor să-și deschidă cîrciumă care i-ar aduce pagube, și poruncește ca ispravnicii de Roman să le pună în vedere a se așeza la Secărești.

Io Mihail Constandin Suciul voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

De vremi ce domniei meli ni-au arătat al nostru cinstit și credincios boer, dumnealui Mihalache Luca vel ban, că vro doi-trii ruptași, înpreună și birnici, în anii trecuți și-ar fi făcut casă și așezare lor pe drept hotarul moșiei dumisali, Siminicenii, ce iaste lipit și-i cuprinsu în hotarul Cucutenilor, iarăși a dumisali, care moșii sînt la ținutu Romanului, și după hotărîre divanului gospod rînduindu-i boeri hotarnici cu carte domnească de au ales și au îndreptat moșie dumisali, Seminicenii, despre Bălăsănești, au rămas acel loc unde ei sînt așezați cu casăli lor pe dreaptă moșie dumisali. Și de la ace hotărîtură pără acum, măcar că ei adetiul moșiei îl dau la dumnealui vel banu după așezare ce-au făcut, dar acum vrînd ei să să mute pe hotarul Bălăsăneștilor, tocma în margine hotarului și-i în coastili satului, undi săliști niciodată n-au mai fost, cu scopos ca numai traiul lor și temelie casălor lor să fiie pe același hotar, iar hrana lor și pășunatul vitelor să fiie tot pe Siminiceni, și să vînze fieștecare dintr-înșii băutură, care mutare a lor pe dumnealui alt nimic nu-l supără, nici îi oprește, numai fiindcă ei vor să să așeze tocma în coastili satului, osăbit că toati vitile lor trebuia să să pășuneze pe moșie dumisali Seminicenii, dar și cîrciume deșchizînd, trebuia să să pricinuiască mare păgubire cu zeticnire ce să poati faci vînzerii băuturii de la cîrciuma dumisali ce are pe Siminiceni.

Pentru care rugîndu-se domniii mele de dreptate, iată s-au dat această carte al domniii meli cinstit și credincios boerului nostru, dumisale Mihălache Luca vel ban și omului dumisali ce-l va ave vechil la moșie dumisali Cucutenii, cu care oricînd ar vedea pe acei oameni că să mută în coastile moșiei dumisale unde altă dată n-au mai fost selești, să aibă a-i da știre dumilor sale ispravnicilor de ținutu Romanului ca nicidecum să nu-i îngăduiască a se muta la loc unde sălește vechi n-au fost niciodată, ce să aibă a să muta tot pe hotarul Bălăsăneștilor, la sălește vechi unde și acum iaste sat și să numește Secăreștii, tot acolo aproapi, cale de un cifert de ceas.

La care poroncim domnie mea dumneavoastră ispravnici de ținutu Romanului, să aveți a urma întocma cum se poroncești mai sus prin carte aceasta.

1793 mai 13 dni.

Procit vel logofăt.
S-au trecut în condică.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIII, doc. 48.
Orig., pecete aplicată.

585

⟨Iaşi,⟩ 28 mai 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte isprăvnicului de Suceava, să cerceteze reclamaţia egumenului de la Slatina contra locuitorilor din Rădăşeni, pe care să-i oblige a lucra zilele boierescului şi a da adetul de casă şi dijma din toate, după obicei.

Io Mihail Costandin Suţu voevoda, bojiiu milostiv gospodar zemli Moldavscoi. Cinstit credincios boeriul domniei mele, dum⟨neata⟩ Grigoraşc⟨o⟩ Sturza biv vel spatar, ispravnic de ţinutul Sucevii, sănătate !

Fiindcă prin jaloba ce au dat domniei mele Chiril, egumenul mănăstirii Slatinii, au arătat că oamenii ce să află şăzători pe moşie Rădăşenii a numitei mănăstiri, ce este la acel ţinut, nu s-ar fi supuind a lucra atît zilile boerescului, cît nici a da adetiul de case după hotărîre ponturilor ce sint în visterie cu pecete gospod, şi cerînd dreptate spre a nu să păgubi mănăstire, scriem dum⟨ita⟩li, aducîndu-i pe ace de faţă, să faci cu amăruntul cercetare pricinii aceştie.

Şi, fiind precum au jăluit, atunce dum⟨neata⟩ să-i supui a urma întocma după hotărîre ponturilor gospod, atît a lucra zilile boerescului, cît şi a da adetiul de casă şi dejmă din toate după obiceiu. Iar cînd după cercetare ce vei face să va dovedi că să asupresc mai mult piste hotărîre ponturilor sau vor arăta acie că au ceva a răspunde, atunce cu măr⟨turiile⟩ [1] dum⟨ita⟩li de arătare pricinii pre largu şi cu zi de soroc după vreme lucrului să-i triimeteţi la divan ca să li să de hotărîre după cum va fi drept.

1793 maiu 28.

⟨Pe verso :⟩
Cinstit credincios boeriul domniei mele, dum⟨nealui⟩ Grigoraşc⟨o⟩ Sturza biv vel spătar, ispravnic de ţinutul Sucevii, datis zdraviat.

Chiril, egumenul mănăstirii Slatinii.
Procit vel logofăt.
S-au trecut ⟨în condică⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

586

⟨Iaşi,⟩ 30 mai 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel vistierului Iordache Cantacuzino să oblige pe locuitorii de pe moşia sa Nemîndrii să-i dea dijma din produse, să-i lucreze boierescul sau să plătească bani.

Io Mihail Costandin Suţul voevoda, bojiiu milostiiu gospodar zemli Moldavscoi.

Fiindcă al nostru cinst⟨it⟩ şi credincios boer, dum⟨nealu⟩i Iordachi Cant⟨acuzino⟩ biv vel vistier, ni-au arătat cum că la ţinutul Hîrlăului, în hotarul

[1] Doc. rupt.

moşiii ce să numeşte Nemîndrii, ari o parte driaptă al dum⟨i⟩s⟨ale⟩ cu scrisori, şi cerînd dum⟨nea⟩lui ca să o stăpînească şi să o dejmuiască, iată dar prin carte aceasta a domniii mele să dă volnicii vechilului dumis⟨ale⟩ vist⟨ierului⟩ pi cari îl va rîndui, ca să aibă a stăpîni parte aceasta din numita moşie în toate semnele şi hotarăle ei şi să ia şi dejma obicinuită de pi la toţi, din toate de obicei : din ţarini cu pîini, din fînaţi, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai puţini să ia cîte una para de stup ; din livezi cu pomi şi din tot locul cu venit să ia dejma pe obiceiu. Aşijdire şi de pe la acei ci vor fi şăzători cu casa pe parte această, iarăşi să aibă a lucra zilili boerescului pe anu după hotărîre ponturilor gospod, sau să plătiască cu bani, iarăşi după ponturi, însă cît pentru bani, de să vor învoi cu vechilul dumis⟨ale⟩ vist⟨ierului⟩.

Pentru care scriem şi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ is⟨pravnicilor⟩, ca di pi la acei ce vor fi pricinuitori, ce va fi cu drept să înpliniţi şi să-i supuniţi pe toţi a urma la toate întocma pe obicei şi după hotărîre ponturilor, ca să nu s⟨e⟩ păgubască dum⟨nealu⟩i vist⟨ierul⟩ de venitul părţii de moşii al dumis⟨ale⟩. Iar de vor avia ciniva a răspundi înpotrivă, să vii la divan.

Aceasta poruncim.

1793 mai 30.

S-au trecut la condică.
Procit vel logofăt.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCXII, dosar. 14, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

587

⟨Iaşi,⟩ 22 iunie 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte staroştilor de Putna să cerceteze şi să oblige pe răzăşii din satul Găuri, care au luat în arendă moşia Vizăuţul Mic de la mănăstirea Vizantea, cu preţul de 55 de lei pe an şi clacă de 50 de oameni într-o zi, să-şi îndeplinească îndatoririle sau să se prezinte la judecată.

Noi Mihail Costandin Suţul voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţărăi Moldavii. Cinstiţi credincioşi boerii domniii méle, dumneata Iordache Negre biv vel clucer i dumneata Mihălache Cerchez biv vel ban, staroste de Putna, sănătate !

Jaloba ce au dat domniii mele Costandie, egumenul mănăstirii Trisfetitelor şi vichil mănăstirii Vizantii, asupra răzeşilor de moşie Găurile, tot de la acel ţinut, s-au trimis dumneavoastră, din care pre largu veţi înţălege.

Deci fiindcă numetul egumen au arătat că mănăstire Vizantie avînd o parte de moşie, Vizăuţul Mic, cu aşezare şi prin scrisoare s-au învoit şi au vîndut venitul moşii mănăstirii răzeşilor de Găurele, pe an cîte 55 lei şi să facă într-o zi şi clacă mănăstirii cu 50 de oameni, şi acum nu numai că aceia n-ar fi urmîndu după scrisoare lor şi încă nici rămăşiţa din anii trecuţi n-ar fi vrînd să o înplinească.

Pentru care, cerîndu dreptate și inplinire, scriem dumneavoastră să aduceți de față pe răzeșii de Găurile și să-i întrebi [1] cu ce cuvînt de dreptate nu urmiază învoelii și așezării ci-au făcut, și dacă dumneavoastră nu-i veți pute face să înțăleagă, să le puneți vadea, după trecere solului, să vie la divan.

1793 iunie 22.

Procit vel logofăt.
Locul peceții gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 16v—17.
Copie.

588

〈Iași,〉 24 iulie 1793

Egumenul de la Tazlău reclamă domnului atitudinea dușmănoasă a locuitorilor de pe moșia mănăstirii, Burlești, care nu vor să lucreze zilele de boieresc după ponturi și cere să se ia măsuri pentru supunerea lor.

Preînnălțate doamne,

1 — Jăluescu mării tale pentru multa supărare și pagubă ce să pricinuești mănăstirii dispre lăcuitorii ce șăd în satul Burleștii, pe moșie mănăstirii, că în anii trecuți, cîndu au eșit nemții la Comănești, îndată au luat mare obreznicie și înpotrivire asupra mănăstirii, zicîndu că vor să ia nemții moșiile mănăstirii și să le de lor; și di răul lor, nici la mănăstiri n-am putut șide, ce am înblat fugari de n-am putut căuta trebile mănăstirii. Într-aceia vremi li-au vinit poroncă ca din fînul lor să ducă cîtva la nemți și eu [2] în teriia lor au mersu de au luat fînul mănăstirii și din lipța fînului au perit multe vite a mănăstirii.

2 — Cîtă vremi au șăzut nemții aice, totodeauna au unblat cu pîri asupra mănăstirii la nemți și la volintiri și totodeauna ave mănăstire supărare.

3 — În anul 〈17〉90, am cerut la dînșii ca să-m〈i〉 lucrezi obicinuiturile zile după ponturile gospod. Ei s-au pus înpotrivire și prin mizlocire ispravnicilor de atunce s-au asuprit mănăstire. Însă făgăduindu-să ei ca să lucrezi cîte trii zile de om și să de și cîte doi lei de om, numai după ponturi să nu lucrezi, și nici aceli trii zile nu li-au lucrat deplinu, ce numai au făcut triisprezeci stoguri fînu și acum să scoală ca să i li plătiască mănăstire și acel fînu.

4 — În anul 〈17〉91, prin arătare ce am făcut pentru nesupunire lor, mi s-au dat panțiri cu volnicie ca să-i supui să lucrezi după ponturile gospod. Și cu multe vrejbi și înpotriviri nici atunce unii dintr-înșii n-au lucrat deplin după ponturi și încă m-au făcut de le-am dat și de mîncait în cîtă vremi au lucrat, de m-au ținut mai mult mîncare lor decît lucru ce au făcut, fiind atunce scumpeti mare.

5 — Tot într-acelaș anu mi-au fostu datori prin zapise ca să-mi facă 40 fălci de fînu și cu înpotrivire lor nici acela nu mi l-au făcut.

6 — În anul 〈17〉92, am dat jalobă către mărie sa Alecsandru Moruz vodă pentru nesupunire lor și mi s-au dat luminată carte ca să-i supui să lucrezi după ponturile gospod, către dumnealor ispravnici. Și acei mai mulți n-au lucrat

[1] Așa în text.
[2] Corect: ei.

şi au rămas fănițul mănăstirii nicosit şi l-au arsu pozarul şi au rămas mănăstire lipțită de toată dijma de fînu ce ave să ia di la dînşii dintr-acel anu. Şi toate aceste pagube ce s-au precinuit mănăstirii de mai sus arătate li-am răbdat, fiind vreme tulburată.

7 — Într-acest anu ⟨17⟩93, s-au pus cu totul înpotrivire ca nicidecum după ponturi să nu lucrezi şi viindu aice au dat jalobă cătră înnălțime ta, atît ca să nu lucrezi, cît şi cu multe pîri niadevărate asupra mănăstirii, ca să găsască prilez să asupriască şi să surpe pe mănăstire, ca să scade lucrul boirescu. Şi fiindu orînduiți la dipartamentul al doile ca să cercetezi şi, nefiindu dovezile mănăstirii fați înpotriva pîrilor lor, nu s-au putut curma aice. Iar pentru zile de boerescu, s-au hotărît ca să lucrezi după ponturi şi scriindu-să carte gospod cătră dumnealor ispravnici de ținutu Bacăului ca să cercetez⟨e⟩ pentru pîrî şi să înştiințezi, iar pentru zili di boirescu să-i supui ca să lucrezi. Deosăbi mi s-au dat şi miie carte gospod dimpreuni şi ponturi cătră ispravnici, ca numaidecît să-i supui să lucrezi. Şi mergîndu acolo la dumnealor ispravnici am scos dovezi asupra pîrilor lor şi văzîndu că vor să rămîie răsuflate pîrile lor şi văzîndu-să că rămîn îndatoriți ca să lucrezi zilile după ponturi, n-au vrut ca să şadă ca să să facă dăplin cercetare pintru toate pîrile lor, ce au răspunsu cu înpotrivire, că ei după ponturi n-or lucra, ce or vini ca să mai de jalobă înălțimii tale, şi au zis că, dacă nu-i vor supăra cu zile de boerescu, ei toate pîrile li lasă. Şi dumnealor ispravnici, vezîndu nesupunire lor, au înştiințat aice şi, vezindu şi eu că hrana mănăstirei să prepădeşti cu totul pe cîmpu şi neavîndu altă facere, am alergat la mila şi dreptate mării tale.

8 — În iastă vară n-au vrut ca să îngrediască țarinile şi fînațurile lor, ce au înblat vitile lor prin fînaț de au păscut pănă la 16 zile a lunii lui iuni. Şi, vezîndu că se prepedeşti şi fînațul mănăstirii, am pus țigani şi au păzit fînațul, şi acum nu le plac fînațul lor şi vor în tărie ca să cosască fănațul mănăstirii şi să rămii mănăstire lipsită.

9 — În toți anii n-au putut mănăstire ca să aperi fînațile, ce ei în tărie între de ari în fînați de strimtoriază fînațurile, şi unii dîntr-înşii țin viti de neguțitorie şi alții cer ca să facă fînu de neguțătorie şi totdeauna fac mănăstirii supărări şi să scoală asupra vechililor mănăstirii cu ocări şi cu bătăi şi cu sudalmă, de nu poate mănăstire a ține oameni pentru slujbile ei de reul lor.

10 — Acum, la vinire me aice în Iaşi, au scos horbe pin sate şi pin țigani de fac vrejbi, zicîndu că ei m-au scos din egumenii şi îndemnîndu-i ca să vii cu pîră asupra me, şi din pricina lor au fugit vro cîțiva țigani de au rămas mănăstire lipțită şi de slujba țiganilor acelora.

Milostive doamne, de nu să va puni aceşti oameni nesupuşi la cale ca să să părăsască de urmerile aceste care pricinuescu multă pagubă şi sărăcie mănăstirei, mănăstire rămîni cu totul lipțită de trebuincioasa hrana ei şi nici un om pre lîngă mănăstiri n-a pute şide de reul lor.

Şi cum a fi mila mării tale.

A înălțimii tale smerit rugător cătră Dumnezeu,

Zaharie, egumen de la mănăstire Tazlăului.

⟨Rezoluție :⟩

Dum⟨neata⟩ vel vornic za aprozi, să-i scoți la dum⟨nealo⟩r velițîi boeri să cerceteze şi ceia ce vor găsî cu cale şi cu dreptate, cu anafora să ne înştiințăzî.

Donici medelnicer.

⟨17⟩93 iul⟨ie⟩ 24.

Arh. St. Buc., M-rea Tazlăul, pach. II, doc. 16.
Orig.

589

⟨Focșani,⟩ 3 august 1793

Starostii de Putna dau adeverință că locuitorii din satul Găurile nu au nici un drept asupra moșiei pentru care s-a judecat cu mănăstirea Vizantea.

De la stăroștie Putnii.

După toate cercetările prin giudecăți și dupe și singură hotărîre de giudecată ce s-au făcut înainte domniii sale răposatului întru fericire Costandin vodă Moruzi pentru pricina moșiii ce au avut mănăstire Vizantie cu răzeșii de satul Găurile, date cu hotărîre ceia ce au căzut dreptul în stăpînire mănăstirii Vizantii, precum cărțile domnești și hotărîre prin domniasca anafora ce să adeverește de la domnie sa ce s-au pomenit mai sus, răzășii din Găuri încît și piste aceste hotărîri mai cercîndu giudecată, s-au făcut cercetare după porunca domniască și nici o scrisoare sau îndreptare asupra pricinilor nu s-au găsit.

Deci, cunoscîndu-să că nu mai au nici un temeiu, să adeverește printr-această a noastră scrisoare că sînt răi acolisitori la această pricină de moșie.

1793 avgust 3.

Iordache Negre clucer.
Mihălache Cenchez ban.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 17.
Copie.

590

⟨Iași,⟩ 11 august 1793

Mihail Suțu, domnul Moldovei, împuternicește pe biv vel vornicul Constantin Greceanu să oblige pe locuitorii de pe părțile sale de moșii din ținuturile Tutova și Fălciu să-i lucreze boierescul și să-i dea dijma, poruncind ispravnicilor să aducă la supunere pe cei împotrivitori.

Io Mihail Costandin Suțul voievod, cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei.

De vreme ce al nostru cinstit și credincios boeriu, dumnealui Costandin Greceanu biv vel vornic ni-au arătat că la ținutul Tutovei ar fi avînd aceste părți de moșîe, anumi parte Jorăi din Deleni, parte Arămeștii i Pitești i Bucureștii și Uscații, cum și la ținutul Fălciiului părțîli din Albești, și acei ce s-ar fi aflînd cu lăcuința pe aceste drepte părți a dumisale și cu hrana ce ș-ar fi făcînd nu s-ar fi supuind a da obicinuitul havaet și dejma din toati după hotărîri ponturilor gospod.

Dreptu aceia, printr-această carte a domniei mele să dă volnicii dumisali, cum și vichilului ce-l va rîndui asupra acestor părți de moșii a dumisale, carili să fie volnic a strînge tot vinitul din toati de a zăce după hotărîre

ponturilor gospod, însă din ţarini cu pîini, din cîmpi cu fîneţă i din bălţi cu peşti i din prisăci cu stupi, din cinzăci stupi să ia unul, iar fiind mai puţini să ia cîte una para de stup, din grădini cu legumi din cele ce vor fi pentru neguţătorie şi din toate.

Poroncim şi dumneavoastră ispravnici de ţinutul Tutovei şi a Fălciiului, ca pentru cei ce s-ar arăta împotrivitori a nu da dejma obicinuită, pe unii ca aceia să-i supuniţi a urma după hotărîre ponturilor ce sînt în visterii cu pecete gospod, ca să nu să păgubească numitul boeriu de venitul moşiilor sale.

Aceasta poroncim [1].

1793 avgust 11

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩ S-au trecut în condică.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CCXXX, doc. 110.
Orig., pecete aplicată.

591

1 septembrie 1793

Vel vornicul Constantin Balş se angajează să dea mănăstirii Răchitoasa, închinată la Vatoped, cîte 50 lei pe an pentru dijma celor douăzeci şi cinci de pogoane de vie roditoare de la Crucea de Jos, pe moşia numitei mănăstiri.

Înştiinţare să face cu această scrisoare că, avînd dumnealui Costandin Balş vel vornic doîzăci şi cinci pogoani vie lucrătoare la Crucea de Jos în ţinutul Putnei, pe locul sfintei mănăstiri Răchitoasa, precum şi cinci pogoane loc sterpu tot într-acea ogradă, pentru dijma ce să cuvine să ia mănăstirea de la dumnealui s-au învoit cu noi exarhii Vatopedii, unde numita mănăstire se află închinată, ca pe tot anul să aibă dumnealui a da la mănăstiri cîte 50, adecă cincizăci lei, bani, ori făcîndu-să vin sau nefăcîndu-să, iar cu dijmă de vin să nu fie supărat, păzindu-să această tocmeală vecinică atît cătră dumnealui, cît şi cătră clironomii dumisali.

---

[1] La 15 mai 1794, Mihail Suţu reînnoeşte această încuviinţare dată vel vornicului Constantin Greceanu, cu precizarea că „pe ţinutul Fălciului i a Tutovii şi pe a Vasluiului ari aceste părţi de moşii, danii şi cumpărături, anumi din Deleni i din Arămeşti i din Piteşti din Bucureşti i din Uscaţi i din Băhnăreşti i Balta lui Benic şi Cotul Tacului, ce din vechiu s-au numit Hocenii, şi din Albeşti, pe care părţi le-ar fi stăpînit dintr-u-nceput cu tot venitul locului, iar acum unii din lăcuitorii ce s-ar fi hrănind pe aceste părţi de moşii a dumisali, cum şi răzăşii de pimpregiur s-ar fi întinzînd şi în părţile dumisali şi aceia nu s-ar fi supuind a da obicinuita dijmă, după ponturili gospod şi după obiceiu pămîntului" (Ibidem, doc. 111, orig.).

De asemenea, la 2 septembrie 1795, Alexandru Callimachi, domnul Moldovei împuterniceşte din nou pe vel vornicul Constantin Greceanu să-şi stăpînească şi să ia dijma de pe aceste părţi de moşii, „iar arătîndu-să vreunii înpotrivitori a nu da vinitul moşiei, poroncim domnie mea dumneavoastră, ispravnici de ţinutul Tutovii şi a Fălciului, pe unie ca aceia să-i supuniţi la ceia ce a fi drept să înpliniţi de la dînşii şi fără de voia lor" (Ibidem, doc. 113, orig.).

Iar cînd dispre orice întîmplare ori dumnealui sau urmaşii dumisali nu vor urma cu datul acestor bani pe fiiştecari an, atunce tocmala aceasta să fie desfăcută şi nici într-o samă ţinută, şi mănăstirea să aibă iarăşi a-şi lua dijma obicinuită din vin.

Şi banii pe fiiştecari an să aibă a-i da la zi întîi a lunii săpt⟨emvrie⟩ la igumenu sau la epitrop şi dînd banii să ia sănet. Şi spre adeverirea credinţei s-au iscălit de către noi, dînd şi dumnealui vel vornic asăminea scrisoare.

1793 săpt⟨emvrie⟩ 1.

Costachi logofăt martor.

Cu vointa dispre amîndoî părţile, am scris Ionaş Tăutul sulger.

B.C.S. (filiala „N. Bălcescu"), fond St. Georges, pach. CCCXIII, dosar 11, doc. 14.

Orig.

592

9 septembrie 1793

Locuitorii din Valea Seacă (Bucovina) se angajează prin zapis faţă de egumenul de la Slatina, pentru că le-a dat în arendă moşiile Valea Seacă şi Corlăţelele, să care lemnul trebuitor pentru construcţia unor case şi să facă două zile de clacă la coasă pe moşia mănăstirii, în Moldova.

Adică eu Andrei Păscuţoiu, vornic din Valea Sacă, di pe moşie sfintei mănăstiri Slat⟨i⟩na, ce iaste în c⟨hezaro⟩ c⟨răiasca⟩ Bucovină, înpreună cu tot satul, adiverim cu această scrisoare a noastră la această sfîntă mănăstire Slat⟨i⟩na, să s⟨e⟩ ştie că pentru mare facire de bine ce ne-au făcut părintile arhimandritul chir Chiril, egumen mănăstirii Slat⟨i⟩nii, de ne-au vîndut venitul moşiei Valea Sacă şi a Corlăţălelor pe cinci ani, care vînzare iaste cu oareşcare păgubire mănăstirii de cum da alţii muşterei, ne îndatorim că acum, în iarna aceasta ce purcedi anul 1794, tot lemnul cît a fi trebuinţi pentru facirea casilor din mănăstire, din dosul bisericii dinspre meazănoapti, noi să-l scoatim cu boii noştri, cum şi în vara viitoare a acestui an toţi lăcuitorii din Valea Sacă să dăm doao zile clacă la coase pe moşie mănăstirii în Moldova. Şi am iscălit.

1793 săpt⟨emvrie⟩ 9.

Eu Andrei Păscuţoiu vornic ; eu Toma Ghervan ; eu Savin Ghervan ; eu Iosîp jidov Zamerlah săgan ⟨?⟩ ; eu Ştefan Ilica ; eu Ghiorghi Timu ; eu Irimie Andronic ; eu Dumitru Cîrstîna ; eu Ianachi Aparaschivei ; eu Toader Ciurlă ; eu Acsînte Florištan ; eu Petre Negre ; eu Macavei Mitre.

Şi am scris eu Andrei Păscuţoiu vornic cu zisa a tot satul.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 210.

Orig.

10 septembrie 1793

Mănăstirea Slatina arendează moșiile sale din Bucovina, Valea Seacă și Corlățele, locuitorilor din Valea Seacă, pe timp de 5 ani, cu 800 lei pe an și 100 fălci de fîn cosite pe moșiile ei din Moldova.

Înștiințare facem pentru moșie Valea Sacă și Corlățile a sfintei mănăstiri Slatina, ce sînt în deștrictul c⟨hesaro⟩ — c⟨răeștii⟩ Bucovinii, în ținutul Sucevii, că fiind vîndut venitul moșiei Valea Sacă lui Ștefan fon Aivas din Cernăuți, pe cîțiva ani trecuți și păn' la anul 1795 apr⟨ilie⟩ 23 el n-au stăpînit-o singur, ce au făcut precupie cu moșiia și au dat-o de o stăpînești Măgărdici, arman din Suceava, pentru care în multe rînduri au venit lăcuitorii din Valea Sacă și cu plîngire ne-au arătat că, de va stăpîni mai mult venitul acestor moșii numitul Măgărdiciu arman, ei tot satul să vor răsipi și să vor duce unde îi va îndrepta Dumnezeu, căci nu pot a mai suferi asuprelile și nedreptățile ce au suferit și încă și acum sufăr de cătră acest Măgărdiciu.

De care, făcînd noi cercetare, s-au aflat că toate arătările lăcuitorilor din Valea Sacă sînt adevărate și pentru ca să nu să răsipască acest sat, din care răsipire să pricinuiască păgubire atît c⟨hesaro⟩ — c⟨răeștii⟩ vistierii, cît și mănăstirii aceștiia, iată dar am vîndut venitul acestor moșii tuturor lăcuitorilor din Valea Sacă pe cinci ani, cu tocmală să dea la mănăstire pe fieștecare an cîte opt sute lei și să facă una sută fălci de fîn ; însă șase sute lei și o sută fălci de fîn pentru Valea Sacă, care fîn să aibă a-l face pe moșiile mănăstirii în Moldova, în dipărtare ca de doao ceasuri de Valea Sacă, și ori la ce vremi li s-a poronci de cătră mănăstire pentru facirea acestor o sută fălci de fîn, cu mîncarea lor, într-o săptămînă de zile să-l cosască, să-l adune, să-l clădească și să-l și îngrădească, și doao sute lei pentru Corlățîli ; care bani să aibă a-i da la mănăstire în doao vadeli : patru sute lei la începutul fieștecăruia an, la Sfeti Gheorghi, apr⟨ilie⟩ 23 și patru sute lei la Sfeti Dimitrie, oct⟨ombrie⟩ 26.

Deci ei să stăpînească și să ia venitul acestor doao moșii, din orîndă, din țarini, din pădure și din toate după obiceiu, însă afară de moara din Valea Sacă ce o țin Ghervăneștii și de moara de la Corlățile ce o țini popa Mihai ot Capul Codrului și de un vad de moară, tij de la Corlățili, ce-l ține Gheorghie Timon, care aceștiia sînt cu deosebite tocmeli și ei au să plătească la mănăstire venitul pentru acesti mori și vad după puterea contracturilor ce au, fiindcă sint deosebite de vînzarea venitului moșiilor. Și toate acareturile ce sînt făcute pe această moșie de numitul Măgărdiciu arman să le stăpînească ei întru acești cinci ani, și la înplinirea vadelii, atît acareturile acestea să fie bine tocmite întocma după cum au fost cînd le-au luat la stăpînire, cît și alti binale și orice fel de acareturi ar mai face ei pe acesti doao moșii într-aceşti cinci ani, să rămîe toate a mănăstirii fără să ceară vreo cheltuială de la mănăstire, cum și fasiile înpărătești și alte orice fel de dări de bani vor fi în c⟨hesaro⟩ — c⟨răiasca⟩ Bucovină, pentru acesti moșii ei să aibă a le plăti, iar mănăstirea cît de puțin să nu fie supărată, ci să-și ia al său drept deplin, după cum să arată și prin scrisoarea ce asemenea au dat sătenii din Valea

Sacă la mănăstire[1]. Iar cînd ei n-or urma întocma după tocmala aceasta, atuncea contractul acesta să nu aibă nici o puteri la mîna lor.

Şi anii să încep de la 1795 apr⟨ilie⟩ 23 şi să înplinesc la 1800 apr⟨ilie⟩ 23.

Deci spré încredinţarea aceştii tocmeli s-au dat de la noi acest contract la mîna setenilor din Valea Sacă, adiverit cu pecetea sfintei mănăstiri şi cu a noastre iscălituri.

1793 sept⟨embrie⟩ 10.

Chiril arhimandritul mitropolii şi igumen s⟨fintei⟩ mănăstiri Slatina ; Ghenadie proigumen Slatinii ; Mihail proegumen Slatinii.

⟨Menţiune în limba germană, că acest contract a fost tradus şi transcris în protocolul de contracte, sub nr. 142, la p. 478 şi 479, în Suceava, la 8 octombrie 1793⟩.

Praesens contractus arendatitius apud caesareum reg. provincialem Bucovinensem tabulam in libro contractum novo 4-to pag. 277 ingrossatum habetur actum Czernovici die 4-ta feb. 1795.

Gabriel de Dragosi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 211.
Orig., 2 peceţi aplicate.

594

⟨Iaşi,⟩ 15 noiembrie 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte starostilor de Putna să cerceteze reclamaţia egumenului de la Vizantea împotriva locuitorilor din satul Găurile, care nu vor să dea venitul moşiei.

Noi Mihail Costandin Suţul voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldovii. Cinstiţi şi credincioşi boerii domniii méle, dumneata Iordache Negre biv vel clucer i dumneata Mihălache Cerchez biv vel ban, staroste de Putna, sănătate !

[1] În scrisoarea locuitorilor din Valea Seacă, din aceeaşi zi, către mănăstire, se spune : „Adică noi oamenii din satul Valea Sacă din c⟨hesaro⟩ — c⟨răiasca⟩ Bucovină, eu Andrei Păscuţoi vornic din Valea Sacă, eu Toma Chervan, eu Savin Ghervan, eu Ştefan Ilinca, eu Gheorghi Timu, eu Irimie Andronic, eu Dumitru Cîrstănar, eu Enachi Aparaschivii, eu Toadir Ciulă, eu Axinti Floriştean, eu Petré Negrea, eu Macovei Mirce şi înpreună cu tot satul, adivenim cu această scrisoare a noastră la sfînta mănăstire Slatina să s⟨e⟩ ştii că venitul moşiei Valea Sacă a mănăstirii, pe care ne aflăm noi lăcuitori, fiind vîndut lui Ştefan fon Aivas din Cernăuţi pe anii trecuţi şi pîn' la anul 1795 apr⟨ilie⟩ 23 el n-au stăpînit-o singur, ce au dat-o de o stăpîneşti Măgărdiciu arman din Suceava. De către care trăgînd noi multe asupreli şi nedreptăţi, am venit la părintele arhimandritul chir Chiril, egumenul sfintei mănăstiri Slatina şi, rugîndu-ne ca pe anii viitori să ne vînză noao venitul moşiei atît din Valea Sacă, cît şi din Corlăţili, tij moşii aceştii sfintei mănăstiri, şi cu toate că alţi neguţ⟨ă⟩tori da mai mult preţ pe acest venit care era spre folosul mănăstirii, dar sfinţie sa părintile arhimandritul au lipsit mănăstire de acest folos şi au făcut cu noi această facere de bine că ne-au vîndut noao venitul acestor doao moşii, Valea Sacă şi Corlăţilile, mai cu puţin preţ de cum adăuga însuşi Măgărdiciu arman..." (Ibidem, doc. 212, orig.).

Iată să trimite dumneavoastră jaloba ce au dat domniii mele Nechifor egumenul şi cu toţi călugării de la mănăstire Vizantie asupra sătenilor de satul Tăurile [1], tot de la acel ţinut, din care pre largu veţi înţălege pricina.

Deci, pentru păgubire ce arată că s-ar fi pricinuind numitei mănăstiri de cătră aceia, fiindcă ei s-ar fi hrănindu pe numita moşie Tăurile [1], au cerut ca prin giudecată să-şi afle dreptate.

Deosăbit au arătat că ei nu s-ar fi supuindu a da havaetul moşiii după hotărîre ponturilor gospod, pentru care iarăşi cerşindu dreptate, scriem dumneavoastră să-i aduceţi pe aceia de faţă şi după ce cu amăruntul cercetare ce veţi face pricinii aceştie, după cum veţi cunoaşte a fi dreptu, prin giudecată să hotărîţi, dîndu şi carte de giudecată la parte ce să va căde. Şi pă acei ce nu să vor supune a urma pentru havaetul moşiii, să-i supuneţi a urma întocma după hotărîre ponturilor gospod, iar cîndu acolo nu să va odihni vreo parte, cu carte acea de giudecată a dumneavoastră şi cu zi de soroc, să vie la divan.

1793 noem⟨vrie⟩ 15.

Procit vel logofăt.
S-au trecut la condică.
L⟨ocul⟩ p⟨eceţii⟩ gospod.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 17.
Copie.

595

⟨Iaşi,⟩ 20 decembrie 1793

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Hîrlău să cerceteze reclamaţia egumenului de la Coşula împotriva locuitorilor de pe moşia mănăstirii „şi alţii din împregiuraşi" care taie lemne din pădure pentru vînzare, obligîndu-i a urma după hotărîrea ponturilor.

Copie.

Noi Mihail Constandin Suţu voevoda, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldavii. Credincioşi boerii domniii méli, dum⟨nealui⟩ Toader Balş biv vel caminar i dum⟨nealu⟩i Costachi biv vel clucer, ispravnici de ţinutul Hîrlăului, sănătate!

Prin jaloba ce au dat domniii méli rugătoriul nostru Antioh egumen şi cu tot săborul de la mănăstire Coşula de la acel ţinut au arătat că atît lăcuitorii ce să află şăzători pe moşiia mănăstirii, cît şi alţii din înpregiuraşi, nefăcînd de ştire sau întrebare numitului mai sus egumen sau vechilului mănăstirii, mergu la codrii ce sînt pe moşiia mănăstirii şi necontenit de-a purure tai copacii într-ales pe plăcere lor, de fac casă i căruţă i roate şi alte cherestele, de-şi fac alijverişul şi neguţătoriia lor în toată vreme, fiindu-li hrana lor mai mult cu aceste. Şi afară dintr-aceste, iarăşi de pe moşiia mănăstirii tot acéia tai pari i nueli şi altili trebuincioasă, şi mănăstirii nu să supun a da nici cît de puţin venit sau agiutor la celi ci-ar avre trebuinţă mănăstire, după meşteşugul lor, ce să află cu totul privitoare şi răbdătoare.

---

[1] Corect: Găurile.

Deci, cerşînd mănăstire dreptate, iată scriem dumneavoastră să cercetaţi, şi după hotărîre ponturilor domneşti cari sînt aşezate cu tot sfatul de obştie ce s-au dat acum cu pecete domniii méli la mîna numitului mai sus igumen, să-i supuneţi pe toţi acéia a urma întocma şi pre deplin, după cum să hotărăşti prin ponturile domneşti, ca să nu să păgubească mănăstire din céia ce a fi cu dreptul de venitul moşiii sali.

1793 dechemvrie 20.

Arh. St. Buc., M-rea Coşula, pach. VI, doc. 4.
Copie.

596

⟨Iaşi,⟩ 24 mai 1794

Egumenul de la Slatina reclamă domnului că locuitorii din satele Rădăşeni, Mălini şi Găineşti au cuprins cu vitele lor tot imaşul şi fînaţul mănăstirii, nu vor să lucreze zilele de boieresc ori să dea adetul de doi lei de casă — şi cere a se poruncii ispravnicilor să-i oblige a urma după „aşezămînturile pămîntului".

Preaînălţate doamne,

Jăluim înălţimii tale pentru mare păgubire şi supărare ce să pricinueşti mănăstirii Slatinii de către lăcuitorii din trei sate ce are mănăstirea la ţinutul Sucevii în Moldova, anume Rădăşănii, Mălinii şi Găineştii, că din vremi în vremi cu obrăznicie şi puteri cuprinzînd fînaţurile mănăstirii ce avea, atît cu păscutul vitelor lor, cît şi cu făcutul fînului ce fac piste a lor trebuinţe pentru negustorie, mănăstirea au rămas nu numai că puţine vite ce are nu are unde să le păşunezi, dar şi de fînaţi iaste cu totul lipsită şi de-a pururea iaste silită a cumpăra fîn.

Deosebit, acei lăcuitori nici cele 12 zile a boierescului nu vor să lucrezi piste an, nici măcar doi lei adet de casă nu vor să dea după hotărîrea ponturilor domneşti şi mănăstirea să află cu totul păgubaşi şi lipsită de venitul acestor moşii ce să lăcuesc de aceste trei sate.

Ţin încă şi turme de oi pe mutările mănăstirii şi nu numai că pe mănăstire cu totul au strîmtorat-o de nu are unde-şi păşuna puţine vite ce are, dar încă nimic nu plătesc la mănăstire pentru păşunatul oilor lor, încît au rămas ei desăvîrşit stăpîni pe moşiile mănăstirii, de fac ce li-i voia, în puteri, şi mănăstirea au rămas păgubaşi de tot.

Pentru care cu smerenie ne rugăm, după cum pără acum această mănăstire au aflat milă şi ajutoriu de la înnălţimea ta, să fie luminată poroncă : întîi, să aibă această mănăstire puteri de a-şi păşuna vitile sale fără strîmtoreală şi de a le face şi tot trebuinciosul fîn pe moşiile sale ce să lăcuiesc de aceste trei sate şi lăcuitorilor încă să le înpartă şi să le dea mănăstirea fînaţ după putinţe cu analogon fieştecăruia, ca să nu fie unii lipsiţi cu totul şi alţii să facă fîn mai mult pentru negustorie ; al doilea, să să supue ca ori cele 12 zile obicinuite să le lucrezi piste an, ori doi lei adet de casă să dea, cum şi pentru păşunatul

turmilor de oi ce țin pe moșiile mănăstirii, ne rugăm să fie hotărîrea înnălțimii tale, ce și cîte cît să plătească la mănăstire.

Preaînnălțate doamne, această sfîntă mănăstire în vremea de acum să află cu totul plecată spre lipsă și spré scăderi numai din pricina lăcuitorilor acestor trei sate, pentru care ne rugăm încă, iarăși să afle sfînta mănăstire această milă, să să facă luminată carte gospod către dumnealor boerii ispravnici ca să-i supui pe acei lăcuitori a urma întocma după așăzămînturile pămîntului acestuia, spre nemurirea numelui și veșnica pomenire a înnălțimii tale.

1794 mai 24.

A înnălțimii tale smerit rugătoriu,

Chiril, arhimandrit mitropolii i igumen mănăstirii Slatinii, cu tot soboriul.

⟨Rezoluție :⟩

Dum⟨neata⟩ vel logofăt, urmînd ponturilor ce sînt asupra tuturor cererilor ce face jăluitorul egumen înpreună cu tot soborul, să faci carte gospod către ispravnici, ca să să odihnească svînta mănăstire.

⟨17⟩94 maiu 26.

A⟨ndronache⟩ Donici medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 32.
Orig.

597

⟨Iași,⟩ 29 mai 1794

Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamația egumenului de la Slatina împotriva locuitorilor din Mălini, Rădășeni și Găinești, pe care să-i oblige să lucreze 12 zile de boieresc, să nu-și ia singuri locurile de fînaț și imaș, să plătească pășunatul oilor și să nu pescuiască fără voia mănăstirii.

Io Mihai Costandin Suțul voevod, cu mila lui Dumnezău domn țării Moldaviei. Cinstiți și credincioși boerii domniii méle, dumneata Ioan Racoviță biv vel spatar i dumneata Vasile Neculce biv vel ban, ispravnici de ținutul Sucevii, sănătate !

Prin jaloba ce au dat domniii méle precuvioșiia sa Chiril, arhimandritul și igumenul înpreună și cu tot săborul de la mănăstirea Slatina de la acel ținut, au arătat păgubirea și supărarea ce să pricinuéște numitei mănăstiri Slatina de către lăcuitorii din trei sate ce are mănăstirea acolo la ținutul Sucevii în Moldova, anume Mălinei, Rădășănii și Găineștii, că din vreme în vreme cu obrăznicie și puterea lor au cuprins fînățurile și mutările mănăstirii ce le ave, atît cu păscutul vitelor lor, cît și cu făcutul fînului ce fac piste a lor trebuință și mănăstirea au rămas nu numai că puține vite ce are nu are unde să le pășunezi, dar și de fînați iaste cu totul lipsită ; arătînd domniii méle și aceasta, că acei lăcuitori din satile arătate mai sus, nici céle doosprizăce zile piste an a boerescului nu vor să lucrezi și nici doi lei adet de casă nu vor să dea și cei mai mulți dintre acești lăcuitori țîn și turmè de oi pe mutările mănăstirii și,

osăbit că mănăstirea din pricina aceasta să află cu totul strîmtorită, dar nici ceva folos de la dînșii nu are, nevoind ei a plăti nemic la mănăstire.

Pentru care iată se poroncește dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ca să cercetați pricinile aceste și, de veți afla cu adevărat arătările numitului igumen de la mănăstirea Slatina, să puneți la cale după hotărîrea ponturilor gospod la toate cererile ce face mănăstirea :

1. Toți țăranii lăcuitori dintru aceste trii sate a mănăstirii să nu fie volnici a-și lua fînați și a-și hotărî imașuri pe moșiile mănăstirii, fără știrea mănăstirii, ce mănăstirea să înpartă fieștecăruia, atît fînați cît și imașuri, după suma ce vor fi dînd și alți stăpînitori de moșii ce vor fi pe acolo pe lîngă aceste sate țăranilor ce vor fi avînd pe moșiile lor, atît boerești cît și mănăstirești, cum și alții ce vor fi mai avînd moșii pe acole pinpregiur ;

2. Să să supue a lucra și cele doosprizăci zile piste anu a boerescului, ori, dacă îi va învoi mănăstirea, să plătească cîti doi lei de casă adet ;

3. Să nu fie volnici țăranii aciia ce au oi de a le pune pe mutările mănăstirii, fără numai acolo unde le va da loc mănăstirea ;

4. Să fie îndatoriți a plăti adet pentru mutările ce vor avea după obiceiu și după cum să vor putea învoi cu mănăstirea ;

5. Nici unii din țărani să nu aibă voe a merge și a păscui în braniștili mănăstirii fără voe și fără tocmală de la mănăstire.

Și pentru aceste toate poroncim domnia mea ca să puneți la cale ca să să odihnească mănăstirea și să nu ne mai vie a doo jalobă de la mănăstire pentru aceste pricini.

Aceasta poroncim domnie mea.

1794 mai 29.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiți și credincioși boerii domniii méle, dum⟨nealui⟩ Ioan Racoviță biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Vasile Neculce biv vel ban, ispravnici de ținutul Sucevii, cu sănătate să să dea.

Procit vel logofăt.

S-au trecut în condica divanului.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 33.
Orig., pecete aplicată.

598

⟨Iași,⟩ 30 mai 1794

Mihail Suțu, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Iași să interzică locuitorilor din jurul poenilor Tinoasa și Rotunda să-și pășuneze vitele acolo fără a avea mai întii învoirea egumenului de la Bîrnova.

Io Mihai Costandin Suțu voevoda, cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldavii. Cinstiți credincioși boerii domniii meli, dum⟨neata⟩ Ioniță Canano biv vel spatar i dum⟨neata⟩ Vasîli Roset biv vel comis, ispravnici de ținutul Iași, sănătate !

Iată jaluba ce-au dat domniii meli cuvioşie sa egumenul mănăstirii Bîrnovii, arătînd că ari mănăstire 2 poeni, Tinoasa şi Rătunda, şi lăcuitorii ci sînt pinpregiur întru în tăriia lor şi-şi păşunează vitile fără a să învoi cu egumenul, după cum mai pre larg viţi înţălegi din jalubă cari să triimete dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩.

Pentru cari iată să scrii dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, aducînd de faţă pe acei lăcuitori, să cercetaţi pricina şi, de va fi aşa precum au jăluit, atunce dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să-i faciţi să înţăleagă de a nu mai face călcare moşiii mănăstiri fără a să învoi cu egumenul, urmînd întocma după ponturili gospod ci vi s-au dat de către domnia me, pentru ca să nu se păgubască mănăstire de folosul ci poate să-l aibă.

1794 mai 30.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Ioniţă Canano biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Vasili Roset biv vel comis, ispravnici de ţînutul Iaşi, să să de cu sănătate.

Egumenul mănăstirii Bîrnovii.

Procit vel logofăt.

S-au trecut ⟨la condică⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. III, doc. 14.
Orig., pecete aplicată.

599

⟨Iaşi,⟩ 16 iunie 1794

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte staroştilor de Putna să cerceteze pricina egumenului de la Vizantea cu locuitorii de pe moşia mănăstirii pentru mori, vii şi dijma fînului pe care nu vor să o plătească în bani, dînd carte de judecată sau fixîndu-le termen spre a merge la divan.

Noi Mihail Costandin Suţul voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţărăi Moldavii. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dumneavoastră staroşti de ţinutul Putnii, sănătate !

Din jalobile ce au dat domniii mele Nechifor, egumenul mănăstirii Vizantii de la acel ţinut, care să trimite dumneavoastră, pre largu veţi înţălege pricinile.

Deci, cerşind să aibă giudecată atît cu cei ce să află stăpînind moara i vadurile de mori şi viile şi cu oamenii cei ce ar fi cosind pe moşie mănăstirii şi n-ar vrea să plătească dijma fînului cu bani, iată să porunceşte dumneavoastră, aducîndu-i pe toţi aceia de faţă, să cercetaţi pricinile aceste după dovezi ce vor fi de înbe părţile şi, precum veţi cunoaşte a fi drept, să judecaţi şi la parte ce să va cădea să daţi şi carte de judecată. Iar cîndu cu cercetare dumneavoastră nu să vor odihni vreo parte şi s-or trage la divan, cu carte

dumneavoastră de judecată şi cu zi de soroc ce le veţi pune, să vie amîndoo părţile să li să hotărască cum a fi dreptate.

1794 iunie 16.

Procit vel logofăt.
Locul peceţii gospod.
S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 27v.
Copie.

600

⟨Iaşi,⟩ 9 iulie 1794

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamaţia locuitorilor din satele Mălini şi Găineşti împotriva egumenului de la Slatina şi să-l oblige a le da iarbă îndeajuns pînă la 6 vite pentru fiecare din ei.

Io Mihail Costandin Suţul voevod, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldaviei. Credincioşi boerii domniei meli, dumneata Iordachi Crupenschii biv vel stolnic i dumneata Andreiu Holban biv vel stolnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

Iată jalobile ce au dat domniei meli lăcuitorii din satul Mălinii şi Gă⟨i⟩neştii de la acel ţinut asupra egumenului de la mănăstire Slatina, să triimeti dumneavoastră, din cari pre larg veţi înţălegi pricina.

Deci, fiindcă jăluitorii arată că fînaţile ce au avut, undi şi de alţi ani cose fîn pentru vitele lor, acum s-ar fi luat toate acele fănaţi de către egumen şi lor nu le-⟨a⟩r fi dînd nimică, arătîndu-le să margă să caute aiure pe alte moşii. Drept aceia scriiem dumneavoastră să cercetaţi şi, de va fi aşa precum au jăluit, dumneavoastră să îndatoriţi pe igumenul ca să-şi cosască fîn numai pentru vitele mănăstirii, iar nu să iai fînaţul cu totul a setenilor şi să le arăte la alte moşii să margă să cosască, căci cunoscută este de către toţi lipsa ierbii într-acest an şi trebui stăpînul moşii pănă la 6 vite ce va ave, boi sau vaci, ţăranul, să-l mulţămască cu fîn de agiuns, iar avînd mai mult să-şi caute şi aiure unde ar găsi să-şi cosască. Şi fiindcă ei sînt trăitori pe ace moşii şi oriundi au avut şi de alţi ani fînaţi sau aiure, numai decît să li să dei.

Cum şi pentru cei ce au oi a arătat că-i asupreşti mai mult după cum să cade. Deci, cercetînd şi pentru acesta pricină, să cercetaţi şi după dreptate să-i odihniţi, iar nu să fii asupriţi mai mult, după cum nu să cade, şi jalobă mai mult să nu ne vii.

Let 1794 iuli 9.

⟨Pe verso :⟩
Credincioşi boerii domniei meli, dum⟨nealui⟩ Iordachi Crupenschii biv vel stolnic i dum⟨nealui⟩ Andreiu Holban biv vel stolnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, să să de cu sănătate.
Setenii din satul Mălinii i Gă⟨i⟩neştii.
Procit vel logofăt.
Trecut ⟨la condică⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 185.
Orig., pecete aplicată.

601

⟨Iaşi,⟩ 12 iulie 1794

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerea locuitorilor din Rădăşeni împotriva egumenului de la mănăstirea Slatina care nu vrea să respecte învoiala încheiată cu ei pentru venitul moşiei.

Io Mihail Costandin Suţul voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Credincioşi boerii domniii meli, dumneata Iordachi Crupenschi biv vel stolnic i dumneata Andriiu Holban biv vel stolnic, ispravnici de ţinut Sucevii, sănătate !

Oamenii din satul Rădăşenii de la acel ţinut, dînd jalobă cătră domnie mea, au arătat cum că, moşiia aceasta fiind a mănăstirii Slatinii, li-ar fi făcînd asupreală egumenul mănăstirii pentru adetiul moşii, după cum mai pre largu veţi înţălegi pricina din răvaşul de jalobă ce vi s-au triimis[1]. Şi, osăbit de jaloba ce-au dat, au arătat şi o scrisoare de la egumenii ce-au fost mai înnainté, de tocmala ce au avut pentru adetiul moşiii, în ce chip să-l dea, cari acmu egumenul ci iaste nu ar fi ţiindu-o în samă, ce caută ca să li ia mai mult.

Pentru aceasta să scrii dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ca să cercetaţi şi, de va fi jaloba lor adivărată, să arătaţi egumenului mănăstirii Slatinii, cari va fi, ca să caute şi după scrisoare de tocmală ce au dat mai denainté de la mănăstiri pentru adetiu să urmezi şi să nu superi pe oameni mai mult, făcîndu-l şi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să înţăleagă şi să odihnească pe oameni, ca să nu vii să mai jăluiască.

Iar de va fi pricina într-alt chip, să triimiteţi înştiinţare pre largu cătră domnie mea de toată curgire pricinii. Însă dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ tot chipul de sălinţă să puneţi ca oamenii să s⟨e⟩ odihnească şi să rămîi în bună statornicii, să nu cumva să li să dea vreo pricină de stricăciuni, că apoi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ veţi fi datori a da răspunsu înnaintea domniii meli.

1794 iulii 12.

---

[1] Reclamaţia locuitorilor cuprinde următoarele :

„Preînnălţate doamne,

După jaloba ce am dat înnălţimii tali pentru înpresurare ce ni să faci de cătră egumenul mănăstirii Slatinii, s-au dat poronca mării tale ca să fim orînduiţi cu carti la dumnealor ispravnici de ţinutul Sucevii, ca să ne odihnească, iar neodihnindu-ne, după vreme lucrului, să venim la divanu.

Noi, milostive doamne, om fi nişte muritori de foami, că puţintel fîn cît am făcut ni l-au luat. Şi noi ne rugăm înnălţimii tali ca să ni să de fînu cît ni l-au luat înnapoi şi să fim cu aşăzare vechi pîn' după vreme lucrului, şi mari pomană a fi măriii tali.

Robii măriii tali,
noi toţi oamenii din Rădăşăni, ţinutul Sucevii.

⟨Rezoluţie :⟩

Mergeţi la dumnealui vel vistier şi să vă faci carte cătră is⟨pravnici⟩ ca să cercetezi.

⟨17⟩94 iuli 10.

A⟨ndronachi⟩ Donici, medelnicer" (Ibidem, doc. 34, orig.).

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Iordachi Crupenschi biv vel stolnic i dum⟨nealui⟩ Andriiu Holban biv vel stolnic, ispravnic de ţinutul Sucevii, să să dea cu sănătate.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 35.
Orig., pecete aplicată.

602

20 iulie 1794

Ispravnicii de Suceava cercetează pricina locuitorilor din Rădăşeni cu egumenul de la Slatina, în privinţa locurilor de fînaţ, livezilor de pomi şi a zilelor de boieresc, stabilind ca la 15 august să se prezinte la judecata divanului.

Din poronca preînnălţatului domnu, mării sale Mihail Costandin Suciul voevod, dupe jaloba oaminilor din satul Rădăşăni de la acest ţinut al Sucevii, cari sat iaste a mănăstirii Slatina (şi au jăluit sătenii) asupra sfinţiii sale părintele arhimandrit şi egumen al Slatinii, chir Chiril, precum că nu li-ar fi dînd loc să să hrănească şi li să pricinueşti stricăciuni, deci s-au scris sfinţîii sale părintelui arhimandrit ca ori însuşi să vii, sau vechil să-şi triimată.

Ci, dar, au venit însuşi sfinţiia sa şî, fiind faţă şi jăluitorii, s-au cercetat şî jaloba lor. Şî după cercetare au făcut cerire aceasta jăluitorii : adică toate locurile pe moşîile mănăstirei ce au cosit mai înnainte şi au fost îngăduiţi de alţî egumeni, acele să cosască şi acum ; şi al doile cerire, că toati livezile cu pomi ce au în satul Rădăşăni, să nu le ia mănăstire zeciuială ; al triile cerire, să dei cîte un pol leu de casă, iar nu mai mult, adică doi lei sau să lucreze doaîspre⟨ze⟩ci zile după ponturi.

S-au întrebat şi pe părintile arhimandritul ci ari să răspundă la jalobile lor. Deci acesta răspuns au dat : că moşîe Rădăşăni iaste a mănăstirii şi nimine altul nu să hrăneşti pe ace moşîi, fără numai sătenii din Rădăşăni, încît nici mănăstire pe numita moşîi nici ară, nici cosăşti. Şi, osăbit de moşîe Rădăşăni, le mai dă mănăstire încă doaî moşîi, Stănileştii i Vereşani, iar mai mult nu poate să-i îngăduiască.

Deci, de către noi s-au socotit că în destul iaste la un sat să le dei stăpînu trei moşîi să să hrănească, care şî însuşi jăluitorii au arătat că adivărată iaste arătare părintelui, dar au făcut cerire că în doî moşii ci mai ari mănăstire, anumi Borghineştii şi Pocoleni, să fii volnici şi într-aceli moşîi să cosască cît li-a fi voia. Ci la aceasta nu s-au priimit părintele arhimandrit, ci de către noi s-au silit prin carte pe părintele şî l-am făcut de au priimit ca şî în Pocoleni să ari şî să cosască, iar în Burgheneşti nici să ari, nici să cosască, ci să rămîi pentru mănăstire să ari şi să cosască, atîta pentru trebuinţa mănăstirii cît şi ţîganii mănăstireşti. Şi fiindcă mănăstirea mai ave şasăzăci fălci de iarbă de cosie de-a pururе în Vereşani, li-au lăsat şi acele tot jăluitorilor.

S-au întrebat părintile şi pentru livezi ci răspundi. Deci nimică altă nu mi-au răspuns fără numai ni-au arătat o anafora din let 1768 ghen⟨arie⟩ 30,

iscălită şi de răpăosat întru pomeniri mitropolitul Gavril şi de veliţii boeri a vremii aceia. Şi după cercetare ce s-au făcut şi de răpăosatul întru fericire domnu Grigorie Ioan Calimah voevod s-au întărit anaforaoa şi cu a mării sale iscălitură şi peceti, întru care dă rămaşi pe sătenii din Rădăşăni şi le hotărăşti să aibă a da la mănăstirei zăciuiala din toţi pomii ce au pe moşîe Rădăşăni, cum şi de casă, ori bani să dei, ori zile să lucreze după hotărîre ponturilor gospod. Cari văzîndu-să şi de cătră noi anaforaoa, n-au mai rămas mai mult să facim cercetari, ce şî noi li-am zis să urmeze întocma. Dar ei nu s-au mulţămit nici la unile ci li-am hotărît noi.

Pentru aceia li-am pus vade ca la 15 a lui august să să afle la Iaşi şi părintele încă să-şi triimată vechil ca să să dei ce desăvîrşîtă hotărîre de la luminat divan a înnălţîmii sale. Şi s-au dat şi de cătră noi această încredinţare la mîna părintelui arhimandritul chir Chiril, ca să să vază la luminatul divan în ce chip s-au cercetat de cătră noi şi ce hotărîre s-au dat.

1794 iule 20.

Iordache Crupenschi : Andrei Holban.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 36.
Orig.

603

4 august 1794

Ispravnicii ţinutului Vaslui poruncesc lui Grigore Gologan să ia cîte cinci parale de vită de la ţăranii ce-şi păşunează vitele pe moşia Borăşti şi să-i dea căminarului Arghire Cuza, stăpînul moşiei.

De la isprăvnicie Vasluiului.

Glegori Gologani, dum⟨nealui⟩ caminar Argherei Cuza au făcut arătare că unii din lăcuitori, ce nu sînt răzăşi de moşia Borăştii, cu vitele lor ar fi călcînd moşia dum⟨nealu⟩i ce o ari în hotarul Borăştilor.

Deci iată că-ţi scrim să mergi şi pe toţi acei ce nu au moşii şi vitile lor le păşuniază pe moşiia dum⟨nealu⟩i, Borăştii, să-i apuci şi să ei obicinuitul avaet, adecă de vetă cîti cinci parale[1] şi să dai la mîna vechelului ce-l va orîndui. Iar de vor avea ceva să răspundă, să vei de faţă, însă făcînd izvod anumi de cîţi parale şi pe cîţi veti ai luat de la fiişticari ţăran, cari izvod să-l iscăleşti şi să-l dai în mîna vechelului dum⟨nealu⟩i.

Aceasta.

1794 avgust 4.

Ioan Cant⟨acuzino⟩ ; D. Moruzi, stolnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CVI, doc. 152.
Orig.

[1] „Cinci parale" completat ulterior.

604

⟨Iaşi,⟩ 29 august 1794

Mihail Suţu, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Tecuci să cerceteze reclamaţia egumenului de la Nicoriţa împotriva locuitorilor care cultivă moşiile mănăstirii, Vicoleni şi Rădăcineşti, fără a da dijma din produse, trimiţînd înştiinţare la domnie de rezultat.

Io Mihail Costandin Suţu voevoda, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldavii. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Ştefan Sturza biv vel ban i dum⟨neata⟩ Neculaiu Hrisoverghi biv vel medelnicer, ispravnici di ţinutul Tecuciului, sănătate!

Iată jaloba ce-au dat domniii mele Nicodim iormonah, egumenul de la mănăstire Nicoriţa de aice din Eşi, asupra oamenilor din satul Rădăcineşti şi Vicoleni pentru că nu s-ar fi supuind a da obicinuita dejmă, s-au triimes dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, din care pre largul veţi înţălegi pricina [1]. La care, fiindcă pentru această pricină prin deosebită jalobă ce au dat domnii mele, întîi i s-au dat răspuns ca să i să scrii carte cătră dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ şi după cercetare ce veţi face să adiveriţi di nu are mănăstire vreo învoială cu setenii şi să ne înştiinţaţi; apoi, iarăşi cu al doilea jalobă supărînd pe domnie me, iarăşi asemine răspuns i s-au dat, ca să ne aducă înştiinţare de la dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩.

Drept aceia, scriem dum⟨nea⟩⟨v⟩oastră să-i aduceţi pe toţi acie de faţă şi, după cercetare ce veţi face atît tuturor scrisorilor ce vor fi la fiiştecare parte, cît şi de stăpînire ce va fi avînd fiiştecare şi după cum veţi afla întru adevăr, pre largul să triimetiţi înştiinţare cătră domnie me şi veţi ave răspuns în ce chip să urmaţi.

1794 avgust 29.

⟨Pe verso:⟩

Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Ştefan Sturza biv vel ban i dum⟨nealui⟩ Neculaiu Hrisoverghie biv vel medelnicer, ispravnici de ţinutul Tecuciului, să să de cu sănătate.

Nicodim ier⟨o⟩monah, egumenul mănăstirii Nicoriţa.

S-au trecut la condică.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Caşinul, pach. XI, doc. 18.

Orig., pecete aplicată.

---

[1] În jalba sa, din 18 august 1794, egumenul scrie următoarele:

„Preînnălţate doamne,

Jăluesc măriii tale pentru că sfînta mănăstire Nocoriţa de aice din Eşi are doî moşii la ţinutul Tecuci, anumi Vicoleni şi Rădăcineştii, cu scrisori încredinţate şi fiindcă oamenii ce sint trăi⟨tori⟩ pe moşie Vicoleni nu să supun a da obicinuita dejmă după cum au dat şi păn acum, cum şi oamenii di pin satile ce să răzăşesc cu moşie Rădăcineştii a sfintei mănăstiri, lucrînd pe numita moşie Rădăcineştii şi făcîndu-şi toată hrana lor, iarăşi nu să supun a da obicinuita dejmă.

Pentru care cu smerenie mă rog măriii tale ca să mi s⟨e⟩ de luminată carte gospod deschisă de stăpînit după tărie scrisorilor ce are sfînta mănăstire. Şi precum a fi mila măriii tale.

Rugătoriu pentru sănăt⟨atea⟩ măriii tale,

Necodim ieromonah, egumenul mănăstirii Nicoriţa din Eşi.

⟨Rezoluţie:⟩

Dumneata vel logofăt, să să scrie carte cătră is⟨pravnici⟩ ca să ne înştienţezi de nu are mănăstire vreo învoială cu sătenii.

A⟨ndronachi⟩ Donici medelnicer" (Ibidem, doc. 7, orig.).

605

20 noiembrie 1794

Ispravnicii de Bacău fac cunoscut domniei că au cercetat reclamația locuitorilor de pe moșia mănăstirii Cașin împotriva egumenului pentru asuprire, reclamație care s-a dovedit neîntemeiată.

Preînălțate doamne,

Luminată carte înălțimii tale cu multă plecăciune am luat și după poruncă aducîndu-i de fați pe sfinție sa părintele Parthenie, egumenul mănăstirii Cașinu, undi fiindu fați pîrîșii, cum și toți sătenii ce șăd pe moșie mănăstirii, după ce cu amăruntu cercetare ce am făcut, s-au întrebat de lé ia numetul egumenu mai mult adetiul de casă pisti 20 parale, cum și din altile piste așăzare ce au, și toți cu un cuvînt au arătat că mai mult nu le-au luat. Cum și din dejma de fînu și din dejma de popușoi și din cofe, ce prin jalobă au arătat că li s-ar fi luat mai mult, iarăși am făcut cercetare și toate pîrăle lor s-au aflat neadevărate. Iar pentru 20 de oameni birnici ce au jăluit înălțimii tale că li s-au luat din sat de către părintele egumenu, și pentru aceasta am făcut cercetare și acei oameni îi are numitul egumenu slugi, care îl slugăresc în casă și pe afară, pe care îl are chelar, pe care argat și la alte trebuință a mănăstirii, avîndu-i aduși oameni streini din țara ungurească, iar nu că le-au luat oameni săteni cu biru de ai lor, care și pe aceia îi plătește deosăbit cu biru lor în vistirie.

Și pentru toate pîrile lor, făcînd cercetare, s-au aflat neadevărate, după cum înșuși ei cu toții au arătat că această pîră ce s-au făcut asupra egumenului nu iaste la știre lor, ci un preot, Constandin Marinoiul, dinpreună cu doi oameni, rudenii de ai lui, s-au sculat și fără nici o știință a nimăruie au dat această pîră asupra egumenului.

Și după cercetare ce am făcut, după cum am aflat, nu lipsim a înștiința pe înălțime ta.

⟨17⟩94 noiemvrie 20 dni.

Ai înălțimii tale preaplecați slugi,
Dumitrachi vel ban ; Andrei Milu stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXIV, doc. 7.
Orig.

606

26 noiembrie 1794

Locuitorii din Valea Seacă dau zapis armeanului Măgîrdici arătînd că el nu i-a asuprit în vremea cît a ținut moșia în arendă și că îl preferă tot pe dînsul ca arendaș, decît pe fruntașii satului.

Adecăte noi, oaminii din satul Valea Saca, care mai gios sintem iscăliți, dat-am adevărata și încredințata a noastră mărturie la mîna dumisale giupînului Drăghici Bogdan, pentru jaloba ce au dat fruntașii noștri la monastirea

Slatina, pentru pricina moșii, asupră dumisale giupînului Drăghici, ca să încapă moșie pe mîna lor. Și nu iaste ace jalobă adăvărată, numai fiind ei cu pizmuirea asupră dumisale și mai ales puind și jidov pe dînșii la chei[1] și cu acea pricină au loat contract de la sfînta monastire, iară noi oaminii cei mai din mijloc și mai săraci nu voim ca să avem 10 stăpîni care trag asupră lor și u⟨m⟩blă pe noi să ne strice, iară noi voim tot dumnealui să ne stăpînească, precum au stăpînit și pănă acmu, așa voim și de acmu înainte, că 5 ani n-am luat nici un rău de la dînsul, nici nu ne-au asuprit cu nimica fără de cale.

Și pentru credință ne-am și iscălit, fiind toți față la aceasta iscălitură. Și ne-am iscălit toți cu voe nostră.

Noem⟨vrie⟩ 26, 1794.

Noi din satul Valea Sacă : eu Ion Velnicer ; eu Methodie Badaluțe ; eu Dumentie Badaluță ; eu Ion Morariu ; eu Toader Codrianul ; eu Matei Muntianu ; eu Alecsa Morișanu ; eu Toader Alecsă ; eu Gavril Badaluță ; eu Ioniță lemnariu ; eu Zaharie Grosariul ; eu Gavril Iliuții ; eu Ion Bălanu ; eu Petre Știf⟨an⟩ ; eu Crăciun Știf⟨an⟩ ; eu Dumitrașcu Grosar ; eu Toader Olari ; eu Ion Floriștan ; eu Cozma Lungu ; eu Ioniță Cojocari ; eu Sava Crețu ; eu Ion Cocoranu ; eu Ștefan Ilinca ; eu Petre Vrînceanu ; eu Ion Alexăi ; eu Ghiorghi Alecsăi.

Fiind mai sus-numiții oameni față, cu zisa lor am scris, eu Ion Cozmesco din Braești.

Praesens attestatum apud Caes. r. Provincialem Buccovinensem Tabulam in libro Attestatorum, Tomo 1mo pag. : 38, 39 et 40 ingrossatum habetur Actum Czernovitzii, die 4ta, febr. ⟨1⟩ 795.

Gabriel de Dragosi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 214.
Orig., pecete timbrată acoperită (austriacă).

607

7 decembrie 1794

Vornicelul și o parte din locuitorii din Valea Seacă cedează armeanului Măgîrdici arendarea moșiei pe care o obținuseră de la mănăstirea Slatina, deoarece sătenii îl preferă pe vechiul arendaș și nu pe dînșii.

Adeverim noi oaminii din satul Vale Sacă, care mai gios sîntem iscăliți, cu a noastră scrisoare la mîna dumisale giupînului Drăghici Bogdan că, avînd noi cumpărat în arîndă vinitul moșeii Vale Sacă și a moșei Corlățălilor, vinit pe 5 ani, și începutul anilor sînt de la anu 1795 april 23, cu prețu 800 lei și una sută fălci fîn, care fîn esti să se facă în iarba mănăstirei, îngrădită gata și cale de 2 ceasuri de la satul nostru peste hraniță ; adecă 600 lei vinitul Văii Săci și una sută fălci de fîn pe an, și 200 sute lei vinitul moșei Corlățălilor pe an, afară de morile Ghervăneștilor ce sînt pe moșie Vale Sacă și afară de 2 mori ce sînt pe moșie Corlățelile, care vinitul acelora au să plătească la mănăstire stăpînei morilor. Și banei de pe vinitul moșielor esti să se dei cu

[1] Corect : cale.

2 vadele, adecă 400 lei să se dei la începutul anului, la Sfeti Ghiorghi şi 400 la Sfeti Dimitre, bani turceşti, care are la 5 ani tot aceste vadele să se plătească pe fieştecare an.

Şi cu aceasta adeverim la mîna dumisale giupînului Drăghici Bogdan că, socotindu-ne noi că au om pute stăpîni, au ba, fiindcă tot satul îl cere pe dum⟨nealui⟩ ca să fie stăpîn pecum au mai fost şi pănă acum, că ne ştie dum⟨nealui⟩ pe noi şi noi pe dum⟨nealui⟩ de buni, de răi, şi acum sîntem învăţaţi cu dum⟨nealui⟩ şi dum⟨nealui⟩ cu noi.

Şi mai ales am socotit noi aceşti 10 oamini că n-om pute stăpîni, că nici satul nu ne voeşti pe noi, fără numai pe dum⟨nealui⟩ şi noi încă aceşti 10 oameni am dat contractul la mîna dumisale ca să ne stăpînească tot dumnalui şi să aibă dum⟨nealui⟩ a plăti la mănăstire după cum scrie în contractu nostru, fasiele şi alte adăoşaguri înpărăteşti, şi noi întru nimic să nu fim supăraţi. Şi dum⟨nealui⟩ să aibă a ne lua din toate havaleturile, după cum am luat şi pănă acum.

Şi pentru credinţă ni-am şi iscălit.

Eu Ghioerghi Timu vornicul ; eu Toma Ghervan ; eu Toader Ciurlă ; eu Acsinte Floriştan ; eu Gavril Floriştan ; eu Dumitru Floriştan ; eu Crăciun Birbul ; eu Chiriac Codranu ; eu Irimie Andronic. Eu Andrei Păscuţoiu am scris cu zisa tutu⟨ro⟩ra.

Dec⟨hemvrie⟩ 7, 1794.

Praesens Attestatum apud Caes⟨aro⟩ Reg⟨io⟩ Provincialem Bucovinensem Tabulam in Libro Attestatorum Tomo 1mo pag. 36 et 37 ingrossatum habetur. Actum Czernowitzie, die 4 febr ⟨1⟩795.

Gabriel de Dragosi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 213.
Orig., pecete timbrată acoperită (austriacă).

608

⟨Iaşi,⟩ 29 decembrie 1794

Mihail Suţu, domnul Moldovei, trimite ispravnicilor „ponturi" prin care porunceşte să se ia măsuri ca ţăranii să facă semănături cît mai multe.

Ponturi în ce chip s-au hotărît să să urmiează şi să să păzască la rînduiala dregătoriei ţînuturilor şi s-au trimes din poronca măriei sale Mihail Costandin Suţu voevod la ispravnicii ţînuturilor. 1794 dechemv⟨rie⟩ 29.

1-iu. Toţi lăcuitorii de pin sate, pe moşiia unde să află cu lăcuinţă, acolo să are îndestul şi să samine, cum şi fîneţi să-şi facă pe moşiia aceia cît va fi pentru trebuinţa lor şi, avînd loc îndestul pe moşiia ce şăd, să nu fie îngăduiţi a merge pe alte moşii străine să are şi să-şi facă fînaţ, ce numai pe moşiia aceia ce să află cu şădere.

2-le. Cînd lăcuitorii de la vreun sat nu le va fi îndestulă moşie aceia unde şăd ca să are îndestul şi să-şi facă fînat, datoriu să fie vornicul satului să margă să arate la ispravnicii ţînutului şi ispravnicii, făcînd cercetare, de să vor încredinţa cum că cu adivărat nu au loc îndestul pe moşiia unde şăd, de arat şi de fînaţi, să caute pe alte moşii care să megieşescu şi, prin ştirea stăpînului acei moşii, să li dei o bucată de loc de-o parte cît le va fi îndestul pentru trebuinţa lor, unde să nu facă stricăciune şi pagubă stăpînului moşiei ; şi să-i pue să are

unul lîngă altul, iar nu răşchirat; şi să-şi iei stăpînul moşiei numai dijma, iar cu clacă sau cu altă, să mi să supere. Şi pămînturile ce le vor ara lăcuitorii atît pe moşîia ce şăd, cît şi pe locul ce le să va da de pe moşîia megieşită, luîndu-şi stăpînii moşiei dejma obicinuită, să nu fie volnic a le lua pămîntul pînă cînd nu-l vor lăsa ei sînguri de vechi. Cum şi la vremea coasii, iaraşi să aibă privigheria ispravnicii de a li să da de către stăpînii moşîiei iarbă de-o parte ca să-şi cosască fîn. Iar cînd vor vide pe vreun stăpîn al moşîiei îndărăpnic şi nu va voi ca să dei loc de arat în vreme cînd nu le pricinuieşte stricăciune şi păgubire, pe unul ca acela, ori de ce stare va fi, să nu-l îngăduiască, ce să-l facă să înţăliagă a le da loc de arat, cum şi de cosît, păzind în tocma rînduiala ce mai sus să arată. Asămine şi lăcuitorii să nu fie volnici de a întra pe moşîi străine în sîlă şi fără ştirea ispravnicilor şi a stăpînilor moşîilor, nici cu aratul nici cu cosîtul.

3-lea. Datori să fie ispravnicii, atît primăvara cît şi vara, a rîndui la fieştecare ocol cîte un mazîl zapciu ca să îndemne pe toţi lăcuitorii ţînutului să are şi să samine cît de mult, iar care din lăcuitori nu-şi va cunoaşte folosul său şi nu va pune sîlinţa a ara îndestul şi a sămăna, să-l sîlească şi piste voia lui. Şi pentru ca să să cunoască că orînditul zapciu urmiază după poroncă, să fie datoriu a face izvod de cîte chile grîu, orz, mălai sau orice feliu de pîne au sămănat fieştecare sat, atît primăvara cît şi toamna, şi a-l da ispravnicilor, ca să vadă de s-au făcut arături şi sămănături îndestul de multe.

4-lea. La vreme primăverii să aibă purtare de grijă ispravnicii ca fieştecare vornicel al satului dimpreună cu sătenii să tocmască un văcar sau doi pentru păscutul vitelor sătenilor şi herghelegiu pentru păscutul cailor şi păstoriul la oi şi la rîmători şi cînd vor tocmi satile păstorii numiţi, să-i iei şi zapisă de la mîna lor, care zapisă să le ducă vornicelul să le încredinţeze şi cu iscăliturile ispravnicilor; şi hacul acestora să-l cisluiască sătenii pe vitile ce vor ave şi să plătiască fieştecarele după cum va veni de vită, iar noaptea să-şi închidă fieştecare vitile sale. Şi pentru ţarină ce va fi aproape de sate, care fiind desgrădită, poate să să întîmple păgubire, să facă zapciîîc ispravnicii lăcuitorilor ca numaidecît să-şi îngrădească ţarina şi osăbit să sîliască pe lăcuitori ca să-şi pue şi jîtari oameni vrednici la locurile ce va fi trebuinţă. Şi pentru ca să fie mai păzite ţarinile şi să nu să întîmple păgubire, să chipzuiască, pe moşiile ce va fi cu putinţă, de a-şi face satile ţarina şi fînaţul, cum şi imaşul, unul dispre altul, adică imaşul unui sat despre imaşul altui sat, cum şi ţarina şi fînaţul unuia despre ţarină şi fînaţul altue, şi să aibă purtare de grijă vornicelul cu sătenii satului ca să nu să facă stricăciune de vite în ţarină şi în grădini. Stogurile de fîn ce vor fi aproape de sat să le îngrădiască, cum şi stogurile ce vor fi departe de sat şi să va fi obicinuit ca să să îngrădiască, iarăşi dator să fie vornicul cu sătenii să pue să le îngrădiască, după cum asăminea să să urmeză şi la ariile cu pîni ce vor fi aproape de sat.

5-lea. Cînd să va întîmpla stricăciune în ţarini şi în grădini, în fînaţă şi la ariile cu pîne, de vor fi pagubile făcute de vitele tot acelui sat, să să ispăşască cu vornicul şi cu trei-patru fruntaşi şi dînd mărturie în scris, să împliniască paguba vornicelul satului, însă prin ştirea ispravnicilor ţînutului. Iar de vor fi pagubile făcute de vitile altui sat sau altor oameni streini, atunce să să ispăşască şi cu oameni din satul de unde vor fi acei păgubaşi, cum şi cu oameni din satul de unde vor fi vitile acele ce au făcut stricăciunea. Şi luînd păgubaşii mărturie în scris, să margă la ispravnici să împliniască, iar să nu fie volnici a-şi împlini sînguri, şi vornicul satului pentru nepurtari di grijă, neurmînd după poroncă, să să pedepsască.

6-le. Cînd vreunii din stăpînii moşiilor sau din lăcuitori nu vor urma după ponturile gospod şi după obiceiul pămîntului la luatul dejmii şi la alte venituri a moşîiei şi vor vre să asuprească pe lăcuitori peste dreptate, să margă lăcuitorii să arăte la ispravnici şi ispravnicii, prin cercetare ce vor face, nici într-un chip să nu-i îngăduiască, macar orice stare de om va fi ; dar care n-ar vre să înţăliagă, pentru unul ca acela îndată ispravnicii ţînutului să înştiinţeze pe domniia ca să facă punere la cale.

7-le. Fiindcă pentru rînduiala pădurilor este făcută mai denainte hotărîre prin ponturi cu pecete gospod în ce chip să să urmeză şi fiindcă necontenit jăluesc lăcuitorii că nu urmează după ponturi stăpînii acei cu pădurile, ce împotrivă, îi opresc şî-i jăcuesc, pentru aceia făcîndu-să ponturi asămine cu pecete gospod, s-au trimes la isprăvnicie ţinuturilor, de pe care scoţînd dumnealor copie, să triimată ca să să cetiască pin toate satile, atît lăcuitorilor cît şi stăpînilor de păduri, întru auzul tuturor, ca cu toţii să să supue poroncii şi să urmeză întocma şi să nu îngăduiască ispravnicia nici pe lăcuitori a urma împrotiva, nici pe acei cu pădurile să ei bani, fiind împrotiva ponturilor, ce să ei zăciuială de la fieştecare feliu de lemn, după cum să hotărăşte prin ponturi, afară de lemnile de foc ce nu au să iei nimică. Iar pe care dintru acei cu pădurile nu-l va pute face să înţăliagă, pentru unul ca acela să triimată îndată ispravnicii înştiinţare la domnie, ca să să facă îndreptare şi punire la cale.

Cum şi orîndarii de prin sate să nu fie volnici a da băutură pe datorie lăcuitorilor ţărani mai mult decît până la un leu unui om, iar cari vor da mai mult, oricît de puţîn, să ştie că vor rămîne de acei bani păgubaşi.

Însă la ţinuturile aceste : Tecuci, Covurluiu, Fălciiu, Tutova, Greceni, Codru, Hotărnicenii, Orheiu, Soroca şi ţînutul Eşului, ce au mai multă cîmpie, la pontul al 4-le, unde zice ca numaidecît lăcuitorii să-şi îngrădiască ţarinile, la aceste ţînuturi s-au zis ca să facă zapcilîc ispravnicii lăcuitorilor să-şi îngrădiască ţarinile, iar de nu va fi cu putinţă a o îngrădi din vreo pricină a depărtării pădurilor, să sîliască pe lăcuitori de a-şi pune măcar oamini vrednici la locurile ce va fi trebuinţă şi apoi s-au zis înainte tot asămine precum să arată la acelaşi pont.

Arh. St. Buc., Ms. 630, f. 52—53.

Copie. Alte copii mai sînt la Acad. Republicii Socialiste România, Ms. 1, p. 148—151 ; Ms. 91, p. 141—144 ; Ms. 95, p. 203—209 cu data de 28 decembrie.

Publicat în : *Uricarul*, vol. IV, p. 48—54 ; *Colecţie de aşezăminte...*, p. 33—37, cu data de 28 decembrie 1794 ; D. C. Sturdza-Scheianu, *Acte şi legiuiri...*, vol. I, p. 46—49 şi Radu Rosetti, *Pămîntul, sătenii şi stăpînii...*, vol. I, p. 483—487, ambii cu data de 28 decembrie 1794.

609

9 ianuarie 1795

Veliţii boieri propun prin anafora către domn, aprobată de Mihail Suţu, ca locuitorii din Rădăşeni să fie obligaţi la toate îndatoririle faţă de mănăstirea Slatina după obiceiul pămîntului şi după ponturi.

Preînnălţate doamne,

Din luminată porunca înnălţimii tale am luat sama între svinţiia sa Chiril arhimandritul, igumenul de la mănăstire Slatina şi între oamenii din Rădăşăni,

tot de la ținutul Sucevii, ce sînt ei cu lăcuința casilor lor pe moșie aceasta Rădășanii a mănăstirii și pricina lor, după cercetare, într-acest chip s-au aflat:

Acești jăluitori oameni, după adeverința a unii anaforale de giudecată din anii 1768 ghenar 30, ce sînt trecuți 27 ani, care iaste de la răposatul Gavriil mitropolitul și veliții boeri din vremea de atuncea, întărită fiind și cu iscălitura și pecetea răposatului domn Grigorie vodă Calimach, așijdere și după alte îndestule dovezi ci mai are mănăstirea, care toate li-au arătat numitul arhimandrit, să adiveresc toți acești jăluitori din Rădășani că strămoșii lor din vechile vremi au fost vecini a mănăstirii Slatinii; carii, încît au stătut pe aceleși vremi acea vecinătate, nici ei dispre igumenii ce au fost atuncea la mănăstire n-au fost supărați pentru adetiuri de casă sau pentru dejma din cele obicinuite a pămîntului, învoindu-le ca unor supuși a mănăstirii. Iar apoi, după ce de obște s-au rădicat ace vecinătate, au rămas și ei, ca și alți lăcuitori, să dea la mănăstire atît banii casilor, cum și dejma din toate după ponturile gospod și după a pămîntului obiceiu.

Însă ei mai la urmă, vrînd să păgubască mănăstirea dintru acele obicinuite venituri ce li să cădea lor să dea, în multe rînduri și cu feliuri de chipuri au fost pricinuitori, pănă și moșeni de Rădășani s-au numit pe dînșii că ar fi fost.

Dar apoi, după toate acele mai denainte cercetări care cu divanuri într-atîte rînduri s-au căutat, pe dînșii ca pe niște răi s-au dat rămași, luîndu-le din mînule lor încă și orice tărfăloage s-au găsit, cum și o scrisoare de învoială ci cu vicleșug prin neștiința săborului mănăstirii au fost apucat ei de la un igumen al mănăstirii, iarăși asămine luîndu, s-au rupt. Și toate pricinile lor prin a divanurilor giudecăți de atuncea s-au sfîrșit, cum pre larg dovidesc scrisorile mănăstirii ce sînt față.

Acum dar, vrînd iarăș să dea pricină acelorași giudecăți, prin jaloba lor de acum ce au dat înnălțîmii tale arată iarăși, întîiu, tot aceleși pricini, precum că adecă ei din vechi ar fi fost moșăni de Rădășăni, și al doile, că numitul igumen de acum, trecînd piste aceleși învoeli ce ar fi avut ei mai înnainte cu proigumenul mănăstirii, i-ar fi supărînd pe dînșii mai mult din cele obicinuite ci au a da la mănăstire și că i-ar fi strîmtorit de nu li-ar fi dînd nici loc din destul pentru hrana lor, cerînd pentru toate să aibă dreptate.

Dar apoi, și înpotriva acestor arătări a lor, numitul igumen iarăși i-au întîmpinat pe dînșii cu o mărturie de cercetare de la dumnealor ispravnicii de ținutul Sucevii, ci iaste din 20 a lunii trecute iuli, anul 1794, care iarăși după luminată cartea înnălțimii tale di poroncă ci li s-au triimis la 29 mai anul 1794 au făcut cercetare pentru toate aceste arătate asuprele ci să plîngu ei și s-au adiverit că, cu toate că moșiia Rădășănii iaste a mănăstirii, dar nime alții pe ace moșie nu să hrănesc, însă nu numai din cei streini, ci nici însuși mănăstire nici cosăște, nici ară pe ace moșie, lăsîndu-o să fie numai pentru îndestularea hranii sătenilor acestora. Și apoi, osăbit de Rădășăni, le mai dă igumenul încă și alte trii moșii a mănăstirii, anume Stănileștii i Verejanii și în Poculenii, ce sînt tot acolo aproape, ca să fie iarăși pentru îndestularea hranii lor, cum pre larg arată mărturie această de cercetare a boerilor ispravnici. Și ei nici cu aceste mulțămiți tot nu să arată.

Preînnălțate doamne, toate jalobile oamenilor acestora (prin cercetarea ce s-au făcut de cătră noi), din scrisorile mănăstirii ce sînt față să dovidesc că sînt răsuflate toate. Și aceștie, ca unii ce niciodată nu pot ei a da pricină giudecăților, fiind dovediți de răi acolesitori, rămîn îndatoriți fără nici un cuvînt

a plăti ei la mănăstire banii casilor şi venitul obicinuit al moşiilor mănăstirii, din livezi şi din toate altile, carii cu cuviinţă socotim a fi ca desăvîrşit să s⟨e⟩ supue pe dînşii a urma la toate întocma după a ⟨pă⟩mîntului obiceiu şi după hotărîrea ponturilor domneşti, ca mai mult să nu să aducă pagubă şi supărare mănăstirii dispre dînşii, în vreme cînd ei sînt dovediţi că şăd pe moşie mănăstirii şi au şi îndestul loc pentru hrana lor, cum s-au zis. Şi pentru scrisoarea de învoială ce arată ei de la un Calistnat arhimandritul, din anii 7291 sept⟨emvrie⟩ 18, prin care îi hotărăşte ce să dea ei la mănăstire, iarăşi socotim să s⟨e⟩ ia de la mîna lor şi să s⟨e⟩ rumpă, căci cu nişte scrisori ca di aceste de învoială ci au putut ei apuca după vremi de la proigumenii mănăstirii, au găsit ei pe urmă pricini de au început a să numi moşăni asupra moşiii mănăstireşti, cînd ei din toate giudecăţile sînt dovediţi că strămoşii lor au fost drepţi vecini a mănăstirii şi n-au avut nici cît de puţin înpărtăşire la moşii.

Şi înştiinţăm, iar cea desăvîrşită hotărîre rămîne la înnălţimea ta.

1795 ghenar 9.

Al înnălţimii tale preplecaţi slugi,

.....[1] vel logofăt ; Costandin Grece⟨anu⟩ vel vornic ; Ion Razu vel vornic ; Grigore Sturza hatman ; Grigori .....[1] postelnic ; Dimitrie Sauli vornic.

⟨Rezoluţie :⟩

Io Mihail Costandin Suciu voevoda, cu mila lui Dumnezău domn ţări Moldovei.

Neodihnindu-să lăcuitorii din moşiia Rădăşănii din ţinutul Suceviei, a sfintei mănăstirii Slatina, cu giudecata dumnealor veliţilor boeri, poroncit-am di s-au scos şi de faţă înnainte domniei meli şi a tot sfatul, undi, întrînd de iznoavă în cercetare pricenei, lăcuitorii mai întîiu au arătat că din vechiu ar fi fost şi ei moşăni la această moşie Rădăşănii.

Cerîndu-li-să să arăte dovezi la zisăli lor, au răspunsu cum că ar fi avut ceva scrisori cari la giudecăţi de mai înnainti li s-ar fi luat şi lor li s-ar fi făcut strîmbătate. La cari, egumenul scoţînd scrisorili mănăstirii şi cetindu-să înnainti nostră, s-au dovedit că fără nici o dreptati să număsc pe sîni moşănii Rădăşănilor, şi cuvîntu de răspunsu nu le-au mai rămas şi au întorsu a zîci că egumenu i-ar fi asuprind mai mult peste ponturile domneşti şi că nu li-ar fi dîndu îndestul loc pentru hrana lor şi a vitilor.

Dreptu aceia, domnie mea dupi dreptati la toati am datu hotărîri : întîiu, aceşti lăcuitori, ca unie ce să hrănesc pe moşiie sfintei mănăstiri, rămîn îndatoriţi a plăti la mănăstire vinitul obicinuit al moşiei, din livezi, din sămănături şi din toati altili, după a pămîntului obiceiu şi după ponturili domneşti ; al doile, iarăşi după ponturile domneşti ce sînt în visterii cu pecéte domnească, mai mult să nu să asuprească pentru adetiul casălor, cum şi eguminu să îndatoreşte a li lăsa loc pentru hrana lor, după hotărîre anaforalii, şi cu nimic mai mult peste ponturi să nu-i asuprească.

Şi poroncem domnie mea să s⟨e⟩ facă carti domneii meli cătră ispravnici[2], întocma după hotărîre domniei meli, ca dumnealor ispravnicii, atît pe egumenu să nu-l îngăduiască a-i supăra mai mult peste ponturi, cît şi pentru hrana lor să li de loc, cum şi din ceia ce a fi cu drept a da sfintei mănăstiri, adecă

---

[1] Indescifrabil.

[2] Porunca domnească a fost trimisă ispravnicilor ţinutului Suceava la 28 ianuarie 1795 (Ibidem, doc. 37, orig.).

vinitul obicinuit al moşii, să nu să păgubască, înplinindu-să şi rămăşiţa de dejma moşii şi de adetiul casălor ce nu ar fi dat din pricina înpotrivirilor.

Şi poroncim dumnealui Grigorii Vintura biv vel postelnic, epistatul vornicii de aprozi, ca după hotărîre domneii mele urmînd, dacă vor mai fi ceva scrisori pricenuitoari de gîlcevi la mîinili lor, să s⟨e⟩ ia.

Întărindu-să anaforaoa aceasta cu a noastră domnească iscălitură şi pecete.

1795 ghenar 28.

Io Mihai Şuţu voevoda ⟨m.p.⟩.
Andronachi Donici medelnicer, procitelnomu.
S-a trecut în condică,
Matei condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 12.
Orig., pecete aplicată.

610

16 ianuarie 1795

Ispravnicul ţinutului Hîrlău porunceşte vornicelului şi sătenilor din Coşula să prindă şi să aducă la isprăvnicie pe locuitorii din satul Dragsini ce nu respectă condiţiile în care, din cauza secetei, li s-a permis să „dărîme" pădurea pentru hrana vitelor.

De la isprăvnicie Hîrlăului.

Pre⟨n⟩ înnaltă poronca gospod ce s-au dat atît către dum⟨nealo⟩r boerii ⟨şi⟩ alţii ce au moşii cu păduri, cum şi către noi, după săcita ce s-au întîmplat în anul acesta, să dă voi lăcuitorilor să dărmi în păduri la vitele lor, însă numai crengile de la copaci să tai, iar copaci la pămînt nimine să nu îndrăzniască a tăia.

Asămine s-au dat în ştiri tuturor de obştie în ţinutul acesta, dar fiindcă cuvioşie sa egumenul de mănăstire Coşulei viind aice au făcut arătari că unei den lăcuitori n-ar fi căutînd a păzi întocma poronca aceasta şi, cu obrăznicie îndrăznind, tai copacii de la pămînt ca să facă strîcăciuni, iar nu ca să-şi îndestuleze lipsa ce au de fînu şi să-şi poată scoati vitele den iarnă fără a faci atîta strîcăciuni în păduri, mai ales o samă den lăcuitori de la Dragsăni, cari, avînd şi pădure lor îndestulă, feresc pădure ce au şi fac nu puţină strîcăciune în pădure Coşulei oborînd copacii la pămînt şi necăutînd ce să poronceşti de către mărie sa vodă, pentru unii ca acie ce fac această obrăznicie cu nebăgari de samă înpotriva luminatei poronci şi tai copacii de la pămînt, iată vi să scrie ţîe vornice şi tuturor voî săteni den satul Coşula, ca îndată ce veţi vede pă aceie ce să poartă cu nesupunire şi nu păzăsc poronca, ce fac strîcăciuni, să săriţi cu toţii şi, prinzîndu-l, să-l triimetiţi aice fără a-l bati voi sau măcar a-l lovi cît de puţinu, ca să să certe spre pilda şi altora ce nu păzăsc poronca întocma. Iar viteli ce va ave, acéla de va fi síngur, fără tovarăş, să le ţîneţi voi în sama

voastră pănă ce iarăşi i să vor da în mînă. Iar mai vîrtos pe oamenii den Dragşăni nicidecum să nu-i îngăduiţi să dărmi în păduri, fiindcă ei au pădure lor îndestulă.

1795 ghenar 16.

Ion Razu spatar.

Arh. St. Buc., M-rea Coşula, pach. VI, doc. 5.
Orig.

611

⟨Iaşi,⟩ 17 ianuarie 1795

Egumenul de la Rîşca cere domnului să încuviinţeze mutarea de lîngă mănăstire a celor cincizeci de familii care locuiesc pe moşia Bogoslovul la Boroaia, Bogdăneşti sau Plopi, unde este loc de hrană mai mult.

Preînălţate doamne,

Fiindcă la mănăstirea Rîşca de la ţinutul Sucevii, ce iaste zidită pe dreaptă moşie sa, anume Bogoslovu, mai în trecuţii ani viind vro doisprizăce liuzi g⟨o⟩sp⟨o⟩dar⟨i⟩ de piste hotar, oameni streini făr' de bir, s-au aşăzat pe numita moşie în coastile mănăstirii pe pîrăul Moişa, pre carii oameni, fiindcă nu avea nici un amestec cu alţi lăcuitori, îi avea mănăstirea scutelnici. Dar din vreme în vreme mai viind şi alţi oameni atît de piste hotar, cît şi printr-alte sate de aicea din Moldova, s-au înmulţit, de au venit la număr ca la cincizăci g⟨o⟩sp⟨o⟩dari şi, fiindcă moşie aceasta iaste pre mică, foarte cu mare greutate iaste atît mănăstirii, cît şi oamenilor acelora, pentru că nici însuşi mănăstirea, nici oamenii nu au loc pentru arat şi pentru făcutul fînului.

Şi în vreme fericitului întru pomenire mărie sa Costandin Dimitrie Moruz voevoda, au fost făcut arătare cătră înălţime sa părinţii mănăstirii, cerînd ca să mute acei oameni pe altă moşii mai mari, tot a mănăstirii, după care cerire a părinţilor înălţimea sa au fost dat şi poroncă cătră dumnealor boerii ispravnicii de la ţinutul acela ca să să mute pe alte moşii a mănăstirii şi numita moşie Bogoslovul să rămîie numai pentru hrana ticăloşilor părinţi.

Însă, fiindcă atuncea în grabă s-au tîmplat şi schimbarea mării sali, au rămas oamenii nemutaţi pănă astăzi, şi mănăstire de atunce şi pănă acum să află de-a pururea în necurmate supărări, căci totdeauna, din pricina micşurării moşii, vitele acelor oameni mai mult să păşunează pin grădinile părinţilor lăcuitori de acolo.

Pentru care cu smerenie ne rugăm înălţimii tale să te milostiveşti asupra aceştii sfinte mănăstiri ca să să rădice acei oameni de acolo şi să să mute pe alte moşii tot a mănăstirii, ori la satul Boroae, ori la Bogdăneşti sau la Plopi, tot acolo aproape de mănăstire, cale de un ceas, fiindcă acolo unde să află şăzători acum nici bisărică nu au, din care nu puţină strîmtorire ispiteşte mănăstire cu venirea lor şi mai ales cu a fimeilor lor la bisărică înăuntru în mănăstire.

Așa ne rugăm înălțimii tale să faci această milă cu mănăstire și nou ctitor vei fi înălțime ta la această svintă mănăstire unde di-a pururea acum și cît va sta mănăstirea aceasta să va pomeni numele înălțimii tale cu a măriii sale doamnei și a luminaților beizadele și domniță, spre sănătate trupului, mîntuirea sufletului și nemurirea numilui.

Al înălțimii tale către Dumnezău smeriți rugători, Chiril arhimandrit și egumen de la sfînta mănăstire Rîșca, dinpreună și cu tot soborul [1].

⟨Rezoluție :⟩

Mergi la dumnealui vel vistier.

An⟨dronachi⟩ Donici medelnicer

⟨17⟩95 ghen⟨arie⟩ 17.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 8.
Orig.

612

⟨Iași,⟩ 18 ianuarie 1795

Țiganii robi de la mănăstirea Rîșca dau jalbă domnitorului împotriva țăranilor care s-au așezat cu timpul acolo, spunînd că le iau curăturile lor și finațul mănăstirii — și cer ca acei oameni să se mute pe alte moșii mai mari.

Preînălțate doamne,

Jeluim milii măriii tale noi robii sfintei mănăstiri Rîșca de la ținutul Sucevii că din vechi, de moșii noștri și de noi, am făcut curături cu toporul, tăind pădure, de ne-am făcut deșchidere atît pentru facere de puțin fîn, cît și pentru hrana noastră și de la o vreme încoaci, viind puțini oameni de piste hotaru, s-au așezat pe pîrăul Moișa, în coastele mănăstirii, pe care oameni i-au avut mănăstirea scutelnici. Care, înmulțindu-și acum adunare și de prin alte sate, s-au făcut număr ca de patruzăci mai bini de oameni și neputîndu-i îndestula atît cu fîn cît și cu pîine, fiind locul strîmt în munte, acum cu obrăznicie în tărie eu atît fînațul mănăstirii și-l ară și-l cosăsc, cît și al nostru, curăturile care cu multă muncă le-am deșchis, și n-avem unde să ne ținem puțini vite pentru hrana copiilor și slujba sfintei mănăstiri, pentru care mare lipsire de hrana noastră au rămas să ne înprăștiem pin lumi.

---

[1] La 18 ianuarie 1795, domnitorul scrie ispravnicilor de Suceava să cerceteze în legătură cu această cerere : „întîi pentru stare moșiei Bogoslovul, di iaste moșii mari cu locu dindestul ca să-și poată faci și lăcuitorii ce șed pe dînsa celi de trebuința hranei lor și mănăstire, sau de iaste mică și nu ajungi să-și facă hrana trebuincioasă nici o parte, nici alta ; al doile, să faciți cercetare și pentru celelalte moșii a mănăstirii ce arată că a fi, de iaste vreuna cu locu largu undi să poată a să așeza oamenii și să aibă și locu dindestul pentru hrană, ori de sint și mosiile acele strîmte, cu loc numai cît esti pentru hrana lăcuitorilor ce sint șezători pe dînsăle, cum și de iaste cu voia oamenilor ce sint șezători pe moșie Bogoslovul ca să facă strămutare și să să așeze la vreuna din moșiile arătate, sau de nu li iaste cu voia, și precum viți afla întru adevăr să triimiteți înștiințare către domnie mea pre largu" (Ibidem, doc. 10, orig.).

La care cu lacrimi ne rugăm, milostive doamne, ca să avem dreptate dîndu-ni-se curăturile şi fînaţăle ce le-am avut şi oamenii săteni a-şi faci hrana lor pe alte moşii tot a mănăstirii, cale de doî ceasuri, că, din pricina strîmtorimii, mare supărare să pricinueşte şi sfintei mănăstiri şi noî robilor cu neîncetate gîlcevi şi giudecăţi despre acei oameni în toţi anii. Ori de va fi mare mila mării tale ca să iei dintre noi pe alte moşii a mănăstirii mai mari şi mai cu îndestulare lor, ca să iasă şi sfînta mănăstire din necontenitele supărări şi noi fiind cuprinşi cu îndestulare hranei să ne putem ţine slujind sfintei mănăstiri, ca nişte robi ce sîntem, şi mare pomană va rămîne măriei tale [1].

Robii măriei tale,

toţi robii ţigani ai sfintei mănăstiri Rîşca.

⟨Rezoluţie :⟩

Mergeţi la dumnealui vel vistier.

Andronachi Donici medelnicer.

⟨17⟩95 ghenar 18.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 9.
Orig.

613

⟨Iaşi,⟩ 28 ianuarie 1795

Egumenul de la Rîşca reclamă domnului că locuitorii din Moişa şi Bogdăneşti nu vor să dea o poiană a ţiganilor mănăstirii şi cere o poruncă spre a-i supune obligaţiilor prevăzute în ponturi.

Preînălţate doamne,

Jeluim milii mării tale că avînd sfînta mănăstire Rîşca, ce iaste la ţinut Sucevii, doo sate, anumi Moişi şi Bogdăneşti, mare supărare şi păgubire să pricinueşte sfintei mănăstiri, că nu să supun a da mănăstirei obicinuita zăciuială după hotărîre ponturilor, ce încă în tărie în vreme răzmiriţăi, cînd nemţii să afla cu stăpînire în parte muntelui, au luat o poiană, ~~fînaţ a~~ mănăstirei şi a robilor ţigani şi l-au arat, şi trăgînd giudecată au dat zapis că mai mult nu-l vor mai ara, ce-l vor lăsa mănăstirii. Acum, într-această vară, iarăşi au întrat şi l-au arat, pentru care au mai dat alt zapis iarăşi că mai mult nu vor supăra pe mănăstire, nici vor mai ara ace poiană ; cum şi alte fînaţ⟨e⟩ a mănăstirii îngrăditi vor în tărie a le stăpîni.

Cu care sate nu puţină supărare şi păgubire să pricinueşte sfintei mănăstiri cu neîncetatele giudecăţi la boerii ispravnici şi nu vor a sta de faţă, ce după

[1] La 19 ianuarie 1795, domnitorul scrie ispravnicilor de Suceava : „să faciţi cercetare şi de viţi afla că aceli curături, ce arată ei că le au din vechiu, li s-au luat acum de cătră lăcuitorii ce şăd pe moşiia mănăstirii, apoi au dreptate ţiganii la cerire ce fac şi trebui să le de iarăşi jăluitorilor înapoi. Iar de vor fi luate curăturile mai denainte de cătră lăcuitorii ţărani şi ţiganii au tăcut şi i-au privit făcîndu-şi fîn într-aceli curături, din vrémi ce li-au luat şi pără acmu, atunce vor fi răbdători după cum şi pără acmu, şi-şi vor face fînul trebuincios pe la locurile ce vor pute. Şi dumneavoastră, după cercetare ce le veţi face, urmînd precum mai sus să arată, să-i puneţi la cale şi să-i odihniţi ca să nu vii să mai jăluiască“ (Ibidem, doc. 11, orig.).

dreptate îi îndatoresc boerii a da cele hotărîte prin ponturi, ci ei fug şi nu vor a să supuni giudecăţii ; şi cînd li s⟨e⟩ scrie de către dumnealor ispravnicii cu poruncă ca să s⟨e⟩ supuie mănăstirii, ei dau răspuns că cerneală şi hîrtie este multă şi alte destule catigorisiri asupra egumenului cu laude ; care astă-primăvară au fost chemaţi la luminat divanul mării tale, ca prin giudecată să iasă sfînta mănăstire din supărare şi n-au stătut, ce au fugit.

Acum, iarăşi fiind supărată mănăstirea de dînşii, li s-au zis ca să vie să stăm la giudecată în luminat divanul măriii tale şi, dînd jalobă către înălţime ta că ei ar fi asupriţi de către mănăstire, s-au rînduit cu jaloba la dumnealor veliţii boeri ca să stăm la giudecată. Şi cînd după ce m-au ţinut doo săptămîni în cheltuială, cînd au fost să eşim la giudecată, ei iarăşi au fugit ; care şi în vreme prefericitului întru pomenire Costandin voevod Moruz s-au dat răvaş prin anafora a nu mai supăra mai mult mănăstire şi nici după ace hotărîre nu vor a urma.

Pentru care ne rugăm, milostive doamne, ca să s⟨e⟩ scrie o luminată carte preînălţimei tale către dumnealor boerii ispravnici ca să-i supue a da mănăstirii obicinuita zăciuială, cum şi fînaţul acel luat în tărie a mănăstirii şi a robilor mănăstirii, şi a-i supuni mănăstirii, după cum şi alţi lăcuitori să supun stăpînilor moşiilor pe care să hrănesc, după hotărîre ponturilor dînd zăciuiala obicinuită, ca să iasă şi sfînta mănăstire dintr-această gre supărare şi multa păgubire cu neîncetatele giudecăţi de care ei nu să ţin, şi mare pomană va rămîne preînălţimii tale.

A preînălţimii tale smeriţi rugători,

Chiril arhimandrit şi egumen sfintei mănăstiri Rîşca şi tot săborul.

⟨Rezoluţie :⟩

Dumneata vel logofăt, să s⟨e⟩ facă carte către is⟨pravnici⟩ ca să cerceteză şi să îndrepteză, iar cînd nu să vor odihni cu giudecata acolo, atunce dumnealor ispravnici să ne înştiinţeze ceia ce au găsit a fi cu nedreptate şi să-i sorocească la primăvară [1].

⟨17⟩95 ghen⟨arie⟩ 28.

An⟨dronache⟩ Donici medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 12.
Orig.

614

22 februarie 1795

Ispravnicii de Suceava cercetează reclamaţia egumenului de la Rîşca împotriva locuitorilor din Moişa şi Bogdăneşti ; aceştia au primit să dea cîte doi bani de stînjen pentru dijma fînului cosit de ei şi să nu mai intre cu plugurile în poiana Buda.

De la isprăvnicie ţinutului Sucevii.

1795 fev⟨ruarie⟩ 22.

După luminată poronca preînălţatului domnul nostru Mihai Suţul voevod, ce ni-au adus svinţie sa părintele chir Chiril, arhimandritul şi egumen svintii

[1] La 29 ianuarie, acelaşi an, Mihail Suţu trimise poruncă ispravnicilor să cerceteze şi să „îndrepteze" sau să-i „sorocească" în primăvară la divan (Ibidem, doc. 13).

mănăstiri Rîşca, de jaloba ce au dat către mărie sa asupra lăcuitorilor de pe moşiele mănăstirii, Moişa şi Bogdăneşti, cum că nu s-ar fi supuind să dea la mănăstiri obicinuita zăciuială după ponturi şi deosăbit o poiană, anume Buda [1], ce era pentru trebuinţa mănăstirii, unde făce fînul trebuincios, tot aceşti lăcuitori ar fi întrat în ţărie şi-au arat-o, pricinuind mănăstirii cu înprotivirile lor multă păgubiri, ni să poronceşti ca să aducem de faţă pe lăcuitorii din numitele sate să facem cercetari şi după cum vom cunoaşte dreptul prin judecată să dăm hotărîri.

Deci, după poroncă trimiţîndu, s-au adus pă lăcuitori la ispravnicie unde de faţă înainte noastră au stătut amîndoaî părţile şi cu amăruntul făcîndu noi cercetări, într-acest chip s-au adeverit, că lăcuitorii n-au priimit cu supunere să de dijmă numai din fînul ce au făcut pe moşiele mănăstirii, arătînd îndreptările lor că în anul acesta este mari lipsă de fîn.

Părintele arhimandritul, înpotriva lor dîndu răspunsu, au arătat că, pentru ca nice lăcuitorii să să păgubască dîndu dijmă fîn şi mănăstirea încă să nu aibă păgubiri cu totul de drept venitul său, priimeşti să dea precum i-au lăsat, numai cîte doaî parali pe stînjin, iar nu din fîn zăciuială.

La aceasta însuşi sătenii înainte isprăvniciei s-au priimit cu mulţămire, în anul acesta să plătească aceli doaî parali pe stînjin, ca să nu dei fîn să li s⟨e⟩ pricinuiască mai multă pagubă. Din cari o samă de oameni au şi plătit şi vor plăti cu toţii fără să mai pricinuiască. Cum şi pentru poiana care în' ţărie au arat-o de au stricat fînaţul mănăstirii, iarăşi însuşi ei cunoscînd că rău şi făr' de cali au făcut, înainte isprăvniciei s-au apucat cu chizăşie că de acum înainte, de la anul, n-or mai îndrăzni a intra să are poiana, ce să rămîe iarăşi să se facă fînaţ a mănăstirii.

Deci, după cercetari ce am făcut şi s-au pus la cale odihna şi mulţămire amînduror părţilor, am dat această mărturie părintelui arhimandritul, încredinţată cu ale noastri iscălituri.

Dimitrachi spatar ; Iordachi Crupenschi stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 15.
Orig.

---

[1] La 27 aprilie, acelaşi an, locuitorii din Moişa dau următorul zapis egumenului de la Rîşca : „Adecă noi, oamenii din satul Moişa, făcut-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la sfînta mănăstiré Rîşca, la cinstita mîna sfinţiii sale părintelui Chiril, arhimandrit şi egumén sfintii mănăstiri, precum să se ştii că, întîrziindu-ne noi de nu ne-am căutat locu ca să arăm aiurea, ne-am rugat sfinţiii sale de ne-au mai lăsat întru acest an ca să arăm în Buda, unde am fost întrat noi în anul trecut în fînaţul mănăstirii şi l-am fost arat fără de voia mănăstirii. Şi pentru că ne-au lăsat de am arat, să avém a da la sfînta mănăstire 2 zile de clacă la coasă, însă afară de cele 12 zile obicinuite ale anului, şi vornicul să aibă a né scoate pre toţi la clacă, nésupărîndu-să cît de puţin părinţii a umbla din casă în casă pentru scoaterea noastră.

Şi această scrisoaré am dat-o de bună voia noastră la sfînta mănăstire şi spre încredinţaré ne-am pus numile şi degitile. La let 1795 apriilie 27.

Eu Vasile vornicul ; eu Crăciun ; eu Grigoraş Curcă ; eu Vasile scutelnicul ; eu Blaga ; eu Toader Gorban ; eu Grigori Butnariul ; eu Simioan Butnariul ; eu Matheiu Ungurean ; eu Gheorghe Pîrjole ; eu Petre Butnariul ; eu Alican. Şi noi toţi sătenii am dat acest zapis şi toţi să avém a mérge la clacă" (Ibidem, doc. 18).

615

23 februarie 1795

Ispravnicii de Suceava cercetează din poruncă domnească cererea egumenului de la Rîşca pentru strămutarea locuitorilor de pe moşia Bogoslav pe una mai încăpătoare, la Bogdăneşti, cu acordarea de înlesniri, în mod temporar, la dijmă şi boieresc.

De la isprăvnicie ţinut⟨ului⟩ Sucevii.

1795 fev⟨ruarie⟩ 23.

După luminată poronca preînălţat domnului nostru Mihail Costandin Suţul voevod, ce ni-au adus svinţie sa părintele chir Chiril, arhimandrit şi egumen al svintii mănăstiri Rîşca, de jaloba ce au dat înpreună cu tot soborul cătră înălţime sa, cum că pe moşie Bogoslovul, pe cari este şi svînta mănăstiri, mai în anii trecuţi strîngîndu-s⟨e⟩ oameni lăcuitori s-au făcut sat, care acum să numeşti Moişa, şi fiind moşie strîmtă n-ar fi avîndu loc nici lăcuitorii sătini unde să-şi facă celi de trebuinţa hranii lor, nici părinţii di la mănăstire; şi că mănăstire are şi alte moşii cu sate la acest ţinut, anume Boroaea i Bogdăneştii şi Plopu, cu depărtari cali de un ceas, au făcut cerere ca să se rădice oamenii de pe moşia Bogoslovul şi să s⟨e⟩ aşezi pe altă moşie din aceste arătate mai sus, ca să rămîe şi mănăstire cu locul acei moşii mai deşchis, unde să-şi facă celi trebuincioase, şi ei încă să aibă loc îndestul de hrană la moşia ce s-or aşăza.

Ni să poronceşti de către înălţime sa să facem cercetari, întîi, pentru starea moşiei Bogoslovul, ce să numeşti Moişa, de este moşie mari cu loc dindestul pentru hrană, sau de este mică şi nu ajunge să-şi facă hrana trebuincioasă nici o parte, nici alta; al doilea, şi pentru celelalte moşii a mănăstirii ce arată că ari, de este vreuna cu loc largu unde să poată a să aşeza oamenii şi să aibă şi loc dindestul pentru hrană, cum şi de este cu voe oamenilor de pe moşie Bogoslovul ca să facă strămutari şi să s⟨e⟩ aşezi la vreuna din moşiile arătate, sau de nu le este cu voe; şi precum vom afla adivărul să înştiinţăm.

După poroncă, trimiţind la oamenii din satul Moişa, cu amăruntul am făcut toată cercetare şi într-acest chip am adeverit: moşie Bogoslovul, ce să numeşti şi Moişa, unde este satul, să află foarte strîmtă, încît vitele lăcuitorilor să păşuniază înpregiurul zidiului mănăstirii şi casăle lor sint iarăşi cu totul aproape de mănăstiri, încît altă biserică nu au, ce la mănăstiri mărgu la biserică cu fimei şi cu copii înpreună cu călugării mănăstirii. Şi din pricina micşurării acei moşii, n-au chip unde să s⟨e⟩ hrănească cu îndestulare nici lăcuitorii şăzători, cum nici părinţii de la mănăstiri, ce în toţi anii să supără lăcuitorii de pe moşie de-şi fac arături şi sămănături pe moşiile mănăstirii ce s-au arătat că are, iar în Moişa trăescu numai cu casăle şi celi de pe lîngă casă şi imaşul vitelor pe lîngă mănăstiri, iar fînaţul le este în poenile de la munte, din cari pricini mănăstire nu că are ceva folos despre satul ce s-au făcut acolo din întîmplările vremilor de mai înainte, ce adevărul că pătimeşti în multă supărari cu multă strîmtorială, încît n-au unde să-şi facă părinţii celi trebuincioasă pentru hrana lor şi să-şi păzască şi rînduiala bisericii ca o mănăstiri.

Deci am cercetat cu amăruntul dintr-aceste trii moşii ce are mănăstire, care ar fi mai aproape şi pentru mulţămirea lăcuitorilor din Bogoslov, ca să să poată aşeza şi să aibă îndestulări pentru hrana lor, şi s-au aflat că moşie

Bogdăneşti este cea mai mari şi mai bună, pe care să hrănescu şi alte sate streine, fiind loc destul pentru hrană. Aceasta este departe de satul Moişa numai cali de jumătate de ceas, iar nu mai mult şi după apropieri ce au lăcuitorii din Bogoslov sau Moişa, pre cu uşurinţa le cade a-şi rădica tot ce au şi să s⟨e⟩ statornicească pe moşia Bogdăneştii să s⟨e⟩ facă tot un sat, voindu şi Bogdăneştii, şi cel mult în 15 zile îşi pot face toată statornicie în vatra satului Bogdăneştii. Care fiind faţă atît oamenii din Moişa de la mănăstiri, cum şi din satul Bogdăneştii, şi arătîndu-li-s⟨e⟩ cerere ce fac părinţii de la mănăstire Rîşca pentru strîmtoriala ce au, însuşi lăcuitorii din Moişa, cunoscîndu că n-au vro odihnă spre mulţămire nici ei, pentru că sînt şăzători lîngă mănăstiri şi locul strîmtu, cîndu şi cea mai multă hrană a lor o fac la Bogdăneşti, iar nu în Moişa, socotindu-să a le fi fără păgubiri, au priimit o samă, iar nu toţi dintr-înşii [1], după a lor obiceiu nefiindu toţi într-un cuvîntu, să s⟨e⟩ aşezi la Bogdăneşti ca să mai lărgească şi locul mănăstirii, însă au cerut ei acest feliu : ca casăle să nu-şi mai rădice din Moişa la Bogdăneşti, ce şidere să le fie pe Moişa iar toată hrana pănă la cel mai puţin, cum şi vitile pe moşie Bogdăneştii să s⟨e⟩ pască şi ei să şadă numai cu casăle pe moşie Bogoslovul, la Moişa, ca să fie mai largu.

Şi părinţilor s-au socotit că cerere lor nu este bună şi cu greşală fac această cerere, căci mult mai cu greutate şi despăgubiri li-ar căde să aibă ei casăle într-o parte la mănăstiri şi toată hrana să le fie la Bogdăneşti, nu să poate, ce acolo unde or ave arături şi sămănături să le fie şi lăcuinţa, ca să le fie ⟨în⟩dămînă a lucra, după obiceiul pămîntului.

Ce într-acest chip s-au pus la cale de către noi : adică pentru strămutare lăcuitorilor de la Bogoslov s-au îndatorit pi svinţie sa părintele arhimandritul, din adetiul ce dau de casă într-un an, cum şi din dijma ce au să de din sămănături şi din fîn, să fie ertaţi în jumătate în anul acesta, poate să priimască şi tot anul. Şi mănăstire le mai dă o moşie, anume Tîrzie, lîngă Bogdăneşti şi moşie Plopul, pe care este satul Boroaea tot a mănăstirii, ca să-şi facă cîte-treli satele toată hrana trebuincioasă, încît mănăstire pe aceste moşiei nimică să nu lucrezi. Şi acole aproape, cali de un ceas şi jumătate, mai ari mănăstire o moşie, anume Speiaţii, ce o vinde la alţii cu anul, iarăşi satul Moişa să o cumpere de-a pururea, şi din ceia ce or da alţii ei să o ia mai gios la zăci lei unul ; cum şi fînaţile ce le au la munte pe moşie Bogoslovul, asemene să le stăpîniască fără supărare, ce numai cu obicinuitul adetu, cum şi o mutari pentru oile lor.

Deci de aicea, de la isprăvnicie, după cum s-au socotit, s-au arătat adivărul, iar hotărîre va fi după poronca înălţimii sali.

Dimitrachi ⟨Ghica⟩ spatar ; Costandin Crupenschi stolnic.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 16.
Orig.

---

[1] La 4 martie 1795, domnitorul scrie ispravnicilor de ţinutul Suceava : „dumneavoastră căutaţi şi puneţi selinţă ca prin cuvînt să-i faciţi să înţăliagă şi să cunoască folosul şi uşurinţa ce pot avea cînd să vor muta la moşiia Bogdăneştii, undi esti loc din destul pentru hrana lor, ca cu bună voia şi primire lor să se ridice cu toţii şi să margă să s⟨e⟩ aşezi la numita moşie Bogdăneşti, unde să-şi poarte birul şi havalelile ce vor fi, precum au purtat şi pără acmu. Căci cînd a rămîne lucru ca să s⟨e⟩ strămute făr'de voi şi s-a întîmpla cumva ca să nu şadă la un loc cu toţii, ce vor umbla răsepindu-să şi înprăştiindu-să pe la alte locuri, din cari şi lor să li să pricinuiască stricăciuni şi visterii să s⟨e⟩ aducă vreo păgubire, atunce să ştiţi că visteria nu va ţinea în samă, ce dumneavoastră veţi fi datori a răspunde la toată paguba aceia şi de la dumneavoastră să va înplini" (Ibidem, doc. 17, orig.).

⟨Iași,⟩ 19 aprilie 1795

Mihai Suțu, domnul Moldovei, hotărăște anularea învoielii dintre egumenul de la Vizantea și locuitorii din Găuri, pentru o parte din moșie, dispunînd ca țăranii să se învoiască a lucra după ponturi.

Noi Mihail Constantin Suțul voevod, cu mila lui Dumnezău domnu țării Moldavii.

De vreme ce prin jaloba ce au dat cătră domnie mea cuvios rugătoriul nostru Nechifor și egumenul mănăstirii Vizantii, ot ținutul Putnii, înpreună și cu toți călugărașii de acolo, au arătat că avîndu mănăstire o parte de moșie tot în hotarul moșiii ce iaste înpregiurul mănăstirii Vizantii, pe care parte de moșie un egumen ce-au fost înainte vreme la această mănăstire, prin tocmală și cu așăzămînt vecinic, ar fi dat-o lăcuitorilor ce sînt șăzători pe acea moșie ca să o ție ei și să aibă a da la mănăstire cîte 55 lei pe an și 50 oameni lucrători într-o zi, iar altă nimică, de la care acel egumen ar fi luat și zapis de la mîna lăcuitorilor, cum și lăcuitorii de la mîna egumenului ca să să păzască această tocmală nestrămutat. Pentru care pricină numitul egumen, văzîndu că această tocmală ce au făcut acel egumen cu lăcuitorii iaste făr' de dreptate și spre paguba mănăstirii la folosul ce-l poate să-l aibă, după jalobile ce au dat atît în zilile fericitului întru pomenire Costandin Dimitrie Muruz voevod, giudecîndu-să pentru această pricină înainte divanului, s-ar fi dat rămași pe lăcuitorii din stăpînire moșiii, și acea tocmală ar fi rămas rea și fără nici un temeiu, dîndu-să moșie la stăpînire mănăstirii. Și de atunce pănă la vreme oș⟨t⟩irii de acum ar fi stăpînit mănăstire moșie fără supărare, iar de la vreme oștirii încoace, lăcuitorii în tărie lor ar fi luat moșie iar într-a lor stăpînire, păn' în vreme cu venire domniii mele în scaonul Moldovii. Și după jaloba ce-au dat cătră domnia mea numitul egumen de paguba moșiii ce aré mănăstire despre acei lăcuitori, cu care jalobă rînduindu-să de cătră domnie mea în cercetare divanului, după dreptate s-au dat rămași pi lăcuitorii din giudecată, dîndu-să moșie suptu stăpînire mănăstirii. Și numitul egumen, după hotărîre giudecății, vrîndu în anul trecut să le ei dijmă de pe moșie, ei puindu-să înpotrivă și neurmîndu hotărîrii giudecății, n-au dat dijma obicinuită, cum nici altele ce sînt rînduite prin ponturi.

Acum, dar, dîndu jalobă cătră domnie mea numita mănăstire, s-au poruncit de cătră domnie mea ca pentru acestu fel de pricini de așăzămînturi ce prin tocmele vecinice s-au fostu făcut de cătră o samă din egumeni de pre la mănăstiri, să s⟨e⟩ cerceteze de cătră cinstit și credincios boeriul domniii mele, dumnealui Neculai Roset biv vel logofăt, ce iaste epitrop sfintei mănăstiri Trisfetitelor, toate condecele divanului, de au egumenii acest fel de pronomion ca să facă așăzămînturi vecinice.

Și făcîndu cercetare, mai întîi, s-au găsit un hrisov din vlet 1777 mart 24, de la domnul Grigorie Ghica voevod, i alt hrisov din vlet 1781 april 12, de la domnul Costandin Dimitrii Moruz voevod, cum și alt hrisov din vlet 1785 dechem⟨vrie⟩ 28, de la domnul Alexandru Ioan Mavrocordat voevod, întru care hrisoave hotă⟨ră⟩scu ca pentru egumenii de pe la mănăstiri nici unul să nu aibă voe a vinde sau a schimba moșii și alte averi a mănăstirii sau a le supune altora

cu bezmăn vecinic, ce să rămîe toate nesmintite şi neinstreinate, după cum sint afirosite. Pentru aceia, dar, şi domnie mea asemenea hotărîm ca să să urmeze, nesuferind să aibă strîmbătate mănăstirea, ce mai vîrtos voindu să să adaogă şi să s⟨e⟩ înmulţască folosurile ei, şi acel fel de aşăzămînturi şi de tocmele cu totul să lipsască şi să rămîe făr' de nici un temeiu.

Iată dar, printr-această a noastră domniască carte, să dă volnicie numitului egumen şi omului său ce-şi va rîndui, ca să aibă a stăpîni arătata de mai sus moşie despre toţi lăcuitorii di pinpregiur, cum şi despre acei ce să află şăzători pe dînsa, ca dăspre nimine să nu să facă nici un fel de călcare moşiii, fără numai aceia ce să vor învoi şi să vor tocmi cu numitul egumen, de la care să aibă a lua dijma obicinuită din toate de a zece şi adetiul casilor după ponturile ce sintu în visterie cu pecete gospod.

La care poruncim domnie mea şi dumnavoastră starosti de ţinutul Putnii, ca pentru acei ce să vor arăta înpotrivitori a nu da venitul obicinuit şi în tărie lor ar vrea să facă călcare moşiii cu vitele lor, sau macar orice fel de scrisori sau zapisă vor arăta ei că au de la egumenul ce-au fost după vremi la această mănăstire că ar fi avîndu aşăzămînturi prin tocmele vecinice, după cum să arată mai sus, toate acele să rămîe răsuflate şi fără nici un temeiu şi să nu-i îngăduiţi nicidecum, şi ceia ce va fi cu cale de înplinit să înpliniţi, supuindu-i pe toţi a urma la toate întocma pe obiceiu şi hotărîre ponturilor gospod, ca să nu s⟨e⟩ păgubască mănăstire de venitul moşiii sale.

1795 april 19.

Locul p⟨eceţii⟩ g⟨ospod⟩.
Procit vel logofăt.
S-au trecut în condecă.

Arh. St. Buc., Ms. 580, f. 17v—18.
Copie.

617

⟨Roman,⟩ 23 aprilie 1795

Lipovenii din satul Ruşii dau zapis episcopului de Roman ca, în schimbul dreptului de a folosi moşia, să dea episcopiei cîte opt lei de om pe an, fără dijmă, avînd să cosească şi cîte o falce de fîn de fiecare gospodar.

Adecă noi, lipovenii ce sîntem şezători pe moşie episcopiei Romanului, Ruşii, ce este într-acest ţinut al Romanului, prin acest zapis al nostru încredinţăm tocmala ce am făcut cu preasfinţie sa părintele Antonie, episcopul de Roman, care să cuprinde într-aceste ponturi :

Şaptăzeci şi şapte fălci iarbă de coasă să ni să de pe tot anul fără dijmă, din iarba ce s-a face pe această moşie, iar mai rădicîndu-să gospodari din feciorii noştri, tot cu această somă de fălci să ne mulţămim şi mai mult să nu cerim ;

Cîmpul şi amîndoao săleştile pe cît ne s-au arătat, să fim volnici a le ara, iar de locul fînaţului să nu ne atingem ;

Om străin să nu fim volnici a priimi între noi fără ştire presfinţiei sale, căci cu streinii ce vor vre să să aşezi pe această moşie este să să facă osăbită tocmală ;

Călugării noştri şi călugăriţele şi babele cele sărace ce vor fi între noi, sau de aiure de vor veni să să aşezi pe moşie cu ştire presfinţiei sale, de nu vor ave ficiori agiutor, să nu să superi nici la o dare despre presfinţia sa ;

Livezile ce sînt pe această moşie, de nu va ave episcopia trebuinţă de dînsile şi de vom vre noi se le luăm, să ne să de cu tocmală şi cu zăciuială, iar nedîndu-ni-să noao să nu ne atingem de dînsele ;

Topile de topit in şi cînepă să ne facem, iar la iazuri să nu fim volnici a topi ;

Peste locul de arat de fînaţ şi imaş de vite, cîte ni s-au arătat, să nu avem a ne întinde mai mult ;

Oi şi ţarină să nu ţie episcopie pe această moşie ;

Nici un fel de băutură să nu fim noi volnici a ţine pe moşie ;

Dijmă din nimică să nu ne să ia, iar noi să dăm pe tot anul cîte opt lei de tot gospodariul, însă banii să-i dăm giumătate la Sfetii Gheorghe şi giumătate la Sfeti Dimitrie, şi asemene cîte opt lei să de şi văduvele noastre care vor ave holtei, iar care nu vor ave ficiori holtei să nu fie supărate întru nimic ;

Fieştecare gospodariu, cîţi sîntem şezători pe moşie, în fieştecare vară să cosim episcopiei cîte o falce de iarbă în fînaţul episcopiei, unde ne să va arăta, şi să o şi clădim în stog, şi stogurile cîte le vom face noi episcopiei să fie cîte de doao fălci şi să le îngrădim, însă fînul ne îndatorim a-l face bun şi a-l aduna la vreme, iar cîndu din nesălinţa noastră ar eşi fînul rău şi putred, atuncea acel fîn stricat să să lepede noao şi să-şi înplinească episcopie de la noi fîn bun în locul fînului celui stricat ;

Şi să mai dăm pe tot anul la episcopie cîte treizăci ocă de frenghie.

Deci fiindcă de la presfinţie sa ni s-au dat noao scrisoare de tocmală, am dat şi noi această scrisoare a noastră la presfinţia sa, cuprinzătoare rînduielii ce avem a păzi.

1795 april 23.

Eu Nichita Samson adeverez.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCCLVI, doc. 1.
Copie.

618

23 aprilie 1795

Locuitorii din Căbeşti (Tutova) arendează de la pitarul Sandu Oat venitul moşiei Mecneşti pentru un an de zile, cu suma de zece lei şi o zi de clacă cu 30 de oameni.

Adică noi, oamenii din Căbeşti, cari mai gios ne vom iscăli, dat-am adevărat zapisul nostru la cins⟨tită⟩ mîna dumi⟨sale⟩ pit⟨a⟩r⟨ului⟩ Sandul Oat, precum să să ştii că am cumpărat vinitul moşiii Mecneştii, ce esti pe vale Căbeştilor din gios, într-un an de zili, adică de la Sfeti Gheorghi şi păr' la

anu, cu tocmală zăci lei şi 30 oameni într-o zi la o clacă. Cari bani să-i dăm la Sînchetriul şi claca să i-o facem cînd a ceri-o dumnealui şi noi să o stăpînim păn' la înplinire anului.

Şi pentru încredinţare am iscălit,

1795 apr⟨ilie⟩ 23.

† Eu Ion Ghilţi ; † Toader Irime ; † eu Vasili Brăil ; † eu Ion Corcoj ; † eu Toma Nibunili ; † eu brat Muntian ; † eu Ion Oltian ; † eu Vasile Ved ; † eu Ghiorghi Glod ; † eu Andrii Glod ; † eu Vasili Şichiupul ; † eu Ion Boghiul ; † eu Gavril Glod ; † eu Ghiorghi Glod.

Acest zapes l-au dat înainte me, cari s-au încredinţat şi cu a noastre iscălituri.

Costandin ⟨?⟩ spătar.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXXIV, doc. 49.
Orig.

619

23 aprilie 1795

Chiriac Munteanu dă zapis de învoială stareţei de la Socola pentru un loc de cîrciumă la Valea Lupului cu 15 lei pe an, să păzească moşia mănăstirii în schimbul a şase fălci de fîn, să-l cosească fără dijmă, iar din semănăturile ce va avea să nu dea zeciuială.

† Adiverez cu acest încredinţat zapis al meu la cinstită mîna cuvioşiii sale, maicăi Marianii, stariţii de la sfînta mănăstiré Socola, precum să să ştii că am luat de la cuviioşie sa un loc de crîşmă de la Vale Lupului, la drumul cel mari, cu tocmală în cinci ani ca să dau pe tot anul batic[1] cîte 15 lei, adică cinsprăzăce lei pe an. Şi la înplinire acelor cinci ani să fiie crîşma a mănăstirii, şi o para să nu-mi dă mănăstire ce oi cheltui cu pivniţa, cu casa. Însă pivniţa să o fac pardosîtă cu scînduri de stejar şi casa bună, lipită, acoperită, podită cu scînduri, cu pat, masă, laviţă ; uşile bune toati de scînduri.

Şi aceste de mai sus arătati într-acest an să le fac toati, iar de nu m-aşi sîli întru acest an să le fac să le gătescu toati, atunce maica stariţa să mă de afară ca pe un rău.

Dar baticul m-am aşăzat să dau la avgust 6 zile, la schimbare la faţă a Domnului Isus Hristos, hramul sfintei mănăstiri Socola.

Şi întru aceşti cinci ani ne-am aşăzat să păzăscu moşie Vale Lupului, să dau samă de toati sămănăturile, fînaţul şi orice s-a afla pe moşii. Şi pentru că oi păzi pe tot anul, să-mi de şasă fălci de iarbă să-mi cosăscu, şi orice sămînţi mi-oi sămăna pentru casa me, mănăstire să nu-mi ia dijmă.

Şi la facire zapesului s-au întîmplat şi alţi oameni de cinste care mai gios s-au iscălit. Şi pentru credinţă ne-m pus numele şi degetul.

1795 ap⟨ril⟩ 23.

[1] Pentru „embatic"

Eu Chiriac Munteanul platnic.
Eu iereu Ioan am fost față la aceasta.
Eu erei Vasile zet preutul Ioan am fostu față.
M-am întîmplat față și am iscălit,
Costandin Brăescu vătaf.
Am scris zapesul acesta cu zisa lui Chiriac Munteanul,
Gheorghe dascal ot Socola [1].

Arh. St. Buc., M-rea Socola, pach. VI, doc. 98.
Orig.

620

17 iunie 1795

Locuitorii din Valea Seacă (Bucovina) cer egumenului de Slatina să nu mai dea moșia în arendă lui Măgîrdici care i-a asuprit, nici fruntașilor satului care au cedat-o tot lui, și propun ca mănăstirea să o administreze singură.

Adicăte noi, tot satul lăcuitori Vali Sacă, moșie sfintîi mănăstiri Slatinii ce este în ținutul ⟨Su⟩cevii în c⟨hezaro⟩-c⟨răiasca⟩ Bucovină deștrec⟨t⟩, dăm adivarat și încredințat zapisul nostru la părintele arhimandrit și egumen mănăstirii Slatenii precum să să știe că în trecuții ani, vînzîndu-să dă către mănăstire vinitul moșiii aceștie Văe Săci dumisale Ștefan fon Aivas din Cernăuți, adică de la anul 179 [2] pă⟨nă⟩ la anul 1795 aprilii 23, dară dumnalui n-au stipănit sî⟨n⟩gur, ce au făcut precupie, dînd venitul moșîii supt stăpînire lui Măgărdici, armin din Sucevă, careli din anul dintîiu ce-au întrat stăpîn n-au contenit de a aduce noao lăcuitorilor multe iezături și strî⟨m⟩bătăți, că întîiu, luîndu-ne locurile de la o samă de oami⟨ni⟩, care era de la alți stăpîni împărțite, și le-au dat altora prin mijlocire precupii ; al doile, asuprindu-ne la lucru și la alte dări peste obiceiu pămîntului și peste bunile orînduele ce de la înaltele locuri s-au așăzat, că nemaiavînd alt ce lucra cu noi, ne-au vî⟨n⟩dut pe la alții de am lucrat, ducîndu-ne pe la alte locuri depărtate de am lucrat ; al treile, că toată pădure ce-au fost în hotarul Văe Săcii au vîndu⟨t-o⟩, pe la alte multe sate, care întrîn⟨d⟩ fără cruțare în pădure și-au făcut atîta strică-ciune, cît noi și urmașii noștri au rămas să sufărim multă veșnică lipsă.

Pentru care strî⟨m⟩bătăți, făcînd noi către sfînta mănăstire multe jalobe dinpreună și rugîndu-ne ca să ne izbăvască de aceste supărări ce nu li mai putem suferi, căci într-alt chip fiind ca să rămînem supt stăpînire lui Măgărdici, ci noi tot satul siliți vom fi ca să ne răsîpim și să ne ducim un⟨de⟩ Dumnăzău ne va îndrepta, deci sfînta mănăstire milostivindu-să asupra nostră și ne-au vî⟨n⟩dut noao sătenilor vinitul acestor doao moșii, anume Vale Sacă și Corlă-țălile, pe cinci ani, ce să încep de acum la anul 1795 [3], după cum după tocmelele

---

[1] Alt zapis cu acelaşi conținut dat de staniță lui Chiriac Munteanu, la aceiaşi dată (Ibidem, doc. 99, orig.).
[2] Pentru 1790.
[3] 5 este adăogat ulterior.

ce să arată în co⟨n⟩drahtul ce este dat în mîna nostră. Însă sfînta mănăstire nu pe⟨n⟩tru vreoaşcareva precupie, ce numai pe⟨n⟩tru ca să ne lineştescă şi să ne hodinească, căci numitul Măgărdici da la mănăstire o mie de lei pentru vinitul acestor doao moşîi, cu doao sute de lei mai mult de cum am dat noi, dar sfînta mănăstire ne-au vîndut cu opt sute de lei pe an, cu doao sute mai gios de cît armanu.

Şi după jaloba nostră ce-am fost dat atu⟨n⟩ce la mănăstire în cîteva rî⟨n⟩duri, pre larg să arată în condraht ci ne s-au dat de către mănăstire, care jalobă nostră pe adivărat şi după cum atu⟨n⟩ce am jăluit, asămene şi acum după acestă scrisoare întărim pe deplin jaloba ce este arătat în condraht.

Şi cu tot satul ne rugăm ca, cu tote că ni s-au vîndut noao ⟨venitul⟩ acestor doao moşii, a Văe Săcii, şi o parte din săteni, fiind condrahtul la dînşii, l-au dat la Măgărdici cu deosăbit zapis de vî⟨n⟩zare, însă pe neştiinţa acelor mai mulţi săteni. Şi acum, văzî⟨n⟩du-ne noi tot satul stricaţi şi întrînd vrajbă întră noi şi decît să fie iarăşi Măgărdici stăp⟨în⟩ noao sau unii din fruntaşii săteni, cu primire a tot satul ne rugăm şi ne dăm iarăşi ca, după cum moşie Vale Sacă este a mănăstirii, şi să rămîe şi stăpînire asupra nostră iarăşi a mănăstirii, cum şi condrahtul ce ne-a fost dat la mănăstire, de astăzi înainte să rămîe răsuflat şi nici o putere să nu aibă. Deci nici numitul ⟨Mă⟩gărdici să nu rămîe asupra nostră stăpîn, nici din săteni. ci numai mănăstire, luînd vinitul moşiii din toate întocma după obiceiul pămîntului.

Şi pentru mai adivăra⟨tă⟩ încredinţare, am dat acestă scrisore întru carele ne-m pus şi degitile.

1795 iun⟨ie⟩ 17.

Şi eu diiaconon Şa⟨n⟩dru am scris cu zisa a tot satul Vale Sacă.

Eu Toader Spătăre⟨s⟩cu ; eu Toma Ghervan ; eu Dumitru Costăriu ; eu Ion Roşica ; eu Vasăle Areştei ; eu Nechita Aparaschivei ; eu Ioniţă Aparaschivei ; eu Grigoraş Aparaschivei ; eu Iacob Grigorce ; eu Dumitru Grigorce ; eu Petre Negre ; eu Ion Apetrei ; eu Toader Pizdele ; eu Grigore Topcean ; eu Ioniţă Sturza ; eu Simion Timu ; eu Timofte Iliuţă ; eu Ion Crican ; eu Vasăle a Savei ; eu Dumitru Lăzăroi ; eu Vasăle Rusu ; eu Mihai Ciubotariu ; eu Toader Iuga ; eu Ioan Bălianu ; eu Irimie Sămerii ; eu Dămian Creţu ; eu Şte⟨fan⟩ Feştilă ; eu Pavăl Roşca ; eu Savin Găină ; eu Vasăle Cozmăscu ; eu Timofti Iliuţă ; eu Chirila Topliceanu ; eu Petre Vrănceanu ; eu Costantin Asavei ; eu Ion Velniceriu ; eu Ion Morariu ; eu Dumitrachi Grosariu ; eu Macovei Mirce ; eu Zaharie Grosariu ; eu Dominte Bădăluţă.

Pe aceşti de mai sus iscăliţi am scris eu Andrei dascal cu ziua lor a tuturora.

La această aşăzare, fiind rînduit vechil de dumnealui Ştefan fon Aivas, am venit aice la sfînta mănăstire Slatina, fiind de faţă atît părintele arhimandritul Chiril şi egumen sfintei mănăstiri Slatinii, cum şi giupînul Măgărdici Bogdan, cum şi ţăranii, au luat sfîrşit pricinile ce au fost asupra venitului moşii Văii Săci între mănăstire cu giupînul Măgărdici, şi rămîind şi ţăranii în linişte, am iscălit.

⟨Urmează 3 iscălituri în armeneşte⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 216.
Orig.

18 iunie 1795

Mărturia lui Ursu Bogdan, armean din Suceava, în conflictul dintre locuitorii satului Valea Seacă al mănăstirii Slatina și armeanul Măgărdici Bogdan, fost arendaș al moșiei, pentru asupririle îndurate de locuitori și înlăturarea acestuia de la arenda moșiei.

Eu, cel mai gios iscălit, adeverez cu această scrisoare a me la cinstită mîna sfinții sale părintelui chir Chiril, arhimandrit sfintei mitropolii și egumen sfintei mănăstirii Slatinii, precum să s⟨e⟩ știe că în trecuții ani dumnealui Ștefan fon Aivas, cumpărînd de la mănăstire venitul moșiii Văii Săci în cinci ani cu preț cîte cinci sute de lei pe anu și dum⟨nealu⟩i von Aivas au făcut vechil la acea moșie pe Măgărdici Bogdan, arman din Suceavă, ca să strîngă venitul moșiii și să ⁻lătească la mănăstire, după tocmală, la începutul a fieștecăruia anu toți banii

Dar fiindcă numitul Măgărdici, în vremea cît au stăpînit Valea Sacă, s-au purtat făr' de ispravă între țărani, asuprind pre unii și pre alții, și țăranii siliți fiind neîncetat au jăluit la mănăstire ară⟨ăt⟩ind chipurile cu care să purta dinpreună, și rugîndu-se ca după înplinirea anilor să facă mănăstirea milă cu dînșii să nu mai fie vînduți, ci să-i stăpînească mănăstire strîngîndu-și venitul moșiii sale. Dar sfînta mănăstire, socotind să facă o odihnă ca nici ia să s⟨e⟩ supere, și lăcuitorii să s⟨e⟩ odihnească, le-au fost dat lor venitul moșiii în cinci ani cu prețul și cu tocmelele ce prin contract s-au așăzat. Dar numitul Măgărdici, îndată ce au văzut această vînzare la țăranii de la mănăstire făcută, au pus bina și au poprit cinci sute de lei venitul moșiii Văii Săce și una sută lei din venitul moșiii Curlățălilor, zicînd că, de vreme că nu i s-au vîndut venitul moșiilor acestora, nici el nu va lăsa la mănăstire acăreturile ce au făcut în Valea Sacă și pentru care au poprit acești bani, aruncînd mai mult pricina asupra giupînului Ștefan fon Aivas că i-ar fi zis să-i poprească și că el, Măgărdici, ca un vechil ce au fost, nu are a răspunde nimică și toate cîte au făcut din poronca giupînului Ștefan au făcut și mănăstire cu dum⟨nealu⟩i să-și caute.

Deci, mai în trecutile zile, viind aici la mănăstire cu oareșcare trebuință a mea, me-au arătat părintele arhimandritul toate aceste supărări ci pătimește mănăstire, de care eu pliroforisindu-mă pre largu, îndată cum am mersu acasă, întîlnindu-mă cu giupînul Ștefan i-am spus de toate și l-am și îndemnat ca să pue la cale și să e sfîrșit toate aceste, făr' de păgubirea mănăstirii. Deci dum⟨nealu⟩i, neputînd însuși a veni la mănăstire, m-au poftit pe mine, dîndu-mi și carte de vechilîc cu care să vin aici să cercetez pricinile și să pun la cale pentru toate și, ca un deplin răspunzătoriu, să dau sfîrșit la toate.

Deci, eu viind aice la mănăstire și înaintea sfinții sale părintelui arhimandritului, de față fiind Măgîrdici și cu toți lăcuitorii din Valea Sacă, am făcut cercetare și am aflat așa : că Măgîrdici, puindu-să pe lîngă doi-trei fruntași din Valea Sacă și, înduplecîndu-i cu multe daruri și făgăduințe, i-au făcut di i-au vîndut contractul ci-l luase ei di la mănăstire, făr' de știrea satului și făr de știrea mănăstirii, înduplecînd și pe alții din cei de jos, din argați și din velniceri de au iscălit, întărind vînzarea și priimindu-l de stăpîn. Și întrebîndu-se tot satul de priimesc pe Măgîrdici ca să le fie lor stăpîn, și de-l voesc, să

întărească cu iscăliturile lor vînzarea acelora a doi-trei fruntaşi, iară ei toţi cu o gură au strigat că nici unul dintr-înşii nu-l voesc şi că deca va fi tot Măgîrdici stăpîn între dînşii, ei vor pustii satul şi să vor duce unde Dumnezeu îi va îndrepta, cum şi însuşi şi aciia ce au vîndut condractul priimindu-l stăpîn, îl gone.

Şi mult sîlindu-i, ei nici într-un chip nu s-au priimit, ci au întorsu cu toţii întru onire a să ruga părintelui arhimandritului ca să facă milă cu dînşii să nu fie vînduţi nicidecum, adecă nici Măgîrdici să-i stăpînească, nici ei în de ei să fie cumpărători, ci să-i stăpînească însuşi mănăstire, dînd şi zapis la mîna mănăstirii că să priimăsc cu toţii la aceasta, strîngîndu-şi mănăstire venitul moşiii după ponturi, şi contractul de cumpărătură ce au luat de la mănăstire să rămîie răsuflat şi făr' de nici o putere. Asămene şi Măgîrdici, văzînd gonirea ce-i fac ţăranii şi că nu poate el a fi cumpărător venitului acestor moşii, de a lui bună voe au lepădat contractul ce-l luasă de la ţărani şi zapisul lor de vînzare, dîndu-le în mîna părintelui arhimandritului. Şi aşa şi o parte şi alta s-au liniştit.

Care văzînd eu, ca un vechil şi deplin răspunzătoriu, am hotărît ca numitul Măgîrdici să răspunză la mănăstire cu toţi banii deplin de-ns scrişi ce-i poprisă din venitul moşiilor şi dum⟨nealu⟩i Ştefan fon Aivas nu are a răspunde la această pricină nimică sau a părtini cu ceva lui Măgîrdici, după cuprinderea cărţii cei din vichelîc ci iaste cu pecete şi cu iscălitura dum⟨isal⟩e, care am şi dat-o la mănăstire. Şi spre încredinţare am iscălit.

1795 iunii 18.

Ursul Bogdan ⟨armeneşte⟩.

Fiind rînduit dum⟨nealu⟩i giupînul Ursul Bogdan de dum⟨nealu⟩i giupînul Ştefan fon Aivas vechil şi deplin răspunzătoriu ca să de sfîrşit pricinii între mănăstire şi între mini, am venit cu dum⟨nealu⟩i aice la mănăstire dinpreună şi cu toţi ţăranii din Valea Sacă. Fiind de faţă şi eu, după cuprinderea scrisorii am iscălit.

Măgărdici Bogdan ⟨armeneşte⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 217.
Orig.

622

⟨Iaşi,⟩ 6 iulie 1795 *

Locuitorii din Pîrul Pîntii reclamă domnului că egumenul de la Slatina vrea să-i scoată din curăturile făcute de ei şi de înaintaşii lor pe moşia Soci şi Bîtca, spre a le arenda altora, şi de pe un munte pe care-şi pasc oile.

Preînnălţate doamne,

Jăluim măriii tale că noi pe moşie mănăstirii Rîşcăi ci ne aflăm trăitori, să hotărăşti cu o moşii a mănăstirii Slatina, Socii i Bîtca. Şi mai în anii trecuţi, făcînd noi cu toporul, am tăet pădure şi ni-am făcut nişti curături di ne cosim

* Data rezoluţiei.

fîn, şi acum egumenul de mănăstire Slatina umblă ca să ne scoată din stăpînire acelor curături, să o vîndă iarba altor streini, care curături nu numai că di noi sînt făcute, ci şi de moşii şi părinţii noştri.

Ne rugăm mării tale de dreptate, să nu fim scoşi de acolo, ca unii ce di noi sînt făcute, că tot acolo ne făcem trebuincios fînu şi dejma după aşăzare ce avem o dăm, nu ni punim de pricină. Cum şi un munti ci l-am ţinut noi păn' acum, şi acum umblă să ne scoată şi di acolo.

Robii mării tale,
lăcuitorii di pi Pîrîu Pîntii, ţinutul Sucevei.

⟨Rezoluţie :⟩
Mergiţi la dumnealui vel logofăt.

⟨17⟩95 iuli 6 [1].

Vel paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 28.
Orig.

623

⟨Iaşi,⟩ 1 august 1795

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de împuternicire lui Carp Oprea şi Ion Oprea să meargă în ţinutul Orhei să ridice pe toţi locuitorii fugiţi acolo de la ţinutul Soroca, spre a-i duce la urma lor.

Io Alexandru Ioan Calimah voevoda, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldavvei.

De vremi că după înştiinţare ce am luat domnie me ⟨că⟩ din lăcuitorii strămutaţi de la ţinutul Sorocii să află o samă de fugiţi şi la ţinutul Orheiului [2], iată să volniceşti pe Carp Opre i Ion Opria [2] să aibă a mergi la ţinutul Orheiului [2] şi pe toţi cîţi va afla din cei strămutaţi de la ţinutul Sorocii să-i rădici cu toate ale lor şi să-i ducă la urma lor.

Şi poroncim domnie me dumneavoastră ispravnici de ţinutul Orheiului [2] ca să daţi triimesului zapciu tot agiutoriul şi oamini îndestui ca pe toţi acei strămutaţi să-i rădici şi să-i ducă să-i aşezi la urma lor fără sminteală.

1795 avgust 1.

Procit vel vistier.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIII, doc. 53.
Orig., pecete aplicată.

---

[1] În aceeaşi zi, Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor de Suceava: „fiind faţă atît egumenul, cît şi jăluitorii, şi să cercetaţi pricina cu amăruntul şi, di să vor dovidi că acele curături sînt făcute de moşii şi părinţii lor, cît şi di dînşii curăţînd cu toporul pădure, atunce după dreptate ei sînt protimisători a le stăpîni şi egumenul să-şi ei dejma după obiceiu. Cum şi pentru muntili ci arată că tot ei l-ar fi ţinut pînă acum şi egumenul ar fi unblînd să-i scoată şi de acolo, iarăşi să cercetaţi şi după dreptate să s⟨e⟩ urmezi.

Iar fiind vreo diosăbită pricină şi cînd cu cercetare de acolo nu să va mulţămi vreo parte, atunce, cu mărturie de curgere pricinii, dată la parte ci să va căde şi prin zi de soroc, să vie la divan" (Ibidem, doc. 29, orig.).

[2] Numele sînt scrise cu altă cerneală.

624

15 august 1795

Iordachi sin Iftodi se angajează ca argat la „cuconul Costandin" pe timp de un an.

Adică iu, Iordachi sin Iftodi, dat-am zapisul miu la mîna dum⟨nealui⟩ coconului Costandin, pricum ca să să ştii că m-amu apucat argat într-u⟨n⟩ an la dum⟨nealui⟩ şi dum⟨nealui⟩ să-mi dii sinbrii şis⟨i⟩ lii bani şi doao mirţi popuşoi şi 10 ocă lînă şi eu să slujăsc la ci m-a puni. Şi pentru credinţă, am pus şi digitul.

Iu Iordachi sin Iftodi.

Avgust 15, 1795.

⟨Pe verso :⟩ Şi plada [1] şi bani înainti, cinci lii şi zici potronici.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCCXLV, doc. 206. Orig.

625

30 august 1795

Ispravnicii din Suceava aduc la cunoştinţă domnului rezultatul cercetării neinţelegerilor locuitorilor din Rădăşeni cu egumenul de la Slatina pentru locurile de fînaţ şi dijma din fructe, propunînd să fie mutaţi pe altă moşie vreo şase oameni din sat care îndeamnă pe ceilalţi la nesupunere.

Preînnălţate doamne,

Aducînd sătenii din Rădăşeni luminată cartea înnălţimii tale, din avgust 30, către sfinţie sa părintele Chirilă, arhimandritul şi egumenul sfintei mănăstiri Slatinei, după jaloba ce-au dat înnălţimii tale cum că le-ar fi luat toate fînaţile şi n-ar fi avîndu unde cosi măcar cît de puţin, pentru care is⟨prăvniciei⟩ poronceşte ca să le de trebuinciosul fînaţ ; cum şi pentru banii ce le cere sfinţiia sa pentru dijma poamelor ce sînt rămăşiţă din anii trecuţi, încă is⟨prăvniciei⟩ poronceşte ca pără la sfîrşitul lui septemvrie să nu li ia, şi atunce, avînd giudecată cu dînşii, să margă la divan ca să li să hotărască, iar nefiind jaloba lor adevărată, ispravnicii să înştiinţăză pe înnălţimea ta.

Deci sfinţia sa arătîndu-ne luminată cartea înnălţimii tale şi poftindu-ne ca după cercetarea ce vom face să înştiinţăm pe înnălţimea ta, şi făcîndu noi cea cu amăruntul cercetare, am aflat că aceşti săteni din Rădăşeni de multă vreme neîncetată supărare şi păgubire au pricinuit mănăstirii cu nesupunirea lor şi cu multe pîri i giudecăţi ce-au avut cu mănăstirea mai înnainte la luminaţii domni, după cum să văd la mănăstire 2 anaforale gospod de la fericiţii întru pomenire domni Alexandru Grigorie Ghica voevod i de la fratele înnălţimii tale, Grigorie Ioan Calimah voevod şi deosăbite alte multe cărţi gospod şi cărţi

[1] Corect : plata

de giudecată a boerilor ispravnici, din care să adevereşte că, după multe nesupunerile lor, arată că şi moşie Rădăşenii este a lor, nevrînd a da cuviinciosul adet la mănăstire. Apoi, după cercetările ce s-au făcut prin giudecăţile mai sus arătate, îi dau cu totul rămaşi, supuşi mănăstirii după ponturile gospod, dovedindu-să că nu numai că moşie este a mănăstirii, ce şi ei mai nainte vreme au fost vecini mănăstirii.

Asemene şi în anul trecut, în vremea domniii mării sale Mihail Constantin Suţul voevod, iar au avut giudecată cu mănăstirea înnaintea dumnealor veliţilor boeri şi pren anaforaoa dumnealor, cum şi înnaintea mării sale lui voevod ⟨sic⟩, asemene s-au dat rămaşi din giudecată, hotărîndu-să că nu iaste moşiia a lor ci a mănăstirii şi ei să lucreză la mănăstire după ponturile gospod, dîndu obicinuita dijmă atît din ţarini, cum şi din livezile cu pomi, după cum pre larg să arată prin anaforaoa, hotărîndu-li-să şi locurile anume pe ce moşie au să are şi să cosască, adecă în moşiile Rădăşeni (pe care sintu ei lăcuitori), în Pocoleni, în Stănileşti şi în Verijăni, iar o parte din Burghineşti, unde este ţarina pentru trebuinţa mănăstirii şi a robilor ţigani, să rămîe numai însuşi pentru trebuinţa mănăstirii, iar ei nici să are, nici să cosască.

Aducîndu-să şi noao deosăbită carte gospod ca să înplinească toate rămăşiţurile ce din cîtă vreme n-au dat adet, care dovedindu-să că de 26 de ani n-au fost dat, care să făce o somă mare de bani şi, de a fi stătut să s⟨e⟩ înplinească deplin, trebuia să fi rămas cu totul săraci. Iar sf⟨inţia sa⟩ părintele arhimandrit s-au milostivit asupra lor şi le-au iertat, luîndu-le numai pe 2 ani, din vreme de cînd este igumen, şi aciia o a triia parte, întîi că ei au o somă mare de levezi din care fac multă neguţătorie, vînzînd acele poame cu preţ, şi pentru dijma acelor pomi cu bună voia lor s-au aşăzat să dei bani. Şi din ciia ce ei s-au priimit, le-au mai iertat a patra parte, care somă au cuprins 700 lei, dijma poamilor pe 2 ani, din care bani pără acum de-abiia au plătit 200 lei, iar ceiialalţi bani i-au fost lăsat să-i de rînduri. Şi de atunce pără acum sînt 8 luni de cîndu îi aşteaptă, iar ei, neliniştindu-să, astă-primăvară, la vremea aratului, viindu la ispravnici, au făcut o mare strigare, jăluind cum că mănăstirea nu i-ar fi îngăduindu să are pe moşiie nicicacum şi n-au nicăiure să are.

Deci, făcîndu noi cercetare, toate jalobile lor le-am aflat neadevărate, fiindcă mănăstirea le-au fost dat din destule locuri şi, pentru ca să nu mai aibă cuvînt de pricină, au scos 48 oameni lăcuitori din satul Mălinii, moşiia mănăstirii, carii ara în moşiia Pocolenii, dîndu-le mănăstirea alte locuri de arat aiurea, şi 57 oameni din satul Lămăşănii, moşiia răzăşască, care ave arătură tot în Pocoleni, dîndu rădăşănilor toate ogoarăle acelora. Şi ei nu că nu ave unde ara, ci numai ca să facă supărare şi tulburare în zădar, fiinducă moşie Pocolenii au rămas în giumătate nearată, din care mănăstirea s-au lipsit de atîtea dijmuri ce ar fi putut lua de la acei oameni ce ara acele locuri. Şi cerirea lor era ca să lipsască pe mănăstire dintru acel puţin loc din Burghineşti, întru care are ţarină şi fînaţă, după cum s-au zis mai sus. Cum şi acum, la vremea fînului, nu că nu ave unde cosi, ci numai după răutatea lor cea obicinuită s-au întărîtat ca să supere pe mănăstire, căci, aducîndu ei luminată carte înălţimei tale căre părintele arhimandritul, ne-au poftit sf⟨inţia sa⟩ pe noi ca să trimitem oamenii isprăvnici⟨ei⟩ să cerceteză fînaţîle ce li s-au fost dat lor de către mănăstire. Şi noi trimiţînd pe 2 din mazili, oameni vrednici, care, mergîndu la fînaţîle lor, le-au măsurat toate denpreună şi cu alţi oameni de prin alte sate, au aflat 680 fălci iarbă de coasă, dînd la ispravnici izvod încredinţat cu iscăliturile lor, anume la ce loc cîte fălci au aflat.

Preînnălţate doamne, de nu a fi mila mării tale asupra aceştie mănăstiri ca să s⟨e⟩ înfrînează aceşti răzvrătitori şi să s⟨e⟩ supuie mănăstirii după cum şi alte sate ce sint penpregiurul lor, boereşti şi mănăstireşti, să supun stăpînilor lor, mănăstirea niciodată în odihnă despre dînşii nu va fi, căci sint între dînşii vro 5—6 care întartă pricini şi merg pe la giudecăţi făcînd cheltuele care le încarcă pe săracii din sat. Şi dă nu vor lipsi acei 5—6 oameni din sat, nici mănăstirea, nici săracii din sat în odihnă nu vor fi. Iar mutîndu-să aceşti 6 oameni la alt sat unde să nu aibă nici un amestec cu ciialanţi, atît mănăstirea cît şi săracii să vor linişti, căci mănăstirea are şi alte sate de la carei niciodată jalobă la isprăvnicie asupra egumenului nu vine, ce petrec toţi în linişte, mulţămindu-să şi mănăstirea cu dînşii şi ei cu mănăstirea.

Iar ce mai de pe urmă rămîne la înnalta înţălepciunea înnălţimii tale.

1795 avgust 30.

Ai înnălţimii tale plecate slugi,
Dimitrachi spatar ; Armago Rafailă, ⟨biv treti logofăt⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 41.
Orig.

626

⟨Iaşi,⟩ 7 octombrie 1795

Divanul Moldovei judecă pricina dintre locuitorii satului Moişa şi egumenul mănăstirii Rîşca pentru curături, plata dijmei fînului, arendarea unui munte şi păşunatul oilor.

La divan înainte noastră de faţă s-au giudecat cuviioşie sa arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii Rîşca, cu oamenii ci lăcuesc pe moşia Moişa a mănăstirii, pricina fiind că numiţii oameni, prin jalobile lor ci au dat către preînălţat domnul nostru mărie sa Aleosandru Ioan Calimah voevod, au arătat întîiu că, curăturile care ei din vechiu le-au făcut cu toporul din pădure întriagă pentru fînaţă şi altă hrană le-ar fi luat egumenul şi i-ar fi oprind din stăpînire curăturilor.

Răspunsul egumenului fiind că nu toati curăturile, ci numai o curătură ar fi dat-o unui ţigan a mănăstirii şi omului acelui cu curătura i-ar fi dat fînaţ pentru trebuinţa lui la altu loc, de la giudecaă s-au hotărît pentru cîte curături vor fi făcut lăcuitorii aceştiia pe moşie mănăstirii din păduri întreagă cu osteniala şi cheltuiala lor, să aibă a le stăpîni făr' de nici o supărari de cătră mănăstiri, însă şi ei sint îndatoriţi a păzi şi a da la mănăstiri zăciuiala din toate după hotărîre ponturilor domneşti.

Al doile, au mai arătat că din vechiu ar fi plătind dejma fînului cîte o para de stînjin, iar acum li-ar fi luînd egumenul cîte doaî părali. Pentru aceasta giudecata iarăşi au hotărît ca să aibă a da zăciuiala din fînaţă după hotărîre ponturilor, iar bani să nu li să ia, afară din cei ce vor faci osăbite tocmeli şi învoială cu priimire amînduror părţilor, care aceiia vor urma după tocmelile lor.

Al treile, pentru un munte ce esti mutare de oi, au arătat că din vechiu tot ei l-ar fi ţinut cu nămală, iar în anul acesta vînzîndu-l mănăstire la alţii

și ei cu protimisis i-au răscumpărat, apoi egumenul au mai dat o parte din cuprindere mutării acelui munte la cumpărătorii acei mai dinainte, și ei au rămas păgubași de analogon doaîzăci și cinci de lei ci să vine pe ace parti, din șasăzăci lei, suma cumpărăturii muntelui. La aceasta, măcar că egumenul au răspuns că ar fi făcut cu un chip de învoială între dînșii și între acei din mai înainti cumpărători, dar dacă jăluitorii cu protimisis au întorsu toți banii prețul muntelui, ei să căde să stăpîniască tot muntele și acei doaîzăci și cinci de lei ei să căde să-i e, iar nu mănăstire. Deci giudecata și pentru aceasta au hotărît, îndatorind pe egumen de au plătit jăluitorilor acei 25 de lei.

Al patrăle, au mai arătat jăluitorii că li-ar fi luînd egumnul pentru pășunatul oilor, primăvara, cîte un miel de tot omul care are oi și toamna iarăși li-ar fi luînd oi mari și că la aceasta li s-ar fi făcînd strîmbătati, căci ei, ca niști lăcuitori ci șăd pe moșie mănăstirii, oile le țin pentru hrana lor. Deci giudecata la aceasta i-au întîmpinat după cuviință cu acest răspuns, că oile nu sînt ca celelalti dobitoaci din a cărora slujbă să împărtășaști stăpînu moșii și pentru aceia, oile fiind folositoare la interesul și alijverișul numai acelui ci le are, să cadi dar pentru pășunatul lor să să învoiască cu stăpînul moșii și să-i de cee ci esti cu dreptul.

Deci, după hotărîre a fiiștecărie pricini, s-au dat de la divan și această carti de giudecată la mănăstire Rîșca, precum asămine carti s-au dat și jăluitorilor.

1795 octomvrie 7.

L⟨ascarachi⟩ R⟨o⟩s⟨et⟩ spatar; Constandin ....[1] vel spatar; Miluda ban; Ilii Cant⟨a⟩ vel ban; Gheorghe ......[1] stolnic.

S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 19.
Orig.

627

⟨Iași,⟩ 7 octombrie 1795

Velițîi boieri arată prin anaforа domnului Moldovei că strămutarea locuitorilor din satul Moișa, care stau prea aproape de mănăstirea Rîșca și incomodează pe călugări, urmează să se facă prin poruncă domnească, pe o altă moșie propusă de egumen.

Preînălțate doamne,

Oamenii lăcuitori din satul Moișa de la ținutul Sucevii, prin jalobile ce-au dat cătră înălțime, ta, au făcut arătare că, fiind ei cu lăcuința pe moșiia mănăstirii Rîșca, li s-ar fi pricinuit cîteva asupreli de strîmbătăți și păgubiri di cătră cuviioșia sa arhimandritul Chiril, egumenul aceștii mănăstiri, pentru cari ni să poruncești ca să cercetăm și să îndreptăm.

După a înălțimii tale poruncă, înfățoșindu-să înainte noastră pe jăluitori cu egumenul mănăstirii, am întrat în cercetare pricinilor și cît pentru toate alte pricini ce au fost între numiții jăluitori și între egumenu, cercetîndu-le cu amăruntul după cum au dat cunoștința noastră că esti cu dreptul, s-au dat hotărîre și sfîrșit cu mulțămire amînduror părților.

---

[1] Indescifrabil.

Iar pentru altă osibită pricină, după cercetare într-acestaş chip s-au adeverit : lăcuitorii aceştiia, în vreme cîndu s-au aşăzat acolo pe moşia Bogoslovu, unde esti şi mănăstire Rîşca, fiind atunce puţini la număr, i-au avut mănăstire posluşnici pentru slujbă şi scutiţi de bir cu hrisoave domneşti. Apoi, după vremi, înmulţindu-să la număr piste 50 de căsaşi, au întrat la rînduială de bir şi acolo fiind locul foarte strîmtu unde nici ei, nici mănăstire nu au unde să-şi facă hrană trebuincioasă, să vedi că mănăstire de cîtăva vremi au pornit a faci cerire ca să se mute lăcuitorii de acolo la alte moşii, tot a mănăstirii. Precum şi în cursul anului acestuia, la fevruarie 23, după jaloba şi cerire ce au făcut mănăstire cătră mărie sa Mihail Suţul voevod şi după carte de poruncă ce s-au scris cătră ispravnicii de ţinutul Socevvii, la înştiinţare ce fac ispravnicii arată că cu adevărat esti pre cu strîmtoreală atît mănăstirii, cum şi lăcuitorilor, neavînd nici unde să-şi facă hrana lor, nici imaş pentru vite ; şi că mai avînd mănăstire alte moşii, anumi Bogdăneştii i Plopul şi Tîrzii [1], tot acolo la acel ţinut, oareşice mai departe ca un ceas cale, arată ispravnicii că au găsitu cu cale să să mute pe moşia Bogdăneştii şi pe celelanti doaî moşii, Plopul şi Tîrzii, fiind iarăşi aproape de Bogdăneşti, să-şi facă hrana lor. Dar lăcuitorii, unii dintre dînşii, fiind deprinşi acolo lîngă mănăstire, nu priimăscu să să mute.

S-au făcut şi de cătră noi întrebare lăcuitorilor acestor care acum să află aice de faţi, de vor să priimască să se mute la moşiia Bogdăneştii şi ei au dat răspunsu că, de le va da mănăstire o poiană ce să numeşte Buda, care este mai în sus de mănăstire şi mai înluntru în munţi, acolo să priimăscu şi să vor muta cu aşăzările lor, iar la moşiia Bogdăneşti sau la celelante nici într-un chip nu să priimăscu.

Egumenul mănăstirii încă înpotriva cieririi lor are acesti răspunsuri, că acea poiană Buda, fiind tot din trupul moşii mănăstirii, aproape de mănăstire şi mai înluntru în munţi, toată hrana arăturii şi fînaţi, atît a mănăstirii i ţig⟨anilor⟩ mănăstirii, încă şi din lăcuitorii aceştiia o fac într-acea poiană şi cîndu aceştiia să vor muta în poiana Buda precum ceru, apoi mănăstire rămîne lipsită cu totul de trebuincioasa hrană.

Preînălţate doamne, la pricina aceasta, după cercetare ce am făcut, aşa s-au adeverit că oamenii aceştiia să află cu lăcuinţa pre aproape de mănăstire, încît altă bisărică nu au, ce ei cu toţii şi cu fimeile lor mărgu la bisărică în mănăstire, amestecîndu-să cu călugării. Apoi, întîi, aceasta după rînduiala şi postrigul călugăresc esti cu totul fără cuviinţi. Al doile, că locul fiind cu totul strîmtu nu are nici mănăstire nici lăcuitorii nu numai loc pentru hrană, ce nici imaş pentru vite. La poiana Buda, unde ceru ei şi priimăscu să să mute, nu poate să-i priimască mănăstire, pentru că poiana aceia o are mănăstire pentru trebuinţa hranii. La moşiia Bogdăneştii, unde mai sintu şi alţi oameni cu lăcuinţă şi mai sintu şi celelante pomenite doaî moşii tot a mănăstirii, lăsate pentru hrană, nu priimăscu ei. Care pentru aceasta rămîne hotărîre cea desăvîrşită la preînaltă înţălepciune înălţimii tale.

1795 octomvrie 7.

A înălţimii tale preplecaţi slugi,

Lascarachi Roset spătar ; Costandin . . . . . [2] vel spătar, Miluda vornic, Ilii Cant⟨a⟩ vel ban ; Gheorghe . . . . . . [2] stolnic.

---

[1] În documentele din 23 februarie, 4 martie 1795 şi altele sînt menţionate : Bogdăneşti, Plopul şi Boroaia.

[2] Indescifrabil.

⟨Rezoluție :⟩

Io Alicsandru Ioan Calimah voevoda, cu mila lui Dumnizău domnu țării Moldovii. Cetindu-să anaforaoa aceasta înainte domniii mele și văzîndu-să și mărturie de cercetare ce s-au făcut la fevruarie 23 de ispravnicii ținutului, arătînd cătră domnie strîmtoriala și supărare ce să aduce la săborul sfintei mănăstiri și că mai îndestul loc de hrană ar fi avînd la moșie Bogdănești i Plopul și Tîrzii, fiind cu un ceas mai departe de sfînta mănăstire, hotărîm ca întocma după cum s-au socotit cu cale de cătră dumneavoastră boerii giudecători să s⟨e⟩ urmezi. Și poroncim dumneavoastră ispravnicilor ținutului Sucevvii, cu mazili de ai ținutului i panțiri să rădicați pe acei lăcuitori de pe moșiia Moișa și să-i așăzați pe moșie Bogdănești ori Plopul ori Tîrzii și să avem răspunsu cum că i-ați așăzat pe toți.

Întărindu-să cu domneasca noastră pecete [1].

1795 octomvrie 18.

S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pachet VII, doc. 20.
Orig., pecete aplicată.

628

16 octombrie 1795

Șerban Canano, biv vel paharnic, reclamă domnului că locuitorii de pe moșia lui, Văsienii, motivînd că sînt și ei răzeși, nu-i dau dijma din produse și nu-i fac zilele de boieresc, cerînd să se trimită om domnesc spre a împlini de la ei „adetiu după ponturi".

Preînălțate doamne,

Jăluesc milii și bunătății înălțimii tale de mare supărare și păgubire ce trag de cătră niște țărani ce șed pe o moșie a me, anumi Văsîenii, de la ținutul Orheiului, zicînd că ar fi și ei răzăși la ace moșie și acum de cîțiva ani de cînd nu să supun a da obicinuitul adet, cum nici zilile boirescului după hotărîre ponturilor domnești, avînd și giudecată cu dînșii atît socrul mieu, fiindcă această moșie o am zăstre, cum și eu într-atîte rînduri la divan, după cum arată cărțili de giudecată ce am la mînă. Și într-atîte rînduri s-au trimes cărți domnești ca să înpliniască dumnealor sărdarii adetiul de la dînșii după ponturi și nici o înplinire nu mi-au făcut, căci cînd sînt strîmtoriți de cătră dumnealor sărdarii ei iarăși își pun vadeli că vor veni la divan să s⟨e⟩ mai giudece, și apoi așa mă urnesc din an în an.

Pentru care mă rog măriii tale ca să se facă volnicie de om domnesc, ca să miargă să-mi înpliniască de la dînșii adetiul după ponturi, ori de vor ave mai mult a răspunde să-i ia omul domnesc și să-i aducă la divan, ca să răspundă. Și precum a fi mila măriii tale.

A înălțimii tale preplecată slugă,
Șerban Canano biv vel paharnic.

---

[1] La 29 octombrie 1795, domnitorul a poruncit ispravnicilor de Suceava să cerceteze situația din satele arătate și să raporteze dacă strămutarea se poate face „fără a nu să da pricină de stricăciuni din cari să aducă vreo păgubiri enteresului visteriei" (Ibidem, pach. I, doc. 45, orig.).

⟨Rezoluţie :⟩

Dum⟨neata⟩ vel logofăt, să să scrii carte cătră sărd⟨arii⟩ de Orhei ca să supui pe lăcuitori a da adetu obicinuit, arătîndu-le şi aceasta că, dacă nu să vor supuni a da obicinuitul adet, apoi să va trimete om domnescu şi să vor şi pedepsi şi să s⟨e⟩ înpliniască şi rămăşiţa de pi anii trecuţi, după hotărîre giudecăţii.

⟨17⟩95 octomv⟨rie⟩ 16.

Vel pah⟨arnic⟩.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CLXXXVI, doc. 32.
Orig.

629

⟨Iaşi,⟩ 9 ianuarie 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă instrucţiuni ispravnicilor de Suceava asupra modului de strămutare a locuitorilor din Satul Moişa, de lîngă mănăstirea Rîşca, pe moşia Seaca şi Tîrzia, spre a nu se împrăştia oamenii ca să păgubească vistieria.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dumneata Dimitrachi Ghica biv vel spatar i dumneata Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

Carte dum⟨itali⟩ căminar Armago Rafail, din 19 a trecutei luni noemvrii, s-au luat şi celi ce scrii pentru oamenii din satul Moişa a mănăstirii Rîşcăi, de la acel ţinut, s-au văzut, cum şi celi scrisă prin mărturiia ce ai dat la mîna egumenului mănăstirii pentru jaloba ce-au fost dat, încă s-au văzut.

Şi de vremi ce arăţi că după cercetare cu amăruntul ce ai făcut ai aflat că locul lîngă mănăstiri iasti strîmtorit cu totul de către oamenii din Moişa şi nu au undi nici oamenii mănăstirii, nici ceialalţi oameni din Moişa să-şi facă hrana lor şi spre îndestulare lor, atît de a-şi face aşezări, cît şi hrana trebuincioasă, li-ar fi dînd egumenul mănăstirii o moşii Saca i Tîrziia, ce este între satul Bogdăneştii şi între Boroaia, cale de un ceas de la locul undi se află acmu şezători, şi încă, pentru ca să nu le fii cu îngreuiari mutare, li-ar fi făgăduit egumenul că într-un an nici cu dejma, nici cu zile de lucru nu-i va supăra şi că le va plăti şi banii cifertului viitor a lunii lui aprilie, şi au dat şi zapis la dumneavoastră, s-au socotit şi s-au găsit cu cale şi de către domnie mea ca să să mute cu şidere oamenii din satul Moişa ce iaste lîngă mănăstiri, la moşiia de mai sus numită, Saca şi Tîrziia.

Pentru aceasta, dumneavoastră urmînd după această hotărîre, să daţi poroncă oamenilor din satul Moişa ca de pe acmu să caute să înceapă a-şi faci gătire de celi trebuincioase spre aşezare lor la moşia Saca i Tîrziia. Iar că arătaţi dumneavoastră că la mutare oamenilor iaste de trebuinţă a să triimité şi un copil din casă zapciu, la aceasta, socotindu-să de către domnie mea că mutare oamenilor iaste treabă a însuşi dumneavoastră dregătorilor, s-au găsit cu cale că nu este trebuinţă a să mai triimité copil de casă, căci dumneavoastră cu

oamenii ce aveţi puteţi să-i mutaţi şi să-i statorniciţi. Şi de primăvară, mai înainté de a veni vréme începerii lucrului pămîntului pentru hrana trebuincioasă de piste an, să le staţi cu zapcilîc şi să rînduiţi şi slujitori de ai ţinutului ca numaidecît să să rădice toţi oamenii din Moişa păr' la unul şi să-i aşezaţi la moşiia Saca i Tîrziia cu toate celi ce vor avea. Şi să fiţi dumneavoastră cu mare privigheri şi purtari de grije pentru dînşii, ca să să statornicească cu toţii la un loc, precum sînt şi la Moişa, să nu cumva, din strămutari ce vor faci, să să înpraştii vreunii dintre dînşii la alte locuri, din care să să pricinuiască vreo păgubiri vistieriii, că apoi atunce dumneavoastră veţi avea a răspundé, după cum prin mărturii vă îndatoraţi că să va statornici satul. Cum şi pentru făgăduinţa ce-au dat egumenul mănăstirii oamenilor, iarăşi să fiţi dumneavoastră cu purtare de griji ca, după zapisul ce-au dat, să urmeze întocma, arătîndu-le şi oamenilor zapisul ce-au dat egumenul.

1796 ghenarie 9.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi credincioşi boeri domniii meli, dum⟨nealui⟩ Dimitrachi Ghica biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, să să dea cu sănătate.

Suceava.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 21.

Orig., pecete aplicată.

630

⟨Iaşi,⟩ 10 ianuarie 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Bacău să cerceteze cererea egumenului de la schitul Frumoasa pentru strămutarea a zece oameni la moşia Bălcanii a mănăstirii Tazlău, adăugînd că, în cazul cînd au venit pe bază de învoială, să rămînă pe loc.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Ioniţă Sturza biv vel sărdar i dum⟨neata⟩ Theodorachi biv vel armaş, ispravnici de ţinutul Bacăului, sănătate !

Sărafim egumenul, dinpreună cu toţi călugării ce să află petrecători la schitul Frumoasa de la acel ţinut, dînd jalobă către domnie mea, au arătat cum că din vreme răzmiriţii au rămas vro zăci oameni pe moşiia schitului şi în tăriia lor mai pe urmă şi-au făcut şi aşezări, iar birul lor şi alti havaleli şi-ar fi dînd cu satul Bălcanii a mănăstirii Tazlăului, ci-ar fi cu depărtare cale de giumătate de ceas. Şi cu pricina aşezării lor li-au strîmtorit locul de nu au undi să-şi facă părinţii hrana trebuincioasă şi au făcut rugăminté ca să-i mute pe oamenii de pe moşiia schitului, în satul Bălcanii, unde li iaste birul, dupe cum

mai pe largu veţi înţălegi dumneavoastră pricina din răvaşul de jalobă ce vi s-au trimis [1].

Deci să scrii dumneavoastră să faciţi cercetare de au acei oameni casă şi alte aşezări statornicite şi, cîndu au mersu de s-au aşezat pe moşiia schitului, de au fost cu voiia şi primirea egumenului şi a călugărilor schitului. Şi de vor fi statorniciţi cu întemeiere şi aşezare lor la acel loc va fi fost cu primire călugărilor, atunci vor rămînea cu şedere tot pe ace moşie, iar de nu vor fi avînd nici aşezări întemeieti şi neci cu voia şi primire călugărilor nu va fi fost cînd s-au aşezat la acest loc şi cu pricina şederii lor acolo vor fi strîmtoriţi călugării de loc pentru hrană, să-i faciţi pe oamenii prin cuvînt să înţeliagă ca să meargă să s⟨e⟩ aşezi cu lăcuinţa în satul Bîlcanii, unde sînt aşezaţi şi cu birul, şi de primăvară să-i rădicaţi de acolo şi să-i duceţi să-i aşezaţi şi să-i statorniciţi în satul Bîlcanii, unde mai sint şi alţi oameni şi unde li iaste şi birul lor, pentru ca să rămîi locu schitului slobod spre îndestulare hranii părinţilor călugări. Iar de va fi vreo pricină într-alt chip, să trimiteţi înştiinţare pre largu către domnia mea.

1796 ghenarie 10.

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii meli dum⟨nealui⟩ Ioniţă Sturza biv vel sărdar i dum⟨nealui⟩ Theodorachi biv vel armaş, ispravnici de ţinutul Bacăului, să s⟨e⟩ dea cu sănătate.

Procit vel vist⟨ier⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Frumuşani, pach. I, doc. 52.
Orig., pecete aplicată.

631

22 ianuarie 1796

Egumenul de la Slatina cere domnului să poruncească ispravnicilor de Suceava să constrîngă pe locuitorii din Rădăşeni a-i achita rămăşiţa din dijma fructelor şi a lucra zilele de boieresc după hotărîrea ponturilor.

Preînălţate doamne,

După jaloba ce au fost dat către înălţimea ta, la avgust 10, 1795, lăcuitorii di satul Rădăşănii di pe moşie mănăstirii Slatinii, de la ţinutul Sucevii,

[1] La 9 ianuarie, acelaşi an egumenul scrie : „Preaînălţate doamne, jăluim mării tale că, din vreme răzmeriţăi aceştii mai din urmă, au rămas 10 oamini gospodari pi moşiia schitului nostru Frumoasa, de la ţinutul Bacăului, şi în tăriia lor şi-au făcut aşezări pi moşii, case şi altili lîngă schit şi noi nu ne putem hrăni cu celi trebuincioas⟨e⟩ schitului di rău lor, şi birul lor îşi poartă în satul Bălcanii pi moşiia mănăstirii Tazlăului. Ne rugăm mării tale să s⟨e⟩ trimeată poroncă să-i scoată di acolo şi să-i muti cu totul în numitul sat, undi-şi poartă şi birul lor, după cum îi ceri şi egumenul mănăstirii din Tazlău, că acolo au îndistul loc de hrană şi să putem trăi noi în odihnă de dînşii că ne este şi locul schitului strîmt cu totul şi mari pomană a fi mării tale.
Către Dumnezeu rugători pentru sănătatea mării tale,
Sarafim egumin şi dinpreună cu toţi călugăraşii di la schitul Frumoasa, ţinutul Bacăului.
⟨Rezoluţie :⟩
Mergi la dumnealui vel vistier.
Vel paharnic" (Ibidem, doc. 51, orig.).

arătînd cum că eu li-aş fi luat tot fînaţul ce-l ave ei pe moşie mănăstirii şi nu ar fi avînd unde cosi măcar cît de puţin; cum şi pentru banii ce sînt ei rămăşiţă la mănăstire pentru dejma pomilor, ca păn' la sfîrşitul lunii lui septemvrie să nu le eu, după care jalobă a lor triimeţîndu-mi-să luminată cartea înălţimii tale prin care mi să poroncea ca, de va fi jaloba lor adevărată, să-i odihnesc, iar fiind jaloba lor neadivărată, să merg la dumnealor boerii ispravnici de la acel ţinut şi să fac arătare şi dumnealor, după cercetare ce vor face, să înştiinţeze pe înălţimea ta. Deci, făcînd dumnealor cercetare, după cum au aflat adivărul au şi înştiinţat pe înălţime ta.

Acum cu umilinţă mă rog înălţimii tale ca, după înştiinţare ce au triimis dumnealor boerii ispravnici cătră înălţimea ta, să fie luminată poronca înălţimii tale de a să face luminată cartea înălţimii tale iarăşi către dumnealor boerii ispravnici, ca să îndatorească pe lăcuitorii din numitul sat Rădăşenii să plătească la mănăstire banii ce sînt rămăşiţă di pe dejma pomilor şi osăbit să-i îndatorească şi pentru zîlile boerescului spre a le înplini după ponturile gospod.

Şi pomenire va fi numelui înălţîmii tale.

Al înălţîmii tale către Dumnezeu smeriţi rugători,

Chiril arhimandritul Mitropoliei şi egumen sfintei mănăstiri Slatina, cu tot soborul.

⟨Rezoluţie:⟩

Dumneata veli logofăt, cercetează mărturiia dumnealor ispravnici şi să s⟨e⟩ facă carte cătră dumnealor ca să înplinească rămăşiţa dejmii din toati după ponturi şi să-i supui pe toţi a urma după aşăzare ponturilor domneşti [1].

⟨17⟩96 ghenar 22.

Vel paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 43.
Orig.

632

14 februarie 1796

Locuitorii satului Bîlca dau zapis egumenului de la Bîrnova că în locul celor şase zile de boieresc s-au înţeles să dea cîte un leu pe an, să nu vîndă băutură, morile să le vîndă mănăstirii şi să dea dijma din produse.

Adică noi, toţi sătenii din satul Bîlca ci şidem pe moşie mănăstirii Bîrnovii, carii mai gios ne vom puni numili şi degitili, adiverim cu acest zapis al nostru la mîna părintelui egumenului di mănăstire Bîrnovii, precum să s⟨e⟩

---

[1] La 25 ianuarie 1796, Alexandru Ioan Calimachi, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor ţinutului Suceava că „pentru înpotrivire cu care să arăta lăcuitorii din Rădăşăni la dare adetiului moşiei, s-au văzut mărturie dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ şi iată vi să scrie ca toate rămăşiţurile cîte prin mărturie dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să arată că sînt asupra lor, să înpliniţi şi să daţi la mănăstire şi să-i supuneţi a lucra zilele obicinuite întocma, după hotărîre ponturilor" (Ibidem, doc. 44, orig.).

ştie că, după hotărîre anaforalii de giudicată ci am avut înainte luminatului divan gospod, ca să lucrăm şasă zîle pe an mănăstirii, am căzut cu rugăminti către părintili egumenu ca să dăm cîti un leu di casă pe an în locu acelor şasă zîle de lucru. Cum şi pentru băutură să nu fim noi volnici a puni şi a vindi pe moşie, fără numai a mănăstirii să s⟨e⟩ vînză. Şi pentru morili ci avem făcuti pe pîrîu ci curgi pi moşie, cari din noi, acei cu morile, n⟨e⟩-om pute învoi cu mănăstire ca să li vînză, vor rămîne a mănăstirii, iar care nu s-a pute învoi, să o rădice di pi pîrîu. Şi din toati să avem a da dijmă di a zăce, după hotărîre anafuralii.

Şi di acum înainte nimini dintre noi să nu să mai rădici cu vreun cuvînt piste hotărîre anafuralii şi piste zapisul acesta di învoială, ci toţi întocmai să urmăm. Iar care dintri noi să vor rădica cu vreo ceriri pisti zapisul acesta de învoială şi hotărîre anafuralii, nu numai că să nu i să ţie în samă, dar să fie şi di pedeapsă. Şi pentru mai adivărată credinţă ni-am pus numili şi degitili.

1796 fevruarie 14.

Eu vornicul Necula ; eu Radul Belei ; eu Ion Petcu ; eu Radu Dragomir ; eu vornicul Stoica ; eu Ion Roşculeţ ; eu Răuţă sin Roşculeţ ; eu Ion Mititel ; eu Barbu Ghiu ; eu Radu Drăgănuţ ; eu Gheorghe Ciurea ; eu Voicu Erimia ; eu Stanciu Erimia ; eu Stan Cristea ; eu Ion Cristea ; eu Neculai Mariş ; eu Andronache Bîra ; eu Ion Ghiu ; eu Mihai Roşca ; eu Matei Morariu ; eu Ştefan Bălţătescu, dinpreună cu tot satul. Şi pentru mai adevărată credinţă, ni-am pus şi degetile.

Acest zapis l-au dat satul Bîlca înainte noastră cu primire tuturora, cari s-au adeverit şi cu ali noastri iscălituri.

Buh⟨uş⟩ ban ; . . . . . .[1]

1796 fevruarie 15.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. II, doc. 19.
Orig.
O copie, Ibidem, Ms. 646, f. 35.

633

27 februarie 1796

Patru locuitori „dîrstari“ dau zapis egumenului de la Bîrnova că se învoiesc a da cîte 9 lei pe an pentru fiecare dîrstă ce o au pe pîrîul Căiuţului, moşia mănăstirii.

† Adică noi, aceşti omeni dîrstari, care mai gios ne vom iscăli pe anume, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna sfinţiii sale părintelui Sofronie, egumenu de la mănăstirea Bîrnovii, precum să să ştie pentru dîrşte ce le avem pe moşia sfinţiii sale, să dăm pe tot anul cîte 9 lei dijma de dîrstă, adică la Sfeti Dimitrie, care sînt pe pîrîul Căiuţului, şi noi să avem să dăm aceşti bani mai de sus arătaţi făr' de nici un cuvîntu de pricină, şi noi să avem a stăpîni dîrstile cu pace.

[1] Indescifrabil.

Şi pentru mai adevărată credinţă, ne-am pus numele şi degetile.

Leat 1796 fev⟨ruarie⟩ 27.

Eu Mihai dîrstariu ; eu Marin brat lui ; eu Mihai ;[1] eu Stan brat lui Mihai.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. II, doc. 20.
Orig.

634

⟨Iaşi,⟩ 29 februarie 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să strămute pe locuitorii din Moişa la moşia Seaca şi Tîrzia, obligînd pe egumenul de la Rîşca să dea curăturile în stăpînire celor ce le-au făcut şi să nu mai bată pe ţărani.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dumneata Dimitrachi Ghica biv vel spatar i dumneata Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

Oamenii din satul Moişa a mănăstirii Rîşcăi, de la acel ţinut, viind aice au dat de iznoavă jalobă cătră domnie mea, făcînd cirere ca să aibă voi să să aşezi pe altă moşii din sus de mănăstiri, iar nu pe moşiia Tîrziia i Saca unde s-au fost dat hotărîre de cătră domnie mea mai înainté ca să să aşezi. Şi după jaloba lor, prin cercetare ce s-au făcut, de faţi fiind şi egumenul mănăstirii, adeverindu-ne că la locul unde să cere nu esti pentru aşezare lor, că de să vor aşeza acolo, fiind aproape de mănăstiri, trebui iarăşi să să facă strîmtoreală la hrana oamenilor mănăstirii şi să nasc multe pricini şi gîlcevuri, din care să să aducă şi lor supărare şi mănăstirii neodihnă, pentru aceia s-au socotit şi s-au hotărît de către domnie mea ca să margă să să aşezi tot pe moşiia Saca şi Tîrziia, unde aţi arătat dumneavoastră prin mărturiia ce aţi dat că este loc bun pentru aşezare lor.

Deci dumneavoastră, după cum şi prin carte de mai înainté ce vi s-au scris, urmînd, acmu de primăvară să-i rădicaţi pe toţi din satul Moişa şi să-i statorniciţi la numita moşiie Saca şi Tîrziia, avînd dumneavoastră de-a purure pentru dînşii privigheri ca să stea cu toţii la un loc să-şi poarte birul şi havalelile precum au dat şi pără acmu, să nu cumva să să înpraştii vreunii dintre dînşii ca să să ducă aiure undeva. Şi fiindcă numitul egumen, pentru strămutare ce vor faci, au dat şi zapis în visterii apucîndu-s⟨e⟩ că într-un an de zile nu-i va supăra nici cu zile de lucru, nici cu zăciuială de dejmă din orice vor avea pe moşiia mănăstirii, cum şi cifertul viitor a lui aprilie să-l plătească pentru dînşii iarăşi mănăstirea, dumneavoastră să aveţi privigheri şi pentru aceasta ca să să urmezi de cătră egumen întocma după zapisul ce vi să arată că au dat în visterii.

Osăbit au mai arătat oamenii prin jalobile lor că, afară de alte supărări şi înpotriviri ce-au suferet de către ţiganii mănăstirii, egumenul i-au şi bătut

---

[1] Urmează : „eu Andronache jidov", anulat cu o linie.

pe unii dintre dînşii, care pentru aceste, măcar că i s-au şi poroncit egumenului ca să caute să umble cu rînduială ce i să cade şi să să părăsască de acmu înainte de a bate pe cineva sau a supăra cu orice chip altul pe lăcuitori, ce, de va avea vreo înpotrivire de către vreunii din oamenii ce sînt şezători pe moşiile mănăstirii, să vii să arate dumneavoastră, şi dumneavoastră prin cercetare ce viţi face, de viţi afla că esti vreunul vinovat, după vinovăţiia lui îl viţi şi certa, iar egumenul singur să nu aibă voi a bate pre nimine. Dar şi dumneavoastră vă scriem ca să aveţi purtare de grije şi, de vă veţi înştiinţa că s-au abătut egumenul a mai pricinui cuiva ce mai mică supărare spre neodihna lăcuitorilor, nici într-un chip să nu-l îngăduiţi, ce să-l faciţi să înţăleagă ca să urmezi datoriei ce i să cadi şi să nu să întinză mai mult a face lucruri necuviincioase.

Aşijdere au mai arătat numiţii jăluitori că au acolo cîteva curături, unile făcute de părinţii lor, altile de către dînşii, tăeti cu toporul din codru şi acmu egumenul li-ar fi luat de li-ar fi dat la ţigani şi la alţi oameni ai mănăstirii de-şi fac hrana pe dînsăle, şi ei au rămas lipsiţi şi strîmtoriţi de loc pentru hrană şi au făcut cerire ca să li să dea curăturile la stăpînire lor, precum li-au avut şi mai înainté. Deci dumneavoastră şi pentru aceasta să faciţi cercetări foarté cu amăruntul şi, cîte curături să vor dovedi că sînt făcuté din codru cu toporul, ori de către părinţii lor sau de către jăluitori, toate aceli curături să le luaţi şi să le daţi la mîna a cui vor fi ca să să hrănească pe dînsăle, arătînd egumenului ca nici într-un chip să nu îndrăznească a mai lua vreo curătură cît de mică de la cineva, ce lăcuitorii, a cui vor fi, să le stăpînească şi mănăstire să aibă a-şi lua din celi ci vor fi pe dînsile numai dejma obicinuită, de a zece, după hotărîre ponturilor, pentru ca să să odihnească oamenii să nu vie mai mult să ne supere cu jalobă.

1796 fevruarie 29.

Izvod de oamenii din Saca

Fălci	Prăjini		Fălci	Prăjini	
3	—	Blaga vornic	1	40	Gavril Gorban
4	—	Ioan Scutelnicu	7	—	Vasile Gorban
4	—	Vasile Scutelnicu	4	—	Grigoraş Curcă
5	—	Grigori Butnaru	3	—	Gheorghe sin Curcă
5	—	Toader Butnaru	1	40	Ioniţă Rusul
4	—	Luca Văcar	3	40	Ştefan Budunu
2	—	Filimon Văcar	3	—	Vasile Alecsan
5	40	Iacov Butnaru	1	40	Ioniţă Cojocaru
3	—	Ştefan Sanţion	4	—	Ion Alecsandru
			64	40	

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Dimitrachi Ghica biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, să să dea cu sănătaté.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pachetul VII, doc. 22.
Orig., pecete aplicată.

635

⟨Focșani,⟩ 18 martie 1796

Starostia Putnei poruncește tuturor locuitorilor din apropierea schitului Prale să nu taie fără învoire lemne din pădure, afară de lemnele uscate pentru foc.

De la stărostiia Putnii.

Părintili Rafail, nacialnicul di la schitul Prale, m⟨i⟩-au făcut arătari cum că mulți din lăcuitorii satilor ce sînt prinpregiuru schitului ar fi mergînd în tărie lor di taie lemnu din apărăturile ci are schitul pe moșie sa, fără a nu face știre nacialnicului și să s⟨e⟩ învoiască.

Drept aceia să poroncește tuturor acelor ci să află cu lăcuința în prijma schitului i alții, ca nimene să nu îndrăznască a mergi să taie lemnu fără știre și învoire nacialnicului, după hotărîre ponturilor gospod ce sînt date de obștie, afară de lemnu uscat ce este pentru foc. Căci pentru cei ce în tărie vor mergi să taie fără a nu face știre nacialnicului, s-au dat voie păzîtorilor acelor apărături ca pe unii ca aciia, prinzîndu-i, să-i aducă aice ca să ia certare, spri a să vighe și alții.

⟨17⟩96 mart 18.

Mih⟨ai⟩ ban.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXV, doc. 43. Orig.

636

⟨Iași,⟩ 5 mai 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, face cunoscut ispravnicilor de Suceava că locuitorii din Moișa au venit să reclame că n-au fost mutați pe moșia Seaca și Tîrzia, ci la Boroaia, unde au intrat în conflict cu localnicii; domnia trimite boiernași să execute strămutarea cum a fost hotărîtă la început.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn țării Moldovii. Credincioși boerii domniii meli, dumneata Alexandru Roset biv vel comis i dumneata Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ținutul Sucevii, sănătate!

Pentru pricina ce au avut arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii Rîșcăi, cu lăcuitorii din satul Moișa, ce iaste moșiia numitii mănăstiri, asupra cererii ce făcea ca să-i rădice pe moișeni de la locul unde era așezați și să să așezi pe altă moșii a mănăstirii, după înștiințare ce ai triimis dumneata, căminar Armago Rafail, cătră domnie mea, arătînd că după ce cu amăruntul cercetare ce ai făcut ai aflat loc bun pentru așezare lor la o moșii a mănăstirii, Saca și Tîrziia, și

după arătare dumitali s-au hotărît și de cătră domniia mea ca pe acea moșii să să așezi și ți s-au triimis și poroncă de cătră domnie mea ca de primăvară să rădici pe oamenii din Moișa și să-i pui să să așezi acolo, căruia poroncă să socotea că-i vei fi făcut înplinire întocma.

Acmu, viind aice oamenii din satul Moișa, prin jaloba ce-au dat cătră domnie mea au arătat cum că dumneavoastră, rădicîndu-i din locul lor, nu i-ați așezat la moșiia Saca i Tîrziia, unde s-au hotărît să să așezi, ce i-ați așezat la moșiia Boroaia, unde mai sint piste 35 casă, puindu-i în spinare celor vechi săteni de acolo, la care loc nu pot să-și facă nici o statornicii pentru că, după numărul oamenilor ce sint, nu au undi să-și facă hrana trebuincioasă. Cum și lăcuitorii vechi din Boroaia încă au venit și au dat jalobă pentru oamenii din Moișa că i-ați așezat în satul lor, pricinuindu-le mare supărare și strîmtoreală, că făcîndu-să cu toții acmu oameni mulți nu pot să aibă loc pentru hrană nici unii, nici alții, precum veți înțălegi pre largu din răvașile de jalobă ce vi s-au triimis. La care arătări a lor ni-au fost foarte de mari mirari cum dumneavoastră de nu i-ați așezat la moșiia ce vi s-au poroncit, unde dumneata ai înștiințat că esti loc bun pentru așezare lor, și i-ați dus de i-ați așezat piste lăcuitorii din Boroaia, unde nici loc de așezare n-ar fi, nici loc unde să-și facă hrana trebuincioasă nu pot avea, căci dumneavoastră trebuia să-i așezați la locul acela unde să poată fi statorniciți și să petreacă liniștiți și făr' de supărare, iar nu să aduceți treaba ca să rămîi și în mai mare supărare și să să întîmple să li să aducă și stricăciuni.

Ce dar, iată că s-au rînduit de către domnie mea înadinsu boerinași cu carti domniii meli deșchisă de volnicie spre cercetare pricinii aceștia, carile, după poronca ce a fi, viind acolo va urma întocma. Și cu întoarcire boerinașilor, cerem ca să ne trimiteți dumneavoastră și răspuns pentru cari pricină și cu ce cuvînt i-ați așezat pe oameni la satul Boroaia, iar nu la moșiia Saca i Tîrziia, precum vi s-au poroncit.

1796, mai 5.

⟨Pe verso :⟩
Credincioși boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Alecsandru Roset biv vel comis i dum⟨nealui⟩ Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ținutul Sucevii, să să dea cu sănătaté.

Suceava.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 23.
Orig., pecete aplicată.

637

6 mai 1796

Locuitorii din satul Nadișa iau în arendă, pentru pășunat și lemne de foc, muntele Păcurilor, angajîndu-se a da cîte treizeci de vedre de brînză și trei zile de lucru cu douăzeci de oameni pe zi.

Adică noi, oamenii din satul Nadișa, care mai gios ne vom pune numile și degitile noastre, dat-am adevărat zapisul nostru la mîna dumisale boeriului

med⟨elnicer⟩ Gheorghie Roset, precum să s⟨e⟩ ştie că am cumpărat pre anul acesta de la dumnealui muntele Păcurilor, păr în apa Tazlăului Mare, pentru trebuinţa vitelor noastre şi pentru lemni din cele căzute gios, cu această tocmală : ca să dăm dumisale triizăci de vedri de brînză de oi şi trii zile de lucru cîte cu doaîzăci de oameni în zi, la ce ar ave dumnalui trebuinţă, însă din răsărita soarelui păn la apus.

Şi aşe cu această tocmală să fim noi datori a înplini dumisale atît brînza, cum şi zilele lucrului după ponturile domneşti, sau, neînplinind deplin zilele lucrului cu soma oamenilor de mai sus arătată, cîte vor fi lipsă din vara aceasta să fim datori a plăti dumisale cîti un leu pe zilile ce var rămîne neîmplinite. Cum şi pentru vite să avem purtari de grijă să nu treacă piste Tazlăul Mare nici cu un fel de greşală, sau de cîte ori va trece să fim datori a plăti cîti doaîzăci de parale de vită. Cum şi pentru orice fel de lemn dintru acest codru să avem purtare de grijă ca să nu să taie nicicum din picioare sau a-i dărma, ce să fim datori a-i păzi întregi, făr' numai lemnile ce vor fi căzute gios sau copacii cîţi vor fi păn' acum tăeţi gios, dintru acele să fim slobozi a lua pentru orice trebuinţă a noastră. Iar dovedindu-să că am tăet vreun copaci sau vreo nue din picioare, făr de ştiinţa dumisale sau făr de tocmală, să fim datori a plăti dumisale cîte cinci lei de copaci care s-a tăe de acum din picioare. Cum şi pentru alţi din alti sate, de om vede tăind, să fim datori a-i zălogi şi a-i arăta dumisale ca să-şi înplinească stricăciune de la acei.

Şi pentru credinţa am dat scrisoare aceasta în care ne-am pus numile şi degitile noastre.

1796 maiu 6.

And⟨r⟩ieiu preotul ; Ion cu ficiorii mei ; eu Simionof ; eu Ion Solomon ; eu Vasile sin Diiaconu ; eu Gh⟨e⟩orghe Măgură ; eu Ioniţă dascal ; eu Vasile Mărtin sin Nor ; eu Sava sin preotul Ioniţă Stoicăi.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCXCIII, doc. 41.
Orig.

638

Rogojeşti, 15 mai 1796

Locuitorii satului Rogojeşti cer stăpînului moşiei să nu le mai fie arendaş Neculai Butucea, cu care nu se pot înţelege.

Cătră cinstit boerul arhon Gavril Conatii, al nostru milostiv vecinic stăpîn.

Noi de mai gios iscăliţii, preplecaţi podanici milostivului stăpînului nostru, de 20 de ani ne odihnim ca pruncii în sînul maicii sale pe moşia a boeriii tale, în satul Rogojăştii, fiind purtare de grijă milostiva a stăpînului nostru, că ne-au fost dat la mîna neguţătorului ce au fost pănă acu foarte bun, numai în anul ⟨1⟩794, peste o vară au fost întrat dumnalui Nicolai Butuce, dintr-acărui pricina de mult ni-am fi fost împrăştiet, de carii şi acu văzîndu-l în sat foarte ne-am spăriet ca[1] nu vom pute ajunge să strîngem şi ceia ce am sămănat.

---

[1] Corect : că.

Pentru aceasta facem preplecată rugăminte la milostivul vecinic stăpînul nostru, că vom fi la toate poroncile a boeriei tale supuşi şi ascultători, sau ori la cine să ne vînda, cine ne va stăpîni după porunca boeriului l-am asculta, numai prin milostivire să binevoiască cinstitul boer a departe[1] de satul nostru pe mai sus arătatul Butuce, căci nu este cu putinţa să trăim noi în sat de va fi el, rămîind noi a cinstitului stăpînului nostru vecinic.

Rogojăşti, 15 mai 1796.

Preplecaţi slugi,

Mihailo giurat ; Mihailo Ivaniciuc vornicu ; Nicolai Ivaniciuc ; Fedor Ivaniciuc ; Hrihor Banelian ; Iacov Chifra ; Ioan Ivaniciuc ; Ştefan Dovbenca ; Gavrilo Damalioc ; Vasil Ivaniciuc ; Vasil Costichi ; Ivan Ţecnăi ⟨?⟩ ; Nichifor Vatamaniuc.

Şi tot satul să roagă cinstitului stăpîn.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXLIII, doc. 12.
Orig.

639

Botoşani, 28 mai 1796

Locuitori din Botoşani dau mărturie căpitanului Dumitrache Sălceanu de preţul cu care au plătit în anul 1795 falcea de cosit.

Adică noi mai jos iscăliţi adiverim cu această mărturii a noastră la mîna dumisali căpitanului Dumitrachi Sălceanu, precum că în anul 1795 am plătit noi fălci după cum mai jos arată fiiştecari cu iscălitura sa, cum am plătit aice la ţinutul Botoşenilor. Şi fiindcă dumnalui au cerut de la noi mărturii, i-am dat fiiştecari după cum am plătit.

In Botoşani, la 28 maiu vechi leat 1796.

Eu Ioan Bou am plătit cîti trei lei fără cinci parale.

Iu Gheorghi Neculau Şişmanul am plătit falce cîte 3 lei.

⟨O mărturie asemănătoare în lb. greacă⟩.

Eu Andrunachi Muste am plătit cîti doi lei şi un zlot.

De la vornicii de Botoşani.

Viind şi înainte noastră iscăliţii prin această mărturii şi arătînd că mărturia această cu adevărat esti dată de dînşii şi cu preţul ce s⟨e⟩ arată în sus au plătit şi ei fălci, spre aceia s-au încredinţat şi de către noi.

⟨17⟩96 iuni 1.

Matei . . . .[2]

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXXXII, doc. 88.
Orig.

---

[1] Corect : depărta.
[2] Indescifrabil.

640

31 mai 1796

Locuitori din satul Rusăni dau mărturie lui Dumitrache Sălceanu, că în anul precedent au cosit fîn la diferiți arendași din ținutul Botoșani cu prețul de 3 lei falcea.

Adică noi, oamenii din satul Rusăni, cari mai jos ni-am pus numile și degitul, adiverim cu această mărturie a noastră la mîna cuconului Dumitrachi Sălcian, precum să s⟨e⟩ știe că, în anul trecut, aice în ținutul Botășanilor s-au plătit cîti 3 lei pi falce di cosit. Cari și noi am cosit tot cu acel preț, cîti trii lei pi falci, anumi la Niță Romănescu, la armanu anumi Căminicianu și pi la alți niguțitori tot cîti trii lei s-au plătit, cari noi știm și după cum știm așa mărturisim. În cari mărturii mi-am pus numile și degitul.

Mai 31.

Eu Gheorghe Bostan ; eu Toader Somne ; eu Costandin Cuzacu ; eu Gligori Cuzîc ; eu Manoli sin Ciuntul ; eu Acsinte Radu ; eu Ioan sin Nichita ; eu Mihai Rusu.

Și eu Costachi dascalu am scris cu zisa acestor iscăliți.

Această mărturie s-au făcut fiind și eu față și am plătit și eu cu acel preț.

Neculai Moș ⟨?⟩

De la vornicii de Botoșani.

Viind înainte noastră iscăliții prin mărturia aceasta ci arată că cu prețul ce-l cuprindi au cosit și ei fălci în anul trecut, spre aceia s-au încredințat și de către noi.

1796 iuni 1.

Matei . . . . [1]

Arh. St. Iași, Documente, pach. CXXXII, doc. nr. 87.
Orig.

641

26 iunie 1795 [2]

Egumenul de la Bîrnova reclamă domnului că locuitorii de pe moșia Bîlca nu-i dau venitul, fac mori și cîrciumă fără învoială, iar moșia Păunești este călcată de răzășii din jur.

Preînnălțate doamne,

Sfînta mănăstire Bîrnova ari la ținutul Putnii niști moșii, anumi Bîlca i Păuneștii, pe cari moșie Bîlca este și sat și lăcuitorii ci sînt cu lăcuință pe ace moșii în tărie lor fac casăli lor crîșmi și vînd băuturi fără a ave voi di la mănăstiri, cum și dejma moșii cu multă supărari și gîlcevuri să strîngi. Asămini,

[1] Indescifrabil.
[2] Data rezoluției.

unii dintr-înşii au făcut mori fără ştire mănăstirii şi pre puţin bezmăn dau mănăstirii şi încă cu multă supărari pără îl dau, şi din pricina lor să păgubeşti mănăstire de folosul ce poate să-l aibă. Iar pentru moşie Păuneştii, să calcă de către răzăşii di pinpregiur, sărind şi cu pari să ucigă pe vechilul ce-l am acolo rînduit.

Pentru cari pricină mai în trecutili săptămîni, după jaloba ce am dat către mărie sa Mihai vodă, s-au scris carte gospod către dumnealor starosti de Putna să cercetezi pricina şi să îndreptezi, şi nici o puniri la cali nu s-au făcut, de cari mă rog măriii tali ca să s⟨e⟩ trimată poronca înnălţîmii tali, ca atît din fruntaşii din satul Bîlca, cît şi răzăşii ce fac călcari moşii Păuneştii, să vii la divan să ste la giudicată cu mănăstire sau să mii s⟨e⟩ dei carte de stăpînit, ca nimini băuturi să nu vîndă din săteni şi să aibă a da havaetul moşiii după obiceiu, cum şi răzăşii din moşie Păuneştii să nu mai facă călcari moşiii mănăstirii fără învoială.

Şi precum a fi mila măriii tali.

A înălţîmii tali rugător către Hrisots,

Sofronie, egumenul mănăstirii Bîrnova.

⟨Rezoluţie :⟩

Să s⟨e⟩ scrii carte către starosti ca să cercetezi şi să îndreptezi, şi cari parte nu să va odihni, să înştiinţăzi pre larg pricina [1].

⟨17⟩95 iuni 26.

Andronachi Donici medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. II, doc. 18.
Orig.

642

⟨Iaşi,⟩ 5 iulie 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să oblige pe egumenul de Rîşca a da înapoi curăturile locuitorilor de la Moişa, strămutaţi pe moşia Seaca, şi să cerceteze unde au fugit o parte din ei, spre a putea fi încărcaţi la bir pe locul unde se află.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Credincioşi boerii domniii meli, dumneata Alescandru Roset biv vel comis i dumneata Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

[1] La 21 ianuarie 1796, Alexandru Calimach hotărăşte, pe baza anaforalei veliţilor boeri : „Cetindu-să anaforaua aceasta înainte domniii mele şi văzîndu-să că dumnealor veliţii boeri, după cercetare ce au făcut, întocma după rînduială şi obiceiul pămîntului au urmat, dreptu aceia hotărîm domnie mea ca lăcuitorii de pe moşie Bîlca de la ţinutul Putnii, ori să să învoiască cu sfînta mănăstire şi să cumpere orînda satului, fiindu cu priimire şi cu voe mănăstirii, ori nicidecum să nu să volnicească numiţii lăcuitori de a vinde băutură pe la casă. Cum şi pentru mori, ori să să învoiască cu sfînta mănăstire, ori să şi le rădice. Întărindu-să cu domneasca noastră pecete". (Ibidem, Ms. 646, f. 35).

Iată jaloba ce au dat cătră domnie mea lăcuitorii moişeni, ce să află mutaţi pe moşia Saca a mănăstirii Rîşcăi de la acel ţinut, s-au trimes la dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, care, citindu-o, veţi înţălegi pre largu toaté arătările ce fac.

Deci, cît pentru cerere ce fac ca să aibă voi să să strămuté de pi moşiia Saca aiure pe alte moşii, li s-au dat răspuns că nu să poaté, ce să stea stătători pe moşiia Saca, unde s-au socotit de cătră dumneavoastră că esti loc pentru odihna lor şi s-au mulţămit şi iei a mergi la locul acela, în vremea ce s-au hotărît de cătră domnie mea ca să să rădice de pi moşiia Moişa.

Iar pentru arătare ce fac că egumenul mănăstirii li-ar fi luat curăturile ce li au iei făcuté cu toporul din codru şi li-au vîndut altor streini din ţinutul Neamţului şi din ţinutul Sucevii de au pus oi pe dînsile, şi iei vrînd să dea preţul acela ce da cei streini pe dînsile ca să aibă loc din destul de hrană, egumenul n-au vrut să le vîndă lor. Pentru aceasta dumneavoastră să cercetaţi, căci hotărîre domniei meli au fost ca toaté curăturile ce să vor dovedi că sint făcute cu toporul din codru, ori de cătră părinţii lor ori de cătră dînşii, să rămîi la a lor stăpînire ca să-şi facă hrana trebuincioasă pe dînsile, iar egumenul mănăstirii să nu să amestice, ce numai di cele ce vor faci în curătură să-şi ia dejma obicinuită, precum aceasta s-au arătat şi dumneavoartră prin carte domnii meli ce li s-au scris la 29 a trecutii luni fevruar. Şi de viţi afla că egumenul li-au luat vreo curătură dintr-aceli făcuté de dînşii, să o luaţi şi să o daţi acelui a cui va fi[1], iar de vor fi alti curături aceli ce li-au vîndut, rău şi făr' de cale au făcut, căci de vremi ce jăluitorii să priimea a da preţul ce da alţii streini, trebuia mai întîi pe dînşii să-i protimisască ca pe nişte lăcuitori ce sint şezători pe moşiia mănăstirii şi să le o fi vîndut lor, iar nu la alţii streini. Şi dumneavoastră, pentru aceli curături ce au mai mult protimisis iei a le ţinea, priimind să dea iei banii ce-au dat acei streini, să luaţi curăturile de la mînule acelor ce să află şi să le daţi lor şi iei să le întoarcă banii înapoi, ca să le fii pentru hrana lor.

---

[1] La 20 iulie, trimisul ispravnicilor, diacul Iordache Pleşăscu, arăta cît are fiecare locuitor în aceste curături: „Din poronca cinstiţilor ispravnici, fiind eu rînduit ca să merg la mănăstire Rîşca şi să măsor toate curăturile, fînaţi ci să vor dovedi că sint făcute de lăcuitorii ci au fost trăitori pe Moişa, am mers dar, dinpreună cu sătenii şi mi-au arătat fiştícari curătură sa şi, măsurîndu-să, am găsit această somă ci prin izvod să arată, cari curături sint făcute de dînşii din pădure verdi. Şi pentru ştiinţă am dat acest izvod egumenului i săborului.

Fălci	*Prăjini*	
2	40	Grigoraş Curcă
1	40	Ghiorghii sin Curcă
5	40	Crăciun Butnari
1	40	Iacob Streşină
3		Luca Văcari
2	40	Gheorghii Pîrjoli
4		Ştefan cu ficiorii lui
3		Ion zăt Sandul
3		Samsoneştii ⟨?⟩
2		Costandin Zluţi
2	40	Toader Gorban
1		Toader Butnari
	40	Filimon Văcari
1	40	Ionu Alicanu
1		Toader Ispas

35 Adecă treizăci şi cinci fălci" (Ibidem, doc. 26, orig.).

Cum şi pentru 24 oameni ce arată că li-au fugit, să le faciţi dumneavoastră cercetare cu amăruntul şi, pentru cîţi oameni să vor dovedi că au fugit piste hotar în cordon, dumneavoastră, cunoscînd că au însărcinare piste putinţă, să le faciţi oarişce uşurare cît viţi socoti pentru aceia, iar pentru cei ce vor fi fugiţi pi⟨n⟩ satile altor ţînuturi, să daţi poroncă vornicelului şi sătenilor rămaşi ca să umbli să cercetezi şi să-i caute ca să-i afli unde sint şi, aflîndu-i, să vii să arăti dumneavoastră şi dumneavoastră atunce viţi înştiinţa pé ispravnicii ţinuturilor unde vor fi oaminii strămutaţi de banii ce-i ajungi cisla la cifert, ca să le încarci birul pe la locurile unde să află şi, după răspunsurile ce viţi lua că s-au încărcat, apoi îi veţi scădea pe dînşii cu acei bani.

Deci dumneavoastră căutaţi şi, precum mai sus vă scriem urmînd, îi puneţi la cale şi-i odihniţi ca să nu vii să mai jăluiască.

Deosebit şi pentru iarbă de fînaţ, să faci cercetare şi, de nu vor avea iarbă din destul pe moşiia ce să află cu şidere, urmînd dumneavoastră după hotărîre ponturilor domniii meli, să căutaţi şi să le daţi iarbă ori de pi alti moşii a mănăstirii [2], ori de pi alti moşii megieşeşti, cît veţi socoti că au trebuinţă, pentru ca să nu rămîi lipsiţi a nu-şi face fînul trebuincios.

1796 iuli 5.

---

[2] La 21 iulie acelaşi an, locuitorii strămutaţi de la Moişa dau următorul zapis pentru repartiţia de fînaţ ce li s-a făcut de către trimisul ispravnicilor: „Adică cincizăci şi trei de fălci în Plochii mănăstirii şi patruzăci şi patru de fălci şi patruzăci de prăjini în dealu Rusului, cari să cuprind piste tot noaozăci şi şepte de fălci şi giumătate, din care, scoţîndu-să treizăci şi cinci de fălci ce s-au găsit curăturile noastre făcute din păduri, mai rămîn şesizăci şi doao de fălci şi giumătate date noao mai multe spre a ne mulţămi. Drept aceia, după înpărţeala ce ne-au făcut rînduitul de către ispravnici şi după primire noastră, am rămas mulţămiţi; şi noi aceşti prin izvod mai sus arătaţi avem sa ni stăpînim fînaţile noastre în Plopi şi în Rusu, după cuprindere izvodului ce ni l-au dat rînduitul de către ispravnici, cari esti şi iscălit de dînsul. Şi de acum sfînta mănăstire Rîşca rămîne odihnită de către noi, cum şi noi de către sfînta mănăstire si nu fim supăraţi".

În Plopi şi pe dealul Rusului, s-a dat fînaţ, la următorii locuitori:

„Iarba din Plopi		Iarba din Rusului		
Fălci	*Prăjini*	*Fălci*	*Prăjini*	
5	—	1	40	Toader Gorban
5	—	2	—	Vasili Gorban
4	—	9	—	Vasili Scutelnic
3	—	1	—	Ion Scutelnic
3	—	—	—	Ion Blaga
2	—	—	—	Andreiu Scutelnic
2	—	—	—	Iacob Morariul
2	—	—	—	Petre Muste
2	—	2	—	Ion Grosul
1	40	1	40	Samsoni
1	40	1	40	Gheorghi Samsonu
1	40	2	40	Ion Alican
2	—	1	—	Vasili Alicanu
1	—	—	40	Ioniţă Cojocaru
1	—	—	40	Ioniţă Rusu
—	—	1	40	Gavril Jetai
—	—	2	—	Filimon Văcaru
—	—	2	—	Andreiu Ungurean
4	—	—	—	Grigoraş Curcă
3	—	—	—	Gheorghii Curcă
2	—	1	40	Gheorghii Pîrjoli
2	—	1	40	Ştefan Budeanul

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domnii meli, dum⟨nealui⟩ Alecsandru Roset biv vel comis i dum⟨nealui⟩ Armago Rafail biv vel căminar, ispravnici de ţinutul Sucevii, să să dea cu sănătatea.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 24.
Orig, pecete aplicată.

643

⟨Iaşi,⟩ 6 iulie 1796

Marele vistier Lascarachi Roset scrie ispravnicilor de Suceava să observe ca egumenul mănăstirii Rîşca să nu mai comită abuzuri şi alte nedreptăţi asupra locuitorilor din Moişa, pentru a nu cauza pagube vistieriei.

Cu frăţească dragoste mă închin dumneavoastră,

Oamenii din satul Moişa, ce din poronca măriii sali lui vodă i-aţi mutat dumneavoastră pe moşia Saca a mănăstirii Rîşcăi de la acel ţinut, viind aice, au dat jalobă cătră mărie sa vodă pentru cîteva pricini de cari pre largu vă veţi pliroforisi din jalobile lor şi din cărţile măriii sali lui vodă ce s-au scris cătră dumneavoastră de urmare ce aveţi să păziţi şi punire la cale ce să le faciţi.

Dar fiindcă şi eu ştiu, din vremea ce mă aflam ispravnic la ţinutul acela, că egmenul mănăstirii Rîşcăi nu să pre poartă cu rînduială, că îmbla cu oamenii de pi moşiile mănăstirii tot cu înpotriviri, aducîndu-le supărări de neodihnă şi totdeauna avea giudecăţi cu dînşii, pentru aceasta n-am lipsit şi eu a scrii dumneavoastră ca, după cercetare ce veţi faci jalobilor lăcuitorilor, precum să porunceşti prin cărţile mării sali, să ziceţi egumenului şi să-l faciţi prin cuvînt să înţăleagă ca să să poarte cu rînduială ce să cadi unui egumen şi să nu mai umble căutînd şi născînd pricini spre neodihna lăcuitorilor. Şi nici dumneavoastră nu trebui să vă uitaţi la hatîrurile egumenului, ce să căutaţi întotdeauna la dreptate şi la celi ce să cuvin spre odihna şi statorniciia lăcuitorilor; mai ales că oamenii au arătat şi aceasta, cum că egumenul s-ar fi lăudat asupra lor că cum să vor întoarci de aice înapoi, îndată va puni de-i va bate. Cari dumneavoastră şi pentru aceasta să-i ziceţi să nu cumva să îndrăznească a bate pe cineva, căci ştii bine că în vreme ce-au eşit aice înaintea măriii sali lui vodă înpreună cu oamenii i

---

—	—	2	—	Simion Budeanu
2	40	3	—	Iacob Butnariu
3	—	2	—	Grigori Butnaru
—	—	5	—	Toadir Butnaru
—	—	4	—	Simion Butnariu
—	—	4	—	Luca Văcariu
—	—	1	—	Ioniţă Săcăreanu
53		44	40"	

(Ibidem, doc. 27 orig.).

s-au hotărît ca nici cu un chip să nu să întindă a bate sau a supăra pe vreunul din lăcuitori cu lucru făr' de cale, făr' de ştire dumneavoastră, că apoi atunce negreşit nu va petreci bini.

Şi să aveţi şi dumneavoastră privigheri şi purtare de grije şi să nu-l îngăduiţi pe egumen a face cît de puţină supărare cuiva, ca să rămîi să petreacă în linişte cu toată statorniciia şi odihna lor, pentru că de li să va întîmpla cumva vreo stricăciuni din supărările ce li s-ar mai pricinui dispre egumen, din cari să să aducă şi visteriei păgubire şi dumneavoastră nu-ţi căuta să le faciţi îndreptare şi odihnire dispre egumen, atunce să ştiţi că dumneavoastră viţi avea a răspundi. Pentru că datoriia dumneavoastră esti a căuta mai mult atît la celi ce să atingu de neodihna lăcuitorilor a le îndrepta, cît şi la enteresul vistieriii spre a nu să aduce păgubire. Şi sint al dumneavoastră ca un frate,

1796 iuli 6

Lascar⟨achi⟩ Roset vel vistier.

⟨Pe verso :⟩

Cinstiţi fraţi, dum⟨nealui⟩ comisului Alecsandru Roset i dum⟨nealui⟩ căminar Armago Rafail, ispravnici de ţinutul Sucevii, cu frăţască dragoste să să dea.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

644

15 iulie 1796

Ispravnicii de Dorohoi raportează domnului că au cercetat pricina dintre locuitorii din Pilipăuţi şi căpitanul Tănase Vasile, care nu-i lasă să-şi stăpînească poienile făcute pe moşia Oroftiana, arătînd că i-au trimis să se judece în faţa divanului.

Preînălţate doamne,

Aducîndu-ne luminată cartea înălţimii tale oameni din satul Pilipăuţi dintr-acest ţinut, prin jaloba ce au jăluit înălţimii tale în trecutele zile pentru nişte poeni ce sînt făcute de dînşii din codru, pe moşiia Oroftiana, a dumnealui căpitanul Tănase Vasile, de la acest ţinut, prin care ni să porunceşte ca să facem cercetare de este jaloba lor adevărată şi de sînt acele poeni făcute de dînşii din codru cu toporul, după cum au jăluit, după poruncă am triimis doi mazîli cercetători şi într-acest chipu au aflat : că acele poeni cu adevărat de dînşii sînt făcute şi pără acum tot de aceşti oameni s-au lucrat, iar într-acest an îi popreşte dum⟨nealui⟩ căpitanul Tănase, neîngăduindu-i a le mai cosi.

Şi fiindcă prin carte înălţimii tale să porunceşte ca, ori pe ce parte de moşîie ar căde aceste poeni, să să stăpînească de către oamenii ce le-au făcut din codru şi obicinuita dejmă să şi-o dei la stăpînul moşii, deci s-au arătat luminată porunca înălţimii tale dumisale căpitan⟨ului⟩ Tanase şi ce are a răspunde ; la care au arătat că nici într-un chip nu poate să lase pe oamenii du pe alte moşii să să hrănească pe moşiia dumisale, neavînd singur îndestulul fîn pentru trebuinţa vitelor dumi⟨sale⟩, pe care poeni au pus de le-au şi cosit.

Oamenii văzîndu-să lipsiţi de acele poeni, au cerşut să le dăm mărturie ca să vie la mila înălţimii tale, iar dumnealui căpitan Tănase, aflîndu-să bolnav, şi-au cerut vade ca dupe Sămtămăriie să va afla la Eşi, că acum înpreună cu oamenii nu are nici un chip de a veni.

Şi pentru care cercetare nu lipsim a înştiinţa înălţimii tale. Iar anii înălţimii tale să fiie de la milostivul Dumnezeu mulţi şi prefericiţii.

1796 iuli 15.

A înălţimii tale preaplecat⟨e⟩ slugi,
Vasili Iamandi stolnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCXLI, doc. 147.
Orig.

645

⟨Iaşi,⟩ 16 iulie 1796

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze jalba locuitorilor de la Pîrîu Pîntii şi Stejaru împotriva egumenului de la Slatina, pentru muntele Grinţieşul, pe care ei aveau făcute curături.

Io Alecsandru Ioan Calimah voevoda, cu mila lui Dumnezeu domnu ţării Moldaviei. Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate!

Iată că trimeti dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ jaloba ce au dat către domniia mea lăcuitorii din doaî cătunuri ce să numesc unul Pîrîul Pîntii şi altul Stejarul de la acel ţinut, din care pre largu veţi înţălegi [1].

Deci pentru un munti ce să numeşti Griţiiaşul a mănăstirii Slatina, ce arată că din moşii şi strămoşii lor tot pe dînsul s-au hrănit în curăturile ce cu mîinile li-ar fi făcut părinţii i moşii lor din codru şi acum li s-ar fi luat din stăpînirea lor şi s-ar fi dat de către egumenul mănăstirii Slatina altora, pentru care cerşind dreptate, iată scriem dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să cercetaţi cu amăruntul şi, de va fi precum au jăluit, că acel munte tot de către dînşii s-au ţinut până acum şi că curăturile ce sînt vor fi deşchisă de părinţii i moşii lor şi că alt loc unde să să hrănească nu au, apoi tot de către jăluitori să-l ţie, plătind la mănăstire ceia ce vor da alţii. Dar în anul acesta, acum fiindcă acei ci-l vor fi luat vor fi făcut aşezare oilor la căşărie, să nu fie supăraţi, iar fînaţurile ce vor fi să s⟨e⟩ cosască de către jăluitori şi să-şi dea dijma obicinuită de a zăcea la mănăstire, odihnindu-să după dreptate, ca să nu mai jăluiască.

1796 iuli 16.

---

[1] În jalba lor din 15 iulie, acelaşi an, locuitorii arată că „...la trecuta lună, iuni 14, împlinindu-s⟨e⟩ 7 ani pi cari luasăm moşiia mai'nainti, cuvioşiia sa părintili Chirilă arhimandrit, ci s⟨e⟩ află igumen la numita mănăstiri, au vîndut acel munti cu anul la alţii streini şi noi am rămas osîndiţi, din cari pricină, di n-a fi şi mila mării tale asupra sărăcii noastre, apoi au rămas numai să s⟨e⟩ răsăpască satul cu totul" (Ibidem, doc. 32, orig.).

⟨Pe verso :⟩ Credincioşii boerii domniii mele, dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ispravnici de ţinutul Sucevii, cu sănătate să să de.

Lăcuitorii din doaî cătunuri ot Suceavă.

Procit vel logofăt.

Trecut, M⟨atei⟩ condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 33.

Orig., pecete aplicată.

646

23 iulie 1796 [1]

Egumenul de la Rîşca propune, în jalba către domn, ca locuitorii de la Moişa, strămutaţi pe moşia Seaca şi Tîrzia, să primească, în schimbul curăturilor făcute de ei lîngă mănăstire, pămînt în cîmp, în şesul Moldovei.

Preînălţate şi mult milostivi doamne,

Cu lacrămi căzînd ne rugăm noi smeriţi rugătorii mării tale, soborul părinţilor din sfînta mănăstire Rîşca, pentru multele şi necontenitile supărări ce suferim de cătră lăcuitorii carii, din nemărginita milostivire preînălţimei tale poruncindu-să de s-au rîdicat de lîngă mănăstire şi s-au aşezat iarăşi pe moşie mănăstirei la Saca i Tîrzie, socotind că după toate greotăţile ce-au suferit sfînta mănăstire în 16 ani de cătră aceşti lăcuitori cu necontinite jiudecăţi, mutîndu-să de lîngă sfînta mănăstire vor sfîrşi această goană de asupra mănăstirii. Dar vedem că noi nimică ştiind, necontenind încă supără pe preînălţime ta cu negîndite nisocotite de noi năpăstuiri nelegiuite şi fără de Dumnezeu temere, care însuşi păgînii ce n-au lege un lucru ca acesta crud fireşte socotim că nu vor fi urmînd, care aceştie, supt nume de creştini fiind, cele făr' de lege goniri asupra sfintei mănăstiri şi a netrebniciei noastre smeriţilor petrecători călugări săvîrşesc, că cele ce ispititoriul diiavol şi gonitoriul creştinătăţii în minte le sămuesc ei prin faptă cu sîrguinţă fără sfiire săvîrşesc, din care făr' de lege goniri a lor au rămas sfînta mănăstire la mare lipsă şi sărăcie şi în gre datorie.

Asupra cărie greotăţi altă nădejde după Dumnezeu neavînd, ce numai la mare milostivire preînălţimei tale cu lacrămi căzînd, ne rugăm ca după cum întru vecinica pomenire mării tale sfînta mănăstire s-au odihnit cu scoatere acestor lăcuitori de lîngă mănăstire, prin preînalta porunca mării tale cătră dum⟨nealor⟩ precinstiţii ispravnici ai ţinutului Sucevei ca în frica lui Dumnezeu, făr' de a părtini vreunii părţi cu măsurare ce vor faci acelor locuri, ce aceşti lăcuitori le număsc de curături, că le-ar fi deschis din moşii şi st⟨r⟩ămoşii lor din întreaga pădure ; care adevărul arătînd că încă pădure iaste, ce numai

[1] Data rezoluţiei.

cîte puțin cosind ca printr-o livadă de pomi prin codru, iar nu că ar fi curățite cu osteneală și au făcut cîmp de hrană, sau că ar fi aceștie moși și strămoși cu ședere lîngă mănăstire, după cum arată prin năpăstuitoare lor jalbă ce fac cătră preînălțime ta, căci aceștie sînt cei întîi lăcuitori așezați lîngă mănăstire și nu au mai mult de 26 ani. Pentru care locuri, măcar că iaste pădure și nu că rămîne sfintei mănăstiri vreun folos, numai ca de istov să fie odihnită sfînta mănăstire despre acești cu asuprire gonitori, ne priimim, cu toată păgubire casii, ca pentru cît loc să va găsi prin acele arătate de dînșii cu nume de curături, încă cu sporire din cîmp curat și în cel mai bun loc în șesul Moldovii și lîngă așezare lor avînd mănăstire fînaț, vasghesindu-să de dînsul, cu bună primire să va da lor. Iar a-i priimi cu nădire încă pe lîngă mănăstire, fiind un lucru pricinuitoriu de stîngere casii și cu totul piste putință sfintei mănăstiri de a-i pute suferi, cu lacrămi căzind ne rugăm milostivirii preînălțimei ⟨tale⟩ să nu fim supuși supt această greotate pricinuitoare încă de nesfîrșite giudecăți, și vecinică pomenire întru ctitorii sfintei mănăstiri va rămîne mării tale.

A preînălțimei tale cătră Dumnezeu smeriți rugători.

Chiril, arhimandrit și egumen sfintii mănăstiri Rîșca și cu tot soborul.

⟨Rezoluție :⟩

Dumneata vel logofăt, să să scrii carte cătră ispravnici ca să potoliască pornirile acestora și să odihniască sfînta mănăstire cu dreptate ce va fi avînd [1].

⟨17⟩96 iuli 23.

Vel paharnic

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 28.
Orig.

---

[1] În aceeași zi, domnitorul scrie ispravnicilor ținutului Suceava: „Iată că triimetem dumneavoastră jaloba ce au dat cătră domnie me cuvioșiia sa Chiril, arhimandrit și egumen, înpreună cu tot soborul de la mănăstire Rîșca, din cari pre larg veți înțălegi pricina.

Deci pentru lăcuitorii carii mai înainte să afla lăcuind pe lîngă mănăstiri, fiindcă din poronca domniei meli s-au ridicat și s-au așăzat pe alte moșii tot a aceiași mănăstiri, anumi Saca și Tîrzii de la acel ținut, socotindu-să ca să rămîi numita mănăstiri în odihnă de supărările ce sufere dispre dînșii, și în trecutele zile, după jaloba ce au dat cătră domnie me acei lăcuitori arătînd că au niște curături și poiani de părinții și moșii lor cu toporul din păduri întriagă și numita mănăstire nu i-ar fi îngăduind a să hrăni pe dînsăle, după cum s-ar fi hrănit pără acmu, s-au scris cătră dumneavoastră ca să cercetați, și de va fi jaloba lor adivărată, tot ei să să hrăniască pe aceli poeni și să de dejma obicinuită la mănăstiri.

Acum jăluitorii părinți arată că aceli curături, după cum i-au arătat ei, nu sînt și nici vreo deșchidiri prin codru n-au făcut, nici moșii și părinții lor, pentru că nici moșii nici părinții lor lăcuitori acolo n-au fost, și este asuprită cu jaloba lor. Dar, spre contenire pricinii lor, însuși de bună voi să primăsc ca pentru cît loc să va găsi prin acele arătate de dînșii cu numi de curături, să le dei din cîmpu curat și în cel mai bun loc lîngă așăzare lor din fînațul ce-l ari mănăstire. Pentru care, fiindcă cerire ce fac este cu cali, dumniavoastră pe acee să nu-i îngăduiți măcar cît de puțin a mai faci supărari numitii mănăstiri, ce, înpotriva locului cît va fi prin aceli ce le numesc ei curături, să ia de la cîmpu de undi și mănăstire cu bună primire le dă. Și așa dumneavoastră așăzîndu-i, să-i faceți să înțăliagă ca să nu mai pricinuiască mai mult supărări mănăstirii“ (Ibidem, doc. 29, orig.).

647

24 iulie 1796

Alexandru Vădean, poslușnic al mănăstirii, și Maria Doltoleasă, văduvă, dau zapis egumenului de la Neamț pentru șase pămînturi de la Obîrșia, lîngă Dragomirești, pe care să le lucreze dînd dijmă și îngrijind de livada mănăstirii.

Adică noi, Alexandru Vădean și eu Marie Doltoleasă, din Dragomirești, dat-am adivărată scrisoare noastră la cinstita mîna svinției sale părintelui Chesarie, dechiu svintei mănăsterii Neamțului, precum să să știe că rugîndu-ne noi pentru șasă pămînturi de loc ce are mănăstirea Neamțului la Obîrșie, lîngă Dragomirești, însă pe trei pămînturi să le aru și să le cosescu eu Alecsandru poslușnecul mănăstirei, și trei pămînturi să le ar și să le cusasc eu Marie Doltoleasă văduva, și amîndoi să avem a da căzuta dijmă mănăstirei din toate sămănăturile ce om ave pe acele șasă pămînturi.

Și poamele ce s-ar face în livadă să fie pe sama mănăstirei, dar noi să fim îndatoriți a le păzi până să vor coce și să vor lua de mănăstire. Și ne-am îndatorit amîndoi ca să curățăm livada de pădure și de uscăciuni să u facem curată și iarba ce s-ar face în livadă să o cosim noi amîndoi și să ne hrănim în tot locul după cum mergu și alte pămînturi a răzășilor înpregiurași.

Și cîndu va fi trebuință mănăstire⟨i⟩ a ne schimba, au să fie trebuință mănăstirii, să aibă a le lua făr' de nici un cuvîntu de la noi. Și pentru încredințare ne-am iscălit și am pus și degetele noastre în loc de iscălituri.

1796 iuli 24.

Eu Alexandru Vădean ; eu Marie Doltoleasă.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. XXIII, doc. 53.
Orig.

648

29 iulie 1796

Locuitori din Turcești (Roman) dau zapis clucerului Constantin Burchi, care le-a cotropit părțile de răzeșie, că-l recunosc de stăpîn al moșiei, cu condiția ca unora să nu le ia adetul de casă și dijma din livezile din jurul gospodăriei.

Dat-am scrisoare noastră la mîna dum⟨nealu⟩i cluceriului Costandin Burchi, precum să să știi că în cîtiva rînduri acolisîndu-ne de dum⟨nea⟩lui pentru că am fi avîndu și noi parti în moșie Turceștii și socotindu-ne după atîte giudecăți că este dreaptă a dumisali, ni-am rugat dumisali, fiindcă ni-am aflat șăzători pe această moșii și ni-am apucat di ni-am făcut și cîti o livadă pe lîngă casă, să nu fim supărați cu adetiul de casă și cu dejma ce vom ave pe

lîngă casă, din livezi, iar din altele, din orice, să avem a da, după cum dau şi alţi locuitori. Însă numai păr' la 5 casă din toţi răzăşii să aibă a ni lăsa acest venit de casă.

Şi după ce va rămîne moşie în stăpînire dumisali, făr' de nici o supărare, atunce să ni de şi dum⟨nea⟩lui o scrisoari pentru că în curgire vieţii noastre să nu fim supăraţi cu adetiul de casă şi cu dejma din livada de lîngă casă. Şi de acum înainte să nu mai avem cuvînt de înpotrivire, fiindcă cu aceasta ni-au făcut un mare bini şi, ori la ce giudecată de l-am tragi, să nu să asculte zisăle noastre. Şi asupra tuturor cilorlante niamuri să avem a răspunde înpotriva ceririi ce facu fără dreptate să ia dintr-această moşii.

Şi spre încredinţare ni-am iscălit şi ni-am pus degitile.

1796 iuli⟨e⟩ 29.

† Eu Costanden Căldari am pus degetul, neştiind carte; Adam Neagoe

Acad. Republicii Socialiste România — Filiala Iaşi, Institutul de istorie, pach. XXII, doc. 71.

Orig.

649

⟨Iaşi,⟩ 11 ianuarie 1797[1]

Locuitorii din Boroaia reclamă domnului Moldovei că strămutarea sătenilor din Moişa în preajma lor le-a îngustat hotarul, că mănăstirea Rîşca îi asupreşte cu boierescul peste prevederile ponturilor şi cer ca moişenii să fie duşi pe poiana Buda, unde-i loc mai larg.

Preînălţate doamne,

Jăluim mării tale că din vechiu, din anii trecuţi, viind noi oameni streini di pisti hotar din ţara ungurească, prin tocmală ce am făcut cu egumenu Calistru, ci să afla în vreme aceia la mănăstire Rîşcăi, ţinutul Sucevii, ni-am aşăzat cu lăcuinţa noastră pi moşiia numitii mănăstiri unde ni-au dat o bucată di loc din Tîrziia şî pănă în Plopii-Băii. Apoi, mai pe urmă şi viind şi alţii di pisti hotar, s-au mai dăşchis şi alt sat, tot pi ace moşii ci să numeşti Bogdăneştii, cari ni-au luoat o bucată din locul undi ni să didese noî, şi apoi cît mai rămăsăse ni-au luoat şi dumnealui Ioniţă Gane o parti pi jumătate.

Apoi, văzîndu-ne noi strîmtoriţi din toate părţili, ni-am făcut curături pi o vale Saca, tot pi ace moşiie, undi cei mai săraci din noi s-au mutat acolo şi cu casăli şi toată aşăzare lor. Apoi, acmu mai pi urmă, ci au socotit cuviioşiia sa arhimandrit Chiril, ci să află acmu egumen la numita mănăstiri, nu putem şti, că au mutat şi pi sătenii din Moişa în stali[2] noastri într-aceli curături, di am rămas lipsît di toată hrana vieţii noastre.

Pentru cari ne rugăm mării tale ca prin domnească carti di aice să să mute pe moişeni din spatile noastre iarăşi la urma lor vechi, la Buda, că au loc din distul acolo pintru hrana lor, ori prin domnească carti să avem noi voi

[1] Data rezoluţiei.
[2] Corect: „spatile".

a ne duci di acolo încotro om pute, că alt chip nu ne mai rămîne. Şi cu boierescurili nu urmează după ponturi, ci ne asupreşti mai mult di cît pi robii mănăstirii, cînd este vreme a tot lucru verii.

Robii birnici din satul Boroaia, ţinutul Sucevii.

⟨Rezoluţie :⟩

Dumneata vel vistier să cercetezi jalba aceasta şi să îndreptezi.

⟨17⟩97 ghenar 11.

Vel paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 30.
Orig.

650

⟨Iaşi,⟩ 14 ianuarie 1797

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze pricina locuitorilor strămutaţi de la Moişa pe moşia Seaca, cu egumenul de la Rîşca pentru asuprire şi să-l oblige a le da locurile de hrană făgăduite în Bogdăneşti, precum şi tot ce le-a oprit la plecare din gospodăriile lor.

Io Alexandru Ioan Calimah voevoda, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii.

Credincioşi boerii domniii meli, dumneata Ioniţă Vîrnav biv vel stolnic ı dumneata Mihalachi Rafail biv vel medelnicer, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

Lăcuitorii ce-au fost şezători în satul Moişa pe moşiia mănăstirii Rîşcăi, de la acel ţinut, viind aice au dat jalobă cătră domnie mea arătînd cum că din pricina strămutării ce li s-au făcut de s-au mutat cu şedere pe moşie Saca ı Tîrziia, tot a numitei mănăstiri, unde după cercetare ce s-au făcut prin dumnealor ispravnicii ţinutului ce-au fost mai înainté li s-au ales loc spre aşezare lor, fiindu-le locul strîmtu şi neavînd îndestulare de loc de hrană, li-au fugit acum cei mai mulţi din săteni, din cari a unora bir li s-au rădicat diasupră şi s-au încărcat pe la satile unde au mersu de s-au aşezat, iar unora nu li s-au rădicat birul, ce au rămas de sint tot ei însărcinaţi şi le plătesc pără acmu, atît birul cît şi parte lor de havaleli.

Şi osăbit au arătat că în vreme mutării lor li s-au pricinuit cîtăva păgubire şi dispre cuviioşie sa arhimandritu Chiril, egumenul numitii mănăstiri Rîşca, că întîi, rămîindu-le 18 mascuri, în urmă ar fi pus ţiganii mănăstirii de i-au ucis şi i-au mîncat ; al doile, că 20 casă a lor ce le avea pe moşie Moişa nu i-au îngăduit să le rădice ca să le ducă să-şi facă casăle la locul ce s-au mutat, ce li-au dat ţiganilor mănăstirii ; cum şi nişte răzlogi a gardurilor ce avea la ogrăzi şi la livezi, iarăşi nu i-au îngăduit să-i rădice, ce i-au dus în mănăstiri de i-au arsu şi ei după trebuinţile ce avea au fost siliţi de nevoi de şi-au tăet alt lemnu, atît pentru casă, cît şi pentru ogrăzi ; şi încă şi 30 pămînturi ce li-au fost făgăduit egumenul că le va da de la moşiia Bogdăneştii ca să le fii spre îndestulare hranii lor, pe urmă n-au vrut să le dea. Şi au făcut cerire ca pen-

tru toaté aceste să aibă îndreptare şi punire la cale. De care pricină de jalobă, fiind aice de faţi şi arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii, s-au făcut cercetare. Dar oamenii arătînd pe de o parte păgubirile şi strîmtoreala ce au şi pe de altă parte arătînd şi arhimandritu a sale îndreptări, ce aice neputîndu-să ştii adevărul în ce chip iaste, nu s-au putut da nici o hotărîre.

Pentru aceasta dar, iată scriem dumneavoastră ca, luînd cartea domniii meli, să chemaţi pe arhimandritul Chiril de faţă şi fiind şi jăluitorii de faţă să faciţi cercetare, întîi pentru mascurii ce arată că li s-au mîncat de cătră ţiganii mănăstirii, şi pentru cîţi mascuri să vor dovedi cu bună dovadă că li-au ucis ţiganii şi i-au mîncat, să le înpliniţi banii, preţul ce viţi găsi cu cale, fără a nu să face nici la o parte, nici la alta asupreală de strîmbătate; al doile, să faciţi cercetare şi pentru aceli 20 casă ce li-ar fi oprit egumenul, cînd casile era a lor, făcuté de dînşii, cu ce cuvînt li-au oprit casile şi nu li-au dat voe să-şi rădice lemnul. Şi de să vor fi aflînd şi acmu casile întregi şi vor fi drepte a lor, să arătaţi egumenului să nu stea cu înpotrivire, ce să dea voe oamenilor ca să meargă să-şi rădice lemnul, iar de le va fi stricat egumenul sau oamenii mănăstirii, să-i puniţi la cale ca să nu rămîi oamenii păgubaşi de munca lor. Asămine şi pentru răzlogii ce arată că li-au oprit, să cercetaţi şi precum viţi socoti a fi cu cale să le faciţi îndreptare. Şi osăbit de aceste, să faciţi cercetare şi pentru aceli 30 pămînturi de loc ce li-au făgăduit numitul egumen la rădicarea lor că le va da de pi moşiia Bogdăneştii ca să le fii spre îndestulare hranii, datu-li-au aceli pămînturi sau nu li-au dat? Şi de nu le va fi dat aceli pămînturi, măcar de le va fi şi dat alt loc înpotriva acelor pămînturi, fiindcă ei nu să mulţămesc şi le cer, dumneavoastră să arătaţi egumenului ca să le dea însuşi aceli 30 pămînturi de loc să le fii de hrană, şi să mergiţi şi unul din dumneavoastră la stare locului ca să le înpărţiţi locul acela, dînd fiiştecăruia pe cît viţi socoti că s-a cădea pentru hrana lui, şi din celi ce vor face, egumenul mănăstirii să-şi ia dejma obicinuită după hotărîre ponturilor, iar cu mai mult să nu-i supire a le lua...[1] căutînd dumneavoastră a-i puni la cale şi a-i odihni pentru toate ca să nu vie să mai jăluiască.

Iar pentru oamenii ce arată că au fugit, să faciţi iarăşi cercetare ca să aflaţi întru adevăr cîţi oameni li-au fugit şi unde, la ce ţinut, şi cărora dintr-acei fugiţi li s-au rădicat birul şi s-au mutat la locurile undi să află şi cărora nu li s-au rădicat birul. Şi pentru acei fugiţi ce nu li să va fi mutat birul după dînşii, fiindcă jăluitorii arată că li iaste locul strîmtu de hrană, de vor priimi oamenii strămutaţi ca să rămîi să şadă pe la locurile ce să află, după dreaptă cisla ce-şi vor faci de banii birului, să înştiinţaţi pe ispravnicii acelor ţinuturi ca să le încarci banii la cifertul viitor asupra satelor undi să află şi să vă triimită sinet că s-au încărcat, după care sinet să scădeţi pe jăluitori la viitorul cifert. Iar banii ajutorinţii, cum şi alti rămăşiţuri ce vor fi mai avînd asupra lor, din vreme ce s-au strămutat acele şi le vor plăti toaté înpreună cu lăcuitorii aceştiia de undi s-au strămutat.

Şi după punire la cale şi odihnire ce le viţi faci, să triimiteţi şi cătră domnie mea înştiinţare pentru toate pre largu, ca de vor veni ei să mai jăluiască să să ştii punire la cale ce li s-au făcut de cătră dumneavoastră şi să li să dea răspunsul ce li s-a cădea.

1797 ghen⟨arie⟩ 14.

[1] Doc. rupt.

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Ioniţă Vîrnav biv vel stolnic i dum⟨nealui⟩ Mihalachi Rafail biv vel medelnicer. ispravnici de ţinutul Sucevii, să s⟨e⟩ dea cu sănătate.

Suceava.

Procit vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 32.
Orig., pecete aplicată.

651

⟨Iaşi,⟩ 18 ianuarie 1797

Veliţii boieri judecă plîngerea lui Crăciun Butnariu, plecat din satul Moişa în Tîrpeşti, împotriva egumenului de la Rîşca pentru că i-a oprit o curătură de fînaţ, o livadă de pomi şi nu l-a scutit de bir cum s-a angajat, şi-l dau „rămas din giudecată" pentru că s-a strămutat pe moşia altui stăpîn.

La divan, înainte noastră, s-au giudecat de faţă cuvioşie sa Chiril, arhimandritu şi egumen mănăstirii Rîşca, cu Crăciun Butnariul, ce să află acum cu lăcuinţa în satul Tîrpeştii de la ţinutul Neamţului, pricina fiind că Crăciun Butnariu, prin jaloba ce au dat către preînălţat domnul nostru Alexandru Ioan Calimah voevod, au arătat că i-ar fi luat egumenul nişti loc de fînaţu ce ar fi avut el într-o curătură făcută de dînsul, cum şi de la alt loc din fînaţuri de unde îşi făce el fîn mai înainte, piste tot ca şapte fălci şi jumătate, aşijdere şi o casă vechi ce ar fi avut tot pe moşie mănăstirii i-ar fi luat-o, cum şi o livadă cu doaî sute de perji şi zăci hultuoani, pomi tineri făr' de roadă, şi că ar fi dat egumenul şi făgăduinţă că-l va scuti de bir după ce să va muta de pe moşie mănăstirii, şi acum nici de bir îl scuteşti, cum şi de acele ci i s-ar fi luat să află păgubaş. Pentru care, au cerşut ca prin giudecată să-şi afle dreptate.

Întrebîndu-se pe cuvioşie sa Chiril arhimandritul ca să-şi de cele de înpotrivă răspunsuri, au arătat că atît jăluitorul acesta, cum şi alţi lăcuitori ce-au fost şezători lîngă mănăstire pe moşie Moişa, fiind necurmate pricini între mănăstire şi între dînşii, după hotărîre giudecăţii divanului, prin anafora cu poroncă domnească, s-au rădicat cu totul de pe moşia Moişa şi s-au aşăzat pe alti moşii tot a mănăstirii, mai depărtate de mănăstire (după cum pentru aceasta este ştiut). Apoi pentru cîte curături şi locuri de fînaţă au avut ei rămasă acolo pe moşie Moişa, iarăşi cu poroncă domnească (care s-au văzut de faţă), prin rînduiala dregătorilor ţinutului Sucevii s-au cercetat suma fălcilor din curături şi cu învoială li s-au dat de către mănăstire mai mult fînaţu din cît au avut ei, arătînd arhimandritu de faţă şi doaî scrisori din trecutul an ⟨17⟩96, însă cea dintîi din 20 a lui iulie, iscălită de un Iordachi Pleşăscu, rînduitul de ispravnici, prin care să arată că au măsurat curăturile acelor mutaţi şi s-au găsit triizăci şi cinci fălci din toate curăturile ce-au avut, iară prin cea de al doile, tot dintr-acea lună, iulie 21, iarăşi iscălită

de rînduiţii de ispravnici şi de alţi marturi, să arată că piste triizăci şi cinci fălci de loc ce s-au găsit în curăturile lor, li-au dat mai mult piste această sumă şasăzeci şi doaî fălci şi giumătate, la alt loc tot pe moşie mănăstirii, aproapi unde s-au mutat ei, anumi la Plopi şi la Rusul, care s-au cuprinsu sumă piste tot noaîzăci şi şapte pol fălci. În care înpărţală de fălci mai gios dau zapis toţi lăcuitorii aceia pre care anumi îi arată înpărţala fălciilor, cum că li s-au dat mai mult fînaţu piste suma ce-au avut ei în curături şi că au rămas cu toţii odihniţi şi mulţămiţi, precum la aceasta şi urmare dovedeşti că nici unul dintr-aceia n-au mai adaos a mai faci vreo cerire saų davagelîc, fără numai acum jăluitoriul acesta, Crăciun Butnariu, a căruia curături şi cereri cercetîndu-să acum de către giudecată s-au dovedit că, în vreme cînd din poroncă s-au mutat pe toţi lăcuitorii acei ce şidc lîngă mănăstire pe moşie Moişa, el nu s-au lăcuit la locul unde s-au aşăzat ceialalţi oameni, ce au rămas de s-au lăcuit în ţinutul Neamţului, în satul Tîrpeştii, pe altă moşie a altora şi într-alt ţinut.

Apoi dar, ca unul ce n-au voit a să locui înpreună cu ceialalţi tot pe moşiile mănăstirii, ce s-au dus la alte locuri de s-au lăcuit, după rînduiala şi vechiul obiceiu al pămîntului şi după dreptate, ori casă sau livadă şi loc de fînaţu de va fi avut, acele toate rămîn a stăpînului locului şi nu are putere acel strămutat la alt loc a le mai stăpîni.

Pentru aceia, cunoscîndu-să că jăluitoriul acesta nu are nici o dreptate la cerire sa, s-au dat rămas din giudecată, dîndu-să la mănăstire Rîşca de la divan şi această carte de giudecată.

1797 ghenar 18.

L⟨ascarache⟩ R⟨oset⟩ spatar ; ....[1] ; Miluda ban.
S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 33.
Orig.

652

⟨Iaşi,⟩ 10 februarie 1797

Veliţii boieri judecă pricina lui Costachi, ginerele lui Andronic, cu Toader Stoica, pentru un loc de casă şi o prisacă la Glodeni (Vaslui), hotărînd ca Stoica să dea cîte doi lei pe an şi dijma pentru stupi.

La divan, înainte noastră, s-au giudecat de faţă Costachi, ginerile lui Andronic, de la ţinutul Vasluiului, cu Toader Stoica, mazil tot de la acel ţinut, pricina fiind că Costachi zăt Andronic, prin jaloba ce au dat cătră preînălţat domnul nostru Alexandru Ioan Calimah voevod, au arătat că în trecuţii ani Safta Gîndulĭasă şi mătuşa fimii jăluitoriului ar fi dat lui Toader Stoica un loc de şi-au făcut casă pe moşia Glodenii a Gîndulesăi, cu bezmăn cîte doi lei pe an şi să-i facă şi o clacă cu plugul. Şi cît au fost Toader slab din prelej, s-au supus şi-au plătit bezmăn, iar după ce s-au chivernisit, nu

[1] Indescifrabil.

numai că nu să supuni să plătiască bezmănul locului, cum şi adetiul din stupi şi dintr-altile, ce încă stăpîneşti şi moşia cu cuvînt că ar fi a lui şi că zapisul ce ar fi dat la mîna Gîndulesăi, mergînd el cu înşelăciune cînd trăia Gînduliasă de l-au cerut de la dînsa ca să-l cetiască şi luîndu-l, l-ar fi rupt. Şi acum ar fi cuprins ca trii fălci de loc cu casă şi cu alte acareturi ce şi-ar fi făcut, pentru care au cerut să-şi afle dreptate sa.

Întrebîndu-să pe Toader Stoica ce are înpotrivă să răspundă, el au scos di-au arătat întîi o scrisoare din 1783 apr⟨ilie⟩ 15, care el o numeşti că i-ar fi dat-o Safta Gînduliasă cu pecete ei, dar luîndu-i-să sama nu s-au putut cunoaşti nimica alta, decît hîrtiia unsă cu cernială prin care să arată că i-ar fi dat Gînduliasă un loc de casă pe moşie sa Glodenii, cu bezmăn pe an cîte un leu, dîndu-i voe să-şi facă casă cum i-ar plăce.

Apoi întrebîndu-să în ce chip au urmat el plata bezmănului pentru casă şi cîte cît au plătit la Gînduliasă, cum şi după moarte Gîndulesăi pără la vreme de cînd au pricinuit a nu mai plăti nimica, şi însuşi el, Toader Stoica, au arătat că au plătit tot cîte doi lei pe an bezmăn pentru casă.

Iată dar, arătare lor fiind tot de-o potrivă cu jaloba şi arătare jăluitorului, s-au cunoscut că zapisul nu este adevărat, nefiind urmare lui după cuprindere zapisului. Pentru aciia, de la giudecată s-au hotărît ca, pe doi ani ce s-au dovedit că n-au plătit, să aibă a plăti bezmănul pentru casă cîte doi lei.

Al doile, au mai arătat Toader Stoica un zapis din 1794 martie 17 a Alicsandrii, nora Gîndulesei şi a Ştefanii, cumnata Gîndulesăi cu copii lor, prin care să arată că au dat eli danii lui Toader Stoica un loc de prisacă pe moşie Glodenii, în margine, pentru facerile de bini ce ar fi avut de la dînsul, răspunzînd că cu danie aceasta s-ar pute el agiuta a nu da adetiul de stupi.

Înpotriva acestii danii au răspunsu Costachi, jăluitorul, că moşia nu este a fimeilor acestor care fac danie, adecă zăstre lor, ce este de pe bărbaţii lor, cărora li-au rămas copii clironomi, după cum la aceasta şi însuşi Stoica n-au tăgăduit.

Pentru aceia dar, dovedindu-să că şi danie aceasta este făr' de nici un temeiu, căci nu poate fimiia să dăruiască lucrul copiilor ce li-au rămas de la tatul lor moştenire, iarăşi s-au hotărît de cătră giudecată ca să rămîe danie răsuflată şi fără de nici o putere, îndatorîndu-să Toader Stoica ca să aibă a da şi dijma din stupi, după ponturile domneşti, adică din cincizăci unul, iar fiind mai puţin să de cîte una para de stupi, şi de la vreme de cînd n-au plătit şi pără acum să aibă a plăti la stăpînul locului. Însă, fiindcă aici nu s-au putut dovedi cîţi stupi au avut, pentru că jăluitoriul arăta că au fost mai mulţi şi Toader Stoica mai puţin, pentru aceasta au rămas ca, după carte domniască ce s-au scris cătră ispravnicii de Vasluiu, să cerceteze şi cît vor dovedi cu dreptul să facă şi împlinire, dîndu-să de la divan şi această carte de giudecată la mîna lui Costache zăt Gîndul cu ai săi, înpreună şi cu zapisăle cele răsuflate, care s-au luat de la mîna Stoicăi.

1797 fev⟨ruarie⟩ 10.

........[1] spatar ; A. Miluda spatar ; Gheorghe .....[1] ban.

S-au trecut în condică.

Arh. St. Buc., A.N., pach. MMDCLXXVIII, doc. 18.
Orig.

[1] Indescifrabil.

653

17 februarie 1797

Răzeşii din Rădeşti (Tutova) dau încuviinţare copărtaşilor, boierul Panaite Docan şi căpitanul Ion Vîrgolici, să strîngă dijma de la străinii care lucrează pe moşie, din care să le dea lor a treia parte.

Adecă noi, răzeşii de moşia Rădeştii, adeverim cu acest zapis al nostru la mîna dum⟨isal⟩i cuconului Panaiti i dum⟨isal⟩i căpit⟨anului⟩ Ion Vîrgolici, precum să s⟨e⟩ ştie că, fiind dumnealor răzeşi cu noi în moşia Rădeştii, într-acest hotar şi dumnealor nu au nici o lucrare pe moşie, iar noi ne hrănim cu toată lucrare casălor noastre. Şi pentru că dumnealor nu au nici o hrană pe moşie, le-am dat acest zapis ca să dijmuiască pi cii striini, care n-au moşii, din toati după obicii şi din toate dijmurile să ne de şi noaî a treia parte, iar dumnealor să ia doî părţi.

Şi pentru mai adevărată credinţă am iscălit.

1797 fev⟨ruarie⟩ 17.

Eu Gheorghii Porumbul ; eu Neculai Areon ; eu monah Nechifor Boza ; eu Andronachi Patrechi ; eu Ilii Acsînte ; eu Neculai zet Măriuţa ; eu Costandachi Acsînte ; eu erei Ilii ot Rădeşti ; eu Ion Boza ; eu Costandin Porumbu ; eu Prechinica.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DCXVIII, doc. 19.
Orig.

654

20 februarie 1797

Ispravnicii de Suceava cercetează jalba dată domnitorului de către locuitorii mutaţi din satul Moişa, împotriva asupririlor din partea egumenului de la Rişca şi constată că nu au dreptate, deoarece mănăstirea le-a dat loc de hrană suficient.

De la isprăvniciea ţinutului Sucevii.

Lăcuitorii ci mai înainte au fost şăzători în satul Moişa şi acum din luminată poronca gospod s-au mutat pe moşîea Saca, a sfintii mănăstiri Rîşca, prin jaloba ci au dat cătră măriea sa vodă au arătat precum la mutare lor din Moişa pe Saca, rămîindu-li 20 casă a lor pe Moişa, li-au dat ţîganilor mănăstirii (cuvioşiea sa chir Chiril, arhimandrit şi egumen Rîşcăi) ; cum şi 18 mascuri ci li-au rămas, iarăşi cuvioşiea sa au pus ţîganii de i-au ucis şi i-au mîncat ; asămine şi nişte răzlogi ci li-au rămas tot acolo, tot cuvioşiea sa i-au dat ţîganilor ; cum şi 30 pămînturi de la Bogdăneştii ci li didesi la mutari lor pentru să-şi facă celi trebuincioase pentru hrana lor, li-au oprit şi că puindu-i în spatili altor lăcuitori din Boroaea, fiind strîmt, cei mai mulţi dintre dînşii au fugit şi ei au rămas însărcinaţi cu birul lor şi că acum, fiindu-li acolo

strîmt, nu pot de a să statornici, ci să-i mute iarăşi la urma vechi, la Buda. Şi pentru toate jalobili lor ni-au adus luminată carti gospod poroncitoari să cercetăm şi, după cum om găsi cu dreptu, pentru toate să-i odihnim.

După luminată carte gospod ce ni-au adus, am chemat faţi pe cuvioşiea sa arhimandrit, undi fiind şi jăluitorii, am cetit luminata carte, cum şi jaloba pomeniţilor jăluitori şi, intrînd în cercetari, am întrebat pe pîrîtul egumen ci răspuns dă înpotriva celor de mai sus pomenite.

Şi întîi, pentru casă au dat acest răspuns, precum după ci, din poronca gospod, pe lăcuitori dumnealor ispravnicii de la ace vremi i-au rădicat de lîngă mănăstiri şi i-au aşăzat la Saca prin zapcilîc ci li-au făcut cu carăli lor şi cu cară din Boroaea, toate casili acestora ci acum să află birnici în Saca li-au cărat, numai a lăcuitorilor ci au fugit pre alti ţînuturi i pre la alti sate au rămas şi, după obiceiul pămîntului, ca un stăpîn moşiei, li-au luat. Al doile, şi pentru mascurii ci au jăluit că cu poronca cuvioşîi sali au pus de li-au ucis şi i-au mîncat ţiganii, au arătat că nici o ştiinţă nu ari. Al triile, pentru răzlogii ci au jăluit că iarăşi cuvioşîea sa i-au dat ţiganilor, iarăşi au arătat precum nici că din răzlogii lor n-au luat (afară de răzlogii fugarilor), ci fiind răzlogii lîngă drumuri lepădaţi şi trecînd oamini la pădure, ci ei au avut trebuinţă de a-şi faci focuri, nefiind păziţi de nimini, au arsu. Al patrule, pentru 30 pămînturi ci jăluesc că li-au oprit iarăşi au dat răspuns că nu i-au oprit, ci şăd şi astăzi, după cum de către cuvioşîea sa s-au fost dat.

Dar neîncredinţîndu-ni noi numai din arătărili şi a o parti şi alta, am mers la faţa locului şi toate îndreptările pîrîtului cercetînd, s-au găsit adiverate, atîta numai din 18 mascuri ci au jăluit că li s-ar fi ucis au dovedit că unu mascur l-au ucis ţiganii, însă nu după arătare lor, ci din ţarină şi cu toate că nu era vinovaţi ţiganii a-l plăti, fiind ucis pentru stricăciune ce au făcut, dar pentru ⟨ca⟩ să s⟨e⟩ mulţămească jăluitorii, am îndatorit pe acei cari i-au ucis mascurul di l-au plătit. Asămine şi pentru pămînturi, am dovedit că au rămas nelucrate din neputinţa lor, că nu pute să dovidească cu lucrul alte locuri ci li ave date de mănăstire, iar nu că li-au oprit pîrîtul. Iar pentru că au jăluit ei că i-au mutat piste alţi lăcuitori din Boroaea, nu aşă am putut dovedi, ci într-alt chip, că pe dînşii, după ci i-au dus la Saca, o samă dintri dînşii şi-au şi făcut casă acolo, iar o samă, avînd neamuri în Boroaea, s-au cerut să rămîi pe lîngă neamurile lor pără cînd îşi vor găti casili. Şi aşă rămînd acolo pentru 2 sau 3 săptămîni pără îşi vor găti casili, au început unii dintr-înşii a-şi faci casi prin curăturile lăcuitorilor din Boroaea şi n-au adaos a să mai duci la poiana Saca, pără ci şi sătenii din Boroaea au început a jălui că sînt supt stricăciuni din pricina că aceşti oamini rămîn a să statornici pintre dînşii. Şi ei văzînd că cu ace aşazari ci voescu ei a faci întri Boroaea supără mănăstire, au început a striga ca să aibă voi a să aşăza în Boroaea piste ceialanţi lăcuitori.

Drept aceia am mers însuşi noi, atît în poiana Saca di am văzut stare locului, cît şi acolo undi voescu ei a să statornici şi, după cercetare ce am făcut, am cunoscut scopusul lor ci fel iaste, nu pentru că voescu a faci sat acolo unde voinţa lor iaste, ci pentru ca să însoţască şi pe boroeni la pîră asupra mănăstirii că li iaste strîmt şi să li dei mănăstire poiana Buda (unde, dacă aceştiea să vor muta, trebui să rămîi mănăstiri în mai mari supărari decît în vreme ci ei şăde în Moişa). Aciasta am înţăles-o din pricina că în poiana Saca este loc de a să aşăza ş-a trăi 50 de gospodari, necum 20 cîţi acum sînt, fiind loc ca 40 fălci şi mai bini, iar în locul undi voea ei a să aşeza, în mijlocu Boroai, nu poate fi mai mult loc decît 3 sau 4 fălci loc.

Deci, văzînd noi stricăciune ci să poate pricinui boroenilor şi mai ales neodihna lor, i-am îndatorit şi pe acei cari era rămaşi în Boroaea ca să margă în Saca şi să-şi facă casă undi sînt şi aceilanţi [1]. Dar pentru arături şi fînaţi ⟨li s-⟩au dat de mănăstiri şi mai mult decît asti sate, încît li iaste de prisos. Şi pentru să să ştii hotărîre aceştii pricini am dat această mărturii cuvioşîi sali chir Chiril, arhimandrit şi egumen Rîşcăi.

1797 fev⟨ruarie⟩ 20.

Ioan Vîrnav stolnic; Mihalachi Rafail medelnicer ⟨greceşte⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 35.
Orig.

655

⟨Iaşi,⟩ 4 martie 1797

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de la Neamţ, să cerceteze plîngerea egumenului de la Bistriţa împotriva locuitorilor din Săvineşti care refuză a-i lucra zile de boieresc, motivînd că le fac stăpînului satului Roznov, unde sînt legaţi cu birul.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovei. Cinstiţi credincioşi boerii domniii meli, dum⟨neata⟩ Grigorii Ghica biv vel spatar i dum⟨neata⟩ Alexandru Beldiman biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Niamţului, sănătate!

Rugătoriul nostru Zaharia, egumenul de la mănăstire Bistriţa, prin jaloba ce-au dat către domnie mea au arătat cum că la ţinutul acela ari mănăstire un sat, anume Săvineştii ci iaste pe patru silişti de moşii, cari lăcuitori ai satului, fiindcă să află legaţi la dare birului cu satul Roznovu, nu să supun a lucra zilile hotărîte prin ponturi la mănăstiri, găsind pricină că ei sînt supăraţi a lucra stăpînului moşiei unde sînt legaţi cu birul lor, cu cari nesupunire a lor pricinuesc mare păgubire mănăstirii; şi au făcut rugămintea ca să aibă punire la cale spre a lucra la mănăstiri 12 zile pe an, după ponturi, ca nişte lăcuitori ce sînt şezători pe moşia mănăstirii, şi să li să deosăbască şi birul de către satul Roznov, după cum mai pre largu veţi înţălegi dumneavoastră pricina din răvaşul de jalobă ce vi s-au trimis.

Deci, cît pentru cerire ce au făcut ca să s⟨e⟩ deosăbască birul oamenilor de Săvineşti de către oamenii din satul Roznovul, fiindcă Săvineştii să află din vechi aşezaţi la dare birului cu Roznovu, nu sînt de la aşezare ce s-au

[1] La 14 februarie acelaşi an, locuitorii din Boroaea dau următorul zapis: „Adică eu vornicu şi cu toţi sătenii din satul Boroaea, dat-am adivărat şi încredinţat zapisul nostru la cinstita isprăvnicie precum să să ştii că pentru cîţiva săteni din moişăni care venise şi să aşăzase pintri noi, pe cari nici într-un chip nu putem de a-i suferi să şadă între noi, ci am făcut ceriri ca să-i rădici să-i aşăzi în Saca, undi sînt şi ceialanţi aşăzaţi, iar bordeili ci au apucat a-şi faci ne îndatorim ca noi satul Boroaea să li rădicăm şi să li ducim să li facim pe Saca, cu toate celi trebuincioasă ali lor. După a noastră ceriri, fiind şi ei faţi înainte isprăvnicii, s-au priimit. Şi pentru mai bună încredinţare am pus numili şi degitili.

1797 fev⟨ruarie⟩ 14.

Eu Grigoraş vornicu; eu Ion Bărariul; eu Mihăilă Posmoşanu şi tot satul". (Ibidem, doc. 34, orig.).

făcut acmu mai de curînd în trecuţii ani legaţi cu birul înpreună cu Roznovul, pentru aceia a li să deosăbi acmu birul nu să poate, ci birul şi havalelile lor le vor da tot înpreună cu sătenii din Roznov, după cum li-au dat şi pără acmu. Dar că s-ar fi supărînd ca să-şi lucrezi zilile după ponturi la stăpînul moşiei Roznovului, unde să află legaţi cu birul, aceasta nu să poate, fiind înpotriva hotărîrii ponturilor, ci ei, de vreme ce să află cu şidere pe moşia mănăstirii, mănăstirii au să şi lucreze zilele hotărîte, iar nu stăpînului moşiei unde îşi dau birul.

Pentru aceasta dar, să scrii dumneavoastră ca să cercetaţi şi, de vor fi stînd cu înpotrivire sătenii din Săvineşti ce sînt şezători pe moşia numitii mănăstiri a nu lucra zilile după ponturi, precum au arătat numitul egumen, să le daţi poroncă sătenilor din Săvineşti şi să-i faceţi să înţeleagă că stăpînului moşiei unde şed au să lucrezi 12 zile pe an, iar nu altora. Şi să-i supuneţi ca numaidecît să lucrezi zilele hotărîte prin ponturi mănăstirii, la rînduitile vremi la orice lucru ar avea trebuinţă. Iar de veţi afla că au cu adevărat vreo supărare ca să lucrezi şi stăpînului moşiei Roznov cu pricina că sint legaţi cu birul la acel sat, să ziceţi vechilului ce va fi la moşia Roznov şi să-l faceţi să înţăliagă că pe oamenii aceştia ce sînt şezători pe altă moşie streină, nu are să-i supere cu lucrul boerescului întru nimică. Şi de veţi vedea că tot umblă supărîndu-i cu ceva, nici într-un chip să nu-l îngăduiţi, ce să lucrezi numai stăpînului moşiei unde şed, ca să nu să păgubască mănăstire de folosul ce să cadi a-l avea de la oamenii ce sint şezători pe moşie sa, odihnind pe mănăstiri la pricina aceasta ca să nu ne supere mai mult cu jalobe.

1797 mart 4.

⟨Pe verso :⟩ Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele dum⟨nealui⟩ Grigorii Ghica biv vel spatar i dum⟨nealui⟩ Alexandru Beldiman biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Niamţului, să s⟨e⟩ dea cu sănătate.

Niamţul.

Procit vel vist⟨ier⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Bistriţa, pach. VIII, doc. 3.
Orig., pecete aplicată.

656

4 aprilie 1797

Isprăvnicia Sucevei împuterniceşte pe vechilii mănăstirii Slatina la moşia Bistriţa să oblige pe locuitori la lucrul boierescului, sau să dea cîte doi lei, şi să strîngă dijma.

De la isprăvniciia ţinutului Sucevii.

S-au dat volnicie vechililor mănăstirii Slatina pre care îi va orîndui la Bistriţa, ca să aibă puteri a strîngi tot venitul de pe moşii de a zăce după ponturile gospod, cum şi după scrisori domneşti ce sint la mănăstiri, înplinind de la fiiştecari gospodar 12 zili adet, ori doi lei, din sămănături, din fîneaţă, din heresteie şi din tot feliul de chereste, să aibă a lua a zăce. Cum şi pentru mutări, după tocmala ce vor faci cu mănăstire sau după cum plătesc şi alte sate ale mănăstirii, să împlinească şi de la dînşii. Şi nimine să n-aibă voie a faci şi tinde orice fel de măgere sau a păscui văi cu peşti, fără de ştire vechililor mănăstirii ; cum şi pentru arături i fînaţă, să aibă voie a împărţi întocma după

stare fieştecăruia, neîngăduind pe unii a ţîne mai mult şi pe alţii a faci neguţitorie cu locul mănăstirii, bei [1] curături.

Iar cari să va arăta cu înpotrivire şi nesupunire vor fi aduşi aice la isprăvnicie şi să vor pedepsi.

⟨17⟩97 aprili 4.

Mih⟨alachi⟩ Raf⟨ail⟩ medelnicer ⟨grec⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 34.
Copie.

657

12 aprilie 1797

Ispravnicii de Suceava poruncesc lui Constantin Chişcă să meargă la Rişca, pentru a da locuitorilor de pe moşia Seaca pămînturile pe care le cer ei în Bogdăneşti, aducînd acolo şi pe cei rămaşi în Boroaia.

Suciava.

Dumneata, Costandin Chişcă, sănătate !

Fiind pricină între lăcuitorii din satul Moişa cu sfinţia sa părintili chir Chiril, arhimandrit şi egumenu Rîşcăi, pentru nişti pămînt de arături ci li iaste trebuincios, ţî să scrii să mergi la faţa locului şi, după cum a fi drept, pămînturili ci li-au arat în anu trecut să li dai lăcuitorilor ca să li are şi să facă sămănăturili trebuincioase, sau să-i învoieşti să ei de la părintili Chiril nişti pămînturi ci sînt în Bogdăneşti şi să rămîi ogoarăli ci li-au avut în anu trecut ale mănăstirii. Iar dacă moişănii într-acest chip nu vor priimi, apoi îşi vor faci arăturili trebuincioasă tot undi li-au făcut şi anu trecut. Şi mai întîi de a le împărţi arăturili lor, pe toţi moişănii ce vor fi rămaşi în satu Boroaea să-i rădici cu casă cu tot cu altili ci vor ave, dîndu-li ajutori cu cară din Boroaea şi să-i duceţi în poiana Saca, unde li s-au hotărît să să aşăzi să a [2] statoriniceşti, ca să nu mai rămîi nici unul răzleţi. Dar pentru cîte locuri să vor dovedi din arături că au fost ali celor ci au fugit din sat, cum şi casă sau pari i răzlogi, vor rămîne ali mănăstirii, după cuprindire ponturilor gospod.

În scurt, această slujbă cu odihna mănăstirii şi a lăcuitorilor o cerem de la dumneata.

1797 april 12.

Şi păr' nu-i vei statornici la toate, atît cu casăle cît şi cu pămînturile, să nu te clinteşti de acolo [3].

Ioan Vîrnav stolnic ; Mihalachi Rafail medelnicer [4].

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 36.
Orig.

---

[1] Corect : bez.
[2] Corect : să-i.
[3] „Şi păr' nu-i vei..." adăogire.
[4] La 15 aprilie, acelaşi an, Constantin Chişcă arată cum şi-a îndeplinit însărcinarea : „Din porunca cinstitei isprăvnicii a ţinutului Sucevii, fiind rînduit eu a mergi la satul Boroae, unde era aşezaţi oamenii din Moişe care din porunca gospod s-au mutat de lîngă mănăstire, şi i-am rădicat din Boroae pe toţi şi i-am aşezat la poiana Saca, după porunca gospod şi li s-au dat şi loc de arat din destul de cătră sfînta mănăstire, la secături într-acest an şi apoi de la anul

18 aprilie 1797

Locuitorii strămutați din satul Moișa pe moșia Seaca dau zapis egumenului de la Rîșca pentru împăcare, declarînd că sînt mulțumiți cu pămînturile ce li s-au dat și se angajează a sluji mănăstirii după cuprinsul ponturilor.

Copie după zapisul moișenilor.

Adecă noi, toți lăcuitorii du pe moșiia Saca, care mai înainte eream șăzători în Moișa, făcut-am adevărată și încredințată scrisoarea noastră la cinstita mîna sfinții sale părintelui chir Chiril, arhimandrit și egumen sfintei mănăstiri Rîșcăi, și a tot soborul sfintei mănăstiri, precum să să știe că, după multe supărări ce am făcut sfintei mănăstiri cu judecățile pentru locuri de arat și de cosit și după judecățile ce am avut, hotărîtu-ni-s-au de la toate judecățile ca să ne așezăm pe moșiia Saca în poiană și pentru curăturile ce am avea îngrădite să ne dei alte locuri sfînta mănăstire, care ni le-au și dat.

Acum mai la urmă, cunoscîndu-ne greșelile și asupriri ce am făcut sfintei mănăstiri, ne-am învoit cu sfințiia sa părintele Chiril egumenu și cu tot soborul de ne-au dat într-acest an săcăturile de la Misail pentru a ne face arăturile trebuincioasă, cum și fînațăle iarăși să ni le lasi în Plochi, du⟨pă⟩ cum am avut în anu trecut. Și fiindcă în anu trecut s-au fost dat de către sfînta mănăstire la o samă dintre noi și în dealu Rîsului [1] și au fugit dintre sătenii noștri, a cărora fînați le-au rămas în Plochi ne-am învoit și pentru aceasta, ca fînațile fugarilor ce le-au rămas în Plochi să ni le dei noî și în Rîsul să nu avem amestec. Și așa milostivindu-să sfințiia sa asupra noastră, ne-au înplinit toate cererile.

După aceste toate, am căzut cu multă rugăminte ca să ne iarte de toate greșelele și noi vom fi următori a sluji la ce sfînta mănăstire ne-ar porunci, întocma după cuprinderea ponturilor gospod.

Dar de acum înainte mai sculîndu-ne noi cu vreo pîră asupra sfintei mănăstiri ori pentru arături, sau pentru curături, sau pentru fînați, sau pentru imaș, sau pentru zile de lucru, sau pentru dijmă, sau a mai cere loc de așezare afară de poiana Saca, unde acum ne-am mutat, să nu ni să ție în samă nici la o judecată, ci să fim pedepsiți și să purtăm și toată cheltuiala sfintei mănăstiri ce s-ar face după pîrele noastre. Încă pe lîngă aceste toate să fim supt blestemul sfintei mănăstiri, a sfinții sale părintelui Chiril și a tot soborul.

Și pentru mai adevărată credință am pus toți degetile.

1797 apr⟨ilie⟩ 18.

Eu Vasile Gorban ; eu Vasile ⟨S⟩cutelnicu ; eu Grigoraș Curcă ; eu Grigori Butnaru ; eu Gheorghe Curcă ; eu Iacov Butnaru : eu Ion Scutelnicu ; eu Maftei Butnaru ; eu Toader Butnaru ; eu Filimon Văcar ; eu Luca Văcar ; eu Ion

să-și e în stăpînire ogoarăle din Petrileşti ce li s-au dat de cătră mănăstire a le ave de-a pururea pentru a lor hrană, iară secăturile să rămîe a mănăstirii, precum prin judecată după porunca gospod s-au hotărît. Și așa mulțămindu-se amîndoaî părțile, și mănăstire și ei, am dat această însemnare la mănăstiri, di încredințare, de mine iscălită" (Ibidem, doc. 37, orig.).

[1] Corect : Rusului.

Blaga vornic ; eu Ştefan Sanpson ; eu Sandu Safconu ⟨?⟩ ; eu Ştefan Budeanu ; eu Ioniţă Cojocaru.

Fiind eu rînduit de către dumnealor boerii ispravnici, dumnealui stolnic Ioniţă Vîrnav şi dumnealui medelnicer Mihalache Rafail, ca să le înpart locu de arături şi mergînd şi înpărţindu-le arături cît au cerut şi le-au trebuit, au dat şi acest zapis sfîntei mănăstiri dupe aşezarea ce au făcut şi au rămas cu totul mulţămiţi. Şi pentru ⟨ca⟩ să să ştie am iscălit şi eu.

1797 apr⟨ilie⟩ 18.

Iordache Pleşăscu.

De la isprăvniciia ţinutului Sucevii.

Viind şi nainte noastră lăcuitorii din Saca şi arătînd că sînt mulţămiţi cum să arată prin zapis şi nu mai au nimica cu mănăstirea de acum înainte, pentru aceia, s-au încredinţat şi de către noi.

⟨17⟩97 apr⟨ilie⟩ 20.

Ioniţă Vîrnav stolnic ; Mihalachi Rafail medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. IV, doc. 38.
Copie.

659

⟨Iaşi,⟩ 19 aprilie 1797

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicului de la ţinutul Codru să oblige pe locuitorii de pe moşia Bubuleşti să respecte zapisul dat pitarului Dinu sau să lucreze şase zile de boieresc după ponturi, fiind aşezaţi la margine.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovii.

† Boieriul domniii mele, Zahariia biv căpitan za doroban⟨ţ⟩i, ispravnic de ţinutul Codrului, sănătate !

Pitar Dinul, prin jaloba ce au dat către domniia mea, au arătat cum că avînd cumpărată o moşie cu anul, anume Bubuleştii, de la ţinutul acela, oamenii ce sînt şăzători pe numita moşie nu să supun a-i lucra zilele şi a-i da adetul după tocmeala prin zapis ce are făcută cu dînşii, din care nesupunere a lor i să pricinuieşte multă păgubire, şi au făcut rugăminte ca să aibă punere la cale spre a nu să păgubi de venit şi folosul ce să cade a-l avea dupa moşiia sa.

Deci să scrie dumi⟨tale⟩, venindu de faţă vechilul pitarului Dinu şi aducînd şi pe vornicel cu cîţiva săteni din fruntaşi, să faci cercetare cu amărunt pentru tocmeala ce arată că are făcută cu dînşii prin zapis, şi de vor fi stînd înpotrivitori cu adevărat a nu urma tocmelii, să-i faci prin cuvînt să înţeleagă şi să-i supui ca numaidecît să urmeze zapisului de tocmeală, atît la lucru, cît şi la alt adet al moşiii. Iar cînd vei vedea că nu primesc nici într-un chip a urma zapisului de tocmeală, atunci după hotărîrea ponturilor ce este ca lăcuitorii ce vor fi şăzători pe moşiile de la margini să lucreze 6 zile într-un an, în trei vremi, adecă doă zile de primăvară, doă zile de vară şi doă zile de

toamnă, la ori ce lucru ar avea trebuinţă stăpînu moşîi, dum⟨neata⟩ să-i supui ca să urmeze după ponturi, lucrînd zilele hotărîte, să nu i se pricinuiască păgubire.

Şi fiindcă pentru această pricină pitar Dinu au mai dat şi alte jalobi mai înainte şi arată că nici o punere la cale nu i s-au făcut, dum⟨neata⟩ caută şi, urmînd precum mai sus îţi scriem, îl puni la cale şi-l odihneşti la jaloba sa ca să nu ne mai supere cu altă jalobă.

1797 apr⟨ilie⟩ 19.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CXLII, doc. 56.
Orig.

660

30 aprilie 1797

Ispravnicii ţinutului Suceava dau carte de judecată în pricina locuitorilor satelor Pîrîu Pîntei şi Stejaru cu mănăstirea Slatina care nu vrea să le mai lase muntele Grinţieşul în folosinţă.

De la isprăvniciea ţînutului Sucevii.

Lăcuitorii din doaî cotunuri de la munti, anumi Pîrău Pîntii i Stejarul, aducîndu-n⟨i⟩ luminată carte gospod întru cari ni să scrii că, după jaloba ci au dat aceşti lăcuitori, să cercetăm pentru un munte Grenţîeşul a mănestirii Slatina ci ei şi părinţii şi moşii lor l-ar fi ţînut în cumpărătură cu anu de la mănăstire, pe cari munte ar fi făcut şi curături [1] atît ei, cît şi părinţii i moşii lor, şi tot ei l-au stăpînit plătind adetiul la mănăstire Slatinii, iar acum într-acest an li s-ar fi luat de cătră părintili arhimandritu mănăstirii Slatinii şi s-ar fi dat altora.

Deci, de faţi fiind sfinţîea sa chir Chiril arhimandritul şi lăcuitorii de la mai sus-numitili cătuni, am făcut cercetari şi am aflat cu adevărat că acel munti de dînşii s-au ţînut, pe care au păscut vitili şi au făcut fîn, iar curături după arătare lor nu au făcut, ci aceli poeni sint din vechi făcuti de ţîganii

---

[1] În legătură cu locurile defrişate de către oamenii din Pîrîul Pîntei, dăm şi următorul document, din aceeaşi vreme :

„Cu fiiască evlavie ne închinăm sfinţi⟨te⟩ părinte arhimandrit.

Aceşti oamini, anume Toader sin Ioniţă Tărîţă şi Dumitru Tărîţă din Pîrîu Puntii, de la ocolul Muntelui, au jăluit că avînd curături pe moşiia mănăstirii Niamţului le-au fost luat de la dînşii curăturile şi ar fi rămas fără fîn, arătîndu-i ca Rîşca, mănăstirea, să le de fînaţ, în vreme ce şăde pe moşie mănăstirii Rîşcăi. Dar fiindcă arată aceşti oamini că sînt mulţi oamini de pe moşie mănăstirii Neamţului cari au curături pe moşiia Rîşcăi şi au făcut ceriri că după cum îi scot pi dînşii, să fie scoşi şi aciiia, deci nu lipsim a scrie sf⟨inţii tale⟩ ca să li di fînaţăle nemţănilor ce au pă moşie Rîşcăi, să nu rămîi oaminii fără fîn, căci apoi s-a lua fîn gata de la mănăstiri Rîşca şi s-a da lor, fiind birnici gospod. Şi sînt al sf⟨inţii tale⟩ fiiu suf⟨letesc⟩,

Theodor . . . . . . Iun⟨ie⟩ 28.

Cinstit sfînt părintelui chir Chiril arhimandrit şi igumen sfintei mănăstiri Rîşcăi, cu fiiască evlavie“ (Ibidem, M-rea Rîşca, pach. VI, doc. 64, orig.).

mănăstirii, cînd într-o vreme au fost trîitori acolo. Iar că s-au luat într-acest an de la stăpînire lor, au fost aciasta pricina, că lăcuitorii din satul Borca, moşîea mănăstirii, fiind strîmtoriţi de loc pentru hrana lor şi fiind acel munti tot un hotar cu Borca, au cerşut protimisis ca să ţîi ei acel loc, ca nişti lăcuitori tot di pi o moşîi.

Deci, fiindcă jăluitorii din Pîrău Pîntii i Stejarul nu sînt lăcuitori pe moşîea Slatinii, am găsit cu cali ca să ţîi lăcuitorii din satul Borca acel loc, fiindcă şăd pe moşîea mănăstirii, iar prisosindu-li lor din cît le va fi trebuinţă, atunce vor cumpăra şi ei cu preţul ci să vor pute învoi. Şi după cercetare şi hotărîre ci am făcut, am dat această carti de giudecată sfinţîi sali părintelui chir Chiril arhimandrit şi egumenu sfintii mănăstiri Slatina.

1797 ap⟨rilie⟩ 30.

Ioniţă V⟨îrnav⟩ stolnic; Mih⟨alache⟩ Raf⟨ail⟩ medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 35.
Orig.

661

25 mai 1797

Ispravnicul de Vaslui porunceşte lui Ioan Gliga şi Vasile Rugină să oblige pe locuitorii de pe moşiile Bătrîneşti şi Glodeni, ale jitnicerului Manole, să lucreze douăsprezece zile de boieresc, după hotărîrea ponturilor.

Ioan Gliga i Vasili Rugină. Dumnealui jicn⟨icer⟩ Manoli au făcut arătari aice la isprăvnicii că oamenii ce să află şezători pe parte dumnealui de moşii Bătrîneştii i pe Glodeni nu s-ar fi supuind ca să lucrezi celi doosprăzăci zile după hotărîrea ponturilor gospod şi li s-au triimes de la is⟨prăvnicie⟩ poroncă, ca după ponturile gospod să aibă a să supuni sau, de au a răspunde, să vii faţi.

Carii viind aice la isprăv⟨nicie⟩, atît acei de pe Bătrîneşti oameni, cît şi cei de pe Glodeni, şi faţi fiind şi dumnealui jicn⟨icer⟩ Manoli, făcîndu-le întrebari cu ce cuvînt nu lucriazi, ei au arătat că nu ar fi şezind pe moşie dumnealui jicn⟨icer⟩, ce pe a lor. Şi după dovezile ce au arătat jicn⟨icerul⟩ Manole, s-au cunoscut a lor arătări a fi cu totul neadivărati şi li s-au poroncit ca după ponturi să aibă a lucra.

Pentru cari iată că vi să scrii, cînd şi de acum veţi vide că nu să supun, pe acei ce vor fi şezători pe driaptă moşie dumnealui jicn⟨icer⟩ Manole, să-i zapciiţi şi să lucreze acele doosprăzăci zile după hotărîre ponturilor.

⟨17⟩97 mai 25.

Costantin ⟨?⟩ stolnic.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. III, doc. 38.
Orig.

662

12 iulie 1797

Ispravnicii ținutului Suceava împuternicesc pe un mazil să meargă la satul Moișa spre a restitui locuitorilor curăturile de fînaț și pășunile care le fuseseră luate în mod ilegal de către egumenul mănăstirii Rîșca.

De la isprăvnicie ținutului Sucevii.

De vreme ce egumenul de la mănăstirea Rîșca pe lăcuitorii țărani de la satul Moișa, după cum au arătat ei aicea, i-au scos din fînațile lor vechi i deschisături den codru făcute ce-au avutu, lăsîndu-i să n-aibă unde-și faci fîn pentru trebuința bucatilor lor, să dă volnicie acestui mazil să margă acolo la satul Moișa și să ia de la mănăstiré fînațile și dischisăturile acele să le dei oamenilor înapoi să-și facă fînu, plătindu venitu mănăstirii dupe obiceiu ce-au avut ; însă numai pe cît le va fi trebuința fieștícărue să li să dei, iar de nigustorie fînu n-au voi a faci.

Deosăbitu, jăluindu-să cum că egumen al numitei mănăstiri ar fi vîndutu niște mutări la alți lăcuitori pe imașul satului lor, tocma pe lîngă casă, unde n-au mai fost altă⟨dată⟩ date, înpresurîndu-i și strîmtorindu-i cu totul de nu i-au rămas loc să pășuneză cîte o vacă cu lapte ce au și viței, pentru aceia, să dă volnicie mazilului ca și mutările acele să le strîce și să rădice bucatile ci sînt strînsă a altora de să pasc pe imașul satului lor.

Și în scurtu să stei mazilul zapciu acolo pănă ce vor cosi oamenii erbile cele pentru trebuința lor și apoi să vie.

⟨17⟩97 iulie 12.

Ioan Vîrnav stolnic ; Mihalachi Rafail medelnicer.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 40.
Orig.

663

⟨Iași,⟩ 22 iulie 1797

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește ispravnicilor de Suceava să scoată pe oamenii ce-au locuit la Moișa de pe curăturile rămase mănăstirii Rîșca, plătindu-li-se fînul cosit; egumenul să nu facă „mutări" de oi pe imașul satului, iar moișenii aduși la Seaca să fie obligați a-și face case.

Suret după carte gospod ce s-au scris de la măriia sa Alecsandru Ioan Calimah voevod către dumnealor ispravnici de ținutul Sucevii, după înștiințarea ce s-au triimis către visterie pentru lăcuitorii din satul Moișa, ce din porunca măriii sale s-au mutat cu șederea pe moșia Saca i Tîrziia.

S-au văzut de către domniia mea celi ce scrieţi prin înştiinţarea ce aţi triimis dumneavoastră către visterie pentru oamenii din satul Moişa a mănăstirii Rîşcăi, ce sînt mutaţi din porunca domniii mele la moşiia Saca, tot a numitei mănăstiri, de la acel ţinut, cum şi volniciia iscălită de dumneavoastră prin care aţi dat voe oamenilor de la Saca ca să meargă să cosască iarbă du pe locuri de lîngă mănăstire, unde cosa mai înainte cînd şede pe moşia Moişa, rînduind şi mazîl zapciu ca să stea înpreună cu dînşii pără vor cosi iarbi cele pentru trebuinţa lor. Însă s-au văzut şi cum dumneavoastră, fără a nu face nici o cercetare, aţi putut da voe oamenilor să cosască curăturile şi alte locuri de fînaţi ce s-au hotărît dupe mutarea lor ca să rămîie a mănăstirii.

Căci pricinile ce au avut moişenii cu mănăstirea de doi ani şi mai bine încoace sînt ştiute, că dupe jalobile cele multe ce au dat şi oamenii şi egumenul mănăstirii s-au făcut cercetare şi de către ispravnicii ţinutului şi de către divan în cîteva rînduri, cum şi de către însuşi domniia mea, de faţă fiind şi egumenu şi oamenii, şi mai pe urmă s-au rînduit de au cercetat pricina şi de către visterie. Şi, dupa toate cercetările şi judecăţile ce au avut, pentru ca să să sfîrşască pricinile şi să rămîe şi mănăstirea în odihnă şi ei, s-au hotărît de către domniia me ca să să ridice pe oameni de la Moişa şi să să aşaze cu şederea pe moşiia Saca i Tîrziia, unde de către dumneavoastră ispravnici li s-au ales loc pentru aşezarea lor, de pe care hotărîre s-au triimis şi poruncă de către domniia me către dumnealor ispravnicii ţinutului de i-au rădicat de lîngă mănăstire şi i-au aşezat pe moşiia Saca, dîndu-li-să de către mănăstire şi locuri din destul pentru hrana lor şi prin izvod anume încredinţat şi cu iscăliturile ispravnicilor, cum şi prin alte osăbite cărţi, dupe cercetările ce s-au făcut de către ispravnici. Şi încă mai pe urmă au fost triimis şi un diiac din visterie de au făcut cercetare la starea locului şi au adus şi înştiinţare că la moşiia Saca i Tîrziia, unde i-au aşezat, au loc bun spre aşezare şi statorniciia lor, avînd şi imaş de vite, cum şi pentru facerea ţarinilor şi a fînaţului, încă au dat locuri dindestul de către mănăstire. Şi după aceia, mai în urmă, au dat ei zapis la mănăstire că toată făgăduinţăle ce au avut de la egumenu mănăstirii li s-au împlinit şi au rămas cu toţi mulţămiţi şi odihniţi de către mănăstire şi niciodată pricină să nu mai aibă, încredinţat fiind zapisul lor şi de către ispravnici.

Apoi, de au venit oameni la dumneavoastră şi au făcut vreo cerere, trebuia să întraţi în cercetare şi să fie chemat pe egumenul mănăstirii de faţă şi să-i fi cerut ca să vă arete adeverinţele şi întăriturile ce are asupra pricinii aceştiia şi, după ce veţi fi pliroforisit de hotărîrea şi punerea la cale ce este făcută pentru dînşii, să fi urmat şi dumneavoastră aceştie hotărîri, iar nu aşa, numai făr' de cercetare să daţi poruncă oamenilor, fără a nu şti mănăstirea nimic, să între în erburile mănăstirii, înpotriva atîtor giudecăţi şi hotărîri ce sînt făcute pentru această pricină, aducînd lucru iarăşi de iznoavă să nască pricină de judecată între lăcuitori şi între mănăstire.

Deci, fiindcă cuvioşiia sa arhimandritul Chiril şi egumen de la numita mănăstire Rîşca, prin jalba ce au dat către domniia mea, au arătat că la locurile ce sînt hotărîte dă a le ave ei fînaţ şi iarbă au îndestulă şi nici nimine n-au întrat să cosască într-însăle, ci stau păzite, pentru aceiia, iată că scoţîndu-să copie dupe izvodul de locurile ce au dat şi copie dupe carte ispravnicilor de giudecata ce au avut egumenul acolo cu oamenii, dupe jaloba lor ce au dat mai în urmă, în care li s-au mai dat şi alt loc pentru hrana lor, cum şi copie de zapisul ce au dat oamenii la mănăstire în iastă primăvară, s-au triimis dumneavoastră.

Şi iată că vă scriem şi cu hotărîre vă poruncim, cetind copiile de scrisori ce vi s-au triimis şi înţelegînd cuprinderile ce au, să căutaţi şi numaidecît să scoateţi pe oameni din ierburile mănăstirii şi să le arataţi ca să meargă fieştecarele să-şi cosască fînul trebuincios la locurile ce le sînt date şi hotărîte, rămîind cosirea ce au apucat a o face pe locurile moşii de lîngă mănăstire a mănăstirii, ei volnici să nu fie a rădica sau a lua măcar un fir de fîn dintr-acela, dă vreme ce şi dumneavoastră şi ei aţi urmat lucru înpotriva hotărîrilor şi a punerilor la cale ce mai dinainte s-au făcut, care hotărîre nu voim domniia me nici într-un chip ca să să strămute, ci să să păzască întocma.

Iar pentru mutările de oi ce ar fi arătat moişenii că s-au vîndut de către egumen la alţi lăcuitori şi umblă păşunîndu-se oile în iamaşul satului lor, din care pricină li s-ar fi făcînd strîmtoreală la păşunatul bucatelor, la aceaste, cînd va fi aşa, au dreptate lăcuitorii moişeni, căci egumenul nu poate face mutări de oi în iamaşul satului, ci iamaşul satului are să fie ⟨nu⟩mai pentru păşunatul bucatelor satului, mai ales că oile au şi osăbită rînduială, de să păşunează la alte locuri întregi, unde prin învoială li să dau de către stăpînii moşiilor, iar nu prin iamaşuri. Şi de să vor fi aflînd şi pănă acum acele oi şi pără acmu cu păşunatul în iamaşul lor, să daţi dumneavoastră poruncă ca să să rădice acei cu oile de acolo şi egumenul să le dei alt loc aiure de păşunat pe moşiile mănăstirii sau să-şi găsască ei aiure loc altul de păşunat, unde vor pute, cu învoiala stăpînului moşiii, ca să rămîie moişenii odihniţi.

Iar pentru o samă de oameni ce rămăsese din moişeni la rădicarea lor la satul Boroaia, cu cuvînt pără îşi vor face casă la Saca, şi apoi umblînd să rămîie de istov la Boroaia, după jaloba ce au dat boroenii că de vor rămîne să să aşeze şi ei peste dînşii le pricinuesc mare supărare şi strămtoreală, şi după cartea domnii mele ce s-au scris ispravnicilor ce au fost înainte dumneavoastră, prin cercetarea ce au făcut aflînd că nu este loc de a să aşeza şi ei la Boroaia, i-au rădicat şi i-au dus pe acei la moşiia Saca, care oameni nu s-ar fi apucînd să-şi facă aşezări, ci stau şezînd prin colibi, dumneavoastră acelor oameni să le daţi tare poruncă şi să-i zapciiţi ca numaidecît să să apuce să-şi facă casă şi alte trebuincioasă ale aşezării lor pe moşiia Saca, unde este hotărîrea pentru toţi moişenii ca să să aşeze.

1797 iuli 22.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 41.
Copie.

⟨Iași,⟩ 12 august 1797

Vel vistierul Iordache Roset scrie egumenului de la Rîșca să dea voie locuitorilor din Moișa să-și cosească iarba din fînațul mănăstirii, fără a le lua dijma, deoarece în anul acela a fost secetă.

Cu evlavie mă închin sfinții tale, părinte arhimandrite Chiril, egumen al sfintei mănăstiri Rîșca.

Moișenii viind aice de au dat iarăși jalobă către mărie sa vodă pentru pricinile ce și de alte dăți au jăluit, de cari li s-au scris cartea măriii sali lui vodă către dumnealor ispravnicii ținutului, ca tot după hotărîrile de mai înainté să urmezi, atîta numai s-au poroncit mai mult de cătră mărie sa ca pentru fînul ce vor fi cosit în curăturile mănăstirii să le plătești sfinție ta ceia ce să va socoti pentru cosire.

Ei au mai arătat osăbită jalobă din gură că la locurile ce le sînt date de fînațu, într-acest an iarbă nu s-au făcut, că și cîtă s-ar fi putut face au rămas de nu s-au făcut din pricina că sfinție ta ai pus oi de s-au pășunat și au umblat de au călcat iarba pără în vreme ce li-ai pus la brînză și să află lipsiți de trebuinciosul fîn. Și fiindcă sfinție ta în trecute zile cînd ai fost aice ai arătat și ai încredințat că la locurile ce le sint date de fînaț iaste iarbă din destulă și că stă păzită, pentru aceasta, n-am lipsit a înștiința pe sfinția ta, ca, de nu s-au făcut iarbă într-acest an la locurile acele din pricina săcetii și mai ales de vei fi pus și oi de au umblat și au călcat, și ei să află lipsiți de fîn, să cauți sfinția ta, din iarba ce ai avea pentru trebuința mănăstirii sau de aiure de pi moșiile mănăstirii de unde vei putea, să le dai și lor ceva iarbă ca să-și facă fiiștticarile cîte puțin fîn, să nu rămîi lipsiți de fîn cu totul. Și din fînul ce vor face să-i lași acmu într-acest an, să nu li ei nici dejma, ca să cunoască ei ca o facire de bine de la sfinție ta, să nu le mai rămîie cuvînt de a umbla născînd pricini. Cum și pentru un mascur, ce s-au văzut din carte de giudecată ce iaste la sfinție ta că s-au hotărîtu să li să plătiască și ei au arătat că nici pără acum nu li s-au plătit, să poroncești sfinție ta țiganilor acelor ce l-au ucis ca, de nu l-au plătit să li dea îndată banii peșin, prețul ce iaste hotărît prin carte de giudecată, ca să să curățe și ace pricină.

August 12, ⟨17⟩97.

Și sînt al sfinției tale,

Iordachi Roset vel vistier.

⟨Pe verso :⟩

Cinstit sfinții sale părintelui arhimandritului Chiril, egumen al sfintei mănăstiri Rîșca, cu evlaviia să s⟨e⟩ dea.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 43.
Orig., pecete aplicată.

19 august 1797

Listă de oamenii care au cosit cu forța fîn pe moșia Moișa cărora, potrivit poruncii domnești, li s-a luat fînul și li s-a plătit cositul.

Arătare de iarba mănăstirei ce în tărie au cosit-o oamenii săcani, care mai 'nainte au fost în Moișa, și din porunca gospod s-au hotărît a li să plăti cosire, precum să arată în gios.

1797 avgust 19.

Fălci	*Prăjini*		*Lei*	*Par.*
	45	Grigoraș Curcă	1	
	60	Gheorghie sin Curcă	1	15
	40	Iacob Butnariul		37
	63	Simion Butnariul	1	8
	5	Filimon Văcariul		3
	57	Andrei Tătariul	1	10
	70	Gheorghie Pîrjole	1	22
1	2	Grigori Butnariul	1	26
	50	Ioniță Rusul	1	6
	56	Toader Butnariul	1	9
1	24	Ion Blaga	2	17
5	8	Vasile Scutelnic	7	24
1	71	Ștefan Budeanul	3	18
6	40	Vasile Gorban	11	35
1	50	Sandul Samson	2	10
1	2	Gavril Gorban	1	23
	40	Vasile Alican		31
2	24	Ion Scutelnic	5	7
	50	Ion Alican		27
1	20	Ștefan Samson	1	34
28	57	fac piste tot	48	2

Fiind eu rînduit den poronca dumnealor boerilor ispravnici ca să măsor cosîre lăcuitorilor țărani den Saca ce au făcut în Buda, pe moșie mănăstirii, ca să li s⟨e⟩ plătească cosîre, am măsurat și, dupe cum s-au găsit, socotind și bănești plata cosîrii, cum să arăta mai sus, am iscălit.

Iordache Galin logofăt.

August 19.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 44.
Orig.

14 septembrie 1797

Răzăşii din Vărzăreşti dau lui David Tătaru, pentru suma de 120 lei, orînda satelor Vărzăreşti şi Plăcinteşti, precum şi pe locuitorii străini care stau cu casele pe moşia lor, ca să ia de la ei dijma şi „adetiul de casă".

Suret.

Adică noi răzeşii din satul Vărzăreştii, carii mai jos ne-amu pus numele şi degetile nostre, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna dum⟨i-sa⟩le logofătului David Tătaru, precum să s⟨e⟩ ştie că e-am vîndut orînda satului Vărzăreşti i ot Plăcinteştii, adecă crîşma cu toată vînzare ei de vin, de holircă şi de orice va pune, cum şi de tăetul ciolanului. Deosăbit, să nu aibă nime din săteni a vinde nice un feliu de lucru, adică vin, holircă şi alte ce sînt înprotiva vînzării ce am vîndut.

Deosăbit i-am mai vîndut noi toţi răzeşii, tot întru această vînzare, pe oamenii streini care şed cu casăle pe moşie nostră, după izvodu de alăture, ca să aibă tot dumnealui David Tătaru a lua adetiu de casă şi dijmurile dupe ponturile domneşti şi după pravelile legate.

Şi tocmală, am făcut ca să ne de dumnealui David Tătaru pe an 120 lei, adecă una sută duaozăci lei, in doao vadele, adecă 60 lei la întrat şi 60 lei la jumătate de an. Însă să să ştie şi aceasta, că pe moşie Vărzăreşti am făcut tocmală optzăci lei şi pe Plăcinteşti patruzăci lei să ne de, şi dumnealui David să aibă a vinde la orînda sa oca de vin după ⟨cum⟩ s-a vinde la alte orînzi cumpărătoare şi noi să nu avem a-l supăra întru nemică înpotriva vînzării. Iară cînd şi cînd s-or dovedi din răzeşii aceştie moşii că dintre noi or vinde cineva vin sau horilcă sau ciolan, să aibă a plăti gloabă după ponturile domneşti, cum şi dumnealui David să să îndatorească a răspunde cu vin, cu holircă şi altele, ca să fie satul îndestulat.

Şi pentru mai mare credinţă ne-am pus numile şi degetile nostre şi ne-am băgat chizeşi şi răspunzător unul pentru altul, ca să nu să tîmple vreo pricină asupra aceştii vînzări de mai sus arătată.

1797 sept⟨emvrie⟩ 14.

Eu Ion Negură din bătrînul lui Eftimie Vărzar; eu Miron Sava din bătrînul lui Gavril Vărzar şi dintr-a lui Iftime Vărzar; eu Ion dascăl din Iftene Vărzar; Costandin Vărzar din bătrînu lui Gavril Vărzarei; Ion Bunzar brat Luchii tot dintr-acest bătrîn; eu Grigoraş Ursul din bătrînul lui Vasîle Vărzar; eu Ştefan Tînbul din bătrînu lui Gavril Vărzar; eu Vasile Lupei din bătrînu lui Vasile Vărzar; eu Vasile Hiropceanul din bătrînul Vasile Vărzar şi dintr-a lui Iftime Vărzar; eu Vasile Creţu din bătrînul lui Iftime Vărzar; eu Ifrim Crudu brat lui tot din Iftime Vărzar; eu Istrate Chetran din bătrînul lui Iftene Vărzar; eu Ion Andronache din bătrînu lui Gavril Vărzar; eu Silion Andronache din bătrînul lui Gavril Vărzar; eu Grigoraş Cioară din Gavril Vărzar; eu Vasile sin Iacob tot din bătrînul lui Gavril Vărzar; eu Antohe

răzeş din Iftene Vărzar ; eu Iacob preot din bătrînu Luchi ; eu Tănasă Cîrlig tot din bătrînu Luchi ; eu Miron Cîrlig tot din bătrînu Luchi ; eu vornicul Dănăilă ⟨tot din⟩ Iftene Vărzar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCLXVIII, doc. 231.
Copie.

667

9 octombrie 1797

Locuitorii din Seaca, care mai înainte locuiau în satul Moişa, dau egumenului de la Rîşca scrisoare de renunţare la toate curăturile ce le-au avut făcute pe moşia mănăstirii, în schimbul locurilor ce li s-au dat la Plopi.

Adecă noi, toţi sătenii din Saca, carei mai înainte am fost şăzători în Moişa, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru întru cinstită mîna svinţiei sale părintelui chir Chiril, arhimandrit svintei Mitropolii şi egumen svintii mănăstiri Rîşca, precum să să ştie că, avînd noi multe giudecăţi cu svinţie sa în trecuţii ani pentru multe supărări şi asupriri ce făceam sfintei mănăstiri, la toate giudecăţile ce am avut s-au cunoscut ceririle noastre că sîntu făr' de ispravă şi ni s-au hotărît prin cărţi de giudecată, ce sîntu la sfînta mănăstire, ca noi să ne mutăm cu şădere în poiana Saca şi arăturile trebuincioase să ni le facem în 25 pămînturi ce au fost a svintei mănăstiri pe moşie Bogdăneşti, iar pentru curăturile de fînaţe ce li-am avut în poiana Buda şi la alte locuri pe lîngă svînta mănăstire, să ne dei fînaţul din Plochi.

După aceste toate giudecăţi ni-am şi mutat la poiana Saca şi osăbit că prin învoială la ⟨1⟩796 iuli ni-am şi luat fînaţul din Plopi i pămînturile arătati de la svînta mănăstire, unde nu era trebuinţe de a mai supăra pe svînta mănăstire cîtu de puţinu, dar după aceia, mai căutînd ca prin chip de şeretlicuri cu care să mai putem rupe ceva de la svînta mănăstire, am mai tras încă deosăbite giudecăţi cu egumenu şi la dumnealui stolnic Ioan Vîrnav i dumnealui medelnicer Mihalachi Rafailă, ce au fost ispravnici la acest ţinut, de cătră care cunoscîndu-să că nu avem nici o dreptate, am rămas iarăşi dupe hotărîre giudecătorilor de mai înainte.

Apoi, în primăvara trecută, am venit cu toţii la cinstita isprăvnicie şi am făcut rugăminte să ne dei pe logofăt Iordache Pleşescu ca să fie mijlocitoriu cătră svinţie sa părintele egumen, să ne lasă într-acestu an pămînturile din Misail să le lucrăm pentru hrana noastră. Dumnealor ispravnicii ne le-au dat, care mergînd la sfînta mănăstire şi supărînd îndestul pe egumen, dupe rugăminte şi pofta ce i-au făcut au priimit şi ni le-au dat, dînd şi noi scrisoarea svintii mănăstiri cu arătare pre largu de toate aşăzările şi hotărîrile noastri. Şi s-au ţinut şi mănăstirea odihnită şi noi încă am rămas liniştiţi.

Dar întîmplîndu-să schimbare de isprăvnicie, n-am căutat să urmăm acei scrisori a noastri, ci din îndemnările diiavolului care nu iaste voitoriu de pace, ce mai vîrtos săditoriu de vrajbă şi zavistie asupra niamului creştinesc, iarăşi ni-am sculat cu pîră asupra svintii mănăstiri şi, orbiţi fiind de groaznica lui îndemnare, am uitat facere de bine a logofătului Iordachi Pleşescu şi am vrut

să facem ace scrisoare mincinoasă. Pentru care fiind multă vorbă şi cercetare, s-au dovedit că este adevărată şi am rămas iarăşi să urmăm acei scrisori ce am fost dat-o pe urmă svintii mănăstiri şi să ne stăpînim locurile ce prin acea scrisoare ni se arată, dîndu cele obicinuite după ponturi.

Dreptu aceia, cunoscîndu-ne şi noi că a⟨m⟩ cerut pîră acum locuri ce n-au fost cu putinţi a ni să da şi ca să nu mai fim în giudecăţi şi în vorbi cu svînta mănăstire, ce să fie odihnită şi noi liniştiţi, am rugat pe svinţia sa părintele egumenu de au primit această scrisoare de la noi, prin care ne îndatorim a urma ca şi alţi lăcuitori de pe alte moşii, şi svînta mănăstire să fie puternică a stăpîni toate curăturile ci li-am avut pe moşiile svintii mănăstiri şi noi să ne stăpînim locurile ce ni li-au dat svînta mănăstire pentru acele curături, dupe cum pre largu arată acea scrisoare a noastră. Şi de acum înainte, de ni-am mai scula noi şi am mai zicea că şi această scrisoare nu s-au făcut prin ştire noastră, oriunde am arăta să nu ni să ţie în samă, ce într-acel ceas să fim izgoniţi şi din poiana Sacă.

Şi spre încredinţare am pus numele şi degitile.

1797 oct⟨omvrie⟩ 9.

Eu Vasile Gorban ; eu Grigoraş Curcă ; eu Vasile Scutelnicu ; eu Grigori Butnariul ; eu Toader Butnariul ; eu Ştefan Samson ; eu Ion Scutelnicu ; eu Ionu Blaga ; eu Sămion Butnariul ; eu Luca Văcariul.

La acest zapis ni-am întîmplat şi noi,

Ion Cazimir martur ; Climescu ; Grigoraş Costrăş căpitan ; Ion Răhtivan martur ; ....[1] polcovnic.

Şi eu am scris zapisul acesta cu voinţa şi din pofta locuitorilor din Saca ce sînt puşi cu numele mai sus,

Iordachi Galin diiaconu.

⟨Întărire :⟩ De la isprăvnicie.

Viind şi înainte noastră şi arătînd că acest zapis iaste adivărat şi dat cu priimire lor, s-au încredinţat şi de cătră noi.

1797 octomv⟨rie⟩ 9.

Constandin Cant⟨acu⟩z⟨ino⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 45.
Orig.

668

13 octombrie 1797

Locuitorii din poiana Seaca, strămutaţi de la Moişa, dau zapis egumenului de la Rîşca, arătînd că, pentru curăturile la care au renunţat, au primit 53 de fălci la Plopi, în afară de alte 50 la Seaca, pe care le vor ţine respectînd obligaţiile stabilite prin ponturi şi nu vor mai aduce supărări sătenilor din Boroaia şi Bogdăneşti.

Adică noi, toţi sătenii din poiana Saca, anumi Vasile Gorban şi eu Gligoraş Curcă şi eu Vasile Scutelnicu şi eu Gligori Butnarul şi eu Toader Butnariul şi eu Ştefan Samson şi eu Ion Scutelnicu şi eu Ion Blaga şi eu Luca

[1] Indescifrabil.

Văcariul și cu tot satul, care mai înainte eram șăzători pe Moișa, lîngă sfînta mănăstire, adeverim prin această scrisoare de învoială a noastră sfinții sale părintelui chir Chiril, arhimandritul și egumen sfintei mănăstiri Rîșca, și a tot soborul, precum să să știe că, după multe supărări și asupriri ce am făcut sfintei mănăstiri cu giudecăți și altele, cerînd locuri pentru folosul nostru și păgubire sfintii mănăstiri, cari după giudecățile ce au avut înaintea luminatului divan și înainte cinstitii ispravnicii, cunoscîndu-să de toate părțile că nu este cu putință a ni să da acele locuri, ni s-au hotărît și prin anafora ca să ne rădicăm di pe lîngă mănăstire și să ne așezăm în poiana Saca, unde ni-am și așăzat.

Dar fiindcă între noi era cîțiva săteni răzvrătitori, din a căror punere la cale și îndemnări să năște toate acesti pricini între noi cu sfînta mănăstire, dar acum după toate giudecățile ce am avut și pricinile ce între noi au fost, întîmplîndu-să de au mai eșit dintre noi din acei răzvrătitori săteni cîțiva și s-au mutat pe la alte locuri cu birul lor, acum noi acești cari am rămas șăzători în Saca, după ce am cunoscut supărările și păgubirile ce să pricinuia atîta noaî, cît și sfintii mănăstiri dispre acei răzvrătitori, văzîndu-ni și noi liniștiți cu eșirea lor dintre noi, am socotit și ni-am învoit cu sfînta mănăstire într-acesta chip: toate curăturile ci le-am avut noi pănă acum făcute ori la ce loc pe moșiia sfintii mănăstiri, prin învoială le dăm ca de acum înainte să să stăpîniască de cătră sfînta mănăstire. atît pe unde sintu locuri de cosit, cît și pe unde sîntu locuri de arat. Căci noi pentru toate aceste iarăși prin învoială am luoat de la sfînta mănăstire pentru hrana noastră 53 fălci iarbă în fînațul din Plopi a sfintei mănăstiri, care să ne fii de făcut fîn și 15 fălci de loc în Petrilești, ce mai înainte au fost ogoară a sfintei mănăstiri, să ne fii pentru arături și sămănături, bez 50 fălci loc ce-l avem în poiana Saca, unde ni-am așăzat.

Și făcînd i dînd noi cele prin ponturi hotărîte sfintii mănăstiri, să ținem locurile aceste, și de acum înainte nici sfînta mănăstire să aibă a ne mai strîmtori și a ne mai luoa dentr-aceste locuri și nici noi să nu mai cerem de la sfînta mănăstire alte locuri, decît să să păzască atît de cătră sfînta mănăstire, cît și de cătră noi această așăzare ce am făcut în cîtă vreme vom șide pe moșiia sfintii mănăstiri. Dar ispitindu-să a ne mai luoa sfînta mănăstire ceva din aceste locuri să nu fii volnică, apoi și noi, de ne vom mai rădica vreodată și om umbla a strica această învoială, să nu să ții în samă ori la ce loc am face arătari și încă să ne și pedepsim și să plătim și cheltuiala ce s-ar pricinui atunce sfintii mănăstiri.

Iar pentru o înpărțală de fînaț ce ni s-au fostu făcut în trecutul an de cătră dumnealui logofăt Iordachi Pleșescul, să rămîi răsuflată, fiindcă acum am făcut de iznoavă așăzare și învoială care aceasta să va păzi.

Deosebit că ne megieșim cu lăcuitorii din Boroaia, din Bogdănești, cărora pără acum le făcem îndestule supărări lor tot pentru ca să găsim chip de a nu ne așăza în Poiana Saca, pentru aceia dar, de li-am mai face și acestora cît de puțină supărare, ori cu întrare prin locurile lor sau cu alte chipuri pricinuitoare de stricăciuni, să fim certați cu bătaia de cătră cinstită isprăvnicie.

Și pentru mai adivărată credință ni-am pus numile și degitile [1].

1797 oct⟨om⟩v⟨rie⟩ 13.

---

[1] La 30 octombrie același an, egumenul a obținut o completare a acestei învoieli din partea locuitorilor: „Dat-am încredințat zapisul nostru, noi mai gios iscăliții, la cinstită mînă sfinții sale părintelui arhimandritului Chiril, igumenul

Eu Vasile Gorban; eu Gligoraş Curcă; eu Vasile Scutelnicu; eu Grigori Butnariul; eu Toader Butnariul; eu Ştefan Samson; eu Ion Scutelnicu; eu Ion Blaga şi cu toţi sătenii noştri.

Această învoială am scris-o eu cu zisa mai sus-pomeniţilor şi spre încredinţare am iscălit.

........[2]

Şi la această a noastră învoială s-au întîmplat şi alti feţi cinstite pe care i-am rugat şi noi de au iscălit pentru mai bună încredinţare.

Chiril arhimandritu Mitropolii; Iordache Galin diiac⟨on⟩; Iordache Pleşescu m-am tîmplat; Ion Mocsul m-am tîmplat; Iordache pitar; Vasile Stama⟨tin⟩; Ion Gane clucer; Dimitru protopop Sucevschi.

⟨Întărire:⟩ De la ispravnicia ţinutului Sucevii.

Viind şi înainte noastră şi arătînd că această scrisoari s-au făcut cu priimire amîndurora părţilor şi pentru aceia s-au încredinţat şi de către noi.

1797 octombrie 14.

Ion Razu spat⟨ar⟩; Constantin Cantacuzino.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 46.
Orig.

669

⟨Iaşi,⟩ 14 octombrie 1797

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare biv vel şătrarului Ioniţă Codreanu să oprească tăierea lemnelor din rediul, dumbrăvile şi codrii de pe moşia lui, Dealul Mare (Tutova) fără învoire, afară de copacii căzuţi şi lemnul de fag.

Io Alexandru Ioan Calimah voievoda, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovei.

De vremi ce, după obiceiul pămîntului şi după hotărîre domneştilor condici, rădiurili şi dumbrăvili, cum şi codrii merei au fost şi sînt oprite şi apărate de stăpînii moşiilor ca să nu s⟨e⟩ taie de către niminea, drept aceia s-au dat această al noastră domniască carte credincios boeriului domniii meli Ioniţi Codrianu biv vel şatrar şi omului ce-l va ave rînduit purtătoriu de griji la moşia sa Dialul Mare ot ţinutul Tutovei, cu care să fie volnic a apăra rădiul şi dumbrăvili, cum şi codrii merei ce vor fi pe numita moşie, să nu s⟨e⟩ taie de către nime alţii fără de învoiala stăpînului moşii, afară numai din copacii ce vor fi căzuţi la pămînt pin dumbrăvi i rădiuri şi codri merei, precum şi din

mănăstirii Rîşca, că după zapisul ce am dat la cinstita isprăvnicie avem a păzi întocma şi ne-am mulţămit şi ne-au ertat părintele şi de acum nu ne vom mai scula cu giudecată. Şi dăm chizăşie că nu vom vinde şi nici vom da zăstre macar o palmă de loc fără ştire mănăstirei, din locurile ce ne-au dat părintele după giudecata de la Eşi. Şi cînd ne afla părintele că nu ne ţinem ca după scrisoare a sta, să ne ia toate locurile şi noi să răspundem toată cheltuiala mănăstirii. Şi pentru mai adevărată credinţă ne-am pus şi degetele" (Ibidem, doc. 96. Orig.).

[2] Indescifrabil.

copacii de fag, să nu fie nimini opriți a lua lemni pentru foc fără a nu da nici o zeciuială, după hotărîre ponturilor.

Iar carili va îndrăzni și va tăia orice feliu de chereste de neguțitorie sau pentru dînșii, fără a nu să învoi cu stăpînul moșii și fără a nu da nici o zeciuială, poroncim dumneavoastră, ispravnici de ținut, ca pe unii ca aciia, oricine vor fi, arătîndu-s⟨e⟩ cu nesupunire și arătîndu-i la dumneavoastră, îndată se înpliniți de la dînșii dijma obicinuită, după hotărîre condicii, dînd și mînă de agiutoriu vechilului rînduit spre a stăpîni și a apăra dumbrăvile i rădiurile și codrii merei di pe numita moșie, întocma după hotărîre aceasta, priveghind ca să nu să asupriască cineva mai mult piste hotărîre ponturilor [1].

1797 oct⟨ombrie⟩ 14 zile

Procit vel logofăt.
Asămine de pi condică,
Matei Costăn condi⟨car⟩.

Arh. St. Iași, Documente, pach. DCXI, doc. 25.
Orig., pecete aplicată.

670

18 decembrie 1797

Isprăvnicia de Suceava, pe baza cercetărilor făcute, adeverește că arendașul Dumitru Brandaburul, care a cumpărat venitul moșiei Tătăruș de la mănăstirea Pobrata, a făcut asupriri locuitorilor, determinîndu-i pînă la urmă a plăti ei arenda și a lua moșia pe seama lor.

De la ispr⟨ăvni⟩ci⟨a⟩ ținutului Sucevii

Dumitru Brandaburul avînd în orîndă cumpărat venitul moșiei Tătăruș de la mănăstire Pobrata, părțile din moșie Nănășeni, Mircenii, Bodeștii, Iurcenii și Turbata (care la anul 1795 li-au scos mănăstirea de supt înpresurare), i-au făcut și tocmală cu lăcuitorii din Tătăruș ce venit să dei pe an pentru lăcuința lor și pentru locul ce-l vor lucra. De care tocmală nețiindu-să pănă în sfîrșit Brandaburul, ce făcîndu-le îndestule supărări și asupriri, încît lăcuitorii au fost siliți a plăti ei banii ce da Brandaburul la mănăstire și a scoate pe Brandaburul dintre dînșii.

Și după multile pricini ce au născut între Brandaburul și între tătărușăni, la anul acesta 1797 maiu 15, au tras și giudecată la divan, de unde, cunoscîndu-să dreptate ce au avut tătărușanii și asupririle ce le făce Brandaburul, prin carte de giudecată a dumilor sali veliților boeri s-au dat hotărîrea ca Brandaburul cu totu să lipsască din această cumpărătoare, protimisind pe tătărușani a plăti ei banii la mănăstire după tocmala Brandaburului, de vreme ce

---

[1] Cărți domnești identice au fost date: la 16 decembrie 1797, lui Iordache Cantacuzino, vel logofăt de Țara de Jos, pentru moșia Goești (Acad. Republicii Socialiste România, pach. XIV, doc. 100, orig.); la 20 ianuarie 1799, schitului Dumbrăvița (Arh. St. Buc., Mitrop. Moldovei, pach. VIII, doc. 53, orig.); la 17 martie 1800, lui Ioniță Codreanu (Arh. St. Iași, Documente, pach. DCXI, doc. 38, orig.)

el au urmat înpotriva tocmelii şi aşezării ce prin bună învoială făcuse cu lăcuitorii tătăruşani, cum mai pre largu arată aceeşi carte de giudecată a dumilor sali veliţilor boeri ce mai sus s-au pomenit. Iar pentru părţile ce s-au scos de mănăstire pe urmă de supt înpresurare, s-au hotărît de către dumnealor veliţii boeri ca să s⟨e⟩ stăpîniască tot de Brandaburul, şi lăcuitorii tătăruşăni pentru cele ce vor faci pe aceli părţi să de dejma obicinuită după ponturi.

Şi aşa, lăcuitorii tătăruşăni, ştiindu-să odihniţi, au mersu de au plătit banii pe anul acesta la mănăstire rămîind să stăpîniască moşie Tătăruşul cu siliştile mai sus-pomenite, bez părţile scoasă pe urmă de către mănăstire de supt înpresurare. Apoi Brandaburul, neţiindu-să nici de această hotărîre a giudecăţii dumilor sale veliţilor boeri, au început de iznoavă să facă îndestule şi nesuferite supărări lăcuitorilor tătăruşeni şi împotrivă să urmeze hotărîrii giudecăţii divanului.

Lăcuitorii văzînd neodihna lor nici după această hotărîre, de iznoavă la trecuta lună avgost încă au mersu la Eşi şi au dat jalobă măriii sali lui voevod arătînd supărările ce sufăr de către Brandaburu. Şi după a lor jalobă au adus carte măriii sali poroncitoare către această ispră̆vnicie ca, cercetîndu-s⟨e⟩ jaloba lor, să să odihniască.

Aducîndu-să, dar, înainte noastră atît pe Brandaburul, cît şi pe jăluitori, unde de faţă fiind şi sf⟨inţia sa⟩ chir Anthim, arhimandrit şi egumen sfintei mănăstiri Pobrata, s-au întrebat pe Brandaburul ce răspunde înpotriva jalobii lor. Brandaburul întîi au dat răspunsu precum el din giudecata dumilor sali veliţilor boeri nu esă şi nici mai mult decît ace hotărîre ce li s-au făcut nu-i supără.

Pentru care, citindu-să carte divanului şi ascultîndu-o amîndoî părţile, am întrebat şi pe lăcuitorii din Tătăruş la care din acele hotărîri Brandaburul nu urmiază întocma, şi au arătat că în vreme încă ce nu era scoasă aceli părţi de supt înpresurare de mănăstiré, Brandaburul ar fi avut cumpărat Tătăruşii cu siliştile pinpregiur : Nănăşănii, Mărcenii, Iurcanii, Bodeştii şi Turbata, ce să afla supt stăpînire mănăstirii, cu preţ pe an 600 lei. Iar după ce mănăstire au scos de supt înpresurare acele părţi ce era tot din trupul acestor silişti, de iznoavă tocmală au avut Brandaburul cu sfînta mănăstire, cuprinzînd într-ace tocmală şi acele părţi scoasă de supt înpresurare, prin care tocmală să îndatore Brandaburul atît pentru Tătăruşu şi pentru siliştile pomenite, cît şi pentru părţile scoasă de supt înpresurare să de cîte una mie lei pe an, însă 600 lei pentru Tătăruş cu siliştile vechi şi 400 lei pentru părţile scoasă de supt înpresurare ; şi că după giudecata ce au avut ei de la divan şi după hotărîre ce li s-au dat, ei au plătit la mănăstire 600 lei, preţul moşiei Tătăruşul cu siliştile vechi : Mărcenii, Nănăşănii, Iurcanii, Bodeştii şi Turbata, iar Dumitru Brandaburul au rămas să plătiască 400 lei pentru părţile ce s-au scos pe urmă de supt înpresurare şi să şi le stăpîniască ; şi Brandaburul n-ar fi urmat după hotărîre divanului, ce ar fi pus stăpînire pe vinitu a cinci silişti, adică : Nănăşanii, Mărcenii, Iurcanii, Bodeştii şi Turbata, supt plata acelor 400 lei pe părţile din trupu acelor silişti pomenite.

Deci, stînd şi făcînd cercetare atît prin megieşi înpregiuraşi, cît şi prin svinţie sa egumenul, de au fost la anu 1793 (cînd încă acele părţi înpresurate din trupurile pomenitelor silişti nu să scosăsă de mănăstire de supt înpresurare), în stăpînire Brandaburului şi aceste 5 silişti : Nănăşănii, Mărceni, Iurcani, Bodeşti şi Turbata împreună cu siliştea Tătăruş, am dovedit că înr-ace vreme, cît şi în vreme ce au ţinut în orîndă Tătăruşii dumnealui spatar Ianco Racoviţă,

au fost tot în vînzare de 600 lei, atît Tătăruşii, Iurcanii i Mărcenii, Nănăşănii, Bodeştii, cît şi Turbată.

Apoi, întrebînd pe Brandaburul de mai are ceva a răspundi înpotriva acestor dovezi, ni-au arătat precum el şi de la divan au rămas mulţămit cu socoteală că asupra acelor 400 lei va lua venitu a toate cinci siliştile: Iurcanii, Nănăşanii, Mărcenii, Bodeştii şi Turbata şi cu părţile aceli pe urmă scoasă de supt înpresurare, şi de aceia au primit să dei banii la mănăstire, 400 lei.

Drept aceia, după tăriia cărţii dumilor sali veliţilor boeri, am hotărît ca Brandaburul pentru acei 400 lei să stăpîniască numai părţile ce pe urmă s-au scos de supt înpresurare, iar venitu ce au luat di pe siliştile pomenite, cari din vechi au umblat la un loc cu Tătăruşi, cum şi bani ⟨şi⟩ altele ci au luat de la nişte lipoveni care au lucrat loc din siliştile ce la 1793 era tot la un loc cu Tătăruşii, să-i de lăcuitorilor înapoi. Brandaburul, văzînd că nu i-au mai rămas cuvînt de răspuns, singur s-au primit înainte noastră ca să-i întoarcă tătăruşănii acei patru sute lei ce au dat într-acest an la mănăstire şi venitu ce au luat atît de pi siliştile arătate, cît şi de pe aceli părţi de loc scoasă de supt înpresurare, să le dee toate înapoi lăcuitorilor tătăruşăni.

Pentru aceia, după primire Brandaburului şi ca să lipsască toate pricinile dintre amîndoo părţile, am trimis om înadins ca să facă socotială de toate veniturile ce au luat Brandaburul într-acest an de pe părţile scoasă de supt înpresurare, ca să le dei tătăruşănilor, şi pe tătăruşăni i-am îndatorit ca să dei acele 400 lei mai sus-pomeniţi, însă 200 lei Brandaburului, pe care au fost apucat de i-au dat la mănăstire, iar 200 lei să-i de la mănăstire, şi Brandaburul să iasă cu totul din aceli cumpărături, după a sa primire.

Şi pentru a să şti curgire pricinii, s-au dat lăcuitorilor din Tătăruş această mărturie.

1797 dec⟨hemvrie⟩ 18.

Neculai paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Pobrata, pach. I, doc. 36.
Orig.

671

20 ianuarie 1798

Enache, Ion, Ioniţă şi Pavel Leancă dau zapis mănăstirii Hadîmbul pentru moara de la Stavnic, ce se află şi pe moşia ei, să dea egumenului 16 baniţe de păpuşoi pe an şi trei lei pentru vladnic, precum şi dijmă din semănături.

Adică noi, cari mai gios ne vom iscăli, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la sfînta mănăstire la Hadîmbul, fiindcă noi avem o moră la Stavnic şi o parte iaste pe parte noastră şi o parte pe a mănăstirii şi am tocmit-o cu părintele arhimandritul chir Hrisanthi, pentru cît vini um[1] al mănăstirii Hadîmbul, să-i dăm pe an cîte 16 paniţi[2] de păpuşoi cu baniţa morii 25 de ocă

[1] Corect: uium
[2]. Corect: baniţi.

şi să nu fii pricină între noi ca si zicim că nu umblă moara. Aşijdere am mai tocmit cu sfinţie sa şi ne-au dat vladnicul pi di iasti parte cît iaste acum, ca să-i dăm şi pi vladnic 3 lei pe an. Şi cît a curăţi, ori de arat, ori di cosi, ori di grădini, să avem a da dejmă şi cît este de arat orici fel de sămănătură să e dejmă mănăstir⟨ea⟩.

Şi această tocmală am priimit şi am dat acest adevărat zapis la mănăstire ca si să ştii. Şi am pusu numele noastre şi degitile.

1798 ghenar 20.

Eu Enachi Leancă; eu Ion Lencă; eu Ioniţă Lencă; eu Pavăl Lencă.

Arh. St. Buc., M-rea Galata, pach. V, doc. 12.
Copie.

672

⟨Bacău,⟩ 4 februarie 1798

Ispravnicii de Bacău poruncesc căpitanului Iancu de la ocolul Trotuş să oblige pe locuitorii care au sădit vii în hotarul Răcăuţi, pe moşia mănăstirii Bogdana, să dea egumenului dijma cuvenită.

De la isprăvnici⟨a⟩ Bacăului.

Dumitali căpitane Iancule de la ocolul Trotoşului, sănătate!

Svinţie sa egumenu de la mănăstire Bogdanii ni-au făcut arătari că în hotaru Răcăuţii ar fi avînd şi mănăstire o parte de moşie, pe cari făcînd nişte oameni de acolo vii, pricinuesc a nu da obicinuita dijmă. Pentru cari ţi s⟨e⟩ scrie să cercetezi de are mănăstire ace parte de moşie în Răcăuţi precum au arătat şi, dovedind că are mănăstirea parte de moşie acolo şi nu are nici o pricină, să apuci pe acei ce au făcut vii şi să împlineşti de la dînşii toată dijma ce să va dovedi că au avut să de mănăstirii. Iar neodihnindu-s⟨e⟩ vreo parte cu cercetarea ce vei faci acolo, cu mărturie de curgire pricinii să-i triimeţi aice.

⟨17⟩98 fevr⟨uarie⟩ 4.

Dim⟨i⟩tr⟨i⟩ Miclescu paharnic; . . . . [1]

Arh. St. Buc., M-rea Bogdana, pach. XXX, doc. 21.
Orig.

---

[1] Idescifrabil, greceşte.

⟨Iaşi,⟩ 10 martie 1798

Locuitorii din Rădăşeni reclamă domnului Moldovei că sînt asupriţi de egumenul mănăstirii Slatina, care-i obligă, peste prevederile ponturilor, arătînd că, dacă nu li se va face dreptate, vor pleca peste hotar.

Preînălţate doamne,

Cu lacrămi jăluim mării tale pentru mari osîndiri şi prăzi fără nici o dreptate ce suferim de cătră cuvioşie sa arhimandritul Chirii, de la mănăstirea Slatina ot ţinutul Sucevii.

Că noi, milostive doamne, ne aflăm şăzători cu lăcuinţa pe moşîia numitei mănăstiri, Rădăşănii şi noi la tot civertul ne agiungi şi dăm cîte 80 lei, bez răsuri, iar la agiutorinţă de iarnă ce-au trecut am dat 945 lei, bez resuri, cum şi la chilili aceste ce au eşit, iarăşi am dat 412 lei 60 de bani. La carile noi, mult milostive doamne, orice dări şi havaleli să aruncă asupra noastră, după datoriia însărcinării ce avem, plătim pănă la cel mai puţîn. Numai necontenitele supărări ce tragem fără dreptati de către numitul arhimandrit, voind să ni dezrădăcineze şi să ni lipsască cu totul din numitul sat Rădăşănii, luându-ni şi nişte curături carili noi cu sudoare li-am făcut din codrii merei pentru a noastră hrană, ni-au mai luat atît fînaţurile, cît şi ogoarăli, undi ne făcem hra⟨na⟩ noastră cea de toati zîlile, cum şi a bucatelor, şi svinţiia sa pe aceli locuri faci fîn .i alteli pentru negustorii, şi noi sîntem privitori şi piitori fără nici un cuvînt de a noastră vinovăţii. Că noi, milostive doamne, după a ponturilor gospod hotărîre urmăm şi lucrăm zîlile orînduiti şi unde-i lucrăm trei sau patru zîli, ne ţîni în samă numai cîte o zî sau doî şi la toati sîntem piste putinţă, fără dreptati însărcinaţi. Deosăbită rînduială de sîni ni-au aruncat asupră-ne ca să-i ducem cîte un car de lemni de tot omul şi să-i dăm şi cîte o găină, carili acest fel de rînduială, fiindcă asupra noastră altă dată n-au mai fost, am pricinuit, zîcînd curat cu toţii că nu vom duce. Svinţiia sa au şi triimis oameni şi di la fiiştiicarile au luat ci-au găsit în casa lui de ni-au sărăcit cu totul.

Osăbit că în vreme luminatului domn Mihai Suţu vodă am avut giudecată cu svinţiia sa, pretenderisînd de la noi dejmă din nişti puţini pomi ce avem cîţiva din noi, l-au îndatorit giudecata ca în vreme ci-au trecut pănă la giudecată, într-acei ani să nu ni supere, iar de la giudecată încoaci, să-i dăm din 10 unul, după obiceiu. La cari hotărîre noi înpotrivitori nu ni-am arătat, dar svinţiia sa, după ce au trecut puţînă vreme, au şi pretenderisit pe acei ani trecuţi şi ni-au luat tot ce-am avut di am rămasu săraci de aceli lucruri şi pănă acum.

Pentru cari cu mari plîngere cădem şi ne rugăm, preînălţate şi mult milostive doamne, să faci milă cu noi săracii şi osîndiţii, ca din luminată poron⟨că⟩ să faci milă cu noi şi de aicea să fim puşi la o cali, căci de vom fi rînduiţi pe la ispravnici, noi cu totul mai înzăciţi vom fi în osîndire şi în supărari, căci întru adivăr arătăm mării tale, de n-om fi odihniţi de aicea, apoi alt chip nu ni mai rămîne decît, după cum hotarul Bocovinii ne este aproapi, ne vom

căuta de odihnă şi de hrană prin alte ţări străine. Şi precum a fi mila măriii tali [1].

Robii măriii tali,

toţi lăcuitorii birnici din satul Rădăşănii a mănăstirii Slatinii de la ţinutul Sucevii.

⟨Rezoluţie :⟩

Dum⟨neata⟩ vel vistier, cercetînd jaloba aceasta, să arăţi domniei meli, ca de aice să să pui jăluitorii la cale.

⟨17⟩98 mart. 10.

Sturza vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 47.
Orig.

674

10 martie 1798

Ilie Bojăscu din Breţcani dă zapis egumenului Iosaf să-i lucreze douăsprezece zile după ponturi şi trei clăci.

Adecă eu, Ilii Bojăscu, dat-am adivărat şi încredinţat zapesul meu la mîna sfinţiii sale părintelui igumenului chir Iosaf, precum să să ştii că m-am rugat sfinţiii sale să mă lasă să şăd pe moşîi mănăstirii şi să mă hrănescu, dînd cele dosprăzăci zile după ponturile domneşti, cum şi trii clăci fără de nici o sminte sau înpedecare, şi zilile cîte le voi lucra să să însămneză pe răbuşu ; însă cînd mă va chema la slujbă, să nu mă arăt înpotrivitori, precum m-am mai arătat, că apoi să fiu di toare [2] ruşine.

Şi pentru mai adivărata credinţă am pus numele şi degetul.

⟨17⟩98 mart 10.

Eu Ilii Bojescu am pus degetul şi adiverez.

⟨Pe verso :⟩

Zapisul lui Ilie Bojescu ot Breţcani.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CCXXXVIII, doc. 91.
Orig.

---

[1] Cu o altă petiţie, din aceeaşi zi, adaugă : „Jăluim măriii tale că din satul nostru ni s-au luat 7 gospodari, scut⟨eln⟩ci cuvioşiii sali arhimandritului di mănăstire Slatina, ţinutul Sucevii, şi birul nu li s-au rădicat şi mari supărări mai tragim dinspre unul dintr-aceia, că iaste cu totul înprotivitor şi gîlcevitor, anume Andreiaş Nichifor din satul Rădăşeni, ţinutul Sucevii.

Ne rugăm măriii tale să faci milă cu noi să să lipsască pi acesta dintre noi, ori ni vom răsîpi tot satul şi să-i purtăm noi birul şi în locul acestuia să dăm arhimandritului pi un Gheorghii Nichifor, tot di acolo, şi să fim scăzuţi cu birul acelora di aice.

Robii măriii tale, lăcuitorii, birnici din satul Rădăşini, ţinutul Sucevii" (Ibidem, doc. 48, orig.).

[2] Corect : mare.

⟨Iaşi,⟩ 12 martie 1798

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze reclamaţia locuitorilor din Rădăşeni împotriva egumenului de la Slatina pentru asupriri, căutînd să „îndrepteze" după instrucţiile ce li se dau.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii. Credincioşi boerii domniii meli, dum⟨neata⟩ Theodorachi Gruia biv vel căminar i dumn⟨ea⟩ta Neculaiu biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate!

Lăcuitorii birnici din satul Rădăşenii de la acel ţinut, dînd jalobă cătră domnie mea, au arătat cum că, moşie aceasta pe care să află ei şezători fiind a mănăstirii Slatinii, trag mare supărari şi nedreptăţi despre arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii.

Că întîi, nişte curături ce le au făcuté cu mîinile din codru mereu cu toporul pentru făcut cîte puţin fîn li-au luat, asemine şi nişte ogoară, unde îşi făce hrana trebuincioasă şi li era şi pentru hrana bucatelor, iarăşi li-au luat, pe cari faci fîn de neguţitorii şi-l vinde la oameni streini, iar ei au rămas de nu au undi să-şi facă nici cît de puţin fîn, şi la vremi de iarnă cu pricina că nu au fîn le piere cîte o vită, doaî ce au, care ţin şi pentru a lor hrană şi pentru întîmpinare plăţii birului şi a altor havaleli. Şi osăbit, la lucrul boerescului, după ce-i lucrează cîte trii şi patru zile de om, le ţine în samă numai cîte o zi sau doaî, pricinuindu-le iarăşi asupreală piste dreptate. Şi peste aceste li-ar fi făcînd cerere ca să-i ducă de tot omul cîte un car de lemne şi să-i dea şi cîte o găină de casă, cari obiceiu fiindcă nu l-au mai avut, au stătut pricinuitori a nu duci nici carul de lemni, nici a da găină, iar egumenul au triimis de li-au luat zăloagi.

Aşijdire au mai arătat că pentru livezile cu pomi ce au unii dintre dînşii, de care după giudecata ci-au avut în anii trecuţi cu egumenul mănăstirii n-ar fi pricinuind nici ei a nu da din zăci unul la mănăstiri, dar fiindcă rămăsăs⟨e⟩ datori cu acel venit, din doaî-trii veri ce trecusă mai înainté de giudecată, ci-au avut, i-au apucat egumenul de i-au zălojit, înplinind de la dînşii mult mai mult decît ceia ce avea să dea. Din care multe asupriri şi nedreptăţi ce sufăr, nu li-au mai rămas chip ca să poată sta locului şi au făcut rugăminté ca să aibă puniri la cale pentru toaté, după cum mai pre larg veţi înţălegi dumneavoastră precina din răvaşul de jalobă ce vi s-au trimes.

Deci cît pentru lucrul ce au să lucreze la mănăstiri, pentru ca să nu poată mănăstire a-i asupri cu mai mult lucru peste hotărîre ponturilor, li s-au dat pont de visterie cu pecetea domniii mele, care pont li s-au şi citit de faţă şi li s-au făcut şi tîlmăcire fiiştecăruia pont de cuprindere ce au şi lucrul a 12 zile cu ce rînduială au să-l înplinească. Şi fiindcă şi la isprăvniciia acelui ţinut sint triimasă asămine ponturi cu pecetea domniii mele, dumneavoastră să arătaţi egumenului mănăstirii şi să-l faceţi să înţăleagă ca după ponturi să urmezi întocma şi, înplinind oamenii lucrul a 12 zile şi dîndu-şi şi dejma den toate de a zăce, din cele ce vor face pe moşiia mănăstirii, cu car de lemne sau cu găină de casă nu au să s⟨e⟩ supere lăcuitorii, nici într-un chip, de cătră mănăstiri. Dar că ar fi obicinuite unile den satile de acolo de pinpregiur a da

găini de casă, fiindcă prin ponturile de lucru ce sint vechi în visterii, de atîta samă de ani, care să urmează și să păzăsc în toată țara de cătră toți de opștie, nu hotărăști nimic pentru acest lucru de a să urma, pentru aceia nici domnie mea nu putem suferi a să întinde cineva cu urmare ca aceasta ci iaste înpotriva hotărîrii ponturilor. Și dumneavoastră, atît după ponturile ce aveți la isprăvnicii, cît și după ponturile ce s-au dat la mîna lor, să fiți cu privighere ca să s⟨e⟩ urmezi întocma, atîta de cătră mănăstiri, cît și de cătră lăcuitori.

Iar pentru curături, scriem dumneavoastră, să faciți cercetare cu amăruntul și, de să va dovedi cum că cu adevărat aceli curături le au ei făcute din codru mereu cu toporul, sau părinții lor, pentru făcut a cîte puțin fîn, apoi mănăstire nu ari puteri de a le lua curăturile, ce acele curături, cîte vor fi, să le dați dumneavoastră la stăpînire a căror oameni vor fi, și din fînul ce vor face își vor da dijma obicinuită, de a zăce. Și de veți cunoaște dumneavoastră că nu pot să aibă ei îndestulare de a-și faci fîn trebuincios numai într-aceli curături, dumneavoastră pentru cît loc veți socoti că vor mai avea trebuință de fînațu, însă numai cît să le fii pentru hrana bucatelor, iar nu și de vreo neguțitorii, să le mai dați o bucată de loc de o parte, unde veți socoti, de pi moșiia mănăstirii, ca să-și poată faci fînul trebuincios.

Așijdere, și pentru locul de țarini să faceți cercetare și, de vor fi avînd vreo strîmtorimé și n-or fi avînd loc din destul de hrană, să căutați și să le dați o bucată de loc deoparté, unde să nu pricinuiască mănăstirii nici supărare, nici înpedecare la trebuința ce va avea. La care la ce le veți da, să le și porunciți ca cu toții să ari și să sameni la un loc, unul lîngă altul, iar nu înprăștiet, cari unde îi va fi voia, precum și prin ponturile ce sint trimesă la acel ținut pentru rînduiala țarinilor, asămine să hotărăști ca să urmezi, din care iarăși își vor da dejma obicinuită, de a zăce.

Cum și pentru arătare ce au făcut că i-au zălojit cu pricină că n-au dat venitul den livezi în doaî-trei veri și ei fac cerire a nu fi supărați, pentru aceasta, de vreme ce și ei însuși arată că n-au dat acel venit, mănăstire după dreptate are să-și tragă venitul său, dar iarăși a-i asupri și a-i însărcina cu cerere făr' de cale nu să poate, ce dumneavoastră să faciți cercetare, ca să aflați rodurile ce s-au făcut în copaci într-acei ani, ce n-au dat venitul din vréme acestui egumen. Și după cercetare ce viți face, ceia ce viți socoti că să cădea a da la mănăstire să și înpliniți mănăstirii, ca să nu să păgubască mănăstire de venitul său și zăloagele ce li s-au luat să li să dea înapoi, și de aice înainté în fieștecare an la vreme să-și dea fieștecarile venitul din livezi din zăci unul, ca să nu mai aibă pricină cu mănăstire.

Deci căutați și, precum mai sus vi să scrii urmînd, să le faceți îndreptare și punere la cale pentru toaté, ca să s⟨e⟩ odihnească oamenii, să nu vii să ni mai jăluiască.

1798 mart 12.

⟨Pe verso :⟩

Credincioși boerii domniii mele, dum⟨nealui⟩ Theodorachi Gruia biv vel căminar i dum⟨nealui⟩ Neculaiu biv vel paharnic, ispravnici de ținutul Sucevii, să se dea cu sănătate.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 50.
Orig., pecete aplicată.

676

13 martie 1798

Zapisul sătenilor din Caşin dat egumenului de la Caşin prin care se obligă să nu mai vîndă vin pe moşia mănăstirii.

Adică noi, oamenii din satul Caşin, care mai jos ne vom pune numile şi degitile, dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la cinstită mîna sfinţiii ⟨sale⟩ părintelui egumen stăpînul nostru, precum să să ştie că, aducîndu-ne sf⟨inţiia sa⟩ hrisov domnesc ca în satul nostru nimini din noi să nu îndrăznească a vinde nimic băutură sau altceva nimic, şi ne-am apucat şi noi că nu vom mai vinde nimic băuturi pe la casile noastre, dar trecînd puţintică vreme la mijloc, unii din noi am făcut îndrăznire şi iar am dat cep şi ne-am arătat înprotivitori, călcînd porunca sf⟨inţiii sale⟩ şi legătura noastră.

Acum, apucîndu-ne sf⟨inţiia sa⟩ dipe legăura ce am făcut şi cunoscîndu-ne şi noi greşala noastră, ne-am rugat de sf⟨inţiia sa⟩ ca să ne erte, dar şi noi ne-am apucat ca de acum înainte de să va mai afla cinevaş a mai vinde în casile noastre nu mai mult măcar de o păra, atuncea să fim noi răspunzători şi de toată pedeapsa.

Şi aşa ne-am apucat noi cu tot satul Caşin şi pentru credinţa ne-am pus numile şi degitile.

1798 martie 13.

Eu Radu Bălan am dat; eu vornic Radu, vornicel, am dat; eu Gosav Sîrbu am dat; eu Nicolai Vintilă mazil am dat; eu Ion Vintilă am dat; eu Manea Bălan am dat; eu Pavel Cosăcea am dat; eu Oncea sin popa Aldea am dat; eu Ion sin popa Nic⟨a⟩ am dat; eu Ion Ghenune am dat; eu Neculaiu Brebu; eu Niculai Mîndroiu am dat; eu Radu Fuscriu am dat; eu Radu Condeiu am dat; eu Nicolai Şălvar am dat; eu Pantilimon Rotar.

Şi-am scris eu cu zisa acestor de mai sus arătaţi,

Ion sin prot⟨opop⟩.

Eu Radu Ciocîne am dat; eu Radu Mănica am dat; eu Stan Cinpoia am dat; eu Gheorghie Dragomir am dat; eu Şărbu Unghieanu am dat.

⟨Întărire:⟩

De la isprăv⟨ni⟩ci⟨a⟩ ţinutului Bacăului.

Acest zapis dîndu-l înnainte isprăv⟨ni⟩ci⟨ei⟩ de a lor bună voe şi cu priimire tuturor sătenilor, spre încredinţare s-au întărit şi de noi.

1798 martie 18.

. . . . . .[1]; . . . . . .[1]

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXIV, doc. 8.
Orig.

[1] Indescifrabil.

677

7 aprilie 1798

Scărlătachi Costachi cere împuternicire de la domnie ca să strîngă venitul moșiei Păcurești din ținutul Greceni, de la locuitorii care nu se supun să i-l dea.

Preînălțate doamne,

Pentru o moșie a me, anumi Păcureștii ot ținutul Greceni, lăcuitorii ce sînt șăzători pe moșii nu să supun a da adetiul după obicei, după cum este hotărît prin ponturile gospod, din stupi, de⟨n⟩ țarini și dintru alte mănunșuțuri [1].

Mă rog înălțimii tali să ni s⟨e⟩ facă o luminată carte gospod deschisă la mînă, ca să fiu vol⟨ni⟩c a strîngi din toati după cuprindire ponturilor și mari pomană a fi mării tali.

Al înălțimii tali preplecat slugă,

Scărlătachi Costachi.

⟨Rezoluția pe verso :⟩

Mergi la dumnealui vel logofăt,

Sturza vtori logofăt.

⟨17⟩98 apr⟨ilie⟩ 7.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXXIII, doc. 183.

Orig.

678

7 aprilie 1798

Isprăvnicia de Suceava poruncește nemesnicului de la ocolul Muntele să meargă împreună cu vechilul mănăstirii Neamț la Crăpăturile și să împartă locurile de hrană în raport cu nevoile țăranilor.

De la is⟨prăvnicia⟩ ținutului Sucevii.

Nimesnice de la ocolul Muntelui, fiindcă sfînta mănăstire Neamțul ne-au arătat cum că la moșie ce are la acest ținut, la ocolul acela, ce să numește Crăpăturile, să urmează o nerînduială între săteni, că unii au pre mult loc de hrană, atît de arat, cum și de cosit, iar alții nu au mai nimică, pentru aceasta iată ți s⟨e⟩ scrie ca să mergi la stari locului și, strîngînd toți sătenii, să s⟨e⟩ măsoare locurile dinpreună cu vichilu mănăstirii și, de la ciia ce au mai mult, să de celora ce nu au, ca să nu rămîe fără trebuinciosul loc de hrană. Într-alt chip să nu fie.

1798 apr⟨ilie⟩ 7.

Costandin Canta⟨cuzino⟩ ; Niculai paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXXXVI, doc. 7.

Orig.

---

[1] Pentru : mărunțișuri.

679

20 aprilie 1798

Locuitori din Hălăreşti (Tutova) dau zapis postelnicului Ioan Jora să-i lucreze 56 de „tălpi" cu preţ de o dimirlie şi jumătate de porumb fiecare talpă.

Adică noi, oamenii din satul Hălăreştii, carii mai jos ne vom pune numele şi degetele, dat-am adivărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna dumnealui cuconului Ioan Jora post⟨elnicul⟩, precum să să ştii că ne-⟨a⟩m rugat dumnealui di ne-⟨a⟩u dat păpuşoi ca să-i facem 56 tălpi. Însă talpa de nou coţi lungul şi de zeci permace în toată muche şi de groasă cum la un capăt, cum la altul, după măsura de sus arătată. Şi după tocmala ce am avut cu dum⟨nealui⟩ ne-⟨a⟩u dat pe fiiştecare talpă cîte o dimerlei şi giumătate de păpuşoi, pe carei e-m luat toţi deplin în mîinele noastre, după soma tălpilor de sus arătate, carei tălpi să fii la Sfeti Dimitri gata, făcîndu-le la loc bun de scos.

Şi noi chezăşi unul pentru altul, şi care s-a întîmpla dentre noi vreunul ca să nu facă soma tălpilor, datori să fim noi a le face. Er [1] întîmplîndu-să să nu le facem cu toţii la vadeo ce ne-⟨a⟩m pus, să avem a plăti păpuşoi cîte cinsprăzece lei chila.

Şi pentru mai adivarată credinţă ne-⟨a⟩m pus numele şi degetele.

⟨17⟩98 apr⟨ilie⟩ 20.

† Eu Gavrilă Buzamăt ; † Eu Costantin Buzamăt ; † eu Gheorghii Buzamăt ; † Eu Costin zăt Buzamăt ; † Toader Curăraru ; † Eu Istrate ciobanul ; † Eu Costantin Cotană ; † Eu Gheorghii sin lui.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. CXXIV, doc. 57.
Orig.

680

22 aprilie 1798

Locuitorii din Bogdăneşti dau zapis egumenului de la Rîşca prin care se obligă a nu mai pîrî la isprăvnicie pe vornicul Ion Solcan şi a fi supuşi îndatoririlor faţă de stăpînul moşiei.

Noi sătenii din satul Bogdăneştii, din ţinutul Sucevii, făcut-am adevărat zapisul nostru la cinstita mîna sfinţii sale părintelui chir Chirilă, arhimandrit şi igumen sfintii mănăstiri Rîşcăi, precum să să ştie că, rădicîndu-ne noi cu pizmă pornită di însuşi zavistiia noastră asupra vornicului Ion Solcan, pîrîndu-l la cinstitul is⟨pravnic⟩ făr' de nici un cuvînt de dreptate, cum şi în trebile sfintii mănăstiri arătîndu-ne înpotrivitori, dar, mai înainte de a eşi la

[1] Pentru : iar.

giudecată unde să facim dovadă arătărilor noastri ni-am cunoscut greşala noastră şi că din îndemnul diiavolului am făcut aceste mişcări care sint înpotriva dreptăţii, am căzut cu rugăminte la sfinţie sa cerşindu-ne ertare şi ne apucăm că, de acum înainte, asămine răle urmări nu vom mai faci şi vom fi supuşi întru datoriia noastră cea cătră stăpînul moşiei, fără a mai arata nici cît de puţină înprotivire, cum nici a ne rădica cu răzvrătiri asupra vornicului. Care sfinţie sa, văzînd căinţa noastră şi încredinţîndu-să că ne vom părăsi de rălele noastre urmări, ne-au ertat. Deci spre încredinţare scrisălor mai sus ne-am pus şi degitilé noastre, ca de vom mai face asămini urmări să fim certaţi.

⟨17⟩98 april⟨ie⟩ 22.

Eu Gheorghi Aivănoaii ; eu Ion Ivan : eu Grigori Ivan ; eu Ioniţă Leţul ; eu Iosip Ghiaţă ; eu Iacob Păţul ; eu Ilarion Păţul ; eu Aleosandru zugrav ; eu Ion zăt Văcar⟨u⟩.

Eu am scris cu zisa lor,
Lazăr Săridar ot isprăvnicie.

⟨Întărire :⟩

De la isprăvnicia ţinutului Sucevii.

De faţi înainte noastră viind sătenii din Bogdăneştii, au arătat că, cunoscînd adevărul şi a lor greşală, de bunăvoe au dat acest zapis, dupe care vor urma celi într-însul cuprinsă. Pentru aceasta s-au întărit şi cu ale noastre iscălituri.

⟨1⟩798 apr⟨ilie⟩ 23.

Theodor Canano ⟨grec.⟩, Neculai paharnic.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 48.
Orig.

681

12 iulie 1798

Egumenul de la Bîrnova se plînge domnului Moldovei că locuitorii din satul Bîlca vînd băuturi fără învoirea lui şi cere să se poruncească staroştilor de Putna să-i oblige a se supune hotărîrii divanului şi să respecte zapisul ce l-au dat.

Preînnălţate doamne,

La anul 1796, am avut giudecată cu lăcuitorii bîrsani ce şăd pe moşiele mănăstirii, Bîlca de la ţînutul Putnii, pentru că ei în tărie lor să obicinuisă a vinde băutură pe moşie mănăstirei, fără a să învoi cu mănăstire, şi de la giudecată s-au hotărît ca nicidecum să nu aibă voi a vinde fără învoială, cum pre largu să arată la anaforaoa ci esti întărită şi cu a înnălţimei tali domnească pecete. Şi, deosebit de ace hotărîre, au dat ei şi zapis innainte dumnealor boerilor starosti de Putna, cum că vor fi supuşi după hotărîre anaforalei a urma întocma, iar neurmînd şi arătîndu-să înpotrivitori, să să pedepsască.

Acum, unii dintre dînşii urmînd înpotrivă, că ei în tărie pun băutură de vînd pe la casile lor de să păgubeşti mănăstire de venitul ce ar pute să ia pe orînda moşie⟨i⟩, mă rog înnălţimei tale să-mi facă domnească carte către dumnealor boerii staroşti, ca să supui pe acei înpotrivitori a urma întocma după hotărîre giudecăţii şi după zapisul lor de învoială ce au dat la mănăstire şi să nu-i îngăduiască a faci pagubă mănăstirii.

Smerit rugător mării tali,

Sofronie, egumenul mănăstirii Bîrnova.

⟨Rezoluţie :⟩

Dum⟨neata⟩ vel logofăt, cercetînd, să să scrii carte domniii meli cătră starosti [1].

⟨17⟩98 iuli 12.

Sturza vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. II, doc. 29.
Orig.

682

7 august 1798

Locuitorii de pe moşiile Galu şi Largu, ale mănăstirilor Neamţ şi Secu, arată în scris că sînt mulţumiţi cu noua împărţire a loturilor de arătură şi de fînaţ făcută de vechilul Ioanichie, care a luat de la cei ce aveau mai mult şi a dat celor ce nu aveau deajuns.

Adică noi, toţi lăcuitorii ce şădem pe moşiile svintelor mănăstiri Neamţul i Săcul, care mai jos ne vom iscăli numele şi vom pune degetele noastre, dat-am adivărată şi încredinţată mărturie noastră la mîna svinţiei sale părintelui Ionichii, vechilul de la svînta mănăstiré Neamţului, precum să să ştie că de cîndu l-au adus Dumnezău între noi şî au scris toate locurile pré deplin, au văzut şî au conoscut cine cum au trăit.

Adevărat că o samă pre bine au trăit şi n-au ştiut mulţămi lui Dumnezău şî stăpînilor, că era mai mult decît nişte egumeni, că unii zice, mai nainte pănă a nu fi vechil⟨ul⟩ între noi şi ţîne locurile cele mai multe şi bune, că le-au apucat de la moşi şi strămoşii lor ca nişte răzeşi. Încă mai mult, era şi unii dintr-aceştie ce făce, unii lua vite streine armeneşti de erna şi lua sute de lei, iar unii făce fîn de negustorii, iar unii pănă nu-i lucra cel lipsît şi sărac nu-i da loc de hrană, măcar de o palmă, fiindu a lor moşie strămoşască, iar mănăstirească nici să pomenea, şi pe cei lipsîţi şi săraci îi osînde, iar pe noi, pe o samă, tot ungureni ne făce, numai ei era moşinaşi şi la adet cum săracul, cum bogatul, iar la locul cel de hrană, nu.

Şî aceste treptăţi [2] l-au fost făcîndu celor săraci şi lipsîţi, încă mai multe iar acum viindu poronca dumnealui ispravnicului şi de la svînta mănăstire ca

[1] La 13 iulie 1798, Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, scrie starostelui de Putna să aducă la supunere pe locuitori, silindu-i să respecte anaforaua şi zapisul de învoială (Ibidem, doc. 30, orig.).
[2] Pentru nedreptăţi.

să să înpartă locul cel de hrană, să să ei de la cei ce au mai mult să mai dei la cei lipsîţi, şî părintele Ionichii după poroncă aşa au urmat, luîndu de la cei avuţi şi dîndu celor lipsîţi, cui cît i s-au căzut după stare fieşticui şi după cuprindere moşiei, iar cui trebui să ţie bucate mai multi şî trebui moşie, să margă să-şi cumpere de unde a găsî. Că mănăstirele noastre cu atîte moşii şi încă cumpără de la alt loc, iar voi de ce nu cumpăraţi, că nu-i datoare mănăstire, de aveţi voi bucate, ca să vă cumpere moşii.

Acest răspuns le-u dat vechilul acelora şi încă nu le-au luat, după cum s-ar fi căzut, de la unii ca acei ce sînt cu totul înpotrivitori şi nesupuşi şi făţarnici asupra noastră şi asupra mănăstirii. Încă părintele nu le-u făcut după fapta lor, că de cîndu de la acee ce au luat cîte puţîn loc şi acum nici moşie nu-i pe sama lor, ca să-şi facă cheful cel rău al lor, cum l-au fost făcut mai înainte cu fel de fel de răutăţi, numai Dumnezău să le plătească cum au făcut, şi acum n-au nici o samă, mor de giudă[1] şi tot beu pen cîrciume şi fac fel de fel de mărturii neadevărate şi mincinoase asupra părintelui Ionichii către boerii ispravnici şi către svînta mănăstire, şi mai în scurtă vorbă, unde nu le e părintele Ionichii mite de la dînşii şi nu le ascultă vicleşugurilor lor, s-au făcut ca nişti lei sălbateci asupra părintelui şi să miară ce or face şi ce or scorni. Să duc şi să înbată la crîşme şi vin de să apucă cu gîlceavă asupra părintelui, iar unii ca aceştie făcători de rele, de nu-i va certa un judecători, trebui şi noi să lăsăm casăle noastre şi părintele vechilul moşie, altfel nu să poate.

Iar de cîndu au adus Dumnezău pe părintele Ionichii între noi, am mai hălăduit şi sîntem în toată pace, cu dreptăţile ce ne face svinţie sa, încai ne ştim un stăpîn, iar nu stăpîni mulţi, pecum era mai înainte, şi ştim o hotărîre şi o dreptate, dar nu vicleşuguri şi nedreptate.

Aceasta ştim şi aşa mărturisîm. Pentru credinţa ne-am iscălit, că rău şi făr' de nici o rînduială umblă.

⟨17⟩98 avgust 6.

Eu Sămeon Saven martor ; eu Pavel sin lui martor ; eu Pînte Saven martor ; eu Ioniţă sin lui martor ; eu Costandin Bance martor ; eu Sămeon sin lui martor ; eu Vasile Gordom martor ; eu Vartolomei martor ; eu Grigore Ţîfoi martor ; eu Dumitru Muntean martor ; eu Ilie Muntean martor ; eu Ioan Leţ martor ; eu Ursul Leţ martor ; eu Ignat martor ; eu Toader Borşe martor ; eu Ioan zet Leţ martor ; eu Nica Vălei martor ; eu Niculiţă Vălei martor ; eu Gheorghi Leţ martor ; eu Coca Ţîfoi martor ; eu Trifan martor ; eu Vasile Croitor martor ; eu Ioan Croitor martor ; eu Dumitru Ţoşcă martor ; eu Toader Sîrbu martor ; eu Nichita Gîrboaei martor ; eu Petra Gîrboaei martor ; eu Neculai Ţigănoi martor ; eu Nichita Saven martor ; eu Ioan Busuioc martor ; eu Ioniţă Savei martor ; eu Petre sin lui martor ; eu Vasile Busuioc martor ; eu Marcu bătrînu martor ; eu Pavăl sin lui martor ; eu Gheor⟨ghe⟩ Dumitrean martor ; eu Ioan dascal martor ; eu Ioan Hoştii martor ; eu Toader Tîrşa martor ; eu Ştefan Ţifoi martor i Ioan Strat martor i Luca Strat martor i Niculai Strat martor i Ion Cîrstea martor i Toader Chiste martor i Dumitru Saftei martor i Ilie Feteleu martor i Gligore Feteleu martor i Trifan Adumitroei martor i Chirila Morari martor i Neculai Alexa martor i Toader Rusul martor i Vasile Hage martor i Chiruţa Bondoc martor i Toader Amariei martor i Nechita Mariei martor i Chiriac Rusul martor i Nechifor Feteleu martor i Lupul Gărboaei i Lupul Ţifoi martor i erei Costandin ot Galul.

---

[1] Pentru : ciudă.

Şi noi cu tot satul adiverim şi oriunde faţă vom mergi, deosăbit de cei ce sîntu înpotrivitori.

La această mărturie ce au dat aceşti oameni din cei care au fost lipsiţi de erburi.

Fiind şi eu faţă am auzit şi din gura lor toată cuprinderea aceştii mărturii şi pentru aceia încredinţăz şi eu că este adevărată.

1798 avgust 7

Dimi⟨trie⟩ spătar.

⟨Pe verso :⟩ Zapis a muntenilor cătră sfînta mănăstire.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 8.
Orig.

683

8 august 1798

Locuitorii din Galu şi Largu se învoiesc cu vechilul mănăstirilor Neamţ şi Secu să le mai lase în folosinţă un fînaţ care, după măsurarea locurilor de hrană, rămăsese în partea călugărilor.

Dat-am adivărat şi încredinţat zapesul nostru la mîna svinţiei sale părintelui Ionichii, vechilul svintei mănăstiri Neamţului i a Săcului, precum să să ştie, că după ce s-au scris arăturile şi fînaţ⟨uri⟩le, s-au înpărţit fieştecărue după stare lui şi au rămas Cornul, parte noastră, tot mănăstiresc, pentru fîn. Iar noi, văzîndu aşa, am căzut cu multă rugăminte la părintele vechilul, măcar în anul acesta să mai rămîe pe sama noastră, iar de la anul viitori înainte să rămîe pe sama mănăstirei, făr' de sminteală sau cuvîntu de înpotrivire. Iar cosire ce au făcut mănăstirea în anul acesta să avem a u plăti cum ne-am pute învoi cu vechilul şi un stog fîn din patru fălci noi să avem a da dumnealui ocolaşului şi trei fălci lui Lăzonschi, robului mănăstirii, iar celălalt fîn, de nu ne vom învoi cu vechilul, să aibă voe pe giumătate să ne-l ei.

Şi la aceste mai sus scrise de nu ne vom ţine de cuvînt şi ori la ce giudecată vom merge, să nu ni să ţie în samă şi să fim de ruşine şi supt canon. Pentru credinţa ne-am iscălit ⟨şi⟩ am pus de⟨ge⟩tele nostre în loc de peceţi.

⟨17⟩98 avgust 8.

Eu Ioan Micul adeverez ; eu Gavriluţ Tătarul adeverez.

Pentru adivărată credinţă şi fiindu tot satul faţă, s-au făcut acest zapis înainte a tot satul. Pentru credinţă ne-am iscălit şi noi, fiind faţă,

Eu Vasile Chiorlisa adeverez ; eu Marcu adeverez ; eu Simeon Savin adeverez ; eu dascal Ioan adeverez.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXVI, doc. 9.
Orig.

⟨Iaşi,⟩ 11 august 1798

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Iaşi să oblige pe locuitorii de pe moşia medelniceresei Ruxandra Scorţescu, Zabolotenii, a-i lucra zilele boierescului după hotărîrea ponturilor.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezu domn ţării Moldaviei. Cinst⟨iţi⟩ credincioşi boerii domniei meli, dumneavoastră ispravnici de ţinutu Iaşului, sănătate !

Fiindcă prin jaloba ce-au dat domniei meli dumneaei med⟨elni⟩ce⟨reasa⟩ Roxandra Scorţasca au arătat cum că din moşiia Zabolotenii de peste Prut, din ţinutul Iaşii, prin sultan mezat au cumpărat 550 stînjeni, însă 450 stînjeni din moşiia Zabolotenii în curmeziş cu 150 stînjeni răscumpărătură de la sulger Alexandru Fote, cum şi 100 stînjeni din moşiia Tarce, iarăşi în curmeziş şi alţi 110 stînjeni din silişte Zabolotenilor despre moşiia Zabolotenii a sulge⟨rului⟩ Alexandru Fote, cari aceste părţi li-au cumpărat de la jic⟨ni⟩ce⟨rul⟩ Iordachi Movila şi de la verii sei, Ianachi sin Costandin biv căpitan de lefecii şi Gheorghi Costandin, cum şi de la cumnata lor Parascheva, soţiia mortului vatav Ianachi Movila, asupra cărora părţi după zapis de cumpărătură ce-au avut i s-au întărit stăpînirea şi printr-al nostru domnesc hrisov, apoi fiindcă unii din lăcuitorii ce sînt şăzători pe moşiia sa Zabolotenii nu s-ar fi supuind a-i lucra zilile obicinuite a boierescului, au cerut dreptate ca pe acei înpotrivitori să-i supuie a-i lucra zilile boierescului întocma după hotărîrea ponturilor visterii.

Drept aceia, iată scriem dumneavoastră să cercetaţi şi, fiind precum jăluieşti medelnice⟨reasa⟩, numaidecît se-i supuneţi a urma la toate întocma după hotărîrea ponturilor, ca să nu să pricinuiască jăluitoarei păgubire.

Iar pe sulge⟨rul⟩ Alexandru Fote, carile ar fi pricinuind supărări lăcuitorilor din Zaboloteni ce sînt pe parte această ce au cumpărat dumneaei med⟨elni⟩ce⟨reasa⟩ prin sultan-mezat, mai mult să nu-l îngăduiţi a da cît de puţină supărari. Ci atît sulgerul Alexandru Fote, cum şi alţii oricini vor ave a răspunde asupra moşiei, cu scrisori ce vor ave să viie la divan ca să-şi caute prin giudecată cu vechilul med⟨elni⟩ce⟨resii⟩. Aceasta poroncim.

⟨17⟩98 avgust 11 dni.

Procit vel logofăt.

⟨Pe verso :⟩

Cinst⟨iţi⟩ credincioşi boerii domniei meli, dumilor sali ispravnici de ţinutul Iaşii, cu sănătate să să de.

I med⟨elni⟩ce⟨reasa⟩ Roxandra Scorţasca.

S-au trecut, Matei condicar.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. XXXVIII, doc. 8.
Orig., pecete aplicată.

685

16 septembrie 1798

Unii țărani din satele Galu și Largu dau zapis vechilului mănăstirilor Neamț și Secu, arătînd că nu se vor mai împotrivi felului în care acesta a împărțit fînaț sătenilor.

Adică noi, care mai gios ne vom pune numile și degitile, dat-am adivărat și încredințat zapisul nostru înainte cinstitei isprăvnicii la mîna svinției sale părintelui Ionichie ermonah, vechil moșiilor svintei mănăstiri Niamțu și Săcul, anume Galul i Largul, precum să să știe că în trecuții ani, avînd noi cumpărat cu anul venitul acestor doî moșii de la numitele mănăstiri, urmam la luatul dejmei i adetiul casălor și înpărțala erbii cum ne era voe, ca unii ce noi eram cumpărători de venit. Dar fiindcă pe acest an n-au vrut mănăstirile a mai vinde venitul, au rămas a să căuta venitul de omul mănăstirei, care, viind orînduitul călugăraș, s-au învoit cu noi pentru toate în ce chip să să urmezi cu dare venitului, adetiul casălor, după cum prin deosăbit zapis ce i-am dat noi să arată.

Dar fiindcă vechilu au așăzat și pentru cositura de fîn, înpărțind cu analoghisire fiiște⟨căruia⟩ cu dreptate după suma vitelor, care întîi și noi ni-am primit și ni-am mulțămit, apoi pe urmă neodihnindu-ne, ca niște oameni ⟨răi⟩ ce eram, am fost enteresați, cum și giudecata au cunoscut, ni-am apucat și am început cu multe feliuri de supărări și am stricat și orînduiala ce au făcut vechilu. De care pricină, fiind silit, vechilul au luat mărturie de la cielanți săteni ce n-au avut enteres și trăgîndu-ne la giudecate după vina noastră, eram căzuți la oareșcare pediapsă a lua.

Deci noi, încă cunoscînd greșala și obrăznicie ce am făcut, am căzut cu rugăminte la cinstita isprăvnicie, la vechil, și acum deodată ni-au ertat, dar și noi printr-acest zapis ne legăm ca de acum înainte ne vom părăsi a nu mai aduce cît de puțin supărare vechilului sau a-i strica cele ce vor fi întocmite și așăzate de vechil. Iar cînd ne vom mai dovedi că ne vom mai amesteca sau am supărat, atunce după acest zapis să fim de mare gloabă și certare, că așa ni-am legat. Și pentru credința ni-am pus numele și degetele.

1798 săpt⟨emvrie⟩ 16.

Eu Vasile Tătărlisa ; eu Gavril Țifoiu ; eu Mihăilă Acîrstei ; eu Ion Stratul ; eu Ion Tătaru ; eu Costandin Tătaru ; eu Ionașcu Tătaru adiverim.

Acest zapis l-au dat sătenii denainte me cu bună voe lor și l-am adiverit și eu,

Dinu pitar giudecător.

1798 săptem⟨vrie⟩ 18.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXXXVI, doc. 10.
Orig.

686

21 octombrie 1798

Vornicul de Botoșani trimite un panțir să zapciiască pe locuitorii din satul Rușii și să împlinească de la ei rămășița de boieresc și alte datorii ce le au față de stăpînul moșiei.

De la vornicie.

De vreme ce sătenii den satul Rușii, după atîtea porunci ce li s-au triimis de către dumnealui paharnic, tovarășul mieu, ca să înplineaacă rămășițile boerescului dumnealui jăcnicer Dimitrachi, atît den anul trecut, cum și dentr-acest curgător an, și după cuprindire ponturilor gospod n-au fost următori a-și face datoriia lor cu înplinire boerescului, drept aceia, să volnicește pe acest panțîr ca să margă la numitul sat și să-i apuci cu strînsoare să-i zapceiască ca să-și înplinească fieșcari rămășița zililor boeresc⟨ului⟩. Cum și toți sătenii ce mai sînt datori prin zapis, pentru facire de bini ce i-au înprumutat cu bani, ca să-i rădici niște păpușoi a dumnealui și să-i puie pen săsece, și deosăbit și alte datorii ce mai arată că ari pe la unii, alții, în sat, să-i înplinească. Iar cari va ave înpotrivă a răspunde, să viie aici față.

1798 octomvrie 21.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCLXXIX, doc. 8.
Orig.

687

⟨Iași,⟩ 24 octombrie 1798

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, poruncește starostelui de Putna să facă „înfrînare" locuitorilor din Bîlca, de pe moșia mănăstirii Bîrnova, care vînd băuturi pe la casele lor fără învoirea egumenului.

Io Alexandru Ioan Calimah voevoda, cu mila lui Dumnezău domnu țării Moldav⟨iei⟩. Cinstit și credincios boeriul domniii mele, dum⟨neata⟩ Scarlat Manul, biv vel logofăt și staroste de ținutul Putnii, sănătate!

Fiindcă prin jaloba ce au dat domniii mele cuvioșie sa Sofronie, egumenul di la mănăstire Bîrnova, au arătat că, după judicata ce au avut la divan cu lăcuitorii ce să află trăitori pe moșie Bîlca di la acel ținut, ci este a mănăstirii, pentru băuturile ci vinde pi la casăle lor fără să aibă voie di la mănăstire, de pricinuia păgubire, prin anaforaoa întărită de domnie me, hotărăște ca nicidecum băuturi să nu mai vîndă fără a ave voie di la mănăstire, după cari judecată în urmă ar fi luat și zapis de la dînșii că n-or mai vindi, iar cînd îi va afla, să fie de pedeapsă.

Apoi, acei lăcuitori neurmînd atît anaforalii domniii mele, cît și zapisului ce au dat, și vînzînd iarăși băutură, s-au fost scris carte domniii mele

cătră ace stărostie ca, de vor fi făcînd vreo urmare așa înpotrivă, să-i supui de a nu mai vinde, urmînd întocma după hotărîre anaforalii domniii meli. După cari carte ci s-au fost scris acum jăluitoriul egumen arată că nu numai că nici o urmare nu s-au făcut, dar ar fi bătut și pe vechilul mănăstirii ci-l ari orînduit la moșie aceia.

Pentru cari, eram domnie me hotărîți ca să să aducă pi acei lăcuitori aice să s⟨e⟩ pedepsească pentru nesupunere cu cari să arată, dar trecînd domnie me cu vedere, iată să scrii dumitale, di este așa precum egumenul au arătat, apoi dumneata să le faci înfrînare unora ca acelora de a nu mai vinde băuturi pi la casăli lor, fără știre mănăstirii, urmînd întocma după hotărîre anaforalii domniii mele, ca să nu ne mai vie pentru această pricină mai mult jalobă. Iar di va fi pricina într-aalt chip și aceia avînd mai mult a răspunde, și dumneata nu-i vii pute pune la calli, îndată să-i trimeți aice, la divan, ca să s⟨e⟩ cerceteze, înpreună și cu înștiințare di la dumneata.

1798 oct⟨omvrie⟩ 24.

⟨Pe verso :⟩ Cinstit și credincios boeriul domniii mele dumnealui Scărlat Manul biv vel logofăt și starosti de ținutul Putnii, cu sănătate să s⟨e⟩ de.

Mănăstire Bîrnova.

Procit vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Bîrnova, pach. II, doc. 31.
Orig., pecete aplicată.

688

27 octombrie ⟨1798⟩ [1]

Marele paharnic Ilie Cantacuzino îndeamnă pe sătenii din Rădășeni să dea ascultare poruncii domnești de a nu vinde vin fără știrea egumenului mănăstirii Slatina.

† Voî oamini di la Rădăș⟨e⟩ni.

Aici ni-au arătat sfinție sa părintili egiminul di Slatină zicînd că, după așăzarea și zapisul ci-ați dat pentru lucrul boierescului, nu v-ați fi ținndu di ace așăzari, nici la unili. Că, întîi, pintru băutură să hotărăști prin luminate ponturili măriii sale lui vodă ca să pui numai stăpînul moșii, iar cînd nu va avea trebuinți, atunci să pui din sătini. Acum zis⟨e⟩ că puind o bute vin, ați pus și din voi cîțiva, și nu numai c-ați pus, ce încă ați tăet și cepul la vinul eguminului și ne mirăm de aceasta, ce fili di oamini și făr' di simțiri sinteți di nu vă supuniți a da ascultari, după cum s-au hotărît prin luminate ponturili mării sali lui vodă (?). Ce, căutați di vă părăsiți di acestea și să dați ascultari la toate după cum v-au fostu așăzari, că, neînțăligînd, apoi îți lua și certare. Aceasta.

Oc⟨tombrie⟩ 27 ⟨1798⟩ [1]

Ilii vel paharnic ; Cantacoz⟨ino⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. VI, doc. 54.
Orig.

[1] Datarea după inventar.

⟨Iaşi,⟩ 10 februarie 1799

Alexandru Callimachi, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerea egumenului de la Slatina împotriva unor locuitori de pe moşia Branişte, care nu lucrează zilele hotărîte după ponturi şi să-i supună la îndatoriri, obligînd şi pe cei ce au „mutări" de oi să se învoiască şi să plătească arenda locului.

Io Alexandru Ioan Calimah voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldavii. Credincioşi boerii domniii mele, dum⟨neata⟩ Theodorachi Gruia biv vel căminar i dum⟨neata⟩ Dumitraşcu Sturza biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate!

Cuvioşie sa Chiril arhimandritul şi egumenul de la mănăstire Slatina, dînd jalobă cătră domnie mea, au arătat cum că mănăstire avînd moşii pe apa Bistriţii ce să numeşti Branişte, la munte, unde sint şi oameni şezători, nu s-ar fi supuind acei oameni ca să lucrezi zilele hotărîte după ponturi, cum şi mutările de oi ce sint iei le ţin în tării şi nu vor să plătească venitul locului, din cari s-ar fi pricinuind mănăstirii păgubire.

Şi osăbit au arătat că o samă din lăcuitorii ce sînt cu şidere pe moşiile mănăstirii Rîşcăi ar fi ţiind nişte locuri de fînaţu a mănăstirii Slatina iarăşi în tării, fără a da vinitul ce se cadi după dreptate, arătînd că mai ales pe acel hotar al moşiei are şi mănăstire oameni ai săi cari nu au loc de agiuns de hrană şi, cu ţinere locului aceluia de către oamenii mănăstirii Rîşcăi, trag mare supărare şi strîmtoreală, neavînd undi să-şi facă hrana trebuincioasă cu îndestulari, şi au făcut rugămintea ca să aibă mănăstire punire la cale, cari iată şi jaloba ce-au dat s-au triimes la dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ ca să o vedeţi.

Deci să scrii dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ să cercetaţi şi, întîi, pentru oamenii ce sint şezători pe moşiia mănăstirii, Braniştea, de viţi afla că stau cu înpotrivire a nu lucra zilile hotărîte după ponturi, să le daţi poroncă şi să-i faciţi pre cuvînt să înţăleagă ca să urmeze întocma după hotărîre ponturilor, lucrînd zilile hotărîte deplin sau, de nu va avea mănăstire trebuinţă de lucru, să dea bani pentru casă, precum să hotărăşti prin ponturile visteriei, cari ponturi sint asămine şi la dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩. Şi de veţi vedea că tot stau cu vreo înpotrivire, să-i supuneţi numaidecît şi făr' de voia lor ca să urmeze după ponturi, ca să nu să aducă păgubire mănăstirii.

Al doile, pintru lăcuitorii ce ţin mutări de oi, ei ca unii ce sint şezători pe moşiia mănăstirii să s⟨e⟩ protimesască mai întîi a cumpăra mutări, însă dînd preţul ce vor da alţii streini, iar făr' de tocmală şi făr' de plată să nu fie volnici nici într-un chip a-şi ţinea oile pe locurile de mutări a mănăstirii.

Cum şi pentru locurile de fînaţu ce s-ar fi ţiind de către oamenii de pi moşiile mănăstirii Rîşcăi să cercetaţi şi, de vreme ce mănăstire Slatina va fi avînd oamenii săi pe acel hotar al moşiei, după ce le să va da acelor oameni loc deajuns de hrană, de va mai rămîne niscaiva loc peste trebuinţa lor, atunce şi oamenii mănăstirii Rîşcăi să s⟨e⟩ învoiască şi să s⟨e⟩ tocmască cu mănăstire Slatina şi, dînd preţul ce vor da alţii streini, să le dea şi lor loc pentru

fînaţu, iar făr' de învoială şi fă'r de tocmală pentru preţu, să nu îndrăznească a întra în tării pe locurile numitii mănăstiri să cosască fîn.

Deci dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ căutaţi şi urmînd precum mai sus vi să arată, să faciţi odihnire mănăstirii ca să nu ne mai supire cu jalobă.

1799 fevr⟨uarie⟩ 10.

⟨Pe verso :⟩

Credincioşi boerii domniii meli, dum⟨nealui⟩ Theodorachi Gruia biv vel căminar i dum⟨nealui⟩ Dumitraşcu Sturza biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Sucevii, să s⟨e⟩ dea cu sănătate.

Egumenul mănăstirii Slatina.

Vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Slatina, pach. V, doc. 36.
Orig., pecete aplicată.

690

23 aprilie 1799

Orîndarii Iosip din satul mănăstirii şi Manole din Găineşti dau zapis egumenului de la Slatina pentru cumpărarea orînzilor din satele Mădei, Borca şi Sabasa, pe termen de trei ani, cu trei sute de lei pe an.

Să face ştiré prin această scrisoare, precum să s⟨e⟩ ştie că am cumpărat de la sfînta mănăstiré Slatina orînzile de la munte pe Bistriţă, anume orînda de satul Mădeiu, orînda da [1] satul Borca, orânda de satul Săbasa, parte mănăstirii, cu celelalte cotumuri ce să cuprind în hotarul sfîntei mănăstiri Slatinii, de sus-pomenitelor sate, pe trei ani, de la una mii şapte sute noăzăci şi noo, apr⟨ilie⟩ doozăci şi trei, şi păr' la una mie opt sute doo, apr⟨ilie⟩ doozăci şi trei, eu Iosip, orîndari de aici din satul mănăstirii a ţiganilor şi eu Monole, orîndari din satul Găineşti cu tovarăşii noştri, să avem a da pe fiiştecare anu la mănăstiri cîte trei sute lei, care bani să avem a-i da la începutul a fiiştecăruia an, toţi deplin, aducîndu-i noi sînguri la mănăstire în zi⟨u⟩a de Sfete Gheorghi, aprilie doozăci şi trei.

Deci ne îndatorim noi de mai sus cumpărători a orînzilor păharului a satelor de mai sus arătate, ca : întîi, banii după tocmală să avem a-i aduce la vade ; al doile, băutura ce om pune la orînzi să fie bună şi cu măsuri drepte să avem a vinde cu mulţămire lăcuitorilor ; al treile, pentru datorie să avem a urma după ponturile gospod ; şi ori casă, sau pivniţă, sau orice acaret vom face pe numitele sate, la săvîrşirea anilor să rămîe toate a mănăstirii, necerşind nici o cheltuială de la mănăstire. Şi orice feli de dare a fi pentru orînzi, tot noi numiţii cumpărători să avem a răspunde, iar mănăstirea să nu fie supărată întru nimic, iar întîmplîndu-să sau dobîndă sau pagubă, a noastră să fie, iar mănăstirea întru nimic să nu fie supărată.

---

[1] Corect : de.

Şi spre încredințare s-au făcut doo zapisă, unul de cătră mănăstire la noi şi unul de la noi la mănăstiri.

1799 apr⟨ilie⟩ 23.

⟨Urmează două iscălituri evreieşti⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVI, doc. 286.
Orig.

691

23 aprilie 1799

Mai mulți locuitori din Pîrîul Pîntii dau egumenului de la Slatina zapis, arătînd că au luat în arendă de la mănăstire Poiana Socilor, pe trei ani, cu prețul de treizeci de lei pe an.

Adecă eu Ioniță Apetrii şi eu Gheorghie a lui Vasile Ghirgoță şi eu Ion Găină şi eu Grigori ficior a lui Ioniță Apetrii şi eu Toader a lui Ioniță Furtună şi eu Dumitru Furtună şi eu Simion Muscă dat-am adevărat şi încredințat zapisul nostru la sfînta mănăstire Slatina, precum să s⟨e⟩ ştie că am cumpărat de la sfînta mănăstire poiana Sociolor în orîndă pe trei ani de la mănăstire, cîte treizăci de lei pe an, care bani să avem a-i da în doao vadele, pe giumătate la Duminica Mare şi pe giumătate la Zioa Crucii. Şi să avem a stăpîni după cum am stăpînit şi în anii trecuți, iar nedînd banii la vadelile orînduite, atunce contractul acista să rămîe răsuflat.

Şi pentru mai adevărata credință ne-am pus numele şi degitile.

1799 apr⟨ilie⟩ 23.

Eu Ioniță Apetrii ot Pîrîul Pîntii ; eu Gheorghie a lui Vasile Ghiorghiță ot tam ; eu Ion Găină ot tam ; eu Grigori fecior a lui Ioniță Apetrii ot tam ; eu Toader a lui Ioniță Furtună ot tam ; eu Dumitru Furtună ot tam ; eu Simion Muscă ot tam.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVI, doc. 284.
Orig.

692

23 aprilie 1799

Locuitorii din satul Borca se învoiesc cu egumenul de la Slatina să răscumpere cu bani, pe timp de trei ani, obligațiile față de mănăstire.

Viind aice la mănăstire eu Nechita Ursului, Ioniță Găină, Ioniță Ruscanu, Dumitru Găină, trimişi fiind din parte a tot satul, am făcut tocmală ca să ne aşăzăm pentru cele ce sîntem datori a da la sfînta mănăstire pentru adetiul moşii pe care noi lăcuim şi ne hrănim.

Întîi, pentru boerescul nostru ce sîntem datori a lucra la mănăstire, doosprăzăci zile într-un an ; al doile, dejma din toată sămănătura ce vom faci să avem a da zăciuială din toate, aducând-o noi singuri la locurile ce vor fi rînduite pentru strîngere pîinii tot pe ace moşii ; al treile, zăciuiala din fînaț

avem să dăm din zăci căpiți una, după ponturile gospod ; al patrăle, pe mutări sîntem îndatoriți a da pe fiiștícare oai pe an cîte una ocă brînză la mănăstire aducîndu-o noi sînguri la mănăstire cîtă somă să va faci, cum și pentru dărmatul vitelor iarăși sîntem îndatoriți a plăti la mănăstire după cum ne vom putea învoi cu mănăstirea.

Deci pentru toate aceste de mai sus arătate, noi am căzut cu rugăminte la părintele arhimandritul ca să priimască bani și, stînd la tocmală, am făcut așăzare ca să dăm la sfînta mănăstire pe fiiștícare an cîte doo sute treizăci de lei și doi jderi. Însă una sută cincisprăzăci lei să-i dăm acum la Sfete Gheorghi, apr⟨ilie⟩ doozăci și trei, la începere anului, și una sută cincisprăzăci lei la Ziua Crucii. Și jderii să fie buni, negri.

Și tocmala aceasta s-au făcut pe trei ani, de la o mie șapte sute noozăci și noo, apr⟨ilie⟩ doozăci și trei și păr' la o mie opt sute doo, apr⟨ilie⟩ doozăci și trei.

Și ne îndatorim prin această scrisoare ca să avem a urma în toate deplin : întîi, ca să avem a da banii aducîndu-i noi singuri la vade după tocmală aice la mănăstire, iar cînd nu vom urma să avem a lucra boerescu doosprăzăci zile la ceia ce ne va rîndui mănăstirea și ori la ce loc, și să avem a da și dejmă din toate după cum mai sus s-au pomenit. Și volnici să nu fim a face herestei sau curături făr' de știrea mănăstirii, sau orice alt acaret. Iar cînd să va întîmpla, oricini din lăcuitori, de vom face, la săvîrșirea anilor să rămîe toati a mănăstirii, neplătindu-ne nimic mănăstirea noao ; și orice dare va fi pe acea moșie, tot noi să avem a răspunde.

Și spre încredințare s-au făcut doo zapisă, unul de la mănăstire la noi, și unul de la noi la mănăstire.

Deosăbit, noi să fim îndatoriți, borcanii, a înpărți locurile pentru hrana noastră făcînd cislă dreap⟨t⟩ă, iar parte ce i să va veni preotului Gavriil, cisluindu-o noi, atît borcanii, cît și mădienii ⟨să avem⟩ a o plăti, iar preotul Gavriil să nu fie întru nimica supărat. Și ne mai îndatorim să dăm sau să facem casă pentru crîșmă și pivniță pentru ținutul băuturii, cu a noastră cheltuială, necerșind nimica de la cumpărătorii orînzii păharului satului aceluia. Iar noi să avem a stăpîni locurile care le-am stăpînit și anu [1].

1799 apr⟨ilie⟩ 23.

Eu Nechita Ursului ; eu Ioniță Găină ; [2] eu Ioniță Ruscanu ; eu Dumitru Găină.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVI, doc. 285.
Orig.

---

[1] Zapis cu text identic, din aceeași zi, dau locuitorii din Săbasa și Cotîrgași (Ibidem, doc. 288). Locuitorii din „Mădei ot Bistrița", răscumpără tot atunci de la mănăstirea Slatina dijma și boierescul pentru trei sute de lei și patru jderi (Ibidem, doc. 289).

[2] La aceeași dată Nechita Ursului și Ioniță Găină iau în arendă moara de pe Borca : „Adică eu Nechita Ursului și eu Ioniță Găină adeverim cu această scrisoare a noastră la sfînta mănăstire Slatina, precum să s⟨e⟩ știe că am cumpărat venitul morii ce este pe apa Bo⟨r⟩ca, moșie mănăstirii Slatinii, pe trei ani, de la mănăstire, care să avem a da pe fieștecare an șasă merțe făină de popușoi la păstorii ce vor fi cu vitile mănăstirii în varatec la un munte a mănăstirii, anume dealul despre Neagra. Iar întîmplîndu-să de a nu urma după contract, atunce să fim de mare gloabă. și contractul acesta să rămîe răsuflat. Și pentru mai adevărată credință, ne-am pus numele și degitile" (Ibidem, doc. 287, Orig.).

693

5 mai 1799

Cîțiva cosași dau zapis lui Constantin Iupcea din Iași prin care se obligă să-i cosească 200 fălci de fîn la Andrieșeni, pe malul Jijiei, cu 2 lei și 35 de parale falcea.

Adecă noi ceşti mai gios iscăliţi dat-am adevărat şi încredinţat zapisul nostru la mîna dumnealui giupînului Costandin Iupcea ot Iaşi, precum să să ştii că am luat bani pe doă sute fălci de fîn ca să-i cosim dumisali, falcea cîte trei lei fără cinci parale, pe care bani am luat toţi deplin, acum înainte. Şi cînd a fi vremea coasăi, îndată cum ni-a poronci dumnealui să fim gata a ieşi la coasă ca să-i facem toate fălcile de sus arătati, pe bani ce am luat, fără cuvînt pricinuitoriu.

Şi să avem a cosi la numita moşie ce ne-au arătat, adecă la Andrieşăni, pe malul Jijiei dincolo, şi să-i cosim cu socoteală bună, ca să nu rămîe iarbă în urmă, şi adunătoare aşijdirea să fie curată şi stogurile să le facem după cum a pofti dum⟨nealu⟩i, nu de cele de falce, batjocoriţi, ce mari, gospodăreşti. Şi a măsura, să măsurăm în frica lui Dumnezău cu dreptati.

Şi noi cu această tocmală, ori la ce vréme ni-ar poronci, îndată să eşim cu toată trebuinţa noastră ca să-i săvîrşm lucrul. Iară cînd ni-ar poronci dum⟨nea⟩lui la vreme coasăi şi noi ne-am puni de vreo pricină şi ar rămîne iarba dum⟨nea⟩lui necosită şi noi însărcinaţi cu banii de sus arătaţi pe alt an, atuncea noi să avem a-i plăti dumisali băneşte cîti şasă lei pe toată falcea, cîti arată mai sus. Şi pentru mai adevărată credinţă ni-am pus numeli şi degiteli.

⟨17⟩99 mai 5.

. . . .[1]

Eu Tănas⟨ă⟩ Strălciuc adeverez ot Şărbăneşti.

Arh. St. Bacău, pach. XII, doc. 5.
Orig.

694

5 iulie 1799

Isprăvnicia din Suceava trimite pe Gavril Dobre la Mălini, pe moșia mănăstirii Slatina, să dea locuitorilor fînaț după numărul vitelor.

De la isprăv⟨ni⟩ci⟨a⟩ Sucevii.

De vreme ce aice la isprăv⟨ni⟩ci⟨e⟩ au făcut arătare cuvioşiia sa părintele arhimandritul şi egumen sfintei mănăstirii Slatinii pentru supărare ce trage de către sătenii ot satul Mălini, că neîncetat merg şi supără cerînd fînaţ, zicînd

[1] Indescifrabil.

că n-au de agiunsu, asupra căruia arătare a cuvioşîi sale s-au orînduitu pe Gavriĭ Dobre ca să meargă la faţa locului şi mai întîi să facă izvod de toţi oamenii ce să află cu lăcuinţa în numitul sat, făcînd trei stări, adică : frunte, mijloc şi coadă, unde, numărînd şi toate vitele lor, şi să aibă a le înpărţi fieşcăruia : fruntaşului 5 fălci de iarbă i mijlocaşului 3 fălci şi codaşului 1 pol falce. Iar neajungîndu-le în fîneţile ce pănă acum au avut ~~soma~~ înpărţirii, s-au îndatorit cuvioşiia sa părintele arhimandritul ca să le înplinească din fînaţile mănăstirii. Iar întîmplîndu-să de a rămîne den fînaţile ce ei le-au avut pănă acum din soma înpărţirii, acel fînaţu va rămîne a sfintei mănăstiri, şi deosăbit să aibă a măsura şi toate ogoarăle lor.

Şi pentru toate aceste să aibă a face curat izvod şi a-l aduce la isprăv⟨ni⟩ci⟨e⟩, ca să s⟨e⟩ vază.

⟨17⟩99 iulie 5.

Dimitrie Sturza postelnic ; Nicolai Romano comis ⟨greceşte⟩.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. CLXXXVII, doc. 223. Orig.

695

⟨Iaşi,⟩ 4 august 1799 *

Locuitorul Ştefan Budeanu reclamă domnului Moldovei că egumenul de la Rîşca vrea să-l „dezrădăcineze" de pe o curătură pe care a făcut-o el pe moşia Buda şi cere să se poruncească a nu-l izgoni.

Preînălţate doamne,

Jăluescu mării tale că de vro cîţiva ani, de cînd eu cu mare nevoinţă mi-am făcut o curătură cu toporul din codru întreg, şi acolo cîte puţin fîn, cîte puţină arătură fac pentru hrana vieţii, care curătură este pe moşiia Buda a mănăstirii Rîşca de la ţinutul Sucevii şi păn' acum ceia ce făcem pe ace bucăţică de curătură, dejma obicinuită am dat-o, iar acum egumenul mănăstirii mă lipseşti dintr-acea curătură şi cu totul vrea să mă dăzrădăcineze acum la vîrsta bătrîneţilor, care şi faţă sînt văzut.

Milostive doamne, deosăbit a⟨m⟩ mai făcut o curătură şi aceia am dat-o mănăstirii, şi aceasta, făcîndu-o pe urmă, o ţiin pentru chivernisala hranii vieţii mele, că din pricina acestor curături am rămas şi păn' astăzi de sînt cu patimă de boală. Pentru care mă rog ca prin carte gospod să să poruncească de către înălţime ta să nu mă izgonească din curătura ci este făcută de mini.

Robul mării tale,

Ştefan Budeanu din satul Buda, ţinutul Sucevii.

* Data rezoluţiei.

⟨Rezoluție :⟩

Dumneata logofăt Necolai Roset, epistatul Logofeții cei Mari, să s⟨e⟩ scrii carte către is⟨pravnici⟩ ca să odihnască pe jăluitor[1].

⟨17⟩99 avgust 4.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 60.
Orig.

696

15 august 1799[2]

Locuitorii de pe moșia Boroaia, jumătate a mănăstirii Rîșca și jumătate a mănăstirii Neamț, se plîng domnului că sînt asupriți de ambele părți și cer să plătească dijma fînului ca mai înainte, o para de stînjen, și să lucreze zilele boierescului, fără a mai fi supărați cu ceva.

Preînălțate doamne,

Cu lacrămi jăluim înălțimii tale că noi din strămoșii i moșii și părinții noștri, cum și noi păn' acum, ne aflăm pe moșiia Boroaia, pe care moșii este giumătate de sat pe moșiia mănăstirii Rîșca și giumătate de sat pe moșiia mănăstirii Neamțului, și din vechiu s-au deschis cu toporul din codru mereu de s-au făcut acel sat și curături pentru fînațu și, fiind loc strîmptu, toate curăturile le ținem îngrădite. Obicinuitul avaet al moșii l-am avut noi hotărît de către

[1] La 7 august același an, Constantin Ipsilanti scrie ispravnicilor de Suceava : „...Dintr-această jalubă a lui Ștefan Bude⟨a⟩n⟨u⟩ de la ținutul acela (care vi se triimite), veți înțălegi arătarea și cerirea ce face pentru o curătură ce ar fi avînd pe moșie mănăstirii Rîșcăi. Deci poroncim dumneavoastră să cercetați și, de să va dovedi că curătura aceae este făcută ori de moșul sau tatăl jăluitoriului, ori de dînsul, atuncea igumenul mănăstirii Rîșcăi nu poate să i-o e, ci tot jăluitoriul va stăpîni-o și va da dejma obicinuită la mănăstire din cele ce va face pe dînsa" (Ibidem, doc. 50, orig.).

La 21 septembrie, același an, domnul scrie din nou ispravnicilor de Suceava să cerceteze o a doua jalbă a lui Ștefan Budeanu. „...și fiindcă după carte ce v-au dat întîi jăluitorul tot pentru această pricină, faciți înștiințare către Logofeție ce Mare că ați cercetat pricina aciasta și că numitul egumen ar fi arătat o scrisoare de învoială de la toți sătenii din Moișa că toate curăturile ce au avut făcute în poiana Buda și în Rusul li-ar fi dat la mănăstire și mănăstire li-ar fi dat fînați în Plochi, și într-aceli curături ar fi intrînd și curătura jăluitoriului, care înștiințare, arătîndu-să jăluitorului el s-au apărat zicînd că nicicacum n-ar fi făcut schimbu, nici ar fi luat aiure loc înpotriva curăturei lui

Pentru care scriem dumneavoastră să cercetați în foarte cu amărunt și. cînd să va dovedi că jăluitorul n-au făcut schimbu, nici au luat loc aiure înprotiva curăturii lui, apoi să i să dea curătura întru a lui stăpînire, dîndu-și dejma obicinuită la mănăstire, căci alții n-au putut să facă schimbu curătura lui fără a lui voință, odiihnindu-l după dreptate ce va ave, ca să nu mai jăluiască" (Ibidem, doc. 55, orig.).

[2] Data rezoluției.

stăpînii moşii, adică să dăm pe cîte stoguri de fîn om face cîte o para pe stînjăn, 12 zile lucram zilile boerescului, iar la alte havaleli nu eram supăraţi, nici nu ne jăfue nimini. Avem voi de mergem şi pin pădure de prindem cîte un vînat.

Dar acum, de cînd au venit arhimandritul Chiril egumen acolo, toate obiceiurile au stricat, că, dacă facem cîte puţin fîn, ni e din 10 căpiţă una, la zilile boerescului ni face di-i lucrăm îndoit, dacă are cineva cîte puţini oi din săteni, primăvara ia cîte un miel. Apoi, fiind loc strîmptu, cumpărăm cîte un munte de la mănăstire pentru păşunatul oilor ; ni lasă numai păr' la Sfetii Dimitrii şi di la Sfetii Dimitrii, dacă găsăşti a cuiva oi, îndată ia cîte o oaie. Iarna asemene iarăşi ni ia, primăvara asemene, dacă păşunăm oile pe muntele acel cumpărat. În păduri nu ni lasă ca să vînăm nici să tăiem. La păscuit nu ni lasă să păscuim cîte 2—3 chitici şi, dacă prindi pi cineva cu puşca, îndată i-o ia şi nu o mai dă înapoi un vechilu al moşii Neamţului.

Şi despre amîndoî părţile sîntem jăfuiţi, pentru care cu plîngeri ne rugăm mării sale ca să ni să de la mîna noastră o carte dischisă cu hotărîre după cum am fost din vechiu, cu fînaţ să dăm cîte o para pe stînjăn, că nu putem să dăm de a zace, cum şi pentru zilile boerescului i pentru vînătorii şi păscuit să fim slobozi şi nesupăraţi, pentru că nu-i din destul că sîntem cu totul strîmtoraţi, dar mănăstire Rîşca ni-au mai pus în costele noastre şi alt sat de n-au mai rămas loc să ne mai hrănim.

Robii mării tale, toţi sătenii din satul Boroaia, ţinutul Sucevii [1].

⟨Rezoluţie :⟩

Dumneata vel vistier puni la cale a să odihni jăluitorii şi de punere la cale să avem ştire.

Vel logofăt

⟨17⟩99 avgust 15.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 59.
Orig.

697

⟨Iaşi,⟩ 16 august 1799

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, porunceşte ispravnicilor de Suceava să cerceteze plîngerile ţăranilor din Boroaia, Bogdăneşti şi Moişa împotriva egumenului de la Rîşca şi arată ce măsuri să ia în privinţa obligaţiilor lor faţă de mănăstire.

Io Costandin Alecsandru Ipsilanti voevoda, cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moloviei. Cinstiţi credincioşi boerii domniei mele, dumneata Dimitrache Sturza biv vel postelnic i dumneata Neculai Raluot comis, ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

[1] Jalbă cu acelaşi conţinut, la aceeaşi dată, au făcut şi locuitorii din Bogdăneşti, rugînd „ca prin domnească carte deschisă să ni să de la mînă cu hotărîre să fim după cum am fost din vechiu, să dăm o para pe stînjănul de fînaţ, că nu putem să dăm zăciuială, fiindu-ne locul strîmptu ; şi zilele boerescului să lucrăm ; pentru vînătorii şi păscuit să fim slobozi, să nu fim supăraţi, că a ne jăfui să ne muncească poate, dar fînaţ sau sămănături nu vra să ni de" (Ibidem, doc. 51). — În aceeaşi zi au dat o plîngere asemănătoare şi locuitorii de pe moşia Moişa (Ibidem, doc. 52).

Lăcuitorii din satul Moişa i Bogdăneştii şi din satul Boroae de la acel ţinut, prin jalobile ce au dat domniei mele, să plîng pentru multe asuprele despre arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii Rişcăi, precum pre largu veţi înţălegi din răvaşile de jalobă ce vi să triimit, pentru care iată să scrie dumneavoastră ca, după jalobile lor, să le cercetaţi toate pricinile cu amăruntul.

Şi cît pentru fînul ce-l fac ei prin curături, măcar că prin ponturi să hotărăşti ca să de dejmă din zăci căpiţi una, iar ei fac cerire ca să nu de dejmă ce să de cîte doaî parale de stînjănu, dumneavoastră pentru pricina aceasta să staţi şi să vă siliţi ca să le faceţi învoială cu mănăstire în ce chip să urmezi, ca să nu să pricinuiască mănăstirii păgubire, nici lăcuitorilor supărare.

Pentru zilile boerescului, mai mult de 12 zile, după cum să hotărăscu prin ponturi, să nu îngăduiţi dumneavoastră a să supăra cît de puţinu. Şi de-i va duce la lucru boierescului cale mai mult decît trii-patru ceasuri, atunce pierzare a zilelor dusului şi a întorsului să li să socotească din cele 12 zile. Cum şi la vreme aratului, pe cîte pluguri vor fi însimbruluite, după hotărîre ponturilor să urmezi, fără să să asuprească.

Pentru vitele lor de la locuri de pădure slobode, să aibă voi a umbla şi a să hrăni neoprite.

Pentru păscuit pe ape curgătoare acelor moşii şi pentru vînat cu puşca, cale de giumătate de ceas înpregiurul mănăstirii să nu poată nici a vîna, nici a păscui, iar de la giumătate de ceas înainte slobod să fie de a vîna din păduri şi a păscui prin apile curgătoare.

Pentru o bute ce ar fi luat de la un Grigori Butnariu, măcar că egumenul arată că i-ar fi dat o poiană de au păşunat-o cu tocmală spre plata buţii, dar, fiindcă jăluitoriul arată că nu i-au dat nimică, dumneavoastră să cercetaţi şi, dacă ace poiană nu i s-a dat cu vreo tocmală în preţul buţii, atunce dumneavoastră, cît veţi socoti că face bute, să înpliniţi de la egumen şi să daţi jăluitoriului.

Deosebit au mai arătat pentru flăcăii lor ce sînt însuraţi şi deosăbiţi cu casile lor, că zilile boirescului le lucrează, iar egumenul loc de hrană nu le dă ; şi, de vreme că lucrează zilile, să îndatoriţi pe egumenul ca să le de şi loc de hrană după trebuinţi cît să va socoti că au.

Pentru un Sămionu din satul Moişa, birnic a lor, ce s-ar fi rădicat dintre dînşii şi s-ar fi dus la satul Bărăştii şi birul lui ar fi rămas de-l poartă jăluitorii, să cercetaţi şi, de nu este rădicat birul lui din sat, atunce ori să să aducă la urma sa în sat, ori să să încarce banii birului său la locul unde să află şi să să descarce jăluitorii.

Şi la toate să căutaţi dumneavoastră să păziţi dreptate şi odihna lăcuitorilor, ca să nu mai vie să jăluiască. Şi li s-au dat şi pontu de aice pentru lucru boirescului [1].

1799 avgust 16.

---

[1] La 31 august în acelaşi an, vistieria Moldovei comunica ispravnicilor de Suceava : „Pentru dejma di fînu de pe moşie Bogdăneştii i Boroaia şi Saca de la acel ţinut, ce sînt moşii a mănăstirii Rîşcăi, de care după jaluba lăcuitorilor şăzători pe aceste moşii cerşînd ca să plătească dejma cu bani, s-au scris dumneavoastră ca să-i învoiţi cu igumenul mănăstirii, fiindcă părintili igumenu, aflîndu-să aice, s-au chemat la visterie şi nicidecum a să învoi să ia bani pentru dejmă n-au priimit, făcînd cerire a să urma după hotărîre ponturilor, ca să ia dejmă din fînu de a zăce. După toată sălința ce s-au pus asupra cererii lăcuito-

Cinstiţi credincioşi boerii domniei mele, dumneata Dimitrache Sturza biv vel postelnic i dumneata Neculai Ralet biv vel comis, ispravnici de ţinutul Sucevii să se de cu sănătate.

Suceava.

Procit vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 53.
Orig., pecete aplicată.

698

19 august 1799 [1]

Egumenul de la Rîşca cere domnului Moldovei să nu ia în considerație jalbele locuitorilor de pe moşiile mănăstirii care vor să plătească în bani dijma fînului deoarece mănăstirea nu le pretinde decît patru zile la coasă, o zi la prăşit şi restul la strînsul dijmei.

Preînălţate doamne,

Jeluim milii mării tale pentru că sfînta mănăstire Rîşca ce iaste la ţinutul Sucevii iaste zidită de prefericitul întru pomenire Petrii voevod Rareş, care sfîntă mănăstire din întîmplările vremilor nestatornicite au rămas la mare scăpătăciuni şi de abia acum oareşce s-au mai cuprins, dar din în vechime s-au fost stricat chiliile şi să şi mai fac pentru soborul părinţilor, cu care am căzut şi în datorie. Şi fiindcă mai denainte s-au fost adunat vro cîţiva oameni cu şedere pe lîngă mănăstire, care înmulţindu-să făce grele asupriri sfintei mănăstiri, care nemaiputîndu-să suferi greotate lor, am năzuit, după Dumnezeu, la mila şi agiutoriul pre luminaţilor domni. Şi prin anafora şi hotărîre s-au scos de pe lîngă mănăstire şi s-au aşezat pe altă moşie, tot a mănăstirei, încă de patru ani, dîndu-le mănăstire toate locurile de hrană ce le ave afară de la mănăstire, lor, şi măcar că am rămas în lipsă de a să pute cuprinde mănăstire cu hrana atît a petrecătorilor părinţi, cît şi a vitelor mănăstirei, numai pentru ca lăcuitorii să rămîi odihniţi de a mai supăra sfînta mănăstire, şi mănăstire au rămas numai cu puţini poeniţi ce sint pe lîngă mănăstire de-şi face puţină hrană şi puţin fîn, şi zăciuiala ce să ia de la lăcuitori după hotărîre ponturilor gospod şi după hotărîre giudecăţii ce am avut în luminatul divan, care s-au ţinut pănă acum în trecire de patru ani, iar acum s-au rîdicat lăcuiorii de supără pe preînălţime ta cu jalobe, nesupuindu-să a urma după hotărîre ponturilor ca să de obicinuita zăciuială mănăstirii, ci să cer ca să de bani.

Premilostive doamne, căzînd ne rugăm milostivirii preînălţimii tale, milostiv fii asupra acestuia presfînt lăcaş, căci după scoatere lăcuitorilor de pre

---

rilor, pentru sărăcie şi nevoe întru care au arătat că să află, s-au hotărît ca tot dejmă din fîn să de, însă să dei într-acest anu din triisprăzăci căpiţi una, iar nu din zăci.

Şi dar, după această hotărîri veţi puni la cali să să urmeză, arătînd lăcuitorilor atît că într-alt chip nu să poate urma, cum şi această urmari ari a să păzi numai în anul acesta, iar de la anul viitoriu şi înainte au să urmezi după hotărîre ponturilor şi să-şi de dejma din toate de a zăce" (Ibidem, doc. 54. Orig.).

[1] Data rezoluţiei.

lîngă sfînta mănăstire s-au așezat sobor de părinți, întărindu-să s-au făcut chinoviia ; că dacă zăciuiala obicinuită nu vom ave-o de la lăcuitori precum am și avut-o pănă acum, trebue să petrecem în mare greotate și lipsă, pierzîndu-să vitele mănăstirii, că nu iaste chip de a să pute ține, fiind dat moșiile ce le avem pentru cuprindere mănăstirii, lăcuitorilor. Care ei după alți lăcuitori și cu lucrul a 12 zile sînt mult mai ușiurați, căci mănăstire cu dînșii nu lucrează altă decît cosire acelor poeniță de lîngă mănăstire, la care fac patru zile și o zi la prașila păpușoilor, iar celelalte zile la strîngere dejmei de la dînșii, care toate le lucrează pe lîngă așezare lor, iar nu cu depărtare, că alte sămănături să fie și de săcire mănăstire nu are, fiind locul săc de nu să face. Și vecinică pomenire va rămîne preînălțimei tale, iar anii vieții preînălțimei tale cu osirdiia din suflet rugăm pe presfîntul Dumnezeu ca să-i facă înmulțiți și bine norociți întru ocîrmuire aceștii de Dumnezeu păzită țară, păn' la adînci bătrînetă în părintescul scaon al preînălțimii tale.

Presmeriții și nevrednicii rugători,

Chirill arhimandrit, egumen sfintii mănăstiri Rîșca și cu tot soborul.

⟨Rezoluție :⟩

Mergi la dumnealui vel vistier.

⟨17⟩99 avgust 19.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 49.
Orig.

699

⟨Iași,⟩ 3 septembrie 1799

Velitii boieri arată prin anafora către domn că, judecînd plîngerea locuitorilor din Săvinești împotriva egumenului de la Bistrița pentru asuprire, nu s-au convins de temeinicia argumentelor părților și propun reluarea cercetării de către vistierul Iordache Ruset.

Preînălțate doamne,

Înălțimii tale au dat jalubă toți lăcuitorii din satul Cotul Săvinéștii, de la ținutu Niamțului, arătînd că din moșii și părinții lor sîntu trăitori pe moșia mănăstirii Bistriții, unde acolo, făcîndu-și céli trebuincioase a hranii lor, își da dijma obicinuită, cum și pentru lucrul celor 12 zile da cîte doi lei de casi, și mai mult nu era supărați. Iar de cînd au venit cuvioșia sa Zaharia egumen la acea mănăstire, nu numai că ei lucrează aceli 12 zile după ponturi, ci încă îi silește de lucrează îndoit și adetiurile ce avea de la alți egumeni cuvioșia sa li-ar fi stricat, și încă nici în pădure nu i-ar fi lăsînd ca să-și tae și nueli pentru trebuințăli lor. Așijdire și din moșie în tot anul i-ar fi îngustat, pănă acum li-ar fi luat-o cu totul lăsîndu-le numai imaș pentru vite. Și deosăbit li-ar fi luînd pentru pășunatul oilor cîte giumătate ocă brînză de oai pe an, cum și din grădinile ce au pentru trebuința casilor lor li-ar fi luînd zăciuială

și li-ar fi mai luînd și cîte o găină de toată casa pe an, și au cerut ca să aibă dreptate prin punere la cali.

Fațe fiind și cuvioșia sa egumenul, i s-au făcut întrebare ca să de răspunsu la toate acelea ce jăluitorii arată prin jaluba lor și cuvioșia sa au răspunsu că toate arătările lor sînt neadevărate :

Întîi, că de la dînșii mai multu decît lucrul acelor 12 zile și dijma din toate după ponturi nu ceri, și ei nu numai că n-au lucrat îndoit precum jăluesc, ci încă nici aceli 12 zili hotărîte nu li-au lucrat deplin, și mai sînt rămășițe.

Al doilea, pentru pari și nueli nu-i poprești a tăia de pe moșia mănăstirii pentru trebuința lor, fără numai mănăstirea are apărături niști ciritei i lunca Bistriții și o coastă de aluniș pisti apa Bistriții pentru trebuințile mănăstirii, și ei într-aceli apărători ar fi năvălind ca să le strice.

Al triilea, din moșie nu le-ar fi îngustat, nici li-ar fi luat-o cu totul, precum jăluesc, căci acolo fiind patru siliști într-un hotar, loc cu toată îndestulare pentru hrana lor, și-ar fi luat și mănăstirea o bucată de o parte, îngrădindu-o, de și-au făcut sămănături și fîn pentru trebuința mănăstirii, și cea mai multă parte rămîind pentru hrana lor, ei nu vor să pue gardu, tot scoposul lor fiind ca mănăstirea să n-aibă nici o înpărtășire acolo. Și egumenul au arătat înaintea noastră cu mare încredințare că de vor pune ei gard pe unde îi va povățui cuvioșia sa, și dacă atuncea nu vor ave îndestul loc pentru arături și fînaț, și să le rămîe și pentru imaș, atuncea nu numai că să fie îndatorit a le da pe alte moșii a mănăstirii, dar încă să fie și de rușine.

Al patrăle, pentru pășunatul oilor, din imaș nu li ia nimică, fără numai sîntu osăbite mutări pentru oi, care din început acelea s-au vîndut și asemenea urmează și cuvioșia sa, avînd ei îndestul imaș pentru celelante vite de hrană, pentru care nu le ia nimică. Cum nici din grădinili ce au pentru trebuința casilor lor iarăși nu li ia nici o zăciuială, fără numai din grădinile ci le au pentru negutitorie.

Preînălțate doamne, aceasta fiind jaluba lăcuitorilor și răspunsurile egumenului, și fiindcă nici la o parte, nici la alta, nu s-au văzut dovadă curată ca să să cunoască desăvîrșit, ori ei de jăluesc fără dreptate, sau egumenul dă-i asuprește, noi socotim, dacă să va socoti și de cătră înălțimea ta, să să scrie la dumnealui vistier Iordachi Roset să cercetezi pentru toate.

Și întîi, pentru adet, mai mult decît aceli doaîsprăzăce zile de lucru și dijma din toati după ponturi să nu-i supere ; și de să va dovedi că li-au luat mai mult, să dea înapoi.

Al doilea, pentru nueli și pari pentru trebuințile casii lor, din ciritei și din lunca Bistriții, fiind cu cuviință apărături pentru trebuința mănăstirii, ei să nu îndrăzniască a lua, iar din coasta acea cu aluniș de pisti Bistrițe, să aibă voie a-și tăia pari și nueli pentru trebuința lor, fără a li să lua vreo zăciuială.

Al triilea, să li să socotiască și locul pentru arături cum și pentru fînaț până la 12 vite unui om fruntaș, iar care vor ave mai puține, pe cît vor avea, însă și ei să pue gardu pe unde va ceri trebuința, ca și mănăstirea să încapă acolo a-și face din celi trebuincioase și să le rămîe și lor pentru imaș. Iar pentru mutările ce vor fi osăbite pentru pășunatul oilor, pentru acelea să plătiască după cum să vor pute învoi cu mănăstirea, numai pentru cinci-șasă zăci oi sau capre ce vor avea unii, de le vor paște în imașul vitilor și le vor mulge pe la casile lor înpotriva unii vaci, pe acelea să nu-i supere ; cum nici din grădinile ce au pentru trebuința casilor lor, zăciuială să nu li ia, ci numai

dintr-acelea ci cu adevărat vor fi de neguţătorie; cum nici găină de casă să nu li ia. Şi înştiinţăm.

1799 septemv⟨rie⟩ 3.

A înălţimii tale plecaţi slugi,

Mihai Sturza vel logofăt; Ion Raz vel vornic; Teorod Balş vel vornic; Ştefan ⟨?⟩ . . . .[1] vel vornic; . . . .[1] Balş vel vornic; Sturza vel vornic; Miluda spatar; . . . .[1] vel ban.

Arh. St. Buc., M-rea Bistriţa, pach. VIII, doc. 14.
Orig.

700

19 noiembrie 1799

Isprăvnicia de Suceava aduce la cunoştinţa marii Logofeţii rezultatul cercetărilor celor trei plîngeri ale lui Ştefan Budeanu împotriva egumenului de la Rîşca, pentru curătura cerută înapoi, arătînd că nu are dreptate.

Către cinstita Logofeţie cea Mare,
de la isprăvnicia ţinutului Sucevii,

Luminată carte mării sale lui vodă, din 23 octomvrie, cu multă plecăciune am luat şi cele ce ni să porunceşte pentru Ştefan Budeanu, lăcuitori din satul Moişa de la acest ţînut, ca să cercetăm pentru o curătură ce i-ar fi luat părintele Chiril arhimandritu, egumenu sfintei mănăstiri Rîşcăi, şi că aceasta este al treilea jalbă ce au dat jăluitoru către înălţimea sa şi nici o dreptate dă către noi nu i s-au făcut, am înţăles.

Însă nu lipsim a înştiinţa cinstitei logofeţii că, îndată ce am luat cartea dintîi a înălţimii sale, dupe datorie am făcut înştiinţare egumenului pre largu şi egumenul au scos copii după zapisă şi cărţi de giudecată ce are la mînă şi le-au dat la însuşi jăluitoru ca să ni le aducă să le vedem. Şi el luînd acele copii s-au dus, şi de atunce tocma acum îl vedem cu altă luminată carte gospod poruncitoare tot pentru această pricină, unde noi îl socotiam că s-au învoit cu egumenu de vreme ce nu s-au văzut să vie atîta vreme.

Deci dar, chemînd aice faţă pe egumen, ne-au adus toate scrisorile de giudecată şi zapis de învoială şi văzîndu-să hotărîrea ce s-au făcut la toţi sătenii din satul Moişa de către înălţimea sa Alecsandru Ioan Calimah voevod, cum şi zapisul di învoiala lor, în care este iscălit şi Ştefan Budeanu, n-am putut îndrăzni să stricăm hotărîrile acelea şi să deşchidem de iznoavă pricină de giudecată dupe atîta giudecăţi ce a fi avut, ci scoţindu-să copii, iată să triimite cinstitei logofeţii din care pre largu să va pliroforisi de cerere făr' de cale ce face jăluitoru, căci de va rămîne să să ţie în samă jalba lui, apoi trebue să să scoale toţi moişenii să cee curăturile fieşcare. Şi măcar că Ştefan Budeanu prin jalba ce au dat au arătat că nu i s-au dat nici un fînaţi acolo unde din poruncă s-au mutat, dar va şti cinstita logofeţie că şi mai mult de cît au avut i s-au dat şi cererea ce face este fără cuvînt, dupe cum socotim.

[1] Indescifrabil.

Iar hotărîrea cea dupe urmă rămîne dupe cum s-a socoti de către înălţimea sa[1].

1799 noemvrie 19.

Nicolai Raluot comis.

⟨Pe verso :⟩

Către cinstită logofeţiia cea mare, de la isprăvniciia ţinut⟨ului⟩ Sucevii.

1799 noemvrie 19.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 56.
Orig.

701

23 noiembrie 1799

Chiril, egumenul de Rîşca, scrie lui Neculai Roset, epistat la logofeţia dreptăţii, să rezolve în favoarea mănăstirii pricina cu locuitorii strămutaţi din Moişa pentru curăturile ce le avuseseră ei pe acea moşie.

Cu smerenie mă închin dumitale cucoani Neculai, rugîndu-ţi de la milostivul Dumnezeu tot folositoriul bine cu întregime de sănătate să să dăruiască dumitale.

Prin smerita noastră scrisoare aceasta cădem la nemărginita milă şi bunătate dumitale ce să răvarsă cătră toţi, rugîndu-te ca să fie şi asupra noastră, nevrednicilor rugători, în bîntuelile şi supărările ce sufere sfînta mănăstire încă şi acum de cătră norodul ce au fost pe lîngă mănăstire cu şedere, unde era cu totul înpotrivă şi de defăimare, care cu vrere lui Dumnezeu şi cu a dumneavoastră părintesc agiutoriu, iubind cinstea sfintei bisărici maicei noastre şi pentru ca să fie mănăstire precum să cuvini în cinstită petrecire, după Dumnezeu, aţi voit a să uşiura din greotate în care să afla cu încungiurare acelor oameni şi s-au scos încă de trei ani de lîngă mănăstire şi s-au aşezat pe altă moşie.

Şi fiindcă tot încă să supăra mănăstire de către dînşii pentru nişte locuri ce le ave de-şi făce fîn pe lîngă mănăstire, care le zic de curături, cum că ar fi făcut ei deschidere din pădure, dar nu iaste aşa, ci oarescc curăţire cît umbla cu coasa pintre copacii mari, iar nu deschis de vreo hrană, căci nici şedere lor n-au fost de îndelungată vreme priimiţi aice, numai pentru ca să lipsască mănăstire din supărare lor a nu mai ave umblare pe lîngă mănăstire cu muerile şi copii lor, ne-am priimit şi le-am dat fînaţ, cîmp în şesul Moldovei, lîngă a lor aşezare, care acele era de cuprindere mănăstirii, şi ne-am bazghesit dînd loc dumnesnic şi am rămas cu sălbătăciune. Şi aceasta s-au făcut şi cu hotărîre domniei sale Alecsandru Calimah voevod, după multele giudecăţi ce au avut mănăstire cu dînşii, vrînd a scoate mănăstire de supt supănare lor, pentru care, şi însuşi ei mulţămindu-să şi îndestulîndu-să cu locurile ce le-au dat mănăstire, au dat şi trei zapisă înainte isprăvnicii, că mai mult nu vor mai supăra pe

[1] La 22 noiembrie, isprăvnicia dă o carte de judecată, cu acelaşi conţinut, egumenului de la Rîşca (Ibidem, doc. 57, orig.).

mănăstire şi de să vor rîdica cu vreo pîră să fie pedepsiţi. Şi am fost nesupăraţi trei ani, iar întîmplîndu-să schimbare domnii, ei iarăşi supără.

Pentru care ne rugăm bunătăţii dumitale, fii milostiv asupra acestui sfînt lăcaş mîntuindu-ne de supărare acestor asupritori, că chipurile ce fac nu sint altă decît cum ar pute ca iarăşi să să întoarcă la mănăstire. Şi iată că s-au triimis şi poruncitoare luminatele cărţi gospod ce sint hotărîtoare pentru curături, cum şi trei zapisă ce au dat ei la mănăstire, ca, cetindu-să, să să de hotărîre prin înţălepciune ce dată dumitale de la milostivul Dumnezeu, ca, mîntuindu-ne de supărare lor, să slăvim pre a tot ziditoriul Dumnezeu, pre care din suflet cu osirdie vom rămîne îndatoriţi a-l ruga pentru sănătate, mîntuire sufletului şi fericita petrecire dumitale, păn' întru adînci bătrîneţe, fiind

a dumitale către presfîntul Dumnezeu smeriţi rugători,

Chiril arhimandrit egumen Rîşcăi şi cu tot soborul.

1799 noemvrie 23.

Precinstitului de bun neam dumitale cuconului Neculai Roset, epistat cinstitei logofeţii cei mari, cu smerenie închinîndu-ne, să să de.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 58.
Orig.

702

⟨Iaşi,⟩ 4 decembrie 1799

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, în urma jalbei egumenului de Neamţ şi Secu, porunceşte ispravnicilor de ţinutul Neamţ să împartă locuitorilor de pe moşiile mănăstirii păşune şi fînaţ în raport cu numărul vitelor, asigurînd şi mănăstirilor păşunea şi fînaţul de care au nevoie.

Io Costandin Alecsandru Ipsilant voievod, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldavii.

Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dumneata Grigore [1] Ghica biv vel spatar i dumneata Dimitrachi Pandie biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Niamţului, sănătate !

Cuvioşia sa Sofronie, arhimandritu şi starițu svintilor mănăstiri Niamţu i Săcu, prin jaloba ce au dat domniei meli au arătat că despre lăcuitorii ce sînt şăzători pe moşiile acestor mănăstiri li să pricinueşti păgubiri nedînd venitu după dreptate : întîi pentru fînaţi, că au lăcuitorii mai mult piste trebuinţa lor, şi din cît fîn fac pricinuesc a da dijmă din zăci căpiţi una, vrînd a plăti cîţi doaî parali pe stînjăn. Din care pricini, neavînd mănăstirile unde îşi face trebuinciosul fîn, sînt siliţi a-l cumpăra iarna cu bani de hrănesc dobitoacile mănăstirilor. Al doile, pentru oile ce ţin pe moşiile mănăstirilor care, făcîndu-le şi stîni, li păşuniazi şi le văriazi fără a să folosi mănăstirile cu plată de la lăcuitorii acii cu oile.

Pentru care au cerut dreptati, rugîndu-să domnii meli ca să să de hotărîre în ce chip să să urmezi la plata acestor doaî madeli, să nu să păgubiască.

[1] Iniţial scris Dimitrachi.

Deci să scrii dumneavoastră, cît pentru fînaţi să să urmezi într-acestaşi chip : mănăstire să fii îndatorită a da iarbă lăcuitorilor ce sînt şăzători pe moşiile mănăstirilor, celor fruntaşi pentru zăci sau doaîsprăzăce viti cîte vor ave trebuinţă şi iarba să li să de şi mai bună şi mai supţiri. Iar acii ce vor ave viti mai puţini decît să arată, să li să de iarăşi după trebuinţă pe cîti viti vor ave, din care fîn să fii datori lăcuitorii a da dijma obicinuită la mănăstiri din zăci căpîţi una. Iar pintru vitile ce vor ave mai multi decît s-au arătat, ori cu mănăstire să să învoiască, de va ave iarbă şi a vre ca să le de, sau să-şi cumpere di pi altă moşii, iar să nu fii îndatorită mănăstire a li da fînaţ pentru mai multi viti, pentru ca să-şi poată faci şi trebuinciosul fîn pentru bucatile mănăstirilor, să nu rămîi ca să fii siliţi a cumpăra fîn cu bani iarna. Cum şi pentru oile ce vor ave lăcuitorii şăzători pe moşiile acestor mănăstiri, acii ce vor ave cîte 15 şi 20 oi, care le ţin pe la casăle lor şi le păşuniază în imaşul vitilor şi nu le fac stîni, pentru aceli oi să nu fii supăraţi lăcuitorii a da nici o plată la mănăstire, căci le au pentru hrana casălor lor. Iar pe oile ce le vor ave stîni pe moşiile mănăstirilor, de la doaî suti şi în sus, fiindcă aceli oi să fac stîni pentru neguţătorii şi brînza o vîndu la căşării, să aibă a da vara cîte o litră de brînză de toată oae la mănăstiri, iar cu mai mult să nu fii supăraţi întru nimic.

Şi aşa să să urmezi de cătră mănăstiri şi de cătră lăcuitori plătind după hotărîre aceasta, pentru care să poronceşti dumneavoastră, ca pe acii ce să vor înpotrivi, să-i supuniţi şi să înpliniţi precum s-au hotărît mai sus, purtînd de grijă ca nici lăcuitorii să să asupriască mai mult, nici mănăstirile să rămîi păgubaşe di drept ⟨venitul lor⟩.

1799 dechemv⟨rie⟩ 4.

⟨Pe verso :⟩ Cinstiţi credincioşi boerii domniei mele, dum⟨nealui⟩ Grigori Ghica biv vel spatar, i dum⟨nealui⟩ Dimitrachi Pandie biv vel paharnic, ispravnici de ţinutul Niamţului, cu sănătate să să de.

Dechemv⟨rie⟩ 4.

Niamţu.
Vel vist⟨ier⟩.
Mănăstire Niamţului.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXX, doc. 65.
Orig., pecete aplicată.

703

1799

Ispravnicii de Neamţ cercetează jalba locuitorilor din Vaduri împotriva egumenului de la Bistriţa pentru asuprire şi constată că ei s-au plîns la căimăcămie îndemnaţi de Ion Cojoc şi Constantin Ciorobîtcă, din acelaşi sat, care pricinuiesc turburarea oamenilor, pentru că mănăstirea nu le mai dă moşia în arendă.

Fiindcă oamenii din satul Vadurili ni-au adus cinstită carte caimacamiei, întru care ni să porunceşte că, după jaloba ce au dat asupra svinţiii sali părintele Zaharie, egumen svintei mănăstiri Bistriţa, toati curăturile şi săpăturile ce

s-or dovedi că li-au deschis jăluitorii cu toporul din păduri întriagă să nu aibă voe egumenu a le lua, ce, de nu se vor îndestula cu aceli curături, să le de şi aiure loc tot pe ace moşie, cu dejmă, pentru trebuinţa hranii lor, iar nu de negustorie, cum şi pentru heresîe, dacă cu egumenii de mai înainte au avut învoială de da la mănăstire numai scînduri de a zăce, iarăşi aşa să urmeze şi de acum înainte.

Asămine şi pentru copaci de fag şi de brad să nu fie opriţi a tăe. Aşijdere şi pentru cei care din întîmplare n-au putut înplini fălcile şi li-ar fi luat cîte 10 lei, iar de la alţii vite, să s⟨e⟩ înpliniască de la egumen.

După poroncă, am chemat pe svinţie sa părintele egumen de faţă cu jăluitorii şi pentru curături au răspunsu că nu li-au luat, nici ceri să le e, ci încă, afară de curături, li-au dat loc pe moşie, scoţînd şi un zapis de tocmală ce au avut cu dînşii în anul trecut pentru fînaţ, dar ei arătîndu-s⟨e⟩ nemulţămitori la ace tocmală, li-am hotărît că la vreme coasăi să s⟨e⟩ orînduiască un mazil di a ţinutului ca să li aliagă curăturile lor şi să să le înpartă fînaţ. Pentru arături, încă dovedeşte părintele egumen că li-au dat pi trebuinţa lor, după cît esti moşie, făcîndu-li-s⟨e⟩ înpărţire prin mazili rînduiţi de isprăvnicie în anul trecut.

Pricina nemulţămirii şi a jalobilor să vede numai şi numai că mai înainte ţine cumpărătură moşie de la mănăstire şi stăpîne în tot locul, iar de cînd nu vinde mănăstire venitul moşii, au oprit din fînaţ şi arături (ce este la poeni, nu din curături), ca să fie pentru a mănăstirii trebuinţă şi ei cer ca să li să de tot lor. Cari la aceasta, nu li-au putut da voe, iar ei nu s-au mulţămit cu chipul ce urmiazi dreptate.

Asămine şi pentru heresîe să dovideşte că n-au avut învoială prin tocmală cu mănăstire, ce cînd ţine ei venitul moşiilor li-au făcut şi au scos părinti egumenu hrisoave şi întărituri de la cei mai înainte luminaţi domni. cuprinzătoare ca branişte mănăstirii nimini să nu fie volnici a călca, nici cu păşunare de viti, nici la nuele, nici să tae lemni la acele locuri. Şi fiind heresîile fără învoială făcute, ceri ca să le rădice de acolo şi oprire li-au făcut prin isprăvnicie. Dar pentru butucii ce au avut traşi la heresîe, li s-au dat voe să tae, după luminată carte gospod ci au adus la trecuta lună fevr⟨uarie⟩ 1799, şi nu li s-au pricinuit nici o păgubire, după cum au jăluit ei. Şi cerire părintelui egumenu pentru ⟨ca⟩ să s⟨e⟩ rădice herăsîile, este pentru străcăciune ce să faci cu tăet scînduri, lucrînd herăsîile neîncetat şi strîcînd lemni dă care să tae catarguri şi alte cherestele, de care şi mănăstire cunoaşte mai mult folos cu zăciuiala. Din copacii di fag şi brad, opriri nu face, ci numai zăciuială e din cheresteaoa ce fac pentru alijveriş, după putere hrisoavilor ce ari.

Pentru fălci au arătat egumenu pe o samă ci s-au înpotrîvit a faci zilile boerescului şi, cercetîndu, s-au aflat 31 pol fălci brazde, căpiţi şi nicosit şi cu giudecată au înplinit, socotindu-s⟨e⟩ cîte zăce lei falce pentru acel fînu ce au păgubit ei mănăstire, cu preţ mai gios decît s-o vîndut fînul.

Iar altă asuprire ci au jăluit ei că au pătimit di către părintele egumen nu s-au dovedit. Ce egumenu le cere cîte 12 zile de lucru pe anu după ponturi, avînd mănăstire cărţi domneşti ca să e di la lăcuitori lucrul a 12 zile, iar ei au răspuns că nu vor lucra după cuprindere ce au ponturile cu nartul hotărît la orice lucru, şi la aceasta nu-i asupreşti, de vremi ce li cere pe hotărîre ponturilor.

Fără decît, prin cercetare ce am făcut, ni-am încredinţat că toate jalobile sînt din pricina a unui Ion Cojoc şi Costandin Ciorobîtcă dintr-acest sat,

care sînt eșiți din săteni la rupta visterii și mai înainte ei ține moșiili cumpărătură și acum să înpotrivăsc la celi ce li cere egumenu după ponturi, și atît pe sătenii din Vaduri, cît și celelalte sate ale mănăstirii, i-au îndemnat să de jalbă neadevărată asupra egumenului. Dovedindu-i egumenu cu oamini marturi, înainte noastră, pentru această pricină, că ei pricinuesc turburare oamenilor și cer și de ⟨la⟩ părintele egumen ca să margă și să arate la luminatul divan hrisoavili și întăriturile ce are mănăstire de la luminații domni, să-și ciară dreptate, fiindcă aceli hrisoave cuprind și pentru fînaț i poeni, pe undi lăcuitorii numesc curături făcute de dînșii, cum și alti pricini din cari mai suś am arătat, am dat și noi această mărturie la mîna svinții sale părintelui egumenu.

1799

Ion Razu ⟨?⟩ spătar.
Grigori ....[1] spatar.

Arh. St. Buc., M-rea Bistrița, pach. II, doc. 37.
Orig.

704

⟨Iași,⟩ 14 ianuarie 1800

Mitropolitul Moldovei și veliții boieri arată prin anafora către domn că nu pot lua nici o hotărîre în conflictul mănăstirii Cașin cu locuitorii bîrsani, deoarece amîndouă părțile au hrisoave domnești ce sînt în contradicție unele cu altele.

Preaînălțate doamne,

După luminată poronca înălțimii tale ce ni s-au dat prin țădulă, am cercetat jaloba bîrsanilor, ce sînt cu lăcuința pe moșie mănăstirii Cașinu de la ținutul Bacăului, pentru asupririle ce arată că le-ar fi făcînd egumenul mănăstirii aceștie la adetiul moșii înpotriva hrisovilor domnești ce au, fați fiind atît ei, cît și din parte mănăstirii răspunzător precuvioșia sa arhimandritul Dionisie, egumenul mănăstirii Galata și epitropul mănăstirilor Sfîntului Mormînt, de aice, unde este închinată și mănăstire Cașinu. Și la mîna bîrsanilor să văd trii hrisoave domnești, însă :

Unul, de la răpousatul domnu Grigorie Alecsandru Ghica voevod, prin carile, osăbit de alte așăzări ce le-au făcut pentru dare birului lor și pentru altile după hrisoavile ce au avut și de mai înainte, după jaloba lor că sînt supărați despre egumen de Cașinu pentru adetiul moșii, că-i scoate din tocmală și obiceiul vechiu ce au avut iei, făcînd milă, hotărăști și pentru adetiul moșii într-acestași chip : adică pentru lucrul boerescului să de doaîzăci parale de casă, însă zăci parale la Sfeti Gheorghie și zăci parale la Sfeti Dimitrii și să de și dejma obicinuită din țarini, din stupi, după obiceiul pămîntului, iar din grădinile cu legumi ce vor fi pentru trebuința casălor lor, să nu să supere.

[1] Indescifrabil.

Pentru vînzare vinului, fiindcă locul unde şăd ei este a mănăstirii Caşînu, să puie mănăstire să vînză, dar şi ei încă să nu fie opriţi să puie şi ei vin să vînză, numai să de mănăstire⟨i⟩ cîte un leu de bute şi cîte doaîzăci parale de poloboc, iar mai mult să nu fie supăraţi.

Pentru tăetul cărnii, de vremi că carne a nu tăie nicăiure nu este oprit, fiind pentru îndestulare şi hrana tuturor de opştie, să fie şi ei neopriţi să tai carne fiieştecini şi egumenul să nu-i opriască, mai vîrtos că ei carne ce o tai iar ei o cumpără şi din bucatile lor taie, osăbit de alte ponturi, pentru care acum pricină nu esti.

Al doile, alt hrisov de la răpousatul domnu Costandin Dimitrie Moruz voevod, prin carile asămine după hrisovul arătat a răpousatului Grigorie Ghica voevod, să hotărăşti şi întăreşti bîrsanilor.

Al triile hrisov, de la mărie sa Alecsandru Costandin Moruz voevod prin carile iarăşi la toate altile asămine întăreşti, fără numai pentru vînzare vinului adaogi ca să de bîrsanii la mănăstire cîte doi lei de bute şi cîte un leu de poloboc, cum pre larg arată hrisovile aceste.

Din parte mănăstirii Caşînu încă au arătat precuvioşie sa arhimandritul Dionisie, un hrisov din anii 7251 aprilie 20, de la răpousatul domnu Costandin Neculaiu voevod, mai vechiu decît hrisovile ce au bîrsanii, prin carile între alte privileghii ce dă mănăstirilor Sfîntului Mormînt (dintre care este şi mănăstire Caşinu), hotărăşti ca toţi oamenii lăturaşi ce vor fi prin satile lor să aibă a slujî de tot omul cîte 12 zile într-un an.

Aşijdere, alt hrisov din 1797 mart 17 de la mărie sa Alecsandru Ioan Calimah voevod, în urma hrisovilor mocanilor, prin carile să cuprinde că, dînd jalobă precuvioşie sa arhimandritul Dionisíe, epitropul mănăstirilor Sfîntului Mormînt, precum lăcuitorii ce să află în satul Caşînul nu să supun a da adetiul moşiii după pont, pricinuind cu hrisoavile domneşti ce au şi cerşind şi punere la cale ; cum şi bîrsanii din Caşînu încă jăluind că ei pentru petrecire şi statornicie lor la locul acela au hrisoave domneşti pentru adetiul moşiii ce au să de pe an, iar egumenul mănăstirii ar fi vrînd să le strămute rînduelile ce au şi făcînd cerire ca să li să înnoiască aceli hrisoave ; după a cărura jalobă, făcînd însuşi măria sa cercetare hrisoavilor amîndurora părţilor, s-au văzut că hrisovile ce s-au dat mai pe urmă satului Caşînu s-au dat fără a nu ave mănăstire nici o ştiinţă, fiind pricinuitoare de păgubire mănăstirii, de drept venitul ce să cade a ave, atît după obiceiul pămîntului şi ponturile visterii ce să păzăsc în toată ţara de opştie şi după rînduiala ce urmiază alţi lăcuitori de acolo de penpregiur, cum şi după tărie cărţilor domneşti vechi ce are mănăstire, una de la domnul Ştefan voevod, din 7168 ghen⟨arie⟩ 18 şi alta de la domnul Evstrati Dabija voevod, din 7170 ghen⟨arie⟩ 10, dintre care s-au văzut că pe mănăstire o volniceşte să stăpînească pe satul Stăneştii, ce să numeşti Caşînul, cu tot venitul ce va fi pe dînsa.

Apoi, nu s-au putut găsi cu cuviinţă să s⟨e⟩ păgubască mănăstire din drept obiceiul pămîntului ce să urmeazi de către toţi de optştie şi hotărăşti ca mănăstire să-şi stăpînească moşie cu tot venitul după tărie cărţilor domneşti ce are şi după obiceiul pămîntului : întîi, pentru adetiul de casă să aibă a să urma după hotărîre ponturilor visterii şi după cum urmează şi lăcuitorii altor sati de acolo de penpregiur şi să de şi dejma obicinuită ; al doile, vin să aibă a pune de vînzare acolo, în sat numai mănăstire, iar sătenii să nu fie volnici a vinde vin fără de învoiala mănăstirii, iar carne ce vor ave trebuinţă lăcuitorii a tăe pentru hrana casălor lor, fiind din bucatile lor, să nu fie opriţi de către mănăstire, pentru a lor trebuinţă, cum iarăşi pre larg arată hrisoavele aceste.

Preînălţate doamne, hotărîre hrisoavilor domneşti la această pricină atît a mănăstirii, cît şi a bîrsanilor, este într-acestaşi chip, precum mai sus să arată şi, după rînduială şi obiceiul pămîntului, totdeauna acele mai vechi hrisoave au deplină tărie lor, cum şi prin anaforaoa ce au făcut dumnealui biv vel logofăt Neculaiu Rusăt i dumnealui vel vistier Eordachi Balş să cuprinde. Iar hrisovile ce s-au dat bîrsanilor în urma ispisocilor mănăstirii de Ştefan voevod şi de la Dabija voevod şi de la Costandin Neculaiu voevod pentru adetiul moşiii, să văd toate după jalobile lor, cînd nimine din parte mănăstirii răspunzător n-au fost, căci după dreptate şi după obiceiul pămîntului pe mănăstire nu pute să o păgubască de drept venitul moşiii sale, cum asămine s-au urmat şi alte asămine pricini ca aceasta. Însă fiindcă la amîndoaî părţile sînt hrisoave domneşti împotrivitoare unile altora, de către noi nici o hotărîre nu să poate da, ce rămîne la înalta hotărîre înălţimii tale.

1800 ghen⟨arie⟩ 14.

Ai înălţimii tali, către Dumnezău smerit rugător,

Iacov, mitropolit Moldavii.

Preplecaţi slugi,

Balş logofăt ; Iordachi Canta logofăt ; Costandin Greceanu logofăt ; Mihai Sturza vel logofăt ; Costachi ......[1] hatman ; Ion Razu vel vornic ; .....[1] Balş vel vornic ; Costandin Paladi vel vornic ; Sandu Sturza hatman ; Grigori Sturza vistier ; Miluda spatar.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iaşi, pach. XXIV, doc. 9.
Orig.

705

Iaşi, 20 ianuarie 1800

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, judecă în divan plîngerea bîrsanilor de la Caşin împotriva egumenului şi face o nouă aşezare cu privire la boieresc, dijme şi locul de muncă.

Cu mila lui Dumnezeu Io Costandin Alexandru Ipsilant voevoda, domn Moldavei.

Cu mila lui Dumnezeu Io Costandin Alexandru Ipsilant voevoda, domn domnie mea lăcuitorii bîrsani den satul Caşinul de la ţinutul Bacăului, au arătat cum că iei, aflîndu-să şezători pe moşii mănăstirii Caşinul ci iasti închinată la Sfîntul Mormînt, au şi hrisoave cuprinzătoare în ce chip să s⟨e⟩ urmeză atît de către dînşii, cum şi de către mănăstire, pentru venitul moşiei şi după hotărîre acelor hrisoave s-ar fi şi urmat întocma păr' la velet 1797, cînd domnie sa Alexandru Ioan Calimah voevod ar fi dat mănăstirii un osăbit hrisov cu care strică lăcuitorilor obiceiurile ce au avut pentru venitul moşiei, anerisindu-să hrisoavele ce au, şi că cu acest hrisov, făcîndu-li-să strîmbătatea, trag mare supărare şi asuprire, fiind siliţi de către mănăstiri piste hotărîre ce să cuprinde în hrisoavile lor.

---

[1] Indescifrabil.

Şi voind domnie mea a face cu amăruntul cercetare jalobii lor, s-au scos de faţă la divan înainte noastră atît pe numiţii bîrsani, cum şi pe cuvioşie sa Dionisie arhimandritul şi egumenul mănăstirii Găleţii, epitrop fiind mănăstirilor de aice a Sfîntului Mormînt. Şi însumi domnie mea făcînd toată cercetare la jaloba lor, s-au văzut la mîna bîrsanilor trei hrisoave de la luminaţii domni de mai înainte : unul de la domnie sa Grigorie Alexandru Ghica voevod, al doile de la domnie sa, Costandin Dimitrie Moruzi voevod şi al triile de la domnie sa Alexandru Costandin Moruzi voevod, cuprinzătoare întocma şi deopotrivă la toată urmare care să s⟨e⟩ păzască pentru venitul moşiei, osăbire fiind numai la hrisovul domniei sale Alexandru Muruzi voevod asupra vînzării vinului.

S-au văzut şi în parte mănăstirii hrisovul de la domnie sa Alexandru Ioan Calimah voevod, din velet 1797 mart 17, prin care, hotărînd cum să s⟨e⟩ urmeză pentru venitul moşiei la unile, să anerisăşte hotărîre hrisoavelor ce au lăcuitorii. Şi domnie mea înpreună cu tot sfatul nostru giudecînd şi luînd sama atît la jaloba şi hrisoavele lăcuitorilor bîrsani din satul Caşinul, cum şi la hrisovul ce s-au dat mănăstirii de la pomenitul mai sus domnu Alexandru Ioan Calimah voevod şi văzînd cu încredinţare că hotărîre hrisoavelor ce au lăcuitorii s-au urmat întocma şi pre deplin în curgire de patruzeci ani şi mai bine, fără să să facă vreo strămutare asupra venitului moşiei şi fără să să facă din parte mănăstirii vreo cerire sau jalobă pentru nemulţămire la urmare ce s-au păzit după hotărîre hrisoavelor. Şi mai ales că aflîndu-se şi un Parthenie monahu, carile au fost egumenu la mănăstire Caşinul 17 ani, şi fiind om în vîrstă de bătrîneţi şi vrednic de toată credinţa, s-au adus de faţă înaintea domniii meli şi la cercetare pricinii aceştia făcîndu-i-să întrebare au încredinţat, întîi, ace fără vreo strămutare urmare la venitul moşiei după hotărîre hrisoavelor şi, al doile, că în vreme igumeniei sale, voind a face pornire de jalobă cu chip că ar suferi mănăstire strîmbătate, ar fi mersu de au arătat pricina fericitului întru pomenire Procopie patriarhul, aflîndu-s⟨e⟩ atunce aici igumen la mănăstire Gălata şi epitrop la toate mănăstirile Sfîntului Mormînt, urmînd egumenie sa în curgire de patruzăci ani, şi i-ar fi zis să nu facă nici o pornire de jalobă, căci lăcuitorii din Caşin au tocmeli vechi şi hrisoave pentru adetiul şi venitul moşiei, după care s-au urmat nestrămutat şi trebui să s⟨e⟩ urmeză. Socotit-am, dar, şi trebuinţa ce are această mănăstire de agiutor, fiind a Sfîntului Mormînt şi mai ales că mănăstire aceasta să află şi mai lipsită de moşii decît alte mănăstiri şi pentru ca şi mănăstirii să nu să pricinuiască vreo multă păgubire din hotărîre ponturilor ce să urmiază de opştie şi lăcuitorii bîrsani din numitul sat încă să nu rămîi cu totul lipsiţi de mila ce li s-au întărit cu trei hrisoave domneşti, încredinţînd mai ales domnie sa Grigorie Alexandru Ghica voevod, prin hrisovul ce li-au dat, că din vechiu au avut obiceiu a să urma pentru adetiul şi venitul moşiei după cuprindere hrisovului, iată precum de către domnie mea cu tot sfatul nostru s-au găsit cu cale a să urma pentru venitul moşiei atît de către lăcuitori, cum şi de către mănăstiri, s-au dat hrisovul acesta al domnii meli numitii mănăstiri Caşinul, hotărînd a să urma într-acestaşi chip, adecă :

Întîi, pentru adetiul de casă ce iasti hotărît prin ponturi ca să lucrezi lăcuitorii la stăpînii moşiei, aceşti lăcuitori nici într-un chip cu lucru la mănăstire să nu fie supăraţi, nici să fie supuşi la ponturile ce sînt pentru alţi lăcuitori ai ţării, ce să aibă a da pe an la mănăstiri cîte unul leu, şasăzeci bani de tot gospodariul ce va fi şezător pe numita moşie Caşinul, însă : noaîzeci bani la Sfeti Gheorghie şi noaîzăci bani la Sfeti Dimitrie, iar cu lucru sau mai cu multă

dare cît de puțin să nu fie supărați. Și, deosebit, să dea și dejma obicinuită din toate după obiceiu și după hotărîre ponturilor, afară din grădinile cu legumi ce vor fi pentru trebuința casilor lor, din care să nu să supere cu dejmă.

Al doile, vin să aibă a pune de vînzare acolo în sat numai mănăstire, după cum să urmiază și de cătră stăpînii altor moșii, nefiind sătenii volnici nicidecum a ținea și a vinde și iei vin. Iar cînd vreunii din săteni vor face învoială cu mănăstire, atunce, după învoială, urmînd vor avea și iei voi să vîndă.

Al treile, pentru tăetul cărnii, de vremi ce carne a tăia fiiștecine la nici un sat nu iaste oprit, fiind pentru îndestulare și hrana de opștie, să fii și ei volnici fără vreo oprire a tăia carne, oricare din săteni, atît pentru casile lor, cum și de vînzare.

Al patrile, pentru munții ce va avea mănăstire, să aibă lăcuitorii satului Cașinul ce lăcuesc acolo a-și văra și a-și pășuna vitele în munți la locul ce li să va da de cătră mănăstiri, cum și iarba ce va fi de fînațu, iei să o cosască, însă cu tocmală și cu voie mănăstirii, după cum să vor putea așeza, iar fără tocmală și învoială nicidecum să nu poată întra cu oile, nici să poată a cosi la munți.

Al cincile, pentru poenile de fînațu ce va avea mănăstire pentru făcutul fînului sau pentru pășunatul bucatelor, oprind mănăstire cîte va fi pentru trebuința vitelor mănăstirii, cîtă iarbă va prisosi să o cosască lăcuitorii, însă cît va fi pentru trebuința bucatelor lor, iar nu și de negutătorii, și să deą la mănăstire dejma obișnuită din zece căpiți una, sau cîte doaî parale de stînjinu de fîn.

Al șasile, pentru vînatul peștelui și alte gujulei, nicidecum să nu fie opriți lăcuitorii și cu dejmă să nu să supire, de vremi ce vînatul nu iasti statornic la un loc. Însă pentru păscuitul peștelui, fiindcă peștele iaste trebuitor și pentru hrana părinților călugări a mănăstirii, s-au hotărît să s⟨e⟩ urmeză într-acest chip, adecă : apa Cașinului, un ceas în sus de la mănăstire și un ceas în gios de la mănăstire să fie numai pentru trebuința mănăstirii, neavînd lăcuitorii voi a păscui și a prinde pești în apa acelor doaî ceasuri ; iar în apa ce va trece mai mult în sus și în gios, vor păscui lăcuitorii cășîneni făr' de nici o supărare sau oprire de cătră mănăstire.

Ce dar, la toate aceste de mai sus arătate, pentru ca să s⟨e⟩ păzască nestrămutat hotărîre ce s-au făcut, care cu toată dreptate s-au găsit a fi cu cale, s-au întărit acest hrisov al domnii mele numitii mănăstiri și cu a noastră domniască iscălitură și pecete, dîndu-să asămine hrisov și lăcuitorilor din numitul sat Cașinul.

Poftim dar domnie mea și pe alți frați luminați domni, ce din dumnezăiască pronie vor fi miluiți cu domnie aceștii țări în urma noastră, să nu strice această punire la cale și hotărîre, ce mai vîrtos să întăriască pentru al domniilor sale vecinică pomenire.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaonul domniii mele, în orașul Iașii, întru cea dintîi domnie a noastră la Moldavia, în anul dintîi,

la let 1800 ghenar 20.

Io Costandin Alexandru voevoda ⟨m.p.⟩.
Iordache Balș vel vistier procitoh.
S-au trecut la condica visteriei,
Costandin Veisa ot visterie.

Arh. St. Buc., M-rea Cașinul, pach. III, doc. 7.
Orig., pecete aplicată.

⟨Iași,⟩ 23 februarie 1800

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, hotărăște obligațiile locuitorilor din satele Crăpăturile, Fărcașa, Galul și Largul, de pe moșiile mănăstirilor Neamț și Secu, față de egumen, pentru terenul de arătură, fînaț și pășunat, pentru zilele de boieresc și pentru fierăstraie, mori și pive de sumane.

Io Costandin Alexandru Ipsilant voevoda, cu mila lui Dumnezău domn țării Moldovei.

De vremi ce cuvioșie sa Sofronie, arhimandritu și stariț a sfintelor mănăstiri Niamțul și Săcul, înpreună cu tot soborul părinților călugări de acolo au dat jalobă cătră domnie mea arătînd cum că oamenii ce sînt șezători pe moșiile mănăstirilor ce au la parte muntelui, anume: satul Crăpăturile cu parte din Fărcașa ce sint la ținutul Sucevii și Galul i Largul ce sint la ținutul Niamțului, au tocmală cu mănăstirile prin zapis, atît pentru dejmă să o dea după hotărîre ponturilor, cît și pentru adetiul de casă și alte venituri a moșiilor în ce chip să-l urmeză, și acum lăcuitorii stau cu înpotrivire a nu urma nici la unile din tocmelile ce au făcut, cu care înpotrivire a lor aducînd mănăstirilor mare pagubă, au făcut cerirea ca precum să va socoti, să aibă punire la cale și hotărîre ca să știe în ce chip să urmeză.

Deci, după jaloba ce ni-au dat, făcîndu-să cercetare și socotindu-se că mănăstirile au dreptate la unile din cererile ce au făcut, iată că, precum s-au găsit cu cale, hotărîm prin carte aceasta a domniei meli în ce chip să s⟨e⟩ urmeză, adecă:

Dejma să o dea lăcuitorii de pe numitile moșii din toate de a zăce, după ponturile visteriei ce sint cu pecete gospod, afară din grădinile cu legumi ce vor fi numai pentru trebuința casilor lor, pe care nu au să s⟨e⟩ supire cu dejmă.

Pentru adetiul de casă, fiindcă lăcuitorii acestor sate să află cu șidere aproape de margine hotarului, la loc greu de munte, vor da numai cîte unul leu de tot gospodariul căsaș pe an, după hotărîre ce s-au făcut și pentru satile Dorna, Cruce, Bistrița și alte sate de la ocolul muntelui ot Suceavă, iar nu mai mult; cum și pentru fînul ce vor face de trebuința bucatelor să dea cîte doaî parale de stînjinul de fîn dejma.

Așijdere și pentru oi, care din lăcuitori vor avea cîte puține oi, adecă cincizăci, șasăzăci și păr' la una sută oi unul, și întovărășindu-le unii cu alții vor face stîne, să plătiască dejma locului cîte doaî parale de mînzare, iar pentru stărpăt să nu dea nimică. Iar care din lăcuitori vor avea sume mai mari de oi și le va trebui loc de pășunat, să aibă a să învoi cu mănăstirile ca să li dea loc pentru pășunat sau să-și cumpire locuri de la alții de la cine vor găsi, iar în silă, fără tocmală și făr' de voia mănăstirilor, unii ca aceia să nu poată a-și pășuna oile pe numitile moșii, nici să fie silite mănăstirile făr' de învoială și făr' de plată a le da loc, că nu sînt îndatorite.

Orîndile moșiilor să fie numai a mănăstirilor, iar alții nimine din lăcuitori făr' de învoială să nu fie volnici nici cu un chip a ținea orîndă. Cum și pentru herăstăile și morile și chiule de sucmane ce vor avea vreunii din

lăcuitori pe moşiile mănăstirilor, să aibă a da venitul la mănăstiri pe tot anul după tocmala şi aşezare ce au făcut prin zapisul ce au dat la mănăstiri, adică de ferestrău cîte opt lei şi de moara de frunte tot cîte opt lei, iar de moara de mijloc şase lei, iar di cii de coadă patru lei, şi de chiule de sucmani cîte doi pol lei de tot găvanul, fără a pricinui cît de puţină păgubire mănăstirilor.

Aşijdire şi care din lăcuitori vor vrea să facă neguţătorii de lemnu din pădure mănăstirii, catarguri şi altile, să aibă a da zăciuială după cum să hotărăşte prin ponturile pentru păduri.

Drept aceia dar, după hotărîre ce s-au făcut, s-au dat această carte a domniii meli numitelor mănăstiri, Niamţul şi Săcul, prin care să volnicesc atît pe mănăstiri, cît şi pe vechilii mănăstirilor să aibă a-şi lua veniturile de pi la lăcuitorii ce sînt şezători pe numitele moşii a mănăstirilor întocma precum mai sus să arată, nepricinuindu-s⟨e⟩ de cătră nime cît de puţină păgubire.

Şi poroncim domnie mea şi dumneavoastră ispravnici de ţinutul Sucevii i dumneavoastră ispravnici de ţinutul Niamţului, ca de să vor arăta vreunii din lăcuitori cu înpotrivire, nicidecum să nu-i îngăduiţi, ci să-i supuneţi şi să daţi tot chipul de agiutor mănăstirilor ca să-şi ia veniturile întocma precum să hotărăşte prin carte aceasta a domniii meli, fără a nu îngădui să s⟨e⟩ pricinuiască mănăstirilor cît de puţină păgubire.

1800 fevr⟨uarie⟩ 23.

Vel postelnic.

S-au trecut la condica visteriei,

Costandin Veisa ot vistierie.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXI, doc. 34.
Orig., pecete aplicată.

707

⟨Iaşi,⟩ 23 februarie 1800

Scrisoarea vistiernicului Balş cătr egumenul Sofronie, referitoare la modul cum au fost stabilite de către domn obligaţiile locuitorilor din Crăpături, Fărcaşa, Galul şi Largul faţă de mănăstirile Neamţ şi Secu.

Cinstit al mieu părinte sufletesc, sfinţie ta chir Sofronie, arhimandrit şi stareţ al sfintelor mănăstiri Niamţul şi Săcul, cu fiiască plecăciune sărut mîna sfinţiii tale.

Scrisoare sfinţiii tale din 13 aceştii curgătoare luni, înpreună cu zapisul de tocmala şi aşezare ce-au fost făcut mănăstirile cu lăcuitorii satelor de pe moşiile mănăstirilor, ànume Crăpăturile cu parte din Fărcaşa, de la ţinutul Sucevei şi Galul i Largul de la ţinutul Niamţului, pentru adetul de casă şi alte venituri a moşiilor în ce chip să le dea, cu dragoste s-au luat şi celi scrisă s-au văzut.

Şi fiindcă unele ponturi din zapis s-au cunoscut că sînt cu oareşcare asuprială lăcuitorilor, care asuprire a lor iaste pricinuitoaré şi de supărare mănăstirilor, pentru aceia iată, precum s-au socotit a fi cu dreptate şi spre odihna mănăstirilor, s-au făcut carte mării sali lui vodă, deşchisă, hotărîndu-să

pentru fiiştecare pricină în ce chip să s⟨e⟩ urmeză. La care, măcar că pentru adetiul de casă s-au hotărît să dea numai cîte un leu de gospodar pe an, pentru că fiind această hotărîre făcută de către mărie sa vodă mai înainté, cînd au venit lăcuitorii de la Dorna şi de la alte sate a ocolului Muntelui ot Suceavă de au jăluit şi li s-au înnoit hrisoavele ce avea, acum nu s-au putut sminti şi a să strămuta hotărîre aceia, decît s-au dat hotărîre ca tot după acea rînduială să s⟨e⟩ urmezi dare adetiului de casă şi de către lăcuitorii de pi moşiile aceste a mănăstirilor; care atît carte deşchisă, cît şi alte doaî cărţi gospod legati ce s-au scris una către dumnealor ispravnicii de Suceavă şi alta către dumnealor ispravnicii de Niamţu, s-au dat la mîna părintelui triimes ca să li aducă la sfinţie ta.

Şi sînt al sfinţiii tale fiiu sufletesc.

1800 fevr⟨uarie⟩ 23.

Părinte, poate că mănăstire nu s-a mulţămi la hotărîre ce s-au făcut ca să dea numai cîte un leu dă casă, dar vei şti sfinţie ta că dornenii şi bistricenii, avînd hrisoavi vechi şi viind cu toţi aice şi dînd jalobă mării sali lui vodă, nu s-au putut a nu li să da dreptate şi a nu li să întări unile din privileghiile ce au avut şi prin carte domniască li s-au hotărît ca să dea cîte un leu de casă. Pentru aceasta dar, fiind şi stare moşiilor Galul şi Largul tot deopotrivă cu a dornenilor şi a bistricenilor, nu s-au putut îndatori ca să dea mai mult. Şi mănăstire socotind ca să ia cu mulţămita mănăstirii venitul, socotesc că, judecînd drept, va rămîne mulţămită.

Constantin Balş vistiernic.

⟨Pe verso:⟩ Cinstit al mieu părinte sufletesc, sfinţie sa chir Sofronie, arhimandrit şi stareţu al sfintelor mănăstiri Niamţul şi Săcul, cu fiiască plecăciune să să dea.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXX, doc. 68.
Orig. pecete aplicată.

708

12 aprilie 1800

Locuitorii de pe moşiile de la munte ale mănăstirilor Neamţ şi Secu se învoiesc cu egumenul asupra obligaţiilor.

Adică noi, oamenii de pi moşiile sfintei mănăstiri Neamţul şi Secului, anume: Largu, Galul, Crăpăturile, cu parte Fărcaşii, de la partea muntelui, de pi Bistriţă, dat-am adevărat zapisul nostru la cinstită mîna sfinţiei sale părintele Dorothei arhimandrit şi stareţ sfintelor mănăstiri Neamţul şi Secul, precum să să ştie că, fiind noi hotărîţi prin ponturile măriii sale lui vodă ca să dăm mănăstirii Neamţului venitul moşiilor cîte un leu de casi şi cîte doo parale de toată oae mînzare ce să paşte pe numitile mutări, cum şi toate celelante cîte să hotărăscu prin ponturi, şi văzînd noi că unil: din ponturi ni sînt cu totul împotrivă, mai ales pentru fînaţuri şi pentru cei ce au oi mai multe, pentru care hotărăsc ponturile ca, neputîndu-se învoi cu mănăstirea pentru aceste, să avem a ne căuta aiure loc şi fînaţi, de a noastră bună voe am căzut cu multă

rugăminte la sfinţie sa părintele stareţul şi la tot soborul şi, făcînd învoială, hotărîm prin această scrisoare a noastră ce de acum într-acestaşi chip să avem a urma, adecă :

Să avem a da cîte un leu de casă şi cîte pol ocă brînzi de toată oae mînzare ce se vor paşte pe mutările ce s-au mai ţinut şi pănă acum şi cîte doao parali de stînjinul de fîn şi cît doao dimirlii de păpuşoi buni grăunţi gata şi cei de coadă cîte una dimirlie, însă cei ce vor ave sămănături, asăminea şi din celelante sămănături de a zăcea după obiceiu. Şi asăminea şi acareturile, adecă herăstăile, morile şi piule de sucman, să avem a plăti pe acestea după cum şi mai înainte. Şi fînaţul ce l-au oprit pentru mănăstire să fim datori noi a-l cosi şi a-l strînge stoguri, oricînd ne-ar poronci vechilul moşiilor, nepricinuindu-să despre noi ca să să strice, căci, de să va strica din pricina noastră, noi să avem a-l plăti fără cuvînt de răspuns ; cum şi pentru catarguri i alte lemni ce să vor tăe de cătră noi de neguţitorie din pădurile mănăstirii să avem a urma după cum hotărăsc ponturile pentru păduri.

Iar care din noi mai pe urmă nu ne vom mulţemi cu tocmala şi aşezarea aceasta, atuncea mănăstirea să aibă a urma după hotărîrea ponturilor la toate. Şi pentru mai adevărată credinţă ne-am pus numile şi degitile.

1800 apr⟨ilie⟩ 12.

Eu Grigoraş Popăscu ot Crăpături din ţinutul Sucevii ; eu Petrea Popăscu ot tam ; eu Gavril Ţifoiu ot Galu ; eu Ion Ţifoiu ot tam ; eu Vartolomeiu ot tam ; eu Vasile Gordun ot tam ; eu Ion Stratul ot tam ; eu Dumitru Acîrstii ot tam ; eu Ionaşcu din Largu ; eu Ion Micul ot tam ; eu Gavriluţ Tataru ot tam ; eu Ştefan Coroama ot tam ; eu Gheroghie Gălbaza ot tam ; şi cu toţi sătenii noştri ce sîntem şezetori pe acesti moşii.

Şi eu erei Jore ot Galu am ⟨fost⟩ faţe.

De la ispravnici⟨a⟩ Niamţului.

Întrebînd pe numiţii săteni, au arătat înainte noastră că cu a satului bună voe şi priimire au făcut aşezare aceasta cu svînta mănăstire, pentru acie s-au încredinţat şi cu a noastre iscălituri acest zapis.

1800 mai 16.

Grig⟨ore⟩ Ghica spatar.
Dimitrie pah⟨arnic⟩ ⟨greceşte⟩.

Arh. St. Buc., M-rea Neamţ, pach. CXXXV, doc. 8.
Orig.

709

5 mai 1800

Un număr de locuitori, care au arat fără prealabilă încuviinţare părţile de moşie ale Schitului Dărmăneşti, dau zapis că se învoiesc a lăsa schitului a treia parte din ce au arat şi semănat, iar de pe celelalte două părţi rămase lor să aibă a da dijmă.

Din porunca dumisale boiarilor cămăraşilor ocnelor, ni s-au hotărît noao de mai jos iscăliţilor pentru părţile de moşie ce le avea schitul Dărmăneştilor în curgere a patruzăci şi cinci de ani în stăpînire, dar noi, avînd trebuinţă,

ne-am sculat cu plugurile noastre, fără a lua voe de la părinții schitului, și ne-am pus și le-am arat. Și prin judecata dumisale ni s-au poruncit ca toată arătura ce am făcut noi pe locul schitului să o dăm în jumătate, adică o parte schitului și o parte noao, sămănată gata, și să ne întoarcă schitul sămînța și brazdele acei părți pără cînd să vor cerceta scrisorile și zapisele schitului de cătră dum⟨nea⟩lor boiarii cămărași. Și de s-or dovedi să[1] acele părți de moșie, prin scrisorile acele, că sînt drépte ale schitului, în anul acesta să ne dăm și dejma dintr-acea jumătate de arătură, iar de la anul încolo să fie a schitului în véci.

Apoi, adunîndu-ne la fața locului dinpreună și cu părinții și mergînd și măsurînd după poruncă, de a noastră bună voe ne-am priimit și ne-am învoit și am luat noi doo părți de arătură dintr-acéia caré o am făcut-o noi, iar a treia parte o am dat-o schitului, și nici să ne mai de sămînța, nici brazdele să ne mai întoarcă, iar după cum am zis și mai sus, de s-or dovedi acéle părți de moșie că sînt drepte ale schitului, să ne dăm și dejma de pe acéle doo părți de arătură a schitului și mai mult supărare despre noi sau despre feciorii noștri să nu aibă schitul, să și le stăpînească în véci, în bună pace.

Și spre mai adevărată încredințare, neștiind carte, ne-am pus numele și degetele.

1800 mai 5.

Eu Gavriil Marco ; eu Ștefan Buhuș ; eu Ion Buhuș ; eu Costandin Sagin ; eu Ștefan Sagin.

Eu Nicolaiu vătav am fost fați la această învoială.

Această scrisoari cu a lor bună învoială și priimiri, numiții di sus au dat-o înainte mea. M-am iscălit,

Nicolaiu Protopop.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. LXIV, doc. 167.
Orig.

710

⟨Mărgineni,⟩ 7 mai 1800

Constantin Polizu, șătrar, scrie biv vel jitnicerului Tănase Gosan despre trimiterea a două sălașe de țigani, înștiințîndu-l că țăranii sînt „foarte zurbăluiți", făcîndu-se din ce în ce mai „îndărăpnici".

Cu frățască dragoste mă închin dumitale arhon jicnicer Tanase Gosan.

Scrisoarea dumitale cu dragoste am luat și foarte m-am bucurat pentru venire dumitale acolo la Sosi[2]. Am luat și răvașul dumisale cucoanei și am văzut cele scrisă și iată că, după porunca dumisale, am triimis pe feciorii dumitale doao sălașe de țigani, anume pe Neculai sin Vălcul cu fămeia lui, Dochița, și cu un copil al lor Vasile și pe Ioniță sin Tănase cu fămeia lui, Paraschiva, care țigani să-i aducă la dumneata la Soci, cu toate cele ce au

[1] Corect : că.
[2] Corect : Soci, ținutul Bacău.

avut ei, dîndu şi o căruţă şi un fecior ca să-i ducă pănă la Soci, după porunca dumitale. Iar pentru răvaşul dumisale cucoanei poftesc să stei la mine, avînd să mă descarc la samă.

Pentru ţărani înştiinţez pe dumneata că sînt foarte zurbăluiţi, pe ce lună trece mai îndărăpnici să fac. Mă rog, arhon jicnicer, pentru hatîrul cucoanei, fă osteneală pe aice de pune la cale nişte pricini care nu pot să să îndrepteze şi cu aceasta rămîi

al dumitale mai mic, Co⟨sta⟩ndin Poliz şat⟨rar⟩.

⟨1⟩800 mai 7.

⟨Adresa :⟩ Cinstit al meu mai mare ca un frate, dumisale Tanase Gosan biv vel jicnicer, cu frăţască dragoste să să de.

⟨Însemnare :⟩ Răvaşul vătavului ot Mărgineni pentru doao sălaşi de ţigani ce mi-au dat danii răp⟨osata⟩ vistiernicească Catinca Ros⟨e⟩t.

Arh. St. Iaşi, Documente, pach. DV, nr. 94.
Orig.

711

7 mai 1800

Vintilă Creţu se obligă să presteze trei zile de clacă lui Vasile Cocorăscu, dobîndă la 10 lei pînă la 14 septembrie, cu care a cumpărat o chilă de păpuşoi.

Adică eu, Vintilă Creţu, dat-am adivarat zapisul meu la mîna dumisale giupînului Vasile Cocores⟨cu⟩, precum să s⟨e⟩ ştii că amu cumpărat o chilă păpuşoi drept zăci lei şi să-i dau banii la Zî⟨u⟩a Crucii şi pentru aşteptatu banilor să-i clăcuescu trei zîli. Iar de n-aşi da banii la vade, să-i port cu dobîndă din zăci, dosprizăci. Şi pintru credinţa m⟨i⟩-amu pus degi⟨tul⟩.

Osăbit mai sînt dator cu doi lei mai denainte şi tot aşa să unbli ca şi banii de mai sus. Şi pentru credinţa m⟨i⟩-amu pus degit⟨ul⟩.

Eu Vintilă Creţu, platnec.

1800 maiu 7.

Acad. Republicii Socialiste România, pach. DCCCXCVI, doc. 20.
Orig.

712

⟨Iaşi,⟩ 18 mai 1800

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, scrie ispravnicilor de Suceava să îndeplinească cererea lui Ştefan Budeanu de a i se înapoia curătura ce o avea făcută pe moşia Moişa a mănăstirii Rîşca, pe care egumenul i-o luase.

Io Costandin Alexandru Ipsilant voevoda, cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldavviei. Cinstiţi credincioşi boerii domniii mele, dumneavoastră ispravnici de ţinutul Sucevii, sănătate !

Fiindcă Ștefan Bude⟨a⟩nul, din satul Moișa de la acel ținut, iarăși viind, au dat jalubă cătră domniia me pentru ace curătură ci o ari făcută cu toporul din codru mereu, pe moșiia mănăstirii Rîșcăi, și egumenul de la ace mănăstiri i-ar fi luat-o, care curătură dovedindu-să făcută de numitul jăluitor cu a lui muncă, din codru mereu, iată scriu dumneavoastră să luați ace curătură de la stăpînire mănăstirii și să o dați în stăpînire jăluitoriului, ca mai multă jalubă pentru pricina aceasta să nu ne vii, și el să-și de dejma obicinuită, de a zăce, după ponturi, atît din sămănături i fînaț, cît și din altele [1].

1800 mai 18.

---

[1] La 30 mai 1800, Chiril egumenul mănăstirii Rîșca a dat domnitorului următoarea jalbă :

„Preînălțate doamne,

Jăluim milii preînălțimei tale pentru multă supărare ce suferim de cătră un Ștefan Budeanul, după jalobile ce dă preînălțimei tale cum că sfînta mănăstire i-ar fi luat o curătură făcută de dînsul din pădure și că ar fi rămas lipsit, pentru care i s-au făcut și trei luminate poruncitoare cărți gospod cătră dumnealor boerii ispravnici ai ținutului Sucevei, ca să i să de curătura la stăpînire lui.

Preînălțate doamne, pricina este într-acest chip, că mănăstire avînd a scuti 12 oameni prin hrisoavi gospod de miluire, ce are sfînta mănăstire posluşnici, i-au găsit de piste hotar făr' de bir, așezîndu-i pe lîngă mănăstire. Care, după vreme, înmulțindu-să, s-au așezat în bir și au început a pricinui nu puțini supărări și strîmtorire mănăstirii, atît cu venire lor înlăuntru în mănăstire la bisărică, cît și cu ședere lor, fiind aproapi de mănăstire, încît venise spre pustiire sfînta mănăstire, neavînd unde-și ține măcar puțini vite cu pășiunare pentru hrana petrecătorilor părinți, deosăbit că cu totul cu necuviință era mănăstire de duhovnicească petrecire pentru mîntuire sufletelor și să fie în mijloc de norod lumesc.

Pentru care, căzînd cătră milostivul duhovnicescul nostru părinte i stăpîn preosfinție sa părintele mitropolitul, cu tot soborul am arătat greotate în care ne aflăm, a lipsăi din strîmtorire lăcuitorilor, dar și primejdie sufletească ce ne stă înainte și am cerut agiutoriu, că ori să să scoată pe lăcuitori de pe lîngă mănăstire, ori să avem voie a eși din mănăstire, să ne ducem într-alt lăcaș de mîntuire. Și această voie nu ni s-au dat, ce au arătat însuși preosfinție sa premilostivului domn Alecsandru Ioan Calimahi voevoda, însoțind și noi jalobă cătră preînălțimea sa, au poruncit să să facă cercetare pentru neodihna mănăstirii prin dumnealor boerii ispravnici și prin logofăt al vistieriei ce s-au trimis. Și, aflînd adevărul, s-au milostivit spre vecinica sa pomenire și au poruncit de s-au scos de pe lîngă mănăstire atît pe petrecătoriul norod, cît și pe robii mănăstirii, lăsînd a fi sfînta mănăstire cu cinste sa, precum spre aceasta s-au și zidit, și i-au așezat tot pe moșie mănăstirii, afară, cale de un ceas și giumătate.

Apoi ei, după obiceiul lor îndărătnicindu-să, au început a supăra pe sfînta mănăstire cu neîncetate pîri asupritoare, arătînd nemulțămire. Și prin multe giudecăți în luminatul divan și înainte preînălțatului domn, cunoscîndu-să asupririle ce făce mănăstirii cu neadevăratele pîri, s-au dat hotărîre ca ei pe lîngă mănăstire mai mult să nu aibă cît de puțină împărtășire cu locuri de hrană, cu de nici un feliu, din care să să mai pricinuiască mănăstirii supărare, atît cu necuviincioasa umblare lor cu muerile pe lîngă mănăstire, cît și pentru strîmtorire la cuprindere hranei mănăstirii. Și așa li s-au dat alte locuri de hrană cu îndestulare lor, afară și lîngă a lor așezare, pentru care au dat și trei zapisă mănăstirii, înainte cinstitei isprăvnicii, că sînt mulțămiți și însuși ei de a lor bună voe dau mănăstirii, prin învoială, toate locurile ce le-au avut de hrană pe lîngă mănăstire, în care să cuprind și 35 fălci curături ce au avut pe lîngă mănăstire, pentru care, măcar că sînt încă cu pădure, dar, să lipsască mănăstire din supărare, le-am dat loc curat, cîmp, în șesul Moldovii, lîngă a lor așezare ; care de cînd s-au făcut aceasta sînt trecuți trei ani și mănăstire au fost odihnită despre dînșii.

Iar acum acesta fără nici o dreptate supără pe preînălțime ta cu jalobe, cerșindu-și curătura care iaste în mijlocul fînațului mănăstirii, care nu să poate suferi, că pentru un lucru ca acesta i s-au dat loc pentru loc și, fiind în vîrsta bătrîneților s-au ertat, de el de trei ani mănăstirii nimică n-au lucrat după datorie sa. Care, pentru toate hotărîrile aceste, sînt aice de față toate scrisorile, atît din vreme domniei sale Alecsandru Calimahi voevoda, cît și de acum carte de giu-

Cinstiţi credincioşi boerii domnii meli, dum⟨nealor⟩ ispravnici de ţinutul Sucevii să să de cu sănătate.

Procit vel logofăt.

S-au trecut,
M. Costandin.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 65.
Orig., pecete aplicată.

713

⟨Iaşi,⟩ 18 iunie 1800

Egumenul de la Rîşca se plînge domnului că locuitorii din satele Boroaia şi Bogdăneşti, panţiri în slujba isprăvniciei, nu vor să lucreze zilele de boieresc şi cere a se rîndui zapcii care să-i oblige la îndatoriri.

Preînălţate doamne,

Jeluim milii preînălţimii tale că sfînta mănăstire are doî sate cu apropiere de un ceas de la mănăstire afară, care pe aceşti lăcuitori îi ave sfînta mănăstire de cuprindere slujbei a tot lucrul, iar în anul trecut dumnealor boerii ispravnici, care au aşezat pe satul Boroaia panţiri în slujba isprăvnicii, care di-ndată au început a să înprotivi sfintei mănăstiri ca să nu lucreză 12 zile după hotărîre ponturilor gospod, precum păn' acum au lucrat mănăstirii fără înprotivire. Şi prin zapcii a cinstitei isprăvnicii de abiia au făcut lucrul mănăstirii, însă cu multă păgubire, numai batjocorind, iar într-acest an nicicacum nu să supun a lucra. Şi acum de zăce zile dumnealor boerii ispravnici au mai aşezat şi celalalt sat iarăşi panţiri şi au rămas sfînta mănăstire fără nici un sat pentru slujbă, din care pricină au rămas ca să s⟨e⟩ piiarză toată hrana mănăstirii, neavînd cu cine să s⟨e⟩ întîmpini la greotate ce are.

Premilostivi doamne, ne rugăm milii preînălţimei tale ca să te milostiveşti asupra acestui sfînt lăcaş, ca pe satul Bogdăneştii, care acum l-au aşezat panţiri, să s⟨e⟩ lasă din slujba aceasta spre cuprindere lucrului sfintei mănăstiri, sau să se scrie luminată carte preînălţimii tale către dumnealor boerii ispravnici ai ţinutului Sucévii ca să rînduiască zapcii în vreme ce va ave sfînta

---

decată la înfăţăşare ce am avut înainte cinstitei isprăvnicii, pe luminatele poruncitoare cărţi gospod ce s-au trimis.

Pentru care căzînd ne rugăm milostivirii preînălţimei tale, ca să te milostiveşti spre acel sfînt lăcaş întărind şi preînălţime ta la hotărîrile căzute ce s-au făcut spre vecinica pomenire, căci, cînd acestuia să va da curătura, piste hotărîrile ce s-au făcut şi zapisăle ce înşuşi ei au dat cu învoire, apoi mănăstire îndată au intrat iarăşi în ce dintîi şi neodihnă şi nu rămîni altă decît să ne ducem tot soborul unde Dumnezeu ne va îndrepta, că sint pătrunsă sufletile noastre de supărare lor şi nu vom mai pute lupta. De aceasta, cu lacrămi în ochi ne rugăm, iar anii vieţii preînălţimii tale rugăm de la milostivul Dumnezău să s⟨e⟩ facă înmulţiţi şi pre bine porunciţi fiind de-a pururea cu toată osirdie.

A preînălţimei tale smeriţi rugători.

Chiril arhimandrit, egumenul Rîşcăi şi cu tet soborul" (Ibidem, doc. 66, orig.).

mănăstire lucrul ei, ca după hotărîre ponturilor gospod să-i supue a lucra mănăstirii lucrul ce va ave, atît pe satul Bogdăneştii cît şi pe satul Boroaia, care să înpotrivesc a lucra. Căci de către mănăstire dacă să triimite a-i scoati, nu numai că nu să supun a merge, dar sînt trimişii mănăstirii şi în tot chipul batjocoriţi de dînşii.

Pentru care căzînd ne rugăm preînălţimei tale ca să avem milă şi dreptate şi mare pomană va rămine preînălţimei tale, fiind de-a pururea către Dumnezeu ai preînălţimei tale osîrdnici smeriţi rugători.

Chiril arhimandrit, egumenul Rîşcăi şi tot soborul.

⟨Rezoluţie :⟩

Mergi la dumnealui vel vistier [1].

1800 iunie 18.

Vel logofăt.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 67.
Orig.

714

⟨Iaşi,⟩ 20 iunie 1800

Veliţii boieri arată prin anafora domnului Moldovei împrejurările în care Ştefan Budeanu a fost deposedat de curătura sa, făcută pe moşia mănăstirii Rîşca şi imposibilitatea egumenului de a reveni asupra schimbului cu locuitorii.

Preînnălţate doamne,

După multe jalobe ce-au dat mai înnainte cătră înnălţimea ta un Ştefan Budeanul, moşneag, cu arătare cum că mănăstirei Rîşca i-ar fi luat o curătură făcută de dînsul din pădure mereia, de care el ar fi rămas lipsit, i s-ar fi făcut trii luminati cărţi a înnălţimei tali poroncitoare cătră isprăvniciia ţinutului Sucevii ca să i să de curătura la a lui stăpînire.

Dar apoi, prin deosăbită jalobă ce-au dat înnălţimei tali precuvioşie sa arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirei Rîşca, au arătat curgire pricinii într-altu chip, adică : avînd mănăstirea a scuti 12 oameni posluşnici prin hri-

---

[1] În aceeaşi zi, domnitorul scrie ispravnicilor ţinutului Suceava : „mai întîi pentru satul Bogdăneştii ce arată că l-aţi aşezat dumneavoastră panţiri acmu de vro zăci zile, se ceri răspunsu de la dumneavoastră di este cu adivărat că l-aţi făcut panţiri, şi de i-aţi făcut panţiri, cu ce cuvînt i-aţi făcut, cînd nici aţi înştiinţat pentru această pricină aice, nici vi s-au triimis vreo poroncă de aice ca să faciţi vreo prefaciri în panţiri.

Şi al doile, pentru înpotrivire ce arată arhimandritu că fac lăcuitorii dintr-aceste doî numite sate, fiindcă şi panţirii nu pot ave deosăbire dintre cielanţi lăcuitori a nu lucra zîlile hotărîte, poroncim dumneavoastră ca atît pe satul Boroaia ci sînt panţiri, cum şi pe satu Bogdăneştii, numai decît să-i supuneţi pe lăcuitori ca se lucreză 12 zile după hotărîre ponturilor gospod. Atîta numai asuprire piste ponturi să nu îngăduiţi a li s⟨e⟩ face, căutîndu dumneavoastră a puni la cali ca să nu arăte mai multă înpotrivire lăcuitorii la lucru zîlilor hotărîte şi să mai vie egumenul să mai superi cu jalobi pe domnie me pentru această pricină“ (Ibidem, doc. 68, orig.).

soave domneşti, au găsît acei posluşnici de piste hotar făr' de bir şi aşezîndu-i pe lîngă mănăstire, ei după trecire de vreme înmulţîndu-să s-au aşezat în bir şi au început a precinui nu puţini supărări şi strîmtoriri mănăstirii, atît cu venire lor la biserică înnăuntru în mănăstiri, cît şi cu a lor şidere aproapi de mănăstiri, încît venisă mănăstire spre pustiire, nemairămîind loc undi să-şi ţie puţini viti pentru hrana petrecătorilor călugări. Pentru care preosfinţie sa părintile mitropolitu, cum şi egumenul, prin deosebită jalobă făcînd arătare atunce mării sali Alexandru Ioan Calemah voevod, din poronca mării sali s-au făcut atunce cercetare la faţa locului prin ispravnicii ţinutului şi prin diiacu de visterie ce s-au trimis de aice, şi s-au aflat adivăru, după care au poroncit de s-au scosu de pe lîngă mănăstiri atît pe ţărani, cît şi pe ţiganii mănăstirii şi i-au aşazat afară, cali de un ceas şi giumătati, tot pe moşie mănăstirii.

Apoi, ei neodihnindu-să, au pornit în urmă neîncetate jalobe asupritoare asupra mănăstirii. Şi stînd cu dînşii la giudecată atît în divan gospod, cît şi înnainte mării sale şi cunoscîndu-să asuprelile ce făce, s-au dat rămaşi, hotărîndu-să ca pe lîngă mănăstire mai mult se nu aibă cît de puţină înpărtăşire cu locuri de hrană, din care să să mai pricinuiască mănăstirii supănare, atît cu necuviincioasa umblare lor cu muerili pe lîngă mănăstiri, cum şi pentru strîmtoare la cuprindire hranii mănăstirii. Şi aşa li s-au dat alte locuri de hrană cu îndestulare lor, afară, aproapi de aşazare lor, pentru care au dat şi trii zapisă la mănăstire, înnainte isprăvniciei, cum că sîntu mulţămiţi şi însuşi ei de a lor bună voie dau mănăstirii prin învoială toate locurile ce le-au avut de hrană pe lîngă mănăstire, în care să cuprind 35 fălci curături ce-au avut, care măcar că sînt încă cu pădure, dar pentru ca să lipsască mănăstire din supărare, li-au dat lor loc curat, cîmpu în şesul Moldovii lîngă a lor aşezare.

Cari de cîndu aceste s-au săvîrşit sînt trecuţi trii ani şi mănăstire au fost odihnită despre dînşii pără acum, cîndu acest Ştefan Budeanu, fără nici o dreptate, supără pe înnălţime ta cu jalobe, cerşindu-şi curături în mijlocul fînaţului mănăstirii, cari nu să poati suferi, că pentru un lucru ca acesta li s-au dat loc pentru loc ; cari fiindcă el este bătrîn, de trii ani mănăstire l-au ertat de lucru ce ave să lucrezi la mănăstire, cum spre dovada acestor arătate mai sus, au scos acum numitul egumen di-au arătat de faţi seneturile următoare la pricina aceasta, adică :

Întîiu, o anafona de giudecată din let 1795 oct. 7, între egumen şi între lăcuitorii din satul Moişa ot ţinutul Sucevii, şi la întăritura acei anaforali s-au poroncit atunce is⟨pravnicilor⟩ de ţinutul Sucevii ca cu mazili di ai ţinutului i panţiri să-i rădice de pe moşiia Moişa şi să-i aşezi pe moşia Bogdăneştii, ori Plopul, ori Tîrzii, cum pre larg arată aceia anafora ci iaste întărită cu pecete mării sali Alexandru Ioan Calimah voevoda ;

Al doile, o carte gospod tot de la mărie sa, din let 1796 iuli 23, cătră is⟨pravnicii⟩ de ţinutul Sucevii, poroncitoare ca, pentru cît loc să va găsi arătat de lăcuitorii din Saca i Tîrzii că ar fi a lor curături, să li de mănăstire din cîmpu curat în cel mai bun locu lîngă aşazare lor, din fînaţul ce are mănăstire, şi aşezîndu-i, să-i facă să înţăleagă ca să nu pricinuiască mai multă supărare mănăstirii, cum arată aceiaşi carte ;

Al triile, au arătat un zapis din let 1797 april 18, de la toţi sătenii lăcuitori de pe moşiia Saca, cari mai înnainte au fost şezetori în Moişa, între cari este iscălit şi acest Ştefan Budeanu, dat la mîna egumenului de Rîşca şi la tot săborul, prin care arată ei că, după multe supărări ce-au făcut mănăs-

tirii cu giudecățili pentru locuri de arat și de cosit și că, după giudecățile ce-au avut, s-au hotărît ca să să așezi ei la moșiia Saca în poiană și, în locu curăturiior ce-au avut îngrădite, să li de mănăstire alte locuri care li-au și dat după cerire lor. Și să leagă prin acel zapis ca de s-ar mai scula ei cu vreo pîră ori pentru arături, ori pentru curături, sau pentru fînațu, sau pentru imaș, sau pentru zili de lucru, sau pentru dijmă, sau de ar mai ceri loc de așazare afară din poiana Saca unde acum sînt așazați, să nu li să ție în samă nici la o giudecată și să fie și supt blestemu mănăstirii, încredințat fiind zapisul de isprăvnicie ținutului ;

Al patrule, au arătat o carte gospod de la mărie sa Alexandru Ioan Calimah voevod, din let 1797 iuli 22, către ispravnicii de ținutul Sucevii, după înștiințare ce-au fost triimis către vistirie pentru lăcuitorii din satul Moișa ce din porunca mării sali s-au mutat cu șidire pe moșiia Saca i Tîrzii, poroncindu-să pre larg în ce chip să urmeze și mai multă ascultare să nu li de, și pentru cîți oameni n-au apucat a-și face casă și să află prin colibi, poroncești să-i zapciiască ca numaidecît să-și facă casă și alte lucruri trebuincioase ale așezării lor pe moșie Saca ;

Al cincile, au arătat atît zapis din let 1797 oct. 9, iar de la acei seteni dat la mîna egumenului de Rîșca și la tot săboru, prin care iarăși să arată supărările ce-au pricinuit ei mănăstirii cu giudecățile ce-au avut și cum că s-au cunoscut că cererile lor sînt făr' de cali și s-au hotărît ca arăturile lor să li facă în doizăci și cinci pămînturi a mănăstirii de pe moșie Bogdăneștii, iar în locu curăturilor ce le-au avut ei mai înnainte pentru fînațu în poiana Buda și la alte locuri pe lîngă mănăstiri, să li să de lor fînațul mănăstirii din Plopi și mănăstire să aibă a stăpîni toate curăturile ce li-au avut ei făcute pe moșie mănăstirii ; și să leagă prin zapisul acela ca oricînd s-ar mai scula cu vreo cerire să nu li se ție în samă, adeverit fiind zapisul acesta, după orînduiala păzită, de is⟨pravnicii⟩ ținutului și de alte obraze ;

Al șasăle, au arătat și alt zapis din let 1797 oct. 13, iar de la sătenii din satul Saca, dat la mîna egumenului și tot săboru mănăstirii Rîșca, iarăși cuprinzător pentru multe supărări ce-au pricinuit ei mănăstirii, și arată că la ce de pe urmă, prin învoială, au dat mănăstirii pe unde au fost a lor locuri de cosit și de arat și în locul acelora au luat de la mănăstire alt loc pentru hrana lor, adică 53 fălci iarbă de fînațu, în fînațul mănăstirii de la Plopi, ca să li fie pentru fînu, și 15 fălci de loc în Petrileşti unde mai înainte au fost ogoarăli mănăstirii, ca să le fie lor pentru sămănături, osăbit de alte 50 fălci loc ce mai au în poiana Saca unde sînt așazați ; și să leagă ca nici mănăstire pe dînșii mai mult se nu-i mai strîmtorească, cum nici ei să nu ceie de la mănăstire mai mult loc, adeverit fiind zapisul de is⟨pravnicii⟩ ținutului și de alți boeri martori ;

Al șaptile, au arătat o carte de giudecată de la is⟨pravnicii⟩ ținutului Sucevii din anu trecut, let 1799 noemvrie 22, iscălită de dum⟨nealui⟩ comis Necolai Rali, ce era atunce ispravnic, prin cari arată că acest Ștefan Budeanul, aducînd trii luminati cărți a înnălțimii tali poroncitoare ca să cerceteze pentru curătura ce ar fi făcut el cu toporu din pădure și egumenul de Rîșca i-ar fi luat-o, arată is⟨pravnicii⟩ că au chemat pe egumen de fați și zicîndu-i ca să-i de curătura, ori să de răspunsu cu ce cuvînt au luat-o, egumenul l-au întîmpinat pe jăluitor la giudecata aceia cu zapisu tuturor sătenilor, undi și Ștefan Budeanu au pus degitul, cari zapis este adeverit de is⟨pravnicii⟩ ținutului, prin care

zapis sătenii arată că au dat toate curăturile lor în stăpînire mănăstirii și în locul curăturilor au luat țăranii fînațul mănăstirii din Plopi ; al doile, au arătat atunce egumenul o carte gospod, ace din let 1797 iuni 22, prin care să poroncești ispravnicilor de ținutul Sucevii din vreme aceia, ca pentru toate pricinile ce-au avut mănăstire cu sătenii, atît pentru curături, cît și pentru altili, să nu mai cerceteze, căci s-au cercetat de către divanu și s-au hotărît ca să să urmeze după zapisul ce-au dat sătenii la mănăstiri.

Și întrebînd atunci numitu ispravnic pe acest Ștefan Budeanu ce mai are a răspundi înpotrivă, el ar fi dat răspuns că cu adevărat toate acele așa au fost, dar lui nici atunce nu i-au fost cu voia să-și de curătura, nici acmu, și tot făce cerere ca să i să de înnapoi curătura lui.

Și la aceasta, is⟨pravnicii⟩ au judecat ca, de vremi ce mănăstire are atît⟨ea⟩ hotărîri atît de către divanu, cît și de către cei mai dinnainte ispravnici, pentru acele curături ce li-au luat mănăstire, între care să cuprind și curătura acestui Ștefan Budeanul, să rămîie mănăstire în pace și nesupărată mai mult, cum mai pre larg arată aceeași carte.

Preînălțate doamne, după cîtă cercetare s-au făcut de către noi pricinii aceștiia, în acest chip s-au dovedit : strămutare acelor săteni de pinpregiurul mănăstirii și schimbul ce-au făcut cu mănăstire, de și-au dat curăturile lor la mănăstire și au luat altu loc di la mănăstire mai mult și mai bun, la locul ce șed ei acum, pentru ca să rămîie mănăstire în liniște, și nici cu un chip nu găsîm cu cale ca să să de jeluitoriului curătura înapoi, căci apoi toate așezările di sus arătate trebui să să strămute. Ce de către noi s-au socotit fiindcă iaste un om bătrîn, să i să de acum agiutoriu de către egumenul mănăstirii 20 lei și o vacă cu vițel pentru hrana lui și deosăbit să i să de de către mănăstire de tot anul cîte patru merți de păpușoi în cîtă vremi va trăi el, iar după moarte lui, clironomii săi se nu mai ceie nimică de la mănăstire.

De care nu lipsim a înștiința pe înălțime ta, iar ce desăvîrșită hotărîre rămîni la înalta înțelepciune înălțimii tale.

1800 iuni 20.

A înălțimii tale preplecați slugi,
Costandin Balș vel logofăt ; Ion Razu vel logofăt ; Manolachi Conachi vel vornic ; Vasile Costachi vel vornic ; Dimitrachi vel vornic.

⟨Hotărîre domnească :⟩

Io Costandin Alexandru Ispilant voevoda, cu mila lui Dumnezău domn țărîi Moldaviei.

Cetindu-să anaforaoa aceasta înaintea domniii méle și văzîndu-să cercetările ce s-au făcut mai înainte și hotărîrea ce s-au datu pentru curăturile și alte locuri de hrană ce avea lăcuitorii cînd trăia înprejurul mănăstirii, cum și zapisul ce însuși lăcuitorii arătați cu bună priimirea lor l-au dat mănăstirii, vederat s-au cunoscut că dumnealor velițîi boeri cu cale și cu toată dreptatea au giudecatu. Pentru aceia dar, și domniia mea aseminea hotărîm și întărim ca întocma precum mai gios prin această anafora să cuprinde, să s⟨e⟩ urmezi, nesupărată mai mult mănăstirea despre acel Ștefan Budeanul, cum nici despre ciialanți.

Poroncim și dumitali vel logofăt de Țara de Gios, să s⟨e⟩ scrie cartea domnii meli dumilor sale ispravnicilor ținutului Sucevii, ca să ia și aceli trei

cărţi a domnii méli de la acel Ştefan Budeanul ci după neadeveratili a lui jalubi li-au luatu şi să le triimită aice [1].

Interindu-să anaforaoa aceasta şi cu a noastră domnească pecete.

1800 iunie 23 dni.

Procit Sturza comis.

S-au trecut în condică,

Matei Costin, condicar.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. XXIV, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

715

⟨Iaşi,⟩ 4 iulie 1800

Constantin Ipsilanti, domnul Moldovei, dă carte de încuviinţare egumenului de la Caşin să nu îngăduie locuitorilor bîrsani a-şi păşuna vitele şi a cosi fîn pe munţii mănăstirii, decît după ce mai întîi se vor fi învoit cu dînsul.

Io Constandin Alexandru Ipsilanti voevoda, cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei.

De vremi ce cuvioşiia sa arhimandritul Dionisie, egumenul mănăstirii Gălăţii şi epitropul tuturor mănăstirilor Svîntului Mormînt ce sînt aice în ţară, ni-au făcut arătare cum că lăcuitorii bîrsani ce să află cu lăcuinţa pe moşiia mănăstirii Caşinul de la ţinutul Bacăului, neurmînd după cuprinderea hrisovului domnii méle ce s-au dat numitii mănăstiri, arătătoriu prin ponturi ce urmare au să păzască atît ei, cît şi mănăstire, la adetiul moşii, sînguri ei în putere lor volnicindu-să pun stăpînire pe munţii ce-i are mănăstire, făr' de a să învoi pentru venitul lor, şi au cerşut dreptate.

Deci, fiindcă prin al patrăle pont ci iaste cuprinsu prin hrisovul domniii meli din anul acesta, 1800 ghenar 20, care s-au dat mănăstirii, să arată ca pentru munţii ci-i va ave mănăstire să aibă lăcuitorii satului Caşinul ce lăcuesc acolo a-şi văra şi a-şi păşuna vitile în munţi la locul ce li să va da de către mănăstire, cum şi iarba ce va fi de fînaţ ei să o cosască, însă cu tocmală şi cu voia mănăstirii, după cum să vor pute aşeza, iar fără tocmală şi învoială nicidecum să nu poată întra cu oile, nici să poată a cosi la munţi, iată dar, s-au dat cartea aceasta a domnii meli cu care numita mănăstire Caşinul întocma pre deplin să aibă a urma după chipul ce să arată mai sus.

Pentru care poruncim şi dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩, ispravnici de ţinutu Bacăului, ca pe lăcuitorii bîrsani ci să află cu lăcuinţa pe moşiia mănăstirii Caşinului să nu-i îngăduiţi în tărie a pune stăpînire pe munţii ci-i va ave mănăstire,

[1] La 3 iulie 1800 se scrie şi cartea domnească ispravnicilor de Suceava „ca să înpliniţi de la mănăstire acei 20 lei şi o vacă cu viţel şi să le daţi numitului moşneag, cum şi pentru datul păpuşoiulor pe tot anul mănăstire să aibă a urma după hotărîre anaforalii. Iar pentru trei cărţi a domnii mele ce s-au dat după neadevăratili jalube a acelui moşneag, care sînt la mîna lui, poroncim dumneavoastră ca să le luaţi de la dînsul şi îndată să le trimiteţi aice" (Ibidem, pach. VII, doc. 69).

ci ei, de vor ave trebuință ori di pășunat cu oile sau de cosit, să aibă întîi a să învoi cu mănăstire precum să arată mai sus, iar făr' de învoială și în tărie să nu cutéze a pune stăpînire ca să să păgubască mănăstirea de drept venitul moșii sale, urmîndu-să la toate întocma după hotărîre hrisovului domniii mele ci s-au dat mănăstirii.

1800 iuli 4.

Procit vel logofăt.
S-au trecut în condică,
Petrachi Bene.

Arh. St. Buc., M-rea Sf. Sava-Iași, pach. XXIV, doc. 10.
Orig., pecete aplicată.

716

⟨Iași,⟩ 6 septembrie 1800

Vistiernicul Iordachi Roset scrie egumenului de la Rîșca să nu oprească pe locuitorii din satul Drăgănești și Poiana Prisăcii a lua lemne din pădure pentru trebuințele lor și să le dea înapoi uneltele oprite ca zălog.

Cu fiiască evlavie mă închin sfinții tale,

Oamenii din satul Drăgăneștii și din Poiana Prisăcii, de la ținutul Niamțului, ce se megieșescu cu moșiia Boroaia a mănăstirei Rîșcăi, viind aice au dat jalobă asupra sfinții tale, arătînd cum că din moșiia Boroaia trecînd o bucată din moșii cu păduri printre satile lor, mai înainte nu era oprit de a nu-și lua lemni de foc și altă cherestea ce avea trebuință, iar acum sfinție ta i-ai fi oprind cu totul a nu intra să ia nimică din pădure și i-ai și zălogit luîn-le cîteva topoară și altile, și le ții oprite la mănăstiri de nu au cu ce să-și caute de munca și celi trebuincioasă a casilor lor.

Și după jaloba lor, find această urmare împotriva hotărîrei ponturilor ce sînt pentru păduri, cari sînt știute și de cătră sfinția ta, s-au scris carte măriii sali lui vodă cătră dumnealor ispravnici de ținutul Sucevii, poroncindu-li-să ca această urmare să nu îngăduiască a se mai face, ca oamenii să fiie slobozi a lua lemni de foc făr' de nimică zăciuială, iar din alt feliu de cherestea ce vor avea trebuință să taie să dea zăciuiala obișnuită după cum să hotărăști prin ponturi și să li să dea de cătră sfinție ta și zăloagile înapoi.

Dar n-am lipsit și eu a scrii sfinții tale ca, di iaste pricina precum au jăluit oamenii din satile arătate, că-i oprești de la pădure a nu lua lemne de foc, nici cherestea cu zăciuială, la arătare ce ți se va face de cătră dumnealor ispravnici după poronca măriii sale lui vodă să nu stai împotrivitor, ce să

cauţi să fii următor hotărîrii ponturilor, lăsînd pe oameni făr' de nici o oprire sau supărare ca să-şi ia atît lemni de foc făr' de zăciuială, cît şi alt feliu de cherestea, dînd zăciuială, cum şi zăloagili ce li-ai luat să le dai oamenilor înapoi, ca să rămîi oamenii odihniţi să nu viie să mai superi cu jalobă pe mărie sa vodă, că apoi atunce vei cădea negreşit în mai mare supărare. Şi sînt

al sfinţiii tale fiiu sufletesc,

Iordachi Roset vel vistier.

1800 săpt⟨emvrie⟩ 6.

⟨Pe verso :⟩

Cinstit al mieu părinté sufletesc, sfinţiii sali Chiril, arhimandritu şi egumenul sfintei mănăstiri Rîşca, cu fiiasca evlavie să să dea.

Arh. St. Buc., M-rea Rîşca, pach. VII, doc. 70.
Orig., pecete aplicată.

717

⟨Iaşi,⟩ 20 septembrie 1800

Vistiernicul Iordachi Roset scrie egumenului de la Rîşca despre primirea unui „hîrzob de păstrăvi" şi că s-a poruncit ispravnicilor de Suceava să constrîngă pe locuitorii din Bogdăneşti a lucra mănăstirii zilele de boieresc.

Cu fiiască evlavie mă închin svinţiii tale,

Scrisoarea svinţiii tale am luat şi răvaş pentru vădrărit iată triimit svinţiii tale, cu suma ce şi în anul trecut au scutit mănăstire, căci mai mult nu s-au putut.

Pentru supărările ce să pricinuescu mănăstirii de cătră sătenii de la Bogdăneşti, iată cu tărie să scrie dumilor sali ispravnicilor ca să le pue toati la cali şi să-i supui pe oamini să le lucrezi zililę boirescului şi să nu-i îngăduiască nicidecum să facă de un banu măcar pagubă mănăstirii, şi ti vei odihni svinţie ta. Iar cînd şi după aceasta vei vide înpotrivă urmări, atuncea să faci visteriii înştiinţări şi să va puni la cali cu alt chipu.

O apărătoare şi un hîrzob ⟨de⟩ păstrăvi ci mi-ai trimis li-am priimit şi foarti mulţămescu svinţiii tali, fiind

al svinţiii tali fiu sufletesc.

1800 săpt⟨emvrie⟩ 20.

După carte ce s-au scris ispravnicilor cari o triimite la spatar Racoviță, trebui negreșit să ti odihnești.

Știu că ai păunu acolo; poftescu să pui să-mi facă doaî apărători di peni de păun, numai să fie lungi, mari și pre mă vei îndatori.

Iordachi Roset vel vistier.

Arh. St. Buc., M-rea Rîșca, pach. VII, doc. 71.
Orig.

718

Septembrie 1800

Locuitorii din Fărcașa, Stejarul și Bușmeiu dau zapis vechilului mănăstirii Neamț că se obligă a da adetul moșiei pentru cheresteaua de catarguri, cîte un leu de pluta mare și „o leiță" de pluta mică, în termen de o săptămînă.

Adică noi oamenii din Fărcașa, Stăjarul, Bușumeiul, care mai gios ne vom numi, dat-am adevărat și credincios zapesul nostru la cinstită mîna sfinției sale părintelui Ionichi, vechilul sfintei mănăstiri Neamțului, pentru chiresteaoa de cătarguri i cătărgeli ce-am tăet pe moșie sfintei mănăstiri, ca să dăm cîte un leu de pluta mare i de pluta mică cîte o leiță, după ponturile gospod, adetiul sfintei mănăstiri.

Și viind părintile Ionichii cu pontul gospod și volnicie dumisale ispravnic la dumnealui căpitan Dumitrachi polcovnic, ca să înplinească adetiul de sus arătat de la noi, și neavînd acmu nici o puteri, am căzut cu rugăminte la părintile Ionichi ca să ne mai îngăduiască o săptămînă și să dăm toți banii sf⟨inției sale⟩ cu mulțămită, după cum dau și pe alte moșii. Și pentru credință ne-am numit și am pus și degetile.

Eu Gheorghi Vasilic⟨hi⟩; eu Gligori morariul; eu Nița Blagăi; eu Dumitru Petrișor; eu Vasile Căcăraz; eu Nița Chirilii; eu Lupul Hilpoae.

Și noi toți tovarășii chizeși platnici unul pentru altul.

Și am scris erei Gavril ot Broșteni, cu zisa numiților mai sus.

1800 septem⟨vrie⟩.

Cercetîndu-să Bistrița, s-au găsit dîndu tot aș⟨a⟩, dîndu adet toți, și așa s-au primit și iei înaintea mea și au dat și zapisu după cum să vede.

Dum⟨it⟩r⟨u⟩ polc⟨ovnic⟩.

⟨Pe verso:⟩ Zapisul muntenilor.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXXXVI, doc. 80.
Orig.

2 noiembrie 1800

Ispravnicul de Suceava poruncește căpitanului de la ocolul Muntele să împlinească de la locuitorii din Crăpăturile și Fărcașa dijma din cherestea pe care ei nu se supun a o da mănăstirii Neamț.

De la isprăvniciia ținutului Sucevii, către căpitanu de ocolu Muntelui.

Fiindcă chiviоșia sa Sofronie arhimandritu, stariț sfintei mănăstiri Neamțul, ne-au făcut arătare cum că sătenii din Crăpături și Fărcaș⟨a⟩, ce șed pe moșia mănăstirii nu să supun a da dijmă dupe hotărîre cărții gospod ce are mănăstire și dupe sapisul[1] lor ce s-au văzut de către noi, pentru aceia, vei citi carte gospod și, dupe hotărîre cărții și dupe zapisul lor, să apuci să înplinești dijma, atît din catarturi, cum și din altele, dupe hotărîre cărții gospod și dupe zapisul lor.

1880 noemvrie 2.

Ioan Razu spătar.

Arh. St. Buc., M-rea Neamț, pach. CXXXVI, doc. 11.
Orig.

[1] Pentru : zapisul.

GLOSAR

A

acolisi, a se = a ridica pretenţie nedreaptă împotriva cuiva.
~~*adăoşag* = adaos la dări.~~
adet = dare, obligaţiile ţăranilor faţă de stăpînul moşiei.
afierosit = dăruit, închinat.
agiuns = înţelegere împotriva cuiva.
ajutorinţă = dare către vistierie, plătită de toţi contribuabilii, începînd din 1759.
alişveriş (alijveriş) = negoţ, afacere.
amistui, a = v. *mistui.*
amnar = grindă transversală la acoperiş.
anafora = raport către domn.
analogon = cotă-parte, proporţie.
anerisi, a = a anula.
apărătură = pădure în care tăierea este interzisă.
arhon = domn, cuvînt care se adresa unui boier.
aşeza, a se = a se învoi.
aşezămînt = hrisov domnesc, urbariu.
auditor = judecător austriac.
auditorial = instanţă judiciară austriacă.
avaet (de casă) = dare către stăpînul moşiei.
az = eu.

B

banii steagului = dare plătită la urcarea pe tron a unui domn.
bazghezi, a = v. *vazghezi.*
băbiac = călugăr care locuieşte în afara mănăstirii.
bărăni, a = a stărui, a insista.
berneveci = pantaloni.
bez = afară de.
bezmen (bezmăn) = chirie, arendă.
bina = clădire.
biv = fost.
branişte = moşie rezervată pe care ţăranii puteau lucra numai cu învoirea specială a stăpînilor.
brat = frate.
breaslă = categorie de locuitori.
bucate = vite, avere mişcătoare.
bulucbaşă = comandant turc.
butuci (a pune în butuci) = bucată de lemn în care erau prinse mîinile sau picioarele celui adus la judecată.

C

catarg = cherestea, trunchi de brad.
categorisiri (catigorisiri) = vorbe de ocară.
căsoaie = dependinţă.
certare = pedeapsă.
chivernisi, a = a administra.
cifert = sfert, rată trimestrială a birului.
cinie = capcană, cursă pentru vînat.
ciritei = crîng, tufăriş.
ciubote = amendă.
clironom = moştenitor.
Cordon = teritoriul din N. Moldovei stăpînit de austriaci după 1775.
cornet = pădurice de corni.
cristel (de săgeată) = bătaia unei săgeţi.
cuniţă = dare pe vite, văcăritul străinilor.
curătură = pămînt defrişat.

D

datis zdraviem = să se dea cu sănătate.
davagelîc = reclamaţie, plîngere.
dărma, (a ~ pădurea) = a tăia ramuri înfrunzite pentru hrana vitelor.

defendevsi, a = v. *diafendipsi.*
desetină = dare pe stupi și porci.
dezbate, a se = a scăpa, a se elibera de ceva.
diafendipsi, a = a apăra.
diorthosire = îndreptare, (a face dreptate).
dni = zi.
dres = act, document.
dubas = luntre.
dulap = scîndură mare.
dumesnic, loc ~ = locul de lîngă casă.

E

edire = etre (sing.: *iatră*), unealtă de pescuit.
ege = lui.
embatic = chirie, arendă pe termen lung.
exeflisis = achitarea unei datorii.

F

fasie = impozit funciar în Bucovina sub austriaci.
fiastru = fiu vitreg.
firtă = sfert de pogon.
fîrtai = sfert.

G

gealip = v. *gelep.*
gelep = negustor oriental care cumpără oi pentru turci.
geremea = amendă.
ghizd (ghizdele) = colacul unei fîntîni.
gilip = v. *gelep.*
gloabă = amendă, despăgubire pentru stricăciuni.
globi, a = a amenda.
gospod = domnesc.
gorștină = dare, impozit, pe oi.
goștină = v. *gorștină.*
gujulii = vînat mic.

H

hatalm = amendă.
hereseu = ferăstrău.
hiestru = v. *fiastru.*
hindichi = șanț, canal.
horilcă = rachiu din fructe sau din cereale.
hrisov = act domnesc.

I

i = și.
I naco ne budet = și altfel să nu fie.
i ispravnic saam rece gospodstva mi = și ispravnic însăși spusa domniei mele.
iezăr = iaz, heleșteu.
iezături = nedreptăți, asupriri.
îmă = mamă.
înfrîna, a = a opri, a limita.
însîmbrăluit = întovărășit la plug.
înteri, a = a alunga, a îndepărta de pe moșie.
învăluială = asuprire.
înveghe, a se = a se învăța minte.
iscal = am iscălit.
ispisoc = act domnesc.
iznoavă = din nou.

J

jac = jaf.
jiganie = animale sălbatice, vînat.
jirebie = porțiune dintr-o moșie.
jitar = paznic la semănături.

L

laz = curătură pentru fînaț.
leat (let) = an.
leiță = monedă.
liude = om, individ.

M

madea = chestiune, problemă, pricină.
marafet = mijlocire, intermediu.
mascur = porc.
măgere = mreje, unelte de pescuit.
măiestrie = unealtă de vînat sau de pescuit.
merță = unitate de măsură pentru cereale, de o jumătate de chilă.
meșteșug (meșterșug) = fals, înșelăciune.
mezălgiu = slujitor la menzil.
mezil, menzil = serviciul de transport și poștă.
mieză-păresimi = mijlocul postului Paștelui.
milostiiu bojiiu gospodar zemli Moldavscoi = cu mila lui Dumnezeu, domn țării Moldovei.
mistui, a = a ascunde.
mînzare = oaie cu lapte.
mortasipie = taxă plătită pentru animale și produse vîndute la tîrg.
moșinaș = proprietar de pămînt.
mutare = pășune la munte pentru oi.

N

nacas = poruncă, hotărîre.
nart = cuantum.
nămală = chirie.
nebîtsno = nefiind.
nemesnic = dregător de ocol, subaltern al ispravnicului.
neruşiit = nemişcat, neclintit.
Nijnei Zemli = Ţara de Jos.
nov = nou.

O

oblici, a = a afla, a prinde de veste.
olac, cal de ~ = cal de poştă, de curieri.
order = ordin.
orîndă = chiria luată de stăpîn pentru cîrciuma moşiei.
ort = monedă valorînd 30 de bani.
ot = de, de la.
ot tam = de acolo.

P

para = monedă valorînd 1/40 dintr-un leu sau 3 bani.
parmac = unitate de măsură, 1/8 dintr-o palmă domnească.
pecete roşie = adeverinţă dată unui contribuabil care plătea dările cu reducere sau era scutit.
pecetluit de samă = încheierea unor socoteli băneşti ale visteriei.
perilipsis = listă de rezumate.
pervago gospodstva = în întîia domnie.
pisal = a scris.
pîrcălăbie = taxă pentru produse vîndute la tîrg.
pliroforisi, a se = a se lămuri într-o chestiune.
pod = pavaj de lemn în tîrguri.
podani = ţărani dependenţi.
podvoadă = obligaţie de transport.
pol = jumătate.
politie = oraş.
pont = punct, articol de aşezămînt.
ponturi = hotărîre generală redactată pe puncte.
posluşanie = slujbă.
postrig = norme de viaţă pentru călugări.
potronic = monedă valorînd 10 bani.
pozvolenie = permisiune.
pred sim listom gospodstva mi = înaintea acestei cărţi a domniei mele.
prilog = pîrloagă.
procit = a citit din nou.
procitennomu = cel care a citit din nou.
pronomion = privilegiu.
pusoare = vie plantată de curînd.

R

rădiu = v. *rediu.*
răsuflat = anulat, fără valoare.
răvaş = scrisoare, poruncă dată la mîna cuiva.
rediu = pădure mică, tînără.
rufet = breaslă, grupare de slujitori în serviciul unei instituţii.

S

s, să = cu.
saam gospodin velet = însuşi domnul a vrut.
săimen = v. *seimen.*
sălişte = v. *silişte.*
săsece (sing. săsîiac) = coşare pentru porumb.
serhat (sarhat) = cetate turcească la graniţa Moldovei.
se ubo mî = adică noi.
seimen = ostaş mercenar în garda domnească.
siială = sfială.
silişte = vatra satului.
sin = fiu.
sinovi = fiii.
sîtnic = unealtă de pescuit.
slujba zlotăriei = strîngerea dărilor.
soncă = traistă, tolbă.
soroc = termen.
soronar = meşter lumînărar şi săpunar din seu.
stărpăt = oi, vite sterpe fără lapte.
stenahorie = strîmtoare, nevoie, lipsă.
stepenă = rang, demnitate, stăpînire.
stolonacealnic = şef de birou într-o instituţie.
sucman = ştofă groasă ţărănească din lînă.
sultan mezat = licitaţie.

Ş

şarampoi = stîlp de lemn.
şaugău, şavgău = lucrător la ocnă.

T

tălpi = grinzi de lemn folosite la fundamentul unei construcţii.
tăraş = stîlp de lemn la gard.
testament = hrisov domnesc reglementînd o anumită chestiune.
tetrago gospodstva = în a treia domnie.
tij = de asemenea.
treti = al treilea.
toe pisah gospodstva mi = aceasta am scris domnia mea.

toe pişem = aceasta scriem.
ţidulă = poruncă domnească dată în scris boierilor divanului ca să cerceteze o chestiune.

U

u = la.
uric = carte domnească de stăpînire.

V

v, vă = în.
vadea = termen.
vazghesi = a se lipsi.
văcărit = dare pe vaci şi boi, cu caracter întîmplător.
vătăman = unul din cei doi conducători ai satului, pînă la jumătatea veacului al XVIII-lea.
veghe, a se = v. *înveghe.*
vel = mare.
veleat, velet, vlet = anul, la anul.
veliţii boliari vă divan ucili = marii boieri din divan au învăţat.
velniţă = instalaţie de făcut rachiu.
vesoe săbor = întregul sobor.
vister = sursă de venit („visterul domnesc" = pentru ocna domnească).
Vişnei Zemli = Ţara de Sus.
vornic glotni = vornic de gloată.
vornicel = conducător al satului, care din secolul al XVII-lea înainte, alături de vătăman, înlocuieşte pe dregător, iar de la jumătatea secolului al XVIII-lea rămîne singur, reprezentant al puterii centrale şi a stăpînului, acceptat de locuitori.
vtori = al doilea.

Z

za = de.
zapcilîc = execuţia silită a unei porunci.
zapciu = slujitor care constrînge la executarea unei porunci.
zapis = act particular de învoială, de mărturie etc.
zapt = constrîngere.
zăt, zet = ginere.
zlotaş = boier însărcinat cu strîngerea dărilor către vistierie.
zulum = nedreptate, asuprire.

INDICE DE LOCURI ȘI PERSOANE

A

---

[2] Întocmit sub conducerea lui Alexandru Gonța.

B

C

D

E

F

G

H

J

M

[1] În text cu litera mică.

O

P

R

Ș

T

Ţ

U

V

Z

E R A T Ă

Pag.	rîndul	în loc de:	se va citi:
113	18 de sus	Ilie	**Irimia**
232	15 de jos	Tilimeuţi	**Telineuţi**
233	7 de sus	(Tutova)	**(Vaslui)**
446	4 „ „	pînă	**pîne**
491	12 „ „	păr⟨n⟩telui	**partea lui**

Documente privind relaţiile agrare în veacul al XVIII-lea Moldova

Redactor responsabil: IOANA BOJA-TRINCĂ
Tehnoredactor: CONSTANTIN STANCIU

Dat la cules 10.11.65. Bun de tipar 05.03.66. Apărut 1966. Tiraj 900 ex. legate. Hîrtie velină 70×100 de 80 g/m². Coli editoriale 64,47. Coli de tipar 49,75. A 15095/65. C.Z. pentru bibliotecile mari 333 (498) «17» 29 (498) «17» (001) C. Z. pentru bibliotecile mici 333 (R) «17»; 9 (R) «17».

Intreprinderea Poligr. „Informaţia" Str. Brezoianu nr. 23 – 25 Bucureşti. Republica Socialistă România

50